Digitized by Google

1907.
BIBLIOTECA DELLA R. CASA
IN NAPOLI
N.° d'inventario 3218 / 736
Sala Gegude
Scansia 18 Palchetto 2
N.° d'ord. 18 26

Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Palat. XXIII. 46

Digitized by Google

58|521 SBN

DEFENSIO

DECLARATIONIS CONVENTÛS CLERI GALLICANI AN. 1682. DE ECCLESIASTICÂ POTESTATE.

AUTORE

Illuſtriſſimo ac Reverendiſſimo D. JACOBO-BENIGNO BOSSUET, Epiſcopo Meldenſi, cum nonnullis Notis.

TOMUS SECUNDUS.

AMSTELODAMI,

SUMPTIBUS SOCIETATIS.

M. DCC. XLV.

Digitized by Google

Digitized by Google

DEFENSIO
DECLARATIONIS
CONVENTÛS
CLERI GALLICANI An. 1682.
DE ECCLESIASTICÂ POTESTATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

Oeuvres
de
Bossuet
tom. 17.

Digitized by Google

Digitized by Google

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI,

DE ECCLESIASTICA POTESTATE,

PARS III.

De Pariſienſium ſententiâ ab ipſâ Chriſtianitatis origine repetendâ.

LIBER VII.

Conciliorum generalium Traditio.

CAPUT I. (a)

Infallibilitas quibus verbis ab antiquis explicetur : ubi ſita ſit quæritur.

IN fidei quoque quæſtionibus, præcipuas ſummi Pontificis eſſe partes, ejuſque decreta ad omnes & ſingulas Eccleſias pertinere, nec tamen irreformabile eſſe judicium, niſi conſenſus Eccleſiæ acceſſerit. Cap. IV. Gallic. Declar.

Quoſdam antiquitatis ignaros movit illa vox *irreformabilis*. Hanc ſciant ab antiquitate depromptam. Notum illud Tertulliani : *Regula fidei immobilis & irreformabilis.* Ergò judicium illud *irreformabile* eſſe dicimus, quod *immobile*, *irretracta-* Tertul. de Virg velan. cap. I. pag. 173. Ed. Rigalt. 1675.

(a) In ſchedulâ quâdam D. LE DIEU, Capitis primi titulus ſic repræſentatur : *Reliqui operis inſtitutum ; hujus libri ſcopus* ; quòd ideò obſervamus, ne quid prætermiſiſſe videamur, parvum licet, in D. BOSSUET conferendis codicibus. Cæterùm ille titulus malè hîc intruderetur, & meliùs præfigeretur Capiti V. in quo D. BOSSUET, poſtquàm quædam addidit à nobis diligenter deſcripta, in partes hunc librum dividit.

bile, *irrefragabile* ab antiquis; poſtremo denique ævo, *infallibile* appellatum eſt. Quærimus igitur ubi ſit collocatum illud *irreformabile* judicium.

CAPUT II

Sententia Pariſienſium res inter judicatas reponenda ex dictis de Concilio Conſtantienſi.

AC noſtri quidem cenſores Pariſienſium ſententiam & inter ſchiſmata eſſe ortam dicunt, & variis diſſidiis ultrò citròque jactatam, Conſtantienſis quoque Synodi temporibus fluctuâſſe. Nos verò procul à ſchiſmatibus, ab ipsâ Chriſtianitatis origine repetendam oſtenſuri, priùs præſtruimus, res inter judicatas pridem, ex dictis de Conſtantienſi Concilio eſſe repoſitam. Certè Conſtantienſe Concilium, dùm eas memorat cauſas, quibus Papa Concilio ſubſit, primam ponit fidem: ergò Papa Concilio ſubeſt, vel maximè in fide: at infallibilem, quâ quidem in re talis eſt, cuiquam ſubeſſe nefas: imò infallibili, haud magis quàm ipſi veritati totam Eccleſiam ſubeſſe oportet: non ergò ullus hominum, ſtante quidem Conſtantienſi Concilio, eſt in fide infallibilis; atqui demonſtravimus Conſtantienſe Concilium, nullo unquam Eccleſiæ decreto labefactatum, imò tantâ Sedis Apoſtolicæ, tantâ Eccleſiæ univerſæ veneratione ſuſceptum, invictâ autoritate ſtare oportere: ergò certâ & invictâ autoritate conſtat unius Eccleſiæ, ſive collectæ, ſive diſperſæ, ſed tamen conſentientis ſententiam eſſe infallibilem.

Dices conſecutionem iſtam quidem eſſe à nobis deductam, non autem rem ipſam à ſacro Concilio definitam. Reponimus: imò verò non conſecutionem, ſed rem ipſam; neque enim aliud eſt alteram poteſtatem alteri eſſe ſubjectam, quàm eam quæ ſubjecta ſit, à recto veroque deflectere, & ab alterâ emendari ac reformari poſſe.

Quare quotquot hactenùs pro Pontificiâ poteſtate ſcripſerunt Conſtantienſi decreto nihil opponunt aliud, præter quàm illud toties à nobis confutatum, de Papâ dubio, & fluxâ Concilii Conſtantienſis autoritate, reſponſum: cui immorari, ac dicta repetere ſupervacaneum eſt.

Non tamen omittemus, quæ noſtro ævo multi comminiſcuntur, ex ipſis Concilii Conſtantienſis confutanda verbis.

Vid. decr. Seſſ. IV. & V.

Primùm illud toties decantatum; ex eo Concilio Papam quidem in fidei negotiis ſubeſſe Concilio, ſed ut privatum hominem, non ut Papam, vanum ludibrium eſt; cùm Conſtantienſe Concilium, expreſſâ etiam Pontificiâ poteſtate, eam in fidei negotiis Conciliari poteſtati ſubeſſe decernat.

CAPUT III.

Alia modernorum quorumdam cavillatio confutatur; oſtenditurque ex ipſis Concilii Conſtantienſis verbis ac geſtis, Papam non modo teneri Conciliaribus de fide decretis jam factis, ſed etiam in quærendo & tractando, in Concilii poteſtate eſſe.

His ergò Concilii Conſtantienſis verbis ſtatim ruit illud, quod quidam intelligunt: nempè ut Papa quidem in formando circa fidem Conciliari decreto ſuperior habeatur: cæterùm ubi res ſemel à Concilio definita eſt, non mirum eſſe quòd prolatæ ſententiæ ſubeſſe teneatur; cùm illa ſententia, non tam à Concilio quàm a Papâ Concilii capite prolata ſit: ut Papa non tam Concilio ſubeſſe, quàm ſibi ipſi conſentire videatur.

Ruit, inquam, illud. Neque enim Conſtantienſe Concilium Papam conſentire ipſum ſibi, ſed planè Concilio ſubeſſe decernit; & quidem ſubjungit, *debitè puniendum*, ſi obedientiam denegàrit. Non autem intelligit Papam à ſeipſo puniendum, ſed à Concilio ſupremam & indeclinabilem exercente poteſtatem; ergò etiam intelligit Papam non ipſum ſibi ipſi, ſed omninò Concilio eſſe ſubditum

Jam verba illa perpendant Conſtantienſium Patrum; Papam *in fidei*, *in ſchiſmatis*, *in reformationis negotiis*, *omnibuſque ad ea pertinentibus factis*, *vel faciendis*, Conciliari poteſtati ſubjici: ergò non tantùm *in factis*, de fide decretis, ſed etiam *in faciendis* atque formandis, inque ipſâ re quærendâ ac tractandâ Concilio ſubeſſe intelligebant. Conc. Conſt. Seſſ. v. Tom. xii. p. 22.

Nempe ſancta Synodus in ipſis principiis profeſſa eſt ſe quidem congregatam, non modò ut de ſchiſmate ac de reformatione, ſed etiam ut de fide quæreret adversùs Wiclefi & Huſſi graſſantes hæreſes: cujus rei gratiâ, vel maximè à Joanne XXIII. convocàtam eſſe conſtabat. Quare omninò tractatura erat adversùs illos hæreticos varias ac maximas fidei quæſtiones, ac ſpeciatim adversùs Wiclefum, expoſitura erat ipſum Papalem Primatum, quem ille impugnaverat, ut ſæpe vidimus: ergò intellexit, atque decrevit Papam in his quæſtionibus Synodo pariturum. Ib. Seſſ. iv. & v.

Quid, quòd jam indè ab initio decrevit Synodus ipſam Synodum talia tractaturam, *nec Papæ receſſu diſſolutum iri*, *ſed remanere in ſuâ poteſtate & integritate Concilium*: eâ ſcilicet poteſtate, cui Papa ipſe ſubjicitur. Intellexit ergò, atque decrevit Synodus, etiam recedente Papâ, de fide tractatura, ipſam ſe eâ poteſtate eſſe, ut decreta conderet, cui Papa ipſe obedire teneretur, nedum in tractando & quærendo ſuperiorem eum agnoſceret. Ib. Seſſ. III.

Id verò demonſtrant, uti prædiximus, non modò ipſius Synodi decreta, verùm etiam geſta. Reverà enim tractata ſunt ſeſſione VIII. poſt receſſum Papæ, adversùs Wiclefum & Huſſum, ea quæ memoravimus; expoſitaque eſt circà Primatum Romanum Eccleſiæ fides. Quin etiam, Papâ ipſo, Seſſione XII. ritè depoſito, tractatæ ſunt multæ adversùs Joan- Sup. Lib. v.

A ij

nem Huſſum, Hieronymum de Pragâ, & Joannem Petitum, fidei queſtiones; nempè ſeſſione XIII. XIV. & deinde cæteris: ergò Synodus non modò decrevit à ſe poſſe fieri, ſed etiam fecit, idque abſente Papâ, imò etiam depoſito, decreta de fide, quibus ipſe Papa parere teneretur.

Nempè intelligebat Papam abſentem corpore, virtute tamen fuiſſe præſentem, Synodoque conjunctum, qui Synodum congregaſſet, qui poſt receſſum quoque toties declaraſſet, ſe recedentem licèt, in Synodi poteſtate futurum; qui ſanctam Synodum errare non poſſe profiteretur.

Quin Synodus ſuæ conſcia poteſtatis, intelligebat ſe ipſam, quippe quæ Eccleſiam univerſalem repræſentaret, etiam Papatum ipſum virtute complexam, ſummo & indeclinabili judicio, nullâque adhibitâ morâ definire poſſe ea, quæ Eccleſiæ neceſſitas evidens poſtularet.

CAPUT IV.

Aliæ cavillationes: Papam ſubjici quidem Concilio in Fidei quæſtionibus, ſed tantùm poſtquàm ſe illi ſponte ſubmiſit: tùm eſſe quidem illum per ſeſe infallibilem, ſi non adſit Concilium, ſed præſente Concilio, jam illi ſubeſſe.

HUNC nodum alii ſic exſolvunt: Pontificem quidem per ſe ſe infallibilem in edendis fidei decretis; neque eò ſeciùs etiam in quærendo de fide ſubjectum eſſe Concilio, poſtquàm rem Patribus congregatis quærendam decernendamque permiſit.

At hæc à Conſtantienſibus disertè refutata ſunt, cùm docent poteſtatem eam, cui Papa in fidei quoque negotiis ſubditur, Concilio generali immediatè à Chriſto, non à Papâ eſſe.

Sunt qui ſic ſentiunt, ineſſe utrique, ſcilicet & Synodo & Papæ infallibilitatem à Sancto Spiritu; ita quidem ut Papa in decernendis fidei quæſtionibus Concilio ſemel congregato ſubſit; ac nihilò ſeciùs, ſi deſit Synodus, ſeorſim ac per ſeſe ſit infallibilis, & ſemel ab eo dicta ſententia, Synodi quoque norma ſit, nedum Synodi examini ac judicio ſubſit.

Hæc opinio neque cùm Conſtantienſi decreto, neque cùm Papalis autoritatis ratione, neque ſecum ipſa convenit.

Non quidem illa opinio convenit cùm Conſtantienſi decreto. Supponit enim illa diverſo reſpectu, in fidei quæſtionibus, ut Concilio Papam, ita Papæ Concilium ſubjici oportere: at non ita Conſtantienſe decretum; imò abſolutè, Papam Concilio in fidei quæſtionibus, non viciſſim Concilium Papæ ſubjicit; nullâque exceptione, omnem Pontificiæ poteſtatis uſum Conciliari poteſtati, ut ſupremæ, ſolique ineluctabili ſubdit.

Neque etiam adverſarii hac opinione conſulunt ſatis Papali dignitati, quam in Synodo exuunt innatâ ipſi, ut quidam fingunt, dote: nempè ut infallibiter de fide vel ſola decernat. Atqui hoc abſurdiſſimum; cùm profectò

Concilium nihil aliud ſit, quàm ipſa Catholicæ Eccleſiæ repræſentatio, integris omnibus, quæ cuique à Chriſto ſunt dotibus, non profectò ſublatis, ne non repræſentatio, ſed extinctio Eccleſiaſticæ unitatis eſſe videatur.

Denique hæc opinio nec ſecum ipſa convenit; cùm infallibilitatem à Chriſto datam, vel perpetuam oporteat eſſe vel nullam.

Ex his intelligitur id, quod Gerſon, & alii noſtri docuêre, eò vel maximè Papalem poteſtatem Conciliari ſubeſſe, quòd *fallibilem*, atque ut vocant *deviabilem*, *indeviabili* & *infallibili* ſubeſſe oporteat: id, inquam, non ex ipſorum peculiari ſententiâ, ſed ex intimo totius Concilii Conſtantienſis ſenſu eſſe depromptum. Gerſ. paſſ.

Neque minùs liquet vanos eſſe eos quos commemoravimus, quique non eodem loco habent noſtram de ſuperioritate, ac noſtram de infallibilitate ſententiam; cùm profectò conſtet utraſque ſententias uno fundamento nixas, unâ ratione connexas, unoque decreto Concilii Conſtantienſis eſſe deciſas.

Neque immeritò Sacro-Sancta Synodus inter eaſcauſas, quibus Papa Concilio ſubſit, primam ponit fidem; cùm certo dogmate Pelagii II. ex ſancti Leonis autoritate deprompto, habendorum Conciliorum *ſpecialis cauſa ſit fides*; valereque oporteat Conciliorum poteſtatem in eâ maximè cauſâ, quæ propria ipſis ſpecialiſque ſit. Epiſt. Pel. II. Tom. v. Conc. poſt Conc. v. p. 617. & ſeq.

Noſtra ergò ſententia Conſtantienſibus Canonibus ſtabilitur iis, quos tantâ ſequentis ævi conſenſione firmavimus. Verùm ut veritas clariùs elucеſcat, lubet recurrere ad fontes, & Conſtantienſem doctrinam ex anteactis ſæculis affirmare.

CAPUT V.

An Concilii Conſtantienſis judicium antiquâ traditione nitatur: præmittimus quædam ex VINCENTIO LIRINENSI, *de Eccleſiæ Catholicæ toto orbe diffuſæ autoritate: hinc valere Concilia œcumenica: duplex ratio agnoſcendæ Eccleſiaſticæ conſenſionis, ac finiendarum fidei quæſtionum; altera per Concilia œcumenica; altera ſine Conciliis œcumenicis: utraque ſuo ordine tractanda ſuſcipitur: à primâ ordimur; atque octo primorum Conciliorum generalium traditionem, ac praxim explicare incipimus.*

PRÆSTRUIMUS illud immotum, quod eſt ab omnibus Catholicis, Vincentio Lirinenſi exponente, ſuſceptum: valere omninò *id quod ubique, quod ſemper, quod ab omnibus creditum eſt.* Cujus rei radix eſt Apoſtolicum illud; *fidem annunciari in univerſo mundo:* & de Apoſtolis dictum: *In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines Orbis terræ verba eorum*; atque iterùm ad Coloſſenſes: *In verbo veritatis Evangelii, quod pervenit ad vos, ſicut in univerſo mundo eſt, & fructificat & creſcit.* Neque hæc tantùm Apoſtolicis temporibus inchoata, ſed in ævum duratura, dicente Domino: *Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi*; &: *Portæ inferi non* Vincent. Lirin. commonit. I. cap. III. T. VII. Bibl. Pat. p. 250. Rom. I. 8. Ib. x. 18. Pſ. CVIII. 5.

Coloſſ. I. 5. 6. Matt. XVIII. 20. *prævalebunt adverſus eam*, utique Eccleſiam; quo factum eſt ut Eccleſia non hæc aut illa, ſed tota & univerſa ab Apoſtolo appelletur: *Columna & firmamentum veritatis.*

Ib. XVI. 18. I. Tim. III. 15. Hæc igitur non ab hoc, aut ab illo Doctore, ſed ab omnibus Catholicis uno ore ſic intelliguntur, ut ſit certiſſima, inviĉtiſſima, eminentiſſima Eccleſiæ Catholicæ conſentientis autoritas. Eâ conſenſione, ut firmiſſimo ac Diviniſſimo fundamento, niti Chriſtianos oportet; à quibus, non aliud quid, ſed illud in ſymbolo Apoſtolico poſtulatur, ut in *Spiritum Sanctum* credentes, credant ſimul *ſanctam Eccleſiam Catholicam*; eique vindicent certiſſimum, quo in obedientiam captivantur, Spiritûs Sancti Magiſterium & judicium.

Quæ omninò efficiunt, ut in ipſâ conſenſione vis illa indeclinabilis & ſit & eſſe credatur, exiſtitque omninò ex Eccleſiarum conſenſione, clara & manifeſta vox, quâ non partes Eccleſiaſticæ, ſed ipſam univerſalitatem audiri, eodem Vincentio Lirinenſi teſte, perſpicimus: *Sequemur autem*, inquit, *univerſitatem hoc modo, ſi hanc unam fidem veram eſſe fateamur, quam tota per orbem terrarum confitetur Eccleſia.* Et paulò poſt: *Quid faciet Chriſtianus Catholicus, ſi ſe aliqua Eccleſiæ particula ab univerſalis fidei communione præciderit? Quid utique, niſi ut peſtifero corruptoque membro ſanitatem univerſi corporis anteponat?*

Vinc. Lir. loc jam. cit. Ib. cap. IV.

Hinc illa in Concilia generalia manat, quam in eis agnoſcimus, certa & ineluctabilis autoritas. Neque enim aliâ ratione in Conciliis, ſive in Eccleſiâ congregatâ, valet unitas, atque conſenſus, quàm quòd in Eccleſiâ toto Orbe diffuſâ æquè valeat. Ipſa enim Synodus eò valet, quòd univerſalem repræſentet Eccleſiam: neque ideò Eccleſia congregatur, ut valeat unitas atque conſenſio; ſed ideò congregatur, ut quæ in Eccleſiâ ubique diffuſâ per ſe valet, in eâdem congregatâ, ab Epiſcopis Eccleſiarum Doctoribus, tanquam idoneis teſtibus clariùs demonſtretur.

Ex his igitur duplex intelligitur ratio agnoſcendæ Catholicæ veritatis: prima ex conſenſione Eccleſiæ ubique diffuſæ; ſecunda ex conſenſione Eccleſiæ in Synodis œcumenicis, ſive generalibus adunatæ: quam utramque rationem à nobis ſigillatim exponi oportebit, ut vim illam infallibilem & ineluctabilem in toto Eccleſiæ corpore repoſitam eſſe clariùs demonſtremus.

Inchoamus autem à Synodis œcumenicis, in quibus conſenſionem luculentiùs expreſſam agnovimus: quâ in tractatione ſtatim commemorabimus octo illas primas novem primis ſæculis celebratas; non modò quòd cæteris ipſâ antiquitate præluxerint, ſed quòd eorum geſta diligentiùs deſcripta habeamus.

Id ergò primùm probare aggredimur ex eorum Conciliorum geſtis illatas à Romanis Pontificibus etiam de fide ſententias ad omnem quidem Eccleſiam pertinere; at nihilo ſeciùs à Conciliis œcumenicis examinatas, retractatas, interdùm rejectas, nunquàm niſi facto examine & quæſtione habitâ comprobatas; atque omninò nihil habitum eſſe pro infallibili atque irrefragabili, niſi id quod univerſalis Eccleſiæ conſenſione confirmatum eſſet. Id cùm probaverimus veniemus deindè ad ſecuta ſæcula, nihilque prætermittemus quo antiqua traditio explicari poſſit.

CAPUT VI

Concilium Apoſtolicum Hieroſolymis habitum de legalibus, ut omnium Conciliorum generalium forma proponitur : perpenditur illud; VISUM EST SPIRITUI SANCTO ET NOBIS: *vis Spiritûs in ipſa conſentione poſita : in eam rem egregiæ Concilii V. ac Sancti Cæleſtini Papæ in Concilio III. autoritates.*

SACRIS Eccleſiæ Catholicæ œcumenicis, ſive generalibus Conciliis, Concilii Apoſtolici Hieroſolymis habiti, de legalibus, prælucet autoritas. Prima ea quæſtio turbavit Eccleſiam. Ergò ibi quàm maximè futuris quæſtionibus decidendis, formam dari oportebat. Quæcumque igitur ad futura Concilia pertinerent, jam ibi perſpicuè præſtruuntur, quæ nos ordine recenſemus. Act. xv.

Primùm, ac ſtatim occurrit habendi Concilii cauſa, magna videlicet diſſenſio, ut habemus ex Actis Apoſtolorum: *Factâ autem ſeditione non minimâ.* Ib. 2. Levior contentio non tantum remedium poſtulaſſet. Atque id in ſecuta Concilia manarutum diligentiſſimè notari volumus. Exortâ ergò hâc contentione tam gravi, ſubdit Lucas in actis: *Statuerunt ut aſcenderent Paulus & Barnabas..... ad Apoſtolos & Presbyteros in Jeruſalem, ſuper hac quæſtione;* Ibid. nempè ut communi ſententiâ finiretur.

2°. Erat tùm in Jeruſalem Eccleſia principalis, in quâ ſedebat Petrus (*b*) Apoſtolorum Princeps. Hinc prodirum in ſequentia ſæcula, ne ſine Petro & ſucceſſoribus, atque Eccleſiâ principali, in quâ ipſe ſederet, Concilia regulariter haberentur.

3°. Facta eſt quanta fieri potuit, illis quidem temporibus, cùm adhuc Eccleſiæ formarentur, Apoſtolorum & Paſtorum Eccleſiæ congregatio, ac perfectiſſima, pro ſtatu Eccleſiæ, nominis Chriſtiani repræſentatio.

4°. Fit conventus omnium in unum locum: *Conveneruntque Apoſtoli & ſeniores videre de verbo hoc.* Ibid. 6.

5°. In ipſo conventu tria hæc habentur: tractatus primùm, ſive conquiſitio; deinde deliberatio, ſive uniuſcujuſque prolata ſententia; poſtremò ex communi ſententiâ, Concilii deciſio: atque ea omnia in ſequentia Concilia deindè manârunt.

6°. Et quidem tractatus his verbis actuum deſignatur; *cùm magna conquiſitio fieret.* Ib. 7.

7°. Deliberatio à Petro inchoatur: qui mos deindè invaluit, ut ſacri cœtûs Principes primi ſententiam dicerent, iiſque autoribus decretum ſanciretur. Petrus ergò ubique rectæ prædicationis rerum agendarum autor,

(*b*) *Sedebat Petrus*] Hieroſolymis non ut in propriâ ſede; nam Jeruſalem ſedes erat Jacobi. Significat itaque D. BOSSUET Petrum, qui tunc nulli Eccleſiæ peculiari præſidebat, potuiſſe dici aliquomodo Hieroſolymis ſediſſe; quia ibi ordinariè commorabatur, & eam Eccleſiam paſcebat verbo doctrinæ.

primus ſententiam dicit: Dei arcana pandit, quæ ſibi primò de vocandis gentibus revelata eſſent fundamenti loco ponit; ex his quæſtionem ſolvit:
Ibid. *Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum:* & cætera quæ ad Cornelii ejuſque familiæ vocationem pertinerent.

8°. Quæ deindè ex illâ vocatione ſecuta ſint, quantaque poſt Cornelium gentium multitudo confluxerit, Paulus & Barnabas edisſerunt: quæ firman-
Ib. 12. dæ Petri ſententiæ eſſent. Tum Jacobus dicturus ſententiam expreſſe à Pe-
Ib. 13 14. tri dictis incipit: *Viri fratres, Simon narravit*, &c. Quo ritu in ſecutis Conciliis, dicente cœtûs Principe, cæteri deindè placere demonſtrant.

9°. Nec tamen ſic agunt quaſi uſquequaque primæ ſententiæ auto-
Ibid 19. ritate conſtricti; ſed ipſi judicant; & Jacobus: *Ego*, inquit, *judico.* Tùm ad ipſam quæſtionem principalem, quæ addenda viderentur, proponit, & de iis quoque judicat; nempè ut fratres, è gentibus converſi, *abſtineant à*
Ib. 20. *contaminationibus ſimulacrorum, & fornicatione, & ſuffocatis & ſanguine.*

10°. Decretum deindè conditum communi nomine, ac Spiritûs Sancti au-
Ib. 25. toritate adſcitâ: *Placuit nobis collectis in unum*, & *viſum eſt Spiritui Sancto & nobis.* Ibi ergò vis: *Spiritui Sancto & nobis*; non quòd Petro præciſè, ſed
Ib. 28. quòd *nobis*; & à Spiritu acti, non unus Petrus, ſed ipſa ſacri cœtûs unitas. Undè & Chriſtus de Spiritu, quem erat miſſurus, id dixit: *Cùm autem ve-*
Joan. xvi. 13. *nerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem:* Vos, inquit, ſcilicet Eccleſiarum Paſtores, ac cæterorum Magiſtros. Hinc ſemper additus Eccleſiæ ſacræque congregationi Spiritus. *Credo in Spiritum Sanctum, ſanctam Eccleſiam Catholicam.* Et meritò proindè diligenterque à noſtris Doctoribus
Vid. Diſſ. Præv. & in App. Lib. I. quondàm dictum id quod memoravimus: vim Conciliorum, *non in ſolo Pontifice Romano, ſed maximè in Spiritu Sancto, & in Eccleſiâ Catholicâ* eſſe poſitam.

11°. Re judicatâ per commune judicium, nihil poſteà retractatum, aut nova cuique relicta diſcuſſio eſt: ſed perlatum decretum ad Eccleſias, do-
Act. xvi. 4. centurque plebes *cuſtodire dogmata, quæ erant decreta* (græcè *judicata*) *ab Apoſtolis & ſenioribus qui erant Hieroſolymis.*

Hæc nos Catholici urgemus communi conſenſu, adverſus hæreticos Conciliorum juſſa & autoritatem detrectantes: quæ ſanè nihil valeant, niſi cum autoritate, etiam formam probamus; vimque ipſam decreti, non in *Petro* ſolo, ſed in unitate, & in Apoſtolorum ac paſtorum Eccleſiæ conſenſione ponimus.

Bell. de R. P. Lib. IV. c. VII. Ait quidem Bellarminus, id nullâ neceſſitate factum, cùm non modò Petrus, verùm etiam Apoſtoli, ex ſeſe ac ſingulares quoque quæſtionem determinare potuiſſent: quod quidem aliis è Bellarmini Societate, imprimis
Bagot. Apol. fidei. Lib. IV. diſp. iij cap. II. ſect. III. Joanni Bagotio, non probatur: nec placet ſic *luſiſſe Apoſtolos, aut ſimulatè ab iis inſtitutam quæſtionem de re, quam exploratiſſimam habebant.* Utcumque eſt, in eo vis erit maxima, ſi nullo Concilio ac deliberatione indigentes, tamen ut formam darent ſæculis ſecuturis, hanc inierint viam, & *communi ſententiâ rem definierint*, ut idem Bellarminus confitetur.

Bell. de conc. aut. Lib. II. cap. VIII. Et quidem omnia, quæ in hac Apoſtolicâ Synodo acta ſunt, in ſequentes manaſſe geſta prodent. Ergò id vel maximè manârit oportet, quod maximè agebatur, & in quo Apoſtoli robur eſſe poſitum voluerunt: nempè ut *Spi-*

ritus-

Digitized by Google

Spiritûs Sancti efficacia & vis conjungeretur cum illo, *nobis*, inque ipſâ unitate ſe exercerer.

Neque hanc interpretationem à nobiſmetipſis promimus, ſed à ſanctis Patribus, totoque adeò univerſali Concilio V. à Pontificibus Romanis toties comprobato.

Nempè Vigilius (*c*) Papa Conſtantinopoli agens, ubi Concilium habebatur, ſacro cœtui certis de cauſis ſuam præſentiam denegabat; pollicitus per ſeipſum ſe daturum ſententiam. At Patres, iiſque autoribus & probantibus, Juſtinianus Imperator ſic hortatur: *Inter nos placuit, tàm ipſum* (Vigilium ſcilicet Papam) *quàm nos communiter convenire, eò quòd ſacerdotes decet communibus quæſtionibus finem communem imponere.* Et paulò poſt: *Pro his ad memoriam ejus* (Vigilii) *produximus magna illa Apoſtolorum exempla & Patrum traditiones. Licèt enim Sancti Spiritûs gratia & circà ſingulos Apoſtolos abundaret, ut non indigerent alieno conſilio ad ea quæ agenda erant; non tamen aliter voluerunt, de eo quod movebatur, ſi oporteret gentes circumcidi, definire, priuſquàm* COMMUNITER CONGREGATI *divinarum Scripturarum teſtimoniis unuſquiſque ſua dicta confirmaverunt. Undè* COMMUNITER *de eo ſententiam protulerunt*: VISUM EST SPIRITUI SANCTO ET NOBIS.

Conc. C.P. II. gener. v. Coll. VIII. Tom. v. p. 562. 563.

Ut autem pareat eam formam futuris ſæculis præluxiſſe, addunt: *Sed & ſancti Patres, qui per tempora in ſanctis quatuor Conciliis convenerunt, antiquis exemplis utentes*, COMMUNITER *de exortis hæreſibus & quæſtionibus diſpoſuerunt.* Rationem hujus rei afferunt duplicem: alteram, quòd ex diſcuſſione & collatione veritas emicaret; alteram, eamque vel maximam, quòd COMMUNITER *ſententia proferenda*, ſcilicet Sancti Spiritûs nomine: quibus ſanè duobus, Concilia generalia maximè valent: veritatis elucidatione per collationem, ac Spiritûs Sancti judicio per communem ſententiam.

Ibid.

Ibid.

Idem anteà in Concilio generali III. (Epheſino ſcilicet) ſanctus Cæleſtinus Papa profeſſus erat, cùm ſuam ad Synodum epiſtolam his verbis incipit: *Spiritûs Sancti teſtatur præſentiam congregatio ſacerdotum*; & paulò poſt: *Sanctum igitur eſt pro debitâ ſibi veneratione Concilium in quo utique nunc, frequentiſſima illius, quam legimus* (Actorum XV. ſcilicet) *Apoſtolorum congregationis aſpicienda reverentia eſt.*

Epiſt. Cæleſt. x. ad Conc. Eph. int. act. Conc. act. ij. T. iij. p. 614.

Ex his confutantur quæ quidam, ac imprimis noviſſimus autor Anony-

Anon. de

(*c*) *Vigilius*] Vivo adhuc ſanctiſſimo Papâ Sylverio, Sedem Apoſtolicam invaſit, eamque ſimoniâ, ſcelere, cædibus retinuit, & tanto munere non ingenio quàm moribus dignior fuit. Nam quo tempore publicè pollicebatur ſummum ſuum ſtudium in defendendis quatuor Conciliorum decretis & Leonis epiſtolæ doctrinâ, eo communicabat ſecretò cum Acephalorum duce Anthimo, quem latâ ſententiâ Agapetus de ſede Conſtantinopolitanâ dejecerat, ſuiſque literis ſignificabat a ſe improbari Synodum Chalcedonenſem & Leonis epiſtolam. Eo modò ſe geſſit in cauſâ trium Capitulorum, ut ea Capitula à ſe priùs approbata, mox, non tam ex certo ſuo judicio, quàm ex imbecillitate, partim damnaret, deinde omnibus V. Synodi decretis ſubſcriberet, ut ab exilio, quo fuerat mulctatus, revocaretur. Ille Papa, homo varius & multiplex, ut vidimus, eâ unâ re conſtantiam, ſeu potiùs pervicaciam præ ſe tulit, ut, ne fidem datam liberaret. Nam poſtquàm pollicitus ſæpe fuiſſet ſe V. Synodo adfuturum, & cum Epiſcopis conſilia communicaturum, ei adeſſe recuſavit, multis quidem de cauſis, ſed iis omnino vanis, quas vide à Patribus confutatas loco in textu citato. Vid. etiam Liber. Brev. c. XXII. Marcel. Chron. an. 536. D. FLEURY de Vigilio multis agit. Lib. XXXII. & ſeq.

Libert.Eccl. Gall. Lib. v. c. x. n.4.

mus, objiciunt: eam, quæ Synodo Hieroſolymitanæ adfuit, Spiritûs Sancti aſſiſtentiam, *Apoſtolorum gratiæ, non Concilii generalitati tribuendam, cùm Concilium illud generale non fuerit.* Quos miramur detracta velle Catholicis ea præſidia, quibus maximè pro Conciliis œcumenicis adverſùs hæreticos, certant; tùm verò parvi pendere, ſancti Cæleſtini, tertiæque & quintæ Synodorum autoritatem. Nos verò eam ſecuti, rectè à nobis putamus intelligi Synodorum generalium autoritatem & formam, ſi primam illam in reliquis veneremur, & ad ejus normam omnia exigimus. Jam hoc fundamento Apoſtolico poſito, quid ſecutæ Synodi geſſerint audiamus.

CAPUT VII.

Concilii Nicæni primi decreta adverſùs ARIANOS, *ipſâ Patrum conſenſione valuerunt, nullo antè geſtam, nullo poſt geſtam Synodum Sedis Apoſtolicæ ſpeciali decreto: in eo Concilio ipſius conſenſionis autoritate tres præcipuæ finitæ quæſtiones: ad Sedem Apoſtolicam communis decreti executio pertinet.*

DE primis duobus Conciliis univerſalibus, NicænoI. & Conſtantinopolitano I. pauca dicemus.

Conc. Nicæn. Symbol. T. ij. Conc.p. 27.

Atque in Nicæno quidem Concilio definitionem *communiter* factam, & ſancta V. Synodus mox expoſuit nobis,& ipſa Nicænæ Synodi decreta clamant: *Qui dicunt, erat, quandò non erat,* &c. *hos tales Anathematizat Catholica & Apoſtolica Eccleſia.* En in Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ conſenſione robur.

Hiſt. Gelaſ. Cyzic. Lib. ij. c. v. ib. p. 125.

Aderant ſanè ſacro conventui Preſbyteri Romanæ Eccleſiæ, digniore præ cæteris Patriarchis, uti decebat loco; & Oſium Cordubenſem Sylveſtri nomine adfuiſſe, (*d*) Gelaſio Cyziceno autori Græco ita ex actis referenti,

(*d*) *Oſium Cordubenſem Sylveſtri nomine adfuiſſe*] Concilio Nicæno firmis rationibus probant viri eruditiſſimi Joannes Morinus, & Petrus de Marca. Nam quod quidam, ex Euſebio, Socrate & Sozomeno, negabant Sylveſtrum per ſuos Legatos Synodo præſediſſe, docet Morinus mutilos eſſe, ut nunc habentur, Euſebii codices, & eos etiam quibus utebantur Socrates & Sozomenus, atque ipſe Theodoretus; ſed Gelaſium Cyzicenum nactum codicem integrum ea verba ex Euſebio, ut ipſe profitetur, deſcripſiſſe: *Oſius obtinuit locum magnæ Romæ Epiſcopi Sylveſtri.* Et reverà planum erit conferenti Euſebii textum cum verbis quæ Gelaſius dicit à ſe ex Euſebio deſcripta, omiſſam eſſe in vulgatis Euſebii editionibus, ſive hoc ſit ex amanuenſium incuriâ, ſive ex quâlibet aliâ cauſâ, integram pericopam. Certè id quod legimus in Athanaſio, de fug. ſuâ & Ep. ad Solit lectionem à Gelaſio prolatam veram eſſe confirmat. Ipſe Photius, quantumvis amaro eſſet in Romanos Pontifices animo, Cyziceno adſtipulatur, cùm dicit: *legationem à Sylveſtro injunctam fuiſſe Cordubenſi Oſio & duobus Presbyteris Romanis.* Vid. Joan. Mor. Lib. I. exerc.xx. D.de Marc. de Concord. &c. Lib. v. cap. III. n. 4. Hic obſervandum à nobis eſt D. Du Pleſſis-Prâlin, aliquâ ambiguitate deceptum epiſtolæ Synodi Nicænæ ad Eccleſiam Alexandrinam, dicere in ſuâ ad cœtum Gallicanum, an. 1682. relatione, Alexandrum Alexandrinum huic Synodo præſediſſe.

facilè aſſentimur ; cùm & nemo contradicat, & ſecutis Conciliis congruat, & VI. Synodus in Nicænâ Synodo Sylveſtrum Principem Conſtantino adjungat, ut Cæleſtinum Theodoſio, Marciano Leonem. Cæterùm neque antè, neque poſt Concilium Nicænum, adverſùs Arianos quidquam decretum eſſe legimus à Sylveſtro Papâ, quod Synodi ſententiam vel præcederet, vel firmaret; conſtatque falſa eſſe, quæ de Nicæno Concilio confirmato acta referuntur, ut ſuo dicemus loco : atque omninò in ipſâ conſenſione vim omnem fuiſſe repoſitam, hiſtoriæ clamant. Notum illud Rufini : *Defertur ad Conſtantinum ſacerdotalis Concilii ſententia : ille tanquàm à Deo prolatam veneratur, cui ſi quis tentaſſet obniti, veluti contrà divina ſtatuta venientem, in exilium ſe proteſtatur acturum.* Atteſtatur Euſebius : congruunt ipſius Conſtantini verba hæc ad Alexandrinam Eccleſiam ſcripta, ſtatim abſolutâ Synodo : *Quod trecentis Epiſcopis viſum eſt, non eſt aliud putandum quàm Dei ſententia. . . . . quapropter nemo veſtrûm hæſitet, nemo moram interponat.* En in quo reponerent divinam illam vim, & indeclinabilem. Noſter Sulpicius paucis & perſpicuè, uti ſolet : *Synodus apud Nicæam toto Orbe contrahitur : trecentis & duodeviginti Epiſcopis congregatis, fides plena conſcribitur : hæreſis Ariana damnatur: Imperator decretum Epiſcopale complectitur: Ariani nihil contrà ſanam fidem retractare auſi, ſe quoque tanquàm acquieſcentes, nec aliud ſentientes, Eccleſiis miſcuerunt.* Ita decreti robur in Epiſcopalis Collegii conſenſione eſt poſitum. Sequens adſtipulatur ætas : & ſanctus Leo ubique Nicænorum canonum decreta collaudat ; *quæ ſint à totius mundi ſacerdotibus conſtituta.* Eo nomine tantam autoritatem illa obtinuiſſe certum eſt.

Vid. act. conc. VI. act. XVIII. Tom. VI. p. 1049.

Ruf. Hiſt. Eccleſ. Lib. I. c. V.

Euſeb. de vit. Conſt. Lib. iij. c. XIV.

Ep. Conſt. ad Alex. ap. Socr. Lib. I. c. IX. & T. ij. conc. p. 61.

Sulp. Sev. Lib. ij. T. VI. Bib. Pat. p. 345.

Leo Mag. epiſt. LXXX. edit. Queſnel. al. LIII.

In primo illo Concilio tres maximæ quæſtiones, quæ Eccleſiam conturbarent, communi decreto terminatæ. Prima Arianorum de conſubſtantiali filio : ſecunda Paſchatis : tertia rebaptizationis : quæ duæ poſtremæ jam à Romanis Pontificibus, Victore, & Stephano, judicatæ, non tamen obtinebant plenam autoritatem, donec in Nicænâ Synodo penitùs finirentur. Et quidem in exequendis adversùs Arianos Nicænæ Synodi decretis, ſedis Apoſtolicæ præcelſa & ſingularis autoritas enituit. Id Athanaſius aliique fidei defenſores à ſancto Julio Papâ reſtituti, & Ariminenſis Synodi à ſancto Damaſo ſoluta decreta, & Epiſcoporum orthodoxorum, maximè Orientalium ad Eccleſiam Romanam ſcripta clamant. Atque hæc in exequendo valuerunt : in decernendo verò conſenſio Eccleſiarum obtinuit ; factoque Patrum decreto, adeò res tranſacta putabatur, ut nullâ morâ interpoſitâ, nullo expectato ſedis Apoſtolicæ ſpeciali decreto, omnes ubique terrarum Epiſcopi, Chriſtiani omnes, atque ipſe Imperator, ipſi etiam Ariani, tanquam divino judicio cederent. Ex quibus duo hæc habemus : & fidei decreta *communiter* fieri, & ad exequendum commune decretum, ſedis Apoſtolicæ ſufficere autoritatem. Atque hæc de primâ generali Synodo. Jam ad ſecundam ordine veniamus.

CAPUT VIII.

Conſtantinopolitana prima Synodus ſecunda generalis in medium adducitur: ex eâ demonſtratur quæſtiones fidei ſolâ Eccleſiarum conſenſione finitas.

CERTUM quidem eſt apud omnes ad Conſtantipolitanam primam ſynodum, quæ ſecunda generalis eſt, pro Spiritûs Sancti tuendâ Divinitate, centum quinquaginta Patres, ex Orientalibus tantùm Provinciis confluxiſſe. Certum item eſt, Orientalem Synodum, non niſi conſenſu Occidentis, & maximè Apoſtolicæ ſedis, pro œcumenicâ haberi potuiſſe. Jam quæ ex eâ Synodo in rem noſtram conducant, hæc ſunt: primùm apertè falſum, quod nonnulli, illi quidem aſſentatores immodici, jactant: haberi Synodum ad Pontificis animum conſilio tantùm, & rei elucidatione adjuvandum; cùm Orientalis Synodus nec ipſi præſtò fuerit, & Conſtantinopoli in alterâ Orbis parte ſederit. Quare omninò conſtat Patres eò maximè in Synodum œcumenicam congregari, quòd in conſenſione & unitate robur autoritatis invictum ſit poſitum.

Id confirmant Conſtantinopolitani Patres in ea epiſtolâ, quam Theodoretus refert, ac Bellarminus laudat: cùm relatis iis quæ circà fidem de Spiritu Sancto, quæque circà diſciplinam à ſe decreta eſſent, id tantùm poſtulant, ut Damaſus & qui cum ipſo erant Epiſcopi, *ſecum collætentur*, *intercedente ſpirituali charitate*; atque ita futurum aiunt, ut, *cùm verbum Dei communi ſenſu ſtabilitum, & Chriſtiana inter nos charitas confirmata fuerit, dicere deſinamus*: EGO QUIDEM SUM APOLLO, EGO AUTEM CEPHÆ. Videt eruditus lector, ut in *communi conſenſu* verbi interpretationem ac fidei ſtabilitatem collocent. Neque tamen arbitrèmur omnia ex æquo ſedem inter Apoſtolicam atque Orientales Epiſcopos eſſe comparata: nam cùm primùm exorta illa eſt de Spiritûs Sancti Divinitate contentio, vexati Macedoniani * ad Liberium Papam, ut Catholicæ communionis Principem, tres ex ſuo cœtu Epiſcopos deſtinarunt, ac rectam de Spiritu Sancto profeſſi ſunt fidem: quo facto, à Liberio cum literis communicatoriis dimiſſi, à Synodo Tyanenſi ſtatim ſuſcepti ſunt, Valente Imperatore. Refert Sozomenus, atque Baſilius hoc tantùm: Sed poſteà, *motâ de Spiritu Sancto quæſtione, an ejuſdem cum patre & filio ſubſtantiæ eſſet, & creſcente contentione, Epiſcopus urbis Romæ* (Liberius) *ſcripſit, re compertâ, ad Orientis Epiſcopos, ut Trinitatem conſubſtantialem, & coæqualis gloriæ unà cum Occidentalibus confiterentur: quo facto, utpotè controverſiâ judicio Romanæ Eccleſiæ terminatâ, quievêre, & quæſtio finem accepiſſe videbatur.* Videbatur illud quidem, verùm ubi quies illa non fuit ſtabilis, eòque res devênere, ut Synodi generalis autoritate, Orbiſque adunati conſenſione opus eſſet; in eâ conſenſione finis quæſtionis ponitur à Conſtantinopolitanis Patribus, uti mox vidimus, atque ab omnibus Eccleſiis.

Epiſt. Conc. C. P. I. apud Theod. Lib. v. cap. IX. & T. ij. Conc. pag. 960. vid. Bell. Lib. I de Conc. c. v.

Vid. ibid. ap. Theod. & Tom. ij. Conc. pag. 965.

* In Oriente ab Eudoxio & puris Arianis.

Sozo. Lib. VI. c. X. XI. Socr. Lib. IV. c. XII. Baſil. Epiſt. CCLIV. al. LXXXII.

Sozo. ib. c. XXII.

CAPUT IX.

Ad Epheſinam Synodum devenimus : referuntur ea quæ Synodum præceſſerunt, demonſtraturque à Sancto Cæleſtino Papà totâ Sedis Apoſtolicæ autoritate in NESTORII *hæreſim ac perſonam pronunciatum fuiſſe : an tale judicium pro irreformabili ſit habitum : quæſtio ex actis poſteà diſſolvenda.*

IN Epheſinâ generali III. ac ſecutis Synodis omnia clariùs eluceſcent : cùm geſta ſint præ manibus, extentque plurima circà fidem Romanorum Pontificum, totâ Cathedræ autoritate prolata judicia, in Synodis poſteà generalibus retractata, nec niſi facto examine comprobata : quo nihil eſt ab infallibilitatis opinione magis alienum.

Ac de Epheſinâ quidem Synodo manifeſta res eſt. Notum quid Neſtorius Conſtantinopolitanus Epiſcopus innovârit, utque Chriſti perſonam unam diviſerit in duas. Sanctus Cæleſtinus Papa pro ſuo officio Eccleſiæ rebus intentus, beato Cyrillo Alexandrino Epiſcopo præceperat, ut de Neſtorii jam malè audientis doctrinâ, certa nuntiaret. Cyrillus id teſtatur epiſtolâ ad Neſtorium. Itaque ad Cæleſtinum omnia ſcribit, Neſtorii dogmata ſuaque exponit ; binas à ſe ad Neſtorium datas literas mittit : Neſtorius quoque datis literis, & miſſis expoſitionibus ſuis Cæleſtinum in partes ſuas trahere conabatur. Sic ſanctus Pontifex, acceptis utriuſque partis literis, pleniſſimè inſtructus, à Cyrillo interrogatur in hanc formam : *Non priùs ab illius* (Neſtorii) *communicatione confidenter abſtinuimus, quàm hæc tibi indicaremus. Dignare proindè aperire quid ſentias, quò liquidò nobis conſtet, an communicare cum illo oporteat, qui ejuſmodi erroneam doctrinam fovet.* Addit ejus ſententiam ad alios quoque Epiſcopos perſcribendam ; *ut omnes*, inquit, *uno animo, in eadem ſententiâ perſiſtant.* En clarè à tanto viro, ſecundæ vel certè tertiæ ſedis Patriarchalis Antiſtite, conſulta Apoſtolica ſedes, ejuſque judicium expectatum : nihilque ſupererat, niſi ut Cæleſtinus ritè conſultus Apoſtolicum exequeretur officium. Id verò ut præſtiterit, acta alibi relata docuerunt.

Ep. I. Cyrill. Alex. ad Neſt. part. I. Conc. Epheſ. cap. 313. VI. T. iij. Conc. p.

Ep. Cyril. ad Cæleſt. ib. c. XIV. p. 344.

Ib p. 345.

Diſſert. P. xv. n. LIX.

[*In iis actis*] Cyrilli literas & doctrinam non modò probat ; ſed etiam Neſtorii dogma perverſum improbat ; & quidem diſtinctè, quòd beatam Virginem *Deiparam* dici nollet ; decernitque eum Epiſcopatûs & communionis exſortem, niſi intrà decem dies à die denuntiatæ ſententiæ numerandos, apertè rejiciat *hanc perfidam novitatem, quæ hoc quod Scriptura conjungit, nititur ſeparare* ; perſonam Chriſti ſcilicet. En Neſtorii dogma præcisè improbatum, & clarè omninò Romani Pontificis, ſub depoſitionis & excommunicationis interminatione, de fide pronuntiata ſententia. Tùm, ne quid deſit, ſanctus Papa Cyrillo *vices committit* ſuas, ut eam ſententiam exequatur : *Noſtra*, inquit, *ſedis autoritate adſcitâ, noſtrâque vice & loco, cum poteſtate uſus.* Id ad Cyrillum ; id ad ipſum Neſtorium ; id ad Clerum

Ep. Cæleſt. ad Neſt. c. XVIII. p. 353.

Epiſt. Cæleſt. ad Cyrill. c. XV. p. 349.

Conſtantinopolitanum; id ad Joannem Antiochenum, tertiæ ſeu quartæ tùm Patriarchalis ſedis Epiſcopum; id ad Juvenalem ſanctæ Civitatis Epiſcopum, quem præcipuè honorari Synodus Nicæna præceperat; id ad alios quoque Epiſcopos ſcribit, ut data ſententia ritè & ordine omnibus innoteſcat.

Jam ſuas partes Cyrillus exequitur, atque omnia, uti juſſa erant, peragit. Cæleſtini decreta promulgat, exequitur, Neſtorio denunciat, poſt decem illos dies à Cæleſtino *præſcriptos definitoſque, nullam ei cum ſacerdotibus ſortem, nullum ſermonem, nullum locum futurum.* Nihil planè deeſt, quo Apoſtolica autoritas pleniſſimè exeratur. An verò ſententia, tantâ autoritate prolata, poſtquàm ingens diſſenſio exorta eſt, ac Synodi œcumenicæ injecta mentio, pro irreformabili ſit habita, geſta ſequentia demonſtrabunt.

Epiſt. ad Neſt. ib. c. XVIII. pag. 364. ad Cle. C.P. c. XIX. p. 373. ad Joan. Antioch. cap. XX. p. 377. vid. nov. collect. Baluz. p. 439. Ep. Cyrill. ad Neſt. c. XXVI. p. 397.

CAPUT X.

Dicta à Cælestino *Papâ de Fide, totâ Sedis Apoſtolicæ autoritate ſententia Concilii univerſalis mentione & convocatione ſuſpenditur: id canonicè & ordine factum omnes Epiſcopi & Papa ipſe confitetur.*

SÆpe diximus, ſæpè dicemus, ita eſſe Eccleſiam conſtitutam, ut ad œcumenicam Synodum neceſſariò, non niſi extraordinariis caſibus ac diſſenſionibus recurratur: cæterùm conſueto ordine ita finiri ſubortas etiam graviſſimas de fide quæſtiones, ſi Romano Pontifici decernenti, Eccleſiæ conſenſus acceſſerit. Id in Neſtorii cauſâ manifeſtiſſimè liquet.

Planè confitemur Cæleſtini ſententiam, ita ut Cyrillus ſperaverat, valituram fuiſſe ad novam hæreſim comprimendam, niſi graves ſuborti motus, reſque ea viſa eſſet, quæ ad univerſalem Synodum deferretur.

Verùm Neſtorius Regiæ civitatis Epiſcopus eâ autoritate pollebat, eâ ſpecie pietatis hominum animis illuſerat, eos ſibi conciliaverat Epiſcopos, eâ denique gratiâ apud Theodoſium Juniorem Imperatorem & proceres erat, ut facilè omnia commoveret. Itaque opus erat œcumenicâ Synodo, quòd de re maximâ ac de perſonâ in maximam dignitatem evectâ agere-tur: quòd multi Epiſcopi, in his Orientales ferè omnes, hoc eſt Antiocheni tractûs, atque ipſe Patriarcha Joannes, à Cyrillo abhorrebant, & Neſtorio favere videbantur: quòd ſciſſa hominum ſtudia, totumque Orientis Imperium, Cyrillum inter atque Neſtorium fluctuare videbatur. Hæc univerſalem Synodum poſtulabant.

Accedebant piorum atque orthodoxorum preces. Ecce enim religioſiſſimi Monachi, pro fide orthodoxâ ac *Deiparæ* voce à Neſtorio multa perpeſſi, Imperatori ſupplicabant: *Ut ſacra & œcumenica Synodus coeat, quâ præſente* Christus *ſanctiſſimam Eccleſiam uniat, populum in unum reducat, ac Sacerdotes ſinceræ fidei prædicatores, priuſquàm impia illa doctrina* (Neſtorii) *latiùs ſerpat, loco ſuo reſtituat.* Et iterum; *Nos enim vos de œcumenicâ Synodo cogendâ rogavimus, quæ aptiſſimè poſſet conſtabilire & erigere titubantia,*

Suppl. Baſil. & Monac. Imp. vid. Conc. Epheſ. part. I. c. XXX. n. IV. p. 429.

Digitized by Google

ſive etiam fracta. En poſt Romani Pontificis judicium, expetita à piis, per univerſalem Synodum, rerum titubantium invicta & ultima firmitudo.

Ib. n. 6. p. 431.

His aliiſque motus Imperator, hæc ad Cyrillum ſcripſit: *Pietatis doctrinam in ſacrâ Synodo diſcuti & examinari volumus, & ratum eſſe, quod rectæ fidei conſonum videbitur: ſive illi, qui victi diſcedent, veniam impetraturi eſſent à Patribus, ſive non.*

Ep. Theod. ad Cyrill. ib. c. xxxi. p. 436.

Hìc tria videmus: primùm illud; poſt ſancti Cæleſtini judicium, aliud adhuc requiri, Synodale ſcilicet: alterum, hæc duo in Patrum poteſtate futura, ut de doctrinâ, deque perſonis judicent: tertium, ratum id futurum, neque ampliùs retractandum, quod Synodus judicârit.

Addit: *Judices hujus rei eſſe oportere eos, qui ſacerdotiis ubique præſunt, & per quos ipſi in veritatis ſententia ſumus & erimus.* En quorum fide nitimur. En in quorum judicio ultima & indeclinabilis ſit autoritas.

Ibid.

Id ſecundùm *Eccleſiaſticos Canones* fieri & Imperator affirmabat, & Epiſcopi fatebantur. Itaque omnes & ipſe Cæleſtinus ad Synodum ſe accingunt. Nihil ultrà Cyrillus egit, Pontificii licet decreti executor à Cæleſtino dictus. Neſtorius priſtino loco manſit; univerſalis Synodi ſententia expectatur; & diſertè reſcripſerat Imperator: *Ut ante ſanctiſſimam coactam Synodum*, COMMUNEMQUE *ejus ſententiam, nihil quidquam à quoquam, in ullâ prorſus re, privatim innovetur.* Rectè & ordine: id enim univerſalis Synodi Majeſtas poſtulabat. Quare & Cyrillus paruit, & Epiſcopi quievêre: fixumque id, dictâ licèt ac promulgatâ Romani Pontificis ſententiâ, de fide ac perſonis violatæ fidei cauſâ judicatis, omnia in ſuſpenſo eſſe, poſtquàm univerſalis Synodi expectatur autoritas. Id ab Imperatore actum; id Epiſcopis, ac Papæ ipſi placitum vidimus; id jam in ipſâ Synodo œcumenicâ comprobatum geſta ſequentia declarabunt.

Ib. Epiſt. ij. Theod. ad Cyrill. c. xxxii. p. 437.

Ibid.

CAPUT XI.

Acta Synodi Epheſinæ recenſentur: ejus actio I. Probat Synodus omnia quæ à CÆLESTINO *decreta eſſent in ſuſpenſo manere, uſque ad Synodi ſententiam: quæ de fide geſta ſunt referuntur, oſtenditurque prolatum à Papâ judicium ad examen legitimum fuiſſe revocatum.*

LECTIS iis, quæ Synodum præceſsêre, ipſius Synodi geſta recenſemus, atque incipimus ab actione primâ.

Poſteà quàm ergò Epiſcopi, atque ipſe Neſtorius Epheſum convenêre, inchoata eſt Synodus univerſalis, Cyrillo Præſide, ac Cæleſtini vices gerente; quippe qui Pontificiæ ſententiæ ab ipſo Pontifice conſtitutus executor eſſet. In prima actione hæc geſta ſunt.

Primùm lectæ Imperatoris Literæ eæ quas memoravimus, nempè ut œcumenica Synodus haberetur, utque omnia interìm in ſuſpenſo eſſent: lectæ, inquam, hæ literæ, atque in geſta relatæ, probatumque à Patribus,

Conc. Epheſ. act. j. p. 452. 453. & ſeq.

omnia circà Neſtorium à Cæleſtino decreta, ſuſpenſa fuiſſe, donec ſacra Synodus ferret ſententiam.

Quæres an Synodus tantùm Imperatori licere voluerit, ut Sedis Apoſtolicæ ſententiam ad effectum deduci interim prohiberet. Non ita ex geſtis: ſed potiùs interpoſitâ Synodi generalis autoritate, cujus quidem convocatio, pro eorum temporum diſciplinâ, Imperatori permitteretur: ipſa Synodus intellexit, omnia ipſo jure in ſuſpenſo eſſe, atque à Synodi pendere ſententiâ. Quare Pontificio decreto promulgato ac denunciato, decemque illis diebus jam diù evolutis, Neſtorius ab ipsâ Synodo pro Epiſcopo eſt habitus, & religioſiſſimi Epiſcopi nomine appellatus, & eo quoque nomine

Ibid. ter vocatus & citatus ut in ſacrâ Synodo cum aliis Epiſcopis conſederet: id enim diſertè ſcriptum, συνεδρεῦσαι; additum, ut ad objecta reſponderet. Omninò enim volebant, ut quocumque modo agnoſceret univerſalem Synodum, in ejus poſteà procul dubio poteſtate futurus. Sed venire renuit, & ne ipſe adiri poſſet, fores ſuas armato milite obſideri voluit.

II. Hinc de fide quæſitum quòd & id Imperator juſſiſſet, & Canones poſtularent: lectaque Nicæna fides, ad quam omnia exigerentur, ac poſteà de epiſtolis Cyrilli ac Neſtorii ordine inquiſitum.

Ep. Cæl. ad Cyril. part. 1. Conc. Ephes. cap. xv. p. 348.

III. Epiſtola Cyrilli prima deducta eſt ad Synodi judicium: illa, inquam, de fide ad Neſtorium epiſtola, à Papâ Cæleſtino tam expreſſè probata, de quâ id edixerat ad Cyrillum: *Omnia quæcumque ſentimus ac tenemus, te itidem ſentire ac tenere perſpicimus*; quam decreto in Neſtorium per omnes Eccleſias promulgato, comprobaverat, atque adversùs Neſtorium *Canonicæ monitionis* inſtar haberi voluerat. De illâ, inquam, epiſtolâ quæſitum, Cyrillo autore ac præeunte in hæc verba: *Perſuaſum habeo, nihil me ab ortho-*

Conc. Eph. act. 1. pag. 461.

doxâ fide aut Symbolo Nicano diſceſſiſſe; quare Veſtram Sanctitatem rogo, ut coram exponat, rectène, & inculpatè, ſanctoque illi Concilio convenienter hæc ſcripſerim, an ſecùs.

Et erunt, qui dicant quæſtiones de Fide ſemel à Romano Pontifice autoritate Apoſtolicâ judicatas, in Synodis generalibus examinari ad dictorum intelligentiam, non ad rei, quaſi adhuc in quæſtione poſitæ, definitionem. Audiant Cyrillum Synodi Principem: quid Synodo quætendum proponat attendant. Et quidem nullius errati ſibi conſcius, ne tamen ſibi crederet, Synodi ſententiam rogabat, in hæc verba: *Rectène & inculpatè, an ſecùs ſcripſerim.* Hæc Cyrillus Synodi Princeps proponit in medium.

Quis vel fando audiit, poſt ultimum & irreformabile Eccleſiæ de Fide judicium, ita unquam quæſitum interrogatumque eſſe? Nunquam factum: id enim eſſet de ipſâ Fide declaratâ & exploratâ dubitare. At id poſt Papæ Cæleſtini judicium factum eſt: neque Cyrillus aut quiſquam aliud cogitabant: non ergò illud erat ultimum, atque irreformabile judicium.

Ib. & p. ſeq. Ex eâ interrogandi formâ Patres ordine cenſent, *Nicænum Symbolum, & epiſtolam Cyrilli per omnia conſentanea & conſentientia eſſe*. En quæſtio; en examen; en deinde judicium. Geſta ſatis loquuntur: nos hîc ne verbum quidem.

Producta deinde eſt Neſtorii epiſtola illa, quam Cæleſtinus blaſphemam

Ibid. p. 492. atque impiam pronunciaverat. Ea verò legitur. Tùm de eâ quæritur, autore Cyrillo: *Nunquid hæc ipſa quoque Fidei à ſanctâ Nicænorum Patrum Synodo expoſitæ*

expoſita conſentanea eſſe videretur, an non? Eâdem planè formâ quâ de epiſtolâ Cyrilli quæſitum erat, Patres ordine cenſent: *à Symbolo Nicæno diſſentaneam atque eò improbatam.* Quo ritu, quâ regulâ, probata Cyrilli eſt; eo ritu, eâ regulâ Neſtorii epiſtola improbatur. En bis in eâdem Epheſinæ Synodi actione, Romani Pontificis dictum ac promulgatum de Catholicâ Fide judicium retractatur. Quæ approbaverat, quæque improbaverat, æquè in examen revocantur, nec niſi quæſtione habitâ confirmantur. Ib. p. 492. 593. Ib. & p. ſeq.

CAPUT XII.

Continuatio actionis primæ Concilii Epheſini: quæ circà NESTORII *perſonam à* CÆLESTINO *Papa decreta eſſent, ad Synodale examen & ipſa revocantur, nec niſi quæſtione habitâ comprobantur.*

HÆC quidem de Fide geſta ſunt actione I. Synodi Epheſinæ: jam quæ ad Neſtorii perſonam eâdem in actione pertineant recenſemus.

Primùm Cæleſtini ad Neſtorium epiſtola legitur, & in acta refertur, ea ſcilicet quâ de Neſtorio ferebat ſententiam: de quâ ſanè ſententiâ cùm, poſteà perpenſis omnibus, Patres judicaturi eſſent, interim tantùm in acta referri oportebat. In Cæleſtini epiſtolâ nihil erat peculiaris doctrinæ: tantùm in eo verſabatur, ut Cyrilli probaret doctrinam & epiſtolam; Neſtorii improbaret, de quibus Cyrilli, ac Neſtorii epiſtolis jam prolatum erat ſanctæ Synodi judicium, ut aliquid iis addere ſupervacaneum eſſet. Ib p. 501.

II. Eâdem verò causâ, cùm Cyrilli epiſtola lecta eſſet, ea ſcilicet, quâ Cæleſtini exequebatur ſententiam, de eâ epiſtolâ nihil ſpeciatim actum, ſed juſſum duntaxat, ut in acta referretur. Ibid.

III. His geſtis, de Neſtorii perſonâ pronuntiandum fuit. Quæſitum, ecquid ea quæ Cæleſtinus ad Neſtorium ſcripſerat, quæque exequendo Cyrillus egerat ad Neſtorium perlata eſſent. Perlata eſſe compertum eſt, & eum uſque adhuc in ſententiâ perſtitiſſe, ac pridem effluxiſſe dies à Sancto Cæleſtino primùm, tùm poſteà ab Imperatore Synodum convocante præfixos. Hinc ad probationis cumulum, Patrum teſtimonia cum Neſtorii exegeſibus componuntur: immanis diſcrepantia prodit neſtorium Novatorem adeòque Hæreticum: fit decretum in hæc verba: *Sancta Synodus dixit: Cum impiiſſimus Neſtorius, neque noſtræ citationi parere, neque Epiſcopos à nobis deſtinatos admittere voluerit; neceſſariò venimus ad examinationem eorum quæ impiè docuiſſet. Deprehendentes itaque partim ex literis commentariiſque ipſius, partim è ſermonibus, illum impiè ſentire & prædicare, coacti per ſacros Canones, & literas ſanctiſſimi Patris noſtri & comminiſtri Cæleſtini Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi ad hanc ſententiam venimus: Dominus noſter* JESUS-CHRISTUS, *per hanc ſanctiſſimam Synodum Neſtorium Epiſcopali dignitate* PRIVATUM ESSE DEFINIT. Vides Canones conjunctos cum Cæleſtini literis; magnificè ſanè, & ad commendandam Sedis Apoſtolicæ majeſtatem. Vides Synodum executam quæ Cæleſtinus decreviſſet, atque his coactam, ad triſtem ſen- Ib p. 504. Ib. pag. 508. & ſeq. Ib. pag. 533.

tentiam deveniſſe ; ſed novâ & ſuâ definitione editâ in Christi nomine? ſed poſtquàm legitimâ cognitione conſtitit omnia rectè & ordine geſta eſſe.

Ibid. p. 549.

IV. Denique ſententia Synodi pronuntiata ad impiiſſimum Neſtorium ſcribitur: *Sancta Synodus Neſtorio novo Judæ : ſcias te à ſanctâ Synodo eſſe depoſitum.* Sic qui antè ſacræ Synodi diſquiſitionem, *religioſiſſimus Epiſcopus* vocabatur, eâ diſquiſitione factâ, jam *impiiſſimus*, jam *novus Judas*, & ab Epiſcopali ſede dejectus irrevocabiliter, & ſententia promulgatur.

Sic maxima res, maxima conſenſione perfecta eſt, quâ nempè omnia in Eccleſiâ ſtare diximus; & ordo judicii ex ſe perſpicuus : nempè à Cæleſtino ſententia profertur ; Concilii generalis convocatione ſuſpenditur ; cognitione examinatur, novo & irretractabili judicio roboratur, totius Eccleſiæ autoritate conjunctâ.

Ibid. p. 571.

Id Patres profitentur relatione ad Imperatorem : *Neſtorium à cathedrâ ſubmovimus, & canonicè exauctoravimus ; Cæleſtinum magnæ Romæ Epiſcopum præconiis extollentes, qui ante noſtram ſententiam, Neſtorii hæretica dogmata condemnaverat, noſque in ferendâ contrà eum ſententiâ anteverterat.* Hæc illa unitas, hæc illa conſenſio, quæ invictum jam & ineluctabile robur Eccleſiaſticis judiciis præſtat.

Ita congruunt omnia, ac noſtra ſententia ſtabilitur : dum enim ſedis Apoſtolicæ de fide, deque perſonâ judicium ſancta Synodus comprobat & exequitur, ejuſdem ſanè ſedis legitimam poteſtatem & Primatum agnoſcit. Dum autem illius judicium non probat, niſi per legitimam cognitionem & iteratum examen, Romanum Pontificem omnibus quidem Epiſcopis ſuperiorem ; uno tamen Concilio generali, etiam in cauſâ fidei, inferiorem eſſe docet, quod erat demonſtrandum.

CAPUT XIII.

Geſta actionis II. quibus præcedentia comprobantur : quid ſit confirmare decreta, ſtylo Eccleſiaſtico, ex geſtis demonſtratur : in Synodi examine, atque judicio quæſtionis finem non modò ſacra Synodus, ſed etiam Legati Apoſtolici, atque ipſe etiam Papa Cæleſtinus agnoſcunt.

Conc. Eph. act. ij. pag. 610.

DUM hæc agebantur, Arcadius & Projectus Epiſcopi & Philippus Preſbyter delecti à Cæleſtino erant, qui ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ totiuſque Occidentalis Synodi, Epheſinæ Synodo intereſſent. Hi ergò Epheſum ab urbe adveniunt, ac ſacro conventui adſunt, atque hîc actio ſecunda inchoatur.

Chriſt. Lup. varior. patr. epiſt. cap. ccxxvi. vid. etiam novam collect. Baluz. pag. 382.

Lupus Lovanienſis inter alia antiquitatis acta, Cæleſtini ad Legatos commonitorium inſtructioneſque, ut ipſe Cæleſtinus vocat protulit. His præcipiebatur, *ut Sedis Apoſtolicæ tuerentur dignitatem : ne ſe Epiſcoporum diſſidiis immiſcerent, quorum quippè judices*, cum Synodo utique *eſſe deberent* : cum Cyrillo, utpotè fido, agenda conferrent. Jam quid his mandatis nixi præſtiterint, ordine recenſemus ; atque his noſtra firmari facilè oſtendimus.

Primùm quidem proferunt ſancti Cæleſtini epiſtolam ad Synodum, quâ Legatis injunctum officium explicatur his verbis: *Direximus ſanctos fratres & conſacerdotes noſtros.... qui iis quæ aguntur interſint, & quæ à nobis anteà ſtatuta ſunt exequantur.* His conſtat Synodi Epheſinæ actionem in Apoſtolici judicii executione verſari. Cujuſmodi autem ſit illa executio, an merâ, ut aiunt, obedientiâ, an verò ipſius Synodi cognitione legitimâ, certoque jam & indeclinabili judicio, ſequentia demonſtrabunt. Conc. Epheſ. act. ij. p. 611. Ib. p. 6, 8.

II. Lectis Cæleſtini literis, Legati conſequenter ad Epiſcopos; *ut quæ Cæleſtinus anteà definire, & nunc in memoriam revocare dignatus eſt, juxta communis fidei regulam*, AD FINEM NUMERIS OMNIBUS ABSOLUTUM *deduci jubeatis*; εἰς πέρας πληρέςατον, AD FINEM PLENISSIMUM: qui Concilii fructus eſt, poſt cujus ſententiam nulla nova diſcuſſio, novumque judicium, ſed mera executio. Atque id Legati poſtulant juberi à Synodo, in quâ ſummam illam autoritatem recognoſcant. Ibid.

III. Firmus Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ, pro Synodo reſpondet: *Apoſtolica & ſancta ſedes Cæleſtini Epiſcopi præſenti negotio ſententiam regulamque præſcripſit.* Græca habent: *ſententiam prius protulit ac regulam*, ſeu τύπον, quam vocem paulo poſt *formam* vertit interpres. Nos de vocibus non litigamus: quid autem ipſa res ſit audiamus eumdem Firmum accuratè explicantem: *Nos* inquit, *de Neſtorio hanc formam executioni mandavimus, Canonicum Apoſtolicumque judicium in illum proferentes*: actione primâ ſcilicet, quâ, facto examine, & quæſtione habitâ, Cæleſtini decretum firmatum vidimus. Sic exequitur Synodus generalis primæ ſedis ſententiam, legitimâ cognitione & inquiſitione, nec ſimplicis mandatarii vice, *ſed canonico & Apoſtolico dato judicio.* Papale ſanè decretum pro tantæ Sedis autoritate ſit forma, ſit regula; ſed quæ Synodo convocatâ, non niſi ex communi judicio, plenam autoritatem obtineat. Ibid. Ibid.

IV. Legatos quoque ad Synodum mandato ſpeciali miſſos, quæ adverſùs Neſtorium geſta eſſent, an ſatis ex canonum præſcripto, & ſedis Apoſtolicæ reverentiâ intelligere oportebat: id ſæpè jam diximus. Quare meritò petunt acta communicari, *ut nos quoque*, inquiunt, *confirmemus.* Illud *confirmare* quid ſit, ipſa geſta eloquentur. Ibid. pag. 619.

V. Poſtquàm Legatis petentibus, data ſunt, quæ in Neſtorium acta eſſent, de iis actione tertiâ ſic referunt: *intelleximus omnia canonicè & ex Eccleſiaſticâ diſciplinâ judicata eſſe.* Ergò canonicè & ex Eccleſiaſticâ diſciplinâ ſedis Apoſtolicæ judicia in Synodo generali, quæſtione habitâ, retractantur, ac de iis judicatur. Ibid. act. iij. p. 622. 623.

VI. Cùm Legati probâſſent acta in Neſtorium ſibi communicata, jam relegi petunt in publico conſeſſu cætera, quæcumque Epheſi ab initio lecta geſtaque eſſent: nempè inquiunt, *ut obtemperantes formulæ ſanctiſſimi Papæ Cæleſtini, qui hanc curam nobis commiſit, veſtra etiam Sanctitatis judicia confirmare poſſimus.* Ibid.

Poſteàquàm ergò relecta ſunt omnia, ac Legati aſſenſêre, proponit Cyrillus ſacræ Synodo, *ut Legati obſignatione, ut moris eſt, planam ac manifeſtam faciant canonicam cum Synodo aſſenſionem ſuam.* Ad eam Cyrilli interrogationem, Synodus ſic reſpondet, decernitque: ut Legati *ſubſcribendo acta confirment*: quo loco perſpicuè ipſum *confirmare* à Synodo dic- Ibid. p. 630.

tum, nihil aliud eſt *quàm planam & manifeſtam ſuam aſſenſionem facere*, ut à Cyrillo erat propoſitum.

Hunc verum, genuinumque confirmationis ſenſum ſæpè protulimus; ſæpè proferemus; & nunc à ſanctâ Epheſinâ Synodo tam clarè proponi nobis gratulamur.

Ib. pag. 617. VII. Jam verò quanti eſſet, *autoritate Legationis Apoſtolicæ ſedis*, ut ait Projectus, Legatorum unus, decreta Epheſina confirmari, hinc intelligitur; quòd etſi Cyrillus Papalis ſententiæ executor dictus, eam in Synodo executus eſſet; non tamen ad Synodum expreſsè delegatus: de quâ Synodo Cæleſtinus nondùm cogitabat cum Cyrillo vices committeret ſuas. At Arcadius, Projectus & Philippus, expreſsè à Cæleſtino ad Synodum miſſi, mandati ſpecialis autoritate, Synodalia geſta firmabant, Eccleſiarumque omnium cum Eccleſiâ principali, Romanâ ſcilicet, claram omnibus modis ac teſtimoniis conſenſionem manifeſtabant.

Ibid. p. 616. VIII. Huc accedit quòd Legati ad Synodum Epheſinam ſpeciali mandato miſſi, non modò Apoſtolicæ ſedis, ſed etiam totius Occidentis ferebant ſententiam. Undè Philippus Presbyter, unus Legatorum poſteà quàm lecta omnia & communi conſenſu probata ſunt, ſic concludit: *Firmum ergò eſt juxta omnium Eccleſiarum decretum*; (nam *Orientalis & Occidentalis Eccleſiæ Sacerdotes, vel per ſe, vel certè per Legatos, Sacerdotali huic conſeſſui interſunt*,) *quod in* (Neſtorium) *eſt pronuntiatum.*

IX. Hinc elucet ut ſeſe mutuò ipſa Eccleſiarum decreta confirment: ea enim omnia vim habent confirmandi, quæ Eccleſiarum omnium conſenſionem unitatemque declarant; cum ipsâ unitate & conſenſione mutuâ, decretorum Eccleſiaſticorum firmitudo conſtet. Quare in edendâ fidei expoſitione, Oriens & Occidens, Sedeſque Apoſtolica & Synodici Conventus ſe mutuò firmant. Undè & illud legimus in Epheſinâ Synodo Cæleſtino acclamatum: *Cæleſtino cuſtodi fidei; Cæleſtino cum Synodo concordi: unus Cæleſtinus, unus Cyrillus, una fides Synodi, una fides orbis terrarum.* (Ib. act. ij. p. 618.)

His ergò auditis Catholicæ unitatis acclamationibus, Philippus Legatus ſic reſpondet: *Gratias agimus ſanctæ venerandæque Synodo, quod ſancta membra, ſanctis veſtris vocibus, ſancto capiti vos adjunxeritis: non enim ignorat veſtra Beatitudo totius fidei, vel etiam Apoſtolorum caput eſſe Beatum Petrum.* (pag. 619.) Hæc ergò ſumma autoritas, ſumma vis: quòd membra & inter ſe, & Romano Pontifici, ut capiti conjungantur: quod ex conſenſione invictum Eccleſiaſtici judicii robur.

X. Poſtremò Cæleſtinus ipſe, re totâ peractâ ad ſanctam Epheſinam Synodum mittit epiſtolam, quam ſic auſpicatur: *Tandem malorum fine gaudendum eſt.* (Ib. Part. iij. Conc. Epheſ. cap. xx. p. 1069.) Ubi *finem* agnoſcat Lector eruditus intelligit: poſt damnatum ſcilicet, œcumenici Concilii, hoc eſt totius Eccleſiæ Catholicæ indeclinabili autoritate, Neſtorium. Pergit: *Hujus rei tam fideliter peractæ, vos executores videmus nobiſcum fuiſſe.* (Ibid.) Omnes decernunt, omnes exequuntur, dato ſcilicèt communi judicio. Undè addit Cæleſtinus: *Dejectionem juſtam & exaltationem didicimus juſtiorem*: (Ibid.) Dejectionem Neſtorii à Romanâ quidem Sede inchoatam, ſed Synodi ſententiâ ad finem uſque perductam, *εἰς πέρας πληρέστατον*, ut ſuprà vidimus: exaltationem Maximiani, in Neſtorii

locum poſt Epheſina decreta continuò ſubſtituti. Hîc quæſtionis finis : hunc finem non in ſuo, ſed in Synodi univerſalis examine atque judicio, ipſe etiam Cæleſtinus agnoſcit.

Atque id geſtum in illâ Synodo, in quâ poſt Chriſtum natum Sedis Apoſtolicæ autoritatem luculentiſſimè commendatam eſſe conſtat ; neque tantùm verbis, ſed etiam factis. Certè ſancta Synodus Philippum Legatum audit hæc vera & magnifica prædicantem de Sedis Apoſtolicæ dignitate, deque *Petro capite & fidei columnâ, & Eccleſiæ Catholicæ fundamento, & Chriſti autoritate Clavium adminiſtro ; qui ad hoc uſque tempus ſemper in ſuis ſucceſſoribus vivat & judicium exerceat.* Hæc dicit, viſis ipſius Concilii actis omnibus, quæ memoravimus : ut profectò intelligamus hæc omnia Petri Sediſque Apoſtolicæ privilegia, cum Synodi decretis & iterato judicio, & habitâ de fide poſt Sedem Apoſtolicam quæſtione, egregiè conſentire. Ib. act. iij. p. 626.

CAPUT XIV.

Epheſinæ Synodi praxis quâ doctrinâ nitatur : Epiſcoporum autoritas in Apoſtolis inſtituta : iis omnibus fidei depoſitum in commune traditum, & communi curâ cuſtodiendum : Apoſtolici in Hieroſolymis Concilii autoritas in ſecutis Conciliis : hæc ex Cæleſtini epiſtolâ Epheſi lectâ quâ confutantur ii, qui docendi autoritatem à Papâ in Epiſcopos manare contendunt.

POST geſta relata, noſtramque ſententiam ex illis affirmatam, juvat etiam exponere ſancti Cæleſtini Papæ doctrinam egregiam, unde iſta manârint ; nempè ea epiſtola, quam ad ſacram Synodum Legati attulerunt, hæc antè omnia præferebat : *Spiritûs ſancti teſtatur præſentiam congregatio ſacerdotum.* Ac paulò poſt : *Sanctum namque eſt pro debitâ ſibi veneratione Concilium, in quo utique nunc Apoſtolorum frequentiſſima illius, quam legimus congregationis, aſpicienda reverentia eſt. Nunquam defuit his Magiſter, quem receperant prædicandum : adfuit his ſemper Dominus & Magiſter ; ſed nec docentes à ſuo Doctore deſerti ſunt unquam. Docebat ille qui miſerat ; docebat qui dixerat quid docerent ; docebat qui in Apoſtolis ſuis ſe confirmabat audiri.* Hæc de Apoſtolis, ac primo illo Apoſtolico Concilio dicta : mox ad omnes Epiſcopos, atque ad ſecutas Synodos conferuntur. *Hæc*, inquit, *ad omnes in commune Domini ſacerdotes mandata prædicationis cura pervenit : hæreditario in hanc ſollicitudinem jure conſtringimur, quicumque per diverſa terrarum eorum vice nomen Domini prædicamus. Dum illis dicitur :* ITE DOCETE OMNES GENTES : *advertere debet veſtra Fraternitas, quia accepimus generale mandatum : omnes etiam nos id agere voluit, qui illis ſic omnibus commune mandavit officium : neceſſe eſt ut competenter noſtros ſequamur autores ; ſubeamus omnes eorum labores, quibus omnes ſucceſſimus in honore.* Hæc denique ſic concludit : *Agendum eſt labore communi ut credita & per Apoſtolorum traditionem detenta, ſervemus.*

Epiſt. Cæleſt. ad Synod. Epheſ. act. ij. pag. 614.

Ibid.

Matt. xviij. 19.

Act. ij. Conc. Eph. p. 615.

Ex hâc ſancti Cæleſtini doctrinâ multa deducimus, primum illud: Epiſcopos in Apoſtolis Doctores conſtitutos ab ipſo Chriſto, non utique à Petro, aut Petri ſucceſſoribus. Nec indignum putat tanto loco poſitus Pontifex admiſcere ſe reliquis Epiſcopis: *Omnes*, inquit, *Apoſtolorum vice nomen Domini prædicamus..., omnes illis ſucceſſimus in honore.* Quo magis conſtet docendi autoritatem, tam in ipſum Cæleſtinum, quàm in cæteros Epiſcopos à Chriſto eſſe transfuſam. Hinc omnibus traditum ſacræ doctrinæ depoſitum, cujus cuſtodia penes omnes ſit, communique adeò curâ & conſenſione conſtituendam fidem: neque defururum Eccleſiarum Magiſtris Chriſti veri Magiſtri præſidium. Hæc Cæleſtinus in commune ſtatuit de ſe & omnibus Epiſcopis Apoſtolorum ſucceſſoribus: tum illud conſectaneum, ut quæſtione de legalibus collecti Apoſtoli ſimul protulerint eandem Spiritûs ſancti, ſuamque ſententiam, ita porrò futurum in aliis ſummis controverſiis, Apoſtolorumque Concilium in Epiſcoporum Conciliis revicturum. Quæ profectò docent, non in Petri ſolius aut ſucceſſorum Petri ſententiâ, ſed in omnium conſenſione, Conciliorum vim, & quæſtionis finem eſſe repoſitam.

Neque propterea Cæleſtinus Primatum infringit ſuum, dum ſe annumerat reliquis Apoſtolorum ſucceſſoribus. Ut enim reliqui Epiſcopi reliquis Apoſtolis, ita ipſe Petro principi ſucceſſor à Chriſto datus, ubique omnes præit Petri autoritate, ut in eâdem Synodo prædicatum geſtumque legimus.

Sic in ſancta Synodo generali III. ac primis illis ſæculis, & contra hæreticos evincimus ubique præeuntem, atque omnium ducem ſedis Apoſtolicæ poteſtatem, quodque eſt maximum, Petri nomine, atque adeò à Chriſto inſtitutam; nec minùs Catholicis oſtendimus in eo collocatam ultimam & irrefragabilem Eccleſiaſtici judicii vim, cùm ad Petri, id eſt, ad Papæ autoritatem Epiſcoporum quoque toto orbe terrarum, Apoſtolorum vice, accedit autoritas atque conſenſio; quod unum Eccleſia Gallicana poſtulat.

CAPUT XV.

Chalcedonenſis Concilii IV. generalis acta proponuntur: referuntur ea quæ anteceſſerint: ex his demonſtratur, etiam in fidei cauſis, poſt Romani Pontificis judicium, à totâ Eccleſiâ ipſoque Romano Pontifice plenius ac majus, jamque irrefragabile judicium expectari.

JAM acta Concilii Chalcedonenſis generalis pervolvantur. Hæc anteceſſêre. Duas in Chriſto naturas confundebat Eutyches, Archimandrita Conſtantinopolitanus, ac Monachorum pater, haud minùs pervicax, quàm delirus ſenex. Is ergò damnatus à ſancto Flaviano ſuo & Conſtanti-
Conc.Chal. nopolitanæ ſedis antiſtite, Patriarchas quidem omnes, ſed Romanum ma-
Part. 1. Ep. ximè Pontificem appellavit. Leo ſcribit ad Flavianum, ac jubet *ad ſe cun-*

ſta deferri. Flavianus reſpondet, atque à Leone petit, ut nempè *propriam faciens communem cauſam, & ſanctarum Eccleſiarum diſciplinam, ſimul decerneret damnationem adversùs eum* (Eutychem) *regulariter factam eſſe, & per propria dicta confortaret Imperatoris fidem.* Addebat: *Cauſa enim eget ſolummodo veſtro ſolatio, atque defenſione, quâ debeatis conſenſu proprio ad pacem cuncta perducere:* hoc eſt, aperta cauſa & plana eſt; pauci adhuc ſectatores, iique obſcuri, nec magni nominis. Concludebat: *Sic enim hæreſis quæ ſurrexit... facillimè deſtruetur, Deo cooperante per veſtras literas; removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur, quatenùs nequaquàm ſanctæ turbentur Eccleſiæ.* Et id ex diſciplinâ, ut ſtatim hæreſes comprimantur, Epiſcopali primùm, tùm deindè ſedis Apoſtolicæ providentiâ: neque ſtatim neceſſe ſit, Synodo univerſali convocatâ, ſollicitari omnium Eccleſiarum pacem.

ij. Leo Mag. ad Flav. T. IV. conc. p. 11. vid. int. epiſt. Leon. edit Queſn. epiſt. xx. al. VIII.

Ep. Flav. ad Leon. ib. IV. p. 15. inter Leon. ep. poſt epiſt. xxI

Ib. p. 16.

Ubi ad Leonem acta perlata ſunt, ad Flavianum ſcribit: Sacramentum Dominicæ Incarnationis exponit *pleniſſimè, lucidiſſimè*, ut & ipſe dicit, & omnes Eccleſiæ atteſtantur; Flaviani fidem & acta laudat; Eutychem ita damnat, ut ei indulgeri poſſit, ſi ſatisfecerit.

Ep. Leon. ad Flav. inter act. Conc Chalc. act. ij. p. 344 & ſeq. inter Leo. epiſt. xxIv. al. x.

Hæc illa eſt nobilis ac planè cæleſtis epiſtola, quæ per totam Eccleſiam tanto poſteà ſtudio celebratur; quam nos ideò intellectam volumus quoties ſimpliciter Leonis epiſtolam appellare contigerit.

His quidem quæſtio finiri potuit, niſi ea incidiſſent, quæ ad Synodum Epheſi convocandam Imperatorem Theodoſium juniorem impulerunt; cum qui Epheſi jam primam illam ſub Cæleſtino & Cyrillo indixerat.

Vid. Ep. Leo. ad Synod. Chalc. Part. I Conc ep. xL. pag. 71. int. Leo. ep. LxxII. al. xLvII.

De hâc Synodo ſanctus Leo ad Theodoſium hæc ſcripſit, primùm quidem *tam evidentem cauſam eſſe, ut rationabilibus cauſis ab indicendâ Synodo fuiſſet abſtinendum:* quod etiam Flavianus caviſſe videbatur. *

Cæterùm cùm Imperator bono animo Synodum convocaſſet, Leo aſſentitur, atque eas ad Synodum dat literas, quibus Imperatorem laudat, quòd habere voluerit Epiſcopale Concilium, *ut pleniore judicio omnis error poſſet aboleri.* Memorat Legatos à ſe dirigi, *qui vice*, inquit, *meâ ſancto Conventui veſtræ Fraternitatis interſint, & communi vobiſcum ſententiâ, quæ Domino ſunt placitura, conſtituant.*

Conc. Chal. Part. I. ep. xvII. int. Leon. ep. xxxIII. al. xvII.

* In ſuâ ad Leonem epiſtolâ.

Ex his tria habemus: primùm quidem in fidei quæſtionibus, non ſemper neceſſe eſſe Synodum œcumenicam convocari: tum illud, poſt rem à ſe judicatam non refugi à Leone tanto Pontifice Synodale judicium, ſi cauſa idonea ſit: denique ſi Synodus habeatur, *pleniore judicio* errorem aboleri, & quæſtionem à ſede Apoſtolicâ, *communi* cum Epiſcopis *ſententiâ* finiri oportere: quo quidem plenum illud à nobis ſæpè memoratum conſenſionis robur agnoſcit.

Ibid. epiſt. xIII. p. 34. int. Leon. xxxx. al. xv.

At poſtquàm Dioſcorus Alexandrinus Epiſcopus, Eutychis & fautor, omnia per vim & nefas egit, factumque eſt Epheſi, non Concilium, ſed apertum latrocinium; jam ſciſſo Epiſcopali Collegio, totâque Eccleſiâ perturbatâ, Synodi ſecundæ œcumenicæ Epheſinæ nomine, ipſe Leo agnoſcit, novam Synodum generalem haberi oportere, quæ *omnes offenſiones, ita aut repellat aut mitiget, ne aliquid ultra ſit vel in fide dubium, vel in charitate diviſum.* Ergò intelligebat ſchiſmata & tantam de ipsâ fide fluctuationem

Epiſt. Leo. ad Theod. ib. epiſt. xx. p. 46. int.

Leo. xxxix. animorum ; non ſatis tolli poſſe per ſuum judicium ; & plenius , firmius ;
al. xxxiv. autoritate majus Synodi generalis judicium , quo ſcilicet judicio , omne
jam dubium tolleretur , haud minùs ſapiens ac bonus , quàm fortis Pontifex poſtulabat.

Cæterùm Theodoſius Imperator quamdiù exiſtimavit Epheſi res ordine
Vid. I. part. fuiſſe tractatas, de novâ Synodo habendâ nihil audire voluit. *Rem enim tran-*
Conc. Chal. *ſactam Epheſi depoſitione eorum qui mererentur ; & nihil ulteriùs poſt hac*
epiſt. xxix. *definiri poſſibile eſt , cùm iſta jam ſemel deciſa ſint.* Ex his liquet quo diſcri-
xxx. xxxi. mine eſſent Romani Pontificis ac Synodorum generalium judicia : cùm judicium quidem Romani Pontificis in Synodo retractetur : poſt Synodum verò , quamdiù ea legitima habeatur , nihil retractari , nihil audiri liceat.

Verùm Theodoſio paulò poſt mortuo , Marcianus Imperator , ubi intellexit Epheſino Conventui , propter vim & alia contra Canones geſta , Synodi œcumenicæ nomen atque autoritatem à pleriſque Epiſcopis , maximè verò à Romano Pontifice denegari ; novæ Synodi convocationem petenti Leoni negare non potuit. Factum eſt igitur Chalcedonenſe Concilium , atque apud omnes conſtitit quaſdam eſſe circà fidem diſſenſiones ita graves , quæ non niſi Concilii œcumenici autoritate definiri poſſint.

CAPUT XVI.

In Chalcedonenſi Concilio duo ad rem faciunt ; alterum Dioſcori Patriarchæ Alexandrini ; alterum examen epiſtolæ Leonis : hìc de Dioſcoro : demonſtratur in cauſis , quæ univerſalem Eccleſiam ſpectant in ipſâ conſenſione vim ſummam & indeclinabilem eſſe repoſitam,

NOTUM eſt omnibus Chalcedonem ſexcentos atque ampliùs Epiſcopos conveniſſe. Paſchaſinus & Lucentius Epiſcopi Leonis vice ſanctæ Synodo præſidebant : dati ab Imperatore Judices qui actionem regerent , turbas compeſcerent, quæſtionem de fide , & Eccleſiaſtica omnia , in Synodi poteſtate ac judicio relinquerent.

In eâ vero Synodo , quæ ad rem noſtram faciant , duo ſunt ; primum Dioſcori depoſitio ; alterum ſententia Synodi de Leonis epiſtolâ comprobandâ.

De Dioſcoro , cùm vocatus judicio ſe non ſiſteret , ejuſque ſcelera omnibus innoteſcerent , ſic tranſactum. Paſchaſinus ſedis Apoſtolicæ Legatus Patres rogat : *Quid placet veſtræ Sanctitati volumus diſcere. Sancta Synodus*
Conc. Chal. *dixit : quod placet canonibus. Lucianus Epiſcopus dixit : à beatiſſimo Patre*
act. iij T. *noſtro Cyrillo in ſanctâ Epheſinâ Synodo quædam acta ſunt : ipſam inſpicientes*
iv. Conc. p. *formam quæ placuerit date. Paſchaſinus Epiſcopus dixit : jubet Pietas veſtra ,*
411. *ut ultione Eccleſiaſticâ utamur ? Conſentitis ? Sancta Synodus dixit : omnes*
Ib. p. 424. *conſentimus.... Paſchaſinus Epiſcopus dixit : iterùm dico , quid placet Beatitudini veſtræ ? Maximus Epiſcopus magnæ Antiochenæ civitatis dixit : quod videtur*

videtur Sanctitati veſtræ, & nos conformes efficimur. Ita primam ſententiam à ſede Apoſtolicâ & formam quam vocabant, dari oportebat. Itaque Legati, Dioſcori ſceleribus enarratis, ita pronuntiaverunt: *Undè ſanctus Leo per nos, & præſentem ſanctam Synodum, unà cùm beatiſſimo Petro Apoſtolo, qui eſt petra & crepido Eccleſiæ, & rectæ fidei fundamentum, ab omni Sacerdotali poteſtate alienum declaravit.* Anatolius Conſtantinopolitanus Epiſcopus: *Concors efficior.* Maximus Antiochenus Epiſcopus: *Sicut beatiſſimus Archiepiſcopus & Pater noſter Leo & Anatolius.* Cæteri eodem ſenſu: *Conſentio, concors efficior, conſentio damnationi à Synodo factæ, hæc eadem definio, decerno.* Et ſubſcriptum: *Paſchaſinus definiens ſubſcripſi: Anatolius definiens ſubſcripſi:* cæteri idem.

Ib. p. 425.
Ib. & p. ſeq.
ib. p. 448. & ſeq.

Sic à Petro capite, atque unitatis fonte orta ſententia, in ſummam vim porrò deducitur, conſenſione communi Epiſcoporum: Sic ut Apoſtolorum prima illa Synodus ubique repræſentetur.

Ex his intelliguntur ea quæ ad Theodoſium Auguſtum Valentinianus Auguſtus ſcripſit: *Debemus cum omni devotione defendere & dignitatem propriæ venerationis beato Apoſtolo Petro intemeratam & noſtris temporibus conſervare: quatenùs beatiſſimus Romanæ civitatis Epiſcopus.... locum habeat de fide & Epiſcopis judicare.* Neque tamen ſolus, ſed eâ conditione quam idem Imperator addit: *Ut prædictus Epiſcopus* in his certè cauſis, quæ fidem & univerſalem Eccleſiæ ſtatum tangunt, *congregatis ex omni orbe ſacerdotibus ſententiam ferat;* communi quidem decreto, ut & ipſe Leo poſtulaverat, & in ipſâ Synodo factum fuiſſe vidimus.

I. Part. Conc. Calc. epiſt. XXV. p. 51. int. Leo. poſt. Epiſt. XLVII. al. XXVIII.
ib. p. 54.

Eodem animo Pulcheria Auguſta ad Leonem ſic ſcribit de Epiſcopis convocandis: qui, inquit, *facto Concilio, de Catholicâ confeſſione & de Epiſcopis, te autore, decernant.*

ib. Epiſt. XXXV. p. 66. inter Leon. poſt epiſt. LVIII. al. XXXVIII.

Idem quoque ſcribunt Valentinianus & Marcianus Auguſti ad eundem Leonem: *Ut per celebrandam Synodum* omnia, *eo autore*, fierent: hoc præſtructo fundamento, quòd ipſe *Principatum in Epiſcopatu.... poſſideret.*

Hinc liquidò conſtat, conſueto ordine, & Papam autorem eſſe debere & Epiſcopos aſſidentes cum ipſo eſſe judices; & ipſum irrevocabilis decreti robur in conſenſione eſſe poſitum; quod ipſum Pulcheria Auguſta teſtatur, datâ epiſtolâ ad Strategum Conſulare n *, qui omnem à Synodo vim prohibere jubebatur: *Ut cum omni diſciplinâ confidente ſanctâ Synodo, ſine aliquâ commotione atque contentione, quæ à Domino Chriſto revelata fuerint* COMMUNITER AB OMNIBUS *confirmentur.*

* Bithiniæ.
ib. epiſt. XXXIII. p. 62. int. Leo. poſt epiſt. LVII. alias. XCVIII.
ibid. epiſt. XXXIX. p. 70.

Interim ſic Pontificem autorem eſſe liquet, ut decreti vis, non ſolâ Pontificis autoritate, quòd tùm nemo cogitabat; ſed ipſâ Concilii conſenſione & approbatione conſtet; Patreſque ac Synodus condecernant, conjudicent, Synodique ſententia Papæ ſententia fit; quæ, Eccleſiarum accedente conſenſu, jam irreformabilis, irretractabiliſque habeatur, quod unum poſtulamus.

Digitized by Google

CAPUT XVII.

Alterum caput in Synodo Chalcedonenſi tractatum, de expoſitâ fide: Sancti Leonis epiſtola, non niſi facto examine comprobata: Gallorum & Italorum ante Chalcedonenſe Concilium, de recipiendâ Leonis epiſtolâ, literæ ejuſdem ſpiritûs referuntur: decretum Apoſtolicæ ſedis, non niſi conſenſione Eccleſiarum, irretractabile fieri, Chriſtiani omnes & ipſe Leo confitentur.

ALTERUM caput in Chalcedonenſi Synodo tractatum, nempè firmata fides & probata Leonis epiſtola, ſic habet. Jam eam epiſtolam, antè geſtam Syuodum, totus ferè Occidens & Orientales plerique, & ipſe Anatolius Conſtantinopolitanæ Sedis Epiſcopus etiam ſubſcriptione firmaverant, & in ipſâ Synodo Patres ſæpè clamaverant: *Sicut Leo, ita credimus;* Conc.Chal. Seſſ. ij. p. 337. 344. 368. 369. *Petrus per Leonem locutus eſt, epiſtolæ omnes ſubſcripſimus; ſufficiunt ad fidem quæ expoſita ſunt; alteram expoſitionem non licet fieri.* Eòque res proceſſerat ut definitionem à Synodo fieri ægrè parerentur. Sed in tantis Eccleſiæ turbis, ad animos tranquillandos, neque privatim ante Synodum factæ ſubſcriptiones, neque tanti in Synodo Patrum clamores ſufficere viſi; ne clamoribus magis tanta res, quam æquâ & legitimâ diſceptatione tranſacta videretur. Et Clerici Conſtantinopolitani dicebant: *Pauci clamant, non tota dicit Synodus.* Placuit ergò Leonis epiſtolam ad legitimum Concilii examen revocari, & ab ipsâ Synodo de fide conſcribi definitionem. Itaque lectis antecedentium Synodorum geſtis, de Leonis epiſtolâ judices ita propoſuerunt: *Quoniam Evangelia poſita ſunt, ſinguli Reverendiſſimi Epiſcopi doceant, ſi expoſitio CCCXVIII Patrum* * *& poſt hæc CL. Patrum* ** *conſonat epiſtolæ ſancti Leonis.*

* Nicænorum. ** C.Poltum.

Poſtquam de examinandâ Leonis epiſtolâ interrogatio in eam formam facta eſt, operæ pretium erit Patrum ſententias, &, ut aiunt, vota penſare; ut intelligamus ab ipsâ origine, cur epiſtola placuerit; cur poſteà tanto ſtudio defenderetur; cur denique tam exacto Synodi examine probaretur. Primus Anatolius ſic dicit ſententiam: Ibid. *Epiſtola ſanctiſſimi Leonis conſonat ſymbolo CCCXVIII. Patrum & CL. Patrum; ſed & his quæ in Epheſo ſub ſanctiſſimo Cyrillo: quapropter conſenſi, & libenter ſubſcripſi.* Id erat apertè deliberantis, non autem cæco, ut aiunt impetu, ex merâ obedientiâ ſubſcribentis. ibid. & pag. ſeq. Cæteri in eundem ſenſum: *Concordat, & ſubſcripſi.* Multi diſertè & expreſſè: *Concordat, & ideò ſubſcripſi.* Additum à quibuſdam: *Concordat & ſubſcripſi, cum rectè habeat.* Alii: *Concordare certò ſcio.* Alii: *Cùm eſſet conſona & eumdem haberet ſcopum, amplexi ſumus & ſubſcripſimus.* Alii: *Hanc jam olim tenuimus fidem: hanc tenemus; in hac baptizati ſumus, in hac baptizamus.* Alii & magna pars: *Cùm viderem, cùm ſentirem, cùm deprehenderem, cùm invenirem conſentire, ſubſcripſi.* Alii: *Perſuaſus, inſtructus, certior factus, quòd omnia conſentirent ſubſ-*

Digitized by Google

ſcripſi. Multi exponunt difficultates ſuas, pleraſque ex linguâ peregrinâ ortas, alias ex rebus ipſis, & audiſſe quidem epiſtolam, *& in plurimis rectè habentem comperiſſe : aliqua verba obſtitiſſe, quæ partitionem aliquam in Chriſti perſonâ demonſtrare viderentur.* Addunt à Paſchaſino & Legatis doctos eſſe, *quòd nulla partitio eſſet, ſed unus Chriſtus : ideò*, inquiunt, *conſenſimus & ſubſcripſimus.* Alii enarratis iis quæ Paſchaſinus & Lucentius dixerant, ſic concludunt : *Per hoc nobis ſatisfactum eſt, & per omnia conſonare æſtimantes ſanctis Patribus, conſenſimus & ſubſcripſimus.* Quo loco Illyriciani Epiſcopi & alii, qui ante illud examen epiſtolæ acclamaverant, iterùm clamant : *Eadem omnes dicimus & his conſentimus*, ut profectò, & in ipſâ Synodo, & ante Synodum, ita conſenſiſſe conſtet ; quod re conſideratâ, convenire omnia cum Patribus æſtimarent, judicarent, perſuaſi eſſent, & communem omnium ac ſingulorum fidem à Leone expoſitam eſſe intelligerent.

ib. p. 491.

ibid.

Hæc quidem Chalcedone geſta ſunt ; ſed & ante Chalcedonenſem Synodum Galli noſtri, habitâ in Galliis Synodo, * de recipiendâ Leonis epiſtolâ, ſic ad ipſum Leonem ſcripſerunt : *Multi in eâ* (Leonis ad Flavianum epiſtolâ ſcilicet) *gaudentes pariter & exultantes, recognoverunt fidei ſuæ ſenſum, & ita ſe ſemper ex paternâ traditione tenuiſſe, ut veſter Apoſtolatus expoſuit, jure lætantur. Nonnulli ſollicitiores facti Beatitudinis veſtræ admonitione perceptâ, modis omnibus ſe gratulantur inſtructos, datamque ſibi occaſionem gaudent, quâ liberè & fiducialiter, ſuffragante etiam Apoſtolicæ Sedis autoritate, eloquantur, & aſſerat vnuſquiſque quod credit.*

* XLIV. Epiſcoporum.

Ep Epiſc. Gallor. ad Leon. T. I. Conc. Gall. p. 93. Tom. iij. Conc. Labb. pag. 1329. & int. Leon. epiſt. poſt epiſt. LXXVI. al. XCVIII.

Congruunt Itali *, autore Euſebio, Mediolanenſi Epiſcopo: *Claruit eam* ; (Leonis ad Flavianum epiſtolam) *plenâ fidei ſimplicitate fulgere, Prophetarum etiam aſſertionibus, Evangelicis autoritatibus, & Apoſtolicæ doctrinæ teſtimoniis radiare, omnibuſque ſenſibus convenire, quos ſanctus Ambroſius de Incarnationis Dominicæ myſterio, ſuis libris, Spiritu ſancto excitatus inſeruit. Et quia omnia, Majorum fidei nobis antiquitùs tradita, conveniunt, placuit omnibus, qui impiè de Incarnationis Dominicæ Sacramento ſentiant, ſuo etiam conſenſu, autoritatis veſtræ ſententiâ, damnatione congruâ perſequendos.* En autoritatis ſententia in Romano Pontifice ; En Epiſcoporum cum Romano Pontifice autore conſenſus, iſque exploratâ veritate præſtitus. Sic probabant, ſic ſubſcribebant, ſic epiſtolam communis fidei ſenſibus congruentem, talemque à ſe repertam atque judicatam ubique valere conjunctis cum Apoſtolicâ Sede ſententiis decernebant : quæ mirificè conſentiunt iis, quæ modò in Patrum Chalcedonenſium ſententiis legimus.

* Numero XII.

Epiſt. Synod. Euſeb. Mediol. Epiſcop. & Epiſcop. Ital. Tom. iij. Conc. pag. 1334. & int. Leon. epiſt. poſt epiſt. LXXVII. al. LII.

Hoc eſt illud examen epiſtolæ Leonis Chalcedone Synodicè factum, & in geſta relatum ; quo demum facto, epiſtola jam ut certiſſima ac perfectiſſima, nec ampliùs retractanda fidei regula proponitur. En quod irretractabile, ſeu mavis, irreformabile Leo cenſuit ; quod quidem cum illo & cum Chalcedonenſibus Patribus cenſuiſſe nemini fraudi eſſe poteſt. Ab Apoſtolicâ Sede forma perfertur, ſed quæ judicio, eoque libero, recipi debeat : & Epiſcopi ſinguli, ita *ſummo* inferiores, ut de ejus quoque *decreto* univerſi judicent.

Vid. Diſſert. præv. n. LXI.

Leon. Ep. ad Theod. XCIII. al. LXIII.

Neque aliter intelligebant dubitationem omnem tolli potuiſſe. Ecce enim Imperator, peractâ demùm Synodo, ſic edicit: *Ceſſet igitur jam profana contentio: nam verè impius atque ſacrilegus eſt, qui poſt tot ſacerdotum ſententiam, opinioni ſuæ aliquid tractandum reliquit.*

Concil. Chalc. part. iij. c. iij. p. 840.

Exinde omnem de religione prohibet diſputationem. *Nam*, inquit, *injuriam facit judicio religioſiſſimæ Synodi, ſi quis ſemel judicata ac rectè diſpoſita revolvere, & publicè diſputare contendit.*

Ibid.

En in Euthychêtis condemnatione ordo Eccleſiaſticorum judiciorum circà fidei quæſtiones. Nempè is à proprio Epiſcopo Flaviano judicatur; à ſancto Leone Papâ cauſa recognoſcitur, retractatur, Sedis Apoſtolicæ definitione deciditur; poſt eam definitionem, Patrum ſeu Epiſcoporum in Concilio generali examen, inquiſitio, judicium ſequitur; poſt approbatam Patrum judicio definitionem, jam nullus dubitationi aut diſputationi locus.

Epiſt. Leo. ad Ep. Gall. xxxvii. al. lii.

Neque aliter Leo: *Nullum jam excuſationis refugium de ignorantiâ, vel de intelligentiæ difficultate conceditur; cùm ſexcentorum ferè fratrum, Coepiſcoporumque noſtrorum Synodus congregata, nullam artem ratiocinandi, nullum eloquium differendi contrà fundamentum fidei divinitùs inſpiratæ permiſerit: quoniam adnitentibus per auxilium Dei fratribus & Vicariis noſtris... non ſolùm Sacerdotibus Chriſti, ſed etiam Principibus & Poteſtatibus Chriſtianis, cunctiſque Clericis, plebibus, ordinibus, plenè atque evidenter apparuit, hanc eſſe verè Apoſtolicam fidem ... quam ſinceram & ab omni fæce totius erroris alienam, ſicut accepimus, prædicamus, &, univerſo jam mundo conſentiente, defendimus.*

Sic ſummum jam & indeclinabile decreto Apoſtolico robur accedit; poſteàquàm univerſali inquiſitione, examinatione, diſcuſſione, atque exinde conſenſu ac teſtimonio roboratur.

CAPUT XVIII.

Adverſariorum effugia: BELLARMINUS *&* BARONIUS *diverſa ſectantur: aliorum cavillationes de Theodoreto in ſedem reſtituto agitur, ex eoque facto noſtra ſententia confirmatur.*

Bell. Lib. ij. de Conc. autor. cap. xix. vid. diſſ. præv. n. lx.

JAM quidem pernoſcimus Bellarminum hâc decreti Pontificii examinatione permotum, ſic reſpondiſſe: *Leo epiſtolam ſuam miſerat ad Concilium, non ut continentem ultimam & definitivam ſententiam, ſed ut inſtructionem, quâ adjuti Epiſcopi meliùs judicarent.* Nempè hoc unum effugium ſupereſt: ad hæc miſera & inepta, viri, quamvis egregii, rediguntur. Nempè niſi omnia quæ huc uſque lecta ſunt, aut contemnimus, aut obliviſcimur, hanc epiſtolam Leo, non ad Synodum inſtruendam miſit, de quâ cum ſcriberet nemo cogitabat. Non ergo inſtruit Synodum, ſed delatam ad ſe quæſtionem ſuæ Sedis autoritate judicat. Hanc exponit fidem; hanc ad omnes Eccleſias mittit; his damnat Eutychen; probat Flavianum: quæ

niſi plenâ Sedis Apoſtolicæ autoritate fiunt, jam neſcio, quomodò & ubi ea ſeſe autoritas exeruerit unquam. Quid autem cauſæ eſſet cur ultimam ſententiam non proferret Leo, appellante Eutyche, rogante Flaviano, ut de ſe actiſque ſuis tantus Pontifex pro poteſtate decerneret? Scilicet homo imbecillis atque cunctabundus, nec ſatis agnoſcens ſibi à Deo creditam poteſtatem, Eutychen cum aliquot Monachis metuebat. Hæc enim initia erant: hoc temporum articulo ſcripſit epiſtolam. An expectabat ut ſuborta hæreſis gliſceret, totumque orbem flamma corriperet? Aut fortè quæſtionis obſcuritate turbatus hærebat, expectabatque Concilii œcumenici ſententiam: qui omnia à ſe *pleniſſimè* & *lucidiſſimè* enucleata eſſe profitetur. Quid quód ad Imperatorem ſcribit: *Tam evidentem cauſam eſſe, ut ab indicendâ Synodo fuiſſet abſtinendum*? Hæc ſcribens tantus Pontifex, tamen, ſi Bellarmino credimus, non de judicandâ quæſtione, ſed de inſtruendâ Synodo cogitabat. Miſerum verò eſt tam abſurda ſectari, atque inſuper adverſarios pernicioſi contra ipſam fidem erroris arguere. At hîc videre eſt, ut prædiximus, Bellarminum ac Baronium, dum nihil ſolidi ſuccurrit, æſtuantes, atque in diverſa pertractos. Nempè Baronius epiſtolam videns totâ Sedis Apoſtolicæ autoritate ſcriptam, contendit à Leone ſcriptam, *ut fidei regulam*: Bellarminus videns à Synodo examinatam, non eam, *ut fidei regulam*, ſed tantùm ut Synodi inſtructionem agnoſcit. Quo conflictu, ac rerum perſpicuâ ſerie eò deducimur, ut eam & pro cathedræ Apoſtolicæ autoritate perſcriptam, & tamen ab Eccleſiâ Catholicâ, ac Synodo univerſali adhuc examinandam ex Patrum traditione agnoſcamus: quæ Pariſienſium & Eccleſiæ Gallicanæ ipſiſſima ſententia eſt.

Epiſt. Leo. ad Synod. Chal. 1. par. ep. XL. p. 71. int. Leon. ep. LXXII. al. XLVIII.

Ibid. Ep. XIII. pag. 34. int. Leon. XXIX. al. XV.

Diſſ. præv. n. LX.

Bell. loc. jam cit. Baron. an. 449. Tom VI. p. 80.

Novi qui Bellarmini reſponſa erubeſcunt; hæc verò haud meliora proferunt. Certa res, inquiunt, Leoni erat; *pleniſſimè*, *lucidiſſimè* à ſe expoſita omnia noverat, & ad Synodum Chalcedonenſem ſcripſerat, neque in dubium revocari ſinebat à Legatis: *Fidem*, inquit, *non patiamini in dubium revocari*. Examen igitur illud, non ex dubitatione, ſed ad ampliorem jam notæ & creditæ veritatis elucidationem pertinebat. Hæc illi. At ſi res ita eſt, quid vetabat examinari Conciliaria quoque decreta? Quid ipſas etiam Scripturas? Non autem id factum unquam. Ergo cùm Chalcedone examinaretur Leonis epiſtola, aliud agebatur, quàm id quod iſti fingunt. Neque verò Chalcedonenſes luculentiorem ipſo Leone, qui omnia *lucidiſſimè explanaverat*, ſed autoritate firmiorem protulêre ſententiam. Neque audiendum illud: ſancto Pontifici explorata erant omnia: ergò in tantâ certitudine, nullum quæſtioni, nullum examini, quale nos dicimus, permittebat locum. Nempè id qui objiciunt, ne mihi quidem intellexiſſe videntur, quid ſit examen in negotio Fidei; cùm præſertim de ſummis, ac præcipuis Chriſtianæ religionis dogmatibus agitur. Neque enim aut Patres Nicæni, cùm de Arianis quærerent, de Filii Divinitate ambigebant: ſed quàm ab eâ fide Ariani abeſſent, quibuſque ſententiis ac verbis inſanus error confutandus eſſet. Neque Epheſini, cùm de Neſtorii & Cyrilli, atque adeò de Cœleſtini fide inquiſitio fieret, ipſi de fide dubitabant: ſed rectène an ſecùs illi fidem expoſuiſſent. Neque item Chalcedonenſes ullo modo dubitabant, quis eſſet Chriſtus, Deus ne an homo verus, an confuſis naturis quid tertium, ſive aliud

Vid. Duv. & alios.

Leo. Ep. LXXIII. al. XLIII. ad Marc. cap. ij.

Digitized by Google

pottentum Eutychiani cogitarent: non id ſanè quærebant; ſed verène & ex communi Patrum & Eccleſiæ ſententiâ tantum ſacramentum Leo exponeret. Ac certum Leoni erat, à ſe *pleniſſimè* expoſitam fidem: rectè. An & id omnibus æquè certum exploratumque eſſet quærebatur. Epiſcopi ergò ad quos perlata erat Leonis epiſtola, ejus ſenſum quiſque cum eâ fide componebat, quam ipſi à Patribus accepiſſent. Neque cæcâ, ut aiunt, obedientiâ, ſed ex certâ & expreſſâ inquiſitione parebant.

Certè multos vidimus optimâ fide dubitâſſe, neque ſubſcripſiſſe, niſi poſtquàm ipſis ſatisfactum fuit. Ergò verè & propriè rem examinabant, ut nondum exploratam; ac Leoni quidem Petri loco ſedenti id certum fuiſſe viſum, præjudicii cujuſdam inſtar, magnæque ac validæ præſumptioni loco erat, ſed poſtquàm idem quoque omnibus viſum eſt, non tantùm præſumptio, ſed omnibus modis fixa ſententia & irretractabile judicium *(e)*.

At enim, inquiunt, plerique ex Patribus jam ipſam epiſtolam ſubſcriptione firmaverant, & omnes clamabant hanc eſſe ſuam fidem. Sanè; ſed jam ordine & legitimè declarandum reſtabat, undè is ſibi ſenſus: nempè quòd rectè examinantibus conſtitiſſet Leonis ſententiam, cum antiquâ fide quam hauſerant, conſentire. Id ergò ſimul in Synodo faciunt, quod ſingulatim antè Synodum quique fecerant, & prolato communi judicio, quæ ſenſerant, firmant.

Ergòne ſingulis quoque Epiſcopis examen relinquimus? Certè non examen juridicum, quo ſinguli decretum ſuperioris Judicis ſolvere & irritare poſſint; ſed examen hujus generis, quo cuique conſtet, nihil ſibi imperatum, atque propoſitum quod Divinæ legi ac veritati traditæ repugnaret. Præmiſimus enim ex Innocentio quoque IV. non tantùm egregio Pontifice, ſed etiam optimo Pontificii juris interprete, Epiſcopos inferiores capiti ſuo Romano Pontifici dicto audientes eſſe debere, ſub hâc tamen exceptione: *Niſi mandatum hæreſim contineret, vel niſi ex præcepto injuſto vehementer præſumeretur, ſtatum Eccleſiæ turbari, vel etiam fortè alia mala ventura.* Hæc Innocentius cujus doctrinam amplectuntur omnes. Quo ex fonte illud prodiit, alio loco memoratum, quod ad Paſchalem II. à ſanctiſſimis Epiſcopis, ex Concilio Provinciali Viennenſi perſcriptum eſt, ipſo etiam Paſchali probante: *Si noſtræ Paternitatis aſſertiones prædicatas roborare nolueritis, propitius ſit nobis Deus, quia nos à veſtrâ ſubjectione & obedientiâ repelletis.* Ex quibus aliiſque conſtat, hoc Epiſcopis docturis utique gregem ex autoritate, non autem ſimpliciter credituris, examen competere;

Sup. diſſ. præv. num. LXXVIII. LXXIX.

Inn. IV. cap. *Quanto de conſuetudine.* Lib. I. Decret. Tit. IV. fol. 33. ib. c. *Inquiſit. de ſententiâ excommunicationis* Lib. V.

(*e*) *Irretractabile judicium*] Ultramontani excerpunt verba quædam Concilii Chalcedonenſis, quibus Papam ab hujus Concilii Patribus infallibilem creditum probent. Sanè ipſi ſi Synodo adfuiſſent, non ſiviſſent Epiſcopos de Leonis epiſtolâ tantas movere controverſias, tam facilè conſopiendas hoc ſuo reſponſo: ***qui falli non poteſt Leo Pontifex locutus eſt.*** At vero Paſcaſinus & alii Legati id ne ſemel quidem dicunt, quod tamen ut dicerent, ipſa cauſa docendorum Epiſcoporum poſtulabat, & brevi præcidendæ quæſtionis neceſſitas; ſi reverâ ipſi hanc opinionem imbiberant. Non ergò credebant Epiſcopi illi, qui de Leonis epiſtolâ tantoperè litigabant, Papam eſſe infallibilem: non id quoque credebant ipſi Legati, qui nedum litem eo modo componerent, difficultates fieri æquo animo patiebantur, & ea verba epiſtolæ, quæ Græcis hominibus obſcura, aut etiam falſa videbantur, diluebant, & explanando comprobabant.

hoc ab illis fieri, ſive in Synodo, ſive extra Synodum, Chalcedonenſia & alia à nobis recenſita geſta declarant. Tit. xxxix. fol. 595.

Aut verò dicant velim, quâ ratione, non jam de Romanorum Pontificum decretis, ſed de aliorum ſcriptorum literis & tractatibus judicatum putent? Vero certè examine, tanquàm de re dubiâ. Ita enim Cyrilli; ita Neſtorii expoſitiones in Epheſinâ Synodo: ita aliorum in aliis Synodis ſcripta explorata ſunt, & ad certam exacta regulam; fidem Patrum ſcilicèt. Atqui de Leonis epiſtolâ non aliud geſtum: quod cùm conceſſerint, atque ex actis viderint, fateantur neceſſe eſt; quâ ratione, quove jure atque ordine, de ſcriptis aliorum in Synodis œcumenicis inquiri ſit ſolitum, eâdem ratione, atque ordine ac jure, in Chalcedonenſi quoque œcumenicâ Synodo, de Magni Leonis epiſtolâ inquiſitum eſſe: quod & per ſe clarum, & à Synodo V. expreſſè declaratum, ut ejus Synodi acta ſequenti capite recenſenda demonſtrant. Diſſ.præv. loc.jam cit. vid. epiſt. Conc.Vien. an 1112. T. x. Conc. p. 785.

Sic duo illa expedivimus, quæ ab initio ſunt commemorata: nempe Dioſcori condemnationem, & approbationem epiſtolæ ad Flavianum. Tertium addimus quod ad rem noſtram pertineat, de Theodoreto in ſuam ſedem reſtituto. Is *(f)* igitur cùm jubentibus Epiſcopis, Neſtorium apertè anathematizâſſet, *glorioſiſſimi judices dixerunt: omnis jam dubitatio de Theodoreto eſt ſoluta; quippe & Neſtorium coram vobis anathematizavit; & à ſanctiſſimo Archiepiſcopo ſenioris Romæ Leone ſuſceptus eſt, & definitionem Fidei à Religioſitate veſtrâ prolatam libenter ſuſcepit: & inſuper epiſtolæ memorati ſanctiſſimi Archiepiſcopi Leonis ſubſcripſit. Deeſt igitur ut ſententia proferatur à Deo amabili ſanctitate veſtrâ, ut Eccleſiam ſuam recipiat, ſicut & ſanctiſſimus Leo Archiepiſcopus judicavit. Omnes reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt: Theodoretus dignus eſt ſede...... poſt Deum Leo judicavit.* Nihil ergo Theodoreto profuturum erat prolatum à Leone de eo in ſedem reſtituendo judicium; niſi poſtquàm ad Synodum perlata res eſt, & fidem ſuam Synodo approbâſſet, & ab eâdem Synodo Leonis judicium firmaretur. Hæc geſta ſunt Legatis Sedis Apoſtolicæ præſentibus, ac poſteà pronuntiantibus eam de firmando Leonis judicio ſententiam, quam tota Synodus comprobavit. Conc.Chal. act. viii. pag. 621. Ibid. p. 624.

(f) Is] Theodoretus, cùm dubitare viſus eſſet dicere anathema Neſtorio, Epiſcopi clamaverunt: *Iſte hæreticus eſt, iſte Neſtorianus eſt, hæreticum foras mitte.* Quæ verba optimè probant id quod dicit D. Bossuet: nihil Theodoreto profuturum fuiſſe à Leone prolatum judicium, niſi à Synodo hoc judicium firmatum eſſet.

CAPUT XIX.

Concilium V. generale, ſeu Conſtantinopolitanum II. in medium adducitur: in eo referuntur III. & IV. Synodi acta jam à nobis recenſita & clarè docetur Romanorum Pontificum, ut & aliorum ſcripta, nonniſi inquiſitione factâ à Synodis comprobari: undè trium ſimul Synodorum œcumenicarum autoritas noſtram ſententiam firmat.

ACTA Conſtantinopolitanæ ſecundæ Synodi, quæ quinta eſt generalis, ſub Vigilio Papâ, ac Juſtiniano Principe demonſtrabunt, ita ut III. & IV. Synodi decreta intelleximus, ita à V. Synodo fuiſſe intellecta: quæ eam traditionem ex proximo ſumpſerit, ac nobis reliquerit.

De tribus capitulis agebatur; hoc eſt, de Theodoro Mopſueſteno, de Theodoreti ſcriptis adversùs Cyrillum, deque Ibæ Edeſſeni epiſtolâ ad Marim Perſam. Quærebatur eane epiſtola probata eſſet in Chalcedonenſi Synodo. Atque eam quidem epiſtolam Chalcedone lectam eſſe conſtabat, ac ſuſceptum Ibam à ſanctâ Synodo, cùm Neſtorium anathematizâſſet. Quidam perſonæ veniam datam tantùm; alii epiſtolam quoque probatam contendebant: quæſitum ergò in Synodo V. quo ritu probari ſcripta de fide conſueſſent in Synodis anterioribus III. & IV. Synodi acta replicantur eaque quæ ſuprà memoravimus, de epiſtolâ ſanctorum Cyrilli & Leonis. Conc. C. P. ij. v. gener. collat. VI. Tom. V. p. 541. Tùm *ſancta Synodus dixit: ex his quæ recitata ſunt, manifeſtum eſt, quomodò ſanctæ Synodi ea, quæ apud eas proferuntur, probare ſolent. Cùm enim illi ſancti viri, qui recitatas epiſtolas ſcripſerunt, ſic ſplenduerint, tamen epiſtolarum earum comprobationem* NON SIMPLICITER, NEC SINE INQUISITIONE *fecerunt, niſi per omnia* COGNOVISSENT *conſonare eas expoſitioni & doctrinæ ſanctorum Patrum, ad quam collatio facta eſt.* De Ibæ autem epiſtolâ non eſſe ita geſtum conſtabat ex actis. Eam ergò epiſtolam non eſſe probatam optimè concludebant. Sic igitur certum ex III. & IV. Synodis, ita definiente & intelligente quintâ, epiſtolas à ſede Apoſtolicâ comprobatas, qualis Cyrilli fuit, aut etiam ab eâ profectas, qualis Leonis fuit, NON SIMPLICITER, NEC SINE INQUISITIONE à ſanctis Conciliis receptas fuiſſe.

Ibid. eâd. collat. Rursùs in eâdem quintâ Synodo contra Neſtorii epiſtolam acta leguntur, quibus Epheſini Patres disertè pronuntiant: *nullo modo conſonam eſſe Neſtorii epiſtolam fidei, quæ Nicææ expoſita fuit.* Sic & illa epiſtola non ſimpliciter quoque, ſed factâ, ut par erat, inquiſitione rejecta eſt; damnatuſque Ibas, *qui diceret Neſtorium ab Epheſinâ Synodo ſine examinatione & quæſtione eſſe rejectum.* Ibid. coll. VIII. can. XIV. p. 578.

Pergunt ſancti Patres, & quod Chalcedonenſes Epiſcopi facturi fuiſſent, ſi epiſtolam Ibæ examinandam ſuſcepiſſent, id ipſi faciunt. Epiſtolam conferunt cum geſtis Epheſinis & Chalcedonenſibus. Quo facto, Ibid. coll. [illegible] p. 548. *ſancta Synodus dixit: oſtendit manifeſtè facta collatio, quòd contraria per omnia eſt*

epiſtola

epiſtola, quam Ibas ſcripſiſſe dicitur, definitioni, quam pro rectâ fide Chalcedonenſis Synodus pronuntiavit.... omnes Epiſcopi clamaverunt: hæc omnes dicimus; epiſtola hæretica eſt. Sic ergò ex quintâ Synodo ſancti Patres noſtri in Synodis œcumenicis, quas legunt epiſtolas ſive Catholicorum, ſive hæreticorum, ſive etiam Romanorum Pontificum, etiam de fide ſcriptas, eodem ritu orthodoxas, vel hæreticas pronunciant, legitimâ cognitione veritate inquiſitâ, ac deinde perſpectâ, tum ex his dato judicio.

Nullone, inquies, prorſus diſcrimine, atque animis æquè in utroſque propenſis? Sanè diximus, & ſæpè dicemus, præſumptum fuiſſe pro Pontificum orthodoxorum decretis: cæterùm in Synodis œcumenicis, ubi judicandum in materiâ fidei, non jam præſumptionibus agi oportere, ſed omninò ad liquidum veritate perſpectâ.

Hæc quinta Synodus fecit, hæc ex tertiâ, & quartâ Synodo didicit & probavit; unoque hoc argumento trium œcumenicorum Conciliorum, Epheſini, Chalcedonenſis, Conſtantinopolitani II. pro noſtrâ ſententiâ decreta retulimus.

CAPUT XX.

Synodus V. invitato ac repugnante Vigilio Papâ, habetur: ejuſdem Vigilii CONSTITUTUM *ſolvit: Ibæ epiſtolam ipſius ſententiâ ab hæreſi abſolutam, impiam & Hæreticam judicat: à Romanis Pontificibus comprobatur.*

IN eâdem quintâ Synodo hæc geſta ſunt quæ ad cauſam noſtram facere videantur.

De tribus capitulis ſuprà memoratis Juſtinianus Imperator quæſtionem in Eccleſiâ haberi petiit: ejus rei gratiâ Vigilium Papam Conſtantinopolim accivit: ibique, non ita multò poſt, Synodum congregavit. Ipſe, & Orientales adverſus Neſtorianos ſub eorum capitulorum defenſione reſurgentes, magni momenti eſſe putabant, ut ea damnarentur; Vigilius cum Occidentalibus metuebat, ne per eam occaſionem Chalcedonenſis Synodus ſolveretur; (g) quòd in eâ Synodo Theodoretum & Ibam fuiſſe ſuſceptos, Theodorum verò nominatum, ſine ullâ cenſuræ notâ dimiſſum eſſe conſtaret.

(g) *Vigilius...... metuebat ne....... Chalcedonenſis Synodus ſolveretur.*] Hæc Vigilii notanda ſunt verba: *Non audemus Chalcedonenſis Synodi retractare judicium, ne.... ab hæreticorum inſidiis maculæ inuratur..... ſi nos modo cauſas ejuſdem ſanctæ Synodi.... judicio terminatas, ſub qualibet occaſione viderint retractare.* Conſt. Vigil. Tom. V. Conc. pag. 372 Quibus verbis egregiè confirmatur id quod toties iterat D. BOSSUET: nunquàm licitum fuiſſe inquirere in Conciliaria decreta, quod contra eſt de Pontificii decretis, in quæ non rarò Synodi œcumenicæ juridicè inquiſiverunt. In eo autem errabat Vigilius, quòd ſuſpicabatur hujus Concilii Patres, qui re quidem verâ decretis Chalcedonenſibus promptam obedientiam præſtabant, illa retractare voluiſſe, cùm juſſerunt in ea Scripta inquirere, in quæ Synodus Chalcedonenſis non animadverterat. Cæterùm à Sanctâ Synodo ea aſſumpta eſt inquirendi methodus, quâ uſa fuerat ipſa Synodus Chalcedonenſis.

Quamquàm ergò pars utraque de ſummâ fidei facilè conſentiebant; tamen omninò ad fidei cauſam quæſtio pertinebat, cùm ab his timeretur, ne Neſtoriani; ab illis, ne Eutychiani Synodi Chalcedonenſis inimici vincerent.

Ex eâ contentione multæ in Vigilium criminationes extiterunt, quæ nihil ad nos attinent. Mihi perſuaſum eſt, omnia à Vigilio optimo conſilio eſſe geſta, cùm Occidentales capitula condemnari non ferrent, reſque ad ſchiſma vergeret. Utcumque eſt, hoc liquet, Vigilium etiam invitatum Synodo adeſſe noluiſſe: abſque eo Synodum nihilo ſeciùs celebratam: editum ab eo CONSTITUTUM, quo improbaret ea, quæ Theodorus, Theodoretus & Ibas adversùs fidem ſcripſiſſe dicerentur; eorum nomini parcendum eſſe decerneret; quòd vel à Synodo IV. ſuſcepti, vel in Eccleſiæ communione mortui, Deique judicio reſervati haberentur: de Ibæ epiſtolâ hæc edebat: ipſam *rectiſſimo ac piiſſimo ſenſu intellectam*, irreprehenſam manere: ac de tribus capitulis univerſim jubebat, *poſt præſentem definitionem*, Eccleſiaſticos nullam poſteà *movere quæſtionem*.

Vid. collat. j. & ij. Conc. V. T. v. p. 419. & ſeq. Conſtit. Vigil. ib. p. 337. & ſeq.

Ib. p. 372

Ib. p. 376.

Hæc quidem Vigilius pro poteſtate decrevit. At Synodus poſt ejus CONSTITUTUM quæſtionem habuit de tribus capitulis; & judicavit meritò quæſtionem haberi de mortuis, & Ibæ epiſtolam manifeſtè hæreticam & Neſtorianam, fideique Chalcedonenſi per omnia contrariam; atque omninò anathema eſſe, quique Impium Theodorum Mopſueſtenum, quique Theodoreti adversùs Cyrillum ſcripta, quique Ibæ *impiam* & Neſtoriana Dogmata tuentem epiſtolam defenderent, neque anathematizarent eam, ſed rectam eſſe dicerent.

Ib. collat. v. p. 479. & ſeq. vid. etiam coll. vi. p. 545. & ſeq.

Ibid. coll. viii. can. xii. xiii. xiv. p. 575. & ſeq.

His igitur, nec Vigilio parcere videbantur, preſſo quamvis nomine; quorum decretum à Pelagio II. Gregorio Magno, aliiſque Romanis Pontificibus confirmatum eſſe conſtat; atque etiam à Vigilio, ſiquidem vera eſt ea, quam Petrus de Marca, vir illuſtriſſimus, ex M. S. Codice Bibliothecæ Regiæ edidit epiſtolam.

Vid. Ep. vigil. attrib. ib. p. 595. & diſſert. Pet. de Mar. de hac Ep. p. 601. & ſeq.

Hæc docent in re maximâ, quæ totam conturbet Eccleſiam, atque ad cauſam fidei pertinere videatur; Pontificiis decretis ſacrorum Conciliorum decreta prævalere, Romanique Pontificis judicio defenſam Ibæ epiſtolam, haud minùs pro hæreticâ proſcribi potuiſſe.

Nempè & hoc in eâ legebatur, Cyrillum *lubricâſſe*, atque ad Apollinatii Dogma deflexiſſe, quia ſcripſerat *ſimiliter illi*, *quòd Deus verbum factus eſt homo*. Hæc igitur Vigilius non ſatis cautè toleravit; Synodus verò V. non tulit, ac Neſtorii hæreſim, ſub novâ formâ reviviſcentem extinxit: quodque vel maximè Synodorum eſt, ab omni errore diligentiſſimè fidem Catholicam eliquavit.

Ep. Ibæ. ad Mar. T. iv. Conc. p. 561. & ſeq. & T. v. p. 509. & ſeq.

CAPUT XXI.

In Synodo VI. generali, quæ Conſtantinopolitana eſt III. cauſa HONORII *Papæ per Synodum condemnati: tria effugia proponuntur: Quæſtiones aliquot ex actis ſuo ordine reſolvendæ: brevis Monothelitarum hiſtoria præmittitur.*

UT tertia quarta & quinta Synodi de Romanorum Pontificum judiciis judicârunt, eaque non niſi quæſtione habitâ comprobârunt; ita à ſextâ Synodo factum eſſe conſtat, communeque illud eſt omnibus Synodis. Sed quoniam Honorius Papa cum ſuis epiſtolis in eâ Synodo condemnatus, noſtræ cauſæ peculiare præſidium præbet; Bellarminus ac Baronius nullum non movent lapidem, ut acta VI. Synodi falſata à Græcis librorum corruptoribus videantur: falſatæ quoque, ſeu potiùs confictæ, Leonis II. epiſtolæ duæ, quibus Synodus confirmetur, Honorius condemnetur; tùm ut ipſe Honorius de Eccleſiâ benè meritiſſimus habeatur. Addunt, ſi vel maximè Honorius erraverit, ut privatum hominem, non ut Papam & Eccleſiæ Magiſtrum erràſſe. Hæc illi, quorum conjecturæ, non noſtris ratiociniis, ſed actorum lectione concident.

Hæc igitur erunt, quæ ex actis eluceſcent: primùm, quas epiſtolas Honorius quibuſve de cauſis, & an eas pro privato Doctore ſcripſerit: alterum, cur neceſſe habuerit VI. Synodus eas condemnare epiſtolas, quas Romani Pontifices Honorii ſucceſſores excuſàſſe videantur: tertium, an acta VI. Synodi, aut Leonis II. epiſtolæ, aliquâ ſaltem veriſimili conjecturâ, falſi argui poſſint. Hæc ita pandentur actis, ut nulla dubitatio ſupereſſe poſſit; ſed res ab origine repetenda.

Meminerimus Monothelitas hæreticos, in duabus licèt Chriſti naturis, unam voluntatem, unam operationem, non duas admiſiſſe: cùm Eccleſiam hæc novitas commoveret, Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum errori quæſîſſe latibula, & ab utroque vocabulo, ſive unius, ſive duarum operationum abſtineri voluiſſe: eorum planè Eutychianorum more, qui cùm Chriſtum Deum perfectum, hominemque perfectum faterentur, tamen unam æquè ac duas naturas vehementiſſimè refutabant; ſimili ferè modò inſanîſſe Sergium: tùm ab eo compoſitam ECTHESIM ſeu expoſitionem: Heraclii Imperatoris fautoris ſui nomine eſſe editam, quæ utraque vocabula æquè ſuppimeret: Pyrrhum Conſtantinopolitanum hæc ſectatum fuiſſe: mortuo Heraclio, in eumdem ſenſum fuiſſe promulgatum à Conſtante Heraclii filio edictum, qui TYPUS diceretur à Paulo Conſtantinopolitano Patriarchâ Pyrrhi ſucceſſore compoſitum: Honorium Papam, jam inde à Sergii tempore, in eam diſſimulationem fraude pertractum. Poſtremum hoc, cùm in eâ re verſetur difficultas, paulò enucleatiùs enarrare oportet.

CAPUT XXII.

Honorius, CYRI *Alexandrini &* SERGII *Conſtantinopolitani ſcripta dogmatica, in ſextâ Synodo condemnata directè probat:* SOPHRONII *Hieroſolymitani ab eâdem ſextâ Synodo, atque ab omnibus Orthodoxis comprobata improbat: ejus Legatos à veritate deterret: conſultus à tribus Patriarchis prava reſcribit: ejus literæ toto Oriente vulgatæ: his Monothelitæ præcipuè nitebantur: an hæc pro privato Doctore ſcripſerit? ex epiſtolæ dogmaticæ habentur, hoc eſt, decretales: Dogmatis nomen explicatur: confutantur effugia.*

Conciliab. Alex. relat. in Conc. VI. act. XIII. T. VI. Conc. p. 556.

ANNO igitur 633. primus omnium Cyrus Patriarcha Alexandrinus, edito decreto, *unam in Chriſto operationem Dei-virilem* prædicavit. Sic ſub ipſo habita Synodus Alexandrina anathematiſmo VII. Hæc Cyrus edidit ſpecie pacis, tamquàm eo dogmate Eutychianos Eccleſiæ conciliaturus eſſet. Hanc doctrinam Sergius Conſtantinopolitanus Patriarcha ſtatim ſuſcipit, nec mirum; quippè qui occultus inſtigator eſſet. At (*b*) Sophronius vir ſanctiſſimus ac doctiſſimus, tùm Monachus, ſed pauló poſt ad ſedem Hieroſolymitanam evectus, hæc ut nova & impia deteſtatur. Neque Sergium Cyro opitulantem audit, aut ullam in fidei negotio compoſitionem admittit; petitque planè à Sergio unius operationis vocem in Synodi Alexandrinæ decretis aboleri. Tùm Hieroſolymitanus Patriarcha factus, editâ Synodicâ epiſtolâ, hanc vocem eò pertinere docet, ut duæ Chriſti naturæ confundantur, cùm unicuique naturæ ſuam operationem adeſſe neceſſe ſit.

Vid. epiſt. Maxim. ad Pet. T. II. oper Max. ex edit. Pat. Comb. pag. 75. vid. etiam epiſt. Serg. ad Honor. act. XII. Conc. VI. p. 921. vid. etiam

At Sergius, cùm intellexiſſet arrectos Catholicos, neque pacis licèt nomine obtruſam unam operationem admiſſuros, ad fraudem hæreticorum more ſe contulit; & ad Cyrum ſcripſit: ut neque unam, neque duas operationes dici permitteret; cùm una operatio aliquos conturbaret; duæ à Patrum ſententiis abhorrerent. Hæc igitur omnia cum Sophronio & Cyro à ſe geſta perſcribit ad Honorium, extatque epiſtola Actione XII. Synodi VI.

Ea Sergii epiſtola, ut hæretica à ſanctâ Synodo VI. condemnatur; neque

(*b*) *Sophronius vir ſanctiſſimus*] aderat Alexandriæ, quando Cyri Concilium celebrabatur. Ille igitur, cùm à Cyro, qui ei *dederat ad retractandum illa nova impietatis capitula*, impetrare non potuiſſet, quanquam *fervide obſecrans, ne ea contra Catholicam Eccleſiam prædicaret*, profectus ad Sergium C. P. illi perſuadere conatus eſt; ut *unius operationis vox de talibus auferretur capitulis*. At Sergius Sophronium contempſit, Cyrique doctrinam atque adeò Alexandrinæ Synodi capitula comprobavit. Erat enim ipſo Cyro in novam hæreſim Sergius propenſior; quippe qui Cyrum, tunc Phaſidis in Lazis Epiſcopum & Monotheliſmo repugnantem, ſuis literis eò impulerat, ut deinceps fieret Monotheliſmi defenſor pertinaciſſimus. Vid. ep. Serg. ad Cyr. act. XII. p. 916. & Serg. ad Honor. ibid. p. 920.

quiſquam excuſat. Videamus ergò, an ejus epiſtolæ vehementiſſimus approbator excuſari poſſit Honorius.

ep. Sophr. ad Serg. act. xi. p. 852. & ſeq.

Eâdem Actione XII. refertur Honorii prima ad Sergium epiſtola, quâ Sergio reſpondet, hoc initio: *Scripta Fraternitatis veſtræ ſuſcepimus, per quæ contentiones quaſdam, & novas vocum quæſtiones cognovimus introductas per Sophronium quemdam, adversùs fratrem noſtrum Cyrum Alexandriæ Antiſtitem, unam operationem Domini noſtri Jeſu Chriſti converſis ex hæreſi prædicantem.* Ibi commemorat à ſe viſas, quas Sergius ad Sophronium, *ſatis providè (i) circumſpectèque* ſcripſiſſet epiſtolas (*ſatis*, hoc eſt *valdè*, ſtylo eâ ætate, ac ſuperioribus quoque ſæculis noto) collaudatque Sergium refutantem *novas voces, quæ ſcandalum noſcuntur Eccleſiis generare.* Scriptum eſt in fine: *Hæc nobiſcum veſtra Fraternitas prædicet, ſicut & nos ea vobiſcum unanimiter prædicamus (k).* Hæc prædicatio quid ſit, adverſarii edicant: nos ex totius antiquitatis more, ipſum dogma, fidem ipſam totâ firmitate conſtantem contineri eâ voce contendimus. Honorium verò eadem cum Sergio hæretico, atque hæreſiarchâ *unanimiter* prædicare, ipſe jactat Honorius; ut vel abſolvi Sergii, vel condemnari Honorii epiſtolam omninò neceſſe ſit.

Vid. ep. Serg. ad Honor. ib. pag. 924.

Ibid. act. xii. p. 917. & ſeq.

Epiſt. i. Honor. ad Serg. ib. p. 928. & ſeq.

Alteram Honorii ad Sergium epiſtolam inſertam habemus actis VI. Synodi, Actione XIII. Primùm ſe teſtatur ſcripſiſſe, *ad Cyrum Alexandrinæ civitatis Præſulem, quatenùs novæ adinventionis, unius vel duarum operationum vocabulum refutaret.* Et iterùm: *Ut unius vel geminæ operationis vocabulum noviter introductum à prædicatione fidei eximatur.* Et infrà: *Unius autem operationis, vel duarum, eſſe vel fuiſſe Dominum Mediatorem, ſentire vel promere, ſatis ineptum eſt:* hoc eſt, *valdè ineptum (l)*, ut ſuprà monuimus.

Epiſt. ii. Honor. ad Serg. ibid. act. xiii. p. 968.

Pergit Honorius: *Quantùm ad dogma Eccleſiaſticum pertinet, quæ tenere vel prædicare debemus, propter ſimplicitatem hominum, & amputandas inextricabiles quæſtionum ambages, ſicut ſuprà diximus: non unam vel duas operationes, ſed utraſque naturas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus: & Divinam quidem, quæ Dei ſunt operantem, & humanam, quæ carnis ſunt exequentem.* Et infrà: *Duas naturas, inconfusè, indiviſè & inconvertibiliter propria operantes.* Quæ ut ut orthodoxa eſſe maximè videantur, haud tamen facilè eſt ea ſecernere à Monothelitarum ſimillimis dictis; tantæ ambages, tantus in verbis perniciosiſſimæ hæreſeos dolus fuit. Paria enim Honorio proferebat Sergius in epiſtolâ ad Cyrum, & in Ecthesi Heraclius, & in Typo Conſtans, & alii Monothelitæ paſſim.

Ib. & p. 969.

Vid. Ep. Serg. ad Cyr. in Conc. Lat. an. 649. ſecret. iij T. vi. p. 191. & ſeq. Typ. ſecret. iv. pag. 231. & ſeq.

(*i*) *Satis providè.*] In Græco legimus multùm providè.

(*k*) *Unanimiter prædicamus.*] Unanimiter cum Sergio prædicabat Honorius, tùm cùm, in ſuâ primâ ad eum epiſtolâ, hæc verba proferebat, quæ planiſſimè Monothelismum ſapere videantur: ***unam voluntatem fatemur Domini noſtri*** JESU CHRISTI. Quod cur ita crederet, ſic explicat: ***Quia profectò à Divinitate aſſumpta eſt noſtra natura, non culpa.*** p. 929. quaſi verò Catholici, qui duas in Chriſto volontates profitentur, credant aſſumptam ab eo malam hanc voluntatem, quâ cæteri homines peccatis ſe implicant, quæque non ex ſeſe mala eſt, ſed ex depravatâ noſtrâ naturâ, mala facta eſt.

(*l*) *Valdè ineptum.*] Sic in Græco, **πανὺ ματαιον.**

Digitized by Google

Verùm hæc ad faſtidium uſque diſputantur in ſcholis : nos quæ certa ſunt figere laboramus.

Ac primùm ; illud certum eſt , Honorium , à tribus Patriarchis conſultum , hoc reſcriptum edidiſſe. Quo enim ſenſu ad Sergium Conſtantinopolitanum , eodem ad Cyrum Alexandrinum ſe ſcripſiſſe teſtatur. His duobus Patriarchis addamus tertium Sophronium Hieroſolymitanum , rectè de duabus operationibus ſentientem , & ideo à ſextâ œcumenicâ Synodo comprobatum , de quo hæc Honorius epiſtolâ II. ad Sergium : *Hos quos prædictus frater & Coepiſcopus noſter Sophronius miſit , inſtruximus , ne duarum operationum vocabulum , deinceps prædicare nitatur : quod inſtantiſſimè promiſerunt prædictum virum eſſe facturum , ſi etiam Cyrus frater noſter ab unius operationis vocabulo diſceſſerit.*

Vid. Epiſt. Honorio.. jam cit.

Hæc quidem Legati Sophronii promittebant : at Sophronium in rectâ ſententiâ perſeveràſſe , ejuſque tantùm Legatos ab Honorio , quem ritè conſulturi venerant , peſſimè *inſtructos* prava ac fidei adverſa promiſiſſe conſtat.

Objiciunt in Honorii epiſtolis , nullam Synodi à ſe habitæ fieri mentionem , nullum anathematiſmum fuiſſe interpoſitum.

At Synodi quidem habitæ nulla mentio ; ſicut neque in Cæleſtini ad Cyrillum; neque in Leonis ad Flavianum; neque in Innocentii * ad Synodos Africanas reſpondentis , epiſtolis ; neque in aliis multis , quas nihilo ſeciùs pro veris Apoſtolicæ ſedis decretis habeamus.

* I.

Nullus certè anathematiſmus : quid tùm ? Nullus in Apoſtolico Hieroſolymitano decreto , Act. XV. nullus in Sophronii epiſtolâ , quam tamen ipſe Synodicam vocat : nullus in permultis Sedis Apoſtolicæ Decretalibus , etiam de fide editis : neque enim in Gregorii II. primis epiſtolis ad Leonem Iſaurum , aut in aliis benè multis , ſtatim ſtringuntur anathemata. Doctrina præcedit ſimplici veritate nixa : anathematiſmi ſequuntur adversùs contumaces. Neque tantùm erratur cùm damnantur vera ; ſed cùm falſa comprobantur : quod feciſſe Honorium , cùm Sergium ac Cyrum , eorumque perverſas ſuſcepit epiſtolas , procul omni dubio eſt. Atque omninò certum hæc reſcripſiſſe Honorium de fide conſultum à tribus Patriarchis , Sergio , Cyro , & Sophronio ad hoc Legatos mittente , ut *inſtrueretur :* nec minùs certum , hæc Honorii dogmata perlata ad Eccleſias , totoque Oriente vulgata. Hinc editas Ecthèses , hinc Typos , quæ unam vel duas operationes ex æquo prohiberent : hinc Macarium Patriarcham Antiochenum Monothelitarum obſtinatiſſimum in VI. Synodo in hæc verba confeſſum : *Conſentimus tàm quinque Synodis , quàm Honorio à Deo erudito , Sergio, Paulo, atque Petro;* atque iterùm : *Rejicio & Maximum & impium diviſionis ejus dogma : quod & olim noſtri Patres reſpuerunt , id eſt , Honorius , Sergius , Cyrus , & reliqui Eccleſiarum Antiſtites* ; præmiſſo ſemper Honorii nomine.

Vid. epiſt. Sophr. act. x. Conc. vi. p. 852. & ſeq.

Ibid. act. viii. p.741. & in exp. Macar. ib. p. 749.

Quid autem illud eſt Honorii ad Sergium : *Hæc prædicet nobiſcum veſtra Fraternitas ;* niſi declaratio fidei per Sergium populis prædicandæ ? Quid illud ejuſdem Honorii ſuſcipientis Cyrum ; *unam operationem Domini noſtri Jeſu Chriſti converſis ab hæreſi prædicantem ?* Quid , inquam , illud eſt , niſi

Epiſt. 1. Honor. ad Serg. act. xii. p. 928.

hæreſeos quam Cyrus prædicabat, hæreticæque profeſſionis, quam tradebat, comprobatio? Sic Cyrum confirmat, non quidem in fide, quemadmodùm jubebatur; ſed in ipsâ hæreſi, quam Cyrus animis inſtillabat.

Hæc verò ſcripta Sergii, Honorii, Sopronii, quæ memoravimus in ſextâ Synodo *dogmatica*, ſeu *Synodica* appellantur; eoque nomine à ſanctâ Synodo, prævio examine, collaudantur, vel condemnantur. Quid ſint autem hîc *dogmatica ſcripta* facilè intelligit, qui adverterit, id quod nos *Decretum* dicimus, à Græcis appellari *Dogma*. Hinc paſſim apud autores Eccleſiaſticos, decreta fidei Eccleſiaſticâ autoritate edita vocantur *Dogmata*. Quæ locutio ab ipſis Apoſtolorum actis deprompta videatur; ubi ea, quæ in Apoſtolici Concilii literis ſtatuuntur, vocantur *Dogmata* quæ ab Apoſtolis judicata eſſent δογματα τὰ κεκριμένα. Certè ipſa Nicæna fides, ſeu ſymbolum Nicænum, plerùmque apud Sozomenum & alios vocatur *Dogma Nicænum*. Ac ne ab hoc negorio recedamus, ſancti Agathonis authenticæ literæ, Apoſtolicæ Sedis, ac totius Synodi Occidentalis conſcriptæ nomine, à totâ VI. Synodo, *Dogma*, & à Leone II. hujus Synodi acta ad Hiſpanos probanda mittente, *Tomus Dogmaticus* appellantur. Eodem nomine appellat Theophanes miſſam à Gregorio II. ad Leonem Iſaurum de fide *Decretalem*, ſeu *Dogmaticam epiſtolam*: ut has Honorii à Patriarchis conſulti epiſtolas pro reſponſo Apoſtolicæ Sedis fuiſſe habitas, dubitari non poſſit.

Ib. pag. 933. & act. XIII. p. 944. 945.

Act. XVI. 4.

Sozom. paſſim.

Conc. VI. act. XVIII.

Serm. acclam. ad Imper. p. 1053.

Epiſt. ii. Leo. II. T. VI. Conc. p. 1246.

CAPUT XXIII.

Bellarmini ac Baronii effugium: quòd hæc Honorius diſpenſatoriè pacis gratiâ ſcripſerit, quoad rem exactiùs definiret: id ipſius Honorii verbis confutatur, doceturque Honorium cum Monothelitis, à Romanis Pontificibus, ac præſertim à ſancto Martino, preſſo licèt nomine, condemnatum.

HÆc cùm intelligerent Bellarminus atque Baronius, in excuſando Honorio, ejuſque epiſtolis defendendis, præcipuam operam collocârunt: contenduntque ab Honorio conſultiſſimè factum, quod utramque & unius, & duarum operationum vocem pacis gratiâ ex æquo ſuſtulerit: ac deindè multis agunt, ut Honorius à Monothelitarum hæreſi alieniſſimus fuiſſe videatur. Quod quidem haud eſt improbabile; neque propterea minùs intolerabile illud, quòd malè Patriarchas conſulentes *inſtruxerit*; redemeritque pacem, pacto ſilentio de Orthodoxâ fide.

Bell. de R. P. Lib. IV. cap. XI. Bar. Tom. VIII. an. 633. p. 316. & ſeq. & an. 681. p. pag. 547. & ſeq.

At enim, inquiunt, ita egit, quoad rem diligentiùs definiret; quo titu multi Pontifices & noſtris temporibus Clemens VIII. & Urbanus VIII. in quæſtione de auxiliis, quoad rem definierint, utrique parti ſilentium indixêre. Id enim exemplum, ut maximè ad rem multi proferunt. Sed ego nihil ſimile video apud Honorium: ac ſi recta ſentiens veritatem diſpenſatoriè, & ad tempus premi juberet, primùm non tam abſolutè pronuntiaſ-

Digitized by Google

ſet. Significâſſet alicubi rem obſcuram, atque aliàs exactiùs explicandam; non rectam ipſam fidem, æquè ac hæreticum dogma, communi, *novæ adinventionis ac novi introducti vocabuli*, nomine involviſſet. Falſum enim erat duarum operationum, *novam adinventionem*, *novum eſſe vocabulum*, quod ex antiquâ Patrum traditione profectum tota Eccleſia recognovit. Ablegari autem voces, rectam ſpirantes fidem, ad eas *novitates vocum*, quæ, teſte Apoſtolo, non niſi *profanæ* eſſe poſſint, quis æquo animo ferat? Jam vero quale eſt utrumque *ineptum*, & *valdè ineptum dicere*, & *unam operationem*, quod ſit hæreticum, & *duas* quod ad fidem Catholicam pertinere conſtat? Quid quod Honorius docet, non tantùm *ineptum* duas operationes dicere, verùm etiam *ſentire*: quo non tantùm illa vox, ſed etiam res ipſa, ſenſus ipſe proſcribitur? Quid quòd utramque ſententiam, velut novitatem *æquè à prædicatione fidei eximendam* putat? Quis unquam Catholicus Pontifex ita paci, ita veritati, ante expromptam definitionem conſuluit, ut utramque ſententiam ineptam eſſe decerneret? Quod eſt ἀσύστατον ſibique ipſi repugnans; ut non immeritò poſt ſextam Synodum in Imperatorio decreto dicatur Honorius, non modò hæreſis *confirmator*, ſed etiam *ſui ipſius oppugnator*. Profectò nimis favemus Honorii nomini, ſi hæc defendimus, quæ non niſi peſſimo exemplo defendi poſſint. Denique ubi illa quæ definitioni ſuperſedere cogat obſcuritas quæſtionis, duæne, an una in duabus Chriſti naturis ſit operatio? Pari jure Leo Magnus duæne, an una in Chriſto natura eſſet, diſſimulare, aut utrumque *ineptum* pronuntiare potuiſſet; ac tam fœdâ pactione pacem cum Eutyche & Dioſcoro fovere. Hæc verò procul aberant à Patrum ſententiâ. Quare Romani Pontifices, Honorii proximi ſucceſſores, Severinus, Joannes IV. Theodorus, ſanctus Martinus, & alii, ac ſanctus Agatho, pari ſententiâ proſcripſerunt, quique unam operationem dicerent, quique duas æquè ac unam tacendam eſſe indicerent.

1. Tim. vi. 20.

Conc. vi. act. xviii. edict. Imp. pag. 1086.

Conc. Later. ſub. Mart. I. ſecret. 1. T. vi. Conc. p. 82. & ſeq.

Et Martinus quidem Martyr fortiſſimus, habitâ Lateranenſi Synodo, inſulſæ hæreſeos arcana revelavit: quemadmodùm Monothelitæ primùm unam voluntatem, unamque operationem prædicâſſent: mox ut damnationem effugerent, unius æquè ac duarum vocabulum ſuppreſſiſſent. His expoſitis ipſe & ſancta Synodus Ecthesim Heraclii & Conſtantis Typum damnant: duas voluntates, duaſque operationes disertè aſſerunt, percuſſique uno anathemate quique falſa dicerent, quique vera ſupprimerent.

Ib. Sect. iv. p. 238.

Ipſam Synodum audiamus. Sancta Synodus dixit: Typus *omnino eſt inconveniens Catholicæ Eccleſiæ regulæ, in quâ utique adverſa fidei tantùm jubetur ſilentio ſepeliri; non verò orthodoxa cum contrariis denegari aut admitti: peſſimumque cum rectâ fide impietatem ſuſcipere, neque diſcernere recta à malis.* Quod peccatum omnino peccavit Honorius, qui unius duarumque operationum voces æque novas, æquè ineptas, æquè à rectâ prædicatione alienas eſſe aſſerit.

Ibid. ſecret. v. can. xviij. pag. 356. 357.

Hæc in ſecretario IV. Synodi Lateranenſis à ſancto Martino Papâ habitæ, in V. ſecretario Canone XVIII. Sergius, Pyrrhus, Paulus Conſtantinopolitani Patriarchæ, Cyrus Alexandrinus & Theodorus Pharan eo nomine damnati ſunt, quòd vel unam operationem dicerent, vel duas

æquè

Digitized by Google

æquè ac unam dici prohiberent : quo canone quis non videat, Honorium, preſſo ſcilicet nomine, condemnatum ? Sed jam ad Synodi VI. acta veniamus.

CAPUT XXIV.

De Synodo VI. generali : ea poſt Romanorum Pontificum, atque imprimis Sancti MARTINI *exquiſitiſſimas definitiones eſt habita : in eà de Sancti* AGATHONIS, *totiuſque Occidentalis Synodi literis ritè deliberatur : quo ſenſu Synodus ſuſcipiat, quæ à Sancto Agathone de Sede Apoſtolicâ prædicantur.*

SANCTI Martini Lateranenſe Concilium celeberrimum fuit Legatione Africanarum, multarumque Orientalium Eccleſiarum, in eamdem fidem conſentientium : acceſſerunt ducentorum ferè Epiſcoporum (*m*), unà cum ipſo judicantium ſubſcriptiones : denique miſſa ſanctæ Synodi ad omnes CHRISTI Fideles toto orbe terrarum *encyclica epiſtola :* tùm illud maximum à ſancto Pontifice pro eâ definitione multa perpeſſo, fidem orthodoxam etiam Martyrio conſignatam (*n*). Vid. Ep. encycl. Synod. Later. T. VI. pag. 367. & ſeq.

Poſt eam tamen definitionem, toto Oriente commoto per Imperatores, atque Patriarchis Conſtantinopolitanis hæreſim prædicantibus, Macario quoque Antiocheno Patriarchâ in partes tranſeunte; neceſſe viſum eſt, ſub Sancto Dono Papâ, eoque mortuo, ſub Sancto Agathone Synodum œcumenicam VI. haberi Conſtantinopoli, à Conſtantino Pogonato Imperatore convocatam.

Hîc primùm occurrunt ſcriptæ ad Imperatorem duæ Agathonis Papæ literæ, quæ in Synodo generali legerentur : altera ipſius Agathonis, Sediſque Apoſtolicæ; altera Occidentalis Synodi, quam Agatho Romam vocaverat, nomine. Lectæ igitur ſunt in ipſis Synodi principiis Actione IV. Hîc videre eſt firmam & ubique conſtantem in deliberandi ordine ac ritu ſanctarum Synodorum traditionem. Quo enim ritu atque ordine Sancti Cyrilli & Sancti Ep. Agat. ad Imper. act. IV. Côc. VI. p. 630. & ſeq. & 677. & ſeq.

(*m*) *Ducentorum ferè Epiſcoporum.*] Levis error in D. BOSSUET textum irrepſit. Acta enim habemus hujus Synodi à quinque omninò & centum Epiſcopis ſubſcripta, quem numerum exhibent omnes hiſtorici præter Theophanem, qui memorat CX. Epiſcopos huic Concilio adfuiſſe. Vid. Theoph. an. 19. Heraclii.

(*n*) *Martyrio conſignatam*] S. Papa Martinus Conſtantii Imperatoris juſſu *abſtractus è Palatio Lateranenſi & in navim conjectus, adſportatus eſt* Conſtantinopolim. Quanquam in eum ſic ſævierint, qui ejus per viam ſatellites conſtituti fuerant, ut vix à Paganis perſecutoribus talia paſſi fuerint unquà Chriſtiani Martyres. Eum nec illi, nec etiam aulici Imperatoris multis contumeliis vexatum, dimovere potuerunt ab eâ Conſtantiâ, quæ virum Apoſtolicum decebat. *Inde in Cherſonam tranſvectus, in exilio, fame, aliiſque calamitatibus conſumptus, diem extremum obiit.* Vid. ejus vit. Tom. VI. Conc. p. 4. & etiam p. 63. & ſeq. ep. XIV. XV. &c. hujus Sancti Pontificis, in quibus ſuas calamitates eo modo narrat, ut pietatis ſenſa inſtiller, ſimul oſtendat primorum Martyrum adeò laudatorum ſe non eſſe fortitudine diſſimilem.

Leonis epiſtolæ in III. & IV. Synodis, eodem ordine rituque Sancti Agathonis in Synodo VI. probantur epiſtolæ. *Paulus magnificus à ſecretis dixit: Dicat Georgius Archiepiſcopus hujus Regiæ Urbis, & qui cum eo &c. ſi convenit eis ſenſus ſuggeſtionum directarum ab Agathone ſanctiſſimo Papâ, & ſuâ Synodo. Georgius dixit: inſpiciens omnem virtutem*, (id eſt ſignificationem ac vim) *earum literarum, & ſcrutans libros ſanctorum probabilium Patrum, cuncta quæ continent, inveni conſonantia eis, & ſic profiteor, & credo.* Alii: *Inveni in nullo eas à ſanctis Patribus diſcrepare, & conſentio.* In eum ſenſum omnes ſigillatim dicunt; nec niſi eo examine, probatæ epiſtolæ Sancti Agathonis & Synodi totius Occidentalis.

Ib. act. VIII. p. 729. & ſeq.

Et quidem Agatho, & Occidentales ita ſua dogmata proferebant, *ut qui vellent de iis, non tanquam de incertis contendere; ſed ut certa, atque immutabilia compendioſâ definitione proferre.* Profectò ergò, quantùm in ipſis erat, rem definiebant. Quærebatur an reliquæ per Orbem terrarum Eccleſiæ conſentirent; nec niſi Epiſcopali examine res tantâ conſtitit.

Epiſt. Epiſc. ib. act. IV. p. 688.

Quæ verò de Sede ſuâ Sanctus Agatho præclarè ac magnificè & verè ſcripſerat, quòd nempè, Domini pollicitatione ſubnixa, nunquàm *à viâ veritatis deflexerit*, quòdque ejus Pontifices Agathonis anteceſſores in Petro juſſi confirmare fratres ſuos, id ſemper præſtiterint, hæc Concilii Patres audiunt atque ſuſcipiunt. Neque eo ſeciùs rem examinant; de Romanorum Pontificum decretis quæſtionem habent; quæſtione habitâ, Agathonis dogmata probant, Honorii damnant: certo documento, non ita intellexiſſe ea, quæ Agatho ſcripſerat, tanquàm ſingula Romanorum Pontificum decreta, etiam de fide, indiſcuſſa ſuſcipi neceſſe ſit, cùm ea Concilii generalis ſupremo atque ultimo examini ſubderentur; ſed ita ut hæc dicta univerſim ſumpta, ſummâ ipſâ, in totâ & integrâ Petri ſucceſſione valeant, ut ſæpè diximus, & ſuo loco dicemus uberiùs.

Ibid. Epiſt. Agath. pag. 636.

Inf. tot. lib. X.

CAPUT XXV.

Sextæ Synodi in HONORIUM *dicta ſententia: ejus ſententiæ frequens repetitio: cur Synodus eum damnatum voluerit, quem Romani Pontifices excuſare videantur.*

JAM an VI. Synodus tantâ ſeveritate damnâtit Honorium, acta ipſa eloquentur.

Et quidem Romanos Pontifices Honorii ſucceſſores, hujus nomini peperciſſe conſtat. Quin etiam Joannes IV. poſt Honorium tertius, eum excuſavit, ut potuit, editâ ad Conſtantinum Imperatorem apologiâ, quam laudat Maximus, hujus ævi adverſùs Monothelitas Confeſſor egregius.

Joan. IV. apol. pro Honor. T. XII. Bibl. Pat. pag. 835. & ſeq.

Excuſabat autem Joannes Honorium, quòd is *unam voluntatem bono ſenſu dixiſſe* videretur: quòd autem unam & duas æquè rejecerit, ne attingit quidem.

Diſp. Maxim. cum Pyrr. Tom.

Agatho verò hoc quoque emollire nititur; ſic enim loquitur in epiſtolâ quam in ſacrâ Synodo legendam Imperatori miſit: *Ex quo novitates in* CHRISTI *Eccleſiam Conſtantinopolitani Præſules introducere conati ſunt, mei Prædeceſſores nunquàm neglexerunt eos hortari, ut à pravis dogmatibus, ſaltem tacendo deſiſterent, ne ex hoc exordium diſſidii in unitate Eccleſiæ facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum aſſerentes in uno Domino noſtro* JESU-CHRISTO. Indictum ab Honorio ſilentium extenuat, ut poteſt, neque tamen aut Honorium apertè defendit, aut approbare Synodo audet, duarum voluntatum æquè ac unius ſuppreſſam ab eo vocem.

v. Conc. p. 1784. & ſeq. vid. impr. p. 1813. & ſeq.
Epiſt. Agath. Conc. VI. act. IV. p. 637.

Cur autem Honorii Succeſſores antè VI. Synodum, viri memoriæ pepercerint, hæ cauſæ extitêre: Primùm, quòd in aliis præclarè Pontificatum geſſiſſet, & in Eccleſiæ pace obiiſſet, ac nihil malo animo egiſſe, neque contumax futurus fuiſſe videbatur: tùm Honorium excuſantes, Catholicæ Fidei favere ſe putabant, dùm Hæreticis tale patrocinium denegarent: denique nihil cogere videbatur, ut Honorii epiſtolas in Occidente damnârent, quòd eæ ad Orientales ſcriptæ, inter Occidentales vix, aut certè tenui admodùm famâ pervulgatæ eſſent, ubi Monothelitæ tum vel pauci vel nulli erant.

At Orientales, & VI. Synodus, poſtquàm iis conſtitit Honorii epiſtolas & in Oriente longè latèque fuiſſe diffuſas, & à Monothelitis miro ſtudio jactatas, ac multos ſeductos Majeſtate Pontificii nominis, audituſque Macarius Antiochenus, qui in actione VIII. *Honorium à Deo eruditum*, anteſignanum, ac ducem ubique nominaret; de Honorio ejuſque epiſtolis minimè tacendum eſſe decreverunt. Itaque actione XII. ac XIII. epiſtolæ lectæ ſunt, itumque eſt in eam ſententiam actione XIII. ut epiſtolæ Honorii æquè ac Sergii Pyrrhique & aliorum declararentur *aliena ab Apoſtolicis dogmatibus, & à definitionibus ſanctorum Conciliorum & cunctorum probabilium Patrum; ſequi verò falſas doctrinas Hæreticorum.* Itaque Honorius cum cæteris anathemati ſubjicitur, eò quòd compertus ſit, *per omnia mentem Sergii ſecutus, & impia dogmata confirmârit:* quæ omnia geſta ſunt, nihil contradicentibus Sedis Apoſtolicæ Legatis, imò conſentientibus ac ſubſcribentibus.

Ibid. act. VIII. p. 741. 749.
Ibid. act. XII. & XIII.
Ibid. act. XIII. p. 944.
Ibid.

Neque attenderunt Patres, ſi quæ Honorius recta dixiſſet; cùm plena & tota in dogmaticis ſcriptis requiratur fides: neque reconditos, ſed obvios ſenſus ſanos eſſe oporteat; neque ſubtiliter, ſed populariter intelligi debeant, quæ communi fidei exponendæ à Pontificibus conſcribantur.

Dictâ ſententiâ, Patres, pro more Synodorum, quid geſtum ſit ad Agathonem referunt, atque *ex ejus literis Sergium, Pyrrhum, cæteros, Honorium quoque damnatum* profitentur. Atqui, inquies, Agatho nihil de Honorio ſcripſerat: imò defenſare velle utcumque videbatur. Certè; ſed cùm alios exemplo Martini anteceſſoris ſui condemnâſſet, ac disertè proſcripſiſſet non tantùm qui unam voluntatem dicerent, ſed qui nec unam, nec duas, horum aſſectatorem Honorium, ac fautorem, in parem ſententiam incurriſſe, Patres intelligebant; datumque honori Agathonis, ut quæ ipſi ſuppleviſſent, eo quoque autore facta eſſe viderentur.

Lit. Conc. VI. ad Agath. ibid. act. XVIII. p. 1073.
Vid. Bar. an. 681. T. VIII. pag. 549.

Honorius item in Proſphonetico ad Imperatorem cum aliis Hæreticis memoratur.

Act. XVIII. ſerm. acclam. p. 1053.

Ib. ediƈt. Imper. pag. 1035.

Idem in Imperatoris Ediƈto Honorius notatur his verbis: *Hæreſeos fautor, concurſor, confirmator, qui etiam ſui extitit oppugnator* (*o*). Quippè qui, ut vidimus, pugnantia dixerit. En quoties in aƈta relatum ſit damnati Honorii nomen.

CAPUT XXVI.

Aƈtio falſi intenta Synodalibus geſtis, ac duabus LEONIS II. *epiſtolis, temeraria & abſurda: repugnantibus omnibus Scriptoribus, aƈtiſque publicis.*

Vid. Bell. & Bar. loc. cit. cap. XXIII.

TOT aƈta adulterari & corrumpi à Græcis potuiſſe, Bellarminus & Baronius, aliique jaƈtant: neque tantùm hæc, ſed alia multa, quæ ex his ſecuta ſunt.

Ep. Leo. II. ad Conſt. Imp. Tom. VI. Conc. p. 1117.

Hâc enim Synodi œcumenicæ ſemel prolatâ ſententiâ, Romani Pontifices, non jam licere ſibi putârunt, Honorio parcere; ſed Synodi autoritatem ſecutus Leo II. ſucceſſor Agathonis, ad quem, anteceſſore mortuo, aƈta VI. Synodi firmanda tranſmiſſa ſunt, damnat Monothelitas, & inter eos *Honorium, qui hanc*, inquit, *Apoſtolicam Sedem, non Apoſtolicæ traditionis doƈtrinâ luſtravit; ſed prophanâ proditione immaculatam fidem, ſubvertere conatus eſt*. Quam ſanè epiſtolam benè Latinam habemus, & ita nativis ſcriptam ſententiis, ut vel ipſo guſtu, Græcis intaƈtam ſentias.

Vit. Leo. II. per Anaſt. Ib. p. 1242.

Hinc Anaſtaſius Bibliothecarius, qui ex ſcriniis Apoſtolicæ Sedis, Romanorum Pontificum ſcripſit hiſtoriam in Leone II. hæc habet: *Hic ſuſcepit ſanƈtam VI. Synodum, quæ per Dei providentiam nuper in Regiâ urbe celebrata eſt, in quâ condemnati ſunt, Cyrus, Sergius, Honorius ac Pyrrhus.* Hæc ille, ab his temporibus haud multùm remotus, ex ſcriniis ſcripſit: quæ ſi omnia falſa & adultera ſunt, nihil eſt in omni antiquitate quod integrum eſſe conſtet.

Epiſt. II. Leo. II. ad Hiſp. ib. p. 1246. 1247.

* Pharanitanus.

** Alexandrinus.

Neque ita multò poſt, idem Leo II, datâ epiſtolâ: *Dileƈtiſſimis fratribus univerſis, Eccleſiarum* CHRISTI *Præſulibus per Hiſpaniam conſtitutis*; aƈta VI. Synodi recipienda tranſmittit ad Hiſpanos, qui Occidentali ſub Agathone Synodo non adfuerant. De geſtis autem VI. Synodi ſic habet: *Quâ in Synodo*, inquit, *æternâ damnatione mulƈtati ſunt Theodorus* *, *Cyrus* **, *Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus Conſtantinopolitani cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non, ut decuit Apoſtolicam autoritatem, incipientem extinxit, ſed negligendo confovit.* Quæ nec nota Græcis, nedùm falſata fuerint.

Quare ſequens ætas, & VII. Synodus & VIII, & Synodi deinde omnes,

(*o*) *Sui extitit oppugnator*] Honorius. Cùm enim defenderet *ineptè* dici *unam operationem*, nec minùs *ineptè duas operationes*, tamen laudabat Cyrum *unam operationem Domini noſtri Jeſu Chriſti converſis ab hæreſi prædicantem* Bellarminus & Baronius, Honorium cum Honorio pugnantem ut conciliarent fruſtrà laborarent. Nam, ſi id quod volunt, Honorius duas operationes confitebatur, inde magis ſui oppugnator extiterit.

& omnes Pontifices acta VI. Synodi, & condemnationem Honorii ſuſcepêre. Hanc iterat Taraſius Patriarcha Conſtantinopolitanus, Synodi VII. tempore, ad Adrianum Papam I. ſcribens: Hanc VII. & VIII. Synodus, dum anteriorum Synodorum, pro more, anathemata repetunt; idque Romanis Pontificibus nihil repugnantibus; imò ultrò accinentibus. Nam ipſe Adrianus II. nonnihil ab Honorii exemplo metuens, ſedis ſuæ autoritati, damnatum quidem eum confitetur à VI. Synodo, ſed *poſt mortem*; ſed propter hæreſim; ſed conſentiente Romano Pontifice. Hæc multis & ſollicitè exequitur; cæterùm de falſitate nulla ſuſpicio. Anaſtaſius verò Bibliothecarius, non modò in Leonis II. vitâ ſcripſit, quæ ſtatim memorata ſunt; ſed etiam libris pro Honorio editis, cùm eum vel maximè tuendum ſuſciperet, immeritò quidem, ſed à VI. Synodo verè damnatum fatebatur: Adeò nihil de fraude ſuboluit. Quin etiam extat in diurno libro Romanorum Pontificum ea, quam electi edere conſueverant, fidei profeſſio: Eâ in profeſſione inter cæteros anathemate condemnatos Honorius recenſetur. Quem diurnum librum doctis viris viſum pridem & agnitum, Petrus Garnerius vir doctiſſimus atque optimus, è Societate Jesu, Theologiæ Profeſſor, ex optimis Manuſcriptis vulgavit. Idem etiam in vetuſtis Romanis Breviariis, uſque ad noſtrum ſæculum, in Sancti Leonis II. vitâ legebatur. At enim diurnum, ut poſſunt, premunt; in Breviario Romano hæc eraſerunt. An ideò occultârunt? Undique erumpit veritas; tantòque hæc magis comparent, quantò ſtudioſiùs eraduntur.

Conc. Nic. ij. Gen. VII. act. iij. T. VII. p. 167. Ib. act. VII. in defin. p. 555. & Conc. C. P. IV. Gener. VIII. in defin. Tom. VIII. pag. 1147. Ib Conc. VIII. act. VII. pag. 1091. Ep. Anaſt. Biblior ad Joan. Diac. Tom. XII. Bibl. Pat. p. 833. Vid. Brev. Rom. ant. recog. Pii VI. & Clem. VIII. die XXVIII. Junii.

Quid ergò, tot Romani Pontifices, tot Synodi, adulteratis codicibus in errorem abrepti ſunt? Adeòne pronum fuit tantâ in re, toti Eccleſiæ, ipſiſque adeò Romanis Pontificibus illudere?

Atqui in eam rem vel maximè intentos fuiſſe conſtat: nam & Joannes IV. Pontifex, Honorium, quoad poterat, excuſabat; & Martinum & Agathonem anteceſſori ſuo, occultiùs licet, patrocinatos eſſe, etiam adverſarii volunt. Nullus interim falſitatem ſuſpicatur: ac poſt mille annos primus Bellarminus flagitium detegit; hunc ſequitur Baronius. Quâ tam dignâ ratione? Nullâ, niſi quòd ad tuendam eam quam Romanis Pontificibus tribuunt infallibitatem, illis falſatâ VI. Synodo, quoquo modo opus erat.

Quod enim objiciunt hæc acta falſa eſſe ideò, quia alioquin Patres iniquè, inconſultò, ac præcipitanter de Honorio ſtatuiſſent; quis non videat ad falſi actionem, quàm lata ſit janua, ſi hæc admittantur? Baron. an. 681. Tom. VIII.

Quid autem iniqui eſt in Decreto Synodali? Nempè, inquiunt, Honorius non erat Monothelita. Quid tùm poſteà? Quaſi Hæretici tantùm, ac non etiam Hæreticorum fautores defenſoreſque damnentur. Ibid.

At Patres Honorium excuſare potuiſſent: debuiſſent quærere bonone animo, an malo ſcripſerit: denique an non hæc qualiacumque recantârit. Ib. p. 550.

Quid autem? An ut illi parcerent, ejus epiſtolas intactas relinquerent, quarum autoritate novas ſubinde fraudes Hæretici molirentur? Nempè Patres VI. Synodi tenebant epiſtolas toto Oriente vulgatas, quibus ſe Hæretici maximè tuerentur: videbant rectam fidem, unà cum errore proſcriptam; de palinodiâ autem quid cogitarent, de quâ nihil audierant; nihil ad Provincias commeaverat: nihil Romani etiam memorabant; & erat quod adhuc de Honorio quæreretur.

Digitized by Google

Nempè VI. Concilii Patres, Bellarmini, ac Baronii more, in Honorii epiſtolis reconditos ſenſus quærerent: faventem Sergio, ac veritati per Sophronium prædicatæ obſtrepentem, exquiſitis diſtinctiunculis excuſarent, ſi infallibilem cogitaſſent.

Jam ut ſtrictiùs de falſitate agamus, Græcos hujus autores eſſe volunt; ſcilicet, ut tot inter à Synodo damnatos Patriarchas ſuos, vel unum Papam cernerent, id fuiſſe ſolatio; atque hujus rei gratiâ, non tantùm eos, qui in Oriente erant, ſed omnes quotquot per Orbem vulgati, libros corrupêre, atque Honorii infarſère nomen. Hæc quidem probari, non autem jactari oportebat. Sed eſto; admittamus fabulam. Leonis II. duas epiſtolas Latinè conſcriptas, totoque Occidente vulgatas, quis confinxit Græcus? Quis Honorii nomen inſeruit? Quis ad hoc flagitium perpetrandum, Italiam atque Hiſpaniam ex ultimâ Græciâ penetravit? An Latini quoque ad eam falſitatem cum Græcis conſenſère? Ludibria quidem, non reſponſa iſta ſunt: prorſùſque conclamata cauſa eſt, quam talibus figmentis defenſam oporteat.

An fortè Leo II. ipſe deceptus eſt, falſaque ad eum Synodi VI. acta perlata ſunt; neque à Legatis didicit quid rerum in tantâ Synodo ſuper Honorii nomine geſtum eſſet? Quis inſulſa commenta, ac malè cohærentem fabulam ferre poſſit?

Jam rogo falſane omnia in VI. Synodo, quæ de Honorio memorantur; neque Macarius Antiochenus Monothelitarum Princeps, patrocinantem ſibi jactavit Honorium actione VIII; neque Honorii lectæ ſunt epiſtolæ actione XII. & XIII: neque de his quæſitum aut judicatum quidquam, actione XIII & XVIII. Cui autem falſario adverſùs œcumenicam Synodum in totius Orbis conſpectu tanta licuère? Si autem Honorii epiſtolæ, verè ab Hæreticis laudatæ, in ſanctâ Synodo verè lectæ, verè examinatæ ſunt, & in geſta relatæ, quid egiſſe finges Synodum? Tacuiſſe, neque quidquam decreviſſe poſt tantos apparatus? Abſurdum. Probaviſſe? Abſurdius. Quis enim id unquam ſomniavit? Condemnavit ergò eas Synodus, neque ullum effugium eſt.

Vide autem, adultera manus quid potuiſſe viſa ſit Baronio. Nempè ſi ei credimus, Theodorus ille Conſtantinopolitanus in VI. Synodo eſt condemnatus; cùm hujus in actis Synodi nulla ſit mentio. Damnatione Honorii oppleta omnis pagina eſt: at Baronius eum condemnatum negat. Theodorus ille & contrà ſe geſta eraſit, & contrà Honorium geſta inſeruit: quidquid libuit, ſuſtulit; quidquid libuit, infarſit: Leonis quoque II. credo corrupit epiſtolas: omnia ſucceſſère; fraudis veſtigium nullum. Et quidem Baronius tanquàm ſcelere deprehenſo, annum falſationis aſſignat eum, qui poſt Synodum conſequatur: pertractum in ſceleris conſortium Imperatorem ipſum, Catholicum licèt, ut Synodum, ſe autore ac defenſore geſtam, ipſe corruperit. Idem Baronius (mirum) de falſandâ Synodo ad Imperatorem habitam artificis orationem refert integram, quæ duas impleat paginas: quaſi Theodorus res in tantæ Synodi luce geſtas, recente memoriâ, poſt annum vix expletum, obſtupefactis Patribus & Legatis, atque emortuo Orbe, æterno ſilentio ſepelire ſe poſſe confideret? Hæc Baronius: quo teſte, quo indice? Nullo: niſi quòd non aliis ſuffulta machinis, concepta ſententia ſtare poſſit.

Ib. p. 551. 552.

Ib. an. 681. p. 665. 666.

Grave quidem nobis eſt, hæc de Baronio, viro maximo, memorare; ſed potior veritas: atque annales Eccleſiaſticos, tantum opus, ab ipſo autore, dum partium ſtudiis abripitur, his figmentis dehoneſtatos eſſe, nemo non doleat. Neque nos hæc primi memoramus: alii viri doctiſſimi prævenerunt, ac nuperrimè Chriſtianus Lupus, totam falſi ſuſpicionem tot argumentis eliſit, ut nullus dubitationi ſuperſit locus. Verùm alibi memorata hîc prætermittimus.

Chriſt. Lup. diſſert. in VI. Syn. c. VI. T. II. p. 858. vid. diſſert. præv. n. LVI.

At enim ex Synodo VI. conſtat corruptam fuiſſe à Monothelitis Synodum V. & acta Vigilii & Patrum libros. Factum: at conſtat etiam falſitatem ſtatim fuiſſe convictam; Patreſque orthodoxos adverſùs impoſtores omninò vigilaſſe. At poſt tantam falſitatem, quantam comminiſceris, novem ſæcula dormierunt.

Vid. Baro. an. 681. & Conc. VI. act. VIII. p. 753. & act. XII. p. 917.

Quid autem Bellarmino prodeſt, Leonis Magni epiſtolas & alia multa à Græcis quibuſdam fuiſſe corrupta; cùm ea acta ad nos haud minùs integra pervenerint? Aliud enim eſt a Græcis quibuſdam, codices aliquot; aliud omnes codices, quotquot per Orbem terrarum erant, communi conſenſu fuiſſe corruptos. At enim, inquit ille, teſte Gregorio, *Latinorum codices veraciores ſunt, quam Græcorum: quoniam Romani, ſicut non acumina, ita nec impoſturas habent.* Eſto: quid tandem reſpondebunt, cùm ad Latinos codices provocabimus? Nempè in Latinis codicibus, Latinas Leonis II. epiſtolas legimus, quæ Græcis quoque codicibus fidem præſtent. Tantine igitur eſt, non erraſſe Honorium, ut eâ gratiâ Latinorum æquè ac Græcorum etiam fidem ſuſpectam habeamus?

Bell. de R. P. lib. IV. c. XI.

Greg. Mag. Lib. VI. ep. XIV. ad Narſ. Comit. T. II. p. 803.

Cæterùm vir doctiſſimus ac religioſiſſimus Franciſcus Combefis, è Prædicatorum Ordine, Sacræ Theologiæ Profeſſor, cùm omnia Baronii argumenta invictis argumentis confutavit, tùm verò ea geſta protulit, quæ ſi Baronio videre contigiſſet, haud equidem puto hanc falſi actionem tantâ confidentiâ ſuſcepturum fuiſſe.

Vid. Hiſt. Monoth. P. Comb. ed. Pariſ. 1648. ſub. hoc tit *Auctuarium Bibl. Pat.* Tom. II.

Is igitur edidit Agathonis Diaconi orationem ſcriptam triginta ferè annis poſt VI. Synodum, Philippici Bardanis Tyranni temporibus: cujus actionis hoc initium eſt: *Peccator ego, & omnium minimus Agatho, indignus Diaconus, ac ſanctiſſimæ hujus magnæ Eccleſiæ ſcriniorum cuſtos, venerabiliſque Patriarchalis ſecreti Protonotarius, & ſecundus Cancellarius, antè duos & triginta plus minùs annos juvenili adhuc ætate Lectorum Ordini accenſus ac inutilis Notarius agens, ſanctæ huic & univerſali VI. Synodo operam commodavi, univerſa in eâ mota, quæſitaque ordine affectatus ..... omnes porrò Tomos actorum præfatæ Synodi mundo codice propriâ ipſe manu, Eccleſiaſticis literis (p) conſignavi, qui & ſub ſignaculis, una cum fidei definitione, quam ſancta eadem Synodus palàm edidiſſet, Patrum ſubſcriptione munitâ, in Imperatoris Palatio fuerunt repoſiti, ac tutò ſervati: quin & quinque Patriarchalibus Sedibus tradita, definitionis ejuſdem, eâdem Patrum ſubſcriptione munita exemplaria, eodem conſcripſi modo, jubente piæ recordationis Imperatore Conſtantino, ac ſic fieri præcipiente; quò fidei orthodoxæ ſinceritas, atque veritas nullis pateret inſidiis.*

Ib. pag. 199.

(p) *Eccleſiaſticis literis*] Hic Agatho ſignificare videtur ſcriptionis genus quoddam elegantius & nitidius illo, quo in actis vulgaribus uti ſolebant deſcriptores.

Cùm poſteà memoraſſet, quid Philippicus Bardanes Tyrannus pro Monothelitis molitus eſſet, addit: nec voluiſſe eum ingredi Regiam, quoad VI. Synodi imago inde dejecta eſt; ſubditque: *Id*, inquit, *ſuâ autoritate decernens, ut Sergii, Honoriique ac cæterorum pariter ab eadem ſanctâ œcumenicâ Synodo ejectorum, ac anathemati ſubjectorum nomina, in ſacra ſanctiſſimarum Eccleſiarum dyptica, præconio publicò rursùs referrentur, eorumque per loca imagines reſtituerentur.*

Ib p. 203.

En pro Honorio quid hæretici faciant, quid Catholici atteſtentur: en qui acta conſcripſerit teſtis adducitur. Quid plura deſideramus? An adhuc Græcos omnes, etiam pios & orthodoxos, & VI. Synodi ſtudioſiſſimos, VI. Synodi falſatæ argui placet? Nimiùm profectò hæc prava ſunt; ſed tamen audiamus in quo Bellarminus & Baronius vim faciant.

CAPUT XXVII.

Potiſſimum argumentum falſitatis ex AGATHONIS *epiſtolâ ductum: quàm vanum illud ſit:* AGATHO *&* LEO II. *inter ſe componuntur: etſi* HONORIUS *de fide prava docuerit, haud minùs Eccleſiæ Romanæ permanere inconcuſſam fidem.*

NEMPE ex Agathonis ad Conſtantinum Poganatum epiſtolâ, hæc proferunt quæ palmaria eſſe putant: *Apoſtolica Petri Eccleſia nunquam à viâ veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt.... Nec hereticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſed ut ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab autoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata ſine tenus permanet, ſecundùm ipſius Domini ſalvatoris Divinam pollicitationem:* PETRE, *inquiens,* ECCE SATANAS, *&c. Conſideret itaque veſtra tranquilla Clementia, quoniam Dominus & ſalvator omnium, cujus fides eſt, qui fidem Petri non defecturam promiſit, confirmare eum ſuos fratres admonuit: quod Apoſtolicos Pontifices, meæ exiguitatis prædeceſſores, confidenter feciſſe ſemper, cunctis eſt cognitum.*

Ep. Agat. ad Const. Imp. in act. iv. Conc. vi. p. 636.

Luc. xxii. 31. 32.

Hæc verò epiſtola, ut ait Bellarminus, à toto Concilio probata eſt, actione VIII. & XVIII. ubi dicunt Patres, non tàm Agathonem quàm Petrum per Agathonem locutum. Ergo ex eâ epiſtolâ Honorius quoque confirmavit fratres in verâ fide. Non ergò hæreticus, neque ei anathema dictum à ſanctâ Synodo, quæ Agathonis epiſtolam recepiſſet; atque omninò Synodum falſatam eſſe oportet.

Bell. de R. P. Lib. iv. c. xi.

Tantam vim ineſſe putat in illis verbis, quibus Apoſtolici Pontifices *ſemper* fratres ſuos confirmaſſe memorantur. Omneſne ad unum? Atque ut hìc alios omittamus, etiamne Liberius, quo tempore Nicænam infirmabat fidem, Athanaſium fidei pugilem communione repellebat, Arianos omnes habebat prò Orthodoxis, & cùm Conſtantio perſequebatur Eccleſiam? Prorſùs nec illa tempora excipienda ſunt, ſi *ſemper* illud ſtrictè valeat. Sed ut in Honorio jam figamus gradum, rogo, tantiſper VI. Synodum

nodum omittamus, rem ipſam attendamus. Falſata ſanè ſit Synodus; non credo, non ſentio, non fero: falſata tamen ſit, quàm maximè eâ parte, quâ literas Honorii damnat. Certè ipſæ literæ verè ab Honorio ſcriptæ, quas ut ab eo ſcriptas & Joannes IV. Honorii ſucceſſor, & ſanctus Maximus, & ſancto Maximo teſte, ipſe Honorii ſecretarius * defenſabant: neque Baronius aut Bellarminus negant, imò ex earum fide maximè tuentur Honorium. Damnatæ ergò non fuerint, neque earum Autor, non eò profectò meliores, ſi judicium effugiſſent. At ſi id ad extremos apices verum eſt, quod Agatho prædicat, à ſuis *prædeceſſoribus*, etiam ab Honorio, ut vis, *fratres Epiſcopos in verâ fide ſemper fuiſſe confirmatos*; ergò Honorius fratres in verâ fide confirmabat, tùm cùm duas voluntates & operationes à *prædicatione fidei* eximebat: confirmabat in fide Sergium Patriarcham, tùm cùm ſcriberet, *ut unius vel duarum operationum novæ adinventionis vocabulum refutaret*, atque unà cùm hæreſi orthodoxæ quoque fidei confeſſionem novitatibus accenſeret: confirmabat in fide tùm cùm *unam vel duas voluntates ſentire vel promere ineptum* pronuntiabat: quaſi vel utrumque adverſari, vel ſaltèm de utroque dubitare vera ratio cogeret: confirmabat in fide Sophronium Hieroſolymitanum tùm cùm duas operationes ex Patrum regulâ vel maximè aſſerentem, ita deterrebat, ut ab eâ voce diſceſſurum eum, illius quoque Legati *inſtantiſſimè pollicerentur*: adeò rem urgebat Honorius. *Pacis causâ*, inquies; falſæ quidem pacis, & meritò à Patribus deteſtatæ, ut ſuprà docuimus. An verò pax id quoque cogebat, ut *ineptum* & *novum* diceret, quod ſapientiſſimum, quod antiquiſſimum, quod ſemper in Eccleſiâ prædicatum eſſe conſtaret? Sed alio ſenſu, inquies, & ipsâ quæſtione nondùm intellectâ; & tamen interrogatus à tribus Patriarchis & utrâque auditâ parte. Nam & Sergium ac Cyrum Hæreticos, & Sophronium maximè orthodoxum audiebat; quos tamen interrogantes adeò non confirmabat in verâ fide, ut & à veræ fidei, quæ utique certa neque ambigua eſt, profeſſione averteret. At nullo dato anathemate; quaſi in damnando ſolùm, non etiam in probando, Eccleſiaſtica vigeat autoritas. Quid autem juvat nullum anathema pronuntiatum ab eo eſſe, qui vel hinc maximè in culpâ erat, & officio deerat, quòd eo in diſcrimine poſitus, anathema ſuſpendiſſet, remque certam ac firmam in dubio reliquiſſet? At ut privatus homo; verum utcumque eſt, quamçumque Honorius perſonam induerit, certè interrogatus à tribus Patriarchis, tot ac tantarum Eccleſiarum Patribus atque Doctoribus, in eo articulo verſabatur, ut vel eos in fide confirmaret, vel officio deeſſe cogeretur: non autem confirmavit, quos in ruinam impulit, vel certè fluctuare fecit: ergò officio defuit.

Joan. IV. Apol. ad Conſt. pro Honor. T. XII. Bibl. Patr. p. 835. & ſeq. diſp. Max. cum Pyrr. Tom. V. Conc p. 1814 1815.

* Joannes Abbas nuncupatus Vid. ſup. cap. XXII. XXIII.

At enim Agatho, cujus epiſtolam ſuſcepit ſacta Synodus, eum defenſare voluiſſe videbatur. Obliquè certè, ut vidimus, non clarè & apertè. Suſcepit autem ſacra Synodus fidem Agathonis, non quæcumque de Honorio obliquè & occultè ingerebat. Ac ne quid Agathoni Patres derogâſſe viderentur, id etiam ſcripſère ex ejus ſententiâ damnatum Honorium, quem in Sergio ac ſimilibus proſcripſiſſet.

At qui tantùm Agathoni deferri velit, Honorium obſcurè & obliquè excuſanti; audiat Leonem II. clarè & apertè ex ſacræ Synodi præſcripto con-

Epiſt. Leo II. ad Imp. T VI. Con. p. 1117. Ejuſd. ep. ad Hiſp. ib. pag. 1246. 1247.

demnantem: *Anathematiſamus*, inquit, *etiam Honorium qui hanc Apoſtolicam Sedem, non Apoſtolicæ traditionis doctrinâ luſtravit, ſed prophanâ proditione immaculatam fidem ſubvertere conatus eſt.* Et ad Hiſpanos quidem mitiùs, ſed tamen tremendâ voce: *Æterna damnatione mulctati ſunt, Sergius, Pyrrhus, &c. cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit Apoſtolicam autoritatem, incipientem extinxit, ſed negligendo confovit.*

Nempè his epiſtolis victus Baronius, optat falſas, non probat. Nunc Agatho & Leo ſtent ſimul: ille ante Synodum habitam Honorium utcumquè purgare conatus: hic poſt Synodi ſententiam, non modo abſtinendum ratus ab excuſando eo, verùm etiam arbitratus, debito anathemate percellendum. Ac ſi tantos Pontifices etiam ſuper Honorii nomine conciliare nos oportet, Agathonem, quo Præſide Synodus inchoata eſt, & Leonem quo probante firmata; tu ſanè quiſquis es, qui Bellarminum ſequeris, conciliare non potes Agathonem dicentem, ut quidem interpretaris, ab Honorio quoque prædicatam eſſe & confirmatam fidem, cum Leone dicente, ab eodem Honorio non fuiſſe *luſtratam*, ſed fuiſſe *proditam*. Nos facile componimus omnia. Petro enim imperatum, ut confirmaret Fratres, & Agatho dicit, & Leo fatebitur: Id ergò ad Pontificium munus pertinere, uterque prædicabit; & nos ſanè cùm iis maximè prædicamus. An verò certum ſit eo ſemper officio functos, Agatho quidem id aſſeruiſſe videtur; Leo verò Honorium vehementiſſimè officio defuiſſe. At illius generale, cùm hujus peculiari dicto, facilè cohærebit. Dictum enim Agathonis non ad ſtrictos apices exigendum, ſed civiliter intelligendum eſſe dicimus: Et *ſemper* ideò dictum, quod plerumque id factum ſit; quòd unius culpa Pontificis, aliorum ſtatim operâ ſarciatur, nihilque detrimenti patiatur fides. Solemus enim homines magna & illuſtria & conſueta ſectari, quod rarum fuerit & ſtatim mutatum, nullâ rerum converſione memorabili, nec factum cogitamus. Ita quidquid ab Honorio peccatum eſt; id ſanctus Severinus Honorio proximus; id ſanctus Joannes IV. ſanctuſque Theodorus, Martinus, Eugenius, Vitalianus, Adeodatus, Donus, Agatho, Honorii ſucceſſores cumulatiſſimè rependerunt; ut officio defuiſſe Honorium Eccleſia Romana vix ſenſerit. Hinc *Eccleſiam Romanam non fuiſſe depravatam, neque errori ſuccubuiſſe, ſed in fide manſiſſe* Agatho prædicavit & nos confitemur; neque in Petri ſede viſos eſſe Sergios, Pyrrhos, Paulos, Petros, Theodoros ſibi mutuo errorem quaſi hæreditarium cum ſede tradentes, neque Romanos Pontifices ſibi invicem ſuccedentes, à fidei unitate abruptos fuiſſe. Quòd ſi Honorius vel pejora auſus eſſet, nôn Romana propterea ſuccubuiſſet fides, ſed eum ut mortuum Eccleſia projeciſſet, & ex Eccleſiâ Romanâ Pontifex Catholicus ſurrexiſſet. Quæ ſi conſideremus, & Agathonem cum Leone componamus, tùm demùm intelligemus, quid ſit illud immotum, quod in Sede Petri omnes Catholici veneremur. Quare ut hanc diſputationem aliquando concludamus, hæc certa comperimus.

Honorium de fide à tribus Patriarchis ritè interrogatum peſſima reſpondiſſe.

A ſextâ Synodo anathemate condemnatum.

A Romanis Pontificibus ante ſupremam Synodi ſententiam excuſatum; poſt eam ſententiam eodem anathemate eſſe damnatum.

Digitized by Google

Bellarminum ac Baronium converſos ad fabulas, quòd Honorium defenſuris nihil aliud auxilii ſuppetebat.

CAPUT XXVIII.

Quæſtio de HONORIO *concluditur, atque utcumque illius res ſe habent invictum manet ex his petitum argumentum.*

ADDIMUS & id fruſtrà eſſe, quod Bellarminus ac Baronius tanto molimine adſtruere pergunt. Eſto enim falſata ſint omnia; tamen te fatente, àſecutis Pontificibus, à ſeptimâ deinde & octavâ Synodo, vera ſunt credita. Credita ergò à Pontificibus; credita à Conciliis; credita ab omnibus; credita, inquam, de Pontifice, quæ tanto molimine ne credantur caves.

Sagaciſſimus Bellarminus id vidit, nec negavit: creditum, inquit, de Pontifice, ut homine privato. Quin tu igitur eo gradu conſiſtebas? Quid actorum fidem tam inani operâ ſollicitatam oportebat? Nempè reſponſio de Papâ, ut homine privato non ſatisfaciebat animo, cùm certum illud maneret, à Synodo VI. generali fuiſſe judicatum: Papam ab Eccleſiis de fide interrogatum, Apoſtolico officio defuiſſe; neque confirmâſſe, ſed impuliſſe Fratres, ſeſeque cum eis in præcipitium conjeciſſe.

Bell. loc. jam ſæpè cit.

Anaſt. Bibl. epiſt. ad Joan. Diac. Tom. XII. Bib. Pat. p 833.

Hæc mente complexi Synodos ac Pontifices Bellarmino ac Baronio, ſummis licèt viris, facile antepouemus. Quòd verò Anaſtaſius Bibliothecarius VI. Synodi decreta improbat, eaque pro Honorio audet, quæ nec Romani Pontifices auſi erant; contemnemus quidem: ſed interim intelligemus, nullam aliam viam tuendo Honorio patuiſſe. Neque enim cogitabat illud, aut Romanum Pontificem pro privato egiſſe, qui tot Patriarchis de fide quærentibus reſponderet; aut ejus epiſtolas non fuiſſe dogmaticas, qui ſciret pleraſque alias, non alio titu modoque eſſe ſcriptas: neque levia illa aut minuta proferebat, in quæ nunc ſe conjiciunt, ſed perfrictâ fronte Honorium tuebatur; quem ſi quis autorem ſequi malit, nec ſic effugiet; manetque ſemper illud: fuiſſe creditum Romanum Pontificem, ritè de fide interrogatum, docendo Patriarchas, reſpondendo Eccleſiis, peſſima ac meritò damuanda reſpondiſſe, eamque ſententiam ab œcumenicâ Synodo promulgatam; ſecutos Pontifices, ſecuta Concilia æquè œcumenica conſenſiſſe.

Jam ſi Anaſtaſius, ac poſt eum Bellarminus, ne quid intentatum relinquerent de literis Honorii ſubdubitare voluiſſe viſi ſunt, quid noſtrâ? Cum eas à Joanne IV. defenſas, atque in VI. Synodo Græcè & Latinè lectas, & cum authentico diligenter collatas, ac pro veris agnitas, ac damnatas eſſe conſtet; idque præſentibus & nihil contradicentibus, imò conſentientibus, ac ſubſcribentibus Sedis Apoſtolicæ Legatis. Et ii quidem, cùm Vigilio Papæ falſa decreta imputarentur, falſum arguerunt, calumniam propulſàrunt; pro Honorio nihil hiſcunt. Quin ipſe Anaſtaſius, ipſe Bellarminus, non modò admittunt epiſtolas, verùm etiam aſſerunt, vindicant, ex iis maximè tuentur Honorium, quod item Baronius factitavit. Nec mirum varios fuiſſe, ac trepidos, qui tot undique coarctati argumentis, quo loco pedem

Anaſt. & Bell. loc. cit.

Vid. Conc. VI. act. XII. & XIII.

Anaſt. & Bell. loc. cit. Bar. an. 633. Tom. VIII. p. 317. & alib. paſſ.

figerent, non haberent. Sed eorum commenta dudùm nos plus æquo diſtinent.

CAPUT XXIX.

Patres TOLETANI *Concilii XIV. Synodum VI. pro œcumenicâ non habent, eò quod Hiſpani ad eam vocati non eſſent, neque eam probant niſi facto examine, tametſi à Leone II. probatam conſtitiſſet.*

Vid. diſſ. præv. num. LVII. LVIII. & ſup. hoc Lib. c. XXVI.
Epiſt. ij. Leo. II. T. VI. Conc. pag. 1246. 1247
Conc. Tolet. XIV. c. j. & ij. T. VI. Conc. pag. 1279. 1280.
Ib. c. IV. p. 1281.
*Hiſpanorum.
Ibid.
Ib. c. V.
Ib. c. VI.

UNUM jam ſupereſt de VI. Synodo memorandum, imò memoratum & jam perſtringendum paucis. Hiſpani Occidentali Concilio ab Agathone collecto, nulli interfuerant, neque Synodum VI. noverant, neque etiam ad eam vocati erant. Itaque Leo II. ad eos ſcribit epiſtolam eam quam ſæpè memoravimus; *ſimul definitionem ſanctæ Synodi, & acclamationes* mittit; *acta quoque totius Concilii directurus, ſi ipſis delectarentur.* Quæ cùm omnia recepiſſent, ſub Benedicto II. Leonis ſucceſſore & Ervigio Rege, placuit Toleti congregari totius Hiſpaniæ *generale Concilium (q)*, ut ea geſta ab omnibus regni Conciliis & Provinciis probarentur. Decretum fit in hæc verba: *Geſta Synodalia, & cum geſtis quoque Leonis antiquæ Romæ Pontificis invitatoria epiſtolaris gratia conſulta ſuſcepimus, per quæ omnis ordo geſtorum, geſtaque ordinum dilucidè patuerunt. Quâ epiſtolâ Præſules Hiſpaniæ invitati erant, ut prædicta Synodalia inſtituta, noſtri vigoris manerent autoritate ſuffulta.* En perſpicuis verbis Hiſpanienſium Præſulum requiſita autoritas. Poſteà: *Placuit proinde ſatisfacientes Romano Pontifici, ea ipſa geſta firmare.* Et paulò poſt: *Ut utraque operum geſta (r), & Synodico dirigantur examine, & diſcretà Conciliorum* * *fulciantur autoritate.* Idque fieri volunt, *poſtquam*, ut aiunt, *Synodicà iterùm examinatione decocta, vel communi Conciliorum omnium judicio fuerint comprobata.* Denique: *Dicta geſta cum antiquis Conciliis conferentes, ea ipſa geſta probavimus.... & ideò ſupradicti acta Concilii in tantùm à nobis veneranda ſunt, & recipienda conſtabunt, in quantùm à præmiſſis Conciliis (* Nicæno & aliis *) non diſcedunt.* En deliberatio; en examen exactum ad certam regulam, ad Patrum ſcilicet & antiquorum Conciliorum fidem; & poſt illud examen, neque aliter, geſta *firmata.* Quid ampliùs?

(q) Hiſpaniæ generale Concilium.] Non congregavit Ervigius generale Concilium, ſed in unâquâque Provinciâ particulares Synodos. Placet hìc exſcribere ipſa verba Concilii Toletani XIV. Cap. I. p. 1279. *Princeps Ervigius ... hoc dedit ſpeciale edictum, ut quia ... ſicut oportebat ..... generale Concilium fieri varia adverſitatum incurſio non ſineret, ſaltem adunata per Provincias Concilia fierent; & ſi quidem hic primùm à nobis in urbe Regiâ Synodus ageretur, deinde in ſingulis quibuſque Provinciis ſingulare haberetur Concilium, quo, quidquid hic actum per Toletanam Synodum, reliqui primarum ſedium Præſules..... per diſcreta provinciarum ſuarum Concilia obſervarent.*

(r) Ut utraque operum geſta] Hiſpanis Pontifex primùm miſerat quintæ Synodi definitionem fidei & Proſphoneticon, deinde acta integra; & hoc eſt, ut videtur, quod dicunt Patres Toletani.

Digitized by Google

Nimis probas, inquiunt, neque enim Pontificis tantùm, ſed Synodorum univerſalium decreta, particularibus Synodis examinanda ſubjicis. Facilis ſolutio. Univerſalium Conciliorum, quæ ut talia ſint agnita, doctrinam, ac fidem, nemo unquam examini aut retractationi ſubmiſit: Hiſpani autem Patres minimè agnoſcebant ut univerſalem hanc Synodum, quam nec audierant, ad quam nec vocati erant. Unde nunquam vocant univerſalem Synodum, ſed aiunt: *Ad ſe perlata geſta Synodalia, quibus Conſtantinopoli Conſtantino pio principe mediante, magna & ſublimis copia aggregata Pontificum:* Ib. c. ij. p. 280. & conſideranti, tota geſtorum ſeries indicabit, graviter tuliſſe Hiſpanos, quòd vocati non eſſent. Quin etiam toties iteratâ examinis mentione, caviſſe videntur, ne quis exiſtimaret Concilii talis, quaſi univerſalis autoritate teneri Hiſpaniam, tantam Eccleſiæ partem, etiam non vocatam. Cùm autem Synodum ut œcumenicam nollet agnoſcere, tamen de Sedis Apoſtolicæ ſententiâ nulli dubitabant, quam & Agathonis & Leonis epiſtolis expreſſam legerent. Diſertè enim Leo Concilium VI. uti alia quinque, *univerſale* vocabat, & lata in Synodo VI. anathemata iterabat, ut ſuprà vidimus. Quare agnitum quoque Pontificis Romani de fide decretum examini ſubdunt, & legitimâ cognitione comprobant; nec verentur dicere, à ſe quoque *firmari*: tantùm autoritatis ipſi unitati, & communi conſenſioni ineſſe intelligebant.

Eâdem ratione Franci noſtri, & Carolus Magnus ac Ludovicus verè Chriſtianiſſimi Imperatores, ſeptimam Synodum de ſactis imaginibus, recipere ut œcumenicam diutiſſimè recusârunt; quòd ad eam nullo modo vocati eſſent. Sed jam operæ pretium eſt, ut ejus Synodi acta referamus.

CAPUT XXX.

Synodus Nicæna II. ſeu generalis VII. more antecedentium Synodorum, de ADRIANI I. *literis quæſtionem habet: locus egregius, quo eadem Synodus docet vim illam ineluctabilem, in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione eſſe poſitam.*

CUM Adrianus I. veram de colendis κατὰ σχέσιν, ſeu relativo cultu, Chriſti & ſanctorum imaginibus doctrinam, VII. Synodo per literas more priorum Pontificum expoſuiſſet; Patres quoque more Majorum eas literas Synodicè examinârunt. Lectis enim epiſtolis duabus ſancti Pontificis, alterâ ad Imperatorem, alterâ ad Synodum,* quæſitum ita eſt per Legatos Apoſtolicæ Sedis: *Dicat nobis ſanctiſſimus Patriarcha Taraſius Conſtantinopolitanæ urbis Epiſcopus, ſi conſentiat literis ſanctiſſimi Papæ ſenioris Romæ?* Rogatus in eam formam Taraſius, conſentire ſe profitetur: *Nam & ipſi nos*, inquit, *ſcrutando Scripturas & ſyllogiſtice approbando rimati ſumus: ſic quod confeſſi ſumus, confitemur & confitebimur; conſonamus & vim lectarum literarum confirmamus.* Supplendum ex Græco poſt illud; *Scripturas rimati*; hoc quoque; *& patriis doctrinis docti*, quod etiam vulgata & antiqua verſio retinebat.

*Sive potiùs ad Taraſium C.P. Epiſt. Adr. I. ad Imp. & ad Taraſ. act. ij. Conc. VII. Tom. VII. Conc. p. 99. & ſeq. 121. & ſeq. Ib. 127. Ibid.

Patet ergò à Taraſio ita approbatas Adriani epiſtolas, quod rem ipſe perpendens, eas Scripturis, traditioni, eique quam ipſe ab antiquo hauſerat, fidei conformes eſſe ſenſerit, factâque inquiſitione intellexerit: poſt quæ Taraſii verba, *ſancta Synodus dixit: tota ſacratiſſima Synodus ita* Ibid. *credit, ita ſapit, ita dogmatiſat.* Quibus verbis tota Synodus ſe Adriano autori, ac Taraſio ex intellectâ ac perpenſâ ratione approbanti, conſentire declarat. Atque ut res conſtaret clariùs, à Legatis Apoſtolicis Synodus interrogata eſt, in hanc formam: *Dicat nobis ſancta Synodus, ſi admittat* Ibid. pag. 130. *literas ſanctiſſimi Papæ ſenioris Romæ an non?* Quod de re exploratâ, deque irreformabili judicio quæri, neque recta ratio, neque fides ſinit. Ad eam Ibid. rogationem ſancta Synodus dixit: *Sequimur & ſuſcipimus, & admittimus.*

Unde rebus ſummâ attentione perpenſis, fit definitio Synodalis, non unius Romani Pontificis, ſed totius Eccleſiæ Catholicæ conſenſu & autoritate nixa: cujus definitionis initium (*alibi relatum hic retexere non eſt ne-* Vid. Diſſ. n. LXII. *ceſſe; quo docet ſancta Synodus in eo vim eſſe*) Eccleſiaſtici judicii; ut nihil innovetur; ut quæ communi traditione perlata ſint ad nos, communi conſenſione ac decreto firmentur: unde addunt: *Nihil adimimus; nihil addi-* Act. VIII. p. 554. *mus* (communi & univerſali traditioni ſcilicet) *Sed omnia quæ Catholicæ ſunt Eccleſiæ immutilata ſervamus.* Quibus poſitis ſic concludunt: *Quæ cùm* Ibid. *ita ſint, Regiâ viâ ſemitis inhærentes, ſequenteſque divinitùs inſpiratorum ſanctorum Patrum noſtrorum Magiſterium, & Eccleſiæ Catholicæ traditionem, quippe quam eſſe noverimus Spiritûs ſancti, qui ipſam inhabitat; definimus in omni certitudine ac diligentiâ, &c.* Ut profectò appareat ſummam illam & ineluctabilem certitudinem in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione, imò in Spiritûs ſancti univerſam Eccleſiam docentis Magiſterio eſſe poſitam, quod habebamus demonſtrandum. Igitur ſanctæ VII. Synodi poſt Romani Pontificis lectam definitionem, inquiſitio, confirmatio, judicium ſic ſe habet.

CAPUT XXXI.

Galli Synodum VII. ſeu Nicænam II. ADRIANO *præſide habitam, pro œcumenicâ non habent, eò quòd ad illam nec ipſi, nec alii Occidentales vocati eſſent: Egregius eâ de re Jacobi* SIRMUNDI *locus: Romanorum Pontificum de Gallis ſententia.*

CUR autem Patres noſtri Eccleſiæ Gallicanæ Præſules ejus Synodi decretis repugnarent, cauſa erat, non quòd de Synodi œcumenicæ autoritate dubitarent; ſed quòd Nicænam II. ad quam vocati non eſſent, pro Conc. Francof. T. VII. Can. ij. p. 1057. œcumenicâ non agnoſcebant; imò in Francofordienſi Synodo, ex Galliæ ac Germaniæ Eccleſiis congregatâ, præſentibus etiam Romanæ Eccleſiæ Legatis, reſpuebant: quod, quia maximè ad rem noſtram ſpectat diligentiſſimè conſiderare nos oportet.

Sanè quod ad rem ipſam ſpectat, hoc eſt imaginum cultum, non eſt ani-

mus Majorum noſtrorum ſententiam tueri; quippè quos intelligamus, cum ipſis Nicænis Patribus, facilè convenire potuiſſe; ſi, quod poſteà factum eſt, ſua ipſorum dogmata ſatis attendiſſent. De Synodi autem Nicænæ autoritate, quod hujus loci eſt, placet adſcribere verba egregii viri Jacobi Sirmundi, in admonitione ad Canonem II. Concilii Francofordienſis. *Quod*, inquit, *ad Synodi nomen attinet, in promptu habent Galli quo invidiam depellant. Conſtat enim ſic in hâc quæſtione verſatos eſſe, tum Synodi Francofordienſis, tùm Carolini voluminis Autores, ut ſibi, non cum œcumenico Concilio, ſed cum peculiari Græcorum Synodo, rem eſſe contenderent. Ita enim paſſim in libris illis profitentur, queruntturque propterea, illam ſibi aut univerſalis, aut VII. Synodi nomen arrogare, cùm œcumenicam dici poſſe negarent, ad quam ſoli Græci conveniſſent, reliquarumque Provinciarum Eccleſiæ convocatæ, aut ſententiam per epiſtolas, more Eccleſiaſtico rogatæ non fuiſſent. Et quidem ſi rem ſuis momentis expendamus, ſatis omninò cauſæ videbatur, cur Synodum, cui tot adhuc Provinciarum, ac totius penè Occidentis ſuffragia deeſſent, pro œcumenicâ nondum haberent. Nec Adrianus ipſe aliter ſe ſentire oſtendebat, qui allatam è Græciâ Synodum (ut Hincmarus eodem loco docet) in Galliam miſit; Conciliumque ejus cauſâ convocari à Carolo juſſit, & libris Carolinis, quibus oppugnata eſt, ita reſpondit, ut œcumenicæ Synodi nomen illis autoritatemque nuſquàm objiciat.* Hæc Sirmundus vir maximus pro Gallis noſtris, de Synodi Nicænæ II. autoritate reſpondet.

Sirmund. adnot. ad Can. ij. Cõc.Franc. ib. p. 1055.

Hincm. epiſt. ad Hincm. Laud. c.xx.

Neque tantùm Concilii Francofordienſis tempore, Nicænam II. Synodum reſpuebant, cùm ejus acta ignorarent ferè; ſed etiam toto Caroli Magni Regno, ac diutiſſimè poſteà.

Conſtabat interim Romanos Pontifices in eamdem cum Nicænâ II. Synodo iviſſe ſententiam, atque ab Adriano editam eâ de re, ac miſſam ad Synodum epiſtolam decretalem, cui Synodus conſenſiſſet.

Agitata poſteà res eſt, miſſis ultrò citròque ſcriptis; editique libri adverſùs Nicænam Synodum, qui ex Caroli nomine, *Carolini* appellantur. His reſponſum eſt ab ipſo Adriano pro Nicænis dogmatibus: neque eò ſeciùs noſtri cum Carolo Magno in ſententiâ perſtitêre.

Neque interà pro Hæreticis, aut Schiſmaticis habebantur, qui de re maximâ, nempè de interpretandis primæ tabulæ præceptis diſſentirent; quia bono animo rem quærere, non pertinaci ſtudio contendere videbantur. Et Carolus Magnus cum Adriano I. non tantùm religionis obſequio, ſed etiam ſingulari, atque intimo amicitiæ vinculo conjunctiſſimus vixit; & interim à Leone III. ſæpè ad auxilium invocatus, & Imperiali Coronâ fuit inſignitus: adeò quæ ad fidem ſpectare viderentur, non in unius Romani Pontificis autoritate, ſed in Eccleſiæ univerſæ conſenſione poſita eſſe conſtabat.

Quin etiam imbibita noſtrorum animis ſub Carolo Magno Rege ſententia, ſub Ludovico Pio hæſit.

Nempè ſub eo Principe de imaginibus Conventus habitus eſt Pariſiis, cujus Conventûs hiſtoriam ex geſtis, vir diligentiſſimus Sirmundus ſic exponit: Veniſſe ad Ludovicum Pium, Michaëlis ac Theophili Græcorum Imperatorum Legatos, atque inter cætera diſſidium expoſuiſſe, quod in Eccleſiâ Orien-

Sirm.Præf. ad Conv. Pariſ. an. 824. Tom.

VII. Conc. p. 1548. tali propter imagines verſabatur; quas alii adorandas, alii non adorandas eſſe contenderent: eoſdem Imperatorum Legatos ſignificâſſe, ſe hâc de cauſâ Romam etiam ad Pontificem ituros: Ludovicum pacis componendæ ſtudio à Pontifice popoſciſſe, ut ejus rei gratiâ Pariſiis Epiſcopi convenirent.

Ib & p. ſeq. Ex hujus Conventûs ſententiâ, Ludovicus Pius ſcripſit epiſtolam ad Eugenium II. & commonitorium ad Hieremiam Senonenſem, ac Jonam Aurelianenſem, ſuos ad Eugenium II. Legatos, ex quibus hæc habemus.

Ib. Common. Lud. Pii. p. 1549. Primò: ab Epiſcopis *Collectiones* factas *de libris ſanctorum Patrum*, eaſque ad Ludovicum perlatas: ſic enim ſcriptum eſt in ipſo commonitorii initio.

Secundò: petitam fuiſſe licentiam ab Eugenio, hujus nominis II. ut Epiſcopi eas collectiones facerent, quæ Papæ ad Græcorum conſulta reſponſuro adjumento futuræ viderentur. Quâ de re ſic ſcribit Ludovicus ad Eugenium II. *A Veſtrâ Sanctitate petivimus, ut Sacerdotibus noſtris liceret, de Libris Sanctorum Patrum ſententias quærere, atque colligere quæ ad eamdem rem, pro quâ iidem Legati* (Græci ſcilicet) *vos conſulturi erant, veraciter definiendam convenire potuiſſent.*

Tertiò: res igitur ita tractabatur, etiam Eugenii II. conſenſu, ut quæ nondum ultimo, atque irretractabili judicio definita eſſet.

Quartò: hæc quidem ad Papam ſcripta ſunt. At in commonitorio Epiſcopi jubebantur, ut rem quàm minimâ Pontificii animi offenſione tractarent. Common, loc. ſup. cit. Verba commonitorii ſic habent: *Ut ſummoperè caveatis, ne nimis reſiſtendo Domnum Apoſtolicum in aliquam irrevocabilem pertinaciam incidere compellatis: ſed obſequendo magis quàm apertè reſiſtendo, ad menſuram deducere valeatis.* Sic & Sedis Apoſtolicæ dignitatem colebant, & cum Pontifice reverenter tractabant, & ab eo interim in quæſtione fidei, *irrevocabilem pertinaciam* metuebant.

Atque hæc acta ſunt anno 824. poſt triginta annos quàm ſecunda Nicæna Synodus habita eſſet. Ac poſteà Franci diutiſſimè ſuam ſententiam tuebantur. Interim cùm à tot Romanorum Pontificum decretis recederent, haud minùs ſe in Eccleſiæ Romanæ communione ac fide permanere gloriabantur: adeò dubia, nec dum recepta communi conſenſu dogmata, à certis exploratiſque ſecernebant. Neque Romanam Eccleſiam, ſuis licèt Pontificibus cohærentem, erraſſe jactabant; quòd abeſſe putarent eam, quam ad extremum ab Eugenio metuebant, *irrevocabilem pertinaciam.* Nec illis palàm diſſentientibus, Concilii Nicæni II. aut Romanorum Pontificum, qui idem decreviſſent, aut etiam Concilium Nicænum comprobâſſent, tanquam indeclinabilis objecta eſt autoritas: quòd ſatis conſtaret, nec vocatos eos, & pro lege eſſet illud, à Nicænâ quoque Synodo poſitum fundamentum: *Communem fidem, communi conſenſu ſtabiliendam.* Vid. Conc. VII. act. VII. defin. Quare Concilii VII. apud Orientales, re penitùs inquiſitâ, inter ſe conſentientes ſtatim autoritas valuit: apud noſtros, rebus paulatim patefactis, & conſentientibus Eccleſiis obtinuit: adeò & noſtrorum animis inhærebat, & ipſi Romani Pontifices fatebantur, illud à Majoribus acceptum: fidei definitiones Eccleſiæ Catholicæ conſenſu valere,

CAPUT

CAPUT XXXII.

Synodus VIII. generalis, Conſtantinopolitana IV. æquè ac cæteræ, de Romanorum Pontificum judiciis judicat: traditam ſibi à Chriſto, ut & Romanæ Eccleſiæ ligandi ac ſolvendi poteſtatem agnoſcit & exercet: poſt Synodi judicium, nulla jam appellatio, nulla alia ſpes eſt.

NON eſt hîc prætermittenda generalis Synodus VIII. Conſtantinopolitana IV. ſub Adriano II. ſummo Pontifice, & Orientis Imperatore Baſilio. Etſi enim non de fide propriè, tamen agit de re maximâ, quæ fidem proximè attineat; de initio ſcilicet Photiani ſchiſmatis, totam conturbantis Eccleſiam & in ingens incendium erupturi.

Quis Photius fuerit, quâ violentiâ Ignatium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, virum ſanctiſſimum oppreſſerit, & ejus locum invaſerit, ut deinde à Romanis Pontificibus compreſſus, condemnatus, anathematizatus fuerit: quâ audaciâ adverſùs Eccleſiam Romanam caput erexerit, omnes ſciunt. De eo ejuſque ſectatoribus penitùs amovendis quæſtio habebatur, totaque adeò Synodus in commendandâ Sedis Apoſtolicæ autoritate verſatur.

Poſt lectam actione III. & approbatam Adriani II. epiſtolam, actione IV. & V. leguntur Nicolai Papæ, Adriani anteceſſoris epiſtolæ duæ, & Legati meritò contendebant, rem *ex multo tempore eſſe judicatam*; neque à *Paternis definitionibus poſſe diſcedi.* Cæterùm ad tollendam dubitationem omnem, lectis epiſtolis, Synodum rogant: *Placetne vobis ſenſus iſte, an non? Et ſi quidem placet, talia ſunt noſtra & noſtræ Sedis: quòd ſi apud vos non fuerint acceptabilia, nos tamen ſuper montem excelſum Synodi aſcendemus, & exaltabimus in fortitudine vocem noſtram, evangelizantes vobis, & conſequentiam quæ facta eſt,* (id eſt, rei geſtæ ſeriem, proceſſumque juridicum) *& ore promulgata eſt ſanctorum Patrum noſtrorum à gratiâ Spiritûs Sancti..... Ad hæc quid dicit Sancta Synodus? Sancta & univerſalis Synodus exclamavit: recipimus omnia; valdè quippè ſunt diſcreta & congrua, & conſona Eccleſiaſticis regulis.* Ita ſanctæ Synodi accipiunt, & Sanctæ Sedis decreta, & monita Legatorum, facto examine, ratione perſpectâ. Conc. VIII. Tom. VIII. act. iij. p. 1011. act. IV. p. 1021 & act. V. p. 1019. malè. 1019. ib. act V. p. 1042. Ib. pag. 1043. vid. Diſſ. præv. n. LXIII.

Aderat ſacro cœtui Baſilius Imperator, ad quem Romani Vicarii, memoratis Nicolai I. & Adriani II. judiciis Canonicis, hæc loquuntur: *Sanctiſſimus Adrianus nos famulos ſuos direxit in hanc urbem, ad manifeſtationem veri & juſti judicii, in conſpectu Imperii veſtri, & ſanctæ univerſalis Synodi: ita ut non habeant vocem repedationis vel appellationis; ſed quemadmodùm jam judicati ſunt, & dejecti in ſæculum maneant.* Ib. pag. 1036.

En tantùm per Synodum univerſalem appellationis ſublata ſpes omnis; neque à decreto reſilire datur, ſed fixa & æterna manet ſententia. Quid ampliùs? Sic ſe habet Eccleſiaſticorum judiciorum ratio, non tantùm in

Digitized by Google

fidei quæſtionibus, ſed etiam in iis, quæ ſtatum & pacem omnium Eccleſiarum ſpectant.

CAPUT XXXIII.

Concluditur argumentum ab VIII. primorum Conciliorum autoritate repetitum: eorum acta adverſarii nec conſideràſſe videntur: Sancti GELASII *& Sancti* GREGORII *locus de irretractabili Eccleſiaſticorum judiciorum autoritate.*

EAM traditionem deductam ab Apoſtolis ad octo prima generalia Concilia manâſſe vidimus. Quæ quidem octo generalia Concilia totius Chriſtianæ doctrinæ ac diſciplinæ fundamenta ſunt; quorum prima quatuor, haud ſecùs ac quatuor Evangelia, poſt Sanctum Gregorium Eccleſia Catholica venerata eſt. Neque minor cæteris cultus, cùm eodem ſpiritu acta, parem autoritatem obtineant. Quæ octo Concilia, magno unanimique conſenſu, definiendi vim irrefragabilem, non aliâ in re, quam in Patrum conſenſione poſuerunt. Inter quæ ſex ultima, Romani Pontificis prolatam etiam de fide ſententiam, ad examen legitimum, Sede Apoſtolicâ probante, revocârunt, quæſtione conſtitutâ in hanc formulam: *Eane decreta rectè habeant, necne?* ut in actis legimus.

Greg. Mag. Lib. I. ep. XXV. al. XXIV. ad Joan. C.P. T. ij. p. 515. & Lib. iij. ep. x. p. 632. & alib. paſſ.

Conticeſcant igitur Stapletonus, & Autores in libello Doctrinæ Lovanienſium relati, atque eos ſecutus Autor anonymus de Libertatibus Gallicanis, qui hæc pronunciant contra geſtorum fidem: *In iſtis Conciliis omnibus, prajudicatam Romani Pontificis ſententiam, pro normâ & regulâ fidei habitam:* quodque idem eſt; *Apoſtolica Sedis dogmaticam ad Synodum epiſtolam locum habuiſſe plena atque irretractabilis definitionis.* Quo uno teſtantùr Synodalia geſta nunquàm à ſe attento animo, ſanove judicio eſſe perlecta: quippè quæ dogmaticarum epiſtolarum legitimam retractationem examenque contineant.

Vid. Doct. Lov. & Tract. de Libert. &c. Lib. VII. c. IV. & V.

Non ita unquam Synodi generalis judicium retractatum vidimus, ſed omnes ſtatim in obedientiam pronos: neque unquam cuiquam, poſt illud examen, inquiſitionem novam fuiſſe conceſſam, ſed intentatam pænam. Sic Conſtantinus; ſic Marcianus; ſic Cæleſtinus; ſic Leo; ſic alii omnes, quos in geſtis vidimus. Hæc certa & inconcuſſa Orbis Chriſtianus agnovit.

Huc accedit illud ſancti Gelaſii egregii Pontificis: *Bona Synodus verèque Chriſtiana ſemel acta, nulla nec poteſt, nec debet nova Synodi iteratione convelli.* Atque iterùm: *Bona Synodus, nullâ cauſa eſt, curaliâ debeat Synodo retractari, ne ipſa retractatio ejus conſtitutis detrahat firmitatem.* Sic ſtant irretractabilia, quæ ultimo & certo Eccleſiæ judicio conſtant. Convellitur enim illud Spiritûs Sancti judicium, quoties iterato judicio retractatur. Tale autem eſt judicium à Romano Pontifice prolatum, ut novo judicio retractatum fuerit. Non ergò eſt illud ultimum & certum Eccleſiæ judicium.

Gelaſ. ep. XIII. ad Epiſc. Dard. Tom. IV. Conc. pag. 1204. 1205.

Neque verò obſcurior eſt illa ſententia Gregorii Magni, quatuor Synodos generales Evangeliis quatuor comparantis; additaque ratio. *Quia cum univerſali ſunt conſenſu conſtituta, ſe & non illa deſtruit quiſquis præſumit, aut ſolvere quos ligant, aut religare quos ſolvunt.* Greg. Mag. Lib. 1. ep. xxv. al. xxiv.

Jam igitur noſtra quæſtio antiquorum Conciliorum, ac Patrum traditione finita eſt. Placere debet omnibus Romani Pontificis ſecundùm Concilii Florentini decretum explicata poteſtas, ex Conciliorum generalium praxi. Patet diſcrimen ingens inter Conciliare & Pontificium judicium, cùm poſt Conciliare nulla quæſtio, ſed ſola ſuperſit captivati intellectûs obedientia; Pontificium verò ita comprobetur facto examine, ut ſi detur locus, improbari poſſit; quod erat demonſtrandum.

CAPUT XXXIV.

Alia Concilia generalia memorantur: in iis perſtitit antiqua Traditio, ut ſummæ quæſtiones ad Concilia generalia referrentur, nec Pontifex decerneret, niſi SACRO APPROBANTE CONCILIO*: referuntur quatuor prima Lateranenſia œcumenica Concilia ſub* CALIXTO II. *ſub* INNOCENTIO II. ALEXANDRO III. INNOCENTIO III. & *Lugdunenſe primum ſub* INNOCENTIO IV.

POST primas octo Synodos generales ſummâ diligentiâ pervolutas, in promptu eſt judicare de aliis ex earum ſententiâ, quas & actis luculentioribus notas eſſe, & Apoſtolorum ævo propiores, facem cæteris prætuliſſe conſtat. Et tamen ex ipſis poſterioris ævi ſecutis Conciliis demonſtramus perſtitiſſe in Eccleſiâ Catholicâ antiquam traditionem, ut ſummæ quæſtiones, ſummiſque animorum diſſenſionibus agitatæ, ad Concilia generalia referrentur.

Id ſingulare habent pleræque ex his poſterioribus Synodis, ut eas Romanus Pontifex præſens habuerit, ejuſque nomine dicta ſententia ſit; non aliter tamen, quàm *ſacro approbante Concilio.* Quâ formulâ declaratur, definitiones editas & canones conditos, non niſi conſentiente & approbante Concilio, pro pleno Eccleſiæ Catholicæ judicio valituras.

Jam ergò illas Synodos ordine recenſemus, enarramuſque geſta, quantùm quæſtioni noſtræ erit neceſſarium, quod erit facillimum, cùm pauca habeamus.

Quæſtio de inveſtituris ingens toto Orbe incendium concitaverat, multiſque ad fidem pertinere videbatur; quod aliquatenùs verum eſt. De pace ſæpè actum inter Calixtum II. & Henricum V. Imperatorem, eamque ſummus Pontifex in Concilio Rhemenſi, plus trecentis Epiſcopis congregatis, eorum *judicio atque ſententiâ confirmare* voluerat, ut ipſe in eâdem Synodo profitetur. Verba notanda ſunt, *ex eorum ſententiâ atque judicio*; prorsùs ex antiquæ diſciplinæ ratione. Sed quod Rhemis inchoatum, in Lateranenſi I. generali Concilio conſummavit anno 1122. Conc. Rhem. ſub. Calix. ij. Tom. x.

Conc. pag. 875. & Conc. Later. I. Ib. p. 891. & ſeq.

Conc. Lat. ij. ſub Innoc. ij. ib. p. 999. & ſeq.

Sub Innocentio II. non ſolùm infando Petri Leonis ſchiſmate Eccleſia laborabat, ſed etiam Autore Petro de Brueis hæreſes ubique pullulabant eæ quæ poſteà per Albigenſes in majus incendium eruperunt. Arnaldus Brixienſis in ipsâ Urbe, non ſolùm ſeditiones agitabat, ſed etiam hæreſes ſeminabat. Igitur ad ſchiſmatis reliquias extinguendas totque hæreſum naſcentium dira initia comprimenda, atque inſtaurandam tot turbis collapſam diſciplinam, ſummus Pontifex Concilium generale Lateranenſe II. habuit anno 1139.

Alexander III. cùm hæreſes & ſchiſmata ſuccreſcere cerneret, ipſe Octaviani apoſtatici Pontificis ſchiſmate diù agitatus, eam quæ ſchiſmatibus occurreret, Romani Pontificis eligendi formam, Concilii generalis approbatione ſancivit: damnavit hæreſes quæ ab Albigenſi tractu inauditis fraudibus diffundere ſe cœperant; ac labentem magis magiſque diſciplinam munire voluit. Harum rerum gratiâ, Concilium generale Lateranenſe III. convocavit anno 1180.

Conc. Later. iij. ſub Alex. iij. ib. p. 1503. & ſeq.

Ib. pag. 1506.

In convocationis literis hæc habentur: in Eccleſiâ *pullulare germina vitiorum, zizania creſcere, quæ germen bonum ſuffocare* nituntur, horum evellendorum curam Epiſcopis quidem omnibus; *multò tamen fortiùs imminere Romanæ urbis antiſtiti, qui à Domino* JESU-CHRISTO, *ut caput eſſet Eccleſiæ in beato Petro accepit, & de paſcendis Dominicis ovibus & fratribus confirmandis expreſſum & ſpeciale noſcitur habuiſſe mandatum.* Unde ipſe *de diverſis partibus perſonas Eccleſiaſticas* evocavit, *quarum præſentiâ & conſilio, quæ fuerint ſalubria ſtatuantur, & quod bonum ſecundùm conſuetudinem antiquorum Patrum provideatur & firmetur à multis: quod ſi particulariter fieret, non facilè poſſet* PLENUM ROBUR *habere.* Sic ad officium confirmandi fratres id pertinere intelligit, ut Concilio generali habito decreta *firmentur à multis, ac facilè plenum robur habeant*, cùm ſtatim eluceſcat illa conſenſio, in quâ firmitudinem Chriſtus collocavit.

Conc. Later. IV. ſub Innoc. iij. can. 1. Tom. xj. p. 142. vid. etiam can. ij. & iv.

Serm. 1. Innoc. iij. ib. p. 131. & ſeq.

In Concilio generali Lateranenſi IV. ſub Innocentio III. primùm explicatur Catholica fides, de unitate ſanctiſſimæ Trinitatis, adversùs Joachimum Abbatem (ſ) Almarici (t) etiam doctrina condemnatur, non tàm hæretica quàm inſana: Euchariſtiæ myſterium ac mira illa ab omni ævo credita panis vinique converſio, ſignificantiſſimo *tranſubſtantiationis* vocabulo explicatur: conduntur canones quibus Eccleſiaſtica diſciplina reformetur: Chriſtiani denique omnes ad ſacrum bellum & ad Hieroſolymam recuperandam incenduntur: quas duas poſtremas Concilii convocandi cauſas Innocentius commemorat, nullique Canones labentibus ſæculis magis invaluêre, quàm ii, quos tanta Synodus conſtituit anno 1215.

(ſ) *Joachimum Abbatem*] Hic ſuis Propheciis, ſeu mavis, conjecturis ſæpe probabilibus celeberrimus, in quodam ſuo libro, qui nunc non extat, adversùs Petrum Lombardum ſtylum acuerat, eumque ut hæreticum & inſanientem redarguerat; ipſe de Myſterio Sanctæ Trinitatis parùm accuratè fuerat locutus. Synodus Librum damnavit, Joachimo pepercit; eo quòd omnia ſua ſcripta Sedis Apoſtolicæ judicio ſubmiſerat.

(t) *Almarici*] *Qui ſcholas de arte Logicâ diu rexerat* in Univerſitate Pariſienſi, varias hæreſes Rigordus refert an. 22. Philippi Auguſti. *Poſt ejus mortem*, inquit, *ſurrexerunt quidam venenoſâ ejus doctrina infecti, qui novos & inauditos errores, & inventiones Diabolicas confinxerunt.* Vid. etiam alios hujus ævi hiſtoricos.

Innocentius IV. ad Fridericum Imperatorem deponendum Concilium generale Lugdunenſe I. convocavit, quo in negotio quàm nullam perſonam Epiſcopi egerint, ſuo loco retulimus. Cætera verò, quæ verè & liquidò Eccleſiaſtica eſſent, Synodo approbante facta, anno 1245. Conc. Lugd. j. ſub Innoc. IV. ib. p. 633. & ſeq.

CAPUT XXXV.

Concilium generale Lugdunenſe II. ſub GREGORIO X. *de reconciliandis Græcis: hujus acta præcipua referuntur.*

ANNO 1274. Gregorius X. cùm Græcos in Eccleſiæ Romanæ unitatem reducturus eſſet, Concilium generale Lugdunenſe II. convocavit. Huc accedebat terræ ſanctæ vaſtitas, ac morum ſubverſio in Clero & in populo tanta, ut non cerni, ſed palpari videretur. His convocationis cauſis expoſitis hæc, addit: *Et quia ſalubre in his adhiberi remedium intereſt generaliter omnium, nos cum fratribus noſtris tractatu præhabito, prout tanta neceſſitatis inſtantia exigebat, generale Concilium, ſicut imitatione dignâ ſanctorum Patrum conſuetudo laudabilis, longæque obſervationis exemplum nos inſtruit, opportuno tempore decrevimus congregandum, ut in eo tàm circà præmiſſa, quàm circà cætera, quæ ſalutem reſpiciunt animarum, illa, Deo auſpice, communi conſilio inveniatur proviſio & ejuſdem Concilii* APPROBATIONE ROBORETUR*:* & hoc ex antiquâ diſciplinâ, ut *quod intereſt omnium*, id eſt, cauſæ generales, omnium conſilio procuretur, autoritate & approbatione roboretur; *tantaque* interdum *neceſſitas*, ut non alio remedio ſuccurratur. Epiſt. Greg. X. ante Conc. Lugd. ij. T. xj. Conc. p. 940.

Jam quod erat maximum, quid in reconciliandis Græcis actum ſit, compendio memoramus. Ac primùm allatæ ſunt literæ Michaëlis Palæologi Imperatoris totius Eccleſiæ Orientalis ſcriptæ nomine: his repetitur ſymbolum, cum additione *Filioque*; cætera Latinos inter & Græcos controverſa, eo modo finiuntur, *quod docet & prædicat ſacro-ſancta Romana Eccleſia.* Ep. Mich. Imp. ib. p. 961. & ſeq. Ibid. p. 967.

Rogat deinde Imperator, ut Orientalis Eccleſia dicat Symbolum eo more, quo ante ſchiſma dicebat; non additâ ſcilicet particulâ *Filioque*; permaneatque in ritibus, quibus antè ſchiſma uteretur, *qui non ſunt contra fidem.*

Hâc fide Græci recipiuntur: fit Canon, quo, *ſacro approbante Concilio, reprobantur, qui Spiritum Sanctum à Patre Filioque, tanquam ex uno principio æternaliter procedere negaverint.* Ib. Conſt. 1. p. 975.

Hæc igitur erant, quæ Concilii generalis autoritatem requirebant; fides nondum hactenùs ab Eccleſiâ declarata de Spiritu Sancto, qui *à Patre Filioque procederet, tanquam ab uno principio:* utque nihilominùs Græci Symbolum recitarent quo more ſolebant, atque in ſuis ritibus permanerent: quæ Græci ſine Concilii generalis aſſenſu & autoritate ſatis firma eſſe futura non crederent.

quoque nomine edat, pronuntiet, exequatur: quod Clerus Gallicanus cum omnibus Catholicis confitetur.

Sed fortè vim facient in illo verbo, *definire*, quod eſt in Concilio Lugdunenſi poſitum: cùm profectò definire nihil aliud ſit, quàm definitivam, ut aiunt, ferre ſententiam: quod non modò ſupremo atque ultimo Judici, ſed etiam aliis competit, ſuperioris autoritate ſalvâ. Certè definite ac determinare pro eodem habentur. Quis autem Theologus non audiit determinationes ſacræ Facultatis, aut quis eas propterea infallibiles cogitavit? Definit, determinat, qui totâ ſuâ qualiſcumque eſt autoritate judicat: quantùm ea definitio ac determinatio valeat, non ex iis præciſè verbis, ſed ex aliis rebus, quas ſæpè memoravimus repetendum.

Quem ergò his Concilii Lugdunenſis verbis ſenſum affingunt, ut Pontifex *ſolus*, ut *infallibili judicio* definiat; primùm id de ſuo addunt: tùm ab ipſo Gregorio, ab ipſo Lugdunenſi Concilio, ipſâque Græcorum ſententiâ refelluntur.

Et Gregorius quidem non id ſibi tribuit, ut ſolus definiat fidei quæſtiones, qui ad eas definiendas Concilium generale congregavit, fidemque non niſi *ſacro approbante Concilio* expoſuit; ſtatimque profeſſus eſt in ipſâ convocatione Concilii, quæ eſſent decernenda, etiam circa fidem & ſchiſma Græcorum, ejuſmodi fore, ut *approbatione Concilii roborentur*. Cur verò tantus in ciendis toto Orbe Patribus labor, ſi unius Pontificis autoritate hæc robur obtineant? Id ergò voluit à ſe quidem, *præ cæteris*; ſed etiam, *approbante Concilio* quæſtiones definiri.

Tùm nec Græci tuliſſent, ut pro certo fidei articulo figeretur, Papam vel ſolum eſſe infallibilem, quod hactenùs nullo in Symbolo, nullâ in definitione fidei ſcriptum haberetur.

Et quidem mens Græcorum fuit, ut ea omnia Papæ tribuerent, quæ ante ſchiſma tribuiſſent. Disertè enim ſcriptum legimus in epiſtolâ Epiſcoporum ad Gregorium X. *Nihil denegamus eorum quæ ante ſchiſma præſtabant Patres noſtri.* Neque quidquam aliud Latini, aut ipſe Pontifex poſtulabat; neque profectò promoverent, ſed diſturbarent concordiam, ſi Græcis concordiæ maximè obluctantibus, eum articulum proponerent, qui & ante ſchiſma inauditus fuiſſet, & graviſſimus omnium videretur. Ep. Epiſc. Græc. Côc. Lugd. ij. T. xj. p. 971.

Habemus apud Georgium Pachymerem graves ſub Michaële Palæologo, Patriarchæ & antiſtitum Græcorum contentiones de pacis conditionibus: habemus ſub Andronico graviores pacis jam factæ criminationes Patriarchæ. Qui paci obſiſterent, ſub Michaële (*x*) depoſiti: depoſitus ſub Andronico Patriarcha Joannes Vecchus, qui pacem approbâſſet: ſub Michaële

(*x*) *Sub Michaële*] depoſitus eſt Patriarcha C. P[us]. Joſephus *qui paci obſtiterat.* Michael pacem fieri peroptabat, non tam fidei ſtudio, quàm armorum metu Caroli Andegavenſis. Græci autem ægrè conſenſerant ſuo Imperatori, qui conſilia ſua perficere non potuit, niſi multorum exilio, carceribus & tormentis. Eo mortuo, filius ejus Andronicus, qui patri ut obſequeretur, pacem ſuo chirographo firmaverat, hanc ſtatim fregit, & ejus exemplo, cæteri Græci ſua quoque chirographa vi extorta reſciderunt, ac Joannem Vecchum Patriarcham, qui pacem eò ſtudioſiùs provexerat, quòd cauſam habebat magis cognitam & exploratam, de ſuâ ſede dejecerunt. Adi Pachimeri hiſtoriam. Vid. etiam D. FLEURY Tom. XVIII. & in eo multa præclara ex Pachimeri hiſtoriâ excerpta.

non ferebant Papæ nomen inter ſacra recitandum : graviſſimi flagitii loco objectabant fuiſſe recitatum, quod Hæreſis autor Papa videretur. Quantò graviùs vociferarentur in pacis conciliatores, & Michaëlis aſſeclas, ſi quod inauditum erat, Papam infallibilem prædicâſſent? Non id autem queruntur, non id in Palæologo, non id in Andronico Pachymeres harum rerum ſcriptor diligentiſſimus attigit; non id habent tam multa per eam ætatem pro pace & contra pacem divulgata ſcripta, ab eodem Pachymere aliiſque recitata : non ergo id quiſquam in animum induxerat.

CAPUT XXXVII.

Idem ex Græcorum in Baſileenſi & Florentinâ Synodis doctrinâ, EUGENII *que Papæ ac Latinorum conſenſu oſtenditur.*

Sup. Lib. VI. cap. V. & ſeq. Concil. Baſil. T. xij Seſſ. XXIV. n. ij pag. 567. & ſeq. Conc. Flor. Seſſ. XXV. Tom. XIII. p. 382. & ſeq. Aug. Patr. hiſt. ib. c. LIV. & ſeq. p. 1542. & ſeq.

LIBET hîc reminiſci ea, quæ de Græcorum ſententiâ ex actis Baſileenſibus & Florentinis oſtendimus : *Non poſſe unionem fieri, niſi in Synodo univerſali, in quâ Occidentalis Orientaliſque Eccleſia conveniant, Eccleſiam in unum congregatam de rebus dubiis judicare, communi conſenſu ſententiam ferre, communiter hæc agi, & quæ communia ſunt, communi conſenſu terminari oportere, plurimorum ſententiam prævalere, ſanctam Eccleſiam in ſacris dogmatibus nullo modo poſſe errare communi quidem ac Synodicâ conſideratione utentem.*

Hæc Græci profitentur, quæ uſquè adeò ipſi Eugenio IV. probata erant; ut hæc ad Græcos loqueretur : *Proferatur liberè veritas per ſacramentum, & quod pluribus videbitur, hoc amplectamur & nos & vos.* Quæ neque Græci, neque Eugenius dicerent, ſi Papam vel ſolum infallibili judicio quæſtiones definiri, jam indè à Lugdunenſis Concilii tempore conſtitiſſet.

Sup. Lib. VI. c. XI.

Quid hîc adverſarii reſpondebunt? An Græcos fidem Lugduni profeſſos, tribuiſſe Papæ, vel ſoli, infallibile judicium : Florentiæ congregatos ab eâ ſententiâ receſſiſſe : aut ab eis plura Lugduni quàm Florentiæ fuiſſe poſtulata? Quò quid abſurdiùs?

Conc. Flor. Seſſ. XXV. p. 387. Sup. ib. c. IX. & X.

Quid quod Conſtantienſia decreta, quæ tuemur, in Concilio Florentino confirmata fuiſſe oſtendimus. Revolvantur ea quæ de Decretali *Moyſes*, in eo Concilio comprobata, deque decreto unionis ibidem condito, ſuo loco dicta ſunt, & quandoquidem Florentini Concilii mentio ſemel incidit, attexamus ea quæ ad illud ſpectant. Etſi enim nondum huc nos temporum ſeries, rerum tamen ratio nexuſque deducit. In eâ ergò Synodo Georgius Scholarius vir doctiſſimus, atque unus Græorum omnium ad pacem propenſiſſimus, ad eam affectandam, ſuos ita adhortatur : *Si effeceritis ut verè œcumenica Synodus habeatur, ex quo etiam fiet, ut firma ſint quæ à vobis fuerint decreta, nemo quidquam de rebus definitis in dubium vocans, fieri unquam autor ſchiſmatis voluerit, & Eccleſiam ſciens id animadverſuram, & pœnas ab œcumenicâ Synodo conſtitutas reformidans, toto terrarum Orbe idem ſentiente.* Et alia oratione ad eoſdem habitâ, dum adhuc de pace ageretur, ait

Georgii Scholar. Orat. I. in app. Conc. Florent. T. XIII. pag. 575.

ait, peractâ œcumenicâ Synodo, fore omninò ut qui ſapiant hæc dicant diſſidentibus: *Omnis Chriſtianorum Eccleſia de rebus anteà controverſis conſentit, & præter vos, hujus œcumenicæ Synodi decreta omnes honorant, exiſtimantes impoſſibile illam erràſſe:* ac paulò poſt: *Univerſam verò ſimul errare Eccleſiam & veritatis lumine deſici impoſſibile eſt.* En in quo rerum robur & invictam firmitudinem collocarent; in Eccleſiâ nempè Catholicâ, & ejus Concilio œcumenico; non profectò in ſolo Romano Pontifice: quos talia ſentientes Eugenius IV. & Latini ſuſcipiunt.

Ibid. Or. ij. p. 614. 615.

At enim objiciunt duos viros præſtantiſſimos in eâdem Synodo diſſerentes, Rhodium Archiepiſcopum * & Julianum Cardinalem. Et Rhodius quidem pro additamento, *Filioque*, certans ait: *Latinorum Patres id multâ cum reverentiâ ſuſcepiſſe, quod explanavit Romana Eccleſia.....Sedem Petri ſolam eſſe in quâ poteſtas ſit explicandi fidem......... ab hâc ipsâ Eccleſiâ cujus eſt explicare omnes fidei veritates, ſuſceptam eſſe hanc* (de Spiritûs Sancti proceſſione) *veritatem.* Quæ omnia eò pertinent, ut Sedi Apoſtolicæ id incumbat officii, neque ſine ejus autoritate fidei veritates definiri poſſint. Quod tamen officium, ſi ſola præſtare poſſet, ſeclusâ Eccleſiæ Catholicæ conſenſione & autoritate, non erat cur Eugenius Florentinam Synodum convocaret, in eâque teſtaretur valituram eam fidem, ipſo etiam præſente, quæ frequentis Synodi ſententiâ ac teſtimonio vinceret.

*Andream; Conc. Fl. Seſſ. VII. ib. p. 128. 129.

Quod autem etiam Julianum Cardinalem objiciunt, hinc factum, quòd Binianæ editionis interpretationem ſecuti peſſimam, (y) Græca non conſuluerint. At ſi ſequamur eam, quam in editione Romanâ, ex Græcis expreſſam habemus interpretationem, quid erit quod objiciant? Nempè hæc Juliani verba ſunt: *Subortâ fidei quæſtione, Romanum Pontificem debere ac teneri eam declarare.* Quis enim hoc neſciat? *Si error emerſerit, Papæ neceſſitatem incumbere docendi Populos Catholicam veritatem.* Quis non amplectatur? *Illo docente, omnes Synodos & Eccleſiam univerſam debere hujuſmodi veritatem ſequi:* veritatem certè, quam in ejus definitionibus recognoſcant, ut in Leonis Magni epiſtolâ factum vidimus. Quo quid eſt certius? Summa ergò doctrinæ, quam Julianus tradidit, hæc eſt: officium eſſe Romani Pontificis docere veritatem; Conciliorum officium, eo maximè præeunte, veritatem ſequi, eumque in Eccleſiâ conſuetum eſſe ordinem docendæ veritatis, quod & Pariſienſes ubique & Eccleſia Gallicana maximè prædicant.

Ib. Seſſ. VII. in ed. Rom. T. IV. pag. 372. 373. in ed. Bin. Pariſ. 1636. T. VIII. pag. 622. 623. in edit. Lab. Tom. XIII. pag. 130.

Nihil agit, inquies, ſi id tantùm velit. Imò verò id agit, ut conſtet Latinos nihil novi molitos, qui Romanum Pontificem ritè officio functum, ac de Spiritûs Sancti proceſſione vera & antiquitùs tradita prædicantem, pro Eccleſiaſtico more, autorem ſecuti ſint. Quid ſi officio non fungatur, nec veritatem doceat? Etiamne aberrantem ſequi tenerentur? Id fieri nequit, inquies? Jam id tu quidem dicis, non ipſe Julianus.

(y) *Binianæ editionis interpretationem peſſimam.*] Hunc locum, quantâ potui diligentiâ contuli in utrâque editione, neque apicem unum immutatum vidi. Sed cùm mea Biniana editio ſit an. 1636. credo D. Bossuet aliâ uſum fuiſſe. Intereà obſervandum eſt Cardinalem Julianum allata verba eò dixiſſe, ut ea corrigeret & explicaret quæ non ſatis diligenter à Rhodio Archiepiſcopo dicta fuiſſe mox vidimus.

At enim Julianus, inquis, ſancti Agathonis verba refert aſſerentis, *omnes Synodos* (Romanorum Pontificum) *doctrinam ſecutas*. Indiſcuſamne, an examinatam, & factâ demùm diſcuſſione firmatam? Examinatam certè, ut vidimus; atque hinc in ipsâ ſextâ Synodo, ſuſceptum Agathonem, damnatum Honorium. Quæ ſi ab Juliano contempta aut ignorata fingis, id ſanè efficis, ut ne audiendus quidem eſſe videatur.

Vid. ib. & Epiſt. Agath. in Conc. VI. act. IV. T. VI. p. 636.

Meminerimus ſanè Julianum Cardinalem eſſe eum, quo Præſide, Conſtantienſes Canones, Baſileæ toties innoventur; qui eorum autoritate Eugenium perpulerit ad revocandam Baſileenſis Synodi diſſolutionem; qui proinde crederet ac vehementiſſimè aſſereret, Papam etiam in fidei cauſis ſubeſſe Concilio: non ergò per ſe infallibilem. Atque à poſterioribus quidem Baſileenſibus geſtis poſt tranſlationem, ab anterioribus vero, ipſo Autore, geſtis receſſiſſe unquam, non ipſe, non ullus alius teſtis memoravit.

Vid. ſup. cap. XXI. & ſeq. Diſſ. præv. n. LIV & ſeq.

Atque ut jam omittamus doctiſſimum quidem, ſed tamen unum hominem Julianum; non aliter ſenſit Græcorum ac Latinorum Patrum multitudo, à quibus quippè vidimus, definiendæ Catholicæ veritatis autoritatem & vim, in communi deliberatione & conſenſione collocatam.

Et Marcus quidem Epheſius, aliique in Synodo Florentinâ ineundæ initæque pacis inimici, de Papâ quidem multa, illud verò nunquam objecerunt; quòd eum infallibilem Conciliiſque omnibus ſuperiorem feciſſent; aut in ipſo ſolo vim omnem reponerent; adeò hæc nemo cogitabat.

Ergò fixum illud, Græcorum Latinorumque, ſimulque Lugdunenſis, atque Florentini Concilii collatis ſententiis, à Papâ veritatem defendi, & quæſtiones definiri oportere, *præ cæteris* quidem, ut eſt in Lugdunenſi Concilio poſitum; ita ut ipſe præeat, etiam in Conciliis œcumenicis: cæterùm ſtare omnia invicto robore, ſi Patrum condecernentium & conjudicantium conſenſus acceſſerit. Quo & Gallicana Eccleſia & omnis noſtra diſputatio collimavit.

CAPUT XXXVIII.

Viennenſe Concilium ſub Clemente V. ejus ævi ſcriptor nobilis GUILLELMUS MIMATENSIS *Epiſcopus*, *Speculator dictus*, *à Papâ juſſus de habendo Concilio ſcribere*, *quid ſenſerit.*

Vid. diſſ. præv. n. I.

ANNO 1311. à Clemente V. Viennenſe generale Concilium celebratum eſt: anno verò 1307. in tanti operis apparatu Guillelmus Durandus (z) Epiſcopus Mimatenſis, juris Pontificii interpres nobilis, ab eodem

(z) *Guillelmus Durandus.*] Labitur hìc levi errore D. BOSSUET. Non enim *Speculator*, qui an. 1296. è vivis exceſſerat, hunc tractatum ſcripſit, ſed fratris ejus filius alter Guillelmus Durandus, vir quoque plurimæ doctrinæ, qui proximè poſt *Speculatorem* in Mimatenſi Cathedrâ ſedit. Cæterùm in eo errore multi verſati ſunt, & ille etiam qui an. 1671. hunc tractatum edidit, in vitâ *Speculatoris* operi præfixâ. Vid. Gall. Chriſt. de Epiſc. Mimat.

Digitized by Google

Pontifice juſſus, tractatum edidit alio loco memoratum de celebrando Concilio, cujus hæc ſumma eſt : *In Concilio œcumenico, tractandum imprimis, de reformandâ & corrigendâ Eccleſiâ, tam in capite quàm in membris : quòd Epiſcopi poteſtatem & honorem receperunt à Deo, à quo Epiſcopi, loco Apoſtolorum conſtituti ſunt, in ſingulis civitatibus : quòd regenda ſit Eccleſia ſecundùm generalem ordinationem univerſalis Eccleſiæ à Deo procedentem & ab ejus Apoſtolis, Sanctis Patribus, generalibus & ſpecialibus Conciliis & Romanis Pontificibus approbatam : ut Eccleſia Romana nulla jura generalia deinceps conderet, niſi vocato Concilio generali, quòd de decennio in decennium vocaretur; cùm illud quod omnes tangat ab omnibus approbari debeat : itaque vocandum eſſe Concilium, quandocumque aliquid ordinandum eſſet de tangentibus communem ſtatum Eccleſiæ, vel jus novum condendum; ſic fore ut Eccleſia Romana floreat vigeatque : ſi omnia ſibi vindicet, omnia perdituram :* Quæ fuſiùs alibi recenſita, nunc in pauca concludimus, ut fixum maneat in iis quæ univerſam Eccleſiam ſpectant, quorum numero prima eſt fides, ſummam autoritatem ipsâ conſenſione conſtare, neque aliter per ea tempora fuiſſe creditum. Durand. Tract. de cel. Conc. paſſim.

Ex his patet ſenſus Clementinæ unicæ, in Concilio Viennenſi editæ, *de ſummâ Trinitate ac fide Catholicâ*, quæ incipit : *Fidei Catholicæ* : ubi Pontifex de Chriſti latere poſt mortem percuſſo quæſtionem tractans, ſic docet : *Nos igitur ad tàm præclarum teſtimonium, * ac ſanctorum Patrum & Doctorum communem ſententiam, Apoſtolicæ conſiderationis, (ad quam duntaxat hæc declarare pertinet) aciem convertentes, ſacro approbante Concilio declaramus, &c.* Lib. 1. Clem. tit. 1. c. unic. * Scilicet Joannis XIX. 34. 35.

Hanc igitur autoritatem nobis objiciunt, cùm clarum ſit, per illud *duntaxat*, intelligi, hæc ſine Sede Apoſtolicâ tractari non poſſe : alioquin excluderetur etiam Concilium, quo approbante iſta definiuntur atque roborantur. Nec valerent ea quæ ſemper, atque illo præſertim tempore valebant, ut quæ univerſalem Eccleſiam tangerent ab univerſali Eccleſiâ communi conſenſu decernerentur; quibus vel maximè contineri fidem conſentiunt omnes. Nam & in hujus Concilii, ut etiam in Lugdunenſis convocatione, ſcriptum erat circa ea quæ *tangerent ſtatum fidei Catholicæ, faciendam proviſionem, quæ approbatione Concilii roboretur.* Horum ergò declaratio etiam ad Concilium pertinet, cujus eſt eam roborare & approbare; adeòque in omnibus ſacri Concilii autoritas, cum autoritate Pontificiâ conjungitur, atque in eâdem convocatione, à Clemente V. decernitur : *Omnia quæ correctionis & reformationis limam expoſcunt, ad ipſius Concilii notitiam deferenda*, UT IN EXAMEN DEDUCTA, *Concilii correctionem & directionem recipiant opportunam.* Et alio diplomate prorogat Concilium, quia quæ in eo tractanda ſint, non ſunt præparata ſatis, *quòd in examen Concilii valeant introduci.* Certum igitur etiam ea, quæ ad fidem pertinent, eoque nomine Sedis Apoſtolicæ conſiderationem poſcerent, Romano Pontifice Autore, vel Concilii quoque non tantùm in conſiderationem; verùm etiam in examen deduci oportere. Bull. Convoc. Conc. Vien. per Clem. V. *Regnans in Cœlis.* Tom. XI. p. 1543. Ib. pag 1544. Ib. ep. Arch. Nicoſ. *Alma Mater.* pag. 1550.

CAPUT XXXIX.

Lateranenſis Synodus ſub JULIO II. *ex eâ Conciliorum neceſſitas & autoritas.*

SEQUUNTUR Concilia quatuor, Piſanum, Conſtantienſe, Baſileenſe, Florentinum; in quibus eam quam tuemur ſententiam, non modò ex antiquâ traditione ſuſceptam, ſed etiam expreſſè judicatam fuiſſe ſatis oſtendimus, ut jam ne verbum quidem hîc addere libeat.

Sup. Lib. V. & VI.

De Concilio Lateranenſi ſub Julio II. & Leone X. multa jam diximus, quibus hoc etiam addi placet.

Sup. Lib. VI. c. XVIII.

Primùm quidem ad reformandam Eccleſiaſticam diſciplinam, adeò viſam eſſe neceſſariam Concilii generalis autoritatem, ut Cardinales *(aa)* Julium II. ad illud, poſt biennium à creatione ſuâ, celebrandum, juramento adigerent.

Bull. Jul. II. convoc. Conc. Later. Seſſ. I. T. XIV. p. 33.

Et ille quidem quominùs id faceret, legitimo impedimento teneri ſe cauſabatur. At Maximilianus Imperator & Ludovicus XII. Francorum rex, qui cum eo bellum gererent, quoſdam Cardinales inſtigârunt, qui quidem fœdis ludificationibus irrideri Chriſtianum Orbem queſti, Concilium indixerunt; Piſis inchoârunt; pauciſſimis cum Epiſcopis pulſi, fatigatique omnibus locis, ac Maximiliano ad Pontificias partes tranſeunte, laceram ac miſerabilem Synodum Lugdunum tranſtulerunt; atque improſpero eventu agitârunt; quo tempore Julius II. Concilium Lateranenſe convocavit, *ad Eccleſiæ exaltationem, unitatem & reformationem, ſchiſmatum verò & hæreſum totalem extirpationem:* invitavitque omnes ut *ad tam laudabile ac neceſſarium opus* accederent. Itaque Concilio convocato, viri totâ Italiâ celeberrimi coràm ipſo Julio orationes habuêre, quibus Conciliorum generalium utilitatem ac neceſſitatem mirificè commendarent.

Ib. p. 38.

Ægidius Viterbienſis Auguſtiani Ordinis Generalis, in ipſis Concilii initiis dicturum ſe profitetur *de Synodo, & quàm Eccleſiæ commoda ſemper ſit; & quàm noſtris temporibus neceſſaria:* tùm mirâ eloquentiâ prædicat: SANCTI SPIRITUS LUCEM *Synodis omiſſis* EXTINGUI, *habitis* ACCENDI ET RECUPERARI. Mox: *abſque fide Deo placere non poſſumus, atqui* SINE SYNODIS *ſtare non poteſt fides, abſque Synodis igitur ſalvi eſſe non poſſumus.* Falſum & nimium, ſi, abſque Synodis & conſenſione Eccleſiæ, fides valeat. Addit exempla, cùm tribus maximis coortis Hæreſibus *, quæ *tres rerum credendarum radices* evellere conarentur; *nulla,* inquit, *effugiendi, nulla evadendi inventa eſt via, niſi Nicæna Synodus.* Deinde: *Jam de fide dixi, quæ utique nulla eſſet, ſi Synodi inſtitutio non fuiſſet.* Tùm illud: *Per Synodos,* inquit, *redit ad mortales Deus. Nam ſi dixerat, ubi duo vel tres meo no-*

Ib. p. 20. 21.

Ibid.

* Arii, Sabellii, Photini.

Ib. p. 22. 23. 24.

(*aa*) *Cardinale*] in eo Conclavi in quo electus fuit Julius II. adhibito juramento, promiſerant, eum qui crearetur Pontifex, poſt biennium Concilium generale celebraturum; atque ea cauſa fuit cur Cardinales, qui tum Piſis Concilium indixerant, Imperator, Rex Galliæ & Julium de violatâ religione juramenti accuſarent.

Digitized by Google

mine convenerint, ad eos venio interque eos ſum: quantò huc lubentiùs ſe conferet, quò non duo tantùm vel tres, ſed tot Eccleſiæ capita proficiſcuntur! Ibid. 26. Denique moribus in deterrima quæque prolapſis, tot infauſtos eventus, ipſamque Ravennatem cladem voces eſſe, *monentis Dei, ac præcipientis, ut*, inquit, ad Pontificem ſermone converſo, *Synodum habeas, ut Eccleſiam emendes &c. ut denique poſt tot mala, tot incommoda, totque calamitates, Principem* CHRISTUM *audias, Petro poſteriſque Synodum oſtendentem, ut* UNICAM *omnium malorum medicinam, ſingularem periclitantis naviculæ portum, ſolam Reipublicæ confirmandæ rationem.*

Cæteri qui in eâdem Synodo perorârunt, diſpari eloquentiâ, eodem ferè ſenſu, Concilia neceſſaria demonſtrârunt. Alexius Epiſcopus Melphitanus: *De rebus ponderoſis & dubiis ſummum caput* (Romanus ſcilicet Pontifex) *ut communis omnium Magiſter & Doctor conſulebatur: quo fiebat, ut ſi quandò Hæreſis, vel alia res gravis & pernicioſi exempli alicubi oriretur, præſertim* Ibid. Seſſ. iij. p. 87. *quæ religionem & publicè leges offenderet, ad illam è veſtigio reprimendam Patres undique, præcipuè tamen probatiſſimi, eruditiſſimi, ac integerrimi quique accerſebantur, & ad locum tempuſque aptum à capite delectum, & ab ipſis approbatum conveniebant:* adeò etiam in loco deſignando Patrum approbationem requirebat. In quo autem vis eſſet exponit his verbis: *Omnia* Ibid. *ſimul proſpicientes, & ſingula ſedulò ſcrutantes, & ponderantes, ut quæ ad omnes pertinerent, ab omnibus reciperentur vel eliminarentur.* Hâc igitur ratione, hâc conſentientis Eccleſiæ autoritate extinctas hæreſes, Canones conditos, *quibus non minor fides & autoritas, quàm ipſis Evangeliis attributa* Ibid. *eſt; & quorum ſi quæ à nobis ratio curave haberetur, ad has ſordes fœditatemque morum, ad quas per eorum contemptum, & Conciliorum intermiſſionem devenimus, non utique deventum fuiſſet.*

Unus Cajetanus ita peroravit ut nihil de Conciliorum neceſſitate diceret; Vid. orat. Caj. ib. Seſſ. ij. p. 68. & ſeq. quippè qui unus, ut videtur, in unâ Romani Pontificis poteſtate, & fidem & mores & omnia collocaret.

CAPUT XL.

Poſt Lutheranam peſtem, Concilii generalis habendi neceſſitas ab omnibus adeòque à Romanis Pontificibus agnoſcitur: eâ re Concilium Tridentinum convocatur.

CÆTERUM, poſtquàm Lateranenſis Synodus reformationem tam diu expetitam vix attigit, exorta eſt illa per Lutheranam peſtem miſera neceſſitas, quæ ab invitis quoque Synodum extorqueret.

Inclamabant omnes ubique Nationes, ad tot errores exſcindendos, atque ad reformandos, errorum omnium fontem, mores peſſimos, Concilii opem eſſe neceſſariam.

Quid Gallia, quid Germania egerint, quàmque profeſſæ ſint uno Concilii generalis remedio tot Eccleſiæ vulnera curari poſſe, neminem latet. Sed

Digitized by Google

quoniam eandem in rem concors cum cæteris Hungarici Regni ſententia haud æquè omnibus nota eſt, placet referre Acta Poſonii 1548. art. XIII. *Supplicant ordines & ſtatus Regiæ Majeſtati, Domino eorum clementiſſimo; ut tam ſuâ, quàm ſacræ Majeſtatis Cæſareæ autoritate agat, apud ſanctiſſimum Dominum noſtrum, quo Sanctitas ſua generale Concilium, pro complanandis omnibus differentiis, variiſque opinionibus de religione, ſine diuturniori morâ celebrare dignetur. Quod ſi Sanctitas ſua id differet, Majeſtas Cæſarea dignetur modum adhibere, ne celebratio Concilii diutiùs protrahatur.*

Decret. Ferd. Reg. mor. Imper. ed. Poſon. ann. 1548. art. XIII.

Perſtant in eâdem ſententiâ anno 1550. quo hæc ordinant: *Si quid deliberatione egere, aut in diſputationem vocari poſſe ipſis, vel eorum alicui fortè videretur, relinquant id totum generali Concilio dirimendum.*

Decr. ed. Poſon. an. 1550. art. XVI.

Viderint jam Hungari, viderit Orbis univerſus, poſtremus Strigonienſis Archiepiſcopus *, quantùm ab anteceſſorum ſuorum ſententiâ deflexerit, qui nova hæc cuderit: *Ad ſolam Sedem Apoſtolicam, Divino immutabili privilegio, ſpectat de controverſiis fidei judicare.*

* Georgius Zelepechimi. Cenſ. Archiepiſc. Strig. vid. Vindic. major. Schol. Paris.

Neque tantùm omnes Eccleſiæ, Concilii generalis adverſùs errores invaleſcentes remedium, tanquàm neceſſarium votis omnibus flagitabant; ſed ipſi etiam Romani Pontifices fatebantur: unde Clemens VII. ad Franciſcum I. hæc ſcribit: *Superiore biennio, ſicut tua Majeſtas recordari poteſt, cùm Sereniſſimum Cæſarem, quanquàm pro ſuâ inclytâ pietate omnia conatum, in conventu Auguſtano nihil remedii ad hæreſim Lutheranam in Germaniâ tollendam, præ illorum obſtinatione, afferre potuiſſe audiremus, ſolumque Concilii generalis remedium à noſtris prædeceſſoribus, in caſu ſimili uſitatum, & ab ipſis Lutheranis poſtulatum ſupereſſe videretur: habitâ ſuper hoc cum venerabilibus Fratribus noſtris, ſacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, maturâ deliberatione, ad ipſius Concilii generalis indictionem in Italiâ & loco ad hoc commodiore celebrandi devenire intendentes, id tuæ Majeſtati, ſicut Cæſari, & cæteris Principibus ſignificandum eſſe duximus, eamque noſtris literis ſuimus hortati, ut tam ſancto & neceſſario operi favere velles.* Adeò poſt Lutherum quoque à Leone X. anteceſſore damnatum, Synodus neceſſaria videbatur, ut majore luce ac certiore autoritate firmaretur fides. Conſonat Paulus III. in ipsâ convocatione Tridentini Concilii anno 1544. Pontificatûs XI. ubi hæ tres Concilii habendi cauſæ memorantur: nempè *ad tollenda in religione diſſidia, ad reformandos mores, ad ſuſcipiendam contra Infideles expeditionem. Quorum*, inquit, *trium Capitum cauſâ, Concilium maximè eſſe neceſſarium ſemper duximus.* His deventum eſt ad ſanctam Tridentinam Synodum, quâ ſine non putamus unquam futurum fuiſſe, ut doctrinæ Catholicæ tot ac tanti articuli copioſâ expoſitione explicari, intricatiſſimæ quæſtiones, tantiſque Hæreticorum fraudibus involutæ, diſſolvi & expediri; vera certaque Patrum fides, atque traditio tot inter ſcholaſticorum inter ſe diſſidentium ſententias internoſci, totque anathematiſmis fœdorum errorum vulnera ad vivum perſecari; occultumque virus tantâ rerum luce, tanto delectu verborum, tantâ autoritate, tamque temperato firmoque decreto, retegi ac propulſari poſſet. Hæc perpendant, qui Concilia nec neceſſaria aſſerunt, omnemque Eccleſiæ vim in decretis Pontificiis collocant.

Mém. pour le Conc. de Trente. 1533. p. 3.

Indict. Conc. Trid. per Paul. III. Tom. XIV. p. 725. & ſeq. vid. tiam. Onup. vit. Paul. III. & hiſt. Conc. Trid. Fra-Paol. & Palav. an. 1544.

Finis Libri VII.

DEFENSIO CLERI GALLICANI, *DE ECCLESIASTICA POTESTATE.*

LIBER OCTAVUS

Solvuntur objectiones quædam, ac præſertim illa quæ ex Conciliorum confirmatione petitur: *ad idem caput quartum* Gallicanæ Propositionis.

CAPUT PRIMUM.

Objectio de confirmatis à Romano Pontifice Synodis generalibus proponitur: hujus diſſolvendæ ratio atque ordo explicatur.

JAM verò evolutis omnium Conciliorum generalium geſtis, certâque ex his traditione conſtitutâ, quæ inde repetuntur objecta ſolvenda ſunt: atque illud imptimis de confirmatione genetalium Synodorum, primis etiam illis ſæculis uſitatâ.

Et quidem adverſatii illud longè validiſſimum, pto Romani Pontificis potiore poteſtate eſſe conſtituunt, quòd non tantùm poſteriores Synodi, ſed etiam primæ illæ, quas memoravimus, confirmationem à Papâ & peterent, & acciperent, tantâ quidem autoritate Apoſtolicæ Sedis, ut eæ tantùm Sydodi univerſales legitimæ habeantur, quas illa comprobârit atque confirmârit. Hinc Ariminenſem Synodum; hinc Epheſinam II. ſub Dioſcoro fuiſſe repudiatas, quòd eas Sedes Apoſtolica irritas pronuntiâſſet. Neque tantùm repudiatas illegitimas Synodos, ſed etiam legitimas tantùm autoritatis habuiſſe quantùm Sedes Apoſtolica judicârit: quo factum ſit ut Chalcedonenſes Canones, maximè ille XXVIII. de Conſtantinopolitani Præſulis augendâ dignitate, unanimi Patrum conſenſu factus, ſolâ Sedis Apoſtolicæ & Leonis Papæ repugnantiâ atque ſententiâ irritus habeatur. Ex quibus conſtare volunt Romanum Pontificem vel maximè infallibilem eſſe, cùm ejus autoritate generalium Conciliorum decreta, etiam de fide, conſtent; & omnibus Synodis etiam generalibus ſuperiorem eſſe, qui & de illis judicet, & ipſis tribuat firmitatem. Nec mirum, cùm omnis Epiſcoporum, adeòque etiam Conciliorum autoritas à Petro ac Petri ſucceſſoribus, tanquàm à fonte

Digitized by Google

profluat : quo fit ut Epiſcopi quantumvis adunati, non modò adverſùs autoritatis ſuæ radicem ac fontem nihil poſſint; verùm etiam ut tantùm habeant roboris, quantùm ab ipsâradice mutuentur. Atque id demonſtratum putant multis Sancti Leonis, multis Sancti Gelaſii, aliorumque Sanctorum Pontificum decretis atque ſententiis, ſummâ omnium Eccleſiarum veneratione ſuſceptis.

Hæc ut ordine diſſolvamus : primùm omnium exponimus, ex Eccleſiaſtico ſtylo, ipſam confirmandi vocem : tùm verò referimus, peractis Conciliis, quid geſtum ſit, circa confirmationem Conciliarium decretorum : Quæ cùm perfecerimus, omnium conſenſu facilè evincemus, ut ea confirmatio nihil omninò ad Pontificiam infallibilitatem aut ſuperioritatem pertineat; eoque reſponſo; illud ab ipsâ Epiſcopalis autoritatis origine petitum argumentum ultrò corruat.

CAPUT II.

Quid ſit CONFIRMARE *Eccleſiaſtico ſtylo, & quid autoritatis invehat:* CONFIRMARI *decreta non modò ab æqualibus; ſed etiam ab inferioribus paſſim : tùm ſpeciatim explicatum non modò à Romanis Pontificibus Conciliaria decreta, ſed & à Conciliis etiam particularibus Romanorum Pontificum decreta* CONFIRMARI.

MIROR autem imprimis in confirmandi voce tantam reponi vim, cùm à Romanis Pontificibus, non modò Conciliorum, ſed etiam anteceſſorum decreta paſſim confirmentur. Quâ confirmatione Romanorum Pontificum ſummæ autoritati detractum eſſe quidquam, nec ipſi adverſarii dicent.

Quid quòd paſſim legimus ea decreta, quæ omnium conſenſu valeant, confirmati tamen; idque interdùm etiam ab inferioribus. Sic enim apud Socratem; ſic in actis Chalcedonenſibus; ſic in aliis innumerabilibus Eccleſiaſticis monumentis legimus à Sicilienſi & *Tarſenſi (a)*, à Sardicenſi, ab Hierosolymitanâ, à Conſtantinopolitanâ, ab Epheſinâ, ab ipsâ Chalcedonenſi Synodis Nicænam fidem, Nicæna decreta confirmata fuiſſe; hoc eſt, proculdubio, inculcata, aſſerta, defenſa, pro firmis, ſuâque autoritate conſtantibus habita, atque adverſùs Hæreticos magis magiſque vindicata; non tanquam à ſuperiore dijudicata & expenſa, quò firmitudinem obtinerent; ut profectò nihil ſit vanius, quàm confirmationis vocem ad argumentum ſuperioris poteſtatis trahere voluiſſe.

Hæc quidem ſufficerent, niſi nobis conſtitutum eſſet operæ non parcere, ut tanta res in manifeſtiſſimam lucem veniat. Placet ergò referre non modò Synodorum decreta per Sedem Apoſtolicam, ſed etiam Sedis Apoſtolicæ decreta confirmata per Synodos. Cujus rei exempla vel nunc nova proferimus; vel ſupra jam aliis de cauſis annotata paucis recolimus.

Socrat. edit. Valeſ. Lib. ij. cap. xx. xxiv. Lib. iv. c. xii. Conc. Eph. Chal. & al. paſſ. Vid. ep. Theod. Imp ad Synod. Eph. ij. in act. I. Conc. Chal. Tom. iv. p. 110. & in Conc. Chal. paſſ. ep. Egyp. ad Leo. Imp. part. iij. Conc. Chal. cap. xxii. p. 892. ep. Epiſc. Europ. ib. c. xxvii. 907. ep. Moeſ. c. xxxii. p. 9012. ep. Phœn. c. xxxvii. p. 920. &c.

(a) *Tarſenſi.*] Niſi nobis ſtatutum eſſet textum D. BOSSUET, ne immutato quidem apice integrum proferre, hoc vocabulum, *Tarſenſi* deleremus. Nam nuſpiam reperimus in tomis Conciliorum neque in hiſtoricis, fuiſſe Tarſi ullam Synodum. Socrates quidem dicit, Synodum ibi convocatam fuiſſe, celebratam verò nullibi dicit : quinimò quid cauſæ fuerit ne celebraretur, narrat his verbis : *Legatos miſerunt hortantes ut Tarſum convenirent ..... atque id perfectum fuiſſet, niſi Eudoxius Arianæ religionis Epiſcopus, qui tum apud Imperatorem plurimùm poterat; obſtitiſſet.* Lib. IV. Cap. XII.

Medio

Medio ferè quarto ſæculo *, Meletius Antiochenus, aliique CXLVI. Orientales Epiſcopi, factâ Antiochiæ Synodo, in fidem à Sancto Damaſo Papâ, eique conjunctâ Romanâ Synodo ** expoſitam conſenſerunt: eam conſenſionem ex vetere Romanæ Eccleſiæ Archivo authentico Lucas Holſtenius depromit, atque hæc adſcripta refert: *Omnes ita conſentientes eidem ſuperexpoſitæ fidei*, à Sancto Damaſo & Synodo Romanâ miſſæ, *ſinguli ſuâ ſubſcriptione confirmant.*

* anno 373.
** iv. habitâ ann. 366.
Collect. Holſt. I part. p. 176.

In Conciliorum Africanorum collectione, ſub Cæleſtino factâ, refertur illud anno CHRISTI 401. decretum ab Africanis: *Recitatæ ſunt literæ Innocentii Papæ, ut Epiſcopi ad tranſmarina pergere facilè non debeant, quod hoc ipſum Epiſcoporum ſententiis confirmatur*; id eſt, recipitur, ipsâ conſenſione roboratur.

Conc. Afric. ſub Cæl. Can. LXI. T. ii. Conc. pag. 1660. Vid. Bar. Tom. V. an. 401.

Actione V. Chalcedonenſi, poſtquàm lecta eſt conſonans Sancti Leonis epiſtolæ fidei definitio à Synodo facta: *Epiſcopi clamaverunt, epiſtolam definitio firmavit: Archiepiſcopus Leo, ut credimus, ſic credit.* Unde illud Sancti Leonis ſupra memoratum: ✚ *Quæ noſtro priùs miniſterio definierat, irretractabili totius fraternitatis firmavit aſſenſu.* Et poſteà: *Quæ fides priùs docuerat, hæc poſteà examinatio confirmavit.*

Conc. Chal. act. v. vid. ſup. Lib. VII. c. XVII.
✚ Epiſt. Leo. Magn. ad Theod. int. Leo. Epiſt. XCIII. ali. LXIII. vid. diſſ. n. LXI.

Legimus in encyclicarum epiſtolarum volumine, poſt Chalcedonenſem Synodum, Theotimi Scythicæ regionis Epiſcopi, ejuſque Synodi, hoc de confirmandâ Chalcedonenſi Synodo reſponſum* : ⁾*Ego & Eccleſia Dei ſic ſapimus, & in conſenſu noſtro Sanctorum Patrum definitiones fide & devotâ confeſſione firmamus* (b).

* Ad Leon. Imp.
⁾ Epiſt. Theot. Ep. Scyth ad Leon. Imp. part. iij. Conc. Chal. cap. XXXI. p. 911.

Sub Sancto Hilaro Leonis Papæ diſcipulo & ſucceſſore anno 465. habita eſt Romana Synodus, in quâ præeunte Papâ ac decreta recitante; *ab univerſis Epiſcopis & Preſbyteris acclamatum eſt: hæc & confirmamus, hæc & docemus.*

In Concilio Romano III. ſub Gregorio Magno, eidem præloquenti univerſi Epiſcopi reſponderunt: * *Libertati Monachorum congaudemus, & quæ nunc ſtatuit Beatitudo veſtra firmamus* (c).

Sub eodem Papâ aliud Concilium Romanum habitum eſt, quo poſt decreta ſcriptum: ⌾ *Confirmârunt Epiſcopi & Preſbyteri*, numero LVIII.

Habemus Martini Papæ poſt Monothelitas in Concilio Lateranenſi con-

* Conc. Rom. ſub Hilar. T. IV. Conc. pag. 1063. 1064.
⌾ Conc. Rō. iij. ſub Greg. Mag. Tom. v. p. 1008.

(b) *Firmamus.*] Juſſerat Leo Imperator, ut Epiſcopi *quid in commune ſaperent de Timotheo Eluro* Alexandrino Patriarchâ intruſo, & *de Chalcedonenſi Synodo, ſuis literis ſignificarent.* Schiſmatici vociferabantur novam Synodum œcumenicam eſſe convocandam, quæ, nullâ habitâ ratione Concilii Chalcedonenſis, ab eo definitas quæſtiones denuò retractaret. At Epiſcopi unanimes hujus Concilii decreta firmârunt. *Quia tentare retractare aliquid eorum quæ ab eo definita erant, hominum eſſet inſidiantium Catholicæ concordiæ, congaudentium turbis atque tumultui.* Vid. ep. Imper. & Epiſc. Tom. IV. Conc. à p. 902. ad 979.

(c) *Firmamus.*] Monachos olim regebant Epiſcopi. Sed, ut ſæpe fit, quæ optimè à Majoribus conſtituta ſunt, ea malâ conſuetudine à nepotibus diſſolvuntur. Gregorius enim cum videret Monachos, multorum Epiſcoporum exemplo à ſolitudine & abſtinentiâ retractos, ad frequentiora colloquia & mundanas voluptates reduci, juſſit in eo Concilio ſolos Abbates Monaſteriorum curam ſuſcipere, & vetuit ne deinceps Epiſcopi illorum negotiis ſe immiſcerent.

Digitized by Google

Ep. Matt. I. ad Amand. Epiſc. T. VI. Conc. pag. 385.

demnatos, epiſtolam ad Amandum Epiſcopum Trajectenſem, ut Epiſcopi Gallicani ſcripta ad ſe deſtinent; *confirmantes*, inquit, atque *conſentientes eis, quæ pro fide orthodoxâ & deſtructione Hæreticorum veſaniæ nuper exorta, ſtatuta ſunt.*

An igitur non tantùm Synodi univerſales, ſed etiam particulares eâ autoritate pollent, ut Sedis Apoſtolicæ Synodica decreta confirment? Certè: cùm Eccleſiarum etiam particularium aſſenſio pars ſit illius conſenſûs univerſalis, quo ſummam & invictam firmitudinem conſtare diximus.

Sup. Lib. VII. c. XXIX. vid. etiam. Conc. Tolet. XIV. T. VI. Conc. p. 1279. & ſeq.

Eodem ſenſu vidimus Hiſpanos Epiſcopos, qui VI. Synodum ſine ſe actam, atque à ſe ignoratam, à Leone licèt II. probatam, iterato examine *firmant*, *comprobant*, *ſuâ autoritate ſuffulciunt*; adeò innatus erat omnibus CHRISTI Eccleſiis is ſenſus, quo firmari conſtabat Eccleſiaſtica judicia, addito eo conſenſu qui deſideratetur.

Sup. ib. c. XXX. vid. conc. ij. Nicæn. VII. gener. T. VII. p. 127.

In Synodo VII. audivimus Taraſium, qui Adriano Papæ *concordaret & vim literarum ejus confirmaret*: Quo etiam ritu cæteri Epiſcopi ac tota Synodus à Sede Apoſtolicâ prolatam ſententiam comprobavit.

§ Conc. Tricaſſ. ij. ann. 878. Act. IV. T. IX. p. 308.

Hæc ad poſteriorem ætatem traditio permanavit. In actis Tricaſſinæ Synodi, ſub Joanne VIII. Papâ, actione IV. § *Poſt hæc lecta ſunt capitula ſtatuta à Domno Joanne ſummo Pontifice Romano, quæ ſancta Synodus amplectenda recepit & confirmavit.*

Conc. Ravenn. ibid. p. 507.

† Ibid. c. I. p. 508.

Anno 904. in Concilio Ravennate præloquente Pontifice Joanne IX. ac petente, ut *quæ capitulatim annotata ſunt, ſi omnibus placent, in conſpectu omnium legantur, examinentur & examinata manibus omnium pro futurâ memoriâ roborentur*; eadem deinde capitula, † *autoritate ſanctæ Sedis Apoſtolicæ & ſanctione ſanctæ Synodi comprobantur.*

Conc. Rhem. ſub Calixt. ij Tom. X. p. 875. vid. ſup. lib. iij. c. XII.

Ipſe Papa Calixtus II. ad Synodum Rhemenſem hæc ait: *Sicut conventionem pacis, ſi fiat, nobiſcum & per vos confirmare optamus; ſic in commentorem fraudis ſi infidelis evaſerit, judicio Spiritûs Sancti & veſtro, gladium Petri vibrare tentabimus.* Sic gladius Petri, licèt Apoſtolicæ Sedi à CHRISTO traditus, vibratur tamen non ſolius ſummi Pontificis, ſed etiam totius Concilii judicio, quod Spiritûs Sancti ſit judicium.

Pet. Dam. Diſcep. Synod. Tom. IX. Conc. p. 1164.

§ Berth. ap. Urſt. p. 375.

Petrus Damiani: *Synodalis decreti pagina, quam cum Concilii totius aſſenſu beatus Papa conſtituit, cui quippè propria manus articulum indidit, quam tot Epiſcoporum venerandus celebriſque Conventus ſubſcriptione firmavit.* &c.

§ Bertholdus ad annum 1096 de Urbano II. hæc habet: *Suorum ſtatuta Conciliorum generalis Synodi aſſenſione roboravit.* Generalem Synodum vocat Claromontanam ex magnâ Epiſcoporum copiâ congregatam, non verò œcumenicam, qualem Urbanus II. nullam habuit.

Alia innumerabilia legenti paſſim occurrent; nihil ut ſit vulgatius, quàm confirmationem Pontificiorum etiam decretorum, ipſâ Epiſcoporum & Eccleſiarum conſenſione conſtare.

Bull. Jul. ij. *Cùm tam divino.* Seſſ. V. Conc. Later. T. XIV. pag. 116. & ſeq.

Unum addimus ex Lateranenſi poſtremâ Synodo repetitum. Sanè Julius II. poſtquàm adverſùs ſummos Pontifices per ſimoniam in Petri Sedem intruſos multa decrevit, noviſque ac meritis pœnis tam ſanctæ dignitatis emptores & venditores obſtrinxit; ut diploma tam neceſſarium, omni quâ poterat autoritate muniret, in Synodo Lateranenſi confirmari voluit.

Et quidem intelligebat ac profitebatur Apoſtolicas literas, quæ tantam

Digitized by Google

peſtem exſcinderent, *ad ſui ſubſiſtentiam & validitatem aliâ probatione non indigere*, quod facilè confitemur Eſt enim illud inſitum Apoſtolicæ Sedi, ut ſibi ipſi conſulat, ſibique à ſimoniâ caveat, quam Canones toties condemnârint; ſed tamen quid de Synodo dixerit audiamus: *Decens & ſalutare reputamus..... ut quæ per nos ſtatuta & ordinata fuerunt, pro rei magnitudine & gravitate, per ſacrum generale Concilium approbentur & innoventur, & approbata & innovata communiantur; ut eò firmiùs perdurent & defendantur, quò fuerint dictâ autoritate ſæpius circumfulta.* Hinc repetito diplomate ſic concludit: *Ut literæ prædictæ eò magis obſerventur, quò clariùs conſtiterit eas maturâ & ſalubri deliberatione dicti Concilii approbatas & innovatas.* Ac paulò poſt: *Ad abundantiorem cautelam, & ad tollendam omnem doli & malitiæ cauſam........ ut eò tenaciùs obſerventur & difficiliùs tollantur, quò tantorum Patrum fuerint approbatione munitæ, literas prædictas approbamus, &c. ſacro approbante Concilio.* Ecce in eâ Synodo, quâ nulla exiſtimetur Sedis Apoſtolicæ poteſtati magis conſulere voluiſſe, diploma Pontificium totâ poteſtatis plenitudine ſtabilitum, autoritate Synodi *approbatum, innovatum, communitum, circumſultum*; quò *firmiùs*, quò *tenaciùs* maneat, quod eſt validiſſimè roboratum atque confirmatum. Ergò eſt in Papâ unà cum Concilio aliquid autoritate *firmius*, quàm in Papâ ſolo. Dicant ut voluerint; ſuum illud *intenſivè*, *extenſivè* ingeminent: certè utcumque eſt vicimus. Vel enim Concilium eſt ſuperius Papâ; quo conceſſo, vicimus: vel non eſt ſuperius; & adhuc vicimus, reportamuſque id quod hîc quærebamus: nempè ex approbatione, confirmatione, corroboratione etiam validiſſimâ, quantâque verbis exprimi poteſt, inferri non poſſe ſuperiorem poteſtatem, ut adverſarii contendebant.

Ibid. Bull. *Si ſummus.* p. 119.

Ib. pag. 115.

Ib. pag. 119.

Ibid.

CAPUT III.

Quid in confirmandis Conciliis geſtum ſit, Nicæna Conſtantinopolitana, Epheſina Synodus; nihil in his de illâ, quam quærimus, confirmatione actum: de Ariminenſi Synodo; de epiſtolis Eutherii & Helladii ad Sixtum III. adversùs Epheſina decreta: Chriſtiani Lupi vanæ notæ:

JAM ne quis exiſtimet Concilia œcumenica à Romanis Pontificibus alio ſenſu confirmari, aggredimur id quod ſecundo loco tractandum recepimus; nempè ut exponamus quid circa Concilia à Romanis Pontificibus firmata vel rejecta factum ſit.

Incipimus à Nicænâ Synodo ut omnium primâ, non tantùm tempore, verùm etiam autoritate; in quâ quidem de Romani Pontificis confirmatione nihil actum eſſe conſtat.

Sanè adverſarii poſt recentiores quoſdam Lovanienſes, *in Doctrinâ Lovanienſium* relatos, jactant illi quidem eas, quæ ſacræ Synodi ac Sancti Sylveſtri nomine circumferuntur de confirmando Concilio literas. Verùm

has, non modò Sanctorum omnium altum eâ de re ubique ſilentium, quin etiam & ſtylus & temporum notæ, & alia multa, falſas eſſe demonſtrant perſpicuitate tantâ, nulla ut eâ de re intet doctos quæſtio ſupereſſe poſſit. Quâ de re vide Labbæum, brevi ac marginali, ſed eliquatiſſimâ & exquiſitiſſimâ notâ. (*d*).

Not. margin. Labb. T. ij. Conc. p. 48.

Sup. Lib. vii. c. vii.

Sanè memoravimus Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ certa monumenta, quibus conſtat prolatam à Patribus ſententiam, nullo alio expectato decreto, ſtatim apud omnes, cæleſtis inſtar oraculi valuiſſe. Sic finitæ tres maximæ quæſtiones Conſubſtantialitatis, Paſchatis, Rebaptiſationis; patuitque in Concilio primo generali, eas Synodos, quibus Sedis Apoſtolicæ Legatio intereſſet, nullius ſpecialis confirmationis indigere ut robur obtineant.

Sozom. Lib. vi. c. xxiii. Theo. Lib. ij. c. xxii. Cōc. Rom. ſub Dam. part. i. collect. Holſt. Athan. ep. de Syn. Arimi. & Seleu. n. vi. Tom. i. ed. Bened. pag. 719. Ep. Conc. Arimi. ad Conſt. ap. Athan. Ib. n. x. pag. 723. & ap. Socra. Lib. ii. cap. xxxvii.

Objiciunt Ariminenſem Synodum, optimis initiis, fœdo exitu, ac proptereà à Sede Apoſtolicâ reprobatam ac reſciſſam. Factum id quidem, ſed omninò nihil ad rem. Primùm enim non fuit œcumenica, ex ſolo ſcilicèt Occidente convocata; cui prætereà Occidentis totiuſque Eccleſiæ caput, Romanus Pontifex, aliique permulti magni nominis Occidentales Epiſcopi, Arianorum fraude, defuerint. Deinde malum factum & ipſo jure nullum, quòd rem œcumenico Concilio, Nicæno ſcilicèt, totâ conſentiente Eccleſiâ definitam, iterùm in quæſtionem vocabant. Quò ſpectat illud Athanaſii. *Quæ nova hæreſis? Cur nova Synodus?* Quin ipſa Synodus Ariminenſis, quandiù liberè & canonicè egit, id profeſſa eſt, editâque ſententiâ declaravit, poſt Nicænam Synodum, fidei jam expoſitæ nihil addi, nihil demi oportere; denique his omnibus circa ultimas actiones addita vis ac fraus. Quo factum, Liberio in Synodo Romanâ teſte, ut *omnes Ariminenſis Concilii blaſphemiæ ab iis ipſis qui tunc decepti per fraudem fuiſſe videntur, anathemate damnatæ ſint.* ¶ Idem habet Romana Synodus ſub Damaſo. Cùm ergò Ariani hæreticorum more, ſua quamvis inania, magnis clamoribus venditarent, facilè fuit Liberio ac deinde Damaſo, poſtremam Synodi partem, per ſe nullam, nulloque ordine Canonico fultam, poſtulente * Baſilio, omnibuſque Orthodoxis Orientalibus, conſentiente Occidente, ipſis Ariminenſis etiam Concilii Epiſcopis ultrò petentibus, nullam & irritam declarare.

Vid. loc. jã. cit. Soc. Soz. Theod. ¶ Conc. Rom. ſub Dam. coll. Holſt. loc. jam. cit.

§ In II. Synodo generali, Conſtantinopolitanâ ſcilicet, certum eſt nullum eſſe locum ei, de quâ quærimus, confirmationi, poſt Synodum geſtam; cùm ſanctus Damaſus Papa ipſe adfuerit Occidentalium Romæ habitæ Synodo, cujus conſenſu Conſtantinopolitana œcumenica facta eſt.

* Baſil. ep. lxix. al lx. ad Athan. n. i. Tom. iij. ed. Bened. p. 162.

Epheſina verò Synodus III. § generalis, de fide, deque Neſtorio Cæleſtini Papæ ſententiam executa erat; ut ea decreta à novâ, poſt abſolutam Synodum, confirmatione pendere, ne ipſi quidam adverſarii dicturi ſint. Acceſſerat expreſſa per Sedis Apoſtolicæ Legatos, actionis primæ confirmatio,

(*d*) *Exquiſitiſſimâ notâ:*] Labbæi nota ad epiſtolam quæ ſub nomine Synodi circumferebatur ea eſt: *ſtylus arguit ſuppoſitionem cum temporis notâ*; & ad reſcriptum Sylveſtri: *nec ſincerius eſt hoc reſponſum, quod commentitiſſimum & mendoſiſſimum verè dixeris, & non tantùm ferè ut Binius.*

quam vidimus ex ipſius Synodi geſtis ac verbis, nihil aliud fuiſſe, quàm conſenſionem. § Sup. Lib. VII. c. VIII.

Itaque Epheſini Patres rei geſtæ mittunt relationem ad Cæleſtinum, nullâ unquam confirmationis petitæ mentione. Ita verò reſpondet Cæleſtinus, ut à ſe nihil ampliùs de eo negotio deſiderari ſignificet; cùm id tantùm agat ut de plenâ rei executione Patribus gratuletur. ſ Conc. Eph. act. ij. vid. ſup. Lib. VII. c. XIII.

De Chariſio Preſbytero ac Meſſalianis condemnatis (*e*) nulla mentio in ſacræ Synodi, ac Cæleſtini mutuis epiſtolis; eorum hæreſes, nullâ confirmatione ſpeciali, pro damnatis ſunt habitæ; nihilque omninò occurrit, quo Synodalibus decretis, poſtquàm ſunt condita, aliquid roboris defuiſſe videretur. Atque ita in tribus primis generalibus Synodis, nihil habent quod objiciant, de eâ confirmatione quam quærimus. Conc. Eph. act. VI. VII. p. 671. 801. Chriſt. Lup. Var. Pat. epiſt. cap. CXVII. * III.

Chriſtianus quidem Lupus nuper edidit epiſtolam *Eutherii Thyanenſis & Helladii Tharſenſis ſcriptam ad magni nominis Romæ Epiſcopum Sixtum* *: in quâ petunt ab eo *qui à Deo productus eſt gubernator*, retractari ac reſcindi Epheſinæ Synodi acta adversùs Neſtorium; *ac terrarum Orbem* Synodo adhærentem, & cum Synodo errantem *adjuvari*; *quod eſt*, inquit Lupus, *authenticum inſtrumentum appellationis, non ad generalem, ſed adversùs generalem Synodum, interpoſita apud Sixtum III. Pontificem*: quo deinde concludit, quòd Orientalis Eccleſia crediderit, *Papam eſſe ſuperiorem generali Synodo.* Addere debuiſſet, *generali Synodo*, autore ac præſidente per Legatos Pontifice, geſtâ, quam *cum toto Orbe terrarum* Sedes etiam Apoſtolica recepiſſet: hujus decreta, hujus etiam fidem à Romano Pontifice retractari, etiam & reſcindi poſſe. Sic agit vir doctus; ſed ubique nimius: antiquitatis indagator ſtrenuus, parùm exactus judex. Hæc enim quàm nimia ſint & inconceſſa & irridenda potiùs quàm refutanda nemo non videt. Ib. not. Chr. Lup.

(*e*) *De Chariſio Preſbytero & Meſſalianis condemnatis.*] Videtur hîc aſſerere D. BOSSUET Chariſium Synodi ſententiâ fuiſſe damnatum. Tamen utrum damnatus fuerit meritò dubitari poteſt. Chariſius in Synodo queſtus eſt *à ſacrorum miniſterio ſe prohibitum*, eò quòd oppugnaſſet illud Theodori Mopſueſteni fidei Symbolum, quod Neſtoriani ſub nomine Nicænæ Synodi circumferebant, cuique jubebant reverſos ab hæreſi ſubſcribere. Sacra Synodus de Theodori nomine reticuit, Symbolum ejus damnavit. Quid autem factum fuerit de Chariſio ex actis non liquet; nec videmus eum in priſtinum Sacerdotii gradum reſtitutum fuiſſe; ſive non potuerit probare ſe injuſtè dejectum, ſive quâlibet aliâ de causâ. vid. Seſſ. VI. & D. de Till. vit. Cyrill. Alex. art. XXXII. Tom. XIV. p. 442. Meſſaliani pravè interpretatores illud Chriſti præceptum *ſemper orate*, opus manuum averſabantur & externa quæque pietatis opera, eò ut *ſemper orarent.* Verùm, ut ſæpe fit, eorum præter ſolitum longæ orationes in delirationem citò verſæ ſunt, & ex eâ ortæ plurimæ hæreſes partim impiæ, partim inſanæ. Porrò Joannes Antiochenus & cæteri Orientales, qui famam Epheſinæ Synodi labefactari cupiebant, dicere erant ſoliti XII. Meſſalianos Epiſcopos in eâ ſedere judices; quàm calumniam Synodus meliùs confutare non potuit, quam cùm, edito decreto, Meſſalianos condemnavit. Vid. Theodoret. Lib. IV. cap. XI. Till. Tom. VIII. p. 527. & ſeq. & Tom. XIV. p. 448.

CAPUT IV.

De Epheſino Latrocinio : quid Leo egerit : ut ultimam ſententiam futuræ univerſali Synodo reſervàrit.

MAJORE poſteà veriſimilitudine objiciunt Epheſinam Synodum pro œcumenicâ à Theodoſio Auguſto ſancti Leonis conſenſu convocatam, quam tamen idem Leo irritam declaravit.

Vid. act. Conc. Eph. ij. in Conc. Chalc. act. 1. Tom. IV. pag. 115. & ſeq.

Sed eam Synodum, licèt legitimè congregatam, ab ipſis initiis legitimæ Synodi titulo caruiſſe, duo præſertim demonſtrant : alterum quòd Dioſcorus Alexandrinus, Præſes ab Imperatore, præter morem, dictus, omnia per vim egit; Epiſcopos quos voluit expulit, quos voluit admiſit, quo nihil eſt ab œcumenicâ Synodo magis alienum; admiſſos in purâ chartâ ſubſcribere coëgit, facta, infecta, in acta referri juſſit; nulla ut jam legitimi cœtûs, nedum œcumenicæ Synodi ſpecies ſupereſſet : alterum quòd idem Dioſcorus Leonis epiſtolam oblatam licèt à Legatis Apoſtolicæ Sedis, legi non eſt paſſus; ac nemo ibi ſuſcepit nomen Leonis, ut acta teſtantur; quo ſine nomine, nulla eſt legitima Synodus. Quem fontem nullitatis in Chalcedonenſi Synodo Lucentius Sedis Apoſtolicæ Legatus expoſuit : quòd nempè Dioſcorus cùm *perſonam judicandi non haberet, præſumpſit, & Synodum facere auſus eſt, ſine autoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum eſt :* quam nullitatis cauſam Patres omnes dictis ſententiis comprobàrunt, & ad Imperatores perſcripſerunt.

Ib. p. 122.

Ibid. & p. ſeq. vid. etiam. act. iij. ep. Cōc. ad Val. & Marc. Imp. pag. 463. & Relat. ad Pulch. ib. p. 464.

His cauſis omnes agnoſcunt Epheſinam ſecundam Synodum, non modò iniquam, verùm etiam per ſe nullam & irritam fuiſſe; neque tantùm propter vim, ſed etiam vel maximè ex defectu poteſtatis, quo defectu nullus eſt major. Itaque violentam, pioque Flaviani ſanguine commaculatam Synodum omnes Catholici horruerunt : atque ipſe Flavianus, ſtatim non à Synodo, quæ jam nulla eſſet, ſed à Dioſcoro; neque ut à Synodi Præſide, ſed ut à nefarii Latrocinii duce appellavit. *Appello*, inquit *à te*, ut habetur in geſtis.

Ib. Conc. Epheſ. ij. in act. 1. Conc. Chalced. p. 305.

Jam verò nemo negat ad Papæ officium pertinere, ut his provideat, detque operam, ne fideles Concilii œcumenici nomine in fraudem inducantur : quo quidem officio Leo continuò functus eſt. Verùm ita ſententiam temperavit ſuam, ut judicium daret non peremptorium, ſed proviſorium. Itaque Epheſinam Synodum ratam eſſe non eſt paſſus : Flavianum in communione habuit, omniaque interim in ſuſpenſo eſſe voluit, quoad œcumenica Synodus haberetur; Synodo congregandæ ultimam ſententiam reſervavit.

Vid. var. Epiſt. Leo. Mag. ad Imp. & Auguſtas. 1. p. Conc. Chal. cap. XIX. XX. XXI. XXII. XXIII. pag. 38. & ſeq. & int. Leo. ed. Queſn. ep. XXXIX. XL. XLI. XLV. XLVI.

Id Leo ubique teſtatur, præſertim epiſtolâ ad Juvenalem † : *Chriſtus* … *deteſtandum illud Epheſinæ Synodi judicium, ſanctâ Chalcedonenſis Concilii autoritate deſtruxit.* Idem repetit epiſtolâ ad Leonem Imperatorem; neque quidquam potuiſſe fieri convenientiùs docet, quàm ut

† Hieroſolymitanum.

Dioſcori in Epheſinâ Synodo, *facinus*, * *ſancta Synodus Chalcedonenſis aboleret*. His congruit illud beati Gelaſii Papæ de Epheſino Latrocinio dictum: ❡ *Malè geſtam Synodum & injuſtam, juſtâ & bene geſtâ Synodo ſubmovendam*. Tale remedium, talem autoritatem œcumenicæ Synodi ritè convocatæ nomen poſtulate viſum.

Quid ergò hîc conſequuntur ſuperioritatis Pontificiæ defenſores? Nempè ut Pontifex Synodum per ſe ab ipſis initiis nullam & irritam, non admittat ille quidem; ultimum tamen judicium futuræ Synodi relinquat arbitrio. Quodnam hîc ejus quam quærunt ſuperioritatis indicium eſt?

ſ Leon. ep. ad Juven. cx. alias LXXII.
* Ejuſd. ep. ad Leon. Imp. CXXV. al. LXXV.
❡ Gelaſ. ep. XIII. ad Epiſc. Dard. T. IV. Conc. p. 1204.

CAPUT V.

A Chalcedonenſi Synodo nullam in fidei negotiis confirmationem petitam: cujuſmodi ſit ea, quam Sanctus Leo ultrò dederit.

AT in Chalcedonenſi legitimo ſanctoque Concilio œcumenico plus habere ſe putant, cùm ipſa Synodus rerum à ſe geſtarum confirmationem à Leone petat, ut in relatione Synodi ad ipſum Leonem eſt poſitum. Tùm illud vel maximum, quòd Canonem XXVIII. de Conſtantinopolitani Præſulis auctâ dignitate, unanimi licèt Patrum decreto factum, idem Leo Apoſtolicâ autoritate reſcidit.

Relat. Syn. Chalc. ad Leon. part. iij. C. ij. p. 833. & ſeq.

Nunc quidem de fide agimus, de canonibus poſteà videbimus. Et quidem quòd ad fidem, fideique causâ depoſitum Dioſcorum attinet, Patres Chalcedonenſes in relatione ad Leonem, ſ nullam confirmationem petunt, ſatis eſſe rati, quòd Leonis Epiſtolam prælucentem, ipſumque ſibi, *ut membris caput præſidentem ac Spiritu præſentem*, ac penè in Legatis viſum habuiſſent.

Epiſt. ad Pul. LXXIX. ad Anatol. C. P. LXXX. ad Max. Antioch. XCII. al. LIII. LV. LXII.

Itaque quoad hæc, nihil amplius deſiderabatur. Ac reverâ Imperatores, abſoluto Concilio, ſtatim ut re exploratâ atque confectâ contentionem omnem de fide prohibent: Clerus ac plebs in eâ fide ac Dioſcori condemnatione ubique acquieſcit.

ſ Relat. loc. jam cit.
Vid. Conc. Chalc. part. ii. c. iij. p. 840.

Et res quidem Synodi circa fidei negotium ſic ſe habent; ut de ſuis decretis à Leone confirmandis, ne quidem cogitâſſe conſtet, & tamen ſanctus Leo etiam non petitam confirmationem miſit: quâ occaſione ipſe idoneus teſtis exponet.

Quippè cùm occaſione improbati à Leone XXVIII. canonis, maligni homines in vulgus ſparſiſſent, Chalcedonenſem Synodum ab ipſo improbatam, ad Epiſcopos, qui in eâ congregati fuerant, hæc ſcribit: *Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur, utrum, quæ in Synodo Chalcedonenſi per unanimitatem veſtram de fide ſtatuta ſunt, approbem, hæc ad omnes fratres, & coepiſcopos noſtros, qui prædicto Concilio interfuerunt, ſcripta direxi .... ut omnium fidelium corda cognoſcant; me non ſolùm per fratres, qui vicem meam executi ſunt, ſed etiam per approbationem geſtorum Synodalium, propriam vobiſcum iniiſſe ſententiam in ſolâ videlicèt fidei causâ.* Quod

Epiſt. Leo. ad Epiſc. Conc. Chal. ib. C. XVI. p. 881. 882. & int. Leo. ep. LXXXVII. al. LXI.

adverſùs *malignos interpretes* factum, fatebuntur omnes non eò ſpectare; ut incerta firmentur, ſed ut certa, ſummâque & indeclinabili autoritate factâ, magis, magiſque aſſerantur & inculcentur.

Ibid. cap. XLV. epiſt. Agap. ad Leo. Imp. p. 942.

Cujus generis eſt id quod in encyclicarum epiſtolarum tomo, poſt Synodum Chalcedonenſem edito, legimus: *Penè omnes Occidentalium partium Epiſcopi conſentientes ſibimet, & pariter decernente ſanctiſſimo atque beatiſſimo Romanæ urbis Archiepiſcopo, literis propriis & oris ſui confeſſione, ea quæ ab ipſis Sanctis Patribus Chalcedone collectis interpretata ſunt, confirmaverunt & conſignaverunt.* En quid ſit confirmatio; nempè conſenſus ipſe. En ut, non modò Leo, ſed etiam cæteri Occidentales Epiſcopi condecernentes Chalcedonenſem Synodum confirmârunt.

CAPUT VI.

Quintum, ſextum, ſeptimum, octavum Concilium.

Ex octo primis generalibus Synodis, ſuperſunt adhuc quatuor, de quibus uno verbo facilè decernamus.

Quintam Synodum Conſtantinopolitanam II. à ſolis Orientalibus, nullâ cum Occidentalibus communicatione, nullâ Sedis Apoſtolicæ Legatione tranſactam, non niſi conſenſione Occidentalis Eccleſiæ ac Sedis Apoſtolicæ approbatione, pro Synodo œcumenicâ valuiſſe conſtat.

Conc. C. P. iij. gener. VI. act. XVIII. Tom VI. p. 1072.

Sexta Synodus de fide tantùm, fideique condemnandis inimicis egit.

Ibid. ep. ad Agatho. p. 1276.

Statim atque fidei definitionem edidit; eam, ab Epiſcopis & Imperatore ſubſcriptam, ad quinque Patriarchales Eccleſias dimitti voluit, ut quæ certiſſimâ autoritate conſtaret, actione VIII. Eâdem actione Patres ad Agathonem Papam relationem mittunt, quâ *ſe Spiritu Sancto illuſtratos & Agathonis doctrinâ inſtitutos, infeſta dogmata depuliſſe* teſtantur. Tùm ſubdunt: *& corde nos, & linguâ, & manu convenientes, omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici Spiritûs ope edidimus.* Quo perſpicuè demonſtrant, nihil expectari à ſe ut certam Spiritûs Sancti præſentiam, ſibi ac ſanctæ Synodo vindicent, cùm præſertim ſe ab ipſo Agathone, lectis ejus Apoſtolicis literis, doctos eſſe fateantur. Neque eò ſeciùs ab eodem Agathone petunt ut orthodoxam fidem, quam cum ipſo prædicârint, iterùm per ſua reſcripta confirmet. Satis ergò exiſtimabant illuſtratam, roboratam, confirmatam fidem, quam ipſi tradidiſſent, & ad inculcationem majorem pertinere eam, quam poſtulabant, confirmationem novam.

Edict. Conſt. Imp. ib. p. 1084. & ſeq. Epiſt. Leo. II. ad Imp.

Quare nec expectato Sedis Apoſtolicæ reſponſo, pius Imperator Synodi decreta edictis exequitur. Interim Agathone mortuo, ad Imperatorem Leonis II. pervenit epiſtola, quâ decreta Synodi *Apoſtolicâ autoritate* confirmat, *eiſque conſentit, ſicut ſupra ſolidam petram, qui Chriſtus eſt ab ipſo Domino adeptis firmitatem*: adeò certum eſt eam confirmationem ni-

ni-

Digitized by Google

hil aliud eſſe quàm conſenſionem eam quam diximus, ac recognitionem authenticam jam à Domino præſtitæ invictiſſimæ firmitatis. Conſt. ibid. p. 1116.

Sanè omittendum non eſt Macarium Antiochenum Epiſcopum hæreſeos defenſorem à Synodo depoſitum, ad Sedem Apoſtolicam miſſum, non, quemadmodum neſcio qui cavillantur, ut ejus cauſam tanquam ſuperior retractaret, ſed ut errantem inſtrueret, pœnitenti, ſi fortè, indulgeret; quod adeò clarum eſt ex Imperatoris & Leonis literis, ut his immorari pudeat. Alia proſequamur. Ep. Imp. ad Leo. II. ib. p. 1102. 1103. & Leo. II. ad Imp. pag. 1117.

Septima Synodus Nicæna II. nullam ab Adriano, rebus geſtis, ſpecialem confirmationem petiiſſe, nullam accepiſſe legitur; neque eò infirmior viſa eſt aut Græcis aut aliis: neque noſtri, cùm eam non ſuſciperent, confirmationem defuiſſe cauſati ſunt. Adeò iſta ex abundanti eſſe conſtat. 1120.

Octava Synodus, Conſtantinopolitana IV. Nicolai I. & Adriani II. judicium executa adversùs Photium, ut firmitatem obtineret, nulla procul dubio Sedis Apoſtolicæ novâ confirmatione indigebat; & tamen petiit his verbis: *Itaque Sanctitate veſtrâ omnium noſtrûm & univerſalis Synodi conſenſum & conſonantiam recipiente; prædica eam magis, ac veluti propriam, ac ſollicitiùs confirma coangelicis præceptionibus veſtris; ut per ſapientiſſimum magiſterium veſtrum, etiam aliis univerſis Eccleſiis perſonet & ſuſcipiatur veritatis verbum & juſtitiæ decretum.* Quæ verba ſatis demonſtrant, confirmationis nomine, expectari ab Apoſtolicâ Sede, Conciliarium decretorum promulgationem atque executionem; quod ultrò amplectimur. Conc. C. P. IV. gener. VIII. act. X. Tom. VIII. pag. 1169.

Atque his profectò claret, quàm nihil faciat ad vindicandam Papæ ſuperiorem poteſtatem ea confirmatio, quam in actis primorum Conciliorum generalium invenimus. Certè ſic ſcribit ad Adrianum II. Synodus VIII.: *Sicut beatiſſimus Papa Nicolaus definivit & promulgavit, necnon & ſumma paternitas tua firmavit & ſynodicè roboravit; ita & ipſi* (Legati ſcilicet Apoſtolicæ Sedis) *annunciaverunt & egerunt*; ut ſi neceſſe ſit ſuperiorem eſſe qui confirmet & roboret, Adrianum Nicolao anteceſſore ſuo ſuperiorem fuiſſe inficiari nemo poſſit. ibid. p. 1168.

Eſto igitur fixum id, quod probandum ſuſcepimus; primorum Conciliorum generalium confirmationes à Romanis Pontificibus, poſt geſta ea Concilia editas, non ejus fuiſſe roboris, ut decretis de fide latis robur, quod deeſſet, adderent; ſed ut quod ineſſet uberiùs declararent.

CAPUT VII.

Reliquæ Synodi uſque ad Tridentinam.

EX primarum Synodorum confirmationibus, de reliquis judicare in promptu eſt. Poſt octo illas primas, quatuor omnino ſunt, quibus Romanus Pontifex non ipſe adfuerit: Piſana, Conſtantienſis, Baſileenſis, Tridentina. Cæteras per ſe ipſe geſſit.

Piſanam per ſeſe valuiſſe ante Alexandri V. confirmationem editam, vel ex eo demonſtravimus, quòd nec Alexandri confirmatio valuiſſet, niſi priùs Piſani Concilii, cujus ex decretis Alexander electus eſt, valeret autoritas.

Sup. Lib. V. c. x. xi. xii.

Conſtantienſis Concilii judicium de Joanne XXIII. quod ab eo ſummâ religione ſuſceptum eſt, erat profectò, vel eo repugnante, valiturum, ut ſuo loco diximus.

Ibid. c. xxi.

Ejuſdem Synodi decretum adversùs Joannem Huſſum & Hieronymum de Pragâ, ſtatim atque prolatum eſt, plenam executionem habuiſſe nemo negat. Illis etiam brachio ſæculari traditis & extremo ſupplicio addictis, necdùm creato Pontifice; nedum ejus confirmatione expectatâ.

Ib. cap. xxii. vid. Bull. Mart. V. *Inter cunctas*, poſt Seſſ. xlv. Conc. Conſt T. xii. p. 268.

Cætera decreta quæ adversùs Wicleſum, Huſſumque facta ſunt, ſatis demonſtravimus Martinum V. non ut incerta ac nutantia confirmaſſe, ſed ut certa & valida, autoritate Concilii totam repreſentantis Eccleſiam, executum eſſe.

Quod autem idem Pontifex in fine Concilii declaravit, confirmari à ſe omnia circa fidem, quæ *conciliariter* geſta eſſent; uſque adeò ex abundanti erat, ut illud non ſcripto decreto, ut cætera, neque a Synodo requiſitus, ſed dimiſſis Patribus, Polonicæ controverſiæ occaſione dixerit.

Ib. cap. xxviii. vid. Conc. Conſt Seſſ. xlv. pag. 258.

Baſileenſia priora geſta, quæ ſola tuenda ſuſcepimus, adeo ſuam per ſeſe ſine expreſſâ confirmatione, autoritatem & executionem habuêre; ut iis victus Eugenius IV. priſtina ſua de diſſoluto Concilio decreta revocaret.

Sup. Lib. vi. c. i. & ſeq. Vid. in Seſſ. xvi. Conc. Baſ. Bull. Eug. iv. *Dudum ſacrum*. T. xii. p. 528. & ſeq. Conc. Trid. Seſſ. xxv. T. xiv. pag. 920. 921.

Tridentina Synodus, quæ ultimo decreto ſuo, Romani Pontificis confirmationem peti jubet eorum, *quæ à ſe decreta & definita eſſent*, eò uſque intellexit eas definitiones vel tùm valuiſſe, ut ſtatim poſt eam confirmationem petitam, acclamârit CARDINALIS *à Lotharingiâ: Sacro-ſancta œcumenica Tridentina Synodus, ejus fidem confiteamur; ejus decreta ſemper ſervemus.* RESP. *Semper confiteamur, ſemper ſervemus:* CARDINALIS. *Omnes ita credimus; omnes idipſum ſentimus, omnes conſentientes & amplectentes ſubſcribimus: hæc eſt fides Beati Petri & Apoſtolorum; hæc eſt fides orthodoxorum:* RESP. *Ita credimus; ita ſentimus, ita ſubſcribimus:* CARDINALIS, *His decretis inhærentes digni reddamur miſericordiis......* RESP. *Fiat, fiat; amen, amen:* CARDINALIS: *Anathema cunctis Hæreticis:* RESP. *Anathema, anathema.* Talia ſentientes, dum confirmationem petunt, quid aliud quàm certa & valida magis magiſque firmari & inculcari petunt?

Quare confirmatio ſtatim atque ab Alexandro Cardinale Legato ac Præ-

ſide Farneſio *(f)* petita eſt, ſtatim à Pio IV. in eodem Conſiſtorio eſt data die Mercurii 26. Januarii anno 1563, ut ſubjunctâ Tridentinæ Synodo acta teſtantur. Vid. ib. p. 939.

Et quidem in iiſdem actis legimus audita vota Cardinalium, confirmataque *omnia & ſingula* quæcumque in Synodo acta eſſent, *maturâ cum illis deliberatione præhabitâ*: quæ matura deliberatio, ſi in rem ipſam caderet, ac de ipſis Concilii tot ac tantis decretis eſſet inquiſitum, profectò tanta res, tam brevi tempore tranſacta non eſſet. Ibid.

CAPUT VIII.

De Canonibus Conciliorum generalium à Sede Apoſtolicâ confirmatis vel infirmatis: Conſtantinopolitani Canones, præſertim III. Chalcedonenſes, ac præſertim XXVIII.

De fide egimus, cauſiſque cum fide conjunctis; nunc de Canonibus paucis rem tranſigemus. Et quidem Nicænos Canones, ſtatim atque à Nicænis Patribus per Provincias delati ſunt, toto orbe terrarum obtinuiſſe conſtat. De Epheſinis in actis Synodalibus diſertè legimus; ſtatim atque ſunt editi, unà cum epiſtolâ Synodi eâ de re ſcriptâ, dimiſſos fuiſſe per Eccleſias continuò exequendos, ut quæ pleno & ſuo pollerent robore. Itaque in Eccleſiæ Catholicæ codicem ſtatim inſerti ſunt, tenuitque Epiſcopis in Cypro & Europâ Provinciâ conceſſa libertas *(g)*, nullâ unquam confirmatione ſpeciali. De VII. & VIII. Synodorum Canonibus, nihil, quod ſciam, objicitur, quod ad hunc pertineat locum; conſtatque legi nuſquam ab ullâ

Conc. Eph. act. VII. T. iij. p. 804.

Ibid. p. 783. 810.

(f) Cardinale Legato ac Præſide Farneſio.] Hîc labitur errore levi D. Bossuet. Non enim Farneſius ſedit unquam Legatus & Præſes in Concilio Tridentino, neque etiam ille, ſed Moronus & Simoneta, qui Sedis Apoſtolicæ Legati Concilio præfuerant, ejus confirmationem à Pio IV. poſtulârunt; quâ conceſsâ, Alexander Farneſius Romanæ Eccleſiæ Vice-Cancellarius confirmationis inſtrumentum ſigillo Cancellariæ munitum, eis tradidit. vid. loc. in text. citat.

(g) Epiſcopis in Cypro & Europâ Provinciâ conceſſa libertas.] Cyprii querebantur *Antiochenum Patriarcham ſubjicere inſulam ſuam, & ordinandi jus ad ſe rapere attentaſſe*, licèt ſemper anteà *Synodus Provinciæ congregata conſtituiſſet Metropolitam.* Tunc *Synodus dixit: memor ſit Sancta Synodus Canonis Sanctorum Patrum in Nicæâ congregatorum; qui conſervat unicuique Eccleſiæ priſcam dignitatem.* Deinde ſic ſtatuit: *Si non eſt vetus mos, quòd Epiſcopus Antiochenus ordinet in Cypro, ſicut libellis dixerunt* (Cyprii Epiſcopi) *habebunt jus ſuum intactum qui in Cypro Eccleſiis præſunt, ſecundùm Canones & veterem conſuetudinem per ſeipſos ordinationes Epiſcoporum facientes.* Act. VII. p. 787. & ſeq. Cæterùm D. Fleury malâ fide egiſſe Cyprios Epiſcopos affirmat. *Si*, inquit, *Jean d'Antioche avoit été préſent, il auroit montré que ſon droit étoit bien fondé, & que ſa poſſeſſion d'ordonner les Evêques en Chypre n'avoit été interrompue qu'à l'occaſion des Ariens, comme il paroît par une lettre du Pape Saint Innocent, écrite environ 20 ans auparavant.* Lib. XXV. n. 37. De Epiſcopis Europæ breviter annotamus, duos ex Thraciâ Epiſcopos in libello ſuo ſupplici oſtendiſſe, verendum eſſe ne Heracleæ Epiſcopus, qui *Neſtorio ſe addixerat, ordinaret Epiſcopos* in quibuſdam Eccleſiis, quæ *juxta veterem & roboratam conſuetudinem*, plurimæ ab uno Epiſcopo regebantur. Reſpondit Synodus: *Sanctis Canonibus ...... nihil innovandum in Europæ civitatibus.* Ib. p. 810.

Synodo generali petitam Canonum confirmationem, præterquàm à Chalcedonenſibus XXVIII. illius, quo & Conſtantinopolitanus Canon III. firmabatur, & Conſtantinopolitanus Epiſcopus non modò dignitate, ſed etiam juriſdictione ac ditione auctus. In his igitur tota eſt difficultas.

Greg. Mag. Lib. VII. indict. XV. ep. ad Eulog. XXXIV. al. lib. VI. ep. XXXI. T. ij. pag. 882. Leo. Mag. ep. LXXIX. LXXX. al. LIII. LV. ad Pulch. & Anat. C.P. Conc. Chalc. act. I. T. IV. p. 125.

Ac de Canonibus quidem Conſtantinopolitanis ſic objiciunt: quòd eos, teſte Gregorio, Romana Eccleſia *non habet nec accipit*: Leo verò Magnus Canonem III. caducum, ſponte collapſum, & Sedi Apoſtolicæ ignoratum, ſibi quoque diſplicere ſignificat.

Interim id conſtat in codicem Canonum cum aliis Conſtantinopolitanis inſertum, toto ſtatim Oriente valuiſſe. Quin etiam, in Chalcedonenſi Synodo, Legati Apoſtolicæ Sedis, Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſecundum habuerunt. Quâ de re uſque adeò non queſti ſunt, ut econtrà quererentur in quintum gradum à Dioſcoro Flavianum relegatum. Quo loco laudantur à Diogene Cyzicenſi, *quòd regulas ſcirent*, quas nempè Dioſcorus contempſiſſet. Ergò intelligebant omnes Epiſcopi, ipſique adeò Legati Leonis deberi Epiſcopo Conſtantinopolitano primum poſt ſe locum: non alio Canone, quàm Conſtantinopolitano illo, quem Romana Eccleſia ignorare ac minimè probare voluiſſe videbatur; viſumque eſt ſatis, quòd nondum apertè improbâſſet.

Ib. act. XV. p. 769. Ib. act. XVI. pag. 796. 809. 812.

De canonibus Chalcedonenſibus gravior difficultas, ac præſertim de XXVIII. Is actione XV. Legatis abſentibus conditus, act. XVI. iiſdem querentibus relegitur: Legati contradicunt; Leonis mandata proferunt, Nicænos Canones legunt; quibus hæc nova adverſentur; Conſtantinopolitanos rejiciunt, coactos Epiſcopos conqueruntur.

Ib. p. 809. Ib. p. 813. & ſeq.

Hîc Epiſcopi clamaverunt: *Nemo coactus eſt*; dictiſque ſententiis canon confirmatur. Hîc Legati poſtulant, ut *ſua contradictio geſtis inhæreat*; conteſtanturque ſe ad Papam relaturos.

Ib. p. 817. Part. iij. Conc. Chal. cap. ij. Relat. ad Leon. p. 837. int. Leon. epiſt. poſt LXXVII.

De hoc ergò uno Canone, qui controverſus eſſet, Patres ad Leonem referunt, ſubmiſſo animo petunt *ut probare dignetur*; & quemadmodum Patres *in bonis capiti conſonarent*, *ita Pontificialis apex, id quod decens erat filiis indulgeret*; placitutum id Principibus; & Legatos quidem contradixiſſe, ſed ut res ipſi Papæ reſervata videretur.

Epiſt. Leon. ad Pulch. ib. c. VII. pag. 850. & int. Leon. ep. LXXIX. LV. Id. ep. ad Anat. ib. c. V. p. 844. 846. & int. Leon. epiſt. LXXX. al. LIII. vid. etia. epiſt. ad Synod. Chalc. ibid. c. XVI. pag. 881. int. Leo. Epiſt. LXXXVII. al. LXI. Collect. Holſt. part. I. c. XXII.

Hàc rerum ſummâ patet nihil Patres ambigere, præterquàm de iis quæ nova, quæ contra Nicænos Canones, quæ repugnantibus Legatis decreviſſent: cætera vi ſuâ atque integro robore firma reputâſſe.

Quid hîc Leo ſanxerit nemo ignorat; nempè ſic: *Conſenſiones Epiſcoporum, ſanctorum Canonum apud Nicæam conditorum, regulis repugnantes in irritum mittimus, & per autoritatem Beati Petri generali prorsùs definitione caſſamus.* Alibi decernebat *Canones Nicænos nullà in parte eſſe ſolubiles; infirmum atque irritum quidquid à prædictorum Patrum Canonibus diſcrepârit*; denique Anatolium, ſi Canonem urgeat, *univerſalis Eccleſiæ pace privandum.*

Hæc de Canone XXVIII. Sanctus Pontifex, cujus autoritate victus ipſe Anatolius (ſi Lucæ Holſtenio colligenti & edenti credimus, ut profectò meâ quidem ſententiâ, credi par eſt) datâ epiſtolâ Leoni præcipienti, ut à

Canone tuendo abſtineret, reſpondit; *ſe illa obediendo complere, quæ ejus perfectiſſimis ſenſibus placita videbantur. Nam penitùs*, inquit, *abſit, ut eis ego, quæcumque mihi fuiſſent mandata per literas, adverſarer.* Acquievit Imperator, eodem teſte Anatolio in eâdem epiſtolâ, atque ex numero Canonum Chalcedonenſium, Canon ille XXVIII. expunctus eſt.

Hîc ergò objiciunt Romanum Pontificem Conciliis œcumenicis longè ſuperiorem, quorum Canones abſque ejus approbatione non valeant; imò ab eo ex *Beati Petri autoritate caſſentur*, ipſis Orientalibus, ipſis Conſtantinopolitanis Epiſcopis, ipſis Imperatoribus conſentientibus.

At hæc qui objiciunt, primò, ne ſtatum quidem quæſtionis intelligunt. Defendimus enim Conſtantienſe Concilium, quo nempè Concilii potior autoritas agnoſcatur, in fide, in ſchiſmate, in reformatione generali promovendâ. At Orientales Epiſcopi iſto Canone, Epiſcopo Conſtantinopolitano conſulebant, Imperatori gratificabantur, non fidei, non ſchiſmati, non reformationi generali providebant; imò verò rectum ordinem ac primarum ſedium honorem ab antiquo inſtitutum evertebant, qui rei univerſæ Eccleſiaſticæ conducere videretur. Non ergo adverſùs effrænam aut extraordinariam poteſtatem, Canones ac jura, libertatemque Eccleſiaſticam tuebantur, quod Patres Conſtantienſes volebant; ſed Papæ, Canones rectumque ac probum & canonicum ordinem defendenti repugnabant; ac proindè ad noſtram quæſtionem non pertinet quidquid hîc actum ab illis fuit.

II. Orientales Patres, hoc Canone conſtituto, id ſibi tribuebant ut Patrum limites, & Canones Nicænos ab univerſali Eccleſiâ conditos & receptos, inconſultò, imò verò repugnante toto Occidente convellerent: quod non illis licebat.

III. In eo Canone ſtatuendo nequaquam Concilii generalis autoritate gaudebant, à quorum decretis in eâ actione cum Sede Apoſtolicâ univerſus Occidens recedebat.

Hinc etiam factum eſt ut Chalcedonenſes Patres à Leonis arbitrio id pendere vellent, quod relationis quidem verba demonſtrant, ut vidimus: ſed apertè convincit illud Anatolii in epiſtolâ ad Leonem: *Cùm & ſic geſtorum vis omnis & confirmatio autoritati veſtræ Beatitudinis fuerit reſervata.* Unde nec mirum, de iis Leonem ſtatuiſſe, quæ in ipſius poteſtate, ipſa Synodus reliquiſſet. Epiſt. Anat. C. P. ad Leo. Mag. in coll. Holſt. ibid.

Cæterùm Bellarminus Canones Chalcedonenſes omnes à Leone rejectos eſſe putat, propter quoſdam Leonis aliorumque Pontificum locos: quem vir illuſtriſſimus Petrus de Marca egregiè confutavit. Nunc neminem eſſe jam puto, qui neget Chalcedonenſes Canones XXVII. antiquiſſimis Canonum inſertos collectionibus, ſtatim in autoritatem admiſſos; quos ſi quis obſtinatè contenderit à Leone improbatos; nempè Pariſienſes noſtri non alio firmiore argumento probaverint Conciliorum generalium ſupremam poteſtatem, quàm quòd tot Canones, etiam improbante Romano Pontifice valuiſſe, ipſi adverſarii fateantur. Bell. de R.P. Lib. ij. c. xxii. Marc. de Conc. & Sacer. & Imp. Lib. iij. c. iij. n. 5.

CAPUT IX.

Recapitulatio eorum, quæ de confirmatione ex Conciliorum actis dicta ſunt: hinc confutantur allati à quibuſdam recentioribus Pontificiæ confirmationis effectus: Eccleſiæ conſenſus, quatenùs ultima Synodi benè geſtæ teſtificatio: Sancti Gelaſii locus.

EX his facilè confutantur ea, quæ recentiores quidam Theologi, de Pontificiâ confirmatione dixerunt.

Et primùm quidem pauci ſunt, qui ad hæc extrema decurrant, vim omnem Eccleſiæ ac Synodorum in ſolo Pontifice eſſe poſitam; decreta quæ non ipſe firmaverit, præſidentibus licèt; imò conſentientibus ejus Legatis edita, incerta pendere, quoad approbaverit; neque aliam Synodis generalibus conſtare infallibilitatem, quàm ab ipſo promptam.

Sup. hoc Lib. c. iij. & ſeq.

Hæc igitur confutantur; univerſim quidem ex actis Conciliaribus, quibus vidimus decreta Conciliaria, ſtatim atque ſunt edita, cæleſtis oraculi vice habita, executionique mandata: ſpeciatim verò ex his locis, quibus ipſa Concilia, ante omnem confirmationem aſſerunt, *ſe omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici ſpiritûs ope, edidiſſe;* Quod Synodus VI. ad Agathonem Papam ſcribit.

Relat. Conc. VI. ad Agath. T. VI. pag. 1076. vid. ſup. c. VI.

Eodem pertinet illud, quod eſt à Nicænâ II. Synodo pronunciatum; vim quâ fidei definitionem certam edidiſſent, in eo eſſe poſitam, quod Divino numine congregati, eâ repromiſſione gauderent, quâ CHRISTUS cum Apoſtolis uſque ad finem ſæculi futurum ſe eſſe promittit.

Definit. Conc. VII. act. VII. T. VII. p. 551. vid. ſup. lib. VII. c. XXX. diſſ. præv. n. LXIII.

Neque minùs illuſtre eſt illud Cæleſtini ad Epheſinam Synodum: *Spiritûs Sancti teſtatur præſentiam congregatio Sacerdotum.* Quo loco Sanctus Pontifex in Epheſinâ Synodo, Synodum illam Apoſtolicam Hieroſolymis congregatam aſpiciendam eſſe teſtatur.

Sup. ib. c. XIV. vid. Conc. Eph. act ij. T. iij. p. 614.

Huc accedit Leonis II. Synodi VI. defenſionem confirmantis verba, quibus declarat iis ſe conſentire, *ſicut ſupra ſolidam petram, qui* CHRISTUS *eſt, ab ipſo Domino adeptis firmitatem:* ut confirmatio Synodi univerſalis, nihil ſit aliud quàm teſtificatio jam à Domino traditæ firmitatis.

Ep. Leon. ij. ad Imp. T. VI. Conc. p. 1116.

His igitur victi, qui ſunt paulò cordatiores, ab his inſulſis & nimiis abhorrere ſolent; ſed multùm deſudant in vero explicando confirmationis effectu. Ac Joannes quidem Bagotius * ſic exponit, *confirmationem Pontificis omnibus Fidelibus ſolummodò fidem facere, Synodum œcumenicam & legitimam fuiſſe; &, cùm leges ſervaverit, in Spiritu Sancto definiiſſe quod definiverit: quæ ultima certificatio credendi neceſſitatem imponat Fidelibus, cùm antea nemo propriè teneatur Synodi definitiones accipere.*

* E Societate Jeſu.

Bag. Apol. fid. de loc. Theol. diſp. V. c. IV. ſect. I.

Poſtremum hoc æquè concidit actis Conciliaribus, quibus demonſtravimus Conciliorum generalium definitiones ſtatim atque prolatæ ſunt, nullo alio decreto edito valuiſſe.

Illud haud abſurdum, confirmatione declarari Synodum, & legitimè fuiſſe convocatam, & legitimo ordine proceſſiſſe, neque quidquam interveniſſe quo

nulla ſit ; qualia multa in Ariminenſi, atque Epheſinâ II. Synodis eveniſſe legimus : quæ cauſa fuiſſe videtur, cur Leo Synodi Chalcedonenſis definitionem, ipſo etiam autore, ac per Legatos præſidente factam, ſpeciali epiſtolâ confirmandam duxerit, *propter malignos interpretes*, ut vidimus.

Sanctus Gelaſius approbationi Leonis univerſalis Eccleſiæ conſenſionem adjungit ; eòque internoſci docet, *malè geſtam Synodum à benè geſtâ Synodo* ; quòd *malè geſtam Synodum*, putà Epheſinam II. *tota meritò Eccleſia non recepit & præcipuè Sedes Apoſtolica non probavit* : at *benè geſtam Synodum cuncta recepit Eccleſia, ac maximè Sedes Apoſtolica comprobavit* : ut profectò inter cæteras Eccleſias, eminere oporteat Eccleſiæ principalis aſſenſum ; at illud interim requiratur, ut Eccleſiæ totius conſenſus accedat.

Sup. hoc. Lib. c. v.

Gelaſ. ep. XIII. ad Epiſc. Dard. Tom. IV. Conc. pag. 1200. & paſſ.

Hæc ergò eſt ultima adverſùs *malignos interpretes* Synodi benè geſtæ teſtificatio : Sedis Apoſtolicæ conjunctus cum totius Eccleſiæ approbatione conſenſus, quam confirmationem dicimus.

Ea verò univerſalis ac plena conſenſio, non tantùm adverſùs *malignos interpretes*, ſed etiam interdum bonis quoque ac probis viris eſt neceſſaria.

Etſi enim boni viri non dubitant, quin œcumenica Synodus ſit infallibilis, quandoque haud immeritò ac bonâ fide dubitatur, utrùm aliqua Synodus ſit verè œcumenica. Quale dubium contigiſſe vidimus Hiſpanicæ & Gallicæ Eccleſiæ, circa Synodum VI. & VII. ad quas vocati non eſſent. Quare haud immeritò affirmamus ultimum, quo Synodi œcumenicæ aſſerantur, eſſe Eccleſiæ univerſalis conſenſum cum Apoſtolicæ Sedis confirmatione conjunctum.

Sup. Lib. VII cap. XXIX. XXXI.

CAPUT X.

Andreæ Duvallii de confirmatione ſententia confutatur ; nempè quòd ante eam, Conciliorum anathemata valeant, tantùm ſub ſpe ratihabitionis futuræ : Concilii VIII. locus egregius.

ANDREAS Duvallius Concilia quidem generalia, quibus Pontifex per Legatos præeſt, eâ infallibilitate gaudere contendit, quam ipſa Spiritûs Sancti præſentia tribuat. Horum ergò decretis, quod ad fidem attinet, teneri Pontificem ; neque poſſe negare confirmationem, ſi legitimo ordine proceſſerint : vim porrò confirmationis in eo collocat, ut anathemata prolata à Conciliis, abſque Pontificiâ confirmatione non valeant. Nempè Concilia illuſtrant, non feriunt ; tanquam Eccleſiæ Doctores non habeant ſimul conceſſam divinitùs & cathedram docendi, & caſtigandi virgam.

Duval Tract. de ſupr. Rom. Pont. poteſt Part. IV. quæſt. VI. p. 525. & ſeq. edit. 1614. id. differt præn. XXII.

Hæc Duvallii ſententia omnium, quaſcumque viderim, longè abſurdiſſima videtur eſſe. Primùm enim procul dubio valet ſtatim vel ab uno Epiſcopo prolatum anathema ; ac licet ſolvi poſſit legitimo ordine, ac ſuperioris judicio ; non tamen ſuperioris confirmationem expectat ut ratum habeatur : non valebit verò ab œcumenicis Synodis prolata ſententia, omnem Eccleſiæ complexa poteſtatem ? Videſis ad quam vana & abſurda co-

Digitized by Google

gantur, qui ab avitâ traditione degeneres, Eccleſiaſticæ poteſtatis formam, cæcis ratiociniis ad arbitrium fingunt. Deinde etiam ſi id placeat, quod eſt falſiſſimum, quæ juriſdictionis ſint, ad Papam omnia redigenda eſſe: an non ille intelligitur mandare Legatis, ut exponendæ doctrinæ ita exercendæ Eccleſiaſticæ ultionis officium; cum ſexcenta Concilia Provincialia, ſive Regionaria habeamus, in quibus Legati Apoſtolici unà cum Synodis anathemata pronuncient & exequantur? Quam auctoritatem Conciliis œcumenicis denegari, longè abſurdiſſimum eſt. 3°. Libenter quærerem, ludantne nos Synodi, cùm abſolutè ac decretoriè pronunciant: *Si* Dav. ib. *quis non ita ſenſerit, anathema ſit?* Ac nimis profectò ineptiunt qui hæc anathemata intentari reſpondent à Synodis ſub ratihabitione & confirmatione futurâ ipſius Pontificis. At ſaltem audiant has formulas ab omnibus Synodis frequentatas, quæ effectum ipſum denotant: *Ab Eccleſiâ projecimus, privavimus, nudavimus omni dignitate.* Ac rurſùs alio modo; *Nudatus eſt, privatus eſt, projectus eſt:* tanquàm perfectâ re, quam ipſi pendere volunt. Poſtremò ſi adhuc hæſitant, eſto illud ab VIII. Synodo decretum peremptorium, haud minùs adverſùs eorum ſententiam, quàm adverſùs Photium: Conc. C. P. IV. gener. VIII p. 1166. *Nos eum inobedientem & reſiſtentem ſanctæ huic & univerſali Synodo repulimus, & anathematizavimus atque à totâ Catholicâ & Apoſtolicâ Eccleſiâ fecimus alienum*, PER DATAM NOBIS POTESTATEM IN SPIRITU SANCTO A PRIMO ET MAGNO PONTIFICE NOSTRO LIBERATORE AC SALVATORE CUNCTORUM. Quid enim expectant qui ſic pronunciant? Sed nos in tam claris plus æquò immoramur.

Atque hæc de objectione, quæ à Synodorum confirmatione petitur, dicenda habebamus. Sanè & Imperatores Synodos confirmârunt, diverſiſſimâ ratione, ut vim legis ac civilis executionis obtinerent. Confirmatio autem Eccleſiaſtica, quid ſit, pleniſſimè explicatum eſſe credimus; nempè ſic: vel ut inſit ex communi conſenſione firmitas, vel ut innata jam, ac certa, magis magiſque inculcetur.

CAPUT XI.

Ex antedictis reſolvitur illud, duodecim ſæculis inauditum; quòd Epiſcopi juriſdictionem omnem à Papâ mutuentur; quòdque Papæ aſſiſtant, ut conſiliarii tantùm, non ut judices.

JAM illud ſupereſt explicandum quod objiciunt: Epiſcopos à Romano Pontifice poteſtatem ſuam ac juriſdictionem mutuari; adeòque conjunctos quamlibet in Synodum œcumenicam, nihil poſſe adverſùs auctoritatis ſuæ radicem ac fontem; ſed tantùm adeſſe ut conſiliarios; ac decreti robur, tàm in rebus fidei, quàm in aliis, in Romani Pontificis poteſtate eſſe poſitum.

Quod commentum, ſponte vel ex eo concidit, quòd priſcis ſæculis inauditum, XIII. ſæculo invehi cœpit in Theologiam; poſtquàm ſcilicet Philoſophicis ratiocinationibus, iiſque peſſimis, agere, quàm Patres conſulere plerumque maluerunt. Huic

Huic verò novitati repugnat imprimis id, quod eſt ex actis Apoſtolorum relatum de illâ Synodo Apoſtolicâ, quam cæteris velut iterari & repræſentari Conciliis, Sancti Cæleſtini ad Synodum Epheſinam epiſtola & Concilii V. œcumenici interlocutio demonſtravit: quâ in Synodo, ſi quis Apoſtolos non veros judices à CHRISTO conſtitutos, ſed Petri conſiliarios dixerit, nimis ineptus eſt.

Sup. Lib. VII. c. VI. & XIV.

Repugnant item ea quibus conſtitit Romanorum Pontificum decreta atque judicia, etiam de fide, œcumenici Concilii convocatione ſuſpenſa, autoritate retractata, nec niſi examine facto, ac dato judicio comprobata & confirmata fuiſſe: quæ profectò probant, eos non Papæ conſiliarios, ſed Papalium decretorum ſedere Judices.

Ib. cap. IX. & ſeq.

Et eos quidem legitimè convocari oportet, ne tumultu coeant: cæterùm convocati *autoritate Spiritûs Sancti*, non Papæ, judicant; pronuntiant anathemata, non Papæ autoritate, ſed CHRISTI; torieſque in actis id inculcatum vidimus, ut repetere jam pigeat.

Huc accedat illud Concilii I. Arelatenſis ad Sanctum Sylveſtrum: *Te pariter nobiſcum judicante, cœtus noſter majore lætitiâ exultaſſet;* atque in ipſo Concilii capite ad eundem Sylveſtrum: *Quid decreverimus communi conſilio, Charitati tuæ ſignificamus.* Hàc igitur ſacerdotii ſui autoritate freti, de ſummis rebus, de obſervatione ſcilicet Paſchæ Dominicæ, ut uno die per omnem Orbem obſervetur; de Baptiſmo non iterando; deque Eccleſiarum diſciplinâ judicant. Cujus generis exempla ubique occurrunt. Quin etiam à Synodis, etiam particularibus, quibus Papa præſedit, ejus etiam præſentis decreta examinari & firmari conſenſione; Patres pariter judicare, decernere, definire conſtitit; ac millies in actis adſcriptum vidimus.

Conc. Arelat. I. an. 314. epiſt. ad. Sylv. T. I. Conc. p. 1425. 1427. Vid. can. Conc. I. Arelat. ib. Vid. ſup. lib. VII. paſſ. & etiam hoc Libro.

CAPUT XII.

Quo ſenſu dictum ſit ab antiquis, à Petro & per Petrum eſſe Epiſcopatum: S. Auguſtini locus.

CÆTERUM in re tam clarâ unum illud ex antiquitate depromptum objiciunt, à Sancto Innocentio dictum, Petrum *Epiſcopalis nominis & honoris autorem*; & iterùm: *Unde ipſe Epiſcopatus & omnis autoritas nominis ejus emerſit*; & à Sancto Leone: * *Si quid, cum eo* (Petro ſcilicet) *commune cæteris voluit eſſe Principibus*, (ſcilicet Apoſtolis) *nunquam niſi per Petrum dedit, quidquid cæteris non negavit*; atque alibi item, CHRISTUM ita conceſſiſſe cæteris Apoſtolis prædicandi miniſterium, ut in eos à Petro, * *tanquam à quodam capite, dona ſua velit in corpus omne diffundere.* Unde etiam manavit illud Optati Milevitani: * *Bono unitatis Beatus Petrus præferri Apoſtolis omnibus meruit, & claves Regni Cælorum communicandas cæteris ſolus accepit*; & illud Gregorii Nyſſeni: *Per Petrum Epiſcopis dedit claves Cæleſtium*

Reſcr. Inn ad Conc. Milev. T. ij. Conc. p. 1287. int. Aug. epiſt. CLXXXII. al. XCIII. n. 2. Tom. ij. p. 639. Ejuſd. Reſcrip. ad Conc. Carthag. ib. p. 1284. int. Auguſt. ep. CLXXXI. al. XCI. n. 1. p 635. * Leo. Mag. ſerm. iij. in ann. Aſſum. ejuſd. c. ij. * Id. epiſt. X. LXXX. ad al. Epiſc. Prov. Vien. c. 1. * Opt. Mil. de ſchiſm. Donat. adv. Parm. Lib. VII. edit. Dup. pag. 104. Greg. Niſſ. *in eos qui caſtigari ægrè ferunt.* Tom. iij. p. 314. edit. Paris.

Cæſ. Arelat. Exemp. Libel. ad Sym. Tom. IV. Conc. pag. 1294.

honorum, & illud denique Sancti Cæſarii Arelatenſis ad Symmachum Papam: *Sicut à perſona Beati Petri Apoſtoli, Epiſcopatus ſumit initium, ita neceſſe eſt ut diſciplinis competentibus SanctitasVeſtra ſingulis Eccleſiis quid obſervare debeant evidenter oſtendat.*

Hæc & alia ejuſmodi ad extremum ſi urgeant, nempè aſſerent à Petro non à Chriſto, aut à Chriſto per Petrum, non autem immediatè & proximè Apoſtolos conſtitutos: tanquam alius quàm Chriſtus Apoſtolos vocaverit, miſerit, atque infuſo ſpiritu cæleſti poteſtate donaverit; ac Petrus non Chriſtus dixerit: *Ite: docete: prædicate: baptiſate: accipite, &c. ſicut miſit me pater, & ego mitto vos.*

Matt. xviij. 19. 20. Marc. xvi. 14. Joan. xx. 21. 22.

Neque me fugit Joannem de Turre-cremata, alioſque paucos, dum à ſe non putant ſancti Leonis & aliorum jam allata dicta ſatis defendi poſſe, niſi Apoſtoli quoque à Petro ſuam juriſdictionem acceperint; in hoc etiam deliramentum abreptos contrà manifeſtiſſimam Evangelii veritatem: quod quidem commentum ipſe Bellarminus confutavit.

Bell. de R. P. Lib. IV. c. XXIII.

Id ergò cùm ſit omnium abſurdiſſimum; conſtabit adductis Patrum ſententiis hæc tantùm doceri.

Primò, autoritatem Epiſcopalem ac juriſdictionem clavibus ac ligandi ſolvendique poteſtate contineri; quod per ſe eſt perſpicuum.

Secundò, Petrum fuiſſe primum, in quo ea poteſtas oſtenderetur & conſtitueretur, patet ex Evangelicâ hiſtoricâ. Etſi enim Chriſtus omnibus Apoſtolis dixit: *Accipite Spiritum Sanctum*, Joan. XX. 22. &, *quæcumque alligaveritis*; &, *quæcumque ſolveritis*, Matt. XVIII. 18. tamen præceſſerat illud Petro dictum: *Tibi dabo claves*, &, *quodcumque ligaveris, & quodcumque ſolveris*, Matt. XVI. 19.

Joann. xx. 22. Matt. xviii. 18. Ib. xvi. 19.

Tertiò, utrumque, id eſt, & quod eſt Petro, & quod eſt Apoſtolis dictum, æquè à Chriſto manare. Qui enim dixit Petro: *Tibi dabo*; &, *quæcumque ligaveris*, idem Apoſtolis dixit; *accipite*, &, *quæcumque alligaveritis*.

Quartò, verum igitur eſſe quod ait Optatus de Petro: *Bono unitatis claves Regni cælorum, communicandas cæteris ſolus accepit.* Reverâ enim quæ Petro datæ ſunt, Matt. XVI. communicandæ erant poſteà Apoſtolis, Matt. XVIII. & Joan. XX. communicandæ autem, non à Petro, ſed à Chriſto, ut patet.

Quintò, verum etiam id eſſe quod ait Cæſarius: *A Petro Epiſcopatus ſumit initium*: cùm Petrus primus fuerit in quo per ligandi ac ſolvendi miniſterium oſtenſa, inchoata, commendata fuerit Epiſcopalis poteſtas.

Sextò, hinc etiam verum quod ait Innocentius: *A Petro Epiſcopatum & omnem autoritatem ejus nominis emerſiſſe*, quòd ille primus omnium ſit Epiſcopus conſtitutus, ſive deſignatus.

Septimò, eâ causâ vocari Petrum ab eodem Innocentio *Epiſcopatûs autorem*; non quòd ejus inſtitutor fuerit; non quòd ab eo Apoſtoli ligandi ac ſolvendi poteſtatem acceperint: reclamant enim ubique Scripturæ; ſed quòd ab eo factum ſit ejus poteſtatis inter homines collocandæ, & conſtituendi ſive deſignandi Epiſcopatûs initium.

Octavò, Apoſtolos per Orbem terrarum non Petri autoritate; ſed Christi, conſtituiſſe, ordinâſſe, conſecrâſſe Epiſcopos ac Preſbyteros qui Eccle-

Digitized by Google

ſias gubernarent ; atque hunc eſſe communicati Epiſcopatûs unà cum ordinaria juriſdictione fontem.

Nonò, hæc ut clariùs eluceſcant, ac facilè intelligatur quid ſit illud, *per Petrum*, quod apud Leonem legimus, recolenda eſt antiqua Eccleſiæ ab ipſis Scripturis ducta traditio.

Matt. XVI. 13. 16. 19.

Conſtat ergò Domino interrogante Apoſtolos ; *Quem dicunt homines eſſe filium hominis :* Petrum omnium Principem, omnium indutâ perſonâ reſpondiſſe : *Tu es Chriſtus :* ac poſteà Chriſtum Petro talem gerenti perſonam dixiſſe : *Tibi dabo*, &c. *Quodcumque ligaveris*, &c. Quo patet, his verbis, non modò Petrum ; ſed in Petro ſuo Principe ac pro omnibus reſpondente, omnes Apoſtolos eorumque ſucceſſores, Epiſcopali poteſtate ac juriſdictione eſſe donatos.

Aug. tract. LXVIII. in Joan. n. 4. part. ij. T. iii. p. 800. 801.

Quæ omnia complexus Auguſtinus hæc ſcribit : *Cùm omnes eſſent interrogati, ſolus Petrus reſpondit :* Tu es Christus : *& ei dicitur ;* tibi dabo, &c. *tanquam ligandi ac ſolvendi ſolus acceperit poteſtatem : cùm & illud unus pro omnibus dixerit, & hoc cum omnibus, tanquam perſonam gerens unitatis, acceperit.* Quo nihil eſt clarius.

CAPUT XIII.

Patres ante Auguſtinum : alii Auguſtini loci : traditio ſequentis ætatis.

Cypr. Ep. XXXIII. ed. Pear. XXVII. Pamel.

Augustino præluxit Cyprianus paſſim. Brevis ac præclara ad lapſos epiſtola ſic incipit : *Dominus noſter, cujus præcepta metuere & obſervare debemus, Epiſcopi honorem & Eccleſiæ ſuæ rationem diſponens, in Evangelio loquitur, & dicit Petro :* Ego tibi dico, &c. & , tibi dabo claves, &c. & , quæ ligaveris, &c. *inde per temporum & ſucceſſionum vices Epiſcoporum ordinatio & Eccleſiæ ratio decurrit, ut Eccleſia ſuper Epiſcopos conſtituatur, & omnis actus Eccleſiæ per eoſdem præpoſitos gubernetur.*

Id. Tract. de unit. Eccleſ. & alib. paſſim.

In uno igitur Petro omnes Epiſcopos inſtitutos Cyprianus agnoſcit ; neque immeritò Epiſcopatus, eodem Cypriano paſſim atteſtante, unus toto Orbe terrarum, in uno eſt inſtitutus : idque factum eſt ad ſtabiliendam *unitatis originem ab uno incipientem*, ut idem Cyprianus docet.

Opt. lib. VII. p. 104. Vid. c. præced.

Conſentit Optatus, qui *claves communicandas cæteris* Apoſtolis, utique à Chriſto, ut rerum ſeries demonſtravit, *ſoli Petro* primùm agnoſcit traditas, ut *unitatis negotium formaretur.*

Aug. ep. LIII. alias CLXV. n. 2. p. 120. Id. Tract. in Pſal. CVIII. n. 1. T. IV. II. part. pag. 1215.

Sed omnium maximè communem traditionem exponit & inculcat Auguſtinus. Neque enim ſemel id dixiſſe contentus loco ſuprà memorato, in hujus doctrinæ exponendâ ratione totus eſt. Hinc illud : *In Petro eſſe Eccleſiæ ſacramentum* ; ergò ea, de quibus agimus, Chriſti verba dicta eſſe Petro *Eccleſiæ formam gerenti : quædam dici de Petro quæ non habent illuſtrem intellectum, niſi cùm referuntur ad Eccleſiam, cujus ille agnoſcitur geſtaſſe perſonam, propter Primatum, quem in diſcipulis habuit.*

Hinc autem ſequi docet omnes Apoſtolos & Epiſcopos à Chriſto pote-

Digitized by Google

Id de Agon. Chriſt. c. xxx. n. 32. T. VI. p. 260.

ſtatem in Petro accepiſſe : *Petro enim figuram Eccleſiæ ſuſtinenti datas claves, atque hinc Eccleſiæ datas. Petrum, Paulum, Joannem, cæteros Apoſtolos claves accepiſſe, eaſque adhuc in Eccleſiâ eſſe, ſed omnes in Petro accepiſſe, ut Eccleſiæ figurâ* : quod inculcat his verbis : *Beatus Petrus primus Apoſtolorum ; in illo uno omnes claves acceperunt.*

Id. ſerm. CCLIX. de verb. Apoſt. al. xxvi. de diverſ. cap. VI. n. 7. T. V. p. 706.

Id verò factum commendandæ unitatis gratiâ poſt Cyprianum & Optatum docet : *Quandò enim Chriſtus ad unum* (Petrum ſcilicet) *loquitur, unitas commendatur* : unde paſſim in libris contrà Donatiſtas ait, *claves unitati datas.*

Id Serm. CCXCV. al. CVIII. de diverſ. cap. ij. n. 2. ib. 1194. 1195. Vid. pall. cont. Donatiſt. T. IX.

Summa ergò hæc eſt. Cùm Apoſtoli & Paſtores Eccleſiarum & unum ſint, & multi ; unum Eccleſiaſticâ communione, qui unum paſcant gregem ; multi per orbem terrarum diſtributi, ac ſuam quique unici gregis ſortiti partem, ideò poteſtatem ipſis duplici Chriſti conceſſione datam ; primùm ut unum ſunt, idque factum in Petro Principe, unitatis figuram ac perſonam gerente, quò pertineat illa vox ſingulari prolata numero ; *Tibi dabo*, &, *Quodcumque ligaveris*, &c. Secundò, ut multi ſunt, plurali numero, quò pertineat illud ; *Accipite*, &, *Quodcumque ligaveritis* ; utrumque autem proximè & immediatè à Chriſto ; cùm ille qui dixit : *Tibi dabo* ut uni ; dixerit idem : *accipite*, ut multis : præceſſiſſe tamen eam vocem, quâ datur poteſtas omnibus, ut ſunt unum ; quia Chriſtus unitatem in Eccleſiâ ſuâ maximè commendatam eſſe voluerit.

Hinc omnia eluceſcunt. Neque tantùm Epiſcopi, ſed etiam Apoſtoli à Chriſto claves poteſtatemque acceperunt in Petro, ac ſuo modo per Petrum, qui eam pro omnibus, ut omnium figuram ac perſonam gerens, communi nomine acceperit.

* Corbejenſis Monachus.

Chriſt. Drut. exp. in Matt. c. xxxv. T. XV. Bibl. Patr. p. 136.

Manavit traditio ad poſteros. Hanc univerſam paucis complexus eſt Chriſtianus Drutmarus * noni ſæculi ſcriptor nobilis, expoſitione in Matt. ad hunc quippè locum ; QUODCUMQUE LIGAVERIS, &c. *hoc tàm Petro quàm omnibus Apoſtolis & ſucceſſoribus eorum, qui in Eccleſiâ eundem locum tenent, rectè credimus conceſſum.* Id poſtquàm Evangelicis dictis comprobavit, infert : *Quod autem quaſi ſoli Petro, hæc legatio dici videtur, ideò fit, quia ipſe locutus eſt pro omnibus, & in ipſo omnibus reſponſum eſt.*

Conc. Cabill. T. IX. p. 275. vid. ſuppl. Conc. Gall. D. de la Land. pag. 254.

Hanc traditionem ſecuti, labente eodem ſæculo, anno videlicet 875. Patres Cabillonenſes, privilegium Monaſterii Tornutienſis, ſic ſtatuunt : *Autoritate, quam à Chriſto Jeſu Domino noſtro ſummo ſacerdote, in Petro accepimus*, &c. Quod totidem verbis repetitum legimus anno 878. in ejuſdem privilegii confirmatione, ſubſcribentibus Hincmaro Rhemenſi & aliis.

Ibid. pag. 277. vid. Conc. Rhem. an. 900. ib. p. 481.

Capitul. Car. Mag.

Idem legimus in Caroli Magni capitularibus ab Anſegiſo collectis : *Præcipimus, ne fortè, quod abſit, aliquis* contrà Epiſcopos *leviter*, hoc eſt, irreverenter ; *aut graviter*, hoc eſt, contumelioſè, *agat : quod ad periculum totius Imperii noſtri pertinet ; & ut omnes cognoſcant nomen, poteſtatem, vigorem & dignitatem Sacerdotalem ; quòd ex verbis Domini facilè intelligi poteſt, quibus beato Petro, cujus vicem Epiſcopi gerunt, ait :* QUODCUMQUE LIGAVERIS, &c. vicem Petri dicuntur Epiſcopi gerere, quòd acceptâ in Petro poteſtate, vice ac loco Petri habeantur : quemadmodum & ipſi Ro-

mani Pontifices, vice ac loco Petri ſe gerunt, ac Petri vicarios ſe paſſim appellant; majore poteſtate quàm alii, ſed profectò non magis à Chriſto deductâ.

Lib. v. cap. CLXIII.

Unde Epiſcopi qui ſe vice Petri eſſe dicunt, iidem ſe Chriſti vicarios paſſim nominant; non pari amplitudine, quâ Romani Pontifices; ſed autoritate pariter à Chriſto derivatâ.

Præf. Côc. Meld. Tom. VII. Conc. pag. 1816. & ſeq.

Hinc excommunicant, *virtute Spiritûs Sancti & ex autoritate beati Petri Apoſtoli*; quippè qui intelligant, ad ſe quoque dicta, quæ Petro dicta ſint.

Conc. Vienn. can. 1. T. IX. p. 433.

Piget commemorare ejuſmodi innumerabilia, quæ paſſim legentibus occurrent: ex quibus profectò conſtet Epiſcopos omnes, in Petro omnium perſonam gerente, accepiſſe à Chriſto quam habent poteſtatem.

Neque propterea dixeris, nihil præ cæteris accepiſſe Petrum, qui tantùm cæteros figuraret: meminiſſe enim oportet, quid Auguſtinus dixerit: *Petrum Eccleſiæ geſtaſſe perſonam, propter Primatum quem in diſcipulis habuit.* Et alibi: *Petrus Eccleſiæ figuram portans, Apoſtolatus principatum tenens*, &c. quod aſſiduè inculcat, & cæteri Patres uno ore prædicant. Hoc enim habuit præ cæteris, ut, cùm eſſet omnium Princeps, illud poteſtatis à Chriſto proximè & immediatè manantis commune depoſitum, principali jure & ipſe acciperet, & ad ſucceſſores tranſmitteret, ut cæteros Epiſcopos meminiſſe oporteat, ſe primùm in Petro ut unitatis capite deſignatos, formatos, conſtitutos, in Petri ſucceſſore colendo & obſervando, unitatem & pacem ſervare debere.

Aug. Enarr. in Ps. CVIII. n. 1. T. IV. pag. 1215.

Id. Serm. LXXVI. al. XIII. de verb. Domini. c. ij. n. 1. T. v. p. 416.

ADMONITIO EDITORIS.

IN eo loco codicis quem diligentiori curâ recognovit D. Bossuet, hæc ad marginem ipſius ſcripta manu, legimus: *Caput XIV. Eccleſiæ Hiſpanienſis traditio in Conciliis Toletanis & in Concilio Tridentino*; & in ſchedâ hîc inſertâ: *Notanda eſt traditio Eccleſiæ Hiſpanienſis ante Caput XIV.* Quapropter deleto numero Capitis ſequentis, pro *XIV.* poſuerat *XV.* Cùm autem ſolitus fuerit D. Bossuet in ſchedis ea ſcribere quæ ſuo operi addebat, & ea ſola nobis ſuperſint hujus Capitis indicia; an ab autore illud Caput confectum fuerit, an ſchedæ amiſſæ fuerint, prorſus ignoramus. Nos quidem primùm deliberabamus de explendo illo Capite; ſed poſteà mentem mutavimus, rati non noſtrum eſſe viri maximi opus opellâ noſtrâ interpolare. Igitur hîc tantùm breviter docebimus, de origine Poteſtatis Eccleſiaſticæ, qualis fuerit Eccleſiæ Hiſpanienſis traditio.

1°. Obſervandum eſt Hiſpanos Patres in Conciliis Toletanis, de diſciplinæ Capitibus plurimis & maximis ſæpe decreviſſe, hæreſes quoque Arii, Priſciliani & aliorum anathematizâſſe, nullâ petitâ à Romanis Pontificibus ſuorum Synodalium geſtorum confirmatione; adeò aberant ab eo ut crederent à Papâ ſe habere, non à Chriſto decernendi & anathematizandi autoritatem.

2°. Paſſim legimus in illis Conciliis: Epiſcopos *ſummos Pontifices* primum habere Sacerdotii gradum: ipſis commiſſam à *Deo* curam, ut *tueantur defendant ac regant*: eos in Eccleſiâ *officia peragere oculorum: adunationem Sacerdotum eò venerabiliorem cerni, quòd in medio cœtûs eorum, præſentia individuæ Trinitatis adeſſet*: adunatos Epiſcopos *illuſtrari Spiritûs Sancti lumine, quemadmodùm Apoſtoli*: eos Epiſcopos à *Divinâ potentiâ conſtitutos* eſſe: eorum decreta *communi deliberatione* facta habere *plenam, integram, indiſſolubilem autoritatem*: ipſis jus eſſe ligandi ac ſolvendi, cùm Petro Chriſtus dixerit: *Quodcumque ligaveris, &c.* Quo etiam argumento uſos fuiſſe antiquiores Eccleſiæ Doctores mox vidimus; atque ea omnia luculenter probant Hiſpanos Præſules acceptam referre Chriſto ſuam autoritatem.

Vid. paſſ. Conc. Tolet. Tom. Conc. ij. iij. iv v. vj.

Sup. Diſſ. præv. num. LVII. LVIII. & Lib. VII. c. XXIX.

3°. Jam ſuprà annotavit D. Bossuet Patres Concilii Toletani XIV. *Synodum VI. non approbaſſe, niſi facto examine, tametſi à Leone II. probatam conſtitiſſet.* Quòd ſi autoritatis ſuæ fontem eſſe Papam credebant, quid cauſæ eſſe poterat cur in Synodi VI. acta iterùm inquirerent, cùm ea acta non neſcirent à Leone II. ad liquidum jam examinata & confirmata?

An. 400. Tom. ij. Conc. pag. 1229.

Optimi Sacerdotes, inquit Dictinius Epiſcopus, in Concilio Toletano I. *corrigite omnia, quia vobis correctio data eſt.* A quo autem data eſt? Num à Petro? Nequaquam, ſed à Chriſto: *ſcriptum eſt enim*, pergit Dictinius, VOBIS DATÆ SUNT CLAVES REGNI CŒLORUM.

Ep. Oſ. ad Conſt. ap. Athan. Hiſt. Arian. T. I p 371.

Meminerant illi Epiſcopi magni illius Cordubenſis Oſii, qui ſic ſcribebat ad Conſtantium: *Tibi Deus Imperium tradidit, nobis Eccleſiaſtica concredidit.* Atqui ut Deus Imperatoribus IMMEDIATE *Imperium tradidit*, ſic profecto IMMEDIATE Epiſcopis *Eccleſiaſtica concredidit.*

Vid. Palav. & Fra-Paolo.

4° Hiſpani Epiſcopi hanc à Patribus ſuis acceptam doctrinam Tridentum attulerunt. Nam cùm multùm contenderent Itali, ut Synodus, decreto edito, definiret Epiſcopalem autoritatem à Papali originem ſuam ducere, ne id ſtatueretur firmiter obſtiterunt Hiſpani Præſules, quibus Galli noſtri ſe junxère; ſeu potiùs per Spiritum Sanctum, qui huic Synodo præſidebat, non licuit hoc condi decretum, quod adversâ fronte priſcorum Conciliorum ſacris ſtatutis adeò repugnâſſet.

CAPUT XIV.

Cleri Gallicani ab antiqua traditione ducta ſententia: Conventus generalis anni 1655. adversùs Joannem Bagotium acta memorantur.

HANC ſanctam & Apoſtolicam Epiſcopalis juriſdictionis ac poteſtatis à Chriſto immediatè profectæ & inſtitutæ doctrinam, Eccleſia Gallicana ſtudioſiſſimè retinuit, nec paſſa unquam eſt ab eâ traditione deflecti.

* E Societate Jeſu.

** In ſuo libro cui titulus eſt: Defenſe du droit Epiſc.

Vid. act. du Clergé de 1655.

Ut alia omittamus, noſtrâ memoriâ anno videlicet 1655. Joannes Bagotius * degenerem ſententiam, quâ vileſcat Epiſcopatus, propugnâſſe viſus erat **. Id cùm Clerus Gallicanus maximo ac frequentiſſimo conſeſſu Pariſiis congregatus moleſtiſſimè tuliſſet, purgavit ſe coram ampliſſimo cœtu Bagotius, profeſſuſque eſt diſertis verbis: *Epiſcopos immediatè à Chriſto accipere juriſdictionem, atque in ſuis Eccleſiis gubernandis eâdem autoritate pollere, quâ Apoſtoli.*

Idem Bagotius docere viſus, *ita ſe habere Papam reſpectu cujuſcumque Epiſcopi, & cujuſcumque Diœceſeos, ut ſe habet Epiſcopus reſpectu cujuſcumque Curati, & cujuſcumque Parœciæ Diœceſeos*; id à ſe dictum negavit; *atque inter utrumque ingens diſcrimen* eſſe profeſſus eſt, *etiam jure Divino.*

Sacer verò cœtus fideles omnes edoceri voluit, *conſtitutam à Chriſto Papæ autoritatem in totâ Eccleſiâ; Epiſcoporum verò in ſuis Diœceſibus quæ doctrina eſſet Conciliorum Lateranenſis ſub Innocentio III. Florentini ac Tridentini.*

Vid. ib.

Eam doctrinam Gallicani Patres luculentiùs exponunt, datis pro more literis, ad omnes Coepiſcopos, quarum hæc ſumma eſt: *Neminem ortho-*

doxum dubitare, quin Papa ſit caput, Paſtor & Primas univerſalis Eccleſiæ, uti loquitur Concilium Florentinum; cujus poteſtatis jure poſſe eum in caſibus ac formâ in jure præſcriptis, providere regimini omnium Eccleſiarum, omnique paſtorali functioni. Verùm ea doctrina non deſtruit jus Epiſcopale, neque propterea admitti delegatos ſine causâ, qui ſine Epiſcoporum licentiâ omnia eorum munia obire poſſint: Hierarchiam nihil eſſe aliud quàm ſubordinationem quamdam membrorum ad caput; eò eſſe comparatam ut membra conſervet ſub capitis regimine; ac licèt utrique & caput & membra poteſtatem ac vitam ducant ab eodem Chriſto, non tamen eâdem vi neque pari autoritate: Apoſtolos haud minùs Petro fuiſſe ſubjectos, quamquam æquè ac Petrus, à Chriſto miſſionem habuiſſent; ita Epiſcopos qui Apoſtolis ſucceſſerint, haud minùs à Chriſto habere poteſtatem, licèt eam exercere ſub Papâ Petri ſucceſſore debeant: cæterùm violari Epiſcopatum, qui ſecundùm Cyprianum unus eſt, niſi Epiſcopus agnoſcatur à Spiritu ſancto præpoſitus gregi; qui ſe ab ejus autoritate ſegregaverit, ab eo id pati Eccleſiam, quod ſol erepto radio, obſtructo rivo fons, detracto uno ramo, arbor tota pateretur: ac neminem Eccleſiæ verè eſſe conjunctum qui non agnoſcat, & ſuperiorem in totius corporis capite poteſtatem, & quæ in ſubjectis particularium Eccleſiarum capitibus vigeat: & Papam quidem inſtar petræ eſſe, quâ fundatur Eccleſia; Epiſcopos verò columnarum inſtar, quâ portetur; atque omninò ad ſuſtentandam tanti ædificii ſtructuram, & petram, & columnas æquè conſervari oportere.

Hanc celeberrimi conventûs acceptam à Majoribus & tradendam poſteris ſententiam, aulicis artibus (*i*) aliquanto tempore interceptam, conventus Vid. ſup. Lib. VI. c. XXIII. & ſeq.

(*i*) *Aulicis artibus*, *&c.*] Parochi Pariſienſes ad Cœtum Cleri Gallicani an. 1655. detulerunt librum P. BAGOT, cui titulus eſt: *Defenſe du Droit Epiſcopal*, in quem librum Cœtus deputatos à ſe Epiſcopos & Doctores juſſit inquirere. P. BAGOT ſtatim deputatis libellum obtulit, in quo delatas propoſitiones explicare, aut etiam defendere conabatur. Sed deputati, cùm intelligerent hunc libellum nequaquam à Cœtu probari poſſe, ſingulas propoſitiones ſuis cenſuris notare cœperunt. Tum P. BAGOT alterum libellum obtulit, ſaniorem illum quidem priori, veruntamen non eum, qui ſatisfacere poſſe videretur. Ergò Epiſcopus Montis-Albani deputatorum Præſes, de P. BAGOT propoſitionibus retulit ad Cœtum, à quo quidem juſſus eſt articulos conficere, qui Jeſuitæ propoſitionibus adverſarentur. Interim Cardinalis MAZARIN, qui eos articulos legerat, Montis-Albani Præſuli dixit: Nuncium Apoſtolicum ad Regem eâ de re queſtum veniſſe, ſibique videri omninò omittendos articulos. Quare Epiſcopus adiit Nuncium. Sed quamquam probaret in his articulis *ſtatui: Papam accipere à Chriſto immediatè ſuam in omnem Eccleſiam juriſdictionem, vocari eum univerſalis Eccleſiæ jure Divino paſtorem, & dici habere poteſtatem potiorem poteſtati Epiſcoporum, qui etiam jure divino illi obedire tenerentur*, nunquam potuit Nuncium à propoſito deducere, eò quòd Epiſcopi dicebantur habere *immediatè* à Chriſto ſuam poteſtatem, quòd vocabulum *immediatè* ut novum & à Tridentinâ Synodo non uſurpatum Nuncii animum offendebat. Igitur deputati, Nuntio ut ſatisfacerent, hunc articulum coram cœtu illis verbis explicârunt: *Nous avons ſeulement entendu que les Evêques n'étoient point Vicaires d'aucune Puiſſance Eccléſiaſtique qui fût ſur la terre, & que leur puiſſance, tant de l'ordre, que de la juriſdiction intérieure, pour la rémiſſion des péchés, & de l'extérieure, conſiſtant au pouvoir d'excommunier, de juger & de définir les matieres de foi, ſoit en premiere inſtance, ſoit aux Conciles, leur étoit donnée de* JESUS-CHRIST. Deinde Montis-Albani Epiſcopus, lecto articulo à ſe recuſo & ex ipſis Concilii Tridentini verbis compoſito, annotavit hunc loquendi modum verum quidem eſſe, ſed eo tempore non cautum ſatis: itaque ſe ſentire omittendos eſſe articulos, & admittendas P. BAGOT explicationes. Cœtus hoc conſilium, ſimul relationem de eâ re factam comprobavit. Cæterùm encyclica miſſa eſt epiſtola, in quâ egregiè defendebatur Cleri Gallicani doctrina de Juriſdictione Papæ & Epiſcoporum.

Digitized by Google

Eccleſiæ Gallicanæ anno 1682. innovavit ac promulgavit.

Hoc ſacrum depoſitum ab omni Patrum memoriâ Sorbona cuſtodit. Neque unquam innoxios habuit qui aliud ſentirent, ut à nobis prolata monumenta teſtantur.

Nimia illa quidem, inquies, quæ poteſtatem juriſdictionis Parochorum æquè ac Epiſcoporum & Papæ, à Chriſto eſſe docet, ut ex eiſdem monumentis atque ex noviſſimâ Vernantii cenſurâ patet.

Qui hæc objiciunt, doctrinam ſacræ Facultatis non intelligunt: disertè enim explicat hîc agi de Parochis, non quantùm ad *limitationem*, ſed quantùm ad *inſtitutionem primariam*; ſubditque in cenſurâ Vernantii; *Salvâ ſemper immediatâ Epiſcoporum in Prælatos minores, ſeu curatos & plebem ſubditam autoritate.*

Mens ergò Facultatis de ſecundi ordinis Sacerdotibus non ea eſt: inſtitutum à Chriſto, ut ſint eo ritu, quem nunc Eccleſia ſervat in Parœcias diſtriburi; id enim pertinet ad eam limitationem, quam à Papâ quidem, & ab Eccleſiâ eſſe ipſa Facultas docuit; ſed omninò à Chriſto eſſe id, quod ad *primariam* hujus ordinis *Inſtitutionem* pertinet; nempè ut ille ordo ſit in Eccleſiâ neceſſarius, & ſecundo loco ſub Epiſcopis Eccleſiaſticam juriſdictionem exerceat; quam cùm exercet, non ab alio quàm à Chriſto, ſecundùm canones & Epiſcoporum juxtà præſcripta, exercendam accipiat: ita ut Epiſcopis, à quibus conſecrantur & inſtituuntur, tanquam immediatis Paſtoribus, vicariam operam præſtent, quod eſt veriſſimum.

At Epiſcopos, licèt Papæ Divino jure ſubjectos, ejuſdem eſſe ordinis, ejuſdem caracteris, ſive ut loquitur Hieronymus, *ejuſdem meriti*; *ejuſdem ſacerdotii*, collegaſque & Coepiſcopos appellari conſtat: ſcitumque illud Bernardi ad Eugenium Papam: *Non es Dominus Epiſcoporum, ſed unus ex ipſis.*

Hier. ep. ad Evang. c1. al. ad Evag. LXXXV. Tom. IV. p. 803.

Bern. de Conſ. ad Eug. Lib. IV. c. VII. n. 33. Tom. I. p. 444.

Quod ergò nuperrimè inventum eſt, Epiſcopos à Papâ juriſdictionem habere, ejuſque quoſdam eſſe vicarios, ut duodecim ſæculis inauditum, à ſcholis Chriſtianis amandari oporteret.

CAPUT

CAPUT XV.

Autoris Anonymi, de juriſdictione Epiſcopali à ſummo Pontifice profectâ, vanæ commentationes* : S. GREGORII *loci* : BELLARMINI *objectio* : S. FELICIS III. *locus.

QUAM firma & antiqua ſit noſtra ſententia, aliorum vani conatus docent, ac præſertim Anonymi, qui *de libertatibus* ſcripſit. Is enim, ut nihil intactum relinqueret, quò vileſceret Epiſcopatûs dignitas, totum VIII. librum in hâc quæſtione conſumpſit, conquiſitis undique autoribus, qui degenerem ſententiam ſequerentur. Et quidem ſcholaſticos ac poſtremæ ætatis autores facilè invenit, multoſque laudavit: ex antiquitate nihil omninò protulit, præter illa, quæ de Petro dicta retulimus; quæ quàm abs re ſint, omnes eruditi vident.

Anon. de Libert. &c. toto lib. VIII. impr. c. X. & XI.

Sanè & Joannem Ravennatem retulit, qui ad S. Gregorium de Romanâ Eccleſiâ hæc ſcribat: *Quæ univerſali Eccleſiæ jura ſua tranſmittit.* Sed hæc nihil aliud ſonant, quàm omnium Eccleſiarum jura, etiam Eccleſiæ Romanæ autoritate muniri, eòque tecurrere omnes, quorum jura violentur, quod eſt certiſſimum. Si quis autem illa verba eò pertinere putet, ut à Papâ, non à Chriſto Epiſcopatûs jura profluant, næ ille arbitretur à Joanne Ravennate plus tribui Gregorio, quàm ipſe ſibi Gregorius tribuat; is enim nihil aliud Petro autori ſuo tribuit, quàm ut ei à Chriſto *cura totius Eccleſiæ, & Principatus commiſſus ſit* : hoc eſt, ut univerſam qualis à Chriſto inſtituta eſt, regat Eccleſiam; non profectò, ut omnia Eccleſiæ jura à ſe, non à Chriſto tranſmiſſa eſſe putet. Idem Gregorius de ſe cæteriſque fratribus Eccleſiarum Epiſcopis hæc ſcribit: *Quid ergò nos Epiſcopi dicimus, qui honoris locum ex Domini noſtri humilitate ſuſcepimus, & tamen ſuperbiam hoſtis ipſius imitamur.* Nempè ſe accenſet cæteris, qui *honoris locum* à Chriſto æquè ſuſcipiant; non eum ſe eſſe vult, qui omnia jura cæteris tribuat. Quo etiam loco id ſcribit: *Certè Petrus Apoſtolus primum membrum ſanctæ & univerſalis Eccleſiæ eſt; Paulus, Andreas, Joannes quid aliud, quàm ſingularum ſunt plebium capita?* A Chriſto utique, non à Petro conſtituta; unde ſubdit: *Et tamen ſub uno capite omnes membra ſunt Eccleſiæ.* A quo quidem capite, Chriſto ſcilicet, vim omnem ſuam ducunt; non à Petro, qui licèt ſuo modo caput omnium, reſpectu tamen Chriſti, unà cùm ipſis membrum eſt; omnibuſque pariter virtus & autoritas à Chriſto tribuitur, ac licèt non æqua omnibus, tamen omnibus æquè. *(k)*

Joan. Raven. Epiſt. ad Greg. Mag. epiſt. LVII. Lib. iij. al. LV. Lib. ij. T. ij. p. 668.

Greg. Mag. Lib. V. epiſt. XX. Maur. Aug. al. Lib. IV. ep. XXXII. ib. p. 748.

Id. epiſt. XVIII. ad Joan. C. P. p. 744. al. lib. IV. ep. XXXVIII.

Ib. p. 743.

(*k*) *Omnibus æquè.*] Argumentum D. BOSSUET confirmatur his Gregorii verbis in eâdem epiſtolâ. *Numquid non . . . . . per venerandum Chalcedonenſe Concilium, hujus Apoſtolicæ Sedis Antiſtites . . . . . univerſales oblato honore vocati ſunt? Sed tamen nullus unquam tali vocabulo appellari voluit, nullus ſibi hoc temerarium nomen arripuit, ne, ſi ſibi in Pontificatûs gradu, gloriam ſingularitatis arriperet, hanc omnibus fratribus denegâſſe videretur.* . Ib. p. 743,

Id. ibid. Lib. VIII ep. XXX. ad Eulog. Alex. p. 919. al. lib. VII. ep. XXX.

Non ergò à ſe putent Romanum Pontificem honoratum, dum volunt Epiſcopos illi, potiùs quàm Chriſto, referre acceptam eam, quam exercent, cœleſtem juriſdictionem. Gregorium recordentur. *Non honorem*, inquit, *eſſe deputo, in quo fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco: meus namque honor eſt, honor univerſalis Eccleſiæ. Tunc ergò verè honoratus ſum, cùm ſingulis quibuſque honor debitus non negatur.*

Anon. de Libert. &c. lib. VIII. cap. iij. iv.

Nihil autem ad rem, quæ ſcribit Anonymus de Alexandrino & Antiocheno Patriarchatu, per Petrum Apoſtolum conſtituto; longè verò minùs ad rem, quod etiam de phantaſtico Galliæ Patriarchâ, ſingulari capite agit; ac pudere debuit virum gravem, in his etiam ſomniis confutandis tantum operæ collocaſſe. Sed certum erat nihil prætermittere, quod aliquam Gallis invidiam apud imperitos conflare poſſet.

Ib. cap. v. & ſeq. Tit. I. 5.

Metropolitanas Eccleſias, præſertim in Galliâ, ſuam à ſummo Pontifice autoritatem traxiſſe narrat: quo cauſæ ſuæ emolumento? Nempè & Paulus Titum in Cretâ Metropolitam inſtituit, juſſitque ut per Eccleſias Epiſcopos conſtitueret. An hîc etiam neceſſe fuit intervenire Petrum? An Petrus Epheſinam, Cæſarienſem, Heracleenſem, aliaſque in Oriente primarias Sedes inſtituit, quæ non modò Epiſcopos, ſed etiam Metropolitas plurimos ſub ſe haberent?

Anon. ib. c. XII. n. 2.

Quòd verò Epiſcopatum toto orbe terrarum ab uno Petro & ſucceſſoribus propagatum dicit, nullâ probatione dicit:tanquam alii Apoſtoli nihil egerint. Quòd no nniſi autoritate Petri diſtributas Diœceſes, & cuique paſtori ſuum aſſignatum gregem aſſerit: quòd, quidquid cæteri Apoſtoli, Paulus etiam apud Cretenſes, egerint & juſſerint, Petri & ſucceſſorum expreſſo vel tacito conſenſu valuiſſe reſpondet; hæc contemnenda potiùs, quàm confutanda duximus, & in tantâ literarum luce ab homine gravi dici potuiſſe miramur.

Ib. tot. cap.

Jam quòd his ratiociniis delectatur: Epiſcopi Papæ ſubjecti ſunt; Epiſcopi à Papâ deponi, à Papâ reponi poſſunt (ſervatis quidem canonibus) Epiſcopalis juriſdictio ab ipſo ordine ſive charactere ſeparari poteſt; ergò à Papâ eſt: Epiſcopi inæqualem nec eandem cum Papâ juriſdictionem accipiunt; ergò non à Chriſto: (quaſi Chriſto non licuerit, honorem ac poteſtatem à ſe immediatè diffuſam diverſâ menſurâ, modoque & certo ordine temperare ac diſtribuere,) ne memoratu quidem dignum eſt.

Nec melioris notæ illud: *In regimine Monarchico ſupremus Princeps officia aliis etiam Principibus diſtribuit, ac juriſdictionem confert.* Demonſtrandum enim erat, Eccleſiaſticam Monarchiam, ſub Chriſto præcipuo Monarchâ conſtitutam, ad formam Monarchiæ ſæcularis penitùs inſtitutam eſſe, quod eſt falſiſſimum: id, inquam, Scripturis & traditione demonſtrandum, non ex proprio cerebro, vaniſque ratiocinationibus Chriſtianæ Reipublicæ forma effingenda erat.

(*l*) *Honorem ſuum perdere.*] Videtur ab Eulogio vocatum fuiſſe Gregorium *Papam univerſalem*, quem titulum arrogantiâ plenum Gregorius repudiabat. *Scio qui ſum*, inquit, *qui eſtis: loco enim mihi fratres eſtis, moribus Patres.* Deindè ſequuntur ea verba quæ D. BOSSUET allegat.

Illud verò longè eſt abſurdiſſimum, quòd ſtatim ſignificat: *juriſdictionem ab eo eſſe, qui confert titulum:* item ab Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus eſſe, qui Diœceſes ſeu Parochias diſtribuerint, fundârint Eccleſias, Paſtores conſtituerint, plebem aſſignârint. Cui enim non ſit obvium, ab Apoſtolis, Apoſtoliciſque viris ſeparata loca, perſonas deſignatas; à CHRISTO tamen ipſo juriſdictionem eſſe collatam? Quòd ſi verbis ludimus, contendimuſque à CHRISTO immediatè non eſſe, quod ſit per homines; jam ergò nec Papalis juriſdictio à CHRISTO ſit. Romanus enim Pontifex æquè ac cæteri ab hominibus eligitur, ab hominibus ordinatur. Quis autem ei Romanam Diœceſim aſſignavit, cujus eſt peculiaris Epiſcopus? A quo Epiſcopalem hanc juriſdictionem accepit? An à Petro & anteceſſoribus jam pridem in Cœlum aſſumptis? An fortè à ſe ipſo ut Papâ, non autem à CHRISTO? Apage deliria, vana ratiocinia evaneſcant. Ibid cap. 1. n. 9. cap. viij. n. 14. cap. xij. n. 5. 6.

Memorat Bellarminus Bullas Pontificias Epiſcoporum inſtituendorum causâ datas. Neque quidquam aliud profert: *(m)* neque recordatur, quàm hæc noviria ac poſtremæ ætatis ſint; & quàm nec ad Græcos, nec ad alios Orientales pertineant, quos non eâ conditione, ut Bullas deinceps acciperent, Eccleſia Catholica toties ſuſceperit; imò in antiquo uſu reliquerit. Bell. de R. P. Lib. iv. c. xxiv.

Neque tamen refugimus id, quod eſt à Felice III. dictum: *Per quam* (*Apoſtolicam ſcilicet Sedem*) *largiente* CHRISTO, *omnium ſolidatur dignitas Sacerdotum:* non quòd eos inſtitueret omnes Epiſcopos, quod eſt falſiſſimum, ſed quòd malè & præter Canonicum ordinem inſtitutos, à ſuâ communione, ſuo quodam jure depelleret, eiſque communicando ſolidaret. Felix. iij. ep. xiij. ad Flav. C. P. Tom. iv. Conc. pag. 1089.

De tribus Patriarchis, qui cæteros deinde Epiſcopos confirmarent, à Sede Apoſtolicâ confirmandis, quod objiciunt, etiamſi eſſet certiſſimum, & vetuſtiſſimum, atque ab ipſâ Chriſtianitatis origine repetitum; quid ad nos pertinet? cùm certum ſit, Carthaginenſem Eccleſiam, & antequàm conſtantinopolitanæ Sedi ſubderentur *, Epheſinam, Heracleenſem, Cæſarienſem in Cappadociâ, aliaſque abſolutæ ordinationis jure gaviſas: quo etiam potitas eſſe Gallicanas & Hiſpanienſes Eccleſias, ex antiquis utriuſque Eccleſiæ Canonibus erui, æquis conſtabit judicibus. Dicant tamen an valuerint, an non?

* ſubditæ quidem ſunt à Chalcedonenſi Synodo, ut videre eſt Act. XV.

Sæpè vidimus Romanorum etiam Pontificum electionem atque inſtitutionem, ſi quid dubii fortè intervenit, Conciliorum atque Eccleſiarum conſenſione, autoritate, decreto agnitam & firmatam, multoſque ipſo fatente Baronio, intruſos, Simoniacos, nulloſque Pontifices, ſummâ tamen autoritate valuiſſe; quod Eccleſia Catholica, tacito ſaltem conſenſu, eorum inſtitutionem ac geſta comprobaret, rataque haberet. An ergò propterea Romani Pontificis juriſdictionem ab Eccleſiâ eſſe dicemus? Sed nos in perſpicuâ re plus æquo immoramur. Satis enim ſcimus, neminem diſſenſurum, qui quidem antiquitatem vel primoribus labiis deguſtârit: neque futuros unquam fuiſſe, qui juriſdictionem omnem Eccleſiaſticam ab ipſo Papâ repe- Vid. Baro. de Serg. iij. Land. Joã. x. Joã. xi. Tom. x. paſſ.

(*m*) *Neque quidquam aliud profert.*] Multa quidem profert; ſed illud argumentum maximè urget, tanquam præ cæteris firmiſſimum.

tendam ducerent, niſi & fuiſſent, qui cùm omnia extraordinariè habere & gerere affectarent, omninò imminutâ Epiſcoporum poteſtate ſibi opus eſſe crederent.

CAPUT XVI.

Loci S. Joannis CHRYSOSTOMI, *à noviſſimo autore Anonymo objecti.*

NOVISSIMUS autor Anonymus multa ex Beato Joanne Chryſoſtomo & Auguſtino profert, quibus ea, quam tuemur, Conciliorum autoritas infringi videatur. Libri enim V. Caput XII. hunc titulum præfert: *Sententia Sancti Joannis Chryſoſtomi de comparatione beati Petri cum cæteris Apo-*
Anon. lib. v. cap. xij.
ſtolis, etiam ſimul unitis. Quo loco congerit mira, ſed omninò extra rem; ut vel exinde ſpecimen capi poſſit, quàm ſit ejus autoris, ad ſpeciem magis quàm ad veritatem compoſita oratio.

Ad hanc ergò CHRISTI interrogationem: *Vos autem quem me eſſe dicitis?* hæc à Chryſoſtomo notata memorat, quibus ſignificet, *ſuperiùs eſſe Sancti*
Anon. ib. n. 1.
Petri circa fidem judicium, cæterorum omnium Apoſtolorum judicio.

Chryſ. Hom. l.xiv. al. lv. in Matt. Tom. vii. p. 546. & ſeq. Mat. xvi. 15.
Primùm quidem, *Petrum nonſolum omnes alios repræſentâſſe, omnium vice ad interrogationem* CHRISTI *reſpondendo, ſed ipſorum etiam non expectâſſe ſuffragium*; quod quidem veriſſimum eſt, ſed nihil ad rem. An enim coram ipſo CHRISTO Præſidem egiſſe volunt, & ſingulorum rogare potuiſſe ſententiam? Rem abſurdam primùm; tùm etiam inutilem; non enim neceſſe id erat, cùm vel inde à primo CHRISTI miraculo in Canâ Galileæ Joannes ſcrip-
Anon. ib. Joan. ij. 11.
ſerit: *Crediderunt in eum Diſcipuli ejus*; & utique non in hominem, ſed in Deum credebant, atque id Petro gnatum.

Neque magis eſt ad rem id, quod Anonymus notatum à Chryſoſtomo memorat: Petrum *præſiluiſſe & præveniſſe.* Prævenit enim certè omnium reſponſionem, non omnium fidem. Neque ad quæſtionem pertinet, an
Anon. ib. n. 2.
Petrus, rogatis aliorum ſuffragiis, pro omnibus reſponderit. Non enim id quiſquam cogitat, eò obſtringi Romanum Pontificem Petri ſucceſſorem, ut nihil communi nomine pronunciet, niſi rogatis omnium ſuffragiis, cùm ex omnium Eccleſiarum communicatione, facilè intelligere poſſit communem traditionem & fidem, quam exponere teneatur.

Jam Anonymus ad hæc verba Chryſoſtomi: *Os & vertex conſortii totius*, notare debuiſſet, eum eſſe oris loco, qui promat quid omnes ſentiant. Quod autem illud adſcribit (*nota hæc verba*) VERTEX CONSORTII TOTIUS, ET NON APOSTOLORUM TANTÙM SEORSÌM SUMPTORUM, quàm futile! Quis
Ib. n. 1.
enim inter Catholicos dubitat quin Romanus Pontifex ſit caput & vertex totius Eccleſiæ? An proinde ejus ſententia omnium ſententiæ prævaleat, quæſtio eſt. Quin Senatûs Princeps, totius ordinis Princeps, caputque dicitur: quod non eò dixerim, ut Romanus Pontifex non majore dignitate polleat, ſed quod ea quæ jactant, cum inferiori quoque dignitate conſtent.

Ib. n 3
Anonymus memorat ſecundo loco à Chryſoſtomo notatum, Petrum per-

Digitized by Google

fectiore modo CHRISTUM cognoviſſe, quàm qui eum Filium Dei anteà conſeſſi fuerant; quod de cæteris aliquatenùs verum eſt, de Apoſtolis certè abſurdiſſimum, quos ante Petri confeſſionem in nudum hominem crediſſe, nemo niſi impiè dixerit; ac, ſi id Chryſoſtomus diceret, commodâ interpretatione in aliam ſententiam emolliendus eſſet, (*n*) quod hujus loci non eſt.

Obſervat tertio loco hæc verba Chryſoſtomi: *Pater illi quod loqueretur ſuggeſſit:* unde concludit Anonymus: *Petrum Divinæ ſententiæ ſibi à patre ſuggeſtæ promulgatorem, non humanæ opinionis relatorem extitiſſe.* ib. n. 4.

Quo loco multa peccat: primùm quod nemo cogitet Petrum, cùm ſuam & aliorum expoſuit fidem, *humanæ tantùm opinionis relatorem extitiſſe.* Non enim humana opinio eſt, in quam de CHRISTO Deo Apoſtolicus ordo conſentiat. Tùm ſtant illa duo ſimul, & Petrum communis fidei eſſe interpretem, & eam nihilominùs à patre acceptam eſſe.

Quod quarto & quinto loco Anonymus memorat, ad Petrum *verè ac propriè factam eſſe promiſſionem de ædificandâ ſuper ipſum Eccleſiâ*; & cùm à Chryſoſtomo dicitur Eccleſia ſuper ipſam fidem niti, id intelligi debere per ſingularem quemdam reſpectum ad Petrum ejuſque ſucceſſores in Sede Apoſtolicâ, eximios fidei profeſſores ac prædicatores; tùm Petrum paſtorem univerſi gregis eſſe conſtitutum. Omnes quidem, ac præcipuè Pariſienſes noſtri & Gallicani Patres confitentur, neque in communi fide ſtabiliendâ laborandum fuit. Ib. n. 5. 6. 7. Chryſoſt. loc. jam. cit. n. 2. p. 546.

Neque etiam negant id quod ab Anonymo ſexto loco eſt poſitum: *Ut Petro verè, propriè, ac excellentiori modo revelata fuerat* CHRISTI *Divinitas.... ita ipſi verè & propriè & immediatè dari claves Regni Cælorum:* hæc enim poſtrema ſunt certiſſima, additis ſanè iis, quæ ex Auguſtino ac Patrum traditione hauſimus. At ſupereſt quæſtio, quâ conditione, quâ lege adminiſtrandæ claves, idque ex univerſali traditione explicandum, non ex uno ambiguo & utrique ſententiæ apto Chryſoſtomi loco. Ib. n. 7. Sup. hoc. lib. cap. xij. & ſeq.

Quod autem & hîc & ſeptimo loco notatum ab Anonymo eſt; *Petrum ad altiorem Divinitatis* CHRISTI *cognitionem evectum*, quàm cæteri Apoſtoli, quis aſſerere audeat? Certè ad excellentius ejus præconium adductum fuiſſe conſtat, quod ſufficit. Anon. ib. n. 8.

Quod eſt octavò in Chryſoſtomo obſervatum; Jeremiam quidem uni genti, Petrum verò univerſo terrarum Orbi eſſe præpoſitum quis negat; ut eloquentiſſimè, ita ſuo modo veriſſimè à Chryſoſtomo eſſe dictum? Cùm Ib. n. 9. Chryſ. loc. cit. p. 548.

(*n*) *Emolliendus eſſet.*) Dicit Chryſoſtomus *eos qui in navigio erant poſt tempeſtatem & dicebant:* VERE FILIUS DEI EST HIC, *confeſſos fuiſſe, quaſi verè filium eximium quidem inter multos, non tamen ex ipſâ Patris ſubſtantiâ.* Quo loco annotandum eſt 1°. ipſum Petrum per tempeſtatem non parum vacillâſſe, quem Chriſtus his verbis redarguit: *Modicæ fidei, quare dubitaſti?* 2°. Chryſoſtomum non dicere *eos qui in navigio erant* fuiſſe Apoſtolos; proindeque ruere D. CHARLAS argumentationem. Nam non habebit quod reſpondeat, ſi dixerimus eos, qui tam demiſſè de Chriſto ſentiebant, fuiſſe judæos quoſdam, aut fortè diſcipulos infirmioris fidei, non autem Apoſtolos. 3°. Plerique Scripturæ interpretes, in eo certè capite, Chryſoſtomum negligunt; quippe qui ſentiant Chriſtum verum Deum creditum ab iis *qui in navigio erant*, licèt eam fidem non ita diſtinctè & fervido eo animo, quo deinde Petrus, profiterentur.

præfectura Petri, non modò amplitudine, ſed etiam ordinariâ poteſtate præſtet.

Chryſoſt. loc. cit. n. 3. Anon. ib. n. 10. Quòd denique Anonymus Chryſoſtomum ſic concluſiſſe memorat: *Tu verò mecum, ex eis omnibus intellige, quanta ſit poteſtas ejus*, ad Hæreticos certè vertenda ſunt, non ad Pariſienſes, aut ad Patres Gallicanos, qui hanc poteſtatem eſſe maximam, ac planè cœleſtem confitentur.

Anon. ib. n. 11. Quod autem ex alio Chryſoſtomi loco, hæc infert Anonymus: *Si Petrus ſplendor totius mundi, ſi Apoſtolorum Doctor, ab ipſo alii, non ab aliis ipſe inſtrui atque doceri indiguit:* quorsùm ſpectat? Niſi fortè ut Paulus Petrum temerè, non modò docuiſſe, ſed etiam reprehendiſſe videatur.

CAPUT XVII.

Alius Chrysostomi *locus, in Acta Apoſtolorum.*

Anon. ib. n. 12. Chryſ. Homil. iij. in act. n. 1. T. ix. p. 23. Chryſ. ib. NOSTER Anonymus ultimo loco memorat beati Chryſoſtomi Homiliam III. in Acta Apoſtolorum, in eâque vim facit maximam. Ibi ſanctus Doctor exponit ſermonem Petri de uno ex diſcipulis in Collegium Apoſtolicum cooptando. Quo loco Chryſoſtomus id notat: Petrum ubique loqui primum: Græca autem ſic habent: *Et ut fervidus, & ut is cui à Chriſto grex eſſet creditus, & ut cœtûs Princeps, ſemper primus incipit loqui:* hoc autem omnes confitentur. Chryſoſtomus paulò poſt: *Conſidera quàm Petrus agit omnia ex communi diſcipulorum ſententiâ, nihil autoritate, nihil imperio:* quæ nobis quidem proſint, potiùs quàm noceant. Poſt multa interjecta ſubdit: *Multitudini permittit judicium, & eos qui eligerent reddens* Ibid. n. 2. p. 25. *reverendos, & ſeipſum ab invidiâ liberans*; ac poſteà: *An non licebat ipſi eligere? Licebat & quidem maximè; verùm id non facit, ne cui videretur gratificari.* Quo loco noſter Anonymus ſomniat voluiſſe Chryſoſtomum, ut Petrus jure ſuo potuerit totum negotium peragere, etiam inconſultis fratribus, quod procul eſt à Chryſoſtomi mente, & ab illis temporibus. Id voluit Chryſoſtomus, Petro ſacri cœtûs Principi licuiſſe, ut ſicut de electione primus verba fecerat, ita ſimul aliquem deſignaret, atque deligeret, in quem alii deinde facile conſentirent. Quod quidem eſt eligere, non ſolum,
Act. 1. 22. ſed primum. Hoc autem non fecit Petrus. Indefinitè dixit: *Oportet teſtem reſurrectionis Chriſti nobiſcum fieri unum ex iſtis.* Notat ergò Chryſoſtomus Petri modeſtiam, qui aliorum noluerit præoccupare judicia. At ſi, quod Chryſoſtomus ne cogitat quidem, id volunt, ut Petro vel ſoli licuerit totam rem pro poteſtate conficere; quid poſteà conſequetur? Certè ut Petri ſucceſſor, ſeorſim ab Eccleſiâ etiam congregatâ, aliquid poſſit, puta deligere aliquem Epiſcopum; non proinde ſumma hæc definire poſſit, quæ ad fidem, quæ ad ſchiſma, quæ ad univerſalem reformationem pertinent: quâ in re quæſtio eſt poſita. Quamobrem Chryſoſtomus, utcumque intelligendus eſt, ipſe certè Anonymus extrà quæſtionem ludit.

Quæ deinde ſequuntur ab Anonymo relata verba Chryſoſtomi, variè leguntur in Græcis codicibus, & vulgatus quidem interpres, quem ſequi-

tur Anonymus, ſic habet: *Quamquam autem habet* (Petrus) *conſtituendi jus par omnibus, tamen hæc congruenter fiebant ob virtutem viri; & ob hoc quod tunc temporis Præfectura non honos erat, ſed cura ſubditorum.* Unde illa Anonymi vana: *Petrum habuiſſe jus par omnibus, non ſolum* SEORSIM, *ſed etiam* SIMUL SUMPTIS. An Chryſoſtomus hoc dicit? Non has argutias in populari ſermone tantus orator ſectabatur; nihilque aliud hæc indicant, quam ut Petrus æquè ac cæteri potuerit aliquem deligere, ac deſignare primus; id tamen aliorum arbitrio reliquerit.

Chryſſto. ib. n. 3. p. 26.
Anon.loc. cit.

Hæc dicimus ad Chryſoſtomi locum, prout legit interpres; at alia lectio eſt, quam vulgati codices retinuerunt. Sic autem habet ad verbum: *Quanquam nec æqualem omnibus conſtitutionem habebat*, &c. affirmationis loco, negatione repoſitâ: quam lectionem excutere non eſt animus; ac dumtaxat monemus Anonymum, recurrendum fuiſſe ad fontes, neque ex incertâ lectione certam concluſionem elici debuiſſe.

At illud palmatium putat, quod ſubdit Chryſoſtomus: *Meritò primus omnium autoritatem uſurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu: ad hunc enim Chriſtus dixit,* CONFIRMA FRATRES TUOS. Quo loco Anonymus ſubtile illud ſuum inculcare non ceſſat: *Omnes habet in manu*, ergò *omnes ſimul ſumptos*; quæ tamen nec ſufficerent; & quando quidem rem ad extremos apices urget, addere debuiſſet; Petrum etiam ſolum omnia potuiſſe quocumque in negotio: nec tantùm in deſignando Matthiâ; ſed etiam in exponendâ fide, in extinguendo ſchiſmate, in conſtituendâ univerſali diſciplinâ; idque abſolutè & ad nutum, nec ullâ Coapoſtolis deliberatione permiſſâ: qualia nec Petrus nec ipſe Chryſoſtomus, nec quiſquam homo ſanus ſomniavit.

Chryſ.Ibi.

Nos quidem confitemur, Petrum omnium primum, ut ait Chryſoſtomus, non tamen ſolum in Eccleſiæ negotiis meritò *uſurpare*, ſibique vindicare *autoritatem*, & confirmare fratres juſſum; & quod ſuo loco diligentiùs expendemus, ejus, in re obviâ neque multùm controverſâ, prono omnium aſſenſu obtinuiſſe ſententiam. Cæterùm ubi gravis orta eſt diſſenſio, qualis illa de legalibus, Act. XV. variabantque ſententiæ, ſigillatim dixiſſe & judicaſſe omnes, remque eſſe deciſam omnium autoritate conjunctâ: unde illud extiterit: *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis*; miſſumque ad Eccleſias non unius Petri, ſed omnium Apoſtolorum, quotquot adeſſe poterant, ut ipſe Chryſoſtomus loquitur, *commune decretum*.

Inf. lib. IX.
Act. xv. 28.
Chryſoſt. hom. xxxiij in Act. Apoſt. Tom. IX. p. 253.

CAPUT XVIII.

S. Auguſtini *locus ab eodem Anonymo objectus, contra Conciliorum autoritatem indeclinabilem.*

Anon lib. vij. c. ix. n. 11. IDem Anonymus autor libro VII. hunc objicit S. Auguſtini locum ex libro II. adverſùs Donatiſtas; quo loco ſanctus Doctor reſpondet Donatiſtis, qui autoritatem Conciliumque Cypriani aſſiduè objectabant. De Aug. lib. ij. de Bapt. cont. Donat. c. iij. n. 4. Tom. ix. Bened. p. 98. Conciliis autem hæc habet: *Et ipſa Concilia, quæ per ſingulas Regiones vel Provincias fiunt, plenariorum Conciliorum autoritati, quæ fiunt ex univerſo Orbe Chriſtiano, ſine ullis ambagibus cedere, ipſaque plenaria ſæpè priora poſterioribus emendari; cùm aliquo rerum experimento aperitur quod clauſum erat, vel cognoſcitur quod latebat.* Huc uſque Anonymus. Addemus & Ib. cap. viii. num. 14. p. 104. illud ejuſdem Auguſtini ex eodem libro: *Nam & Concilia poſteriora prioribus apud poſteros præponuntur, & univerſum partibus jure optimo præponitur.*

Anon. loc. cit. Probat Anonymus, hîc agi de Conciliis ſtricto ſenſu plenariis, eò quòd Auguſtinus loquatur de Conciliis, *quæ fiunt ex univerſo Orbe Chriſtiano.* Probat agi *de fidei quæſtionibus*, quòd *hæc* de Conciliis *dicta ſint, occaſione hæreſis ſcilicet Donatiſtarum Baptiſmum iterantium.* Queis fretus hæc ait: *Reſpondeant huic Auguſtini loco, qui judicium Concilii judiciò Papæ in fidei quæſtionibus præponunt.* Meliùs diceremus; reſpondeat Anonymus hæreticis, qui unum hunc præ cæteris jactant locum, ut in fidei quæſtionibus, Concilia œcumenica errare poſſe probent. An forte reſpondebit, id quod perſæpè profitetur, agere ſe de Conciliis, *à quibus ſummus Pontifex ejuſque Legati abſint?* Non ita Auguſtinus: de Conciliis agit qualia tum quoque celebrabantur verè œcumenicis, quibus cum aliis Epiſcopis ex univerſo Orbe Chriſtiano congregatis Romanus Pontifex Collegii Epiſcopalis Princeps & Caput intereſſet.

Sanè non Pariſienſes privatim, ſed tota Theologorum & Canoniſtarum ſchola profitetur certos eſſe caſus, eoſque extraordinarios, in quibus Concilia generalia ſine Romano Pontifice celebrari poſſint. Neque ea Concilia quiſquam Theologorum, ac ne ipſe quidem negat Anonymus, cùm nempè in eos caſus incidimus, *qui non alia remedia patiuntur.* At illi caſus nondum inciderant, ut eos ab Auguſtino prævideri neceſſe fuerit. Illud certè n. 3. ... Concilium ex Orbe Chriſtiano collectum, quod objiciebat Donatiſtis, non ſine Romano Pontifice celebratum eſſe, aut Auguſtinus ſignificat, aut quiſpiam hominum cogitavit. Imò illud Concilium, quo Donatiſtas premebat, conſueto more erat actum. Idem Concilium irrefragabilis autoritatis fuiſſe, Auguſtinus docet: id enim ubique agit, ut de rebaptiſatione, de quâ ageAug. loc. cit. c. i. iv. 12. batur, nullus jam ſuperſit dubitandi locus, poſteà quàm ea quæſtio *ad Concilii plenarii autoritatem roburque perducta eſt.* Cui Concilio ſi Anonymus derogat autoritatem, aut ab Auguſtino derogatam putat, palàm ad hæreticorum caſtra tranſit, qui veris legitimiſque Conciliis œcumenicis adverſatur,

tur. Quare aut hæreticis ſe adjungat oportet, aut hunc, quem nexuit, nodum, nobis ipſe exolvat. Atque hi ſunt qui invidioſiſſimè jactant favere nos hæreticis, quòd Catholicam innoxiamque ſententiam tueamur : ipſi interim ab hæreticis arma mutuantur, quibus Conciliorum fidem autoritatemque proterant.

Nos facilè cùm Bellarmino aliiſque Catholicis reſpondemus, agi quidem hìc de Conciliis verè œcumenicis, eaque indubiè emendari poſſe à poſterioribus Conciliis in rebus facti aut diſciplinæ variabilis : quem ſenſum Auguſtinus apertè indicat his verbis, *Plenaria Concilia ſæpè priora poſterioribus emendari, cùm aliquo rerum experimento aperitur quod clauſum erat, & cognoſcitur quod latebat.* Ergò Auguſtinus ſpectat non ipſam incommutabilem veritatem, quam ſola apprehendat fides; ſed eas profectò res, quæ *in rerum experimento* ſunt poſitæ : quibus verbis ab Auguſtino deſignatas fidei veritates, neque ratio ſinit, neque quiſquam in ejus libris unquam repererit. Bell. de Conc. Autor. lib. ij. c. vij.

Jam quod Anonymus objicit, id à S. Auguſtino dictum, occaſione fidei ab hæreticis læſæ, quid agat ignoramus. An ut Concilia œcumenica in fide errare poſſint? Impium, hæreticum, omnibus Catholicis deteſtandum. An ut Auguſtinus cum hæreticis ſenſerit, Conciliiſque univerſalibus legitimis detraxerit autoritatem? Abſurdum, erroneum, ipſi Auguſtino contrarium : cùm is non aliâ magis ratione Donatiſtas à rebaptizatione deterreat, quàm quòd ab univerſalis Concilii autoritate receſſerint. Prorſùs Anonymi nos piget, qui Concilaris autoritatis odio ad hæc miſera & infanda proſiliat. Nos autem cum Catholicis facilè reſpondemus : verba quidem Auguſtini, quæ cum hæreticis Anonymus urget, occaſione quidem fidei eſſe prolata : nihil tamen prohibere, quominùs occaſione captâ de Conciliorum Decretis univerſim tractet, atque ab uno caſu tranſeat ad alios, quibus priora Concilia etiam plenaria à poſterioribus emendari poſſint. Agebat enim adversùs Donatiſtas univerſalis Eccleſiæ contemptores, qui proinde Conciliorum autoritatem, non ex illâ à Christo Eccleſiæ univerſali factâ promiſſione, ſed humano more æſtimabant. Quâ quidem intentione ſufficit, ut probet Donatiſtis, anteriùs habitum Cypriani Concilium objicientibus, poſteriora Concilia anterioribus meritò anteponi; in iis certè caſibus, in quibus eſſe poſſit emendationi locus. Cæterùm cùm eos caſus ad *rerum experimenta* reſtringit, id diligentiſſimè cavet, ne ad ipſam fidem invariabilem protendantur. Atque hæc ad hæreticam Anonymi objectionem dicta ſint, fuſiùs fortaſſe quàm par erat, niſi ad Conciliorum adversùs hæreticos tuendam Majeſtatem forent neceſſaria.

CAPUT XIX.

Alii loci AUGUSTINI *ab eodem objecti: an Papa Eccleſiam Catholicam repræſentet.*

HÆc habuit Anonymus, quæ Conciliis œcumenicis totam Eccleſiam repræſentantibus objiceret. Nunc ea profetimus, quibus docet, Eccleſiam univerſalem per Papam repræſentari.

Et quidem in Eccleſiaſticis geſtis invenimus, à ſummis Pontificibus & Conciliis dictum, Eccleſiam Catholicam repræſentari Synodis œcumenicis, ejus virtutem omnem poteſtatemque complexis, quod ipsâ repræſentandi voce deſignare ſolemus. Id autem de Romano Pontifice, neque ab ipſis Pontificibus, neque à Conciliis œcumenicis, neque uſpiam in geſtis Eccleſiaſticis legimus: ut profectò novam vocem omiſſam ab Anonymo oporteret. Sed eam probare nititur adductis beati Auguſtini locis, quibus Petrus dicitur Eccleſiam figuraſſe: qui loci à propoſito longe diſtant. Aliud enim eſt in Petro univerſam Eccleſiæ vim atque autoritatem fuiſſe præſentem, quo ipſa repræſentandi ratio conſtat: aliud in Petro, tanquam in Sacramento, in typo, in figurâ, & quâdam ut ita dicam, perſonâ myſticâ ſignificatam; quo ritu in Marthâ, in Mariâ ſorore, in eodem Petro, in Joanne Apoſtolo vitam activam & contemplativam figurari & ſignificari Auguſtinus paſſim docet.

Quærit anonymus, quo ſenſu Petrus Eccleſiam figuravit; an ut nudum ſignum; an ut pars quædam Eccleſiæ; an ut ſuperior. Facilè reſpondemus placuiſſe Chriſto Eccleſiam in Petro figurari ut in Principe: cæterùm eo ſenſu repræſentaſſe Eccleſiam, quo ejus vim omnem poteſtatemque, ut inſitam ſibi præſentemque concludat, quod Concilio univerſali eſt proprium, non ſanctus quiſquam, non Auguſtinus, non alius è ſanctis Patribus cogitabat.

Jam ergò Anonymi argumentum ruit: *Ei per quem repræſentatur Eccleſia univerſalis, conveniunt quæcumque in Scripturis ſacris tribuuntur Eccleſiæ ipſi; atqui per Petrum repræſentatur Eccleſia univerſalis: ergò Petro conveniunt quæcumque in Scripturis ſacris tribuuntur ipſi Eccleſiæ, verbi gratiâ, quòd ſit* COLUMNA ET FIRMAMENTUM VERITATIS, *quòd qui eum* NON AUDIERIT, *ſit habendus tanquam* ETHNICUS ET PUBLICANUS. Quæ omnia frigido nituntur æquivoco, ſumptâ figurandi voce pro ipsâ repræſentatione, quæ totam Eccleſiæ vim atque poteſtatem in unum collectam præſentemque ſiſtat.

Anon. lib. v. c. xi.

Aug. paſſ. vid. ſup. hoc. lib. c. xij. xiij.

Id. Serm. c i v. de verb. Domini. c. iij. n. 4. T. v. pag. 541. & ſerm. ccLv. in dieb. paſch. al. 1. de diverſ. c. vj. n. 6. ib. pag. 1052. Specul. de Ev. Joan, Tom. iij. part. 1. p. 775. & lib. 1 de Conſenſ. Evang. ib. part. ij. p. 5. &c.

Anon. loc. cit. n. 4. 5.

Ib. n. 2.

CAPUT XX.

Repetuntur & urgentur quæ pro Pariſienſium ſententiâ, ab autoritate & convocatione Conciliorum generalium dicta ſunt : confutantur vana ſuffugia : BELLARMINI *etiam reſponſionibus antedicta firmantur.*

JAM ergò, quod polliciti ſumus, ſententia Pariſienſium, Conciliorum generalium traditione firmata eſt. Etenim vidimus Romanorum Pontificum in Conciliis œcumenicis judicia retractata, de his quæſtionem habitam; quæſtione habitâ, Cæleſtini, Leonis, aliorumque probata judicia; Vigilii, atque Honorii reſcripta improbata fuiſſe; neque quidquam à ſanctâ etiam Sede profectum, aut à Patribus aut à Romanis etiam Pontificibus, pro irrefragabili eſſe habitum, niſi poſtquam Eccleſiæ conſenſus acceſſit. Quin etiam ſententiam hanc ipsâ Conciliorum generalium convocatione firmatam, totamque quæſtionem finitam eſſe arbitramur.

Omninò enim id certum eſt, id immotâ lege, id omnium ſæculorum traditione fixum, quod in ipſis initiis hujus tractationis eſt poſitum, Synodos generales propter multiplices quidem cauſas, ſed propter fidem maximè convocari oportere. Hinc illud Pelagii II. axioma à Magno Leone deſumptum : *Specialis quippe Synodalium Conciliorum cauſa eſt fides.* Præluxerat Pelagio Gelaſius ubique inculcans, in magnis fidei quæſtionibus ſuam cuique Synodum deſtinatam. Gelaſio præluxerat Athanaſius de Synodo Ariminenſi ſic dicens : *Cur nova Synodus? Quæ nova hæreſis?* His omnibus præluxerant Apoſtoli, ſubortâ quæſtione de legalibus, quæ Eccleſiam maximè conturbaret, rem ad Synodum deferentes, ſuumque illud proferentes : *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis*; quod ad omnia deinde ſæcula permanaret. At ſi per ſeſe valet ante Eccleſiæ conſenſum, Romani Pontificis indeclinabilis autoritas, nempè omnia iſta tam clara tam certa concidunt. Quorſùm enim attinebat ab ultimis Orbis partibus cieri Epiſcopos tantis laboribus, tantiſque ſumptibus, & Eccleſias paſtoribus viduari, ſi totum erat in Romano Pontifice poſitum? Si quod ille crederet, quodve doceret, ſtatim pro ſummâ & irrevocabili lege eſſet, cur non ipſe pronunciat? Aut ſi pronunciavit, cur jam convocantur fatiganturque Epiſcopi, qui nempè actum agant, & de ſummo Eccleſiæ judicio judicent? Non id autem fruſtrà fit : ſed Chriſtianis omnibus cum ipsâ fide eſt inſitum, in ſummis diſſenſionibus totam Eccleſiam convocari audirique oportere. Ergò omnes intelligunt, certam & exploratam & plenam veritatis declarationem, non in Papâ ſolo, ſed in Eccleſiâ ubique diffusâ collocatam.

Sup. lib. VII. c. IV. & ſeq.

Epiſt. Pelag. ij. poſt Conc. v. T. v. Conc. p. 617. & ſeq. Leo. epiſt. XCII. ad Max. Aut. al. lxij. c. v. Gelaſ. ep. vid. T. IV. Conc. pag. 1157. & ſeq. Athan. de Synod. Arimin. & Seleuc. n. 6 T. I. p. 719.

Act. xv. 28.

Ad id argumentum reſpondet Bellarminus ea, quibus noſtra inviċtiſſimè firmentur. Cùm enim objeciſſet ſibi : *Quòd Concilia generalia neceſſaria non eſſent, ſi Papa poſſet definire infallibiliter in fidei dogmatibus*; hæc quidem reponit : *Primùm, quòd non debet Pontifex contemnere media humana*; me-

Bell. de R. P. lib. iv. c. vij.

dium autem humanum eſt Concilium, majus aut minus, pro gravitate rei; quod patet ex Apoſtolis, qui cùm ſoli poſſent quamlibet controverſiam infallibiliter definire, Concilium convocarunt. Deinde definitiones de fide pendent præcipuè ex traditione Apoſtolicâ & conſenſu Eccleſiarum: ut autem cognoſcatur quæ ſit totius Eccleſiæ ſententia, & quam traditionem ſervent Eccleſiæ Chriſti, non eſt alia melior ratio, quàm ut conveniant Epiſcopi ex omnibus Provinciis, & quiſque referat Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem. Præterea ſunt utiliſſima & ſæpè neceſſaria, non tantùm ut finis imponatur controverſiæ; ſed ut ſerventur decreta; ſi quidem multi ignorantiam decreti prætexunt; alii conqueruntur ſe non fuiſſe vocatos; alii apertè dicunt ſummum Pontificem potuiſſe errare. Hæc ſunt propter quæ Bellarminus Concilia neceſſaria eſſe judicet: nos verò hæc non tàm ſolvimus, quàm ex iis noſtra ſtabilimus.

Ac primùm de mediis humanis, etiam à Pontifice adhibendis: ſiquidem Pontifex petit tantùm conſilium, quod quidem pro animi ſui ſententiâ vel admittat, vel reſpuat; non profectò Epiſcopi, ſed doctiſſimi quique vocandi ſunt. Cùm ergò Epiſcopi ad Concilia vocentur, certiſſimo argumento eſt, non conſilium, ſed autoritatem ac poteſtatem quæri; quæ Pontificis autoritati & poteſtati conjuncta, tota ſit atque integra Eccleſiæ in docendo & coercendo poteſtas & autoritas, adeoque ſumma jam & indeclinabilis.

Deinde hùc redeunt omnia, quæ ſunt hactenùs validiſſimè conſtituta. Primum enim in Synodis generalibus, ſi conſilium tantùm Pontifici definituro quæritur, non erant adhibendi qui conjudicarent, qui condecernerent, qui anathema ſimul intorquerent, ac pronunciarent; ſed qui datis conſiliis prælucerent, & rem Pontificio judicio poteſtatique relinquerent. At profectò adhibiti ſunt in Conciliis Epiſcopi, non conſiliarii, ſed judices: non qui duntaxat doceant Pontificem judicaturum, ſed qui ejus ſententiam, ejus decreta, ejus anathemata ſuâ conſenſione atque autoritate firment. Non ergò conſilium in Synodis, ſed ſumma autoritas poteſtaſque quæritur.

Tùm & illud certum eſt, cùm Synodi generales ſunt habitæ, Romani Pontificis plerùmque præceſſiſſe ſententiam. Omninò enim Cæleſtinus, Leo, Agatho, Gregorius II. Adrianus I. ſententiam dixerant, cùm tertia, quarta, ſexta, ſeptima Synodus haberentur. Non ergò conſilium judicaturo Pontifici, ſed cùm judicaſſet, certæ & ineluctabilis autoritatis robur quærebatur.

Denique in Macedonii quæſtione de Spiritu ſancto, non dabant conſilia S. Papæ Damaſo in Occidente verſanti, qui ſeorſim Conſtantinopoli quæſtionem habebant Orientales Patres: neque hi per literas conſultationem mittunt; ſed decretum, ſed ſymbolum, ſed anathemata adverſùs hæreticos; quod in aliis etiam quæſtionibus factum ſuo loco indicavimus. Quorſùm hæc? Niſi quòd omnes intelligebant non ideò requiri Epiſcoporum ſententiam, ut Papa monitus meliùs judicet; ſed ut ex communi Papæ Epiſcoporumque ſententiâ, ineluctabilis ſententiæ robur exiſtat.

Sup. lib. vij. c. viij. vid. paſſ. eod. lib.

At fortè id ita factum eſt, quòd Papa judicium Patribus relinqueret,

Digitized by Google

quemadmodùm Imperatores ac Reges, ſummâ licèt poteſtate præditos, & feciſſe legimus, & facere intuemur: non ita eſt. Non enim Epiſcopi ſe putabant eſſe à Papâ ſelectos judices, ſed à Chriſto datos. Neque ipſe Pontifex Synodos exquirebat, quæ ſibi judicaturo eſſent neceſſariæ; ſed Orbis Chriſtianus meritò repoſcebat, ut quod certâ fide crederet, certâ jam & invictâ autoritate doceretur. Neque Romani Pontifices aliud cogitârunt, cùm Concilia generalia, vel ipſi convocarent, vel ab Imperatoribus convocari ſinerent, quàm ut ex conſenſu certa jam autoritas fidei adderetur.

Aiunt Pontificiis quidem decretis, ut ſolitariis, plenam & ultimam autoritatem contineri: per Concilia generalia ex tractatione & examinatione addi ſummæ autoritati pleniſſimam lucem, ad convincendos pertinaces: eò enim decurrunt recentiores paſſim, ac maximè ille noviſſimus Anonymus, qui de libertatibus Gallicanis ſcripſit. Sed quid hoc rei eſt? Si lux quærebatur tantùm, cur congregatæ Synodi Romanorum Pontificum dogmata, non editis tractatibus, ſed decretis conditis muniebant? An verò tertia, quarta, ſexta, ſeptima Synodi, myſterium fidei lucidiùs explanârunt, quàm Cyrillus à Cæleſtino laudatus, quam Leo, quàm Martinus, quàm Agatho, quàm Gregorius II. quàm Adrianus I? Neutiquam. Certè cùm Romanorum Pontificum decreta toti Eccleſiæ præluxiſſent, Synodi poſteà congregatæ luci lucem addiderunt, ſed ideò ampliorem, quòd jam certiorem, totiuſque Eccleſiæ conſenſione conſtantem: quâ in certitudine, jam non dubiæ lucis, ſummam & indeclinabilem autoritatem collocamus.

Anon de Libert. &c. lib. VII. c. ix. n. 9. & cap. xiv. n. 2. & paſſ. alib.

Apoſtolici Concilii exemplum profert Bellarminus. Sed eo noſtram ſententiam firmari jam vidimus; quòd nempè Apoſtoli, tantâ Spiritûs plenitudine, tantâque Divinitùs autoritate muniti, Hieroſolymis congregati ſint, ac futuris diſſenſionibus terminandis eam formam dederint, quæ totius Apoſtolici ordinis conjungat autoritatem, in eâque reponat illud: *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis.*

Bell. loc. ſup. cit. vid. Lib. VII. c. VI. & XIV.

Quo etiam ex loco illud Bellarmini confutatur, Concilia non eſſe medium Divinum confirmandæ fidei, ſed *medium humanum*, monendo & inſtruendo Pontifici. Id, inquam, ex Apoſtolico illo Concilio perſpicuè refellitur; neque enim quiſquam dixerit conveniſſe Apoſtolos ut monerent Petrum, ſed ut ipſi cum Petro, conjunctâ autoritate, eam veritatem promerent, cujus cuſtodes ac teſtes à Chriſto in commune eſſent conſtituti. Atque ibi eluceſcit, ut aperiendæ, ita etiam muniendæ veritatis, non *humanum medium*, ſed planè *Divinum*; cùm illi congregantur, qui Eccleſiarum magiſtri conſtituti ſunt immediatè & proximè a Chriſto dicente: *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos*; & iterùm: *Ite, docete omnes gentes*, &c. &: *Ecce ego vobiſcum ſum:* ut Eccleſia quæ ſit ſchola Chriſti, & cœtus diſcipulorum ejus, id verè certòque à Chriſto didiciſſe intelligatur, quod uno ore Eccleſiarum magiſtri doceant.

Joan. xx. 21. Matt. xxviij. 19. 20.

Quin & ipſe Bellarminus aſſentire cogitur. Cùm enim fateatur *definitiones de fide præcipuè pendere ex traditione Apoſtolicâ & conſenſu Eccleſiarum*; hinc profectò fit, ut illa conſenſio ad plenam veritatis fidem neceſſariò requiratur. Quæ ſi Pontifici pronuncianti deſit, nempè deerit illud,

Bell. loc. ſup. cit.

quod eſt *præcipuum*, & undè *præcipuè*, teſte Bellarmino, definitio pendeat. Quare fateatur neceſſe eſt, cùm ab Epiſcopis in Concilium adunatis requiritur illa conſenſio cum Papâ, non profectò requiri ad Papæ informationem, ſed ad invictum communis teſtimonii ac decreti robur.

Anon. de libert. &c. Lib. vij. c. ix. n. 9.

Neque magis audiendi ſunt, qui Concilia generalia media quædam humana eſſe voluerunt, ad convincendos confutandoſque pertinaces. Scripſit ille toties citatus Autor anonymus, Conciliorum neceſſitatem eò eſſe à Majoribus inculcatam, *quia unius, quantacumque ſit dignitatis, judicium eſſe infallibile, ſupra humanam rationem eſt; nec niſi fide ac traditione ſciri poteſt. Quòd autem ſententia Senatorum toto Orbe congregatorum, nec minùs merito, quàm numero inſignium, veritatem attingat, etiamſi fides non doceret, ratio ſuaderet humana. Ideò Concilium generale pertinaciſſimis hominibus erat proponendum. Quod ſi recuſarent, rei à nemine non haberentur.* Sic ergò Conciliis novo auſu humanam tribuunt autoritatem. At non invenimus à ſacris Conciliis, in eo repoſitam eſſe vim illam, quæ os omne obstrueret, ſed in repromiſſione Chriſti dicentis: *Vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi*: ſed in certiſſimâ inhabitatione Divini Spiritûs, cujus præſentiam Sacerdotum toto Orbe præſidentium congregatio teſtaretur: ſed in invicto robore traditionis ejus, quam communis conſenſio declararet. Quæ ſi præſidia defuiſſent, quivis cœtus humanus eò poſſet eſſe perturbatior, quò copioſior. Quare firmioribus ſubſidiis nixi communem traditionem communi Decreto aſſerendam putabant.

Matt. xxviii 20.

Ep. Cæleſt. act. ij. Conc. Eph. Tom. iij. Conc. pag. 614.

Anon. &c. lib. vij. cap. xiv. n. 7. 8.

Idem Anonymus docet convocari Concilia, quòd *frequenter non de dogmate ipſo, ſed de perſonis ferendum eſt judicium*: cui rei congruant multorum ſuffragia, *& Senatorum numerus, & Senatûs dignitas*: ſcilicet, *ne qua ſuperſit injuſtitia, vel obreptionis ſuſpicio.* Addit, *circà dogma ipſum, quantumvis certum ſit, aliquâ interdùm utendum eſſe œconomiâ, ut libentiùs recipiatur. Quæ quatenùs adhibenda ſit, in plurimorum cœtu faciliùs agnoſcitur.* Quorsùm iſta? Certè non agebatur de perſonis judicandis, neque de eâ œconomiâ, quâ Papæ decreta libentiùs reciperentur, ac ſuaviùs in animos influerent; non hæc, inquam, agebantur, cùm de ipſis Pontificiis decretis quæreretur, an Patrum doctrinæ congruerent, an non; ut in Conciliis ubique factum legimus.

Vid. ſup. lib. vij. cap. xj. & ſeq. xvij. xxj. &c.

Bell. loc. ſup. cit.

Quod autem Bellarminus ait: congregationem Sacerdotum CHRISTI eò eſſe comparatam, ut Papam dicturum audiant, neque quis *ignorantiam decreti prætexat*: primùm quidem inutile eſt, cùm aliis modis ita ſententiæ promulgentur, ut *nemo ignorantiam prætexere poſſit*; tùm verò Patribus contumelioſum eſt, ut toto Orbe convocati, tanto quidem labore, ac nullo interim neceſſario officio, Eccleſias ſuas deſerant.

Neque ſi Pontifex eſt infallibilis, meritò Epiſcopi *conquerantur*, ut ait Bellarminus, *ſe non eſſe vocatos*; nam poſt infallibile judicium, inventâ veritate, nullus jam querelæ, ſed gratulationi locus. Quis enim conqueratur expeditiore viâ quæſitam veritatem; neque fatigari Orbem Chriſtianum, ad id inveſtigandum, quod ab unius ſententiâ pendeat?

Ibid.

Jam quod ultimo loco ait Bellarminus: *Alios apertè dicturos, Pontificem errare potuiſſe*; rem quidem omnem conficit. Rogo enim verène illud dic-

Digitized by Google

turi ſint ? Noſtra ergò ſententia vicit. An falsò, & quidem, teſte Bellarmino, eâ falſitate, quæ ſit *hæreſi proxima ?* Cohibendi ergò non audiendi, qui hæc apertè jactarent. Ac ſi propterea tot Synodi convocandæ erant, quòd multi *apertè* dicant, Pontificem *errare potuiſſe* ; cùm à primis temporibus Synodi convocatæ ſint, erant profectò tùm, qui id *apertè* dicerent. Quis vero eos coercuit ? Quis docentes reprehendit ? Quis vel ſuſpectos habuit, aut ſchiſmaticos, aut malè de fide ſentientes ? Quis verò unquam dixerit, hæreſi eſſe proximum, quòd *apertè* toties, & à tot ſæculis in Eccleſiâ prædicatum, & à nullo reprehenſum ad nos devenerit ?

Certè Cyprianum Stephano reluctatum, vel eo nomine Bellarminus ab hæreſi excuſatum voluit : *Quòd nec modò cenſentur manifeſtè hæretici, qui dicunt Pontificem poſſe errare.* Alias rationes purgandi Cypriani ab Auguſtino accepimus, ſuoque loco proferemus. Valeat interim hæc quoque à Bellarmino prolata excuſatio ; Cyprianum in Pariſienſium fuiſſe ſententiâ. Cur ergò Cypriano, ſchiſmaticam, erroneam, hæreſi proximam (ſi quidem Bellarmino credimus) ſectanti ſententiam, Romani Pontifices pepercerunt ? An viri dignitatem reveriti, cùm ejus de rebaptizatione doctrinam tàm apertè damnarent ? Cur verò hanc multo pejorem, ſi quidem adverſariis fidem adhibeamus, immunem relinquebant, futuriſque ſchiſmatibus aperiebant viam ? An illa de Pontifice errante ſententia tunc libera erat, proſcripta eſt autem poſteà ? Quo Canone ? Quâ Synodo ? Florentinâ ſcilicèt, aut Lateranenſi ultimâ, aut certè Lugdunenſi ? Negamus ; pernegamus ; temerè id aſſeri ex actis demonſtramus. Cur autem anteactis temporibus Eccleſia tacuiſſet ? Cur non Cypriano, totique Synodo Africanæ ; cur non Firmiliano, ejuſque Collegis cum Cypriano conjunctis palàm denuntiebant, haud licuiſſe illis ab infallibili Papæ judicio diſcedere ? Cur non idem ſignificabant ſibi conjunctiſſimo Auguſtino illos excuſanti, eo tantùm nomine, quod res nondùm erat Concilii generalis autoritate deciſa ? Malè profectò veritati, malè publicæ ſaluti, malè unitati conſultum eſt, ſi errorem periculoſiſſimum, de Papâ infallibili, quo totum Eccleſiæ ſtatum convelli putant, viri quidem ſanctiſſimi, primis ſæculis docuiſſent ; eum verò Eccleſia vix poſtremis ſæculis coerceret.

Bell. ib. de R. P. lib. iv. cap. vii.

Vid. diſſ. præv. num. lxvij. & ſeq.

Vid. ſup. lib. vj. cap. c. xviij.

Digitized by Google

DEFENSIO

Digitized by Google

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI,

DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER NONUS.

De quæſtionibus præſertim fidei, extra Concilia generalia; per conſenſum Eccleſiæ definitis.

CAPUT PRIMUM.

Conſenſionis univerſalis vis & autoritas ante omne judicium Eccleſiaſticum: multo major, cùm Romani Pontificis decreta, nullo reclamante, obtinent.

QUID geſtum ſit in Synodis œcumenicis, maximè ad dijudicandas fidei quæſtiones, Synodica hactenùs acta docuerunt. Nunc quomodò ſine Synodis œcumenicis ſubortæ quæſtiones terminari potuerint, eâdem quam ſecuti ſumus traditione Patrum facilè expediemus.

Et quidem noſtri Cenſores eò maximè ſe efferunt, quòd multæ hæreſes, ſine Concilii univerſalis examine, ſolâ Romani Pontificis autoritate damnatæ, ſummam ejus & ineluctabilem autoritatem probent; qui nec illud advertunt, multas hæreſes, ut ſine Conciliis œcumenicis, ita ſine ſpeciali Romani Pontificis definitione damnatas atque extinctas fuiſſe. Locus Au-

Digitized by Google

Aug. lib. iv. ad Boniſ. c. xii. n. 34. Tom. x. p. 492.

guſtini in eam rem clarus ac notus: *Nunquid congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur; quaſi nulla hæreſis aliquando, niſi Synodi congregatione damnata ſit: cùm potiùs rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit; multòque ſint atque incomparabiliter plures*, QUÆ UBI EXTITERUNT, ILLÎC IMPROBARI, DAMNARIQUE MERUERUNT; *atque inde per cæteras terras devitandæ innoteſcere potuerunt*. Perpendant illud: *ubi extiterunt, illîc &c.* atque illud, *inde devitandæ &c.* nullâ gravioris à Romanâ Sede cenſuræ mentione. Neque enim Eccleſiæ talem ſenteriam expectârunt, ut Manichæos (*a*), Ophitas, Collyridianas illas, Tertullianiſtas, aliaſve ſive manifeſtè impias, ſive obſcuras leveſque ſectas, per loca excitatas, aut horrerenr, aut conremnerent: neque dignæ ſunt habitæ, propter quas Romani ſe Pontifices commoverent. Ergò ne ſingulares Eccleſiæ, à quibus ſtatim rejectæ, aut etiam oppreſſæ ſunt, ineluctabili autoritate gaudebant? Minimè: ſed profectò ſic habet: ſemel conſtituto hoc certo dogmate, vim illam ultimam & ineluctabilem unitate & conſenſione conſtare; id quoque valere quocunque modo ſe illa conſenſio declaraverit, ſive Concilia congregentur, ſive non congregentur.

Scilicet Divino numine conſtitutus Petri ſucceſſor Romanus Pontifex, Epiſcopalis Collegii, totiuſque Catholicæ communionis Princeps, ubi res tanta eſt, atque ipſi videtur ejuſdem Eccleſiæ tuba factus, fratrum omnium & coepiſcoporum ſenſum, in eoque communem omnium Eccleſiarum Traditionem, ab Apoſtolicâ Sede annunciat illis, qui longè ſunt, & illis qui ſunr propè; quo planè ritu Petrus, rogante Domino Apoſtolos: *Quem vos me eſſe dicitis?* Unus pro omnibus reſpondit: *Tu es* CHRISTUS, *filius Dei vivi*.

Matt. xvi. 15. 16.

Ep. Syn. Epiſc. Gall. ad Leon. T. iij. Conc. p. 1319. & int. Leon. poſt. ep. LXVI. al. XCVIII.

Cùm ergo Petri ſucceſſor ita ex communi traditione pronunciat, ut in ejus ſententiâ *recognoſcant omnes fidei ſuæ ſenſum*, ut in Leonis epiſtolâ quondam Gallicani Patres; tùm ſit illa conſenſio, quæ judiciis Pontificiis firmum & indeclinabile robur conciliet.

Vid. in append. lib. iij. c. ij.

Quod autem Nicolaus Dubois aliique, hujus conſenſûs publica inſtrumenta quærunt, Nuncioſque ac literas ad eum explorandum ubique dimiſſas, atque immenſos labores ſumptuſque cogitant; næ illi vani ſunr. Quis enim neſciat, id quod jam à nobis dictum eſt, ut in omnibus Regnis, ita

(*a*) *Manichæos, &c.*] Omnibus notum eſt qui fuerint Manichæi, & quem errorem impium juxtà & inſanum duorum principiorum invexerint. Ophitæ illi dicebantur, qui ex Sectis Nicolaitarum & Gnoſticorum oriundi, ſerpentem divino cultu venerabantur. Colliridiani IV. ſæculo prodierunt. Illi Beatæ Virginis Sacerdotes conſtituerunt quaſdam mulieres, quibus ſolis jus eſſet offerendi DEÆ VIRGINI placentas. Nam cùm beatam Virginem plus æquo colerent, eò demùm devenerunt, ut illam Deam adorarent. Vid. Epiph. Hær. LXXVII. LXXVIII. Nemo eſt qui neſciat Tertullianiſtas, & magnum illum virum Tertullianum, tot rebus bene geſtis adversùs Paganos, tot victoriis adversùs hæreticos nobilem, ab Eccleſiâ ad Montani partes deſciviſſe, hujus atque etiam Priſcillæ & Maximillæ inſanientium Prophetiſſarum deliramenta defendiſſe; quippe Montanum credidit fuiſſe Paracletum à Deo miſſum, eò ut Eccleſiam, à Chriſto inchoatam tantùm, ille perficeret. Deinde Montaniſtarum Sectæ deſertor Tertullianus, ipſe hæreſeos caput fuit, quæ ejus nomine *Tertullianа* dicta eſt. Vid. vit. Tertull. ap. D. de Till.

in Regno Christi, id valere vel maximè, quod nullo inſtrumento conſignatum, populorum omnium uſu ſenſuque conſtet? Sic in ſucceſſione omnium per Orbem Principum ſuæ leges: apud nos Salica, aliæ apud alios, ipſâ Populorum conſenſione obtinent; irritique eſſent, qui earum legum peculiaria inſtrumenta repoſcerent. Sic ipſum jus gentium, ſic illa de bello ac pace deque Legatis ſacro-ſanctis jura, aliaque id genus, nullo alio inſtrumento, quàm publicâ generis humani voce vigent.

Neque verò Eccleſia ſub Rege Christo pejore loco erit, quàm Regna terrarum, Reſque publicæ omnes, ubi tot tantiſque in rebus eminet vigetque nullo inſtrumento teſtata conſenſio: quæ profectò in Eccleſiâ eò magis viget, quò eſt ejus per Spiritum magiſtrum veritatis firmiùs atque arctiùs nexa compages. Et quidem cùm Auguſtinus, cùm Vincentius Lirinenſis, cùm alii omnes Patres, Hæreticis ac Schiſmaticis communem univerſalis Eccleſiæ fidem; cùm conſuetudines, cùm dogmata toto Catholico Orbe vigentia toties objecerunt; quis ab eis popoſcit, quos miſiſſent Nuncios, quas accepiſſent literas, aut quæ conſenſionis ejus, quam legis inſtar haberi volebant, inſtrumenta proferrent? Nempè hæc noſtro ævo deliria ſervabantur.

Sunt enim profectò quædam tam clara, tam aperta, ut ea pernegare ne contumaces quidem audeant. Eſt quædam Eccleſiæ Catholicæ vox, quæ quocumque locorum diffunditur, quam etiam ante omnem dictam ſententiam Catholici audiunt, novatores contremiſcunt. Quantò magis, cùm prolatum judicium ab altiſſimâ Petri Sede, ad omnes perlabitur Eccleſias?

Deſinant igitur ſibique & nobis illudere, agnoſcantque conſenſum illum, quem Galli cum totâ Eccleſiâ prædicant, cùm prolata à Romanis Pontificibus dogmata, reclamante nullo, ipſâ traditionis vi, ipſâ ut ille dicebat, consanguinitate doctrinæ, in corpus Eccleſiæ coaleſcunt.

Tertull. de Præſcr. hæret. cap. xxxii. edit. Prior. pag. 213.

CAPUT II.

Locus Augustini *de Pelagianis* Causa finita est: *quænam illæ cauſæ ſint, quæ ſine Synodis finitæ intelligantur: duo Actorum loci comparantur: cauſæ Pelagianæ ſtatus ex Auguſtino: ſufficiens judicium eidem Auguſtino quid ſit: Capreoli Carthaginenſis locus: Concilii Epheſini de Pelagianis decretum.*

Hanc verò communem & pervulgatam eſſe controverſiarum finiendarum viam, qui non intelligit, eum pacis inimicum, & omnis Eccleſiaſticæ rei imperitum eſſe profiteor. Quare meritò Sanctus Auguſtinus de Cauſâ Pelagianâ loquens hæc prædicat: *Jam enim de hac cauſâ duo Concilia * miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam: inde etiam reſcripta venerunt; cauſa finita eſt.* Rectè atque omninò ex Eccleſiaſticâ diſciplinâ. Neque enim quàvis ſubortâ quæſtione ſollicitandus Orbis terrarum, aut generalia Concilia ſtatim convocanda ſunt. Sed tantùm ex certâ cauſâ, ſi graves per Orbem diſſenſiones oriantur, ſi aliter non videtur coalitura pax. Sic enim ab Apoſto-

Auguſt. ſerm. cxxxi. de verb. Evang. Joan. al. ij. de verb. Apoſt c. x. n. 10. T. v. p. 645.

*Carthaginenſe nempè & Milevitanum.

licis uſque temporibus factitatum eſſe probavimus. Enim verò primum illud Apoſtolicum Concilium in Apoſtolorum actis non ex eo præciſè collectum vidimus, quod ſuborta eſſet quæſtio, ſed poſt ipſam quæſtionem, *facta ſe-* Act.xv.2. *ditione non minimâ*. Hinc ad ſedandas turbas collecta Synodus, & expreſſè omnium quæſita ſententia eſt, extititque illud ex communi conſenſione decretum, cui jam omnes pii acquieſcerent. At ubi nulla erat contentio ſimilis, Ib. 1. 15. 16. *Exurgens Petrus in medio fratrum dixit: viri fratres oportet impleri Scripturam:* de Judâ traditore ſcilicet, & in ejus locum alio eligendo: quæ cùm omnibus manifeſta viſa eſſent, & locus Scripturæ luce ipſâ clarior, nullius poſteà exquiſita ſententia eſt, ſed in Petri ſententiam, vel ipſo ſilentio, omnes abiêre; atque uti dixerat, ita ſunt executi: quæ deinde ad nos, & ad ſecutam ætatem manâſſe vidimus; nempè ut ſubortâ quæſtione, Petrus omnium Princeps eloquatur: Petrus, inquam, ille, Petrive ſucceſſor, cui totus grex creditus; quo cum communicant omnes Eccleſiæ; quique adeò conſcius communis traditionis, communi eam nomine ab alto depromit, ac pro poteſtate læſam veritatem vindicat. Hanc ſi omnes recognoſcant, tùm in Petri decreto communem omnium, totiuſque Eccleſiæ ſententiam venerantur: ſin autem oriantur *graves ſeditiones*, fratreſque inter ſe, maximè verò Epiſcopi atque Eccleſiæ collidantur; tùm verò recurratur ad commune Concilium; & communis fides communi & expreſſâ Apoſtolorum ſententiâ, Spiritu Sancto autore, declaretur: quo certè in cœtu, pro officii ſui amplitudine, ſit Princeps ipſe Petrus; cæterùm communi ſententiâ judicium proferatur.

Quæ non eò dixerim, ut in omni quæſtione, ſtatim ac primo loco, Petri ſucceſſor, longè licèt poſitus, ab extremo Orbe ſit interpellandus, interim alii Epiſcopi, quorum in Eccleſiis ſuborta ſit quæſtio, conticeſcant, utque ipſâ morâ hæreſis invaleſcat. Non ita ſancti Patres, quorum acta perlegimus. Habent enim Epiſcopi omnes à Chiſto, ut docendi Cathedram, ita virgam coercendi & ligandi autoritatem. Sed cùm judicârint, ad Petrum referant; vel ſi omittant officium, aut tanta perſona ſit, quæ facilè coerceri non poſſit, aut alia ejuſmodi cauſa ſubſit, ultrò Petrus inſurgat, Aug.loc. mox. cit. ſuoque ac nativo curſu ab eminentiſſimâ Sede, per pacatam Eccleſiam feratur veritas: *Cauſa finita eſt*, teſte Auguſtino, nihilque addendum ultrà, niſi quod ipſe ſubdit: *Utinam aliquandò finiatur error.*

Neque enim aut Petri ſede ſedes ulla eſt altior, quò quæſtio deferatur; aut verò Petro major ullus Apoſtolus; aut ullum erectum eſt tribunal Auguſtius, quod quidem ordinariè conſiſtat in Eccleſiâ. Nam Synodus œcumenica non aſſiduè ſedet, nec niſi ex cauſâ, eâque ratiſſimâ; neque ulla lex jubet, ullave conſuetudo, ut ad eam referantur quæcumque quæſtiones, *Id. de Bapt. cont. Donat. lib. ij. c. iv. n. 5. Tom. ix. p. 98. vid. ſup. Diſſ. præv. n. lxxj.&ſeq. de magnâ quamvis re; ſed de re obſcurâ ancipitique, ac magnis altercationum nebulis involutâ, uti Auguſtinum ipſum exponentem audivimus, ac ſæpè audiemus. Nempè ſi talis nulla cauſa adſit, *cauſa finita eſt:* hæc nativa, hæc communis, hæc pervulgata via eſt. Cæterùm ex *certâ cauſâ*, ſubortis diſſenſionibus, alia extra ordinem, legitima tamen atque ſolennia quærenda ſunt; Concilii ſcilicet generalis autoritas.

Id nos Eccleſiaſtica geſta docuerunt. Sic enim profectò adverſus Neſto-

Digitized by Google

rium, executore Cyrillo, Cæleſtini ſententia ſecundùm canones valitura erat, niſi graves poſteà motus extitiſſent. Ubi commotus eſt Oriens, ſciſſæque ſunt Eccleſiæ, convocatur Synodus *; nil repugnante Cæleſtino; imo etiam comprobante; atque ejus ſententia, eo quo vidimus ordine retractatur.

* Epheſina. Sup. Lib. vij. cap. ix. & ſeq.

Sic paulo poſt, in ipſis Eutychianæ hæreſeos initiis, ſanctus Flavianus ** ad ſanctum Leonem ſcribebat, nil Concilio opus eſſe, ſed ſolâ ſancti Pontificis ſententiâ. Ipſe etiam Leo ad Imperatorem: *Cauſam tàm evidentem eſſe, ut meritò à Concilio fuiſſet abſtinendum.* Non enim magnam cauſam negabat eſſe: imò verò maximam agnoſcebat, de duabus ſcilicet in Chriſto naturis; ſed tamen *evidentem* nulliſque adhuc, ut Auguſtini verbis utar, *altercationum nebulis involutam:* quare abſque Concilio facile tranſigendam, atque omninò Leonis decreto finiendam, ſi omnes Eccleſiæ conſenſiſſent.

** C. P.

Conc. Chalc. part. 1. ep. iv. T. iv. p. 15. int. Leon. poſt ep. xxj.

ib. ep. xviij. int. Leon. xxxiij. al. xvij.

Hinc ſancti Auguſtini verbis de causâ Pelagianâ indubia fides: *Ad ſedem Apoſtolicam duo Concilia miſſa ſunt, reſcripta venerunt, cauſa finita eſt:* ipſo ſcilicet Epiſcopalis Ordinis, totiuſque Eccleſiæ cum Apoſtolicâ ſede conſenſu manifeſto. Neque enim, ut idem Auguſtinus ait: *Congregatione Synodi* (univerſalis utique) *opus erat, ut aperta pernicies damnaretur.* Vide quàm diligenter dictum: *aperta pernicies:* id namque eſt quod poſteà, à Leone dicebatur, *tam evidentem cauſam* * *eſſe, ut meritò à Synodo abſtinendum* videretur. Sic ubique ſibi conſentit Eccleſia. Pergit porrò Auguſtinus: *Quaſi nulla hæreſis aliquandò niſi Synodi congregatione damnanda ſit; cùm potius rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit.* Cur autem Pelagiani non eam Eccleſiæ neceſſitatem inferrent, eorum paucitas faciebat, *quorum* ſcilicet, eodem Auguſtino teſte, *profanas novitates, Catholicæ aures, quæ ubique ſunt, horruerunt.* Auguſtinus eos propter paucitatem, Maximianiſtis, exiguo ac vili Donatiſtarum fruſtulo comparabat. Quin ipſe Julianus conſcius paucitatis, hæc jactabat paſſim: *Multitudinem nihil prodeſſe cæcorum; honorandam paucitatem, quam ratio, eruditio, libertaſque ſublimat.* Sed elegantem licèt vaniloquentiam orthodoxi aſpernabantur, nempe toto Orbe prædicabatur vera fides; in angulo Orbis, quatuor vel quinque Epiſcopi ſuſurrabant, ſive allatrabant. At propter eos, *Orbem Catholicum commoveri*, quamquam eam *captabant gloriam*, Auguſtinus non ferebat: & Sanctus Flavianus eodem ſpiritu, Eutychianorum initiis Synodum univerſalem denegabat, ne ſanctæ Eccleſiæ turbarentur.

Aug. Lib. iv. ad Boniſ. c. xij. n. 34. Tom. x. p. 492.

* Eutychetis.

Id. Lib. ij. cont. Jul. c. 1. n. 1. ib. p. 525. vid. c. x. & paſſ. & imprim. l. 4. ad Boniſ. c. xij. n. 32. pag. 492.

Ib Lib. iij. cap. 1. n. 5. p. 555.

Jul. apud Aug. ib. L. ij. c. x. n. 35. 36. p. 650.

Hinc illud beati Auguſtini ad Pelagianos: †*Quamvis dederit vobis Eccleſia Catholica judicium*, QUALE DEBUIT, *ubi cauſa veſtra finita eſt*, &c. Audin? judicium *quale debuit*, tantæ ſcilicet paucitati, & *in apertâ pernicie*, ut ſuprà vidimus. Quo etiam ſpectat illud ab eodem Auguſtino proditum: non jam audiendos eos **poſt factum illis* COMPETENS SUFFICIENSQUE *judicium.* Quid ſit autem illud *ſufficiens judicium*, ex rerum motibus pendet. Nempe Cæleſtinus, Cyrillus, Flavianus, Leo adversùs Neſtorium & Eutychetem,

Aug. ad Boniſ. Lib. iv. c. xij. n. 34. p. 493.

Ep. Flav. ad Leon. Mag. Tom. iv. Conc. p. 15. vid. ſup.

† Aug. Lib. iij. cont. Jul. c. 1. n. 5. p. 555.
*Id. ad Boniſ. loc. jam. cit.

in ipſis initiis *ſufficiens* putabant Sedis Apoſtolicæ judicium; ſed quod ex ſe *ſufficiens* videbatur, id gliſcentibus odiis, & in grave ſchiſma erupturis, jam *non eſt ſufficiens*; collectâque univerſali Synodo opus fuit. Non ita res ſe habebant adverſùs Pelagianos; ſed datum à Synodis Africanis, Sede Apoſtolicâ comprobante, judicium *ſufficiens* fuit; quia totius Orbis conſenſus acceſſit. Sic conveniunt omnia, & Eccleſiaſtici regiminis forma, magis magiſque illuceſcit.

Hinc etiam patet, quam benè conveniat Gallis cum Beato Auguſtino, atque Africanis Patribus. Nempe Africani Patres agnoſcebant in condemnandis Pelagianis eminere debuiſſe Sedis Apoſtolicæ autoritatem, à ſanctarum Scripturarum *autoritate manantem*. Hunc ſenſum Epiſcopi Gallicani ſuâ Declaratione complexi, profitentur *Primatum Petri, ejuſque ſucceſſorum à* CHRISTO *inſtitutum*; quo jure *in decidendis fidei quæſtionibus primas eſſe Romani Pontificis partes, ejuſque decreta ad omnes & ſingulas Eccleſias pertinere* docent. Jam illud quod ſubdunt; *illud irreformabilis judicii robur, in* Eccleſiæ Catholicæ *conſenſu* eſſe repoſitum, haud minùs ab Africanis Patribus accepêre. Nempe Auguſtinus ideo à Pelagianis fruſtrà peti contendit univerſale Concilium, quòd *in hoc fidei firmiſſimo & antiquiſſimo fundamento* (*b*), *ipſa toto Orbe diffuſa à ſe non diſcrepat multitudo*. En in quo ineluctabilis judicii robur collocet; nempe in conſenſu Orbis, & quidem in eo conſenſu apparere vel maximè oportebat earum Eccleſiarum conſenſum, ad quas lues Pelagiana pervenerat. Unde Auguſtinus paſſim memorat, Pelagianam hæreſim, à Romanæ Sedis Præſulibus, Innocentio, Zozimo, Cæleſtino, *cooperantibus Synodis Africanis toto Orbe damnatam*: Quo facto nulla ampliùs, etiam œcumenicæ Synodi inquiſitio ſupereſſet.

Vid. Aug. paſſ. & ep. Conc. Cart. ij. cont. Pelag. an. 416. T. ij. Conc. p. 1533. & ſeq.

Declat. Cler. Gall. 1682. Præf. c. 1. & iv.

Aug. Lib. 1. cont. Jul. c. vij. n. 32. p. 516.

Aug. ep. exc. ad Opt. & paſſ. cont. Pelag.

Id verò Capreolus Carthaginenſis profitetur in eâ epiſtolâ alio loco memoratâ. *Si quid*, inquit, *fortè novarum controverſiarum inciderit, id diſcuſſioni ſubjiciatur oportet. At verò ſi quis ea quæ jam olim dijudicata ſunt, denuò ad diſputationem vocari ſinat, is ſanè nihil aliud facere cenſebitur, quàm de fide, quæ hactenùs viguit, dubitare.* Dogma Pelagianum jam ubique damnatum ad examen Synodi revocari vetat. At cur Neſtorianum à Cæleſtino damnatum ei examini ſubjicit? Nempe quod nondum Neſtorianos oppreſſerat ea, quam Capreolus adverſùs Pelagianos commendaverat, *Apoſtolicæ Sedis autoritas, & ſacerdotum omnium conſonans ſententia.*

Vid. diſſ. præv. num. LXXVj. & ep. Capt. int. act. Syn. Eph. Tom. iij. p. 532.

Quòd autem poſteà in Epheſinâ Synodo generali Pelagianorum cauſa tractata eſt, nil omnino pertinet ad fidei quæſtionem. Sic enim eâ de re Epheſini Patres, abſolutâ Synodo, ad Cæleſtinum ſcribunt: *Perlectis in ſanctâ Synodo commentariorum actis, in depoſitione impiorum Pelagianorum & Cæleſ-*

Conc. Eph. act. v. relat. ad Cæleſt. p. 666. 667.

(*b*) *Fundamento.*] Illud fundamentum in eâ doctrinâ fidei erat poſitum, quam Julianus Pelagianus repudiabat: nempe per baptiſmum peccata remitti etiam parvulis, qui ſic fiunt filii Dei; quod dogma Auguſtinus acriter ſimul & invictè adverſus Julianum defendit. Id enim, inquit, *divites & pauperes, excelſi atque infimi, docti & ignari, mares & fæminæ noverunt.... unde etiam matres, non ad* CHRISTUM *tantùm; id eſt ad* UNCTUM, *ſed ad* CHRISTUM JESUM; *id eſt etiam* SALVATOREM *cum parvulis currunt.* Chriſtus autem, ut paſſim docet idem Auguſtinus, parvulorum non eſſet *ſalvator*, ſi ipſi peccata non haberent, neque *redemptor*, ſi ſervi noneſſent. Vid. loc. cit. & Lib. de Bapt. ad Marcell.

tianorum, quæ à pietate tuâ de ipſis conſtituta ſunt judicavimus, & nos ſolida firmaque permanere debere, & omnes idem tecum ſtatuimus, eos pro depoſitis habentes. De depoſitione agitur, quam per calumniam factam Julianus & alii jactitabant; perlectique ſunt commentarii, ſive ad geſtorum fidem, ſive ad qualemcumque inquiſitionem, ne deinceps importuni homines Eccleſiam fatigarent. Hinc editi Epheſini Canones I. & IV, quibus Cæleſtiani pro depoſitis haberentur. Ita quibus nulla Synodus data eſſet, horum cauſa per Synodum aliâ occaſione factam ad qualecumque examen revocatur; ſed ut obſtinatis tolleretur etiam extremum illud, *quòd ſpem de Synodo hucuſque geſſerunt.* Verba ſunt Cæleſtini Epheſinam Synodum collaudantis. Sic poſt Epheſinum Concilium, præfractæ confidentiæ homines ſpem omnem recuperandæ Sedis amiſere. Tanta Synodi autoritas eſt! Cæterùm de fide jam aſſertâ quæſitum fuiſſe, neque geſta indicant, neque eâ de re quiſquam cogitavit; & quæſtio Pelagiana quod ad fidem attinet, ſine ullo œcumenicæ Synodi judicio, omnium Eccleſiarum conſenſione finita eſt.

Ibid. act. vij. p. 804. 805.

Ep. Cæleſt. ad Synod. Ephe. part. iij. c. xx. p. 1071.

CAPUT III.

Quæ cauſæ ſine Synodo finiri poſſint, quæ finiri non poſſint, ex Sancto AUGUSTINO *& quæſtione rebaptiſationis oſtenditur.*

ALIA verò cauſa eſt, quam Auguſtinus tractat, unde dictis noſtris magna lux; certòque comperiemus quid ſit illud Auguſtini: *Cauſa finita eſt.* Cauſam illam nobilem de rebaptiſatione inter Sanctum Stephanum Papam, Sanctumque Cyprianum Carthaginenſem Epiſcopum, utroſque Martyres, intelligo: de quâ controverſiâ ſic ſcribit Euſebius: *Primus omnium Cyprianus, non niſi per baptiſmum, ab errore priùs mundatos admittendos cenſuit; verùm Stephanus nihil adversùs Traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, graviſſimè id tulit.*

Euſeb. hiſt. Lib. vij. cap. iij. ed. Valeſ.

Conſtat ſancti Stephani decretum his verbis editum: *nihil innovetur, niſi quod traditum eſt*; hoc eſt, præter id quod traditum eſt: vel *niſi quod traditum eſt*, eſſe innovandum; nempè ut *reverſis ab hæreſi, manus imponatur ad pœnitentiam.* Illam enim manus impoſitionem, non ſanè baptiſmum ipſum innovari atque iterari poſſe, antiqua Traditio docebat.

Ep. Cypr. lxxiv. pag. 314. edit. Amſtelod. 1700.

Conſtat Cyprianum decreto obſtitiſſe, quamvis Stephanus non tantùm ſuaſiſſet, ſed etiam pro poteſtate egiſſet; neque ſolùm *Cypriano, ad iſta non conſenſiſſe, verùm etiam contra ſcripſiſſe atque præcepiſſe.* Verba Auguſtini ſunt, autoritatem Cathedræ demonſtrantis. Quantâ autem autoritate Stephanus egerit, ſatis oſtendunt illa Firmiliani: *Stephanus qui loci ſui honore gloriatur, & Cathedram Petri tenere ſe dicit, ſuper quem Eccleſia ædificata eſt* &c. Hùc accedunt illa in Concilio Carthaginenſi à Cypriano prolata verba, ne Stephani autoritas aliquam Patribus neceſſitatem injeciſſe videretur: *Nemo enim inter nos Epiſcopum ſe Epiſcoporum contendit, aut tyrannico terrore cæteros adigit ad obſequium.* Quibus verbis Cyprianus non negat Stephani

Aug. de Bapt. cont. Donat. Lib. v. c. xxij. n. 30. Tom. ix. p. 156.

Ep. Firm. int. Cypr. lxxv. pag. 314.

Conc. Carthag. an

Digitized by Google

256. præf. apud Cypr. p. 158. & T. 1. conc. p. 786. Diſſert. præv. num. LXVIJ. & ſeq.

Primatum à Petro profectum, quem ubique aſſerit; ſed poteſtate abuſum; in errorem deflexiſſe contendit, eoque nomine vehementiſſimè reluctatur. Inde argumentum pro Pariſienſium ſententiâ alibi jam tractatum, ſed hîc neceſſario repetendum. Quòd ſanctus Cyprianus hæreticos rebaptizavit, omnes poſteà erroris arguerunt; quòd Stephanum Papam docentem Epiſcopos ac de fide præcipientem, errare potuiſſe crediderit, nemo ſuccenſuit; ergò quantùm illa de rebaptizatione ſententia culpabilis, tantùm hæc de Romano Pontifice culpâ vacat. Quid quòd Auguſtinus apertè excuſandum putavit Cyprianum, qui erraſſet, antequàm obſcura quæſtio *tantis altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii autoritatem, roburque perducta eſt*. Ergò exiſtimabat ad captivandum intellectum, Stephani Papæ decretum, atque autoritatem non ſuffeciſſe ſolam. Quin ipſe Auguſtinus veræ de hæreticorum baptiſmo doctrinæ aſſertor egregius, quod ad autoritatem Pontificii decreti attinet, Cypriani ſententiam apertè ſequitur: *Neque nos*, inquit, *tale aliquid auderemus aſſerere, quale Stephanus juſſit, niſi Eccleſiæ Catholicæ concordiſſimâ autoritate firmati: cui & ipſe* (Cyprianus) *ſine dubio cederet, ſi jam illo tempore veritas eliquata per plenarium Concilium ſolidaretur.* Cui autoritati Cyprianus ex certiſſimâ fide ceſſurus fuiſſet; cui Auguſtinus ipſe in re obſcurâ cederet verba demonſtrant: nempè *Eccleſiæ Catholicæ concordiſſimæ autoritati*, *Concilio plenario*, ex Orbe Chriſtiano, ut ſemper inculcat, vel ut idem loquitur, *ſancto Concilio cunctarum gentium.* Ad id provocat poſt ipſum Pontificale decretum, in eoque acquieſcit.

Aug. de Bapt. cont. Donat. Lib. ij. c. iv. n. 5. Tom. ix. p. 98.

Ibid.

En ergò quod ſit illud: *Cauſa finita eſt.* Finita quidem eſt, ubi aperta quæſtio eſt, & ubique conſenſus, ut in Pelagianâ cauſâ vidimus: finita verò non eſt, *magnis altercationum nebulis involuta.*

CAPUT IV.

Sancti STEPHANI *Papæ contrà rebaptizationem decretum, totâ Sedis Apoſtolicæ autoritate factum, & tamen Concilii generalis ſententiam meritò expectatam: ſancti* AUGUSTINI *loci.*

Bell. de R. P. L. iv. c. vij.

HIc cenſores noſtri oppidò conturbati, in partes ſe ſcindunt. Reſpondet Bellarminus, excuſatum Cyprianum, quia *Pontifex noluit rem de fide facere ſine generali Concilio.* Et tamen pro Cathedræ autoritate præcepit, & decretum condidit, & ad omnes miſit Eccleſias; eaque res erat, ut aliud ſentientes abſtinendos putaret. Diſertè Auguſtinus: *Putaverat abſtinendos, qui de ſuſcipiendis hæreticis priſcam conſuetudinem convellere conarentur.* Ac ſi poſteà ſe repreſſit, non ideò intelligitur mutaſſe ſententiam; ſed executionem prudentiâ temperaſſe, aut in aliud tempus diſtuliſſe. Hoc quidem non privati Doctoris officium eſt.

Aug. de Bapt. cont. Donat. Lib. v. c. xxv. n. 36. p. 158.

Ep. Firm.

Cæterùm de abſtinendo exiiſſe decretum illa indicant, quibus Cypriani Legatos (*c*) Romæ à Sancto Papâ Stephano, non modò hoſpitio fratrum,

(*c*) *Legatos*] Cypriani Firmilianus dicit ſic à Stephano ſuſceptos fuiſſe, *ut eos nec ad ſer-*

ſed

ſed etiam omni Eccleſiæ tecto ſubmotos Firmilianus teſtatur. Lupus ipſe ſic ſcribit : *Sanctum*, inquit, *Firmilianum Cæſareenſem in Cappadociâ Archiepiſcopum Ponticæ Diœceſeos Primatem*, *Sanctus Stephanus Pontifex communione ſuſpendit.* Idem Lupus Sancti Stephani reſcriptum, *ſummâ & irrefragabili Sedis Apoſtolicæ autoritate* editum eſſe contendit.

ad Cypr. int. Cyp. LXXV. Chriſt. Lup. in Doct. Lov. relat. p. 50.

Sed age ut vis ; quâvis diſtinctiunculâ cauſam iſtam, quaſi in ſcholaſtico pulvere rueare. Certè Auguſtinus, non id quod tu profers, Cypriano excuſationi obtendebat ; non ad aliud majus aut luculentius Papæ judicium provocabat : Concilii generalis, totiuſque Eccleſiæ Catholicæ appellabat fidem ; in eâ autoritate fidei certitudinem reponebat. Hîc hæreant neceſſe eſt, vel alia excogitent.

CAPUT V.

Non tantùm pertinaces, ſed Sancti poſt Papale decretum, aliud quid deſiderant.

ET quidem Auguſtinus, atque, Auguſtino interprete, Cyprianus, ab univerſali Concilio, non elucidationem obſcuræ quæſtionis expectabant tantùm, quamquàm & illam quoque, ſed autoritatem ac robur. Undè illud : *Res ad plenarii Concilii autoritatem roburque perducta eſt* ; & illud : *Potentior veritas de unitate veniens* ; & illud : Cypriani ſententiam *Catholicus Orbis terrarum robuſtiſſimâ firmitate conſenſionis excluſit.* En quam autoritatem, poſt Papæ decretum, non hæretici & pertinaces, ſed Sancti Sacerdotes Cyprianus & Auguſtinus expectent.

Aug. de Bapt. cont. Donat. Lib. ij. c. iv. n. 5. Tom. ix. p. 98. Ibid. Lib. iij. c. ij. n. 2. p. 108.

Quòd autem autor anonymus Cypriano tribuit, tolerari omninò non poteſt : nempè ut quoniam ſanctus Martyr dixit, ſe non ab altero, ſed tantùm à Chriſto judicari poſſe, ideò exiſtimârit ſe ab omni non modò Romani Pontificis, ſed etiam Concilii œcumenici correptione immunem ; quod ſi Cyprianus ſenſiſſet, inexcuſabilis protерviæ reus eſſet. (*d*) Hæc ergò

Anon. Lib. vij. c. viij. n. 9. Cypr. in Præf. Conc. Carth. iij. int. ejus oper. p. 158. & Tom. 1. Conc. pag. 786.

monem colloquii communis admitteret, adhuc inſuper . . . præciperet ne quis eos in domum ſuam reciperet, adès ut pacificè *venientibus, non ſolùm pax & communio, ſed & tectum & hoſpitium negaretur*. Vid. epiſt. Firmil. loc. cit.

(*d*) *Inexcuſabilis protерviæ reus eſſet.*] Cypriani locum à D. CHARLAS peſſimè objectum Auguſtinus bis recenſet : 1°. Lib. II. de bapt. cont. Donat. cap. III. Tom. IX. p. 94. & continuò addit : *Nunc ſe, ſi audent, ſuperbæ & tumidæ cervices hæreticorum adverſus ſanctam humilitatem hujus ſermonis extollant* ; ut Auguſtinus *ſanctam humilitatem* Cypriani admiretur in iis verbis, in quibus Charlas *inexcuſabilem protерviam* reprehendit. 2°. Auguſtinus ibid. Lib. III. cap. 3. n. 5. p. 110. eadem Cypriani verba ſic interpretatur : *Opinor ut quæ in his quæſtionibus, quæ nondum eliquatiſſimâ perſpectione diſcuſſæ ſunt* ; quo ſignificat, Epiſcopum ab alio Epiſcopo judicari non poſſe, de obſcuris quæſtionibus quæ nondum diſcuſſæ fuerint ; proindeque non potuiſſe cogi Cyprianum ſub excommunicationis metu, cum Stephano conſentire in obſcurâ illâ rebaptizationis quæſtione. Hæc igitur ſentiit Cyprianus, teſte Auguſtino, qui profectò ſancti Martyris animum & mores melius perſpectos habuit, quam noviſſimus ille tam egregii Doctoris inſectator. Et quanquam Cyprianum Auguſtinus non ita interpretaretur, ipſius Cypriani libri ſatis nobis eſſent ad propulſandam D. CHARLAS calumniam. Ex his virum cognoſ-

Digitized by Google

ad certos caſus extraordinarios tedigenda ; neque cùm *ab alio* ſe judicari poſſe negat, exiſtimandum eſt, eâ voce, *alio*, Eccleſiæ Catholicæ aut etiam Concilii generalis excludi autoritatem. Certè Auguſtinus ei autoritati ceſſurum Cyprianum docet ; atque in hâc quæſtione, non alteri autoritati cedentem, non modò ipſe probat, ſed etiam imitatur.

CAPUT VI.

Quæſtionem rebaptizationis à Cypriano & aſſeclis inter adiaphora non fuiſſe repoſitam.

Doct. Lov. AUTOR libelli de *Doctrinâ Lovanienſium* aliter expedire ſe conatur : nem-
p. 56. pè ait, Cyprianum, Firmilianum, *alioſque ſequaces Epiſcopos, perſuaſos fuiſſe quòd Stephani reſcriptum non fuerat judicium definitivum, eò quòd rem illam haberent pro adiaphorâ.* Atque iterum : *Hoc ſibi voluerunt Cyprianus, Firmilianus & alii, Helenus, Dionyſius, Auguſtinus, qui affirmant, Stephanum non de dogmate, ſed de aliarum gentium moribus & factis judicâſſe : potuiſſe illic labi, ideòque ejus uſque ad Synodum Nicænam judicio impunè atque innoxiè non fuiſſe obeditum.*

Hæccine à doctis viris proferri potuiſſe ? Habebant hæc Cyprianus, Firmilianus & eorum ſequaces pro adiaphoris atque indifferentibus ; nempè cùm, facto Concilio LXXXVII. Epiſcoporum, pro ſententiâ hæc dicerent :
Conc. Epiſcopus quidem ordine tertius : *Qui hæreticorum baptiſma probant, noſ-*
Carthag. n. *trum evacuant :* Octavus decimus : *Secundo baptiſmate,* (in Eccleſiâ dato
3. int. Cypr. ſcilicet) *qui non fuerit baptizatus, Regno Cœlorum fiet alienus :* Vigeſimus :
oper. pag. *Qui hæreticorum baptiſma probat, quid aliud quàm hæreticis communicat ?*
159 161. Ibid. Vigeſimus primus : *Quot ſint baptiſmi, viderint aut præſumptores, aut*
Ibid. *fautores hæreticorum. Nos unum baptiſma, quod non niſi in Eccleſiâ datum*
Ib. p 162. *novimus, Eccleſiæ vindicamus :* Vigeſimus tertius : *Si non obtemperat error*
Ib. p. 163. *veritati, multò magis veritas non conſentit errori :* Quadrageſimus ſeptimus :
Me non movet, ſi aliquis Eccleſia fidem & veritatem non vindicat, quandò
Rom. iij. *Apoſtolus dicat ;* QUID ENIM SI EXCIDERUNT A FIDE QUIDAM ILLORUM ?
2. 3. Quinquageſimus octavus : *Non ſibi blandiantur qui hæreticis patrocinantur :*
Conc. *qui pro hæreticis Eccleſiaſtico baptiſmo intercedit, illos Chriſtianos & nos hæ-*
Carth. pag. *reticos facit* ; Sexageſimus primus : *Qui hæreticis Eccleſia baptiſma concedit*
165. loc. cit. Ibid. *& prodit, quid aliud ſponſa Chriſti quàm Judas exiſtit* ? Sic eam quæſtionem inter indifferentia reponebant.

Huc accedit, quòd ſuam ſententiam non humanis ratiociniis, ſed di-

cimus naturâ lenem, ingenio facilem, Chriſtianâ humilitate ab omni arrogantiâ remotiſſimum, qui paſſim doceat in Eccleſiâ ad unitatem omnia referri oportere, ut ab unitate omnes quæſtiones diſſolvantur & reſecentur : quo poſito, ſequitur Epiſcopum, qui ſanæ doctrinæ adverſaretur, ab unitate judicari ſemper poſſe & corrigi. Intereà miramur in ipſâ urbe Româ typis mandari tales ſanctorum Patrum contumelias, & D. Cyprianum, hominem cum doctrinâ & ſanctitate, tum maximè mirâ modeſtia ſpectatiſſimum, ab eo D. CHARLAS *inexcuſabilis protervia reum* accuſari.

vinis teſtimoniis muniebant. Legant Cyprianum quicumque dubitaverint; audiant Epiſcopos in Concilio Carthaginenſi ita decernentes: Quintum: *Baptiſma, quod dant heretici & ſchiſmatici, non eſſe verum, ubique in Scripturis ſanctis declaratum eſt;& ſecundùm Scripturarum ſanctarum autoritatem decerno, hereticos omnes baptizandos:* Octavum: *Lectis literis Cypriani dilectiſſimi noſtri, qua tantum in ſe ſanctorum teſtimoniorum deſcendentium ex Scripturis deificis continent, ut meritò omnes per Dei gratiam adunati conſentire debeamus; cenſeo omnes hereticos & ſchiſmaticos, qui ad Eccleſiam Catholicam venire voluerint, non ante ingredi, niſi exorcizati & baptizati fuerint.* Quare cùm errorem damnant, cùm veritatem inculcant, non niſi veritatem in Scripturis revelatam, nec niſi errorem in Scripturis damnatum intelligi volunt, qui hæc pro adiaphoris habere dicuntur.

Ib.p.159.

Ib.p.160.

CAPUT VII.

An AUGUSTINUS *aliique Patres, eam quæſtionem inter adiaphora habuerint.*

QUOD autem idem autor etiam Auguſtinum recenſet inter eos qui hæc pro adiaphoris habuerint, quis crederet ab homine in Auguſtini lectione verſato dici potuiſſe? Nempè Auguſtinus hæc ubique profitetur: Cyprianum quidem in errore fuiſſe, ſed ideo excuſatum, quòd res nondum fuiſſet Concilii generalis totiuſque Eccleſiæ Catholicæ autoritate firmata. Non ille ad hæc levia & falſa confugit: Stephanum noluiſſe rem de fide facere, aut in diſciplinæ factique quæſtione labi potuiſſe; ſed erràſſe Cyprianum, atque id vel poſteà correxiſſe *in regulâ veritatis; quod ſupreſſum ſit ab eis, qui hoc errore nimiùm delectati ſunt:* vel: *hunc nævum candidiſſimi pectoris cooperuiſſe ubere charitatis, ac paſſionis falce purgâſſe:* & nunc aliud quàm hîc ſenſerat videre, *in æternâ illâ luce veritatis, ubi certiſſimè cernit quod hîc pacatiſſimè requirebat.* Quæ planè demonſtrant, non adiaphoram ac variabilem diſciplinam, ſed à Deo revelatam, certiſſimam & inconcuſſam veritatem.

Nempe hanc veritatem Auguſtinus tuebatur: Verba Chriſti, quibus baptiſmus conſecratur, tantæ eſſe virtutis, ut etiam inter hæreticos valeant: ſignum militum Chriſti etiam in deſertoribus recognoſcendum eſſe: Sacramenta Chriſti etiam inter hæreticos, non ipſorum, ſed Chriſti & Eccleſiæ eſſe: remedium vulneri, non ſanitati adhibendum, adeòque corrigendum in hæreticis id quod pervertiſſent, nempè fidem; non id quod ab Eccleſiâ integrum abſtuliſſent, nempè baptiſmum, hoc eſt, fidei Sacramentum. Hæc qui negarent, recurrere jubebat *ad ſtateram Dominicam, ubi non ex humano ſenſu, ſed ex divinâ autoritate rerum momenta penſantur.*

Aug. de unic. Bapt. cap. xiij. n. 22. p. 553. & paſſ. de Bapt. cont. Donat. & aliis lib. & ep. de hær. Don. T. ij. & ix.

Id. ep. ad Vinc. x. iij. al. xlviij. n. 38. T. ij. p. 246.

Lib. de unic. Bapt. c. xiij. num. 22 & alib. paſſ.

Lib. v. de Bapt. cont. Donat. cap. xvii. n. 23. p. 152.

Vid. ep. cv. al. clxvj. ad Don. c. iii. n. 12. Tom. ij. p. 300. 302. & lib. iv. cont. Creſc. cap. xiij. n. 15. T. ix. pag. 492. & paſſ.

Cont. epiſt. Parm. lib. ij. c. xiij. n. 29. 30. p. 45. 46. & Serm. ad pleb. Cæſ. n. 2. p. 619. T. ix. & paſſ.

Lib. 1. de bapt. cont. Don. c. xiv. n. 22. p. 91. De unic. Bapt. c. iij. n. 4. p. 528.

Lib. ij. de bapt. cont. Donat. cap. xiv. n. 19. p. 107.

Digitized by Google

Et quidem permulta cauſæ munimenta promebat ex Scripturis : quòd autem de baptiſmo hæreticorum nihil peculiariter ſcriptum eſſet, allegabat cum Stephano Eccleſiæ conſuetudinem, univerſalem illam quidem, quæ per totam Eccleſiam ab ipſâ origine propagata, *non niſi ab Apoſtolis tradita, meritò crederetur.*

Neque verò aliud Stephanus prædicabat. Et quidem urgebat conſuetudinem, ſed univerſalem, ſed ab Apoſtolis conſtantiſſimo tenore ad nos uſque deductam, quam liber anonymus apud Rigaltium Stephani tempore adversùs Cyprianum Cyprianique aſſeclas conſcriptus, appellat *vetuſtiſſimam conſuetudinem ac traditionem Eccleſiæ*; & addit : *Sit unuſquiſque noſtrum contentus venerabili Eccleſiarum omnium autoritate & neceſſariâ humilitate.* Tum : *Damnari utique debet quod contra priſcam & memorabilem cunctorum emeritorum Sanctorum & fidelium ſolenniſſimam obſervationem judicatur*; ſugillatque eos, *qui errores & vitia univerſarum Eccleſiarum correxiſſe* ſe putent, ac *monſtri ſimile, Epiſcopos talia cogitare.*

Nec alio ſpiritu ſcribit Euſebius, qui antiquam traditionem à Cypriano primò mutatam agnoſcit. Atteſtatur Hieronymus celebri illo loco : *Illi ipſi Epiſcopi, qui rebaptizandos hæreticos ſtatuerant, ad antiquam conſuetudinem revoluti, novum emiſêre decretum. Quid facimus? Ita & nobis Majores noſtri, & illis ſui tradidêre Majores.* Quin ipſâ etiam flagrante diſcordiâ, Cyprianus ejuſque collegæ Africani, conſuetudinem ſibi adverſari ultrò fatebantur. Id ſæpè Auguſtinus notat; & ipſe Auguſtinus eam conſuetudinem, *univerſalem & robuſtam* vocat, quam Stephanus tueretur; & quidem, uti memoravimus, ab Apoſtolicâ traditione venientem, hac etiam datâ regulâ : *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi ab Apoſtolis traditum rectiſſimè creditur*, quod aſſiduè Sanctus Doctor inculcat.

Hæc Auguſtini dicta, qui, Catholici licèt, ad variabilis & adiaphoræ diſciplinæ detorquent negotia; hi profectò improvidi, Eccleſiæ matri firmiſſimas autoritates de Dogmatis fidei, etiam traditione tutandis, extorquere conantur. Sed fruſtrà ſunt : inſtat enim Auguſtinus errorem eſſe id quod Cyprianus tuebatur, nondùm quidem ab Eccleſiâ declaratum ſatis, ſed interim errorem in *æternitatis manifeſtâ luce purgatum.* Quin etiam de Donatiſtis hæc habet : *Audent etiam rebaptizare Catholicos; ubi ſe ampliùs hæreticos eſſe firmârunt.* Jam ergò hæretici, ideò quòd hæreticos; ſed *ampliùs hæretici, ideò quòd etiam Catholicos rebaptizabant.* Unde libro adverſùs Creſconium ad Donatiſtas ait : *Hæretici quidem eſtis, quòd non tantùm diviſi, verùm & in rebaptizando diverſum ſequimini.* Idem docet adverſùs Petilianum & alibi ſemper.

Notum illud Vincentii Lirinenſis : *Autores ejuſdem opinionis Catholici, conſectatores verò hæretici judicantur* : poſteàquam ſcilicet pronuntiavit Eccleſia. Et anteà quidem, eodem teſte Lirinenſi, res ad veram Eccleſiæ

Ib. lib. iv. cap. xxiv. n. 30. p. 140.

Int. op. Cypr. edit. Prior & Rigalt. 1679. poſt epiſt. lxxiv. pag. 133. & ſeq. in edit. Amſtelod. part. ij p. 20. & ſeq.

Euſeb. hiſt. lib. vij. c. iij. edit. Valeſ.

Hieron. Dialog. ad ver. Luciſ. T. iv part. ij. p. 303. 304.

Aug. lib. iv. loc. jam cit.

Ibid. lib. v. c. 17. n. 23. p. 152.

Id. de hæreſib. hæreſ. lxix. Tom. viij. p. 21.

Id. Lib. ij. ad C. eſc. c. vij. n. 9. p. 413.

Id. de unic. Bapt. cont. Petil. c. ij. n. 3. pag. 518. & paſſ.

Vincent. Lir. comm. 1. c. xj. T. vij. bibl. Pat. p. 252.

Ib. c. ix. x. xi. p. 251. 252.

doctrinam pertinebat ; ſed nondùm Eccleſiæ univerſalis judicio declarata. Scribit enim de Agrippino, quem autorem Cyprianus ſequebatur : *Primus omnium mortalium contra divinum canonem, contra univerſalis Eccleſiæ regulam, contra ſenſum omnium Conſacerdotum, contra morem atque inſtituta Majorum, rebaptizandum cenſebat.* De Stephano verò : *Intelligebat vir ſanctus & prudens nihil aliud rationem pietatis admittere, niſi ut omnia,* QUA FIDE *à Patribus ſuſcepta forent,* EADEM FIDE *filiis conſignarentur.* Reliqua videant qui his victi non fuerint. Ib. c. ix.

CAPUT VIII.

Quid objiciant qui hæc referunt inter adiaphora : Firmiliani & Baſilii locus.

QUI totam hanc quæſtionem ad variantem per loca diſciplinam revocati volunt, hæc objiciunt : primùm, Firmilianum ita de rebaptizatione ſcribentem : *Nec meminimus hoc apud nos aliquando cœpiſſe* : deinde Baſilium Firmiliani ſucceſſorem de rebaptizatione adhuc hæſitantem, poſt Nicænam quoque Synodum, à quâ quæſtionem terminatam fuiſſe plerique velint. Quid ergò ? An Firmilianum cauſæ faventem ſuæ, Stephano, Euſebio, Hieronymo, Auguſtino, Vincentio Lirinenſi, totique Eccleſiæ anteponent ? Quid verò Baſilius ? Eſto, quæſtionem ad diſciplinam variantem fortè revocaverit : nos quidem hîc Cypriani & Auguſtini mentem quærimus.

Ep. Firm. ad Cypr. int. Cypr. LXXV. p. 325.

Vid. ep. Baſil. ad Amphil. CLXXXVIIJ. T. iij. Bened. p. 268. & ſeq.

Neque tamen Firmilianum mentitum dixerim, (*e*) cum ait, rebaptizationem in ſuâ ac vicinis regionibus viguiſſe ſemper : facilè enim demonſtraverim, eâ quidem tempeſtate, iiſque regionibus * hæreticos fere omnes varia ac portentoſa baptiſmata confinxiſſe. Nam quique ſuam hæreſim,

* Aſiæ minoris.

(*e*) ***Neque Firmilianum mentitum dixerim.***] Veriſimile eſt Firmilianum eò deceptum fuiſſe, quòd de omnibus hæreticis intelligeret ea, quæ de multis tantum priſca docebat traditio. Nam omni quidem tempore, etiam ante Concilium Nicænum, rebaptizabantur quicumque hæretici baptizati non fuerant eo ritu, qui ex præcepto CHRISTI ab Eccleſiâ diligentiſſime ſervatur. Sic Paulus *baptizavit in nomine Domini* JESU eos Epheſios, qui tantùm *in Joannis baptizmate baptiſati fuerant.* Act. XIX. 4. Quare Paulianiſtæ falſo Pauli Samoſateni tincti baptiſmo, à Nicænâ Synodo juſſi ſunt rebaptizari. Can. XIX. Tom. II. Conc. p. 36. Deinde II. Synodus ſtatuit de Arianis, apud quos hactenùs ſervabatur à CHRISTO inſtitutus baptizandi ritus, eos non eſſe rebaptizandos, ſed ungendos tantùm ſacro Chriſmate, ut haberent ſignaculum Spiritûs Sancti : contra rebaptizandos ***Eunomianos***, ***Montaniſtas, qui dicebantur Phryges***, ***Sabellianos***, ***& alios***, ***maximè eos qui ex Galatarum regione veniebant*** ; quos nimirùm Eccleſia ***ut Græcos*** admittebat, eò quòd acceperant quidem baptiſma ſuis hæreſibus proprium, non autem baptiſma CHRISTI : Conc. C. P. I. can. VII. ibid. p. 952. Porro Baſilius, in primâ ſuâ ad Amphilocum epiſtolâ, docet hæreticorum ſectas in Aſiâ minori multas extitiſſe, quæ baptiſandi ritum corruperant. Quapropter nemo miretur Firmilianum, qui à patribus ſuis acceperat, tot tamque varios hæreticos ſine novo baptiſmo admitti non oportere, inde concluſiſſe : ***Profanum eſſe baptiſmum, eo ſolo nomine quòd ab hæreticis adminiſtraretur.***

quò magis baptizatorum animis adhæreſceret, in baptiſmum intrudebant. Atque hinc Firmiliano & aliis erroris occaſio, cùm exiſtimarent profanum baptiſmum, ac per ſe nullum, eo ſolo nomine, quòd ab hæreticis adminiſtraretur, repudiatum eſſe.

Neque Baſilium hactenùs ſatis intellectum eſſe credimus. Hæc enim fuiſſe putamus, de quibus hæſitaret, non quidem, an valeret baptiſmus verbis Evangelicis conſecratus; ſed quinam hæretici eo ritu baptizarent; quinam
Ib. Can. 1. perverſo ritu, & *proprio* quod ait *baptiſmate*, qui ſanè propterea rebaptizandi eſſent. Hæc etiam ſuſpenſum habebant Baſilium: ecquid credibile eſſet rectè baptizare eos, qui de Deo errarent, cùm errores ſuos plerique, uti modò diximus, in ipſum baptiſmum ingererent? Quærebat anxiè, quæ & quanta haberetur fides iis, qui dicerent ſe in Trinitatem baptizatos eſſe: nam aut obliviſci, aut certè hæſitare, aut etiam mentiri potuiſſent. Hinc illa verba Baſilii Synodum optantis, uti decidatur: *An qui reſponderit, in*
Conc. Arel. an. 314. Can. viij. T. 1. Conc. p. 1426. *reſponſione fide dignus habeatur*; quam ad quæſtionem ſpectat Canon Arelatenſis, quo legimus *interrogatos* qui ab hæreticis venirent, *an in Patre, & Filio & Spiritu Sancto baptizati eſſent*; additumque: *Et qui interrogatus non reſponderit hanc Trinitatem, baptizetur.*

Hæc nos ad cumulum de Firmiliano & Baſilio inveſtiganda doctis, & confirmanda, (*f*) vel etiam, ſi placuerit, oppugnanda proponimus. Utcum-

(*f*) ***Inveſtiganda doctis & confirmanda***] proponit D. BOSSUET ea quæ de Firmiliano & Baſilio dixit. Non is ego ſum, qui me in doctorum numerum aggregari poſſe putem. Sed quia jam de Firmiliano nonnulla annotavi, & cauſa Baſilii ea eſt quæ non magno egeat defenſore, hanc paucis hìc defendam. PP. Bened. Baſilium ſic explicant in ſuis notis ad primam S. Doctoris epiſtolam canonicam, ut ille videatur cum Firmiliano & Cypriano, re quidem verâ ſenſiſſe, quanquam ex aliquâ parte eorum errorem correxerit. Ut intelligamus utrum ita res ſe habeat, attendendus eſt imprimis hujus epiſtolæ canon primus. In eo canone, Baſilius, poſtquam hæreſim à ſchiſmate diſtinxit, ***hæreticorum baptiſma rejicit, ſchiſmaticorum admittit***, & ſtatim addit ***uniuſcujuſque regionis morem ſequi oportere***; quibus verbis admonere videtur Epiſcopos, ut inquirant quæ ſectæ in ſuis regionibus hæreticæ ſunt, quæ verò ſchiſmaticæ, ne, cùm baptizandi ſint ſoli hæretici, ſchiſmaticos etiam incautè rebaptizent; id eſt, inveſtigandum eſſe Epiſcopis à quibus ſectis ſervetur, à quibus non ſervetur verus baptizandi ritus. Nam illud obſervandum eſt, eos ſolos hìc à Baſilio inter hæreticos annumerari, qui baptiſmi ritum corruperant, eos verò inter ſchiſmaticos haberi, qui, quanquam ab Eccleſiâ impiis ſuis dogmatibus penitùs deſciviſſent, integrum tamen baptiſmi ritum ſervaverant. Cùm autem ſectæ variarent pro tempore & loco, & eadem ſecta quæ in unâ regione baptiſmi ritum corrumpebat, in aliis regionibus eum ritum integrum ſervaret, appoſitè dicit Baſilius, ***conſuetudine utendum eſſe***. Cæterum multas ſectas, eo quo dixi modo, variare ſolitas eſſe, probatur ex ipſo Baſilio, qui poſtquam rejecit baptiſma Pepuzianorum, ***in Patrem & Filium & Montanum aut Priſcillam baptizantium***, addit ***conſuetudine utendum eſſe***. Profectò non neſciebat Baſilius neceſſarium eſſe CHRISTI baptiſma; & quantumvis vetuſta eſſet prava alicujus regionis in admittendo tali baptiſmate conſuetudo, ipſe nunquam approbaret ***in Montanum aut Priſcillam*** datum baptiſma. Sciebat igitur non ubique immutatum fuiſſe à Pepuzianis baptizandi ritum; & idcircò conſuetudine utendum eſſe. Idem Baſilius, qui Encratitas baptizari vetat, nempe ſchiſmaticos, eos in eâdem epiſtolâ, ac deinde in II. canonicâ rebaptizandos eſſe dicit. Nimirum ex Encratitis, alii ſervabant, alii corrumpebant baptizandi ritum. Idem eſto judicium de multis aliis hæreticis, qui, quamvis ubique eodem nomine vocarentur, non habebant ubique eundem baptizandi ritum. Uno verbo, Baſilius eos vocat hæreticos, qui baptiſmi ritum corruperant, & ideo in omnibus Eccleſiis rebaptizabantur, ſchiſmaticos autem, qui baptiſmi ritum ſervaverant, & ideo ab omnibus Eccle-

Digitized by Google

ſque eſt, ſtat illud immotum: Cyprianum, Auguſtinum, cæteros, in eâ quæſtione, quam fidei putarent, poſt judicium quoque Romani Pontificis diſſidentibus Eccleſiis, ad habendam certitudinem, Eccleſiæ univerſalis ſententiam expectâſſe.

CAPUT IX.

Quæ ſit illa SYNODUS *univerſalis, quam in hac quæſtione* AUGUSTINUS *memoret: Nicænam eam eſſe; ſed utcumque ſit, noſtra immota eſt.*

ANXIE à doctis quætitur, quæ ſit illa univerſalis Synodus quâ iſtam quæſtionem fuiſſe terminatam Auguſtinus memorat. Qui Arelatenſem primam eſſe volunt, Romani Pontificis ſententiam, iniquiùs, ut videtur, pendere decernunt ab ejus Synodi decreto, quæ non niſi abuſivè univerſalis vocetur.

Nos eam quæſtionem in Synodo Nicænâ fuiſſe deciſam cum ſancto Hieronimo profitemur: *Quòd Epiſcopo Novatianorum, ſi converſus fuerit*, non tantùm baptiſmum, *ſed quod majus eſt*, etiam *Preſbyterii gradum ſervet*, can. VIII. *Et quod omnes hæreticos ſuſceperit, exceptis Pauli Samoſateni diſcipulis*, can. XIX. cujus rei cauſam cum Beato Auguſtino eſſe credimus, quòd Paulianiſtæ *regulam baptiſmatis non tenerent*. Nec facilè adduci poſſum ut credam, Arelatenſem I. Synodum, numeroſam quamvis, * & ex toto ferè Occidente collectam, Synodum cunctarum gentium, & totius Chriſtiani Orbis, & totius Eccleſiæ ubique diffuſæ ab Auguſtino vocari: quippe quam vix Oriens noverit, nedum frequentârit, neque Romani Pontificis vel præſentia, vel ſaltem legatio intervenit. (*g*) Quin Synodum Nicænam apud Auguſtinum Concilii univerſalis nomine intelligendam eſſe, non alio magis argumento probaverim, quàm quòd eam nequidem nominârit: eam enim toto terrarum orbe celebratam, ipſo *plenarii* Concilii nomine ſtatim ab omnibus intellectam putabat. Et quemadmodum nos Concilii nomine, Concilium Tridentinum intelligimus; quemadmodùm generalis Concilii nomine, Lateranenſis illa Synodus ſub Innocentio III. plerumque accipitur; ita Auguſtini tempore apud Eccleſias Africanas, Synodi univerſalis nomine, Nicænam, proprio licèt nomine minimè appellatam, intellectam fuiſſe conſtat. (*h*) Lego enim apud Poſſidium, in vitâ Auguſtini, ordina-

Hieron. Dial. adv. Lucif. T. iv. Bened. part. ij. p. 305. 306.

Conc. Nic. Can. viij. T. ij. Conc. p. 31. 32.

Ib. Can. xix. p. 38.

Aug. hær. xLiv. Tom. viij. p. 13.

* xxxiij. nempè Epiſcoporū.

Ibid. lib. 1. de Bapt. cont. Donat. c. vij. n. 9. Tom. ix. p. 84. lib. ij. c. ix n. 14. p. 104. & alib. paſſ.

ſiis ſine novo baptiſmo admittebantur. Sic intelligendus eſt Baſilius, ne pugnantia loqui, & errorem ab Synodo Nicænâ damnatum defendere videatur. Vid. D. FLEURY lib. XVII. n. 14.

(*g*) *Neque ... Legatio intervenit.*] Legationem interveniſſe probant ea verba quæ inter ſubſcriptiones legimus: *Claudianus & Vitus Preſbyteri, Eugenius & Cyriacus Diacones ex urbe Româ miſſi à Sylveſtro Epiſcopo.* Hoc ergò ſignificat D. BOSSUET, eos Concilio non præſediſſe. Et quidem unius Marini nomen videmus in capite Canonum, eo modo: *Domino ſanctiſſimo fratri Sylveſtro Marinus vel Coetus Epiſcoporum* &c. Tom. I. Conc. p. 1427. 1429.

(*h*) *Synodi univerſalis nomine, Nicænam .... intellectam fuiſſe conſtat*] ab Auguſtino, in

Vit. Aug. Aut. Poſſ. c.viij.in fin. append. T. x. p. 262.

Aug. ep. ccxiij.al.cx. n. 4. T. ij. p. 790.

tum eum fuiſſe vivo ſuo Epiſcopo, *contra Synodi univerſalis vetitum*, *quod jam ordinatus didicit*. Non hîc Nicænam nominat; ſed Nicænam fuiſſe ex ipſo Auguſtino accipimus. Sic univerſalis Synodi nomine Nicænam intelligi ſolere arbitramur.

Ut ut ſit, qui tantùm Arelatenſi tribuunt, in eam autoritatem conſenſione devenisse dicent, Gallicanamque ſententiam de conſenſionis ſummâ & ineluctabili autoritate confirmabunt.

CAPUT X.

Non tantum fidei cauſa, ſed etiam aliæ quæ univerſalem ſpectarent Eccleſiam ab univerſali Concilio retractandæ, nec niſi CONSENSIONE ORBIS *finitæ eſſe creduntur: Cauſa* CÆCILIANI: *ſancti* AUGUSTINI *locus.*

PARTEM controverſiæ cum Donatiſtis maximam quæ in rebaptizatione poſita erat, non niſi Sedis Apoſtolicæ & totius Eccleſiæ conjunctâ ſententiâ finitam eſſe, Beato Auguſtino teſte, vidimus. Jam quod erat caput ſchiſmatis, in causâ Cæciliani idem eveniſſe, eumdem Auguſtinum adducimus teſtem.

Vid. Opt. Milev. lib. 1.

Aug. ep. ad Glor. Eleuſ &c. xliij. alias clxij. c.vij. n. 19.. T.ij. p. 97.

Ergò Cæciliani cauſa, cùm tractata eſſet à Melchiade Papâ, ejuſque judicio Donatiſtæ victi eſſent, tamen hæc ait Auguſtinus: *Ecce putemus omnes Epiſcopos, qui Romæ judicârunt, non bonos judices fuiſſe; reſtabat adhuc plenarium univerſæ Eccleſiæ Concilium, ubi etiam cum ipſis judicibus cauſa poſſet agitari; ut ſi malè judicaſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur: quod utrum fecerint, Donatiſtæ probent; nos enim non factum eſſe facilè probamus, ex eo quòd totus Orbis non eis communicat.*

Ex his duo concludimus: alterum, poſt prolatum, habitâ Synodo, Papæ judicium, *reſtare adhuc plenarium Eccleſiæ univerſæ Concilium*, quo Pontificis judicium, Synodi ſententiâ ſolveretur: alterum, quamvis nulla fuerit œcumenica Synodus, quæ Melchiadis judicium retractaret, haud minore autoritate deciſam fuiſſe cauſam, eo quod *Orbis terrarum non communicaret* Donatiſtis; imò ut ibidem Auguſtinus ait, *experti ſunt cum Cæciliano permanere conſenſionem Orbis terrarum*. Quibus verbis conſtat Mel-

Ib. p. 96.

ſuis libris adverſus Donatiſtas, non verò Arelatenſem. Nam quod dicit D. DE LAUNOY; in Africâ, Concilii generalis, ſive plenarii nomine vocatas ſæpe fuiſſe Synodos eas, quæ illo Arelatenſi Concilio inferiores eſſent, verum quidem eſt; at advertere debuerat vir eruditus Auguſtinum, quotieſcumque loquitur de hujuſcemodi Conciliis, lectores admonere, ſe loqui de Concilio plenario, non totius Eccleſiæ, ſed unius gentis, puta Africanæ. Atqui non ſic ille admonet, in iis locis in quibus urget Donatiſtas autoritate Concilii generalis: imò vocat illud Concilium *Synodum cunctarum gentium*, *& totius Chriſtiani Orbis*, *& totius Eccleſiæ in Orbe diffuſæ*; quæ verba nequaquam poſſunt intelligi de Synodo Arelatenſi; proindeque ruit D. DE LAUNOY ſententia. Qui plura de eâ quæſtione voluerint, adeant D. DE TILL not. XLIV. in vit. S. Cypr. Tom. IV. p. 632, & ſeq. Diſſert. Valeſ. de ſchiſm. Donat. poſt ejus not. in Euſeb. P. Alex. &c.

chiadis

chiadis judicium, quod alioqui canonico ordine retractari potuiſſet, ipsâ Eccleſiæ conſenſione in ſummam autoritatem evectum.

Facti quæſtio, inquiunt. Certè; ſed ejus facti, in quâ tota Donatiſtarum cauſa verteretur; ex quo illud efficitur, non tantùm in fidei quæſtionibus, ſed etiam in omnibus, quæ totam Eccleſiam ſpectarent, robur ſummum in conſenſione eſſe poſitum: ut profectò mirum non ſit, ſub Eugenio IV. cùm de Concilii poteſtate acerrime decertarent, illud ab omnibus pro certo eſſe poſitum, nempè altercantibus, ſi fortè, Concilio & Papa, Concilii ſententiam potiùs attendendam, in fide quidem maximè; ſed etiam in aliis omnibus, quæ *ſtatum Eccleſiæ principaliter perturbarent*, ut ſuprà memoravimus.

Sup. lib. vj. c. iij. & ſeq.

CAPUT XI.

Cauſa ſancti JOANNIS CHRYSOSTOMI.

HUJUS occaſione quæſtionis, proponimus aliam ejuſdem fere generis; facti quidem quæſtionem, ſed quæ univerſam Eccleſiam conturbaret. Beatum Joannem Chryſoſtomum Conſtantinopolitanum Antiſtitem Theophilus Alexandrinus, *nullo Canonum ordine, ſed ſolâ ſæculari poteſtate fretus, aulico potiùs, quàm Eccleſiaſtico judicio (*i*) loco moverat. Quæ cauſa cùm totum Orbem commoviſſet, ad univerſale Concilium devolvitur. Et quidem Sanctus Innocentius Papa ab eodem Chryſoſtomo invocatur, *qui ſcriberet hac nullius eſſe roboris.* Is Joannem æquè ac Theophilum in ſuâ communione retinuit; Theophili judicium caſſum & irritum habuit; ultimam tamen ſententiam Concilio œcumenico reſervavit, ut diſertè aſſerit inculcatque Palladius (*k*) Chryſoſtomi comes, ac rerum omnium teſtis oculatus. Locum univerſalis Concilii Occidentales Theſſalonicam deſigna-

* In ſuâ Synodo ad Quercum.

Epiſt. 1. Chryſ. ad Innoc. n. 4. T. iij. Bened. p. 520.

Vid. Dial. vit. Chryſ. per Pall. T. xiij. p. 3.

Ib. p. 12.

(*i*) *Aulico . . . judicio*] Theophilus cum ſuâ Synodo ad Quercum, ea, quæ hactenus in Eccleſiâ inaudita fuerant, adverſus Joannem Chryſoſtomum perfecit. Nam, 1°. quanquam in eâ causâ judex eſſe jure non poſſet, jus ipſe ſibi arrogavit, & Conciliari decreto id confirmavit, quod ante collectam Synodum, aulici agendum decreverant. 2°. Hujus Synodi Epiſcopi, qui ſimul erant judices, accuſatores, & teſtes, ſpreverunt Chryſoſtomum canonicè poſtulantem, *ex judicum ordine ſubmoveri* Theophilum Latrocinii ducem, multorum criminum reum, & quem inſuper multi hæc Alexandriæ dicentem audierant: *In comitatum proficiſcor ut Joannem deponam:* Acacium Beroenſem, qui dixerat: *Ego illi ollam condio*, multoſque alios apertos Joannis inimicos. 3°. Illi Epiſcopi judicaverunt, nullâ habitâ ratione, aut Chryſoſtomi legitimæ appellationis, aut etiam Synodi XLV. Epiſcoporum, quæ tunc ab eo celebrabatur, cùm ipſi eſſent omnino XXXVI. iique qui, aut ſeſe toti Theophilo voverant, aut palam inimicitias Chryſoſtomo denuntiaverant.

(*k*) *Palladius*] quis ille fuerit, lis eſt inter doctos. Vir eruditiſſimus D. BIGOT, qui an. 1680. denuò edidit Chryſoſtomi vitam à Palladio factam, contendit Palladium Helenopolitanum, *Lauſiacæ*, ſive Eremiticæ hiſtoriæ autorem, Chryſoſtomi ſocium, & ejus exauctorationis occaſione in exilium pulſum, hos de ejus vitâ dialogos non ſcripſiſſe, ſed alium Palladium Epiſcopum in viciniâ urbis C. P. amicum quoque Chryſoſtomi, & qui pro ejus causâ mala multa toleraverat. Idem cenſet D. DE TILL. Tom. XI. vit. Pall. art. XII. & not VIII. p. 530. 642.

bant. Memorabilis verò eſt hæc Palladii ſententia : *Scopus Romanæ Eccleſiæ iſte eſt, non communicare Orientalibus Epiſcopis, præſertim Theophilo, donec Dominus dederit locum univerſali Synodo, quæ putrefactis membris eorum qui hæc patraverunt medeatur.*

Ib. p. 84. 85.

Sic Romanus Pontifex, quæ pro loci amplitudine ſolus inchoavit, non niſi totius Orbis ſententiâ finiturus erat. Verùm cùm Synodus œcumenica ab Arcadio Imperatore impetrari non poſſet, totius Occidentis cum Apoſtolicâ Sede conjuncta ſententia perfecit, ut Joannis Chryſoſtomi nomen Conſtantinopoli quoque in ſacras tabulas referretur; ac ſine novo judicio, conſenſione totius Eccleſiæ, Theophili Synodus ſolveretur.

CAPUT XII.

Decreta adverſus ORIGENISTAS *:* THEOPHILUS *Alexandrinus ſanctum* ANASTASIUM *Papam præit, ac Romam ipſam liberat : in conſenſione vis poſita : ſancti* HIERONIMI *loci.*

PAULO ante ea tempora, Chriſti anno ſcilicet 398 Sancto Siricio mortuo, ſub ipſa Sancti Anaſtaſii Papæ initia, Origenis errores cum Rufini libris Romam invectos, atque inter hos turbines Romanam Eccleſiam fluctuâſſe Baronius narrat. Adverſus eam peſtem Anaſtaſius vigilabat. Sed dùm cunctabatur, ut Eccleſiæ Romanæ more, conſideratiſſimum & accuratiſſimum judicium ederet, Theophilus Alexandrinus collectâ Synodo, ad omnes Catholicos ſuper nomine Origenis, (*l*) ejuſque dogmatum condemnatione, edidit epiſtolam, datis etiam, ut videtur, peculiaribus ad Sanctum Anaſtaſium literis. De hâc Theophili epiſtolâ, Hieronymus ad ipſum Theophilum hæc ſcribit : *Vox beatitudinis tuæ toto Orbe pertonuit, & cunctis Chriſti Eccleſiis lætantibus, Diaboli venena ſiluêre.* Et paulò poſt : *Vincentius Preſbyter ante biduum quàm hanc epiſtolam darem, de Urbe venit, & ſuppliciter te ſalutat, crebroque ſermone concelebrat Romam & totam Italiam tuis poſt* CHRISTUM *epiſtolis liberatam.* Quò etiam illud pertinet : *Hæreſim oppreſſam ejus autoritate, & eloquentiâ.*

Bar. an. 398. T. v. p. 44. 45.
Hier. ep. ad Theoph. lxj. al. lxxj. T. iv. part. ij. p. 598. 599.
Id. ib. ep. lxxxvij. al. lxxviij. ad Pamm. & Marc. pag. 689.
Id. ib. ep. ad Demetr. xcviij. al. viij. pag. 793.

Hæc ita dicimus ut nihil imputemus Anaſtaſio, *viro*, ut ait Hieronymus *ditiſſimæ paupertatis & Apoſtolicæ ſollicitudinis*; ſed ut oſtendamus fidei robur

(*l*) *Super nomine Origenis.*] Hanc occaſionem non ſemel arripuit Theophilus, homo arrogans, imperioſus, vindictæ cupidus, & per fas ac nefas eos perſequi ſolitus, qui ſibi diſplicerent; id eſt, qui ſibi ad nutum parere & ſervire nollent. Nemo eſt qui neſciat quantas tragœdias ille excitârit, ut de Iſidoro Preſbytero, & Nitriæ Monachis, qui *longi fratres* vocabantur, quoſque oderat, ulciſceretur. Pro nihilo habebat illos calumniis laceſſere, niſi ſententias iniquiſſimas, à ſe in illos, nullo canonum ordine ſervato, latas, juberet exequi, eâ acerbitate ac ſævitiâ, à quâ Epiſcopum decebat abhorrere. Eo doctus tyrocinio, dignus eſt habitus, qui præſideret Latrocinio ad Quercum, in quo damnatus eſt Chryſoſtomus. Hæc ideo annotamus, ne lectores doctiſſimum Theophilum & virum ſanè maximum, ſed ſe nimium ulciſcentem, plus æquo admirentur, cùm eum adeò laudatum viderint ab Hieronymo, cui ea profectò nota non erant.

totâ Eccleſiâ fuſum, atque interdum extremo ex Orbe prodire decreta, quibus etiam Romana illa Apoſtolico ore laudata excitetur & confirmetur fides. Rom.j.viij.

Neque ita multò poſt prodiit Anaſtaſii judicium : quo tempore Hieronymus alteram Theophili epiſtolam Latinam à ſe factam ad Romanos mittebat, cùm primam præterito anno accepiſſent; ſcribebatque Hieronymus veluti concepto voto : *Prædicationem Cathedræ Marci Evangeliſtæ, Cathedra Petri Apoſtoli ſuâ prædicatione confirmet. Quanquàm celebri ſermone vulgatum ſit, beatum quoque Papam Anaſtaſium, eodem fervore, quia eodem Spiritu eſt; latitantes in foveis ſuis hæreticos perſecutum, ejuſque literæ doceant damnatum in Occidente, quod in Oriente damnatum eſt.* Quâ ex conſenſione, illa jam firmitudo fidei conſiſtat, quam ſæpe diximus. Eam conſenſionem commendat Hieronymus, *quod beati Epiſcopi Anaſtaſius & Theophilus & Venerius*, & Chromatius**, & omnis tam Orientis quàm Occidentis Catholicorum Synodus pari ſententiâ, quia pari & Spiritu, Origenem hæreticum denunciant populis.* En igitur in conſenſione ſumma vis, ac Spiritûs Sancti teſtimonium. Hier. ib. Ep.LXXXVIJ jam. cit. p. 690. *Mediolanenſis. ** Aquileienſis. Id. ibid. Apol. adv. Ruf. lib. ij. p. 417.

CAPUT XIII.

Turbæ poſt Chalcedonenſem Synodum : de iis ſeorſim per encyclicas epiſtolas Eccleſiæ conſuluntur: Reſponſa mittuntur : Communi conſenſione quæſtiones finiuntur.

ANNO 457. poſt ſex fere annos quàm Chalcedonenſis Synodus acta erat, ejus incipiens, præſertim in Ægypto, fluctuabat autoritas. Itaque Marciano Auguſto Synodi autore & defenſore mortuo, infanda illa Alexandriæ extiterunt : cæſus Proterius orthodoxus & Sanctus Alexandrinus Epiſcopus : Timotheus Ælurus interfector à furente plebe ejus loco ſubſtitutus : Chalcedonenſis Synodus condemnata : Leo, Marciano ſucceſſor datus, ac novo Principatu ab his ſeditionibus multa religioni, multa Imperio infauſta veritus, de novâ Synodo conſilia agitare videbatur. At Epiſcopi moleſtè ferebant retractari decreta Chalcedonenſia, ſeque abſtrahi à Sedibus, ac ſollicitari toties Eccleſiarum pacem. Quid ergò geſtum ſit, Liberatus hujus ævi hiſtoricus paucis complexus eſt : *Imperator ſcripſit ſingularum civitatum Epiſcopis, de utroque negotio conſulens, quid fieri oporteret, vel de ordinatione Timothei, vel de terminis* (ſeu definitione) *Synodi Chalcedonenſis, & direxit per totum Orientem Magiſtrianos.* (m) *Mittit & Anatolius Epiſcopus Aſclepiadem Diaconum ſuum, per quem omnes illi Epiſcopi, qui Chalcedone fuerant congregati, quid Alexandriæ geſtum ſit agnoſcerent : qui reſcribunt, Chalcedonenſem Synodum uſque ad ſanguinem vindican-* Lib. Brev. c.xv.

(m) *Magiſtrianos.*] Erant Magiſtriani *Officiales Magiſtri officiorum.* μαγιστριανοὶ idem eſt etiam ac *agens in rebus Principis*; inquit DU CANGE Gloſſ. infim. Græc.

Digitized by Google

dam; eò quòd non aliam fidem teneret quàm Synodus Nicana conſtituit; Timotheum verò non ſolùm inter Epiſcopos non haberi, ſed etiam Chriſtianâ appellatione privari. Quo pacto ſcripſit Imperator Leo Duci Alexandrino Stilæ, ut pelleret quidem ab Epiſcopatu modis omnibus Timotheum, inthronizaret autem alium, decreto populi, qui Synodum vindicaret.

Ep. Imp. Leon. T. iv. Conc. part. iij. Conc. Chalc. cap. xxj. xxij. xiij. xxiv. pag. 889. & ſeq.

Extat Imperatoris encyclica epiſtola eodem exemplo ad Sanctum Leonem Papam, atque ad alios Epiſcopos, cum ambarum partium ſupplicationibus miſſa. Extant Sancti Leonis & maximorum orbis Orientalis Epiſcoporum * reſponſa, quibus Timotheum abjiciunt, fidei quæſtionem ab œcumenico Concilio definitam teiterari vetant. Omnes eodem ſenſu, eâdem formâ agunt: *Decernimus, ſtatuimus, pronunciamus, dicimus, judicamus.* Ex his epiſtolis compactum eſt volumen illud, quod apud antiquos *Encyclicarum* ſive circulatium epiſtolarum nomine celebratur.

* Numero xxxvj.

Ep. Imp. jam. cit. p. 890.

Dicant nunc Epiſcopos Romani Pontificis conſultores. Atqui Imperator ab Epiſcopis non conſilia, quæ ad Leonem Papam mitteret, ſed decreta & judicia, quæ ſtatim exequeretur exquirebat; atque id ad omnes æquè ſcripſerat: *Ut ex omnibus veſtris literis hæc integrè cognoſcentes, formam congruam dare poſſimus.* Cæterùm orthodoxus Imperator de Synodo Chalcedonenſi, cujus fidem profeſſus erat, non ipſe ambigebat; ſed cùm apud Ægyptios hæc quæſtio verſaretur, hoc quoque Epiſcoporum cum Sede Apoſtolicâ conſenſione decidi voluit; poſt Synodum œcumenicam iteratæ quæſtioni nullum eſſe locum. Sic in ſummis diſſenſionibus atque periculis, Eccleſiæ Catholicæ toto Orbe diffuſæ, ſed uno ſemper ſpiritu actæ, etiam ſine Concilio generali, ſeſe exerit autoritas.

CAPUT XIV.

Sancti SIMPLICII *Papæ locus de decretis Apoſtolicis irrefragabilibus Eccleſiæ univerſalis aſſenſu.*

Simpl. ep. iv. ad Zen. Imp. T. iv. conc. p. 1071. Id. ep. v. ad Acac. C. P. ib. pag. 1073. 1074.

HINC Romani Pontifices ipſâ ſemper conſenſione nituntur. Sanctus Simplicius Papa poſt Sanctum Leonem tertius, Apoſtolicorum Pontificum anteceſſorum ſuorum irrefragabilem commendat autoritatem; ſed eam quæ cum totius Eccleſiæ conſenſione conjuncta ſit. Unde illud: *Quod Apoſtolicis manibus cum Eccleſiæ univerſalis aſſenſu, acie meruit Evangelica falcis abſcindi, vigorem ſumere non poteſt renaſcendi.* Quâ mente in epiſtolâ ad Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum rejicit à Sede Alexandrinâ Timotheum Ælurum, qui ſit hæreticus, *atque ab univerſitate damnatus*; ac poſteà: *Quem conventus novos per ſe didicimus comminari, reſolvi exiſtimantem quod de ſe univerſalis decrevit autoritas.* Illud denique de prædeceſſoribus *Catholicis Epiſcopis* toto Orbe terrarum præſidentibus ſubdit: *Sancta memoria prædeceſſorum noſtrorum extante doctrinâ, contra quam nefas eſt diſputare, quiſquis rectè ſapere videtur, novis aſſertionibus non indiget edoceri, ſed plena ac perfecta ſunt omnia.* Quo loco poſt Synodum Chalce-

Digitized by Google

donenſem finita omnia docet, nec novæ Synodo locum eſſe; quæ inquit *non alias ſemper indicta eſt, niſi cùm aliquid in pravis ſenſibus novum, aut in aſſertionibus emerſit ambiguum; ut in commune tractantibus, ſi qua eſſet obſcuritas, Sacerdotalis deliberationis illuminaret autoritas.* Inde ergò ex communi autoritate lux certa eſt, quæ poſtquàm Eccleſiæ ex orta, *abominabile* eſt innovari judicia, *contra ſententias totius Orbis Domini Sacerdotum.* En igitur in quo vim illam Eccleſiæ irrefragabilem collocaret. Cujus generis teſtimonia ſi congerere incipimus, modum omnem excedimus voluminis.

CAPUT XV.

Sancti GELASII *locus in epiſtolâ ad Epiſcopos Dardaniæ.*

NEQUE obſtant magnifica hæc & vera, quæ Sanctus Gelaſius egregius Pontifex, de Acacio adverſùs Chalcedonenſem Synodum rebellante reſpondet, cùm multi quererentur eum à Sede Apoſtolicâ ſolâ, non indictâ novâ Synodo, condemnatum. Gelaſ. ep. xiij. ad Ep. Dard. T. iv. Conc. pag. 1199. & ſeq.

Summa doctrinæ Gelaſianæ eſt; poſtquam hæreſeon autores ſemel ab Eccleſiâ universâ damnati ſunt, non eſſe neceſſarias adversùs ſectatores eorum novas ac *ſpeciales Synodos*, ne in infinitum eatur, & Eccleſiaſtica jaceat autoritas: ſed eſſe à Deo conſtitutam Sedis Apoſtolicæ poteſtatem, quæ, ipſo Apoſtolico Principatu communis ſententiæ executrix, hæreticos jam ſola proſternat: quæ nos veriſſima confitemur.

Per hanc occaſionem Sanctus Pontifex commemorat, quæ Sedes Apoſtolica etiam ſola, ac ſine præcedente Synodo, poſſit in abſolvendis damnandiſve, quas oporteat perſonis: quæ quidem nos pari veneratione ſuſcipimus. Abſit enim, ut velimus Sedem Apoſtolicam in omnibus cauſis Concilio œcumenico eſſe ſuccintam; cùm multa ſint, quæ vel ſola diſſentiendo prohibeat atque diſturbet, cujus conſenſionem atque ſententiam in maximis rebus maximè exquirendam perpetua Traditio docet. Hinc illa exempla, quæ nobis Sanctiſſimus Pontifex pari magniloquentiâ ac veritate ſubjungit, Athanaſii, Joannis Chryſoſtomi, Flaviani, quos *Sedes Apoſtolica etiam ſola, quia non conſenſit, abſolvit.* Quæ quidem vera ſunt; ſed aliundè ſupplenda ea, quæ cùm ad rem non facerent, Beatus Gelaſius prætermiſit. Nos quæ ad hanc cauſam conferant, ſubnectamus. Ibid.

Et de Beato quidem Joanne Chryſoſtomo docuimus, à Sancto Innocentio prolatum fuiſſe judicium, ſed proviſorium; integram cognitionem œcumenicæ Synodo reſervatam. Sup. hoc lib. c. xi.

Ejuſdem ſunt generis quæ à Sancto Gelaſio deinde referuntur: *Flavianum in Epheſino latrocinio Pontificum congregatione damnatum, quoniam ſola Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit:* ac paulo poſt, *impiam Synodum* (Epheſinam illam) *non conſentiendo ſubmovit.* Rectè, ſi de proviſorio judicio intelligas, quoad congregaretur, quam ipſe Leo petebat, adversùs Synodum malè geſtam, alia generalis Synodus; interim, ut ipſe addit: *Querelis* Ep. Gel. ſup. cit. ib.

Leo. ep. ad Pulch. part.I. Côc. Chalc.cap. xxI. T. iv. p. 46. int. Leon. epiſt. xlj.al.xxvj. *& præjudiciis partis utriuſque ſuſpenſis, quò diligentiùs univerſa, quæ offenſionem generaverant, retractarentur.* Sic quæ ſine gravi ſcandalo differri non poſſent, ipſe proviſorio judicio ſtatim ordinat: ſummam ipſam œcumenico Concilio relinquit.

Cætera quæ Gelaſius commemorat, vel per ſe clara ſunt, vel ex ante dictis facilè eluceſcunt. Ac Dioſcorum quidem *Sedes Apoſtolica ſuâ autoritate damnavit*; quòd autor fuerit ejus ſententiæ, quam facto deinde examine, Chalcedonenſis Synodus confirmaret, ut vidimus. De Epiſcopis verò, qui Dioſcoro conſenſerunt, hæc ſcribit: Sedes Apoſtolica, *hos in ſuâ perfidiâ* Gel.loc.cit. *permanentes ſuâ autoritate proſtravit, quam congregatio, quæ illic* (Chalcedone ſcilicet) *collecta fuerat, eſt ſecuta: quoniam ſicut id quod prima Sedes non probaverat, conſtare non potuit; ſic quod illa cenſuit judicandum, Eccleſia tota ſuſcepit.* Quæ ad Sedis Apoſtolicæ autoritatem ideò referuntur, quòd eam præeuntem Chalcedonenſis Synodus ſit ſecuta: ut profectò conſtet, in eo eſſe vim maximam & ineluctabilem, quòd Sedis Apoſtolicæ judicia *Eccleſia tota ſuſcepit*, habitâ quidem quæſtione, & novâ diſcuſſione, ut ex geſtis conſtitit.

Ita vel in iis, quæ à ſolis Romanis Pontificibus facta, Gelaſius memorat, Eccleſiæ univerſalis potior autoritas eluceſcit; cujus illi, in iis quidem rebus quæ univerſam Eccleſiam conturbarent, vel judicia exequuntur, vel ſanè cùm præeunt, ab ejuſdem Eccleſiæ ſententiâ ultimum ac perfectum robur accipiunt.

CAPUT XVI.

Propoſitio, UNUS TRINITATIS CRUCIFIXUS, *à Scythis Monachis Conſtantinopoli agitatur: Monachi* HORMISDAM *conſulturi pergunt: profeſſio* JUSTINIANI, *eadem de re Romanum Pontificem conſulentis, pro ejus infallibilitate objicitur.*

ANNO 519. ſub Sancto Hormiſdâ ſummo Pontifice, quæſtio ſuborta eſt ingens, quam diligenter evolvere oportet, quoniam indè ab utrâque parte argumenta reperiuntur.

Agebatur de propoſitione hâc: *Unus Trinitatis*, ſeu, *unus ex Trinitate* Ep.Procl. C. P. ad Arm.Tom. vj.bibl.Pat. pag.615. & T.iij.Conc. p. 117. *crucifixus eſt*. Hanc Beatus Proclus Conſtantinopolitanus in epiſtolâ ad Armenos, paulo poſt Sanctam Synodum Epheſinam, novis Neſtorianis objecerat; cùm excommunicato Neſtorio ſub antiquiore Theodori Mopſueſteni nomine patrocinarentur. Hi ergò Theodori publici laudatores, Neſtorii verò occulti defenſores, unum filium in duos dividebant; Mariæ filium à Dei filio ſegregabant; pro Trinitate quaternitatem invehebant: quos beatus Proclus aptiſſimè redargui arbitrabatur, ſi Mariæ filium non aliquem extra Trinitatem, ſed *unum Trinitatis* eſſe faterentur.

Vid. nov. Procli epiſtola ab Orientali Synodo approbata, & ab ipſo Synodo Chal-

cedonenſi laudata, toto etiam Occidente nobilis habebatur, poſtquàm eam Dionyſius Exiguus in Latinum ſermonem vertit, ac Procli induſtriam commendavit; quòd CHRISTUM *unum ex Trinitate aſſerens*, Neſtorianas fraudes aptiſſimè confutaret.

Hanc ergò propoſitionem Joannes Maxentius, aliique Scythiæ Provinciæ Monachi adversùs Neſtorianos aſſerebant; & qui eam reſpuerent, Neſtorianiſmi arguebant.

At Dioſcorus Diaconus Sancti Hormiſdæ ac Sedis Apoſtolicæ Legatus, Conſtantinopoli agens, ad Hormiſdam perſcribit Monachorum Scytharum propoſitionem, ut novam, ad hæc, ut hæreticam; & ab Eutychianis maximè aſſertam, reſpuendam videri.

Certum quidem eſt, Petrum *Gnapheum* ſeu *Fullonem* Eutychianum hæreticum, eo nomine à Felice III. ac Synodo Romanâ fuiſſe reprehenſum, *quòd unum increatæ atque individuæ Trinitatis paſſionem ſubiiſſe ac mortuum* eſſe diceret.

Sed id Petrus Fullo ita intelligebat, ut *unus de Trinitate paſſionem pro nobis pertuliſſe* diceretur *in ſubſtantiâ Deitatis*, ut ipſe Felix III. refert; à quo ſcelere Monachi Scythiæ adeò abhorrebant, ut ſemper hoc adderent, quod & Beatus Proclus accuratiſſimè dixerat: *Unum Trinitatis crucifixum carne*: ne naturas confundere, & cum Eutychianis ſapere viderentur.

Quâ in re multùm diſtabant à Petro Fullone & ab ejus aſſeclâ Anaſtaſio Auguſto, & à Theodorâ Auguſtâ, cujus ſententia proſcriberetur, *unum de Trinitate paſſum non aſſerens*, *ſecundum quid*, *ſed abſolutè*; Scythæ autem paſſum aſſerebant, *non abſolutè* (quo hæretici ſignificatum volebant etiam divinitate paſſum;) ſed tantùm *ſecundùm quid*, hoc eſt, ſecundùm carnem.

Quæſtione motâ ſcythæ Monachi Romam profecti ſunt, ſedem Apoſtolicam ordine conſulturi: eâdem de re ſcribunt Juſtinus Auguſtus ac Juſtinianus tunc Comes Domeſticorum: atque hic Monachos ut inquietos ac turbulentos ſtatim repelli petit, à Dioſcoro perſuaſus. Mox ipsâ re, ut videtur, graviùs conſideratâ, per alias literas Hormiſdam ſic interrogat: *Quidam aſſerunt* CHRISTUM *pro noſtrâ ſalute carne crucifixum unum de Trinitate debere prædicari.* Quærit, *quid ſequi, quidve ſuper hoc evitare debeamus: quoniam verba videntur facere diſſenſionem; nam ſenſus inter Catholicos omnes unus eſſe probatur.* Subdit: *Hoc enim credimus eſſe Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo nobis fuerit intimatum.* Quæ profeſſio, ne ſtatim ad Pontificiam infallibilitatem pertinere videatur, rei geſtæ narrationem ad finem uſque expectandam monemus: interim bonâ fide notamus quid nobis objiciant.

coll. Conc. Baluz. p. 94. Facun. lib. viij. c. iv. Conc. Chal. part. iij. c. 1. p. 827. 828.

Dionyſ. Exig. præf. in ep. Procl. T. vj. Bibl. Pat. p. 612.

Suggeſt. Dioſc. ad Hormiſd. T. iv. Conc. p. 1531.

Conc. Rom. 1. ſub. Fel. iij. ib. p. 1097.

Fel. ep. v. ad Zen. Ib. p. 1071.

Pet. Diac. lib ad Fulg. int. op. Fulg p. 280. ed. Pariſ. 1684.

Vid. Joã. Max. Profeſſ. fid. T. ix. Bibl. Patr. p. 534. & ſeq.

Vid. Vict. Turon. Chr. ed. Scalig.

Ep. 1. Juſt. ad Horm. T. iv Conc. p. 1516.

Ejuſd. ep. ij. ad Horm. p. 1517.

CAPUT XVII.

Viri boni ſanctique conſulendos docent per Orbem terrarum Epiſcopos: quæſtionis finem ab Eccleſiæ univerſalis autoritate expectandum.

Vid. ep ſeu lib Pet. Diac. de Incarn. int. Op Fulg. Ep. xvj. p. 217. & ſeq. ed. Pariſ. 1684.

* tum in Sardiniâ exulibus perſecutione Vandalorum graſſente.

Quis eſſet interim Catholicorum eâ de re ſenſus, exponere juvat. Ac primum Scythæ Monachi fidem ſuam diligenter expoſitam Sancto Fulgentio ejuſque collegis Sanctis Christi Confeſſoribus, * ac Ferrando Diacono, viris eo ævo ſanctiſſimis ac doctiſſimis approbârunt.

Id tantùm in Fulgentio notaveris, malle eum dicere, *unam ex Trinitate perſonam*, quàm *unum Trinitatis*, vel *unum ex Trinitate*. Quæ diverſitas ram eſt levis, ut qui eâ re tantùm differant, eos unanimes & ubique conſentaneos meritò pronunciaveris. Unde nec illi Monachi, à tantis Epiſcopis ritè interrogatis reprehenſionis quidquam, ſed fraternæ charitatis teſtimonia retulerunt.

Ac reverà *unus* ille *Trinitatis* indefinitè dictus, quis eſt alius quàm una perſona Trinitatis, ut etiam Joannes Maxentius & Ferrandus Diaconus, ac poſteà Facundus Epiſcopus Africanus ejus ævi nobilis ſcriptor, luculentiſſimè declarârunt.

Fulg. lib. de Incarn. & c. ad Pet. Diac. ibid. ep. xvij. c. x. n. 18. p. 296.

Sanè Ferrandus Diaconus pravos ſenſus tres memorat, quibus dici poſſet, *unus de Trinitate*; verùm eos ſenſus Monachi apertiſſimè reſpuebant. Quare Ferrandus Diaconus offenſioni quorumdam tribuit, *ut una de Trinitate perſona* dicatur potiùs quàm *unus de Trinitate*; cùm utrumque indifferenter aptèque & innoxiè dici poſſit.

Maxen. Reſp. ad epiſt. Horm. T. ix. bibl. Pat. p. 542. Ferr. epiſt. ad Anat. Diac. n. 14. 16. p. 506. Facund. pro defenſ. triū. Capit. lib. 1. c. iij. ib. Tom. x. p. 6.

Sed cùm Neſtoriani *perſonæ* nomine abuterentur, Chriſtumque ut Legatum, verbi perſonam exhibuiſſe dicerent; ideò Neſtorianarum fraudum gnari, *unum Trinitatis* malebant dici; anteponebantque eam locutionem, in quâ *Neſtorianorum dolus* minùs *abſcondi* poſſe videretur. Hæc Maxentius; hæc Facundus; notantque omnes hujus ævi ſcriptores, ipſam Trinitatem ita eſſe locutam: *Ecce Adam quaſi unus ex nobis factus eſt:* non dixit, quaſi una ex nobis perſona; ſed *quaſi unus ex nobis*; cùm tamen, ut ait idem Facundus, *nullus de Trinitate meliùs loqui poſſit, quàm ipſa de ſe locuta eſt Trinitas.*

Addebat Joannes Maxentius Beati Auguſtini locum, quo Chriſtum appellabat, *unum trium*; quod quidem, quid eſt aliud, quàm *unum Trinitatis?*

Ferr. ib. n. 16.

Max. & Facund. loc. cit.

Neque, quod objiciebat Dioſcorus Diaconus, Monachi Scythæ inſerere fidei Chalcedonenſi nitebantur eam locutionem; aut, quòd illa deeſſet, imperfectam Synodum arguebant; ſed profectò aſſerebant, quod res eſt,

Gen. iij. 22. Fac. loc. cit.

Maxent. profeſſ. fid. T. ix. Bibl. Pat. p. 535. Aug. Enchir. cap. xxxviij. n. 12. T. vj. p. 211.

liçe-

licere ad hæreticorum fraudes refellendas multa extra Synodos uſurpare; præſertim verò ea, quæ Patrum uſu probata eſſe viderentur.

Cæterùm Chalcedonenſem Synodum, ac Beati Leonis epiſtolam ubique celebrabant; neque tantùm Eutychen, ſed etiam Alexandrinum Dioſcorum ejuſque ſequaces condemnabant: & Chriſtum non tantùm ex *duabus*, Eutychianorum more; ſed etiam in *duabus naturis* ſubſiſtere: unumque Trinitatis paſſum quidem, ſed carne tantùm; non autem divinitate, omnibus paginis teſtabantur. Max. ep. ad Germ. Joan. &c. loc. ſup. cit. p. 534. col. 2.

Hæc igitur quæſtio cùm magnâ animorum contentione inter Eccleſiaſticos tractaretur, Ferrandus Diaconus à Severo Scholaſtico Conſtantinopolitano rogatus quid ſentiret, jubet interrogari non ſe quidem, verùm eos *quibus honor Sacerdotii docendi autoritatem tribuit. Interroga, inquit, principaliter Apoſtolicæ ſedis Antiſtitem, cujus ſana doctrina conſtat judicio veritatis, & fulcitur munimine autoritatis. Interroga plurimos per diverſa terrarum loca Pontifices, quibus ſcientia cœleſtium præceptorum divinitùs inſpirata, famam grandem ſui cùm veneratione collegit.* Hos quidem omnes interrogandos monet, ſed *principaliter* Romanum Pontificem. Cæterum poſt quæſtionem diligentiſſimè pertractatam, quo tandem loco certiſſimè figat pedem his verbis explicat: *Unde deſiſtendum à contentionibus reor: expectandum potiùs perſuadens, patienterque hanc dubitationem ferendam, donec univerſalis Eccleſiæ autoritate, vel pronuncietur ſuſcipienda, vel prodatur abjicienda.* En rebus in dubiis, animiſque *vehementi contentione* ſuſpenſis, quò refugere conſueviſſent. En unde certiſſimam atque irretractabilem expectarent ſententiam. Sed quomodò poſteà finita ſit quæſtio, paucis enarremus. Ferr. ep. ad Sev. T. ix. Bib. Pat. p. 509. Ib. c. xi. p. 513.

CAPUT XVIII.

Sancti HORMISDÆ *epiſtola ad* POSSESSOREM, *quâ Scythæ Monachi condemnantur; illi Eccleſiæ Catholicæ ſententiam expectant: eorum propoſitio vincit: non niſi Eccleſiæ univerſalis conſenſione quæſtioni finis imponitur.*

POſtquàm quatuordecim jam menſibus cauſa pependerat, Monachique per annum fere integrum Romæ commorati, Hormiſdas edidit epiſtolam ad Poſſeſſorem Epiſcopum Afrum, qui tum Conſtantinopoli agens, ſedem Apoſtolicam de Fauſti Regienſis libris conſulebat: Hormiſd. ep. LXX. ad Poſſeſſ. T. iv. Conc. p. 1530. & ſeq.

Eâ epiſtolâ Pontifex, quid de Scythis Monachis ſentiret, Conſtantinopoli ac toto Orbe terrarum innoteſcere voluit. Dicit hos *turbulentos, pertinaces, contentionum ſtudiis aſſuetos, contemptores autoritatum veterum, novarum cupidos quæſtionum; non eos monitis, non manſuetudine, non autoritate compreſſos:* ac plebem etiam commoturos, *per diabolica ſemina nefanda zizaniæ, niſi fidelis populi conſtantia reſtitiſſet: hos ergò eſſe vitandos.* Hæc Hormiſdas, nullâ interim anathematis aut depoſitionis mentione. Huc Ibid. p. 1531.

Digitized by Google

uſque ſententiam temperavit ſuam. De quæſtione nihil; ſed omnes facilè crediderunt, Monachorum proſcriptam eſſe propoſitionem, cùm cæterà innoxii, eò importuni pertinaceſque haberentur, quòd ab eâ nullis monitis diſcedere voluiſſent.

Interim Hormiſdæ tanti Pontificis epiſtola haud prohibuit, quominùs Catholici ubique terrarum, ac præſertim in Oriente adverſùs Neſtorianos, propoſitionem inculcarent. Ipſe Maxentius adverſùs eam epiſtolam commotiſſimo animo ſcripſit. Ejus autorem, quiſquis eſſet (neque enim fateri volebat Hormiſdæ eam eſſe, quæ ipſi tàm impia videretur,) hæreticum appellabat, atque hæc inſuper ſubdit: *Confidenter dicere audeo, non quòd ſi per epiſtolam, ſed ſi vivâ voce hîc in præſenti poſitus, idem Romanus prohiberet Epiſcopus, Chriſtum filium Dei unum confiteri ex ſanctâ atque individuâ Trinitate; numquam eidem Dei Eccleſia acquieſceret: numquam ut Epiſcopum Catholicum veneraretur, ſed omninò ut hæreticum penitùs execraretur: quia quiſquis hoc non confitetur, non eſt dubium, quòd Neſtorianæ perfidiæ tenebris excæcatus, quartum & extraneum à ſanctâ & ineffabili Trinitate, eum qui pro nobis crucem ſuſtinuit, prædicare contendat. Sed abſit, ut ex qualibet parte Catholicæ profeſſioni Romanus Epiſcopus contradicat.*

Reſponſ. Max. ad epiſt. Horm. T. ix. bibl. Pat. p. 539. & ſeq. Ib. p. 541.

Hæc poſtrema qui ad Pontificiam infallibilitatem trahunt, non ſatis advertunt quæ anteceſſerint; quàmque Maxentius adverſùs fidem erràſſe Romanum Pontificem, abominandum quidem execrandumque, non autem impoſſibile judicaret, imò verò fieri poſſe ſupponeret; dum eo caſu quid eventurum eſſet exponit, nempè ut hæreſim aſſerenti, univerſalis repugnaret Eccleſia.

Nec placet interim, quod Joannes Maxentius clamoſior atque commotior Hormiſdæ epiſtolam hæreticam, potiùs quàm aſperam appellarit, quæ Scythas Monachos inſectata tantùm, ne verbum quidem de quæſtione diceret.

Illud ex vero Maxentius protulit, Eccleſiam omninò errare non poſſe; ac ſi Romanus Pontifex verum, quod Scythæ aſſerebant, Dogma proſcriberet, non eam aſſenſuram. Id eventus docuit: uſque adeò enim Monachorum propoſitio toto Oriente invaluit, atque adverſùs novos Neſtorianos neceſſaria viſa eſt, ut eam edicto edito Juſtinianus approbare cogeretur; autoribus, ut fieri ſolebat, Epiſcopis, ac præcipuè Epiphanio Patriarchâ Conſtantinopolitano: quod edictum eſt editum anno 533. duodecim annis poſt datas Hormiſdæ ad Poſſeſſorem literas.

Cod. Juſtin. lib. vj. tit. *De ſum. Trinit.*

Imperator legatione ad Joannem II. miſſâ, edictum approbari petiit, & impetravit; deditque literas ad Papam, quibus ſignificabat: *Paucos infideles Judaicè atque apoſtaticè contradixiſſe omnibus Sacerdotibus, denegantes unigenitum Dei filium hominem factum atque crucifixum, unum eſſe ſanctæ & conſubſtantialis Trinitatis; in quo videntur Neſtorii malam ſequi doctrinam*: quod ipſum Scythæ Monachi à quindecim annis, atque ab ipſo hujus contentionis initio propugnabant.

Epiſt. Juſt. ad Joan. ij. Cod. ibid. & Tom. iv. Conc. p. 1743.

Neque Imperator jam conſulit quid credendum, ut olim ſub Hormiſdâ fecerat; ſed rem ut certam & exploratam, atque ab omnibus prædicatam refert, cui nemo niſi *Judaicè & apoſtaticè contradicat.*

Sic autem concludit : *Petimus ergò veſtrum paternum affectum , ut veſtris ad nos deſtinatis literis , manifeſtum nobis faciatis , quòd omnes qui prædicta rectè confitentur ſuſcipit veſtra Sanctitas , & eorum qui Judaicè auſi ſunt rectam denegare fidem , condemnat perfidiam :* addit hæc obſervatu digna ; *plus enim ita & circa vos omnium amor , & veſtræ Sedis creſcet autoritas , & quæ ad vos eſt unitas ſanctarum Eccleſiarum inturbata ſervabitur ; quandò per vos didicerint omnes beatiſſimi Epiſcopi , eorum quæ ad vos relata ſunt , ſinceram ſanctitatis veſtræ doctrinam :* Quo ſignificabat inſinceram viſum iri , ſi Romanus Pontifex tàm certum dogma improbâſſet ; ac ſi Epiſcopi Orientales Romani Pontificis ſinceram doctrinam , non ex ejus infallibilitate , certò præjudicatam , ſed ex ejus reſponſis exploratam volebant.

Ibi pag. 1744.

His victus Joannes , Concilio habito , datiſque literis ad ipſum Juſtinianum , ac deinde ad Senatores , * confirmavit Juſtiniani fidem ; *& unum de Trinitate crucifixum* , iiſdem aſſeruit Scripturarum ac Patrum locis , quibus Scythæ Monachi uſi erant.

Diſertè autem notat hæc à ſe probati , ſecundùm Patres omnes , ac *Romanos Præſules*, quos in omnibus ſequeretur : quod etiam Juſtinianus dixerat epiſtolâ ad Joannem. Tametſi enim *unum de Trinitate* nondùm affirmâſſent , id tamen ex aliis eorum dictis atque ſententiis perſpicuè ſequebatur.

In his igitur omnibus maximè eluceſcit fidei exponendæ , & quæſtionum finiendarum ratio , quam tuemur.

* Romanos.

Conc. Rom. ſub Joan. ij. ib. p. 1762. ep. Joan. ad Juſt. ib. p. 1745. & ad Senat. 1751. & ſeq.

Gravem quæſtionem & cum ipſo Legato Apoſtolicæ Sedis Conſtantinopoli excitatam , ad ipſam Apoſtolicam Sedem ſtatim deferri oportebat.

Epiſt. ad Juſt. loc. cit.

Hormiſdas interrogatus ſic reſpondet , ut proſtrata quodammodò veritas videatur : ejus defenſoribus certa reſponſa quærentibus pro omni reſponſo ploratus indicitur : tacente , cunctante , obſiſtente potiùs Romano Pontifice , non ipſa tacet veritas : pervicit ac perrupit dubitationem omnem Eccleſiæ Catholicæ vox atque conſenſio ; nec jam conſulitur ut de re ambiguâ Romanus Pontifex , ſed rei ut certæ & indubitatæ approbatio petitur & elicitur. Quis hîc non videat valuiſſe , ut in omni ancipiti re , eam quam Ferrandus Diaconus , & cum eo optimus quiſque expectabat , Eccleſiæ Catholicæ conſenſionem.

Vid. ep. Juſt. ad Joan. p. 1744.

CAPUT XIX.

Formula conſulendi Romani Pontificis, rei geſtæ ſerie, ac Patrum Traditione explicatur.

Ep. ij. Juſt. ad Horm. T. iv. Conc. p. 1517.

JAM credo, ipſa rei geſtæ ſeries, & Catholicorum in hac quæſtione communis ſententia, ſatis oſtendit, quæ vis ſit profeſſionis ejus, quæ à Juſtiniano Hormiſdam interrogante edita eſt: *Id credimus Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo fuerit intimatum.* Rectè & ordine atque ex conſuetâ formulâ erga Romanum Pontificem de fide rogandum; cùm meritò præſumatur, non eum veritati, non officio defuturum.

Ep. Syn. Con. Rom. ſub. Dam. ad Orient. ex Collect. Holſt. part. j p. 166. & T. ij. Cōc. p. 892.

Certè de Epiſcopis Sanctus Damaſus Papa, ac Synodus Romana ſic ſcribunt: *Gallorum atque Venetenſium fratrum relatione comperimus, nonnullos, non hæreſis ſtudio, neque enim hoc tantùm mali cadere in Dei antiſtites poteſt &c.* Si ergò tantum mali in ſingulos Epiſcopos cadere non poſſe meritò præſumitur, quantò magis in eum qui tanto loco præſit.

Hebr. x. 22.

Quiſquis ergò præpoſitos, ac præſertim omnium Doctorem ac Principem Romanum Pontificem de fide interrogat, is confidat in Domino veridicum reſponſum omninò ſecuturum; at eam πληροφορίαν, quam commendat Apoſtolus, hoc eſt, *eam fidei plenitudinem* quæ penitùs captivet intellectum omni dubitatione ſublatâ, in ipſâ Eccleſiæ conſenſione ſtare credat.

vid. ſup. c. xviij. vid. etiam Tom. ix. bibl. Pat. p. 541.

* I. Conc. Later. ſub Mart. I. Secret. ij. T. vj. Conc. p. 100. & ſeq.

** qui E Græcia Romam venerant perſecutionis vitandæ cauſâ,

Suppl. Abb. & Monach. Ibid. p. 171.

Id in hâc contentione ipſe eventus docuit, & Catholicorum omnium ſenſus. Unde etiam illud contigit, ut & de Rōmano Pontifice optima tantoque officio congrua præſumerentur, & interim dubitaretur. Ecce enim Joannes Maxentius ab Oriente Romam petit, Sanctum Hormiſdam de fide rogaturus. Quid tamen dixerit, audivimus; nempè ſi Romanus Pontifex præſens *unum Trinitatis* Chriſtum *dici prohiberet*, totam Eccleſiam reſtitutam, eumque *ut hæreticum execraturam* fore. Vides quàm bona præſumeret, quam mala evenire poſſe crederet. Neque verò eâ cauſâ ſuſpectus cuiquam eſſe debet; neque aliter in aliis controverſiis, viri boni Catholicique ſenſerunt. Ecce enim ſequente ſæculo, ad annum videlicet Chriſti 642. Sanctus Martinus * Papa, de Monothelitarum hæreſi, collectâ Lateranenſi Synodo, judicaturus ſedebat; ad eum ejuſque Synodum Eccleſiæ recurrebant undequaque terrarum; an omni penitùs dubitatione ſubmotâ, hæc Sanctorum Abbatum ** ſupplicatio docet. *Certiſſimè ſcientibus vobis ſanctiſſimis, quòd ſi aliter, quàm à nobis piè poſtulata ſunt, quidquam omninò integritatem fidei corrumpens, à veſtrâ terminetur,* (hoc eſt definiatur) *Beatitudine, quod abſit, abſuturum ſit; hoc enim omninò incredulum* (id eſt, incredibile) *nobis eſt: liberi ſine dubio atque innocentes ab hoc quod fiet exiſtimus.* Id ergò infauſtiſſimum, difficillimum, rariſſimum, atque adeò incredibile; non autem impoſſibile judicabant. Quid enim erat, cur tam gravi obteſtatione à ſe amolirentur ac deprecarentur culpam, quam omninò impoſſibilem judicaſſent? Undè addunt ſe Martino judicaturo, *ſuam confeſſionem in cogni-*

Digitized by Google

tione offerre permanentes, in his quæ orthodoxè definit, ſecundùm SS. Patrum & Synodorum doctrinam (*n*) *& Traditionem*. Hâc condirione ſpondent conſenſionem : ſi ſecùs fieret , culpam à ſe deprecantut ; atque hæc coram ſancto Martino profirentur , cùm ipſe ſederet in Synodo de fide judicaturus, eamque profeſſionem Martinus eique aſſidenres Epiſcopi ſuſceperunr. Ibid.

Mulra ejuſmodi ſuis poſteà locis occurrent , quibus firmetur id quod contendimus : nempe in cæteris Eccleſiaſticis de fide judiciis , ipſo etiam Romano Pontifice conſidente , ineſſe fidelibus animis piam fiduciam ; πληροφορίαν illam ac plenam certitudinem , in unius Eccleſiæ Catholicæ judicio & conſenſione eſſe poſitam.

CAPUT XX.

Quæſtio ELIPANDI *de Chriſto adoptivo Dei Filio , Romani Pontificis , & Eccleſiarum conſenſione finitur : particula* FILIOQUE *per eadem fere tempora Symbolo addita.*

HÆSIT Latinorum , ac maximè Gallorum animis à Majorum Ttaditione repetita , de conſenſionis neceſſitate , atque autoritate , ſententia. Cujus rei illuſtre exemplum habemus octavo ſæculo ſub Carolo Magno in Francofordienſi Synodo. Ea Synodus maximi nominis, ſummæque autoritaris fuit ; habebatque præſentes Theophylactum ac Stephanum Epiſcopos , Sedis Apoſtolicæ Legatos ; ac totam fere Occidentalem , ſive per præſentiam , ſive per literas , complectabatur Eccleſiam. Conc. Francof. an. 794. T. vij. p. 1014. & ſeq.

De Chriſto Dei filio quærebarur , quem Elipandus Toletanus Epiſcopus aliique Hiſpani pro adoptivo habebant , quatenùs quidem homo eſt. Dividebatur Dei filius ; Neſtotiana peſtis reviviſcere videbatur. Carolus Magnus nondum quidem Imperator , ſed Francorum atque Italiæ Rex , ac Romanorum Patricius , id maximè pro ſuâ religione curabat , uti quæſtioni finis imponeretur. Quid autem geſſerit ipſe declarat ; datis quippe literis diligentiſſimè exquiſivit : *Primò , quid Dominus Apoſtolicus cum ſanctâ Romanâ Eccleſiâ & Epiſcopis illis in partibus commorantibus : ſecundò , quid etiam Mediolanenſis Epiſcopus & alii in Italiâ doctores & ſacerdotes Eccleſiarum Chriſti : tertio quid Germani , Galli & Aquitani* crederent. Ep. Car. Mag. ad Elip. & Ep. Hiſp. ib. p. 1049.

Primùm ergò accepit Adriani Papæ epiſtolam , quâ quæſtionem totâ Sedis ſuæ autoritare judicabar ; arque Elipandum & ſequaces , niſi reſipiſcerent , *ex autoritate prorsùs Sedis Apoſtolicæ ac beati Petri Apoſtolorum* Adr. ep. ad Hiſp. cont. Elip. ib. p. 1021.

(*n*) *Doctrinam.*) Ut certò cognoſcerent illi Abbates nihil à Martino Papâ & Lateranenſi Concilio fuiſſe definitum , quòd doctrinæ Patrum & Conciliorum non conſonaret , poſtularunt *uſque ad unum ap.cem , cum omni acribiâ* (id eſt diligentiâ) *ſecundùm Græcam interpretari vocem , quæ tunc definiebantur.* Adcò aberant ab eâ , quam vocant , cæcâ obedientiâ. Hic Labbeus notam marginalem adjungit , quâ ſignificare videtur verſionem Græcam , quam nunc habemus Concilii hujus Lateranenſis , factam tum fuiſſe ; iis Abbatibus poſtulantibus.

Digitized by Google

Principis; *& per eam, quam illi Magiſter & Dominus ligandi ac ſolvendi tradidit poteſtatem, perpetuò anathemate religavit.*

Neque tamen in tantæ Sedis tam expreſſâ ſententiâ finem poſuit; ſed acceptâ Mediolanenſis Epiſcopi, atque Italorum concordi ſententiâ, Concilium ex Germanis, Gallis, Aquitaniſque Epiſcopis Francofordiam convocavit. Patres rectam fidem, editâ Synodicâ epiſtolâ & Canone firmârunt: Elipandi nefariam hæreſim condemnârunt. Jam Carolus Magnus, Sedis Apoſtolicæ, torque Epiſcoporum autoritate fretus, hæreticos adhortatur ut decretis pareant, quæ *pia unanimitas & pacifica perſcrutatio* protuliſſet; ſe enim cum his *ſanctis decretis & Catholicis ſtatutis conſenſum ſuum ſubnexuiſſe*, & corde amplexum; *plurimorum teſtimonio roboratam fidem*; neque pro Catholico habiturum qui ei decreto repugnâſſet, in quo conjunctæ eſſent, *Sedis Apoſtolicæ autoritas & Epiſcopalis unanimitas*: eos enim eſſe quibus à Domino dictum eſſet: *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi.* Quare hortabatur ut *ad multitudinem populi Chriſtiani & ad Sacerdotalis Concilii unanimitatem reverterentur.*

Libell. Epiſc. Ital. &c. p. 1012. & ſeq. Syn. ep. p. 1032. & ſeq. Can. 1. p. 1057. Ep. Carol. ad Elip. ſup. cit. Matt. xxviij. 20.

Hîc exiſtant illi, qui non tantùm præcipuam, ſed totam in Apoſtolicâ Sede autoritatem ponunt: Carolo movebunt litem. Quid tu, inquient, Epiſcopos per totum Occidentem eâ inquiſitione fatigatos velis? Unus Papa conſulendus, audiendus unus, ex quo omnium deinde ſententiâ pendeat. At non ita Carolus: quæſtionem in Occidente ortam Occidentalium Eccleſiarum cum Apoſtolicâ Sede communi ſententiâ finiri placuit. Neque verò huc Epiſcopi diverſarum partium adducuntur, ut Papæ conſultores, quod nunc comminiſcuntur: quippe qui ſeorſim per nationes appellati, ſententiam ſuam, eodem ſpiritu ducti, eodem ferè tempore, nullâque communicandi conſilii facultate, expromturi eſſent. Neque ſola Sedes Apoſtolica appellatur, quod cenſores noſtri volunt; ſed ita omnia firma eſſe intelliguntur, ſi ad *Sedis Apoſtolicæ autoritatem*, *unanimitas* quoque *Epiſcopalis* accedat.

Ep. Car. Jam cit.

Hîc ergò Carolus hæreticos univerſalis Eccleſiæ autoritate premit: *Vos igitur*, inquit, *quia pauci eſtis, unde putatis vos aliquid verius invenire potuiſſe, quàm quod ſancta univerſalis toto Orbe diffuſa tenet Eccleſia?* Sic demùm omnia in autoritatem univerſalis Eccleſiæ reſolvuntur, quæ & earum partium, ubi exorta quæſtio eſt, expreſſâ declaratione, & cæterorum toto terrarum Orbe communicantium, certâ, licèt tacitâ conſenſione conſtet. Hæc Galli ſub Carolo Magno; hæc ſub Ludovico Magno profitentur; neque Patrum Traditionem avelli ſibi ſinunt.

Ib. p. ſeq.

Per eandem ætatem facta illa eſt Symbolo, quæ tot turbas excitavit, additio particulæ, *filioque*: cui additioni in Hiſpaniis inchoatæ, quantùm Romani Pontifices obſtiterint, Leonis III. ſub Carolo Magno geſta teſtantur. Pervicit tamen omnem difficultatem totius Occidentalis Eccleſiæ conſenſus, in quem deinde Romani Pontifices tot Eccleſiarum autoritate pertracti ſunt; neque poſteà Græcorum clamores audierunt. Neque tamen ſuccenſemus Leoni III. talia prohibenti; ſed reliquam Eccleſiam haud minùs in propoſito perſiſtentem, divino numine actam, id egiſſe, certâ fide credimus.

Vid vit. Leō iij. & ejuſd. varias ep. T. vij. Conc p. 1075. & ſeq.

Digitized by Google

CAPUT XXI.

Tricaſſina II. Synodus ſub JOANNE *VIII. profeſſio obedientiæ Romano Pontifici facta ſecundùm Canones ab* HINCMARO *Rhemenſi: Epiſcopi conjunctâ autoritate cùm Papâ judicant: ex conſenſione robur.*

QUID Epiſcoporum cum Sede Apoſtolicâ conſenſio præſtet, non tantùm in fidei quæſtionibus, ſed etiam in exerendâ quibuſcumque aliis cauſis Eccleſiaſticâ ultione, nono ſæculo in Tricaſſinâ Synodo Joanne VIII. Pàpâ Præſide, apparuit. Is innumerabiles tum rerum Romanæ Eccleſiæ pervaſores, communi Sedis Apoſtolicæ & coepiſcoporum ſententiâ excommunicari poſtulabat actione I. actione II. Epiſcopis inducias petentibus, quoad cæteri confratres adveniſſent, *delata à Pontifice Romano ſententia eſt excommunicationis & damnationis*, quæ per omnes Metropolitanas Eccleſias, conjunctis ſuffraganeis legeretur. At ut ex fratrum conſenſu, robur accederet, actione III. *univerſi Epiſcopi ſancta Synodi, libellum concordia ac devotionis unanimitatiſque confectum ſummo Pontifici porrexerunt; quem idem Præſul benignè propriis manibus ſuſcepit, & ſuum ſubbrevitate ſancitum, ſuper autoritate canonicâ, & concordiâ coepiſcoporum, conjuncta Synodo dedit.* Conc. Tricaſſ. ij. act. 1. Tom. ix. p. 307. Ib. act. ij. Act. iij. p. 308.

Ex hâc Sedis Apoſtolicæ & Epiſcoporum conjunctâ ſententiâ plenum autoritatis robur exurgere demonſtratur his verbis act. IV. *Lecta eſt lectio conſenſus totius Synodi &* SENTENTIA ROBORATIONIS EIUS *data in pervaſores Eccleſiarum, & tranſgreſſores præceptorum Dei: & ſtatutum eſt ut ſcriptiones manibus ſingulorum roborarentur:* ſic in conſenſu Synodi, *ſententia roborationis* agnoſcitur. Act. iv. ib.

Extat Joannis VIII. allocutio ad Epiſcopos in hanc formam: *Mecum viriliter ſtate, quærentes ſimul & judicantes tanta patratores iniquitatis, tantaque temeritatis præſumptores.* Tum ſubdit: *Et vos fratres chariſſimi, ut decrevimus, noſtra communionis alienos tenete, & anathematizatos fautores eorum mecum facientes conſternite.* Alloc. Joan. ad Synod. ib. p. 309.

Hæc à fratribus poſtulabat, non cœcâ, ut aiunt, obedientiâ fieri, ſed quæſtione ſimul habitâ, ſimul prolato judicio: *Quærentes ſimul & judicantes.* Quamobrem Epiſcopi reſpondent his verbis, quæ ſimul & obedientiam & autoritatem præferant: *Domine, Sanctiſſime ac Reverendiſſime Pater Patrum Joannes, Catholicæ atque Apoſtolicæ primæ Sedis Papa: nos famuli ac diſcipuli veſtra autoritatis, Galliarum & Belgicarum Epiſcopi...... dolori veſtro conſentes condolemus; atque judicium veſtra autoritatis, quod privilegio Beati Petri & Sedis Apoſtolicæ, in eos & complices eorum, juxta ſacros Canones ſpiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentiâ conſecratos, & ſecundùm ejuſdem Romana Sedis Pontificum decreta protuliſtis, voto, voce, atque unanimitate noſtrâ* ATQUE AUTORITATE SPIRITUS SANCTI, *cujus gratiâ in Epiſcopali ordine ſumus conſecrati*, GLADIO SPIRITUS SANCTI, QUOD EST VERBUM DEI, Eph. vj. 17.

eos interimentes, perſequimur. Scilicet quos excommunicaſtis, excommunicatos habemus; quos abjeciſtis, abjecimus; quos anathematizaſtis, anathematizatos eſſe judicamus; & quos regulariter ſatisfacientes, veſtra autoritas & Apoſtolica Sedes receperit, recipiemus.

Sic Epiſcopi, cùm decreta Sedis Apoſtolicæ recipiunt, ipſi quæſtione habitâ, ſententiam ſententiæ, judicium judicio, autoritatem ſuam à Deo profectam, ſummæ à Deo profectæ Romanæ Pontificis autoritati, conjungunt; *gladium ſpiritûs* ſimul exerunt; Sedis Apoſtolicæ ſtatuta, *voto*, *voce*, ipsâ ſuâ *unanimitate* & autoritate proſequuntur: non quòd judicium ſuum & autoritatem, Sedis Apoſtolicæ judicio & autoritati coæquent, ſed quòd intelligant, ex ipsâ conſenſione atque *unanimitate* plenum robur exiſtere.

Interim Romano Pontifici autori ac præeunti ſe obedire profitentur; ſed ptonuncianti, *privilegio beati Petri ac Sedis Apoſtolicæ:* quod ſic poſteà interpretantur; *juxta ſacros Canones ſpiritu Dei conditos, ac totius Mundi reverentiâ conſecratos, &c.*

Ib. act. ij. p. 307. Hinc illa in ejuſdem Synodi Tricaſſinæ Act. II. Hincmati Rhemenſis profeſſio: *Secundùm ſacros Canones ſpiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentiâ conſecratos, quos Apoſtolica Sedes, per Beatum & Domnum noſtrum Papam, & Sancta Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum Mater, privilegio Sancti Petri damnat, damno; quos anathematizat, &c. & quod in omnibus ſecundùm Scripturarum tramitem, ſacrorumque Canonum decreta Sedes Romana tenet, per omnia & in omnibus, pro ſcire & poſſe meo, perpetuum proſequor & teneo.* Quæ tam clara ſunt, ut ea legete tantùm oporteat, ac ne verbum quidem addere.

CAPUT XXII.

Objecta ſolvuntur: Turonenſis II. Concilii Canon: Statuta NICOLAI *Papæ: Canones Pontigonenſis Synodi: quæ Petri Privilegio facta habeantur:* S. LEONIS *inſignis locus.*

HIs objicere ſolent, Summorum Pontificum decretales ab omnibus Eccleſiis, præſertim à Gallicanis, ſummâ cum veneratione fuiſſe ſuſceptas, ac legis inſtar habitas: quæ quidem certa ſunt, ſed quæſtio eſt, an Eccleſiæ eas decretales indiſcuſſas reciperent? Receptas certè, & totius Mundi reverentiâ conſecratas, inviolabiles fuiſſe nemo negat. Nihil ergò ad rem, quod profert noviſſimus ſcriptor Anonymus Concilii II. Turonenſis anno 567. Canone XX. ita eſſe decretum: *Quis Sacerdotum contra decreta talia, quæ à Sede Apoſtolicâ proceſſerunt, agere præſumat?* Dictum de Sancti Innocentii epiſtolâ decretali ad Victricium Rothomagenſem, capite XII. quæ epiſtola pridem totâ Eccleſiâ obtinuerat. Pergunt Turonenſes Patres: *Et quorum autorum valere poſſit prædicatio, niſi quos Sedes Apoſtolica ſemper aut*

Anon. de libert. &c. lib. vij. c. v. n. 10.

Conc. Turo. ij. Can. xx. Tom. v. Conc. p. 859.

Ep. Inn. ad Victric. c. xij. T. ij. Conc. p. 1252.

intromiſit

intromiſit, aut apocryphos fecerit. Et Patres noſtri hoc ſemper cuſtodierunt, quod eorum præcepit autoritas. Eorum ſanè autotum, quos Sedes Apoſtolica bonos, probabileſque, non apocryphos ac ſuſpectos duxerit. Alluſum ſcilicet ad Gelaſianum decretum, *de apocryphis*, ubique receptum. Jam verò quærimus, an aliter recepta iſta ſint, quàm illa Sancti Leonis ad Flavianum epiſtola. Atqui eam non indiſcuſſam receptam fuiſſe, nec niſi facto examine, toto Orbe terrarum invaluiſſe conſtirit. Quo exemplo de cæteris judicandum, neque opplendæ paginæ præclaris veriſque ſententiis, quæ nihil ad rem faciant.

Decret. Gelaſ in ConcRom. an. 494 de ſcripr. apocry. T. iv. Conc. pag. 1261. & ſeq.

Sup. lib. vij. c. 15. & ſeq.

Nos autem, ne quid diſſimulare videamur, ultrò adducimus ea, quæ longè firmiora ſint. Nempè inter ſtatuta Nicolai I. Papæ, in Concilio Romano III. hæc leguntur: *Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones pro Catholicâ fide, pro Eccleſiarum diſciplinâ, pro correctione Fidelium, pro emendatione ſceleratorum, vel interdictione imminentium, vel futurorum malorum, à Sedis Apoſtolicæ Præſide ſalubriter promulgata contempſerit, anathema ſit.* Quæ tam abſolutè, tamque univerſim dicta ſunt, ut nihil aliud omnibus Fidelibus, adeòque ipſis Epiſcopis, quàm cæcam, ut aiunt, obedientiam, relinquere videantur.

Conc. Rom. iij. ſub Ni. j. an. 863. can. v. T. viij. Conc. p. 769.

Neque ab iis abludunt, quæ à Patribus noſtris, Epiſcopis ſcilicet Gallicanis, in Pontigonenſi Synodo, anno 876. ſub Joanne VIII. Canone I. dicta ſunt: *Ut Sancta Romana Eccleſia, ſicut eſt caput omnium Eccleſiarum, ita ab omnibus honoretur & veneretur; neque quiſquam contra jus & poteſtatem ipſius, aliquid injuſtè agere præſumat; ſed liceat ei debitum tenere vigorem, & pro univerſali Eccleſiâ paſtoralem exhibere curam.* Canone II. *ut honor Domno & ſpirituali Patri noſtro Joanni ſummo Pontifici, & venerabili univerſali Papæ, ab omnibus conſervetur; & quæ ſecundùm ſacrum miniſterium ſuum autoritate Apoſtolicâ decreverit, cum ſummâ veneratione ab omnibus ſuſcipiantur, & debita illi obedientia in omnibus conſervetur.*

Conc. Pont. Can. j. & ij. T. ix p. 285. 286.

Sed hæc ex ante dictis elucеſcunt: inhæret enim ex perpetuâ Patrum Traditione, ejuſmodi decretis, interpretatio & exceptio inſeparabilis; ut Romani Pontifices, ſi quid *contra Canones*, nedum contra legem Dei, & *Scripturarum tramitem*, decernerent, non id *privilegio Petri* ac Sedis Apoſtolicæ decernere viderentur.

Vid. ſup. prof. Hinc. c. xxi.

Hinc illa, quam legimus profeſſio obedientiæ, *ſecundùm Scripturas, ſecundùm Canones.* Favebat & illud Sancti Leonis, toties per ea quoque tempora celebratum: *Manet ergo Petri privilegium, ubicumque ex ipſius fertur æquitate judicium (o).*

Leo.Mag. Serm. iij. in anniv. Aſſumpt. ejuſd. c. ij.

Neque tamen ea, ſive interpretatio, ſive exceptio, ubique ac neceſſariò addebatur; fiebantque Canones abſolutâ autoritate, de præſtandâ obedien-

Vid. ep. Carol. Cal. ad Adr. ij. int. Hincm. ep.

(o) *Judicium.*] Carolus Calvus in ſuâ ad Adrianum epiſtolâ, ſive potius Hincmarus Rhemenſis, hujus epiſtolæ autor, inde concludit, *non manere Petri privilegium, ubi ex ipſius æquitate non fertur judicium*; quam ſententiam ſæpe iterat in eâdem epiſtolâ. Nam tunc temporis, cùm Romani Pontifices interdum non nihil conarentur, ut jugum canonum à ſe depellerent, & ſuam amplificarent autoritatem; Gallicani Præſules eò ſtudioſiùs prædicabant nullius momenti eſſe ea judicia, quæ canonicâ æquitate non niterentur. Vid. Car. Calv. ep. inter Hincm. & D. de Marc. de Concord. &c. Lib. IV. cap. VI. n. 3.

Heb. xiij. 17. tiâ, eo planè more rituque, quo paſſim ab Apoſtolis dictum : *Obedite Præpoſitis*, quòd Præpoſiti contraria legibus & Canonibus decreturi haud facilè præſumantur.

Hâc igitur lege Romanorum Pontificum decreta recipiebant : non quòd ſibi judicium adverſùs Judicem arrogarent ; ſed quòd Canonibus apertè adverſa, non ipſi, ſed Canones reſpuere putarentur.

Hujus rei ne longiùs argumenta repetamus, exemplum habemus præ manibus, in eâ ipsâ, quam nobis objiciunt Pontigoneſi Synodo.

Nempe Joannes VIII. cui tam perſpicuis, validiſque ſententiis debitam obedientiam ſpopondiſſent, Anſegiſum Archiepiſcopum Senonenſem per legationem perpetuam, Apoſtolicæ Sedis poteſtate extraordinariâ, evehebat; quod cæteri Metropolitani, aſſentientibus coepiſcopis, præter Canones exiſtimabant factum. Anſegiſo Carolus Calvus Imperator impenſè favebat. Quærenti ab Archiepiſcopis, quid de juſſis Apoſtolicis reſponderent, data eſt reſponſio : *Ut ſervato ſingulis Metropolitanis jure privilegii, ſecundùm ſacros Canones, & juxta decreta Sedis Romanæ Pontificum, ex iiſdem ſacris Canonibus promulgata, Domni Joannis Papæ juſſionibus obedirent : & cum Imperator & Legati Apoſtolici ſatagerent ut* ABSOLUTE *Archiepiſcopi reſponderent ſe obedituros de Primatu Anſegiſi, ſicut Apoſtolicus ſcripſit ; aliud, niſi quod prædictum eſt, ab eis extorquere non potuerunt.*

Conc. Pontig. act. j. T. ix. p. 281.

Rex multa comminatus, viceſque Apoſtolicas ſibi commiſſas præferens, ſuâ ac Papæ autoritate præcepit ; ut Anſegiſus *ſupergrederetur omnes ante ſe ordinatos, Rhemorum Archiepiſcopo* * *reclamante, audientibus omnibus, hoc factum ſacris regulis obviare.*

Ibid. * Hincmaro.

Interrogati rurſùs Archiepiſcopi à Joanne ** Legato Apoſtolicæ Sedis, de Joannis Papæ juſſione ſinguli reſponderunt : *Quòd veluti ſui anteceſſores, illius anteceſſoribus regulariter obedierunt, ita ejus decretis vellent obedire.* Subdunt acta : *Tunc faciliùs eſt illorum admiſſa reſponſio, quàm fuerat in Imperatoris præſentiâ.* Sic Legatus Apoſtolicus, Epiſcoporum ſecundùm Canones lata reſponſa, æquo animo audiebat.

** Tuſcanienſi Epiſcopo. Ib. Seſſ. viij. p. 282.

Aliâ Seſſione legit *Odo Belgivacorum* (id eſt Bellovacorum) *Epiſcopus, quædam capitula à Legatis Apoſtolicis & ab Anſegiſo & eodem Odone, ſine conſcientiâ Synodi dictata, inter ſe diſſona, & nullam utilitatem habentia ; verùm ratione & autoritate carentia.* Quid autem addit de iis, quæ nullâ ratione, nullâ canonum autoritate fulta eſſent ? Nempè id : *& ideò hîc non habentur ſubjuncta :* quippe quæ Synodo irrita viſa fuerint.

Ib. ſeſſ. viij. p. 283.

Sic Majores noſtri Romani Pontificis decreta, reverenter quidem, non tamen indiſcuſſa ſuſcipere conſueverant : ipſi canones exequenti, aut ſecundùm canones præeunti, reluctari nefas putabant.

Qui hoc obtentu omnia legitima imperia ſolvi poſſe nugantur, hos remitto ad Theologos, qui iſta pertractant. Nobis ſufficit ex certo & perſpicuo Dogmate, objecta diluiſſe.

Digitized by Google

CAPUT XXIII.

Aggredimur demonſtrare viros bonos ſanctoſque poſt Romanorum Pontificum decreta etiam de Fide, ſuſpenſo animo manſiſſe, quoad univerſalis conſenſus accederet: ſancti VICTORIS *Papæ decretum de Paſchate proponitur: ſancti* STEPHANI *de rebaptizatione paucis repetitur.*

HINC factum eſt ut viris Sanctis boniſque fraudi non fuerit, quòd Romani Pontificis, recta etiam ſentientis, pronuntiato non ſtatim adhæſerint; antequàm ſcilicet Catholicæ Eccleſiæ autoritas acceſſiſſet.

Hujus rei multa exempla memorantur. Primùm illud II. ſæculo de S. Victore Papâ qui poſt Petrum Pontifex XIII. fuit. Nota res eſt. De Paſchali die cum Aſianis agebatur: hi cum Judæis XIV. Lunæ celebrabant, *antiquâ traditione nixi*, quam à Joanne Apoſtolo repetebant, inquit Euſebius: reliquæ omnes Eccleſiæ, *ex Apoſtolorum Traditione*, in proximam Dominicam quæ CHRISTI reſurrectione ſacra eſſet, conferebant. Atque hanc quidem ſententiam Victor ſequendam ab omnibus in Concilio Romano definivit; cujus, aliorumque Conciliorum * definitionem Euſebius memorat.

Euſeb. Hiſt. lib. v. c. xxiij. p. 154. 155. ed. Val.

* Paleſtinæ, Ponti, Galliarum & Oſdroenæ Provinciæ.

Hâc tamen definitione ad Aſianos perlatâ, Policrates Epheſius cum Collegis ſuis Aſianis Epiſcopis, ad ipſum Victorem hæc ſcribit: *Non moveor iis, quæ nobis ad formidinem intentantur. Qui enim majores me ſunt, dixerunt:* OBEDIRE OPORTET DEO MAGIS QUAM HOMINIBUS.

Ib. c xxiv. p 156.

Act. v. 29.

Nihil moror quæſtionem: an eum & ſocios Victor ejus rei gratiâ excommunicaverit; an id tantùm conatus ſit. Certe Euſebius ſcribit, à *communione abſcindere conatum.* Subdit tamen continuò: *Datiſque literis, univerſos qui illic erant fratres proſcribit, & ab unitate Eccleſiæ prorſus alienos eſſe pronunciat.* Euſebium ſecutus Socrates: *Victor Quarto-decimanis, qui in Aſiâ erant, excommunicationis libellum miſit.* Quare id quod Euſebius de *conatu* dixit, eò referendum videtur, quòd res effectu caruerit. (*p*) Utcumque eſt, Euſebius refert, non id placuiſſe omnibus Epiſcopis; non Irenæo, Galliſque noſtris, *increpitumque Victorem*, quòd parùm paci conſuleret, etiam ab iis qui cæterà cum ipſo ſentiebant. Neque minùs certum eſt Polycratem & Aſianos in ſententiâ perſiſtentes, pro ſanctis piiſque habi-

Euſ. Ib. c. xxxvj.

Socrat. lib. v. c. xxii. p. 284. ed. Val.

Euſeb. loc. cit. vid. ib. epiſt. Irænæi.

(*p*) *Quòd res effectu caruerit.*) Non commodiori; imò nullo alio modo explicari poſſunt ea quæ tunc à Victore Papâ facta fuiſſe conſtat. Nam quod dicit Valeſius not. ad Cap. xxiv. Lib. v. Euſeb. Victorem *interminatum fuiſſe* tantummodò Aſianos, refellitur ab Euſebio, Socrate, Synodici autore, ipſo Baronio an. 198. & 201. & invictiſſimè à P. Halloixio ſociet. Jeſ. in vitâ S. Irenæi, ubi etiam Halloxius optimis argumentis probat, Aſianos non debuiſſe hujus excommunicationis metu, à ſuâ ſententiâ diſcedere. Vid. D. BOSQUET Epiſ. Montis-Peſſul. Hiſt. Eccl. Gall. Lib. III. Cap. xv. & imp. D. DE TILL. vit. Vict. Cap. VI. & not. Tom. III. p. 108. & 634.

tos : neque Quarto-decimanos hæreticis accenſitos, niſi poſt œcumenicæ Nicænæ Synodi ſententiam.

Neque dicant rem levem fuiſſe, quæque ad fidem pertinere non videretur. Omninò enim Victor excommunicabat Aſianas vicinaſque Eccleſias,
Ibid. *heterodoxa*, hoc eſt, ut eruditè Valeſius vertit, *contraria rectæ fidei ſentientes* ; ὡς ἑτεροδοξοῦντας. Neque aliter Polycrates ſentiebat. Is enim in ſuâ ad Victorem epiſtolâ ſic ſcribit : *Hi omnes diem Paſchæ XIV. die juxta*
Ib. p. 191. *Evangelium obſervàrunt, nihil omninò variantes, ſed* REGULAM FIDEI *conſtanter ſequentes.*

Tert. de præſc. hæt. c. liij. ed. Prior. pag. 223.
*Lunaris.
**Nicenæ.
Epiph. hær. xxx. ſive. l. T. I. ed Pet. p. 419.
Conc. Eph act. vj. T. iij p. 682. & ſeq.

Neque verò res orthodoxis exigui momenti videbatur ; quippe qui intelligerent, Aſianorum ſententiam ad Judaiſmum pertinere. Tertullianus recenſens hæreticos, graviter dicit : *Eſt præterea his omnibus etiam Blaſtus accedens, qui latenter Judaiſmum vult introducere : Paſcha enim dicit, non aliter cuſtodiendum eſſe, niſi ſecundùm legem Moyſi XIV. menſis.** Talia ſentientes ac Traditioni Apoſtolicæ adverſos, à Victore inſuper Papâ condemnatos, inter pios habuere, uſque ad œcumenicæ *Synodi*** *judicium* : quo edito τεσσαρεσδεκατίτας hoc eſt Quarto-decimani hæretici ab Epiphanio aliiſque memorantur ; receptique in Epheſinâ Synodo, ut qui ab hæreſi reſipiſcerent.

Sup. hoc. lib. cap. iij & ſeq. vid. diſſ. præv. n. lxvij. & ſeq.

Pari ratione vidimus, poſt Stephani Papæ decretum, Cypriano, Firmiliano, innumeriſque collegis certam excuſationem partam : non modò, teſte Auguſtino, ſed etiam totâ probante Eccleſiâ, quæ horum memoriam conſecravit. Jam alia videamus.

CAPUT XXIV.

PELAGII I. *piis & orthodoxis ſuſpecta fides propter approbatam Synodum V. non ut Doctor privatus, ſed ut Papa ſuſpectus, expoſitâ fide, non allegatâ infallibilitate ſe purgat.*

EODEM loco memorare poſſumus Pelagii I. tempore, Francorum Regem Childebertum, & Gallicanos Epiſcopos, alioſque viros bonos, qui de hujus Pontificis fide dubitârunt.

Cauſa dubitandi fuit V. Synodus ab ipſo ſuſcepta ; quæ Synodus multis Occidentalibus videbatur Concilii Chalcedonenſis, ac Sancti Leonis fidem infregiſſe.

Id ſi eſſet, non erat dubium, quin Romani Pontifices, atque ipſe Pelagius decreviſſent contra fidem, qui erroneam Synodum in autoritatem recepiſſent.

Hìc Pelagius non inclamat, ſeque & Romanos Pontifices errare non poſſe, ſchiſmaticoſque eos eſſe, qui in eorum decretis errorem ſuſpicentur ; ſed modeſtè ſe purgat, editâ ſuæ fidei clarâ profeſſione ; primùm ad Childebertum Regem, quâ anathematizari à ſe declarat, quod Sancti Leonis & Concilii Chalcedonenſis fidei adverſetur : atque *hoc*, inquit, *breviter ad*

Digitized by Google

Sanandum animum veſtrum, vel omnium fratrum & Coopiſcoporum noſtrorum in Galliæ regionibus conſiſtentium, faciendum eſſe perſpeximus.

Pelag. j. epiſt. x. ad Childeb. T. v. Conc. p. 798.

Eodem ferè modò Epiſcopis Tuſciæ ſatisfacit: *Hoc*, inquit, *Dilectionem veſtram certiſſimè noſſe deſidero, me illam, donante Domino, cuſtodire fidem, quam ſacra Apoſtolorum doctrina conſtituit, quam Nicanæ Synodi firmavit autoritas, quam Conſtantinopolitana, Epheſina prima & Chalcedonenſis ſanctarum Synodorum explanâvere ſententiâ; nec quidquam de præfatarum Synodorum definitionibus vel imminuiſſe me aliquid, vel auxiſſe, aut in aliquo permutâſſe.* Ac paulo poſt: *Hâc igitur Dilectio veſtra fidei noſtræ profeſſione munita ignorantiam hominum edocere feſtinet.* Denique id ſubdit: *Si cui ſuperſit ſcrupulus*, ad ſe veniat, *ut rationabili ſatisfactione perceptâ, univerſali reformetur Eccleſia. (q) Nos enim, ſecundùm Apoſtolicam ſententiam, parati ſumus* AD SATISFACTIONEM OMNI POSCENTI NOS RATIONEM DE EA, QUÆ IN NOBIS EST FIDE, *quia in nullo nos à Sanctis Patribus deviâſſe cognovimus.*

Id. ib. ep. vj. ad Epiſc. Tuſc. p. 795

1. Pet. iij. 15.

Eandem ſatisfactionem reddit epiſtolâ editâ ad univerſum populum Dei: *Id autem eſt*, inquit, *ut fidem meam, annexâ ſubter profeſſione definiam, in quâ Deo propitio, & rectæ me Apoſtolorum doctrinæ, & Patrum inhærere veſtigiis evidenter appareat.*

Pelag. ep. vij.

Cùm nec ſic animi penitus quieviſſent, tandem ad Childebertum Regem integram fidei ſuæ profeſſionem dedit, cum hâc præfatione: *Veniens Rufinus vir magnificus, Legatus Excellentiæ veſtræ, confidenter à nobis, ut decuit, poſtulavit, quatenùs vobis, aut beatæ recordationis Papæ Leonis tomum, à nobis per omnia conſervari, ſignificare debuiſſemus, aut propriis verbis noſtræ confeſſionem fidei deſtinare: & primam quidem petitionis ejus partem, quia facilior fuit, mox, ut dixit, implevimus* (de tomo Leonis ſcilicet, quod epiſtolâ X. ſuprà memoratâ fecerat) *ut autem deinceps, nullius, quod abſit, ſuſpicionis reſideret occaſio, etiam aliam partem facere maturavi, ſcilicet propriis verbis confeſſionem fidei, quam tenemus exponens.*

Ejuſd. ep. xvj. ad Child. pag. 803.

Ibid.

Cùm ergò id faciat *pro auferendo ſuſpicionis ſcandalo*, atque ut modò legimus, ne ulla *ſuſpicionis reſideret occaſio*; apparet fidem ejus & Regi & Epiſcopis Gallicanis, aliiſque orthodoxis licèt ac piis, fuiſſe ſuſpectam, quibus ſatisfecit, fidem profitendo, non ſe infallibilem prædicando.

Reſpondebunt id feciſſe humili condeſcenſu. Imò profitetur id feciſſe juſſu Petri præcipientis *reddendam omni poſcenti fidei rationem*: unde

Ibid.

(q) *Univerſali reformetur Eccleſiæ.*) Minùs conſiderati fuerunt in eo certè negotio Gallis Epiſcopis Epiſcopi Hetruſci, qui nempe cùm palàm dicerent Romanam Sedem factam fuiſſe hæreticam, quando tribus capitulis conſenſit, ab eâ deſciverunt. Quapropter Pelagius jubet *eos univerſali Eccleſiæ reformari*, id eſt, denuò jungi. Non ſic ille loquitur ad Childebertum de Galliæ Epiſcopis. Quanquam enim Galli querebantur factum fuiſſe Papam erroris magiſtrum, non tanta res eis videbatur, ut idcircò ab ejus communione abſcederent. Hic tacere non poſſum id quod Eccleſiæ noſtræ Gallicanæ laudum pars eſt vel maxima: hanc eam ſemper fuiſſe, quæ piæ juxta doctæque Eccleſiæ Africanæ inſiſtens veſtigiis, à ſchiſmatibus imprimis abhorruerit, nihilque habuerit antiquius concordiâ & unitate; adeò ut multoties multiſque modis à curiâ Romanâ variis laceſſita temporibus, ſua jura, ſuas Libertates, ſuam doctrinam defenderit fortiter quidem, ſed tamen eâ moderatione eâque prudentiâ, ut ſimul Eccleſiaſticæ paci ſtudioſiſſimè conſuluerit.

inquit, *fidem meam præſenti ad Excellentiam veſtram colloquio intimandam neceſſariò judicavi*; jubente ſcilicet Apoſtolo; non humili ac voluntario condeſcenſu.

Denique reſpondebunt, fuiſſe ſuſpectum ut Doctorem privatum, non autem ut Papam; imò verò ut Papam: quo nomine V. Synodum, unde ſuſpicio orta, eſſet ſuſcepiſſet.

CAPUT XXV.

BONIFACIUS III. *ſeu* IV. *eâdem causâ Sancto* COLUMBANO *Preſbytero ſuſpectus.*

EADEM ſuſpicio etiam diutiſſimè hæſit animis, quamquam Synodus V. à Vigilio Papâ, à duobus Pelagiis, atque etiam à Gregorio Magno comprobata erat. Quâ de re extat Sancti Columbani, ſeu Columbi, aut Palumbi, Preſbyteri omni ſanctitate conſpicui, gravis epiſtola. Repetendum autem animo eſt, ejus Synodi gratiâ multas in Africâ & Italiâ Eccleſias à Romanâ Sede defeciſſe. Non ita Columbanus, qui in ultimâ Scotiâ, Romanæ tunc Sedi addictiſſimâ, natus & educatus. Cùm tamen in Italiam poſt mortem Gregorii Magni veniſſet, ibique propter V. Synodum à Romanis Pontificibus approbatam, tam populorum quàm Præſulum ſcindi ſtudia intellexiſſet, hæc ex Monaſterio ſuo Bobienſi, * inſtinctu Agilulfi Longobardorum Regis & Theodelindæ Reginæ ſcripſit ad Bonifacium III. ſeu IV. nondùm enim id mihi conſtit. Sic autem incipit epiſtola: *Totius Europæ Eccleſiarum capiti, Paſtorum Paſtori, Bonifacio Patri, Palumbus.* Tum ſubdit: *Doleo de infamiâ Cathedræ Sancti Petri.* Tum illud: *Ut honore Apoſtolico non careas, conſerva fidem Apoſtolicam, confirma teſtimonio, robora ſcripto, muni Synodo*: in eo enim vim reponebant; unde ſequentia: *Vigila, Papa, vigila; quia fortè non benè vigilavit Vigilius, quem caput ſcandali iſti clamant.* Poſteà: *Cauſa ſchiſmatis incidatur cultello quodammodò Sancti Petri, id eſt, verâ in Synodo fidei confeſſione.* Ac mox: *Dolendum enim ac deflendum, ſi in Sede Apoſtolicâ fides Catholica non tenetur.* Tunc rogat Pontificem, *quare vel infamare auderet fidei orthodoxæ Sedem principalem.* Magnificè ac præclarè de Sedis Apoſtolicæ majeſtate dictum; ac ſtatim: *Ut caligo ſuſpicionis tollatur de Cathedrâ Sancti Petri.* Tum: *Jam veſtra culpa eſt, ſi vos deviâſtis de verâ fiduciâ & primam fidem irritam feciſtis. Meritò veſtri juniores vobis reſiſtunt, & meritò vobiſcum non communicant, donec memoria perditorum deleatur. Veſtri erunt judices, qui ſemper orthodoxam fidem ſervaverunt, licèt juniores veſtri ſint.* Juniores, illius ſæculi ſtylo, inferiores vocat, cùm Prælati ac Præpoſiti paſſim Seniores dicerentur.

* In Mediolanenſi tractu.

Epiſt. iv. Columb. ad Bonif. T. xij. Bibl. Pat. p. 28. 29.

Ib. Col. 1.

Ib. Col. ij.

Ib. p. 30.

Ergòne, inquies, vir tantus dicere potuit ad Romanum Pontificem, *meritò ei non communicari?* Certè ſi pergeret, uti Columbanus putabat, hæreſim profiteri, nec ſe admonitus corrigeret. Cæterùm nihilo ſeciùs ipſe

In Sedis Apoſtolicæ communione perſiſtit: *Nos enim*, inquit, *devincti ſumus Cathedra Sancti Petri: licèt enim Roma magna eſt & vulgata; per iſtam Cathedram tantùm apud nos magna eſt & clara*; dignitate ſcilicèt ductâ à Petro & Paulo Apoſtolis. Neque enim aliter Scoti, qualem ſe profitetur Columbanus, Romam noverant, Romanis armis prorſus intacti; ſolaque fides eis Romam commendabat. Unde hæc: *Roma Orbis terrarum caput eſt Eccleſiarum*: quæ quidem, Roma ſcilicet, ideò præcellere videbatur, quòd propter Cathedram Petri, ſit *fidei orthodoxæ Sedes principalis.* Hinc addit Columbanus: *Sicut magnus honor veſter eſt pro dignitate Cathedræ, ita magna cura neceſſaria, ut non perdatis veſtram dignitatem per aliquam perverſitatem. Tandiu enim poteſtas apud vos erit, quandiu recta ratio permanſerit.* Tum illud præclarum: *Unitas fidei in toto Orbe unitatem fecit poteſtatis.* Ibid. Ib. p. 29. & 30.

Hinc de Concilio V. ab eoque ſublatâ perſonæ unitate & dualitate naturæ dicit, tum ad ipſum Pontificem, qui eam Synodum comprobâſſe diceretur: *Multi dubitant de fidei veſtræ puritate*: mox: *Tollatis hunc nævum de ſanctæ Cathedræ claritate: non enim decet Romanæ Eccleſiæ gravitatem hâc inſtantis levitatis famâ moveri à ſoliditate veræ fidei.* Ib. p. 31.

An ergò exiſtimabat veram fidem extinctam eſſe Romæ, cùm Clerus univerſus totaque Eccleſia Romana ſuis Pontificibus adhæreret? Neutiquàm. Imò verò dicebat: *Ego enim credo ſemper columnam Eccleſiæ firmam eſſe in Româ*: quòd nempe putabat, id non pertinaci animo factum, atque admonitos facilè redituros; neque unquam futurum ut Cathedra Petri à verâ fide, verâque Eccleſiâ pertinacibus ſtudiis abrumperetur. Ibid.

Eodem animo Gallos fuiſſe vidimus ſub Carolo Magno, Ludovico Pio, Carolo Calvo, religioſiſſimis Regibus, poſt Nicænam II. Synodum, quam à Papâ licèt approbatam pro œcumenicâ non habebant, neque ullo modo admittebant: neque minùs pii Catholicique habebantur. Sup. lib. vij. c. xxxj.

Neque hîc neceſſe eſt afferre cum Polycrate Aſianos, cum Cypriano Afros, cum Columbano Scotos, Gallos, Italos ſeu Longobardos, alios; cùm in promptu ſit memorare Epheſini Concilii ducentos, Chalcedonenſis ſexcentos, aliorumque Conciliorum innumerabiles Epiſcopos, iiſque cohærentem Catholicam Eccleſiam, à quibus Romanorum Pontificum decreta pro irrefragabilibus non ſunt habita, quoad Eccleſiæ univerſæ conſenſione probarentur.

Digitized by Google

CAPUT XXVI.

Romani Pontifices profeſſi ſe Apoſtolico officio fungentes eſſe errori obnoxios, in autoritate univerſalis Eccleſiæ acquieſcunt: locus INNOCENTII III.

QUIN ipſi etiam Romani Pontifices non niſi in univerſalis Eccleſiæ autoritate acquieſcunt. Neque jam antiquos allegamus ſæpe memoratos En poſtremis temporibus, Innocentius III. celebri epiſtolâ ad Philippum-Auguſtum Regem. Rogatus enim à Rege ut ejus conjugium * ſolveret, ſic reſpondet: *Sed in carnali commercio inter te ac Reginam conjugem tuam adeò proceſſum eſt, quòd ſi etiam illi tantùm confeſſioni vellemus inſiſtere, quam nuper eadem Regina feciſſe proponitur, nòn auderemus ſuper hujuſmodi caſu de noſtro ſenſu pro te aliquid definire, propter illam ſententiam Evangelicam, quam ipſe* CHRISTUS *expreſſit; ut* QUOD DEUS CONJUNXIT, HOMO NON SEPARET; *cùm abſque dubio nec Sanctorum exempla, nec Patrum decreta, intentioni tuæ in hoc articulo ſuffragentur. Verùm ſi ſuper hoc abſque generalis determinatione Concilii determinare aliquid tentaremus, præter divinam offenſam, & mundanam infamiam, quam ex eo poſſemus incurrere, forſan ordinis & officii nobis periculum immineret; cùm contra præmiſſam veritatis ſententiam noſtra non poſſet autoritas diſpenſare.* En unde autoritatem quærat in rebus maximis, en unde etiam pœnam metuat, ſi inconceſſa tentârit.

* Initum cum Iſemburgâ Canuti iv. Daniæ Regis ſorore

Innoc. iij. epiſt. lib. iv. ep. cvi.

Matt. xix. 6.

An dicent hîc induere perſonam privati Doctoris, qui à tanto Rege interrogatus, ut ſpecialiſſimo Sedis Apoſtolicæ officio, ſupremâ ſcilicet diſpenſatione fungeretur, hoc reſponſum ediderit, quique profeſſus ſit, à ſe tractari rem deliberatione generalis Concilii dignam? Ergò in tantâ re infirmitatis humanæ ſibi conſcius, agnoſcebat aberrare ſe poſſe ab Evangelicâ veritate ex Apoſtolico officio reſpondentem. Hîc ne ullum quidem dicit verbulum noviſſimus autor Anonymus, qui ad hunc explicandum nodum tanta congeſſit. Unum hoc non perpendit, in quo eſt difficultas: à Papâ agnitum id fieri poſſe, ut ipſe quæſtionem fidei inconſultò definiret, ac proptereà loco caderet.

An fortè ad Pighianas redeunt ineptias; & illud Innocentii, *Si hæc tentaremus*, ita interpretantur: *Si per impoſſibile*; ut quoniam Paulus ſemel dixit: *Licèt Angelus de Cœlo quid novi annunciaverit, anathema ſit*; jam non liceat de Pontifice aberraturo loqui, niſi per impoſſibile: quamque vehementiam ac magniloquentiam adhibuit Paulus, ad adſtruendam immobilem Evangelii ſtabilitatem, eam ad unum hominem infirmum & imbecillem transferre neceſſe ſit; aut verò oportuerit in eo laborâre Innocentium III, ut explicaret, quid factura eſſet Synodus generalis, ſi ipſe aliquid impoſſibile perfeciſſet?

Galat. I. 8.

CAPUT

CAPUT XXVII.

JOANNIS XXII. *fidei profeſſio, omnia quæ in Apoſtolico officio geſſit etiam circa fidem, iterùm examinari poſſe demonſtrat.*

NOTA eſt etiam illa profeſſio quam Joannes XXII. jamjam moriturus protulit. Is quippe de viſione beatificâ ad extremum uſque judicium dilatâ, cùm multa dixiſſet, quibus in hæreſis ſuſpicionem veniſſe ſe ſentiebat, moriens eâ de re mentem ſuam ſic explicat, ſubditque: *Inſuper ſi qua alia ſermocinando, conferendo, dogmatizando, docendo, ſeu aliter quovis modo diximus, prædicavimus, vel ſcripſimus circa præmiſſa, vel alia, quæ fidem concernant Catholicam, ſacram Scripturam, vel bonos mores, ea in quantùm conſona ſunt fidei Catholicæ, determinationi Eccleſiæ, ſacræ Scripturæ, ac bonis moribus approbamus: aliter autem illa habemus & haberi volumus pro non dictis, prædicatis & ſcriptis, & ea revocamus expreſſe; ac ea quæ de prædictâ viſione, & omnia alia dicta, prædicata & ſcripta noſtra de quâcumque materiâ, ubicumque & in quocumque loco, ac in quocumque ſtatu, quem habemus, vel habuerimus hactenus, ſummittimus determinationi Eccleſiæ & Succeſſorum noſtrorum.*

Odor. Rain. T. xv an. 1334. n. 17. & ep. 1. Joã. xxij. T. xi. Conc. p. 1629.

Quid ſe infallibiliter dixiſſe, prædicâſſe, docuiſſe, dogmatizâſſe, ſcripſiſſe credidit, qui hæc, moriens judicioque divino proximus profitetur? an non clarè & liquido ſtatûs quoque Pontificii dicta ſcriptaque Eccleſiæ determinationi ſubjicit? Eccleſiæ verò ſuos ſucceſſores addit pro dignitate ſuâ ſpecialiter appellandos. Huic igitur poteſtati ſua omnia examinanda & judicanda ſubjicit. Quid autem eſt ſubjicere, niſi retractanda atque examinanda omnia rurſus, ſi Eccleſiæ ita viſum ſit, recognoſcere? Diceret ſaltem ſubjicere ſe determinationi Eccleſiæ, quæ ut privatus Doctor docuerit: ſaltem decretales eas, quas de fide conſcripſit, exciperet. An verò eas exceptas voluit, qui diſertè exprimit, *quæcumque, quovis modo, quovis tempore, quovis loco ſtatuque* poſitus, de quâcumque materiâ, nec tantùm de viſione beatificâ, ſed etiam de quâcumque aliâ re, *quæ fidem concernat Catholicam*, quæ *Scripturam*, quæ *bonos mores*, quantâ potuit diligentiâ, explicavit. An fortè quæ decretalibus definivit, non ſunt eorum numero quæ *ſcripſit*, *dogmatizavit*, atque *prædicavit*, cùm ea vel maximè omnium prædicârit? Ea ergò etiam determinationi Eccleſiæ ſubjicit, & quidem hæc profeſſus eſt nullius errati ſibi conſcius; ſed id tamen volens, ut ſi quid errâſſet, Eccleſia corrigeret. Neque verò hæc omnia tanquam per impoſſibile dixit: abſurdum enim eſſet fidei profeſſionem de impoſſibilibus rebus edere; ſed ſibi conſcius infirmitatis humanæ, ac divina judicia, rebus etiam quas optimo animo geſſerat, reformidans, totum ſe reſolvit in Eccleſiæ fidem.

CAPUT XXVIII.

Ejuſdem Joannis XXII. *de animarum ſtatu ſpeciatim publico diplomate declarata fides*, *à* Benedicto XII. *ſucceſſore ap examen revocatur.*

Ille verò Pontifex, non modo generatim ſua omnia, quæque publicè, quæque privarim egerat, determinationi ſubjicit Eccleſiæ, ſed etiam ea quæ ſpeciatim & expreſſè de fide exponendâ cenſuiſſet. Certè in eâ, quam nunc commemoramus, fidei confeſſione, de animarum ſtatu hæc ſpeciatim edidit: *Ecce quòd noſtram intentionem, quam cum ſanctâ Eccleſiâ Catholicâ circa hæc habemus, vel habuimus, ſerie præſentium, ut ſequitur declaramus. Fatemur ſiquidem & credimus, quòd animæ purgatæ ſeparatæ à corporibus ſunt in cælo, & vident Deum ac divinam eſſentiam facie ad faciem clarè, in quantùm ſtatus ac conditio patitur animæ ſeparatæ.* Quæ cum expreſſiſſimè declaraſſet, ut ſuam & Eccleſiæ Catholicæ fidem, nihilo ſeciùs declatationem eam, Eccleſiæ & ſucceſſorum determinationi ſubjicit.

Ap. Raiнald. ib.

Hìc rogare libet eos, qui à Romano Pontifice editam fidem, non aliam eſſe putant, quam ipſiſſimam Eccleſiæ Catholicæ fidem, quâ ratione putent Eccleſiæ Catholicæ fidem à Joanne XXII. Pontificio diplomate declaratam, ipſius Eccleſiæ ac ſucceſſorum ſuorum determinationi ſubjici potuiſſe, iterum examinandam.

An reſpondebunt à Joanne declarati fidem eam, quam privatus profiteretur, non verò quam Pontifex? Atqui fidem eam conſignari voluit publico diplomate, præfixoque, ut in aliis, conſueto titulo.

An verò cauſabuntur has Pontificias literas *groſſatas* quidem fuiſſe, non tamen *bullatas*, ſuperveniente obitu Joannis XXII. ut Benedictus XII. ſucceſſor atreſtatur? Ad has ergò ineptias (r) talis quæſtio devolvetur. Atqui quod per tempus Joanni non licuir, Benedictus ſupplevit, *bullatam* que epiſtolam ad omnes dimiſit Eccleſias, Pontificatûs ſui anno primo, Chriſti 1334.

Bened. xij. ep. j. T. xi. Conc. p. 1793.

Neque eò ſeciùs fidem anteceſſoris, quam ſuam quoque eſſe edito diplomate confirmaverat, revocavit ad incudem, quæſtio nemque de clarâ viſione per duos annos tractavit de integro; ac demùm definivit anno Pontificatûs III. Christi 1336. Ergò exiſtimavit Romanorum Pontificum authentico diplomate declaratam fidem, adhuc in quæſtionem revocari poſſe.

Rain. an. 1336. n. 1. 2. 3.

Nondum enim, inquies, rem dixerant, adhibitis omnibus ſolennitati-

(r) *Has.... ineptias.*] Quàm verè ineptias! Dehoneſtant enim non cohoneſtant Sanctam Sedem illi Theologi, qui rata nolunt eſſe decreta Apoſtolica, niſi formulis veſtiantur, iiſque minutiſſimis & Patribus noſtris prorſùs incognitis. Papæ autoritas, quam colere debent omnes Christiani labefactatur, imò oppugnatur ab iis Ultramontanis, qui Pontificum decreta, alioquin ex doctrinâ Scripturæ & Traditionis accuratè compoſita, eo uno irrita di-

bus; nondum ab omnibus tenendam ſub anathemate, aut contrariam ſententiam eſſe hæreticam: tanquàm Romanam fidem, non niſi ſub anathemate declarari oporteret; cùm profectò anathemata, non niſi ſubortâ hæreſi decerni ſoleant: vera autem fides, ut ante omnem hæreſim atque omnia anathemata conſtitit; ita abſque anathemate declarari poteſt.

CAPUT XXIX.

GREORII XI. *ac* PII IV. *profeſſio.*

QUo animo Joannes XXII. moriens, eodem animo Gregorius XI. Apoſtolicâ Sede in Urbem reſtitutâ nobilis, in iiſdem appetentis lethi anguſtiis conſtitutus, hæc edidit: *Volumus, dicimus & proteſtamur, ex noſtrâ certâ ſcientiâ, quòd ſi in Conſiſtorio, aut in Concilio, vel in ſermonibus, vel in collationibus publicis, vel privatis, ex lapſu linguæ, aut aliàs ex aliquâ turbatione, vel etiam lætitiâ inordinatâ, aut præſentiâ Magnatum ad eorum forſitan complacentiam, ſeu ex aliquâ diſtemperantiâ, vel inadvertentiâ aut ſuperfluitate, aliqua dixerimus erronea contra fidem Catholicam, quam coram Deo & hominibus, ut tenemur præ cæteris, profitemur, colimus & colere cupimus; ſeu forſitan adhærendo opinionibus contrariis fidei Catholicæ ſcienter, quod non credimus, vel etiam ignoranter; aut dando favorem aliquibus contra Catholicam religionem obloquentibus; illa expreſſè & ſpecialiter revocamus, deteſtamur & haberi volumus pro non dictis.*

Teſtam. Greg. XI. Tom. vj. Spicil. pag. 676.

Quibus verbis æquè complectitur ea quæ in Conſiſtorio, inque Concilio, ac ea quæ in colloquiis; omniaque in ſe recognoſcit, quorum causâ quicumque mortalis ſcienter, vel ignoranter, privatim ac publicè errare potuit.

Extat in eandem ſententiam Pii IV. in Conſiſtorio habita oratio, cùm de Franciſci Mommorancii Annæ filii matrimonio ageretur. Eâ causâ Romam miſſus D. DE LA HAYE, Doctor Theologus, hanc rei geſtæ narrationem ſcripſit, quam Caſtelnavius * diligens & candidus ſcriptor, commentariis ſuis integram inſeruit. Is ergò Pontificem in Cardinalium cœtu, in hæc fere verba peroràſſe memorat: *Ego vos congregatos volui, ut à vobis audiam rem haud mediocris momenti; utrum ſcilicet conjugium contractum per verba de præſenti, noſtrâ poteſtate ſolvi poſſit. Diligenter advertite quæ dicam: non verba de futuro aut ſimplicem promiſſionem dicimus: quærimus an conjugium per verba de præſenti initum, quod verum conjugium, verumque eſt ſacramentum ſecundùm ſaniorem Theologorum ſententiam, à nobis ſolvi poſſit. Ne, quæſumus, tempus terite in colligendis anteceſſorum noſtrorum exemplis & factis, quæ nos profitemur ita ſequi velle, ſi cum Scripturæ autoritate & Theologicâ ratione conſentiant. Neque enim ſum dubius, quin ego &*

*Seu potius LE LABOUREUR in iis quæ addidit commentariis Caſtelnavii.

Le Laboureur, addit. aux mém. de Caſteln. Tom. ij. p. 427. 428.

cunt eſſe, quòd *Bullata* non fuerint; id eſt, quòd Secretarius ſigillum plumbeum, cum imagine Petri & Pauli apponere neglexerit. Si ita eſt ut volunt; ergò non ipſe Papa eſt infallibilis, ſed qui apponit ſigillum Secretarius; aut ſaltem Papalis tum cœpit infaillibilitas, cùm neoterica ea formula primùm invecta eſt.

anteceſſores mei aliquandò falli potuerimus, non ſolùm in hoc facto, ſed etiam in aliis. En quid Pontifices ritè interrogati, ut pro Pontificio officio reſpondeant, decernant, diſpenſent, de ſe ipſis ſentiant. Hæc retulerunt ii qui nihil de Theologicis quæſtionibus cogitarent; ſed rem, uti geſta, uti nota, uti divulgata erat, ita enarrârunt. Neque quidquam novi Pius IV. loquebatur; ab anteceſſoribus conſentanea audivimus, qui in exequendo Apoſtolico officio contra veram à Scripturis traditam fidem, errare ſe potuiſſe ſenſerunt. Hunc igitur ſenſum illis ipsâ fidei veritate inſitum credimus; quâ etiam veritate eſt inſitum Chriſtianis omnibus, ut ſe quotidiè peccare multa ſentiant: atque utroſque credimus, non modo humiliter, ſed etiam veraciter confiteri; ipſamque humilitatem non verbis, aut falsâ ſententiâ, ſed veritate niti, ut Patres Carthaginenſes & Sanctus Auguſtinus docent.

Aug. lib. de nat. & grat. c. xxiv. n. 42. Tom. x. p. 144. & alib. paſſ.

CAPUT XXX.

Eccleſiæ Catholicæ autoritas multis caſibus Eccleſiæ Romanæ laborantis autoritatem ſupplet: primum exemplum, ſæculi X. invaſores.

OPERÆ pretium erit conſiderare attentiùs ut Eccleſiæ Catholicæ autoritas laborantem ac periclitantem adjuverit Romanam Eccleſiam, ſimulque, ſeipſam omni Romanorum Pontificum auxilio deſtitutam, Sancti Spiritus fulta præſidio ſuſtentârit. Primum igitur tantiſper redire in memoriam volumus ſæculi X. infamiam; quo ſæculo per ſeptuaginta fere annos flagitioſiſſimi invaſores Petri Cathedram occuparunt; poſtquàm ſcilicet Imperatoria concidit autoritas, Romæque omnia per vim ac libidinem gerebantur.

Ac Baronius quidem de his invaſoribus ſic agit, ut Sedes Apoſtololica vacaſſe videatur: eos enim appellat non modò *abortivos*, *monſtra*, *Sediſque Apoſtolicæ inquinatores*; verùm etiam, quod apertè ad nullitatem pertineat, *invaſores*, *intruſos*, *illegitimos*, *nullo pacto legitimos*, *ac nomine tenus Pontifices*, *Pontificis nomen uſurpantes*, *pſeudo-Pontifices*, *qui non ſint niſi ad conſignanda tempora in catalogo Romanorum Pontificum ſcripti.* Neque tantùm ait *per vim ac metum* in Petri Cathedram *violenter* immiſſos; ſed etiam aliis cauſis caſſos nulloſque, Joannem XI. ac XII. (*s*) vix puberes: illum etiam ſpurium ac Sergii jam tum Papæ filium * ac poſtea ſucceſſorem; quò nihil magis canones abominantur; *cui non ætas, non natalitia, non legitima ſuffragaretur electio; qui non niſi nomen Pontificis malis uſurpatum artibus retineret.* Tales interim Pontifices ad multos annos ſacrilegum Pontificatum prorogabant. Joannes certè X. (*t*) quo nullius fuit flagitioſior electio,

Bar. an. 912. T. x. p. 679. & toto hoc T. paſſ.

* ex Marozià celebri tu c ſcorto genitum.

Idem ib. an. 933. p. 707.

(*s*) *Joannes XI.*] Viginti quinque annos natus, Joannes XII. vix decem & octo Sedem Apoſtolicam invaſerunt.

(*t*) *Joannes X.*] Ravennatis Eccleſiæ miniſter, cùm ſæpiùs à ſuo Archiepiſcopo Ro-

atque adminiſtratio tetrior, ad octodecim ferè annos. Quorum temporibus non Preſbyteri, non Diaconi, ſed fœdiſſima ſcotta ſacro-ſanctam poteſtatem adminiſtrabant; qui denique haud ſcio, an majore flagitio non pellerentur quàm intruderentur.

Hos ergò adeò nullos Baronius exiſtimare videtur, ut eò refetat illud Bar. loc ſup. cit.
Actorum, quod ægros *umbra Petri* ab infirmitatibus liberaret: ut profectò Act.v.15.
habeantur, non pro veris Petri ſucceſſoribus, qui ejus dignitatem, ſed pro invaſoribus, qui ejus umbram tantùm ac ſpeciem gererent.

Hinc idem Baronius Sedem Petri Solis inſtar ac Lunæ perfectam, tamen
confitetur *eclipſes* eſſe paſſam: neque debere nos, *nimis rigidè in Apoſtolicâ* Bar. an.
Sede majora requirere, quàm quæ in Symbolicis ſignis (u) fuerint divinitùs 897. p.641.
demonſtrata.

Hæc igitur vacâſſe Sedem demonſtrare videntur ſub his propudioſiſſimis Ib.p.640.
invaſoribus. Addit tamen Baronius *accedente conſenſu Cleri* toleratos, ne Eccleſia ſchiſmate ſcinderetur; quoſdam novis comitiis electos, atque hinc
pro legitimis Pontificibus cultos: quod non ita contigiſſet, *niſi de facto*, Ibid.
inquit, *poſtea legitimâ electione conſtitiſſet.*

Nos nulla ejuſmodi nova comitia legimus; nullas electiones novas; neque conſenſus Cleri Romani quidquam hìc juvat, cùm ipſe Clerus nihil ſani aut corruptus cogitaret, aut oppreſſus agere poſſet. Id quidem certum eſt, qui Sedem Petri tenere viderentur, eos per totam Eccleſiam agnitos atque obſervatos fuiſſe; nempe quòd Eccleſia Catholica præſtabilius judicaret, pravum caput habere, quàm nullum.

Hinc igitur illis Pontificibus certior affulget autoritas ex conſenſu Catholicæ Eccleſiæ eos agnoſcentis, quæ Sancti Spiritûs autoritas eſt. Hæc autoritas Eccleſiæ Romanæ Eccleſiarum matri ſuccurrebat, cùm nihil opis afferre poſſet ipſa ſibi. Hâc Eccleſiæ Catholicæ autoritate ſuppleta ſunt, quæ talium Pontificum electioni & adminiſtrationi deerant. Hujus autoritatis plenitudine factum eſt, ne quæcumque fierent, hoc defectu caſſa concide-

mam dirigeretur, videbat Marozia ſororem Theodoram, ſcortum impudiciſſimum, & cum eâ ſceleſtiſſimè commiſcebatur. Illis autem temporibus, tantùm in Eccleſiâ Romanâ poterat Theodora, ut, illius impulſu, Joannes crearetur Bononienſis Epiſcopus, mox Ravennenſis Archiepiſcopus, demum, mortuo Landone Papâ, in Sedem Apoſtolicam collocaretur. Timebat enim illa, inquit poſt Luitprandum Baronius, *ne Amaſii ducentorum milliarium interpoſitione, quibus Ravenna ſequeſtratur à Româ, rariſſimo concubitu potiretur.* Bar. an. 912. p. 681.

(u) Symbolicis ſignis &c.] Hæc ut intelligantur, ſciendum eſt Baronium ad Sedem Apoſtolicam accommodare illam Davidis prophetiam: *Sedes ejus ſicut ſol in conſpectu meo & ſicut Luna perfecta in æternum.* Pſ. LXXXVIII. *Ea Sidera*, inquit Baronius, *interdum obice nubium minùs lucent & eclipſibus intercurrentibus redduntur obſcura .... Non ergò adeò mirandum homines peccatores in Sede Apoſtolicâ ſediſſe.* Sed David hìc loquitur de Throno CHRISTI inconcuſſo ſemper futuro, qui Thronus ideò dicitur ſimilis Soli & Lunæ, ſive quia ea ſigna manent ſemper eadem, licet noſtris oculis nunc clariora, nunc obſcuriora videantur; ſive quia David ſic perfectum Solem mente conciperet, qui *obice nubium* nunquam obſcuraretur, & Lunam perfectam quæ nullas pateretur eclipſes. Hanc hujus loci explicationem afferunt omnes Scripturæ interpretes, & ipſe D. BOSSUET comment. in Pſ. Nos tamen Baronio non admodum ſucceuſemus hæc verba ad Sedem Apoſtolicam accommodanti; ſed obſervandùm erat ea de ſolo CHRISTO & æterno ejus Throno propriè verèque debere & poſſe intelligi.

rent. Eſt ergò Eccleſiæ Catholicæ pleniſſima ac ſuprema & univerſalis auctoritas, quâ, quæcumque deficiant etiam in Eccleſiâ Romanâ ſuppleantur.

CAPUT XXXI.

Alia exempla: turbæ ſub SERGIO III. *ordinationum* FORMOSI *Papæ gratiâ:* AUXILII *Preſbyteri locus: aliæ turbæ ſub* JOANNE XII. *turbæ graviores, atque incertior ſtatus in diuturno ſchiſmate inter* URBANUM VI. *&* CLEMENTEM VII.

MAJORE perturbatione res erant Stephani VII. & Sergii III. temporibus, anno CHRISTI 897. & 908. Hi enim præter quàm quòd per vim intruſi ſunt, ad malorum cumulum multa inſuper addiderunt. Hinc illa in formoſum Papam atrox ſententia, (*x*) quòd à Portuenſi Epiſcopatu in Sedem Apoſtolicam tranſlatus eſſet. Tunc ejus Cadaver projectum in Tiberim à Stephano VII. & quanquam Stephani acta Joannes IX. reſciderat, Sergius tamen III. Epiſcopos omnes à Formoſo ordinatos, item Preſbyteros, ſive ab illis Epiſcopis, ſive ab ipſo Formoſo ordinatos, aut abjiciebat, aut de novo ordinabat. Quo tempore ordinationes, *exordinationes* *, ac *ſuperordinationes* contigerunt eæ, quas Auxilius eorum temporum egregius Preſbyter deploravit.

* id eſt ordinationes irritæ.

Vid. lib. Auxil de ſacr. ordin. Tom. xvij. Bib. Pat. p. 4. & ſeq.

Is igitur propter Formoſi cauſam, cùm à Sergio III. exordinatus eſſet, in miniſterio ſtetit; aliiſque eâdem cauſâ dejectis, ut ſtarent, autor fuit, eâ vel maximè cauſâ, quòd ſi omnis ordinatio à Formoſo profecta caſſa eſſet, Italiæ regiones longè latèque *jam circiter viginti annos abſque Chriſtianâ religione, abſque Sacerdotio*, abſque ſacramentis vixerint.

Ib. cap. xxvij. p. 9.

Ib. cap. xxxiv. p. 10.

Id. Dial. ad Leon. Nol. Epiſc. c. xviij. ib. p. 17.

His aliiſque de cauſis juſſus à Sergio ſub excommunicationis pœnâ, Sacerdotali miniſterio abſtinere, edito libro *de Sacris ordinationibus*, ac poſteà Dialogo, qui inſcribitur: *Infenſor & Defenſor*; reſpondit; quòd paſtoribus injuſta jubentibus obediendum non eſſet; quòd excommunicatio ejus rei cauſâ lata nulla haberetur; quòd aliud ſunt *Pontificales Sedes, aliud Præſidentes; quòd honor & dignitas uniuſcujuſque Sedis venerabiliter obſervanda ſunt: Præſidentes autem ſi deviaverint, per devia ſequendi non ſunt, hoc eſt, ſi contra fidem, vel Catholicam religionem agere cœperint.* En quod Romano Pontifici exprobraret. Addebat non obſervandam excommunicationem eam, quæ ad *committendum facinus pertineret.* Uſque adeò fieri poteſt, ut quis ad facinus à Romano Pontifice etiam ſub excommunicationis pœnâ adigatur.

Ibid.

Idem. de Sacr. ordin. c. xl. p. 10. Dial. c. xxx. xxxj. p. 21.

Concludebat verò ſic, ſuo & ſociorum ſuorum nomine: *Ideòque in ſacro ordine, quo conſecrati ſumus permanentes, præſtolamur univerſalis Concilii æquiſſimum examen.* Quin etiam illud Concilium non à Pontifice, qui omnia conturbaret, ſed ab Imperatore expectabat. Adeò in Eccleſiâ Romanâ

(*x*) *Atrox ſententia.*] Quis non miretur de unius Epiſcopi tranſlatione tam anxiè religioſos eſſe Papas eos, qui religionis nullâ habitâ ratione, ſe tot ſceleribus commaculabant Vid. eorum vitas Tom. ix. Conc. Labb.

inteſtinis diſcordiis laborante, nihil erat opis: ac dum Synodus, conſentientibus Epiſcopis, cogeretur, ipſe à Sergio habitus communionis expers, Eccleſiæ Catholicæ, eique connexæ Romanæ Eccleſiæ ac Sedis Apoſtolicæ communione gaudebat.

Auxilium Preſbyterum Sigebertus primùm, atque ipſe Baronius honorificè memoravit. Et Baronius quidem ait, hæc quæ Auxilius deploravit, *perpetrata ab invaſoribus & intruſis in Apoſtolicam Sedem, Pontificis nomen uſurpantibus.* Verùm Auxilius non ita ſe tuetur; neque reſpondet Sergium illegitimum Pontificem à ſe impunè contemni; ſed recurrit ad ea quæ veris Pontificibus prava jubentibus obtemperari vetarent. Quo certum omninò eſt, adverſus Pontificem pro vero ac legitimo habitum, ſed poteſtate in Eccleſiæ perniciem uſum, univerſalis Synodi opem imploratam, cùm nullum aliud præſidium ſupereſſet. Sigeb. de Script. Eccl. c. cxij. Bar. ann. 908. p. 667. 668.

At enim, inquies, extraordinaria hæc, neque in exemplum trahenda: quæ nos ultro confitemur. Illud autem volumus: graviſſimos, divino judicio, multos incidiſſe caſus, quibus Eccleſiæ Romanæ oppreſſæ ac laboranti nihil præſidii, niſi in Eccleſiæ Catholicæ toto Orbe diffuſæ autoritate ſupereſſet.

Ac fateamur neceſſe eſt talia contigiſſe cùm Joannes XII. flagitioſiſſimus Pontifex ab Othone I. Imperatore, Concilio congregato, depoſitus eſt, & Leo VIII. huic ſubſtitutus. Baronio facilè concedimus illegitimum illud fuiſſe judicium. Interim pars Orbis maxima, Joannem ejuſque ſucceſſorem * averſabatur; Leoni ejuſque ſucceſſoribus adhærebat. Bonâ profectò fide, ſub incerto, imò nullo Pontifice, haud minùs Chriſto ejuſque Eccleſiæ conjuncti vivebant. Vid. Bar. ad an. 863. & ſeq. * Benedictum v.

Quæ mala Eccleſiæ incubuêre graviùs in illo longo ſchiſmate inter Urbanum VI. & Clementem VII. eorumque ſucceſſores. Quo in ſchiſmate, ubi locorum eſſet Sedes Apoſtolica per quadraginta annos multi viri boni ſanctique neſciebant, nulluſque ſedebat Romanus Pontifex; ſiquidem illud Bellarmini valet: *Pontifex dubius, Pontifex nullus.* Quibus turbis Sedes Apoſtolica non niſi autoritate Eccleſiæ Catholicæ, ultrò in Piſanam Synodum confluentis, emergere potuit. Atque interim Chriſtus hæc duo demonſtravit: Primùm, Eccleſiam Romanam occulto judicio in ea incommoda turbaſque labi poſſe, undè ſe ipſa extricare non poſſit, & ab Eccleſiæ Catholicæ autoritate pendeat: tùm illud, ſub dubio ac fluctuante, imò ſub nullo ac falſo Pontifice, certam remanere, longo etiam tempore, Eccleſiæ Catholicæ, non modò unitatem, ſed etiam autoritatem, quâ rebus neceſſariis conſulatur.

Digitized by Google

CAPUT XXXII.

Ex his oſtenditur, etſi quis Romanus Pontifex falſa definiat, Catholicam tamen Eccleſiam ſedemque Apoſtolicam manere ſuo pondere conſtitutam.

HIs convincuntur ii qui Eccleſiam Catholicam ſtatim interituram putant, ſi quis Romanus Pontifex falſa definiat: tanquàm una ea res ſit, quam Eccleſiæ Catholicæ autoritas ſupplere non poſſit. Atqui alia quæ memoravimus, cogitanda erant. Nempe certum eſt Romanum Pontificem à Deo eſſe poſitum, qui Catholicæ ſocietatis communioniſque eſſet vinculum. Stat ſemper invictum illud Optati de Romano Pontifice: ***Cum quo nobis totus Orbis in unâ Communionis ſocietate concordat***, & illud Hieronymi ad Damaſum: ***Qui tecum non colligit, ſpargit***; & illud Cypriani, illud Ambroſii, illud omnium, ut cum Epiſcopo Romano, id eſt cum Eccleſiâ Catholicâ communicemus. Atque hinc etiam valet illud *, abſque Romano Pontifice non colligi Synodos: quippè quo duce Eccleſiæ uniri, conjungique debeant. Hæc à Chriſto inſtituta, hæc in ævum duratura ſunt. Neque eo ſeciùs, Deo permittente, ea interdum eveniunt, quibus viri boni ſanctique, Pontificiæ communionis exſortes manere debeant, ut Auxilio Preſbytero contigiſſe vidimus, ne fateri cogeretur, ceſſaſſe in Italiâ per viginti annos legitimum Sacerdotium legitimamque ſacrorum adminiſtrationem. Quid in illo ſchiſmate, cum inter duos treſve Pontifices, viri boni, ipſaque Eccleſia fluctuaret, & à duobus deluſa, ab utriuſque ſe obedientiâ ſubtraheret? An abrupta erat illa teſſera Chriſtianæ fraternitatis in Romani Pontificis communione à Chriſto conſtituta? Abſit. Ad eam enim in integrum reſarciendam votis omnibus anhelabant, Romano Pontifici, ſi non actu ac reipſâ; tamen animo, affectu, voluntate conjungebantur. Interim Eccleſiæ Catholicæ, quod ſæpè dicendum eſt, eique connexæ Sedis Apoſtolicæ communione gaudebant; & cum omninò Synodo opus eſſet, Romani Pontificis ad eam colligendam officium, Eccleſiæ Catholicæ, hoc eſt, Spiritûs ſancti ſupplevit autoritas. An ergò officium confirmandi in fide fratres, ſi caſus occurrat, eadem Eccleſia ſupplere non poſſit? Abſit. Certè infandi illius ac diuturniſſimi ſchiſmatis tempore, fœdæ hæreſes, Wicleſi, Huſſique totâ Eccleſiâ vulgabantur; quibus interim certa Eccleſiæ Catholicæ autoritas reſiſtebat: adverſúſque eos multa ſunt edita ejuſdem Eccleſiæ decreta graviſſima, quibus Catholici firmabantur, hæretici profligabantur. Quin ipſi hæretici nihilo ſeciùs in Sedis Apoſtolicæ Eccleſiæque Romanæ verba fidemque adacti ſunt, & ad illam Petram æquè alliſi, ac ſi Romana Sedes ſuo præſide frueretur. Nec mirum; neque enim Romana Sedes aut fides in vocatione interit, neque interitura eſt, etiam ſi graviora ac diuturniora impedimenta contigerint. Cur ergò eò magis aut Sedes Apoſtolica aut Catholica Eccleſia collabatur, ſi quis Romanus Pontifex falſa definiat? Nempe in uno hoc caſu deficiet Eccleſiæ, ille à Chriſto datus, ut in eâ maneret ſpiritus?

Optat. Milev. de ſchiſm. Donat. lib. ij. c. iij. p. 28. ed. Dup.

Hieron. ep. ad Damaſ. xiv. al. xvij. Tom. iv. part. ij. p. 20.

* dictum Socratis. Soc. lib. ij. c. viij.

Sup. cap. xxxj.

ritus ? Nulla erit ſuper, quæ ſuccurrat, aut Synodum colligat, autoritas ? Quid ſi Romanus Pontifex hæreſim non jam definitione ſanciat, ſed tamen prædicet ? Quid ſi ſit apertè jam obſtinatèque hæreticus ? Quid ſi ſimoniacus ? Quid ſi ſchiſmaticus ? Quid ſi contumaciæ nomine meritò deponendus ? Quid ſi bonos viros à ſuâ communione depellat ? Quid ſi mente captus ? Quid ſi detentus ? Quid ſi ea tam multa contingant, propter quæ ei neceſſariò obſiſtatur ? Hæc enim partim eveniſſe, partim evenire potuiſſe omnes confitentur. Quid dicam de Marcellino, quem thurificâſſe multi crediderunt ? Quid de illâ, quam adversùs eum collectam memorant, Sinueſſanâ Synodo (*y*) trecentorum Epiſcoporum ? Falſane, an vera ſit, nihil hîc noſtrâ refert. Veram certè eſſe ipsâ rei ſummâ defendit Baronius : veram eam eſſe plerique Canoniſtæ per trecentos annos exiſtimârunt ; eoque exemplo pro certo habuerunt, quibuſdam in cauſis Synodum ultrò convenire poſſe, non quidem ad judicandum, ſed ad convincendum atque increpandum Romanum Pontificem, ut ſaltem pudore victus abdicare cogatur. At enim, inquiunt, cauſæ eæ ſunt neceſſariæ cur Synodus fiat, etiam invito Romano Pontifice : tanquàm ulla cauſa magis neceſſaria ſit, quàm læſæ fidei ; aut adverſùs Romanum Pontificem valeat Eccleſia, ſi hæreſim prædicârit, inermis verò atque omni præſidio deſtituta jaceat, ſi certas formulas ac ſolennitates adhibeat : quo quid abſurdius ? Et tamen quando quidem in eo cauſa ſtat, jam exempla afferenda ſunt, atque infirmiores animi ipsâ experientiâ confirmandi, ne quid fidei metuant, ſi quis Romanus Pontifex, quod abſit, officio deſit.

Conc. Sinueſſ. T. j. p. 938. Bar. ann. 303. T. jj. p. 771. 772.

(*y*) *De... Sinueſſanâ Synodo*] nulla nunc extat inter doctos controverſia. Hanc enim manifeſtè ſuppoſititiam arguunt ſtylus barbarus & ſententiæ planè abſurdæ. Unum eſt quo Ultramontani probari poſſe putent celebratam fuiſſe hanc Synodum ; nempe quòd nulla alia nominetur quæ Marcellinum idolis thurificantem abſolverit. Atqui fabuloſa eſt illa Marcellini thurificatio, de quâ nullus veterum loquitur. Quin imò Theodoretus, Lib. I. cap. III. dicit *Marcellinum perſecutionis tempore inclaruiſſe*, quod non diceret de Pontifice idolis thurificante. Et quidem Marcellino Donatiſtæ idololatriæ crimen inferebant ; at falſum nulloque teſte firmatum, quemadmodùm ſolebant accuſare multos alios, eoſque ſanctiſſimos Pontifices, Melchiadem, Marcellum & Sylveſtrum. Cæterùm nunquam ab eis commemorata eſt ea Synodus trecentorum Epiſcoporum, nec ab Auguſtino in ſuis adverſus Petilianum libris. Neque erat adeò facile perſecutionis tempore trecentos Epiſcopos congregare ; cùm vix in ſummâ Eccleſiæ pace, Conſtantinus hunc numerum accire potuerit in Concilio Nicæno. Hæc in ineptam fabulam dicta ſufficiant. Credo ipſum Baronium non aliter ſenſiſſe. Sed timebat, ſi Concilium id ſuppoſititium confiteretur, ne manibus ejus elaberetur illud ejuſdem Concilii axioma toties deinde decantatum : *Prima Sedes non judicabitur à quoquam*. Qui plura de eâ re voluerit, adeat P. ALEX. Tom. IV. p. 652. Pagian. 302. n. 16. & ſeq. TILL. Tom. V. perſec. Diocl. not. XXI. p. 613.

CAPUT XXXIII.

Lapſus Romanorum Pontificum nihil Eccleſiæ, nihil fidei, nihil Sedi Apoſtolicæ nocuerunt: LIBERIUS *ordine temporum primus recenſetur.*

HIc neceſſariò repetendi ſunt Romanorum Pontificum in cauſis fidei pertractandis, non modò cunctationes periculoſæ interdùm, ſed etiam lapſus. Etſi enim animus refugit commemorare ea quibus imbecilles animi commoveri ſoleant; tamen hæc me ſpes ſuſtentat, fidei omnia profutura, cùm evidens futurum ſit, Romanis quoque Pontificibus, in injuncto officio confirmandi fratres deficientibus, tamen illud officium haud minùs poſteà viguiſſe, haud minùs immotam perſtitiſſe Eccleſiam Catholicam, eique conjunctam Sedem Apoſtolicam ac Romanam fidem.

* primæ videlicet quæ adversùs Photinum à Synodo depoſitum excuſa fuit.

Vide Bar. Tom. iij. an. 357. n. 30.

Ep. Liber. vij. viij. ix. x. T.ij. Conc. pag. 751. & ſeq.

Hilar. fragm. vj. p. 1337. ed. Bened. vid. Hieron. in Chron. & de ſcrip. Eccleſ.

Hîc primo loco occurrit Liberius. Neque verò animus eſt tractare quæſtionem de Sirmienſibus formulis: quâ in controverſiâ doctiſſimi quique dubitare ſe potiùs, quam certi aliquid tenere ſe fateantur. Nos in eam ſententiam propendemus, ut Liberius ei formulæ * ſubſcripſerit, quæ eſſet omnium maximè innocua. Hæc interim certa ſunt; peſſimè feciſſe Liberium, qui cùm Arianorum artes fraudeſque nôſſet, ei fidei ſubſcriberet, quâ CHRISTUS conſubſtantialis ejuſdemque cum Patre ſubſtantiæ taceretur. Illud enim erat initæ cùm hæreticis conſenſionis indicium ac teſſera: atque adeò per Liberii ſubſcriptionem Ariani id obtinebant, quo Nicænam infringerent & infamarent fidem. Quare Liberius nec ipſe dubitavit, datis fœdiſſimis ac miſerabilibus literis, cum omnibus Arianis communicare, atque à ſuâ & Eccleſiæ Romanæ communione ſegregare Athanaſium, cum quo communicâſſe pars Eccleſiaſticæ atque Catholicæ communionis habebatur. Hæc à Liberio perpetrata, ſatis amplam cauſam dederunt, cur ei hæc agenti anathema ab Hilario diceretur, & cur ille ab Hieronymo & aliis in hæreſim ſubſcripſiſſe memoraretur. Quo etiam factum eſt, ut à Romanis haud aliter reciperetur, quam ut qui fidem prodidiſſet, ac ſe Arianâ communione maculâſſet, hæreticiſque per omnia communicâſſet, *exceptâ rebaptizationis infamiâ*, (z) ut in vitis Romanorum Pontificum diſertè ſcriptum legimus.

Vit. Liber. Pap. T. ij. Conc. p. 740.

Ibid.

Vit. Felic. ij in. pag. 843.

Neque omittendum illud, quod eſt graviſſimum; Liberium, poſtquam Arianorum communione pollutus Romam rediit, à maximâ Cleri & populi Romani parte rejectum; Sanctum Damaſum graviſſimum eâ tempeſtate Eccleſiæ Romanæ Preſbyterum, ac poſteà Liberii ſucceſſorem præ cæteris ab ejus communione abhorruiſſe, ac Felici in ejus exulantis locum ſubſtituto adhæſiſſe; quòd hic viceverſâ, Catholicam Eccleſiam contra Conſtantium tueretur. Hinc *ab eo die*, quo ſcilicet, Liberius in urbem ingreſſus eſt, *fuiſſe perſecutionem maximam in Clero, ita ut intra Eccleſiam Presbyteri & Clerici complures necarentur, & Martyrio coronarentur.* Hæc in vitis Romanorum

(z) *Exceptâ rebaptizationis infamiâ.*) Hîc annotat Binius *Arianos nondum rebaptizaſſe Catholicos ad ſe deficientes, & ea verba ab aliquo fuiſſe addita*, quod veriſimile eſt.

Pontificum ſcripta recipit Baronius ; quibus profectò rebus Liberius non confirmabat, quam potiùs omni ope infringebat fidem. Nunc quid ad hæc reſpondeant audiamus. Bar. T. iij. an. 357. n. 45. 46. p. 713. 714.

CAPUT XXXIV.

Adverſariorum effugia præcluduntur : noſtra argumenta firmantur.

PRIMUM quidem aiunt, ad hæc miſera & infanda, vi adactum Liberium, tædio ſcilicet victum exilii, ut ſcribit Hieronymus. Id ipſius Liberii, quæ ſuperſunt miſerabiles teſtantur literæ : ſatis enim conſtat, etſi diſtrictos gladios non legimus, tamen intentatos necis metus. Sed nihil magis infregit Liberium, quàm prava cupido tantæ recuperandæ Sedis, quod etiam Baronius confitetur, verèque memoravit eam fuiſſe Dalilam, quæ hunc Samſonem corruperit. Utcumque eſt, ſi verba Chriſti dicentis : *Rogavi pro te*, omninò eo pertinent, ut Petri ſucceſſor nuſquàm fidei deſit, nuſquàm officio confirmandi fratres; Liberium haud minùs ab ipſo metu tutum eſſe oportebat, quam à cæteris pravis cupiditatibus. Quis enim non videat, id promiſiſſe Petro Chriſtum, ne ullâ animi infirmitate vinceretur ? Quo loco ſi metum excipimus, nimiùm ſtultè in re tantâ ludimus. Atque hoc animi robur ad Petri ſucceſſores manâſſe oporteat, ſiquidem omnes eos promiſſionis ejus hæredes eſſe conſtet. Tùm & illud quærimus, ſi hæc Liberius non metu, ſed vel imperitiâ, vel aliâ pravâ cupiditate feciſſet ; an ideo ceſſuri erant Euſebius & Damaſus ac Romana Eccleſia ? Imò tantò ampliùs reſtitiſſent. Fateamur ergò Romanam fidem, Romanam Eccleſiam, non modò adverſùs metum, ſed adverſùs omnem aliam cupiditatem potuiſſe conſiſtere. Denique ſi vel maximè metum cauſari placet, quid fiet Liberio, non jam metuenti ac perſecutionem paſſo, ſed ultrò perſequenti fratres, ut ad impiam communionem cogerentur ; & quæcumque adverſùs Catholicam fidem geſta erant, etiam concitatâ perſecutione firmanti. Alia profectò quærenda ſunt, quibus Liberius excuſetur. Bar. ib. n. 33. p. 709.

Hîc ergò Bellarminus ac Baronius omni ope contendunt, ne Liberius hæreſi ſubſcripſiſſe videatur. Quo operæ pretio ; cùm ſaltem ſit certum ſubſcriptam ab eo, probatamque formulam quâ fides Nicæna taceretur ? At enim, inquiunt, Hilarius quoque hanc probavit formulam ; probavit verò tanquàm omninò integram ac perfectam ? An potiùs id egit, ut qui eâ uterentur, eos alliceret ad Catholicam fidem, à quâ non penitùs abhorrere viderentur ? Cæterùm ut à veris orthodoxis, ac fidei Nicænæ defenſoribus ſubſcriberetur his formulis, quibus fides Nicæna taceretur, non probavit Hilarius : non probavit ut eo ſilentio & Epiſcopatus redimeretur, & pax cum perfidis iniretur ; id inquam, Hilarius neque probavit, neque fecit. At id nemo dubitat feciſſe Liberium. Bell. de Rom. Pont. lib. iv. cap. ix. Bar. an. 357. n. 37. Tom. iij.

Aliud eſt, inquiunt, tacere, aliud negare. Non profectò aliud eſt, cùm ad eum articulum devenitur, ut tacere negare ſit. Neque enim quidquam aliud Ariani volebant, quàm ut fidem Nicænam tacendo ſubruerent; eòque deducta

res erat inter Catholicos & hæreticos, ut utrimque contenderetur; ab illis, ne fides Nicæna ſilentio premeretur; ab his, ut ipſo ſilentio tolleretur; neque id Liberius, aut quiſquam ignorabat. Quo tempore tacere, apertè negare eſt. Neque enim fruſtrà Christus dixit: *Qui me erubuerit, & meos ſer-*
Luc. ix. 26. *mones, hunc filius hominis erubeſcet.* At qui ſciens tacet, cùm profeſſionem res poſtulat, profectò erubeſcit, imò etiam negat: unde quod apud Lucam
Matth. x. 33. legitur: *Qui me erubuerit*, legitur apud Matthæum: *Qui me negaverit.* Negavit ergò Liberius, dum tacuit id, quod tùm vel maximè oportebat confiteri eum; in agone ipſo ſcilicet, in ipſo martyrii, hoc eſt, teſtimonii articulo conſtitutum. Quo in articulo conſtitutus, dùm pudendo ſilentio Sedem Apoſtolicam redimit, nempè quantùm in ipſo eſt, omnes docet patere communionem cum Cathedrâ Petri, iis qui Nicænam tacerent fidem. Neque id tantùm; ſed etiam negari iis, qui illam tuerentur: cùm non aliâ cauſâ Ariani Athanaſium à communione Liberii ſegregatum vellent. Neque in his cogitandum eſt, quid ſubtiliter dici poſſit, ſed ipſius rei ſumma, quid faciat in hominum animis. Neque etiam eſt quòd dicant vituperari à ſe Liberii factum, defendi fidem quam intùs haberet. Nos profectò ipſum rectè ſenſiſſe, & contra id quod ſentiret ſcripſiſſe & feciſſe intelligimus, & ideò fidei defuiſſe; & talia facta ad ipſam fidei confeſſionem pertinere, nec ipſe Baronius negaverit.

Cæterùm, id ſi putant promiſſioni Christi tutandæ ſatis eſſe, ut Romanus Pontifex intùs rectè credat, quidquid profiteatur, amplam nobis januam aperiunt. Ecce enim dicemus Romanum Pontificem benè intùs ſentientem, pravâ tamen aliquâ cupiditate ſeductum, adverſùs fidem ſuam pronunciaturum. Id ſi non ſufficit tutandæ Christi pollicitationi, ne his excuſent Liberium: ſin autem ſufficit, en caſus quo Pontifex, ipſis fatentibus, ſalvâ pollicitatione Christi, falſa definiat.

Has quidem cavillationes ſat ſcio viros graves & æquos facilè contempturos; & tamen adverſarii ad hæc minuta & futilia, ſuâ ſubtilitate nos redigunt.

Placet etiam illud quærere; per eam temporum neceſſitudinem, an Romano Pontifici Arianorum ſocietate polluto, communicari oporteret? At non illud Damaſus, non Euſebius, non alii Catholici ſentiebant: hoc enim ipſum erat, ſeque & Eccleſiam Catholicam Arianorum communione maculare. An fortè per eam temporum intercapedinem, Liberius ceſſavit eſſe Ro-
Vid. Baron. a. 357. n. 34. manus Pontifex? Quid ita? Hæreticus ſcilicet, atque ipſo facto depoſitus; id enim videtur ſignificare Baronius. Atque ipſe Baronius, Bellarminus, & alii id vel maximè agunt, ne hæreticus fuiſſe videatur. An igitur alias, præter expreſſam, ut aiunt, hæreſim, cauſas admittimus, propter quas Romanus Pontifex caſſus ſit? Hæc ſi volunt, ab alio ducentur in aliud, neque eis quidquam erit integrum. Tum ſi in eo res vertitur, ut Romanus Pontifex ideò errare non poſſit, quòd ſtatim atque erraverit, deſinat eſſe Pontifex, quid vetat nos quoque in eam arcem confugere? Certè & id nobis profiteri licet; à Romano quidem Pontifice falſa judicari ac determinari poſſe; ſed eum confeſtim non eſſe Pontificem. Si hoc dicto tuti ſumus, vicimus: at ſi quid ulteriùs à nobis exigunt, in Liberii lapſu, quò ipſi confugient? Fortaſſe

Digitized by Google

ad illud, iſta qualiacumque ſunt, breviſſimo temporis intervallo tranſacta eſſe. At profectò durârunt ſeptem ad minùs menſes. An verò contendent Christi promiſſionem vel ad certa quædam momenta vacillaſſe? Denique alia memoramus, quæ non eâ celeritate effluxiſſe conſtet. Verùm utcumque eſt, certè illud tenemus, cum dicitur Petri fides, Romana fides Sedeſque Apoſtolica perire non poſſe, Romano Pontifici deberi obedientiam, cum Romano Pontifice à quocumque Catholico communicari oportere: hæc ſummâ ipſâ valere & eſtimari, non ad minutias redigenda. Omninò enim deficiente Liberio, Petri fides ſtetit: fides ſtetit Sylveſtri, Marci, Julii, aliorumque Romanorum Pontificum, qui Liberium præceſſerant. Hæc enim fides Romanos Preſbyteros ſuſtentabat, quemadmodum ipſe teſtabatur Euſebius, à ſe teneri fidem, quam à beato Julio ordinatus ſuſcepiſſet. Neque Sedes Apoſtolica, neque Eccleſia Romana concidit; neque caſura erat, ſi etiam Liberius pejora moliretur; & cum ab eo abſtinerent, haud minùs Eccleſiæ Catholicæ Sediſque Apoſtolicæ fovebantur ſinu; Romanoque Pontifici tantò impenſiùs adhærebant, quantò magis eum orthodoxum vellent.

Vid act. Euſeb. ap Mombri:. T. 1. p. 515. & Baluz. Miſcel. T. ij. p. 141. 142.

CAPUT XXXV.

Sanctus Zozimus Cælestii. *Pelagiani confeſſionem apertè hæreticam probat: ejus epiſtola ad Africanos Epiſcopos: Sancti* Augustini *loci.*

De Sancto Zozimo Papâ Sancti Innocentii ſucceſſore, Sanctus Auguſtinus hæc ſcripſit; Cæleſtium ab Africanis condemnatum, ad eum ediſiſſe libellum fidei, in quo hæc inerant; *Quòd peccatum Adæ ipſi ſoli obfuerit, & non generi humano: quòd infantes qui naſcuntur, in eo ſtatu ſint, in quo fuit Adam ante tranſgreſſionem.* Et illud: *In remiſſionem peccatorum baptizandos infantes non idcircò diximus, ut peccatum ex traduce firmare videamur, quod longè à Catholico ſenſu alienum eſt; quia peccatum non cum homine naſcitur &c.* Apertiſſima hæreſis, nullâ verborum ambiguitate prodita, quod etiam Auguſtinus agnoſcit. Sanè Cæleſtius in fine profeſſionis hæc appoſuit: *Si fortè, ut hominibus, quiſpiam ignorantiæ error obrepſit, veſtrâ ſententiâ corrigatur.* Atque interpellatus à Zozimo de Innocentii literis: *ſe omnia, quæ Sedes illa damnaret, damnaturum eſſe promiſit.* His igitur auditis refert Auguſtinus à Sancto Zozimo Cæleſtii libellum Catholicum dictum eſſe, in quo tam apertæ hæreſes legebantur.

Aug. de pecc. orig. c. ij. iij. vj. Tom. x. p. 253. 254. 255.
Id. ib. c. vj. & lib 1. de grat. Chriſt. cap. xxxiij. n. 36. p. 245.
Id. de pecc. orig. c. vj. n. 7. p. 256.

Non tamen Cæleſtius ab excommunicatione ſolutus, ſcriptumque eſt in Africam, atque ad duos menſes dilata res, quoad inde reſcriberetur.

Ib. c. vij. n. 8.

In Zozimi epiſtolâ, Epiſcopi Africani præcipitantiæ arguuntur, quòd Lazaro & Heroti viris leviſſimis ac nefariis de Cæleſtio nimiùm credidiſſent.

Id. lib. ij. ad Bonif. c. iij. n. 5. p. 434.

Id. de pecc. orig. c. vij. n. 8. p. 256.
Zoz. ep. iij. ad Epiſc. Afr. T. ij. Conc. pag. 1559.

Digitized by Google

Hìc placet excuſari ea, quibus de Africanis Patribus, deque Lazaro & Herote viris ſanctiſſimis, optimo Pontifici impoſitum eſt. Non equidem ſcio quo modo id excuſari poſſit, quod de fide Cæleſtii ſcribit: *Cenſuimus innoteſcere Sanctitati Veſtræ, ſuper abſolutâ Cæleſtii fide noſtrum examen.* Ac paulò poſt de Cæleſtii accuſatoribus: *Quare intra ſecundum menſem aut veniant, qui præſentem redarguant aliter ſentire quàm libellis & confeſſione contexuit, aut nihil, poſt hæc tam aperta & manifeſta quæ protulit, dubii Veſtræ Sanctitas reſediſſe cognoſcat.*

Ibid. — Ibid.

Res igitur examine & judicio Zozimi eò redacta erat, ut fides à Cæleſtio expoſita integra & Catholica procul dubio haberetur; illud quærendum ſupereſſet, an probari poſſet eum aliter quàm libello dixerat docuiſſe? Sic nihil deerat quominùs abſolutum completumque eſſet de dogmate judicium, reſque omninò deducta ad facti quæſtionem.

* in Bizacenâ. ** vixit ſæculo ſequenti.

Itaque Facundus, Hermianenſis Epiſcopus *, huic ævo proximus ** memorat, *Beatum Zozimum Apoſtolicæ Sedis antiſtitem, contra Sancti Innocentii deceſſoris ſui ſententiam, fidem ipſius Pelagii, ejuſque complicis Cæleſtii tanquam veram & Catholicam laudantem, inſuper Africanos culpantem Epiſcopos; quod ab illis hæretici crederentur;* non quòd Zozimus ſpeciatim *præceperit, credi oportere, ſine ullo vitio peccati originalis hominem naſci:* id enim ab eo factum ſpeciatim Auguſtinus negat; ſed quod approbavit ut Catholicam eam Cæleſtii confeſſionem, in quâ illa hæreſis perſpicuè continetur. Neque mirum eſt Zozimum, datis paulò poſt ad eoſdem Africanos Literis, faviſſe Pelagio, qui ſententiam ſuam miris verborum ambagibus involverat. Id mirum Cæleſtii approbatam fidem, qui manifeſtiſſimas hæreſes admiſiſſet.

Facund. pro defenſ. trium Cap. Lib. vij. c. iij. p. 277 edit. Sirm. & Tom. x. Bib. Pat. p. 55.

Aug. lib. ij. ad Bonif. loc. ant. cit.

Zoz. ep. iv. ad Epiſc. Afric. Tom. ij. Conc. p. 1561. & ſeq.

Neque enim uſus erat ullis verborum involucris, ſed planè nitidèque rem elocutus eſt, atque omninò, ut ait ipſe Zozimus, quid de fide ſentiret evidenter expreſſit.

Zoz. ep. iij. ib. pag. 1559.

Sanè Auguſtinus quâ erat modeſtiâ & charitate, excuſat Zozimum. Quod enim in fine libelli Cæleſtius inſtrui ſe velle profeſſus eſt, eâ occaſione Auguſtinus ſic ſcribit: *Voluntas emendationis*, inquit, *non falſitas dogmatis approbata eſt, & propterea libellus ejus Catholicus dictus eſt, quia & hoc Catholicæ mentis eſt* velle corrigi ſi erraſſet. Rectum etiam illud, quòd Cæleſtius Sancti Innocentii ſuſceperat literas, quibus, ſi ſincero animo crederet, facilè, ut idem Auguſtinus ait, omnia ſua errata reſpueret. Itaque ſic Zozimi acta interpretatur, ut Cæleſtium levibus fomentis perductum ad ſanitatem vellet. Quæ tamen profectò efficere non debebant, ut ejus fides tam claro judicio probaretur.

Aug. lib. ij. ad Bonif. loc. jam cit.

Ibid.

Idem. de pecc. orig. c. vij. n. 8. p. 256.

Patres verò Africani ita reſponderunt: *Non ſufficere hominibus tardioribus & ſollicitioribus, quòd ſe generaliter Innocentii Epiſcopi literis conſentire fatebatur; ſed apertè eum debere anathematizare, quæ in ſuo libello prava poſuerat; ne, ſi id non feciſſet, multi parùm intelligentes, magis in libello ejus illa fidei venena à Sede Apoſtolicâ crederent approbata, propterea quòd ab illâ dictum erat, eum libellum eſſe Catholicum, quàm emendata, propter illud, quòd ſe Papæ Innocentii literis conſentire ipſe reſponderat.*

Id. lib. ij. ad Bonif. cap. iij. n. 5. p. 434.

Hæc ſanè non abſolvunt Zozimum; ſed docent quâ modeſtiâ ac reverentiâ docendi ſunt Romani Pontifices, etiam cum Sanctos graveſque Epiſco-

pos immeritò & aſperè objurgant, ac mala non malo animo faciunt: quâ Zozimus benignitate atque admonitioue correctus, Cæleſtium ac Pelagium toto Orbe damnavit.

Interim prima illa Zozimi ſententia & Epiſcopale judicium, etiam ſi Pelagium ac Cæleſtium obduratos hæreticos, pejores non facerent, quis dubitet infirmos his moveri potuiſſe? Certè id effecit, ut hæretici *Romanos Clericos* arguerent, tanquam eos, *qui juſſionis terrore perculſi, non erubuerint prævaricationis crimen admittere, contra priorem ſententiam ſuam, quâ Catholico Dogmati adſuerant.* Quâ oratione, preſſo licèt nomine, Papam ipſum, qui fidem Cæleſtii approbaſſet, facilè deſignabant. Aug. ib. p. 433.

Memorabile verò eſt, id quod reſpondet Auguſtinus: *Sed ſi, quòd abſit, ita tunc* (poſt acceptas ſcilicet Concilii Africani literas) *fuiſſet de Cæleſtio & Pelagio in Romanâ Eccleſiâ judicatum, ut illa eorum dogmata, quæ in ipſis & cum ipſis Papa Innocentius damnaverat, approbanda & tenenda pronuntiarentur; ex hoc potiùs eſſet prævaricationis nota Romanis Clericis inurenda*: ut intelligeremus ſibi, non veritati, non Eccleſiæ Romanæ, aut Sedi Apoſtolicæ nociturum Zozimum, ſi talia judicâſſet. Id ergò Auguſtinus abominandum, infauſtum, miſerum, non verò impoſſibile judicavit, idque ad Bonifacium Papam Zozimi ſucceſſorem ſcripſit. Ib.p.434.

Et qui jam id impoſſibile eſſe clamant, perpendant quæ facta ſint. Nempe cùm doctrinam apertiſſimè hæreticam non ſatis cogitans Zozimus approbavit, nihil hoc Eccleſiæ, nihil fidei Romanæ nocuit: ita ſanè intelligant, ſi Zozimus in poſtremo illo judicio per eandem indiligentiam falſus eſſet, haud minùs Sedi Apoſtolicæ proviſurum Deum, ne prava coaleſcerent, neve Eccleſia Catholica caput ſuum Romanam Eccleſiam amitteret. Cætera proſequamur.

CAPUT XXXVI.

HORMISDÆ *atque* HONORII *geſta uno verbo repetuntur*; JOANNES VII. TRULLANAM *Synodum, quâ Romana Eccleſia erroris accuſatur, ſuo judicio ſubditam, relinquit intactam.*

QUâ acerbitate Sanctus Hormiſdas optimam propoſitionem: *Unus de Trinitate crucifixus*, reſpuerit, quid poſteà ſucceſſores ejus rei veritate, atque Eccleſiæ Catholicæ conſenſione victi fecerint, commemoratum à nobis eſt; conſtititque Catholiciſſimæ propoſitionis defenſores à Sancto Hormiſdâ, egregio licèt Pontifice, conturbatos potiùs quàm confirmatos fuiſſe; ac poſt conſultum Papam, tamen ab Oriente veritatis lumen exortum: adeò liquet multa quæ ad fidei elucidationem ſpectent, à doctis Pontificibus, etiam interrogatis, etiam pro officio agentibus prætermitti, nec minùs aliunde affulgere veritatem. Sup. hoc lib. c. xvi. & ſeq.

De Joanne VII. Anaſtaſius Bibliothecarius in vitis Romanorum Pontificum hæc ſcribit: *Hujus temporibus Juſtinianus Imperator* (ſecundus nomine) Vit. Joan. vij. per A-

Digitized by Google

Anaſtaſ. T. j. Conc. p. 1387.

de quo dejectus fuerat primum à Leontio, & deindè à Tiberio Abſimaro.

*illicò ut palatium ingreſſus eſt, propriumque adeptus Imperium *, tomos, quos anteà ſub Domno Sergio Apoſtolica memoria Pontifice, Romam direxerat, in quibus diverſa capitula Romana Eccleſia contraria ſcripta inerant, per duos Metropolitanos Epiſcopos demandavit, dirigens per eos ſacram, per quam denominatum Pontificem conjuravit, ac adhortatus eſt, ut Apoſtolica Eccleſia Concilium aggregaret, & quaque ei viſa eſſent ſtabiliret, & qua adverſa, renuendo excluderet. Sed hic humanâ fragilitate timidus, hos nequaquàm tomos emendans, per ſuprà-fatos Metropolitas direxit ad Principem; poſt qua non diù in hâc vitâ duravit.* Quod divinæ ultioni imputatum tenor ipſe verborum oſtendit.

Conc. Quini-Sex. can. xiij. ib. p. 1148.

Hi tomi continebant Canones Synodi in Trullo habitæ, quæ *Quini-ſexta* dicitur. Hæc Synodus Eccleſiæ Romanæ ritus multos, nominatim in his, ipſam toto Occidente receptam, atque ab antiquâ & Apoſtolicâ Traditione manantem cælibatus legem Preſbyteris & Diaconis indictam, condemnabat; ut quæ Evangelicis atque Apoſtolicis teſtimoniis repugnaret. Quod quidem ſi verum eſt, jam inde à primis ſæculis Romana, totaque Occidentalis Eccleſia incidit in hæreſim. Hos canones Joannes VII. primùm quidem vano metu territus, rogante Imperatore, emendare noluit; ſanæque doctrinæ debitum officium denegavit. Quin potiùs probâſſe apparet: non enim ait Anaſtaſius, nihil egiſſe Pontificem, neque ita ſcribit: nihil reſpondit Pontifex, aut, tomos remiſit intactos: ſed *tomos nihil emendans direxit ad Principem*: quo ritu bona probaque mitti ac dirigi ſolent.

Vit. Serg. per Anaſt. ib. p. 1291.

Non ita Sergius prædeceſſor, qui eodem jubente Juſtiniano, *non acquievit, nec eoſdem tomos ſuſcipere, aut lectioni pandere paſſus eſt*; hoc eſt, ne librum quidem aperire, aut evolvere ſuſtinuit: *Porrò eos ut invalidos reſpuit, atque abjecit, eligens ante mori, quàm novitatum erroribus conſentire.*

Sup. lib. vij. c. xxj. & ſeq.

Honorium vidimus à tribus Patriarchis de fide interrogatum ea reſpondiſſe, quibus per totum Orientem hæretici firmarentur, Catholici turbarentur; quæ denique à ſextâ Synodo, ac ſecutis Pontificibus, ut Apoſtolicæ doctrinæ adverſa damnarentur. Quàm futilia, quàm levia, quàm abſurda reſpondeant, vidimus: quis enim ſanus hæc ferat; pro privato Doctore reſpondiſſe Honorium à tot tantiſque Eccleſiis de fide interrogatum, neque docere voluiſſe univerſam Eccleſiam? Rogamus, in Honorii epiſtolis, ad docendam Eccleſiam quid deſiderent? Rem ipſam, ut reverâ doceat Eccleſiam, an formulam, ut exprimat docere ſe velle. Certè ipſa res adeſt, docet Eccleſias principales, & in eis univerſam, quantùm in ipſo eſt Eccleſiam. Neque magis Leo ad unum Patriarcham Flavianum ſcribens, totam Eccleſiam docuit, quàm Honorius ſcribens ad tres Patriarchas. Redigunt ſe ad formulas, tanquàm à formulâ non poſſit excidere, qui ipsâ re, ipsâ ſummâ cecidit.

CAPUT

CAPUT XXXVII.

STEPHANI II. GREGORII II. SERGII III. GREGORII VII. *ejuſque occaſione* BONIFACII VIII. *decreta & geſta referuntur : decretalis* Unam Sanctam.

EXTANT in Conciliotum actis Gregotii II. egregii Pontificis reſponſa *ad interrogationes Sancti Bonifacii Epiſcopi Moguntini*; quotum ſecundum ſic habet: *Quòd propoſuiſti, quòd ſi mulier infirmitate correpta, non valuerit debitum reddere, quid ejus faciat jugalis? Bonum eſſet, ſi ſic permaneret, ut abſtinentiæ vacaret; ſed quia hac fortitudo magnorum eſt, ille qui ſe non poterit continere, nubat magis.* Hæc eſt illa dectetalis, de quâ memotavimus dixiſſe Gratianum: *Hoc Evangelicæ & Apoſtolicæ doctrinæ penitùs invenitur adverſum*; nec immeritò. Ac notandum illud: *Si mulier infirmitate correpta*, quo apertè deſignatut infirmitas, conjugio jam inito, ſupetveniens. Conjugium verò, etiam quoad vinculum, ex eâ infitmitate diſſolvi, & vito ſuaderi tantùm, non autem præcipi abſtinentiam, tanquam neceſſatiam; ſed novum permitti conjugium, manifeſtè pugnat cum hâc CHRISTI ſententiâ: *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet.* Neque hîc dici poteſt Gtegorium II. pro privato Doctote reſpondiſſe: intetrogatus enim à Sancto Bonifacio Moguntino, reſpondebat ea, quæ ad novellam Eccleſiam Getmanicam inſtituendam pettinetent. Quate Gtegorius hæc ſcripta eſſe memorat, *ex Apoſtolicæ Sedis vigore*: ſuamque illam vocat, *Apoſtolici vigoris doctrinam per beatum Petrum, à quo & Apoſtolatûs & Epiſcopatûs principium extitit*, ut alio jam loco diximus.

Greg. ij. ep. xiij. ad Bonif. Mogunt. n. 2. T. vj Conc. p. 1448.
Diſſert. præv. n. Lij. vid. in app. lib. iij. c. x.
Decret. diſt. xxxij. quæſt. vij. *Quod propoſuiſti* parag. *Sed illud.*
Matt. xxix. 6. Mar c. x. 9.
Diſſ. præv. loc. jam cit.

Stephani II. reſponſa ad varia conſulta tueri nemo poteſt. Reſponſum tertium: *Si quis in alienâ patriâ ancillam duxerit in conſortium, poſteà in patriam reverſus ingenuam acceperit, & iterum contigerit ut ad ipſam, in quâ anteà fuerat, patriam revertatur, & illa ancilla, quam priùs habuit, alii viro ſociata fuerit; hic talis poteſt aliam accipere; tamen non illâ vivente ingenuâ, quam in patriâ propriâ habuit.*

Reſp. Step. ij. art. iij. T. vj Conc. p. 1650.

Hoc Stephani II. teſponſum procedere videtur ex falſo intellectu decreti Sancti Leonis, quod ſic habet: *Ancillam thoro abjicere & uxorem certæ ingenuitatis accipere, non duplicatio conjugii, ſed profectus eſt honeſtatis.* Leo tamen non agebat de veto & juſto conjugio, quod cum ancillâ initetur; ſed de illicitâ copulâ quæ ad arbitrium ſolveretut, cum petſonâ ſetvili: quippe cui nullum jus, nulla actio, nulla querela contra hominem liberum legibus relinquatur. At Stephanum II. hîc loqui patet de eâ ancillâ, quæ juſtis nuptiis conjuncta ſit; cum redire permittat in ejus conſortium, niſi alteti viro ſociata fuerit. Quare ancillæ connubium ſolvit, ingenuæ ſolvi vetat: quale diſctimen, conditione cognitâ, neſcit Evangelium; neque Canones patiuntur, quos talia prohibentes multos invenias apud Gratianum Diſt. XXIX. quæſt. II. & alibi paſſim.

Leo. Mag. ep. ij. alias x. ij. ad Ruſt. Narbon. inquiſ. vij.

Reſp. Steph. ij. art. xj. loc. jam cit.

Idem Stephanus reſponſo XI. *Si quis in vino, propterea quòd aquam non inveniebat, periclitantem infantem baptizârit, nulla ei adſcribitur culpa; infantes ſic permaneant in ipſo baptiſmo.*

Quâ reſponſione & infantis perperam baptizati periclitabatur ſalus, & ſimili errori ampla patebat janua. Sed hæc & alia, à Petri licèt ſucceſſoribus ritè interrogatis, prolata reſponſa, ultrò conciderunt; quòd ea non admiſit Eccleſiæ Catholicæ ſumma & indeclinabilis autoritas.

Nicol. j. Reſp. ad conſ. Bulg. civ. T. vij. Conc. pag. 548 & Grat. diſtinct. iv. c. xxiij. *A quodam.*

Nec magis probata eſt illa Nicolai I. egregii licèt doctique Pontificis reſponſio ad conſulta Bulgarorum, quâ baptiſmum, *ſi in nomine Sanctæ Trinitatis, vel tantùm in* Christi *nomine* collatus fuerit, omninò valere, neque iterandum eſſe decernit; falſumque, certè dubium baptiſmum cum vero certoque æquè firmat; ac Bulgarorum naſcentem Eccleſiam falſi baptiſmatis exponit diſcrimini: neque id obiter, ut vulgò in ſcholis ludunt, ſed expreſſo decreto, atque ex Actis Apoſtolorum & Beato Ambroſio autoritate adductâ, ne id leviter dixiſſe videatur.

Sup. hoc. lib. c. xxxj. vid. eti. Auxil. loc. cit.
* à Formoſo Papâ factis.

Vidimus à Sergio III. ſub anathematis pœnâ, de ordinationibus * imperata ea eſſe, *quæ ad facinus pertinerent, quæ contra fidem & Catholicam religionem agerentur*; quæ per viginti annos in univerſâ Italiâ, atque adeò in ipſâ Romanâ Eccleſiâ ſacerdotium, ſacramenta, atque ipſam Chriſtianitatem extinguerent. Hæc profitentem, hæc ſuo & ſociorum nomine conquerentem Preſbyterum Auxilium, & univerſalis Concilii judicium expectantem nemo damnavit; imò Catholici ſuſceperunt.

Sup. lib. iij. c. j. & ſeq.

Gregorium VII. ejuſque ſucceſſores liquidò demonſtravimus Evangelicæ veritati, & antiquiſſimæ Traditioni repugnaſſe, cum Reges deponere aggreſſi ſunt. Ac tametſi eam, quam tot anathematibus exequebantur, animi ſui ſententiam neque expreſſo Canone firmarent, neque in Eccleſiaſticum dogma redigerent; tamen Eccleſiaſticæ poteſtati conflabant ingentem invidiam; ſchiſmaticis & hæreticis occaſionem præbebant; Catholicos in errorem inducebant, nedum in fide confirmarent; eaque omnia ideò non nocent, quod Eccleſia Catholica nunquam ea approbârit, nunquam ut fidei doctrinam admiſerit.

Sup. ib. cap. xxiij. xxiv. xxv.

Bonifacium verò VIII. qui decretali, *Unam ſanctam*, hæc quoque niti viſus eſt in Eccleſiæ dogma redigere, excuſavimus quidem nos, quod expoſitioni ipſa definitio minimè reſpondeat, ut vidimus: at illud conſtitit, & in expoſitione Scripturas à vero ſenſu contra Traditionem apertè detortas, & multa intolerabilia ad infirmandam potiùs quàm ad confirmandam fidem fuiſſe collecta. Ad hæc alii urgent, ex ipſâ expoſitione definitionem explicandam, atque ideò ab errore manifeſto non poſſe defendi. Nec deſunt, qui omnia à Bonifacio expoſita, ut ab ipſo aſſerta, ac vera Sedis Apoſtolicæ placita tueantur, nec erubeſcant habere pro errantibus, aut etiam hæreticis, qui fidem his non præbeant. Quæ tamen Bonifacii decreta, utcumque ſe habent, fidei non nocent; quòd, tacentibus cæteris, Eccleſiæ Catholicæ tanta pars Eccleſia Gallicana apertè reclamârit, Romanoſque Pontifices ad temperandam Bonifacianæ doctrinæ acerbitatem adduxerit.

CAPUT XXXVIII.

PASCHALIS II. *geſta* LATERANENSIS *Synodi :* GUIDONIS *Viennenſis* , *mox* CALLISTI II. *decreta in Synodo Viennenſi à Sede Apoſtolicâ comprobata : hujus decreti verba ad Papam* ; Nos à veſtrâ obedientiâ repelletis.

POST Gregorium VII. interſerere oportebat quæ Paſchalem II. à Gregorio VII. tertium ſpeciatim tangerent ; ſed nos rerum connexio extra temporum ſeriem tantiſper abripuit.

Notum omnibus, quale privilegium Henricus V. Imperator à Paſchale II. per vim extorſerit, nempè ut electi non conſecrarentur, niſi ab Imperatore per baculum priùs inveſtiti. Id ita ferè eſt habitum, ac ſi Papa in hæreſim conſenſiſſet. Itaque Lateranenſi III. Concilio congregato, plus centum Epiſcoporum, mitram ac mantum, ut vocabant Pontificalem, hoc eſt, purpuream cappam, ſeu pallium abjecit : Patres horratus eſt ut juberent ipſum jam non eſſe Pontificem. Cæterùm quòd liberet, ſine ipſo Eccleſia ordinaret. Hoc enim Godfridus Viterbienſis disertè ſcripſit, inconditis quidem inerudítiſque verſibus, tamen ad hiſtoriæ fidem compoſitis. Ac ſic Papam loquentem inducit.

Vid. ſup. lib. iij. cap. xij.
Conc. Later. iij. ſub. Paſch. ij. T. x. p. 767.
God. de Vit. Chrō. part. xvij. p. 508.

Me quoque Pontificem non fore juſſa date.
Tùm illud : *Ordinet Eccleſia ſine me quidquid placet*, *inquit.*

Quin etiam, quantùm in ipſo fuit, ſe ipſe depoſuit. At Patres non aſſenſi ſunt, eumque priſtino loco eſſe voluerunt : at privilegium condemnârunt, ut quòd eſſet, *contra Spiritum Sanctum & Canonicam inſtitutionem.* Igitur id decretum à duodecim Archiepiſcopis, quatuordecim & centum Archiepiſcopis quindecim Preſbyteris, atque octo Diaconis Cardinalibus factum eſſe in actis memoratur, nullâ Papæ mentione, datâ quoque ſententiâ excommunicationis in Regem, *non à Papâ qui juraverat nunquam hoc ſe facturum : ſed ab Eccleſiâ injuriam ſui patris vindicante.* Ita refert hujus temporis manuſcriptus codex, actis Conciliorum inſertus. Decreta Concilii toto Orbe vulgata ſunt : Sic optimo Pontifici, cùm intelligeret rem à ſe, ut oportebat, non poſſe peragi, Eccleſiæ Catholicæ ſuccurrit autoritas.

Conc. Later. loc. cit.
Ib. p. 770.
Ib. p. 771.

Hæc geſta ſunt anno 1112, quo item tempore Guido * Archiepiſcopus Viennenſis, poſteà Calliſtus II. Papa Viennenſe Concilium habuit, cujus decreta legimus in Conciliorum actis. Ipſe Guido decretorum ſummam ad Paſchalem Pontificem perſcribit his verbis : *Igitur dictante Spiritu Sancto, inveſtituram omnem rei Eccleſiaſticæ de manu Laicâ, hæreſim eſſe judicavimus : ſcriptum illud, quod Rex à veſtrâ ſimplicitate extorſit, damnavimus ; in ipſum Regem nominatim & ſolenniter, & unanimiter ſententiam anathematis injecimus,*

*Burgundiæ Comitis filius & Adelaïdis Ludovici Groſſi uxoris conſanguineus.
Conc. Vienn. ib. p. 84.
E. Conc. ib. p. 785. vid. diſſert. pr. n. LXXIX.

Horum à Papa confirmationem petit, ſubditque: *Si verò quod minimè credimus noſtræ paternitatis* (parvitatis ſeu fraternitatis legendum) *aſſertiones prædictas roborare nolueritis, propitius ſit nobis Deus; quia nos à veſtra obedientiâ repelletis.*

Quo loco futurus, id ſi contingeret? An extra Eccleſiam, ac Sedis Apoſtolicæ communionem? Abſit, ſed tamen ita incidebant ex temporum neceſſitudines, quibus ſancti quoque Epiſcopi à Papæ obedientiâ repellerentur.

Ep.Paſch. ij. ib. pag. 786. Paſchalis II. hanc Synodum confirmavit, datis literis *Guidoni & cæteris Archiepiſcopis, Epiſcopis & Abbatibus, ſeu dominis Sacerdotibus Viennæ congregatis*: quæ literæ in Conciliorum acta referuntur.

Iv. Carn. ep. ad Joã. Arch.Lugd. Quo ſenſu, quâ veritate, quâ nonnullorum ejus ævi Epiſcoporum ac maximè Ivonis Carnotenſis diſcrepantiâ, inveſtitura hæreſis habeatur, non eſt hîc diſceptandi locus. Hæreſim proprio ſtrictoque ſignificatu fuiſſe, id quod Paſchalis II. indulſerit, vix quiſquam ſanus dixerit; & tamen hujus rei gratiâ de Pontifice Romano talia decernebant.

CAPUT XXXIX.

ALEXANDRI III. *in exponendâ Scripturâ manifeſtus error, omnium ſententiâ reprobatus: Caput,* Cum eſſes de Teſtamentis: *Item* INNOCENTII III. *falſa Scripturæ expoſitio:* Cap. Per venerabilem, QUI FILII SINT LEGITIMI.

Decr.Greg ix. lib. iij. tit.xxvj. *de Teſtam.c.x. Cum eſſes* Matt.xviij. 16. GRave illud eſt quod de teſtamentis ab Alexandro III. definitur his verbis: *Propoſuiſti talem in tuo Epiſcopatu conſuetudinem obtinere, quòd teſtamenta, quæ fiunt in ultimâ voluntate, penitùs reſcinduntur; niſi cum ſubſcriptione ſeptem vel quinque teſtium fiant, ſecundùm quod leges humanæ decernunt. Quia verò à divinâ lege & ſanctorum Patrum inſtitutis, & à generali Eccleſia conſuetudine id eſſe noſcitur alienum, cum ſcriptum ſit;* IN ORE DUORUM VEL TRIUM TESTIUM, STABIT OMNE VERBUM: *præſcriptam conſuetudinem improbamus; & teſtamenta quæ Parochiani coram Presbytero ſuo, & tribus vel duabus aliis perſonis idoneis, in extremâ fecerint voluntate, firma decernimus permanere, ſub interminatione anathematis prohibentes, ne quis hujuſmodi audeat reſcindere teſtamenta: Cap.* CUM ESSES, DE TESTAMENTIS.

Atqui hæc teſtamenta quotidiè reſcinduntur, valetque in multis regionibus jus civile Romanum, quod Alexander III. ex Scripturâ, ex Traditione, ex univerſali conſuetudine, adhibitâ etiam excommunicatione proſcripſerat; tantâque autoritate facta decretalis abjicitur.

Hanc quidem decretalem, *ad ea quæ relicta Eccleſiæ ſint*, Gloſſa reſtringit, autoritate capitis ſequentis: *Relatum eſt*; quamquam Alexander III. in eodem capite, *Cùm eſſes*, generatim de teſtamentis dixerat, quæſtionemque de legatis Eccleſiæ relictis, ex lege generali deciderat. Sed quid noſtrâ, cùm

nec in ejuſmodi legatis ea decretalis valeat, quam Pontifex Scriptutis, Traditione, univerſalis Eccleſiæ ſenſu, hoc eſt iis omnibus, quæ certam fidem faciunt, aſſerebat?

Argumentum iſtud longè difficillimum teſte Melchiore Cano, ſic ab eo ſolvitur: *In decretis Pontificiis, duo imprimis diſtinguenda ſunt: unum eſt tanquàm intentio, concluſioque decreti, alterum quaſi ratio & cauſa à Pontifice reddita ejus rei, quam conſtituerat. Atque in concluſione Pontifices ſummi errare non poſſunt, ſi fidei quæſtionem ex Apoſtolico tribunali decernant; ſin verò Pontificum rationes neceſſariæ non ſunt, ne dicant aptæ, probabiles, idoneæ, in his nihil eſt videlicet immorandum. Non enim pro cauſis nos à Pontificibus redditis, tanquam pro aris & focis depugnamus.* Id poſtquàm multis exemplis argumentiſque aſſeruit, concludit valuiſſe Alexandri decretalem, in locis Eccleſiæ Romanæ, aliarumque Eccleſiarum ditioni ſubjectis; quod id Pontifex decernere ſuâ autoritate poſſet: quanquam Scripturam & Traditionem perperam allegavit. Melch. Can. de loc. Theol. lib. vj. c. viij.

Mitto quòd Melchior Canus, decreta generatim à ſummo Pontifice edita, redigere ad eas regiones nititur, quæ ſint Eccleſiaſticæ ditionis, cùm ſoleant Pontifices accuratè notare, quæ faciant & decernant, tanquam Principes, *ubi Apoſtolica Sedes & ſummi Pontificis autoritatem exercet, & ſummi principis exercet poteſtatem: Cap.* PER VENERABILEM, QUI FILII SINT LEGITIMI. Quod autem idem ſcriptor Pontificii decreti concluſionem à ſacræ Scripturæ allegatione diſtinguit, ac valere concluſionem, ex falsâ etiam probatione contendit; facilè aſſentimur, ubi aliæ probationes adhibentur, vel adhiberi poſſunt. Cæterùm cùm Alexander III. nihil hîc aliud alleget, aut allegare poſſit, præter unum Scripturæ locum malè ex confeſſo intellectum; apparet eum falſo fundamento nixum, ad id decretum ſub excommunicationis pœna edendum proſiliſſe. Ibid. ex decr. Greg. ix. lib. iv. Tit. xvij.

Haud pluris valet ab Innocentio III. allegata Deuteronomii autoritas, quâ docet; *cum Deuteronomium lex ſecunda interpretetur, ex vi vocabuli comprobari, ut quod ibi decernitur, in novo teſtamento debeat obſervari. Cap.* PER VENERABILEM; QUI FILII SINT LEGITIMI. Ibid.

CAPUT XL.

Ejuſdem ALEXANDRI. III. *decretum, quo anteriorum Pontificum, de matrimonio per verba de præſenti, ſtatuta ſolvuntur:* INNOCENTII. III, *de revelandâ confeſſione reſcriptum ad Ciſtercienſes: idem* INNOCENTIUS III. CÆLESTINI III. *erroneam decretalem ſolvit.*

Ibid. tit. iv. *de ſponſa. duorum* cap. iij. *Licet præt. ſolut.*

IDEM Alexander III. poſtquam judicavit id, quod eſt certiſſimum, valere conjugium per verba, *de præſenti, utroque dicente: ego accipio te in meam & ego accipio te in meum*; ac tale conjugium non diſſolvi contracto alio connubio, atque etiam copulâ conſecutâ, addit: *Quamvis aliter à quibuſdam prædeceſſoribus noſtris fuerit judicatum.* Conſulti ergò judicârunt, contra id quod eſt poſteà ab Alexandro III. totâque Eccleſiâ judicatum.

Diſq. art. j. n. 11. & 161.

Neque verò eos juvat Nicolaus Dubois, hanc errori manifeſto excuſationem obtendens: *Fuit olim dubium in Eccleſiâ, an matrimonium ſolo conſenſu firmatum diſſolvatur per matrimonium ſubſequens cum aliâ, & conſummatum ..... hinc factum quòd diverſi Epiſcopi & Archiepiſcopi, Salernitanus, Paduanus, Senenſis, Norvicenſis, Januenſis &c. Sanctam Sedem conſuluerint.* Rectè & ordine; tunc enim vel maximè conſulendi ſummi Pontifices, cùm caſus arduus eſt & ambiguus. Quid tùm poſteà? Nempè illi à tot Epiſcopis conſulti peſſimè reſponderunt. Ergò vel maximè conſtat Apoſtolico officio defuiſſe, cùm tôt Eccleſiæ Apoſtolici officii opem requirerent.

Cæſ. Monach. Ciſt. Hiſt. mem. lib iij. cap. xxxij. vid. Bibl. ſcript. Ciſterc. c. j.

Innocentius III. à toto Capitulo Ciſtercienſi conſultus, an Monachi confeſſionem ſacrilegam, ab ipſo Confeſſario revelari oporteret? vocatis Cardinalibus ſic reſpondet: *Ego dico in tali caſu, confeſſionem eſſe prodendam; quia potiùs eſt blaſphemia quàm confeſſio: nec debet Confeſſor tantam blaſphemiam ac inſaniam celare, per quam periculum toti Eccleſiæ poterit incumbere. Et placuit ſententia Innocentii omnibus; & ſcripſit ſequenti anno ad Capitulum generale, quod à ſe fuerat determinatum.* En ex canonum præſcripto ad Romanum Pontificem gravis relata quæſtio, ex quâ periculum *toti Eccleſiæ* incumbere videatur: en matura, & canonicâ deliberatio, totoque anno dilata; tum ad univerſum Ciſtercienſem Ordinem, totâ diffuſum Eccleſiâ, perlata reſponſio, ac determinatio, quam juri divino ac naturali repugnare Theologi Caloniſtæque uno ore confitentur. Hæc doctiſſimis & conſultiſſimis Pontificibus ritè conſultis, ritè deliberantibus excidunt, ad reſtificationem humanæ infirmitatis: audens dixerim (abſit verbo injuria) & ad infallibilitatis præſumptionem retundendam.

Decret. Greg. ix. lib. iv. tit. xix. *de divortiis*. cap. vij. *Quanto te novimus.*
Ib. lib. iij. tit. xxxiij. *de converſione infidel.*

At idem Innocentius III. cautè reprobavit antiquiorem decretalem Cæleſtini III. qui matrimonii vinculum inter Chriſtianos, ſuperveniente alterutrius hæreſi, ſolverat. Hunc ſui prædeceſſoris errorem Innocentius III. modeſtè reprobat his verbis: *Licet quidam prædeceſſor noſter ſenſiſſe aliter videatur.* Quod quidem dat honori anteceſſoris ſui, qui perſpicuè matrimonii

vinculum ſolveret. Gloſſa quoque abſolutè, verbo *prædeceſſor*, hæc habet; *lium.* cap. j.
ſcilicet Cæleſtinus, *cujus dictum habuiſti decretali* LAUDABILEM. DE CONVERS. *laudabilem.*
INFID. *& malè Cæleſtinus*; quare decretalis ejus è corpore juris excluſa eſt. Gloſſ. cap.
Quanto te

Et quidem habemus hujus decretalis verba apud Antonium Auguſtinum, *novimus.*
(*a*) quæ ſic habent: *Cum Chriſtiano viro propter odium uxoris Chriſtum ne-* loc. cit.
gante, & ſibi copulante Paganam, & ex eâ filium procreante, Chriſtiana in Ant. Aug.
opprobrium JESU-CHRISTI *relicta eſt; tamen aſſenſu Archidiaconi ſui, ad ſecun-* Collect. de-
das nuptias convolavit, & filios ſuſcepit ex ipſis; non videtur nobis, quòd ſi prior cret. coll. ij.
maritus redeat ad unitatem Eccleſiaſticam, eadem debeat recedere à ſecundo, &
reſignari priori; maximè cum ab eo viſa fuerit, Eccleſiæ judicio receſſiſſe.

Hic verò Nicolaus Dubois, Adrianum VI. reprehendit, quod Cæleſti- Nic. Dub.
num III. hujus decretalis gratiâ hæreticum judicârit: *Nondùm enim*, inquit, Refut. arg.
res erat ab Eccleſiâ definita; nec erat contrarius totius Eccleſiæ conſenſus, qui art. xiv. n.
vim haberet definitionis. En interim ille conſenſus, quem tot vanis, ſtultiſ- 146. 147.
que inceſſit irridetque dicteriis, ab ipſo quoque agnitus. Addit: *Cæleſtinus*, Diſquiſ.
tantùm reſpondit per verba, NON VIDETUR NOBIS; *ut patet ex textu: nihil* art. viij. n.
adhuc verò definivit. Quomodò ergò Adrianus poteſt hæreticis annumerare 107. p. 58.
Cæleſtinum? Quid noſtrâ? Quis enim contendit Cæleſtinum fuiſſe hæreti- refut. arg.
cum, qui nullâ contumaciâ hæc ſcripſerit? Id tantùm cum Adriano VI. &c. p. 78.
volumus, Romanum Pontificem de quæſtione ad fidem pertinente ordine vid. in ap-
interrrogatum reſpondiſſe id, quod reverà eſt certiſſimè hæreticum; eum- pend. lib.
que Pontificem impoſito confirmandi fratres officio defuiſſe, cujus ſententiâ, ij. c. ij.
vir juſtâ uxore privatus, mulier adultero copulata manſerit; peſſimum verò
Archidiaconi judicium confirmetur.

(*a*) *Antonium Auguſtinum*) Hiſpanum, Ilerdæ Epiſcopum, deinde Tarraconenſem Archiepiſcopum, virum illo ævo doctiſſimum, & in antiquitate Eccleſiaſticâ verſatiſſimum, qui in Concilio Tridentino ſuâ doctrinâ maximè inclaruit, multis ſæpe laudibus, & quidem meritò, concelebrant FRA-PAOLO & qui ejus hiſtoriam Gallicam fecit P. LE COURAYER. Errores, qui in textu Gratiani innumeri irrepſerant, Antonius Auguſtinus ſuâ diligentiâ & impigro labore correxit, atque ipſe multa edidit à doctis probata. Vid. ej. operum catal. ad calc. tract. de Correct. Grat. à Steph. Baluz. edit. an. 1672. & Baluz. præf. vid etiam D. DUP. Bibl. xv. ſæc.

CAPUT XLI.

Franciſcana controverſia : primo loco ponitur Decretalis Exiit Nicolai III. *probatur hanc veram eſſe definitionem doctrinalem ac dogmaticam.*

ULtimo ponimus quæ Nicolai III. ſeu IV. ac Joannis XXII. temporibus contigerunt.

Sext. Decr. lib. v. tit. xij. *de verb. ſign. ſ.* cap. iij. *Exiit qui ſeminat.*

Nicolaus III. ut Sancti Franciſci regula perfectè obſervaretur, & compeſcerentur illi, qui hæc inſtituta mordebant; ejus interpretationem edidit decretali *Exiit qui ſeminat.* (*b*) In eo verò verſatur quàm maximè ut altiſſimam Franciſcani Ordinis paupertatem exponat; cujus articuli hæc ſumma eſt: Quòd *abdicatio proprietatis, tam in ſpeciali, quàm in communi, meritoria eſt & ſancta, quam Chriſtus & verbo docuit, & exemplo firmavit, ut etiam primi Eccleſiæ fundatores; quòd* Christus *loculos interdùm habuiſſe dicitur, id egiſſe infirmorum perſonâ ſuſceptâ; quo condeſcenſu factum ſit ut & infirma ageret, ſicut interdum in fugâ patet, & in loculis.*

Hoc igitur fundamento poſito, diſtinguit *in rebus temporalibus, proprietatem, poſſeſſionem, uſum-fructum, jus utendi, & ſimplicem facti uſum*; quod ultimum, nempe ſimplicem facti uſum, ab ipſo etiam utendi jure diſcretum, ſolum relinquit fratribus; proptereà quòd id *condecens fuerit, ei profeſſioni, quæ ſponte devovit* Christum *pauperem in tantâ paupertate ſectari.*

Sic igitur docet, Christum quoque id paupertatis & abdicationis genus fuiſſe ſectatum, diſtinctèque declarat, ſic à ſe intelligi uſum ſimplicem, *qui facti eſt tantùm, in utendo, præbet utentibus nihil juris.* Hunc igitur uſum ſanctum ac meritorium eſſe definit, quippe qui exemplo Christi confirmetur. Atque hæc ſumma doctrinæ eſt, quâ etiam ipſiſſimam inſtituti Franciſcani rationem ac perfectionem, Christi imitatione conſtantem, expreſſam eſſe voluit.

Neque verò in hoc ſimplice facti uſu, conſumptibilia, putà veſtimenta ac cibos, diſtincta voluit ab inconſumptibilibus, putà ædibus ac cellis: imò verò diſertè expreſſit ea, *quæ ad uſum neceſſaria ſuſtentationis*, pertinerent, quæque fierent, *pro neceſſitatibus infirmorum, & aliis fratribus induendis*, ut fratres in his quoque ad ſimplicem facti uſum redigantur, nullo interim utendi jure ipſis reſervato.

Ergò quæ data eſſent utenda fratribus, in dominio dantis permanere

(*b*) *Exiit qui ſeminat.*] Nicolaus cum duobus Cardinalibus, Franciſcani Ordinis Præpoſito generali, & multis Provincialibus, duos menſes integros in edendâ eâ Bullâ conſumpſit. Intereà cæteræ res Curiæ Romanæ, aut pendebant interruptæ, aut aliis præter ſolitum mandabantur. Ipſi Romani Curiales ſtupebant, ignorantes quod tantum negotium tam ſecretò à Papâ ageretur. Vid. D. Fleury Lib. lxxxvii. n. 33.

poſſe

poſſe voluit : & quoniam qui hæc darent fratribus ita affecti eſſe viderentur, ut à ſe conceſſa verè dimittere, atque *ad alios transferre cupiant propter Deum*; ne *talium rerum*, quæ fratribus utendæ dentur, *incertum videatur eſſe dominium*, illud exemplo Innocentii IV. ad ſe & Eccleſiam Romanam transfert; omnimodum uſum reliquit fratribus, conceſſâ etiam poteſtate vendendi & commutandi libros & alia mobilia, prout fratrum uſibus conveniret.

Sic deinde concludit : *Cùm ex prædictis & aliis multâ maturitate diſcuſſis, regula ipſa licita, ſancta, perfecta, & obſervabilis, nec ulli patens diſcrimini evidenter appareat*, ut hæc conſtitutio *ſit perpetuæ firmitatis*, hæc, *ſicut cæteræ conſtitutiones vel decretales epiſtolæ legatur in ſcholis, ac fideliter exponatur ad literam : nullis additis gloſſis, quocumque prætextu, ſub excommunicationis pœnâ, niſi iis, per quas verba, ſeu verbi ſenſus, ſeu conſtructio, quaſi grammaticaliter exponatur.* Sic ſancta eſſe debuit hæc Conſtitutio; ſic non tantùm ad fratres, ſed ad ſcholas, univerſamque dirigitur Eccleſiam, ut omnes fideles inſtruantur, quid de hâc regulâ ſentire debeant. Ib. §. *Cum igitur.*

Hæc igitur definitè determinatèque dicta, nemo negaverit. Tum in fine ſubditur : *Qui contra prædicta determinaverint*, ſeu prædicârint, *excommunicationis ſententiæ ſubjacere*; quo nihil eſt clarius ad definitionem dogmaticam exprimendam. Jam verò quanti hæc ſint, ſequentia demonſtrabunt.

CAPUT XLII.

Decretalem Exiit *confirmarunt* CLEMENS V. *Clementinâ* Exivi, & JOANNES XXII. *extravagante* Quia quorumdam : *mox idem* JOANNES *ejuſdem decretalis autoritatem infringere aggreditur.*

SUBORTIS poſteà circa hanc decretalem aliquot ſcrupulis, eam Clemens V. elucidatam voluit, decretali inter Clementinas; *Exivi de Paradiſo, de verborum ſignificatione*; quâ diſertè probat, rerum utendarum ad Eccleſiam Romanam tranſlatum dominium ac proprietatem, *dimiſſo ipſis fratribus in eis tantummodò uſu facti ſimplicis.* Clem. lib. v. tit. xj. *de verb. ſignif.* c. j. *Exivi de Paradiſo.*

Fratres contenderunt hanc Clementinam vel maximè fuiſſe irrevocabilem; quippe quæ à Concilio Viennenſi approbata fuerit; quod falſum *(c)* eſſe conſtat. Nec minùs interim conſtat Apoſtolicâ autoritate comprobatam fuiſſe à Clemente V.

Circa has decretales Nicolai III. & Clementis V. Joannes XXII. edidit Extravagantem *Quorumdam*, quâ *eorum declarationes* vocat *ſalubriter editas*, *ſolidas* quidem & *claras & lucidas* : alibi, *limpidas.* Ipſe de veſtium ſimplicitate ac formâ, deque habendis cellis frumentariis ac vinariis, quid

(*c*) *Falſum.*] Nam approbata fuit tantùm in Conſiſtorio ſecreto 5. Maii 1312. & lecta poſtridiè in ſeſſione III.

Digitized by Google

Extrav. tit. xiv. de verb. ſignif. cap. j. *Quorumdam.*

agendum ſit, ſuperiorum permittit arbitrio, Pontificatûs anno III. Christi 1318.

Etenim multi ex fratribus, fallace deluſi paupertatis imagine, vaniſſima quæque in deformandis veſtibus comminiſci cœperant. Non ullis monitis, non ullis parere ſuperiorum imperiis; ſeque eò pauperiores ac perfectiores arbitrati, quò inſaniora cogitarent.

Rainald. T. xv. an. 1318. n. 53.

Neque verò Joannes eâ decretali tantos motus comprimere potuit; quin potiùs hinc exorti Fraticellorum inſani clamores: Joannem hac decretali feciſſe *contra Evangelicam paupertatem & per conſequens contra Evangelium* Christi; *& ideò factum hæreticum, ac Papalem poteſtatem perdidiſſe, ſi in hoc perſeveraverit.*

Extrav. loc. cit. cap. ij. *Quia nonnunquam.*

Rainald. jam. cit. loc. an 1322. n. 55. & ſeq.

Tantæ poſteà exortæ ſunt circa illam ingloſſabilem Nicolai III. Conſtitutionem difficultates & rixæ, tam turbidi motus, tam inſana deliria, ut idem Joannes XXII. eam paulatim, quàm minimâ poterat anteceſſoris contumeliâ convellere cogeretur. Ac primùm illud gloſſandi interdictum ſub excommunicationis pœnâ à Nicolao poſitum, ad beneplacitum ſuſpendit, editâ extravagante; *Quia non nunquam* anno Pontificatûs VI. Christi 1321. Quo tempore decretalis *Exiit*, cœpit vacillare autoritas; multaque adverſùs eam ſcripta prodierunt quæ Rainaldus edidit. Imprimis impugnabant illud quod erat in eâ decretali dictum: Christum *habuiſſe loculos, infirmorum ſuſceptâ perſonâ*, quemadmodum fugam præcipit: quæ omnia graviſſimè refutabant, & utrumque ſuo modo ad perfectionem pertinere contendebant; cùm perfectionis ſit providere ſuis & egenis, ac per fugam dare locum iræ, nec temerè aggredi pericula.

CAPUT XLIII.

Joannis XXII. *Extravagans*, ad conditorem Canonum *: ea, decretalis* Exiit *dogma rejecit.*

Neque ita multò poſt Joannes XXII. progreſſus ulteriùs, duas decretales edidit, quibus concitati fratres adversùs Joannem, ut apertum jam hæreticum, unâ cùm Ludovico Bavaro (*d*) Imperatore dira moliti ſunt, totâque Eccleſiâ famoſas illas ac miras tragœdias excitârunt.

Extrav. loc. cit. c. iij. *ad conditorem, &c.*

Anno igitur Pontificatus VII. Chriſti 1322. Extravagantem edidit: *ad conditorem canonum*; quâ rerum fratribus utendarum ad Eccleſiam Romanam tranſlatum dominium, à ſe & Eccleſiâ Romanâ amovet, exceptis rebus ſacris; vetat moveri lites, aliaque quæ à fratribus Eccleſiæ Romanæ procuratorio nomine agebantur.

(*d*) *Ludovico Bavaro* &c.] Cùm Joannes XXII. Imperatoris nomen ei denegaret, ille Franciſcanorum partibus favit. Venit ergò in Italiam, ac poſtquam Mediolani & Romæ coronatus eſt, Joannem Imperiali decreto exauctoravit & Papam conſtituit Petrum Corberium, qui inter Franciſcanos rebelles erat pertinacior. Vid. Rain. ab an. 1323. ad an. 1330.

Hâc autem decretali miris modis exagirat ſimplicem facti uſum ab utendi jure diſtinctum ; docetque eum nec eſſe poſſibilem, nec verum, nec fratribus utilem, ad perfectionem paupertatis obtinendam, aut mundi ſollicitudines removendas : ad hæc non eſſe juſtum, nedum ad perfectionem ullam pertineat ; cùm injuſtum ſit aliquâ re uti eum, *cui jus non competat utendi*; reſervationem quoque dominii ac proprietatis Romanæ Eccleſiæ attributam, pari modo nec eſſe poſſibilem nec veram aut ſinceram, nec juſtam, ac nedum Eccleſiæ Romanæ utilis fuerit, *in illius notam atque injuriam redundare :* Igitur ſe, *qui veritatem colere teneretur, dignum & congruum arbitrari, ut profeſſores dicti Ordinis, non verbis tantùm, non ſimulatis actibus ; ſed operibus claris veritate ſuffultis, perfectionis ſtatûs, ac altioris paupertatis ſibi prærogativam, præ aliis mendicantibus vindicarent.* Simul declaravit conſulere velle ſe, *honori ſacro-ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, cujus obnubilari poſſet gloria, ſi tam perverſæ ſimulationi, quæ profectò & ipſis ſimulantibus officit, & aliis ſcandali materiam ſubminiſtrat, diſſimulando illi occurrere conſentiret.*

Addebat nolle ſe *in poſterum, ſub prætextu, ſeu pallio talis dominii temporalis, verbalis, nudi & ænigmatici, tanta bona, quanta dicti fratres faciunt inſici.* Quibus ſanè verbis Nicolai III. uſum facti ſimplicem, ab eoque ortam perfectionis, altiorîſque paupertatis ideam, non modò ſubruebat ; ſed etiam irridebat. Tamen prædeceſſorem, quibus verbis poterat, excuſabat, qui *piâ conſideratione motus, ſupradicta ordinavit.* Curabat autem vel maximè, ut quod erat abſurdiſſimum ab eo amoliretur, nempe vindicatam Eccleſiæ Romanæ rerum etiam conſumptibilium proprietatem. Ejus igitur verba molliebat, ſenſum ad meliora vertebat. Id autem vel maximè inculcabat ; *Neminem ſapientem æſtimare debere*, quòd Nicolaus III. abſurda, injuſta, nec poſſibilia intenderit ; non ſanè addebat omnino impoſſibile eſſe, ut talia definiret, quique id fieri poſſe ſentirent, ſchiſmatis aut erroris reos ; qualia nunc venditant.

CAPUT XLIV.

JOANNIS XXII. Extravagans, Cùm inter nonnullos *: ea decretalis* Exiit, *doctrinam de Chriſti & Apoſtolorum paupertate hæreſeos damnat : à Romanis Pontificibus erronea definiri poſſe demonſtrat : Franciſcani appellantes in materiâ fidei à Papâ ad Concilium, ejus rei gratiâ nullam cenſuram ferunt.*

SUPERERAT illud à fratribus prædicatum, à Nicolao III. approbatum in Chriſto & Apoſtolis per ſimplicem uſum facti, altiſſimæ, ut putabant, paupertatis exemplum. Id Joannes XXII. omninò ſubruit, editâ Extravagante. *Cùm inter nonnullos*, anno Pontificatûs IX. Chriſti 1325. quâ propoſitiones duas examinat ; alteram, *quòd Chriſtus & Apoſtoli in ſpeciali non habuerint aliqua, nec in communi* ; alteram, *quòd in iis, quæ ipſos habuiſſe Scriptura teſtatur, nequaquam in ipſis jus utendi competierit.* Has ritè examinatas, Extr. *Cum inter nonnullos.* Ib. c. iv.

Digitized by Google

erroneas, & hæreticas judicavit; hanc verò poſtremam, doctrinæ Catholicæ eò maximè inimicam, quòd Redemptori tribúat uſum & geſta non juſta: uſum ſcilicet, ſine jure utendi, ut erat expoſitum ſuperiore decretali, *ad conditorem.*

Vid. ib. extr. *Quia quorumdam* cap. v.

At Minores id graviſſimè tulêre. Itaque Joanni XXII. Nicolai decretalem objiciunt: illum etiam apertè hæreticum inclamant, quod illa, quæ *per clavem ſcientiæ in fide ac moribus, à ſummis Pontificibus ſemel definita ſunt, eorum ſucceſſoribus revocare non licet in dubium.* Hos ut motus compeſceret Joannes XXII. aliam eodem anno edidit Extravagantem: *Quia quorumdam*; quâ quidem Nicolaum excuſat, ut poteſt, negatque aut ab ipſo, aut ab aliis prædeceſſoribus definita, quæ fratres tanto ſtudio de facti uſu ſimplice aſſerebant: ac ſi vel maximè definîſſent, *conſtitutiones illas fore invalidas, erroneas & infirmas.* Neque verò quod nunc ſomniant, id *per impoſſibile* dixit, aut omninò negavit evenire poſſe, ut à Romano Pontifice talia definiantur; ſed duntaxat hæc ſcribit: *Quod uſum talem non juſtum conditor canonis fratribus intellexit reſervare, probabile non videtur.* Profecto non putat rem eſſe impoſſibilem, qui id cauſatur tantùm, probabilem non videri.

Et quidem Joannes ad Nicolaum excuſandum hæc ſcripſit: *Non apparet ipſum dixiſſe, ſuſtentationem Chriſti & Apoſtolorum ejus in ſolo & nudo ſimplici conſiſtere uſu facti.* Verùm id nihil eſt; nam, etiamſi verum eſſet, conceſſiſſe Nicolaum Chriſto & Apoſtolis non modo uſum facti ſimplicem, ſed etiam aliquando ipſum jus utendi; tamen aſſerebat interim, uſum illum ſimplicem, non modò eſſe juſtum, ſed etiam perfectum, & in Chriſto præluxiſſe, atque ex ejus exemplo ad fratres propagatum; cum Joannes uſum illum, & injuſtum eſſe univerſim definiret, & in Chriſto admittere hæreticum judicaret.

Ibid. §. *Rurſus* 2°.

Quàm profectò ſententiam decretali *Quia quorumdam*, luculentiſſimè confirmavit. Ibi enim docuit, illam expropriationem, quam in uſu facti ſimplice, abſque jure collocabant, neque à Chriſto *obſervatam*, neque *Apoſtolis impoſitam*, neque *ſub voto ab ipſis fuiſſe receptam.* Id enim in Evangelicâ hiſtoriâ non fuiſſe traditum: atque hæc Chriſto tribuere, cùm per ſe juſta non ſint, hæreticam, damnatam, blaſphemam, peſtiferam eſſe doctrinam. Ergò ſatis conſtat Nicolaum, editâ decretali, ut perfecta laudâſſe, ac præſcripſiſſe fratribus, quæ Joannes XXII. injuſta; de Chriſto dixiſſe, quæ idem Pontifex, non modo nova & in Scripturis inaudita, ſed etiam blaſphema atque hæretica declarârit.

Mich. Cæſ. Trac. cont. error. Joan. xxij. Goldaſt. Monarch. Tom. ij. p. 1236. Rainald. loc. cit. an. 1331. n. 11. & ſeq.

Quæ cùm ita ſint, omnes, credo, intellexerunt, id egiſſe Joannem, ut Nicolai decretalem tanto apparatu conditam, tantâ autoritate promulgatam, honeſtiſſimè quidem ac modeſtiſſimè quoad fieri poſſet, ſed tamen efficaciſſimè hâc in parte ſubrueret.

Huc accedit Michaelem Cæſenatem fratrum Minorum Generalem, ejuſque ſocios à tribus Joannis decretalibus, conceptis verbis, ad ſanctam Romanam Eccleſiam, & ad generale Concilium univerſalis Eccleſiæ publicè & ſolenniter appellâſſe, & appellationem Joanni tranſmiſiſſe. Id & teſtantur acta, & Rainaldus confitetur, neque adverſarii negant, has duas decretales; *Cùm inter nonnullos*, & *Quia quorumdam*, quibus duæ propoſitiones

Digitized by Google

declarantur hæreticæ, ad fidei definitionem omninò pertinere. Jam verò doceant, Minores, qui ab eis appellârint, qui profeſſi ſint Papam de fide pronunciantem errare potuiſſe, eo certè nomine à Joanne fuiſſe damnatos. Nihil reperient tot inter Apoſtolicas literas, quibus eos coërcuit; cùm nihil prætermiſerit, quo impudentiſſimos, atque ineptiſſimos Sycophantas argueret.

CAPUT XLV.

BELLARMINI *ac* RAINALDI *effugia*.

NUNC inutile eſt copioſiùs narrare, quæ recentiores, Bellarminus primùm, ac recentiſſimè Rainaldus dixerint. Summa eſt hæc: Nicolai decretalem malè intellectam, neque vero ſuo ſenſu à Joanne damnatam; tum in quibus varient illi Pontifices, *non ad finem & mores pertinere*, ſed eſſe de re metaphyſicâ, interim pro certo habitum à Romanis Pontificibus, definita circa fidei quæſtiones, rata eſſe & irretractabilia: quæ omnia putamus ſatis clarè refutata ex ejus ævi ſcriptoribus, & ipſis decretalium verbis. Bell. de Rom.Pont. lib.v.c.xiv. Od. Raia. Tom. xv. an. 1322.

Et quidem de uſu facti ſimplice, definitionem Joannis, decretali, *ad conditorem* editam, Rainaldus tuetur, Bellarminus impugnat, & Joannem *in controverſiâ ad fidem non ſpectante erràſſe* decernit; cùm Joannes decretali, *Quia quorumdam*, eum qui decretalis, *ad conditorem definita* convellat, *tamquam contumacem, & rebellem Romanæ Eccleſiæ ab omnibus haberi* jubeat. Rain.an. 1324.n.32. Bell. loc. cit.

Quid quòd idem Joannes non aliâ causâ, illum, abſque jure, uſum facti ſimplicem in CHRISTO admitti, blaſphemum, hæreticum, impium judicârit, quàm quòd uſus ille ſit non juſtus, in quo eum Bellarminus erraſſe aſſerit, ac duas Joannis de fide decretales ſubruit.

Neque verò conceſſerim in re metaphyſicâ & vanâ verſatum eſſe Joannem. Omninò enim è re Eccleſiæ erat, ut evaneſceret è fratrum animis, illa quam Nicolaus foverat, falſæ atque inanis perfectionis idea; cùm illam etiam CHRISTO adſcribere, autore Nicolao, minimè vererentur, câque dementati, ſibi tantopere placuerint: neque modò ad horrenda facinora, verùm etiam ad hæreſes & ſchiſmata proruperint.

Quòd autem Conſtitutionem *Exiit*, ut decretum de fide haberi nolunt; quia id Papa *non expreſſerit*; neque ſua pronunciata, *de neceſſitate credenda propoſuerit*; tametſi contra ea *determinare ac prædicare*, ſub excommunicationis pœnâ vetuerit, nos quanti hæc valeant lectori dijudicandum relinquimus. Interim intelligimus, procul ab officio confirmandæ fidei abfuiſſe Nicolaum, qui definitione editâ, ad id induxerit animos, quod Joannes XXII. injuſtum, aut hæreticum declarârit.

Sed jam de Joannis decretalibus duabus: *Cùm inter nonnullos*, & *Quia quorumdam*, nec habent quod hiſcant, cùm eas decretales, adhibitis licèt omnibus, quibus decretum fidei nunc conſtare volunt; tamen à gloſsâ cor-

pori juris inſertâ, pro retractabilibus hab'tas, & ab ipſo Bellarmino ſubrutas videant; ut profectò pateat, ſubtiles illos infallibilitatis Pontificiæ defenſores, dum ad inania ac minuta nos redigunt, tandem aliquandò in has coarctari anguſtias, ex quibus nullis ſe ſcholaſticis arguiis extricare poſſint.

CAPUT XLVI.

Quæſtio de viſione beatificâ ante univerſalem reſurrectionem: in eâ JOANNES XXII. *falſa prædicat, & ſuadere nititur: Gallis obſiſtentibus, Eccleſiæ Catholicæ conſenſioni cedit.*

SUB eodem Pontifice Joanne XXII. anno ejus 16. CHRISTI 1331. teſte Rainaldo, *agitari cœpta eſt in Pontificiâ Curiâ quæſtio de viſione animarum, controverſa inter Theologos ejus temporis.* Et quidem pro certo erat, *purgatas animas in cœlum mox recipi*; idque ipſe Joannes inſtructione editâ ad Oſinium (*e*) Regem Armeniæ definiverat, ut habet idem Rainaldus. An in cœlum receptæ viſione faciali fruerentur, dubium videbatur, & negabat Joannes; atque ut ait Rainaldus: *Maximâ ſollicitudine undique argumenta pro parte negante conquirere, & varia ex Patribus teſtimonia contexere cœpit: atque ea tanquam privatus Doctor in ſuis concionibus repetere, ut Præſules, Doctoreſque ea argumenta diligentiùs diſcuterent.* (*f*) His quidem Joannes ſe ipſum poſteà defenſabat, his eum excuſatum volebant, qui ex ejus autoritate, & concionibus publicè in Eccleſiâ ad populum habitis, periculum fidei verebantur. Cæterùm, ſi ea volebat tantùm diſcuti à Doctoribus, quorsùm pertinebat prædicari ad populum? Omninò certum eſt, id quod etiam totâ Eccleſiâ, ac maximè in Galliâ divulgatum ac creditum, eum errorem à Joanne publicè prædicatum.

Rain. T. xv. an. 1331. n. 45. Ib. & an. 1318. n. 10. Ibid. an. 1331. n. 44.

His Galli noſtri movebantur; tum verò vel maximè cùm Geraldus Otho generalis Minorum Miniſter, Pontifici intimus, atque ab eo Internuncius ad Gallias miſſus, illum errorem Pariſiis pro concione ſacrâ exponendum ſuſcepiſſet; ac paſſim ferebatur, aliâ licèt ſpecie, hujus rei gratiâ, à Joanne

Ibid. an. 1333. n. 44. 1334. n. 30.

(*e*) *Ad Oſinium*] miſit Joannes XXII. eam fidei profeſſionem, quam Clemens IV. an. 1264. ad Michaelem Paleologum Imperatorem miſerat. Malè ergò hic argumentatur Odoricus Rainaldus, qui Joannem XXII. ab errore immunem eò vult eſſe, quòd fidei profeſſionem ab alio Papâ editam, quamque, non ſine gravi ſcandalo, immutare poterat, de verbo ad verbum accuratè deſcripſerit. Quanquam ſi ipſe hanc fidei profeſſionem edidiſſet, non proptereà erroris expers omninò videretur. Nam in eo errabat quòd crederet, *animas purgatas*, ſive eſſent, ſive non eſſent in cœlis, *non eſſe viſuras faciem Dei ante generale judicium.*

(*f*) *Argumenta diſcuterent.*] Hoc quidem dicit Odoricus Rainaldus, licet hiſtorici memorent Joannem ſuo errori adeò pertinaciter adhæſiſſe, ut eum errorem Cardinales Avenione prædicaverint, ſive ut Papæ placerent, ſive ei ne diſplicerent. Et quidem F. Thomas Valles Anglus è Dominicanorum familiâ, cùm in ſacrâ concione hanc opinionem oppugnaſſet, ſic exarſit Pontifex, ut juberet illum in carcerem trudi. Vid Nang. p. 758. Hiſt. Univ. Tom. IV. p. 235. FLEURY Lib. XCIV.

Digitized by Google

ſummiſſum, ejuſque erroris Pontificem autorem ac ſigniferum eſſe.

Philippus verò VI. Valeſius (*g*) dictus, Francorum Rex, extrema minabatur iis, qui claram viſionem beatis animabus denegabant: ad quem Pontifex epiſtolam ſcripſit, quam Rainaldus profert. Ibid. an. 1333. n. 45.

Hâc epiſtolâ ſcribit, quæſtionem dubiam etiam Auguſtino viſam; variare Doctores: ſe quidem hujus rei in ſermonibus habuiſſe mentionem, quæſtionem juſſu ſuo, ut ſic pleniùs poſſet inveniri veritas, diſputatam.

Subdit hæc poſteà: *Et quia, fili dilectiſſime, forſan tibi dicitur, quòd nos non ſumus in Theologià Magiſter, audi quid unus ſapiens dicat.* NON QUIS, inquit, ſed QUID DICAT, *intende:* adeò & ad ſe quoque pertinere intelligebat illud, ut *non quis*, ſed *quid diceret*, cogitemus. Pergit: *Utinam, fili, ſicut & aliàs meminimus nos ſcripſiſſe, vellet audire, quæ in noſtris ſermonibus diximus, Regia celſitudo, & ut prædiximus, unum verbum de capite noſtro non protuliſſe reperies, ſed quæ vel* CHRISTUS, *vel Apoſtoli, vel Sancti Patres & Doctores Eccleſiæ protulerunt.* Sic dubitantis ſpecie, quam ſequebatur doctrinam Regiis auribus inſtillabat. Ib. n. 46.

Tum Regem dehortabatur ab inſectandis iis, qui claram viſionem negabant animabus; neque enim hoc ad Regium honorem pertinere: atque omninò permitteret utramque liberè diſputari, ac prædicari ſententiam; *donec aliud per ſedem Apoſtolicam declaratum fuerit.* Hæc ſcripſit XIV. Kal. Decemb. Pontificatûs anno 17. qui erat annus CHRISTI 1333.

Nihil his motus Philippus, non multis poſt diebus, quam epiſtolam acceperat, Dominicâ ſcilicet IV. Adventûs, Magiſtros Pariſienſes congregavit, juſſitque eos de quæſtione ferre ſententiam; qui omnes unanimi conſenſu in id convenerunt, ne clara viſio beatis animabus negaretur. Quam cenſuram Facultatis habemus integram, ejuſdem juſſu Principis ſcriptam, pendentibus Magiſtrorum ſigillis.

Teſtatus quidem Rex erat, nihil à ſe quæri quod Papam tangeret, quem omni honore proſequeretur: at Doctores præfati erant, audiiſſe ſe, *quòd quidquid in hâc materiâ ſua ſanctitas dixit, non aſſerendo, ſeu opinando, protulerit, ſed tantummodò recitando:* adeo verebantur, ne Pontificium animum offenderent.

Hujus cenſuræ exemplum, teſte continuatore Nangii hujus ævi hiſtorico, *Rex miſit ad Papam, *mandans ſibi à latere, quatenus ſententiam Magiſtrorum de Pariſiis, qui meliùs ſciunt quid debet teneri & credi in fide, quàm Juriſtæ clerici **, qui parùm aut nihil ſciunt de Theologiâ, approbaret, & quòd ſuſtinentes in contrarium corrigeret.* *Monacho nempè ſancti Dionyſii.

Facinus audax, inquies, ut Galli Romanum Pontificem fidem ipſam docerent. Tanta erat fiducia agnitæ veritatis; atque his quidem Joannes ceſſiſſe videtur. Certè anno ſequente, ſui Pontificatûs ultimo, CHRISTI 1334. editam voluit profeſſionem eam, quâ *cùm Catholicâ Eccleſiâ* fatebatur, *quòd* Vid. contin. Nang. ap. Duch. Tom. v. **Romani.

(*g*) *Philippus Valeſius*] Miniſtro generali Minorum ſic reſpondit: *Vous êtes hérétique: ſi vous ne vous rétractez, je vous ferai mourir comme Patorin; & ſi le Pape lui-même vouloit ſoutenir cette opinion, je le condamnerois comme hérétique.* Verba ſunt D. FLEURY, Lib. XCIV. n. 35. Porrò Patarini ii erant, qui tunc in vulgus multa impia Manichæorum dogmata ſpargebant.

animæ purgatæ vident divinam eſſentiam facie ad faciem. Atque adeò Eccleſiæ Catholicæ conſenſione, in veram certamque veritatis fidem, non jam cunctabundus aut fluctuabundus adductus eſt.

Rain. an. 1336. n. 2. 3. vid. in Bull. Rom. T. j. Bull. Bened. xij. *Benedictus.* ſ. 3. 4. 5. p. 241.

Quòd autem eam fidem Benedictus XII. aſſeruit, eique obſiſtentes hæreticos judicavit; nihil aliud quam publicum & ſtabilem Eccleſiæ Catholicæ eam in rem conſenſum declaravit, quem jam Pariſienſes, quem ipſe Joannes XXII. moriens agnoverat. Neque interim illud admittimus, quod eſt à Raĩnaldo aliiſque reſponſum: quæ idem Joannes adversùs eam fidem publicè in Eccleſiâ prædicârit, ea ab ipſo fuiſſe prædicata, ut privato Doctore. Omninò enim prædicatio in eminentiſſimâ Eccleſiæ Romanæ arce edita, ad Apoſtolicum officium pertinet; veramque fidem oportet in Eccleſiâ Romanâ, non modò definiri prolato anathemate; ſed etiam ita doceri, prædicarique, ut inde *annuncietur per univerſum Orbem*: cui planè officio Joannes XXII. defuit. An ergò cùm ille falſa prædicaret, nutabat ea, quam Eccleſia Romana prædicabat, fides? Aut Eccleſia Romana Sedeſque Apoſtolica falſa & hæretica prædicavit? Aut quæ prædicanti Papæ, eadem judicanti ac definienti non obſtitiſſet Eccleſia Catholica; defuiſſentque vires, quibus falſa definitio ſolveretur? Abſit: dictum enim de Joanne XXII. eſſet, quod ipſe de Nicolao III. dixit: ſi quid falſi definîſſet, *conſtitutiones eas fore invalidas, erroneas & infirmas*; neque eò ſeciùs exiſtimâſſent ſtetiſſe immotam Eccleſiæ Catholicæ Sediſque Apoſtolicæ fidem. Ergò intelligamus, quæ Romani Pontifices prædicârint, crediderint, declarârint, nondùm eſſe Romanæ Eccleſiæ Sediſque Apoſtolicæ, quoad à Romano Pontifice promulgata, totâque Eccleſiâ recepta obtinuerint & coaluerint, atque hanc eſſe Romanam, hanc Petri, hanc Sedis Apoſtolicæ fidem, quæ deficere non poſſit.

Rom. j. 8.

Extrav. *Cum inter nonnullos de verb. ſignif.* cap. iv.

DEFENSIO

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, *DE ECCLESIASTICA POTESTATE.*

LIBER DECIMUS.

Quo probatur convenire cum Declaratione Gallicana hæc: Quod Romana Sedes fideſque nunquam defectura ſit; & quod prima Sedes non judicetur à quoquam.

CAPUT PRIMUM.

Fides PETRI *quid ſit: verba* PETRI, Tu es CHRISTUS: *&* CHRISTI, Tu es PETRUS &c. PETRI *fides Eccleſiæ fundamentum: ad locum Matth. XVI. 16. & ſeq.*

NE quid tam neceſſariæ diſputationi deſit, placet exponere luculentiùs illud immotum, quod in fide Petri omnis ab origine agnovit antiquitas. Id duplici modo à Patribus intellectum: primùm, ut Eccleſia Catholica in Petri fide immota conſiſtat: tum, ut immotum aliquid & invictum in Eccleſiam quoque peculiarem Romanam ac Sedem Apoſtolicam, Petri fide, prædicatione, ſanguine, autoritate, ac ſucceſſione tranſlatum fuerit.

Et quidem immotum illud, quod à Petri fide in univerſam Eccleſiam diffundatur, Sancti Patres ducunt ab illâ egregiâ Petri confeſſione: *Tu es* CHRISTUS, ac deinde ſubſecutâ CHRISTI ſententiâ: *Tu es Petrus.* Matt. xvj. 16. Matt. x. 2. Marc. iij. 16. Luc. vj. 14.

Petrus enim Apoſtolus, jam primus Apoſtolorum à CHRISTO conſtitutus, jam à CHRISTO *Petrus* dictus, atque his cauſis omnium primus ab Evange-

Digitized by Google

liſtis omnibus appellatus, quod ipſe textus Evangelii prodit legentibus; cùm Christus quæreret: *Quem me eſſe dicitis?* Omnium nomine confeſſionem hanc edidit, quâ fidei Chriſtianæ ſumma continetur: *Tu es* Christus *filius Dei vivi.* Quæ cùm Petrus dixiſſet, hoc ſtatim audivit à Christo: *Tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Quibus verbis Christus, qui ſuam maximè unam volebat Eccleſiam, creavit Magiſtratum ampliſſimâ præ cæteris poteſtate, ac majeſtate præditum, qui omnes moveret ad unitatem, maximè in fide. Atque his duo quidem confirmavit: alterum, haud immeritò Petrum omnium nomine reſpondiſſe, qui omnium Princeps ab ipſo Magiſtro Christo conſtitutus eſſet: alterum, quoties ſucceſſores Petri communem Eccleſiarum fidem, ex communi Traditione, pro officio promerent, eorum decretum, prædicationem, fidem, fore Eccleſiæ fundamentum.

Hinc Christus pollicetur, hac Petri confitentis fide Eccleſiam æternùm conſtituram: *Super hanc petram*, inquit, *ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*; nempe Eccleſiam, eâ fide nixam. Quo loco Sanctus Leo: *Super hanc*, inquit, *fortitudinem æternum extruam templum, & Eccleſiæ meæ cælo inferenda ſublimitas, in hujus fidei firmitate conſurget.*

Leo.Serm. iij. in ann. Aſſump. ejuſd. cap. ij. vid. in append. ed. Queſn.n.4. ſerm.Leon. adſcrip. c. ij. al. ſerm. ij. in natal. Apoſt.

Hæc idem Pontifex paſſim inculcat; hæc omnes uno ore Romani Pontifices; hæc denique Patres omnes; ut in re clarâ & confeſſâ plures locos congerere ſupervacaneum ſit. Omninò fixum illud eſt & immotum; cùm Eccleſia Catholica ædificio comparetur, eam quam Petrus confeſſus eſt fidem, æterni ædificii æternum fundamentum eſſe.

CAPUT II.

Ipſe Petrus *&* Petri *ſucceſſores propter injunctum officium prædicandæ & aſſerendæ fidei, Eccleſiæ fundamentum: huic officio meritò adjunctæ Claves.*

Neque minùs ipſe Petrus, ejuſque ſucceſſor Romanus Pontifex, tanto in ædificio fundamenti loco eſt, ut qui ex commiſſo munere, Eccleſiaſtici regiminis Princeps, præcipuique ac fundamentalis officii, prædicandæ ſcilicet & aſſerendæ fidei, caput executorque ſit.

Quâ ex re, ſi quis ſequi putat, Romanum Pontificem commiſſi officii gratiâ fundamento comparatum, ideò in exponendâ fide eſſe infallibilem, fallitur: aliud enim eſt, ut ei aliquid officii injungatur; aliud, ut illud procul omni dubio præſtiturum eſſe conſtet.

Atque ut officium, quemadmodùm oportet, ab ipſo effectu ſecernamus, advertendum ſupereſt, cui rei Christus æternæ ſtabilitatis promiſſionem adjecerit: an ipſi Pontifici, an verò Eccleſiæ? Eccleſiæ certè, ut verba declarant: *Et portæ*, inquit, *inferi non prævalebunt adversùs eam*, Eccleſiam ſcilicet, ut & verborum docet ipſa connexio, & Leo atque alii Patres lucu-

Matt.xvj. 18.

Digitized by Google

lentiſſimè profitentur. Cui loco convenite alia CHRISTI dicta jam vidimus, quale illud eſt: *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus: Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi*: Et, *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*. Quæ ad unitatem Apoſtolici ordinis manifeſtè referuntur. Unde etiam extat illud Apoſtolici primi Concilii: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*; cui congruit illud in ſymbolo item Apoſtolico, quòd attributum eſt toti & ſoli Eccleſiæ, certiſſimum Spiritûs Sancti Magiſterium: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Eccleſiam Catholicam*; nihil ut ſit clarius, quàm ipſi Eccleſiæ Catholicæ primitùs promiſſionem, & vim æternæ ſtabilitatis adjunctam. Ib. xviij. 17. Ib. xxviij. 20. Joan. xvj. 13. Act. xv. 28.

At enim, inquiunt, Petra ipſa, fundamentum ipſum, per ſeſe eſt ſtabile; ipſoque adeò ædificio ſtabilius; quippe quo ædificium id habeat ut firmum ac ſtabile ſit. Id qui dicunt, non ſatis advertunt, ipſa etiam fundamenta poſſe convelli. Quare CHRISTUS æternum ſtructurus ædificium, non in eo præciſè reponit æternam ejus ædificii ſoliditatem, quod in tali miniſteriali fundamento, Petro ſcilicet ac Petri ſucceſſore, ſit poſitum; ſed quòd ipſo CHRISTO ædificante conſurgat: *Super hanc*, inquit, *petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*; propter ædificantem ſcilicet CHRISTUM, qui & fundamentum poſuit, & extruxit ædificium, & invictâ virtute utrumque continet.

Quod ergò moderni quidam eò uſque provehuntur, ut in Petro & ſucceſſoribus, certiorem & clariorem, quam in ipsâ Catholicâ Eccleſiâ, ſtabilitatem agnoſcant; næ illi nimii ſunt, neque tolerandi, quibus clarius ac firmius videatur: *Credo Romanum Pontificem infallibilem*, quàm, *credo ſanctam Eccleſiam Catholicam*.

Certum quidem eſt, Eccleſiam Catholicam, conſtituto Principe, tanquam totius regiminis fundamento, factam eſſe firmiorem. Neque tamen tu mihi fundamenti ſimilitudinem ſic urgeas, ut Eccleſia collapſura ſit, ſi quandò Principis ceſſet officium; alioquin eum, qui ſummâ in Eccleſiâ poteſtate fungatur, non modò infallibilem, ſed etiam immortalem eſſe oportebat: aut ſi ad extremum urgeri placet fundamenti rationem ac vim, aliud certè eſt, ut ipſum fundamentum penitùs ſubruatur: aliud, ut ſit aliqua in fundamento labes. Primum ſi acciderit, ruit ædificium; ſecundum, non ita: non nunquam enim opus eſt ipſum refici fundamentum. Aliquis Petri ſucceſſor, ſive Liberius, ſive Honorius, ſive quivis alius in tacendâ fide officio deſit, atque ipſi etiam fidei adverſetur; en aliqua in ipſo fundamento labes, quæ ab Eccleſiâ facilè ſeparari poſſit; non item, ſi Petri officium in totum tolleretur, CHRISTI inſtitutione contemptâ.

Illud ergò officium, ut conſtituere, ita deſtruere nulla humana vis poteſt; ſtatque illud immobile à CHRISTO conſtitutum Eccleſiaſtici regiminis fundamentum.

Quare & illud certum eſt, in ipſâ miniſteriali petrâ, Romano ſcilicet Pontifice Petri ſucceſſore, vim eſſe; præcipuam illam quidem ac principalem, ſed tamen partialem, ut vocant; ita ut totum ipſum parte ſit firmius.

Namque & aliquatenùs aptis lapidibus ædificii compages ſeſe ipſa ſuſ-

Digitized by Google

tentat ; mutuamque ſibi operam fundamentum ipſum , compageſque præſtant : atque ut compages fundamento ſuſtentatur , ſic fundamentum compage protegitur. Quin ut in Papatu maxima , ita in Epiſcopatu magna eſt à CHRISTO indita vis ; ſuntque Epiſcopi capita & fundamenta particularium Eccleſiarum , ex quibus univerſa coaleſcit , & in vivo ædificio , vivi lapides ſeſe ultrò coagmentant ; ipſique fundamento præcipuo , ſcilicet Romanæ Sedi , non nudo tantùm obſequio , ſed etiam adunati autoritate provident. Sic illa in infando ſchiſmate * horrenda fundamenti labes , totius compagis ope ſanata refectaque eſt.

* XIV. ſæculi.

Stat ergò æternus ille in Eccleſiâ CHRISTI , ab ipſo CHRISTO conſtitutus Magiſtratus , ad unitatem movens , fideique firmitati ex officio providens. Cui quidem officio meritò attributæ claves , ſolvendique ac ligandi tanta poteſtas ; ut quidquid in terrâ ſolverit vel ligaverit , in cœlo quoque ſolutum , ligatumque ſit ; quibus verbis deſignari , non perſonæ injuncto officio defungentis infallibilitatem , ſed ipſius officii efficaciam ac vim , omnes conſentiunt.

Hæc igitur pertinent ad illud CHRISTI dictum : *Tu es Petrus* , conſtititque omninò , Petri officium eſſe Eccleſiæ fundamentum , eò quòd Eccleſia unitate conſiſtat , cujus Sacramentum ac radix in Petro eſt.

CAPUT III.

Locus; Rogavi pro te*:* & Confirma Fratres tuos , *Luc. XXII. 32. Aliud præceptum , aliud promiſſum : præceptum* , Confirma Fratres , *quid ſit.*

EODEM pertinet aliud CHRISTI dictum ad Petrum : *Simon , Simon , ecce Satanas expetivit vos , ut cribraret ſicut triticum , ego autem rogavi pro te , ut non deficiat fides tua ; & tu aliquandò converſus , confirma fratres tuos.* In hâc CHRISTI ſententiâ, ut in priore , rurſus diſtinguimus ea quæ ad officium Petri pertinent , & ea quæ ad CHRISTI promiſſionem. Ad officium Petri pertinet ; *Confirma fratres tuos* ; ad CHRISTI promiſſionem certam : *Rogavi pro te , ut non deficiat fides tua.*

Hoc ergò ex officio Petrus habet : hoc Petri ſucceſſores in Petro acceperunt ut fratres confirmare jubeantur ; non profectò , ut ei officio nunquam defuturi ſint.

Si enim jubendo CHRISTUS id præſtat , ut præceptum ipſum impleatur , jam omnes ſunt impeccabiles ; Romanuſque Pontifex , cui CHRISTUS in Petro dixit : *Paſce oves meas* , non modo in doctrinâ nunquam peccaturus eſt ; ſed nec in ullâ parte paſtoralis officii , cùm nulla profectò ſit , quam non illa vox complectatur.

Jam quod aiunt , ipſâ confirmandi voce , ſupremum & indeclinabile judicium , eamque autoritatem indicari , quâ nulla major eſſe poſſit , falſum eſt : nam *confirma* , hoc eſt , quantum in te eſt enitere ut firmi ſint. *Miſimus enim Timotheum* , inquit Apoſtolus , *ad confirmandos vos* ; & cui ;

I. Theſſ. iii. 2.

cumque Epiſcopo dictum eſt: *Eſto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant.* Et oſtendunt Scripturæ paſſim, confirmare vacillantes animos, per omnia Eccleſiaſtica miniſteria fuſum. Quod Petro ejuſque ſucceſſoribus ſingulari titulo attributum efficit quidem, ut præ cæteris, ut erga cæteros, atque etiam erga fratres & Apoſtolos illud facere jubeantur: non autem, ut id certiſſimè præſtent. Nam quod objiciunt, cuique officio ſuam eſſe à Deo providentiſſimo adjunctam gratiam, quis id neſciat? Adjungitur quidem ut omni officio, ita etiam Papatui, perpetuâ Dei benignitate, gratia ſingularis; at gratiam ſingularem non propterea ſequitur ſemper accipientis certa fidelitas: alioquin nunquam in eo officio peccaretur, quod eſt falſiſſimum. Apoc. iij. 2.

CAPUT IV.

Promiſſio in illâ precatione; ut non deficiat fides tua: *fides* PETRI *quid ſit? nunquam defectura, neque in ipſo* PETRO; *neque in Catholicâ Eccleſiâ; neque in Sede Apoſtolicâ, ſeu peculiari* PETRI *Eccleſiâ.*

ATQUE hæc ſunt, quæ pertinent ad CHRISTI præceptionem; *Confirma fratres tuos.* Jam ad promiſſionem iſta: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua:* quæ quidem promiſſio multipliciter intelligi poteſt, pro multiplice perſonæ Petri intellectu.

Eſt enim primùm Petrus ſingularis homo, cui CHRISTUS, teſte Auguſtino promiſerit; *Ut haberet in fide liberrimam, fortiſſimam, invictiſſimam, perſeverantiſſimam voluntatem.* Quo ſenſu promiſſio ſolum Petrum ſpectat, non autem ſucceſſores, quos in fide confirmatos, nemo, credo, niſi inſipientiſſimus dixerit. Aug. de corrept. & grat. c. viij. n. 17. T. x. p. 759.

Et eâ quidem promiſſione ad exequendum officium Petrus juvabatur. Quis enim dubitet promptius illud fuiſſe ac certius, ut confirmatus in fide confirmaret: quòd, CHRISTUS Petro ſignificavit his verbis: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret ſicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Quo loco Leo præclarè: *Pro fide Petri propriè ſupplicatur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens Principis victa non fuerit.* Neque propterea Petri ſucceſſores id habent, ut in fide confirmentur; ſicut non omnes habent illam eminentiſſimam charitatem, quâ Petrus plùs cæteris CHRISTUM diligens audire meruit; *Paſce oves meas.* Luc. xxij. 31. 32. Leo. Serm. iij. in ann. Aſſump. ejuſd. c. iij. ed. Queſn. 4°. p. 109. Joan. xxj. 17.

Hoc igitur eſt quòd Petro in propriâ perſonâ promiſſum eſt, neque ad poſteros tranſiturum; nempe ut in fide & gratiâ confirmetur. Jam quod ſit ad poſteros tranſiturum, ex aliâ duplici Petri perſonâ pendet.

Petrus enim præter perſonam ſuam, aliam perſonam gerit nempe Eccleſiæ univerſæ; quod ipſum ad ejus Primatum pertinet, ſicut Auguſtinum dicentem audivimus: *Petrus Eccleſia geſtabat in figurâ perſonam, propter Primatum quem in diſcipulis habuit.* Cùm ergò Petro dicitur pro hujus per- Sup. lib. viij. c. xix. Aug. in Pſ. cviij. n. 1. p. 1215. T. iv.

ſonæ ratione : *Non deficiet fides tua*, hoc nempè eſt, non deficiet Eccleſiæ Catholicæ fides, cujus tu figuram atque perſonam propter Primatum geris; ac jubetur poſteà *confirmare fratres*, qui Primatu impoſito tantam perſonam induerit.

Neque immeritò Petro dicitur : *Non deficiet fides tua*; fides illa ſcilicet, quæ cùm ſit Chriſtianorum omnium, vel maximè eſt tua; quòd eam primus omnium atque omnium nomine prædicaveris.

Aug. de Corrept. & grat. c. xij. n. 38. T. x. p. 772. Hunc ſenſum Interpretes ſæpe memorati ſecuti ſunt; ad eumque alludere videtur Auguſtinus : *Dicente* CHRISTO, *rogavi pro te ut non deficiat fides tua, intelligamus ei dictum, qui ædificatur ſuper petram*, hoc eſt, omnibus in CHRISTO perſeveraturis.

Hic ergò ſecundus ſenſus, pro ſecundo intellectu perſonæ Petri, totam in ſe repræſentantis Eccleſiam, ac maximè electos. At tertio modò, Petrus intelligi poteſt ſtrictiore ſignificatu, ut qui non modò Eccleſiæ univerſæ perſonam ſuſceperit, ſed ſucceſſores in Primatu ſuos, eorumque curæ commiſſam peculiarem Eccleſiam, Romanam ſcilicet, ſingulari titulo repræſentet. Quo etiam ſenſu, meritò Petro dicitur : *Non deficiet fides tua*; cùm nunquam futurum ſit, ut Petri ſucceſſores eorumque univerſa ſeries atque ſucceſſio, ſedeſque cui præſint, atque Eccleſia, quam docendam & regendam ſuſceperint, à verâ fide evellantur.

CAPUT V.

PETRUS *ejuſque ſucceſſores cuidam peculiari Eccleſiæ ac ſedi præſidere debent :* PETRI *fides in* PETRI *Sede, & in ſucceſſorum ſerie non deficit.*

ET quidem de ſucceſſorum ſerie ſatis conſtat; cùm Catholici omnes uno ore fateantur, Petri officium, hoc eſt, Papatum ipſum atque Primatum à CHRISTO inſtitutum, nunquam in Eccleſiâ defiturum. Sed Petri ſucceſſores, cùm ordinandi fuerint è cœlo lapſuri non ſunt; neque ad creandos eos, ubi opus fuerit, totam Eccleſiam citari, commoverique oportebit. Neceſſe ergò eſt, aliqua ut ſit Catholicæ Eccleſiæ pars, ex quâ exiſtant, aliique aliis ſubrogentur. Quare ita conſtituti ſunt, ut non modò univerſæ, Eccleſiæ præſint; ſed quemadmodùm cæteri Epiſcopi, peculiarem habeant quam regant Eccleſiam; nempe Romanam, quam Petrus fundaverit & rexerit, imò quàm ſemper & foveat & regat. Hæc ergò Eccleſia ex avitâ atque Apoſtolicâ Traditione, eo jure, eâ dignitate eſt, ut quemcumque ſibi, eundem etiam Eccleſiæ univerſæ ducem Paſtoremque eligat; nec niſi ab orthodoxâ, orthodoxum eligi par eſt. Hæc igitur Cathedra, hæc Sedes, hæc Eccleſia eſt, quæ pro ſui Pontificis dignitate uniendæ Eccleſiæ neceſſaria, nunquam à verâ Eccleſiâ, nunquam à verâ fide abrumpatur.

Neque objiciant, Sedem à ſedente Pontifice minimè diſtinguendam, Hunc enim errorem, multis jam veterum teſtimoniis ſublatum eſſe credi-

mus. Vel ſanctum Leonem audiant de Sede Antiochenâ dicentem; *aliud ſunt Sedes, aliud Præſidentes.*

Leo. ep. ad Anat. C. P. lxxx. al. liij.

Neque propterea dicimus, ipſam Sedem aliquid exercere poſſe poteſtatis aut juriſdictionis, aliter quàm per ipſum Præſidentem: ſed ſi Præſidens erraverit, errorem eum ſtatim repellendum, neque coaliturum.

Neque verò diſtinguimus à Romanorum Pontificum fide, Romanæ Eccleſiæ fidem; quam ſcilicet non aliter quàm à Petro primò, atque à Petri ſucceſſoribus Romani didicerint.

Neque huic fidei oberit, ſi aliquot Pontifices officio defuerint, atque à verâ fide, eique conjunctâ fidei profeſſione aut prædicatione aliquandò aberrârint. Stat enim Romana fides, ab eorum anteceſſoribus ſtabilita, ab eorum ſucceſſoribus ſtatim vindicanda; ut factum in Liberio, Honorio, aliiſque vidimus, nullo Romanæ fidei, aut Romani Primatûs detrimento. *Etſi enim*, inquit Leo, *diverſa nonnunquàm ſunt merita Præſulum, tamen jura permanent ſedium:* quantò magis permanent jura in Sedem Apoſtolicam per Petrum, autore Christo collata.

Sup. lib. ix.

Accipiendi ergò Romani Pontifices tanquam una perſona Petri, in quâ nunquam fides penitùs deficiat; atque ut in aliquibus vacillet, aut concidat, non tamen deficit in totum, quæ ſtatim revictura ſit. Nam & Petrus negavit, & incredulus fuit, poſtquàm etiam audivit illud: *Rogavi pro te ut non deficiat fides tua*; ſed ſtatim exſurgit, confirmaturus fratres, atque omnium nomine communem prædicaturus fidem, ſicut in Actis legimus. Sit ergò in Leone; ſit in Agathone; ſit in aliis egregiis Pontificibus Petrus, fratres confirmans: ſit etiam in Liberio; ſit in Honorio Petrus ad horam nutans & negans; ſed ſtatim reſpiciente Domino convaleſcens, ſeque ipſo validior; ut firmitudini, Domino providente, etiam lapſus ipſe ſerviat; neque ſuperſit ullum errati veſtigium. Id in Eccleſiâ Romanâ contigiſſe multa exempla docuerunt, neque porro aliter ad conſummationem uſque ſæculi in totâ Pontificum ſucceſſione eventurum eſſe, certâ fide credimus.

Leon. ep. ad Maxim. Antioch. xcij. al. lxij. c. iij.

Id autem beati Petri meritis tributum volumus. Omninò enim Apoſtoli ad Christum recepti, diſcipulorum ac ſucceſſorum ſuorum regunt Eccleſias: neque illa vacat Eccleſiæ oratio Dominum deprecantis; *ut gregem tuum, Paſtor æterne, non deſeras; ſed per beatos Apoſtolos tuos continuâ protectione cuſtodias*; certumque eſt id, quod ſubditur; *iis Rectoribus Eccleſiam gubernari.* Quantò magis Petrus omnium Princeps, *in propriâ Sede vivit, ac præſidet*, ut & ſanctus Leo egregiè docet, & univerſa Eccleſia in œcumenicis etiam Conciliis ſæpe confitetur.

Præf. Miſſ. Apoſt

Vid. Leõ. ſerm. j. ij. iij. in die Aſſump. ejuſd.

Sic ergò tertio ſenſu intelligatur Petri nunquam defectura fides; quòd eam Eccleſiæ Romanæ ſemel traditam, in eâdem Eccleſiâ, ipſâque ſucceſſorum ſerie, conſervat ac fovet. Quibus hæc magna & præclara, ſediſque Apoſtolicæ majeſtatis digna non ſufficiunt, ii ut ſe in minuta atque oppidò abſurda ac falſa conjiciant, non ratiociniis, ſed jam experimentis vidimus.

Vid tot. lib. ix.

CAPUT VI.

Traditio Patrum de fide & Eccleſiâ Romanâ, deque Sede Apoſtolicâ nunquam defecturâ: Romanorum Pontificum de ſuæ Sedis dignitate tuendâ Traditio.

HÆc, ita uti diximus, ſe habere univerſa agnovit antiquitas. Sancti enim Patres ab ipsâ Chriſtianitatis origine, dùm quærunt illud immotum in fide, quod Eccleſiæ principali, Romanæ ſcilicet, ineſſe neceſſe ſit; non Romanum Pontificem Doctorem publicum, quem à Romano Pontifice homine ſingulari, atque ut peccatis, ita erroribus obnoxio, ſecernendum cogitant; id enim poſtremæ ætatis inventum eſt; ſed ipſam Romanam Eccleſiam, ac Romanam fidem, ipſam Petri Cathedram, ac Sedem Apoſtolicam uno ore commemorant.

Iren. cont. hæreſ. lib. iij. c. iij. n. 2. p. 175. 176. ed. Bened.

Primus omnium Irenæus occurrit, dum *maximam, antiquiſſimam, & omnibus cognitam, à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro & Paulo, Romæ fundatam & conſtitutam Eccleſiam* celebrat. *Ad hanc enim*, inquit, *Eccleſiam, propter potentiorem principalitatem, neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt, eos qui ſunt undique fideles, in quâ ſemper ab iis qui ſunt undique conſervata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis Traditio.* (a) Hæc Irenæus noſter Gallicanæ Eccleſiæ lumen.

Tertull. de præſcr. hæret. cap. xxxvj. pag. 215. edit. Prior.

Cypr. ep. ad Cornel. LIX. edit. Amſtel. p. 265 al. LV.

* Feliciſſimi aſſeclæ.

Ludunt qui *potentioris principalitatis* nomine, Urbis amplitudinem deſignari putant. Agit enim Irenæus, non de Urbe, quam propter imperium frequentari; ſed de Eccleſiâ fundatâ ab Apoſtolis, ad quam eâ causâ convenire, in quâ conſervare omnes *undique fideles* avitam & *Apoſtolicam Traditionem* oporteat. Neque aliter Tertullianus: *Habes Romam, unde nobis quoque* (Afris ſcilicet) *autoritas praſto eſt. Iſta quàm felix Eccleſia cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt!* Inde autoritas, & illa apud Chriſtianos jam inde ab origine Romanæ Eccleſiæ præcipua commendatio.

Vid. ep. XLviij. al. XLV. LV. al. Lij. tract. de Unit. Eccl. & paſſ.

Neque Cyprianus rem tantam conticeſcit: *Navigare*, inquit, *audent* * *ad Petri Cathedram, & ad Eccleſiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta eſt.* En unde *principalis*. quod Irenæus dicebat, & jam ſermone Eccleſiaſtico frequentatum. Hunc *locum Petri*, *& Cathedra Sacerdotalis*

(a) *Ab Apoſtolis Traditio.*] Hîc Irenæus Eccleſiam Romanam magnificè verèque laudat. Duo autem dicit: 1°. hanc Eccleſiam eſſe Chriſtianorum communem patriam; adeo ut in eâ, omnes iis bonis frui debeant, quæ, ipſo jure civili, ejuſdem urbis civibus ſunt communia: 2°. reliquarum Eccleſiarum Traditionem reſidere in Eccleſiâ Romanâ, quæ nimirum, omnium Traditionem eò planiùs habet cognitam, quò cum ſingulis eſt conjunctior neceſſitudinibus, & ad conſilia ſimul communicanda promptior. Atque ea duplex eſt cauſa cur, verbis exquiſitiſſimis Irenæus memorat, *in eâ ſemper ab iis qui ſunt undique, conſervatam fuiſſe eam, quæ eſt ab Apoſtolis Traditionem.*

gradum;

gradum; hanc Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem, Eccleſiaſticæ unitatis originem idem Cyprianus ſæpe commendat. Neque ab ejus Eccleſiæ *principalis* unitate & fide deflectere ſe putabat, cùm Stephani Papæ de hæreticorum non iterando baptiſmate decretum, tot undique conquiſitis Scripturarum locis, vehemens accuſator urgebat.

Nec taceam illam Optati unicam ſingularemque Cathedram, quam Petrus primus inſederit *Apoſtolorum caput*; quam Petri ſucceſſores, Optato referente, uſque ad Siricium, ac cæteri deinde teneant uſque ad ſæculi finem; quâ Donatiſtæ careant; quam fruſtrà occupare ſatagerent, conſtituto Romæ ſuæ ſectæ vano Epiſcopatu; quam ſola Catholica, nulla ſchiſmatica habeat Eccleſia: quæ proinde Cathedra, ſi concidere poſſet, fieretque jam Cathedra, non veritatis, ſ[illegible]oris & peſtilentiæ; Eccleſia ipſa Catholica non haberet ſocietatis v[illegible]lum; jamque ſchiſmatica ac diſſipata eſſet, quod non eſt poſſibile.

Hinc illud Concilii Aquileienſis ad Gratianum Valentinianum & Theodoſium Auguſtos: *Totius Orbis Romani caput Romanam Eccleſiam, atque illam Sacro-ſanctam fidem Apoſtolorum, ne turbari ſineret, obſecranda fuit Clementia veſtra: inde enim in omnes veneranda communionis jura dimanant.*

Hinc Hieronymus, Oriente diſſidiis * agitato, *Cathedram Petri & fidem Apoſtolico ore laudatam*, cenſuit conſulendam; atque ad Theophilum Alexandrinum ſcribit: *Se Patrum non tranſire terminos, ſemperque meminiſſe Romanam fidem Apoſtolico ore laudatam, cujus ſe eſſe participem Alexandrina Eccleſia gloriatur.*

Veneratur & Auguſtinus Romanam Eccleſiam, *in quâ ſemper Apoſtolica Cathedræ viguit principatus*: & in eâ *Romanam fidem*, quam in Ambroſii ſcriptis etiam hæretici Pelagiani ſuſpicere cogerentur.

Hanc celebrat Gelaſius ad Anaſtaſium Imperatorem totumque Orientem confidentiſſimè ſcribens: *Quia mundo radix eſt Apoſtoli Petri glorioſa Confeſſio.* Quâ voce deſignari ſolet Eccleſiaſtico ſtylo ſacer ille & omni honore proſequendus locus, quo Apoſtolorum condita corpora, Eccleſiæ Romanæ, totique Chriſtianitati, nec minùs Orbi, quam Urbi tutelæ ſunt. Sic enim idem ad Euphemianum Conſtantinopolitanum Patriarcham: *Veniemus, frater Euphemiane, ad illud pavendum Chriſti tribunal*; ubi *comprobandum* inquit, *utrum beati Petri glorioſa confeſſio cuiquam eorum, quos regendos accepit, quicquam ſubtraxerit ad ſalutem.* Eccleſiam Romanam nominat à potiſſimâ parte, ab ipſo ſacrario, quo Petri reliquiæ requieſcunt; quo ex loco Eccleſia Romana Primatum repetebat ſuum. Inde ſcilicet facta eſt Eccleſiarum caput, quòd Apoſtolorum Princeps in eâ Sedem fixerit, in eâ Martyrium fecerit, eam ſanguine dedicârit; quem ad locum videas, priſcorum quoque Pontificum tempore, Synodos celebratas, tamquàm à Petro deductis Apoſtolicæ doctrinæ ac diſciplinæ rivis.

Hujus ergo rei gratiâ Stephanus Metropolita Lariſſæus ad Bonifacium II.

Opt. Milev. de ſch. Donat. lib. ij. c. ij. p. 28. ed. Dup. Ib. c. iij. Ib. vid. Aug. de hæreſib. hæreſ. LXIX. Tom. viij. p. 21. cont. Creſc. lib. ij. cap. xxvij. n. 46. p. 434. lib. iij. c. xxxiv. n. 38. pag. 454. T. ix. & paſſ.

Epiſt. I. Conſ. Ital. ſeu. Rom. ſeu. Aquil. an. 381. T. ij. Conc. p. 999. & ap. Syrmun. in app. cod. Theod.

* Origeniſtarum.

Ep. Hier. ad Damaſ. xiv. al. LVij. T. iv. part. ij. p. 19.

Id. epiſt. ad Theoph. LViij. alias. LXViij. Ib. p. 597.

Aug. ep. XLiij. al. CLXij. n. 7. vid. de grat. Chriſt. cap. XLiij. num. 47. T. x. p. 249. & paſſ. in lib. cont. Pelag.

Gelaſ. ep. viij. ad Anaſt. Imp. T. iv. Conc. p. 1183.
Id. epiſt. ad Euphem. C. P. ibid. p. 1162.

Ep. Steph. Lariſſ. ad Syn. Rom. ſub. Bonif. ij. Part. j. Coll. Holſt. & Synodum Romanam hæc ſcribit : *Dixi, quia autoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ à Deo & Salvatore noſtro, ſummo Apoſtolorum data eſt, omnibus ſanctarum Eccleſiarum privilegiis antecellit, in cujus confeſſione omnes mundi requieſcunt Eccleſiæ.*

Gelaſ. Pap. tract. ap. Syr. in App. cod. Theod. Eſt & illud ſancti Gelaſii : *Duodecim certè fuêre Apoſtoli, paribus meritis, parique dignitate ſuffulti ; cùmque omnes æqualiter ſpirituali luce fulgerent, unum tamen Principem eſſe ex illis voluit Chriſtus, eumque diſpenſatione mirabili in dominam gentium Romam direxit, ut in præcipuâ urbe, vel primâ, primum & præcipuum dirigeret Petrum, ibique ſicut doctrina virtute ſublimis emicuit, ita ſanguinis glorioſâ effuſione decoratus, æterno hoſpitio conquieſcit ; præſtans Sedi quam ipſe benedixit, ut portis inferi nunquam pro Domini promiſſione vincatur, ...mque ſit fluctuantium tutiſſimus portus.*

Audio quid dicant : Romanis Pontificibus, Sedis ſuæ dignitatem commendantibus, in propriâ videlicet causâ non eſſe credendum. Sed abſit ; pari enim jure dixerint, ne Epiſcopis quidem, aut Preſbyteris eſſe adhibendam fidem, cùm Sacerdotii ſui honorem prædicant ; quod contra eſt. Nam quibus Deus ſingularem honoris dignitatiſque prærogativam contulit, iiſdem inſpirat verum de ſuâ poteſtate ſenſum ; ut eâ in Domino, cum res popoſcerit, liberè & confidenter utantur, fiatque illud quod ait Paulus :
1. Cor. ij. 12. *Accepimus Spiritum qui ex Deo eſt, ut ſciamus quæ à Deo donata ſunt nobis.* Quod quidem hîc ſemel dicere placuit, ut temerariam ac peſſimam reſponſionem confutarem ; profiteorque me de Sedis Apoſtolicæ majeſtate, Romanorum Pontificum doctrinæ & Traditioni crediturum : quamquàm eorum Sedem non ipſi magis, quàm reliqui, ac tota Eccleſia, atque Orientales haud minùs quàm Occidentales prædicant. Id ſequentia declarabunt.

CAPUT VII.

Libellus à ſancto HORMISDA *ad Eccleſias Orientales miſſus : ab eiſdem Eccleſiis ſubſignatus mittitur eidem Papæ : tum ſancto* AGAPETO, NICOLAO I. *atque* ADRIANO II. *prædicata in eo libello Romana fides nunquam defectura.*

Exemp. libell. Joan. C. P. ad Hormiſd. T. iv. Conc. pag. 1486. 1487. SANCTI Hormiſdæ, ac Juſtini Auguſti tempore, Eccleſiæ Orientales hanc adverſùs Acacium Eutychetis defenſorem, à Beatiſſimo Papâ miſſam formulam juſſi ſubſcripſerunt : *Prima ſalus eſt, rectæ fidei regulam cuſtodire, & à Patrum Traditione nullatenùs deviare ; quia non poteſt Domini noſtri* JESU CHRISTI *prætermitti ſententia dicentis ;* TU ES PETRUS ET SUPER HANC PETRAM ÆDIFICABO ECCLESIAM MEAM. *Hæc quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus ; quia in Sede Apoſtolicâ immaculata eſt ſemper ſervata religio.* Ergò ut ſemper ſervaretur, ad hæc Chriſti promiſſa referunt. Subdunt poſteà : *Unde ſequentes in omnibus Apoſtolicam Sedem, & prædi-*

eantes ejus omnia conſtituta, ſpero ut in unâ communione vobiſcum, quam Sedes Apoſtolica prædicat, eſſe merear, in quâ eſt integra & verax Chriſtianæ religionis ſoliditas: promittens etiam ſequeſtratos à communione Eccleſiæ Catholicæ, id eſt, non in omnibus conſentientes Sedi Apoſtolicæ, eorum nomina inter ſacra non recitanda eſſe myſteria. Hanc autem profeſſionem meam, propriâ manu ſcripſi, & tibi Hormiſdæ ſancto & venerabili Papæ urbis Romæ obtuli. Atque hæc profeſſio ab Hormiſdâ Pontifice dictata, ab omnibus Epiſcopis Orientalibus eorumque anteſignanis Conſtantinopolitanis Patriarchis eſt recepta. Quâ de re Occidentales Epiſcopi, præſertim Gallicani, multùm in Domino collætantur; ut certum ſit, hanc formulam à totâ Eccleſiâ Catholicâ comprobatam. Ep. Avit. Vienn. ad Hormiſd. ib. p.1445.

Eandem fidem Juſtinianus Imperator ad ſanctum AgapetumPapam à ſe ſubſignatam, iteratis vicibus mittit; (*b*) in ſecundâ verò ſubſcriptione ſic legitur: *Quapropter ſicut præfati ſumus, ſequentes in omnibus Sedem Apoſtolicam, quæ ab eâ ſtatuta ſunt prædicamus, ac promittimus iſta inconcuſſè ſervari, & compellere, ut juxta tenorem libelli iſtius, omnes faciant Epiſcopi: ut ſanctiſſimi quidem Patriarchæ ad veſtram faciant ſanctitatem, Metropolitani verò Patriarchis,& alii ut ſuis faciant Metropolitanis, quatenùs per omnia ſancta Catholica Eccleſia noſtra ſuam habeat firmitatem*; univerſali ſcilicet, ut ſæpè diximus, conſenſione conſtantem. 1. Conſeſſ. Juſtin. ad Agap. ibid. pag. 1790. ij. Conf. pag. 1801.1802.

Omnes ergò Eccleſiæ, ſubſignatâ formulâ profitebantur Romanam fidem, Sedis Apoſtolicæ & Eccleſiæ Romanæ fidem, integrâ & perfectâ ſoliditate conſtare; ac, ne unquam deficiat, certâ Domini pollicitatione firmatam. Nempè hanc fidem ab Epiſcopis ad Metropolitanos, ab his ad Patriarchas, à Patriarchis ad Papam mitti oportebat; ut omnium confeſſionem unus exciperet, ac pro confeſſione fidei, communionem omnibus, unitatemque rependeret.

Hanc profeſſionem eodem initio, eâdem concluſione, additis ſubinde hæreſibus atque hæreticis, qui ſuis temporibus Eccleſiam conturbaſſent, per ſecuta ſæcula frequentatam ſcimus. Hanc uti ſancto Hormiſdæ Papæ, ſanctoque Agapeto, ac Nicolao I. omnes Epiſcopi fecerant; ita iiſdem verbis Adriano II. Papæ, Nicolai ſucceſſori factam in Concilio VIII. œcumenico legimus. Hæc ergò ubique diffuſa, omnibus ſæculis propagata, ab œcumenico Concilio conſecrata, quis reſpuat Chriſtianus? Conc.viij. act.1.Tom. viij. Conc. p.988.989.

Interim id obſervemus, quid fixum ac divinâ pollicitatione firmatum ubique inculcetur: nempè id; Sedis Apoſtolicæ, atque Eccleſiæ Romanæ fidem minimè perituram.

Neque eò ſeciùs per eadem tempora de ipſis Romanorum Pontificum definitionibus quæſitum, deliberatum, retractatum, factoque examine judicatum fuit, in Conciliis VI. VII. VIII. Neque obſtitit ſancti Papæ Hormiſdæ ſententia adversùs Scythas Monachos,quo minùs eorum de uno Trinitatis crucifixo doctrina, totâ Eccleſiâ probaretur, ut ſuo loco vidimus. Sup. lib. ix. c. xvj. & ſeq.

(*b*) *Iteratis vicibus mittit.*] Hanc fidei confeſſionem jam ante miſerat Bonifacio II. Vid. loc. cit. p. 1686. Eam itaque à ſe tertiò ſubſignatam Agapeto miſit.

Digitized by Google

CAPUT VIII.

Concilium Lateranenſe ſub Sancto MARTINO *Papâ Sancti* AGATHONIS *ad Synodum VI. epiſtola: Item* BENEDICTI XII. *de viſione beatificâ decretalis.*

Vid.Cõc. Later. ſub. Mart. j. ſecret. ij. Tom. vj. p. 100. & ſeq.

IN Concilio Lateranenſi ſub Martino Papâ leguntur epiſtolæ ac ſupplicationes Orientalium æquè ac Occidentalium, quibus Sedis Apoſtolicæ Romanique Pontificis dignitas & autoritas mirificè commendantur; quòd ejus ſit definire de ſummæ fidei rebus, deponere hæreticos, rectam pronunciare ac firmare ſententiam; aliaque ejuſmodi, quæ ad ejus officium pertinere nemo Catholicus negaverit. Hæc igitur vehementer inculcant, ubi illud ſempiternum exponunt, quod deficere non poſſit. Eccleſiam Romanam, Sedemque Apoſtolicam ejusque fidem prædicant: Cyprii quidem Epiſcopi: *Firmamentum à Deo fixum & immobile; atque tituli formam lucidiſſimam fidei, veſtram Apoſtolicam Sedem conſtituit* CHRISTUS *Deus noſter, dicens:* TU ES PETRUS, &c. Africani verò: *Magnum & indeficientem omnibus Chriſtianis apud Apoſtolicam Sedem conſiſtere fontem nullus ambigere poſſit, de quo rivuli prodeunt affluenter, latiſſimè irrigantes Orbem Chriſtianum.*

Epiſt.Serg. Epiſc.Cypr. ad Theod. Pap. ibid. p. 121.

Ep. Afr. Epiſc. ad Theod ib. p. 128.

Placet autem imprimis audire Stephanum Dorenſem Epiſcopum, quæ prima erat Sedes ſub Hieroſolymitano Patriarchâ. Is igitur conteſtatur, Oriente turbato per Sergium, Pyrrhum & Paulum Conſtantinopolitanos Præſules, adveniſſe ſe ad Apoſtolicam Sedem; quoniam Petrus Apoſtolorum Princeps à Deo claves ſortitus, juſſusque ſit primus paſcere oves: *Et ipſe præcipuè ac ſpecialiter firmam præ omnibus habens in Dominum Deum noſtrum & immutabilem fidem, convertere aliquandò, & confirmare exagitatos conſortes ſuos & ſpirituales meruit fratres: ut potè diſpenſativè ſuper omnes, ab ipſo qui propter nos incarnatus eſt Deus, poteſtatem accipiens & ſacerdotalem autoritatem.*

Sup.Steph. Dorenſ. ib. p. 104.

Hoc igitur fundamento poſito ſubdit: *Quod utique ſciens beatæ memoriæ Sophronius quondam Patriarcha ſanctæ* CHRISTI *Dei noſtri civitatis, ſub cujus Diœceſi fungebar ſacerdotali officio, ſtuduit humilitatem meam ſine morâ ad hanc Apoſtolicam magnamque dirigere Sedem.* Ac paulo poſt: *Duxit me indignum & ſtatuit in ſancto Calvariæ loco, ubi* CHRISTUS *ſponte crucifigi dignatus eſt, & ibi alligavit me vinculis inſolubilibus dicens .... quantociùs ergò de finibus terræ ad terminos ejuſdem deambula, donec ad Apoſtolicam Sedem, ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta exiſtunt, pervenias*, &c.

Hæc igitur dicebat ille Sophronius; ille, inquam, qui Honorium conſulens, reſponſum tulerat de tacendis *unâ* vel *duabus voluntatibus.* Neque verò his motus eſt; ſed *duas voluntates* prædicare non deſtitit; neque exiſtimavit Romanam fidem concidiſſe, eò quòd Honorius, unus Pontifex peſſima & Catholicæ pietati adverſa præcepiſſet. Sed intellexit in Eccleſiâ Petri manere

Petri doctrinam, atque *optima fundamenta*; neque futurum unquam, ut illa Eccleſia à verâ religione abſtrahatur, quòd etiam ſucceſſorum Honorii, atque imprimis ſancti Martini teſtabatur fides. Quare deficiente Conſtantinopolitanâ Eccleſiâ, ac totum Orientem conturbante, veræ fidei rationem, in illâ inconcuſſâ Petri Sede quærebat.

Ex eodem Hieroſolymitano tractu Romam advenerant Abbates ſanctiſſimi, quorum ſupplicationem alio loco memoravimus. Hos, cùm poſtulaſſent rectam & antiquam à Martino ſacroque Concilio firmari fidem, hæc ſubdidiſſe jam legimus: *Certiſſimè hoc ſcientibus vobis ſanctiſſimis, quòd ſi aliter quam a nobis pro pietate poſtulata ſunt, quidquam omninò integritatem fidei corrumpens, à veſtrâ terminetur* (id eſt definiatur) *Beatudine, liberi ſine dubio atque innocentes ab hoc quòd fiet, exiſtimus.* Sup. lib. ix. cap.xix. vid. Conc. Later. ſub. Mart.j.loc. jam cit. p. 117. vid. diſſ. num. LXXXVj.

Cùm hæc ſub dubio proponerent, non tamen diſſentiebant ab iis, quæ reliqui de Romanâ fide ſemper invictâ dixerant; eoſque Martinus ac ſancta Synodus ſuſcepit æquè ac cæteros: quòd nempè intelligerent, non proptereà Romanam abnegari fidem, ſi de alicujus Romani Pontificis judicio dubitetur.

Sanctum Agathonem Papam à Synodo VI. ſuſceptum vidimus hæc ſcribentem: *Quòd Petro adnitente, Apoſtolica ejus Eccleſia numquam à veritate deflexa ſit: quòd ejus autoritatem ac doctrinam Catholica Eccleſia, & œcumenica Synodi ſemper amplexa ſint: quòd eadem Eccleſia ſemper illibata permanſerit, propter eam* CHRISTI *promiſſionem*: ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Hæ præclara, hæc magnifica, hæc vera ſunt, ita ut ab Agathone dicta, & à ſextâ Synodo ſuſcepta eſſe vidimus hoc eſt ipsâ ſummâ, ſucceſſionis ipſius habitâ ratione; atque omninò ita, ut cùm illis ſtent de ipſius Agathonis judicio habita quæſtio, atque in Honorii reſcriptum anathematis lata ſententia. Quid plura? Ipſa me charta deficiat, ſi referre aggrediar eos, qui quærentes illud immotum, quod in Eccleſiâ Romanâ ſit, nihil aliud quàm ipſam Eccleſiam, ipſam Cathedram, ipſam Sedem Apoſtolicam memorârunt. Sup. lib. vij.c.xxvij. vid. Conc. vj. T. vj. act.iv. pag. 636.

Nec Romani Pontifices unquam aliter locuti. Sæculo XIV. Benedictus XII. viſionem beatificam ſanctis ac purgatis animabus aſſeruit. Quo in Diplomate, de Romanæ Eccleſiæ capitis Eccleſiarum principatu, multa præfatur, concluditque ſic: *Pro quâ* (Eccleſiâ) *ut in ſe ipsâ ſubſiſtens alios informaret, paſſionis ſuæ tempore ſalvator noſter* JESUS-CHRISTUS *patrem exoraſſe perhibetur, dicens*: SIMON, SIMON, &c. EGO AUTEM PRO TE ROGAVI, &c. Sic ille ad ipſam Eccleſiam Romanam CHRISTI precationem refert: quo fieri aſſerit, ut in illâ Eccleſiâ *non dogmatizetur improvidum, inſeratur incautum, in fide temerarium ingeratur.* Bull.Rom. T. j. Bull. iv. Bened. xij.*Benedictus.* & ap. Rain. an. 336. n. 2.

Hæc ait ille Benedictus, quem audivimus ita differentem, ut apertè fateretur, determinationes in causâ fidei à Romano Pontifice editas, poſſe eſſe falſas, & à ſucceſſoribus retractari; quin etiam aliquas à Joanne XXII. meritò retractatas. Quæ cùm is Cardinalis protuliſſet, non infirmavit Papa, imò verò perſpicuè confirmavit, dum editam à Joanne anteceſſore de beatarum animarum ſtatu fidem & ipſe promulgat; & tamen poſt eam editam, ipſam quæſtionem de integro tractat, ut ſuprà vidimus. Vid. diſſ. præv. num. xlvij.

Ibid. Ergò ille cùm oſtendat, anteceſſoris ſuamque adeò fidem, toti Eccleſiæ propoſitam, rurſùs in quæſtionem vocari à ſe poſſe; tamen Eccleſiæ Romanæ fidem immotam, inconcuſſamque prædicat: adeò hæc diverſa ſunt. Atque iterùm id confidenter dixerim, cùm Romani Pontifices, pro eo, ut par eſt, ſoleant in omnibus diplomatibus Sedis ſuæ dignitatem, autoritatemque commendare, qui ſe, aut Romanum Pontificem, in definiendis fidei quæſtionibus infallibilem dixerit, ad hæc uſque tempora neminem extitiſſe: adeò id in Eccleſiâ Christi novum nimiumque eſt.

CAPUT IX.

Sancti Gelasii *Papæ epiſtola ad* Anastasium *Imperatorem nobis objicitur.*

OBJICITUR nobis inſignis Gelaſii locus in epiſtolâ ad Anaſtaſium Auguſtum de Acacio Conſtantinopolitano, qui Synodum Chalcedonenſem improbaverat. Eum à Felice III. excommunicatum & in excommunicatione mortuum, cum Orthodoxis Epiſcopis in ſacrâ liturgiâ memorari optabat Imperator, agebatque cum Gelaſio, ut id fieri vellet. At negabat Gelaſius, Catholicam fidem pati, ut impiorum nomini communicaretur. Quæ

Ep. viij. Gelaſ. ad Anaſt. Imp. T. iv. Conc. p. 1183. de Catholicæ fidei ſanctitate præfatus, de Sede ſuâ hæc ſubdit: *Hoc eſt, quod Sedes Apoſtolica magnoperè cavet, ut quia mundo radix eſt Apoſtoli glorioſa Confeſſio, nullâ rimâ pravitatis, nullâ prorſus contagione maculetur. Nam, ſi (quod Deus avertat, quod fieri non poſſe confidimus) tale aliquid proveniret; unde cuiquam reſiſtere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus poſceremus? Proinde, ſi pietas tua unius civitatis* (c) *populum negat poſſe pace componi; quid nos de totius Orbis terrarum ſumus univerſitate facturi, ſi, quod abſit, noſtrâ fuerit perverſitate deceptus?* Hinc triplex argumentum conficiunt: primum, ſi in Sede Apoſtolicâ ulla rima pateret pravitati, officio ſuo fungi non poſſet, quæ errori reſiſtere non auderet; at Sedem Apoſtolicam ſuo officio fungi poſſe oportet: oportet ergò in illâ nullam pravitati patere rimam. Alterum, ſanctus Gelaſius fieri non poſſe confidit, ut in Sede Apoſtolicâ, ulla pravitati rima pateat; at ſi Romanus Pontifex de fide judicando aberraret, rima pateret pravitati: ergò Gelaſius id fieri non poſſe confidit. Tertium, ſi Romanus Pontifex erraret, totus deciperetur Orbis; at totus Orbis non poteſt decipi: ergo Romanus Pontifex à vero errare non poteſt.

Non his moverentur, ſi id quod Gelaſius hìc ageret, cogitare vellent. Id autem agebat, ut adverſùs pravitatem omnem, ne unquam irreperet,

(c) *Unius civitatis* &c.] Hæc ut intelligantur, ſciendum eſt Anaſtaſium eo maximè argumento perſuadere voluiſſe Gelaſio, ſibi eſſe cum Acacii nomine communicandum, quòd Conſtantinopolitani cives Acacium etiam mortuum adeò obſervabant, ut nomen ejus, non ſine gravi tantæ urbis commotione, videretur è ſacris dypticis expungi poſſe. Cui Gelaſius reſpondet: non unam urbem, ſed Orbem univerſum commotum iri, ſi cum Acacii nomine communicaret.

Digitized by Google

ſumma Sedes Apoſtolicæ cautio omnibus eſſet cognita; ſubditque rationem: *Alioquin, unde reſiſtere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus poſceremus?* Quo ſenſu à Domino dictum eſt: *Vos eſtis ſal terræ, quòd ſi ſal evanuerit*, aut *inſulſum fuerit, in quo ſalietur?* Non quaſi ſal illud inſulſum non poſſit fieri, ſed quia, ne id fiat diligentiſſimè cavendum eſt. Quo item ſenſu, omnibus Epiſcopis Synodus Romana ſub Damaſo dixit: *Quemadmodùm enim poterunt corrigere errata populorum, ſi ipſos error obſederit?* Quòd non eò dictum eſt ut ſe infallibiles cogitent; ſed ut falli metuant & caveant; atque eò illa ſpectat à ſancto Gelaſio prædicata ſua & aliorum Romanorum Pontificum ſumma cautela adverſùs errorem; ne ſi illis irrepſerit, alios aut reprehendere non audeant, aut curare non poſſint. Quo loco ſi concludis, fieri ergò non poſſe, ut errent, peſſima argumentatio; ab eo quod fieri non debeat, ad id quod nequeat: aut ab eo quod fieri ſine gravi detrimento non poſſit, ad id quod fieri omninò non poſſit; concludendumque erat, ne errent Doctores Orbis, omni ope cavendum, non tamen impoſſibile; imò eò cavendum diligentiùs, quòd impoſſibile non ſit.

Matt. v. 13. Marc ix. 49.

Syn. Rom. ij. ſub. Damaſ. epiſt. ad Orient. part. 1. Collect. Holſt. & Tom. ij. Conc. pag. 889.

Jam illud Gelaſii: *Quod Deus avertat; quod fieri non poſſe confidimus*, ut rima ulla errori aut pravæ hæreticorum communioni pateat; profectò pium votum, pia fiducia eſt, non certa illa fides, quæ nunquam falli poſſit; neque abſoluram impoſſibilitatem denotat, ſed ſummam difficultatem, ſpemque maximam, ut vigilantibus, attentis, caventibus, Deus obrepi non ſinat.

Cæterùm abſolutè impoſſibile eſſe, ut hæretici aliquandò per fraudes in Eccleſiæ Romanæ communionem obrepant, quâ de re hîc agebatur, ne ipſi quidem adverſarii dixerint; nemoque eſt, qui non videat ſub Liberio, ſub Honorio, ſub reliquis Pontificibus ſuo loco memoratis, quàm ampla pravitati errorique patuerit, non rima, ſed janua. Quin etiam illi, qui poſſibile eſſe negant, ut Romanus Pontifex falſa definiat, poſſibile fatentur eſſe, ut falſa prædicet, ſummâ etiam contumaciâ, tantoſque aditus errori aperiat, ut loco movendus ſit, ne error ſerpat latiùs: ut vel ipſis fatentibus, id quod dicit Gelaſius, ad piam fiduciam, non ad omnimodam certitudinem referri neceſſe ſit. Quod autem Gelaſium movet ille metus, quid Orbi terrarum fieret, *ſi noſtra*, inquit, *quod abſit, fuerit prævaricatione deceptus*; ſenſit ille quidem id fieri poſſe, ut quantùm in ipſo eſſet, totus deciperetur Orbis. Quantùm enim in ipſo eſt, totum Orbem decipit, qui docendi Orbis autoritate pollens, prævaricatur officio. Neque tamen propterea neceſſe eſt totum Orbem decipi; cui adverſùs errorem alia remedia adfutura ſint. Sic enim Liberius, ſic Honorius, ſic alii, quantùm in ipſis erat, totum Orbem deceperunt; nec tamen deceptus eſt Orbis, quem adverſùs errantes vigilâſſe, ac ſtetiſſe legimus. Hæc ſcripſit ille Gelaſius, quo nullus Pontificum de ſuæ Sedis amplitudine magnificentiùs dixit.

Digitized by Google

CAPUT X.

Leonis IX. & Gregorii VII. *loci objiciuntur nobis.*

Anon. Tract. de libert. &c. lib. vij. cap. xij. n. 11.
Leo. ix. epiſt. v. ad Petr. Ant. T. ix. Conc. p. 975.
Anon. ib. n. 8.
Ep. Ignat. C. P. ad Nicol. j int. act. Conc. viij. act. iij. T. viij pag. 1009.

AN verò recentioris ævi Pontifices ab anteceſſorum Traditione deflexerint, videamus. Profert ſcriptor Anonymus ſancti Leonis IX. egregii Pontificis locum, quòd pro ſolius Petri fide, ne deficeret, Dominus rogaverit: *Quæ*, inquit, *oratio obtinuit, quòd hactenùs fides Petri non defecit, nec defectura creditur, in throno illius, uſque in ſæculum ſæculi; ſed confirmabit corda fratrum,.... ſicut uſque nunc confirmare non ceſſavit.* Hæc Leo, ſed quid contra nos, qui quidem tanto conatu id agimus, ne illa Petri Sedes à verâ unquam fide avellenda credatur? Quod autem ea Sedes in fide labaſcentes confirmare non ceſſet, id à ſancto Agathone depromptum, eodem intelligendum modo; nempe ut id ipſa ſeries, ipſa ſucceſſio, non ut ſinguli quique præſtiterint. Quin idem ſcriptor Anonymus ibidem impenſiſſimè laudat illum ſancti Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani locum ad Nicolaum I. quo allegatâ Chriſti ſententiâ: *Tu es Petrus, &c.* Sic concludit: *Et ideò ab olim & priſco tempore, in exortis hæreſibus, eradicatores & interemptores malorum zizaniorum* MULTI MULTOTIES *facti ſunt, qui ſanctitatem tuam illic* (in Petri ſcilicet Sede) *præceſſerunt:* quam epiſtolam in Concilio VIII. lectam & ſuſceptam Anonymus refert. Sed advertat ad illa verba: *Multi multoties*, quibus conſtat communem eum eſſe Chriſtianorum ſenſum, quòd Romani Pontifices ei officio præpoſiti, tantam rem ſummâ quidem ipſâ præſtiterint; non ut omnes, nemine excepto, nullis ejus partibus defuerint.

Anon. lib. Greg. vij. lib. viij. ep. j ad Archiep. Syn. T. x. Conc. p. 249.

Idem Anonymus objicit Gregorii VII. locum; quòd Eccleſia Romana *per beatum Petrum, quaſi quodam privilegio, ab ipſis fidei primordiis, à ſanctis Patribus omnium mater Eccleſiarum adſtruitur, & ita uſque in finem habebitur ſemper; in quâ nullus hæreticus præfuiſſe dignoſcitur, nec unquam præficiendum, præſertim Domino promittente, confidimus. Ait enim Dominus Jeſus:* EGO ROGAVI PRO TE, PETRE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Quæ omninò nihil ad rem. Non enim quærimus, an Romanus Pontifex poſſit fieri hæreticus, quod iſti poſſe fieri paſſim confitentur; ſed utrum hæreſim definire poſſit, quòd etiam non hæreticum facere poſſe conſtat.

Neque enim neceſſe eſt, ut ſit hæreticus, qui hæretica definiat, cùm poſſit id facere non hæretico & contumace animo; atque ipſe Cyprianus rebaptizationis hæreſim, ipſe non hæreticus, habito Concilio definierit. Jam quorſum id ſpectat, quod neget Gregorius VII. Romanæ Sedi ullum unquam præpoſitum fuiſſe hæreticum; nullum item præponendum eſſe confidat? An eò ut nullus Romanus Pontifex futurus ſit unquam hæreticus? Id ne ipſi quidem dixerint. Vel ergò Gregorins VII. nimius fuerit, vel pia illa ſit ejus fiducia, non certiſſima fides, non dogma Catholicum; quòd ipſa verba præferunt, ſi quis cautè attenderit.

Atque hinc liquidò patet, quam indiligenter in hac quæſtione verſentur, qui

qui hos locos non ſatis conſideratos lectoſque venditant. Neque tamen mirum, ſi Gregorius VII. aſſeverare auſus eſſet, Romanum Pontificem non poſſe fieri hæreticum, qui etiam id aſſerere auſus eſt: *Quòd Romanus Pontifex, ſi canonicè fuerit ordinatus, meritis Beati Petri indubitanter efficitur ſanctus*, ut etiam inter ejus *dictatus* fertur. Neque tamen ibi legimus, Romanum Pontificem errare non poſſe; adeò id ſupra hominem in ſanctis quoque viſum eſt: ſed hoc tantùm, *Eccleſiam Romanam nunquam erraſſe; nunquam erraturam*; *Catholicum non haberi, qui non concordat Romanæ Eccleſiæ*: Quòd nos quoque credimus, omnique ope aſſerimus.

Greg. vij. lib. ij. int. dictat. poſt. ep. l v. ib. p. 111. vid. etiam l. viij. epiſt. xxj. ad Herim. p. 271.

CAPUT XI.

INNOCENTII III. *ab Anonymo autore locus objicitur, ſed truncus & mutilus.*

CENSORES noſtros in impugnandis nobis, multa quidem, id autem vel maximè peccâſſe vidimus, quòd officium pro re; piam ſpem ac fiduciam, pro certâ fide accipiant. Id verò confirmabit Innocentii III. inſignis locus. Et quidem autor Anonymus id vehementer urget, quod eſt ab eo Pontifice dictum in Sermone II. conſecrationis, qui locus ſic incipit: *Cùm enim ſim ſervus, debeo eſſe fidelis & prudens, ut dem familiæ cibum in tempore. Tria præcipuè Deus requirit à me, videlicet fidem cordis, prudentiam operis, cibum oris: hoc eſt ut ſim fidelis in corde, ut ſim prudens in opere, & dem cibum in ore.* Hæc quidem dixit, quæ ab ipſo requirantur; quæ præſtare ipſe debeat; non quæ neceſſariò ipſe, aut alii exequantur. Pergit: *Niſi enim ego ſolidatus eſſem in fide, quomodò poſſem alios in fide firmare, quod ad officium meum noſcitur ſpecialiter pertinere, Domino proteſtante*: EGO, *inquit*, PRO TE ROGAVI, PETRE, *&c. rogavit & impetravit*, QUONIAM EXAUDITUS EST IN OMNIBUS PRO SUA REVERENTIA: *Et ideò fides Apoſtolicæ Sedis, in nullâ unquam turbatione defecit; ſed integra ſemper & illibata permanſit, ut Petri privilegium perſiſteret inconcuſſum.* Hæc ſunt, quæ Anonymus urget, apertâ fallaciâ: quippè, cùm id quod Innocentius debeat; id quod *ab ipſo requiratur*; id quod ſit ejus, ut profitetur, *officii*; confundat cum eo, quod neceſſariò credatur præſtiturus. Rogo enim, quid illud eſt: *Niſi ego ſolidatus eſſem in fide, quomodò poſſem alios in fide firmare*? De quâ fide loquitur? De eâ profectò quæ in corde ſit. *Tria enim*, inquit, *Deus requirit à me, fidem cordis*; atque iterùm: *Ut ſim fidelis in corde*. Unde affert illum Apoſtoli locum: *Corde creditur ad juſtitiam.* An ergò Innocentius ita ſe in eâ fide, quæ in corde ſit ad juſtitiam, ſolidatum eſſe credit, ut infirmitatem humanam non jam reformidet, ab eâque tutum ſe eſſe jactet? Id ſuperbiſſimus, id inſipientiſſimus, non profectò Innocentius dixerit. Quare illud quod ait: *Niſi ego ſolidatus eſſem in fide, quomodò poſſem alios in fide firmare*, ita intelligendum eſt, ut niſi ſit in fide firmus, officium firmandi alios non pro eo ac par eſt poſſit præſtare, non

Anon. lib. vij. c. xij. n. 16. vid. Innoc. iij. ſerm. ij. in conſecr. T. j. pag. 188. ed. Colon. an. 1575.

Hebr. v. 7.

Rom. x. 10.

ut ipſe ſe credat plenè & inconcuſſè, nulloque unquam metu, in fide eſſe ſolidatum.

At enim eo loco Chriſti precationem affert, ut Petri fides non deficiat; unde concludit fidem Eccleſiæ Romanæ nunquam defeciſſe, nunquam defecturam. At qui hæc urget Anonymus, hæc continuò addita & contexta prætermiſit: *In tantum enim mihi fides neceſſaria eſt, ut cùm de cæteris peccatis Deum ſolum judicem habeam, propter ſolum peccatum, quod in fide committitur, poſſem ab Eccleſiâ judicari.* Ergò non credebat ſuam penitùs inconcuſſam fidem; ſed quod ei Eccleſiæ præſideret cujus fidem, pollicente Domino, inconcuſſam prædicaret, ſibi accommodabat, quæ ad univerſam Petri ſucceſſionem, eique conjunctam Romanam Eccleſiam pertinerent; eo planè ſenſu, quo illud: *Ecce ego vobiſcum ſum*, toti Apoſtolico atque Epiſcopali Ordini dictum, ſinguli ſuo modo ſibi applicant, piâ ut diximus, fiduciâ, non certâ & indubitatâ fide.

Inn. iij. ſerm.iij. de conſec. ib. p.192. 194. Pſal.cxvij. 6.

Id apertè explicat Sermone III. de conſecratione: *Officium injungit, cùm dicit*; CONFIRMA FRATRES TUOS; *auxilium impendit cùm ait*; EGO PRO TE ROGAVI, PETRE. *Exauditur enim* IN OMNIBUS PRO SUA REVERENTIA; DOMINUS MIHI ADJUTOR, NON TIMEBO, QUID FACIAT MIHI HOMO. Hæc an ad piam fiduciam, an verò ad certam pertineant fidem ſequentia oſtendunt: *Propter cauſam verò fornicationis Eccleſia Romana poſſet dimittere Romanum Pontificem; fornicationem non dico carnalem, ſed ſpiritualem; id eſt, propter infidelitatis errorem: quoniam* QUI NON CREDIT, JAM JUDICATUS EST. Tum ſubdit: *Ego tamen facilè non crediderim, ut Deus permitteret Romanum Pontificem contra fidem errare, pro quo ſpiritualiter oravit in Petro:* EGO, inquit, PRO TE ROGAVI, &c. Audis quid dicatur de Romano Pontifice per infidelitatem fornicante; quamque illud dubitantis ac metuentis ſit: *Non facilè crediderim*, &c. Quòd ergò eò trahit Chriſti precationem, non dogma fidei, ſed pia fiducia, pia accommodatio eſt. Huic favere licet, ſperando & præſumendo; pro fidei decreto hanc habere, novum ac temerarium eſt.

Joan. iij. 18.

Sup. lib. ix. c.xxxix. xl.

Atque alios quidem hujus Pontificis locos memoravimus, quibus noſtra firmentur. Sed hîc oſtendiſſe juvat quàm hi quoque nihil ſint: ut profectò illos pudere debeat, tantùm præſidii in iis collocâſſe, quæ non niſi imperitis, & curſim legentibus fucum faciant.

CAPUT XII.

Petri Cardinalis de Alliaco, *de Sede Apoſtolicâ nunquam defecturâ deque Pontifice interim fallibili, & deviabili ſententiâ.*

ULtimo loco proferimus Petrum Alliacenſem & Joannem Gerſonem de Romanæ Sedis æternâ firmitate diſſerentes; ut eam cum Pariſienſium ſententiâ egregiè conſentire conſtet.

Et quidem Petrus de Alliaco in illâ Legatione nobili, quam adverſùs Monteſonum Univerſitatis Pariſienſis nomine, Avenione geſſit, ad Clementem VII. ita peroravit: *Non ignoramus, ſed firmiſſimè tenemus, & nullatenùs dubitamus, quòd ſancta Sedes Apoſtolica eſt illa Cathedra Petri, ſupra quam, eodem Hieronymo teſte, fundata eſt Eccleſia; ut habetur in capitulo* Quondam vetus: *& ſicut dicit Cyprianus*, XCIII. diſt. cap. Qui Cathedram; *de quâ Sede in perſonâ Petri in eâ ſedentis dictum eſt:* PETRE, ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Luc XXII.

Pet. de Allia. prop. ad Pap. cót. Mont. int. op. Gerſ. ed. Dupin. T. j. p. 703.

In eâdem Legatione tractatum edidit ad Papam & Cardinales, in quo hæc leguntur: *De hâc ſanctâ Sede, in perſonâ Petri Apoſtoli in eâ præſidentis dictum eſt:* PETRE, ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Luc. XXII. *propter quod dicit Cyprianus* XCIII. diſt. *Qui Cathedram Petri, ſcilicet ſanctam Sedem Apoſtolicam, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſiâ ſe eſſe non confidat. Et Hieronymus*, XXIV. *quæſt.* I. *Cap.* Quoniam vetus; dicit: *Quòd ſuper eam fundata eſt Eccleſia, & quòd quicumque ſecum non colligit, diſpergit, & in capite* Hæc eſt fides, *dicitur quod ipſa ſemper immaculata permanſit, & in futuro permanebit: ex quibus omnibus ſatis patet, quòd ejus nunquam deficit fides.*

Id. tract ſeu apol. ad Pap. & Cardin. ib. pag. 710. vid. etiam. pag. 691.

Hæc igitur cùm dicat de Sede Apoſtolicâ nunquam defecturâ, nihilo ſeciùs docet Romanum Pontificem in fide poſſe deficere. Ibidem enim hæc habet: *In cauſâ fidei à ſummo Pontifice appellari poteſt ad Concilium generale, ſicut patet* XIX. diſt. cap. Anaſtaſius; *& manifeſtum eſt, quòd ad ipſum pertinet Concilium in cauſis fidei definire, ſicut patet ex autoritate Gregorii* XV. diſt. cap. Sicut.

Ib. vid. etiam pag. 688.

Atque hæc, inquit, *declarantur ſupponendo quid ſit Sedes Apoſtolica: nam vel ipſa eſt univerſalis Eccleſia, vel aliquod generale Concilium univerſalem Eccleſiam repræſentans, vel particularis Eccleſia Romana, in quâ ſcilicet Eccleſiâ ſedet, id eſt, cui præſidet ſummus Pontifex; & ideò ipſe & Sedes Apoſtolica non ſunt idem, ſicut non idem ſunt ſedes & ſedens.*

Cùm ergò ex Petro Alliacenſi *aliud ſit ſedes, aliud ſedens*, non mirum eſt aliquid convenire *ſedi*, quod *ſedenti* non conveniat; nempè ut *ſedes* deficere non poſſit, cum *ſedens* ſit *deviabilis*, etiam in judicio de fide, quippè à quo judicante, etiam in cauſis fidei, ad Concilium generale, ſecundùm eundem autorem, appellare liceat.

Et quamvis doceat ſic appellari poſſe; haud minùs disertè docet: *Quòd*

ad ſanctam Sedem Apoſtolicam pertinet, autoritate judiciali ſupremâ, circa ea quæ ſunt fidei, judicialiter definire: quia Sedes Apoſtolica, tametſi ſubjecta eſt univerſali Eccleſiæ, eamque repræſentanti Concilio generali, tamen ſuprema eſt reſpectu ſingularium Eccleſiarum; quemadmodùm tradit, non modò ſchola Pariſienſis, ſed etiam ipſum Conſtantienſe Concilium, ut ſæpè diximus.

Vid. in append. lib. j. c. vij. & Pet. Alliac. Tract. de aut. Conc. int. oper. Gerſ. T. ij. p. 949.

Huc ſpectat ejuſdem Alliacenſis, alio loco relata ſententia, quâ explicans illud privilegium, de non errando, quale ſit: *Aliqui*, inquit, *extendunt ad Romanam Eccleſiam: aliqui verò reſtringunt, ad autoritatem univerſalis Eccleſiæ; ſed non poteſt extendi ad Papam.* Sic clarè & perſpicuè *Sedis indefectibilem firmitatem*, cum Romani Pontificis *defectibilitate* conjungi poſſe declarat.

CAPUT XIII.

Joannis GERSONIS *eàdem de re ſententia: confutantur qui putant variâſſe Gerſonem: Dionyſii Carthuſiani loci repetuntur.*

JOANNES verò Gerſon ejus diſcipulus hæc coram Alexandro V. prædicat: de Indis quidem: *Habent Chriſtum*, inquit, *an purè? Quis doceat? Facilè in eis ſinceritas corrumpitur, cùm Eccleſiæ Romanæ non cohæreant, à quâ fidei certitudo petenda eſt.* De Græcis verò: *Illos mala tempeſtas à Sede Petri disjectos, non modò ſchiſmatis, ſed nonnullius etiam hæreſis macula fœdavit. Latinitas ipſa purior & immaculatior ſedem habet Petri, pro cujus fide ne deficeret, ſpecialiter oravit ille*, qui IN OMNIBUS EXAUDITUS EST PRO SUA REVERENTIA.

Gerſ. ſerm. Cor. Alex. v. in Aſcen. Domini, T. ij. ed. Dup. p. 136. Ib. p. 134.

Hæc docet ille, qui ubique aſſerit Romanum Pontificem, etiam de fide judicantem, errare potuiſſe: & in eodem quoque coram Alexandro V. ſermone prædixerat; *Quid, ſi quod perrarum eſt, ſummus Pontifex labatur in hæreſim, ut legimus Liberium Arianæ hæreſi ſubſcripſiſſe.* Cùm ergò doceret talia, tamen Eccleſiæ Romanæ inconcuſſam prædicabat fidem.

Ib. p. 135. Id. prop. facta coram Angl. conſ. iv. ib. pag. 128.

Hinc etiam illud: *Papa fluit, Papatus ſtabilis eſt*; quo ſcilicet oſtenderet, in Papâ mortali, labili, atque ut vocat *deviabili*, inconcuſſam tamen Papatûs à Chriſto inſtituti ſtare rationem.

vid. tract. de Unit. Eccl. conſid. x. ib. p. 117. conſid. de pac. ib. p. 69. & ſeq. libel. de auſer. Pap. p. 209. & ſeq.

Neque audiendi qui dicunt, variâſſe Gerſonem eumque ſub Alexandro V. infallibilitatis Pontificiæ defenſorem, circa Conſtantienſis Concilii tempora in aliam ſententiam deflexiſſe. Qui ſi legiſſent tractatum *de unitate Eccleſiaſticâ*, & *conſiderationes de pace*, anno 1403. editas; *ſi propoſitiones coram Anglicis* ante Concilium Piſanum, anno 1408. ſi tractatum *de auferibilitate Papæ*; ſi *conſiderationes quatuor*, alioſque tractatus circa Alexandri V. Pontificatum; facilè intelligerent ejuſdem fixam invariabilemque ſententiam, Concilium Papæ, ut *indeviabile deviabili*, anteponi oportere.

Certè hæc ſcribebat tum : *Jubebit exempli gratiâ ſummus Pontifex, coram Theologis expertis, quòd fideles credant Spiritum Sanctum non procedere à Patre & Filio, Theologorum erit doctrinaliter reſiſtere*, &c. Ergo id jubere potuiſſe credebat, quod Evangelicæ doctrinæ repugnaret, haud minùs inconcuſſâ Eccleſiæ Romanæ Sede.

Id. de auferib. Pap. conſid. xiv. ib. p. 218.

Hæc quidem oſtendunt non à Joanne Gerſone diverſis temporibus, diverſa dicta eſſe; ſed quæ iſti diverſa putant, in unam reverà coire ſententiam. Quod item demonſtrat pius ille doctuſque Dionyſius Carthuſianus, qui, & Papam in judicando *fallibilem* & Eccleſiæ Romanæ fidem nihilo ſeciùs *nunquam defecturam* credidit. Adeò liquebat, hæc duo ſimul ſtare. Atque hinc utraque amplexi Gallicani Patres, & conſenſum Eccleſiæ poſt Pontificalia decreta neceſſarium, & nihilo ſeciùs, *Apoſtolicæ Sedis, in quâ fides prædicatur & unitas ſervatur Eccleſiæ, reverendam omnibus gentibus majeſtatem prædicant.*

Vid. Dion. Cart. tract. de aut. Pap. Tom. 1. ed. Colon.

Declar. Cler. Gall. 1682. Præf. & cap. iv.

CAPUT XIV.

Dubium reſolvitur: Eccleſiæ ſediſque Romanæ firmitas, ab Eccleſiæ Catholicæ firmitate: Eccleſiæ Romanæ Traditio, univerſalis Traditionis pars ac ſpecimen.

DICES ex antèdictis, nec ipſam quidem Romanam peculiarem Eccleſiam, Sedemque Apoſtolicam ſatis eſſe firmam; cùm oſtenderimus, de Romanorum Pontificum, Cæleſtini, Leonis, Agathonis, aliorumque decretis in Synodis œcumenicis habitam quæſtionem; cùm ea decreta, toto Clero Romano conſentiente, Agathonis etiam toto fere Occidentali Concilio probante, & condecernente, edita fuerint.

Id qui objiciunt, non ſatis advertunt, quid immotum invictumque diximus; nempe id quod infixum penitùs inſertumque ſit. Hæc eſt illa Petri; hæc eſt Romana fides, quam ipſa ſucceſſio certi inſtar firmique dogmatis attulerit. Neque verò probamus Turrecrematam, alioſque docere viſos, Papam quidem per ſeſe errare in fide, etiam prædicando & definiendo poſſe; non autem ſi cum Cardinalibus ac Synodo ſuâ deliberet; tanquam peculiaris Papæ Synodus, aut Cardinalium Collegium, id Papæ tribuant, ut errare non poſſit. Certiora cogitent oportet, qui Eccleſiæ Romanæ, Sediſque Apoſtolicæ inviolabilem ſtatum fidemque prædicent: nempè id eventurum nunquam, ut quemadmodùm Eccleſiæ, exempli gratiâ, Conſtantinopolitanæ, Alexandrinæ, & nunc Anglicanæ, Danicæ; ita Eccleſiæ Romanæ error inhæreat; quem contumace propoſito tueatur, & à veræ Eccleſiæ ſe abrumpat ſinu. Neque verò unquam Romani Pontifices refugerunt, ut quod Cleri ſui conſenſu judicâſſent, cum œcumenicâ Synodo, ſi res poſtularet, æquo animo retractarent. Quo profectò conſtabat, ſi aliquid fortè erroris irreperet, certè abeſſe contumaciam, quâ ſolâ fit hæreſis. Quin vidimus ſanctum Zozimum cum Clero ſuo ſedentem compro-

bâſſe quidem Cæleſtii fidem, at nullâ contumaciâ; atque ab Africanis Patribus commonitum, ſtatim ad meliora ac priſca rediiſſe. Quantò magis ſi tota Eccleſia, aut œcumenica Synodus ipſum commonuiſſet.

Unam ergò Eccleſiâm Catholicam, utpote Spiritûs Sancti Magiſterio inſtructam, quæque eam repræſentet, Synodum œcumenicam, eam eſſe credimus, in quam circa fidem nullus unquam obrepat defectus, neque per contumaciam, neque per imprudentiam: Clerum verò Romanum, ſi quid erraret, ab Eccleſiâ Catholicâ, atque ejus œcumenicâ Synodo dirigi, revocari, doceri debere, perficique omninò, ne error inoleſcat. Unde illa Romanæ Eccleſiæ, Sediſque Apoſtolicæ invicta firmitas, ipsâ Eccleſiæ Catholicæ firmitate conſtat: quæ quidem Eccleſia Catholica, cùm ex Chriſti promiſſione ſit immobilis, Petri ſucceſſionem, eique conjunctam principalem Eccleſiam, Sedemque Romanam, partem Eccleſiæ neceſſariam, eâ vi quæ totum continet, ſtare quoque oportet.

Quamobrem firma quidem eſt Sedis Romanæ atque inconcuſſa Traditio; ſed illud robur Catholicæ Eccleſiæ Traditione conſtat. Unde Auguſtinus vim Traditionis exponens, id ſemper inculcat, ut quæ per univerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, non niſi ab Apoſtolis tradita & commendata credantur. Et Vincentius Lirinenſis firmum & inconcuſſum id eſſe definit, *quod ubique, quod ſemper eſt.* Cui congruit Tertulliani ſententia: *Quod apud multos unum invenitur, non eſt erratum, ſed traditum*; quo concludit fieri non potuiſſe, *ut tot ac tantæ Eccleſiæ in unam fidem erraverint.* Tum illud præcipuum, poſſibile non fuiſſe, ut Spiritus Sanctus *nullam earum in veritatem deduceret, ad hoc miſſus à* CHRISTO *ut eſſet Doctor veritatis.* Atque hinc illud invictum, *ut veritas nobis adjudicetur, quicumque in eâ regulâ incedimus, quam Eccleſia ab Apoſtolis, Apoſtoli à Chriſto, Chriſtus à Deo tradidit.* Quæ clarè demonſtrant, vim Traditionis in univerſalis Eccleſiæ conſenſione eſſe poſitam; in quâ quippè ſit certiſſimum Spiritûs Sancti Magiſterium. Neque ab eâ ſententiâ abludit his antiquior Irenæus: *Eccleſia enim*, inquit, *per univerſum Orbem uſque ad fines terræ ſeminata, & ab Apoſtolis & à Diſcipulis eorum accepit eam fidem, quæ eſt in unum Deum.* Ac rursùs: *Hanc prædicationem cùm acceperit & hanc fidem Eccleſia, & quidem in univerſum mundum diſſeminata, diligenter cuſtodit quaſi unam domum inhabitans.* Pulchrè, ut totius Orbis terrarum tam fida ſit, quàm unius domûs conſenſio. Atque iterum: *Traditionem itaque Apoſtolorum, in toto mundo manifeſtatam in omni Eccleſiâ adeſt perſpicere omnibus, qui vera velint audire*; & continuò hujus univerſalis Traditionis egregium ſpecimen editurus, Eccleſiæ principalis, Romanæ ſcilicet, Traditionem adducit, quâ, inquit, *confundimus eos, qui quoquo modo præter quàm oportet colligunt.* Ac meritò univerſali Traditione propoſitâ, partem ejus neceſſariam, Eccleſiæ Romanæ Traditionem commendat; cùm profectò certum eſſet, non potuiſſe fieri, ut à reliquis Eccleſiis diſcreparet, in quâ omnes unitatem ſervare debeant.

Aug. de Bapt. cont. Donat. lib. ij. cap. vij. n. 12. Tom. ix. p. 102. lib. iv. cap. xxiv. n. 31. p. 140. ep. liv. al. cxviij. n. 1. T. ij. p. 124.

Vinc. Lir. comm. 1. c. iij. Tom. vij. Bibl. Patr. p. 250.

Tertull. de Præſcr. hæret. cap. xxviij. ed. Prior. pag. 211.

Ib. cap. xxxvij. pag. 215.

Iren. lib. 1. cont. hæreſ. c. x. n. 2. p. 48.

Ib. n. 2. p. 49.

Ib. lib. iij. c. iij. n. 1. p. 175.

Ib. n. 2.

Quæ cùm ita ſint, apparet Eccleſiam Catholicam primitùs eſſe immotam cui dictum ſit: *Portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*; & : *Ecce ego vobiſcum ſum*: Eccleſiam verò Romanam ita eſſe immotam, ut partem Eccleſiæ principalem ſummèque neceſſariam; quæ mater ac magiſtra Eccleſiarum, totam ipſam Eccleſiam matrem ac magiſtram agnoſcat.

Atque hinc obiter illud ſolvitur, quod paſſim objiciunt: *Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum:* nec ſi diſcipulorum turba millies congregetur, ideò magiſtrum autoritate vincet. Id quidem Chriſtum de ſe dicere, ut magiſtro unico, ſequentia docent; *nec ſervus ſuper Dominum ſuum.* Neque enim Chriſtiani alterius quàm Chriſti ſervi ſumus; ſed propter reverentiam quorumdam Romanorum Pontificum, qui hunc ſibi locum attribuunt, reſpondemus ex antèdictis: in Chriſtianâ Eccleſiâ docendi autoritatem acceptæ à Chriſto per Apoſtolos Traditionis niti teſtimonio. Porrò Traditionis omnes Epiſcopi teſtes ſunt; ac vis teſtimonii teſtium conſenſu conſtat. Summa ergò autoritas in eo conſenſu eſt poſita. Tum, Papa in Chriſti nomine, reſpectu Eccleſiarum particularium eſt magiſter ille quidem, ſed reſpectu Eccleſiæ Catholicæ diſcipulus, cùm in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione manifeſtum appareat Spiritûs Sancti Magiſterium. Matt. x. 24.

CAPUT XV.

Ex Sedis Apoſtolicæ immobili firmitate concludi cauſas fidei ad eam Sedem referendas; non autem propterea infallibili judicio finiendas: formulæ interrogandi Romani Pontificis, de ejus judicio piam præſumptionem, non tamen continuò certam fidem fuiſſe; cujus rei exempla proferuntur.

JAM ex totâ antecedente doctrinâ id facilè conſequemur, ut majores, ac præſertim fidei quæſtiones, in eâ potiſſimùm Sede definiri oporteat, in quâ error non obtineat; & ab eo potiſſimùm Pontifice, qui in eam ſeriem intexatur, quæ à fide penitùs abrumpi nequeat. Id voluit ſanctus Bernardus loco celebri ad Innocentium II. *Oportet ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quæque & ſcandala emergentia in Regno Dei, ea præſertim quæ de fide contingunt: dignum namque arbitror, ibi potiſſimùm reſarciri damna fidei, ubi non poſſit fides ſentire defectum. Hæc quippe hujus prærogativa Sedis.* En *Sedis* univerſim ex antiquâ Traditione; non ſinguli cujuſque Romani Pontificis; quâ tamen prærogativâ Sedis id fit, ut de fidei periculis ad ejus ſedis Præſidem potiſſimè referatur. Pergit: *Cui enim alteri aliquandò dictum eſt;* EGO PRO TE ROGAVI PETRE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA? *Ergò quod ſequitur à Petri ſucceſſore exigitur:* ET TU ALIQUANDÒ CONVERSUS CONFIRMA FRATRES TUOS. Exigitur certè; quis enim neget id à Petri ſucceſſore poſtulari? An id officii ſit ſemper ac neceſſariò præſtiturus, Bernardus non dicit; ac fidenter dixerim, ad Bernardi tempora dixiſſe neminem. Bern. ep. cxc. ſive Tract. cont. Abæl. ad Innoc. ij. Præf. Tom. 1. Bened. p. 643.

Interim de Pontificis reſponſo optima quæque præſumebant; atque hinc illæ formulæ interrogandi de fide Romani Pontificis; Hieronymi quidem clamantis ad Damaſum: *Ego nullum primum niſi Chriſtum ſequens, Beatudini tuæ, id eſt Cathedra Petri communione conſocior; ſuper illam petram ædificatam Eccleſiam ſcio; quicumque extra hanc domum agnum comederit, profa-* Hier. ep. xiv. ad Damaſ. alias lvij. T. iv. part. ij. p. 19. 20.

Digitized by Google

nus eſt ; ſi quis in Arcâ Noë non fuerit , peribit regnante diluvio. Quæ de Sedis dignitate præfatus , de ipſo Damaſo hæc inferr : *Quicumque tecum non colligit , ſpargit ; hoc eſt , qui Chriſti non eſt , Antichriſti eſt.* Ac paulo poſt : *Decernite , obſecro : non timebo tres hypoſtaſes dicere , ſi jubetis.* Cui cognatum illud ſupra memoratum Juſtiniani ad Hormiſdam de uno Ttinitatis crucifixo : *Hoc enim reputamus Catholicum , quod veſtro religioſo reſponſo fuerit intimatum.*

Sup. lib. ix. c. xvj. ep. ij. Juſt. ad Horm. T.iv. Conc. p. 1517.

Quæ formulæ ideò per totam Eccleſiam frequentatæ ; quòd in Clero Romano tanra lux , tanta doctrina eſſet , atque in docendâ fide tanta cautio , tantum præteteà in Sede nunquam defecturâ Chriſti præſidium ; ut facilè præſumerent , ejus Sedis Præſulem officio non defuturum. Cæterùm ſi hæc ad ſummos apices , non Sedi ſucceſſionique univetſim , ſed ſingulis quibuſque Romanis Pontificibus tribuendum putant , jam dicant Liberio , dicant Sergio III. dicant cæteris , à quorum communione tantiſper abſtinendum fuir : *Qui tecum non colligit , ſpargit.* Dicant Honorio : *Non timebo unam , duaſve voluntates tacere vel promere , ſi jubeatis ;* tota quidem Eccleſia confunderur. Hæc ergò piæ fiduciæ , non cettæ ſunt fidei,

Quod ad Hormiſdam attinet , recordentur velim , poſtquam à Juſtiniano interrogatus , ſpem Orientis haud ſaris idoneo teſponſo deſtituit , Otientalem Eccleſiam in priſcâ ſententiâ perſtiriſſe ; ac demum perpuliſſe Romanos , ut unum Trinitatis crucifixum ſecum agnoſcerenr. Jam illud recordemur , Patres arque ipſos Romanos Pontifices , ſæpe ita eſſe locutos , ut qui de Romani Pontificis judicio dubitarent. Hinc quæſitum in Synodis genetalibus , an eotum decreta rectè haberent , necne. Hinc illud Auguſtini : *Romanos Clericos nihil veritati* nocituros , ſed tantùm *inuſturos ſibi prævaricationis notam* , ſi ſancti Innocentii decreta teſcidiſſent. Hinc illa conteſtatio Monachorum Hieroſolymitanorum, innocuos ſe eſſe, ſi Martinus cum Concilio ſuo prava & fidei adverſa definîſſet. Mulra ejuſmodi retulimus , quæ utique cum illis formulis concilianda ſunt , ut una ſir Eccleſiaſticæ doctrinæ facies. Conciliantur autem , ſi de Romani Pontificis judicio dubitatum quidem , ſed interim optimè præſumptum eſſe dicamus.

Aug. lib. ij. ad Boniſ. c. iii. n. 5. T. x. p. 434. Vid. Conc. Later. ſub. Mart. j. ſecr. ij. T. vj. Conc. p. 117.

Quin etiam memoravimus ſimiles de cæteris quoque Epiſcopis locutiones , atque illud imprimis Concilii Romani ſub Damaſo : *Neque enim hæreſis malum cadere in Dei Antiſtites poteſt* : non quòd Epiſcopi à fide cadere non poſſent ; ſed quòd id futurum non facilè præſumerent.

Sup lib. ix. cap. xix. ep. Synod. Cōc. Rom. ſub Damaſ. Coll. Holſt. Part. j. p. 166. Tom. ij. Conc. p. 892.

Notum illud Cypriani ad Florentium Pupianum (*d*) in ſe rebellantem , de ſingulis quoque Epiſcopis dictum : *Nec hæc jacto , ſed dolens profero : cùm te judicem Dei conſtituas , & Chriſti , qui dicit ad Apoſtolos , ac per hos ad omnes præpoſitos , qui Apoſtolis vicariâ ordinatione ſuccedunt :* QUI AUDIT VOS ME AUDIT . . . . *inde enim ſchiſmata & hæreſes obortæ ſunt , & oriuntur , dum Epiſcopus , qui unus eſt , & Eccleſiæ præeſt , ſuperbâ quorumdam præſumptione contemnitur , & homo dignatione Dei honoratus , indignus hominibus judicatur.* Quem locum ad cujuſcumque Diœceſis Epiſcopum pertinere , & ſermonis probat ſeries , & noviſſimus autor anonymus confitetur. An ergò vo-

Cypr. ep. lxvj. n. 3. ad Flor. Pup. edit. Amſt. lxix. Rigalt.

Anon. de libert. lib. vij. c. viij. n. 7.

(*d*) *Ad Florentinum Pupianum.*] Is in Africâ , ut videtur , Epiſcopus fuit , qui cùm Novatiani partibus adhæreret , Cypriano nomen Primatis & etiam Epiſcopi denegabat.

lebant

lebant ſingulis Epiſcopis ſic aptari illud : *Qui vos audit me audit*, ut nemo à fide caderet, nemini unquam obſiſtendum eſſet? Hæc aptè, hæc temperatè hæc pià fiduciâ præſumebant, non ad extremos apices exigebant. Similis locus apud Cyprianum, in epiſtolâ ad Cornelium Papam. Quid Hieronymus ? Nonne de Rufino hæc prodidit : *Scribis quoque me literis indicaſſe, quod Papa Theophilus expoſitionem fidei nuper ediderit, & polliceris, quod quidquid ille ſcripſerit tu ſequaris* ? An ergo Alexandrinum Antiſtitem infallibilem cogitabat ? Subdit Hieronymus : *Si Papæ Theophili ſententiis delectaris, & nefas putas Pontificum decreta convelli, quid de cæteris dicis, quos ipſe damnavit ?* Adeò optima quæque de Epiſcoporum judiciis præſumebant, neque tantùm in fidei quæſtionibus, ſed etiam in particularibus cauſis. Unde ſubdit : *Quid de Anaſtaſio, de quo nulli, ut ais, verum videtur, ut tantæ urbis ſacerdos, vel innocenti tibi facere injuriam potuerit, vel abſenti.* Nempe adverſarii, ſi de fide ageretur, ſtrictè illud urgerent, non potuiſſe fieri, ut Anaſtaſius Romanus Pontifex à fide deficeret : cùm de Rufini peculiari causâ agatur, fateri coguntur, humani ſermonis conſuetudine, pro certis aſſumi ſolita, quæ pià fiduciâ præſumerent.

Cyp. ad Corn. LIX. al. LV. Apol. Hier adv. Ruf. ib. iij. Tom iv. part. ij. p. 453. Ib. p. 455. Ibid.

Sexcenta ejuſmodi commemorare poſſem, ſed in re tàm obviâ pudet eſſe diligentem. Quin ipſe noviſſimus ſcriptor Anonymus quanta refert, quæ per ſe ipſa vana ſint, niſi in noſtram interpretationem temperentur! Nempe Innocentius I. ad Macedonas hæc ſcripſit : *Adverti Sedi Apoſtolicæ, ad quam relatio, quaſi ad caput Eccleſiarum miſſa currebat, aliquam fieri injuriam, cujus adhuc in ambiguum ſententia (e) duceretur.* Hîc Anonymus, qui nihil niſi infallibilitatem cogitat, ſtatim infert, Romanorum Pontificum in fide certiſſimum eſſe judicium. Atqui non de fide, ſed de diſciplinâ variabili agebatur. Percurrat capitula Lector diligens, nihil aliud quàm inſtituta Eccleſiaſtica inveniet ; cujusmodi decreta non ſemper admitti, & etiam ad incudem revocari poſſe, idem Anonymus cum Theologis omnibus confitetur. Tùm illud Innocentii perpendatur : *Adverti Sedi Apoſtolicæ aliquam fieri injuriam, cujus adhuc in ambiguum ſententia duceretur.* Audis *aliquam injuriam* ; non hæreticos, non ſchiſmaticos cogitabat : *aliquam injuriam* fieri querebatur, quòd de tantâ poteſtate non ſatis æqua præſumerent ; ut etiam ſi de fide ageretur, locus hic adverſario nihil prodeſſet.

Innoc. j. ep. xxij. ad Maced. T. ij. Conc. p. 1272.

Idem Autor laudat Tarraconenſe Concilium, ejusque epiſtolam ad Hilarum Papam, in quâ ſic habetur : *Privilegium veſtræ Sedis, quo per totum Orbem beatiſſimi Petri prædicatio univerſorum illuminationi proſpexit*, &c. ſubdunt : *Ad fidem recurrimus Apoſtolico ore laudatam : inde reſponſa quærentes, unde nihil errore, nihil præſumptione, ſed Pontificali totum deliberatione præcipitur.* De Silvani Calaguritani causâ agebatur, ejusque ordinationibus præter canones factis : id petunt ab Hilaro, *ut quid ſuper hac parte obſervare velitis, Apoſtolicis affatibus inſtruantur.* Ac poſteà : *Erit veſter triumphus, ſi Apoſtolatûs veſtri temporibus, quod ſancti Petri Cathedra obtinet, Catholica audiat Eccleſia.* Exclamant Papam in fide eſſe infallibilem, cùm de fide nullus quæreret. Præſumebat Synodus Pontificem, cui depoſitum fidei

Anon. lib. 1. c. v. n. 12. Conc. Tarrag. ep. 1. ad Hilar. T. iv Conc. p. 1033.

(e) *Sententia.*] Hic agit Innocentius de eâ ſententiâ, quâ Siricius Papa an. 390. Bonoſii ordinationes damnaverat.

commiſſum eſſet, ut in illo depoſito, ita in peculiaribus cauſis, *nihil errore, nihil præſumptione*; ſed omnia *Pontificali deliberatione* geſturum, ut in tantâ Sede fieri conſueverat. Cætera ejuſmodi æquè inania commemorare piget.

Conc. Later. iij. ſub. Paſch. ij. Tom.x. Conc. pag. 767.& ſeq. vid. Urſp. an. 1116.

Memoratur & illud Paſchalis II. in Concilio Lateranenſi III. De privilegio agebatur, quod ad inveſtituras laicales tuendas, Henricus V. Imperator à Paſchale II. in vinculis detento, per vim extorſerat. Bruno Signinus Epiſcopus dixit: *Gratias agamus omnipotenti Deo, qui Dominum Paſchalem audivimus proprio ore clamantem, illud privilegium, quod pravitatem & hæreſim continebat.* Hîc quidam Epiſcopi commonere cœperunt Paſchalem hæreticum immeritò appellari: privilegium illud malum quidem fuiſſe; hæreſim non fuiſſe. Paſchalis deinde hæreſis horrendâ voce pulſatus, in hæc verba prorumpit: *Fratres & Domini mei, audite: Eccleſia iſta nunquam habuit hæreſes; imò hîc omnes hæreſes conquaſſatæ ſunt; & pro hâc Eccleſiâ Filius Dei in paſſione oravit, cum dixit*; EGO PRO TE ROGAVI, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Hæc ſi ad extremos apices urgent, dicant velim, an putent Papam nec hæreticum eſſe poſſe; profeſſionem hæreticam ab eo, ne per vim quidem, extorqueri poſſe. Non id dicent, ſat ſcio. Ergò hæc ad commodam interpretationem temperanda, quâ de Pontifice, propter honorem Sedis, optima præſumantur.

Côc. Vien. Tom.x. ep. ad Paſch. ij. p. 785.

Quid quod Guido Viennenſis, tum Legatus Apoſtolicus, mox Callixtus II. Papa in Viennenſi Synodo definivit, *dictante Spiritu Sancto, Inveſtituram omnem de manu laicâ hæreſim eſſe judicamus*? Quid quod Paſchalis II. hæc decreta firmavit, ſeque adeò in eam hæreſim, per vim quidem, ſed tamen lapſum eſſe confeſſus eſt? Quid quòd eadem Synodus, Sanctis Epiſcopis conſentientibus, ad Paſchalem ſcripſit: (ibid.) *Si noſtræ paternitatis aſſertiones roborare nolueritis, nos à veſtrâ obedientiâ repelletis.* Ubi tum illud: *Qui tecum non colligit, ſpargit*? Ubi illud: *Hoc reputamus Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo fuerit intimatum*? Siquidem ea ad extremos apices exigantur. Ex quibus colligitur, quæcumque pro hac infallibilitate ſpecioſiſſima venditant, ea penitùs introſpecta, nihil aliud præferre, præter præſumptionem probabilem ac piam fiduciam.

Sic profectò nobis integra, quod ad fidem attinet, judiciorum Eccleſiaſticorum ratio conſtat. Sic enim intelligimus, aliud eſſe, quod piâ fiduciâ præſumimus, aliud quod certâ fide credimus. Cùm Epiſcopi ac Synodi particulares de fide judicant, hos vera judicâſſe pia fiducia ſuadet; ſuccurrit enim illud: (Matt. xviij. 20.) *Ubi ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum*: meritòque præſumitur, tanto præſidio fultos, officio non defuturos, neque aberraturos ab antiquâ Eccleſiarum ſuarum Traditione, cujus cuſtodes ſunt. Jam ſi ad Romanum Antiſtitem quæſtio devolvitur; atque is Eccleſiarum omnium communione vigens, ad quem proinde omnia referuntur, promit judicium ex illâ Petri Sede, quæ eſt ædificata in generationem & generationem, ubi ſtabiliendæ fidei tanta conſtantia & adverſùs hæreſes atque novitates tanta cautela eſſe ſolet; multò magis præſumitur judicium, ex Petri æquitate ac prædicatione & communi Eccleſiarum Traditione eſſe depromptum. Cùm verò Eccleſia Catholica ipſa decernit, aut ipſa conſentit, non præſumptio, ſed res ipſa; nec jam pia illa fiducia, ſed πληροφορία, quàm Paulus appellat, ac plenæ fidei certitudo.

Digitized by Google

CAPUT XVI.

De ſancto THOMA *&* S. BONVENTURA *Facultatis Pariſienſis Doctoribus, quid* GERSON *ſenſerit: utriuſque ac præſertim Angelici Doctoris ſententia explicatur.*

QUANQUAM Theologi graves, poſtquam exploratam habent Patrum ſententiam, non multum commoveri ſolent novellis ſcholaſticorum opinionibus; noſtra tamen poſtulat ergà Sanctum Thomam ac Sanctum Bonaventuram, ſcholæ Pariſienſis decora, reverentia ſingularis, ne illos ſilentio prætermittamus.

Et quidem Joannes Gerſon ſermone Conſtantiæ dicto, feſto die Sancti Antonii, in hæc verba: *Nuptiæ factæ ſunt in Cana Galileæ*; poſteaquàm retulit illud Seſſionis V. Conſtantienſis, de Conciliari poteſtate decretum: *Huic*, inquit, *veritati fundata ſupra petram ſacræ Scripturæ quiſquis à propoſito detrahit, cadit in hæreſim jam damnatam, quam nullus unquam Theologus maximè Pariſienſis & Sanctus aſſeruit. Vidi nuper ſanctum Thomam & Bonaventuram dantes ſupremam & plenam ſummo Pontifici poteſtatem Eccleſiaſticam. Rectè procul dubio; ſed hoc faciunt in comparatione ad fideles ſingulos & particulares Eccleſias.* Hæc Gerſon; neque reverà quidquam aliud apud Sanctos illos Doctores legimus. Joan. ij. 1. Gerſ. ſerm. in feſto S. Anto. T. ij. Dup p. 355.

Certè Sanctus Thomas alicubi docet, *ad Romanum Pontificem à Synodo appellari, quæ omnia patent ex geſtis Chalcedonenſis Synodi.* Quo uno ſatis conſtat, ſanctum Doctorem locutum generatim de Synodis, abſtrahendo ab univerſali vel particulari Synodo. In actis enim Chalcedonenſibus videmus appellatum à particulari Flaviani Conſtantinopolitani Synodo, ad ſanctum Leonem; à Synodo univerſali appellatum fuiſſe non videmus. Jam de Pontificià infallibilitate, quem unum quæſtionum fontem vidimus, apud Bonaventuram quidem nihil invenio, quo eam Romano Pontifici aſſerat. Imò verò tractans promiſſionem illam, quâ Pontificia infallibilitas vel maximè ſtare videatur; *Rogavi pro te, &c.* Bonaventura ſic exponit, ut ad fidem Eccleſiæ Catholicæ referat. Bonav. T. ij. exp. in Ev. Luc. c. xxij.

Sanctum verò Thomam audimus eodem modò exponentem: *Univerſalis Eccleſiæ fides non poteſt deficere, domino dicente,* ROGAVI PRO TE, UT, &c. Vid. comm. S. Thom. in Evang Luc.

Huic interpretationi reliqua ſancti Doctoris, in 2ª. 2ª. de fide tractantis, doctrina congruit: nam quæſtione I. articulo IX. ſic habet: *Sed contra eſt, quod Eccleſia univerſalis non poteſt errare, quia à Spiritu Sancto gubernatur, qui eſt Spiritus veritatis: hoc enim promiſit Dominus Diſcipulis, Joan. XVI. dicens:* CUM VENERIT ILLE SPIRITUS VERITATIS, DOCEBIT VOS OMNEM VERITATEM. S. Thom. 2ª. 2ª. qu. 1. art. ix. *Sed contra.* Joan. xvj. 13.

Eodem articulo ad tertium exponens, cur in Symbolo ita dicatur, *Credo in Deum*, quod ad fidem formatam, id eſt cum charitate conjunctam pertinet, ait: *Quod confeſſio fidei traditur in Symbolo quaſi ex perſona totius Eccleſiæ,* S. Thom. ib. ad 3um.

qua per fidem unitur. Fides autem Eccleſiæ eſt fides formata : talis enim fides invenitur in omnibus illis, qui ſunt numero & merito de Eccleſiâ. Quare illud : *Rogavi pro te ut non deficiat fides tua*, fidei formatæ eſt. Talis enim fides Petro promittitur, & meritò refertur ad univerſalem Eccleſiam, cui ſemper ineſſe conſtat fidem, eamque formatam.

Id.ib.art. x. in corpor

Anton. ſum.Theol. part.iij. parag. iv. p. 418. verſo.

S. Thom. loc. cit. *Sed contra.*

Quod autem idem Doctor articulo ſequente, concludit. *Quòd ad ſummum Pontificem pertineat fidei Symbolum ordinare*, ita eſt intelligendum, ut ad ipſum præcipuè; ut ſine ipſo ad nullum; denique ut ad ipſum, ut publicam perſonam, hoc eſt, *utentem Concilio, & requirentem adjutorium univerſalis Eccleſiæ*; quemadmodum Antoninus Thomæ diſcipulus exponebat.

Unde ſanctus Doctor eodem articulo X. ſic habet : *Sed contra eſt, quòd editio ſymboli facta eſt in Synodo generali; ſed ejuſmodi Synodus autoritate ſolius ſummi Pontificis poteſt congregari, ut habetur* in Decr. diſt. 17. *Ergò editio ſymboli ad autoritatem ſummi Pontificis pertinet :* ſummi certè Pontificis, *utendis Concilio & requirentis adjutorium univerſalis Eccleſiæ.*

Ib. ad 2um.

Et ibidem ad 2um, reſpondens ad illud Synodi Epheſinæ interdictum, quòd aliam fidem præter Nicænam nulli proferre liceat, ſic ait : *Ad ſecundum dicendum, quod prohibitio & ſententia Synodi ſe extendit ad privatas perſonas, quarum non eſt determinare de fide. Non enim per ejuſmodi ſententiam Synodi generalis ablata eſt poteſtas ſequenti Synodo novam editionem Symboli facere; non quidem aliam fidem continentem, ſed eandem magis expoſitam : ſic enim qualibet Synodus obſervavit, ut ſequens Synodus aliquid exponeret ſuprà id quod præcedens Synodus expoſuerat, propter neceſſitatem alicujus hæreſis inſurgentis. Unde pertinet ad ſummum Pontificem, cujus autoritate Synodus congregatur & ejus ſententia confirmatur.* Porro confirmare quid ſit alibi diximus, nec repugnat ſanctus Thomas; ſed Eccleſiaſticam vocem ex univerſali Traditione intelligendam relinquit.

Sup. lib. viij. cap. ij. & ſeq.

S.Thom. ib. art. ix. *Sed contra.*

Idem ſanctus Doctor articulo IX. præcedente dixerat, argumento *ſed contra : Symbolum eſt autoritate univerſalis Eccleſiæ editum : nihil ergò inconveniens in eo continetur.* Hîc robur, hîc omnimoda & inconcuſſa firmitudo.

Id.ib.art. x. in corp.

Cùm ergò concludit in corpore articuli X : Quòd *ad ſummi Pontificis autoritatem pertineat editio Symboli; quòd ad ejus autoritatem pertineat finaliter determinare ea quæ ſunt fidei, ut ab omnibus inconcuſſâ fide teneantur; quòd unitas ſervari non poteſt, niſi quæſtio fidei determinetur per eum qui toti Eccleſiæ præeſt, ut ſic ejus ſententia firmiter à totâ Eccleſiâ teneatur :* intellige ex ipſo, non quòd in ſummo Pontifice ſolo ea autoritas reſideat : nam univerſali Eccleſiæ, ejuſque Synodis tribuit *autoritatem & poteſtatem* edendi Symboli, eamque inconcuſſam; ſed quòd in ſummo Pontifice ſit ea autoritas, quæ omnibus præſit, quæ omnes moveat ad unitatem, quæ ubi opus eſt, & omnes convocet & acta confirmet. Qui autem convocat & confirmat, non proinde ipſe ſolus judicat atque determinat; ſed omnium judicio determinationique conſentit, atque ex eis pronunciat.

Ibid art ix. *Sed contra.*

Sic ejus ſententia à totâ Eccleſiâ firmiter tenetur, ut dixit ſanctus Thomas : Quia ex omnium ſenſu ac totius Eccleſiæ Traditione judicat. Unde etiam Synodi ſententia, ejus ſententia eſt; alluditque Sanctus Thomas ad eum decernendi morem qui jam obtinuerat, ut ſub Papæ nomine Synodale decre-

Digitized by Google

tum ederetur, atque ipſe, Synodo approbante, decerneret.

Ex quibus intelligitur, id quod ipſe ſanctus Doctor ſic deinde concludit: *Et ideò ad ſolam autoritatem ſummi Pontificis pertinet nova editio Symboli, ſicut & omnia alia quæ pertinent ad totam Eccleſiam, ut congrègare Synodum & alia ejuſmodi:* ſatis enim ex dictis patet, *Symboli editionem ad ſolam autoritatem* referri Pontificis, quòd & ipſa præcipua ſit, & ſine illâ nihil fiat, aut valeat, quod ſæpè diximus. Ib. art x. In corp.

Cùm autem Sanctus Thomas ait, ad ſummum Pontificem pertinere, ut congreget Synodum, oſtendit ſe loqui de ordinariis caſibus; cùm omnes fateantur, multos eſſe caſus, quibus Synodus, etiam invito ſummo Pontifice, congregari poſſit, ut vidimus.

Jam quòd idem ſanctus Doctor fidei unitatem inde proficiſci docet, quòd fidei quæſtio ad eum referatur, qui toti Eccleſiæ præſit; omnes Catholici conſentiunt: atque id eſt quod Joannes Gerſon his affirmat verbis: *Ea quæ fidei ſunt, debent eadem eſſe apud omnes; & hæc identitas & unitas, vix aut nunquam perpetuari poteſt, niſi recurſus eſſet finalis ad unum caput.* Non profectò quòd omnia à ſolo Papâ finiantur: nihil enim magis abhorret à Gerſonis ſententiâ; ſed quòd finale illud ſit, quod cum totâ Eccleſiâ Papa definiat. Gerſ. tract. de Conc. gen. unius obedient. T. ij. p. 28.

Meritò ergò Gerſon nihil ſe à Sancto Thomâ diſcrepare docet; ac ſi rectè intelligatur eorum ſententia, ſummâ quidem ipſâ in unum convenit. Id tantùm Gerſon, aliique Pariſienſes Sancti Thomæ doctrinæ addiderunt, quòd diuturniſſimi atque hactenùs inexperti ſchiſmatis malis docti, multa experiri, multa prævidere coacti ſunt, circa diſſenſionem Synodi ac Papæ, quæ ſanctus Thomas non attigit, tùm quòd occaſio & tempus non id poſtulabat, tùm quòd minùs neceſſaria videbantur rudioribus Theologis, quos ipſe in Summâ inſtruebat. Unde hìc ſumma capita attigiſſe contentus reliqua prætermittit.

Denique quòd ſanctus Thomas eodem articulo X. majores ac difficiliores quæſtiones ad ſummum Pontificem referri inde probat, *quòd Dominus* Luc. XXII. *Petro dixit, quem ſummum Pontificem conſtituit:* ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA; ET TU ALIQUANDÒ CONVERSUS CONFIRMA FRATRES TUOS: rectè omninò facit; atque id directè probant illa CHRISTI verba: *Confirma fratres tuos.* Quo quidem officio confirmandi fratres maximè opus eſt, in arduâ & ancipiti re; neque tamen concludendum, ad ſummum Pontificem propriè pertinere, *ut non deficiat fides ejus:* neque enim Sanctus Thomas id dicit; imò ex ejus dictis conſtitit, quòd illa non defectura fides Petri ſit ipſa univerſalis Eccleſiæ, aut certè peculiaris Eccleſiæ Romanæ fides. Atque ita Sanctus Thomas expoſuit, cùm hunc Lucæ locum deditâ operâ interpretaretur. S. Th. loc. cit.

Quare ſi rem, uti diximus, ſummâ ipſâ perpendimus, nihil ſanctus Thomas a reliquis Pariſienſibus differre videatur, quem tamen ſi perfractè nihil tale memorantem, ad Romani Pontificis omninò abſolutam atque independentem ab Eccleſiæ conſenſu autoritatem trahant, patiantur certè nos in doctrinâ Patrum, qui anteceſſerint, atque in poſterioribus, jam quæſtione motâ, Concilii Conſtantienſis judicatis, tutò acquieſcere.

Digitized by Google

dicto Janſenii libro; Datum pridiè Kal. Junii, anno 1653. Pontificatûs IX.

Eam definitionem per Nuncium Apoſtolicum miſit in Galliam cum duplici Brevi Apoſtolico; altero ad Regem; altero ad Epiſcopos Gallicanos. Rex, 4. Julii, anno 1653. dedit *Patentes*, quas vocant, *literas* ad Archiepiſcopos & Epiſcopos. His cùm declaraſſet nihil Innocentii Conſtitutione contineri, *quod Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus & Regiæ coronæ juribus eſſet adverſum*; Epiſcopos hortabatur atque admonebat, ut eam publicarent & executioni darent. Nam quod primum irrepſerat, id etiam *jubere* Regem, Clero poſtulante, ſublatum eſt.

Ib. p. 27. & 33.

Declar du Roi, &c. ib. 34.

Quid deinde in recipiendâ atque publicandâ Pontificiâ Conſtitutione Epiſcopi Gallicani geſſerint, docet relatio anno 1655. juſſu Congregationis Cleri Gallicani linguâ vulgari facta, atque edita ad rei memoriam ſempiternam; atque à quadraginta Epiſcopis, totoque ipſis adjuncto Preſbyterio, univerſi Cleri nomine ſubſignata.

Quæ ergò doceat illa relatio hæc ſunt. Primum quidem viſum eſſe, *ut ad firmiorem conſtitutionis executionem Sediſque Apoſtolicæ majorem dignitatem, atque Epiſcopatûs honorem, ipſa Conſtitutio facto Epiſcoporum cœtu reciperetur atque firmaretur.* Habitus ille cœtus undecimo Julii anno 1653. in ipſâ Regiâ, in eâ ſcilicet Luparæi palatii parte, in quâ morabatur eminentiſſimus Julius Cardinalis Mazarinus, præcipuus Regni adminiſter, qui ſacro cœtui præſidebat. Ib. p. 5.

Ibi primùm lectæ ſunt Patentes literæ, obſervatumque ab Epiſcopis, à Rege *pro more declaratum, ipſam Conſtitutionem nihil Regni juribus nocituram, juſſoſque Regis adminiſtros, ut operam ſuam in exequendâ Bullâ Epiſcopis adjungerent. Caterùm quòd attineret ad Conſtitutionis ſolennem receptionem, quæ autoritate Eccleſiaſticâ fieret, id totum Epiſcopali deliberationi à Rege permiſſum.* Atque iterùm: *Definitionem à Papâ editam, liberæ Epiſcoporum deliberationi relinquendam, ut ejus publicationem atque executionem decernerent, nullo coacti judicio ſæcularis poteſtatis.* Ib. p. 6. Ibid.

De ipsâ deliberatione, ſic eſt in noſtrâ relatione proditum: *Cùm Conſtitutionis materia & argumentum à duodecim annis per Gallias agitatum, omnibus notum eſſet, facilè agnitum, Pontificiâ Conſtitutione, firmatam antiquam Eccleſiæ fidem à Conciliis ac Patribus traditam, atque in Concilio Tridentino innovatam.... Itaque communi omnium ſententiâ concluſum ab Epiſcopis congregatis, ut acceptarent Bullam, omnique obſequio ac reverentiâ ſuſciperent, quæ in eâ deciſa eſſent.* Sic à Clero Gallicano Pontificia Conſtitutio, factâ deliberatione, ſuſcepta & *acceptata eſt*. Quam vocem rei exponendæ neceſſariam condonari nobis volumus: ut quæ linguâ noſtrâ aliquid ſpontaneum, atque, ut ita dicam, autoritativum ſonet. Ib. p. 7.

Ep. Syn. Epiſc. Gall. ad Leo. Mag. T. iij. Conc. pag. 1329. int. Leon. poſt epiſt. LXXVJ. al. LI.

Hîc ſubit recordatio ſuſceptæ à Majoribus noſtris ſancti Leonis adverſùs Eutychen epiſtolæ: *Quòd in eâ recognoſcerent fidei ſuæ ſenſum, & ita ſe ſemper ex Paternâ Traditione tenuiſſe.* Jam ad relationem redeamus.

* Scriptum legimus in Relatione *ad Papam*, mendo Typographico vel deſcriptoris incogitantiâ.

Decretum in eâdem congregatione Epiſcoporum, ut ad ſummum Pontificem & ad omnes Epiſcopos ſcriberetur: utque epiſtola ad Epiſcopos * *ita conſcriberetur, ut Epiſcopis Gallicanis conſtaret integrum jus definienda-*

rum, primo certè gradu primâque inſtantiâ, fidei quæſtionum, ubi id utile videretur: ſive pœnas juris decernendo adverſus manifeſtos hæreticos, ſive res Rel. p. 8. *dubias, congregatione habitâ, decidendo.* Sic Eccleſia Gallicana juris Epiſcopalis ubique recordatur.

Ibid. Epiſtolæ, congregatione habitâ, lectæ, probatæ, ac ſubſignatæ ſunt ab omnibus Epiſcopis, 15. Julii.

Ib. p. 36. Epiſtola ad Papam hæc habet: *Non ſolùm ex Chriſti Domini noſtri pollicitatione Petro factâ, ſed etiam ex actis priorum Pontificum, & anathematiſmis adversùs Apollinarium & Macedonium, nondùm ab ullâ œcumenicâ Synodo damnatos, à Damaſo paulo anteà jactis; judicia pro ſanciendâ regulâ fidei, à ſummis Pontificibus lata, ſuper Epiſcoporum conſultatione (ſive ſuam in actis relationis ſententiam ponant, ſive omittant, prout illis collibuerit) divinâ æquè ac ſummâ per univerſam Eccleſiam autoritate niti: cui Chriſtiani omnes ex officio, ipſius quoque mentis obſequium præſtare teneantur.* Quo loco id volebant, non eſſe ſemper neceſſariam Synodi œcumenicæ Ib p. 40. ſententiam, ut Chriſtiani ad fidei officium tenerentur; ſed omninò ſufficere, conſulentibus Epiſcopis, Romani Pontificis autoritatem; ſiquidem decretum ejus reciperetur, ut ipſi fecerant, atque à ſe factum eſſe geſtis indiderant ad rei memoriam.

In epiſtolâ ad Epiſcopos disertè ſcriptum erat: *Et ad Epiſcoporum neceſſa-* Ib. p. 41. *riam atque eſſentialem dignitatem pertinere, ut de fidei quæſtionibus primam ferrent ſententiam; & ne id facerent* (Epiſcopos qui Papam conſuluerant) *animorum diſſentionibus fuiſſe prohibitos.*

Addebant: ad nos Conſtitutione perlatâ, *Epiſcopos congregatos, ut deliberarent quid in hoc negotio facto opus eſſet, uno ſpiritu, uno corde, uno ore ita conſenſiſſe ad recipiendum illius judicium, cui per unitatem Chriſtiani Epiſcopatûs Hierarchicâ ſubordinatione colligati eſſent; ut meritò crediderint propoſitionum condemnationem, unà cum eo à ſe quoque eſſe prolatam ac pronunciatam.* Sic ſe Epiſcopos, hoc eſt, *conjudices* & *condecernentes*, quòd ſæpè diximus; ſuumque conſenſum, non nudi obſequii, ſed etiam judicii, decretique Eccleſiaſtici loco eſſe meminerant.

Hæc triginta Epiſcopi decreverunt, ſubſignârunt, totâ Galliâ divulgârunt; eoque Spiritu omnes Epiſcopi Conſtitutionem ad ſe ab eo cœtu miſſam receperunt; ut dubium non ſit, quin communis is fuerit Eccleſiæ Gallicanæ ſenſus.

CAPUT

CAPUT XVIII.

Tres aliæ ſecutæ CLERI GALLICANI CONGREGATIONES *probant neceſſariam Epiſcoporum conſenſionem, atque hanc pro Eccleſiaſtico judicio eſſe habendam.*

PERGIT relatio docetque : *Harum turbarum autores, neque ſummi Pontificis autoritate, neque Eccleſia Gallicana univerſali aſſenſu cohiberi potuiſſe ;* ſubortam de genuinis propoſitionum ſenſibus quæſtionem, ſive vitilitigationem, cujus gratiâ (anno 1654. 9. Martii) XXXVIII. Epiſcopi iterùm ad Luparam, apud Eminentiſſimum Mazarinum convenirent. Rel.p.8.

Quæſtio gravis Patribus viſa eſt, atque omninò id agi, ut Conſtitutio evaneſceret, ſummuſque Pontifex tantùm inani murmure detonâſſe videretur. Itaque datum negotium aliquot Epiſcopis, ut quæ ad hanc rem facerent, diligenter ponderarent ; quorum relatione factâ, lectiſque Janſenii neceſſariis locis, aliiſque in eam rem editis ſcriptis atque documentis, re in deliberationem adductâ, *concluſum eſt* (à ſacro cœtu) *declaratum iri per modum judicii, viſis omnibus cauſæ ex utrâque parte documentis, in Conſtitutione damnatas propoſitiones, ut quæ Janſenii eſſent, ac ſenſu Janſenii, cujus judicii relatio ad ſummum Pontificem atque etiam ad univerſos Epiſcopos Gallicanos, datis literis, mitteretur,* 28. Martii, anno 1654. Ib. p.14. & 15.

Sic Epiſcopi in Conſtitutionis Apoſtolicæ executione atque interpretatione, ſubortâ difficultate, quam ad decreti fidei robur maximè pertinere conſtaret, agunt ut judices, idque ad Innocentium X. ſcribunt his verbis : *Ad munus Epiſcopale pertinere putavimus, recens excitatas à Clericis numero paucis contentiones, definitione noſtrâ compeſcere ; quâ Conſtitutionis Apoſtolicæ integra executio, quæ nobis commiſſa eſt, adversùs alienas à vero illius ſenſu expoſitiones ſanciatur.* Atque iterùm : *Nos in hâc urbe Pariſienſi congregati cenſuimus, & per epiſtolam encyclicam his literis adjunctam declaravimus, propoſitiones illas & opiniones eſſe Cornelii Janſenii, & in ſenſu ejuſdem Janſenii à Sanctitate veſtrâ damnatas, diſertis & manifeſtis verbis :* denique : *Conſtitutionem ordine canonico latam, atque genuino in ſenſu intellectam, quem litera iſta patefaciunt nos ſuſcipere teſtamur.* Ib.p.45 Ib.p.46.

Sic profectò teſtari pergunt conſenſionem ſuam, cùm ad Papalis decreti autoritatem accedit, judicium eſſe Eccleſiaſticum ; quâ etiam Conſtitutionis verus genuinuſque, quem ipſi admittant, ſenſus exponatur ; *genuino ſenſu*, inquiunt, *quem litera iſta patefaciunt.*

Epiſtolâ verò ad Præſules Gallicanos miſſâ, ſic dicunt : *Declaravimus & hoc noſtro judicio delaramus :* ut nemini dubium eſſe poſſit, quin judicium Eccleſiaſticum hâc ſuâ definitione protulerint. Ib. p 49.

Hæc igitur omnia ad Innocentium X. miſſa, ac per Epiſcopum Lutevenſem tum Romæ agentem tradita, ſummâ Pontificis gratulatione accepta ſunt, probatumque eſt latum de ſublatâ difficultate ac Bullæ interpretatione ab Epiſcopis judicium, dato Brevi 29. Septembris, anno 1654. Ib. p. 55.

Digitized by Google

Quo Brevi recepto, ac per univerſam Galliam promulgato, tertiò Epiſcopi Pariſiis congregantur, atque ad univerſos Galliarum Epiſcopos hæc geſta perſcribunt, teſtanturque ab Epiſcopis primùm congregatis, *cum reverentiâ receptam Conſtitutionem, unoque Spiritu cum ſanctiſſimo Papâ probatam ac pronunciatam quinque propoſitionum, quas ipſe cenſurâ confixerat, condemnationem.* Quò rurſus declarant conſenſionem ſuam verum Eccleſiaſticumque judicium.

Ib. p. 58.

Subdunt ab Epiſcopis iterùm congregatis verum Conſtitutionis ſenſum, expreſſo judicio declaratum, datâ epiſtolâ 10. Maii 1655.

Ib. p. 59.

Anno denique 1656. Epiſcopi quartùm congregati numero XL. cum deputatis omnibus, ordinario cœtu Cleri Gallicani, quæ tribus antè actis cœtibus geſta erant, ordine recenſita confirmârunt 2. Septembris. Inſuper affirmârunt, intactam & inviolatam manere ſancti Auguſtini doctrinam, quam Janſenius perperam ſibi vindicavit; atque hæc omnia ad Alexandrum VII. perſcripſerunt.

Vid. p. 62. & ſeq.

In epiſtolâ ad Regem hæc dicunt: *A ſe denuò confirmata & approbata, quæ Mazarino Cardinale Præſide geſſiſſent Epiſcopi ad acceptandum judicium ſuæ Sanctitatis, & condemnationem errorum:* Regique ſupplicant, ut jubeat judices ſuos adeſſe auxilio Epiſcopis exequentibus Conſtitutionem, *eorum conſenſu receptam.*

Ib. p. 69. & ſeq.

Ad Reginam verò matrem: *Ab Innocentio X. confirmatum id quod ipſi judicâſſent:* tum: *Acceptatam à ſe unanimi conſenſu Sedis Apoſtolicæ definitionem.*

Ib. p. 74.

Poſteà ad Epiſcopos: *Exequendam Conſtitutionem eo ſenſu, qui judicio Epiſcopalis cœtûs declaratus eſſet menſe Martio 1654.* ad quos etiam mittunt formulam ab omnibus ſubſcribendam.

Ib. p. 77.

Denique relationem, ex quâ hæc omnia retulimus, fieri juſſerunt, comprobârunt, manu ſuâ confirmârunt. Hæc geſta, primâ, ſecundâ, & quartâ Septembris in Congregatione generali totius Cleri Gallicani ann. 1656.

Sic igitur Eccleſia Gallicana decretum fidei à Sede Apoſtolicâ miſſum, conſenſu, judicio, deliberatione accepit.

CAPUT XIX.

Duo exempla ab antiquitate deprompta, quibus GALLICANARUM CONGREGATIONUM, *geſta firmantur: ſancti* SIRICII *de* JOVINIANO *judicium: Capuana Synodus, & ejuſdem* SIRICII *reſponſio ad Macedonas.*

SIc quoque ſolebat antiquitas. Quarto ſæculo, cùm Jovinianus virginitatis propoſitum improbaret, eamque hæreſim in ipsâ etiam urbe Româ diſſeminare inciperet, ſanctus Siricius Papa, *facto Presbyterio*, eum condemnavit; atque hoc judicium ad Mediolanenſem direxit Eccleſiam. Sic autem erat conſtitutum: *Unde Apoſtolorum ſecuti præceptum, quia aliter quam quod accepimus, annunciabant, excommunicavimus. Omnium ergò noſtrûm tam Presbyterorum quàm etiam totius Cleri, unam ſcitote fuiſſe ſententiam, ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, &c. qui incentores novæ hæreſis & blaſphemiæ inventi ſunt, divinâ ſententiâ, & noſtro judicio in perpetuum damnati, extra Eccleſiam remanerent, quod cuſtodituram Sanctitatem veſtram non ambigens, hæc ſcripta direxi.* Ep. Syric. ad Mediol. Eccleſ. int. Ambr. poſt. ep. xlj. al. LXXX. T. ij. p. 965. vid. etiam. T. ij. Conc. pag. 1024.

Hoc ſancti Siricii Papæ ac Sedis Apoſtolicæ judicium Itali Epiſcopi, ſancto Ambroſio Præſide, Mediolani congregati, Synodali judicio receperunt his verbis: *Itaque Jovinianum, Auxentium, &c. ſic quos Sanctitas tua damnavit, ſcias apud nos quoque ſecundùm judicium tuum eſſe damnatos.* Sic damnatos Sedis Apoſtolicæ judicio, ipſi quoque, ſed prolato pariter judicio, damnant. Unde ille conſenſus, quo Eccleſiaſtica judicia ſummam vim obtinent, perinde haberi cenſetur, cùm vel Epiſcopos præeuntes Sedes Apoſtolica probat, vel Sede Apoſtolicâ præeunte, concinunt & conſentiunt Eccleſiæ. Reſcrip. ep. Ambr. &c. ad Syric. int. Ambroſ. epiſt. XLij. alias. LXXXj pag. 969. & T. ij. Conc. p. 1026.

Sic ab Epiſcopis Gallicanis Lutetiæ Pariſiorum frequente Conventu ſæpiùs congregatis, Innocentii X. recepta Conſtitutio. Reliqua in Janſenii Auguſtinum Sacro-ſanctæ Sedis acta, eodem Epiſcoporum conſenſu valuerunt. In Galliis maximâ ſolennitate, graviſſimoque judicio expreſſus conſenſus eſt editus; ut ſolet eſſe clarior, ubi controverſiæ maximè viguerunt. Bullas interim toto Orbe Catholico receptas eſſe conſtat, ut nullus omninò ſit dubitationi locus, quin iſtud hæreticum dogma æterno judicio condemnetur.

Jam quòd Epiſcopi Gallicani Epiſcopalis juris eſſe profitentur, ut, cùm res tulerit, ipſi adunati de quæſtionibus fidei primam ferant ſententiam, ex antiquâ item Traditione depromptum eſt. Ita enim Antiochenæ, Conſtantinopolitanæ, Africanæ Synodi, de Pauli Samoſetani, Eutychetis, Pelagii, ac Cæleſtii hæreſi judicârunt, multaque alia hujus rei exempla memorantur, quæ Sedes etiam Apoſtolica comprobavit. Illud inſigne eſt, quod à Synodo Capuenſi geſtum eſt ſub eodem Beato Papâ Siricio, cujus adverſùs Jovinianum decreta retulimus. Vid. Relat. p. 8. & 40.

Digitized by Google

Ea Synodus paulo ante decretum illud, ut videtur, duabus de cauſis celebrata eſt; primum ad finiendam Eccleſiæ Antiochenæ veterem diſcordiam, cùm Evagrius & Flavianus de Epiſcopatu contenderent; ſecundò, ut de Bonoſo Epiſcopo ferretur judicium, qui adverſùs beatæ Mariæ Virginitatem blaſphemare auſus fuerat.

Cùm neque Flavianus, neque, ut videtur, Bonoſus Synodo Capuenſi ſe ſiſterent; illius cauſa, Theophilo Alexandrino atque Ægyptiis Epiſcopis; hujus, Anyſio Theſſalonicenſi ejuſque Synodo delegatur.

Ambr. ep. lvj. alias lxxviij. n. 7. T. ij. p. 1007.1008.

Hæc quidem decreta erant, ſalvâ Sedis Apoſtolicæ autoritate; unde beatus Ambroſius ad Theophilum, Synodi Capuenſis nomine, hæc ſcribit: *Sanè referendum arbitramur ad Sanctum fratrem noſtrum Romanæ Sacerdotem Eccleſiæ, quoniam præſumimus ea te judicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant.* Subdit pacem futuram; *cùm id*, inquit, *geſtum eſſe cognoverimus quod Eccleſia Romana haud dubiè comprobaverit.*

Neque eſt ambiguum quin Anyſio Macedonibuſque, quibus præerat, Epiſcopis, eadem lex dicta ſit; cùm conſtet eam Provinciam Sedi Apoſtolicæ peculiari jure fuiſſe ſubditam. Quo etiam factum eſt, cum quædam cauſæ pars indeciſa penderet, ut Beati Siricii Papæ ſententiam exquirerent.

Ep. Siric. int. Ambr. poſt ep. lv. alias poſt. lxxix. ibid. p. 1008. & T. ij. Conc. p. 1033.

At Sanctus Pontifex ſic reſcripſit: *Accepi literas veſtras de Bonoſo Epiſcopo, quibus vel pro veritate, vel pro modeſtiâ, noſtram ſententiam ſciſcitari voluiſtis; ſed cùm ejuſmodi fuerit Concilii Capuenſis judicium, ut finitimi Bonoſo atque ejus accuſatoribus judices tribuerentur, & præcipuè Macedones, qui cum Epiſcopo Theſſalonicenſi de ejus factis cognoſcerent, advertimus quòd nobis judicandi forma competere non poſſet. Nam ſi integra eſſet hodie Synodus, rectè de his quæ comprehendit veſtrorum ſcriptorum ſeries, decerneremus. Veſtrûm eſt igitur, quia hoc recepiſtis judicium, ſententiam ferre de omnibus; nec refugiendi, nec elabendi, vel accuſatoribus, vel accuſato copiam dare. Vicem enim Synodi recepiſtis, quos ad examinandum Synodus delegit.* Ac paulò poſt: *Vos enim totius, ut ſcripſimus, Synodi vice decernitis; nos quaſi ex Synodi autoritate judicare non convenit.* Hæc deinde ſubjungit: *Sanè negare non poſſumus de Mariæ filiis jure reprehenſum, meritòque veſtram Sanctitatem abhorruiſſe, quòd ex eodem utero virginali, ex quo ſecundùm carnem Chriſtus natus eſt, alius partus effuſus ſit.* Quam cauſam multis ac præclarè egit.

Holſt. Collect. part. 1.

Hanc egregiam epiſtolam inter beati Ambroſii epiſtolas ſub ejuſdem Ambroſii nomine legebamus: ſed ipſa verborum ſeries, atque ibidem facta Ambroſii mentio repugnabat. Eam vir doctiſſimus & candidiſſimus Lucas Holſtenius, bibliothecæ Vaticanæ Præfectus, ex veteribus archivis ſancto Siricio reſtituit (*f*).

(*f*) *Siricio reſtituit.*] Holſtenii rationibus non moventur PP. Bened. qui dubitant utrùm ille manu-ſcriptorum autoritatem, an verò Baronii conjecturam ſecutus fuerit. Iidem exiſtimant hanc epiſtolam tam benè, aut alicui de Italiâ Metropolitano attribui poſſe, aut ipſi Ambroſio ſcribenti nomine alicujus Synodi, quam Siricio. Vid. eorum notas loc. cit. At D. DE TILLEMONT, qui Holſtenii conjecturam habet probabiliorem, dicit non eſſe veriſimile Ambroſium nomine Synodi, cui præſediſſet, hæc verba ſcripſiſſe: *Nos quaſi ex Synodi autoritate judicare non convenit*; nec veriſimilius hanc epiſtolam poſſe attribui alicui de Italiâ Metropolitano. Vid. Tom. x. Ambr. vit. art. LXX. p. 240. & not. XLV. p. 755. 756.

Jam ex eâ epiſtolâ hæc habemus : primùm, cauſam fidei Anyſio ejuſque coepiſcopis à Capuanâ Synodo delegatam, atque ab iis judicatam fuiſſe : neque tantùm judicatum Bonoſum Beatæ Mariæ Virginitati detraxiſſe, ſed etiam eam blaſphemam eſſe ſententiam, quod judicium Sanctus Syricius comprobavit. Hoc primùm. Tum illud, Beatum Pontificem, etiam Macedonum Epiſcoporum id deferente Concilio, nullam judicii partem delibare voluiſſe ; ſed rem integram reliquiſſe iis, quibus Capuenſis Synodus demandaſſet.

Et magna quidem erat, cujus autoritati Sanctus Syricius detulit, Capuenſis Synodus ; non tamen œcumenica. Verùm Romani Pontifices Eccleſiaſtici ordinis, atque æqui juris obſervantiſſimi, non ea attingebant, quæ à particularibus etiam Synodis decernerentur, niſi poſtquàm ad eos canonico ordine deveniſſent.

Hinc illud : *Veſtrum eſt judicium ferre de omnibus* ; & *nobis judicandi forma competere non poteſt*, & : *Vos potiùs Synodi vice decernitis, nos quaſi ex Synodi autoritate judicare non convenit.* Et quidem ſatis indicat, neque id ſe detracturum fuiſſe, ſi res integræ eſſent : ſed poſt Capuenſis Concilii judicium, eo modo atque ordine procedi oportere, quo ſacrum Concilium judicâſſet. Tanta erat modeſtia, tam æquo jure omnia diſceptabant ; neque interim cùm res ac locus expoſceret, ſuæ poteſtatis obliti, ſed vim Eccleſiæ in canonico ordine reponebant.

Ergò in Janſeninio negotio Epiſcopi Gallicani, ex antiquo more ac jure, hæc duo ſibi meritò vendicârunt ; & ut Epiſcopale ſit in cauſis fidei primam ferre ſententiam ; & ut Epiſcopi Sedis Apoſtolicæ ad ſe perlata judicia, ipſi dato judicio, recipiant, (*g*) interpretentur, exequantur ; neque ullâ in re ab antiquâ Traditione, ac Patrum ſententiâ deflexerunt.

(*g*) *Dato judicio recipiant &c.*] Multi Theologi, præſertim è Galliâ, Bullas de re Janſenianâ eas eſſe dicunt, quæ ab Eccleſia nunquam receptæ fuerint, nunquam recipi poſſint. Sed illos admoneo, ne hic ſua ingerant argumenta, neve litem intendant D. Bossuet, qui in illo capite & in aliis anteà duobus, Janſenianum negotium, aut non tractat, aut illud tractat obiter & hiſtoricè, eò ut inde probet tantùm Bullas Pontificias in illo negotiò, quemadmodum in multis aliis fuiſſe quidem receptas ab Epiſcopis Gallicanis ; ſed more ſolito ; id eſt, poſtquam, facto examine, ipſi de illis Bullis Judicium tulerunt.

CAPUT XX.

Dictum illud: PRIMA SEDES NON JUDICATUR A QUOQUAM *cujus virtutis ſit; an cum Declaratione Gallicanâ conſentiat: duplex ejus ſenſus; alter de perſonâ Papæ; alter de ſententiâ ab eo dictâ: de particularibus Synodis intelligendum: Sinueſſana Synodus: Romana Concilia ſub Symmacho Papâ.*

NUNC exponendum ſupereſt, quomodò cùm Declaratione Gallicanâ conſentiat illud à primâ antiquitate depromptum; *Prima Sedes non judicatur à quodam*: vel quidquid dictum eſt in eam ſententiam.

Id duplici modò poteſt intelligi: alter, ut perſona Pontificis eam Sedem tenentis à nemine judicetur: alter, ut lata ab eâ ſententia à nemine retractetur.

Conc. Sinueſſ. T. I. Conc. pag. 940. Ib. pag. 941.

Primò itaque ſenſu, ſic legimus in Sinueſſano illo ſuſpectiſſimo Concilio ab Epiſcopis ad Marcellinum Papam dictum, cùm in Diocletiani perſecutione thurificaſſet: *Tu eris judex; ex te enim damnaberis, & ex te juſtificaberis; tu enim judex, tu reus.* Et iterùm: *Juſtè ore ſuo condemnatus eſt.* Ac poſteà: *Nemo enim unquam judicavit Pontificem, nec Præſul ſacerdotem ſuum;* QUONIAM PRIMA SEDES NON JUDICATUR A QUOQUAM.

Quæ utcumque ſe habent, nihil ad rem. Quæſtio enim ſupereſt, an hâc voce, *à quoquam*, intelligenda veniat tota Eccleſia Catholica, ſive Concilium œcumenicum eam repreſentans. Ac ſi cum Baronio & Binio vel maximè volumus hanc admiſſam Synodum, jam illud conſtabit, coactam Synodum abſque Romano Pontifice, citatumque eum qui reſponderet, ac negantem convictum eſſe, adductis teſtibus, & ad confeſſionem adactum, & graviter reprehenſum, ultimâ tantùm ſententiâ ipſi reſervatâ.

Hæc enim omnia fieri potuiſſe legitimo ordine, in fidei violatæ causâ, Canoniſtæ omnes, etiam Ultramontani, facilè conſentiunt, atque ex his actis probant. Alii ad alia extendunt, atque ultimam tantùm excipiunt ſententiam.

Verùm ſententiam hanc ſi dare non potuit privata Synodus, & in facto particulari, eoque obſcuro, quod nec niſi adductis infinitis teſtibus probaretur, & adverſùs Pontificem ſtatim pœnitentem: non profectò ſequitur, ut in re notoriâ & quæ totam ſpectet Eccleſiam, & adverſùs contumacem, totique Eccleſiæ pernicioſum Pontificem, nihil fieri poſſit.

Sed omittamus ſuſpectiſſimam Synodum, cujus nec acta ſunt integra, totaque actio, ipſeque adeo locus, non cuiquam unquam notus.

Conc. Chalced. act. I. T. iv. pag. 93. act. iij. paſſ.

Atque ut ad certiora veniamus, primùm occurrit illud ex Concilio Chalcedonenſi, damnatum Dioſcorum Alexandrinum, qui Leoni Papæ auſus ſit anathema dicere, *quod nunquam factum eſt*, ut in eâ Synodo legimus. *(b)*

(b) Legimus] in Synodi Chalcedonenſis definitivâ ſententiâ adversùs Dioſcorum ſeſſ. iii. p. 414 & in epiſtolis Synodalibus ad Imperatorem & ad Leonem, multas fuiſſe cauſas, cur Dioſcorus damnaretur, & hanc imprimis: quòd *præſumpſiſſet excommunicationem dic-*

Verùm & hoc nihil ad rem : certum enim à Dioſcoro id in particulari ſuâ Synodo * factum , ut ex hiſtoriis conſtat , & Baronius confitetur.

* decem Epiſcoporum.

Graviora fortè ſunt ac propiùs rem , quæ in Conciliis Romanis ſub ſancto Symmacho geſta ſunt , ad annum Chriſti circiter 501.

Vid. Conc. Rom. iij. ſub. Leon. T. iij. pag. 1475. Conc. Chalc. act. 111. & Bar. T. vj. ann. 449. p. 112.

Clerici quidam , ac multi de plebe , Symmachum multorum ſcelerum poſtulabant ; atque ab eo per ſchiſma receſſerant : quin etiam rebus ſuis ſpoliaverant , & tanquam vacante Sede *viſitatorem* induxerant. Ingens turba in Urbe conſecuta erat. Theodoricus Rex civitatis ſuæ paci conſulens , Synodum ex diverſis provinciis , nempe Liguriâ , Æmiliâ ac Venetiarum congregat ; *ut de iis quæ venerabili Papæ Symmacho ab adverſariis dicerentur impingi , judicaret legitimè.* Hæc ex Synodo III. conſtant.

Vid. Syn. Rom. iij. ſub Symm. T. iv. pag. 1323. & vit. Symm. per Anaſt. ib. p. 1286. & ſeq.

Quænam illa ſcelera Symmacho imputata eſſent , necdum ſcimus , nullâque eſt hiſtoriâ , nullis geſtis proditum ; adeò obſcura res erat. Id tantùm in geſtis legimus ; dixiſſe Regem , *plura ad ſe de Papæ Symmachi actibus horrenda fuiſſe perlata.* Denique ab accuſatoribus ſervi ad teſtimonium poſcebantur , quod cùm etiam legibus * interdictum eſſet , facilè demonſtrabat , quàm eos idoneæ probationes deficerent.

Ipſe Rex teſtabatur : *Nihil ad ſe præter reverentiam de rebus Eccleſiaſticis pertinere :* penes Synodum eſſe judicium ; ac ſi à cauſæ cognitione abſtinere vellent , paci certè Urbis conſulerent ; id unum imperabat.

Syn. Rom. ibid.

* Romanis.

At Epiſcopi in Synodo III. ſæpè teſtati ſunt , cauſam divino committendam eſſe judicio , vel maximè propter Sedis Apoſtolicæ dignitatem , & cùm Sancto Pontifici rerum ablatarum reſtitutio negaretur , eumque ſponte judicio ſe ſiſtentem , adverſarii penè ad necem cecidiſſent , Epiſcopi Romam convocati eo magis in propoſito perſtiterunt. Itaque in Synodo V. ipſos accuſatores Symmachi damnant , ejus cauſam divino reſervant arbitrio.

Ib. pag. 1324.

Conc. v. Rom. ib. p. 1364. & ſeq.

Interim Ennodius Diaconus , Synodi autoritate ac juſſu , apologiam Symmachi edidit , in quâ hæc erant ſcripta : *Aliorum fortè hominum cauſas Deus voluerit per homines terminare ; Sedis iſtius Præſulem ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit Beati Petri Apoſtoli ſucceſſores Cælo tantùm debere innocentiam , & ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam.* Quem librum Synodus , quæ fieri juſſerat , unà cum Symmacho Papâ , Synodali & Apoſtolicâ autoritate firmavit , ac robur decreti Apoſtolici obtinere voluit.

Lib. Apol. Ennod. pro iv. Synod. Rom. ib. p. 1352.

Conc. v. ib. p. 1364.

Hæc igitur ad facta particularia , eaque obſcura , & ad particularis Synodi autoritatem ſpectant. An proinde ad facta notoria , totique Eccleſiæ noxia , & ad Concilii œcumenici autoritatem trahi poſſent , lector dijudicet.

Certè ſancta Synodus , cùm ei Theodoricus eorum criminum judicium

care adverſùs Archiepiſcopum Romæ Leonem. Sed ea verba quæ D. Bossuet hic allegat : *Quod nunquam factum eſt* , eo in loco non reperimus ; ſed tantùm ſeſſione 1. p. 95. in quâ objiciebatur *auſum fuiſſe* (Dioſcorum) *Synodum facere ſine autoritate Sedis Apoſtolicæ , quod nunquam licuit , nunquam factum eſt.* Sanè levis eſt hic error ; ſi quidem error eſt ; non tamen à nobis prætermittendus. Cæterùm Liberatus & multi alii optimè annotant non licuiſſe magis ut Epiſcopus ſingularis cum ſuâ ſingulari Synodo *dictaret excommunicationem* adverſùs primæ Sedis Antiſtitem , quàm ut *ſine ejus autoritate Synodum faceret.*

Conc. iij. ib. pag. 1323.

delegaret, reſpondit: *Ipſum qui dicebatur impetitus debuiſſe Synodum convocare: quia ejus ſedi primùm Petri Apoſtoli meritum & Principatus: deinde ſecuta juſſionem Domini, Conciliorum venerandorum autoritas, ſingularem in Eccleſiis tradidit poteſtatem; nec antedictæ ſedis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe judicio*, IN PROPOSITIONE SIMILI *facilè forma aliqua teſtaretur.* En ut clarè ſe redigant ad *propoſitionem ſimilem*; atque id per ſe intelligendum eſſet, etiam ſi ipſi tacuiſſent.

Conc. v. Ib. p. 1365.

Quin etiam Papa Symmachus, Synodo probante, ſic infit: *Eſt enim à multis prædeceſſoribus noſtris Synodaliter decretum atque firmatum, ut oves, quæ Paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere*, NISI A RECTA FIDE EXORBITAVERIT, *præſumant: nec ullatenùs pro quâcumque re aliâ*, NISI PRO SUA INJUSTITIA, *accuſare audeant.* En quam gravem ac patentem decreto ſuo, atque Ennodii dictis exceptionem adhibeant.

Vid. Anaſt. de canon. purg. Leon.iij. T. vij. Conc. p. 1156.

Cæterùm hæc de Romanâ ac particularibus Synodis dicta, nihil ad nos; quibus propoſitum eſt de Conciliis œcumenicis agere. Ejuſdem generis eſt id quod à Carolo Magno ac Majoribus noſtris factum in causâ Leonis III. *(i)* neque his lectorem diſtineri placet. Sit ergò profectò, nobis etiam autoribus, Romani Pontificis Sacroſancta Majeſtas, nulla eam Synodus particularis judicare audeat; ac ne quidem œcumenica, niſi propter eas cauſas quas in Concilio Conſtantienſi memoratas ſæpè retulimus.

CAPUT XXI.

Perſona Pontificis quatenùs ab œcumenicis Conciliis judicari non poſſit: PHOTII geſta NICOLAUM Papam excommunicantis: Concilii VIII. Canon XIII.

JAM de ipſis Conciliis œcumenicis. Concilium VIII. Canone XIII. id egit, quod diligentiſſimè conſiderari oporteat. Sed priùs ejus canonis occaſio referenda eſt.

* I. Conc. Ro.n. ſub. Adr.ij. cap. iij. int. act. Conc. viij.

Photius, coacto Concialiabulo, Nicolao * Papæ anathema dicere auſus eſt. Id Concialibulum à Romanâ Synodo ſub Adriano II. reprobatur; ac Photius Dioſcori imitator, eò quò Dioſcorus anathemate percellitur. Quæ ſententia Synodi œcumenicæ VIIJ. Canone XIII. confirmatur. Quâ occaſione compreſſis Synodorum particularium auſibus, de Synodo quoque œcumenicâ in

(i) In causâ Leonis III:] Paſcalis & Campulus poſt Adriani I. avunculi ſui mortem, alterutrum in ejus locum ſucceſſorem dari ambiebant. Cùm autem Leo ipſis prælatus fuiſſet, tum verò irâ & invidiâ exarſerunt, eumque pugnis, calcibus, baculis adeò ceciderunt, ut vix vivus ex eorum manibus elaberetur. Fugit autem ad Carolum, opem ejus & patrocinium imploraturus. Quare Carolus Romam venit, ubi collecta Synodo, cauſam Leonis Epiſcopis judicandam commiſit. At Epiſcopi reſponderunt his verbis: *Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Eccleſiarum judicare non audemus; nam ab ipſâ nos omnes & vicario ſuo judicamur; ipſa autem à nemine judicatur*, &c. de purg. can. Leon. Tom. vii. Conc. p. 1156. Tum Leo ſe purgavit *jurejurando*, & *dixit: quia de iſtis falſis criminibus quæ ſuper me impoſuerunt, ſcientiam non habeo.* Deinde *Carolus juſſit de iis qui Papam dehoneſtaverant haberi quæſtionem .... pro quibus Papa apud Imperatorem interceſſit.* ibid. p. 1158.

hæc

hæc verba decernitur: *Si quâ verò œcumenicâ Synodo collectâ, de Romanâ etiam Eccleſiâ controverſia extiterit, licebit cum decente reverentiâ de propoſitâ quæſtione veneranter ſciſcitari, reſponſumque admittere; non tamen impudenter contra ſenioris Romæ Pontifices ſententiam dicere.* Hæc eò pertinent, ne Synodo quidem œcumenicæ licuerit ſententiam dicere iis caſibus, quibus Photius dixerat; nempe adverſus Romanum Pontificem, Apoſtolicum officium exequentem: aut ſi qua peculiaria adverſus eum crimina & jurgia ferentur; aut ſi fortè moverentur aliquæ peculiares quæſtiones; qualis tum erat controverſia de Bulgarorum Parœciis, quas Eccleſia Conſtantinopolitana adverſus Romanam ſibi vindicabat. Hæc igitur amicè ac reverenter tractari placebat Patribus, neque horum aut ſimilium caſuum vulgarium causâ, laceſſi Pontificiam Majeſtatem, pacemque Eccleſiæ perturbari; quod eſſet reverà impudentiſſimum. Nec ideò Synodo œcumenicæ ſilentium imponunt; ſi fortè inciderent ejuſmodi cauſæ, quæ Patres VI. Synodi adverſus Honorium concitàrunt, aut eæ, quæ à Concilio Conſtantienſi memorantur. Scitum enim illud eſt; generalibus legibus non comprehendi caſus extraordinarios, eoſve actus, quos in re improviſâ ipſa neceſſitas expreſſerit. Atque hæc de primo ſenſu hujus ſententiæ; *prima ſedes à nemine judicatur:* quatenùs nimirùm ad perſonam Pontificis pertinere poteſt.

act. vij. T. viij. p. 1347. vid. etiam. Metroph. Epiſt. ib. p. 1388.
Ib. act. x. can. xiij. p. 1375.

CAPUT XXII.

De ſententiis Romanorum Pontificum non retractandis; eà de re relati canones, eorumque vis: Gelaſii Papæ loci.

AD ſecundum ſenſum ejus dicti pergimus: *Prima ſedes non judicatur à quoquam:* quo ſignificari videtur, ne ejus ſententia retractari poſſit. Ad hæc igitur ſpectant hæc Bonifacii I. ad Rufum Theſſalonicenſem à Bonifacio II. in Concilio Romano repetita: *Nunquam licuit de eo rurſus, quod ſemel ſtatutum eſt ab Apoſtolicâ Sede, tractari.* Quæ ſi ad quoſcumque caſus, & ad Concilia etiam generalia protendantur, nempe Synodi œcumenicæ III. IV. VI. VII. VIII. à quibus Romanorum Pontificum decretales atque judicia retractari conſtat, illicita perpetrârint. Eodem ſpectat illud ejuſdem Bonifacii à Nicolao I. ſub Innocentii nomine recitatum (*k*): *Nemo unquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit: nemo in hoc rebellis extitit, niſi qui de ſe voluit judicari.* Quæ ipſo tenore ſermonis oſtendunt, de privatis agi, non profectò de totius Eccleſiæ Catholicæ judiciis.

Unde illud paſſim in ejuſmodi decretis frequentatum: *Ut à nemine, ut à nullo, ut non à quoquam,* Sedis Apoſtolicæ judicia retractentur. Neque verò

Ep. Bonif. I. ad Ruf. Theſſ. in ſeſſ. ij. Conc. Rom. iij. ſub. Bonif. ij. T. iv. Conc. p. 1705. Vid. Coll Holſt. part. I.
Nicol. I. ep. viij ad Mich. Imp. Tom. viij. Conc. pag. 319. vid. Decr. Grat. Cauſ. ix. q. iij. cap. x. *Patet.*

(*k*) *Sub Innocentii nomine recitatum.*] In ipsâ Nicolai epiſtolâ, ea verba, quæ, neque ſunt Bonifacii, neque Innocentii, ſub Bonifacii nomine recitantur, & Gratianus hic incogitanter ſanè nomen Innocentii poſuit.

deerant quibuſque temporibus ſui Dioſcori, ſui Photii, aliique contumaces, adverſus quos Sedis Apoſtolicæ autoritatem inculcari oportebat.

Gelaſ. ep. xiij. ad. Ep. Dard. Tom. iv. Conc. p. 1203. Id. ep. iv. ad Fauſt. ib. p. 1169.

Talis erat ſub Gelaſio Acacius Conſtantinopolitanus, Sedi Apoſtolicæ Chalcedonenſia decreta exequenti obluctatus. Hujus ut contumaciam frangeret Gelaſius, de Sedis Apoſtolicæ poteſtate, hæc vera & fortia memorabat: *Quod de omni Eccleſiâ fas habeat judicandi, neque cuiquam de hujus liceat judicare judicio.* Atque alibi: *Illam de totâ Eccleſiâ judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari.* Quæ ſi ad Concilia etiam œcumenica & omnes cauſas indiſcriminatim extendantur, falſa ſunt nimiùm. Neque tantus Pontifex ignorabat anteceſſorum ſuorum, Cæleſtini Leoniſque ſententias in Epheſinâ & Chalcedonenſi Synodis retractatas, deque iis canonicè judicatum. Idem in poſterioribus œcumenicis Conciliis factitatum acta docuerunt. Quin ipſe Gelaſius ejuſque anteceſſores ac ſucceſſores, ea tantùm habent pro irretractabilibus, quæ univerſali ſunt conſenſu conſtituta. Quos locos alibi relatos qui cum his conferet, profectò comperiet, hæc irretractabilia & incommutabilia Sedis Apoſtolicæ judicata ex Gelaſio eſſe ea, quæ Conciliaria decreta exequendo protulerit; quæque adeò totius Orbis conſenſione nitantur. Cùm verò Gelaſius Sedi Apoſtolicæ facultatem attribuit *de omni Eccleſiâ* judicandi; ſive, quod idem eſt, *de totâ Eccleſiâ*; *omnem ac totam* in Synodis congregatam nequidem cogitabat; ſed, & quod ſæpè diximus, quòd Synodus Conſtantienſis, Martino V. approbante, atque exſcribente, expoſuit *omnem* per partes; ut ſcilicet ab ejus judicio nulla pars Orbis immunem ſe putaret. Id vel hæc Gelaſii ſubjuncta verba declarant: ſi quidem *ad illam de quâlibet Mundi parte Canones appellari voluerunt*: quod erat, *omnem* per partes, non *omnem* collectim judicare. Quod autem Gelaſius ſubdit: *ut ab eâ nemo ſit appellare permiſſus*; *ab ipſâ nunquàm prorſus appellari debeat*, peculiarem quæſtionem de appellationibus tangit, de quâ mox dicturi ſumus. Interim conſtat eſſe multa Sedis Apoſtolicæ decreta, quæ in Synodis œcumenicis retractata fuerint, neque ad eas cauſas pertinere Gelaſii dicta, cùm negat à quoquam de Sedis Apoſtolicæ judiciis judicatum.

Ib. in ep. ad Epiſcop. Dard. xiij. Ibid. & ep. iv. ad Fauſt. loc. cit.

Neque verò quiſquam exiſtimet à ſe ſatis intelligi has Gelaſii ſententias, ſi eas accipit à cauſâ, propter quam dicebantur, avulſas. Nempe his Acacius petebatur, quem Chalcedonenſis Synodi contemptorem Gelaſius, Apoſtolici officii poteſtate, Synodorum & Canonum executor, meritò condemnabat. Quæ ſanè executio decreti Synodalis, ſi ullâ provocatione, aut tergiverſatione ſuſpendi poſſet, peſſum irent omnia, nec tantùm Pontificia, ſed etiam Conciliaris autoritas labefactaretur.

Neque verò contendimus, omnia Sedis Apoſtolicæ quâcumque de re decreta, in Synodis œcumenicis retractanda; ne, in quibuſcumque privatis etiam negotiis, Chriſtianum Orbem ſollicitari oporteat; ſed tantùm ea quibus univerſalis Eccleſia conturbetur.

His facilè ſolvuntur omnia, quæ ex Nicolao I. aliiſque ſummis Pontificibus, apud Gratianum decreta referuntur, de Sedis Apoſtolicæ judiciis non retractandis. Hæc qui ad vivum perſecuerit, agi comperiet de quotidianis,

quæ per Provincias occurrunt, negotiis, non de iis, quæ ad Synodos œcumenicas extraordinariè perferuntur.

Summa eſt: his decretis caveri hæc duo: alterum, ne ordinaria conſuetaque negotia, poſt Sedis Apoſtolicæ judicium, ad ulteriora judicia referantur: alterum, ne in cauſis etiam maximis retractentur ea, quæ in Conciliaribus ſtatutis exequendis, hæc Sedes egerit; aut quæ univerſali firmâque conſenſione recepta jam fuerint.

CAPUT XXIII.

Appellationes à Papâ ad Concilium: non eſſe de iis in Gallicanâ declaratione quæſitum: quò ſenſu improbari poſſint: Petrus DE MARCA *appellationes eas à vetere diſciplinâ alienas, non ſatis cautè dixit: varii appellationis effectus; inſtaurata cognitio, prolatæ ſententiæ ſuſpenſa executio: tutela & præſidium in Eccleſiæ Catholicæ autoritate adversùs Papalem etiam ſententiam, in certis quidem cauſis, res eſt antiquiſſima.*

NUNC dicendum aliquid de appellationibus à Papâ ad Concilium; quanquam id ad cauſam noſtram, atque ad Gallicanæ Declarationis defenſionem non pertineat. Id enim Gallicani Patres tuendum ſuſceperunt, quod in Conſtantienſi Concilio, Seſſionibus IV. & V. continetur: Quo loco de his appellationibus nihil actum eſt. Id tantùm conſtituitur: Concilium in certis & generalibus cauſis poteſtate præſtare.

Atqui illa ſuperior poteſtas, non neceſſariò ſe exerit per propriè dictam appellationem ad univerſale Concilium, ſed multis aliis modis. Id nobis ſufficit, certas cauſas eſſe, quibus Concilii œcumenici neceſſaria ſit autoritas; illud ſemel congregatum ejuſmodi eſſe, ut etiam Papam parere oporteat.

Cæterùm, appellationes, ſi ſtricto forenſique uſu dicimus, ut ſit perpetuum ſive ordinarium tribunal erectum, ad quod provocetur, atque illud omninò ſejunctum ab eo tribunali, à quo provocatur: ſanè appellatio à Papâ ad generale Concilium non eo ſignificatu conſtat. Primùm, ideò quòd generalis Synodus extraordinariè tantùm, atque ex causâ convocetur; deinde, quòd ipſum etiam complectatur Papam, & quidem tanquam caput; denique quòd certum ſit, non niſi ſummâ neceſſitate ac renuente Papâ, Concilium abſque eo convocari poſſe; ſoleantque fieri appellationes eæ ad Papam ſimul atque Concilium. Quare ſtrictè loquendo, Papalis ſententiæ in Concilio facta retractatio, reviſioni, ſive inſtauratæ cognitioni, quam appellationi propior eſſe videatur.

Interim habet aliquid ex appellatione; cùm ipsâ convocatione Concilii generalis, Papalis ſententiæ executio pendeat; in eoque ſolvi poſſit; nec niſi approbata robur obtineat, ut acta Epheſina & Chalcedonenſia, aliaque docuerunt. Sup. lib. vij. c. x. & ſeq.

Sup. lib. ix. c. xxxj. Quin ipſâ petitione & expectatione Concilii generalis, Auxilius à Papâ depoſitus, in ſuo ordine ſtare ſe tutum arbitratus, à nemine Catholico, quod ſciam, hujus rei gratiâ reprehenſus eſt.

Hoc eòne contigerit, quòd Papale decretum præter Canones, ac nullum haberetur, nihil noſtrâ: cùm id tantùm velimus, certis in cauſis, ſolâ invocatione Concilii generalis, ſuſpendi poſſe Papalem ſententiam.

Ac ſi quidem contenderint, pendere ipſo jure propter nullitatem, ut vocant, ſententiæ, hoc nobis ſufficit; eum, qui hoc jure agat, interim in Synodi, hoc eſt, in Eccleſiæ Catholicæ tutelâ & præſidio eſſe, quod nemo negaverit.

Cùm ergò appellationes à Papâ ad Concilium malo intellectu celebrari poſſint; hoc intellectu putamus, tot graviſſimis pœnis à poſterioribus Romanis Pontificibus Pio II. & Julio II. fuiſſe vetitas.

Marc. de Concord. Sacerd. & Imp. lib. iv. c. xvij. n. 1. Quòd autem vir illuſtriſſimus Petrus de Marca, appellationes à Papâ ad Concilium à vetere diſciplinâ alienas eſſe cenſuit; quoad aliquos appellationis effectus, concedimus; quoad omnes, ne ipſe quidem dixerit.

Namque ipſe profitetur generalibus Conciliis, poſt Papæ ſententiam, Imperatoriâ autoritate convocatis, quæſitum in eis extraordinarium remedium: quo vel uno conſtat in Eccleſiâ Catholicâ adversùs Papale judicium tutelam aliquam fuiſſe. An ergò ſublata eſt ea, poſteaquàm Imperator Concilia convocare deſiit? An adverſus Papalem poteſtatem, nullum jam præſidium, mutataque Eccleſiæ conſtitutio eſt, tanquàm ab Imperatoriâ poteſtate penderet? Abſit. Id ergò volumus; cùm Chriſtus ita conſtituerit Eccleſiam, ut ſummis in rebus ſumma & indeclinabilis autoritas penes ipſam totam ſit; aliquid in ipſo jure præſidii eſſe debere; quò nemini fraudi ſit, certis quidem in rebus, Eccleſiæ Catholicæ expectare ſententiam. Eam verò tutelam, illud præſidium Majores noſtri in appellatione poſuerunt. Novum ſit fortaſſe vocabulum; ipſa res antiquiſſima, & cum ipſius Eccleſiæ conſtitutione conjuncta eſt.

CAPUT XXIV.

Sanctus GELASIUS *non eo ſenſu appellationes à Papà vetuit, quæ ſunt poſteà in Eccleſiâ frequentatæ.*

APPELLATIONES eo ſenſu explicatas, nec ipſe Gelaſius vetuerit; qui ubique confitetur, vim ipſam irretractabilem cum univerſali conſenſione eſſe conjunctam.

Vid. Gelaſ. ep. iv. & xiij. loc. cit. c. xxij. Ac reverà diligentiùs rem inſpicienti patebit, dicta Gelaſii nihil ad appellationes eas pertinere quas diximus.

Nempè ille commemorat multiplicis generis Apoſtolicum judicium: alterum proviſorium, quale erat à Leone latum in Flaviani cauſâ: alterum decretorium; idque rurſùs duplicis generis: alterum in abſolvendo, quale in Athanaſii cauſâ dictum erat à Julio Papâ: alterum in condemnando, quale eſt adversùs Acacium.

Digitized by Google

Iis cauſis negat Gelaſius appellari poſſe. Rectè : primùm enim à proviſo judicio appellari non ſolet. Ecce enim Flavianum in Epheſino latrocinio à Dioſcoro condemnatum arque appellantem, Leo decernit in communione permanere interim, quoad Synodus univerſalis cauſam coguoverit. Id jure ſuo poterat, neque erat appellationi locus. Sup. lib. viij. c. iv.

Idem dixerim in decretorio judicio, quo Athanaſius, ſive quis alius, ab inferiore judice damnarus, abſolvitur. Appellatio enim in tei auxilium comparata, reo abſoluto, vacat. Neque appellario, quàm *à minimâ* vocant, noſtris jam moribus introducta, publici actoris nomine, in Eccleſiaſticis judiciis unquam invenitur.

Jam in eo judicio, quo ab Apoſtolicâ Sede damnatur Acacius, fruſtrà ille Synodum œcumenicam invocaſſet. Quippe Romanus Pontifex nihil hîc aliud fecerar, quàm ut Synodi Chalcedonenſis exequeretur ſententiam. Id cùm aſſiduè inculcet Gelaſius, meritò profectò negat appellari poſſe ab iis judiciis, quibus Romanus Pontifex communis decreti ſuſcipit executionem.

Hæc ego ſat ſcio placitura iis, qui & antè dicta perpenderint, & cum Gelaſianis, iſta contulerint. Neque verò illa verba; *nuſquam; nunquam*, & ſi qua ſunt alia, unquam efficient, ut à propoſito argumento Gelaſii dicta penitùs avellanrur, rraducanturque ad eos caſus, quos neque oratione complecti, neque animo providere Gelaſius potuerit. Inſolita enim & extraordinaria remediis egent extraordinariis. Jam ergò videamus circa ejuſmodi appellationes, quid in anteriorum ſæculorum geſtis habeamus.

CAPUT XXV.

Ante ſchiſmatis magni tempus appellationes à Papâ ad Concilium, exactæ pecuniæ gratiâ, frequentatæ ab ANGLIS*: adversùs* BONIFACIUM VIII. *à* GALLIS*: adversùs* JOANNEM XXII. *à* FRANCISCANIS, *nullo Pontificio decreto condemnatæ.*

QUI appellationes à Papâ ad Concilium oppugnant, id aſſeverant paſſim, eas fuiſſe ignotas anre illud luctuoſum ſchiſma ſub Urbano VI. & ſucceſſoribus, quod eſt falſiſſimum. Anno enim 1246. Eccleſia Anglicana maximè Catholica, Sedique Apoſtolicæ addictiſſima, grandi pecuniâ imperatâ, adversùs Innocentium IV. ad Concilii Lugdunenſis tutelam ſe contulit. Poſt ipſum Concilium, gravata iterùm, multâ ſupplicatione recurrit ad Papam. Quo nihil curanre, ad Legaros ſuos hæc ſcribit: *Cùm igitur huic exactioni contradicat Eccleſia Anglicana, per procuratores, ut hanc contradictionem communem Domino Papæ inſinuare velitis pro ſtatu Eccleſiæ Anglicanæ, præſentiam Domini noſtri* JESU CHRISTI *appellantes, & Concilii univerſalis aliquo tempore per Dei gratiam convocandi.* Teſtis Matthæus Pariſienſis in Henrico III. ad an. 1246.

Matt. Paris. Hiſt. Angl. in Henr. III. an. 1246. p. 691. edit. Lond. 1540. vid. Epiſt. Angl. in Conc. Lugd. I. Tom. xj. Conc. pag. 663. & ſeq. Matt. Par. ib. p. 717.

* Monachus.

Matthæus Veſtmonaſterienſis * ad eundem annum refert, quòd Papa graviter ſuccenſuerit Anglis, eò quòd auſi erant de oppreſſionibus & injuriis conqueri in Concilio, Lugdunenſi ſcilicet.

* Gvidone Gruſſo ſeu Falcodio Epiſcopo.

At ad annum 1264. ſub Urbano IV. & Henrico III. idem refert hiſtoricus, à Cardinale * Salinenſi Legato Apoſtolico, excommunicatos Barones Anglos, urbeſque interdictas: *At illi*, inquit, *ſententiam ipſam contra juſtitiam illatam attendentes, appellârunt ad Papam, ad meliora tempora; vel ad generale Concilium, necnon & ſupremum judicem, certis de cauſis & rationibus commendabilibus: quæ poſteà appellatio, in Angliâ congregato apud Radingam Concilio, recitata eſt, & ab Epiſcopis approbata & executa.* En appellatio ad Papam & ad Concilium generale, ut ſi Papa defuiſſet, Concilii tutela ſupereſſet, idque habito Concilio ab Epiſcopis approbatum & executioni datum.

* Deindè Papâ; is nempè fuit Clemens IV.

Anno 1267. cùm Angli à Legato * ejuſdem Urbani multis exactionibus gravarentur, *appellant ad Sedem Apoſtolicam, & etiam ad generale Concilium, vel, ſi neceſſe foret, ad ſummum judicem.* Hoc refert Matthæus Pariſienſis, ad eundem annum.

Matt. Par. ib. p. 1003.

De Bonifacii VIII. ac Philippi IV. Pulchri rebus, per aliam occaſionem multa jam diximus. Quæ ad hanc quæſtionem ſpectent hæc ſunt.

Sup. lib. iij. c. xxiij. xxiv. xxv. Vid. hiſt. du differ. de Bonif. viij. p. 101. & ſeq.

Bonifacium recordemur adversùs ſupremam Regis autoritatem ea molitum, quæ univerſi Regni Ordines improbârint. Cùm illa contentio ad extremum deveniſſet, ac Bonifacius, non ipſe quidem, excommunicaret Regem, ſed tamen declararet variis modis in excommunicationem *latæ ſententiæ* incidiſſe; *(l)* Rex totius Regni cœtum habuit; quo in cœtu prodierunt qui Bonifacium hæreſis, impietatis, multorum aliorum criminum accuſarent; & Concilium generale, quod de his cognoſceret, omni ope procurari peterent. Neque verò contendebant hæreſim eſſe notoriam; ſed tantùm ea quæ objicerent, ſe ſacro Concilio probaturos. Interim ſe, qui talia ſuſcepiſſent, in Concilii tutelâ adversùs Bonifacium eſſe voluerunt; à futuris gravaminibus ad illud provocârunt. Huic provocationi Rex & univerſi Ordines aſſenſerunt: Prælati magno numero, ad quos alii poſteà acceſſerunt, pollicentur ſe Regem ac Regiam familiam, Regnique libertates & jura, contra quemcumque, etiam contra Bonifacium defenſuros, ſalvâ Sedis Apoſtolicæ reverentiâ: neque ullis adversùs hæc ejus ſententiis decretiſve adhæſuros. His conſenſit Univerſitas Pariſienſis, omnes Regni Ordines, Capitula, religioſi Conventus, atque adversùs omnia, quæ Bonifacius moliretur, Concilii œcumenici protectione ſe muniunt.

His liquet, non tantùm hæreſis, ſed multorum etiam aliorum criminum causâ, Concilium œcumenicum poſtulatum, atque ad id appellatum, etiam ad Regni tuenda jura: non quòd jura Regia in Synodi poteſtate po-

(l) Incidiſſe.] Canoniſtæ docent duplicem eſſe de jure excommunicationem, alteram comminatoriam tantùm, quam vocant *ferendæ ſententiæ*, alteram autem *latæ ſententiæ*, de quâ ſic dicit Eveillon: *Elle a telle force, qu'au même inſtant que quelqu'un tranſgreſſe l'ordonnance, il encourt l'excommunication ... ſans qu'il ſoit beſoin d'y apporter aucune forme, ni prononcer ſentence contre lui.* trait. des excom. cap. xii. p. 117.

nerent ; ſed quòd ea defenſuros , adverſus Bonifacii minas , Concilii generalis præſidium tueretur.

Addebant & de ſanctorum locorum ab infidelibus occupatorum reſtitutione ; atque ut omnium animis ſatisfacerent , omnes , quas poterant , Concilii congregandi cauſas congerebant. Hæc acta ſunt anno ferè 1303.

Bonifacius eodem anno, edito diplomate , firmat Regem in excommunicationem incidiſſe : blaſphemiæ imputat imputata ſibi crimina : *Concilium ſine ſe non poſſe convocari* dicit , ſeque proceſſurum , *non obſtante hujus frivola appellationis obtentu , quæ ad majorem , vel parem , ſive mortalem aliquem non potuit interponi.* De appellatione ad Concilium nihil dicit gravius ; atque etiam id quod dicit , autoritate eſt vacuum , cùm ea Bulla inter eas ſit , quas Clementis V. juſſu eraſas vidimus.

Ib.p.160.

Sup. lib. iij. c. xxv.

Idem Bonifacius Regem ultimâ ſententiâ proſcripturus , quæ tamen prolata non eſt , propter Pontificis interitum , multas cauſas excommunicationis obtendit , nihil de appellatione ad futurum Concilium.

Ejus quoque ſucceſſores Benedictus XI. & Clemens V. hujus provocationis gratiâ , nihil Regi aut Regni Ordinibus , ipſiſque adeò Prælatis ac Religioſis ſuccenſuerunt.

Joannem XXII. adversùs appellantes ad œcumenicum Concilium , à definitione fidei , quam ipſe protulerat , nihil decreviſſe , ſuo loco vidimus.

Sup. lib. ix. c. xliv.

Hæc quidem Conſtantienſe Concilium præceſſerunt ; ne quis exiſtimet , ab ejus decretis ortum habuiſſe , ſed à priſcâ omninò Traditione manâſſe , quòd Concilium Papâ præſtare eſt creditum.

CAPUT XXVI.

Appellationes à Papâ Concilium primus omnium condemnavit PETRUS DE LUNA *in ſchiſmate obduratus : ejus eâ de re decretum in Concilio Conſtantienſi revocatum.*

OMNIBUS igitur conticeſcentibus , primus omnium mortalium , qui appellationes à Papâ , expreſſâ ſententiâ condemnavit , Benedictus fuit ille XIII. ſeu Petrus de Luna in ſchiſmate obſtinatus & induratus.

Is cùm ab eo fuiſſet provocatum , Bullam edidit ; *creſcit faciliter.* Hâc non licere declarat à Romano Pontifice *appellare , ſive etiam provocare* ; ejuſmodi appellationem manifeſtè eſſe contra *plenitudinem poteſtatis , ac ſacrorum canonum inſtituta ; nec carere ſuſpicione ſchiſmatis* ; ſed adversùs eam Bullam iterùm provocatum.

Hiſt. Univ. Paris. T. iv. pag. 810.

Poſt annos aliquot aliam protulit ; *in dierum ſucceſſu* , anno 1407. quâ adverſùs eos , *qui à ſe & Romanis Pontificibus appellare præſumpſerint , aut à ſuâ , eorumque obedientiâ receſſerint* ; excommunicationis ſententiam p

Spicil. T. vj. p. 182. & ſeq.

ro-

Digitized by Google

mulgavit. In epiſtolâ verò ad Carolum VI. data, cui Bullam interſerit, hæc queritur: *Quod nonnulli Catholicæ veritatis æmuli; qui contra nos & Eccleſiam Romanam rebellionis calcaneum erigere præſumpſerant, à nobis, quod eſt contra canonicas ſanctiones, appellationes interponere non verentes*, &c.

Ib. p. 180. Sup. lib. v. cap. vij. viij.

Quas in eo ſchiſmate ex utrâque parte appellationes ediderint ad Concilium, ſuo loco vidimus, neque hîc repetimus.

Conc. Conſt. Seſſ. xxx. & xxxvj. T. xij. p. 215. 231.

Tacendum illud non eſt, Bullam; *in dierum ſucceſſu* à Concilio Conſtantienſi, Seſſionibus XXX. & XXXVI. jam tribus obedientiis congregatis, revocatam fuiſſe: ut nullum ſtet adhuc decretum Pontificium, ac ne quidem in ſchiſmate editum, quo ex appellationes condemnentur.

CAPUT XXVII.

MARTINI V. *Bulla de non appellando à Papâ ad Concilium, quàm perperam objecta.*

Marc. de Concord. &c. lib. iv. c. xvij. n. 6.

AIUNT à Martino V. ſtante Concilio Conſtantienſi editam eâ de re Bullam, quam Joannes Gerſon retulerit. Id vehementiſſimè Emmanuel Schelſtratus urget. Quidam Galli ſcriptores, atque ipſe etiam Petrus de Marca confitentur, haud profectò id facturi, ſi rem diligentiùs conſideràſſent.

Ac primùm certum eſt, hujus Bullæ nullam unquam à quoquam, ſive Pontifice, ſive privato ſcriptore, Hiſtorico, Theologo, Canoniſtâ, aut Bullarum collectore haberi mentionem; præterquàm à Gerſone in duobus locis; quos proinde locos, ut ſunt apud Gerſonem integros commemorare nos oportet. Et is quidem libellum, *quomodò, & an liceat in causâ fidei à Papâ appellare*, ſic incipit: *Quæritur utrùm hæc aſſertio ſit Catholica: nulli fas eſt à ſupremo judice, videlicet Apoſtolicâ Sede, ſeu Romano Pontifice*, JESU CHRISTI *Vicario in terris, appellare, aut ejus judicium in cauſis fidei (quæ tanquam majores ad ipſum, & Sedem Apoſtolicam deferendæ ſunt) declinare*. Tum ſubdit: *Arguitur quòd ſic, autoritate ſanctiſſimi Domini Martini Papæ V. in ſuâ Conſtitutione, ad perpetuam rei memoriam, factâ & promulgatâ in Conſiſtorio generali celebrato Conſtantiæ V. Idus Martii, Pontificatus ſui anno I.* (hoc eſt 10. Martii 1418.) *ubi reperitur hæc aſſertio, ſicut dicitur.*

Gerſ. Libell. *Quomodò & an liceat*, &c. Tom. ij. p. 303.

His in Gerſonis verbis primùm illud occurrit: non ipſum id per ſe dixiſſe Gerſonem, ſed tanquam ab aliquo objectum memorare. Quo loco id obſervatu dignum, quod eſt à Gerſone poſitum: *Ubi reperitur hæc aſſertio, ſicut dicitur*; quæ quidem oſtendunt Bullam non fuiſſe publici juris, & ubique vulgatam, de cujus verbis nec Gerſoni conſtitiſſet.

Cujus autem autoritatis ea Bulla viſa ſit, quæ poſteà ſecuta ſunt Concilii Conſtantienſis acta indicabunt, cùm in Seſſione XLV. & ultimâ ejus Concilii, die 22. Aprilis * altero menſe, poſtquàm ea Bulla in publico conſiſtorio lecta & promulgata dicitur, Poloni Regis Legati, jam dimiſſis Patribus, à Martino V. ad futurum Concilium œcumenicum appellàrint.

* 1418. Conc. Conſt. Seſſ. XLV. T. xij. p. 258.

Nempe

Nempe illi à Papâ ſupplicabant, Joannis Falkembergii librum, *crudeliſſimos errores atque hæreſes* continentem, jamque in ſecretis Congregationibus condemnatum, in Seſſione publicâ condemnari : à quo denegante, provocabant ad Concilium. An, rogo, id facturi, ſi earum appellationum ulla legitima aut probata condemnatio præceſſiſſet? Annon ipſe Martinus V. inclamâſſet impudenter agere Polonos contra interdictum? Non id autem factum eſt; ſed Martinus *dixit reſpondendo ad prædicta; ſe quidem probare quæ per Concilium conciliariter facta eſſent, non alia*, quæ ſcilicet in ſecretis conventibus. Hoc tantùm : ac de appellatione nihil quidquam. Non ergò verum eſt, eam ullo legitimo decreto, menſe antecedente, fuiſſe prohibitam.

Et Joannes quidem Gerſon in Dialogo apologetico de ſupplicatione Polonorum copiosè agit, memoratque ab illis oblatam ſchedulam de libello Gerſ. Dial apol. T. ij.
Joannis Falkembergii; neque illis ſatisfactum eſſe, remque in deteriora lapſam : *Uſque adeò*, inquit, *quòd pro parte Dominorum Polonorum, interjecta eſt tandem appellatio ad futurum Concilium. Cui appellationi cùm reſpondendum eſſet, lecta eſt, ut dicitur, in conſiſtorio generali & publico, quod ultimò Conſtantiæ celebratum eſt, minuta quædam ſub formâ Bullæ, deſtruens, ut aſſerunt qui legerunt eam, fundamentale penitùs robur, nedum Piſani, ſed Conſtantienſis Concilii ..... continebat itaque* IN NULLO CASU LICERE APPELLATIONEM A PAPA FACERE, NEC EJUS JUDICIUM IN CAUSIS FIDEI DECLINARE; *planè contra legem Dei decretaque Concilii.*

En poſt eam Bullam de non appellando à Papâ ad Concilium, quæ 10. Martii 1418. edita dicitur, iterùm occaſione interjectæ à Polonis appellationis ad futurum Concilium, ejuſdem Bullæ *minuta* lecta dicitur. At ſiquidem 10. Martii tranſacta res erat; quid neceſſe fuit, poſt eam appellationem, actum agere; ac Bullæ *minutam* iterùm legere? An quod ita oportebat refelli Polonos? Quidni ergò Martinus V. in ipſâ Concilii publicâ Seſſione, cùm Poloni appellarent, eâ Bullâ objectâ eos comprimebat? An quia intelligebat ſacram Synodum non id laturam fuiſſe? Infelicem Bullam, quæ Concilii œcumenici lucem autoritatemque non ſuſtinet? Cur autem Joannes Gerſon iterùm de eâ Bullâ loquitur, ut de eâ, quæ nec à ſe viſa ſit? *Lecta*, inquit, *dicitur*; & *ut aſſerunt qui legerunt eam.* Ergòne dicemus publicam, de quâ ipſe dubitat, aut omninò divulgatam, quæ non ab omnibus videretur? Quid verò *minutam* Bullæ memorat? Certè 10. Martii editam, ac poſt ſex hebdomadas adverſus Polonos innovatam, jam *groſſatam*, ut aiunt, oportebat, ſuiſque veſtitam formulis, dimiſſam per Eccleſias ubique ſervandam. Atque illud abſurdum eſt, omnibuſque ſæculis inauditum, ejus momenti Bullam, ſtante Concilio generali, atque ei præſidente Papâ, in ipſo Concilio non fuiſſe prolatam. Cur enim Martinus V. tantâ de re Synodi præſentis ſententiam ne requiſivit quidem? Ac multas quidem Bullas minoris momenti Seſſione XLIII. lectas, nonniſi *approbante Concilio* edidit; hanc verò cur ſolus, atque adhibito tantùm conſiſtorio, ſeu Cardinalium cœtu? An quia intelligebat repugnaturos Concilii Patres? Bullam ergò repugnante Concilio œcumenico editam, valere credemus? At ſi Concilii autoritatem Martinus metuebat; ne ſaltem vereretur publicam

lucem, ne *minutam* ſemel atque iterùm lectam, nec intellectam premeret? Adeòne ejus Bullæ pudebat, ut eam nec ipſe Gerſon, à quo ſolo memorata eſt, unquam viderit? Itaque nullibi legitur; nullibi viſitur; nulli collectioni Bullarum inſeritur: non eam Pius II. in Bullâ, *execrabilis*; non Julius II. in Bullâ, *ſuſpecti regiminis*, quibus appellationes à Papâ ad Concilium tantis pœnis prohibent, vel leviter memorant. Et quidem Julius II. Pii II. Bullam firmat: de Martino ambo tacent; cùm id ſtante Concilio Conſtantienſi geſtum vel maximè commemorari è re eſſet. Quare appatet rem à Martino tentatam potiùs quam confectam fuiſſe. Quod ſi in Conſiſtorio Bulla vero animo à Pontifice propoſita & prolata eſt, profectò tejectam, improbatam, exploſam oportuit; cujus & autorem puduit, & apud poſteros nulla memoria eſt.

Sed age; Bullam tanto ſtudio Eccleſiæ toti poſteriſque occultatam placet inſpicere propiùs, & quid incommodi alat intelligere. Et quidem certum eſt, ex eâ ſupereſſe nihil, præter ea verba, quæ nunquam ſibi lecta Gerſon, à neſcio quo audiſſe ſe memorat. His autem, utcumque ſe habent, duo vetari videntur: alterum generatim, *ut nulli liceat*; ſive, *ut in nullo caſu liceat à Romano Pontifice appellare:* alterum, *ne liceat in cauſis fidei, illius declinare judicium.* Quæ duo quam diverſa ſint, vocum diſcrimina ſatis indicant.

Primum eſt generaliter dictum, admittitque eos ſenſus quos reliqui ejuſmodi canones; nempè ne paſſim, ne in ordinariis & quotidianis caſibus appelletur.

Alterum, quòd in cauſis fidei Romani Pontificis judicium *declinare non liceat:* quamquam ambiguum videri poteſt, ſtrictè tamen loquendo, verum eſt. Aliud enim eſt, declinare judicium, tanquàm judex non ſit legitimus & competens; aliud ab eo appellare, quia non ſit uſquequaque ſupremus.

Vid. Gerſ. Tract. *Quomodo & an.* &c. circa fin. T. ij. p. 308.

Jam ex Gerſone conſtat, Martini V. famam graviter laboraſſe, quòd ab eo talia promulgata jactarentur. Quin ipſe Gerſon, ne Martinum ea conatum reprehendiſſe videatur, pro ſuâ modeſtiâ, atque in Romanum Pontificem reverentiâ factum excuſat, ut poteſt, & quâ demum ratione, verba Martini ab ejus benevolis ad commodum ſenſum leniter inflectantur oſtendit. Denique viam docet, quâ Pontifex hujus rei declinet invidiam, ac factis dicta compenſet. Adeò hæc non modò nulla & irrita, ſed etiam Pontifici noxia videbantur.

His ergò omnibus conſtat; primùm, appellationem à Papâ ad futurum Concilium, ipſo Concilio deſinente quidem, ſed tamen adhuc præſente, factam, non fuiſſe improbatam; ſed in acta relatam, nullâ omninò notâ: tum Martinum V. eas appellationes bis condemnare viſum, ſacræ Synodi, imò totius Eccleſiæ refugiſſe lucem, atque Synodi talia repellentis prævaluiſſe ſententiam; denique, ut vel maximè fuerit diploma Bullatum, vulgatum, ritu ſolenni promulgatum, omninò concidiſſe, eorumque loco eſſe, quorum in Eccleſiâ nulla vis, nulla mentio eſt.

CAPUT XXVIII.

Bulla Execrabilis, Pii II. *in conventu Mantuano : quà occaſione lata : noſtri intellexerunt de privatis tantùm negotiis, fundamento ex Bullæ verbis petito : nec recepta eſt in Galliâ, & ab eâ quoque appellatum : appellationes poſteà frequentatæ.*

ANNO 1459. poſt conventum Mantuanum Pius II. edidit Bullam, *Execrabilis & inauditus.* Hâc damnat eos *qui à Romano Pontifice appellare præſumant : qui fecerit, ſententiam excommunicationis incurrat*, aliaſque pœnas, quæ in reos majeſtatis *, & hæreticæ pravitatis fautores decernuntur. Hujus ſententiæ has potiſſimum exponit cauſas : *Quia ridiculum appellare ad id quod nunquam eſt, neque ſcitur quod futurum ſit : quod eo obtentu, pauperes à potentioribus opprimantur multipliciter ; remanent impunita ſcelera, nutritur adverſus primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Eccleſiaſtica diſciplina & Hierarchicus ordo confunditur.* Quæ docere videntur animum Pontificis fuiſſe, has appellationes prohibere in ordinariis tantùm caſibus ac pecularibus negotiis.

Bull. *Execrabilis.* vid. in convent. Mant. Tom. xiij. Conc. pag. 1801 1802.

*Divinæ. Act. appell. Sigiſm. Duc. Auſt. Monarc. Imp. Goldaſt. T. ij. p. 1576.

Et reverà conſtat eam bullam conditam occaſione appellationis Sigiſmundi Ducis Auſtriæ, à Monirorio Calixti III. (*m*) in quâdam controverſiâ cum Nicolao de Cuſa Cardinali Epiſcopo Brixinenſi *, rerum temporalium causâ.

* Brixino ſeu Brixinum, aut Brixinia Urbs eſt Germaniæ in Comitatu Tirolis.

Itaque anno ſequente 1460. in appellatione eâ quam adversùs Pii II. orationem in conventu Mantuano (*n*) habitam, vir clariſſimus Joannes Dauvet, Procurator generalis, edidit, hoc etiam interpoſuit de Bullâ EXECRABILIS : *Neque eſt æſtimandum ſanctiſſimum Dominum noſtrum, per literas, quas Mantuæ publicaſſe fertur, quæ incipiunt* EXECRABILIS ET INAUDITUS ; *voluiſſe prohibere ut in nullo caſu, ſive tangat conſervationem orthodoxæ fidei, ſive extirpationem ſchiſmatis, ſive univerſalem reformationem Eccleſiæ in capite & in membris, ſuper gravaminibus, quæ per aliquem ſummorum Pontificum inferri contingeret, Principibus & regionibus liceat quovis modo habere recurſum ad judicium*

Preuv. des Libert. de l'Egl. Gall. ed. 1731. Tom. j. c. xiij. n. 10. part. ij. pag. 43.

(*m*) *Ducis Auſtriæ à Monitorio Calixti III.*] Appellationem reperire non potuimus apud Goldaſtum & alios horum monumentorum collectores. Hoc tantùm ex Goldaſto diſcimus : anno integro exacto poſt editam Bullam *execrabilis*, excommunicatum fuiſſe à Pio II. Auſtriæ Ducem, eò quòd ſæpe licèt monitus, Cardinalem DE CUSA inſectari non deſiſteret : Sigiſmundum autem ab eâ excommunicatione appellationem emiſiſſe, atque eâ occaſione Bullam à Papâ in Germaniam miſſam & imprimis Norimbergam, ubi appellationis inſtrumentum factum fuerat. Itaque appellatio Sigiſmundi videtur fuiſſe Bullæ denuò publicandæ causâ, non verò edendæ. Vid. Gold. & appell. & contrad. Greg. de Heimbourg Francof. 1607.

(*n*) *Orationem in Conventu Mantuano*] Pius II. habuit indignam prorſùs viro tantæ dignitatis. In eâ loquax magis quàm facundus, paſſim allegat Poetas profanos, item profanas & apocryphas hiſtorias, quibus Pragmaticam-ſanctionem nititur convellere. Hanc vide orationem. Tom. xiij. Conc. p. 1773. & ſeq.

plenarii Concilii; *cum ſub generali prohibitione non veniant ea quæ ſpeciali expreſſione indigerent* : *& præſertim talia ex quibus læſio fidei orthodoxæ* , *& ſchiſmatum fomenta* , *atque graviſſima decoloratio ſtatus Eccleſiæ univerſæ ſequi poſſent*. Sic publicis Eccleſiaſticis cauſis accenſebant magnorum imperiorum ſalutem ac pacem : cùm ea imperia pars maxima Eccleſiæ , eique ornamento & præſidio eſſent.

Cùm autem ipſe dicat, Bullam *Execrabilis*, in conventu Mantuano , *ut fertur*, publicatam ; oſtendit eam ad nos non fuiſſe perlatam , neque promulgatam conſueto & canonico more ; ac nedum recepta ſit , palam ei reclamatum fuiſſe , eo quidem ſenſu , quo appellationes in graviſſimis illis , quas diximus , cauſis prohiberet.

Cæterùm quòd Piùs II. ridiculum dicebat , appellare ad id quod non ſit , & quod exiturum ſit ignorabatur ; reſpondebant , Concilium ex Conſtantienſi decreto debuiſſe celebrari , & quominùs haberetur , elapſo decennio , jam per Papam ſtare : tum vero Eccleſiam Carholicam ſemper eſſe præſentem ; neque cuiquam fraudi eſſe , quòd non congregata eſſet , cùm appellario dirigatur ad Papam qui eam congregare tenetur.

Ib. n. 11. & ſeq. p. 44. & ſeq. Poſt eam ergò Bullam , ejuſdem Pii II. tempore , multæ appellationes ſunt editæ à noſtris ab ipſo ad Concilium , quòd Pragmaticæ-ſanctionis condemnationem moliri videretur.

Ib. n.16. 17. p.50. & ſeq. Has & alias ejuſmodi multas per ea ferè tempora in Galliâ frequentatas omittimus ; quòd in probationibus libertatum Eccleſiæ Gallicanæ integræ referantur.

Ib. Tom. ij. c. xxij. n. 19. p. 44. & ſeq. Annotamus tantùm appellationem editam ad generale Concilium ab Univerſitate anno 1491. adverſùs Innocentii VIII. gravem decimam imponentis, Bullam.

Ib. T. 1. p. 40. Sup. lib. vj. c. xxij. Similem appellationem ab inclitâ ac venerabili Eccleſiâ Pariſienſi prolatam eodem anno (o) eâdemque de causâ legimus , ex quâ etiam multa ſuprà retulimus.

(o) *Appellationem ab..... Eccleſiâ Pariſienſi prolatam eodem anno*] 1491. Non vidimus inter acta quæ tomis *de Libertatibus* , &c. continentur. Fortè Eccleſia Pariſienſis eo anno adhæſerit appellationi ſacræ Facultatis ; nam *appellatio ab eâ Eccleſiâ prolata* an. 1501. ſub Alexandro VI. inſcribitur *ſecunda appellatio*.

CAPUT XXIX.

Bulla Suſpecti regiminis Julii II. *in eâ clauſulæ extra omnem ordinem : non publicata apud nos , nedum recepta : appellationes poſteà frequentatæ , non tantùm à noſtris ſed etiam ab aliis.*

ANNO 1509. Julius II. Bullam edidit *Suſpecti regiminis*, quâ Bullam *Execrabilis*, Pii II. renovat, ac firmat; Leonardum Lauredanum Ducem, generale Concilium & Commune Venetiarum excommunicat, quòd jam excommunicati, quia urbes Pontificiæ ditionis retinerent, *ad damnatum & prohibitum* appellationis remedium confugiſſent; alios eâdem appellatione uſos ſimili pœnâ plectit; Conſtitutionem ſuam adversùs omnes valituram decernit, *cum ſuppletione ſolennitatis cujuſlibet, etiam publicationis omiſſæ.* Quæ quò magis decernuntur extra ordinem, ac ſupra omnem legem & canonem, eò minoris eſſe putantur à noſtris. Certè, ut Galli clariùs deſignentur, nominatim *Parlamenta* commemorat; quòd, quia apud nos nec publicatum, nedum receptum fuit, noſtri, more conſueto in gravibus cauſis, ac præſertim in Concordatorum causâ, ad Concilii generalis tutelam provocârunt, in eâque ſententiâ innoxii & illæſi diutiſſimè perſtiterunt.

Bull. Rom. T. 1. Bull. xxij. Jul. ii. p. 511. vid. Rain. an. 1509. n. 6. & 13. & & Spond. eod. an. n. 1.

Neque Galli tantùm eas appellationes emiſêre, ſed alii quoque in libris probationum Eccleſiæ Gallicanæ libertatum memorati: quæ tantùm indicamus: cujuſmodi ſint lectori expendenda relinquimus.

Preuv. des libert. &c. T. 1. part. ij. c. xiij. not. p. 59. 60.

CAPUT XXX.

Bullæ Pii II. & Julii II. *occaſione litium ac diſſidiorum temporalium editæ : qui appellationes reſpuunt, quàm incommoda remedia adhibeant : Andreæ* Duvallii *locus.*

NEQUE enim Orbis Chriſtianus adeò movebatur datis à Julio II. in Venetos, flagrante bello, ſententiis. Bellum gerebatur inter Julium ut Principem & Venetos. Jam ſi editis Bullis, ac ſub anathemate Julius Pontifex jure repetit civitates eas, quæ de Principe Julio bello captæ ſunt, nullumque adversùs ea decreta præſidium eſt: nempe id ſupereſt, ut & Veneti & quicumque Principes, quâcumque neceſſitate talia bella geſſerint, deditionem faciant.

Vid. Goldaſt. T. ij. p. 1579. 1580.

Neque verò res ab eo ſtatu multùm abhorrebant, cùm Pius II. diploma ſuum edidit. Nempe Sigiſmundus cum Cardinale Cuſano de temporalibus maximè litigabat, atque arma moverat, Cardinalemque ceperat, cujus rei gratiâ à Pio citabatur Romam cum ſuis conſiliariis, atque omnibus civibus, infinito licet numero, uti de articulo; *Credo in Eccleſiam Catholicam*: ejuſque conſectaneis reſponderent; quem ſanè articulum ideò negare vide-

rentur, quòd Pontificis decretis, de re etiam temporali, dicto audientes non eſſent. Sic a temporali lite ad hæreſis quæſtionem controverſia deducitur, ut miſeri nec mutire auderent. Quas adverſus ambages, atque circuitus, aliquod petere refugium omnes optabant.

Neque verò id quæro, jurene, an injuriâ Sigiſmundus egerit. Hoc tantùm indico, grave ac magnis quoque Principibus, nedum privatis metuendum, ita procedi; miſcerique hæreſim, ſubortis maximè temporali cauſâ litigationibus. Nec mirum ſi Chriſtiani Principes, Nationes, Cœtus, quod negari non poteſt, à Romanis Pontificibus aliquando vexati, everſis antiquis juribus, imperatâ ingente pecuniâ, intentatis, ſive etiam allatis armis, in Eccleſiæ Catholicæ ſupremâ atque indeclinabili autoritate, aliquid ſibi præſidii relictum voluerint. Certè appellationes eas, ut ante Concilium Conſtantienſe celebratas, ita nec poſt Pii ac Julii decreta deſiiſſe, multis exemplis oſtenſum eſt.

Bull. Leo. X. cont. Lut. T. xiv. Conc. pag. 396. Unum ſupereſt quod objiciant; nempe à Leone X. Bulla; *Exurge Domine*, Luthero vitio datum, *Quòd citatus à Papâ in vocem temerariæ appellationis prorupit ad futurum Concilium, contra Conſtitutionem Pii II. ac Julii II. taliter appellantes hæreticorum pœnâ plectentes.* XVII. Kal. Julii, anno 1520. Bullam autem toto Orbe Chriſtiano receptam eſſe conſtat.

Facilè reſpondemus receptam quoad ea, quæ ad Lutherum condemnatum pertinerent. Cæterùm verba prolata recitativè, ut aiunt, non decretivè poſita, nullam vim addunt Pii II. ac Julii II. Conſtitutionibus; atque adeò ut poſt eas, ita poſt hanc Leonis X. Bullam frequentatas appellationes,

Diſſ. præv. n. xcv. etiam à Germanis, atque ab ipſo Imperatore, relata ſuperiùs exempla demonſtrant.

Cæterùm Lutheri appellatio verè temeraria & cavillatoria fuit, quòd à citatione appellans, in negotio fidei Sedis Apoſtolicæ judicium detrectàrit,

Neque eam tantùm cauſam Leo commemorat, cur Lutherus meritò con-

Bull. Leon. X. p. 397. demnetur; ſubdit enim: *Fruſtrà etiam Concilii auxilium imploravit, qui illi non ſe credere palam profitetur.* Quare impuro Sycophantæ, omnia per ſummam & apertam inſaniam molienti, æquum erat nullum patere ſuffugium; non proinde debitum intercludi præſidium iis, qui verè gravati eſſent.

Nunc qui id genus præſidii renuunt, alias vias docent haud leviter incommodas, nempe *nullitatis*, ut aiunt, quàm iniquis ſententiis objiciant. At Galli non ſolent illam probare juriſprudentiam, quâ objectâ nullitate, ſententia contemnatur. De cauſis nullitatis coram judice agi volunt, ne ſibi quiſque judicet; modeſtius putant, ſi fortè à Pontifice vexatos ſe ſentiunt, Concilium habere judicem, quam nullo judice agere ut libet.

Andræas Duvallius, cùm appellationem omnem à Papâ illicitam judicet,

Div. de Rom. Pont. &c. part iv. quæſt. ult. p. 626. ed. 1614. idque ſive ſit infra, ſive ſupra Concilium, permittit tamen Principibus ac Rebuſpublicis, ad graves injurias depellendas, primùm, *non obedire mandatis Pontificis; imò ſi aliter ſibi ſuccurrere non poſſint, ſtrenuè prudenterque reſiſtere.* An ergò læſos Principes ſtrenuè rem gerere, quàm Conciliare judicium expectare malint, ipſi dijudicent? Nos in his, ut diximus, noſtræ quæſtionis ſummam non ponimus: ut quæ ad variabilem fortè diſciplinam aliquâ ex

parte pertineant. Certè Eccleſiæ Catholicæ, ejuſque œcumenici Concilii in rebus generalibus, maximè verò in fidei quæſtionibus, gravi contentione ortâ, ſupremam & ineluctabilem poteſtatem, ex omnium ſæculorum Traditione aſſerimus; & inter res judicatas poſt Conſtantienſia & Baſileenſia probatiſſima decreta referimus.

CAPUT XXXI.

Variæ de Conciliis generalibus noviſſimi Autoris Anonymi vitilitigationes: quæſtionem ab eo peſſimè conſtitutam: an Concilia inter res incertas numeranda? Quæſtiones generales à particularibus, ad Conſtantienſis Synodi mentem, jam inde ab initio diſtinctæ.

QUI unius Papæ voluntati ſine more modoque permittunt omnia, eo peccare ſolent; primùm, quòd argumentationibus malunt agere, quàm Traditionibus; tùm eò vel maximè, quòd à quæſtionis ſtatu procul abſint; quæque plana per ſe & expedita ſunt, miris involvant modis.

Vid. ſup. paſſ. lib iv. v. vj.

Et quidem in quæſtione male conſtituendâ autorem anonymum, qui diligentiſſimus videri voluit, ubique multa peccaſſe jam vidimus. Illud imprimis quòd nos ita refellit, quaſi infallibilitatem ſoli Concilio œcumenico tribuamus, cum ſine Concilio œcumenico, Catholicæ Eccleſiæ valere conſenſum, Gallicana Declaratio diligentiſſimè expreſſerit.

Anon. de libert. &c. lib. vij. c. ix. n. 12.

Jam de Concilii ſuperiore poteſtate, ad II. caput Gallicanæ Declarationis idem autor hæc ſcribit: *Satis*, inquit, *patet in Declaratione Cleri Gallicani, accipi hinc ſummum Pontificem ſine Concilio, illinc Concilium ſine ſummo Pontifice cum Declaratio decretis Concilii Conſtantienſis nitatur, quæ aliam ſententiam non admittunt*; quæ omnia falſiſſima ſunt.

Id. ibid. lib. v. c. 1. n. 6.

Primum enim falſum eſt, à Clero Gallicano ea tantùm ſpectata eſſe Concilia, quæ ſine Papa celebrentur: nec minùs falſum eſt, quòd decreta Conſtantienſis Concilii non aliam admittant ſententiam, quàm eam ſcilicet de Conciliis ſine Papâ congregatis: primùm quia Concilium Conſtantienſe declarat, Papam ſubeſſe, non modò Conſtantienſi Concilio, *ſed etiam cuicumque generali Concilio legitimè congregato*; non autem ſupponit omnia futura Concilia ſine Papâ congreganda eſſe; non ergò loquimur de Conciliis ſine Papâ congregatis: tum quia nec ipſum Conſtantienſe Concilium ſine Papâ congregatum erat; quippe convocatum à Joanne XXIII. qui verus Pontifex meritò haberetur; neque is Concilium diſſolverat; imò ſe Concilio adhærere fatebatur, cum illud Conſtantienſe decretum eſt conditum, ut ſuo loco vidimus. Poſtremò Conſtantienſe Concilium, in reformationis quoque causâ, Papam ſubeſſe Concilio decernit, cùm reformationis negotium, non niſi electo ſummo Pontifice tractaturum eſſet.

Vid. diſſ. præv. num. lxxxiv.

Conc. Conſt. ſeſſ. v. p. 22.

Sup. lib. v. c. xiij. xxj.

Quare quòd idem Anonymus ubique teſtatur, cùm ipſe Papam Synodo anteponit, agi de Concilio, à quo ſummus Pontifex ejuſque Legati abſint; nihil aliud teſtati viſus, quam ſtatum quæſtionis à ſe ignoratum, eoſque

Anon. lib. v. c. x. n. 4. c. xj. n. 3. cap xiij. tit. & paſſ.

quos congerit Scripturæ ac Patrum locos, planè eſſe extra rem, idque ab eo actum, ut fucum faceret imperitis.

Sanè & illud conſtitit, non aſſeri a Gallis Synodos ſine Papâ congrega-
Id. ib. c. v. n. 13. tas, niſi iis in caſibus, quibus eas & autor Anonymus, & alii paſſim Theologi Canoniſtæque admittant, hoc eſt, *in iis qui dilationem remedii non paterentur.*

Alia quidem quæſtio eſſe poteſt; an Concilium à Romano Pontifice ſemel convocatum, ipſoque Præſide conſtitutum, ipſo jure ceſſet, ubi ab eo Concilio Papa receſſerit, quemadmodùm Conſtantiæ; vel ubi illud Concilium Papa diſſolverit, ut Baſileæ factum eſt. Sed quæſtionem eam, neque Clerus Gallicanus ſuâ Declaratione complexus eſt, neque Anonymus pertractavit. Interim certum eſt, rem eſſe ab Eugenio IV. judicatam: Baſileenſe Concilium ab eo diſſolutum, haud minùs ſtetiſſe integrum; ut eam quæſtionem aliquo certè caſu, res inter judicatas referri neceſſe ſit.

Quo fateamur neceſſe eſt, pleraque ac potiſſima Anonymi argumenta, quoad hanc quidem quæſtionem, planè concidere; cùm non eò quò oportet, collimare conſtet.

At argutulum iſtud futile æquè ac invidioſum quod objicit; quamvis Re-
Id. Ibid. c. xiij. n. 12. ges ac Principes à populo plerumque ſuam autoritatem acceperint; *tamen Galliarum Regem Comitiis generalibus ſuperiorem eſſe*; & Majeſtatis reos haberi qui ſub Henrico III. exegiſſent, ut Rex comitiorum ſententiam ſequi teneretur. Quorſùm enim iſta? An ut neceſſe ſit ad Gallicani imperii formam, Eccleſiam à Chriſto eſſe conſtitutam? Aut verò oporteat cuſtodiendæ fidei ac religionis per univerſum Orbem, eandem ac unius gentis adminiſtrandæ eſſe rationem? Cùm nec ipſa imperia eandem formam habeant, neque Eccleſiam ad alias, quàm ad Chriſti regulas exigi liceat. Quid autem illud eſt, ab eodem Anonymo jactatum, non poſſe ſummum Pontificem Eccleſiæ ſub-
Ibid. jacere, *à quâ ſuam non eſt mutuatus poteſtatem?* (p) Quaſi quis cui ſubjaceat, non in Chriſti arbitrio ac ſapientiâ poſitum fuerit, aut id ratione aut humanis exemplis, non Dei revelatione, atque Eccleſiæ Traditione quærendum ſit nobis.

Ejuſdem notæ eſt, quod objiciunt, ut Eccleſia particularis, nec tota
Idem. ib. n. 3. ſimul ſumpta, Epiſcopo ſuo capiti & Paſtori particulari; ita univerſalem Eccleſiam, nec totam ſimul ſumptam, Papæ ſuo capiti ac Paſtori univerſali prævalere poſſe. Non enim quemadmodùm Eccleſia univerſa, ita particularis ex promiſſione Chriſti, certâ & infallibili Sancti Spiritûs aſſiſtentiâ pollet; ut proinde neceſſe ſit quemadmodùm in Eccleſiæ univerſæ, ita in Eccleſiæ particularis conſenſu, certum collocare Spiritûs Sancti Magiſterium ac teſtimonium.

Id. Ib. c. 1. n. 4. Neque illud pluris eſt, non poſſe ſtare in Papâ eam, quam Clerus quoque Gallicanus agnoſcat, *plenam poteſtatem*, ſi Gallicanæ Declarationi detur

(p) *Poteſtatem.*] Peſſimè hìc D. CHARLAS argumentatur. Non enim neceſſe eſt ut quis ab eo cui ſubjicitur ſuam poteſtatem mutuetur. V. G. licèt Galli credant Epiſcopos non à Papâ aut ab Eccleſiâ, ſed immediatè à CHRISTO ſuam mutuari autoritatem, nihilominùs affirmant eos & Papæ & Eccleſiæ ſubjici.

locus.

locus. Neque enim plenam eſſe, *quæ ab alterius arbitrio vel judicio pendet*. Quod quidem nihil aliud eſt, quàm in verbis ludere. Plena enim dicitur reſpectu poſitivi juris, ea poteſtas, quæ omnia poteſt, ubi id neceſſitas, atque evidens utilitas poſtulaverit: non ita ſanè, ut omnia ſine lege modoque poſſit. Ib. c. xiij. n. 4.

At illud etiam argutius ac vanius, quod involvendæ quæſtioni ab Anonymo eſt poſitum; Papam agnoſci facilè ab omnibus, Concilia rem incertam, nullâ verâ firmâque definitione conſtantem; ad hæc raram; *difficilem*, *ac ferè impoſſibilem*; parumque abeſt, quin eam ab Eccleſiâ alienam prædicet; cùm præſertim tribus primis ſæculis, Concilia generalia, ipſa perſecutio prohiberet. Sed hæc, ad perſecutionis tempus quod attinet, quàm falſa, quàm vana, quàm nulla ſint, demonſtratum ſuprà. Ib. lib. vij. c. ij. n. 3. & lib. v. c. xiij. Differt. præv. n. lxxvj.

Jam quòd partâ Eccleſiæ pace, Conciliiſque generalibus congregari ſolitis, Concilia rem incertam dicunt, quia dubium eſt per quos & quomodò conſtitui debeant; hominum eſt ut leniter dicam, nodum in ſcirpo quærentium. Anon. lib. v. c. ij. Vanas enim & inanes difficultates congerunt; non conſtare ſcilicet an Concilia ex Epiſcopis tantùm, an etiam ex Preſbyteris conflentur neceſſariò: quantus numerus aut Epiſcoporum aut Provinciarum adeſſe debeat: quinam *ex jure*, *quinam ex privilegio*? An per ſe, an per procuratores: tùm quæ ratio abſentium & excuſatorum haberi debeat; imò an Concilium univerſale ſit. Quæ cum dixerint, eò rem redigi volunt, *ut ſuprema & infallibilis ſit ſummi Pontificis ſententia*, *quam ſeu regulam ſemper tutò ſequantur fideles*. Ib. n. 7. Quæ profectò ſi quid valent, illud efficient, ut Conciliorum generalium omnem omitti mentionem præſtabilius ſit. An enim id agunt, ut unus Pontifex, cuicumque cœtui voluerit, Concilii generalis nomen adjiciat? An ut Concilia generalia haberi, aut non haberi perinde ſit? Id quidem nonnulli apud ſe ſentiunt; ſed palam promere pudor, & Chriſtiani Orbis reverentia prohibet. Ergò vel hæc omittant, vel nobiſcum ſolvant. Cæterùm plana ſolutio eſt; primùm enim certâ Traditione conſtat, ſufficere ut Epiſcopi Concilio præſto ſint; tum illud Concilium eſſe œcumenicum, cui, Papâ autore, pro œcumenico Concilio ſe gerenti Eccleſia univerſa communicaverit. Hinc Concilii Conſtantienſis autoritas aſſeritur: hinc prioribus Baſileenſibus geſtis ſua firmitas conſtat. Neque nocuit ea diſſolutio, quæ ab ipſo quoque Eugenio IV. nulla & irrita declarata eſt; cùm totus Chriſtianus Orbis haud minùs ſanctæ Synodo pro œcumenicâ ſedenti & agenti communicaret.

Papâ autem autore dicimus, ordinariè quidem, ac niſi ipſa neceſſitas aliud expreſſerit; quod ſchiſmatis causâ aliiſque in caſibus admitti ab omnibus ſummo conſenſu vidimus. Sed quoniam in Conciliis non ſtatim ac ſemper æque perſpecta eſt nominis Chriſtiani repræſentatio, quin interdum dubitari contingat, an aliquod Concilium verè generale ſit; tum Eccleſiæ conſenſu rem confici, Romanorum quoque Pontificum autoritate oſtendimus. Sup. lib. ix. paſſ.

Cæterùm qui omnia incerta & perturbata eſſe volunt, niſi Chriſtiani, aliis Eccleſiis & Epiſcopis perinde habitis ac ſi nihil eſſent, in unius Romani Pontificis infallibilitate acquieſcant, in quantas ambages quantaſque turbas ipſi ſeſe conjiciant, undè ſe nullo prorſùs extricare valent pacto, jam toties notavimus, ut hæc dicere rurſùm, nihil aliud eſſet quàm actum agere.

Digitized by Google

CAPUT XXXII.

Recapitulatio eorum, quæ ad Caput IV. Declarationis Gallicanæ dicta ſunt, atque imprimis eorum quæ libro VII. & VIII.

ABSOLUTO noſtro ad caput IV. Declarationis Gallicanæ Tractatu ;
ſupereſt ut quæ hîc dicta ſunt, ad rei memoriam in compendium re-
digamus.

Primùm illud præſtruximus IV. Caput Declarationis Gallicanæ, rem eſſe
Sup. lib. judicatam ; quod ſic conficimus : judicatum in Concilio Conſtantienſi Pa-
vij. c.ij. iij. pam, etiam in fidei quæſtionibus, Concilio ſubjici oportere : at qui errare
iv. non poſſit, eum in fidei negorio alteri ſubjici nefas : non ergò Papa is eſt,
qui errare non poſſit. Rurſùs : in illo Concilio, de Papâ, ut eſt Papa, actum eſt,
non autem de Pâpa, ut eſt privatus Doctor: Ergò Papa etiam ut Papa, non
is eſt, qui errare non poſſit : at Conſtantienſe Concilium à totâ Eccleſiâ,
Sup. lib. atque adeò à Romanis Pontificibus comprobatum fuiſſe, rationibus adſtru-
v. c. xxvij. ximus neceſſariis : ergò Papam non eum eſſe quem dicunt, res inter judi-
& paſſ. tot. hoc tract. catas haberi debet. Hoc certiſſimum præjudicium. Nunc ad rem, ſi adhuc
Lib. vij. injudicata eſſet, conficiendam, hoc fundamentum poſuimus : à Patribus vim
c. v. ſummam & indeclinabilem eſſe repoſitam in eo, *Quod ubique, quod ſemper
eſt creditum :* non ergò in eo, quod ſolus Papa definiat. Exinde Concilia ge-
Ib. c. vj. neralia ab Apoſtolico uſque Concilio perſecuti ſumus ; quod Apoſtolicum
Hieroſolymitanum Concilium Actorum XV. relatum, normam eſſe cætero-
rum, datamque in eo quæſtionum finiendarum formam, & ipsâ autoritate
Apoſtolici nominis, & Sancti Cæleſtini Papæ, Sanctæque Synodi V. ſen-
tentiâ, & omnium poſteà ſæculorum ſecutâ praxi oſtendimus ; collatiſque
geſtis comperimus, ubique valere Apoſtolicum illud : *Viſum eſt Spiritui San-
cto & nobis* ; atque illud : *Viſum eſt Spiritui Sancto* ; cum illo, *& nobis*, hoc eſt
cum ipſâ Epiſcopalis atque Apoſtolici ordinis unitate eſſe conjunctum : non
ergò, quòd nunc fingunt, Synodos hâbere à Papâ, ut recta decidant, ſed
à Spiritu Sancto, eique conjunctâ univerſalis Eccleſiæ autoritate ac teſti-
monio.

Ib. c. vij. Hîc igitur Conciliorum geſtis evolutis apparuit, ita eſſe Eccleſiam conſ-
& ſeq. uſq. ad xxiv. titutam, ut ſiquidem primæ Sedis ſententiæ conſenſum accommodaret ſuum,
quæſtiones finitæ haberentur : ſin autem graves altercationes orirentur, adu-
Ib. c. x. natâ Eccleſiâ opus eſſet. Compertumque item eſt ; eo quidem rerum ſtatu,
primæ Sedis ſententiam Concilii œcumenici convocatione ſuſpendi ; rem-
que tantâ Eccleſiæ adunatæ autoritate geſtam, ut de Pontificio decreto quæ-
reretur, rectène haberet, necne ; & reſponderetur à Patribus, ſi decre-
tum probaretnr, probandum videri ; non quia falſum eſſe non poſſet, ſed
quia verax eſſe, facto examine, comperîſſent : atque omninò quo ritu cæte-
rorum epiſtolæ, eodem quoque ritu Romanorum Pontificum decretales
Ib. c. xix. epiſtolas examinatas, evolutis geſtis, & Synodi V. autoritate monſtravi-

mus. Quo item loco patuit Romanorum Pontificum epiſtolas, & fuiſſe authenticas, totâ ſcilicet Sedis Apoſtolicæ autoritate prolatas; neque tamen fuiſſe normam fidei, cùm de illis quoque quæſtio haberetur: de Synodis autem nunquam eo ritu eſſe quæſitum; ſed obedientiam ſtatim conſecutam. At non alia cauſa tanti diſcriminis, quàm quòd illa decreta retractabilia, hæc irretractabilia viderentur.

Atque hæc etiam de probatiſſimis Romanorum Pontificum decretis facta
eſſe vidimus. Jam quædam demonſtravimus à Sanctis Synodis improbata *Ib. c. xx. xxj.*
conſtituta & reſponſa, quæ Romani Pontifices, putà Vigilius & Honorius
ritè interrogati ad Eccleſias edidiſſent. Non ergò valere illud, pro privato
Doctore eſſe edita; omneſque vitilitigationes ita incidimus, ut quomodocumque reſpondeant, quoſdam Pontifices Apoſtolico officio confirmandi fratres, in neceſſario articulo defuiſſe conſtet.

His complexi ſumus primorum octo Conciliorum Traditionem noſtræ ſententiæ congruentem; quibus deinde Conciliis reliqua omnia conſentire, ex *Ib. cap. xxxiij.*
actis, & ex Romanorum Pontificum conſenſione docuimus.

Quin etiam oſtendimus, quæſtionem hanc noſtram, vel ipsâ operoſiſſi- *Ib. cap. xxxiv. & ſeq. uſq. ad fin. lib.*
mâ Conciliorum generalium convocatione confectam: ne fruſtrà Eccleſia
collectis toto Orbe Patribus, quærere laboraret autoritatem irrefragabilem,
quæ ſtatim in Romano Pontifice, vel ſolo, præſtò eſſet. Ac ſiquidem *Ibid. lib. viij. c. xx.*
Papa per ſe infallibilis, Concilio tantùm atque admonitione indigeret;
quod nunc comminiſcuntur; adſciſcendendos fuiſſe eos, qui doctrinâ, non eos qui autoritate pollerent; qui Papam docerent, non qui cum eo conjuncti docerent Eccleſias: denique qui admonerent, non qui conjudicarent & condecernerent: atqui omninò conſtitit non ita eſſe geſtum; ſed quæſitam in Conciliis non tantùm majorem lucem, ſed etiam majorem, & jam irrefragabilem autoritatem: non ergò ſummam illam & indeclinabilem vim in Romano Pontifice collocabant.

Quod autem objicitur, ſuperioritatem atque infallibilitatem Romano Pontifici à Conciliis generalibus jam eſſe adjudicatam, Lugdunenſique ac Florentinâ, Lateranenſique Synodis quæſtionem judicatam, & Conſtantienſia jam Baſileenſiaque ſoluta eſſe decreta; primùm quidem præſtruximus,
peſſimè agere eos, qui Eccleſiaſtica decreta collidant, non concilient. Tùm *Lib. vij. cap. xxxv. xxxvj. xxxvij.*
illud, perperàm pro judicato haberi, quod palàm à noſtris aſſertum, à ſanctâ Tridentinâ Synodo, atque à Pio IV. pro integro ſanoque ſit habitum.
Denique ne quid deeſſet, id quoque ex geſtis probavimus, Lugdunenſem,
Florentinam, Lateranenſem Synodos nihil nocere Conſtantienſibus, ne- *Lib. v. integr.*
que Baſileenſibus prioribus geſtis; ſed Conciliorum omnium unam eſſe faciem, Traditionem unam.

His igitur confectis, illud argumentum, quod ex Conciliorum confirma- *Lib. viij. c. I. & ſeq. uſqu. ad xj.*
tione repetebant, ſolvimus; docuimuſque ipſum confirmare quid ſit; neque
eo quidquam ſuperioritatis includi; vanoſque eſſe eos qui Synodorum decreta, aut qui ſaltem anathemata à confirmatione ſuſpendunt, Conciliorum
omnium geſtis evolutis pandimus. Confutavimus denique qui Epiſcopalem *Ib. c. xj. & ſeq. uſque ad fin. lib.*
poteſtatem ac Juriſdictionem, à Papali poteſtate ac juriſdictione manare
contendunt; hiſque novellis ſive adinventionibus, ſive adulationibus, ſeu

potiùs ludibriis, cùm priorum ſæculorum firmam, ac Scripturæ inhærentem doctrinam oppoſuimus, tùm Gallicanorum Epiſcoporum, ac noſtræ Facultatis conſtantem ſententiam.

CAPUT XXXIII.

Recapitulatio eorum quæ ſunt in Libro IX.

HIs quidem abſolvimus, quæ ad Conciliorum generalium praxim ac Traditionem attinebant. At ſequente libro de rebus ſine Concilio
Lib. ix. generali tractatis dicere aggredimur. Ac ſtatim id conſtituimus, ad finiendas
c. I. fidei quæſtiones ſufficere Papæ judicium, niſi gravis diſſenſio conſequatur. Quo loco exponimus illud ſancti Auguſtini de Pelagianis dictum: *Cauſa finita eſt*; poſteaquàm ſcilicet à Sede Apoſtolicâ reſponſa venerunt; & illud
Ib. c. ij. ejuſdem: *Datum Pelagianis competens ſufficienſque judicium*: collatâque cau-
iij. iv. v. ſâ Pelagianorum cum illâ Cypriani de rebaptizandis hæreticis, ex Auguſtino efficimus, ut Pelagianorum potiùs quàm Cypriani cauſa per Papæ judicium finita intelligatur, quòd de Pelagianis quidem, ut apertè hæreticis tota Eccleſia conſentiret; Cypriani verò quæſtio *magnis altercationum nebulis involuta*, Concilii univerſalis ſententiam poſtularet. Non ergò in eo caſu, ſancti Stephani judicium, totâ licet Sedis Apoſtolicæ autoritate prolatum, à ſancto Cypriano, à ſancto Auguſtino, atque aliis Orthodoxis pro ultimo & irrefragabili eſſe habitum.

Qui deinde ut hoc argumentum eluderent, reſponderunt, rebaptizationis quæſtionem à Cypriano & Auguſtino, non inter fidei quæſtiones, ſed inter
Ibid. cap. adiaphora eſſe repoſitam, Patrum teſtimoniis obruimus, docuimuſque om-
vj. vij. viij. ninò rebaptizationem eam, ex ipſis quibus tunc propugnabatur argumentis, ad manifeſtam hereſim pertinere.

Ib. c. x. Multa poſteà exempla ac decreta retulimus, quibus conſtet, generales
xj. quidem omnes, ut Cæciliani, & ſancti Joannis Chryſoſtomi, præſertim
Ib. cap. xij. xvj. & verò fidei, ut Origeniſtarum, Semi-Eutychianorum, Scytharum Monacho-
ſeq. uſq. ad rum, Elipandique cauſas, non niſi univerſali conſenſione pro terminatis ha-
xx. bitas; in eamque ſententiam, cum cæteris omnibus, Romanos quoque Pon-
Cap. xiv. tifices, Simplicium, Gelaſium, Gregorium, alios conſentire. Nam de ſancto
xv. Lib. vij. Leone libro VII. & VIII. confectum eſt, cùm de Concilio Chalcedonenſi
cap. xvij. ageremus. Non ergò ſummi Pontificis judicium per ſeſe ante conſenſum pro
xviij. lib. irreformabili eſt habitum.

viij. c. xx. Quem ad locum oſtendimus quæ ſit illa obedientia ſecundùm canones,
Lib. ix. quam ſummo Pontifici præſtarent Epiſcopi & Eccleſiæ; idque Conciliorum
c. xxj. xxij. & ipſorum Pontificum autoritate firmavimus; neque unquam ab Epiſcopis poſtulatum, ut decreta Pontificia etiam indiſcuſſa reciperent: quo item concluſum, ad ſummam & indeclinabilem autoritatem, conſenſum Eccleſiæ eſſe neceſſarium.

Ib. cap. Hinc oſtendimus viris bonis ſanctiſque non fraudi fuiſſe, quòd poſt Ro-
xxiij. xxiv. manorum Pontificum, in fidei quoque negotiis, pronunciata etiam veridica,
xxv.

tamen ſuſpenſo animo manerent, donec Eccleſiæ conſenſus accederet; id, inquam, bonis viris nunquam fraudi fuiſſe; non Polycrati Epheſio, aliiſque Aſianis; non ſancto Cypriano, ſanctoque Firmiliano, eorumque collegis, tot ac tantis viris; non Gallis noſtris ac ſancto Columbano, quibus Romanorum Pontificum Pelagii I. ac Bonifacii III. ſuſpecta erat fides, eò quòd Concilium V. pro œcumenico approbaſſent; non item Gallis noſtris, quod Nicænam II. Synodum, Papâ autore ac Præſide geſtam, ad quam vocati non eſſent, pro œcumenicâ non agnoſcerent, neque ullo modo admitterent; non omnibus denique Conciliis, quæ Romanorum Pontificum latas, etiam de fide, ſententias, non niſi quæſtione habitâ, ſuſciperent. Ex quo illud argumentum: ſi Romani Pontificis judicium pro irreformabili eſſet, non profectò qui, poſt illud per Eccleſias promulgatum, ſuſpenſo animo manerent, orthodoxi haberentur: habiti autem ſunt orthodoxi: non ergò illud judicium pro irreformabili habitum.

His ſubjungimus claram profeſſionem Romanorum Pontificum Innocentii III., Joannis XXII. Gregorii XII. Pii etiam IV. qui ſibi à Concilio, aut à CHRISTO judice metuerent, ſi publico officio functi, falſa ac fidei adverſa reſpondiſſent: non ergò exiſtimâſſe eos, ſe in fidei negotiis, Apoſtolico fungentes officio, fuiſſe infallibiles. Quo loco attulimus Joannis XXII. totâ Eccleſiâ promulgatam fidem, & Eccleſiæ judicio ab eo eſſe ſubditam, & à ſucceſſore ad examen revocatam: non ergò eam fidem pro infallibili fuiſſe habitam.

Ib. cap. xxvj. xxvij. xxviij. xxix

Ib. cap. xxviij.

Atque interim conſtitit, qui de Pontificis judiciis dubitarent, non tamen dubitâſſe de fide Apoſtolicæ Sedis: ergò hæc duo ſtare poſſe, & Pontificem etiam judicantem errare potuiſſe, & tamen Sedis Apoſtolicæ non defecturam fidem.

Quo item loco claruit multos incidiſſe caſus, quibus Sedi Apoſtolicæ ac Pontificiæ autoritati laboranti nihil aliud ſubveniret, niſi Eccleſiæ Catholicæ autoritas. Id Eccleſiæ Romanæ ſtatus X. ſæculo; id ingens illud Schiſma XIV. ſæculo demonſtrâſſe: ſtetiſſe interim unâ Eccleſiæ Catholicæ autoritate & ope Sedem Apoſtolicam, ac Pontificiam dignitatem; nec minùs potuiſſe ſuccurrere Eccleſiam, ne quibuſdam licèt Pontificibus falſa docentibus, Sedes tamen Apoſtolica, aut ſeries Pontificum à fide abrumperetur.

Ib. cap. xxx. xxxj. xxxij.

Cui etiam rei ſerviunt graves Romanorum Pontificum, Liberii, Zozimi, aliorumque plurimorum commemorati lapſus, rejectaque in ſingulis quibuſque caſibus vana effugia; & clarè demonſtratum eſt aberrâſſe à fide eos, etiam Apoſtolico officio defungentes. Qui lapſus memorati, non ad improperium; ſed ut illud conſtet: cùm Romani Pontifices, etiam ut tales, aliena à fide docent, haud minùs Eccleſiam Catholicam, fidemque Romanam, ac Sedem Apoſtolicam, tanquam fidei caput, & communionis Eccleſiaſticæ vinculum perſtituram.

Ib. cap. xxxiij. & ſeq.

Huc pertinent ea, quæ pro Joanne XXII. ab ejus ævi Doctoribus, ac præſertim Jacobo ſanctæ Priſcæ Cardinale, mox Benedicto XII. dicta ſunt: ideò potuiſſe ab eo Nicolai IV. decretalem tolli, aut corrigi, *Quod Romani Pontifices errare poſſent etiam determinando de fide.* Id ſæculo XIII. ut certum proponebant: id in gloſſis quoque Romanis ad Joannis XXII. decretales ha-

Vid. diſſ. præv. num. xlvij. xlviij

Digitized by Google

bebatur: cui addendum illud: XIV. & XV. ſæculis, non modò Alliacenſem, Gerſonem, Toſtatum & alios pios ſanctoſque viros innumerabiles, ſed etiam Joannem à Turrecremata ejuſque conſortes, qui Eugenio IV. adverſùs Baſileenſem Synodum, tanto ſe ſtudio adjunxiſſent, id pro certo poſuiſſe; quòd à Romano Pontifice falſa & erronea definiri poſſint, ejuſque judicio Concilii judicium anteponi oporteat. XVI. denique ſæculo Dominicum Jacobatium Cardinalem, haud abſimilia Romæ quoque docuiſſe; Adrianum verò Florentium Ultrajectinum, id Lovanii deditâ operâ defendiſſe; mox eundem virum, jàm Caroli quinti Præceptorem, Epiſcopum, Cardinalem, Papam, non eam ſententiam retractâſſe, imò potiùs recudiſſe; neque quemquam Theologorum contra inſurrexiſſe, imò illi faviſſe Lovanienſes ſuos; denique XVI. ſæculo exeunte, oriri cœpiſſe privatorum quorumdam Theologorum dubias cunctanteſque cenſuras; Eccleſiam verò Catholicam, Tridentinumque Concilium, ac Sedem Apoſtolicam, ab omni penitùs cenſurâ temperâſſe. Hæc, credo, cogitantes cenſores noſtros pudeat, ex ſuâ dubiâ novellâque ſententiâ, novum fidei articulum repente condere; Pariſienſiumque ſententiam, tot retrò ſæculis ſaltem innoxiam, nunc demùm proſcribere, ex trepidis Bellarmini aliorumque cenſuris; inſuper in re tam novâ, tam fluxâ, tam incertâ, omne Eccleſiæ Sediſque Apoſtolicæ præſidium collocare.

Vid. diſſ. num. xxvij. xxviij.

Ib. n. xiv.

CAPUT XXXIV.

Recapitulatio eorum quæ hoc poſtremo libro dicta ſunt, de Romanæ Sedis, ac fidei firmitate, ac de illis verbis: Tu es Petrus.

ULTIMO loco docuimus, noſtram ſententiam cum Romanæ Sedis, Romanæque fidei æternâ firmitate egregiè cohærentem; conſenſuque Patrum id obtinuimus, ut qui de hujus aut illius Romani Pontificis definitione dubitâſſent, haud minùs certam tutamque Romanæ fidei, Sedique Apoſtolicæ adſcriberent æternitatem. Atque hinc argumentum noſtrum: ſi quid eſſet periculi in eâ ſententiâ, quæ Romanum Pontificem negat eſſe infallibilem, maximè ex eo quòd, cùm ipſe deficeret, Eccleſiæ Catholicæ, vel ſaltem Sedis Apoſtolicæ periclitaretur fides: atqui demonſtravimus, ex eo quòd Romanus Pontifex unus aut alter deficiat, haud eò minùs ſtare, non modò Eccleſiam Catholicam, ſed etiam Romanam Sedem atque fidem: ergò in eâ ſententiâ nihil eſt periculi. Quo loco CHRISTI de Petro & ſucceſſoribus promiſſa dictaque ex perpetuâ Patrum Traditione ita expoſuimus, ut & noſtra tueremur, & hæreticorum audaciam retunderemus. Sed quoniam noſtri cenſores CHRISTI dictis præfidere videntur, quæ in hunc contulimus locum, paucis repetimus; atque id ſcholaſtico more, ad juvandos eos, qui hoc genere delectantur.

Sup. hoc lib. c. j. ij. Locus ille; *Tu es Petrus*; id effecit ut Petrus, quique Petri vice, Apoſtolici, ſive Epiſcopalis Collegii Princeps futurus ſit, ex officio teneatur exem-

plo Petri, communem fidem omnium nomine promere; omneſque Chriſtianos movere ad fidei unitatem;ex quo ſequitur,cùm eo munere bene defungitur, ipſum fidemque ab eo expoſitam, eſſe Eccleſiæ fundamentum.

Neque verò dicant, quemvis alium Epiſcopum ac Doctorem, eo modo futurum Eccleſiæ fundamentum, ſi vera prædicet. In eo enim vis eſt; quòd Petrus, ejuſque vice Romani Pontifices Petri ſucceſſores ad id conſtituti ſint. Quo fit ut illud officium, ille Magiſtratus, illa poteſtas ad unitatem movens fidei, ſit Eccleſiæ fundamentum; neque tolli ab Eccleſiâ, aut ullâ unquam vi labefactari poſſit.

Dices; non modò in genere Pontificale officium, ſed quivis Romanus Pontifex Petri ſucceſſor, petra eſt, fundamentum eſt: ergo immobilis eſt. Diſtinguimus: petra eſt, fundamentum eſt, officio; concedimus: ipsâre, ſemper & neceſſariò; negamus.

Inſtant: immortalis ædificii fundamentum deficere non poteſt: at Eccleſia immortale ædificium eſt: ergò quiſquis eſt Eccleſiæ fundamentum, is deficere non poteſt. Hoc argumento facilè concludi poſſet, Papam ne mori quidem poſſe, neque vacare poſſe Sedem Apoſtolicam, ne Eccleſia interiret. Ergò ne nimis probes, ita diſtinguito: quòd immortalis ædificii fundamentum deficere non poſſit primarium, qui CHRISTUS eſt, verum; ſecundarium ac miniſteriale, qui Papa eſt; rursùs diſtinguito: deficere non poteſt abſolutè & univerſim, hoc eſt, ſummâ ipsâ, & quoad integram ſeriem & ſucceſſionem; verum: ſecundùm quid & accidentariò & particulariter; falſum eſt.

Exemplum adduci poteſt ab ipsâ fundamenti ratione, à quâ deducta CHRISTI locutio eſt. Ædificium enim ſtare nequit, penitùs excuſſo fundamento; non autem ſtatim omne collabitur, ſi ſit aliqua in fundamento labes facilè ſarcienda. Ita fieri nequit, ut ipſe Primatus, ipſum Pontificale officium in Eccleſiâ intereat; neque enim inſtitutum à CHRISTO officium aboleri poteſt. Ipſe ergò Papatus, ipſe Primatus, ipſa ſucceſſio certum fundamentum eſt: ex Romanis Pontificibus particularibus, velut eximiis lapidibus conſtat: ſummâ ergò conſiſtat oportet. Certè aliquis lapis, aliquis ſummus Pontifex excuti ac labefactari poteſt, nullo totius ædificii periculo: aliud enim eſt petram ipſam exſcindi, aliud aliquam ejus quaſſari partem.

Exemplum aliud ſumi poteſt ab ipſo Epiſcopatu, qui abſolutè in Eccleſiâ ceſſare non poteſt, eò quòd ſit officium à CHRISTO inſtitutum. Neque ſi aliqui Epiſcopi, ideò ipſe Epiſcopatus concidit, dicente CHRISTO ad Apoſtolos: *Ecce ego vobiſcum ſum.* Hæc enim promiſſa, ſummâ ipsâ valent. Ita de Papatu dicendum; nec magis fieri poſſe, ut Papale, quàm ut Epiſcopale officium in Eccleſiâ intereat.

Eodem modo ſolvitur illud quod aiunt; in eo vim eſſe, qui petra eſt; quemvis autem Papam petram eſſe: vim ergò repoſitam non tantùm in univerſis, ſed etiam in ſingulis. Reſpondetur enim, vim quidem ipſam invictam & inconcuſſam in eo eſſe, qui petra principalis & angularis eſt, nempè in CHRISTO: neque tamen negandum eſt in ipsâ miniſteriali petrâ vim eſſe, maximam illam quidem ac præcipuam; ſed tamen partialem, ita ut totum ipſum parti prævaleat, ut ſæpè diximus. Conſiderandum quippè eſt, cui ſit

firmitatis adjecta promiſſio, & unde petita ſit. Et quidem à Christo petitur: *Ædificabo*, inquit; unde continuò ipſi adjicitur Eccleſiæ: *Et portæ*, inquit, *inferi non prævalebunt adverſùs eam*; ut vim ipſam eſſe doceat ab eo qui ædificet, qui totum ædificium ſuâ virtute contineat, hoc eſt ab ipſo Christo.

Si qui autem Interpretes, illud: *Portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam*, ad petram quoque referunt; primùm quidem pauci ſunt, ac pro uno mille in contrarium recenſere poſſumus; tum qui ita interpretantur, non ipſum Romanum Pontificem ſemper, ſed quemvis fidelem in Christo conſiſtentem ſpectant: tertiò eò nos ducit & verborum tenor, & ſumma Interpretum, ut ipſa Eccleſia ſit, contra quam portæ inferi prævalere nequeant: poſtremò & illud docuimus, quo ſenſu petra ipſa miniſterialis, Sedeſque Apoſtolica, Eccleſiarum Caput, everti nequeat; ipsâ ſcilicet toti Eccleſiæ corpori promiſsâ & adjectâ vi.

CAPUT XXXV.

Recapitulatio eorum quæ hoc poſtremo libro dicta ſunt circa illud; Rogavi pro te.

Sup. hoc lib. cap. iij. iv, v.

JAM in eo, *rogavi pro te*, diſtinguendum diximus quod ad præceptionem, & quod ad promiſſionem pertinet; ac promiſſionem quidem ſemper, præceptionem verò non ſemper implendam. Atque in promiſſione rurſùs diſtinximus id quod Petro eſſet proprium, & id quod ad poſteritatem tranſiturum eſſet; ac Petro id eſſe proprium, quod Petri ſingulari perſonæ; tranſiturum autem ad poſteritatem quod Petro figuram Eccleſiæ gerenti, & quod Petro Eccleſiæ principalis fundatori promittitur.

Quamobrem tria hæc ex æquo vera eſſe: fidem, fideique conjunctam veram confeſſionem, primùm in perſonâ ſingulari Petri nunquam defecturam; ac poſteà eandem fidem, quam Petrus prædicavit, cùm in Eccleſiâ Catholicâ, tùm in Eccleſiâ particulari Romanâ, ubi Petrus Sedem fixit, æternum victuram totoque Orbe celebrandam: unde jubeatur confirmare fratres, non modò ipſe Petrus, ſed quicumque in illâ Sede ſederit.

Hinc noſtrum argumentum: non poteſt à nobis quidquam exigi ampliùs, quàm ut Christi promiſſio certiſſimè impleatur. Impletur autem Christi promiſſio, ſi Petrus ipſe, ſi Eccleſia Catholica in Petro figurata, atque Eccleſia Romana à Petro fundata æternum in fide manſerint. Neque id neceſſe eſt, ut quivis Romanus Pontifex ſit infallibilis: non ergò id à nobis poſtulari poteſt. Quod cùm per ſe clarum ſit, tum illud invictum: de fide ipsâ agi, quâ corde credimus, eique conjunctâ fidei confeſſione, quâ nempè ad ſalutem ore confitemur: ergò ad implendam Christi promiſſionem, quærendum aliquid eſt in quo fides ipſa, quâ intus corde creditur, nunquam defectura ſit: non autem talis eſt quivis Romanus Pontifex; neque aliud quidquam tale eſt præter ipſum Petrum, atque in Petro intellectam Eccleſiam Catholicam peculiaremque Romanam: non ergò aliud quidquam ad Christi promiſſionem pertinet.

Dices;

Dices : quivis Romanus Pontifex jubetur confirmare fratres : qui autem titubat, non ipſe confirmat : nullus ergò Romanus Pontifex titubat. Id cenſores noſtri paſſim, id noviſſimus autor Anonymus ubique inculcant. Argumentum vaniſſimum, quod ſæpè notavimus ; ab eo quod fieri debeat, ad id quod ſemper futurum ſit, ſive ab injuncto officio, ad effectum neceſſariò ſecuturum.

Vid. Anon. tract. de libert. &c. lib. vij. c. ij. n. 3. & paſſ.

At enim cuicumque officio ſua eſt adjuncta gratia ; quâ impleri poſſit, fatemur ; quâ neceſſariò impleatur, non ipſi quidem dixerint.

Simile argumentum in illo præcepto : *Paſce oves meas* : certè ad illud implendum officium requiritur ſumma præ cæteris charitas, dicente Domino : *Simon Joannis diligis me plus his? Paſce oves meas.* Neque illa ſumma charitas ad paſcendum gregem minùs neceſſaria eſt, quàm inconcuſſa fides ad fratres confirmandos. Ergòne concludes : in Romano Pontifice ſemper eſt ſumma charitas ? Abſonum abſurdumque ſit.

Joan. xxj. 15.

Inſtas : at enim Petro illud, *ne deficiat fides tua*, datum eſt ad illud implendum ; *confirma fratres tuos.* Confirmatur ex Leone : *Pro fide Petri propriè ſupplicatur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens Principis victa non fuerit.* Totum concedimus ; atque omninò conſtat, ideò vel maximè confirmatum in fide Petrum, ut alios certiùs confirmaret. Ergò omnes ſucceſſores æquè in fide confirmati ſunt ; nunquam eorum mens victa eſt, quod de Petro Leo dixit ; nullo unquam errore, ne intùs quidem laborârunt, aut laboraturi ſunt, quemadmodum Petrus : id aliquis fortaſſe Pighius, non verò ſanus homo, rerumque humanarum expertus dixerit.

Leon. ſerm. iij. in anniv. Aſſum. ejuſd. c. iij. edit. Queſn. in-4°. p. 109.

Quod ergò noviſſimus autor Anonymus verba Christi ita connectit : *Rogavi pro te* ; &, *confirma fratres tuos :* quaſi diceret : *Ego indeficientem tibi fidem impetravi : da operam ne alii deficiant.* De Petro ipſo verum eſt, qui ideò ſit maximè idoneus ad confirmandos cæteros, quòd in eo fides, ne intùs quidem, quâ de re agitur, deficiat. Petri quidem ſucceſſoribus id omnibus tribuere, nec ipſi audeant.

Anon. lib. vij. c. iij. n. 1.

Quod autem idem Anonymus ſubdit id Petro conceſſum, non ſolùm ipſius causâ, ſed etiam in bonum gregis, rectum eſt. Ut autem proinde in ſucceſſores tranſeat, & illa ſumma charitas, & ille in fide confirmatus animus, & cætera dona, quæ Petro in bonum gregis data ſunt, falſa conſecutio eſt.

Ibid.

Quomodo autem nos verba Christi connectamus reſpectu cujuſvis Romani Pontificis, ſæpe expoſitum eſt ; nempè ſic ; ut qui Petro ſuccedit, præſtque Eccleſiæ, ſive univerſali, ſive peculiari, in quâ Petri fides ſempet victura ſit, is Petri exemplo ac vice fratres confirmare jubeatur.

CAPUT XXXVI.

An quemquam hominem infallibilem eſſe ſit congruum, aut Eccleſiæ neceſſarium? An nulla ſit Papæ, niſi infallibilis autoritas? An Papa errante nullum remedium?

QUÆRES cur tantopere laboremus, ne id tribuamus Romano Pontifici, quod & ipſi & gregi utiliſſimum foret? Reſpondemus, ideò quòd non ratiociniis aut votis duci nos, ſed certis promiſſis certâque Traditione niti oporteat. Ac ſi vovere aut potiùs ſomniare placet; certè expetamus homines, ut Romanus Pontifex, tanti gregis ductor, non modo nullo errore, ſed etiam nullo unquam peccato, nullâ ignorantiâ, aut negligentiâ aut cupiditate teneatur. Quod cur CHRISTUS non fecerit, ne queri quidem fas eſt.

Pari jure quærerem, cùm CHRISTUS Apoſtolis dixerit: *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi*, cur non Epiſcopi Apoſtolis ſubſtituti, æternæ fidei promiſſo gaudeant? Valebit fortaſſe illud Sancti Auguſtini aliâ occaſione dictum, non id convenire huic tentationum loco; *in quo tanta ſit infirmitas, ut ſuperbiam poſſit generare ſecuritas*. Atque ideò factum eſt, ut illud; *vobiſcum ſum*, deficere poſſit in ſingulis; ipsâ tantùm ſummâ & univerſim valeat: quod idem in Romanorum Pontificum ſeriem meritò conferri poſſit.

Aug. de corrcp. & grat. c. xiij. n. 40. T. x. p. 772.

Quod autem objiciunt, ſi Romanus Pontifex falſa definiat, actum eſſe de fide, nullumque remedium, ac ruitura omnia, cùm omnes ei ſtatim parere debeant. Quærimus etiamne parere debeant adversùs juſſa divina imperanti? Ne ipſi quidem id cogitant. At enim, inquiunt, hâc ſemel apertâ januâ, fas erit omnibus reniti palàm; neque Romano Pontifici vis ulla adfutura eſt, quâ ſua etiam juſta & neceſſaria decreta tueatur. Falſum id quidem: non enim ſi reluctante Eccleſiâ nihil poteſt, quemadmodùm ſub Liberio; aut ſi in gravi diſſenſione, ſententia ſuſpenditur, ût ſub Stephano Papâ factum; ideò neceſſe eſt hæſitare Romanum Pontificem, ſtatim atque aliqui obloquuntur. Quin eos & ſuâ & Petri autoritate & reliquorum conſenſu premit damnatque, neque effugio locus.

Inſtant: at ſaltem in gravi diſſenſione, aut incerta erunt omnia, aut periculum ſchiſmatis imminebit, neque quidquam remedii eſt. Neutrum: nam & eruditiores Traditione tenebuntur, ut factum ſub Stephano Auguſtinus docet; & imperitiores, ſi quidem ſunt Eccleſiæ veri filii, piæ matris judicium obedientiſſimè expectabunt. At enim repugnabunt Romano Pontifici, quod per ſe ipſum grave eſt malum. Grave quidem illud in quocumque negotio; eſſet autem peſtiferum, ſi id ſine ordine & ſine modo fiat: ſed ut non ita fiat, ille Eccleſiæ pacificus ac temperatiſſimus Spiritus prohibet. Quid autem laboremus in quærendis iis quæ tum factu opus ſit? Sunt quidem eâ de re multa à Gerſone non incommodè ſcripta. Verùm id ſufficiat, infinita eſſe quæ ille Spiritus, in ſe unus ac ſimplex, in donis varius, Eccleſiæ ſuggerat. Id

Vid. Gerſ. Lib. de Exam. doctr. &c.

Digitized by Google

quidem certâ fide credere nos oportet; non remedia, non autoritatem defuturam, cùm Eccleſia Catholica diſperſa & adunata tanta poſſit.

Hinc exiſtit argumentum: id tantùm in Eccleſiâ habendum eſt pro impoſſibili, quo facto nullum ſupereſt veritati præſidium: at in caſu, quem dicimus, tutum ſupereſſet in Eccleſiæ Catholicæ autoritate præſidium: non ergò ille caſus eſt impoſſibilis. Quæ cùm ita ſint, Eccleſia Catholica ſola eſt, quæ nunquam deficere, nunquam errare poſſit, ac ne momento quidem. Unde enim revictura? Pontifex mortuus in alio revicturus: vis enim illa creatrix Eccleſiæ ineſt; quod idem fieret, ſi fidei defectu moreretur. At non ut Pontificem ſi forte aberrantem, Eccleſia Catholica; ita aberrantem Eccleſiam Catholicam, alia Eccleſia Catholica corrigeret, coerceret, amoveret; aut ſi ad veritatem ſe ipſa revocaret, tamen labaſceret ea, quâ omnium animos teneri ac niti oportet, autoritas; nullumque omninò remedium ſupereſſet, ſi Eccleſia Catholica diſperſa, adunatave, ſemel à vero deflexiſſet. Quare ipſam primitùs & radicitùs immotam eſſe oportet.

Hinc etiam diximus conſtare ſuam Sedi Apoſtolicæ, Eccleſiarum capiti, firmitatem. Sive ergò, quod abſit, ſacro-ſancta illa Sedes infidelium tyrannidi ſubſit, ut factum ſub Romanis perſecutoribus; ſive exagitati ſeditionibus Romani Pontifices aliò ſe conferant, ibique conſiſtant, ut perſæpè contigit; ſive quid aliud humano animo proviſum aut improviſum eveniat; providebit Deus, ut clara, perſpicua, certa, intaminata, immota conſiſtat, ſeſeque aſſiduè reparet, atque propaget illa Petri ſucceſſio, quæ Catholicæ Eccleſiæ radix fundamentumque eſt.

In eâ quiſquis quocumque modo à fide deficiat; non tamen Romana, non Petri ac Pontificum interibit fides: ipſi enim immortale ſemen poſt ſe reliquerunt.

Hæc igitur fides, ut mortuo Pontifice non moritur, ita quoquo modo deficiente non deficit: atque hoc eſt illud immotum, quod in Sede Petri, ab ipſâ Chriſtianitatis origine Patres prædicârunt.

CAPUT XXXVII.

An contraria ſententia dignum aliquid Eccleſiaſticâ gravitate dicat ?

QUI aliud poſtulant, nec ipſi ſe capiunt. Primùm enim non capiunt ipſam fidei vocem. CHRISTUS enim fidem dixit quâ Chriſtiani ſumus, quamque intùs corde gerimus. Hanc ſi omnibus & ſingulis Petri ſucceſſoribus promiſſam arbitrantur, planè deſipiunt; neque id profectò faciunt. At ſi id vel maximè contendant, non proinde ſuam confirment ſententiam. Eo enim ſenſu Romanus Pontifex, putà Liberius, modò rectè intùs credat, licet exteriùs prava decernat, in fide Petri ſtabit, quod nec ipſi volunt, & eſt abſurdiſſimum.

Damus etiam caſum, quo Romanus Pontifex, putà Honorius, non indocili aut contumaci animo falſa definiat; quid dicent? Defeciſſe in illo fidem? Nequaquàm: atque haud magis quàm in Cypriano ſanctiſſimo CHRISTI Confeſſore defecerit, cùm, Synodo convocatâ, falſam pronunciavit de rebaptizatione ſententiam. Quid ergò? Stetiſſe in fide Petri? Ergò ſtante promiſſo, falſam fidei definitionem ediderit; quod maximè reſpuunt.

An dicent, nullum Pontificem, neque per contumaciam, neque per imprudentiam, de Catholicâ fide falſa unquam crediturum? Id credo, ne ille quidem irriſus ab omnibus dixerit Pighius. Is enim à Romano Pontifice, non errorem ſane omnem, ſed contumaciam, quâ fiat hæreticus, amoliri videtur. Ad alia ergò confugiunt; nempe huc, ut Romanus Pontifex, falſa licèt credens, tamen ea decernere aut definire prohibeatur. At nec ſic ſe ipſi intelligunt, qui primùm eam, quam CHRISTUS dixit, fidem, in externam ac nudam profeſſionem vertunt: tum ne quidem capiunt quæ ſit illa profeſſio, quam in Petri ſucceſſoribus extingui poſſe negant.

Ecce enim Joannes XXII. moriens de viſione beatificâ fidei profeſſionem edidit: hanc Benedictus XII. ad omnes Eccleſias Apoſtolicâ autoritate direxit: ipſe tamen poſteà, tanquam re integrâ, de eodem argumento quæſtionem habuit. Talis ergò profeſſio tam ſolennis, tam authentica, non id fuerit quod immotum, inconcuſſum, irreformabile, infallibile eſſe velint. (Sup. lib. ix. c. xxviij.)

Huc paſſim decurrunt, ut tum Romanus Pontifex errare non poſſit, cùm Doctorem agit publicum; cùm fungitur officio confirmandi fratres; tanquam Joannes, atque Benedictus non id docuerint totam Eccleſiam, quod dato diplomate, toti Eccleſiæ teſtarentur atque profiterentur. An ergò conſultos interrogatoſque eſſe oportet, ut Doctorem agant publicum, atque Apoſtolico fungantur officio? Quid ſi ipſi ultrò doceant, Eccleſiarum neceſſitate compulſi? Quid quod interrogatos pro officio falſa reſpondiſſe conſtat? Teſtis Honorius, aliique complures, quos interrogatos, etiam ab Epiſcopis, falſa & Evangelicæ adverſa doctrinæ reſcripſiſſe in confeſſo eſt.

Hìc quidem in varias interpretationes abeunt. Bellarminus enim, jure

licèt interrogatos, pro privatis Doctoribus reſpondiſſe dicit. Quod quoniam abſurdum eſt, nec ſtat Romanos Pontifices pro officio rogatos, privatam egiſſe perſonam; ecce Lovanienſes quidam nova comminiſcuntur. Nempe urgebat locus Adriani VI. affirmantis certum eſſe: *Quod Eccleſiæ Romanæ caput ontifex poſſit errare, etiam in iis quæ fidem tangunt, hæreſim per ſuam determinationem aut decretalem aſſerendo.* Quo loco mira narrant: *Non enim omnia*, inquiunt, *quæ Pontifex etiam conſultus ſcribit, aut reſcribit tanquam vir doctus & poteſtatem habens, mox habenda ſunt pro definitione Sedis Apoſtolicæ.* Ac rursùs: *Multa referuntur ad ſummum Pontificem tanquam ad ſupremum judicem, non quidem ſemper ut ipſe tanquam univerſalis Doctor, ex infallibili Spiritûs Sancti aſſiſtentiâ illa dijudicet; ſed ſæpiùs tantùm, ut autoritate ſupremâ, ſecundùm ſuam ſapientiam & prudentiam particularem, deſuper dicat judicium; & difficultatibus quæ in facto ſic occurrunt, finem aliquem imponat; ſaltem donec pleniori examine præmiſſo, ſi res ſit gravior, & ad fidem vel bonos mores tendens, ex Cathedrâ à Pontificibus definiatur.*

Sup.Lib. vij. c. xxj. & ſeq. lib. ix. c.xxxvj. & ſeq. Vid.Bell. lib. de R.P. Sup, lib. ix. cap. xl. Doct. Lov. p. 59.

En quot in partes Pontificem ſcindant ac diſtrahant; neque tantùm ſecernant privatum Doctorem à Doctore publico; ſed etiam ab univerſali Doctore ſupremum judicem, & ab ipsâ Cathedrâ ſupremam autoritatem particulari prudentiâ exercendam, atque ab his omnibus ſegregant Spiritûs Sancti aſſiſtentiam: tanquam ad Apoſtolicum officium confirmandi fratres non iſta pertineant.

Atque hæc dicunt evenire etiam in iis, quæ ad fidem moreſque ſpectent. Nam id omninò ibi agebatur, ut ex ipſo argumento, verbiſque ipſis conſtitit. Quæ quis intelliget? Ne ipſos quidem arbitror. At unde iſta deſumunt? Ex ſcripturâ? Ex Patribus? Ex Conciliis? Ex Romanis Pontificibus? Ne verbum quidem. Atque interim hanc novam, recenſque eductam è cerebro ſapientiam, ſi Deo placet, pro fidei Catholicæ decreto venditant.

Ad formulas quippe nos redigunt; & tamen Gregorium II. falſum eſſe fatentur, in quæſtione fidei, cùm evulgare ſe diceret; *Apoſtolici vigoris doctrinam per beatum Petrum, unde Apoſtolatûs & Epiſcopatatûs initium eſt.*

Hæc ergò tam nobilis formula non ſufficit. Additam volunt excommunicationem. Atqui Alexander III. excommunicationem addidit ei decreto, cujus doctrinam tanquam ex Scripturâ proditam exponens, haud minùs fallebatur, ut vidimus.

Sup. lib. ix. cap. xxxviij. & Greg.ij. ep. xiij. ad Bonif. T. vj. Conc. pag. 1448. Sup.ibid. c. xxxix.

Ergò Romani Pontifices edicant oportet doceri à ſe omnes; aut ab omnibus, quæ doceant, teneri oportere, ſi quidem ſe infallibiles eſſe voluerint. Quo ictu quot acta bona probaque concidunt? Quid ſi reverà doceant omnem Eccleſiam, nec docere ſe dicant? Caſſi erunt. Quis has ferat inſanias, hos de tanto officio, de tantâ perſonâ ludos? At ſi licet adverſariis hæc ex cerebro comminiſci, atque his explicare, quid ſit ex Cathedrâ; & nobis licebit, ex Cathedrâ id dicere, quod ex communi Traditione & conſenſione ſit proditum.

Ac reverà patet via, quâ omne verum decretum Pontificium ab omni erroris notâ eximamus. Nempe confitentur omnes, multa decreta ipſo jure eſſe nulla, quòd ſint contra canones: quantò magis ſi fidei adverſentur? Non ergò habebuntur pro veris Pontificiis decretis, ea quæ ipſo jure nulla ſint.

Quin & illud in promptu eſt cum quibuſdam dicere; nullum Romanum Pontificem, falſum contra fidem profiteri ac pronunciare poſſe; quando profeſſus ac pronuncians ceſſat eſſe Pontifex.

Ac ſaltem licebit dicere, nullum certum Pontificem falſa pronuntiare, cùm falſa pronuncians ſtatim ſit dubius; quippe quem multi graveſque Doctores, nullum ipſo facto eſſe doceant.

Quid quòd Turrecremata docuit, Papam hæreticum, occultum licèt, ipſo facto ceſſare eſſe Papam: quo caſu contra fidem pronuntians, ipſo conſenſu in hæreſim, Papa eſſe deſierit.

Quòd ſi hæc Eccleſiæ Catholicæ gravitate parùm digna videantur, jam omnes eo pariter conſiſtamus gradu, ut Eccleſiam Romanam, Sedemque Apoſtolicam, ſummamque ipſam ac ſeriem Romanorum Pontificum, ſanam, integram ſtare, ac Romanam fidem vigere ſtatuamus; quidquid, quocumque modo quidam forte Pontifices doceant, judicent, definiant.

Digitized by Google

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI,

DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER UNDECIMUS.

De Pontificiæ poteſtatis uſu per Canones moderando, ad Caput tertium Gallicanæ Declarationis.

CAPUT PRIMUM.

Refertur Caput III. *Gallicanæ* DECLARATIONIS.

HINC Apoſtolicæ poteſtatis uſum moderandum per Canones, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos. Valere etiam regulas, mores & inſtituta à Regno & Eccleſiâ Gallicanâ recepta, Patrumque terminos manere inconcuſſos: atque id pertinere ad amplitudinem Apoſtolicæ Sedis, ut ſtatuta & conſuetudines tantæ Sedis & Eccleſiarum conſenſione firmatæ propriam ſtabilitatem obtineant.

Digitized by Google

CAPUT II.

Exponitur tertium caput Gallicanæ Declarationis: hujus duæ partes: id probandum ſuſcipitur, Eccleſiaſticam Diſciplinam, ſive univerſam, ſive particulares ſpectet Eccleſias, à Romano Pontifice regi, adhibitis regulis, ſive univerſim, ſive particulatim receptis.

TERTIUM caput Declatationis Gallicanæ verſatur circa uſum Apoſtolicæ poteſtatis, quoad Eccleſiaſticam diſciplinam; ac ſecundo ejuſdem Delarationis capiti, Conſtantienſique decreto meritò annectitur.

Poſtquàm enim erat poſitum ex ejus decreti autoritate, Pontificiam poteſtatem Conciliari ſubeſſe, etiam quoad fidem ac reformationem, quâ Eccleſiaſtica diſciplina continetur: exponendum reſtabat, quæ eſſet illius ſubjectionis ratio in utrâque iſtâ re: quod tertio quartoque capite Gallicani Patres exequuntur.

Gerſ. de Poteſt. Eccleſ. conſ. 1. & x. & T. ij. Dup. p. 227. 240. ſerm. cont. Bull. Mendic. ib. pag. 432. de ſtat. Eccl. de ſtat. Præl. conſid. iv. ib. p. 532.

Et Galli quidem noſtri, æquè ac cæteri agnoverunt ſemper in Petro & ſucceſſoribus plenitudinem Eccleſiaſticæ poteſtatis, ***quam nemo hominum præter Chriſtum, imò nec Eccleſia tota conferre potuit & auferre***; ſed ſimul docuerunt hujus poteſtatis exercitium & uſum canonibus moderandum: quod à Gerſone dictum, non modò Academia Pariſienſis, atque Eccleſiâ Gallicana, noſtrique omnes; ſed etiam per univerſum Orbem optimi quique magno ſtudio celebrârunt.

Hanc ergò doctrinam, quâ Eccleſiaſticæ diſciplinæ ratio, Eccleſiæque Gallicanæ libertates conſtant, Patres Gallicani tertio capite profitentur.

Dividitur autem caput illud bifariam. Cùm enim Eccleſiaſtica diſciplina, vel univerſim ſpectetur, vel particulatim; hoc eſt, vel univerſam Eccleſiam, vel particulares reſpiciat Eccleſias, putà Gallicanam; exponunt Gallicani Patres, utroque reſpectu Eccleſiam, non ad arbitrium regi à Romano Pontifice; ſed univerſam quidem per canones ubique receptos, ***ac totius mundi reverentiâ conſecratos:*** particulares verò Eccleſias, verbi causâ Gallicanam, per regulas in hâc Eccleſiâ receptas. Regularum verò nomine etiam conſuetudines approbatas comprehendunt.

Ac ne qua ſit difficultas, exponunt, recepta ea, ſeu approbata haberi, quæ Sedis Apoſtolicæ atque Eccleſiarum conſenſione & uſu obtinuerint: quæ uſque adeò ſana ſunt, ut de iis fere ipſi etiam adverſarii conticeſcant.

CAPUT

CAPUT III.

Eccleſia Romana iiſdem canonibus regit Eccleſias, quibus ipſa regitur: probatur ex Romanis Pontificibus.

HÆc igitur ſingillatim exponere potiùs, quàm probare nos oportet. Exponimus autem maximè ex Sedis Apoſtolicæ decretis, quæ obvia, ac toties amplis voluminibus memorata, nunc compendiosè recenſere placet.

Id fundamenti loco ponimus, Eccleſiam Romanam eò maximè eminere cæteris, quòd canones, & ſequatur, & aliis ſequendos ſuâ autoritate præſcribat.

Id ſanctus Gelaſius profitetur loco celebri, quo docet: *Uniuſcujuſque Synodi conſtitutum, quod univerſalis Eccleſiæ probavit aſſenſus, non aliquam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quàm primam, quæ & unamquamque Synodum ſuâ autoritate confirmat, & continuatâ moderatione cuſtodit.* En quæ Romana Sedes exequi, atque exequenda mandare velit; ea nempè, quæ & *ipſa firmavit, & univerſalis Eccleſiæ probavit aſſenſus.*

Gelaſ. ep. xiij. ad Ep. Dard. T. iv. Conc. pag. 1100.

Et ante eum Zozimus: *Indecens autem ... hoc ab Epiſcopis ob certas cauſas Concilium agitantibus extorquere, quod contra ſtatuta Patrum & ſancti Trophimi reverentiam,* (a) *qui primus Metropolitanus Arelatenſis civitatis ex hâc Sede directus eſt, concedere vel mutare ne hujus quidem Sedis poſſit autoritas.* Cujus rei cauſam egregiam ſubdit his verbis: *Apud nos enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui ſtatuta Patrum ſanxère reverentiam.*

Zozim. ep. vij. ad Epiſc. Prov. Narb. & Vienn. T. ij. Conc. pag. 1570.

Hæc occaſione Arelatenſis Eccleſiæ dicta ſunt à Zozimo de juribus peculiaribus Eccleſiarum, quæ ſecundo loco in hoc tertio capite Declarationis Gallicanæ contineri vidimus. Et his quidem obligari ſe Sedes Apoſtolica profitetur; quantò magis iis quæ univerſalis Eccleſiæ firmavit aſſenſus.

Hinc Leo ille Magnus: *Nimis improba ſunt, nimis prava, quæ ſanctiſſimis canonibus probantur adverſa.*

Leo. Mag. epiſt. lxxx. al. liij. ad Anat. C. P.

Sanctus Gregorius Magnus: *Si Canones non cuſtoditis & Majorum vultis ſtatuta convellere, non agnoſco qui eſtis.*

Greg. Mag. Lib. iij. indict. xj. ep. liij. al. lij. ad Joan. C. P. T. ij. p. 663.

(*a*) *Reverentiam.*] Maſſilienſis & Viennenſis Epiſcopi Patroclus & Simplicius, id ſibi juris arrogabant, alter ut ſecundæ Narbonenſis, alter ut Viennenſis provinciarum Epiſcopos ordinarent. At Zozimus in eâ epiſtolâ & in iis quas de eâdem re anteà ſcripſerat, decernit hoc jus Metropoliticum per eas provincias à ſolo Arelatenſium civitatis Epiſcopo exerceri oportere. Nemo neſcit ſecutis temporibus, inter Leonem Magnum & Hilarium Arelatenſem interceſſiſſe grave diſſidium; quo in diſſidio, Leo Hilarium Metropolitico jure privavit; cauſatus nempè, jus illud à ſe poſſe abrogari, ideò quòd *per privilegium Patroclo*, proximo Hilarii prædeceſſore, *fuerat à Sede Apoſtolicâ temporaliter conceſſum.* Ep. x. Leon. al. lxxxix. ad Epiſc. Prov. Vienn. Quæ Leonis verba multis perſuaſerunt ſuppoſititiam eſſe eam Zozimi epiſtolam, quâ Metropolitica poteſtas Arelatenſi Epiſcopo aſſeritur. Sed hanc eſſe genuinam invictiſſimè probat P. Quesnel in ſuâ diſſert. v. in S. Leonem, quæ eſt apologetica pro S. Hilario. Vid. hanc diſſert. part. 1. cap. vi.

*I. Mar. I. ep. ix. ad Pantaleo. T.vj.Conc. p. 33.

Sanctus Martinus * doctiſſimus Pontifex & Martyr egregius : *Canones Eccleſiaſticos ſolvere non poſſumus, qui defenſores & cuſtodes canonum ſumus, non tranſgreſſores.*

Reſcrip. Leon. iij. ad Carol. Mag Tom. vij. Conc. pag. 1195.

* Chalcedonenſibus.

Et ſanctus Leo III. ad Caroli Magni Legatos : *Ego me illis* (Concilii Patribus *) *abſit ut præferam, ſed etiam illud abſit, ut coæquare præſumam* ; cùm ab eo peteretur ut in diſciplinâ canendi ſymboli aliquid innovaret. *(b)*

Sanctus Leo IV : *Non potuimus præfixos Patrum terminos immutare.*

Fragm. Epiſt. Leon. iv. ad Loth. Imp. Tom. viij. Conc. p. 35. male 33.

Nicolaus I. autoritatis Apoſtolicæ vindex acerrimus, de Ignatio depoſito, ac Photio contra canones ſubſtituto : *Talibus itaque, qui juris noſtri, id eſt, canonum gubernacula cuſtodimus, neceſſe eſt obviemus.* Ac poſteà : *Canonum paternorum vetus forma ſervetur.* Atque aliâ epiſtolâ eâdem de re : *Romana Eccleſia ſemper Sanctorum Patrum ſinceriſſimas autoritates in omnibus actibus ſuis ſequitur* Verùm hæc tractatio in volumen excreſcet ; ſi omnia congerimus.

Nicol. I. epiſt. ij. ad Michael. Imp. ib. p. 272.

Id. ep. v. ad eund. p. 279.

His ergo evincimus duo ; canones in Eccleſiâ Romanâ maximè obſervatos : canonum obſervantiam ab Eccleſiâ Romanâ ut capite, in omnia Eccleſiæ membra, & exemplo & autoritate diffuſam. Hoc enim eſt quod aiebat Papa Zozimus : *Apud nos enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas* ; hoc eſt, & hæret apud nos, & inde pullulat per omnes Eccleſias. Quò etiam ſpectant illa ſancti Innocentii ad Victricium Rothomagenſem : *Rectè poſtulâſti, ut in illis partibus iſtiuſmodi, quam tenet Eccleſia Romana, forma ſervetur ; non quò nova præcepta aliqua imperentur ; ſed ea, quæ per deſidiam aliquorum neglecta ſunt, ab omnibus obſervari cupiamus, quæ tamen Apoſtolicâ & Patrum Traditione ſunt conſtituta.*

Zozim. ep. vij. jam cit.

Ep. Inn. 1. ad Victr. Rothomag. T. ij. Conc. p. 1250.

Nicol. j. epiſt. vj. ad Phot. Tom. viij. Conc. p. 283.

Sic Eccleſia Romana antiquas regulas, quas ipſa omnium prima ſervaret, ſervandas mandabat cæteris. Hinc etiam Nicolaus I. epiſtolâ ad Photium hæc docet : Quòd Eccleſia Romana ſit caput omnium Eccleſiarum ; illas *ab eâ rectitudinem atque ordinem in cunctis utilitatibus & Eccleſiaſticis inſtitutionibus, quas ſecundùm canonicas & Synodicas ſanctorum Patrum Sanctiones inviolabiliter, atque irrefragabiliter retineret, exquirere & ſectari.* Ergò firmum illud Apoſtolicæ Sedis perpetuâ Traditione, hinc ad omnes Eccleſias, à Romanâ Eccleſiâ omnium Principe, ordinem propagatum ; quòd eas iiſdem canonibus regeret, quibus ipſa prima omnium regeretur.

(*b*) *Aliquid innovaret.*] In Concilio Aquis-granenſi, quod Carolus Magnus an. 809. coegerat, quæſtio habita eſt de proceſſione Spiritûs Sancti. Peractâ Synodo, Carolus ad Leonem III. Legatos miſit cum epiſtolâ, in quâ varia Scripturæ loca afferebantur, & Patrum teſtimonia quibus Spiritus Sanctus à Patre ſimul & à Filio procedere dicebatur. Eâ occaſione, ſermones Leo contulit cum Caroli Legatis. Et quidem, epiſtolæ doctrinam approbavit ; ſed quantumvis Legati urgerent, Leo nunquam potuit eò adduci ut verbulum *Filioque* Symbolo adderet : quippe, inquiebat, Patres Chalcedonenſes, in Symbolo Nicæno, *tollendo, addendo, mutandove quidquam inſerere prohibuerunt.* Deinde, paucis interjectis, ea dixit quæ à D. Bossuet in textu allegantur. Porrò illud reſponſum ſapientiâ & conſilio plenum fuiſſe abundè probaverunt eæ, quæ deinceps cum Græcis de eâdem re interceſſerunt controverſiæ. Cæterùm Galli, in cantando Symbolo, addiderunt verbum *Filioque* ; Romani autem ab illâ additione temperaverunt. Vid. Hiſtoricos Eccleſ. & D. Fleury Lib. xlv. n. 94.

CAPUT IV.

Idem probatur ex geſtis ſub BONIFACIO II. *& ex Concilio Romano ſub* JOANNE IX. *de tranſlationibus.*

HINC fit, ut vix ullos habeamus ordinandæ in Romanâ Eccleſiâ diſciplinæ peculiares canones conſtitutos; ſed quæ per omnes Eccleſias jubebantur, ea in Eccleſiâ Romanâ, vel primitùs obſtinebant, vel diligentiſſimè recipiebantur & cuſtodiebantur. Sic annexus ſacris Ordinibus cœlibatus; ſic ſacræ electiones ordine celebratæ; ſic vetitæ tranſlationes; ſic eadem omnia, quæ cæteris Eccleſiis, Eccleſia Romana ſibi vel maximè interdicta eſſe intellexit.

In vitis Pontificum legimus de Bonifacio II. *Hic congregavit Synodum in Baſilicâ beati Petri Apoſtoli, & fecit conſtitutum, ut ſibi ſucceſſorem ordinaret. Quo conſtituto cum chirographis Sacerdotum & jurejurando, ante confeſſionem beati Petri Apoſtoli in Diaconem Vigilium conſtituit. Eodem tempore factâ iterùm Synodo, hoc caſſaverunt Sacerdotes omnes, propter reverentiam Sedis ſanctæ; & quia contra canones fuerat factum, & quia culpa eum reſpiciebat, ut ſucceſſorem ſibi conſtitueret, ipſe Bonifacius Papa reum ſe confeſſus eſt Majeſtatis* *, *quòd Diaconem Vigilium ſui ſubſcriptione chirographi ante confeſſionem beati Apoſtoli Petri ſucceſſorem conſtituiſſet, ac ipſum conſtitutum in præſentiâ omnium Sacerdotum & Cleri & Senatûs incendio conſumſit.* Ad reverentiam ſanctæ Sedis pertinere intelligebant, ut, quæ in eâ contra canones fierent, *caſſarentur.* Neque Bonifacius allegabat plenitudinem poteſtatis, quâ ſupra canones evectum ſe eſſe jactaret; ſed ipſe primus omnium canonibus ſerviebat. Ita rem gerebant optimis Eccleſiæ Romanæ temporibus.

Lib. Pon. Anaſt. in vit. Bonif. ij. Tom. iv. Conc. pag. 1682.

* Divinæ.

De tranſlationibus memorabile illud; nullum in Sedem Apoſtolicam ab Epiſcopatu tranſlatum videri, ante Marinum anno 882. aut Formoſum anno 891. ex Epiſcopo Portuenſi aſſumptum: ut totis ferè nongentis annis Eccleſia Romana nullam tranſlationem noverit: adeò canonibus, quibus Eccleſiam regeret ſerviebat.

Et id quidem Marino à Baſilio Macedone Imperatore exprobatum: Stephanus verò V. à Marino tertius, ſic reſpondet: *Quicumque dicunt Marinum fuiſſe anteà Epiſcopum, (c) ac proinde non potuiſſe ad aliam Sedem tranſferri; oſtendant illi id apertè. Scito, dilecte, & omni honore digne Imperator, quòd licet illi impedimento fuiſſet, quod objicitur de canone, cùm tamen id nunquam fuerit, multitudo tamen ſanctorum Patrum, & illorum autoritas &*

Steph. v. epiſt. 1. ad Baſil. Imp. T. ix. Conc. p. 367.

(c) *Marinum fuiſſe... Epiſcopum*] à Joanne IX. conſtitutum dicit quidem D FLEURY Lib. LIII. n. 37. ſed negat ulli Eccleſiæ fuiſſe prælatum. Nempe eo tantùm conſilio ordinatus fuerat, ut ad Sclavos divini verbi præco dirigeretur. Vid. ej. vit. à Binio ſcriptam Tom. IX. Conc. p. 356. De Marini Epiſcopatu ſic Baronius memorat an. 882. Tom. X. p. 583. *Cujuſnam Eccleſiæ Epiſcopus fuerit non ſatis exploratum* habemus.

judicium potuit illum conſtituere in primo gradu. Quo loco, per *multitudinem Sanctorum Patrum*, ſignificat ſacrum Concilium Eccleſiæ ac Provinciæ Romanæ, vicinarumque Eccleſiarum, quæ Papæ electionem facere, vel firmare conſueverant; quarum autoritate Marinus per diſpenſationem transferri potuerit.

Ibid. Tum profert Gregorium Nazianzenum & alios, qui *è ſuis Sedibus ad alienas tranſlati ſunt.* Nec ille quidem dicit, Romanam Eccleſiam aliis eminentem, canonibus non teneri; imò diſpenſationem *ex ſacri Concilii autoritate*, in eâ, ut in aliis, locum habere potuiſſe.

Ibid. Cætera quæ ſubdit; tametſi peccatum fuiſſet in Eccleſiâ Romanâ, tamen *primam Sedem à nemine judicari*; eò pertinent, non ut Eccleſia Romana canonibus non obligetur; ſed ut ejus Pontifices, etiamſi peccâſſe videantur, non tamen ſubſint particulari Concilio, quale adversùs Marinum Conſtantinopoli ab Imperatore Congregari potuiſſet; quod alterius loci eſt.

Luitpran. lib. 1. cap. viij. vid vit. Steph. vj. T. ix. Conc. p. 475. De Formoſo quidem omnes nôrunt ejus cadaver à Stephano VI. (ſeptimum paſſim vocant) reffoſſum, objectumque illud mortuo: *Cùm Portuenſis Epiſcopus eſſes, cur ambitionis Spiritu Romanam Sedem uſurpaſti?* Ac deinde tribus abſciſſis digitis, quibus Pontifices benedicere ſolent, projectum in Tyberim.

Conc. Rom. ſub. Joan. ix. c. iij. ib. pag. 505. Hæc quidem infanda acta à Joanne IX. damnata ſunt in Concilio I. Romano ſeptuaginta quatuor Epiſcoporum, cujus Synodi capitulum tertium ſic habet: *Quia neceſſitatis causâ de Portuenſi Eccleſiâ Formoſus pro vitæ merito ad Apoſtolicam Sedem provectus eſt, ſtatuimus & omninò decernimus, ut id in exemplum nullus aſſumat; præſertim cùm Sacri Canones hoc penitùs interdicant, & præſumentes tantâ feriant ultione, ut etiam in fine laïcam eis prohibeant communionem; quippe quod neceſſitate aliquoties indultum eſt, neceſſitate ceſſante, in autoritatem ſumi non eſt permiſſum.*

Canon memorabilis, quo Eccleſia Romana ut forma cæterarum, adeò communi reliquæ Eccleſiæ Canone ſe teneri teſtata eſt, ut id etiam vereretur, ne laxata apud ſe diſciplina, aliis quoque laxata eſſe videretur: adeòque & ipsa laxati erga ſe canonis cauſam, ipſam quæ cæteras quoque excuſaret Eccleſias, neceſſitatem affert: tum cavet canonibus ab exemplo Romanæ Sedis, & eos innovat ac firmat. Fixum ergò illud atque perpetuum, ita à Domino Eccleſiam Romanam cæteris præſidere juſſam, ut quibus Eccleſiam univerſam regeret, iis canonibus ipſa regeretur.

Digitized by Google

CAPUT V.

Aliud exemplum : Concilium Romanum ſub JOANNE XII.

ALIUD exemplum videamus. Decimo exeunte ſæculo, anno Chriſti ſcilicet 963. Joannes XII. à Synodo habitâ, autore Othone I. Imperatore, propter horrenda totoque Orbe nota flagitia ac ſcelera, depoſitus eſt. Leo dictus VIII. huic ſubſtitutus. Hanc Synodum, ut omni autoritate canonicâ, utque etiam ordine judiciario deſtitutam, Baronius rejicit inter pſeudo-Synodos. Romanam Synodum à quâ, Joanne Præſide, anno 964. illa damnata eſt Synodus, miris effert laudibus. Hujus ergo Synodi acta audiamus, actione I. *Joannes piiſſimus ac ſanctiſſimus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Papa dixit : ſcitis, dilectiſſimi fratres, me fuiſſe expulſum Imperiali vi per duos menſes à propriâ Sede. Quapropter vos plurimùm rogo, ſi dici poteſt regulariter Synodus illa, quæ habita eſt me abſente, in Eccleſiâ meâ, ab Othone Imperatore, ſuiſque Archiepiſcopis & Epiſcopis, an non ? Sanctum Concilium reſpondit : proſtibulum favens adultero, invaſori ſcilicet alienæ ſponſæ, nempe Leoni intruſo. Piiſſimus ac ſanctiſſimus Papa dixit : Ergo damnanda eſt à nobis ? Sanctum Concilium reſpondit, autoritate ſanctorum Patrum damnanda*; hoc eſt autoritate canonum. Tum à Papâ & Epiſcopis prolata ſententia eſt. Rurſùs Papa ſic interrogat : *Quid cenſetis de Sicone, Epiſcopo * à nobis dudum conſecrato, qui in noſtro Patriarchio Leonem curialem, & Neophytum, atque perjurum noſtrum, jam oſtiarium, Lectorem Acolytum, Subdiaconum, Diaconum, atque ſubitò Presbyterum ordinavit, eumque ſine aliquâ probatione*, (hoc eſt ſine conſueto examine) *contra cuncta ſanctorum Patrum ſtatuta, in noſtrâ Apoſtolicâ Sede conſecrare non formidavit ? Sanctum Concilium reſpondit : deponatur ipſe qui ordinavit, & qui ab eo eſt ordinatus.* Nempe ex ſanctorum Patrum ſtatutis, quibus Curiales, quibus Neophyti, atque aſſumpti ex laicis, Epiſcopatu arcebantur, quibus Epiſcopi ſine canonico examine fieri vetarentur. Papa iterùm rogat : *Quid ergò de illo Curiali & Neophyto, perjuro, atque invaſore noſtræ Sedis cenſetis ? Sanctum Concilium reſpondit : omnino damnetur; ut nullus deinceps Curialium, aut Neophitorum, aut Judicum, aut publicè pœnitentium ad ſummum Eccleſiæ gradum aſpirare præſumat. Tum piiſſimus ac ſanctiſſimus Papa dixit : ſit Leo Curialis ac Neophytus ac perjurus noſter, Domini omnipotentis, ac beatorum Apoſtolorum Principum Petri & Pauli & omnium ſimul ſanctorum atque venerandorum & univerſalium Conciliorum autoritate, nec non & Spiritûs Sancti per nos judicio ..... omni clericatu prorſus exutus.*

Plat. in vit. Joan. xij. Baron. an. 963. T. x. p. 775.
Baron. ib. an. 964. p. 779. & ſeq. Conc. Rom. ſub Joan. xij. an. 964. T. ix. Conc. p. 654. 655.

* Oſtienſi.

Hîc Joannes tantâ Sede depulſus, non Sedis ſuæ privilegia, quæ eſſent maxima & notiſſima, prædicabat; nullos Canones de ſuâ Sede prolatos aut ipſe, aut Epiſcopi proferebant : Patrum ſtatutis, Conciliorum univerſalium autoritate, communi ſe canone tuebatur; quo damnatus Photius; quo ubique Curiales, Neophyti inexaminati, Clero arcebantur. Sic igitur decimo ſæculo corruptiſſimo, in Eccleſiâ Romana, ipsâ Traditione vivebat anti-

quitas, & communium canonum diſciplina: neque aliter Joannes adverſùs Othonis Synodum, quàm communi ſe canone defendebat.

CAPUT VI.

Nova & inaudita GRATIANI *interpretatio XXV. Queſt.* 1. *P. S.* SI ERGO.

NEQUE me fugit quem in ſenſum Gratianus hæc, poſt aliquot ſæcula detorſerit; nempe is primus omnium mortalium, anno demum circiter 1150. de ſuo, neque ullum, ut aliàs ſolet, autorem allegans, hæc ſcripſit: *Quemadmodùm Chriſtus Sabbati ac legis Dominus ſe Sabbato ſubmiſit; ſic*, inquit, *ſumma Sedis Pontifices, canonibus, ſive à ſe, ſive ab aliis ſuâ autoritate conditis, reverentiam exhibent, & iis ſe humiliando, ipſos cuſtodiunt, ut aliis obſervandos exhibeant.* Durius eſt, quod ſubjungit, neque anteà uſurpatum à quoquam, quod iidem Pontifices, *nonnunquam, ſeu jubendo, ſeu definiendo, ſeu aliter agendo, ſe decretorum Dominos & conditores eſſe oſtendunt.* Neque levius iſtud: *Aliis imponitur neceſſitas obſequendi: ſummis verò Pontificibus oſtenditur ineſſe autoritas obſequendi; ut à ſe tradita obſervando, aliis non contemnenda demonſtrent, exemplo Chriſti, qui Sacramenta quæ Eccleſia ſervanda mandavit, primus in ſe ipſo ſuſcepit, ut ea in ſe ipſo ſanctificaret.* Quæ ſi quis ante hæc tempora à Romanis Pontificibus, vel à quopiam probatioris notæ autore conſcripta legerit, nihil repugno, quominùs autoritatem obtineant. Valere autem quæ contra totius anterioris ævi Traditionem, duodecimo demùm ſæculo, Gratianus commentus eſt; Theologicæ diſciplinæ ratio non ſinit. Sed omiſſo Gratiano ad priſca & anteriora redeamus.

Cauſ. xxv. quæſt. 1. P. 1. Si ergo.

CAPUT VII.

Concilium Moſomenſe RODULPHI GLABRI *locus: Concilium Anſanum: de eo Anonymi reſponſiones: de exemptionibus obiter:* PETRI VENERABILIS, *& ſancti* BERNARDI *loci: an Monachis Cluniacenſibus profuerit, quod Romanum Pontificem peculiarem Epiſcopum habere vellent.*

CUM ergò Eccleſia Romana communi canone & regeretur & regeret, ſancti Patres noſtri Gallicani Epiſcopi, referente Flodoardo ad annum 948. in Moſomenſi * Synodo, mirantur allatas literas *ex nomine Agapeti Papæ per Clericum, qui eas Romà detulerat, nihil autoritatis canonicæ continentes; hoc tantùm præcipientes, ut Hugoni Rhemenſi redderetur Epiſcopium.*

Flodo. in Chro. ann. 948. vid. T. ix. Conc. p. 622. 623.

* Moſomum oppidulum eſt in Campaniâ ſitum.

Hoc noſtris novum & inſolens videbatur, quippe à conſuetudine Romanæ Eccleſiæ alienum. Pergit Flodoardus: *Quibus lectis, ineuntes, Epiſcopi*

Concilium, cum Abbatibus & cæteris ſapientibus, qui aderant, reſponderunt... Ut quod regulariter cœptum fuerat, canonicè pertractaretur. Itaque reciraro capirulo XIX. Carrhaginenſis Concilii (*d*) *De accuſato & accuſatore; judicatum eſt ſecundùm definitionem ipſius capituli, ut Artaldo Præſule retinente communionem & Parochiam Rhemenſem, Hugo qui ad duas Synodos evocatus venire contemſerat, à communione & regimine Rhemenſis Epiſcopii abſtineret, donec ad univerſalem Synodum* (ex Germanis & Gallis Epiſcopis congregatam) *ſe purgaturus occurreret.*

Cod. Canon. Eccl. Afric. c xix. T. ij. Conc. p. 1060.

Suſpectas habent allatas Româ ex nomine Papæ literas, quod ſola juſſa, *nihil Canonicæ autoritatis continerent.* Ipſi ex Canonibus Roberto Trevirenſi Legato Apoſtolico autore, inchoata exequuntur. Sic Germani, ſic Gallicani Epiſcopi judicabant.

Notum illud, neque omittendum Rodulphi Glabri *, de Epiſcopis Gallicanis ægrè ferentibus, Cardinalem à Joanne XVII. delegatum, ut Romani Pontificis autoritate, Baſilicam ** in agro Turonico à Fulcone Andegavenſi Comite conſtructam conſecraret: quod Hugo Turonenſis Archiepiſcopus (*e*) ex cauſis Canonicis facere recuſâſſet. Quâ de re Glaber (*f* hæc ſcripſit: *Quod utique audientes Galliarum Præſules præſumptionem ſacrilegam cognoverunt ex cæcâ cupiditate proceſſiſſe*, ac rurſùs: *Licet Pontifex Romanæ Eccleſiæ, ob dignitatem Sedis Apoſtolicæ, cæteris in Orbe conſtitutis Epiſcopis, reverentior habeatur; non tamen ei licet tranſgredi in aliquo canonici moderaminis tenorem.* Denique, *Univerſi pariter deteſtantes, quoniam nimiùm indecens videbatur, ut is qui Apoſtolicam regebat Sedem, Apoſtolicum primitùs ac canonicum tranſgrediatur. tenorem.* Iraque turbinem repenre coortum, quo concuſſa Baſilica [*g*] ac diſturbata conſecrario eſt, divino judicio impurârunr. Anno 1004.

* Monachi Cluniacenſis.

** Seu Monaſterium *Belli loci* in pago Turonico in proſpectu Caſtri Lucatienſis.

Sunt qui Rodulphum Glabrum falſi convictum putent, tabulis ab Illuſtriſſimo viro Petro de Marca ſummatim relatis. Atqui vir doctiſſimus his tabulis, Glabrum non confutatum (*h*), ſed illuſtratum voluit: deinde has

Rodulp. Glab. lib. ij. cap. iv. ap. Ducheſ. T. iv.

(*d*) *Capitulo XIX. Carthaginenſis Concilii*] ſtatuitur, ut Epiſcopus accuſatus, qui, nullâ neceſſitatis causâ impeditus, *ad Concilium occurrere noluerit, ipſe in ſe damnationis ſententiam dixiſſe judicetur*, & ſit communionis expers; licet Synodus in eum excommunicationis ſententiam non expreſsè dixerit.

(*e*) *Hugo Turonenſis Archiepiſcopus*] Baſilicam à Comite Andegavenſium Fulcone extructam conſecrare recuſabat, niſi ille *prædia, quæ non pauca ſubripuerat Eccleſiæ, primitùs reſtitueret*; & negabat *ſe juſto judici Deo offerre debere propria quæ ille vovebat, qui aliena injuſtè diripuerat.* Nimitùm illo ævo & ſequentibus, quæ *ignorantiæ ſæcula* vulgò appellantur, tanta fuit teligionis ignorantia, ut plerique Chriſtianorum, non in reformandis moribus veram pietatem collocarent, ſed in locupletandis Monaſteriis: adeò ut ſe, nullâ actâ pœnitentiâ, ab omnibus peccatis crederent abſolutos, modò dotarent Monaſterium, aut Baſilicam dicarent. Avari autem Monachi diligenter cavebant ne tolleretur, ſed ut foveretur ille error, qui quidem illorum opulentiæ, ſimul & interemptæ diſciplinæ fons & cauſa fuit. Nam difficile eſt ut Monachus opibus abundans ſeveriorem ſequatur vitæ diſciplinam.

(*f*) *Glaber*] rem ſic narrat: Fulco *indignè ferens Epiſcopi reſponſa... copioſâ auri & argenti aſſumptâ pecuniâ, Romam pergens... Joanni Papæ... plura munerum dona obtulit: qui* (Joannes) *miſit Cardinalem nomine Petrum, cui etiam præcepit, quidquid agendum Fulconi videbatur, intrepidus expleret.*

(*g*) *Concuſſa Baſilica.*] Imò eam funditùs everſam fuiſſe Glaber affirmat.

(*h*) *Glabrum non confutatum*] à Petro DE MARCA conſtat: quinimò certum eſt confuta-

Digitized by Google

Marc. de Concord. &c. Lib. iv. c. viij. n. 2.

tabulas viſas lectaſque oportet integras, antequam candidiſſimo hujus ævi hiſtorico detrahamus fidem: denique utcumque eſt, ejus teſtimonio firmatum videmus, de obervando etiam à Romano Pontifice canonico ordine, communem Eccleſiæ Gallicanæ ſenſum.

Neque ita multò poſt, Concilium Anſæ in Pago Lugdunenſi congregatum eſt. Ibi Gauſlenus de Viennâ Epiſcopus Matiſconenſis gravem expoſtulationem habuit, de ordinatione Cluniacenſium Monachorum à Burchardo Viennenſi factâ, vi privilegii, quod Cluniacenſes habebant à Romanâ Eccleſiâ. Quâ de re ſancta Synodus ſic ſtatuit: *Relegentes ſancti Chalcedonenſis Concilii, & plurimorum authenticorum Conciliorum ſententias, quibus præcipitur; qualiter per unamquamque regionem Abbates & Monachi proprio ſubeſſe debeant Epiſcopo, & ne Epiſcopus in Parochiâ alterius audeat ordinationes vel conſecrationes, abſque licentiâ ipſius Epiſcopi, facere; decreverunt chartam non eſſe ratam, quæ Canonicis non ſolum non concordaret, ſed etiam contrairet ſententiis. Archiepiſcopus ratione convictus, à Gauſleno veniam petiit.* Eidem, mulctâ impoſitâ, ſatisfecit (i) anno 1025.

Conc. Anſ. an. 1025. Tom. ix. Conc. p. 858.

Neque propterea omnia privilegia caſſa habebantur. Hoc tantùm cavebant ne pro arbitratu, ne neceſſitate nullâ, ne inconſultis iis quorum intererat, conceſſa viderentur. Itaque ea privilegia, quæ hactenùs invaluerant, concedi ſolebant autoribus Epiſcopis, vel Synodis certè conſentientibus, & ad certum modum, magnoque reſpectu ad canonicum ordinem. Quod etiam vir doctiſſimus Ludovicus Thomaſſinus luculentiſſimè demonſtravit.

Thomaſſ. Diſcipl. de l'Egl. touch. les Benef. T. ij. part. iv. lib. 1. c. xlij. p. 194. & ſeq.

Anſanæ Synodi autoritatem elevare nititur autor Anonymus qui de Gallicanis libertatibus ſcripſit. Ac primùm quidem ex eâ Synodo nihil memorat, præter fragmentum à Marcâ relatum. At diſſimulat narrationem integram optimæ notæ, in editione Labbeanâ Conciliorum inſertam. Ait poſteà narrationis hujus non adeò *indubitatam eſſe veritatem.* Sed id pronuntiâſſe non ſufficit; docere oportebat. Addit *Monachos Cluniacenſes privilegiis Apoſtolicis uſos fuiſſe, quantumvis renitentibus, ſed tandem cedere coactis Epiſcopis.* Quis enim hæc neſcit; & gliſcente licentiâ, prævaluiſſe in multis contra canones abſolutam illam & arbitrariam poteſtatem? Id ex Anſano Concilio notum eſſe volumus, Majores noſtros, ſæculo quoque undecimo, canonum ac priſcæ diſciplinæ memores, extraordinariis illis imperiis, quoad fieri ſalvâ pace potuit, obſtitiſſe.

Anon. de lib. &c. lib. xj. c. vij. n. 9. & ſeq.

Marc. de Concord. &c. lib. iv. c. viij. n. 1.

Tom. ix. Conc. pag. 859.

Quare nihil ad nos illud quod idem Anonymus memorat *Joannem XIX.*

Anon. loc. cit. n. 10.

tum Baronii errorem, qui, ex Glabri narratione male intellectâ, colligebat in eâ agi, non de Joanne XVIII. ſed de illo Pſeudo-Pontifice Joanne XVI. quem Sedis Apoſtolicæ invaſorem adversùs Gregorium V. Otto Imperator omni ſupplicio excruciatum necari juſſit, ut videre eſt in ejuſdem Gregorii vitâ, Tom. ix. Conc. p. 751. Glaber quidem dicit, Joannem & Fulconem *recens ſchiſma in Eccleſiâ Romanâ creaviſſe*: unde Baronius concludit Glabrum hîc loqui de Pontifice ſchiſmatico, proindeque de Joanne XVI. quod negat vir eruditiſſimus Petrus DE MARCA, qui etiam probat Glabri ſæculo vulgare fuiſſe hoc loquendi genus, quo ſchiſma in Eccleſiam invehere dicerentur ii, qui canones violarent. Vid. de Concord. &c. loc. cit.

(i) *Satisfecit.*] Nempe Burchardus Viennenſis, ut legitur in actis, *veniam petens à Gauſleno, loco ſatisfactionis firmavit ... ut unoquoque anno, quandiu ambo viverent ... ſufficientiam olei de olivis, ad conficiendum chryſma, ipſi perſolveret.*

&

& Monachos privilegia jam conceſſa defendiſſe. Neque magis ad rem illa Joannis XIX. epiſtola ab Anonymo memorata, quâ Burchardo Lugdunenſi Anſani Concilii Præſidi, *gratum animum teſtetur, quòd Cluniacenſi Monaſterio faveret contra Gauſlenum.* Quâ epiſtolâ Anonymus ad infringendam Anſani Concilii autoritatem fruſtrà utitur. Potuit enim, Burchardo Lugdunenſi licet Præſide refragante, adversùs Cluniacenſe privilegium Patrum viciſſe ſententia: potuit idem Burchardus ab eâ ſententiâ receſſiſſe, quam in Anſano Concilio protuliſſet. Quibus modis à Joanne XIX. grati animi ſignificationem retulerit, illæsâ Anſani Concilii veritate, illud interim conſtiterit, & privilegium contra canones Chalcedonenſes datum, Gallicanis Epiſcopis uſque adeò nullum fuiſſe viſum, ut Burchardus Viennenſis quòd eo uſus eſſet, Gauſleno Matiſconenſi ſatisfecerit.

Neque hîc quærimus an, & quibus caſibus Papa potuerit abſolutâ illâ poteſtate, hujuſmodi privilegia concedere, repugnantibus licet Epiſcopis; quam quæſtionem Anonymus invidioſè movet: ſed id tantùm volumus, quod Gallicana Declaratio docet, illam plenitudinem Apoſtolicæ poteſtatis per Canones moderandam; idque à Patribus noſtris, lapſis Eccleſiæ rebus, atque etiam undecimo ſæculo, pro virili parte propugnatum fuiſſe.

Hîc laudat Anonymus Petrum Cluniacenſem duodecimo ſæculo hæc ſcribentem: *His additis & multa invectione extollitis, quòd proprium Epiſcopum habere refugimus: nos vero reſpondemus, iſtud veritati contrarium oppoſitâ fronte exiſtere; quoniam patet nos proprium Epiſcopum habere. Quis rectior, quis dignior, Romano Epiſcopo Epiſcopus poteſt inveniri?* Hæc quidem ſcripſit Petrus ille *venerabilis* ad beatum Bernardum, ſeu potiùs, modeſtè licet, adverſùs ipſum & Ciſtercienſes. Nunc lector viderit, Petrine Cluniacenſis, an Bernardi Claravallenſis potior ſit autoritas. Paucos equidem eſſe reor qui Petro non anteponant Bernardum accuſantem eos, qui hâc ſpecie ab Epiſcoporum autoritate receſſerint. Nempe conqueritur is, *iſtis emancipationibus, Monachos diſſolutiores fieri, imò & pauperiores; peccare licentiùs vagum ac malè liberum vulgus; noxiæ libertatis geminam ſobolem eſſe, paupertatem & ſæcularitatem*, Sanctitatis nomine in Monaſteria introductam. Cætera omnibus nota commemorare nihil attinet. Cæterùm eventus docuit, haud fruſtrà hæc conqueſtum eſſe Bernardum. Quòd enim Monachi paſſim magnum quidem & omnibus præſidentem; ſed tamen longè poſitum, & omnium Eccleſiarum ſollicitudine occupatum, habere voluerint peculiarem Epiſcopum; hinc maximè proveniſſe vidimus, ut tot Monaſteria propè jam immedicabili vulnere proſtrata jaceant. Sed nos hæc aliis tractanda & deploranda relinquimus, quæ à nobis ſunt inchoata proſequimur.

Anon. ib. Petr. Clun. lib. 1. epiſt. xxviij. ad Bern. Ciſt.

Bern. de Conſid. lib. iij. c. iv. n. 16. T. 1. p. 432.

Digitized by Google

CAPUT VIII.

Concilium Lemovicenſe II. GREGORIUS VII. *concors Romanorum Pontificum & Epiſcoporum profeſſio de regendo & obediendo ſecundùm canones.*

Conc. Lemovic. ij. ſeſſ. ij. T. ix. Conc. p. 906. ANNO Chriſti 1031. paulò poſt Anſanam Synodum, habitum eſt Lemovicenſe II. Concilium, in quo hæc legimus: *Epiſcopus Petracoricenſis de quodam Canonico ſuo tantùm Clerico, qui uxorem duxerat, inquirendo propoſuit dicens; ut judicarent quid de eo ageretur. Ad hoc verbum in Concilio reſponſum eſt: Canones judicent: quomodò enim poſſumus noſtro arbitrio judicare quidquam?* Quâ regulâ, etiam à Romanis Pontificibus geſta æſtimabant: *Inconſulto*, inquiunt, *Epiſcopo ſuo, ab Apoſtolico pœnitentiam & abſolutionem accipere nemini licet.* Ac ſubdunt, neque Petrum ipſum aliter facturum fuiſſe. *Certè Beatus Petrus, ſi ſciret illum* (quem abſolvit) *eſſe à Beato Martiale, excommunicatione obligatum, potiùs eum damnaret, quàm abſolveret. Sic Apoſtolici Romani Epiſcoporum omnium ſententiam confirmare non diſſolvere debent; quia ſicut membra caput ſuum ſequi, ita & caput membra ſua neceſſe eſt non contriſtare.*

Ib. p. 909. Ibid.

Neque aliter Romani Epiſcopi ſentiebant. In eodem enim Concilio refertur Pontium Comitem Arvernenſem à ſuo Epiſcopo excommunicatum, à Papâ abſolutionem accepiſſe; conqueſtumque Epiſcopum, hoc reſponſum à Papâ tuliſſe: *Debueras certè mihi antequàm illa mortua ovis Romam veniret, ejus cauſam tuis innoteſcere apicibus; & ego eam omnimodo abjicerem, tuamque firmando autoritatem, eam anathematis ictu repercuterem. Profiteor quippe omnibus Conſacerdotibus meis, ubique terrarum adjutorem me & conſolatorem potiùs eſſe quàm contradictorem: abſit enim ſchiſma à me, & à Coepiſcopis meis. Itaque illam pœnitentiam & abſolutionem, quam tuo excommunicato ignoranter dederam, & ille fraudulenter accepit, irritam facio & caſſam; ut de illâ nihil aliud ſperet quàm maledictionem, quoad ſatisfactum tu juſtè abſolvas.*

Ib p. 908.

Aliud exemplum afferunt Papæ Epiſcopum * *rogantis, ut pœnitentiam quam impoſuerat, affirmaret*; Epiſcopi verò renuentis, his verbis: *Non credere poſſum hoc mandatum ab eo exortum*, quod canonibus repugnaret. Quibus commemoratis: *Dixerunt Epiſcopi, hoc ab ipſis Apoſtolicis Romanis, & cæteris Patribus cautum tenemus*, quod contra canones elicita, robore careant, ac præter ſententiam Apoſtolicæ Sedis expreſſa videantur.

Ib. p. 909. * Engoliſmenſem.

Neque eò minùs Pontificiam autoritatem reverebantur ſancti & humiles Epiſcopi, qui Papam caput ſuum ubique prædicant, aſſeruntque illud: *Judicium enim totius Eccleſiæ maximè in Apoſtolicâ Romanâ Sede conſtat.* Sed illud judicium canonico ordine proferri volebant, non mandatis extraordinariis præter canonum ſententiam.

Ibid.

Greg. vij. T. x. Conc. Hâc diſciplinâ Gregorius VII. vixit: *Solet*, inquit, *ſancta & Apoſtolica Sedes pleraque conſideratâ ratione tolerare; ſed nunquam in ſuis decretis à*

concordiâ canonicâ, hoc eſt, à canonum conſenſione diſcedere. Alibi commendat, *ſtatuta Romana Eccleſia, qua à tramite Sanctorum Patrum non recedit*; reprehenditque Epiſcopos, *quoniam Sanctorum Patrum decreta, & Eccleſiaſtica religionis ſtatum, non eâ, quâ oportet diligentiâ cuſtodirent.* Sic canonum obſervantiâ ipſum religionis ſtatum fulciri putabant.

Id. ib. lib. 1. ep. xij. ad Guill. Papienſ. p. 14. Ib. lib. ij. ep. 1. ad Epiſc. Brir. p. 69.

Itaque Epiſcopi in ipsâ conſecratione Romano Pontifici profitebantur *canonicam obedientiam*, & *ſecundùm canones*, &, *ſervato ordine ſuo*; quæ profeſſio etiam nunc in Epiſcopali conſecratione viget. Romani verò Pontifices, ritè appellatis octo univerſalibus Conciliis, dato jurejurando profitebantur, ſe, *qua prædicaverunt & ſtatuerunt, omni modo ſequi & prædicare; omnia decreta prædeceſſorum Apoſtolicorum Pontificum, quacumque ipſi Synodaliter habuerunt, & probata ſunt, confirmare, & indiminuta ſervare; & ſicut ab iis ſtatuta ſunt, in ſui vigoris ſtabilitate cuſtodire.* Sic totius diſciplinæ ratio antiquis conſtitutis nititur: profitenturque & Epiſcopi, ut *ſecundùm canones* pareant; & Romani Pontifices, ut *ſecundùm canones* regantur, ac regant.

Pont. Rom.

Diurn. Rom. Pont.

Hæc Papæ profeſſio Diurno Romanorum Pontificum continetur: hæc poſt octo prima Concilia, poſt octingentos annos vi ſuâ ſtabat: hæc Ivonis Carnotenſis, imò & Gratiani tempore, viguit, quippe quam memorârunt, & in canones tranſtulerunt.

Iv. Carn. epiſt. lx. lxxiij.

Quàm autem viguerit illa, quam Epiſcopi Romano Pontifici profitebantur ſecundùm canones obedientiam, teſtatur Hincmari Rhemenſis in Tricaſſinâ Synodo, Joanne VIII. Præſide, ipſi ac Sedi Apoſtolicæ facta profeſſio, in hæc verba: *Quod in omnibus ſecundum ſanctarum Scripturarum tramitem, ſacrorumque canonum decreta, Sedes Romana tenet per omnia & in omnibus, pro ſcire & poſſe meo, perpetuum proſequor & teneo.* Quam profeſſionem aptiori loco integram retulimus.

Conc. Tricaſſ. ij. T. ix. Conc. p. 307.

Sup. lib. ix. c. xxj.

CAPUT IX.

Libertas in jure antiquo & communi: Pragmatica Sanctio Sancti LUDOVICI*: an ab Anonymo idoneis probationibus falſi arguatur.*

AT poſtquàm, labente diſciplinâ, ambitione atque adulatione gliſcente, ab eâ regulâ deflexum eſt, ac Romani Pontifices mandatis extraordinariis, reſervationibus ac decimis, gravia onera, etiam pecuniaria imponere, & trahere ad ſe paulatim Epiſcoporum Clerique jura cœperunt; ſanctus Ludovicus Pragmaticam edidit, quâ novos auſus cohiberet. Primi capitis hæc verba ſunt: *Statuimus & ordinamus, ut Eccleſiarum Regni noſtri Prælati, Patroni & Beneficiorum collatores ordinarii, jus ſuum plenarium habeant, & unicuique ſua juriſdictio ſervetur.* Caput ſecundum: *Item Eccleſia Cathedrales, & alia Regni noſtri liberas electiones habeant, & earum effectum integraliter proſequantur.* Quartum: *Item promotiones, colla-*

Prag. Sanct. S. Lud. T. x;. Conc. pag. 907. 908. Boch. decr. Eccl. Gall. preuv. des libert. de l'Egl. Gall. T. ij. c. xv. n. 36. p. 76. ed. 1731.

tiones, proviſiones, & diſpoſitiones Prælaturarum, dignitatum & aliorum quorumcumque beneficiorum & officiorum Eccleſiaſticorum Regni noſtri, ſecundùm diſpoſitionem, ordinationem & determinationem juris communis, ſacrorum Conciliorum Eccleſiæ Dei, atque inſtitutorum antiquorum ſanctorum Patrum fieri volumus & ordinamus. Anno 1268. *

*Hoc eſt anno 1269. ante Paſcha

Hæ ſunt illæ, quas vocamus, Gallicanæ Eccleſiæ libertates: regi jure communi, Conciliorum autoritate ac Patrum inſtitutis. Hanc Pragmaticam vetuſtiſſimis actis & regeſtis inſcriptam, à multis jam ſæculis laudatam, memoratam, (k) commendatam; idque ab Eccleſiaſticis, à Magiſtratibus, à Legatis, ab univerſi Regni Ordinibus congregatis, ac per tot ſæcula nulli ſuſpectam, quidam etiam Galli noſtris temporibus, aut totam, aut partem ejus aliquam, in dubium revocant, nullo documento; poſtquàm nempe audemus inſimulare falſi quidquid guſtui non ſapit.

Quid autem habet novi, ut falſa habeatur? Nempe illa jus commune, Conciliorum autoritatem, ac Patrum inſtituta prædicat; his adverſantia valere non ſinit. Quid autem aliud ſonant tot Patrum, maximè Gallicanorum geſta, quæ legimus? Cur ergò falſa ſit, quæ uſque adeò Gallorum ingenium ſapiat? Quid quòd ſi falſa eſſet, tamen haud aſpernanda videretur, quæ noſtris moribus Traditionibuſque congruat, & tam pronis animis accepta ſit. Sed tamen videamus quid autor Anonymus, qui de libertatibus nuperrimè ſcripſit, ſuper hâc falſitate dixerit, ut vel ex eo pateat, quàm futilibus argumentis agant.

Anon. de lib. &c. lib. 1. c. xv. n. 7. Primum argumentum: *Pragmatica illa à nemine allegata fuit per ducentos annos.* Facilis reſponſio; non enim cauſa adfuit; ac ſi illa probatio admittitur, quot bona legitimaque acta conciderint!

Ib. n. 8. Secundum argumentum: *Nec etiam tunc in lucem edita fuit, ſed tantùm anno 1515.* Quid autem eſt, *in lucem edita?* An fortè vulgatam typis oportuit, cùm necdum typi eſſent? An verò negabunt more ſolenni promulgatam quæ in vetuſtiſſimis Parlamenti regeſtis exret? An etiam neceſſe eſt, poſt tot ſæcula, acta promulgationis afferri? Quis tam iniquas conditiones imponere poſſit?

Ib. n. 9. vid. qnoq. n. 5. Tertiùm argumentum: pluries typis excuſa eſt ſine quinto capite, *quo exactiones & onera graviſſima per curiam Romanam impoſita prohibentur.* At quid hoc ad primum, ſecundum & quartum caput, quæ nunc laudamus? De quinto verò fatemur à Margarino de la Bigne, quem alii ſecuti ſint, in editione Bibliothecæ Patrum fuiſſe prætermiſſum; (l) ſed mancum,

Tom. vj. Bibl. PP. Margar. de la Bigne.

(k) *Memoratum.*] Memoratur in illo libello Curiæ Pariſienſis ad Ludovicum XI. art. vi. quem reperies *Trait. des Libert.* edit. 1731. Tom. 1. p. 1 memoratur etiam inter acta comitiorum trium Ordinum, quæ Turonis an. 1483. celebrata ſunt: item in inſtrumento appellationis Univerſitatis Pariſienſis an. 1491. quod inſtrumentum extat *Preuv. des Libert.* cap. xiii. n. 16.

(l) *Fuiſſe prætermiſſum.*] Joannes du Tillet Curiæ Pariſienſis ſcriba primarius, opuſculum, edidit cum hoc titulo: *Memoire & avis de Mᵉ. Jean* du Tillet ... *ſur les libertés de l'Egliſe Gallicane*, cui adjunxit varia monumenta ex commentariis Curiæ Pariſienſis extracta, atque impimis Pragmaticam-ſanctionem S. Ludovici, de quâ lectores admonet his verbis: *Nous avons voulu ajouter ici l'Ordonnance du bon Roi S. Louis, appellée vulgairement* la Pragmatique, *toute entiere & au vrai, comme elle ſe trouve ès anciens regiſtres, & com-*

ut ſit, exemplar nactus eſt, ex inregrioribus jam ſupplendum exemplaribus: ſeu viro bono teligioni fuit ſancti Ludovici nomine quidquam edi, quo Curia Rumana reprehendi videretur; ſeu Typographi metuerunt, infixis cenſuræ notis, creari ſibi incommoda. Cæterùm & ille V. articulus longè anteà laudarus, ac memoratus fuit.

Quartum argumentum: *Non eſſe veriſimile ſanctum Regem, tanta erga Sedem Apoſtolicam reverentia Edicto ſolenni Romana Curia officiales, comprimere voluiſſe.* Tum illud; *necdum fuiſſe morem inductum autoritatem Regiam ſancta Sedis ordinationibus opponendi;* tanquam exactiones illæ ad pietatem aut ad Sedis Apoſtolicæ dignitarem pertineant.

Anon. ib. n. 10.

Quintum & ſextum argumentum: anno 1268. Sanctus Rex *ad ſecundam in terram ſanctam expeditionem, cum ſummi Pontificis conſilio, ſe accingebat;* moniriſque potiùs cum amiciſſimo Pontifice, quam Edictis egiſſet. Neque is erat Clemens IV. * qui his coercendus videretur, innocentiſſimus, atque abſtinentiſſimus Pontifex: Ac ſi *quod tum fuiſſet exactum ſubſidium non niſi ad juvandum in expeditione bellicâ Regem, impendendum fuiſſet.* Quæ omnia ſponte concidunt, ſi dicamus Ludovicum, non præſentibus malis, ſed, quâ erat providentiâ, futuris, ac pridem expertis occurrere voluiſſe: Clementem verò IV. quò erat abſtinentior, eò æquiore animo tuliſſe, prohiberi ea, à quibus ipſe abhorreret.

Ib. n. 11. 12. 13.

* Natione Gallus.

An verò probatione nullâ, tam futilibus conjecturis, celebratiſſima acta falſi inſimulare liceat, prudens lector judicet. Certè autor Anonymus, quo cauſam tueatur ſuam, nihil affert verius quàm iſtud: virum egregium, Ludovicum Thomaſſinum Gallum, in eàdem eſſe ſententiâ. Hujus ergò conjecturas colligit, quas modò refutavimus. Nos verò eum virum, ut doctrinâ clarum, ita pacis ſtudio multa, ac, ferè dixerim, nimia cogirantem, ac, ne quemquam lædat, ubique metuentem, nec lædere ipſi volumus. Atque hîc de Pragmaticâ ſancti Ludovici Sanctione dicendi finem facimus.

Ib. n. 6 Thomaſ. Diſcipl. de l'Egl. part. iv. lib. ij. cap. x. n 11. ib. c. xlj. n. 4. & lib. iij. c. xxiv. n. 17.

me elle a été ci devant imprimée ès plus vieils ſtiles du Parlement de l'an 1515. & même en un livre de M. Helie, jadis Archevêque de Tours, pour le Concordat, imprimé à Toloſe en 1518. pour le moins avec plus de conſcience & de religion, que n'ont eu ceux qui l'ont oſé corrompre, & insérer, retranchée d'articles entiers, entre les ſtatuts Synodaux d'aucuns Evêques de Paris, & depuis encore en un gros ramas intitulé, BIBLIOTHECA SS. PATRUM: *voire & aucuns en deux éditions des Ordonnances & Edits des Rois de France.* Vid. *Trait. des Libert.* Tom. 1. p. 44. & *Mem. de* DU TILL. *Evêq. de Meaux*, Par. 1607. p. 355. Hanc Pragmaticam multis & gravibus rationibus ſancto Ludovico aſſertam reperies quoque, *Preuv. des Libert* Tom. II. cap. xv. n. 35. not. p. 77.

CAPUT X.

Edictum CAROLI VI. *decretum Florentinum: nulla ſunt, quæ contra Canones: Romanus Pontifex contra Canones agere nolle præſumitur, ne ipſe adverſetur ſibi: locus inſignis Concilii Baſileenſis.*

Preuv. des libert. &c. c. xxij. n. 20. T. iij. p. 13. & ſeq. & paſſ.

EX eodem fonte manavit Caroli VI. Conſtitutio, *Clero agente, ac plaudente, edita anno 1406. quâ ſublatis reſervationibus,* (m) *ſive expectationibus* (hoc eſt expectativis gratiis) *perſonas Eccleſiaſticas Regni, ac Delphinatûs ad ſuas franchiſias & libertates in perpetuum reducit, ſecundùm antiqua jura communia, & Concilia generalia;* quæ ex ſancti Ludovici Sanctione deprompta ſunt.

Sup. lib. vj. c. xj.

Sup. hoc lib. cap. iij.

Hæc verò omnia Concilii etiam Florentini autoritate ſancita invenimus. Decretum retulimus, quo utriuſque Eccleſiæ, Græcæ ſcilicet ac Latinæ conſenſione firmatur, à Petri ſucceſſoribus paſci ac regi univerſalem Eccleſiam; ſed ad eum modum, qui Conciliorum geſtis ac ſacris Canonibus continetur.

Zoz. ep. vij. ad Epiſc. Prov. Narbon. & Vienn. T. ij. Conc. pag. 1570.

Leo. Mag. ep. lxxx. al. liij. ad Anat. C. P.

Id. epiſt. lxxxvij. al. lxj. ad ep. Cõc. Chalc.

Quid ſi adversùs Canones ſtatuunt? An continuò ad generale Concilium appellandi? Nequaquàm, niſi omnem ſolverent diſciplinam. At in minoribus ac particularibus cauſis id ſufficit, decretum contra canones editum eſſe nullum. Sic enim ſanctus Zozimus jam relatus: *Contra ſtatuta Patrum concedere, vel mutare, ne hujus quidem Sedis poteſt autoritas.* Et ſanctus Leo Magnus: *Ut omni penitùs autoritate ſit vacuum quidquid ab illorum Canonum* (videlicet Nicænorum) *fuerit conſtitutione diverſum.* Atque iterùm: *Infirmum atque irritum erit, quidquid à prædictorum Patrum canonibus diſcrepârit.* Et ſanctus Martinus: *Canones Eccleſiaſticos ſolvere non poſſumus, qui cuſtodes canonum ſumus.*

Mart. I. epiſt. ix. ad Pantal. T. vj. Conc. p. 55. vid. ſup. c. iij.

Id Majores noſtri epiſtolâ ad Adrianum II. hâc etiam ratione firmant: *Quòd Apoſtolica Sedes non poteſt eſſe ſibi contraria.* Eſſet autem, ſi canonum ex officio cuſtos, canones ſolveret. Quo fundamento, ſi quid à Papâ prodit minùs canonicum, ſic eſt interpretandum, ut voluntas potiùs, quàm facultas deſit.

Ep. Carol. Calv. ad Adr. ij. int. Hincm. ep. xliij. T. ij. p. 708.

Neque verò Eccleſia Romana canonum eſt cuſtos, tanquam alieni boni, ſed profectò tanquam ſui: canones enim ſunt Eccleſiarum omnium; maximè vero Romanæ omnium matris, cujus etiam autoritate firmantur.

(m) *Sublatis reſervationibus &c.*] *Reſervationes* eæ erant, quibus Papa Sedes Epiſcopales & alia beneficia *ſuæ diſpoſitioni reſervabat, quando vacarent,* ſimul vetabat ne ii quibus jus erat nominandi aut eligendi, ſuo jure uterentur. *Expectativas gratias* ſic deſcribunt: Papa literas dabat *de mandato gratioſo,* quibus literis conferebat beneficium, vivo adhuc beneficiario; ut ille, in cujus gratiam hujuſmodi literæ conſcriptæ fuerant, haberet beneficium poſt beneficiarii obitum. Vid. Rebuf. Prax. Benef. p. 53. 56. & alibi. paſſ. Hi abuſus graviſſimi ſublati ſunt à Concilio Baſileenſi.

Digitized by Google

Scitum enim apud Socratem, *canone Eccleſiaſtico juberi, ne abſque Romano Pontifice canoniſentur*, hoc eſt regulentur, gubernentur, ſuoque ordine componantur, & conſtituantur *Eccleſiæ : μὴ κανονίζειν τὰς ἐκκλησίας* Quod ipſum Sozomenus clarioribus verbis expreſſit : *Lege Pontificiâ pro irritis haberi, (n) quæ præter ſententiam Epiſcopi Romani fuerint geſta.* Id etiam atteſtantur alia Eccleſiaſtica monumenta. Socr. lib. ij. c. xvij. p. 79. edit. Valeſ. Sozo. lib. iij. c. x. p. 415.

Itaque Sedes Apoſtolica canonibus adjicit vim, *robur τὸ κῦρος*; ſibique adverſaretur, ſi eos ſolveret, quos ipſa firmâſſet, aut etiam condidiſſet.

Id præclarè explicat Baſileenſe Concilium de Papâ agens : *Quidquid enim ſtatuitur in ſacris Conciliis, ſuâ etiam* (Pontificis ſcilicet) *autoritate ſtatuitur, quæ ſemper ibi refulget, ut prima & præcipua præ omnibus, caput & directrix. Et cùm, aut perſonaliter, aut autoritativè ſemper in Synodis univerſalibus interſit, ipſeque Eccleſiæ Rector ſit & Paſtor; decreta Conciliorum, etiam ſua, & Sedis Apoſtolicæ, non immeritò dici poſſunt, nos enim unum Eccleſiæ corpus ſumus, & ipſe hujus corporis caput ſub capite Chriſto. Quidquid igitur fit ab hoc corpore Eccleſiaſtico, etiamſi omnia membra in idem concurrant, ſicut in corpore naturali accidit, magis tamen, ac præcipuè oratioquævis capiti appropriatur & adſcribitur, ab ipſoque magis, quàm ab alio corporis membro, procedere cenſetur. Itaque non ſecùs Synodalia decreta pro ſuo debito & honore exequi debet; ac per alios ſervari facere, quàm ſi ab ore proprio dictata & promulgata eſſent : dum enim ipſe præſens ineſt, ipſe concludit, ipſe ſtatuit; & ſub nomine ſuo ac perſonâ ejus omnia decernuntur : dum abeſt, ſui præſidentes, qui vice ejus funguntur, locumque Apoſtolicum tenent, & perſonam Pontificis repræſentant, per ſacrum Concilium deliberata concludunt.* Conc. Baſil. ep. Syn. n. 5. T. xij. Conc. pag. 706.

Hæc pro Pontificiâ autoritate magnifica & ſublimia, à Juliano Cardinale, Concilii Baſileenſis Præſide, pronunciata, atque ab ipſo Concilio, diplomate edito, promulgata ſunt. Quæ profectò efficiunt, ut Eccleſia Romana ſibi adverſetur, diſſolvens canones ſuâ primitùs autoritate firmatos. Quod eò minùs præſumi poteſt, quò ſæpiùs & clariùs nulla & irrita pronunciat, imò ſua inficiatur eſſe, quæ ſacris canonibus adverſa, ſuo etiam nomine proponantur. Hinc Hilarus, quem cæteri longo ordine conſequuntur : *Nihil adversùm venerandos Canones, nihil contra ſancta memoriæ deceſſoris mei judicium valeat quidquid obreptum eſſe nobis conſtiterit.* Hilar. Pap. ep. iv. T. iv. Conc. pag. 1038.

(n) *Pro irritis haberi.*) Memorati Hiſtorici Socrates & Sozomenus docent hæc à Julio ſcripta fuiſſe Arianis Euſebianis, qui, cùm Antiochiæ conveniſſent an. 341. Gregorium loco Athanaſii Alexandrinum Epiſcopum conſtituerant, & ipſum Athanaſium irrevocabiliter de Sede ſuâ dejectum pronunciaverant, eò quòd, *contra regulam, quam ipſi tum primùm conſtituerunt* (can. iv. & xii.) *Epiſcopatûs ſui locum abſque decreto communis Concilii Epiſcoporum recuperaſſet*. Soc. Lib. II. cap. viii. Secutis temporibus, illorum canonum autoritate ſe firmabat Theophilus Alexandrinus, ne Joannes Chryſoſtomus in Sedem Conſtantinopolitanam, unde ab ipſo dejectus fuerat, reſtitueretur. Cæterùm plerique hujus Antiocheni Concilii canones probi ſunt & ſancti, atque etiam à Patribus ſæpe laudati; ita ut illud Concilium omnino Catholicum videretur, niſi profeſſionem fidei ambiguam edidiſſet, Athanaſium ejuſdem fidei pugilem de ſuâ Sede ritè dejectum judicaſſet, ac demùm Alexandriæ Pſeudo-Patriarcham Gregorium conſtituiſſet. Vid. Tom. II. Conc. p. 559. & ſeq.

CAPUT XI.

De decretalibus epiſtolis, deque conſuetudine receptâ, & Canonum origine.

CANONIBUS annumeramus decretales Romanorum Pontificum epiſtolas, quamquam illæ ſerò, Dionyſii Exigui operâ, Eccleſiæ codici & canonum corpori adjunctæ ſint; idque in Occidente tantùm: atque initio ducto à beati Siricii epiſtolis, quarto ſæculo per Provincias miſſis. Namque anteriores interciderant, aut remanſerant penes Eccleſias, Sedem Apoſtolicam conſulentes, neque in unum corpus collectæ erant, quæ innumerabiles hinc inde dimiſſæ certis caſibus providebant.

Cur autem poſteà in unum collectæ corpus, ad Eccleſiæ canones acceſſerint, in promptu erit juris Eccleſiaſtici origines repetenti. Namque Eccleſiæ primitùs Traditione regebantur. Hinc ex Traditionibus Apoſtolicarum Eccleſiarum conſcripti Canones (o) Apoſtolorum, qui à Latinis ſerò, neque ſimul omnes, in autoritatem adſciti.

Conditi verò poſteà ſunt Canones per provincias, aut in univerſalibus Synodis, cùm vel labente tempore, à priſcis inſtitutis deflecteretur, vel aliquid novæ difficultatis occurreret. Sibi Eccleſiæ id honoris mutuò exhibebant, ut ſtatuta ab aliis aliæ plerùmque ut ſua ducerent, à communi ſcilicet profecta ſpiritu. Utebantur ergò ſingulæ Eccleſiæ canonibus, vel univerſalium Conciliorum, vel ſuis, vel adoptatis, & conſenſu receptis. Hæc origo Canonum. Horum executionem prima & Apoſtolica Sedes ubique ter-

(o) *Canones*] illos Apoſtolis falsò adſcriptos fuiſſe nemo doctus dubitat. Eos Dionyſius Exiguus Clementis Romani fetum eſſe dicit; ſed omnes critici eos tribuunt ſcriptori tertii ſæculi aut ſaltem ſecundi exeuntis. Quædam loca Theodereti Lib. I. cap. IV. & Euſebii Lib. III. de vir. Conſt. perſuaſerunt D. DE MARCA notos fuiſſe illos canones Alexandro Alexandrino & Conſtantino Imperatori. Cæterùm Nectarius primus eos nominatim memoravit in Synodo C. Pâ. an. 394. Tom. II. Conc. p. 1154. Joannes Antiochenus omnes canones Apoſtolorum in ſuum nomo-canonem admiſit, qui canones poſteà approbati fuerunt in Concilio Trullano, atque etiam in catalogum ſacrarum Scripturarum relati à Joanne Damaſceno. Exinde Græci omnes, paucis exceptis, quos inter nominandus venit vir limati judicii Photius, eos amplexi ſunt, ut ab Apoſtolis profectos. Vid. Phot. Bibl. cod. 112. Latini hos canones diù ignotaverunt. Primus, ut opinor, Gelaſius eos nominavit & ſimul proſcripſit apocryphos. Ante Dionyſium Exiguum, non notos eos fuiſſe in Eccleſiâ Latinâ, nedum in uſu eſſent, teſtantur plerique ſcriptorum. At P. QUESNEL aliter cenſet. Vid. ejus Diſſert. XVI. in S. Leon. de cod. antiquo Eccl. Gall. n. 6. Utut ſit; à tempore Dionyſii Exigui, per totum Occidentem vulgati ſunt. Dionyſius, mutilum nactus exemplar, L. priores canones edidit, qui ſtatim, ut teſtantur Greg. Turon. Hiſt. Lib. V. cap. XVIII. XXVII. Iſid. Hiſpal. Hincm. & alii, ſpreti ſuggillatique ſunt. Sed paulatim autoritatem meruerunt, ut per Pontifices ac Synodos citarentur. Anaſtaſius Bibliothecarius & quidam alii reliquos canones XXXV. à Dionyſio prætermiſſos in vulgus protulerunt; qui canones, poſt multas controverſias, ut cæteri tandem admiſſi ſunt. Vid. SS. Pat. temp. Apoſt. Cotel. Tom. 1. p. 424. edit. Antuerp. 1698. Marc. de Concord. &c. Lib. III. cap. II. Diſſ. Queſn. XVI. in S. Leon. n. 6. & ſeq.

ratum

tarum urgebat. Hinc ortæ epiſtolæ decretales, de quibus Hincmarus hæc : *Sunt leges & Canones ac decreta Sedis Apoſtolicæ ex iiſdem Canonibus promulgata :* ac pauló poſt : *In decretis ſuis*, (ſcilicet Romanorum Pontificum) *ex ſacris Canonibus promulgatis*, *&c.* Quæ quidem totidem verbis in Pontigonenſi Synodo * reperiuntur ; ut non unius Hincmari, ſed omnium Epiſcoporum Gallicanorum eſſe conſtet.

Hincm. ep. xlj. ad Adr. T. ij. p. 692.

Conc. Pont. Seſſ. 1. T. ix. Conc. p. 281.

Manant hæc ex anterioribus Sedis Apoſtolicæ decretis, quale eſt illud quod Sanctus Sixtus III. ſcribit ab Illiricanos Epiſcopos : *A Canonum præceptis veſtrûm nemo diſcedat, nec ab his deviet, quæ juxta regularum ordinem frequens ad vos directa Sedis Apoſtolicæ decrevit autoritas.* Sic ea quæ ſcribebant, ac per univerſas mittebant Eccleſias, & è canonibus prompta erant, & canonum executioni ſerviebant.

* Pontigo Ædes Regia ſeu vicus in campaniâ Provinciâ non longè diſtans a Victoriaco.

Cæterùm ratio poſtulabat, ut qui canones firmarent & exequerentur, iidem, cùm opus eſſet, interpretarentur, & dubia jura reſerarent, & pro tempore ſancirent, quæ canonibus congrua viderentur. Itaque meritò in autoritatem admiſſæ decretales, ſed quæ canonibus congruæ, quæ eorum executioni profuturæ, quæ denique probatæ & uſu receptæ eſſent. Quò pertinet illud in profeſſione Romanorum Pontificum ſupra memorata : *Ut cuſtodirent decreta canonica prædeceſſorum Apoſtolicorum Pontificum, quæcumque ipſi ſynodaliter ſtatuerunt & probata ſunt :* hoc eſt, communi uſu & conſenſu recepta. In conſtituendâ enim Eccleſiaſticâ diſciplinâ, univerſalem aſſenſum ab antiquis Pontificibus poſtulatum, ſupradicta ſatis probant, & qui ampliora velint noſtros conſulant. Nobis in re tritâ, ſumma quæque capita proferre eſt animus.

Sixt. iij. epiſt. ad Illiric. Epiſc.

in Synod. Rom. cap. xvij. coll. Holſt. part. 1.

Sup. hoc lib c. viij.

Conſuetudines, ac mores univerſalis Eccleſiæ uſu receptos, vim canonum obtinere conſtat : quandoquidem plerique canones, ſi rerum originem attendamus, primùm conſuetudines fuerunt uſu receptæ & probatæ. Nicæna Synodus ſedium jura ſanciens canone VI. *Antiqua conſuetudo ſervetur.* Et canone VII. *Quoniam obtinuit conſuetudo & antiqua Traditio, ut Æliæ*, (hoc eſt Hieroſolymorum) *Epiſcopus honoretur, &c.* Sanctus Baſilius ille canonum vindex, canonicâ epiſtolâ ad Chorepiſcopos, canonibus accenſet *conſuetudinem, quæ in Eccleſiis verſabatur.* Epiſtola etiam ad Diodorum, *conſuetudinem* quæ in Eccleſiis Cæſarienſis tractûs obtinebat, *vim legis habere* decernit ; *propterea*, inquit, *quòd hæc ſtatuta à Sanctis viris ſunt nobis tradita.*

Conc. Nicæ. can. vj. vij. T. ij. Conc. p. 32.

Baſil ep. Liv. alias CLXXXj. T. iij. p. 148.

Id. epiſt. CLX. alias cxcvij. n. 2. ib. p. 249.

Jam in citatis locis conſuetudines canonibus æquiparatas paſſim audivimus ; laudantque omnes beatum Auguſtinum, cui *mores populi Dei & inſtituta Majorum*, pro lege ſunt. Unde ad intolerandiſſimam inſaniam refert contemptum eorum, quæ ſunt univerſalis Eccleſiæ conſuetudine roborata, epiſtolâ ad Januarium, & alibi ſæpiùs. Ac paſſim in decretalibus & in Conciliis, conjuncta hæc duo, tanquam æqualis ponderis, *De jure vel conſuetudine.* Atque hæc de univerſalis Eccleſiæ regulis.

Aug. ep. xxxvj. alias Lxxxvj. n. 2. T. ij. p. 68.

Id. epiſt. cxviij. cxix. al. Liv. Lv. p. 123. & ſeq.

CAPUT XII.

Jura, Canones, conſuetudines particularium Eccleſiarum retinenda: in iiſque pars libertatis Eccleſiaſticæ: cæterarum gentium eam in rem cum Gallis concors ſententiâ.

Sup. cap. præced. Sup. hoc lib. c.iij. Sup. cap. præced.

AT Eccleſiaſticam diſciplinam libertatemque noſtram, non ſolùm tuemur univerſalibus canonibus ac moribus; ſed etiam iis, qui per ſingulas Eccleſias valeant; quod ſecundo loco in Declaratione Gallicanâ eſt poſitum. Hoc quidem ex antedictis jam confectum putamus. Laudata eſt Baſilii Epiſtola *de conſuetudine* particularium etiam Eccleſiarum, *quæ vim legis obtineat, eò quòd hæc ſtatuta* (etiam particularia) *à ſanctis viris ſint tradita*: laudatus eſt Zozimi locus de ſervandis Patrum conſtitutis; quem locum ad peculiaria jura Eccleſiarum pertinere vidimus: laudata eſt Nicæna Synodus, primis Sedibus, ex ipsâ conſuetudine, ſua jura ſervans, Canone VI. & VII.

Decret. Conc. Eph. act. vij. T. iij. Conc. p. 801. 1. Cor. vij. 23.

Accedit Epheſina, à Cypriis [*p*], & aliis quibuſcumque Eccleſiis potentiores Epiſcopos, qui eas invaderent prohibens: *Ne Patrum canones proterantur; neve ſub ſacerdotii prætextu, mundanæ poteſtatis faſtus irrepat; ne clam paulatim libertas amittatur, quàm nobis donavit ſanguine ſuo Dominus* JESUS-CHRISTUS, *omnium hominum liberator.* Alludit ad illud Pauli: *Pretio empti eſtis, nolite fieri ſervi hominum.* Hæc ergò pars comparatæ Chriſti ſanguine libertatis, ut non hominibus, ſed canonibus ſerviatur.

Sic igitur & jura peculiaria Eccleſiarum ſervanda; & id pertinere ad Eccleſiarum libertatem, Synodus œcumenica definivit; referunturque ad univerſalis Eccleſiæ jus, etiam particularia jura; quippe quæ à Synodis univerſalibus confirmentur

Conc. Chalc. act. xv. can. 1. T.iv. Conc. p. 756.

Eodem ferè ſenſu Chalcedonenſis Synodus primo id capite decernit: *Regulas à Sanctis Patribus, in unâquaque Synodo, uſque nunc prolatas teneri ſtatuimus*; quibus regulis non tantùm communia, ſed etiam propria cujuſque Eccleſiæ jura aſſeruntur..

Greg. Mag. T. ij. lib. ij. ep. xlviij. al. xxix. p. 611. Id. ib. ep. lij. alias xxxvij. p. 618. 619.

Sanctus Gregorius Magnus ad Dominicum Carthaginenſem: *Sicut*, inquit, *noſtra defendimus, ita ſingulis quibuſcumque Eccleſiis jura ſervamus.* Atque alio loco: *Abſit hoc à me, ut ſtatuta Majorum conſacerdotibus meis in quâlibet Eccleſiâ infringam: quia mihi injuriam facio, ſi fratrum meorum jura perturbo.*

Neque tantùm Majores noſtri laudaverunt univerſales canones, Conciliorum generalium autoritate conditos; ſed etiam Gallicanos: *Quoniam vene-*

Agobard Lib. ad Ludov. Pium Imp. adv. Leg. Gund. n. 12. Tom. xiv. Bibl. Pat. p. 266.

(*p*) *A Cypriis.*] De Cypriorum Epiſcoporum causâ jam diximus Lib. VIII. not. (*g*) quam vide.

randi & ſancti viri eos ediderunt, quorum vitam & ſanctitatem crebra miracula commendârunt.

* Monachus.

Ratram. Corb. adv. Græc. lib. I. c. ij. Spicil. T. 2. p. 3. & 4. vid. quoq. paſſ. lib. iv.

Valere autem, ut canones, ita etiam conſuetudines, non modò Eccleſiæ univerſalis, ſed etiam particularium Eccleſiarum, antedicta firmant. Huc accedit Ratramnus Corbeïenſis* (q) libro juſſu Regis & Epiſcoporum Gallicanorum, contra Græcos edito, quo particulares conſuetudines laudat, de quibus etiam hæc ſcribit: *Inſtituta vero majorum ſuis quibuſcumque locis edita, ſicut non omnibus eadem, ſic unitatem fidei nullo modo diviſere.*

Conc. Lemov. ij. Seſſ. ij. T. ix. Conc. p. 895.

De his conſuetudinibus retinendis, Jordani Lemovicenſis Epiſcopi, in Concilio Lemovicenſi præclara ſententia eſt: *Non enim una eademque lex omnibus Eccleſiis, ſive populis, ſive civitatibus, ſive gentibus ſemper poteſt congruere; ſed quædam pro qualitate locorum, & gentis & animorum, quamvis diverſo, tamen congruenti ordine, in conſuetudinem deducuntur.* Cujus rei multa exempla commonſtrat.

Fulb. Carn. epiſt. ij ad Fin. T. xviij. Bibl. Pat. p. 6

In eandem ſententiam Fulbertus Carnotenſis: *Nec nos offendit obſervantiæ diverſitas, ubi fidei non ſcinditur unitas.* Quod ſumptum ex ſancto Gregorio, Numidarum peculiares conſuetudines firmante his verbis: *Conſuetudinem quæ tamen contra fidem Catholicam nihil uſurpare dignoſcitur, immotam permanere concedimus.*

Greg. Mag. lib j. ep. LXXVIJ. al. LXXV. ad Epiſc. Numid. T. ij. p. 561.

Aug. ep. XXXVJ. al. LXXXVJ. n. 32. T. ij. p. 81.

Decl. Gall. c. iij.

Gerſon de ſtatib. Eccleſ. ſtat. Præl. conſid. iv. T ij. p. 432.

Notum omnibus Beati Ambroſii dictum, à Beato Auguſtino tantâ cum laude memoratum, de conſuetudinibus regionum. At Clerus Gallicanus, ne conſuetudinis nomine eas comprobare videatur, quæ in jure vocentur, *corruptela*, ac, *vetuſtas erroris*; conſuetudines eas ad Eccleſiæ Gallicanæ diſciplinam, libertateſque pertinere voluit, *quæ Sedis Apoſtolicæ & Eccleſiarum conſenſione firmentur.* Sic noſtræ libertates vel maximè Sedis Apoſtolicæ autoritate conſtant: quippe quæ Canonum executrix cuſtoſque ſit. Unde noſter Gerſon docet omnem ſtatum Eccleſiaſtici ordinis *ſubeſſe rationabili voluntati Papæ, quæ rationabilitas regulanda eſt per determinationes Conciliorum generalium, præſertim jam factas, de conſenſu & autoritate ſummorum Pontificum.* Adeò noſtri æquo jure omnia metiuntur, totoque ſtudio Sedis Apoſtolicæ autoritati conſulunt. Summa doctrinæ eſt, Eccleſiam ubique conſenſione regi.

Cæterùm ne nobis quiſquam eâ cauſâ ſuccenſeat, habent, non modò Galli, ſed etiam Hiſpani, Belgæ, Germani, alii omnes, ſuas conſuetudines, ſua jura, vel uſu firmata, vel pactis. Hæc Sedes Apoſtolica ſervat in Eccleſiis quibuſque gubernandis: quæ pars eſt vel maxima Eccleſiaſtici regiminis, dicente Apoſtolo: *Omnibus omnia factus ſum, ut omnes facerem ſalvos.* Habent eædem gentes ſuos ritus. Aliena, nova, noxia reſpuenda, ſi fortè obtrudantur. Id ſibi præ aliis Eccleſia Gallicana vindicat, ut jure communi regatur, hoc eſt, quoad fieri liceat, jure antiquo, à quo

1. Cor. ix. 22.

(q) *Ratramnus Corbeïenſi.*] Gallicanorum Epiſcoporum hortatu, ut obſervat D. Bossuet, hos libros ſcripſerat *contra Græcorum oppoſita.* Illos D. Dachery publici juris fecit Tom. ij. ſpicil. Porrò Nicolaus j. Galliæ Epiſcopos literis commonuerat, ut *Græcorum Romanæ Sedis adverſariorum objectis occurrerent*; quod quidem Ratramnus adeò accuratè fecit & eruditè, ut hoc uno libro, omnium ſæculorum ſchiſmaticos victos proſtratoſque eſſe, verò dixeris.

dimoveri invita non poſſit. Quale jus, ſi reliquæ gentes vindicare ſibi velint, nihil profectò prohibemus.

CAPUT XIII.

Jura novella neceſſaria : ad vetera collimandum : Patrum Gallicanorum eà de re in Concilio Tridentino ſenſus : ipſum Tridentinum Concilium eodem animo fuit.

CUM autem vetuſta laudamus, atque in iis arcem noſtræ diſciplinæ libertatiſque collocamus; non propterea contendimus immutabilem eſſe Eccleſiæ diſciplinam. Agnoſcimus enim à Patribus noſtris in Concilio II. Vaſenſi commendatos, non tantùm *antiquos*, ſed etiam *novellos Canones*. Hos meritò laudat Agobardus, factos videlicet *pro cauſis neceſſariis, quarum definitiones in illis generalibus Conciliis non habentur.*

Conc. Vaſenſ. ij. malè à Bir. iij. an. 529. præf. Tom. iv. Conc. p. 1679.

Et tamen ad antiqua ſemper niti nos oportet; præcipuumque id fuit Gallorum ſtudium in Concilio Tridentino. Itaque Oratores Regis, id, præ aliis omnibus, mandatum acceperant: in Eccleſiâ reformandâ, *primùm id videri, ut ad Eccleſiæ initia redeatur, ut Eccleſiæ ſtatus ad originis ſuæ puritatem quàm maximè accedat.*

Agob. lib. ad Lud. Piũ. n. 12. T. xiv. Bib. Patr. p. 266.

Id verò Tridentini Patres, quoad iniquitas temporum tulit, egregiè præſtiterunt. Unde hæc habent paſſim : *Sancta Synodus antiquorum Canonum veſtigiis inhærendo decernit &c.* Ac rurſùs : *Sancta Synodus veſtigiis VI. Canonis Concilii Chalcedonenſis inhærendo ſtatuit.* &c. Denique id ſemper agit, eòque collimat ut antiqui Canones, *qui temporum atque hominum injuriâ pene in deſuetudinem abierunt, innoventur*; univerſamque diſciplinam Cleri reſtituit ex iis, *quæ alias à Summis Pontificibus ac Sacris Conciliis ſancita fuerunt.* Tum præcipit ordinariis, *ſi quæ ex his in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quamprimùm in uſum revocari ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque; ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſolvant.*

Inſtr. à M. de Lanſac. Avril 1562. Mém. pour le Côc. de Trente, p. 175.

Conc. Trid. ſeſſ. xxiij. de reform. cap. vij. T. xiv. p. 867.

Ib. c. xvj. p. 870.

Si ergò ſanctiſſima, atque omni veneratione digna Synodus veterem diſciplinam non omninò reſtituit, id factum vel maximè quòd temporum ratio non ſineret. Quâ in re memorabilis eſt Caroli Cardinalis à Lotharingiâ, Archiepiſcopi Rhemenſis, unà cum Epiſcopis Gallicanis, de Tridentinâ reformatione declaratio & proteſtatio, an. 1563. *Cùm nudius tertius meam de reformationis articulis dicerem ſententiam, præfatus ſum etiam me valdè cupere, ut priſca illa Eccleſiaſtica reſtitueretur diſciplina : ſed cùm his corruptiſſimis temporibus & moribus, intelligam non poſſe ea, quibus maximè opus eſt, protinus adhiberi remedia, interim aſſentiri & probare ea quæ nunc ſunt decreta : non quòd ea judicem ſatis eſſe ad integram ægrotantis Reipublicæ Chriſtianæ curationem, ſed quòd ſperem his priùs lenioribus fomentis adhibitis, cùm graviora medicamenta pati potuerit Eccleſia, Pontifices maximos, & maximè ſanctiſſimum Dominum noſtrum Pium, pro ſuâ inſigni pietate & prudentiâ diligenter curaturum, ut ea quæ deſunt*

Ib. ſeſſ. vj. de reform. c. 1. p. 769.

Ib. Seſſ. xxij. de ref. c. 1. p. 857.

Declar. & proteſt. &c. Mem. pour le Conc. de Trente, p. 571.

implens, & efficaciora inveniens remedia, in uſum veteribus jamdiu abolitis revocatis Canonibus, & maximè quatuor veterum illorum Conciliorum, quæ quantum fieri poterit obſervanda eſſe cenſeo; vel ſi expedire videbitur, frequentiori Conciliorum œcumenicorum celebratione, morbum ab Eccleſiâ propulſans, eam ſuæ priſtinæ reſtituat ſanitati. Hanc autem meam mentem & ſententiam, tum meo, tum omnium Galliæ Epiſcoporum nomine, in acta referri volo, & ut id fiat, à Notariis peto & poſtulo.

Eſt ejuſdem generis & Spiritûs proteſtatio circa ejuſdem Concilii caput: *Cauſæ Criminales*: & caput; *Cauſæ omnes*, quibus Epiſcopi Gallicani, Chriſtianiſſimi Regni *Privilegia, jura, ſacraſque conſtitutiones tuentur.* (r)

Ib. vid. Conc. Trid. Seſſ. xxiv. c. v. & xx. de Refor. p. 883. 892.

CAPUT XIV.

Eccleſia Gallicana antiquam & ſanctam, ſub AURELIO *&* AUGUSTINO, *Africanam Eccleſiam ſequitur:* CHRISTIANI LUPI *hallucinationes: ſumma doctrinæ de libertatibus.*

QUA in re Eccleſia Gallicana eodem Spiritu agitur, quo nobilis illa quondam Eccleſia Africana. Notum quid ab eâ Sanctus Zozimus Papa, miſſâ legatione, poſtularet, quid Patres Africani reſponderint. Duo tantùm obſervamus: Primum illud, Papam Zozimum, cum appellationes Eccleſiæ Africanæ ſuæ Sedi vindicaret, protuliſſe canones, eoſque Nicænos, in Africâ quidem, ut toto Orbe terrarum receptos: alterum, Africanos Patres apertè profeſſos ſe ita probaturos appellationes eas, ſi Canonibus Nicænis juberentur.

Conc. Afr. vj. c. iij. & ſeq. T. ij. Conc. p. 1590. & ſeq.

Ergo neque Zozimus abſolutâ voluntate agebat; neque Africani Patres eâ ſe gubernari ſinebant: ſed in receptis Canonibus pars utraque vim omnem reponebat.

Interim Africani Præſules Sedi Apoſtolicæ, de Nicænis canonibus adhibent fidem, donec diſquiſitio fieret. Poſteaquàm conſtitit canones à Zozimo bonâ quidem fide laudatos, non eſſe Nicænos (s), collectâ Synodo ſcribunt

Vid. Conc. Afr. vij. ib. p. 1603. & collect. can. Af. ib. Can. ci. & ſeq. p. 1670. & ſeq.

(r) *Tuentur.*] Concilium Tridentinum loco in textu citato Cap. v. ſtatuit ut *cauſæ criminales graviores contra Epiſcopos . . . quæ depoſitione aut privatione dignæ ſint, ab ipſo tantùm Summo Romano Pontifice cognoſcantur & terminentur.* Idem cap. xx. talem jubet adhiberi *rationem tractandi cauſas Eccleſiaſticas*, quâ Epiſcoporum & Gallicanæ Eccleſiæ juribus non parùm noceatur; quâque, ſi eâ uteremur, lites, multis in caſibus, non reſecarentur, ſed fierent ſempiternæ.

(s) *Non eſſe Nicænos.*] Erant enim hi canones iij. iv. & v. Synodi Sardicenſis, quæ Synodus pars & appendix Concilii Nicæni Romæ habebatur; ſed erat Afris ignota, imò ab illis credita Arianorum Conciliabulum. Etenim Ariani, qui ab Imperatoribus Conſtantio & Conſtante Sardicam convocati, illic cum Catholicis Concilium celebrare noluerant, clam Philippopolim Thraciæ convenerant, ibique ſub falſo Concilii Sardicenſis nomine novam fidei formulam condiderant. Utrum autem veri canones Sardicenſes de appellationibus, omnes Romanos Pontifices ſpectarent, an verò ſolum Julium, qui etiam in tertio canone ſpecatim nominatur, inter doctos controvertitur. Utut ſit; duo certa aſſerimus: primum, Sardicenſem Synodum non parem Concilio Nicæno in Eccleſiâ autoritatem habe-

nobilem illam, ad ſanctum Cæleſtinum poſt Bonifacium Zozimi ſucceſſorem, epiſtolam: quâ nova, neque receptis canonibus probata repudiant; atque ſic in antiquo jure perſtant.

Hæc egit Eccleſia Africana, eo tempore, quo tot Orbis Chriſtiani lumina ſuo ſinu alebat; Aurelium, Alipium, alios, &, qui unus omnium inſtar eſſet, Auguſtinum.

Chriſt. Lup. de Gall. Eccl. Rom. app. c.xij. p.116.

Idem. de Afr. appell. c. xxx. p. 707. 708.

Mabill. analect. T. iij. p. 399.

Ar Lupus tantæ Eccleſiæ, tantæque Synodi epiſtolam *infeliciſſimam*, *&* *ſcatentem erroribus*; Synodum ipſam, *erraticam*, *deviam*, *ac prævaricatoriam*, appellare non veretur; cujus cauſâ factum ſit, ne Aurelius vir maximus, *non appareat in Romanis ſanctorum tabulis*: *nempe*, inquit Lupus, *propter hunc finalem lapſum.* Qui ſi reviviſceret, profectò videret à doctiſſimo, ac religioſiſſimo viro Joanne Mabillonio nuper editum Eccleſiæ Africanæ antiquiſſimum Martyrologium, quo ſanctos inter Epiſcopos, Gratum, Auguſtinum, Quod-vult-Deum, Capreolum & alios; ſanctus quoque Aurelius ille, ſi Lupo credimus, finaliter lapſus, adſcribitur ſub finem menſis julii, his verbis. *XIII. Kalendas Auguſtas, depoſitio ſancti Aurelii Epiſcopi.*

Lup. de Afr. appel. loc. cit.

Conc. Carth. vj. c. vij. T. ij. Conc. pag. 1592.

Conc. Afric. ſub. Cæleſt. can. c1. p. 1670. & ſeq.

Vid. Aug. paſſ. & imprim. ſerm. cccLv. al. xLix. de vit. & morib. Cleric. n. 5. T. v. pag. 1383.

Quod autem Lupus notat, *Auguſtinum*, *Alipium*, *Poſſidium*, *ac alios meliores Epiſcopos retraxiſſe manus*, *& infeliciſſimis literis ſubſcribere noluiſſe*; *ac ſolos Juvenes Aurelio adhæſiſſe*: viri docti me miſeret tot ac tantas ineptias congerentis. Primùm enim conſtat quæ in eâ Synodo geſta ſunt, conſentire cum iis, quæ in anteriore Synodo ſanctus Auguſtinus tunc, ut in actis legitur, *Legatus Provinciæ Numidiæ dixit*: *& hoc nos ſervaturos profitemur*, *ſalvâ diligentiore inquiſitione Concilii Nicani.* Ex quo ſequebatur ne ſervaretur ampliùs, poſtquàm à Nicæno Concilio abeſſe compertum eſt, quod Synodus Aurelii ſanxit. Quid autem requiramus in ejus Synodi epiſtolâ, ſancti Auguſtini & aliorum manum? Nempe illi aberant: neque enim Provincia Numidiæ, aliæque, eoſdem ſemper Legatos mittebant. At ſi improbâſſent, utique adversùs *erraticam & deviam Synodum* reclamandum erat: quod contra factum eſt: ea enim in aliâ Synodo Africanâ, unà cum aliis Synodis ſub Aurelio actis, *recitata*, repetita & comprobata eſt; neque prætermiſſa eſt illa epiſtola, quam optimus Lupus *ſcatentem erroribus* reputat; neque Auguſtinus unquam ab Aurelio receſſiſſe legitur, uti Lupus memorat. Quin potiùs Aurelium, & vivum & mortuum, ni fallor, miris ubique laudibus commendavit. Hujus etiam memoriam, hujus epiſto-

re: alterum, canones à Zozimo allegatos, quanquam fuiſſent Nicæni, non potuiſſe legis loco eſſe apud Eccleſias Africanas, niſi priùs communi conſenſu firmati, &, ut aiunt, *acceptati* eſſent. Ipſæ enim univerſales Synodi, cùm generales diſciplinæ leges condunt, nunquam hoc cogitant ut particularium Eccleſiarum regulas, mores & inſtituta, quæ paci Eccleſiaſticæ non noceant, & præterea Patrum Traditione nixa ſint, convellant; & licet in ſuis decretis non ſit expreſſa exceptio, tamen ipſo jure, & ex Legiſlatorum, ſeu Patrum Synodi volontate conceſſa intelligitur. E. G. Concilium Tridentinum de diſciplinâ multa decrevit, quæ à noſtris moribus & inſtitutis abhorreant. Nunquid voluit mores optimos & Patrum Traditione nixas conſuetudines abrogare? Nequaquam. Noverat enim ſolam fidem eſſe invariabilem; diſciplinam autem pro temporum, locorum, ingeniorum diverſitate, ſine religionis aut fidei detrimento variare. Igitur non vituperandi ſunt Africani Præſules, ex eo quod iis Concilii œcumenici Sardicenſis legibus uti noluerunt, quæ ad variabilem diſciplinam pertinerent.

las Africanorum Conciliorum dictates nomine, ſequens ætas celebravit. Teſtis vir egregius Fetrandus Diaconus in vitâ ſancti Fulgentii : *Sancta*, inquit, *memoria Aurelius Carthaginenſis Eccleſiæ Antiſtes, inter ſua privilegia meruit, ut literas ex Africano Concilio dandas ipſe ſolus ſcriberet.* Quod item ſancto Fulgentio contigiſſe memorat : tàm ſanctum habebatur illud officium !

Vit. Fulg. per Ferran. ant. ejus oper. c. xx. n. 40. p. 2c. edit. 1684.

Fingit bonus Lupus juvenes tantùm Epiſcopos adhæſiſſe Aurelio ; neque illud ſaltem cogitat, poſt ipſum Aurelium ſtatim in epiſtolæ fronte apparere Valentinum, Numidiæ ſcilicet Primatem : quem Primatum ætati datum eſſe nemo neſcit. At enim ille etiam retroceſſit unà cum Auguſtino, aliiſque Numidis, ſi Lupo credimus. Nempe fefellit eum ſancti Auguſtini epiſtola ad ſanctum Cæleſtinum de Antonio Fuſſalenſi ; quam ſi attentè legiſſet, profectò inveniſſet, ſub ipſa initia Cæleſtini ſcriptam, antequàm ab Oriente de Nicænis canonibus reſponſa veniſſent ; quo tempore ab Afris permiſſas appellationes, *ſalvâ diligentiore Concilii Nicæni inquiſitione*, prout ſanctus Auguſtinus interlocutus erat, ut in Concilio VI. Carthaginenſi, vidimus. Hæc verò nos de Lupo monenda eſſe duximus, ut viris bonis appareat, quàm inepta, ne dicam impia, adversùs ſanctos viros, imò adversùs ſanctiſſimam Africanam Eccleſiam ſuaſerit falſa & præpoſtera pietas. Quid poſteà in Africâ, labentibus rebus, geſtum ſit, nihil noſtrâ : hoc enim abundè eſt, nobis eſſe communem, cum tam claro ſæculo tantiſque viris, receptorum canonum, atque in eo poſitæ Eccleſiaſticæ libertatis, defenſionem.

Vid. Conc. Afric. ſeu coll. Con. Afr. can. LXXXIIJ. T. ij. Conc. p. 1653.

Lup. de appell. Afr. c. iv. p. 609.

Aug. ep. ccix. alias ccLxj. T. ij. p. 777.

Conc. Carth. vi. c. vij. jam cit.

Summa ergò ſit noſtræ libertatis, ſic novella jura, piâ aut neceſſariâ inſtitutione ſtabilita ſervare, ut antiquiora reſpicere, iiſque ſuſtentare labentem diſciplinam ; certè *jus commune*, atque in eo venerandas juris antiqui reliquias omni ope ſervare, juſque arbitrarium, & mandata extraordinaria repudiare ſtudeamus ; in eâque partem maximam reponamus noſtræ erga Eccleſiam Catholicam, ac Sedem Apoſtolicam reverentiæ ; quippe qui intelligamus, quò quiſque eſt ſtudioſior antiquæ diſciplinæ, eò magis cordi habere Eccleſiæ Catholicæ, ac Sedis Apoſtolicæ Majeſtatem.

CAPUT XV.

Libertates quo ſenſu privilegia dicantur, nempè ut jura antiqua, libertatum radix : an PETRUS DE MARCA *audiendus, qui Conciliorum ſuperiorem poteſtatem à libertatibus ſeparat.*

OMITTIMUS notum illud, libertates noſtras non privilegia, ſed libertates dici ; ut quæ non veniâ & indulgentiâ, ſed ipſo antiquo jure nitantur ; quanquàm jura Eccleſiarum apud antiquos paſſim privilegia etiam appellantur ; vulgatumque illud, τὰ πρεσβεῖα, hoc eſt, antiqua & vetuſta, quæ noſtri *privilegia* vocant, ipſâ antiquitatis commendatione fulta, ſuâ vi ſtare oportere.

Radix autem libertatis Eccleſiaſticæ eò maximè conſtat, quòd in ipſâ Ca-

Hier. ep. cj.ad Evan. al. LXXXV. ad Evagr. T. iv. p. 803.

tholicâ Eccleſiâ vigeat ſuprema illa vis & indeclinabilis, quâ ipſa Catholica Eccleſia gubernetur; valeatque illud beati Hieronymi, quod eſt à Majoribus noſtris toties celebratum: *Si autoritas quæritur, Orbis major eſt Urbe.*

Marc. de Concord. lib. iij. cap. vij. n. 1.

Haud me fugit virum illuſtriſſimum atque doctiſſimum Petrum de Marca, dum Romanis auribus parcit, aliam ac novam de libertatibus Gallicanis protuliſſe ſententiam. Is enim profitetur confutari à ſe communem opinionem, quæ docet, præcipuam libertatum regulam hanc eſſe, ut Concilium œcumenicum uperiùs Romano Pontifice dicatur; quamvis tamen hæc ſit Scholæ Gallicanæ ſententia, non eſſe unam ex libertatibus Gallicanis: illam niti eo fundamento, quod ſit expendendum, an nova conſtitutio, vel novum reſcriptum rebus Gallicanis conſulat, aut noceat: ac fruatur licet ſummus Pontifex, aut æquo jure cum Conciliis generalibus, aut ſuperiore, nihil hoc ad libertatem; cùm & eâ perinde utamur erga Conciliorum, atque erga Pontificum nova decreta: quod certum fieri aiunt, ex modificationibus Baſileenſi Concilio, ac deinde Tridentino adhibitis; atque omninò ſufficere illud, ut Romani Pontifices canonibus derogare velle non cenſeantur, etſi fortaſſè, formulis reſcripti ex ſtylo Curiæ, aliter cautum ſit.

Hæc docet vir ſummâ doctrinâ, ſummoque ingenio; at quod nemo neget, verſatili, & in utramque partem æquè compoſito. Profectò ut verum ſit id quod exponit, nihil tamen vetabat libertatem Gallicanam duplici fundamento niti: nec à Gallo juriſconſulto ac Præſule, circà libertatem antiqua & vulgata rejici oportebat, dum ei muniendæ nova fulcimenta quærit.

Nam neque conſultum id erat, ad ſcholam referre tantùm, noſtram de Conciliorum potiori poteſtate ſententiam, quæ Conſtantienſibus canonibus innitatur. Cùmque noſtra libertas Conciliorum, maximè œcumenicorum, canonibus contineatur, non erat inficiandum ejus partem vel maximam in canonibus Conſtantienſibus eſſe repoſitam, quos Eccleſia Gallicana non modò ſummâ pietate receperit, verùm etiam ut conderentur, omni ſtudio procurârit. Tum illud libertati erat congruum, ut adversùs extraordinaria mandata, certâ præſcriptione uterentur, quòd eſſet in canonibus firmum aliquid & invictum conſtitutum ab ipsâ Eccleſiæ poteſtate, quæ Pontificiam poteſtatem, ſi quandò extra limites efferretur, coercêre; quin etiam interdum in gravibus ſcandalis, caſtigare poſſet. Quo enim alio firmiore telo uſa eſt Eccleſia Gallicana ad tuendam libertatem, quam appellatione? At illa nulla eſt, niſi Concilium ſtatuas potiore poteſtate eſſe. Quin Eccleſia Gallicana clarè & apertè legitimæ defenſionis fundamentum in Conſtantienſium canonum autoritate repoſuit. Id docent ea verba appellationis Capituli Pa-

Sup. lib. x. c. xxviij.

riſienſis, & Joannis Dauvet Procuratoris Regii, quæ ſupra memoravimus; placetque hæc addere haud minori emolumento futura. Capitulum quippe Pariſienſe, repetitis ut ſupra deſcripſimus, Conſtantienſibus ſeſſionis V. & aliarum canonibus, hæc ſubdit: multa à Synodo Conſtantienſi eſſe decreta,

Appell. ij. cap. Pariſ. preuv. des libert. cap. xxij. n. 29.

ut Romanis Pontificibus congregandi Concilii univerſalis occaſio neceſſitaſque ineſſet, ſponſaque CHRISTI *univerſali Eccleſiæ ſic congregatæ, id honoris ſingularisque preeminentiæ locum deferre conſueſcerent: ut ſi quid fortè tam arduum contingeret, quod omnes tangat, univerſorumque ſtatum, commodum aut incom-*

incommodum ſpectare videatur, ipſius univerſali Concilio atque veritate teſtante, ſupremo infallibilique judicio deliberandum determinandumque committerent; eoque pacto, non ſe jam rerum Dominos & omnipotentes, & quibus à nemine dici poſſit, cur ita facis? Sed Domini ſui CHRISTI *ſponſæ famulos ſe, ſervorumque Dei ſervos, non verbo & linguâ, ſed opere & veritate faterentur.* Hoc ergò fundamento, nempe invictâ autoritate Conſtantienſium canonum de ſupremâ, & abſolutâ Concilii œcumenici poteſtate, ipſa libertatis adverſus imperatam pecuniam defenſio nitebatur. Quantò magis uteremur illâ defenſione, ſi nobis prærriperentur ea jura, quæ omni auro contra æſtimamus?

Neque Patres noſtri unquam ab eâ ſententiâ diſceſſerunt. Audivimus enim Cardinalis Lotharingii è Concilio Tridentino ſcriptam epiſtolam, quâ Papæ quoque ipſi teſtatum eſſe voluit, Gallos ad necem uſque in eâ ſententiâ perſtituros, quæ Conſtantiæ atque Baſileæ, de Conciliorum poteſtate firmata eſt, *quippe quâ omnia Regni privilegia innitantur.* Lett. du Card. de Lorraine à Breton ſon Secret.

Idem profeſſus erat Henricus II. cùm in ipſis Concilii Tridentini initiis, hæc ſuis Oratoribus declarat ac mandat, tanquam rerum ſuo nomine agendarum certiſſimum fundamentum. *Nos pro noſtro munere ac titulo, quem à Majoribus accepimus, cupientes Eccleſiaſticam libertatem ſartam-tectam manere, & ſacrorum generalium & œcumenicorum Conciliorum, & Sedis Apoſtolicæ autoritatem illæſam conſervari, ſimul & Gallicanæ Eccleſiæ, Regni ac Dominiorum noſtrorum jura ac libertates ſalvas eſſe & incolumes &c.* Eccleſiæ igitur univerſæ, ac privatim Eccleſiæ Gallicanæ libertates, cum Apoſtolicæ quidem Sedis, ſed primùm cum œcumenicorum Conciliorum autoritate conjungit: quæ à viris eâ tempeſtate maximis limata, atque ex intimo totius Eccleſiæ Gallicanæ ſenſu deprompta eſſe conſtant. Memoire pour le Concile de Trente. p. 556. Pouvoir envoyé par le Roi Henri ij. à ſon Ambaſſad. &c. ib. p. 20.

Ergò Gallis non placent, à Gallo homine & Præſule, Gallicanæ expoſitæ libertates diverſiſſimo modo, quàm anteà fuerat à Gallis ſummâ conſenſione factum: perſtititque Facultas, ut omittam cæteros, in priſtinâ ſententiâ, quam expoſuimus, cùm de Vernantii & Guimenii cenſuris ageremus. Sup. lib. vj. c. xxvij.

Atque haud ſcio an probari debeat univerſim ea libertas, quam vir illuſtriſſimus ſtatuit, ut in novis motum decretis, ab œcumenicorum etiam decretorum autoritate liberè recedatur. Factum id quidem ſemel in recipiendo Concilio Tridentino, non ſolùm à Francis noſtris, ſed etiam à Belgis ditioni Hiſpanicæ ſubditis: cujus rei multæ cauſæ ſunt, & quædam à noſtris tactæ in ipſo Tridentino Concilio; peculiares illæ quidem, nec trahendæ univerſim ad generalia Concilia; neque ſatis cautum aut honeſtum videtur, paſſim in eo reponere libertatem, ut ab univerſalis Eccleſiæ decretis recedere liceat. Atque id quidem monere interim; at excutere penitùs, alieno loco non libet. Quòd ſane aiunt, ab Eccleſiâ Gallicanâ certis conditionibus ac modificationibus receptum eſſe Baſileenſe Concilium, ſuprà retulimus eas ita eſſe adhibitas, *ſub ſpe ſcilicet, quod per ſacrum Concilium admittentur.* Vid. Mem. pour le Côc. de Trente, pag. 531. & ſeq. Sup. lib. vj. c. xij. vid. Pragm. T. xij. Côc. p. 1429. & ſeq.

Digitized by Google

CAPUT XVI.

Hæc doctrina non obeſt diſpenſationibus Apoſtolicæ Sedis : Concilii Baſileenſis locus : GERSONIS *doctrina à Sancto* BERNARDO *ducta.*

NEQUE verò putent, à nobis tantâ canonum & Conciliorum autoritate conſtitutas Sedis Apoſtolicæ diſpenſationes eſſe ſublatas. Abſit : has enim nemo Catholicus, nemo veri regiminis ſciens, aut rerum Eccleſiaſticarum gnarus abſtulerit. Has toto animo complectitur, ea quam Pontificiæ poteſtati maximè adverſari putant, Baſileenſis Synodus. Sic enim loquitur : *Per Concilium autem ſtatuta in nullo derogant ſuæ poteſtati, quin pro tempore, loco, cauſiſque & perſonis, utilitate vel neceſſitate ſuadente, moderari diſpenſareque poſſit, atque uti ſummi Principis ἐπιείκεια, quæ ab eo auferri nequit.* Anno 1435.

Conc. Baſil. epiſt. Synod. n. v. Tom. xij. Conc. pag. 706.

Itaque in decretis Synodalibus Papæ autoritatem exceptam intelligunt (1), niſi aliter caveatur. Quam exceptionem Gerſon egregiè explicat, atque ita vult dari locum Pontificiæ diſpenſationi, *non ut ſit effræna libertas, ſed ſi neceſſitas, vel evidens utilitas poſtularet, nec recurſus pateret ad generale Concilium; alioquin non eſſet uti plenitudine poteſtatis, ſed abuti pleniſſimè.*

Ib. n. iij. p. 691.

Gerſ. de poteſt. Eccl. conſ. x. T. ij. p. 240. 241.

Quâ ſententiâ vir doctiſſimus juxtà ac modeſtiſſimus mediam tenebat viam: *Ne talis eſſet reſtrictio Papalis poteſtatis, ut ſemper ad Concilium recurrendum eſſet propter raritatem; nec talis laxatio, quæ Conciliorum robur enervaret.*

Id. ſerm. de viag. Reg. Rom. iij. part. direct. ij. ib. p. 279.

Grave illud ac memorabile, quod idem Chriſtianiſſimus Doctor coram Alexandro V. Apoſtolicâ libertate prædicabat : *Leges rectè latas, quantâlibet importunitate petentium fatigeris, nunquam diſpenſabis; niſi aut neceſſitas urgeat aut communis provocet utilitas. Alioquin fuerit potiùs crudelis diſſipatio, quam juſta diſpenſatio. Cavebis diſpenſationem ipſam lege communiorem facere; ne turpe ſit, ſi regulam ſua vincat exceptio.* Quo ferè loco res eſſe, boni omnes lugent.

Id ſerm. cor. Alex. Pap. ib. p. 140.

Cæterùm eruditus Lector in oratione Gerſonis, beati Bernardi verba recognoſcit. Notum id melliflui Doctoris : *Ubi neceſſitas urget, excuſabilis diſpenſatio eſt : ubi utilitas provocat, laudabilis diſpenſatio eſt. Utilitas, dico, communis, non propria : nam cum nihil horum eſt, non planè fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt.*

Bern. de conſid. lib. iij. c. iv. n. 18. p. 413. vid. etiam lib. de præcep. & diſp. cap. iv. ib. p. 503. 504.

(1) *In decretis Synodalibus, Papæ autoritatem exceptam intelligunt.*] Hanc difficultatem Patres Baſileenſes ſic ſolvunt. *Reſpondetur illud verum eſſe, quandò perſona Papæ ſpecialiter non includitur; ſed ſi ſpecialiter includeretur, non poſſet excipi . . . ſed in decretis Concilii Conſtantienſis ſpecialiter dicitur :* QUILIBET, ETIAM PAPALIS DIGNITATIS, OBEDIRE TENETUR PRÆCEPTIS CONCILII : ergò perſona Papæ in eo certè articulo non poteſt excipi. Vid. loc. cit.

His igitur cauſis multa in jure permiſſa ſunt ſublimioribus, ac literatis perſonis (*u*); multa Epiſcopis, ut Epiſcopatûs non tam dignitatem, quam onera ſuſtinere poſſint; multa Principibus, quorum rationes publicis atque etiam Eccleſiaſticis rationibus proſint: cujus generis eſt illud Tridentini Concilii: *In ſecundo gradu nunquam diſpenſetur, niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam.* Conc. Trid. Seſſ. xxiv. c. v. de refor. Tom. xiv. p. 878.

Nec deſunt quæ indulgere privatis, publica etiam utilitas poſtulat, ne pereant, *ne abundantiori triſtitiâ abſorbeantur*; ne Eccleſia infirmis materna viſcera claudere videatur, excidatque ab Eccleſiaſtico regimine Apoſtolicum illud: *Infirmum autem in fide aſſumite*. Sed nobis non vacat proſequi ſingula; ſumma attigiſſe ſufficiat. ij. Cor. ij. 7. Rom. xiv. 1.

Illud prætermittere non poſſumus, aliud eſſe quod Eccleſia jubeat, aliud quod indulgeat, aliud quod toleret. Id jubet, ut quàm maximè obſerventur canones: id indulget, ut cauſis neceſſariis interdum relaxentur: id tolerat, quod ſine gravi perturbatione punire non poteſt: quæ quidem tolerantia pars quædam eſt Eccleſiaſticæ diſciplinæ; ſed ea quæ peccantes non excuſet, imò etiam gravet; quippe qui Divinæ ultioni reſerventur.

Bernardo & Gerſoni adjungerę longo ordine poteramus ſcriptores antiquiores. Verùm poſterioris ævi Doctores, hoc loco, vel maximæ autoritatis eſſe omnes fatebuntur: quippe ex his æſtimare liceat quid primis ſæculis Eccleſia ſenſerit, cùm priſcus canonum obtineret vigor; oportetque omninò immota eſſe ea, quæ corruptiſſimis quoque temporibus, ac profligatâ diſciplinâ, ſuo tamen pondere ſteterint.

(*u*) *Literatis perſonis.*) Doctor Chriſtianiſſimus, cui diſpenſationes *ſine causâ* irritæ omninò videbantur, ſæpe dicit viros literatos certis legibus non teneri, quibus cæteri omnes tenentur; nec immeritò. Nam nulli dubium eſſe debet diſpenſationes tum concedi oportere, cùm hoc jubet publica utilitas, itaque oportere viros literatos, qui publicis utilitatibus inſerviunt, à multis legibus eſſe immunes, ut lectioni & meditationi quàm plurimùm incumbant. Quapropter in iis quoque Monaſteriis, in quibus viget ſeverior diſciplina, doctos à nonnullis regulæ præceptis Superiores abſolvunt. Verumtamen hoc doctiores admonitos volo: cùm ad remiſſiorem diſciplinam proclivia ſint hominum ingenia, & diſpenſatione facilè abutantur, ſibi ut nimiùm indulgeant; hanc cuique votis omnibus expetendam eſſe à Deo, quam habuit Gerſon omni doctrinâ pretioſiorem veram pietatem, quâ, ut oportet, & quantùm oportet, diſpenſatione uti diſcant.

Digitized by Google

CAPUT XVII.

Diſpenſationes ſine causâ ; Canon Lugdunenſis in earum gratiam à Petro de Marca *citatus, an id efficiat.*

QUAM autem ex Bernardi Gerſoniſque temporibus projecta, ac prolapſa ſint omnia, vel ex eo patet, quòd diſpenſationes etiam, *ſine causâ* valere tam multi ſentiant, quorum autoritas apud cordariores nulla eſt.

Omninò enim, quæ ratione conſtituta ſunt, quæ publicâ utilitate, non debent ſine ratione, ſine publicâ utilitate laxari; tales autem ſunt leges; non ergò ſine ratione, ſine publicâ utilitate laxari poſſunt.

Ligant ergò potiùs quàm ſolvunt, illæ nunc à multis tanto ſtudio celebratæ diſpenſationes *ſine causâ* : ligant, inquam, non modò imperantem, ſed etiam dantem : & cum Dominus incipiet rationem ponere cum ſervis ſuis, & egredietur illud ab altâ Christi Sede : *Redde rationem villicationis tuæ*, non credo valebit illud poſtremis demum temporibus natum : *Pro arbitrio feci.* Meminiſſe enim oportebat ſancti Cæleſtini dicentis : *Dominentur nobis regulæ, non regulis dominemur.*

Matt. xviij. 24. Luc xvj. 2. Cæleſt. ep. 1. ad Illiric. Ep. coll. Holſt. part. 1.

Præpoſitis Eccleſiæ dominantur regulæ, primùm, cùm eas exequuntur; deinde cùm certâ ratione ſolvunt. At profectò regulis dominantur, cùm pro arbitrio ſolvi à ſe poſſe confidunt.

De Concord. &c. lib. iij. cap. xv. n. 3.

Vir illuſtriſſimus Petrus de Marca ſatis ſibi diſciplinæ caviſſe videtur, ſi diſpenſationem *ſine causâ* diceret, *in his, quæ vel jura tertii, vel ſtatum publicum lædunt, nec licitam eſſe, nec validam* ; alioquin *abſque crimine* ſuſcipi & concedi : tanquam *ſtatus publicus* non ſtatim læditur, aut verò ullo modo poſſit conſiſtere, ſolutis etiam *ſine causâ* legibus.

* ij. Marca, ib. vid. Conc. Lugd. ij. conſt. xviij. T. xj. pag. 985.

Profert ille quidem Lugdunenſe * Concilium ſub Gregorio X. quod, inquit, ad Romani Pontificis arbitrium retulit, *æſtimare quem modum beneficii ſui eſſe velit:* ex quo infert licere ſummo Pontifici *ſine causâ cognitione aliquem canonibus ſolvere, dummodò ſtatus publicus non lædatur.* Quò etiam refert nomen *beneficii*, eoque ſignificari vult, *gratiam ex merâ Principis liberalitate collatam.* Sed profectò hanc gratiam & liberalitatem meram, in exequendis canonibus, Eccleſiæ Traditio non agnoſcit.

Iv. Carn. præf. Decr.

Ego verò diligentiùs expenſum vellem illud, *æſtimare*, quid ſit. Non enim, quod infert, *ſine causâ cognitione aliquem canonibus ſolvere* ; ſed conſiderare, ponderare, quæ ſit mens canonum, & quatenùs boni publici interſit eos temperari certis & extraordinariis caſibus, penſatâ eâ, quam Ivo noſter celebrat, *honeſtâ vel utili compenſatione* unde exiſtat illa, quam ipſe Ivo memorat, *provida diſpenſatio* ; aut, ut idem definit, *autoritate præſidentium diligenter deliberata diſpenſatio* ; quæ Synodus Lugdunenſis, *æſtimandi* voce, complexa eſt.

Cæterùm ille canon Lugdunenſis agit de iis, qui plures dignitates & Eccleſias ex diſpenſatione obtinent; quod unum vel maximè, certâ atque optimâ causâ fieri oportere, & omnia jura clamant, nec ipſe Marca inficietur.

CAPUT XVIII.

De diſpenſationibus ſine causâ *ſetentia Cardinalium ſub* PAULO III. *Concilii Tridentini decreta memoranda.*

DE diſpenſationibus *ſine causâ*, ac merâ Papæ voluntate factis, optimum eſſet legi, alteque animis infigi ea, quæ egregii Cardinales, Gaſparus Contarenus, Joannes Petrus Theatinus, poſteà Paulus IV. Jacobus Sadoletus, Reginaldus Polus, unà cùm Epiſcopis ac Theologis ſuo ævo maximis, ad Paulum III. edidêre anno 1538. cùm ejus Pontificis juſſu de emendandâ Eccleſiâ tractarent. Primum illud: *Principium malorum inde fuiſſe, quòd nonnulli Pontifices prurientes auribus, ut inquit Apoſtolus Paulus, coacervaverunt ſibi magiſtros ad deſideria ſua, non ut ab iis diſcerent, quid facere deberent, ſed ut eorum ſtudio & calliditate ratio inveniretur, quâ liceret id quod libêret.* Tum illud: *Principatum omnem ſequitur adulatio, ſicut umbra corpus, difficillimuſque ſemper fuit aditus veritatis ad aures Principum: quâ Doctorum adulantium fallaciâ contigerit, ut voluntas Pontificis qualiſcumque ea fuerit, ſit regula, quâ ejus operationes & actiones dirigantur: ex quo procul dubio efficitur, ut quidquid libeat, idem etiam liceat:* ſubdunt: *Ex eo fonte, ſancte Pater, tanquam ex equo Trojano, irrupêre in Eccleſiam Dei tot abuſus, & tam graviſſimi morbi, quibus nunc conſpicimus eam ad deſperationem ferè ſalutis laborâſſe, & manâſſe harum rerum famam ad infideles uſque.* Denique illud: *Nec putemus nobis licere diſpenſare in legibus, niſi urgenti de causâ & neceſſariâ. Nulla namque pernicioſior conſuetudo in quâvis Republicâ induci poteſt, quàm hac legum inobſervantia, quas ſanctas majores noſtri eſſe voluerunt, eorumque poteſtatem venerandam & Divinam appellaverunt.* Conſ. delect. Cardin. &c. de emen. Eccl. Paul iij. exib. an. 1538. vid. Sleid. com. lib. xij. fol. 151. edit. 1556.

Non vacat commemorate quæ de diſpenſationum atque indulgentiarum abuſu viri graviſſimi protulerunt; quorum ſumma eſt, diſpenſationes nullâ neceſſitate factas, ſolvendis legibus, ac diſſipandæ Eccleſiæ eſſe comparatas.

Hinc illud graviſſimum atque ſanctiſſimum de diſpenſationibus moderandis Concilii Tridentini decretum: *Sicuti publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, ut pleniùs evenientibus caſibus, & neceſſitatibus pro communi utilitate ſatisfiat; ſic frequentiùs legem ſolvere, exemploque potiùs quàm certo perſonarum rerumque delectu, petentibus indulgere, nihil aliud eſt, quàm unicuique ad leges tranſgrediendas aditum aperire. Quapropter ſciant univerſi, ſacratiſſimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indiſtinctè obſervandos. Quod ſi urgens juſtaque ratio, & major quandoque utilitas poſtulaverint, cum aliquibus diſpenſandum eſſe; id, causâ cognitâ, ac ſummâ maturitate, atque gratis à quibuſcumque ad quos diſpenſatio pertinebit, erit praſtandum; aliterque facta diſpenſatio ſubreptitia cenſeatur.* Conc. Trid. Seſſ. xxv. de reform. cap. xviij. p. 926.

Ib. c. xij. p. 917. Hâc lege confitemur ex eodem Concilio, in omnibus morum decretis *Sedis Apoſtolicæ autoritatem ſalvam & eſſe & intelligi*, quod avos noſtros ita commovebat, ut vel eâ causâ Synodum Tridentinam admittere recuſarent; cùm negarent à Papâ relaxari poſſe Synodorum univerſalium decreta, niſi ipſæ Synodi permiſiſſent.

At rectè æſtimanti ſufficere poteſt, *quòd niſi juſtâ & urgente ratione, causâque cognitâ, ac ſummâ maturitate, & gratis facta ſit diſpenſatio, ſubreptitia*; adeòque irrita & nulla *habeatur*.

Hæc pœna decernitur, non adversùs diſpenſantes, ſed adversùs impetrantes: quo fit, ut in ejuſmodi diſpenſationibus irritandis, non ſemper recurri debeat ad ipſum diſpenſationis autorem. At debet impetrans conſcientiam primùm adhibere judicem, atque illud apud ſé reputare, retractanda, imò etiam perſæpe punienda Divino judicio, quæ humano judicio intacta fuerint.

CAPUT XIX.

Natura ipſa diſpenſationis ex ſancto SYMMACHO *& ſancto* GELASIO, *Romanis Pontificibus. Hinc diſpenſationes* fine causâ *evertuntur.*

HUJUS verò doctrinæ de diſpenſationibus, fons radixque eſt ipſa diſpenſationis natura, & vox. Non enim diſpenſare eſt relaxare & ſolvere, quod jam animo conceptum habent; ſed diſtribuere, regere, adminiſtrare pro locorum, temporumque ac rerum rationibus; ex quo interdum juris relaxatio conſequatur: unde quod Græci, οἰκονομίαν noſtri diſpenſationem vocant.

Atque hæc quidem vox *diſpenſationis* & res ipſa, eſt ex juris mente profecta juris interpretatio, in cauſis extraordinariis & neceſſariis, quas ipſa lex exceptura fuiſſe præſumitur, ſi animo prævidiſſet.

Quâ de re extat brevis illa quidem, ſed aurea quam Dacherius Lucas, vir doctiſſimus ac religioſſimus edidit, ſancti Papæ Symmachi epiſtola ad Avitum *: (x) *Licet*, inquit, *confuſionem Provinciæ* ** *à prædeceſſore noſtro ſanctæ memoriæ Anaſtaſio Epiſcopo, præter Eccleſiæ conſuetudinem, & antiqua prædeceſſorum noſtrorum ſtatuta, factam eſſe dixerimus, & non eſſe tolerandam; attamen ſi ea quæ fecit, rationabiliter feciſſe fraternitas tua docuerit, gaudebimus nihil eſſe ab eo contra canones attentatum; quia quod ſit*

* Viennenſem.
** Arelatenſis.
Symm. ep. xij. T. iv. Conc. p. 1312. & Spicil. T. v. p. 583.

(x) *Ad Avitum.*] Avitus Viennenſis ab Anaſtaſio Papâ *per ſubreptionem* impetraverat concedi ſibi ordinationes quorumdam Epiſcoporum, qui anteà Metropoliticâ juriſdictione Arelatenſis Eccleſiæ regebantur. De eâ re, Æonius Arelatenſis relationem miſit ad Symmachum, qui quidem decretum Anaſtaſii reſcidit, quod nempe *confuſionem Provinciæ faceret & antiqua ſtatuta violaret.* Tum Avitus graviter conqueſtus eſt hanc cauſam à Sede Apoſtolicâ, *inauditâ parte*, fuiſſe judicatam. Hujus querelis reſpondet Symmachus in eâ epiſtolâ. Vid. Symm. epiſt. 1. ij. ix. x. &c.

præter regulam, modò ſit EX JUXTA CAUSA, *non infringit regulam, quam ſola pervicacia & antiquitatis contemptus lædit. Nam quamvis à Patribus ſtatuta diligenti obſervatione & obſervanti diligentiâ ſunt cuſtodienda, nihilominùs propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur; quod & ipſa lex caviſſet, ſi prævidiſſet; & ſæpe crudele eſſet inſiſtere legi, cùm obſervantia ejus eſſe præjudiciabilis Eccleſiæ videtur; quoniam leges eâ intentione latæ ſunt ut proficiant, non ut noceant.* Quâ unâ epiſtolâ diligens lector omnia noſtra firmata comperier.

Præluxerat ſancti Gelaſii autoritas, quæ *in diſpenſationibus neceſſariis, adhibitâ conſideratione diligenti, decreta metiri, librare, temperare* jubet. (*y*) Atque hæc illa eſt ἐπιεικείας ratio; unde ortæ diſpenſationes; librando, metiendo, conſiderando, æſtimando. Quam proinde ἐπιείκειαν qui liberalitate merâ, ac pro libitu, ſine certâ gravique ratione adminiſtrari poſſe credat, cùm ſit ipſa ſumma ratio, profectò deſipiat. Ex quo ſequitur in diſpenſationibus, quæ *ſine causâ* eſſe dicantur, ipſam diſpenſationis rationem ac nomen everti. Hæc verò uſque adeò certa eſſe credimus, ut ea qui ſemel animo perceperit, nullomodò negare poſſit. Gelaſ. ep. ix. ad Epiſc. Lucan. c. 1. T. iv. Conc. p. 1188.

CAPUT XX.

An autor Anonymus tractatùs de libertatibus, ad tertiam propoſitionem Declarationis Gallicanæ rectum aliquid, aut ad rem dixerit.

NUNC erit facillimum ex dictis aperire, quæ de libertatibus Gallicanis, autor Anonymus, vel perperam vel extra rem, & inani operâ, toto volumine diſſeruit, & præſertim ad caput tertium Gallicanæ Declarationis.

Quo loco ſtatim illud occurrit: *Poteſtatis uſum, non poteſtatem ipſam ſummi Pontificis moderandam cenſent illuſtriſſimi Antiſtites.* Ac paulò poſt: *Sed videtur, quemadmodum poteſtatem, ita poteſtatis uſum, ſolus, qui conceſſit, poſſe moderari, niſi eam facultatem alteri permiſerit.* Denique: *Scimus equidem ineſſe Apoſtolicæ Sedi rerum ſpiritualium plenam poteſtatem, ut habet ſecunda propoſitio; ſed à quo poſſit illius poteſtatis uſus impediri ac ligari, à quo habemus?* Diſſimulat Scripturæ locos, quibus ſupremam ipſam, atque omninò indeclinabilem autoritatem in ipſâ Eccleſiæ conſenſione eſſe poſitam, noſtri oſtendunt: diſſimulat conſtantiſſimam Eccleſiæ Catholicæ, Sediſque Apoſtolicæ eâ de re Traditionem: diſſimulat locos innumerabiles, quibus ipſi Romani Pontifices adversùs canones ſe nihil poſſe prædicant. Anon. de libert. &c. lib. vj. c. 1. n. 1.

(*y*) *Temperare jubet.*) Præclara eſt illa Gelaſii epiſtola, in quâ, quamvis diſciplinam non multùm relaxet, ſed *remittat pauliſper Eccleſiaſticis promotionibus antiquitùs intervalla præfixa*, ne nimirùm miniſtris viduentur Eccleſiæ, ſæpe tamen dicit ſe invitum, & eogente temporum neceſſitate, aliquid de Paternorum canonum ſeveritate remittere.

Hæc ergò expendere, non unâ interrogatiunculâ ſolvere, ac velut difflare oportebat.

Quod Declaratio Gallicana non ipſam Pontificiam poteſtatem, ſed illius uſum moderandum eſſe docet, à Majoribus ſumptum; quorum locos toto hoc opere ſæpe referimus. Concedimus enim in jure quidem Eccleſiaſtico, Papam nihil non poſſe, cum neceſſitas id poſtulàrit. Quis ſit autem in his modus, præſcribunt canones *totius mundi reverentiâ conſecrati*; quod jam non ad poteſtatem illam in ſe, ſed ad uſum pertinet. Id ſi expendiſſet autor, Gallicanos Patres, ut diligentiſſimè & accuratiſſimè ex Majorum ſententiâ locutos, laudâſſet; non inanibus vexaſſet cavellationibus & quæſtionibus.

Ib. n. 2. 3. Diſpenſationes neceſſarias eſſe docet Anonymus. Quis enim id neſcit; aut quis negat? Quæ ſit illarum ratio aut modus, quod ad rem pertinebat, leviſſimè tranſilit. Nempe illud unum volebat, notare Gallos, ut qui aſſiduè diſpenſationes implorarent, tanquàm in reliquo Orbe Chriſtiano plus canones obtinerent.

Ib. n. 4. Litem movet Anonymus Epiſcopis Gallis, quòd inſtituta commendent *à Regno & Eccleſiâ Gallicanâ recepta*: quaſi fraus aliqua in illis verbis lateat; *niſi fortè*, inquit, *Regnum & Eccleſia copulativè ſumantur, quod magis crediderim*; quaſi verò aliter ſumi poſſint.

Ibid. Metuere ſe fingit Anonymus, ne probari videantur *abuſus contra jura Eccleſiæ à Magiſtratibus inducti*. At Patres Gallicani ſtudioſiſſimè monent ſtatuta, & conſuetudines, quæ pro legibus obtinere debeant, eas eſſe, *quæ Apoſtolicæ Sedis & Eccleſiarum conſenſione firmentur*: quo nihil eſt cla-

Ib. n. 5. 7. riùs. Quare Anonymus nihil hìc habuit, quod objiceret, niſi iſtud: *Operæ autem pretium eſſet ſtatuta ejuſmodi & conſuetudines percenſere.... alioquin nequaquàm tollitur ſuſpicio, ne, ſub honeſtorum verborum ſpecie, occultetur animus ſanctæ Sedis decreta propriis rationibus accommodandi*: quid igitur? Gallicanos Antiſtites non generales regulas exponere, quod in animo habebant; ſed omnia ſtatuta, conſuetudines omnes, percenſere oportebat; ac niſi ſtatim canones omnes compilàrent, omnes probatas conſuetudines recenſerent, ſuſpicari licebit eos, decreta ſanctæ Sedis ad ſuas voluntates accommodare velle. Quid aut ineptiùs, aut malevolentiùs fingi potuit?

Ib. lib. x. Præl. n. 1. At illud etiam graviùs, quod alibi ſcribit Anonymus: *Poſſet etiam fortaſſe aliquis ſuſpicari illuſtriſſimos Antiſtites Gallicanos, has quoque libertates, ſeu veriùs ſervitutes probâſſe verbis illis tertiæ propoſitionis*: VALERE ETIAM REGULAS, MORES ET INSTITUTA A REGNO, ET ECCLESIA GALLICANA RECEPTA. Quaſi metuendum ſit, ne Antiſtites Gallicani omnia Fevreti, (z)

(z) *Fevreti.*] Carolus FEVRET in Curiâ Divionenſi Patronus, librum multis nominibus æſtimandum edidit, cui titulum fecit: *Traité de l'abus & du vrai ſujet des appellations qualifiées du nom d'abus*. Quanquam in illo libro quædam ſint fortè reprehendenda, certè laudandum eſt autoris Conſilium, qui tractaturus de variis quæ per tempora exciterunt inter

Puteani

Puteani *(aa)*, omnia ab anteceſſoribus rejecta toties, probaſſe videantur, eò quòd non Eccleſiam tantùm ſed etiam Regnum nominârint.

Has poſtquàm graviſſimas in tot ac tantos Antiſtites ſuſpiciones injecit, excuſare voluit, dum ſubdit, id non præſumendum. Tunc id tantùm? At Illuſtriſſimi Præſules non præſumptionibus, ſed apertiſſimis verbis has ſuſpiciones propulsârunt, diſertèque expreſſerunt, commendari à ſe *ſtatuta ſanctæ Sedis & Eccleſiarum conſenſione firmata.* Ibid.

Cur ergò Regnum pariter & Eccleſiam appellârunt? Quærant imperiti; non quærent, qui ſciunt Eccleſiam in Regno eſſe, Regni paci conſulere, Regni tutelâ ac defenſione uti.

Jam ſecundo capite quærit Anonymus *de autoritate ſummi Pontificis in Eccleſiam Gallicanam.* Quis enim hanc negat? Aut quid neceſſe erat operam in his perdere autorem Declarationis Gallicanæ amplam diſcuſſionem pollicitum? An non enim ſatis clarè Gallicani Antiſtites eam autoritatem agnoverant? Ibid. lib. vj. c. ij.

Quæ deinde non pertractat Anonymus? Tanquam enim ea eſſet Gallicana Declaratio, quæ omnia commoveret, incipit agere de immediatâ juriſdictione Papæ in foro externo, interno; de cauſis Romæ judicandis; de ordine judiciario; deque citationibus, & probationibus; de exigendis ſubſidiis; de jure ſummi Pontificis circa beneficia; & quid non? Quâ in tractatione quis commemoret, quot vera falſis, quot certa dubiis miſcuerit? Quàm nihil à novellis antiqua diſcreverit? Quàm parùm adverterit vera quoque & certa, quem habeant modum? Sed hæc ad diſcuſſionem Gallicanæ Declarationis minimè profectura, ſi pertractare aggredimur; nempe huc omnia jura tranſcribi oportebit. Ib. c. iij. & ſeq.

Unum eſt quod autorem volo eſſe monitum. Si quidem id ſpetat ſe ſuaſurum Gallis, ut arbitraria jura, & omnia Curiæ ſcita pro lege habeant; ne agat ratiociniis è cerebro ſumptis, ut facere amat, ſed autoritatibus & canonibus: ne confecta omnia putet, ſi Scholaſticos tantùm Canoniſtaſve nominet, ſi denique Gallos aliquos; quâ in re victoriam plerumque collo-

Eccleſiaſticam & civilem poteſtatem controverſiis, maximo labore, ſummâque diligentiâ non tantùm curioſa multa congeſſit; ſed & maximè utilia.

(aa) Puteani.) Petrus Dupuy, vir inter Gallos de Eccleſiâ deque Republicâ optimè meritus, multos libros ſcripſit plurimâ doctrinâ conſpicuos. Is an. 1638. unà cum fratre ſuo Jacobo, publici juris fecit librum, cui titulus eſt: *Traités des droits & Libertés de l'Egliſe Gallicane*; eique libro alterum adjunxit ſub hoc titulo: *Preuves des libertés de l'Egliſe Gallicane.* In illo altero libro, varia monumenta collegerat ex Tabulariis Franciæ & ſupremæ Curiæ Pariſienſis, ex collectionibus canonum, actis Conciliorum, Capitularibus & decretis Regum Galliæ, ac demum ex hiſtoriis. Sed ſtatim atque excuſus eſt ille liber, hunc Nuncius Apoſtolicus proſcribi petiit; & quidem, illius impulſu, Conſilium Regium eodem anno cavit edicto ne venderetur; quia nempe excuſus fuerat nullo Regiæ Majeſtatis privilegio munitus. Anno autem 1639. Epiſcopi numero xix. hunc librum, latâ ſententiâ, proſcripſerunt; non quòd Regni jura ſimul proſcripta eſſe vellent, & Eccleſiæ Gallicanæ Libertates, ſed quòd in eo quædam nimia, quædam etiam parùm accurata reprehendebant. Itaque fratres Dupuy opus ſuum ad incudem retraxerunt, quod, multis monumentis auctum, Theologis retractandum commiſerunt; ſicque iterùm prodiit an. 1651. cum Regis privilegio. Demùm integrum opus recuſum eſt an. 1731. nonnullis tractatibus hactenùs ineditis locupletius, & majori quàm anteà diligentiâ recognitum.

cat, pro ſe afferat & laudet. Neque enim nos fugit multos etiam Gallos in poſterioris ævi adulationem abreptos. Scholaſticos, Canoniſtaſve in honore habemus, ſuo quidem loco: ſed nemo graviter feret, ſi Patres anteponimus; ſi ad Eccleſiaſticas origines convertimus oculos, quas poſterioris ævi ſcriptores, multis literarum præſidiis, ut omittam reliqua, deſtitutos, non ſatis exploráſſe conſtat.

Ib.n.6.7.

Berл. de Conſid. lib. iij. c. iv. n. 14. T. I. p. 432.

Abſurdiſſimum illud eſt, quod ad illimitatum Pontificiæ poteſtatis uſum, referre videatur inſignem de exemptionibus ſancti Bernardi locum: *Sic factitando*, inquit Bernardus, *probatis vos habere plenitudinem poteſtatis, ſed juſtitiæ fortè non ita. Facitis hoc, quia poteſtis; ſed utrùm hoc debeatis quæſtio eſt.* Subdit Anonymus: *Adeò certum habebat ſanctus ille Abbas Pontificem in Chriſtianos omnes etiam laicos juriſdictionem immediatam habere:* quod quidem nemo negat; ſed ſummæ poteſtati adhibendum eum, quem dicimus modum ſanctus Bernardus docet, dum in his plenitudinem deeſſe juſtitiæ, quò modeſtiùs, eò efficaciùs oſtendit; dùm etiam illud ſubdit: *Vides quàm verus ſit ſermo ille*; OMNIA MIHI LICENT, SED NON OMNIA EXPEDIUNT. *Quid ſi fortè non licet! Ignoſce mihi; non facilè adducor licitum conſentire, quod tot illicita parturit.* Hæc Bernardus docet, cujus autoritatem venerandam Gallis meritò prædicat Anonymus. Sic extraordinaria & arbitraria inter illicita reputat. Hanc Eugenio III. proponit regulam.

Id. ibid. n.16.p.432. 433.

I.Cor. x. 22.

CAPUT XXI.

Autor Anonymus libro I. nihil agit; à ſcopo quæſtionis aberrare ſe docet.

NUNC percurrimus ab ipſo initio ingens opus, ac paucis oſtendimus autorem Anonymum, in diſcutiendâ Declaratione Gallicanâ, nihil ferè aliud quam vana, & extra rem atque aliena ſectatum. Et libro quidem I. multa ludit de definitione libertatum Eccleſiæ Gallicanæ: quo loco de Juſtelli, Leſchaſſerii, Marcæ, Pureanorum, aliorumque definitionibus quærit. At quid hæc ad Gallicanæ Declarationis diſcuſſionem pertinebant? Habebat in manibus Declarationem ipſam, quâ profectò quid vellent Gallicani Præſules ſatis perſpicuè demonſtrabant.

Anon.lib. iv. c. I.

Et ille quidem ait propoſitionem primam de Regum poteſtate, nihil ad libertatem Eccleſiæ pertinere; quod confutavimus.

Vid. ſup. part. I. integra.

Anon.lib. v. c. I.

Ut ſecundam propoſitionem quæ de Conciliorum poteſtate agit, à libertatibus ſeparet, Illuſtriſſimum virum Petrum de Marca laudat; cui loco ſatisfecimus; & Conciliorum ſupremam poteſtatem libertatis Eccleſiaſticæ fundamentum diximus.

Sup. hoc lib. c. xv.

Anon.lib. vij.c.I.n.I.

Propoſitionem quartam diſcuſſurus, quæ ad fidei quæſtiones definiendas pertinet, hunc librum ſic aggreditur: *Putaveram hactenùs libertates Eccleſiæ Gallicanæ nullatenùs ad fidem pertinere:* quaſi nihil omninò pertineat ad Eccleſiaſticam libertatem quo pacto doceatur fides, quidve ibi vel maximè Eccleſiæ conſenſio valeat.

Quòd ſi ad ſtrictiorem ſenſum Eccleſiaſticam libertatem placebat accipi, adverteret autor id quod ab ipſo ſcriptum eſt : *Frequentiùs apud Gallos libertatis ſignificatio ea eſſe dicitur, quæ, juxta Concilium Epheſinum, canone ultimo, in obſervandis canonibus, & conſervandâ cuique Eccleſiæ ſuâ juriſdictione conſiſtit.* Ib. lib. I. c. ij. n. 12.

Hæc ergò ſi quærebat, quæ frequentiora apud Gallos confitetur, ac libertatem Gallicanam ad illa jura revocabat : habebat in manibus, & in ipsâ Declaratione, quam diſcutiendam ſuſceperat, claram eorum jurium definitionem. Nempe Gallicani Patres ea obtinere volunt, *quæ totius mundi reverentiâ conſecrantur; quæ in Regno & Eccleſiâ Gallicanâ recepta ſunt; quæ Sedis Apoſtolicæ & Eccleſiarum conſenſione firmata.* Quin illud aggrederis? Quid Marcam, Launoium, Chopinum, Puteanos ſollicitas? Quin Clerum Gallicanum, quem diſcutiendum polliceris, ipſum per ſeſe loquentem oppugnas? Nempe hæc Cleri doctrina invicta erat; nihil metuebat argumentationes, aut ſi verum amamus dicere, cavillationes tuas: hinc ad aliena digrederis, & extra lineam ludis.

Atque is, qui veram & claram à Clero Gallicano prolatam libertatum definitionem prætermittit, alia Declarationis verba aucupatur : *Conventus Pariſienſis*, inquit, *libertatum Eccleſiæ Gallicanæ fundamenta ſacris canonibus & Patrum Traditione niti, jam in ipſo limine declarat, ut tanquam certum ſupponere liceat, Eccleſiam Gallicanam ſuas libertates in antiqui juris obſervatione conſtituere.* Ac deinde nos oppugnat; tanquam novella jura inter nos recepta à libertatum notione arceamus : neque ſaltem cogitat quid ſit illud *niti*. Vel ipſa Declarationis verba perpendat : *Eccleſiæ Gallicanæ decreta & libertates à Majoribus noſtris tanto ſtudio propugnatas, earumque fundamenta ſacris canonibus & Patrum Traditione nixa.* En, vir optime, fundamenta libertatum dicimus : quò collimandum ſit docemus : non proinde novella jura apud nos recepta ſpernimus : id tantùm volumus, ne extraordinariis atque arbitrariis imperiis Eccleſiæ gubernentur, in eoque reponimus Eccleſiaſticam libertatem. Ib. c. iij. n. 13. vid. Decl. præf.

Quare, quæ autor Anonymus de antiqui juris inſufficientiâ ad conſtituendas libertates Gallicanas toto ferè libro I. ſtudioſiſſimè quærit, ſupervacanea ſunt. Neque propiùs rem eſt quod de origine Gallicanarum libertatum cum Marcâ diſceptat. Non enim Petrum Marcam, atque, ut uno ictu omnia incidamus, non Joannem Launoium, non Edmundum Richerium, non Carolum Fevretum, non tractatum de juribus & libertatibus Gallicanis; non ejus probationes, non alios in quibus confutandis toto ferè opere deſudat Anonymus, Clerus Gallicanus tuendos ſuſceperat. Si quid ad rem pertinens de ſancti Ludovici Pragmaticâ-Sanctione dixit, ſuo loco expendimus. Ib. c. iij. & ſeq. uſq. ad xiij. Ib. c. xv. Sup. hoc lib. c. ix.

At poſtquàm autores, de quibus non agitur, ſatis à ſe confutatos putat, ipſe quæſtionem aggredi velle ſe ſimulat capite XVI. ſub hoc titulo : *Vera origo & progreſſus libertatum Eccleſiæ Gallicanæ.* Quis non hîc exiſtimet rem ſerio agendam? At autor nihil aliud quam ludit. Summa eſt in lugendo ſchiſmate, poſt Gregorium XI. exortas eſſe libertates Gallicanas; quippe cum utrique Pontifices *Beneficiariis graviſſima onera imponerent, beneficio-* Anon. ib. c. xvj. Ib. n. 2.

rum collationem ſibi reſervarent, *multaque contra diſciplinam antiquam committerent*. Tum à Clero Regiam opem imploratam, *adductamque in medium libertatem Eccleſiæ contra Pontificum exactiones ac beneficiorum reſervationes, tanquam antiquis moribus, & canonibus contrarias, ac ſenſim contra cætera omnia quæ nimis gravia videbantur. Hinc invaſiſſe animos ſtudium quoddam librandæ Pontificiæ autoritatis, ne ultra poſitos ſibi à* CHRISTO *limites in præjudicium Cleri ac Regni produceretur*. Hanc illè narrat fabulam; quaſi nuſquam anteà adverſùs extraordinaria & arbitraria mandata etiam Pontificia, recepti canones allegati eſſent; atque id fieri cœpiſſet in lugendo ſchiſmate ſub Carolo VI. ætate ac mente debili, ut autor commemorat. Cæterùm probationes nullæ: autor Anonymus de tripode pronunciat.

Ib. n. 3. & ſeq.

Exinde memorat Pragmaticam-Sanctionem 1438. ſub Carolo VII. olim à Gallis habitam ut arcem libertatis; abrogatam deinde illam, & factum Concordatum ſub Leone X. & Franciſco I. Gallicanam Eccleſiam adverſùs Pontificia mandata ſæculari tutelâ uſam, in miſeriorem ſervitutem incidiſſe,

Ib. n. 9.

Pragmaticam-Sanctionem judicibus ſæcularibus ad opprimendam & fere extinguendam juriſdictionem Eccleſiaſticam viam ſtraviſſe: quod etiam acta Cleri anno 1673. edita doceant.

Vid. Traité de la juriſdict. Eccleſ. & act. du Clerg. 1673. T. 1. part. 1. tit. ij. c. ix. p. 761.

Et quidem acta ab eo laudata docent Regios Magiſtratus, poſt Pragmaticam-Sanctionem, jura Eccleſiaſtica acriùs invaſiſſe, inductis etiam illis appellationibus, quæ *ab abuſu* vocentur: non quòd Pragmatica-Sanctio quidquam tale dixerit; ſed quod Magiſtratus Regis Pragmaticæ-Sanctionis tutelam ſibi commiſſam, ad omnia Eccleſiaſtica extenderent. Quæ ut vera ſint, *(bb)* non niſi invidioſiſſimè ac malevolentiſſimo animo adverſùs De-

(bb) quæ ut vera ſint &c.) Non dicit D. BOSSUET ea omnia, quæ de appellationibus *ab abuſu* ſcripta ſunt à D. CHARLAS, vera eſſe, & meritò non dicit. Nam ille autor parum diligens, quanquam *de Tripode* ſemper pronunciet, ſæpe miſcet vera falſis, & dubia ac incerta non nunquam pro definitis & certis venditat, ſperans faciles ſe lectores habiturum. Veruntamen falſum eſt inductas fuiſſe appellationes *ab abuſu* occaſione Pragmaticæ-Sanctionis; cùm à Carolo VII. ad Ludovicum XII. & Franciſcum I. quo tempore viguit Pragmatica, vix pauca exempla reperiantur hujuſcemodi appellationum. Tunc enim, in cauſis merè Eccleſiaſticis, ſolam fere noverant appellationem ad Concilium generale; niſi quòd erat *recurſus ad Regem in caſu infractionis Pragmaticæ*, ut ſanciit Carolus VII. edicto an. 1453. At verò poſtquam Bononiæ concordata inita ſunt inter Leonem X. & Franciſcum I. tunc appellationes *ab abuſu* frequentiſſimæ fuerunt; & Carolus FEVRET luculenter probavit, *Traité de l'abus*, &c. Lib. 1. cap. ij. n. 4. hunc verum eſſe & genuinum fontem, unde poſteà tot manârunt appellationes *ab abuſu*. Utrùm autem laici judices, cùm has appellationes ratas eſſe jubent, poteſtatem uſurpent Eccleſiaſticam, quæſtio eſt; ſed hæc non eſt noſtri inſtituti. Tamen obſervandum priſcis temporibus has appellationes in uſu non fuiſſe, eò quòd Concilia, quæ ſemper erant aut coacta aut mox cogenda, facilè poterant Clericorum lites componere & dirimere. Verùm ex quo Concilia nulla celebrantur, neceſſe eſt recurri interdum ad Regem cùm *poteſtas Eccleſiaſtica abutitur notoriè ſuâ juriſdictione*. Bened. in repet. Clem. I. de offic. ordin. Rex enim Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſui Regni eſt, ipſo Regio jure, protector & defenſor; ac præterea eos omnes ex ſuis ſubditis tueri debet, qui abuſu cujuſcumque poteſtatis, etiam Eccleſiaſticæ opprimerentur. Illi autem, qui appellant *ab abuſu*, probare debent abuſum quidem eſſe in eo judicio de quo appellant, & judicem Eccleſiaſticum, aut à ſacris canonibus multùm deviaſſe, aut uſitatam in Regno diſciplinam proſcripſiſſe, aut demùm de eâ re judicaſſe quæ non eſſet ſuæ juriſdictionis. Quiſquis ſe his finibus continebit, tutus erit ab omni culpâ; cùm id tantùm agat, ne innocens indefenſus condemnetur.

Digitized by Google

clarationem Gallicanam adducuntur : tanquam illa Declaratio ſæcularis poteſtatis invaſiones probet. Interim de tuendis canonibus receptis, *Sediſque Apoſtolicæ & Eccleſiarum conſenſione firmatis*, in quo ea Declaratio veram libertatem collocat, altum ubique ſilentium. Sic ab Anonymo promittitur Declarationis ampla diſcuſſio : ſumma ipſa rei omittitur ; vana & aliena copioſiſſimè pertractantur.

CAPUT XXII.

Anonymi liber II. primùm multa agit extra rem : tùm in eundem ſenſum nobiſcum congruit.

POSTEA quàm ex Anonymi libro primo conſtitit ab univerſo quæſtionis ſtatu aberrâſſe eum, cætera expediemus promptiùs.

Libro ergò II. hic impoſitus eſt titulus : *De juſtitiâ libertatum Eccleſiæ Gallicanæ.* At ſub egregio titulo, quid ad rem dixerit, videamus. Anon.

Statim quidem profitetur duplicem à ſe tractandam quæſtionem : alteram, *De facultate retinendæ antiquæ diſciplinæ Canonicæ* ; alteram, *An jus ſit examinandi novas leges, eaſque repudiandi, ſi cum utilitate conjunctæ non ſint.* Ac primo loco demonſtrat, interdum neceſſe antiquis legibus derogati, quod nemo noſtrûm negaverat. Poſteà adverſùs Marcam diſceptat, an vis legum ab acceptatione pendeat. Quæ utcumque ſe habent, nihil ad quæſtionem. Non enim neceſſe eſt de omni lege quærere generatim, ſed an Eccleſia ita ſit à Chriſto conſtituta, ut ſuprema ejus & indeclinabilis autoritas in ipſâ conſenſione ſit poſita ; quod ita ſe habere toto hoc opere firmavimus ; ac generalem illam de acceptationis vi quæſtionem omittimus. Præf. lib. ij. Ib. à c. ij. ad ix.

Quæ deinde pertractat autor, nihilo magis ad Declarationem Gallicanam pertinere, ipſi capitum tituli indicabunt : niſi quod capite XII. & ultimo id quærit : *Quæ ſint vera juſtitiæ libertatum Eccleſiæ Gallicanæ fundamenta* ? Quo loco hæc ſcribit : *Nihil differre Gallicanam nationem à cæteris in acceptandis vel recuſandis legibus Eccleſiaſticis : ſiquidem nulli non licet legum executioni ſuperſedere, ſi vel annuat Eccleſia, vel penſatis rerum, locorum ac perſonarum conditionibus, injuſtum ſit ejus mandatis ad literam ſervire.* Ac deinde clariùs : *Si ſine cauſâ repudiatæ ſint à Gallis conſtitutiones* (Pontificiæ, de quibus hîc agit) *ab aliis receptæ, non niſi ob tacitum Eccleſiæ conſenſum, ab inobedientiæ peccato immunes ſunt. Si autem is erat in Galliâ rerum ſtatus, ut ei, ſicut cæteris Provinciis Orbis Chriſtiani, leges illæ non convenirent ; jure naturali & ipſâ legiſlatoris intentione, ab earum executione liberi extiterunt : nec enim nocet diſciplinæ diverſitas, dum eam exigit morum diſſimilitudo.* Quo conceſſo, quid erat quod cùm Petro de Marca tantopere litigaret ? Neque enim vir illuſtriſſimus contendebat, ut à Gallis novellæ leges ſine causâ repudiarentur ; ſed ideò certè, ſi non convenirent. Cæterùm, ſi Anonymus nihil hîc agit aliud, quàm ut Gallicana libertas naturali etiam lege aſſeratur, ac cæteræ Chriſtianæ gentes communi nobiſcum libertate gau- Ib. c. xij. n. 4. Ib. n. 5.

Digitized by Google

deant, non invidemus. In repudiandis noxiis, Eccleſiamve aut Rempublicam turbaturis legibus, ſui qui que ritus moreſque; quos ſi probat Anonymus, næ ille iniquè agit, qui ſolos Gallos ut Apoſtolicæ Sedi ſuſpectos inſectatur.

CAPUT XXIII.

De reliquis libris à III. uſque ad XII. & ultimum uno verbo tranſigitur: oſtenditur quòd in toto opere vix tertia pars ad confutandam Declarationem ſpectet.

JAM de reliquis Anonymi libris rem uno verbo conficimus: ac de libro quidem III. perſpicua res eſt. Primùm enim quod in libertatibus explicandis, canonibus potiùs, quàm exemplis, ac ſi exemplis, probaris dun- [Anon. lib. iij. c. I.] taxat agendum; nihil erat neceſſe, ut nos ſingulari capite autor commone- [Ib. à c. ij. ad vij.] ret. Quæ deinde toto libro de Gregorio Turonenſi & Hincmaro narrat, ad curioſa; quæ de Petro de Marca, de Joanne Launoio, de Edmundo Ri- [Ib. c. vij. xj xij.] cherio, de Puteano tractat, ad aliena; quæ adverſùs Epiſcopos Gallicanos [Ib. c. xiij. xiv.] anno 1681. Pariſiis congregatos impotenter agit, ad facta particularia referimus. Declarationis Gallicanæ doctrinam, quam unam hic tuemur, his [Ib. c. viij. ix. x.] minimè tangi res ipſa clamat. Pauca quæ de Joanne Gerſone, atque aliis Pariſienſibus Theologis rem propiùs ſpectent, ſuo loco pertractavimus.

Libros Anonymi IV. V. VI. VII. ad rem pertinere fatemur; toto tamen libro V. ubi eſt *comparatio ſummi Pontificis cum Concilio generali*, ab ipſo quæſtionis ſtatu aberratur: cùm autor profiteatur loqui ſe de Concilio, à quo abſit Pontifex; falſoque ſupponat Declaratione Gallicanâ nihil aliud agi, [Sup. lib. x] quod eſt falſiſſimum, & rem ſuo loco oſtendimus: hîc tantum admonemus, [Sup. hoc lib. c. xx.] quod jam ſuprà demonſtratum eſt, librum ſanè VI. quo Cœtus Gallicani propoſitio III. expenditur, unum habere caput I. atque illud fallaciſſimum, quod ad Declarationem faciat.

[Sup. lib. viij.] Jam librum VIII. *De origine Juriſdictionis Eccleſiaſticæ*, quo Epiſcopalem à Papâ, non à Chriſto deducit libro noſtro VIII. expendimus; atque ibidem docuimus, quam pauca hîc dicat Anonymus quæ ad rem conducant. Quatuor poſtremos libros; IX. quo Richerius; X. quo Puteanus, libri de libertatibus Gallicanis, ac probationum volumina duo; XI. quo Petrus de Marca ac Stephanus Baluſius; XII. quo appellationes *ab abuſu*, Marca quoque ac Carolus Fevretus iis patrocinantes oppugnantur, ad Declarationem Cleri Gallicani nihil pertinere conſtat, præter pauciſſima, quæ ſuis notamus locis. Reliqua partim contemnimus, partim ab inſtituto noſtro aliena, aliis tractanda relinquimus. Ac ſi quæ ſint quæ vera Gallicana jura lædant, ſperamus è Gallis vindicem non defuturum. Nec deſunt in ingenti opere, quæ etiam probemus, ac tantùm validiora ac moderatiora eſſe cupiamus. Sanè conſtat illam tanto hiatu promiſſam Declarationis diſcuſſionem ejuſmodi eſſe, ut vix tertia pars ad eam confutandam ſaltem collimârit.

Hæc igitur ſunt quæ univerſum hunc tractatum, non ſatis ſolidum aut Theologicum probent. Illud neque Theologicum, neque Chriſtianum, quod autor modeſtiam profeſſus, ſævire, non docere, ac de Gallis ubique falſa comminiſci; ſi quæ etiam, ut in rebus humanis, vera mala ſunt, ea non medicâ aut leni manu tractare, ſed animo hoſtili inſectari & exprobrare videatur. Quæ nos partim contemnimus, partim ubi ad rem noſtram pertinere viſa ſunt ſuo loco confutavimus.

CAPUT XXIV.

An autor Anonymus Gallicanas libertates odioſas meritò eſſe dixerit.

Libertatis nomen, quo perduelles & peſſimus quiſque abutuntur, ſuſpectum evaſiſſe legitimis poteſtatibus, etiam Eccleſiaſticis docet Anonymus; in eoque initio totius operis fundamentum jacit. Addit hujus nominis auctam invidiam, *quòd aut nunquam, aut fere nunquam allegatur Eccleſia Gallicanæ libertas niſi adversùs ſummum Pontificem; quaſi ſupremus Eccleſiæ Paſtor & Pater amantiſſimus, tyranni loco à Chriſtianiſſimâ illa gente haberetur*; quod eſt, non jam in Gallos, ſed in ipſos Romanos Pontifices invidioſiſſimè & inſidioſiſſimè dictum. Cum enim tot ac tanta contigiſſe conſtet, quibus Romanos etiam Pontifices, non modo à Gallis, ſed etiam ab aliis, ſummâ cùm reverentiâ, abſit verbo invidia, cohiberi oportuerit; an illi omnes ex Anonymi ſententiâ pro tyrannis habebuntur? An verò ignorat, adhibitis legibus coerceri oportuiſſe etiam patriam poteſtatem? Neque illud verum eſt, quod eſt ab eodem Anonymo dictum, de iis qui Pragmaticâ-Sanctione ſancti Ludovici utantur: *Odioſum poni principium; cum Romani Pontifices ab antiquâ diſciplinâ primùm receſſiſſe ſupponantur, ut beneficiorum collationem uſurparent, tantoſque in eo fuiſſe abuſus, ut ſanctiſſimus Rex eos ſuis edictis cohibere coactus ſit.* Hæc à viro erudito dici potuiſſe miramur, cum è contra certiſſimum ſit, ut ſuprà oſtendimus, Romanos Pontifices diutiſſimè omnium Canonibus ſerviſſe, atque in Eccleſiaſticâ diſciplinâ perſtitiſſe. Cui etiam ſarciendæ tam firma jecerunt fundamenta, ut cùm poſtremis ſæculis extra lineas proſilirent, non aliunde ipſis fuerit adhibendus modus, quàm ex propriis ſuiſque Canonibus: neque id piis Chriſtianiſque Regibus indecorum, ut eos modeſtiſſimè ad ſua & antiqua revocarent. Id quidem Galli docent, qui de libertatibus accuratè ſcribunt. Quo quidem liquidò conſtat, Romanos Pontifices Eccleſiaſticæ libertatis, hoc eſt, canonicæ diſciplinæ, autores potiùs ac primos defenſores, quam primos oppugnatores, atque, ut ita dixerim, violatores extitiſſe; peſſimoque animo actum ab Anonymo, qui contrariam ſententiam nobis exprobrârit.

Anon. lib. I. c. I. n. I. 2.

Ib. c. XV. n. 2.

Sup. hoc lib. c. iij. & ſeq.

Quid illud, quod objicit: *Si quis conſideret quæ hodie geruntur in Galliâ, libertates Gallicanas non ineptè definierit, oppreſſionem Juriſdictionis Eccle-*

Anon. lib. I. c. xiij. n. 6.

Digitized by Google

ſiaſticæ à laicâ, & depreſſionem autoritatis Romani Pontificis à Clero Gallicano. Quàm infenſo, quàm amarulento animo dictum! Quàm ad Declarationem noſtram parùm attinet! An quia Clerus Gallicanus vetera retinet ac renovat; ideò Pontificiam opprimit poteſtatem; cùm potiùs ea doceat, quibus maximè conſtet, ſitque invictiſſima. De Laicis quòd Anonymus queritur, pridem intelligimus quàm hoſtili animo iſta tractentur à multis, qui regni Gallicani ſplendorem ac pacem moleſtè ferant. Nos autem queri juvat, cùm decet & prodeſt: remedia enim, non diſſidia quærimus. Id quidem confidentiſſimè profitemur, nuſquam veriùs ac ſanctiùs libertates veras ac germanas fuiſſe tractatas: nuſquàm luculentiùs falſas ac ſpurias fuiſſe rejectas, quam in Declaratione noſtrâ, ubi diſciplinæ ratio in iis collocatur, quæ Sedis Apoſtolicæ & Eccleſiarum conſenſione firmata ſint.

Quis ergò jam ferat autoris Anonymi haud invidioſam minùs, quam ludicram definitionem libertatum? *Vocantur*, inquit, *non incongruè libertates* Ib. n. 7. *Eccleſiæ Gallicanæ, arbitrium ex antiquis Eccleſiæ decretis retinendi, & ex novis admittendi ea, quæ videntur utilia.* Quem impugnat aut quem irridet vir lepidiſſimus? An ſoli Galli ſunt, qui ex antiquis, novelliſque ea retinent, quæ uſu probata, publicæ utilitati, pacique congruant? Quin ipſe docuit eâ Ib. lib. ij. c. j. ij. xij. in re omnium gentium æquam eſſe libertatem: ſed quoquo modo Gallos deriſos atque invidioſiſſimè traductos oportuit.

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI,

DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

COROLLARIUM.

Quòd doctrinâ noſtrâ Primatus Romanus non obſcuratur ſed illuſtratur & confirmatur.

I.

Regimen Eccleſiaſticum in duobus poſitum; docendâ fide; adminiſtrandâ diſciplinâ: Mennæ Patriarchæ dictum in Conſtantinopolitanâ Synodo: hæc duo à nobis illuſtrari.

JAM exacto opere gloriari libet in Domino, non modò vindicatam Declarationis Gallicanæ, Majorumque doctrinam; ſed etiam, quod ab initio polliciti ſumus, adverſùs hæreticos, ſchiſmaticos, & quoſcumque obtrectatores, Primatum Romanum ac Sedis Apoſtolicæ Majeſtatem, optimâ & exquiſitiſſimâ ratione à nobis propugnatam, confirmatam, illuſtratamque fuiſſe. Id ita conficimus. Ea eſt optima & exquiſitiſſima ratio tuendi & illuſtrandi Romani Primatûs ac Papatûs, quæ cùm abſurda, incommoda, inviſa, ad hæc inania fugiat, maxima, pleniſſima, ac ſufficientiſſima æque docet. Talis autem eſt ea doctrina, quam, Galli præſertim, tuemur. Noſtra ergo doctrina Papatum Romanum,

Vid. ſup. in diſſert. præv.

optimâ & exquiſitiſſimâ ratione confirmat & illuſtrat. Iſtud argumentum cùm pertractavero, perorabo. Res autem planiſſimè conficietur paucis ; cùm ad id intelligendum non nova promere, ſed antedicta repetere, & mente complecti oporteat.

Ut autem procedamus clariùs, præmittimus Eccleſiaſticum Regimen, cujus Romanus Pontifex Caput ſit, duobus contineri. Primum, docendâ fide; tum regendâ diſciplinâ. Hæc igitur ſunt, quæ in Sede Romanâ eminere debeant; hæc ſunt quæ de illâ Sede, ſancta etiam Orientalis Eccleſia, & ſacer ille Mennas Conſtantinopolitanus Antiſtes, in Conſtantinopolitanâ Synodo prædicabat his verbis : *Non mirum, ſi ſua ſequitur magna & Apoſtolica Sedes, ſacras ſanctiones ſanctarum Eccleſiarum inviolatas conſervando, & quæ recta ſunt fidei defendendo, & his qui peccaverunt clementem veniam tribuendo.*

Conc. Conſt. ſ. b Menn act. 1. T. v Cóc. p. 47.

Quibus quidem ea duo, quæ protulimus, paulùm inverſo ordine continentur; ut à Romanâ Sede recta doceatur fides, regaturque diſciplina ; quæ duobus item conſtat ; ſervandis canonibus, atque ubi neceſſe ſit, relaxandis : quod ad veniam, ſive indulgentiam, atque ad eam, quam vocamus, diſpenſationem pertinet. Hæc ergò Apoſtolica, Pontificia, ac verè Romana ſunt ; hæc à nobis illuſtrari, confirmatique luce clariùs oſtendemus. Nam de directâ, indirectâve temporalium poteſtate nihil hîc ultrà dixerimus ; quippe quam Eccleſiæ Catholicæ, Sedique Apoſtolicæ minimè profuturam, plerique ultrò fateantur. Satis enim illi quidem, Davidem armis paſtoritiis expeditiorem ac fortiorem futurum, alienis armis gravari & impediri, potiùs quàm ornari intelligunt.

Vid. lib. 1 ſect. 1. c. 1.

I I.

De fide : in quot abſurda adverſarii ſe induant, è re Eccleſiaſticâ eſſe ea reſecari ; ac primùm in antiquis.

PRIMUM igitur, ad fidem quod attinet ; à nobis tribuuntur Romanæ Sedi, ac Romano Pontifici, quæ, remotis incommodis, ſive abſurdis, tum etiam inviſis, denique inanibus ; maxima & ad fidem docendam ſufficientiſſima ſint. Ea ſic ordine colligimus.

Et quidem, qui à noſtrâ abhorrent ſententiâ, incommoda & abſurda multa ſectantur, quæ nos fugimus : incommoda, inquam, & abſurda ſectantur; primùm, in antiquâ Traditione explicandâ, deinde etiam in explicandis poſtremæ ætatis decretis ac dogmatibus.

Antiqua memoramus, quæ octo primorum Conciliorum tempore, hoc eſt, octo ferè primis ſæculis comprehenſa, uſque ad Photium, & Græcorum inchoatum ſchiſma. In his, ſi, quæ falſa dixerint adverſarii, commemorare vellemus, totum opus replicare oporteret : quæ autem apertè abſurda ſint hæc notamus.

Imprimis Epiſcopos in fidei quæſtionibus finiendis Romano Pontifici conſultores, non condecernentes & conjudices aſſediſſe, aut in Romani Pon-

Digitized by Google

tificis autoritate, potiùs quàm in ipſâ conſenſione vim poſitam; quæ ſi quis tueri velit, tot abſurda dixerit, quot argumenta ſolvat.

Vid. Cōc. Nicæn. T. ij. Conc.

Quid enim abſurdiùs, quàm Nicænos illos Patres ſancto Sylveſtro tantùm conſultores datos; aut ut ſuum ſymbolum aſſererent, illius expectâſſe ſententiam; aut in ejus ſententiâ intellexiſſe vim poſitam, non quòd omnes per Orbem Domini Sacerdotes, in eandem conſentirent fidem?

Vid. Cōc. C.P. I. ib.

Quid autem Conſtantinopolitani Patres? An ſancto Damaſo conſultores dati, qui in diverſâ Orbis parte collecti edebant Symbolum; non autem id agebant, ut Occidentis Orientiſque conſenſu, fides vera conſtaret?

Bell. lib. ij. de Conc. aut. c. xix. S. p. lib. vij. c. xviij. Sup. ib. cap. xxiv. xx. xxxj. Ib. c. xviij.

Item quàm abſurdum eſt, ut ſancti Cæleſtini ac ſancti Leonis de Neſtorio & Eutychete judicia, vel non totâ Sedis Apoſtolicæ autoritate lata, quemadmodùm Bellarminus; vel certè cùm cæteris, pro ſummâ & irretractabili fidei regulâ fuiſſe habita; & tamen ad examen æquè ac aliorum privatam, publicamve ſententiam revocata dicamus?

Idem de ſancti Agathonis, ſanctique Gregorii II. atque Adriani I. deque Nicolai I. & Adriani II. decretalibus epiſtolis eſto judicium; quæ & totâ autoritate prolatæ, & tamen examinatæ rurſùs, nec ſine Synodicâ cognitione probatæ ſunt.

An etiam placebit abſurdum illud, elucidationis tantùm, non etiam autoritatis causâ, factum iſtud examen, definitiones editas, dicta anathemata, ac de novo quæſitum, rectene an ſecùs, Romani Pontifices dixerint, docuerint, judicârint?

Ib. c. xxj. & ſeq. uſq. ad xxviij. vid. quoq. diſſ. præv. n. LIV. & ſeq.

Jam in uno Honorii facto, quot abſurda congerunt? Vel pro privato Doctore egiſſe, cùm trium Patriarcharum conſultationibus reſponderet; vel recte dixiſſe, quem vera falſaque juxta improbantem, ſexta Synodus æquè ac cæteros hæreſis condemnavit; vel falſata eſſe ſanctæ Synodi acta; falſata, inquam, toto Orbe vulgata, toto Orbe inſcio, Legatis Apoſtolicæ Sedis, qui geſtis interfuerant, conſentientibus, nec muſſitantibus; falſatas quoque Leonis II. epiſtolas, queis acta firmentur; doloſque Græcorum ad extremam uſque Latinitatis oram pervaſiſſe, omnibus obdormientibus, ſive potiùs emortuis? Hæc omninò dicenda ſunt, ac præfractè tuenda, adverſam ſententiam defenſuris.

Quid quòd nec iſta profuerint: cùm vel ſi ſit ab omni errato purus Honorius, ſufficiat tamen tantùm ejus erratum, aut à ſextâ Synodo credi potuiſſe; aut ſi ſextæ Synodi acta falſata ſint, ſufficiat id quoque, pro veris fuiſſe habita; totamque Eccleſiam in id conſenſiſſe, ut tribus Patriarchis pro officio reſcribens erraverit Honorius.

An verò quia iſta aſſiduè vexantur in ſcholis, & vanis diſtinctiunculis eluduntur, ideò viros graves ad ea cogi oportet? Non ea cogitanda quæ Orientalibus Occidentalibuſque ſchiſmaticis, ad nos utique, ſi Deus dederit, reverſuris, ſuaderi poſſint? Non pudet denique in his cauſæ Catholicæ collocare ſummam, quæ doctis irriſa, ſcholæque altercantis ludibria; non docentis ſapientiſque reſponſa habeantur.

Ib. c. xx.

Vel de Vigilio quid dicent? Egiſſene perperam ſanctam Synodum V. quæ, ipſo vetante, nedum abſente, de tribus capitulis quæſtionem habuerit, quæque hæreſis condemnârit Ibæ epiſtolam, quam idem Vigilius, *Conſtituto* ad

omnes Eccleſias edito, comprobârit? Ac ſi Synodus V. egit perperam, cur ejus judicium ſecuti Pontifices, Pelagii duo, & ipſe Gregorius non reprehenderunt, ſed ut legitimum comprobârunt?

Hæc ergò tot ac tanta egiſſe Epiſcopos Romano Pontifici tantùm conſultores datos? Aut ſi ab adverſariis extorquemus, fuiſſe judices, inferiores licèt, etiam Concilio habito; quî factum, ut Concilio habito, de Romani Pontificis judicio toties judicarent?

Sup. lib. x. c. iij. & ſeq.

Ib. c. vj.

Bell. lib. iv. de R. P. c. vij. ſup. lib. ix. c. iv.

Quid Cyprianus? Quid Firmilianus, totque Africani & Aſiani Patres? Nonne ſancti Stephani Papæ rebaptizationem vetantis, decreto per omnes Eccleſias divulgato, factis etiam Conciliis obſtiterunt? An & illud placebit, pro indifferentibus hæc habita; quæ cum Apoſtolicâ Traditione conſtarent, tamen à diverſâ parte, apertiſſimis Scripturarum teſtimoniis adverſa haberentur? An eò decurremus: quòd Stephanus ageret pro privato Doctore, qui, teſte Auguſtino, pro officio præceperat? Aut, ut ait Bellarminus, *quod noluerit rem de fide facere*, is, qui diſſentientes communione abſtineret; & hi tamen ab ipſo quoque Auguſtino excuſantur, quòd in ambiguâ re Eccleſiæ univerſalis ſententiam expectarent, non ſcilicet elucidationis causâ, ſed autoritatis? Aut forte contumaces, quibus cùm æqua & ſufficientia Romani Pontificis judicia non ſatisfacerent; ſuperflua ex Eccleſiæ totius autoritate remedia, tanquam ægris, ac deſperatis concederentur? Hæc de Martyribus cogitari! Hæc ſancto Auguſtino probari! In his ſummam fidei adverſùs hæreticos collocari potuiſſe!

Sup. ib. c. xxiij. & ſeq.

Omninò enim aut iſta tuenda ſunt, aut cauſa deſerenda. An ergò Catholicos non pudeat talibus præſidiis nixam, non privatorum Doctorum, ſed univerſalis Eccleſiæ cauſam eſſe? Abſit hoc dedecus ab Eccleſiæ Catholicæ Majeſtate.

Leon. ep. ad Theod. xciij. aliàs lxiij. ſup. lib. vij. c. xvij.

Simp. ep. iv. ad Zen. Tom. iv. Conc. p. 1072. Sup. lib. ix. cap. xiv.

Decl. Gall. c. iv.

Cætera omittimus, quibus poſt decreta Romanorum Pontificum, viros etiam ſanctos, nationeſque integras Catholicas toties hæſitâſſe conſtat, Romanis Pontificibus non ægrè ferentibus. Nondum hæc novitia in mentem venerant. Hærebat animis antiqua Traditio à beato Leone Papâ, à beato Simplicio, poſt illum tertio, explicata: fixa eſſe, quæ Apoſtolico miniſterio definita eſſent; *cùm ea* (Deus ſcilicet) UNIVERSÆ FRATERNITATIS FIRMARET ASSENSU: ſtare inconcuſſum, quod *Apoſtolicis manibus*, ſed CUM ECCLESIÆ UNIVESALIS ASSENSU conſtabilitum eſſet. Quid autem aliud jam Galli poſtulant, qui Pontificia decreta ſummâ quidem & indeclinabili autoritate conſtare profitentur: ſed, *cùm Eccleſia conſenſus acceſſerit*? Quæ totidem verba à ſanctis Pontificibus dicta, nunc pro novis ac ſuſpectis haberi, omni abſurdo abſurdius eſt.

III.

De poſterioris ætatis monumentis, quæ Conſtantienſem Synodum anteceſſerunt, adverſarii quot abſurda congeſſerint.

POSTQUAM Orientales à Sedis Apoſtolicæ communione ſejuncti ſunt, in Occidente ferè ſolo remanſit Eccleſia. Quâ in Eccleſiæ parte Romani Pontificis poteſtatem, non modò ſummi Primatûs ratione valuiſſe conſtat; ſed eò etiam, quòd à priſcis temporibus, Romanus Epiſcopus Occidentali Eccleſiæ peculiari titulo præſideret. Et tamen antiquam de Eccleſiæ Catholicæ ſummâ & irretractabili autoritate doctrinam, non modò integram remanſiſſe, ſed etiam occaſione datâ, ab ipsâ Eccleſiâ in Conſtantienſi Concilio definitam eſſe, luce meridianâ eſt clariùs.

Quo loco adverſarii ad incommoda illa & abſurda coguntur: noſtram ſententiam occaſione magni illius poſt Gregorium XI. ſchiſmatis natam eſſe; cùm etiam obliteratis, quod abſit, antiquæ Eccleſiæ monumentis, hæc ante Gregorium XI. ex novellâ quoque ætate prodantur.

A Papâ ad Concilium ſæpe appellâſſe Anglos; appellâſſe Gallos; appellâſſe Franciſcanos certum eſt: nihil eâ gratiâ à Romanis Pontificibus reprehenſos; quibus certò conſtet, Conciliarem autoritatem abſque controverſiâ habitam eſſe potiorem.

Sup. lib. x. c. xxv.

Ad hæc Clementis V. tempore, cùm is in eo eſſet, ut Viennenſe generale Concilium celebraret; Guillelmum Durandum Epiſcopum Mimatenſem, ejus ævi virum maximum, ejuſdem Pontificis juſſu, de Concilio celebrando tractantem hæc ſcripſiſſe: quòd Eccleſia *in capite & membris* à ſacro Concilio *reformanda ſit: quòd non nova* à Pontifice, *ſine Concilio* decerni oporteret. Quòd *quovis decennio* generale Concilium celebrandum eſſet: &c.

Sup. lib. vij. c. xxxviij. vid. diſſert. præv. n. L. Durand. de Conc. celebr. &c.

Addimus, ſubortâ poſteà quæſtione, de paupertate CHRISTI à Joanne XXII. propoſitiones duas hæreticas judicatas, editâ decretali, *cùm inter nonnullos:* hinc ei objectam decretalem, *exiit*: quâ Nicolaus III. contraria determinâſſet: ac denique hunc nodum à viris eâ ætate præcipuis fuiſſe ſolutum, quòd Romanum Pontificem, etiam determinando circa fidem & mores, errare contingeret: quòd ejus reſponſa adverſa Scripturæ, nullius momenti ſint: denique quòd unius Pontificis determinata, etiam circa fidem, à ſucceſſoribus immutari poſſint: quæ nunc pro erroneis aut ſchiſmaticis haberi, nihil aliud eſſet, quàm prodere omnibus fœdam in Dogmatibus tradendis levitatem, & inconſtantiam.

Diſſert. præv. num. xlvij. xlviij. Extrav. *Cum inter nonnullos* tit. xiv. *de verb. ſignif.* c. iv. ſext. Decr. lib. v. tit. xij. *de verb. ſignif.* c. iij. *Exiit.*

Quid quòd ipſe Joannes XXII. decretali, *quia quorundam* cùm fratres Minores objicerent, contrarium ejus quod ipſe definiiſſet ab ejus anteceſſoribus definitum; primùm quidem id negat: tùm, ſi vel maximè id feciſſent, totum illud reſpondet eſſe irritum. Sed verba placet ponere: *Procul dubio*, inquit, *falſa aſſerunt dicendo, prædeceſſores noſtros definiviſſe talia, & adhuc ſic loquentes, dum per talia Conſtitutiones noſtras impugnare ſatagunt, Conſ-*

Sup. lib. ix. c. xliv. Extr. *Quia quorumdam de verb. ſignif.* c. v. § *Ex p. amiſſu.*

ſtutiones illas, quibus ſe adjuvant, oſtendunt (ſi eorum falſæ aſſertiones veræ exiſterent) Fore invalidas, erroneas et infirmas. Nunc autem, ſi Deo placet, erronea erunt atque ſchiſmatica, quæ is Pontifex editâ decretali docuit.

Gloſſ. in Clement. *Ex iis* lib. v. tit. xi. *de verb. ſignif.* c. j. §. *Proinde.*

Anton. Sum Theol. part. iv. lib. xij. cap. iv. §. xxviij. p. 208.

Huc etiam pertinet, quod Joannis XXII. decretalem ſupra memoratam, *Cum inter nonnullos*; quamquàm eſt definitio de fide, Gloſſa quidem Romana tolli cupit, remque in medio relinqui ut liberam. At ſanctus Antoninus, poteſtatis Pontificiæ aſſertor eximius, ideò pro certo firmoque decreto haberi vult, quòd per Prælatos & Doctores *acceptata, approbata & examinata fuerit*: quæ Declarationi Gallicanæ aut genuina ſunt, aut etiam fortiora & explicata clariùs. Sic antiqua Traditio in poſtremis quoque ſæculis manet; ſic Sedis Apoſtolicæ ſtudioſiſſimi Pontificias definitiones, Prælatorum & Doctorum, non modo *acceptationi*, & *approbationi*, ſed etiam *examinationi* ſubdunt. Nunc ea ſubitò ſunt erronea & ſchiſmatica.

Grat. diſt. xcij. cap. xxiv. ex Hieron. T. iv. ep. cj. ad Evang. al. T. ij. epiſt. lxxxv. ad Evagr.

Hæc igitur XIII. XIV. XV. ſæculo dicta, facta, edita ſunt: nec mirum; cùm Gratiani dictis congruant, quæ omnium manibus terebantur. His nempe conſtabat, *Orbem Urbi* etiam autoritate eſſe *majorem*; *ſi enim autoritas quæritur, Orbis major eſt Urbe*, Diſt. XCIII. legimus; hoc eſt, gloſſâ interpretante: *Statuta Concilii prajudicare ſtatutis Papæ, ſi contradicerent.* Nunc ſalva ſunt omnia, ſi Orbis extenſivè quidem, non autem intenſivè major eſſe dicatur: quaſi de extenſione, non de ipſo pondere autoritatis ageretur.

Grat. ib. Diſſert. præv. n. lij. Cauſ. xxxij. quæſt. vij. c. xviij. Melch. Can. de loc. Theol. lib. vj. c. j.

Neque minùs clarum erat in Gratiani dictis vulgaribuſque Gloſſis, quædam ſtatuta Papalia *fuiſſe contra Evangelium*; quaſdam epiſtolas *decretales*; quædam reſponſa authentica, *Evangelicis præceptis, Evangelicæ & Apoſtolicæ veritati penitùs eſſe adverſa.* Nunc eas ſanctiones, ea reſponſa, ea decreta, privata eſſe ſomniant; Pontificemque pro officio conſultum etiam ab Eccleſiis, tamen pro privato Doctore reſpondiſſe. At Melchior Canus Gratianum accenſebat iis, qui Pontificiam infallibilitatem negaſſe videantur: nunc, credo, damnabitur, quem juris Pontificii fontem, Romani Pontifices eſſe voluerunt.

Diſſ. præv. loc. cit.

His igitur conſtat quàm falſo dixerint, opiniones, quæ Pontificiæ infallibilitati & ſuperioritati derogent, fœdi illius poſt Gregorium XI. ſchiſmatis eſſe fetus; cùm eam doctrinam per manus traditam, ad extrema quoque ſæcula deveniſſe, tot acta demonſtrent. Quo etiam factum eſt, ut Eccleſia ſchiſmati proviſura, œcumenicam Synodum imploraret, non ut eam, cui extraordinaria poteſtas in ſchiſmate daretur; ſed ut eam, *à quâ, & in quâ ſolent geſta etiam Romanorum Pontificum quæcumque pertractari, decerni, & judicari.* En quàm conſuetum eſſet illud remedium, quod nunc extraordinarium, & ſchiſmati proprium eſſe contendunt. En quid Synodis liceat in quæcumque geſta Romanorum Pontificum.

Sup. lib. v. c. ix. appell. Card. Greg. apud Rain. Tom. XVII. ann. 1478. n. 9

I V.

In Conſtantienſi Synodo nihil novum; ſed antiqua in rei judicatæ autoritatem neceſſariâ cauſâ tranſiiſſe : id qui negent in quot abſurda cogantur.

NUNC poſteà quàm omnium ſæculorum Traditione conſtitit, vim Eccleſiæ ſupremam & indeclinabilem in ipsâ conſenſione eſſe poſitam; intuendum ſanè, quomodo datâ occaſione cauſâque neceſſariâ, tanta res Conſtantiæ in rem judicatam tranſierit.

Qui id judicium incauti aſpernantur, incredibile eſt in quot, quantaque ſeſe manifeſtò conjiciant incommoda.

Ac primùm quidem, ut ſanctæ Synodi mentem obſcurent, ſic verba torquent, ut *quilibet*, *quâcumque dignitate*, *etiam Papali*, prædítus, ſit tantùm Papa dubius : tum, ut *cujuſlibet Concilii generalis legitimè congregati* nomine, intelligatur Concilium in ſchiſmate habitum : denique, ut ad cauſam ſchiſmatis, Concilii autoritas conſtringatur, quam Patres non tantùm ad *ſchiſma*, ſed etiam *ad fidem & ad reformationem in capite & in membris* patere definiant.

Diſſert. præv. num. xxxviij. & ſeq. lib. v. c.ij. & ſeq. Cōc.Conſt. Tom. xij. Conc.

Hæc igitur ludibria vim illatam Synodo tam apertè clamant, ut Turrecremata hujus Gloſſæ autor, id ipſe fateatur : clariſſimèque patuit ex geſtis, Conſtantienſem, eamque ſecutam Baſileenſem Synodum, non modò poteſtatem ſibi vindicâſſe in Papam etiam certum; ſed etiam exercuiſſe, Romanis Pontificibus Martino V. & Eugenio IV. conſentientibus, imò exequentibus.

Turrec. Reſp. ad Baſil. part. ij. n. 2. & 4. T. xiij. Conc. pag. 1711. 1712.

Ex quo infirmantur ea quæ de Conſtanſienſium decretorum fluxâ autoritate commenti ſunt.

Vid. lib. v. & vj.

Primùm enim conſtitit à ducentis Patribus communi conſenſu, ſeſſionum IV. & V. canones, de quibus agitur, fuiſſe conditos; Synodicoque decreto, non modò celeberrimas Orbis Academias, prælucente Pariſienſi, omneſque Religioſos Ordines; verum etiam longè maximam Eccleſiæ Catholicæ partem adhæſiſſe; tum horum Canonum conditores eos fuiſſe, qui primi omnium extinguendo ſchiſmati manum admoverint, qui cæteros à ſchiſmate redeuntes in ſinum ſuſceperint, qui hæreticos Wicleſum, Huſſum, alioſque compreſſerint : ut profectò pudere debeat aſpernari; imò fœdis erroris ac ſchiſmatis notis tantum infamare cœtum, vel ſi etiam, quod abſit, pro œcumenicâ Synodo non valeret.

Sup. lib. v. c. xxj. & paſſ. tot. lib.

Cùm id negare nemo poſſit, tùm verò Conſtantienſem Synodum pro œcumenicâ jam inde ab initio valuiſſe, ſeſſionumque IV. & V. canones Conciliariter factos, totâque Eccleſiâ approbatos, tot actis Martini V. Eugenii IV. Pii II. probavimus; tot deinde decretis Senenſis, Papienſis, Baſileenſis Florentinique œcumenicorum Conciliorum; ac profectò Baſileenſis, dum etiam ab Eugenio pro legitimo œcumenicoque Concilio habebatur, ut id in dubium revocari, nihil aliud ſit, quàm contemnendis Synodis viam

Ib. cap. xxix xxxj. Ib. c. xiv. & ſeq. & tot. lib. vj.

pandere, tot retrò Pontificibus illudere; ut unus Papa, ſummâ ſemperque indeclinabili autoritate polleat, Conciliis, ipſis Pontificibus, totique Eccleſiæ eam autoritatem detrahere; uno verbo fidem evertere.

Sup. lib. vj. c. ix. x. xj. Jam quod aiunt Conſtantienſes Canones in Florentinâ Lateranenſique Synodis antiquatos; primùm quidem ſatis conſtitit, ne nominatos quidem, nec de illis quæſitum; imò pro certis eſſe ſuppoſitos, cùm eorum autoritate in Florentinâ Synodo, etiam Baſileenſes premerentur; atque interim Græci Latinique ipſeque Eugenius IV. dictis factiſque firmarent, ſummam tractandæ fidei autoritatem, non in ſolo Papâ, ſed in Eccleſiæ conſenſione eſſe poſitam. (Lib. vij. xxxvij.)

Lib. vj. c. xviij. De Lateranenſi verò ſub Leone X. Synodo, quod aiunt; tantùm abeſt, ut Conſtantienſes canones abrogârit, ut ne Baſileenſes quidem, niſi poſt ſecundam diſſolutionem, hoc eſt, poſt Seſſionem XXIV. anteriores verò Seſſiones, præſertim uſque ad XVI. integras reliquerit, quibus certè Seſſionibus Conſtantienſes Canones tot decretis, atque Eugenii IV. non modò conſenſione & approbatione, ſed etiam executione atque obedientiâ firmati ſunt. (Ib. c. j. ij. Ib. c. iij. iv.)

Omninò enim Eugenius, & Synodum diſſolverat, & continuatam damnaverat; & tamen ad obedientiam Seſſionis V. Conſtantienſis autoritate adactus, Baſileenſibus hæſit; decreta ſua reſcidit, edito diplomate. An verax ac rectè decernens? Confecta ergò res eſt; an errans? Haud minùs confecta res; erroremque ſemel faſſus, fruſtra deinde infallibilitatem obtenderis.

Declar. Gall. c. ij. Quo ex loco duo fiunt: primùm, ut Conſtantienſes Canones, invictâ autoritate; tùm ut in Pontificem certum quoque & indubium, qualis erat Eugenius, valeant; ſtentque omninò Synodi Conſtantienſis & ſenſus, & autoritas; neque jam revocari poſſint in dubium ea, quæ Patres Gallicani ſuâ Declaratione complexi ſunt.

V.

Conſtantienſes Canones poſtremis quoque Romanis Pontificibus intactos, quàm abſurdum à privatis configi : quàm item abſurdum ea, quæ Tridentina Synodus, ac noſtra etiam ætas tuta eſſe cenſuerit, repente damnari, & de Papæ autoritate poſtulari plura, quàm ipſe DUVALLIUS *aliique Romanæ Sedis ſtudioſiſſimi popoſcerint.*

QUÆ cum ita ſint, ſi quid Romani Pontifices contra Conſtantienſium canonum autoritatem moliti eſſent, irritum caderet; ut pote tot anterioribus firmiſque decretis contrarium. Nunc autem certum eſt, nihil ab ullo Romano Pontifice, contra eos canones geſtum eſſe : imò tota Conſtantienſis Synodus, æquè ac cæteræ Concilii generalis titulo inſignita, in editione Romanâ Pauli V. juſſu prodiit. Unus Binius tanto Concilio auſus eſt hanc notam apponere : *Concilium Conſtantienſe ex parte approbatum*, nullis Eccleſiaſticis geſtis, nullâ autoritate nixus; uno, ſcilicet Bellarmino, præeunte. Quæ ſi privatis liceant, nihil eſt quod Theologi adverſùs hæreticos, Conciliorum œcumenicorum fixa & irrevocabilia decreta jactemus.

Sup. lib. v. cap. j. & paſſ. & lib. vj.

Bin. T. vij. part. ij. pag. 1134. Bell. de Conc, cap. vij.

Tantùmque abeſt, ut Conſtantienſes canones, ullo Eccleſiæ decreto læſi ſint, ut Patres noſtros eam fidem profeſſos, Synodus Tridentina ac Pius II. ſuſceperint : ex eâ doctrinâ ſuos canones, ipſamque adeò fidei profeſſionem temperaverint, diligentiſſimèque caverint, ne ea doctrina vel in ſpeciem læderetur. Quæ ſi jam jaceant, nempe nihil in Eccleſiâ firmum fixumque eſt; Dogmata quoque, quod abſit, temporibus ſerviunt; omniſque Eccleſiaſtica proſtrata eſt autoritas.

Differt. præv. num. xiv.

Jam illud quis non doleat, tot Eccleſiæ lumina, Alliacenſem Cardinalem, Gerſonem, pium illum Dionyſium, ſanctiſſimi Carthuſiani Ordinis decus, Toſtatum Abulenſem Hiſpaniæ lumen, cæteros innumerabiles, ipſumque Adrianum VI. nuſquam hactenùs reprehenſos; imò ſummâ cum laude nominatos; quin ipſam Pariſienſem Academiam ſtudiorum decus ac lucem repente damnari? Quid Turrecrematam? Quid ſanctum Antoninum? Quid alios tot ac tantos eximios poteſtatis Pontificiæ defenſores commemorem, qui ultimum fidei robur in communi Eccleſiæ autoritate collocarunt, qui in fidei negotio rebuſque univerſam Eccleſiam tangentibus, Concilium Papæ prævalere docuerunt? Quid autem hæc memorem? Cùm ipſum Turrecrematam; Turrecrematam illum, quo capite tot illa abſurda & nimia profluxerunt, planè & apertè docuiſſe conſtet, fieri poſſe *ut Papa errorem definiat ſolenniter, & à Chriſtianis afferat tenendum tanquam Catholicum.* Ergò Eugenii IV. tempore, cum ſumma omnia peterent, ab hoc tamen temperabant, ne mortalis unus infallibilis haberetur. An in eos quoque cenſura ſæviat; noviſque nova ſemper ſuperſtrui placet? Quid verò privatos memorare libet, cùm ipſas Synodos, earumque ſacroſancta decreta ſus que dèque habita lugeamus?

Ibid. n. xiij. & ſeq. uſq. ad xxj

Turrecr. ſumm. de Eccleſ. lib. ij. part ij. c. xvj. fol. 388. edit. Ven. 1560.

Digitized by Google

Bell. de Conc. aut. c. xvij. de R.P. lib.iv. c. ij.

Ibid. & Suar. de fid. diſp. v ſect. viij. n. 4. Tapp. orat. Theol iij. Wig. Stap. &c paſſ.

Vinc. Lir. comm. j cap. iij. T. vij. Bibl. Pat. p. 250

Diſſert. n. xvij. & ſeq. Duva. Elench. p. 9. 68. 105. & in Tract. de R.P. &c. part. iv. qu. v. ij. p. 582. ib. part. ij. quæſt. 1. p. 210.

An quia Bellarminus ſuam de Pontificiâ ſuperioritate ſententiam, *ferè de fide*; Pariſienſium, Adrianique VI. de infallibilitate ſententiam, *videri ſibi erroneam, atque hæreſi proximam* dixerit, nova ac trepida privati Doctoris cenſura; atque illud *videri*, pro certâ firmâque Eccleſiæ Catholicæ fide habeatur: aut quia alii *nunc* de fide eſſe dixerint, eorum ſententiam pro certâ autoritate teneamus; ac *nunc* illud habeamus illius loco, *quod ubique*, *quod ſemper*, quam Catholicæ fidei teſſeram, cum Vincentio Lirinenſi omnes Catholici celebrarunt? Abſit hæc ab Eccleſiæ Catholicæ gravitate ac majeſtate levitas.

Quid Andreas Duvallius? Nonne cum Edmundum Richerium & Simonem Vigorium adortus eſt; Pariſienſes Doctores *à parte Conciliorum generalium ſtetiſſe*, atque ad ea *ultimam analyſim fidei retuliſſe* confitetur; nonne ſummi muneris loco poſtulat, ut non ea doctrina de fide habeatur? Nonne ipſe palam edixit ſententiam, quæ Concilium Papæ anteponat, neque eſſe hæreticam, neque erroneam, neque temerariam? Pontificiam verò infallibilitatem, quàm apertè, quàm clarè non *videri de fide*, dixit? Neque tantùm dixit, ſed argumentis probavit non eſſe de fide, & contraria argumenta ſtudioſiſſimè ſolvit. Hæc cùm anno 1612. 1614. 1636. doceret ac ſcriberet, tamen Pontificiæ dignitatis acerrimus vindex Romæ quoque eſt habitus. Hunc Cardinalis Ubaldinus Sedis Apoſtolicæ Nuncius præcipuè fovit Notæ in Urbe ſunt, ac Doctorum inter manus ubique verſantur ejuſdem Cardinalis literæ, quibus id conſcribitur; conſtatque Duvallii adverſùs Richerium libros, Româ probante, Româ inſtigante, compoſitos & editos. Nunc adverſarii Romam incendunt atrocibus dictis, ut quæ noſtrâ ætate pro indifferentibus habuit, acri cenſurâ configat. Quo operæ pretio? An ut novitia hæc repente de fide fiant, ipſeque jam Duvallius dignitatis Apoſtolicæ proditor habeatur? Abſurdum. Imò ſi hæc fierent, quod illi contendunt, nihil aliud ageretur, quàm ut novum experimentum novumque monumentum extaret publicum, Pontificem falli poſſe.

VI.

De Pontificum lapſibus agnitis vel prævisis; deque Conciliorum congregandorum causâ quam vana & abſurda dicta ſint.

ANTIQUORUM Pontificum lapſus alios negant; quàm inani operâ res ipſa docet: alios, etiam corpori Juris inſertos confitentur; ſed Romanos Pontifices non eo animo egiſſe, ut docerent univerſalem Eccleſiam, neque pro Cathedrâ dixiſſe contendunt. Quâ quidem in reſponſione miris ſe involvunt ambagibus; primum enim ea errata vidimus, quæ ad univerſalem Eccleſiam ederentur: tum abſurdum illud eſt, Romanum Pontificem juſſum univerſim confirmare fratres, officio fungi, cùm univerſos docet, non autem cùm ſingulos; imò cùm ritè conſultus reſpondet Eccleſiis aut religioſis Cœtibus; atqui eo ritu conſultos Stephanum II. Gregorium II.

Cæleſtinum III. Innocentium III. alioſque, egregios licèt Pontifices, falſa & erronea reſpondiſſe in confeſſo eſt. Ergò Apoſtolico officio confirmandi fratres defuiſſe conſtat; eò quidem magis, quo viam ſalutis quærentibus, cùm certa & infallibilia poſſent, dubia & errori obnoxia reſcripta miſerunt.

Jam illud toties dictum à Doctoribus ipſoque Auguſtino; dictum ab ipſis Pontificibus; ipſoque Gelaſio, Innocentio III. Joanne XXII. cæteris; dictum ad ipſos Pontifices in Conciliis ſedentes; ſi quidem ipſi prava definirent, nihil id veritati, nihil Eccleſiæ nociturum; an elevari putant, cùm reſponderint: non id tanquam dubios, ut ipſa verba præferunt; *ſed per impoſſibile* voluiſſe dictum: quem verò non pudeat, doctrinæ Catholicæ ſummam, ad hæc minuta & ſubtilia deduci? Sup. n. iij. & lib. ix. c. xviij. xix. xxvj. xxvij. xliv. Lib. x. c. viij. ix. & diſſ. n. xlvij. xlviij.

Denique illud quàm invictum inconcuſſumque eſt: fruſtra convocari generales Synodos, ſi tota definiendæ veritatis ratio in uno Pontifice conſtat? Quo uno argumento attoniti, ac veluti palabundi in diverſa fugiunt: ſed undique præcipitia, neque quidquam perfugii eſt.

Hi nempe reſpondent conſultores dari judicaturo Papæ. Conſultores verò ei qui jam judicâſſet, ut de ſancto Cæleſtino, de ſancto Leone, de ſancto Agathone aliiſque certum: conſultores ei, qui tam longè abeſſet, qui Legatos mitteret, non ad ſe relaturos, aut ſuam expectaturos ſententiam, ſed ſtatim cum Patribus judicaturos: conſultores eos, qui profectò non conſultatoriam, ſed decretoriam ſententiam promerent. An non pudet Epiſcopos toto Orbe convocatos, non aliò loco eſſe, quàm Academias ac Theologicas Facultates, conſultatoria decreta proferentes? Sup. lib. viij. c. xj.

At fortè illud meliùs: convocari Synodos elucidandæ rei? Cur ergò non tractatus, & elucidationes, ſed definitiones, ſed anathemata, ſed judicia & decreta jam irretractabilia produnt?

Denique decurrunt ad illud: convocatas Synodos, quâcumque in quæſtione, non ex neceſſitate ad ſolvenda dubia; ſed ex abundanti, ad frangendos contumaces. Frangendos verò, an potiùs adjuvandos; ſi poſt infallibile, ut illi quidem volunt, Pontificis judicium, quæſtio innovetur? Vel enim illuſoria deliberatio eſt, ludibriumque ſit de re jam confectâ quærere; vel vera ſeriaque habetur quæſtio. Jam dubitante Synodo, non modò contumaces, ſed etiam modeſti, probique dubitare coguntur.

His victi alii, neque quidquam aliud habentes, quod Concilio tribuerent; reſpondent, Papam quidem per ſeſe eſſe infallibilem: ſed congregata Synodo, ad totam Synodum infallibilitatem tranſmitti; nec jam Papæ fas judicare ſoli. Quæ primùm nec ſibi conſtant: abſurdum enim eſt à Papæ, convocatâ Synodo, abdicatam innatam poteſtatem: neque quæſtionem ſolvunt; & remanet quæſtio, cur operoſa moliantur, cum prompta & expedita ſuppetant. Denique qualis Papa in adunatâ Eccleſiâ, talis in diffuſâ eſt: neque enim habet aliud adunata Eccleſia, quàm ut toto Orbe diffuſam repræſentet. Quare quæ in adunatâ virtus, ejus profectò radicem in diffuſâ eſſe oportet.

Quæ cùm ita ſint, quæſtionem noſtram ipsâ Conciliorum convocatione finitam contendimus. Compendioſa ſanè & explorata demonſtratio, quæ in ipſo Concilii nomine continetur.

VII.

Quàm grave ſit Eccleſiæ Catholicæ cauſam in tot abſurdis collocari; cùm præſertim ea invidioſiſſima ſint.

HÆc igitur abſurda ſunt, in quæ, noſque. ſeque, totamque Eccleſiam, quantùm in ipſis eſt, conjectum eunt. Quis autem non videt, quàm eadem invidioſa ſint, ſummam Eccleſiæ ac fidei, uni homini ſummo quamvis, ſummâque dignitate prædito, ſed mortali tamen, ne quid dicam amplius, permittendam; convocari Epiſcopos ac viduari Eccleſias, ut unum audiant; rem per ſe tantam, tam incredibilem, atque huc uſque pro dubiâ ſaltem habitam, pro certo Eccleſiæ fundamento collocari; denique ut id fiat, everti formulam ab Apoſtolicâ uſque ætate firmiſſimam, nempe illam; *Viſum eſt*, non Petro; ſed *Spiritui Sancto & nobis*. Quanta autem audent, qui Petro negata, Petri ſucceſſoribus tribuunt.

Act. xv. 28.
Cæleſt. ep. int. act. Conc. Ephes. act. ij. T. iij. Conc. p. 614.

Atque hanc Apoſtolici Concilii formam ſanctus Cæleſtinus, & ſancta V. Synodus ad omnia deinde Concilia pertinere putant. Unde VII. Synodus: *Dominus Deus noſter nos Sacerdotii Principes, beneficio ſuo undique convocavit, quatenus Deifica Catholicæ Eccleſiæ Traditio, communi decreto recipiat firmitatem.* Et VIII. Synodus, quâ nulla ſanctæ Sedi obedientior extitit: *Sanctiſſimi Vicarii Senioris Romæ, & nos qui reliquarum Sedium Vicarii ſumus, hæc omnia diſſolvimus *, gratia Domini noſtri* Jesu Christi, *qui dedit nobis ſummi Sacerdotii poteſtatem juſtè & congruè ligandi & ſolvendi.* En qui Papæ conſultores atque Vicarii habeantur. Tum illud: *Spiritus enim ſanctus, qui locutus eſt in Sanctâ Romanâ Eccleſiâ, credimus, quòd & in noſtris Eccleſiis locutus extiterit.* Meminerant enim illud: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*: quæ Legati Apoſtolici pronis animis ſuſcepêre, atque adjêcere inſuper ad Imperatorem: *Sanctiſſimus Papa nos famulos ſuos direxit in hanc urbem, ad manifeſtationem veri & juſti judicii in conſpectu imperii veſtri, & ſanctæ univerſalis Synodi; ita ut non habeant*, (Photiani ſcilicet) *vocem appellationis vel repedationis; ſed quemadmodùm jam judicati ſunt & dejecti, in ſæculum maneant.* En in quo vim ſummam collocarent; cùm ſcilicet capiti univerſa ſe Eccleſia conjunxiſſet; quam modeſtiam omni elatione firmiorem qui infringere ſatagunt, Sedis Apoſtolicæ Principatum extollunt in ſpeciem, re ipsâ deprimunt, invidiamque tantùm non veram autoritatem conciliant.

Conc. v. coll. viij. Tom. v. p. 662. ſup. lib. vij. c. vj.
Sup. ib. c. xxx.
Conc. vij. T. vij. pag. 554.
Sup. ib. cap. xxxij.
Conc. viij. act. vj. T. viij. p. 1049.
* Nempe ſacramenta quibus ſe Photio obligârant.
Conc. viij. ib. p. 1056.

VIII.

Hæc abſurda & invidioſa etiam eſſe inania, neque prohiberi poſſe quin ad Eccleſiæ conſenſum neceſſariò recurratur: ex Cathedrâ pronunciari quid ſit.

AT illa importuna, nimia, invidioſa ſectati, nec ſic proficiunt: huc enim illis res redit, ut quantumbibet judicante Pontifice, tamen ad ultimum fidei ſtabiliendæ robur conſenſus Eccleſiæ requiratur; quod ita conficimus.

Sanè qui Pontificem ut Pontificem errare poſſe negant, non eandem ineunt viam; neque omnes conveniunt, illud *pro Cathedrâ pronunciare*, quid ſit. Turrecremata ſic docet: *Si Romanus Pontifex efficitur hæreticus, ipſo facto quo cadit à fide Petri, cadit à Cathedrâ & Sede Petri, ejuſque judicium non eſſet judicium Apoſtolicæ Sedis.* Quid ergò? Repetendum, donec verum pronuntiet. Unde autem vera dixiſſe conſtabit, niſi cùm Eccleſia conſenſerit?

Turrecr. ſumm. de Eccleſ. lib. ij. cap. cxij. fol. 260. mal. 258.

Nihil horum refugimus: placet non imputari Sedi Apoſtolicæ, ſi quid erit noxium, ſi quid erroneum, ſi quid alienum; quæ ſanctus Antoninus paulo enucleatiùs explicare viſus eſt. Is quidem ſic diſtinxit: *Papam ut perſonam particularem, ex motu proprio agentem errare poſſe in fide: at Papam ut perſonam publicam errare non poſſe.* Perſonam autem publicam ſic interpretatur, *utentem conſilio & requirentem adjutorium univerſalis Eccleſiæ, quæ non habet maculam neque rugam.*

Anton. ſum. Theol. part. iij. c. iij § iv. p. 418. verſ.

Sit ergò Pontifex ex officio interpres Eccleſiæ quoties avita & Eccleſiæ tradita interpres attulerit, toties è Cathedrâ dixerit; toties Pontificem, perſonamque agat publicam: privatus habeatur Doctor, teſte Antonino, cùm *ex motu proprio* in fidei negotiis egerit.

Hinc idem Antoninus Pontificiam definitionem valere quidem dicit ſummâ & ultimâ firmitate; ſed *acceptatam, examinatam, approbatam*, quemadmodùm mox retulimus: ut cùm varii varia, de eo quod ſit pro Cathedrâ dictum, attulerint, certiſſimum ſignum ſit pro Cathedrâ eſſe dictum, cùm Eccleſiæ conſenſus acceſſerit.

Sum. p. iij. & Ant. part. iv. &c.

Decorum magnificumque Pontifici, ut pari ferè loco, atque Concilia generalia habeatur. Certum eſt apud Catholicos Concilia generalia infallibilia eſſe; at cùm dubitari poſſit, Conciliumne aliquod generale ſit, id ex Eccleſiæ conſenſione repetatur; ita certum firmumque, ſi velint, habeatur, Pontificem pro Cathedrâ docentem eſſe infallibilem; at cùm dubitari poſſit, an pro Cathedrâ dixerit, adhibitis omnibus conditionibus, ultima nota ac teſſera ſit Pontificis ex Cathedrâ docentis, cùm Eccleſiæ Catholicæ conſenſus acceſſerit.

Id ſi Romæ placeat, pacique profuturum ſit, haud equidem contradixerim; ſed alia Bellarmino ac Duvallio placent. Placet quippe Pontificem, quoties adhibitâ formulâ aliquid Eccleſiæ propoſuerit, ſaltem cum anathemate,

Diſſert. præv. n. xxj. eſſe infallibilem. An vel ſic Eccleſiæ conſenſum excludent? Non ſanè Andreas Duvallius, cujus verba alio loco relata adversùs Richerium diſputantis, audivimus.

Bellar. lib. iv. de R. P. cap. vij. ſup. lib. viij. c. xx. Neque verò Bellarminus, tametſi in ſpeciem aſperior ſummâ ipſâ diſcrepat. Is enim, qui dixerit, *Definitiones de fide præcipuè pendere ex Traditione Apoſtolicâ & conſenſu Eccleſiarum; ut autem cognoſcatur, quæ ſit totius Eccleſiæ ſententia, & quam Traditionem ſervent Eccleſiæ, non eſſe aliam meliorem rationem, quàm ut conveniant Epiſcopi ex omnibus Provinciis, & quiſque referat Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem*, addit, neceſſaria videri Concilia; Ibid. *quia nonnulli apertè dicunt, ſummum Pontificem potuiſſe errare:* quorum nullam rationem haberi oporteret, niſi aut vera, aut ſaltem probabilia dicerent.

Quare quidquid illud eſt, quod Bellarminus dixerit, Pariſienſium ſententiam ſibi *videri erroneam, atque hæreſi proximam*; ſanè intellexit ſuum illud, *videri*, minimè prohibere quominùs ea ſententia adeò probabilis videatur, ut in celebrandis Conciliis & quæſtionibus ſummâ & indeclinabili autoritate finiendis, ejus rationem haberi neceſſe ſit.

Neque aliud, ſi ſatis attendimus, Patres Gallicani voluerunt. Hîc enim parere volumus Gallicanæ Declarationis arcanum; Gallicanos Patres non id edixiſſe, ne Romanus Pontifex infallibilis haberetur, de quo in ſcholis tantæ rixæ ſint. Procul has ſcholæ voces rixaſque habuerunt; non id Epiſcopale ſuumque æſtimârunt. Ad praxim maxime reſpicere placuit; atque illud pro certo figere, utcumque ſcholaſtica ac ſubtilis quæſtio, ſe habeat, tamen convenire inter omnes Catholicos, Pontificium decretum non haberi pro irreformabili, neque ultimum robur eſſe conſecutum, niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit. Quo Dogmate conſtituto, tota infallibitatis quæſtio, ſpeculativas inter, vanaſque quæſtiones, habeatur.

Hunc in ſenſum ſi accipi placet Gallicanam Declarationem, non ipſi Gallicani Patres, credo, refugient. Ego verò toto hoc tractatu id egi, ne tantoperè pro eâ infallibilitate litigent, quæ dubia ſaltem (pro dubiâ enim habemus in fidei negotio, quæ fide certa non ſit) nunquam conciliare poſſit Pontificiis decretis certam & indeclinabilem autoritatem; ut & illud omittam, nimis incredibile & abſurdum videri, infallibilitatem, tantum munus à CHRISTO Pontifici traditum, necdum Eccleſiæ revelatum fuiſſe. Sup. lib. x. integ. Interim quæ Sedis Apoſtolicæ Majeſtatem decerent, & certâ Traditione conſtarent, aſſerui clariùs, quàm ut in dubium revocari poſſint. Nempe in Sede Apoſtolicâ ſemper vivere, ac victurum Petrum fidei Principem; neque ſucceſſionem ejus unquam à fide abrumpendam, & Catholicam fidem ad finem uſque ſæculi, non aliam quàm Romanam futuram: ex quâ fide quoties Romanus Præſul dixerit, tunc ex Cathedrâ dictum videri. Atque his confido, me talem exhibuiſſe Papatum, qui reſecatis dubiis, incommodis, invidioſis omnibus, ad hæc inanibus; ſanctus & ſanus, omnibus gratus, venerandusque habeatur; prætereà tam ſit ad fidem ſtabiliendam ſufficiens, ut neque Duvallius, neque Bellarminus, quantumlibet infenſus, atroxque eſſe videatur, aliam poſtulent ſufficientiam.

IX.

De regendâ diſciplinâ diſcrepantes in ſpeciem ſententias ſummâ ipſâ convenire. DUVALLIS *loci. Item locus Anonymi, qui de Gallicanis libertatibus ſcripſit.*

JAM ergò *magna & Apoſtolica Sedes*, ex Declaratione Gallicanâ, ſecundùm Mennam, circa fidem obtinuit, quod ſuum eſt; nempe ut eam tueretur; quod eſt præcipuum Eccleſiaſtici regiminis officium. De altero, quod ad ſervandos diſpenſandoſque canones ſpectat, audiamus.

Sup. lib. xj. integ.

Hîc verò, ſat ſcio, nihil difficultatis occurret, ſi quæ in confeſſo ſint advertantur: namque Eccleſiam, & canone regi, & canones interdum relaxari oportere conſtat; neque quis diffitetur.

At enim forte id poſtulant, ut Papa pro plenitudine poteſtatis, ſupra omnia Concilia in omnibus, pro arbitrio diſpenſare poſſit. At non ita Antoninus; tamerſi enim negat Papæ à Concilio præfigi poſſe legem, id tamen addit: *Dico quòd in concernentibus univerſalem ſtatum Eccleſiæ, non poteſt Papa diſponere contra ſtatutum Concilii, ſi ſtatuendo decoloraretur ſtatus Eccleſiæ.* Ita Turrecremata; ita omnes etiam Pontificiæ poteſtatis ſtudioſiſſimi confitentur.

Anton. ſum. Theo. part. iij. tit. xxiij. c. ij. §. vj p. 416.

Quid Duvallius? quæſtione, an ſit abſoluta Eccleſiæ Monarchia, hæc habet: *Non poteſt ſuprema illa poteſtas* (Romani Pontificis) *ſtatum Eccleſiaſticum in toto, aut in parte minuere, nedum evertere: verbi gratiâ*; *uni eidemque ſexcenta beneficia conferre: pueros ad Epiſcopatum promovere.*; *ritus etiam generaliter per Eccleſiam ab omni ævo inviolabiliter obſervatos abolere, &c. ſic enim Eccleſiæ dignitas & ſplendor maximè minueretur, & ad certiſſimum exitium devolveretur.*

Duval. de ſup. R. P. &c. part. 1. quæſt. ij. p. 88. part iv. quæſt. ix. p. 615. edit. 1614.

Enumerant Theologi Canoniſtæque canones longe plurimos quos Romanus Pontifex reſcindere nequeat: verbi causâ, canonem *latæ ſententiæ* (a) adversùs percuſſores Clericorum; quod, eo reſciſſo, Eccleſiaſticus ſtatus decolorari videretur: quaſi non alii ſint innumerabiles, quibus conculcatis honos Eccleſiæ deflorescat magis.

Quin addit Duvallius, Benedicto XIII. *meritò denegatam obedientiam, non modò quòd ſchiſmaticus eſſet, ſed quòd de Eccleſiaſticis beneficiis, contra jus faſque, in detrimentum Eccleſiæ ſtatuere præſumeret.* En quot canones Romanæ potentiæ invictos eſſe conſtet. Quid eos qui non univerſam, ſed tamen ſingulares peſſundent Eccleſias? An Romanus Pontifex abolere, & alios canones pro arbitrio ſtatuere poteſt? Anonymus libertatum Gallicanarum oppugnator audiatur. Is uno verbo rem conficit; ſic namque decernit: *Nihil differre Gallicanam nationem à cæteris, in acceptandis, vel recuſandis legibus Eccleſiaſticis*; *ſiquidem nulli non licet legum executioni ſuper-*

Duval. ib. p. 89.

(a) *Latæ ſententiæ*) excommunicatio non eſt diverſa ab eâ quam canoniſtæ vocant, *ipſo jure, ipſo facto.* Vid. Eveill. Trait. de l'excom. cap. XII. p. 117.

ſedere, ſi vel annuat Eccleſia, vel penſatis rerum, locorum ac perſonarum conditionibus, injuſtum ſit ejus mandatis ad literam ſervire. En quid de abolendis ſtatutis veteribus, noviſque inducendis ſanciant, qui nos vexatos volunt.

Anon. tract. de libert. Gallic. lib. ij. cap. xij. n. 4. ſup lib. xj. c. xxij.

An autem ſuperſedere tantùm, non verò novam legem in totum reſpuere liceat, ſequentia demonſtrabunt: *Si is erat in Gallià rerum ſtatus, ut et ſicut cæteris Provinciis Orbis Chriſtiani, leges illæ non convenirent, jure naturali & ipsâ Legiſlatoris intentione, ab earum executione liberi extiterunt.* Quid Gallos exagitant libertatum defenſores, ſi cæteræ gentes, alio ſub titulo, aliove ritu, idem jus obſervent & exerceant?

Ib. n. 5.

At enim, inquies, ſe tutos Galli putant non modò naturali jure, aut intentione Pontificis, ſed etiam Concilii generalis autoritate ſuperiori? Quid autem? An ideò in nos Vaticanâ ab arce fulmina detonabunt, quòd Concili generalis decreto legem naturalem, ac Pontificis intentionem congruere rati, omnia in unum conjungimus, ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſe vire cogimus?

Nempe, inquiunt, in Pontificem canonum everſorem, à Concilio pro poteſtate, animadverti poſſe dicitis. Quo enim pertinebat Concilii Conſtantienſis allegatus canon? Nonne ut conſtaret Pontificem Concilio contumaciter inobedientem, *debite puniendum?* Jam ergò non nos Galli; ſed tanta Synodus, pacis Eccleſiaſticæ inſtauratrix vapulat.

Conc. Conſt. ſeſſ. v.

At enim Conſtantienſe Concilium de dubio Pontifice interpretandum erat. Abſurdum. Fac tamen, ut mollioribus auribus parceremus, vim Concilio illatam, tortaque ejus verba. Quid deinde proficiunt? Nempe oſtendimus, ſcandaloſum, & contumacem, ut pote jam hæreſis ſuſpectum, pro dubio, imò pro nullo Pontifice haberi ab optimis, ac Pontificiæ poteſtatis ſtudioſiſſimis Doctoribus. Quid quòd mitiores ne ſententiâ quidem, ſi rectè advertatur, ſed verbis tantùm ab aliis diſcrepant? Hoc ergò peccamus, quod Pariſienſium, imò Concilii Conſtantienſis ſimplicitate magis quàm aliorum ambagibus, ac ſublitate delectamur? Certè bonus & æquus Pontifex nihil metuit ab illis extraordinariis caſibus, qui vix mille annis eveniant, uti ex Joanne Majore diſcimus. Sed tamen mortalem tantâ poteſtate præditum, tot tentationibus obnoxium, tantâ adulatione circumdatum, aliquo canonum metu coerceri oportet.

Dion. Carth. de aut. Pap. &c. part. 1. art. xxxiv. fol. 342. verſ. Dried. de libert. Chriſt diſt. 11. cap. vj. Bel. l. Roſel. & alii paſſ.

X.

Sedis Apoſtolicæ majeſtas & poteſtas.

HIc ſubit admirari Romanam poteſtatem uniendæ Eccleſiæ natam, unde perducamur ad æternam charitatem, quâ in Deo unum ſimus. Petrus ergò & Petri ſucceſſor, ne inter ſe diſſentiant Eccleſiæ, communis Traditionis interpres; ne incertis motibus fluitent, communium canonum executor, Sede Apoſtolicâ autore, vel probante confectos cuſtodit & vindicat. Hæc habens & exercens Apoſtolica Sedes, tantâ antiquitus autoritate viguit, ut poſteà, fidens dixerim, imminuta magis quam aucta eſſe videatur.

En ille Leo Magnus ex Patrum Traditione influentem in omnium animos edit epiſtolam; * Imperatorem adverſum nactus, ad Epheſinam generalem Synodum invitus, nec ſuo loco poſitus, cogitur, nec auditur. Itaque antiqua condemnatur fides. At ille latrocinalem Synodum valere non eſt paſſus; Imperatoriâ poteſtate fretum Alexandrinum Dioſcorum fregit; ad inſtaurandam cognitionem Imperatorem perpulit; Chalcedonenſis Synodi autor, ac deinde executor, ad conſtabiliendam communem Eccleſiæ fidem, invictâ potentiâ ſtetit. * ad Flavianum.

Eâdem exequendi autoritate freti, Gelaſius, ac deinde ſecuti Romani Pontifices, adversùs Imperatores, ac Regiæ urbis Antiſtites, in Chalcedonenſem Synodum rebellantes, nullâ novâ Synodo indigere ſe profeſſi, tantâ egêre confidentiâ, tantâque vi, ut Imperatores totamque Orientalem Eccleſiam, ad condemnandos perduelles, ſolâ jam Sedis Apoſtolicæ autoritate perpulerint.

Quid ubi nulla Synodus intervenit? Eccleſiarum conſenſione freti, haud minus fiducialiter egerunt; Pelagianos nullo loco conſiſtere paſſi ſunt; ac ſuperbis ne illud quidem ſolatium reliquerunt, ut ab œcumenicâ Synodo damnati viderentur. Quis autem Pontifex poſteriore ætate, quâ nonnullis poteſtate aucti videntur, tantâ autoritate tanta geſſit? Tanta poteſt, autore & executore Petro, capiti connexa Eccleſiarum fides!

An ideò putamus infirmam Sedis Apoſtolicæ autoritatem, quia Eccleſiarum conſenſum poſtulamus? Imò firmiorem. Id enim tantùm tribuimus Eccleſiis, ut agnoſcant *, ut ſentiant, an communis Interpres, ſatis ex communi Traditione dixerit; in eâ acquieſcant **, (*b*) in eâ Spiritus Sancti

* examine. ** Judicum officio fungentes.

(*b*) *Ut agnoſcant, ut ſentiant... acquieſcant.*) Multoties audivi quoſdàm palàm dicere, doctrinam Eccleſiæ Gallicanæ a D. Bossuet, in illo tractatu, non tam ſuis nervis inſtrui, quàm quibuſdam veluti integumentis involvi. Credo equidem eos, qui talibus calumniis virum maximum inſectantur, Gallicanam doctrinam non habere ſatis cognitam, & penitùs ignorare quibus nervis inſtructa eſſe debeat Theologica oratio. Hæc enim niſi neſcirent, non redarguerent D. Bossuet, qui, cùm nitidiùs quàm quiſquam anteà Gallicanæ doctrinæ capita proponit, validiùs defendit, accuratioribus argumentis confirmat, tum temperat diligentiſſimè ab illis decretis apertè nimiis, quibus plurimùm delectantur multi neo-

magiſterium collocatum, neque unquam defuturum certâ fide credant.

Nec minus invicti fuerunt Romani Pontifices, cùm canones ab Eccleſiis, Sede Apoſtolicâ, ſive autore, ſive probante, ſuſceptos vindicarunt. His Conſtantinopolitanos Præſules alta ſpirantes, & Principum gratiâ ferocientes, & à Neſtorianis, Acacianiſque uſque temporibus, Eccleſiæ graves, tanquam in ſchiſma erupturos animo providerent, quâ gravitate poterant, coercebant; Orientali Eccleſiæ, quæ novæ Romæ faveret, Nicænos canones opponebant; invictos ſe rati, quandiu, ut ipſi profitebantur ſecundùm canonum regulas paternorum rem gererent.

* I. ** Anthimum. Conc. C. P. ſub Memn. vid. ſup. n. I. Greg. Mag. indic. I. lib. viij. epiſt. xxx. T. ij. pag. 919. al. lib. vij. ep. xxx. * Byzacenus Primas.

Itaque eorum tanta vis fuit, ut Agapetus * Papa exul *(c)*, & ſupplex Conſtantinopolitanum Præſulem ** *(d)* ad priſtinam Trapezuntinam Sedem, contra canones dimiſſam, amandaret; ab hâc quoque dejiceret, niſi rectam profiteretur fidem; ejus ſociis certis conditionibus veniam indulgeret: ex quo illud, quod hujus corollarii initio poſuimus: *Magna & Apoſtolica Sedes antiquum obtinet, rectam fidem tuens; ſanctarum Eccleſiarum Sanctiones ſervans;* ubi oportuerit *indulgentiâ utens.*

Interim cum Epiſcopis rectam fidem & regulam ſecutis æquo propemodùm jure agebant. Eulogius Alexandrinus Epiſcopus ſcripſerat ſe ſancti Gregorii Papæ juſſa capeſſere. At ille ea verba, ac juſſionis vocem procul à ſe amolitus, hæc ait: *Quod verbum juſſionis peto à meo auditu removete: loco enim mihi fratres eſtis; moribus patres. Non ergò juſſi, ſed quæ utilia viſa ſunt, indicavi.*

Id. lib. ix. ep. lix. p. 976. al. lib. vij. ep. lxv.

An non ergò ille ſe ſuperiorem ſentiebat? Id hæretici, id imperiti jactent: non enim intelligunt quænam à Domino conſtituta ſit Eccleſiaſticæ poteſtatis ratio ac vis. At Gregorius tam modeſtus, quàm fortis intelligebat: *Nam quod*, inquit *, *ſe dicit Sedi Apoſtolicæ ſubjici, ſi qua culpa in*

terici ſcriptores; ratus nimirum, nefas eſſe viro Theologo illos tranſgredi terminos quos poſuerunt patres noſtri. Quòd autem hîc Eccleſiis tribuere videatur hoc tantùm, *ut agnoſcant, ut ſentiant an* Papa *ex communi Traditione dixerit*, & ſic *acquieſcant*, nulla eſſe poteſt difficultas iis, qui hunc tractatum attentè, non curſim legerunt. Nam D. Bossuet non ſemel docuit in toto ſuo opere, etiam in hoc Corollario, Eccleſias nunquam *agnoſcere* Papæ doctrinam, niſi priùs facto examine in illam inquiſiverint; & in ejus doctrinâ tum *acquieſcere* ſolitas, poſtquàm de illâ cum autoritate decreverint & judicaverint: quæ toties iterata, hîc etiam iterari non erat neceſſe. Hæc dicta ſint in malevolos ac indoctos tanti viri obtrectatores.

(*c*) *Exul.*] Non erat exul Agapetus, quanquam non omninò ſuâ ſponte Romam reliquerat. Hoc enim tantùm memorat Liberatus Brev. cap. ij. Agapetum gravibus minis Theodati Gothorum Regis territum, pro conciliandâ pace, Legationem ad Imperatorem Juſtinianum ſuſcepiſſe.

(*d*) *Conſtantinopolitanum Præſulem &c.*] Anthimus Eutychianus, Trapezuntinus Epiſcopus, ſtudio & favore Theodoræ Auguſtæ, poſt obitum Epiphanii C. P. in ejus locum ſuffectus eſt, conſenſu etiam Imperatoris, cui ille, multa diſſimulando, ſe eſſe Catholicum perſuaſerat; ita ut Juſtinianus ejus ordinationem ab Agapeto, tunc Conſtantinopoli degenti, approbari cuperet. At Agapetus nec Anthimum videre voluit, neque cum eo colloqui; quod cauſa fuit cur Imperator illum interrogaret de duabus in Christo naturis. Tunc Anthimum deprehenſum Eutychianum Juſtinianus in exilium miſit, & Agapetus Mennam magni Monaſterii Abbatem, Patriarcham conſecravit. Vid. Anaſt. vit. Agap. Tom. iv. Conc. p. 1787. & epiſt. Agap. ad Pet. Hieros. Tom. v. p. 47.

Epiſcopis invenitur, neſcio quis ei Epiſcopus ſubjectus non ſit : cùm verò culpa non exigit, omnes ſecundùm rationem humilitatis æquales ſunt. Quam communem regulam omnibus Præpoſitis eſſe voluit : *Sit*, inquit, *rector bene agentibus per humilitatem ſocius; contra delinquentium vitia per zelum juſtitia erectus, ut & bonis in nullo ſe præferat, & cùm pravorum culpa exigit, poteſtatem protinùs ſui prioratûs agnoſcat.* Quod ille multis exemplis, Scripturarumque teſtimoniis proſecutus; ſic denique concludit : *Summus itaque locus bene regitur, cùm is qui præeſt, vitiis potiùs quàm fratribus dominatur.* Itaque ille Gregorius, tam humilis, tam modeſtus, tam æquo cum cæteris jure uſus, ſummâ poteſtate Conſtantinopolitanorum Præſulum ſuperbiam contudit, acta Synodica per Sedem Apoſtolicam diſſoluta, caſſataque memorat, (*e*) & anteceſſoris eâ de re ſententiam vindicat : neque ullus unquam Pontifex majore conſtantiâ Apoſtolicam autoritatem exercuit. Quid ita? Quia canones, quia priſcas conſuetudines, quia omnium fratrum jura æquè ac ſua ſervabat, ut vidimus.

Id. Reg. Paſt. part. ij c. vj. i'. p 20 22.

Lib. ir. ep. xij. al. lib vij. ep. 1. i/. paſſ. in ejuſd. ep.

Sup. lib. xj. c. xij.

X I.

Quàm fœdam Eccleſiaſtici regiminis Pontificiæque poteſtatis ideam adverſarii, ac præſertim autor Anonymus proferant, quàmque hæreticis faveant, dùm Papatui favere velle videntur.

At autor Anonymus qui de Gallicanis libertatibus ſcripſit, aliam Papatûs ideam informavit. Libro enim VI. quo caput III. Gallicanæ Declarationis aggreditur, id agit, ut quia Romanus Pontifex, omnium fidelium Paſtor etiam immediatus habeatur, omnia pro arbitrio ad ſe trahere poſſit, nullis obſtrictus canonum, vel avitæ probatæque conſuetudinis vinculis. Ac primùm quidem eos affert locos, quibus univerſa Eccleſia, atque etiam Gallicana Romano Pontifici ſubjecta ſit, quod nemo noſtrum negat. Atque id ille ſenſit. Subdit verò : *Hæc quidem ita in communi dicta negantur à nemine, quia nemini ſunt incommoda; ſed cùm ad praxim deducenda ſunt, autoritas Concilii generalis, libertas Eccleſiæ, canones & ſimilia opponuntur : quaſi verò illa excepta intelligantur in verbis* CHRISTI, *aut etiam in declarationibus ſolennibus* *.

Anon. de liberr. &c. tot. lib. vj.

Ib. c. ij.

* qu ibus Epiſcopi Papæ obedientiam profitébantur.

Eò ergò nos adigit, ut non modò ex ſolennibus obedientiæ Romano Pontifici præſtandæ declarationibus, ſed etiam ex CHRISTI verbis ad omnia extraordinaria & arbitraria teneamur : ut, quia CHRISTUS generalibus verbis Petro dixerit, *quodcumque ligaveris, quodcumque ſolveris*; jam neque Eccleſiæ libertatem, neque canones, neque Concilia generalia allegare liceat.

(*e*) *Acta Synodica .... diſſoluta memorat*;] nempe Conſtantinopolitani Concilii an. 585. quæ Pelagius II. Gregorii anteceſſor ideo reſcidit, quòd Joannes, dictus *jejunator*, C. P. Antiſtes ſe *Epiſcopum univerſalem* appellaſſet. Miror ſanctiſſimum Patriarcham Mennam illo ſuperbo nomine ubique appellari in Concilio C. P. an. 536.

Sanè ille prævidit obſtitura ſibi primorum ſæculorum tot ac tanta documenta, quibus Romanus Pontifex, anteceſſorum quoque auto tate, canonibus ſervire jubeatur: quæ nos libro XI executi ſumus. Quo loco id etiam oſtendimus, promiſſam ſanè obedientiam, ſed ſecundùm canones, & jure ſervato; cui etiam profeſſioni, Romanorum Pontificum antiqua profeſſio reſponderet. At Anonymus, ne priſca illa Traditio, verborum CHRISTI interpres ſibi objici poſſit, commento illo cavet quod jam confutavimus.

Sup. tot. lib. xj. Ibid. c. viij. vid. quoq. lib. ix c xxj.

Ergòne, inquies, nulla tunc canonum relaxatio; imò aliqua, non promiſcua; extorta neceſſitate, non ad libitum profluа; provida & modeſta; non quæ ſe ſuper omnia jura ſuperferret. Hæc ad XI. uſque ſæculum permanâſſe; hæc omnium cordatiorum, præſertim verò Gallorum animis inhæſiſſe; hæc in Concilio Conſtantienſi ſtabilita eſſe; hæc paulò ante Conſtantienſe Concilium, à Durando Mimatenſi, Clemente V. jubente, ſcripta eſſe vidimus. Ille per diſpenſationes & exemptiones, impunem regnare licentiam, ac perdita eſſe omnia conclamabat; ille per Synodos generales his adhiberi modum, utque Eccleſia Romana, *non omnia ad ſe traheret*, ne *omnia perderet*, poſtulabat. Cætera alibi memorata, ac præſertim egregiam illam, jubente Paulo III. de reformandâ Eccleſiâ ſummorum virorum conſultationem, atque ipſa decreta Tridentina prætermittimus. Quidnam ergo illud eſſe dicemus, quo poteſtatis Pontificiæ, ſecundùm Anonymum, totus ſeſe *fulgor explicuit*? An cùm non jam ferè tutandis canonibus, ſed exemptionibus, diſpenſationibus, reſervationibus, denique extraordinariis arbitratiiſque mandatis & imperiis emittere cœpit autoritas, cùm Papa longè poſitus, tot capitula, tot Monaſteria, de quibus ne cogitare quidem vacat, immediatè regenda ſuſcipit, proprios arcet Epiſcopos, atque ab iis ſuum quoque Clerum avellit; cùm Epiſcopalem juriſdictionem in Monachos atque in mulieres effundit, aut effuſam tutatur; cùm deniquè Romana Curia Epiſcopos veluti adverſos habere, in tot exemptis præſidium ac firmamentum, ponere voluiſſe viſa eſt? Hìccine ille eſt Eccleſiæ Romanæ fulgor explicitus? An fumus potiùs? At nos ex illo fumo dari lucem votis omnibus ſupplicamus. Id in Concilio Tridentino, pro temporum quidem neceſſitate, inchoatum Eccleſiæ gratulamur; certòque ſtatuimus, nunquam Eccleſiæ Catholicæ, nunquam Sedi Apoſtolicæ ſuam dignitatem conſtituram, niſi defenſis canonibus, adſcitiſque Epiſcopis, quos ipſe CHRISTUS adjutores dederit.

Diſſ. Præv. num. LXXX. LXXXj. LXXXij. Vid. lib xj. c. xvj xvij. xviij xix. Sup. lib. vij. cap. xxviij. Durand. de mod. celeb. Con. &c. vid. diſſert. n. L. Sup. lib. xj. c. xviij.

XII.

Quam falsò aſſerant Gallicanâ Declaratione contentam doctrinam diſſidiorum occaſione proditam aut innovatam : Cleri Facultatiſque Pariſienſis antiqua monumenta replicantur : nova etiam produntur : quædam Gallis malevolentiſſimè ab Anonymo objecta refelluntur : votum autoris ejuſdemque erga Eccleſiam Catholicam Sedemque Apoſtolicam devotus animus.

JAM luce eſt clarius peſſimè objectum Gallis, quòd de Sede Apoſtolicâ male ſentiant, cujus dignitatem confirmare & illuſtrare non ceſſant. Sed quandoquidem autor Anonymus tractatu de libertatibus Gallicanis, eâ de re mendaciſſimè ac malevolentiſſimè ſcripſit, non feremus Chriſtianiſſimi Regni impunè violari Majeſtatem.

Ac primùm grave illud eſt, quòd ſemel atque iterùm inculcat, à Bonifaciani diſſidii tempore, Gallorum in Sedem Apoſtolicam ſtudia refrixiſſe : cùm, ut cætera omittamus, id etiam imperitiſſimis rei hiſtoricæ notum ſit, poſt ea diſſidia, ſub Benedicto XI. & Clemente V. aliiſque Pontificibus, Curiam Pontificiam tranſlatam ad Gallias, atque Avenione toto fere ſæculo reſidentem, cum Gallicano Regno conjunctiſſimam, ejus obſequiis floruiſſe. Sed nos inſulſiſſimum commentum jam confutavimus.

Anon. lib. I c. xvj. n. 2. lib. iij. c. ix. n. 5. Sup. lib. iij. c. xxiij. xxiv. xxv. lib. iv. cap. xxij. lib. x. c. xxv.

At Anonymus graviora protulit. Nempe & id ſcribere auſus : quæ à Gallis ſcriptoribus de Romani Pontificis autoritate proferuntur, *avitum ac ferè ingenitum teſtari illius nationis erga ſanctam ſedem ſtudium magis fortè quam modernorum affectum* ; tanquam ab eo ſtudio moderni deſciverint. Poſteà : *Quòd Galli aliquibus ſchiſmaticorum nomine ſuſpecti ſunt, aut inimicorum eſſe invidiam aut politicorum minas.... aut fortè juſtum piorum metum ; ne ſi creſcat Pontificiorum mandatorum neglectus, in contemptum tranſeat, qui à ſchiſmate ſolet non longè abeſſe :* quaſi jam Gallis ſolenne ſit Pontificia mandara negligere. Gravius & acerbius illud : *Ferè pœnitere Galliam, quod olim ſanctam Sedem tantâ reverentiâ proſecuta fuerit, tantâ humilitate audierit, tanto zelo defenderit.* At illud dirum & abominandum de Gallicanis etiam Antiſtitibus dictum : *Fruſtra Antiſtites Gallicani autoritati Pontificiæ graviſſimum vulnus illaturi honorificâ præfatiunculâ ferrum occultant :* ut parùm eſſe videatur, quòd Romano Pontifici adverſentur, niſi etiam blandientium ac venerantium ſpecie, parricidiales manus inferant. Quo argumento ? Quâ probatione ? Nullâ : niſi quòd avitam, Eccleſiæ Catholicæ Sedique Apoſtolicæ ſalutarem, certè tot retrò ſæculis, à ſtudioſiſſimis Sedis Apoſtolicæ defenſoribus pro innoxiâ habitam, ſententiam, nullâ cujuſquam offenſione proponunt.

Anon. lib. vj. c. ij. n. 1. 2.

Id. lib. xj. Præf.

Id. lib. vij. c. x. n. 3.

Id. lib. iij. c. viij. n. 9. 10. lib. viij. præf. n. 1. ib. c. viij. n. ij. lib. ix. c. x. n. 3. 4. in concluſ. oper. n. 13. & paſſ.

Et quidem toto Anonymi tractatu ſparſum illud : priſcas illas de Eccleſiæ Catholicæ & Conciliorum generalium autoritate ſententias, in Galliâ tunc eſſe prolatas, *cùm Reges à Romano Pontifice diſſiderent*: In his igitur

Digitized by Google

Gallos *Aulæ deſideriis obſecutos*, *atque alicujus ſpei vel timoris impulſu* eſſe permotos; quin ipſos Epiſcopos Gallicanos anno 1682. *odioſam & importunam objeciſſe doctrinam*, *ut ſummum Pontificem ab executione Lugdunenſis de Regalia (f) canonis deterrerent*. Sed hæc quàm falſa ſint, quàmque iniquo
Sup. lib. vj. c. xxj. animo exprobrata, alia Eccleſiæ Gallicanæ acta teſtantur.

Vetuſta omittimus; poſteriorum ſæculorum exempla proferimus. Nullum ſanè erat Chriſtianiſſimo Regno cum Martino V. diſſidium, cùm ſacra Facultas Joannem Sarrazinum, qui Conciliarium ſtatutorum vigorem in ſummo Pontifice reponeret, repellebat & ad iſta adigebat; quòd *tota autoritas dans vigorem ſtatutis Conciliaribus*, *reſidet*, *non in ſolo Pontifice*, *ſed principaliter in Eccleſiâ Catholicâ*, *& Spiritu Sancto*.

Ib. c. xiiij. Nullum erat diſſidium cum Romanis Pontificibus, eo tempore quo eadem Facultas ad hæc Lutheranos compellebat, ut Eccleſiæ Catholicæ & Conciliorum generalium determinationes abſolutè admitterent; decreta verò Romanorum Pontificum ita, *ſi ab Eccleſiâ recepta & approbata* eſſent.

Ibid. Nullum erat diſſidium, cùm editis adversùs Lutherum articulis, Eccleſiaſticam poteſtatem exponere aggreſſi, Pontifici quidem ſuam; at ut errare non poſſet, non niſi Eccleſiæ Catholicæ & Conciliis generalibus tribuebant.

Diſſ. præv. n. xiv. Nullum erat diſſidium, cùm toti Orbi Chriſtiano Tridenti collecto, atque ipſi Pio IV. teſtatum volebant, ſe in Conſtantienſibus, iiſque conjunctis Baſileenſibus decretis perſiſtere, ac porrò perſtituros, neque laturos unquam, ut ſacroſancta decreta ullâ vel ambiguâ formulâ læderentur.

Recentiora ac noſtri ſæculi exempla poſtulas? Nullum erat diſſidium anno 1614. cùm gravis illa extitit de tertii Ordinis articulo, ac Regum ſupremâ autoritate diſſenſio: & tamen in actis Ordinis Eccleſiaſtici conſcriptum legimus: lecto articulo Patribus viſum, *eo articulo ſterni viam ad ſchiſma*; *ac fieri ut civiles Ordines nullâ autoritate*, *nec poteſtate legitimâ de verbo Dei judicent*, *decernantque quid illi congruat*; *damnent ac ligent conſcientias*; *quæ autoritas Concilio generali & Eccleſiæ univerſæ ſpirituali poteſtati reſervata eſt*. Quo etiam die pomeridiano conventu iteratum, *hujus quæſtionis judicium Concilio œcumenico reſervatum*.

Proc. verb. de la Châbre Eccleſ. 1614. du Mardi 30. Decemb. Mem. du Clerg. T. I. p. 198. ed. 1673.

At enim, inquies, non hîc tractabant quæſtionem, neque Conciliarem

(*f*) *De Regaliâ.*] Adeo inconſultè quæſtiones tractat D. CHARLAS, ut illa ferè omnia, quibus Cleri Gallicani cauſam conclamatam vult eſſe, in hujus cauſæ præſidium nullo labore adduci poſſint. Sic eſt canon XII. Seſſ. XV. Concilii Lugdunenſis, quem allegat. In eo enim canone, illi tantùm *qui Regaliа . . . de novo uſurpare conantes*, *bona Eccleſiarum . . . vacantium occupare præſumunt . . . excommunicationis ſententiæ ſubjiciuntur*. Deinde additur: *Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum . . . . fundatione*, *vel ex antiqua conſuetudine jura ſibi hujuſmodi vindicant*, *ab illorum abuſu ſic prudenter abſtineant . . . quod ea quæ non pertinent ad fructus . . . non uſurpent*, *nec bona cætera . . . dilabi permittant*, *ſed in bono ſtatu conſervent*. Tom. XI. Conc. p. 982. 983. Atqui hæc firmant, nedum infirment *Regalia* quæ ſunt *ex antiquâ conſuetudine*. Porro P. SIRMOND Jeſuita & Petrus DUPUY multis & validiſſimis argumentis probaverunt *ex antiquâ conſuetudine* eſſe *Regaliæ jura* quæ ſibi Reges Galliæ *vindicant*; qui etiam credunt his juribus uſos fuiſſe primæ ſtirpis Reges. Ergò peſſimè à D. CHARLAS allegatur canon ille Lugdunenſis.

poteſtatem cum Pontificiâ comparabant. Rectè. Tantò ergò magis, quæ animis erant inſita, nullo contentionis ſtudio proferebant; arduam quæſtionem, ſummâque inter Catholicos diſſenſione agitatam, ubi etiam de Papæ autoritate quæreretur, *Concilio œcumenico*, ſive ut explicitiùs in ſuperiori congregatione dictum erat, nec jam repetere neceſſarium, *Concilio œcumenico & Eccleſiæ Catholicæ poteſtati* reſervabant; de fidei quæſtionibus terminandis communem Cleri conſenſum ſimplici animo teſtabantur; ſancti & Orthodoxi mirificas laudes à Paulo V. ſummo Pontifice, Brevi ſpeciali edito, referebant.

Nullum erat diſſidium anno 1625. cùm Clerus Gallicanus Stephani Louytori Decani Nannetenſis, Apoſtolicæ Sedis autoritate prolatam ſententiam adverſùs Epiſcopum Leonenſem, declaratione editâ, impiam, ſacrilegam, nullam eſſe cenſuit: (*g*) accepto deinde nuncio declarationem à ſummo Pontifice eſſe abrogatam, Regi Chriſtianiſſimo totius Cleri nomine ſupplicavit: ſi res pacificè neque Romæ, neque in Galliâ componi poſſet, *permitteret Nationale Concilium, ut conſuleretur quid factu opus eſſet, & ut Concilium œcumenicum peteretur.* Conceſſum à Rege, cum Legato actum, miſſum Romam * commonitorium, allatumque imprimis, *non potuiſſe à Papâ contra tot Epiſcopos decerni, niſi illis auditis, datâque commiſſione in partibus, juxta concordata & privilegia Eccleſiæ Gallicanæ; ab Epiſcopis Gallicanis poſtulatum Nationale Concilium; ac niſi Breve Apoſtolicum premeretur, daturos ibi operam, ne quid libertates & privilegia Eccleſiæ Gallicanæ detrimenti caperent.* Quid plura? Preſſum Breve; Louytorius à ſententiâ deſtitit; Leonenſi Epiſcopo ſatisfecit.

Ib. T. 1. part. 1. tit. 1. c. 2. n. 14. 15. vid. recueil. des piec. concer. l'Hiſt. de Louis xiij. T. iv. pag 3 o. & ſeq.

* Ad Oratorem Regium.

Ib. n. 26.

Nullum erat diſſidium anno 1650. cùm occaſione viri Illuſtriſſimi Renati de Rieux de Sourdeac, Epiſcopi Leonenſis à Commiſſariis Apoſtolicis depoſiti, atque aliorum Commiſſariorum ſentententiâ (*h*) reſtituti, veritus eſt

Ib. n. 37. 41.

(*g*) *Nullam eſſe cenſuit.*] Rem ut geſta eſt narrabimus. Summus Pontifex Doctores Gallemant & Duval ac P. de Berulle Congregationis Oratorii Præpoſitum generalem, tam in ſpiritualibus quàm in temporalibus, præfecerat omnibus Monaſteriis Monialium Carmelitarum in Galliâ conſtitutis. Plurimi autem Epiſcopi intercеſſerant, ne Bullæ & Brevia Apoſtolica eâ de re miſſa executioni darentur, quos inter D. de Rieux Epiſcopus Leonenſis enixe contendebat, Epiſcoporum autoritatem in Moniales eam eſſe, quam Papa nullo decreto, nullâ Bullâ poſſet convellere. Itaque Moniales Carmelitas Morlæenſes ſuæ Diœceſis, quæ ultrò Epiſcopali ſuæ juriſdictioni ſe ſubmiſerant, tranſtulit primùm in domum ſuam Epiſcopalem, & inde in caſtellum Breſtiæ. Verùm D. de Louytre delegatus à Cardinalibus de la Roche-Foucault & de la Valette, ut in eâ causâ Papæ nomine judex eſſet, venit Leonam; ibique, latâ ſententiâ, juſſit Moniales anathemate innodari, Eccleſiam Cathedralem Leonenſem interdici, & ipſum Epiſcopum ab omni miniſterio Epiſcopali ſuſpendi, niſi intra decem dies dictas Moniales ad Papæ obedientiam reducere conaretur. At Clerus Gallicanus indignè ferens D. de Louytre hæc tam multa tantaque nullo jure fuiſſe molitum, illud egit, quod hîc à D. Bossuet narratur.

(*h*) *Commiſſariorum ſententiâ*] Reus Majeſtatis poſtulatus fuerat D. de Rieux Epiſcopus Leonenſis; eò quòd operâ ſuâ & conſiliis faviſſet Mariæ Mediceæ Regis matri è Regno fugienti, ipſe apud Belgas abſque Regis licentiâ eſſet commoratus, quo tempore rerum non parvam conturbationem in Regno creaverat Reginæ matris & Gaſtonis fratris Regis fuga. Quapropter de Sede ſuâ dejectus eſt an. 1635. judicio DD. de Barrault Archiepiſcopi Arelatenſis, Bouthillier Turonenſis Coadjutoris, de Noailles Fotiopolenſis, de Harlay de Sancy Maclovienſis Epiſcoporum, quos Urbanus VIII. Commiſſarios in

Clerus ne Provinciarum juri & canonico ordini noceretur. Itaque ſolenni proteſtatione editâ, & Nuncio rite intimatâ, id egerunt, *ut Epiſcoporum judicia, congregatis in Synodo Provinciæ Patribus, ſalvo jure appellationum ad Romanam Sedem antiquâ canonum autoritate reſervarentur; neve Apoſtolicis literis ullum ſibi præjudicium fieri poſſit; neve trahantur eadem in exemplum, quo quiſquam ſibi putet contra ſalutarium reverentiam regularum temerè quid licere.* Sic cavebant ne adverſùs canones extraordinaria & arbitrariâ mandata valere putarentur.

Sup. lib. vj. c. xxvj. Nullum erat diſſidium anno 1656. cum ſacræ Facultatis juſſu, poſtulantibus ac probantibus Epiſcopis, in ordinario ac frequenti conſeſſu Lutetiæ congregatis, è Franciſci Guillovii Theſi hæc præſertim eruta ſunt: *Concilia ad melius convocari; in his, à Pontifice auditis Epiſcoporum ſententiis ac judiciis pro ſuâ autoritate certoque & infallibili chariſmate, verbum fidei pronunciari.* Subſtitutum illud: *Epiſcoporum juriſdictionem eſſe juris divini, & eſſe immediatè à* CHRISTO, *eoſque in Conciliis generalibus verè eſſe judices; atque in his ex eorum judicio ſummum Pontificem pronunciare.*

Denique nullum erat diſſidium, cùm per eadem ferè tempora tot adverſùs Janſenium acta confecta ſunt, laudatique à Romanis etiam Pontificibus Epiſcopi Gallicani; cùm tamen priſcæ diſciplinæ Traditioniſque memores, Pontificias Conſtitutiones ita admitterent exequendaſque mandarent, ut à ſe factâ deliberatione, datoque judicio, acceptatas & interpretatas, ut ex actis publicis fuſe docuimus. Sup. lib. x. c. xvij. xviij.

Memorat Anonymus lib. VIII. inculcari frequenter ab Epiſcopis Gallicanis, juriſdictionem Epiſcoporum ita eſſe de jure Divino, ut eam *à ſanctâ Sede neutiquam accipiant; eo fine, ut ſummum Pontificem à proferendo circa controverſiam de Regaliâ judicio deterrerent; aut ſi quid pronunciaret, minoris videretur eſſe autoritatis.* Tum in eodem libro hæc habet: *Abſtinuiſſemus ab hujus quæſtionis tractatione, non ſolum propter ejus difficultatem, ſed etiam quia, cùm ſacrum hunc Ordinem maximè veneremur, diſplicent nobis quæcumque venerationem illam poſſunt quâvis occaſione imminuere: niſi animadvertiſſemus Illuſtriſſimos Epiſcopos Pariſiis congregatos ſuam in Deum juriſdictionem referre tum maximè conatos, cùm juſtis ſummi Pontificis decretis repugnabant.* Quis ferat deriſorem, reverentiæ ſpecie, talia exprobrantem? Qui ſi Eccleſiæ Gallicanæ & ſacræ Facultatis acta toties publicata & à nobis relata, amico animo perlegiſſet; profectò fateretur, juriſdictionem Epiſcopalem, nullo non tempore, ut à CHRISTO immediatè profectam, apud nos prædicatam; neque noſtrâ aut avorum memoriâ unquam contigiſſe, ut quiſ-

Anon. lib. viij. præf.

Ib. c. viij. n. 1. 2.

Sup. lib. viij. c. xiv. & paſſ. tot. lib. & ſeq.

hac causâ delegaverat. Quievit quidem D. DE RIEUX, quandiu vixit Cardinalis DE RICHELIEU, quem in illo negotio ſibi adverſarium ſentiebat, & cujus non immeritò ultricem potentiam ulteriùs experiri verebatur: Gallicani verò Præſules, licèt ferrent ægerrimè hoc judicium, cùm injuſtum, tum nullo ordine canonico latum, iiſdem de cauſis ſiluerunt. Sed mortuo Cardinale, Epiſcopus Leonenſis, interjectâ appellatione, poſtulavit ut Innocentius X. judicium in ſe latum juberet retractari; qui Pontifex an. 1646. ſeptem Epiſcopis cauſam retractandam & ſupremâ autoritate judicandam commiſit; atque tunc demum Epiſcopus Leonenſis innocens omnium ſententiis abſolutus eſt. Vid. Mem. du Clerg. Gall. Chriſt. Hiſt. de Louis le juſte aut. Dupl.

quam

quam hominum contrariam ſententiam impunè propugnaret. Quæ nunc, ſi Deo placet, vir amiciſſimus & erga Epiſcopalem Ordinem obſequentiſſimus, adverſùs Pontificem comparata eſſe prædicat.

Hæc quidem ſunt iniquiſſima; hoc vero abſurdiſſimum, quòd appellationes ad Concilium generale factas eo nomine elevat, quòd, *occaſione diſſidiorum, vel ſchiſmatis, natum ſit genus illud appellationum, tum ſi Papa negaret, quod ex parte Regis rogaretur, aut vellet contra ipſum ejuſve ſubditos procedere.* Quis enim appellaret, niſi aliquod exiſteret gravamen aut diſſidium? An appellatum vellet ab eo qui omnia largiretur? Cæterùm de illis appellationibus, quàm ſchiſmate antiquiores ſint, quàmque non tantùm à Gallis, ſed etiam ab aliis frequentatæ ſuo loco oſtendimus. Hìc quidem commonere volumus, quàm non modò iniqua, ſed etiam inſulſa autor Anonymus contra Gallos ſcripſerit. Anon. lib. vj. c. 1. n. 2. Sup. lib. v. c. viij. ix. lib. x. cap. xxiij. xxiv. & ſeq.

Cujus etiam generis illud eſt quod paſſim exprobrat de diſpenſationibus apud Gallos maximè frequentatis: quaſi alibi canones purè obtineant; nullæ tranſlationes; nulla pluralitas; nullæ commendæ ſint; uni tantùm Galliæ in diſpenſandis gratiis deſudet Curia? An quia non quemadmodùm illi laïcorum invaſiones aſſiduè improperant, ita nos ad invidiam uſque objicimus, oppreſſam ab Inquiſitoribus ordinariam poteſtatem; erepta Epiſcopis de fide judicia, quibus maximè Epiſcopatus conſtat; Eccleſiaſticos reditus, per graviſſimas penſiones, eaſque reſignabiles in fruſta conciſos, ac beneficiariis nudum propemodùm relictum titulum; aliaque hujus generis innumerabilia, à quibus puri ſumus, ideò diſciplinam apud nos profligatam confiteri oportet; florere apud eos, quos inter extraordinaria & arbitraria imperia ſine more modoque vigent? Et quidem utinam omnes prophetarent? Cæterùm ſi gloriari oportet, id dicam, quod exteros audimus ſæpe memorantes: nullum eſſe Regnum, in quo magis religio floreat, quam hoc Chriſtianiſſimum; nullum, in quo ſit Clerus doctior, ſanctius Sacerdotium, Monaſtica diſciplina caſtior ac ſeverior, morum doctrina purior, Scripturarum & antiquitatum ferventius ſtudium; nullam denique gentem, quæ accuratam diſciplinam, ſi quis id fortiter aggreſſus ſit, æquiore animo paſſura videatur. Anon. lib. vj. c. 1. n. 1. & alib. paſſ.

Deſinant ergò nos inceſſere calumniis, tanquam ea, quam Galli tuemur, doctrina è diſſidiis orta ſit. Cogitent potiùs noſtrâ memoriâ, aulicis artibus preſſam, ultrò poſteà erumpere; ac facilè promi, quod eſt pectori inſitum. Faxit autem Deus, ediſcant Eccleſiæ regendæ Principes, Eccleſiaſticum regimen, non aulæ flatibus ac motibus; ſed æternâ veritate ac Patrum Traditione niti oportere.

Denique quod objiciunt, cæterarum gentium conſenſione nos premi, ac poſſe à Pontifice ſecurè damnari Galliam, decreto ex noſtris quoque Dogmatibus totius Eccleſiæ conſenſu valituro; tanquàm Eccleſia Gallicana, tanta Eccleſiæ pars, eaque florentiſſima nihil ſit. His quidem objectis, inſcitiam, hoſtilemque animum, non modò adverſùs Galliam, ſed etiam adverſùs Ec-

cleſiam univerſam produnt. Nempe dum Rex optimus, ac pietate major quam armis, tot egregiis ac immortalibus titulis, id etiam addit, ipſo regnante, exciſam hæreſim in Galliis, tum ipſam Galliam, ſub tam pio Principe erroris aut ſchiſmatis damnari poſſe confidunt. Sed fruſtra ſunt. Non ita œcumenici Conſtantienſis Concilii jacebit autoritas: non ita Eccleſia Catholica repente mutatur; nec per cæteras gentes, uſque adeò proſtratam veritatem arbitramur, ut ejus apud ſe tot vetuſta, tot recentia monumenta obliterari ſinant. Quòd ſi tanta quæſtio, tantis Catholicorum altercationibus nobilis, in quâ Conciliaris, Papaliſque autoritatis ſumma vertitur, jam finienda eſt, non ſine œcumenico Concilio eam finiri poſſe ſentiunt: aderit omnium ſæculorum firma Traditio: evigilabunt ſui memores Epiſcopi; ac Spiritus Sanctus veritatem vindicabit.

Illud etiam exprobrant, gratam hæreticis eſſe eam, quam Epiſcopi Gallicani de Concilii autoritate Declarationem ediderunt. At nos contra experimur, obſtinatis hæreticis eam eſſe moleſtiſſimam, quâ calumniandi cauſas detractas eſſe ſentiant. Qui verò modeſtiores ſunt, ac pacatiores, hos in Eccleſiam Catholicam, Sedemque Apoſtolicam propenſiores evadere, toti Eccleſiæ gratulamur.

Act.x.12. His ergò intelligimus Petrum ab alto vocari, quemadmodum olim in Actis, ut comedat *quadrupedia & ſerpentia terræ & volatilia cœli*; mundaque æque ac immunda in ſinum congerat, in corpus trajiciat, unitati ſervet, aut reddat.

Jam qui Declarationem Gallicanam veram quidem eſſe, ſed tamen præpoſteram objiciunt, neque Eccleſiaſticæ rei conducere, ut ultrò Catholici nova & contentioſa tractent; hos quidem confutavimus; neque iterare piget, à nobis non nova proferri, ſed à Majoribus quæſita, imò etiam definita, quæ Catholicæ Eccleſiæ, Sediſque Apoſtolicæ æquitatem dignitatemque commendent. (Diſſert. præv n.vij v.ij.ix.x.xj)

De Regaliâ, cujus gratiâ Declarationem Gallicanam exortam eſſe volunt, alii dixerint. Ego hoc tantùm: extenſam fortè nullo malo animo, ſed ex prætenſo, ac dudum præconcepto jure; Regaliam haud tantam eſſe rem, propter quam juſque faſque videretur, ex Apoſtolicâ Sede tantos intentari metus, tanquam omnia ruerent.

Quod aiunt, Declaratione proviſa eſſe remedia, ſi quid gravius immineret; arcanorum inſcius quid dicam? Neque viri graves fortè ſuccenſeant, ſi tot inter minas, Chriſtianiſſimo Regno, ex avitis conſuetiſque Dogmatibus, aliquid præſidii comparetur; quæ præſidia qui Gallis erepta eſſe velint, cogitent evenire poſſe ea tempora, quibus ipſis Eccleſiæque, ac Sedi Apoſtolicæ neceſſaria eſſe videantur.

Nunc poſtquàm de ſuſceptâ quæſtione dicta ſunt omnia; de me uno verbo dicam. Ac primùm, Deo teſte, profiteor, eum eſſe me, qui Sedi Apoſtolicæ ac Pontificiæ Majeſtati impenſiſſimè faveam; & confido fore ut, ſi qui bono animo hæc quærant, id ſentiant; Sedi Apoſtolicæ ſua & antiqua

& tuta, humilis pacificuſque reddo; hoſtibus, ne per aliena & falſa eam oderint, conſulo; Catholicis hominibus, ne utrimque fortè ſint nimii, vera & æqua præmonſtrare ſatago; Gallos meos, ac præſertim Epiſcopos, nonnullis ſuſpectos, tanquam Sedi Apoſtolicæ aliquid detractum velint, ab eâ contumeliâ vindico; tuta ab illis eſſe omnia, priſcis exemplis monumentiſque probo; Petrum has ſuper aquas tutum incedere, neque fruſtra trepidare moneo & hortor; utcumque eſt, ſecurus hanc cauſam ad CHRISTI tribunal perfero. Si Sedes Apoſtolica utrique parti, æquo jure conſulens, ſilere interim edixerit, polliceor pariturum; denique ad ſupremum uſque halitum, in Eccleſiæ Catholicæ, Romanæque & Apoſtolicæ Sedis, in eâque ſedentis Romani Pontificis poteſtate eſſe mê, futurumque profiteor. Ita me Deus ſalvum velit; ita me Petrus; ita me Pater ſanctiſſimus habeat oviculam ad ejus pedes pro pace Eccleſiaſticâ ſuſpirantem; ſub quo incurvari peto altitudinem ſæculi fruſtra intumeſcentis, Turcicamque barbariem, hæreticamque & ſchiſmaticam, quocumque loco, vel ſe exerit, vel latet, ſuperbiam; atque id ſupplico ab his noſtris abeſſe temporibus, ut hæc tam antiqua, tam ſana, audens dixerim, tam pacifica, tam modeſta, ferre non poſſint.

FINIS.

APPENDIX

Digitized by Google

APPENDIX
AD
DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
DE
ECCLESIASTICA POTESTATE
AN. 1682.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRÆFATIO AUTORIS.

POSTEA *quàm edita eſt* CLERI GALLICANI *de* Eccleſiaſticâ Poteſtate Declaratio, *multa adverſus eam ſcripta prodierunt. Ac primùm divulgati Libelli duo, quorum alteri titulus:* Ad Illuſtriſſimos & Reverendiſſimos Galliæ Epiſcopos, Diſquiſitio Theologico-Juridica ſuper Declaratione Cleri Gallicani, factâ Pariſiis 19. Martii 1682. *Alter inſcribitur:* Doctrina quam de Primatu, Autoritate & Infallibilitate Romanorum Pontificum tradiderunt Lovanienſes Sacræ Theologiæ Magiſtri, ac Profeſſores tam veteres quàm recentiores &c. Declarationi Cleri Gallicani de Eccleſiaſticâ Poteſtate nuper editæ oppoſita. *Uterque Anonymus. Ab utroque Cleri Gallicani Declaratio non tantùm impugnatnr, verùm etiam proſcribitur*, ut quæ faveat hæ- Doctr.Lov.
reticis, Romanum Pontificem dignitate Primatûs, Divinâ eſ Præf.
ordinatione conſtituti, exuat, & Sedem Apoſtolicam labefactet; quin etiam exſuſcitet Wicleſi errores, à Conſtantienſi Conci- Diſq. art.
lio condemnatos. *Miram rem, ut quod Synodus Conſtantienſis de* iv. p. 21.
ſupremâ Conciliorum autoritate ſanxerit, in Wicleſo ipſa proſcripſe- 22.
rit! Cæterùm NICOLAUS DU BOIS, *Sacrarum Literarum in Univerſitate Lovanienſi Profeſſor Primarius, ſe diſquiſitionis Autorem profeſſus, alias ſcriptiunculas ſparſit, ut ſi non vi ac pondere, nos numero ſaltem premere velle videatur. Atque hæc apud vicinos*

A ij

Doct. Lovan. in fine. *Belgas, magnis acta ſunt clamoribus. Sic enim Autores illi de ſummâ Catholicæ Fidei agi vociferantur; quaſi hæ quæſtiones in Eccleſiâ nunc primùm audiantur, non autem à multis ſæculis, nullo erroris, nullo Schiſmatis metu pertractatæ fuerint. Verùm ex longinquo gravioris belli metus; nec jam diſquiſitio aut tractatio, ſed cenſura. Nempe Illuſtriſſimus* GEORGIUS * *Strigonenſis Archiepiſcopus, ac Regni Hungariæ Primas, oſtentatâ primùm Concilii Nationalis autoritate (credo ut Clero Gallicano parem Cleri Hungarici autoritatem opponeret) ipſe interim*, dum præfata Synodus ſuo tempore celebretur, *cum quinque fortaſſe vel ſex Epiſcopis, non eſt veritus tot Gallicanorum Epiſcoporum, ipſiuſque adeò Eccleſiæ Gallicanæ* decreta configere, propoſitiones interdicere, proſcribere, prohibere; ut quæ Chriſtianis auribus abſurdæ, ac planè deteſtabiles, atque à Satanæ miniſtris diſſeminatæ, blandæ pietatis ſpecie ſchiſmaticum virus inſtillent: *etiam eam, ſi Deo placet, ut jam cæteras omittamus, quæ Regiam poteſtatem à depoſitionis ſententiis tutam illæſamque præſtat; etiam eam quæ Canonibus moderandum Apoſtolicæ autoritatis uſum profitetur. Sic omnia ſubvertuntur: nec tantùm Majeſtas Regia, verùm etiam Eccleſiaſtica libertas omnis è medio tollitur; nec jam Canone, ſed ad nutum regitur Eccleſia, ac Majorum ſcita tot Romanorum Pontificum decretis firmata evaneſcunt. Sic innocui Galli avitas Libertates, avitam doctrinam, publica Eccleſiæ Regnorumque jura, abſque ullâ cujuſquam contumeliâ, ullâve cenſurâ propugnantes, indignis proſcinduntur modis. Fruſtra Canonum, fruſtra Patrum implorant opem. Ecce enim ille Diſquiſitor ab Epiſcopis Gallicanis*, minimè fuiſſe diſcuſſos Patres ac Canones, ad quos in hâc Declaratione fit relatio; ſed ſimpliciter allegantibus creditum *ſibi perſuadet. Qui ſi ſacro Cœtui, totque privatis Conventibus per quatuor menſes habitis adfuiſſet; ſi differentes audiſſet Illuſtriſſimos Archiepiſcopos Pariſienſem & Rhemenſem, ſacri Cœtûs Præſides, totque alios Epiſcopos doctrinæ atque eloquentiæ laude conſpicuos, eos verò maximè, qui ad id negotium deputati, Tornacenſem* (a) *dico, Meldenſem, reliquos omnes Sacræ Theolo-*

* Zelepechini.

Cenſ. Arch. Strigon. vid. in vind. Maj. Scol. Par.

Diſquiſ. Art. ix. p. 44.

(a) *Tornacenſem.*] D. Guilbertus DE CHOISEUIL DU PLESSIS-PRASLIN Convenenſis, deinde Tornacenſis Epiſcopus, pietatis ſtudio & plurimæ doctrinæ laude clariſſimus, ſcripſit *de religione* multa commentaria, & *de poteſtate Eccleſiaſticâ* egregiam epiſtolam ad D. STEYAERT Lovanienſem Doctorem, quæ virum demonſtrant in rebus Theologicis verſatiſſimum. Et quanquam illa non ſupereſſent hujus viri monumenta, ſatis eſſet ad ejus gloriam ſempiternam illa graviſſima & doctiſſima *relatio* an. 1682. coram ampliſſimo Cleri Gallicani cœtu habita, quam hic laudat D. BOSSUET, quamque nos, diù expectatam, demùm publici juris facimus. Vid. noſtram Præfationem.

giæ Facultatis Pariſienſis Doctores, atque in ſacrâ doctrinâ verſatiſſimos; qui quidem, non niſi perpenſis Sacræ Scripturæ Patrumque omnium locis, atque Eccleſiaſticis ab ipſâ Chriſtianitatis origine geſtis evolutis dixère ſententiam: adhibitis quoque aliis ſecundi Ordinis deputatis, Pariſienſibus Doctoribus & omni eruditione præſtantibus viris; hos, inquam, ſi audiſſet, ipſumque adeò Tornacenſem Epiſcopum, tantâ pietatis ac doctrinæ laude celebratum, ad univerſum Cœtum ſua & Collegarum ſenſa referentem; non profectò hæc unquam incauta & temeraria de Gallicanorum Epiſcoporum ſupinâ credulitate profudiſſet.

Interim, cùm alii ſubinde adverſùs Gallicanam Declarationem tractatus, in Italiâ, in Germaniâ, in Hiſpaniâ ederentur, Emmanuel *etiam* SCHELSTRATUS (b) *nova acta produceret, eaque ſe retecturum arcana jactaret, quibus Baſileenſia ſimul & Conſtantienſia decreta ſtatim conciderent; viri boni graveſque Gallicanos Epiſcopos Doctoreſque hortabantur, ne avitam doctrinam, quâ priſca Eccleſiæ jura ac dogmata continentur, indefenſam relinquerent; neque modò confutarent recentiores iſtos, qui plerumque, levi operâ, nihil aliud quàm Turrecrematæ, Cajetani, Bellarminique aliquot argumenta repetebant, verùm etiam rem totam ab origine panderent, atque Eccleſiaſtica monumenta proferrent, quibus Clerus Gallicanus, tantâ doctrinæ pietatiſque famâ conſpicuus, Declarationem ſuam munitam credidiſſet.*

Ego qui Deputatis aſcriptus, publicis privatiſque Conventibus interfui, nec tantùm audivi religioſiſſimos Epiſcopos, ſed etiam quæcunque inſigniora, ac memoratu digniora dicerentur, diligenter exſcripſi, atque ipſius Epiſcopi Tornacenſis, doctiſſimam juxta atque eloquentiſſimam relationem geſtis inſertam attentè perlegi; præcipua hîc momenta percurram, ut intelligat Chriſtianus Orbis, à Clero Gallicano nihil novi prolatum; ſed vetuſtam atque conſtantem Scholæ Pariſienſis totiuſque adeò Eccleſiæ Gallicanæ, imò & univerſæ ſententiam repetitam; eamque à Scripturarum fonte, atque Apoſto-

(b) *Emmanuel .... Schelſtratus.*] Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus, antiquitatis Eccleſiaſticæ habitus eſt inveſtigator induſtrius & diligens. Is cùm vidit Gallicanam Declarationem eo imprimis commendari quòd niteretur Conſtantienſibus decretis, ſtatim vetuſtos quoſdam codices Concilii Conſtantienſis, a ſe hinc inde exquiſitos, ſibique optimæ notæ viſos, vulgavit, ut concuſſo Declarationis fundamento, ipſa Declaratio rueret. Sed præterquam quòd, & horum Mſſ. αὐθεντίαν licet ſuſpicari, & Schelſtratus non ſatis probat acta Conſtantienſia antea vulgata, à Baſileenſibus fuiſſe adulterata; dici poteſt parva eſſe & nullius momenti ea quæ in hodiernis codicibus notat ut mutila & interpolata. Vid. Lib. v. Adi quoque diſſertationem Gallicam, cui titulus eſt: *Eclairciſſement ſur les Conciles généraux*, &c. quâ D. ARNAULD exagitat & egregiè confutat Schelſtrati abſurdas cavillationes.

licà Traditione manantem. Atque ea me dicturum confido, quæ Diviſio Operis in duas Partes. *planè ſufficiant ut hæc duo probentur: Primum doctrinam Gallicanam verè Catholicam eſſe, & ab omni cenſurà ac notà liberam: tum eam doctrinam abſolutè eſſe veram; ac ſi cenſura adhibenda ſit, adverſam ſententiam eà animadverſione dignam. Addam Corollarium, quo clarum perſpectumque ſit, Primatum Beati Petri, & Romanæ Sedis, doctrinà Gallicanà non modò non obſcuratum, verùm etiam illuſtratum, confirmatumque eſſe; tum cenſores noſtros ad eum Primatum propugnandum, falſa & dubia cum certis æquè congerentes, id omnino efficere, ut eam penitùs doctrinam convellant, quam ſe præ cæteris tueri glorientur.*

Speramus autem Lovanienſes, viros doctos ac pios, cùm hæc legerint, non modò ab iniquà cenſurà temperaturos eſſe, verùm etiam nobiſcum ultrò conſenſuros; certè coercituros, ſi quidem id valeant, Profeſſorem ſuum NICOLAUM DU BOIS, *qui cùm alia multa, tum illud præſertim æquè impotenter ac imperitè ſcri-* Conſul. xij. p. 69. *bit:* Excommunicatos nos eſſe, aut ſaltem in periculo ad cautelam (c) abſolvendos. *Romanos quoque & Italos credimus, ſi jam liberas voces, Chriſtianas tamen ac modeſtas, atque ab ipſà antiquitate depromptas audire ſuſtineant, non adeò exarſuros: Pontificem certè, cujus Majeſtatem in terris maximam, Majorum more tanto ſtudio, tantà religione ac fide colimus, facilè intellecturum, quàm ſincero cultu Sedem Apoſtolicam proſequamur; quippe quam invictam & immotam, non cæcà pietate, aut humanis ratiociniis, ſed manifeſtiſſimà veritate, ac traditionis robore, & Canonum haud minùs autoritate, quàm moderatione præſtemus. Neque verò velimus, quod Catholici omnes, ſummique Pontifices meritò perhorreſcant, Eccleſiæ, tanti corporis imbecille eſſe Caput, ipſum ſcilicet Romanum Pontificem; ſed firmiſſimum, valentiſſimum Conciliorum autorem, Principem, executorem, Canonum cuſtodem, atque ubi res poſtulet, æquum interpretem, & diſpenſatorem providum, imò etiam conditorem, fidei & Traditionis toto Orbe terrarum aſſertorem à Chriſto inſtitutum; denique adverſùs contumaces quoſque, ſive Epiſcopos, ſive alios, in Chriſti nomine, contemptæ Eccleſiæ præſentem vindicem. Quæ cùm in Romano Pontifice, ut à Chri-*

(c) *Ad Cautelam.*] D. DUBOIS verba referam. *Timendum vobis eſt*, inquit, *ne incideritis in excommunicationem; & conſequenter debetis petere abſolutionem, ad minimum eam quam Canoniſtæ vocant* AD CAUTELAM.

Digitized by Google

ſto profecta, veneremur; nihil quidquam ab ejus Sede metuimus, ſed ad Eccleſiæ pacem ceſſura omnia, Deo autore, confidimus. Nos enim hic non noſtra argumenta, ſed Majorum teſtimonia & acta referemus; eaque integra & tota, ne fraudi & inſidiis locus eſſe poſſit. Placuit enim in tantâ re perſpicuitati potius quàm brevitati conſuli; & acta quidem recenſemus, non Cleri Gallicani, aut Univerſitatis Pariſienſis (quanquam & hæc quoque, ut quæ cum Eccleſiæ Catholicæ, ſediſque Apoſtolicæ traditione conjuncta ſint) ſed ipſius Eccleſiæ: neque illa recondita aut latentia; ſed quæ in omnium ſint manibus, imò quæ ab adverſariis lecta, allegata, exſcripta ſint; ſed tantâ occupatione animorum, ut interdum non legiſſe, ſed curſim tranſiliiſſe videantur. Quæ ſi quis attenderit, rem confectam, judicatam, definitam dabimus Majorum ſententiis; neque, uti faciunt qui contra ſentiunt, Conciliaria Decreta cum Pontificiis, vel etiam Conciliaria cum Conciliaribus; Conſtantienſia ſcilicet, cum Florentinis aut Lateranenſibus collidemus, quod hæretici rideant; ſed quæ ad ſummam attinent, omnia coaleſcere, atque uni omnino formæ reddi demonſtrabimus; unde exiſtit illa dogmatum conſenſio, ac planè unitas, in cujus amorem admirationemque hoſtes Eccleſiæ, vel inviti rapiantur. Quòd ſi quid quæſtionis ſuperſit, fateantur omnes amicè diſceptari pertractarique debere, uti inter fratres decet, qui non ſua protervè tueantur, ſed communi ſtudio in unius matris Eccleſiæ autoritate acquieſcant.

Cæterùm eam ſecuti ſumus ſcribendi rationem, quæ maximè perſpicua ſit. Ipſam orationem, licèt per ſe continuam, in capita diſtinximus; probationes atque documenta in ſua quæque loca contulimus; præfixâ ſummâ juvamus memoriam, rerumque ſeriem indicamus. His quidem ſublevare conamur attentum diligentemque lectorem. Nam qui tantas res claras perſpectaſque eſſe volunt, etiamſi mentis aciem nec adhibere curent, atque oculos tantùm hàc illàcque circunferant, hos non modò ab hàc tractatione, ſed etiam ab omni Theologicâ graviorique re alienos eſſe decernimus.

Verbis autem utimur vulgatiſſimis atque notiſſimis, nihil ſcilicet veriti faſtidioſas aures, quæ nihil niſi ex Tulliano Terentianovè penu depromptum admittant, hujus eloquii plerumque imperitiſſimi. Nos profectò, ut non ſumus eorum numero, qui Theologicam veritatem nonniſi horridâ incultàque ac ſcholaſticâ ora-

Digitized by Google

tione explicari poſſe putant ; ſic ab iis abhorremus , qui ne id quidem æquo animo patiantur , novas res , novis deſignari vocibus. Itaque Inveſtituras , Hominium , Feudos , *aliaque hujuſcemodi tanquam venena horrent ; at dum refugiunt* Infallibilitatem , Superioritatem , *ejuſdemque generis in Scholà receptas uſitataſque voces , in eos ſe verborum circuitus induunt , unde evolvere ſe non poſſit oratio. Sed hæc ſatis ſurperque. Jam Cleri Gallicani acta reſeramus.*

Digitized by Google

APPENDIX
AD DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
DE
ECCLESIASTICA POTESTATE.

In quâ probatur DECLARATIONEM GALLICANAM ab omni cenſurâ eſſe liberam, & eam Romani Pontificis autoritati nihil nocere.

LIBER PRIMUS.

Id probatur ex profeſſione fidei, & Doctorum Catholicorum nobiſcum ſentientium autoritate.

CAPUT PRIMUM.

Cujus ſit generis ea quæſtio quam tractamus? Nullum hîc patere locum ad nos vel hæreſeos, vel erroris in fide incuſandos: profeſſio fidei à PIO IV. *edita ex Concilii Tridentini mente, ut vera & ſufficiens regula proponitur: articuli Pariſienſes anni* 1542. *adversùs* LUTHERUM *huic præluxerunt, ejuſdemque ſunt ſpiritûs.*

SOLET Eccleſia Catholica exortis erroribus ſtatim opponere plenam ac luculentam veritatis à Deo revelatæ declarationem, quâ nodum ipſum difficultatis expediat. Unde illud Beati Auguſtini. *Dicatur ergò verum, maximè ubi aliqua quæſtio, ut dicatur, impellit.* Sic ſacræ doctrinæ inſerviunt omnia, & per hæreſes quoque

Aug. lib. ij. de don. p. ſev. Tom. x. c. xvj. n. 40. p. 843.

Ibid. cap. xx. p. 851.

Ecclesia proficit. *Didicimus enim*, ut præclarè idem S. Auguſtinus addit, *ſingulas quaſque hæreſes intuliſſe Eccleſiæ proprias quæſtiones, contra quas diligentiùs defenderetur Scriptura Divina, quam ſi nulla talis neceſſitas cogeret.* Quâ diligentiâ fit illud, quod ait Vincentius Lirinenſis, *ut intelligatur illuſtriùs, quod anteà obſcuriùs credebatur.* Quare, cùm poſtremis hiſce temporibus Lutherani, & alii Chriſtianæ & Catholicæ unitatis æque ac veritatis hoſtes, Sedem Apoſtolicam tantâ inſaniâ oppugnârint, neceſſe planè erat ut Eccleſia Catholica, plenâ & clarâ fidei profeſſione, errorem elideret. Non quòd illi primi de Petri Primatu quæſtionem moverint; nam Wicleſiſtæ & Huſſitæ jam, & anteà Valdenſes & Photiani ſeu Græci in eam petram impegerant. Sed cùm hæretici hujus temporis in ſacro-ſanctam poteſtatem vehementiſſimè debacchentur, ipſa veritas poſtulabat ut, quâ perſpicuitate ac plenitudine Eccleſia Catholica cæteros articulos Luthero & Calvino adverſos proponebat; veram quoque & antiquam de Primatu Petri, ejuſque ſucceſſorum Romanorum Pontificum profiteretur fidem. Huc enim vel maximè pertinebat illud à jure deſumptum, & in hoc argumento ſæpè conſiderandum: *Error cui non reſiſtitur, approbatur; & veritas* (maximè laceſſita & impetita) *cùm minimè defenſatur, opprimitur.* Quod à Felice III. in cauſâ fidei primò pronuntiatum, ac deinde in iiſdem cauſis ab ejus ſucceſſoribus, & ab omnibus Doctoribus magno conſenſu frequentatum eſt.

Vinc. Lirin. comm. j. c. xxxij. Tom. vij. Bib. Pat. p. 259.

Decr. diſt. lxxxiij cap. *error.*

Fel. III. ep. j. ad Aca:. Tom. iv. conc. p. 1051.

Hinc Pius IV. poſt Concilium Tridentinum plenam fidei profeſſionem edidit, quâ omnes articuli à novis hæreticis oppugnati ad ſacræ Synodi mentem exponantur. De Sede verò Apoſtolicâ hæc habet: *Sanctam, Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam Romanam, omnium Eccleſiarum matrem ac magiſtram agnoſco, Romanoque Pontifici Beati Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſori, ac* Jesu Christi *Vicario veram obedientiam ſpondeo ac juro.* Hâc fide, qui intra Eccleſiam ſunt, ad Eccleſiæ dignitates ipſaſque adeò Epiſcopales cathedras promoventur: hâc fide qui extra ſunt, ad Eccleſiæ Catholicæ caſtra revocantur. Si quid ultrà ad fidei plenitudinem exigitur, decipitur Eccleſia; decipiuntur hæretici ad Eccleſiam quotidie hâc fide redeuntes; & Catholica veritas à Catholicis quoque Pontificibus proditur. Hæc verò ſunt de quibus nulla inter Catholicos controverſia eſſe poſſit. Hâc ſtante fidei ſummâ, cætera, quæ deinde incurrunt, jam non in fide, ſed in quæſtione ſunt poſita, inter Catholicos pacifico animo diſceptanda. Quarè Clerus Gallicanus ea, ut ſibi certa, ut Eccleſiæ Gallicanæ familiaria, ut Eccleſiæ univerſæ utilia, ut ab ipſâ antiquitate deprompta, non ut eâdem fide credenda proponit. Habent hoc maxima quæque etiam myſteria, ut cùm de ſummâ conſtet, de modo tamen innoxiè, imò etiam utiliter diſputetur. Sic de modo exponendæ Apoſtolicæ poteſtatis, cùm de re apud omnes conſtet, amico & fraterno animo quærere nos oportet.

Vid. Pii IV. fid. prof.

Hanc verò fidei Catholicæ ſummam à Clero Gallicano fundamenti loco ſincerè eſſe poſitam, nemo negaverit; cùm Romanos Pontifices *Petri ſucceſſores, Chriſtique Vicarios* ubiquè prædicent; cum *Primatum Beati Petri, ejuſque ſucceſſorum Romanorum Pontificum, à Chriſto inſtitutum, iiſque debitam ab omnibus Chriſtianis obedientiam*, atque in iiſdem, utpotè *Chriſti Vicariis, rerum ſpiritualium plenam poteſtatem* agnoſcant.

Decl. Gall. præf. & cap j. & ij.

Quod in fidei profeſſione eſt ſcriptum : *Sanctam, Catholicam & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam, omnium Eccleſiarum matrem ac magiſtram* eſſe, quidam ipſam univerſalem Eccleſiam intelligunt ; quæ proinde propriè, ac ſtrictè, ut aiunt, *Catholica* ſit, quæ verè *Apoſtolica*, quòd Apoſtolicâ ſucceſſione gaudeat ; quæ *omnium Eccleſiarum* particularium, uti omnium fidelium *magiſtra & mater* meritò apelletur, quæ & Romana ſit, vel maximè quòd Sedem Romanam ac Petri cathedram Principem fidei & Caput communionis agnoſcat.

Alii Romanæ, Catholicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ nomine, deſignatam volunt Sedem ipſam Romanam à Petro & Paulo fundatam, verèque Apoſtolicam, Catholicam quoque, eo ſenſu, quòd *ab eâ in omnes veneranda communionis jura dimanent* : omnium Eccleſiarum matrem ac magiſtram, quæ nos lacte alat doctrinæ ſalutaris, eamque tradat quâ vivamus omnes, Romanam fidem. Quis hæc non fateatur ? Quis pro his non fundat ſanguinem ? Et utrumque ſenſum, ut ſummâ & ſententiâ unum, ſuâ Declaratione complexi Patres Gallicani, *Sedis Apoſtolicæ in quâ fides prædicatur, & unitas ſervatur Eccleſiæ, venerandam omnibus gentibus majeſtatem* colunt ; & *in fidei quoque quæſtionibus præcipuas Summi Pontificis eſſe partes, ejuſque decreta ad omnes & ſingulas Eccleſias pertinere* profitentur. Quid plura poſtulas ? Non *præcipuam*, inquis, ſed *ſolam* atque in ſe omnia continentem ejus autoritatem neceſſe eſt agnoſcamus ; & ab *ipſo ut capite ...... accipere Patres in Conciliis Œcumenicis congregatos, quòd ſine errore recta decidant*. Hanc fidei ſummam eſſe prædicas, quâ everſâ omnia quatiantur ? Addis tu quidem ad fidem Eccleſiæ : nova profers : nos refugimus : nos à Spiritu Sancto doceri credimus in Synodis Œcumenicis Domini Sacerdotes ; quòdque recta decidant, non à Summo Pontifice accipere ; ſed à Spiritu Sancto, quo autore dicant illud Apoſtolicum : *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis* ; ſed à Chriſto Doctore à quo audierint : *Ego vobiſcum ſum*. Hæc tu interpretaris peſſimè, ut nos quidem credimus. Verùm ea quæſtio tantiſper in ſuſpenſo ſit, interim id audias velim. Sanè non ignorabant Summi Pontifices, in Eccleſiâ Catholica, de his rebus maximas eſſe quæſtiones, nec verba deerant quibus multiplices nodos amputarent. Hæc omiſerunt : Romano Pontifici veram deberi obedientiam decreverunt : id profitendæ fidei ſufficere cenſuerunt.

Ep. Conc. Aquileian. 381. tom. ij. p. 999.

Decl. Gall. Præf. & cap. iv.

Cenſ. Strigon. vid. Doct. Lov. p. 1. & 90.

Act. xv. 28. Matt. xxviij. 20.

Majores quidem noſtri jam idem ſenſerant. Anno enim 1542. poſteaquàm Lutherana peſtis in hoc quoque Chriſtianiſſimum Regnum graſſari cœpit, Doctores Pariſienſes, collectâ Facultate, hos articulos edidere.

XVIII. *Tenetur quilibet Chriſtianus firmiter credere unam eſſe univerſalem Eccleſiam, in terris viſibilem, quæ in fide & moribus errare non poteſt, cui omnes fideles, in iis quæ ſunt fidei & morum obedire aſtringuntur.*

XXII. *Certum eſt Concilium generale legitimè congregatum, univerſalem repræſentans Eccleſiam, in fidei & morum determinationibus errare non poſſe.*

XXIII. *Nec minùs certum eſt unum eſſe Jure Divino Romanum in Eccleſiâ Chriſti militante Pontificem, cui omnes Chriſtiani parere tenentur.*

D'Argentrè coll. jud. &c. tom. j. p. 413. & ap. Dried. tom. iij. fol. 171.

Hæc fidei teſſera ab Epiſcopis & Eccleſiis omnibus Gallicanis tradita, Regiâ quoque autoritate *, atque omnium Ordinum conſenſu excepta, di-

* Franciſci I.

vulgata & cuſtodita eſt. Vides quàm diverſis verbis de Eccleſiâ ac Synodis Œcumenicis, deque Summo Pontifice egerint: *Eccleſiam & Synodos errare non poſſe* dicunt: at *Summo Pontifici Jure Divino ab omnibus Chriſtianis eſſe parendum.* Hæc ſine conſilio ita diſtincta ſcilicet? Neutiquam. Non condebant, ſed tradebant fidem; quæ cuique competerent, non ex privatis opinionibus, ſed ex communi omnium ſenſu tribuebant. Sic factum, ut iiſdem quoque verbis Romanus Pontifex Pius IV. Sedis ſuæ autoritatem aſtrueret, & quidem cætera omitteret, nihil verò aliud jure Divino, quàm *veram obedientiam* poſtularet.

At illa obedientia, inquis, omnimodam ſuperioritatem, atque ipſam adeò infallibilitatem infert. Iterùm atque iterùm admoneo, ad communem fidem addis tua: ad ea quæ conſequi putas, longâ nos & dubiâ, imò etiam falſâ argumentatione deducis; atque id ex tuis quoque rationibus efficiam clarè. An enim contendes obediendum nemini, qui non ſit infallibilis; non Epiſcopo, non Synodo Provinciali, non Nationali, non Legato Apoſtolico, non denique ipſi Pontifici, niſi de fide *ex Cathedrâ* decernenti? Abſurdum. Nullumne ergò diſcrimen inter Papam & alios? Certè maximum. Nam aliis ſuus quiſque grex; Papæ omnes obedire oportet; & id ſignanter ipſa fidei profeſſio ab omnibus poſcit. Quid, ſi quis jam dixerit, eò quòd Romano Pontifici Jure Divino ab omnibus obedientia vera deberi fide Catholicâ credatur, quidquid ille ſcripſerit, edixerit, juſſerit, quocunque in negotio, in jure, in facto, in Eccleſiâ, in Republicâ, nihil niſi obediendum eſſe; neque unquam obrepi poſſe, aut mala ſuaderi, occupatiſſimo licèt; ſed ſtandum ubique jubentis voluntati, in eoque veram repoſitam eſſe pietatem? Inſaniat, inquis. Certè. Ergò illi obedientiæ tam juſtæ, tam neceſſariæ, ſua quoque adhibenda cautio eſt. Quænam illa ſit; quouſque pateat; quid Concilia; quid Canones; quid ipſi Romani Pontifices; quid denique Scriptura & Scripturæ interpres Traditio poſcat; quoniam ambigua res eſt, pacificè & amicè quærere; non ſtatim omnia clamoribus miſcere nos deceat. Atque interim certum eſt à Pio IV. Pontifice confeſſionem fidei requirente, ea ſelecta eſſe verba, quæ quæſtiones omnes in Scholis quidem Catholicis utrinque diſputatas, relinquant integras; quæ autem ad fidem ſpectent, apertè & ſine ullâ tergiverſatione decidant.

CAPUT II.

De PII IV. *profeſſione diligentiùs quæritur : in Synodo Tridentinâ conſultò omiſſa quæ inter Catholicos controverſa eſſent :* PALAVICINUS *Cardinalis teſtis adducitur : de Florentinâ formulâ, quòd* ROMANUS PONTIFEX REGAT UNIVERSALEM ECCLESIAM, *Tridenti in medium allatâ, atque omiſſa, ne noſtra ſententia vel ſub dubio læſa videretur : Claudii* SANCTESII, *&* CAROLI *Cardinalis* LOTHARINGIÆ *epiſtolæ :* PII IV. *reſponſum egregium : Ea tantùm in Concilio Tridentino definienda, in quæ omnes Catholici conſpirarent.*

NEQUE verò mirum eſt in profeſſione orthodoxæ fidei à Pio IV. prætermiſſa eſſe illa, quæ inter Catholicos controverſa eſſent, cùm eam profeſſionem ex Concilii Tridentini decretis, & ad eorum mentem eſſe à ſe editam ipſe teſtetur. Cui quidem Concilio, atteſtante Palavicino (*a*) è Societate Jeſu Cardinali, illius Synodi nobili Hiſtorico, idque centum in locis, nihil fuit antiquius, quàm ut à controverſis in Eccleſiâ Catholicâ quæſtionibus abſtineret; quod quidem vel ſtudioſiſſimè, in eâ quam tractamus quæſtione, factum eſſe idem Hiſtoricus profitetur. Scribit enim ſic, Joanne Giattino, ejuſdem Societatis interprete: *Potiſſima Legatorum* (Pontificiorum) *cautio fuit, ne dum ageretur de rebus unde videbantur vincula poſſe injici manibus Pontificiis, impingeretur in ſeditioſam quæſtionem de prærogativâ inter ipſum & Concilium.* Hæc autem ad Pii IV. Pontificatum pertinent; cùm poſtea, eodem Pontifice, de Sacramento Ordinis ageretur, inſtarentque permulti, Hiſpani præſertim, quibus ſe noſtri adjungebant, definiendum eſſe Juriſdictionem Epiſcopalem à Chriſto immediatè eſſe profectam, Legati poſtulabant, ut quemadmodum de Epiſcopis, ita etiam de Papâ vera exponeretur fides, & jam aliqui Canones noſtris propoſiti erant. *Tum Cardinalis Lotharingus ad ſe Paleotum* (b) *accivit, eique ſignificavit ſe*

Palavicin. Hiſt. Conc. Trid. Lib. xix. cap. xj. p. 113. edit. Antuerp. 1673.

Pal. ib. cap. xiij. p. 127.

(a) *Palavicino.*] Is ſcriptor Italus ſanè elegans hiſtoriam Concilii Tridentini ſcribere aggreſſus eſt, ut hiſtoriæ FRA-PAOLO mendaciſſimæ, (hanc enim notam non ſemel injicit) ſuam ſinceriorem opponeret. Multis videtur Palavicinus, in tractandis controverſiis prolixior & à partium ſtudio non tam expeditus quam decet hiſtoricum. Sæpe FRA-PAOLO multa peccantem caſtigat optimè; interdum in leviſſimos errores, ſi tamen errores ſunt, cenſoriam ſeveritatem exercet. Cæterùm valde utilis eſt Palavicini hiſtoria. Non enim FRA-PAOLO is eſt, cui nos in omnibus credere oporteat, ut neque alii quidam hiſtorici, qui in exſcribendis rebus Concilii Tridentini, ipſo FRA-PAOLO indiligentiores fuerunt. P. LE COURAYER in ſuis notis ad hiſtoriam FRA-PAOLO nonnunquam Palavicinum reprehendit immeritum.

(b) *Paleotum.*] PALEOTI Juriſ-conſultus nobilis, in Concilio Tridentino de Romanâ ſede optime meritus, à Pio IV. ad Cardinalatum evectus eſt. Multos habemus PALEOTI libros piè doctèque ſcriptos, & imprimis tractatum cui titulum fecit, *de bono ſenectutis.* Hujus viri laudum pars eſt non minima, quòd familiaris fuerit SS. Carolo Borromæo, Philippo Neræo, & ferè omnibus, qui hoc ſæculo ſanctitatis & doctrinæ gloriâ floruerunt.

non potuiſſe, quantàvis adhibitâ diligentiâ, ſuos & Epiſcopos & Theologos, (Gallicanos ſcilicet, quorum ipſe dux anteſignanus eſſet) *adducere ad decretum illud canoneſque acceptandos, quòd imprimis non admittebant ea verba*, INESSE POTESTATEM SUMMO PONTIFICI REGENDI ECCLESIAM UNIVERSALEM, *cùm illa officerent ſententiæ neganti eum eſſe ſuperiorem Concilio; ac proinde, loco* ECCLESIAM UNIVERSALEM, *ponendum eſſe*, OMNES FIDELES ET OMNES ECCLESIAS.

Neque tamen noſtri ignorabant ea verba à Concilio Florentino, Græcis quoque approbantibus, in decreto unionis eſſe edita, atque optimo ſenſu, neque ipſis repugnante intelligi poſſe, uti poſtea videbimus. Sed cùm in diverſam ſententiam ab adverſariis ea verba traherentur, noſtri Epiſcopi ac Theologi ſummo conſenſu vehementiſſimè refugiebant. Adeò verebantur ne, vel ambiguis verbis, ab antiquâ atque animis penitus infixâ doctrinâ
Ibid. diſcedere viderentur. Quorum ſententia à Paleoto perlata ad Legatos & ad Pium IV. ſtatim perſcripta eſt. Neque ita multo poſt Regis Chriſtianiſſimi Oratores, Legatos Pontificios eâ de re conveniunt. Quid autem egerint narrat Lanſacius unus Oratorum, duabus epiſtolis ad Liſlium Romæ Legatum. Sed præſtat audire ipſum Cardinalem ita referentem.

(Lett. de Lanſ. &c. mem. pour le Conc. de Trente p. 379-381. Pal. loc. cit. cap. xiv. p. 131.)

Tum, inquit *Ferrerius* (Oratorum unus) *quaſi pro certiſſimo poſuit, Concilium ſupra Romanum Pontificem eſſe; religionem & Eccleſiam Gallicanam non modò id ſentire, ſed profiteri, & jurejurando affirmare, tanquam articulum neceſſarium; idque jure optimo ex Conſtantienſis Concilii autoritate: praſcribi quidem ſibi in mandatis regiis, ne hujuſmodi controverſiam excitarent, ſed ſimul ne liberum ſinerent aditum cuilibet verbo, quod illi ipſorum religioni opponeretur; ac propterea hujus rei declarationem à ſe retardatam fuiſſe, donec ab ipſo tempore ac negotio cogerentur.* Ad hæc verò Legati, Pontificiam quidem ſupra Concilium autoritatem efferre; Concilii Conſtantienſis decreta interpretari; apertè ſignificare ſe minimè à propoſito diſceſſuros. Cæterùm in ſpeciem iſta; cùm & viderimus, quàm in eum ſcopulum impingere vererentur; & certum ſit ea verba, quæ noſtros movebant, in Synodi decretis conſultò prætermiſſa eſſe.

Neque id ſine conſcientiâ Pii IV. factum eſſe, cùm ex ſe perſpicuum eſt; tum ſi quis addubitet, idem Hiſtoricus memorat. Eo namque teſte, Pius IV. eâ de re monitus ita reſcripſit, ut quanquam rationibus Florentinum de-
Ib. cap. xv. p. 136. cretum tuebatur, *ſubderet tamen, ubi arduitas in eo quoque oſtenderetur ſine diſſidio inſuperabilis: ſatis futurum Pontifici, ſi nec de ſua, nec de Epiſcoporum poteſtate quicquam exprimeretur*, ILLIS TANTUM EDITIS DEFINITIONIBUS, IN QUAS PATRES UNANIMI CONSENSU CONSPIRARENT. Quominùs admirêre, in fidei profeſſione non eſſe appoſitam illam formulam ab eo Pontifice, qui ab eâ quoque in Synodi Tridentinæ decretis abſtineri voluerit.

Cæterùm quod Pius IV. ſcripſit, *ut ea definitiones ederentur, in quas Patres, unanimi conſenſu conſpirarent*, id verò tantâ Sede, tantoque Pontifice digniſſimum fuit. Neque enim in fidei decretis, quid privati quique ſeorſim ſentiant; ſed quid communis Traditio omnes doceat, attendendum eſt. Quarè Pius IV. non agit pugnaciter, neque ea ſibi tribuenda contendit, quæ multi privato ſenſu, ſed quæ omnes communi fide tribuerent, atque

à formulâ Florentinâ, rectâ licèt, ſi benè intelligatur, ſed tamen dubiâ, Gallis in tantâ re omnem ambiguitatem recuſantibus, temperandum putat.

Quid autem Gallos noſtros ad eam formulam Tridenti omittendam, moverit, unus, omnium quotquot in ea Synodo aderant Pariſienſium Theologorum doctiſſimus & ſanctiſſimus Claudius Sanctesius *(c)*, poſtea Ebroicenſis Epiſcopus, fidei Catholicæ adversùs Lutheranos & Calviniſtas, ſcriptis quoque editis, defenſor egregius, lucidiſſimè demonſtrabit. Is enim ad Claudium Eſpencæum *(d)* Doctorem item Pariſienſem, virum eâ ætate doctrinæ ac pietatis laude commendatiſſimum, hæc ſcribebat 15. Junii 1563. quo tempore hæc Tridenti maximè tractarentur: *Rogo ut reſcribas an placeat Papam definiri & appellari* PASTOREM UNIVERSALIS ECCLESIÆ, HABENTEM PLENAM POTESTATEM REGENDI ET PASCENDI UNIVERSALEM ECCLESIAM. *Neque hîc ignoramus nonnullos Romanos Pontifices ita locutos eſſe, & id recto ſenſu dici poſſe; ſed quæſtio eſt, an in Concilio tam celebri, quàm iſtud eſt, determinari poſſit abſque periculo, ne, quod aliquos velle videmus, hæc verba trahantur in eam ſententiam quæ Concilium Papæ ſubjicit.* Vides apertè non modò quid noſtri refugerint, ſed etiam à quo poſtea Tridentina Synodus, Romano Pontifice autore, temperârit.

Mem. pour le Conc. de Trent. p. 442.

Et eam quidem formulam ex Florentinâ Synodo ſumptam in eâdem epiſtolâ teſtatur Sanctesius. Sed noſtri, Baſileenſi Synodo addicti, Synodum Florentinam eò factam putabant, *ut Romani Pontifices non Concilio tantùm, ſed etiam omni reformatione ſuperiores eſſent.*

Atque in hac ſententiâ cum cæteris Epiſcopis Cardinalem etiam Lotharingum *(e)* fuiſſe, docet ea epiſtola, quam his temporibus ad Bertonem ſuum

(c) *Claudius Sanctesius,*] quem *hæreticorum flagellum* vulgò appellabant, inter omnes ſui ævi controverſiſtas, cùm doctrinæ ubertate, tùm argumentorum vi ac pondere primas tenuit. Libros edidit ſanè multos & eruditos; ſed præ cæteris commendationem habet apud omnes ille tractatus quem ſcripſit de Euchariſtia. Interea dolemus priſcum hujus viri ſplendorem non levibus maculis & ignominiis aſperſum fuiſſe. Is enim *Legæ* furoribus agitatus & excæcatus laudavit ſceleſtum facinus, quo Jacobus CLEMENT Henrico III. necem intulit: ipſe hunc regem, atque adeò Henricum Magnum omnibus maledictis laceravit, tantâ pertinaciâ, ut, niſi Cardinalis Borbonius & nonnulli Epiſcopi Henricum Magnum deliniviſſent, hic capitis pœnam in ſe conſtitutam tuliſſet; pro quâ, in carcerem perpetuum conjectus, ibi non multò poſt diem obiit ſupremum. Vid. Thuan. Hiſt. Lib. lj.

(d) *Eſpencæum,*] qui cum Sanctesio erat in famulatu Cardinalis Lotharingi, ea laus ſingularis commendat, quòd animi lenitatem, à quâ tum abhorrebant Sorbonici Doctores ſtudioſiſſimè coluerit. Dicunt quidem Eſpencæum hæreticis plus æquo faviſſe in trium Ordinum comitiis Aureliæ habitis, & in Piſſiaco colloquio; quia nempe, multis vociferantibus cogendos eſſe vi & armis hæreticos, ille, quantùm potuit, obſtitit. Veruntamen hæc duo conjuncta habuit, integerrimi Catholici veram pietatem, & miram hanc morum amœnitatem, quam rarius docti aſſequuntur. Ut in vitâ, ſic fuit in oratione dulcis ac lenis; neque ullus eſt illius ævi ſcriptor, qui lectores æquè delectet ſermonis elegantiâ & ſuavitate.

(e) *Cardinalem Lotharingum*] Principem magnificum & munificum quis non novit? Hunc Romani vocabant *Papam Ultramontanum*; quippe qui eum viderent divitiis abundantem, inſuper ſuâ autoritate omnia apud Gallos poſſe. Erat in eo viro multa ſermonis comitas & affabilitas; ſed ferocitas & arrogantia, ſi qui forte ipſi obſiſterent. Eloquentiæ laude celebrabatur & in adminiſtrandis negotiis multâ ſolertiâ. Adfuit Concilio Tridentino, Gallicanæ doctrinæ primùm defenſor egregius; deinde factus remiſſior, non interceſſit ut ne conderentur plurima decreta Regis & Regni juribus contraria. Hæretici, quos vehementer exagitabat, eum accuſabant (utinam non verè) quòd in ſe uno multorum Archiepiſcopatuum, Epiſcopatuum & Abbatiarum reditus congeſſiſſet, quibus affectaret opulentiam prope Regiam, quæ Apoſtolorum ſucceſſore minus digna videretur. Et quidem in Concilio

Lett. du Card. de Lorr. à Bret. ſon Sec. ib. p. 556. Secretarium, tum Romæ Cardinalis nomine agentem, dedit. Quâ quidem epiſtolâ hæc ſummo Pontifici ſuo nomine ſignificanda ſcribit: *Quòd ad illum titulum ſpectat quem Summo Pontifici ex Florentinâ formulâ dare ſatagunt; ſe quidem Gallum; neque inficiari velle ſe in Pariſienſi Univerſitate educatum, in quâ doceatur Concilii autoritatem Pontificiâ ſuperiorem eſſe, atque hæreſis notentur qui contrà ſentiant, & totam Galliam in Concilii Conſtantienſis, ut Œcumenici, decreta omnia conſentire, Baſileenſem ſequi, Florentinam, neque Œcumenicam, neque legitimam habere; certumque Gallis mortem pati potiùs quàm ſe ab eâ ſententiâ dimoveri ſinant. Quare abſtinendum jam eſſe ab iis vocabulis, ac Theologos quidem ad cœlum uſque vocem ſublaturos: regni privilegia hâc veritate niti; ita ſubverti omnia, ſi contraria ſententia ſtatuatur: expectare verò ut Gallorum ullus Antiſtitum in id conſentiat, ſtultum, errorem eſſe. Oratores quoque regios ſolenni conteſtatione queſturos, ac Schiſmatis initium imminere.*

Quibus omnibus liquet quo tum loco res eſſent, & noſtros quidem omnes, in antiquâ Pariſienſis Academiæ, totiuſque adeò Eccleſiæ Gallicanæ ſententiâ publicè perſtitiſſe, idque Pio IV. renunciatum eſſe; atque adeò abfuiſſe noſtros ab illo decreto probando, quòd Pontificiam ſuperioritatem adſtrueret, ut Florentinam quoque formulam, quâ illam adſtrui quibuſdam videretur, omitti vellent; Pontificem verò in ea omnia ita conſenſiſſe, ut ab eâ formulâ, non modò in Synodo Tridentinâ, verùm etiam in edendâ fidei profeſſione conſulto abſtineret.

CAPUT III.

Circa Florentinam formulam ſolennis diſtinctio: quòd Romanus Pontifex regat univerſalem Eccleſiam DISTRIBUTIVE, *non* COLLECTIVE: *de eâ diſtinctione* ANDREÆ DUVALLII *locus: ea diſtinctio non merè Scholaſtica, ſed à Concilio Conſtantienſi* MARTINO V. *expreſſè approbante, deprompta.*

UT autem pleniùs intelligatur rectus ille bonuſque ſenſus, quem in Florentinâ formulâ noſtri etiam agnoſcerent, placet interpretem, haud ſanè ſuſpectum adhibere, Andream Duvallium, qui inter Theologos Pariſienſes antiquæ ſententiæ abolendæ primus autor extiterit, ac *Duvalliſtas* ſuo nomine fecerit. Is verò refert Eugenii IV. ac Synodi Florentinæ verba in decreto unionis quibus definitur: *Romano Pontifici, ut Chriſti Vicario, Petri ſucceſſori, totius Eccleſiæ Capiti, omnium Chriſtianorum Patri, ac Doctori, paſcendi, regendi, gubernandi, univerſalem Eccleſiam plenam poteſta-*

Tom. xiij. Conc. poſt Seſſ. xxv. Conc. Flor. p. 515.

Tridentino, cùm res eo deveniſſet ut canon brevi condendus videretur, quo caveretur ne quis deinceps plurima Beneficia poſſideret, dixit ſtatim Lotharingus ſe uno Rhemenſi Archiepiſcopatu fore contentum. Sed hoc, ſive propoſitum, ſive, ut multi volebant promiſſum, nunquam ille explevit.

tem

tem à Chriſto eſſe traditam. Sic autem interpretatur : *Satis*, inquit, *conſtat Concilium Florentinum, autoritatem Papæ ſupra Concilium non definiviſſe. Nam etſi definiat eum eſſe Chriſti Vicarium, totius Eccleſiæ Caput, & à Chriſto illi traditam poteſtatem regendi univerſalem Eccleſiam ;* HOC TAMEN NEMO EORUM QUI CONTRA SENTIUNT NEGAT. *Illius enim poteſtatem in Eccleſiam univerſalem, ubique locorum diffuſam admittunt, & omnium Chriſtianorum Patrem & Doctorem eum agnoſcunt ; ſed contendunt Concilium non propterea definiviſſe eum in Eccleſiam univerſalem, quatenus eſt* LEGITIMÈ CONGREGATA, ET EST IN CONCILIO ALIQUO GENERALITER PER SUOS PRÆLATOS UNITA ET CONSENTIENS, *poteſtatem habere. Tunc enim, inquiunt, Eccleſia univerſalis eſt totum quoddam, in quamlibet ſui partem, etiam præcipuam, qualis eſt Romana Eccleſia, autoritatem habens : ideòque cùm nomen hoc* (univerſalis Eccleſia) *dupliciter ſumatur*, DISTRIBUTIVÈ *quidem pro omnibus Eccleſiis per Orbem diffuſis, &* COLLECTIVÈ, *id eſt pro Concilio generali ; priori modo, aiunt, Concilium Florentinum definiviſſe Summum Pontificem in Eccleſiam univerſalem habere autoritatem, non tamen poſteriori.* Perſpicuè ille quidem, ut ſolet. Cæterùm illa diſtinctio *diſtributivè*, *collectivè*, ne vana ac nimis Scholaſtica videatur, eam adversùs Wicleſum Synodus Conſtantienſis & Martinus V. totaque Eccleſia Catholica docuit.

Duv. tract. de ſup. R. P. aut. part. iv. quæſt. vij.

Sic certè ſtatuit Seſſione VIII. Conſtantienſe Concilium : ſic repetitum legimus decretali, *inter cunctas*, quam contra Wicleſum, Sacro Concilio Conſtantienſi approbante, Martinus V. edidit. Propoſitio Wicleſi XLI. *Non eſt de neceſſitate ſalutis credere Romanam Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias. Error eſt, ſi per Romanam Eccleſiam intelligat univerſalem Eccleſiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negaret Primatum Summi Pontificis ſuper alias Eccleſias particulares.* En illud *diſtributivè* à Concilio Conſtantienſi & Martino V. disertè probatum : en quo ſenſu tanta Synodus, tantuſque Pontifex decernant Pontificiam poteſtatem in Eccleſiâ primam & ſupremam eſſe ; hoc eſt ita ſupremam, non quòd ſit ſuper omnem conjunctim & *collectivè*, ut aiunt, Eccleſiam ; ſed quòd ſit ſuper omnes Eccleſias particulares ſeparatim ac *diſtributivè* ſumptas. Hæc tamen, ſi placet, non urgeamus adhuc totis viribus : ſit tantiſper in ſuſpenſo quæſtio, an Pontifex adunatæ, & ex toto Orbe collectæ Eccleſiæ obediat, an imperet : Concilii Conſtantienſis decreta taceamus, & illam à Concilio in Pontifices, etiam in fidei cauſis aſſertam poteſtatem. Certè Concilium Florentinum in decreto unionis eâ voce utitur, quæ utrique ſententiæ poſſit accommodari ; adeò ab alterutrâ condemnandâ abhorrebat.

Tom. xij. Conc. pag. 265.

Atqui illud eſt unionis decretum, quo Conſtantienſia & Baſileenſia decreta penitùs eliſa eſſe, & Cajetanus & Bellarminus poſtea, & nunc Lovanienſes aliique inclamant. Nos ultima decreti verba, quæ nobis favent, conſultò prætermittimus, & in alium rejicimus locum : ea tantùm promimus, quibus nos maximè urgeri putant, atque in his ipſis verbis à noſtrâ ſententiâ condemnandâ ſtudioſiſſimè temperatum fuiſſe luce clarius, atque ipſo Duvallio fatente, intuemur.

Doct. Lov. & Diſq.

Quid ad hæc reſponderi poſſit haud equidem intelligo. Certè enim decreta Conſtantienſia præceſſerant, & Florentini Concilii tempore Baſileenſe

habebatur, & de poteſtate Concilii ſupra Papam, vel Papæ ſupra Concilium, ſummâ utrinque contentione agebatur, & eâ diſputatione omnia perſonabant: an Romanus Pontifex ita toti præeſſet Eccleſiæ, ut adunatâ quoque & collectâ ſuperior eſſet: an ita, ut omnibus quidem particularibus præſtaret Eccleſiis, ſed in unum congregatis, & generale Concilium facientibus obediret? Quid ergò quæſtione ortâ factum oportuit, ſi decidi placebat? An non Florentinis & Eugenio IV. idonea verba ſuppetebant, quibus alteri parti omne præcluderetur effugium? Cur ergò adhibent communes utrique parti voces? Nempe rem in integro ſaltem relinqui volebant, quodque in confeſſo eſſet Pontifici aſſerebant: ſummam illam in Concilio poteſtatem omittebant, quam ſi ipſi, vel maximè admitterent, neque Græcis unquam, neque reliquæ Eccleſiæ probaturi eſſent.

Et tamen illa etiam in Florentino Concilio inter utramque ſententiam librata, ac temperata verba, poſtquàm Pontificiæ ſuperioritatis aſſertores ea ſibi planè ſavere jactârunt, non modò Epiſcopi ac Theologi Gallicani, verùm etiam tota Synodus Tridentina, & ipſe Pius IV. cùm in Synodi decretis, tum in fidei profeſſione omiſſa voluêre: ne ſcilicet parum veritati conſulerent, ſi cuiquam videri poſſent, definire voluiſſe ea, quæ in Scholis utrinque diſputata, non ſatis firma, conſtanſque Traditio attuliſſet.

Quod quidem divino planè conſilio factum eſſe conſtat. Cùm enim hæ duæ formulæ, illa Florentina ſcilicet, & iſta Pii IV. re ac ſummâ conveniant, eundemque Primatum alia aliis verbis, ambæ tamen pariter ac ſufficientiſſimè prædicent, ſanè oportebat anteferri eam, quæ cùm hæreticos æquè convelleret, Catholicis aptior, congruentiorque haberetur; ut quemadmodum veritas, ita etiam pax & charitas in Eccleſiâ Catholicâ coleretur.

Neque noſtros quidquam amplius flagitaſſe Palavicinus refert. Tametſi enim poſt Conſtantienſes Canones ſententiam ſuam ad fidem pertinere crederent, ſimul intelligebant, aliud eſſe quod ipſis videretur, aliud quod toti Eccleſiæ Catholicæ definiendum putarent. Quare ſovere pacem & Catholicos omnes charitate complecti æquum arbitrabantur. Quæ quidem ſecuti eorum ſucceſſores, in hâc poſtremâ Declaratione, ſimul & avitam ſententiam Eccleſiæ Catholicæ, ne quid jam dicamus ampliùs, utilem defenderunt, & ab omni prorsùs cenſurâ temperârunt.

At in eos tam doctos, tam modeſtos, tam paci Catholicæ conſulentes, Strigonienſis Archiepiſcopus, aculeatæ cenſuræ gladium ſtringit; eorum articulos abſurdos, deteſtabiles, ſchiſmaticoſque pronuntiat, ut eam doctrinam, quam viſam, agnitam, inculcatam, tot Pontifices, tot Synodi intactam ſaltem illæſamque reliquerint, unus ille audacior, validiorque conficiat.

CAPUT IV.

Ex antè dictis probatur Cleri Gallicani Declarationem jam in tuto eſſe, nondum licèt prolatis probationibus: LEONIS X. in Concilio Lateranenſi & adversùs LUTHERUM acta, nihil ad rem facere, Tridenti acta, & PII IV. profeſſio probant.

VIDE interim, lector candide, quantùm è jure noſtro decedamus. Nondum quæſtionis arcana referamus: quid Eugenius IV. à Synodo Baſileenſi poſtularet, in quibus convenirent, in quo diſſiderent; quid poſteà addiderint, & quæ jam à nobis extorquere velint Pontificiæ poteſtatis immodici, atque improvidi, eoque jam nomine, non ſatis idonei defenſores, hæc nondum explicamus; probationes noſtras, inſtrumenta cauſæ, Conſtantienſia decreta Seſſionum IV. & V. nondum producimus: illa, inquam, decreta quibus Patres totaque univerſalis Synodus *declarant*, *ſtatuunt*, *definiunt* Conciliis Œcumenicis quibuſcumque poteſtatem à Chriſto immediatè datam eam, cui etiam Papa *obedire teneatur*. Neque tantùm in cauſâ ſchiſmatis, quam tractabant; *ſed etiam in iis quæ pertinent ad fidem & ad reformationem Eccleſiæ in capite & in membris*; hoc eſt, in omnibus cauſis, quæ generales eſſent, quæ ad ſtatum univerſalis Eccleſiæ pertinerent, & maximè in fide, quæ ſit omnium fundamentum. Hæc nondum urgemus; nec dum aſſerimus, uti profectò, Deo dante, luce clarius faciemus, Conſtantienſis Concilii, motâ quæſtione, ſenſum perſpicuum, judicium firmum; certam & inconcuſſam autoritatem: nondum proferimus decreta Pontificum Martini V. ipſius Eugenii IV. ac Pii II. aut Concilii etiam Florentini, quibus Conſtantienſes Canones apertiſſimè comprobentur. Decretum unionis tantùm, eamque decreti, quæ maximè nobis objici ſoleat partem exponimus; & jam ab omni cenſurâ, ab omni periculo tuti ſumus. Tanta cauſæ vis & veritas ineſt!

Vid. tom. xij. Conc.

Nondum, inquis, tuti. Nam etiamſi à Florentinis Tridentiniſque decretis, ac Pii IV. profeſſione tuti, ad Leonem X. & Lateranenſia ſub eo decreta hæreatis neceſſe eſt. Pontificiam namque ſuperioritatem à Concilio Lateranenſi aſſertam Bellarminus & alii contendunt; & Suarez noſtram de Pontificiâ infallibilitate ſententiam à Leone X. in Luthero damnatam, & quidem hæreſis, confidenter affirmat. Hæc quidem diſpungemus ſtatim; & quàm trepida Bellarminus, quàm vana Suarez dixerit oſtendemus. Interim quærimus annon ea omnia Tridentina Synodus, & Pius IV. tenerent? Si tranſacta, confecta, definita res erat, cur omitti placuit? Nam profectò Lutherus eam quæſtionem moverat, & à Leone X. ritè damnatus ad Synodum univerſalem provocaverat; & Conſtantienſe Concilium obtendebat, & Pariſienſes auxilio advocabat. Id quoque cenſores noſtri objiciunt, quaſi neceſſe ſit à nobis rejici ea omnia quibus ſycophanta perditiſſimus abuſus eſt. Ergo contemnamus Theologicas Facultates, quas fruſtra appellavit; & Epiſcopalem au-

Bell. lib. ij. de Conc. aut c. xvij. & paſſ. Suar. de fid. Diſp. v. Sect. viij. n. 5.

Diſq. art. ix. pag. 43. Doct. Lov. art. xj. pag. 69.

toritatem, quam in Archiepiſcopo Moguntino, & Papalem quoque, quam in Leone X. implorabat. An quia impurus nebulo ſacra omnia nomina ordine invocavit, ut auſu ſacrilego omnia conculcaret, nos Catholici antiquam Traditionem & judiciorum Eccleſiaſticorum ordinem evertemus? Sed profectò id verum; ſi contra fidem Eccleſiæ traditam, atque in legitimo Concilio definitam homo audaciſſimus aliquid attentarit, id in Tridentinâ Synodo, id in profeſſione fidei quæ Luthero opponeretur, non diſſimulatum, ſed vindicatum oportebat. Tunc enim vel maximè valebat illud: *Error cui non reſiſtitur, approbatur;* & illud Auguſtini: *Dicatur ergò verum, maximè ubi aliqua quæſtio ut dicatur impellit.* Cur ergò hîc tanta Synodus, tantuſque Pontifex conticeſcunt? An ut Gallis parcerent, Catholicam veritatem, agnitam ab Eccleſiâ, ac certâ ſententiâ definitam, Luthero prodidere? Id velint ſcilicet Eccleſiæ hoſtes: id Frater ille Paulus Soavis (*f*) pro magno comparârit: ille, inquam, Calviniſta cucullatus, & Catholici nominis ſpecie, non modò Synodi Tridentinæ, verùm etiam fidei Catholicæ inſectator. Procul verò hæc à piis. Nempè ea omnia, quæ nobis objectantur, Tridentini Patres & ipſe Pius IV. omiſſa voluêre, quòd ea omnia vel intellecta eſſe perperam, vel pro fidei decretis fruſtrà venditari judicarent.

Decr. diſt. lxxviij. cap. *error.* Aug. de don. perſ. lib. ij. cap. xvj. n. 40.

Atque hæc ſuo loco fuſiùs exequemur; neque Lateranenſibus noſtra impugnari, ſed aſſeri potiùs, quàm ſeriò dicimus, tam perſpicuè demonſtrabimus; & anteriores Synodos, anteriores Pontifices, qui noſtra confirment, innumerabiles proferemus. Interim, ex his quæ diximus, ſatis ſuperque conſtat, quæ Synodi, quique Pontifices, poſt exortam eam quam tractamus quæſtionem de Pontificiâ poteſtate, adversùs hæreticos & ſchiſmaticos decreverint, definiverint, fidei profeſſionem ediderint, ab iis ita voces eſſe temperatas, ut noſtram ſententiam auditam, cognitam, totâque Eccleſiâ perſonantem, ab omni cenſurâ illæſam relinquerent.

(f) *Frater .... Paulus Soavis.*] Is eſt FRA-PAOLO, adeò hæreticis amicus, ut lætaretur, ſi quando audiret proſperum quid illis contigiſſe, interim gemeret, quòd ſibi non liceret eorum dogmata palam profiteri. Sane D. BOSSUET in eum acerbior videri poſſet, niſi ii qui ejus cauſam defendendam ſuſceperunt, hic expreſſos veris coloribus hujus *Servitæ* mores non obſcurè faterentur. Et quidem P. LE COURAYER in vitâ FRA-PAOLO hiſtoriæ Concilii Tridentini præfixâ, docet, illum quàm impenſiſſimè hæreticis faviſſe & defendiſſe illam, quam vocant *religionum tolerantiam*: quâ re plus nocuit fidei, quam nocuiſſet, ſi apertè ad partes Reformatorum ſe junxiſſet.

CAPUT V.

Pariſienſium Doctorum veneranda autoritas : horum anteſignani Petrus de Alliaco *Cameracenſis Cardinalis*, *&* Joannes de Gersone *Pariſienſis Eccleſiæ & Univerſitatis Cancellarius*, *viri omni doctrinæ ac pietatis laude cumulati : hujus rei multi teſtes : de* Joanne Gersone *Profeſſoris Lovanienſis caſtiganda audacia.*

QUI tot Synodorum, totque Pontificum autoritate contemptâ, nihil jam in nos niſi cenſuras meditantur, cogitare oporteret quantâ virorum illuſtrium copiâ, quanto præſidio fulciamur. Ac, ne jam priſca ſæcula replicemus, ſatis conſtat à Conſtantienſis, imò etiam Piſani primi Concilii * temporibus, re ſcilicet diſcuſsâ, & in quæſtionem vocatâ, multis jam ſæculis eam ſententiam, quæ in generalibus atque etiam in fidei negotiis Conciliorum autoritatem Pontificiæ anteferret, doctiſſimis quibuſque & ſanctiſſimis viris placuiſſe, ut quæ & Scripturæ autoritate niteretur, & vetuſtiſſimâ Traditione conſtaret, & à Concilio Conſtantienſi facto decreto approbata eſſet.

* Habiti an. 1409.

Poſſumus commemorare ſcriptores egregios, qui hæc ſummâ gravitate defenderint, imprimis Pariſienſes, & eorum anteſignanos Petrum de Alliaco Cameracenſem Cardinalem, & Joannem Gerſonem, quorum ſententiam nullus ignorat : ſed qui viri fuerint non omnes æquè ſciunt.

Petrus Alliacenſis (*g*) is eſt, qui obſcuro genere oriundus, ex tenuiſſimâ re, Pariſiis Theologiæ Doctor, Regii Navarrici Collegii Magiſter, Univerſitatis Cancellarius, tum Cameracenſis Epiſcopus, ad Piſanum Concilium Burgundi Ducis nomine Legatus, à Joanne XXIII. Cardinalis factus, Concilii Conſtantienſis, totiuſque Eccleſiæ lux, & optimi cujuſque conſilii autor, rebus ibi præclarè geſtis, extincto ſchiſmate, Wicleſianâ Huſſitanâque hæreſibus ejus maximè operâ debellatis, à Martino V. Legatus in Galliam * miſſus, piè ſancteque obiit **. Dictus *aquila Galliæ*, & *hæreticorum malleus indefeſſus*, & à Bellarmino quoque, non ſine laude inter ſcriptores Eccleſiaſticos recenſitus, nec minùs pietatis, Chriſtianæque prudentiæ, quàm doctrinæ laude commendatus.

* Sive potius in Germaniam. vid. ejus vitæ hiſtoriam.

** Avenione.

Bell. de Scrip. Eccl. an. 1410.

Joannes Charlierius, à natali vico in Rhemenſi tractu de Gerſone dictus, Petri de Alliaco diſcipulus, & in Cancellarii Pariſienſis officio ſucceſſor, vir *doctus ac pius* à Bellarmino appellatus, omnium hæreſum infectator, difficillimis Eccleſiæ Reipublicæque temporibus, dum factio Burgundica totâ Galliâ deſæviret, impiamque doctrinam Joannis Parvi (*h*) de occidendis

Vid. ej. vit. in edit. D. Dup.

Bell. loc. cit.

(g) *Petrus Alliacenſis.*] Vide ejus vitam ante Gerſonis opera edit. D. Dupin, atque etiam apud Labb. act. Conc. Piſ. & Conſt. Compendioſè quidem Alliacenſis hiſtoria hic narratur a D. Bossuet; ſed adeò accuratè ut nihil nobis addendum ſuperſit.

(h) *Joannis Parvi.*] D. Fleury, & ille qui ejus hiſtoriam Eccleſiaſticam ſupplevit,

tyrannis in Eccleſiam induceret, Regiæ Majeſtatis, atque familiæ, ad hæc Catholicæ veritatis invictiſſimus propugnator, *Doctoris Chriſtianiſſimi* nomine eſt illuſtratus: qui poſteà in Concilio Conſtantienſi Caroli VI. Chriſtianiſſimi Regis, Eccleſiæ Gallicanæ, & Academiæ Pariſienſis Legatus, ſacrique Conventûs pars maxima fuit: denique tam ſanctè vixit ac ſcripſit, ut dignus haberetur, qui omni ſuaviorem unguento, *de Imitatione Chriſti* (*i*) libellum edidiſſet. Cæterùm vera ejus ſcripta ſanctitatem æquè ac doctrinam ſpirant, veræque pietatis non modò ſcientiam, ſed etiam ſenſum guſtumque præ ſe ferunt, atque ejus inſtaurandæ incredibile ſtudium. Nec ſine magno emolumento leguntur præſertim illa: *De ſimplificatione cordis: De probatione ſpirituum: De examinatione doctrinarum*; quibus permotus Sixtus Senenſis (*k*), hæc de Gerſone ſcribit: *Is*, inquit, *ita Scholaſticas ſubtilitates dulcibus Theologiæ myſticæ affectibus miſcuit temperavitque, ut addubitandum ſit an eruditione pietatem, vel pietate eruditionem ſuperaverit.* Eâ Gerſon apud omnes exiſtimatione fuit. Demum vir maximus atque ſanctiſſimus in pio officio docendi Catechiſmi, Lugduni obiit, ubi ejus memoria in benedictione eſt, & *in odoris compoſitionem*; adeò ut, poſt indiculum Sanctorum Lugdunenſium, *inter pios Lugdunenſes non vindicatos, ut ſui ſæculi omnium judicio rarum lumen*, miris cum laudibus à Theophilo Raynaldo Jeſuitâ (*l*) referatur.

In edit. D. Dup. tom. j. & iij.

Six. Senenſ. Bibl. ſanct. lib. iv. p. 333.

Theop. Rayn. Mantiſſa &c. p. 391.

Extant de eodem Gerſone ab Epiſcopo Baſileenſi ad Clerum Lugdunenſem, ejuſdemque Cleri ad Epiſcopum Baſileenſem anno 1504. conſcriptæ epiſtolæ, quæ teſtentur Caroli VIII. ejuſque Confeſſarii Laurentii Burelli Carmelitæ, ac poſteà Siſtaricenſis Epiſcopi operâ, *erectum eſſe in divi Joannis Gerſonis decus & laudem, devotum ſacellum, ubi ſuper altare ejus imago depicta eſt, magnuſque populi concurſus pro obtinendâ ope divinâ affluit, & plurimi ſe adjuvari Beati Gerſonis precibus prædicant & teſtantur*: quibus motus Andræas Sauſſeus Tullenſis Epiſcopus, in Martyrologio Gallicano, de Gerſone ad 4. Idus Julii hæc habet: *Sed & beatitudinis famam ac cultum, Lugduni præſertim, ubi piam efflavit animam, communi omnium ferè ſuffragio obtinuit.* Quo loco multa de Gerſonis virtutibus miraculiſque refert. Sed hujus viri poſteà anno 1643. detectum ſepulchrum, ejus

Vit. Gerſ. p. 171.

Vid. hoc Martyr.

Joannem Parvum addicunt Franciſcanorum familiæ, quod falſum eſſe firmis rationibus probat P. Le Mercier ipſe Franciſcanus. Ut ut ſit; Joannes Parvus primùm pro doctrinâ Gallicanâ de extinguendo ſchiſmate pugnaverat, & aliquid exiſtimationis ſibi comparaverat, quam deinde ipſe violavit, libro edito, quo hanc propoſitionem defendit: Aurelianenſem Ducem juſtè à ſicariis quos appoſuerat Dux Burgundionum fuiſſe occiſum. Hanc doctrinam Synodus Conſtantienſis hæreticam judicavit & damnávit. Haud ſcio utrum quiſquam ante Joannem Parvum hanc parricidalem doctrinam in Eccleſiam invexerit.

(i) *De imitatione Chriſti.*] Vide diſſertationem D. Dupin, cui titulus eſt *Gerſoniana* cap. iij. ant. op. Gerſ. p. 53. & ejuſdem Bibl. Eccleſ. xv. ſæc. De eâ controverſiâ poteſt dici: *Adhuc ſub judice lis eſt.*

(k) *Sixtus Senenſis*] ex judaiſmo ad fidem converſus, ac Prædicatorum familiæ addictus, autor eſt libri cui titulum fecit, *Bibliotheca ſacra.* In eo libro exponit *autores Sacrorum librorum* & de horum interpretibus fert judicium; multaſque præterea quæſtiones tractat. Laudandum ſanè propoſitum, ſed operi multa deſunt. Nam Sixtus in ſacrâ criticâ erat parùm exercitatus.

(l) *Theophilo Raynaldo Jeſuitâ*,] nullus fuit altero ſæculo fecundior, ut ſatis probant xx. volum. in-fol. ab eo ſcripta de rebus ut plurimùm extraordinariis, quæque admiſcuit variâ admodùm & multiplici eruditione. Stilum habet facilem, ſed mordacem.

celeberrimæ ſanctitatis ac priſcorum miraculorum, novis quoque additis, memoriam renovavit. Scripſit hiſtoriam *Stephanus* Piney Lugdunenſis, & Alphonſo Ludovico Richelio Cardinali, Lugdunenſi Archiepiſcopo inſcripſit. Ant. Gerſ. op. p. 189. Quæ non eò dicimus, ut inter Sanctos publicâ religione invocandos Gerſonem appellemus, nondum à ſanctâ Sede Apoſtolicâ vindicatum; ſed ut tanti viri piam memoriam commendemus.

At eam invadit Nicolaus Dubois (*m*) Profeſſor Lovanienſis, atque etiam Gerſonem miræ ſimplicitatis virum & Chriſtianæ paupertatis, ſi quis fuit unquam, amantiſſimum, *Vertumnum, faventis auræ ſectatorem, ac Beneficiorum appetentem*, haud minùs imperitè, quàm ineptè ſcripſit; eòque proceſſit Part j. reſut. art. iv. n. 15. 16. 17. amentiæ ac ſtuporis, ut vitio quoque Gerſoni vertat, quòd *exoſus factus omnibus, è Galliâ in exilium pulſus, ipſi quoque ſereniſſimo Burgundiæ Duci, contra quem in Synodo Conſtantienſi declamaverat, inviſus fuerit*. Hæc de Gerſone noſtro Nicolaus Dubois, melior profectò Burgundus, quàm Theologus; qui non ferat in Œcumenico Concilio perorantem Gerſonem adversùs ſereniſſimum ipſius Ducem Joannem Audacem, Ludovici Aurelianenſis cæde manantem, qui necem infandam horrendâ hæreſi tueretur. Hæc ſcribere non puduit Theologiæ Profeſſorem, atque inſuper ſancto viro exprobrare exilia pro Catholicâ fide toleratâ, à nefario Duce, qui Regis ſui conculcatâ Majeſtate, fratriſque ejus fuſo ſanguine, rerum in Galliâ potiretur.

Hæc de Alliacenſi ejuſque diſcipulo Gerſone dicenda habebamus. Neque quod quidam objiciunt, eorum autoritatem infringi putamus, quòd Schiſmatis tempore ſcripſerint. Imò verò eò firmari potiùs, quòd ſcripſerint motâ quæſtione; quòd *re diſcuſſâ & eliquatâ*, ut ait Auguſtinus, *atque ad plenarii Concilii autoritatem roburque perductâ*; denique quòd ei doctrinæ ſchiſma quoque ipſum tam tetrum, tamque inveteratum ceſſerit. Aug. lib. ij. de bapt. c. iv. n. 5. & ix. p. 98.

(m) *Nicolaus* Dubois] hæc de Gerſone dicit loc. cit. n. 17. *Dum ubique auram quam ſibi putat favere ſectatur, & ſæpè conqueritur quod ipſi de Beneficiis Eccleſiaſticis abundantiùs non provideatur, factus eſt exoſus omnibus, è Galliâ in exilium pulſus; ipſi quoque ſereniſſimo Burgundiæ Duci, contra quem in Concilio declamaverat, aliiſque Germaniæ Principibus inviſus* &c. Gerſonem antea levitatis arguerat, eo quòd poſtquam Benedictum XIII. pro vero ac legitimo Pontifice coluerat, deinde ad partes Alexandri V. tranſierat. Quâ in re D. Dubois prodit ſe accuſatorem temerarium & falſum, aut certè virum hiſtoriæ hujus ſæculi omninò ignarum. Etenim Gallia atque adeò Gerſon Benedictum XIII. coluit pro Pontifice uſque ad Concilium Piſanum, in quo Concilio Benedictus loco motus eſt, eique ſuffectus Alexander V. quem ſtatim Gallia & Gerſon ſuſceperunt. Sed quandoquidem de D. Dubois ſermo incidit, non erit ingratum lectoribus, ſi de ejus ingenio pauca delibaverimus. Autor libelli cui titulus eſt, *Hiſtoire de l'intruſion du S^r* Dubois *dans la chaire de l'Ecriture Sainte qu'il profeſſe dans l'Univerſite de Louvain & de la maniére dont il s'acquitte de cet emploi, &c. Colog.* 1685. hominem depingit acrem, violentum, omnibus negotiis ſeſe immiſcentem, eaque turbantem, de ſe ipſo magna ſentientem, in iis quæ ſemel imbibit, abſurdis licèt, pertinacem, cæterùm indoctum, & eo uno aliquantulam famam conſecutum, quòd confidenter magis quàm doctè lectiones ſuas publicas recitare, & ſcriptiunculas multas, facili labore factas & malè digeſtas, in vulgus ſpargere conſueviſſet. Quòd ſi ejus ipſos libros adimus, ex eis virum cognoſcimus multa conantem ut ſe eximat de mediocrium autorum turbâ ignobili; ſed fruſtra deſudantem; nempe non adjutum doctrinâ & ingenio: quæſtiones leviter & quaſi nugatoriè tractantem; deſunt enim animi vireſque ad altiùs rimandum: in omni re impetu magis quàm ratione diſſerentem: ſemper nimium: de ſe nunquam diffidentem: denium ſua non retractanda oracula, tanquam de tripode pronuntiantem. Vocatur à D. Boſsuet autor craſſiſſimus Diſſ. præv. n. xxvj. neque eum pluris facit D. Arnauld. Adi noſt. præfat.

Hos verò poſt Sanctos Patres & poſt ſacratiſſimas Œcumenicas Synodos Piſanam & Conſtantienſem, hos, inquam, ſchola Pariſienſis ſuæ ſententiæ duces habuit; neque illos quidem, ut nonnulli jactant, in hoc argumento ſuſpectos; imò verò Apoſtolicæ Sedis ac Pontificiæ majeſtatis contra Wiclefum & Huſſum ſtudioſiſſimos defenſores; atque extincto ſchiſmate inſtauratores egregios; ut quæ de Conciliorum autoritate dixerint, amore veritatis, tuendæque fidei, ac inſtaurandæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudio dixiſſe conſtet.

CAPUT VI.

An, ut quibuſdam videtur, quæſtio de Superioritate à quæſtione de Infallibilitate, ſecundùm ALLIACENSEM, *&* GERSONEM, *ſeparari poſſit? Refertur caput,* Si Papa, *aliique ex decreto Gratiani loci & gloſſæ celebres, quæ Pariſienſibus præluxerunt: hinc pro certo aſſumptum, Papam etiam ut Papam, eſſe fallibilem.*

AT fortè Romano Pontifici, non ut ſupremam illam in Concilia generalia poteſtatem, ita etiam infallibilitatem detrahebant. Video enim qui has quæſtiones ſeparandas putent. Verùm autores noſtri ne id cogitabant quidem; imò non aliâ magis ratione Synodum univerſalem ipſo Papâ ſuperiorem putabant, quàm quòd hic *deviabilis* ſive *fallibilis*; illa *indeviabilis* & *infallibilis* eſſet. Vel ut alio modo ex eorum ſanè verbis exponit Bellarminus, ſummam & abſolutam poteſtatem in Eccleſiâ ponebant, ut in *regulante, quia Eccleſia eſt regulare* (n) *& dirigere Papam, cùm ipſa non poſſit errare, Papa autem poſſit.* Quare alteram quæſtionem, vel teſte Bellarmino, ab alterâ ſuſpendebant, nedum ſejungi poſſe ſuſpicarentnr.

Bell. de Conc. aut. lib. ij. cap. xiv.

Atque illi quidem multa ex Scripturis, multa ex antiquitate teſtimonia & exempla referebant, quibus Eccleſiæ, adeòque Concilii eam repreſentantis autoritas potior haberetur. Multa repetebant ex Decreto Gratiani & gloſſis, quibus rebus tum plurimùm utebantur. Memorabatur imprimis caput, *legimus*, quod eſt Hieronymi: ex quo capite hæc verba promebant: *Si autoritas quæritur, Orbis major eſt Urbe.* Scio reſponderi & alicubi in decreto ad marginem adſcriptum: major *extenſivè*, non *intenſivè*: dignam Turrecrematæ ſubtilitate diſtinctiunculam. Cæterùm qualiſcumque eſt, huic loco non congruit; quærebatur enim, non quis multitudine aut quantitate, ſed quis autoritate præſtaret. Favet gloſſa ad verbum, *major eſt*, & *eſt hîc argumentum, quòd ſtatuta Concilii præjudicant ſtatuto Papæ, ſi contradicant.* Quem textum unà cum gloſsâ ſuâ Petrus de Alliaco & alii Pariſienſes vehementiſſimè inculcabant. Sed inter omnia argumenta illud imprimis

Diſt. xciij. cap. xxiv. Hier. tom. iv. epiſt. cj. al. tom. ij. ep lxxxv.

(n) *Regulare*] eſt id quod Græcis κανονίζειν, ad regulam dirigere, ad normam examinare; præceptis adſtringere.

urgebant:

urgebant : *deviabilem*, nempe Pontificem, *indeviabili*, nempe Eccleſiæ atque Concilio poſtponi oportere.

Porrò locutio hæc *deviabilis* & *indeviabilis*, adeò uſitata noſtris, à capite, *Si Papa* duxit exordium. Sic autem habet caput illud apud Gratianum : *Si Papa ſuæ & fraternæ ſalutis negligens deprehenditur inutilis, & remiſſus in operibus ſuis, & inſuper à bono taciturnus, (quod magis officit ſibi, & omnibus) nihilominùs innumerabiles populos catervatim ſecum ducit, primo mancipio gehennæ, cum ipſo plagis multis in æternum vapulaturos, hujus culpas iſthic redarguere præſumat mortalium nullus ; quia cunctos ipſe judicaturus, à nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur à fide devius.* Hinc nimirum illud *deviabile* in Summo Pontifice, quod ab Eccleſiâ *indeviabili* neceſſariò *reguletur*.

Diſt. xl. cap. vj.

Neque verò cogitabant diſtinctionem illam, eſſetne *deviabilis*, ut privata perſona, an etiam ut Pontifex, vel ut Melchior Canus loquitur, *errore perſonali, an judiciali* : hæc nondum cogitabant. Pontificem ſimpliciter nullâ reſervatione, exceptione nullâ, poſſe eſſe *à fide devium* fatebantur.

Melch. Can. de loc. Theol. lib. vj. cap. vij.

Imò Gratianus etiam, *ut Pontificem & errore judiciali* à fide *deviare* poſſe apertè ſupponit, cùm de decretalium autoritate multa locutus, hæc addit : *Hoc autem intelligendum eſt de illis ſanctionibus vel decretalibus epiſtolis, in quibus nec præcedentium Patrum decretis, nec Evangelicis præceptis aliquid contrarium invenitur.* Quo loco victus Melchior Canus, Gratianum accenſet iis qui Pontificiam infallibilitatem negare videantur.

Diſt. xix. cap. vij.

Can lib. vj. cap. j.

Affert quidem Gratianus (*o*) hic probationem infirmam, & Anaſtaſii II. decretalem immeritò erroris inſimulat ; ſed affert alio loco Gregorii II. decretum authenticum, de quo meritò pronuntiet : *Illud Gregorii ſacris Canonibus, imò & Evangelicæ & Apoſtolicæ doctrinæ penitùs invenitur adverſum* (*p*).

Cauſ. xxxij. quæſt. vij. cap. xviij.

Extat etiam aliud à Gratiano relatum Pelagii II. conſtitutum, de quo Gregorius Magnus hæc habet : *Quod mihi durum & incompetens videtur* : ad quæ verba gloſſa apertè dicit : *Illa conſtitutio fuit iniqua* ; & ad verbum, *durum : Statutum Pelagii fuit contra Evangelium* (*q*).

Diſt. xxxj. cap. j. *ante trien.*

Hoc autem Statutum Pelagii II. eſſe, ejus qui Gregorium proximè antecedit, probat eadem gloſſa ex capite, *multorum*, quod eſt ejuſdem Gregorii Magni.

Cauſ. xxvij. quæſt. ij. cap. xx.

Hos Gratiani locos excutere hìc non eſt animus, ſed tantùm explicare paucis quæ noſtri pro *deviabilitate*, ut vocabant, Papæ, etiam circa fidem atque Evangelicam veritatem, argumenta ducerent à jure communi, communibuſque gloſſis, & communi ſententiâ ; atque ab eo etiam Canonum

(o) *Gratianus*] hoc loco recenſet inter *decretales, Patrum decretis & Evangelicis præceptis contrarias*, hanc Anaſtaſii II. decretalem multo judicio multâque prudentiâ factam, quâ decernit, eos quos Acacius *ordinaverat ritè fungi acceptis officiis debere* ; quia nimirùm miniſter *malè bona miniſtrando ſibi tantùm nocet.*

(p) *Adverſum.*] Bonifacius Germaniæ Apoſtolus hoc à Gregorio II. reſponſum tulerat : *Si mulier infirmitate correpta non valuerit debitum viro reddere.... vir ſi ſe non poterit continere, nubat magis.* Hanc epiſtolam Greg. reperies quoque tom. vj. Conc. pag. 1448.

(q) *Contra Evangelium.*] Pelagius II. vetuerat ne Eccleſiarum Siciliæ Subdiaconi, qui ſacris nondum initiati nupſerant, *ullatenus ſuis uxoribus miſcerentur.* Nemo neſcit continentiam, non niſi ſerò per totam Eccleſiam Subdiaconibus fuiſſe imperatam.

collectore, quem tum potiſſimùm non modò noſtri, ſed tota etiam ſchola, neque tantùm Canoniſtæ, ſed etiam Theologi autorem ſequebantur.

CAPUT VII.

Quo ſenſu explicarent illud : Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, *Luc.* xxij. 32. *Eà de re gloſſa notabilis, quâ maximè utebantur :* S. THOMÆ, S. BONAVENTURÆ *&* NICOLAI LYRANI *loci.* PETRI DE ALLIACO *locus inſignis :* GERSONIS *ſententiæ.*

NEQUE ullo modo movebantur hâc pollicitatione Chriſti ad Petrum, *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Vulgaris enim erat interpretatio, hæc Chriſti pollicita referens, non ad fidem Petri aut Romani Pontificis etiam de fide decernentis, ſed ad fidem Eccleſiæ Catholicæ, quæ Petri diceretur, quòd eam primus Petrus præ cæteris, ac pro cæteris præ-
Matt. xvj. 16. dicâſſet, maximè cùm diceret communi Apoſtolorum nomine : *Tu es Chriſtus filius Dei vivi.*

Hanc interpretationem firmabat gloſſa notabilis in caput, *à rectâ*, quod
Cauſ. xxiv. q. j. cap. ix. eſt in Decretò Gratiani, quæ ſic habet ad verbum, *novitatibus : Quæro de quâ Eccleſiâ intelligas, quod hîc dicitur quòd Eccleſia errare non poteſt? Si de ipſo Papâ qui Eccleſia dicitur? Sed certum eſt quòd Papa errare poteſt. Reſponde : ipſa congregatio fidelium hîc dicitur Eccleſia, & talis Eccleſia non poteſt non eſſe; nam ipſe Dominus orat pro Eccleſiâ :* EGO PRO TE ROGAVI UT NON DEFICIAT FIDES TUA, *& voluntate labiorum ſuorum non fraudabitur.* Clarum eſt ubi intelligat non defecturam fidem : in Eccleſiâ Catholicâ ſcilicet, non in ipſo Papâ, qui errare poſſit. Loqui autem de Papâ ut eſt publica perſona, vel ex eo patet, quòd de Papâ loquatur, ut eſt aliquo modo Eccleſia, quod Papæ, ut privata eſt perſona, nullo modo congruit.

Nonnulli hæc promiſſa Chriſti referebant ad Eccleſiam Romanam, etiam peculiarem à Petro fundatam; in eâque fidem Petri, hoc eſt fidem à Petro prædicatam, defecturam negabant.

Utrumque verò ſenſum antiquiores etiam Scholaſtici docuerant, imprimis S. Thomas dum ait : *Univerſalis Eccleſiæ fides non poteſt deficere, Domino dicente* ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.

De Fide autem particularis Eccleſiæ Romanæ nunquam defecturâ, idem
Comm. in Matt. cap. xvj. hæc ſcripſerat, Commentario in Matthæum. *Quamvis aliæ Eccleſiæ vituperari poſſunt per hæreticos, Eccleſia tamen Romana non fuit ab hæreticis depravata, quia ſupra Petrum erat fundata. Unde in urbe Conſtantinopoli fuerunt hæretici, & labor Apoſtolorum amiſſus erat. Sola Petri Eccleſia inviolata permanſit. Unde Lucæ XXII.* EGO ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA : *& hoc non ſolùm refertur ad Eccleſiam Petri, ſed ad fidem Petri, & ad totam Occidentalem Eccleſiam.*

Congruit antè dictis S. Bonaventuræ interpretatio in hæc verba: ROGAVI PRO TE, *&c. Hic rogavit Dominus, non ut Petrus non caderet, ſed ut non deficeret; quia quamvis ceciderit, reſurrexit. Vel poteſt illud referri ad Eccleſiam Petri, pro cujus fide rogavit Dominus ſecundùm illud:* NON PRO EIS TANTUM ROGO, SED ET PRO EIS QUI CREDITURI SUNT PER VERBUM EORUM IN ME, *& hæc Eccleſia, quæ deſignatur per Petri naviculam, licèt concutiatur, tamen non naufragatur.* En hìc refert precationem, ſive pollicitationem Chriſti, vel ad ipſum præcisè Petrum, vel ad univerſalem Eccleſiam. Bonav. T. ij. exp. in Evang. Luc. cap. xxij. Joan. xvij. 20.

His favebat Nicolaus de Lyra (r), quem noſtri multùm ſequebantur in eundem locum Luc. XXII. *Ex hoc patet fidem non deficere uſque ad finem mundi, potiſſimè in Eccleſiâ Romanâ, quæ à Petro poſt Chriſtum fundata eſt.* Lyr. in gloſſ. ord. tom. v. ad c. xxij. Luc.

Cum ergò noſtri intelligerent precationem Chriſti ſic accipi paſſim ab interpretibus ſuo ævo celeberrimis, ut ad Petri Eccleſiam referatur, cogitabant non defecturam fidem in eâ Eccleſiâ, cujus Petrus Princeps ac fundator fuiſſet; non autem proinde ejus ſucceſſores errare & deviare non poſſe; tanquam neceſſe eſſet iis errantibus, ruere Eccleſiam, eorumque culpam nullo aliunde auxilio reſarciri.

Atque ex his omnibus Petrus de Alliaco ſua illa deprompſit, quæ tractatu *de autoritate Eccleſiæ*, per Concilii tempus Conſtantiæ edito docuit: non eſſe, ſcilicet in Papâ, tantam plenitudinem poteſtatis, quanta eſt in Concilio, *quia confirmatio in fide, de quâ dicitur, quòd Eccleſia non poteſt errare, juxta illud:* PETRE ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA, *illa non eſt in Papâ; quia hoc non eſt dictum de fide perſonali Petri, cùm ipſe erraverit, ſed de fide Eccleſiæ, de quâ dicitur:* ET PORTÆ INFERI NON PRÆVALEBUNT ADVERSUS EAM, *ſcilicet Eccleſiam. Non enim dictum eſt adverſus te; ſcilicet Petrum.* Concluditque ſic: *Igitur ſpeciale privilegium eſt & ſingularis Eccleſiæ autoritas, quòd non poteſt errare in fide.* Tract. de aut. &c. part. iij. c. j. inter op. Gerſ. T. ij. pag. 949. Matt. xvj. 18.

Neque dicas loqui eum de *fide perſonali Petri*, hoc eſt de fide Petri, ut eſt privata perſona; non autem de fide Petri, ut eſt Summus Pontifex, edito decreto declarans veritatem. Non enim ea tum animo cogitabant. Certè Alliacenſis ab eis procul aberat, cùm fidei perſonali Petri quæ deficere poſſet, opponeret eam quæ deficere non poſſet fidem, non Petri pro poteſtate decernentis, ſed univerſalis Eccleſiæ.

Cæterùm nihil eſt dubium quin Alliacenſis, cùm Papæ fidem deficere poſſe docet, agat de Papâ decernente & judicante. Eò enim clarè pertinet tota argumentorum ſeries ac vis. Cujus rei gratiâ allegat gloſſam illam ſuprà memoratam: *Quòd ſtatutum Concilii præjudicet ſtatuto Papæ.* Quâ quidem in gloſſâ certiſſimum eſt opponi, non privatam Papæ perſonam ejuſdem perſonæ publicæ; ſed ſtatuta ſtatutis, decreta decretis, & ubique ſpectari perſonam publicam. Sup. c. vj.

Hinc doctiſſimus Cardinalis hæc ſubdit: *Hoc privilegium* (quòd Eccleſia errare non poſſit in fide) *aliqui extendunt ad Romanam Eccleſiam; aliqui* Tract. de aut.&c. loc. mox cit.

(r) *Nicolaus de Lyra*] è Franciſcanorum familiâ, multa ſcripſit xiv. ſæculo, & imprimis gloſſam in omnem Scripturam, brevem quidem; ſed concinnam, quam ſæpè jam editam, Feu-ardentius ejuſdem familiæ Theologus nobilis, & quidam alii Doctores Pariſienſes cum gloſsâ ordinariâ rurſum ediderunt Venetiis an. 1603.

Digitized by Google

ad Concilium generale, aliqui verò reſtringunt ad autoritatem univerſalis Eccleſiæ; ſed non poteſt extendi ad Papam, ut dictum eſt. Quo excludere intendit Papam, ſive ut privatam perſonam, ſive ut judicantem: alioqui nihil agit.

Quo autem ſenſu per ea tempora aliqui, præſertim ex Canoniſtis, rei Theologicæ imperitiſſimis, de Concilio dubitarent, non eſt nunc quærendi locus; neque item requirendum quo ſenſu Eccleſiam Romanam particularem à Papâ diſtinguerent. Id conſtat, pro certo habuiſſe Cardinalem, quocumque ſenſu diceretur fidem Eccleſiæ minimè defecturam, id quidem ad

Ibid. c. iv.

Papam, ſive ut privatam perſonam, ſive ut decernentem, pertinere non poſſe.

Unde ſtatim infert: *Papam poſſe ab univerſali Eccleſiâ, vel à generali Concilio eam repræſentante in multis caſibus judicari & condemnari; & ab eo ad Concilium in multis caſibus poſſe appellari, videlicet in caſibus Eccleſiæ deſtructionem tangentibus.* Addit: *Aliter, ſequeretur ipſum Chriſtum.... Eccleſiæ caput.... eam non perfectè ſufficienter ordinaſſe.... in caſu quo Papa per hæreſim manifeſtam, & tyrannidem apertam, aut aliud notorium crimen conaretur eam ſubvertere, & nemo ei dicere poſſet: cur ita facis?* PER VIAM JURIS EIDEM RESISTENDO, ID EST AB EO APPELLANDO, *eum accuſando, & per Concilium judicando, &c.*

Ipſa *appellationis* vox ſatis profectò indicat hìc intelligi Papam etiam judiciario ordine procedentem, adeòque pro Papâ agentem. Quò etiam pertinent quæ idem Alliacenſis non ſuo tantùm, ſed etiam totius Facultatis nomine, Avenione dixerat coram Clemente VII. *In cauſis fidei à Papâ ad Concilium appellari poſſe.* Quæ nos alio loco aptiùs referemus.

Vid. in app. tom. j. Gerſ.

Conſentanea magiſtro ſcribit Gerſon, cujus hæc ſunt dicta: *Non reperitur in terris altera talis infallibilis regula, niſi generale Concilium legitimè congregatum. In cauſis fidei non habetur in terrâ judex infallibilis, vel qui non ſit deviabilis à fide, de lege communi, præter ipſam Eccleſiam univerſalem, vel Concilium generale eam repræſentans. In cauſis fidei nulla determinatio judicialis Epiſcopi, imò nec Papæ ſolius, præcisè ut eſt Epiſcopi vel Papæ, ligat fideles ad credendum quòd ita ſit de veritate fidei.* Ac pro certo ſtatuebat Papam errare poſſe, *ſententiando contra fidem.* Unde paſſim infert Alliacenſis, *indeviabilem* poteſtatem, Concilii ſcilicet, *deviabili*, Papæ ſcilicet anteferri oportere.

Gerſ. de exam. doct. conſ. j. T. j. p. 8. tract. *an liceat in cauſ. fid. appell. à Papâ.* T. ij. prop. ij. & iv. p. 307.

Hæc igitur docentes eos complectebantur omnes, nedum cuiquam ſuſpecti eſſent; cùm nempe conſtaret hæc ex Gratiano, Gratianique gloſſis vulgaribus atque omnino ex communi tritaque ſententiâ eſſe deprompta; quodque longè eſt maximum; tantæ firmitudinis ut iis quoque Conſtantienſia decreta niterentur.

Sacra namque Synodus, cùm Pontifici Concilium anteponit, cauſam quâ anteponatur, primam ponit fidem; fidei ut capiti adjungit cætera: *In fide*, inquit, *in Schiſmate, in Reformatione generali:* quâ doctrinâ poſitâ, noſtri nullum relictum putabant Pontificiæ infallibilitati locum; cùm nec ullum viderent adeò veritati inimicum, qui *infallibili*, hoc eſt ipſi veritati aliquid anteferret. Sed hæc ſuo loco fuſiùs. Nunc enim non ipſam quæſtionem

Conc. Conſt. Seſſ. iv. v. t. xij.

exponimus, ſed quid Alliacenſem Cardinalem, & ejus diſcipulum Gerſonem, atque horum ſententiam ſecutos Pariſienſes, totamque adeò Academiam, de Eccleſiaſticâ poteſtate atque infallibilitate docuiſſe conſtet.

CAPUT VIII.

Scholam Pariſienſem in ALLIACENSIS *&* GERSONIS *ſententiâ perſtitiſſe, toti Orbi notum: eam ſententiam egregii viri ubique docuerunt: cur Pariſienſium doctrina dicta ſit?*

NEQUE ſola Pariſienſis Academia in eâ ſententiâ ſtetit, ſed etiam Colonienſis, Erfordienſis, Viennenſis Academiæ in Germaniâ nobiles, Cracovienſis etiam, & Bononienſis, ipſa quoque Lovanienſis, & aliæ denique, quarum ſuo loco acta referemus.

Scholam Pariſienſem omnium celeberrimam ſemper in eâ ſententiâ perſtitiſſe annales noſtri, & ipſa geſta probant, ſuo poſteà ordine recenſenda. Unde noſtri Doctores Jacobus Almaïnus (*ſ*) & Joannes Major (*t*) ſub Ludovico XII. & Franciſco I. Scriptores nobiles hæc habent: Almaïnus quidem: *Concluſio eſt quam tenent omnes Doctores Pariſienſes & Galli, quòd poteſtas Papæ eſt ſubjecta poteſtati Concilii;* & hanc vocat, *reſolutionem Scholæ Pariſienſis & Eccleſiæ Gallicanæ.* Hanc probat eâ maximè ratione, quâ Gerſonem uſum fuiſſe vidimus: quòd poteſtas quæ eſt in ſuppoſito *deviabilis, debet dirigi ſecundùm poteſtatem indeviabilem:* Pontificia ſcilicet per Conciliarem. Hæc Almaïnus. Quid Major? Poſtquam eandem ſententiam probavit, hæc addit: *Et noſtra Facultas à diebus Concilii Conſtantienſis, in quâ plures exercitatos habebis Theologos quàm in duobus vel tribus Regnis, ſic hanc partem fovet, quòd nulli licuit aſſerere oppoſitum probabile, & qui tenuerit, in campo revocare cogitur.* Nota verba, *à diebus Concilii Conſtantienſis non licuit:* hoc eſt non licuit, poſtquam expreſſè diſcuſſa res eſt; ſed anteà quoque, Major & alii præceſſiſſe Traditionem docent.

Alm. de pot. Eccl. & Laic. cap. xviij. in app. T. ij. Gerſ. p. 1070.

Maj. de aut. Conc. ſup. Pap. fol. arg. Caj. ib. p. 1144.

Hos libros Almaïnus & Major juſſu Facultatis ediderunt. Hæc verò cùm docerent, & toti Eccleſiæ teſtarentur, nulli tum everſa omnia, & periclitari fidem, ac doctrinam illam *planè deteſtabilem ac Schiſmaticam* inclamabant. Neque ſe Romani Pontifices commovêre, aut libros ullâ notâ cenſuê-

(ſ) *Jacobus Almaïnus*] Doctor Pariſienſis celeberrimus, juſſus eſt à ſacrâ Facultate cauſam orare Ludovici XII. adversùs Julium II. Pontificem, qui tam impotenter quam injuſtè de arce Vaticanâ in Regem & Regnum detonabat. Deinde idem Almaïnus, juſſu etiam Facultatis, contra Cajetanum defendit doctrinam Scholæ Pariſienſis de potiori Conciliorum Œcumenicorum poteſtate. Vid. D. Dup. xvj. ſæc.

(t) *Joannes Major*] Scotus, in Univerſitate Pariſienſi, multis libris editis, claruit. Laudatur ejus commentarius in Magiſtrum ſententiarum, quem uberiori, quàm quiſquam antea, eruditione ornavit. Scripſit præterea *expoſitionem literalem in Evang. Matt. comment. in iv. Evangeliſtas*, & multos tractatus de rebus controverſis. Almaïnus, quem Major habuerat diſcipulum, prior è vivis exceſſit. Vid. Dup. loc. jam cit.

re dignos, quippe qui intelligerent hæc verè eſſe decreta ſacratiſſimæ ac probatiſſimæ Facultatis.

Placet conſiderare quid de noſtræ Facultatis ſententiâ exteri quoque exſcripſerint. Primus Albertus Pighius (*u*) dum adversùs Conſtantienſia & Baſileenſia decreta pleno ore invehitur, hæc ſubdit: *Horum decretorum autoritatem aſſeruit Joannes ille Gerſon Cancellarius Pariſienſis, quem in hodiernum uſque diem univerſa illa Schola ſequitur.* Hæc ſcribebat anno 1538. is qui de Pontificiâ poteſtate, tam inaudita ſcripſit, ut eo nomine ferè ab omnibus contemnatur; neque tamen Scholam Pariſienſem in Gerſonis ſententiâ tantâ conſenſione permanentem ullâ notâ ſugillare auſus, Gerſonem etiam *doctum ac pium* vocat.

Pigh. lib. vj. de Hierarch. c. ij.

Bell. & Lab. de ſcript. Eccl.

Martinus Azpilcueta Navarrus, Regno ſcilicet Navarrico oriundus divini humanique juris conſultiſſimus (*x*), poſtquam Salmanticæ & Conimbricæ docuit, Romam profectus eſt, Summiſque Pontificibus Pio V. Gregorio XIII. & Sixto V. charus, Romæ multa ſcripſit atque edidit. Is in caput, *novit, de judiciis* hæc habet: *Non eſt conſilium in præſentiâ definire cui principaliùs poteſtas Eccleſiaſtica fuerit à Chriſto collata, an Eccleſiæ toti, an verò ipſi Petro, propter illam diſcordiam maximam Romanorum ac Pariſienſium;* Romanorum Curialium certè aut privatorum Doctorum, non profectò Pontificum, à quibus noſtra firmata docebimus. Pergit: *Illi* (Romani ſcilicet) *tenent Petro & ſucceſſoribus datam eſſe hanc poteſtatem, atque ideò Papam eſſe Concilio ſuperiorem: hi verò, quibus Joannes Gerſon adhæret, docent datam eſſe toti Eccleſiæ, licèt exercendam per unum; atque adeò in aliquibus ſaltem caſibus Concilium eſſe ſupra Papam: quarum illa* (ſcilicet Romanorum) *placuiſſe videtur Sancto Thomæ, & Thomæ de Vio: altera verò placuit Panormitano* (y), *qui pro Pariſienſibus eſt, quem* FREQUENTIÙS *noſtri ſequuntur, quem mordicus tuetur Jacobus Almainus è Sorbonâ Theologus, & Joannes Major, capite XVIII. in Matthæum, qui idem facit; aiens, Romæ neminem permitti tenere Pariſienſium*

(u) *Albertus Pighius*] vir multæ eruditionis, nullius judicii, opinionum Ultramontanarum, etiam abſurdiſſimarum, defenſor immodicus, earum quæ Curiam Romanam non æquè tangunt, aſſertor ultra omnem modum temerarius, multa ſcripſit de rebus controverſis adeò incautè, ut jam amplectatur hæreticorum errores, jam in errores contrarios impingat; quod quidem rectè annotavit Teoph. Raynald. lib. de bon. & mal. n. 453. Idem Pighius quæſtiones de gratiâ & prædeſtinatione ſic tractat, ut Auguſtinum impugnet, Pelagio faveat apertiſſimè. Neque ſolus Calvinus Pighium vocat Pelagianum opuſc. de grat. & lib. arbitr. ſed & Doctores Lovanienſes in ſuâ cenſurâ an. 1587. hunc accenſent fautoribus & collegis Pelagianorum, ſive, ut aiunt Doctores Duacenſes in ſuâ etiam cenſurâ, diſcipulis Fauſti Reienſis. Cardinalis BONA Pighii libros cautè legendos eſſe admonet; quia, dum ille hæreticorum ſyrtes ſtudioſiùs evitar, offendit ſcopulos oppoſitos. Vid. narrat. chron. cauſ. Mich. Baii pag. 192. tom. ij. oper. Baii edit. 1696. & tractatum Gallicum cui titulus eſt: *S. Auguſtin juſtifié de Calviniſme*, ad calcem epiſtolarum Principis DE CONTY ad P. DESCHAMPS Jeſuitam an. 1689.

(x) *Navarrus ... Divini humanique juris conſultiſſimus*] quidem; ſed Theologiæ moralis doctor commodiſſimus, cœli pandit iter facillimum; & ea cauſa eſt cur ille à neotericis diſciplinæ laxioris magiſtris tot tantiſque ornatur laudibus.

(y) *Panormitano.*] Is eſt Nicolaus TUDESCHI Catanenſis, Juriſconſultus celeberrimus, primùm Abbas Catanenſis, deinde Panormitanus Archiepiſcopus, qui fuit Synodi Baſileenſis pars maxima, & quem D. BOSSUET ſæpè, in eo tractatu, meritis laudibus celebrat. Allegatur vulgò apud Juris-conſultos ſub nomine Panormitani, aut Nicolai Abbatis.

& Panormitani ſententiam, *nec rurſus Academiam illam Pariſienſem pati ut contraria opinio aſſeratur in eâ.* Iterum, *de pœnitentiâ* utramque opinionem Italorum & Gallorum pari refert æquitate : Itali & Galli diverſa ſentientes, æquè Catholici, nulloque diſcrimine habebantur.

Dist. iij.

Adeò autem hæc de Gallis ſententia toto Orbe permanavit, ut Franciſcus de Victoria (z) Hiſpanus ſcripſerit : *Notandum quòd de comparatione poteſtatis Papæ duplex eſt ſententia : altera Sancti Thomæ & ſequacium multorum*, *& aliorum Doctorum tam in Theologiâ*, *quàm in jure Canonico ; quòd Papa eſt ſupra Concilium : altera communis eſt ſententia Pariſienſium*, *& multorum etiam Doctorum in Theologiâ & Canonibus*, *ut Panormitani & aliorum contraria*, *quòd Concilium eſt ſupra Papam.*

Vict. relect. iv de pot. Pap. & Conc.

Neque verò ſoli Galli hanc ſententiam ſcriptis editis propugnârunt. Nempe & Navarrum dicentem audivimus eandem ſententiam ſecutum celebrem illum Nicolaum Catanenſem Archiepiſcopum Panormitanum, *Lucernam juris dictum* ; quem pro Conciliorum etiam in Pontificem ſupremâ poteſtate multa ſcribentem, & Concilio Baſileenſi ſemper inhærentem, adeòque à Felice Baſileæ electo, Cardinalem factum, Bellarminus tamen laudatum potiùs quàm condemnatum velit : adeò non ſemper illam ſententiam hoſtili animo inſectantur qui eam vel maximè reprehendunt.

Labb. de ſcript. Eccl. Bell. de Conc. aur. lib. ij. c. xiv.

Panormitano in Italiâ præluxiſſe Panormitani magiſtrum Franciſcum Zabarellam (aa) Cardinalem Florentinum, virum maximum, Bellarminus fatetur. Accedit è Germaniâ Nicolaus Cuſanus (bb) poſteà Cardinalis. Prodiit ex Hiſpaniâ Alphonſus Toſtatus (cc) Epiſcopus Abulenſis, tantâ doctrinæ opinione, ut Bellarmino miraculum fuerit, tot ſcilicet ſcriptis editis, *breviſſimo tempore*, *cùm non vixerit niſi quadraginta annos :* de quo meritò dictum ſit, eodem Bellarmino teſte : *Hic ſtupor eſt mundi*, nec minùs *ſanctitate* clarus habebatur, ut idem Bellarminus memorat. Is in libro, qui dicitur, *Defenſorium*, fusè probat, *à Chriſto inſtitutum tribunal ſuperius Papa ; nempe Concilium*, *quod Papam corrigere & judicare poſſit*, *non ſolùm in fide*, *ſed etiam in aliis caſibus ; ſolumque illud tribunal id habere ut errare non poſſit ; Papam autem errare poſſe*, *etiam in damnandâ hæreſi.* Quem librum Bellarminus cautè legendum monet, propter hanc ſententiam ; ſed alii libri

Bell. de ſcript. Eccl. an. 1410.

Ibid. an. 1440.

Toſt. tom. xij. defenſ. part. ij. cap. xxx. lxix. lxx. &c.

(z) *Franciſcus de Victoria*] ſic dictus ab urbe Regni Navarri:i Victoriâ, in quâ natus eſt : audivit diſcipulus in Univerſitate Pariſienſi, in Salmanticenſi magiſter docuit. Multus eſt in hujus viri laudes Bellarm. quem vide.

(aa) *Franciſcum Zabarellam*] Patavinum Joannes XXIII. Florentinum Archiepiſcopum, mox Cardinalem fecit. Is in Concilio Conſtant enſi plurimùm valuit autoritate & c nſilio, & ipſe ſuaſor fuit dejectionis Joannis XXIII. Scripſit multa in decretales & clementinas. Dum Conſtantiæ eſſet, librum edidit *de Schiſmate*, qui liber, inquit Bellarminus de ſcript. Eccleſ. an. 1410. *in indice librorum prohibitorum.... prohibitus eſt*, *donec corrigatur.*

(bb) *Nicolaus Cuſanus*] Brixinenſis Epiſcopus, deinde Cardinalis, diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudioſiſſimus fuit, & in Theologiâ non parùm doctus. Nunc apud omnes celebratur eo de libello, cui titulus eſt : *Conjectura de noviſſimis diebus.* Sed multa alia ſcripſit, quæ parvi facere non licet, imprimis tractatum de Sacerdotii & Conciliorum generalium autoritate, ſive *de concordiâ Catholicâ* : optimum librum ; quidquid contra allatret Bellarminus de ſcript. Eccleſ. an. 1440

(cc) *Alphonſus Toſtatus*] ſcripſit commentaria copioſiſſima in Scripturam, quæ implent xij. vol. in fol. & plurima opuſcula duobus vol. Erat Toſtatus magni ingenii vir, erat immenſæ doctrinæ, & multæ in ſcribendo facilitatis.

ejuſdem ſunt ſpiritûs, neque hujus ſcripti tantique viri autoritas, uno Bellarmini verbulo infringi queat.

Hîc cæteros ſcriptores recenſere non eſt animus. Nimia nos copia opprimeret, & multi alii ſuo loco proferentur. Hîc quidem placuit appellare eos, qui in omnium ferè ore verſarentur, quibus Alphonſum de Caſtro *(dd)* Hiſpanum, Patrum noſtrorum memoriâ è Minorum Ordine Theologum nobilem, & à noſtro Feuardentio, ejuſdem Ordinis, editum in lucem, Bellarminus accenſet.

Bell. de R. P. l. iv. c. ij. vid. Alph. de caſt. L. j. contr. hær. cap. ij. & ſeq.

Hinc liquidò patet, quam Pariſienſium ſententiam vocant, non ideò Pariſienſibus attributam, quòd in eâ tuendâ ſingulares eſſent, ſed quòd eam ſingulari ſtudio & eruditione tuerentur: cæterùm in omnibus Eccleſiis vulgatiſſimam extitiſſe, & à ſcriptoribus pietate ac doctrinâ præſtantiſſimis ubique terrarum publicè, & cum laude eſſe defenſam, nedum ſuſpecta fuerit.

CAPUT IX.

DIONYSIUS CARTHUSIANUS *adducitur: ejus exemplum probat, eos qui per eam ætatem Pontificiæ autoritati vel maximè favebant, ſummâ ipſâ in Pariſienſium ſententiam conveniſſe: Eccleſiæ ſoli eamque repræſentanti Concilio generali ab eo Doctore tributa infallibilitas: locus,* ROGAVI PRO TE, *&c. Luc. XXII.* 32. *cum eâ doctrinâ facilè conciliatus.*

DIONYSII Carthuſiani *(ee)* autoritas in hâc quæſtione maximi erit ponderis, cùm propter ſingularem viri gravitatem, tum quòd ejus exemplo conſtiturum ſit omnibus, multos ubique terrarum ſcriptores graviſſimos, qui à Pariſienſium ſententiâ abhorrere videantur, ſummâ tamen ipſâ in eam egregiè conſenſiſſe.

Odor. Rain. tom. xvij.

Is igitur paulò poſt Baſileenſe Concilium ſub Nicolao V. Eugenii IV. ſucceſſore floruit, ſanctitatis nomine ab Odorico Rainaldo commendatus. Atque eo quidem tempore Baſileenſis Concilii quæſtio de ſuperioritate, Doctorum omnium ſermonibus celebris habebatur; eratque Dionyſius hic unus omnium, qui Papæ ſuperioritatem, in Eccleſiam etiam congregatam, vehementiſſimè tueretur; edito in eam rem libro, *de autoritate Papæ & Concilii generalis.* Is tamen articulo, cui titulus, *Determinatio difficultatis præcipuæ, an ſcilicet Papa ſit ſuper Concilium, an è contra*, habet: *Arbitror reſpondendum, quòd ibi ſit excedens, & exceſſum; id eſt, quòd in aliquibus, puta*

Dionyſ. Carth. edit. Col. 1532. tom. j. fol. 327. tract. de aut. Pap. & Conc.

Ib. part. j. art. xxvij. fol. 340. verſ.

(dd) *Alphonſum de Caſtro*] Theologum doctiſſimum, Hiſtoricum mediocrem commendat, præ cæteris ejus opuſculis, liber *adverſus hæreſes*, quo eas quidem omnes confutat; ſed illas præcipuè quas ultima ætas peperit. Vix ullum reperies controverſiarum ſcriptorem, qui ad hujus autoris brevem perſpicuitatem accedat.

(ee) *Dionyſii Carthuſiani.*] Is, RICHEL nomine, innumera ſcripſit opuſcula, levi quidem ſtilo & ſine ullo acumine. Vid. Dup. xv. ſæc.

iis

in his quæ propriè ac directè ſpectant ad forum generalis Concilii, & propter quorum determinationem, ſeu expeditionem, illud celebratur, in his inquam, Concilium videtur eſſe ſuper Papam, ita quòd Concilium dando voces ſeu vota, eſt liberum, nec Papa poteſtatem coercitivam habet ſuper illud in hujuſmodi cauſis, magiſque ſtandum eſt determinationi, ſeu ordinationi Concilii generalis, quàm Papæ. En quo loco ſit Concilii autoritas, in his cauſis propter quarum determinationem celebratur.

Quænam autem illæ cauſæ ſint, quanquam obſcurum non eſt, tamen à pio viro disertè explicatur. *Porrò*, inquit, *hæ cauſæ ſunt, extirpatio hæreticæ pravitatis ac ſchiſmatis, declaratio fidei, atque editio ſymboli ejus, univerſalis reformatio Eccleſiæ in capite & in membris ejus.* Hæc quidem ipſiſſima ſunt quæ Clerus Gallicanus ex Concilio Conſtantienſi repetenda cenſuit. Ibid. art. xxxj. fol. 341. verſ.

Pergit Carthuſianus: *Itaque in expeditione iſtorum, major dicitur poteſtas Concilii generalis quàm Papæ, quoniam Chriſtus promiſit Eccleſiæ, ſeu Concilio ipſam repræſentanti, infallibilem directionem & glorioſam aſſiſtentiam inceſſantem; ita quòd errare non poteſt in fide, neque in his quæ ad bonos mores pertinent, eò quòd, in talium determinatione, regatur immediatè à Spiritu Sancto. Unde & Papa in talibus tenetur ſtare determinationi Eccleſiæ, ſeu ſtatutis Concilii, tanquam ordinationi ac ſententiæ Spiritûs Sancti.* Cumque Papa possit errare in fide et moribus ac cæteris quæ sunt de necessitate salutis, ejus judicio non videtur ultimate, ac certitudinaliter standum in istis, cum non sit infallibilis regula, neque indeviabile fundamentum. Quid clarius? At cùm Concilio tanta tribuat, Pontificis tamen ſuperioritati nihil ſe derogâſſe putat; quoniam, *infallibilis iſta directio à Spiritu Sancto, non videtur pertinere ad majoritatem poteſtatis ac juriſdictionis præſidentialis; ſed potiùs eſt ſupernaturale donum Spiritûs Sancti, actuale magis quàm habituale; idcircò ex hoc non ſatis probatur poteſtas Eccleſiæ eſſe ſuper poteſtatem Papæ, ſed quòd major ſit gratia atque perfectio univerſalis Eccleſiæ.* Denique ſic concludit: *Præterea cùm Papa conſtitutus ſit totius Eccleſiæ ſummus generaliſque cuſtos, Paſtor & Pontifex, fideique defenſor, ac præcipuarum difficultatum Eccleſiæ determinator, non ſic ad generale Concilium pertinet hæreſes & ſchiſmata extirpare, totius Eccleſiæ reformationi intendere, fidem declarare ac fidei ſymbolum edere, quin etiam hæc ipſa ad Papam, ratione ſui officii directè pertineant. Ideò neque ex his ſatis oſtenditur, quòd poteſtas Concilii ſit, abſolutè loquendo, major poteſtate Papali, ſed quantùm ad aliquid; quoniam hæc certiùs, ſeu expeditiùs fiunt per generale Concilium, quàm per Papam duntaxat, eò quòd majoris gratiæ atque ſubſidii promiſſio ſit facta Eccleſiæ quàm Papæ.* Ibid. Ibid.

Tum poſtquam protulit locum Sancti Thomæ 2ª. 2ᵉ. q. I. art. X. determinantis, quòd ad Papæ autoritatem pertinet editio ſymboli, hæc addit: *Sed contra hæc quidam objiciunt, quòd cùm Papa poſſit errare, non poteſt quis ejus determinationi atque ſententiæ, abſque omni formidine tam actuali quàm habituali aſſentire; ſed determinationi Eccleſiæ, quæ errare non poteſt, certitudinaliter ſtatur. Idcircò ad generale Concilium pertinere videtur* Ultima decisio *credendorum, quod verum reor.* En quæ pii doctique viri ſententia ſit; additque: *Nihilominùs ad autoritatem Papæ pertinet iſtud: quamvis per-* Dionyſ. ibid. art. xxxij. fol. 342. Ibid.

ſona, cui tanta autoritas conceſſa eſt, ſit ſimilis aliis, mortalis & fragilis, atque peccabilis: idcircò ſententiæ ejus, ſecundùm quod à tali perſonâ procedit, non ita certitudinaliter ſtatur, ſicut ſententiæ univerſalis Eccleſiæ non errantis, ad quam etiam pertinet declarare editionem ſymboli à Summo Pontifice factam, eſſe idoneam. En quo ſenſu, & ſuam tueatur & Sancti Thomæ exponat ſententiam.

His cùm apertiſſimè doceat Papam in judicando de fide, eſſe fallibilem, locum illum de Petri nunquam defecturâ fide ſic interpretatur ex communi ſententiâ. *Quoniam Petro ſpecialiter fuit committenda Eccleſia. Unde quod dicitur*, UT NON DEFICIAT FIDES TUA, *exponitur, ut non deficiat fides Eccleſiæ tibi committendæ; ſicque ex verbis his ſumitur argumentum, quòd fides Romanæ Eccleſiæ, quam in eâ Petrus plantavit, ſit uſque in finem ſæculi duratura.* Hæc ſcripſit in celebrem Evangelii locum Luc. XXII. 32. quo exemplo conſtat hæc duo à Doctoribus in Romanæ dignitatis cultum propenſiſſimis conciliari ſolita; & Romanum Pontificem, etiam de fide judicantem, poſſe deficere; & tamen Eccleſiæ Romanæ fidem nunquam defecturam.

Idem. in Evang. Luc. enarrat. art. xlviij. p. 259. verſ. edit. Par. an. 1536.

CAPUT X.

Idem DYONISIUS CARTHUSIANUS *exponit quâ autoritate in aliis præter fidem cauſis, Romanus Pontifex à Concilio judicari poſſit.*

HIs expoſitis, idem autor quærit quomodò Papa, quem Eccleſiâ totâ, etiam collectâ & adunatâ, ſuperiorem eſſe vult, ab eâ deponi ac judicari poſſit, non tantùm hæreſis, ſed etiam aliarum culparum causâ. Quem nodum ſic ſolvit: *Dicendum quòd Papa, ſecundum quod talis, ut puta in quantùm Summus Eccleſiæ Paſtor & Pontifex, non eſt à Concilio generali ſententialiter judicandus, aut per depoſitionem puniendus, quia, ut talis, eſt Superior & Prælatus, ac Judex Eccleſiæ; ſed in quantùm eſſet intolerabiliter vitioſus, ſeu criminoſus, ſic eſſet inferior, & Concilium haberet ſuper eum poteſtatem ac juriſdictionem à Chriſto, à quo immediatè claves accepit Eccleſia, quam repræſentat Concilium, cui etiam Chriſtus dedit poteſtatem Eccleſiæ, abjiciendi membrum ſcandalizans, infectivum, ac putridum. Sic ergò generale Concilium poteſtatem & juriſdictionem habet in Papam, in quantùm Papa, ratione culpæ, inferior redditur ipſo Concilio: imò inſuper, & in quantùm Papa conſideratur ut membrum, filiuſque Eccleſiæ; puta ut determinata perſona fidelis, ſeu unus Chriſtianus viator, peccabilis, & in quantùm talis eſt, dicitur ei à Concilio lex præfigi, ne ſuâ poteſtate abutatur, ſed debitè dirigatur.* Concluditque ſic: *Ex his patet ad objecta ſolutio. Par enim poteſtatem non habet in parem, in quantùm eſt talis, id eſt æqualis, ſed ut aliquomodò extat inferior. Similiter minor non ligat, nec abſolvit majorem ſecundùm quod major eſt,*

Dyon. Cart. de aur. Pap. &c. part. j. art. xxx. v. fol. 342. verſ.

Ibid.

Digitized by Google

ſed in quantùm eſt quodammodò minor. Sic nec Judex judicatur ut judex, ſed ut publicè reus. Hæc ille. Tum, ſi Doctorum inſignium, qualis erat S. Thomas, objiceretur autoritas, eam quidem commodâ, quantùm poterat, interpretatione molliebat; ſed interim hæc erat prompta reſponſio: *Iſta ex præfato ſcribimus Doctore, non quia nunc ſic prorſus tenendum eſt, præſertim propter generalis Concilii Conſtantienſis ad oppoſitum determinationem, cujus autoritas major eſt, quàm cujuſcumque Doctoris Catholici.* Ibid. lib iij. art. xix. fol. 370. verſ.

CAPUT XI.

De Lovanienſi Facultate: eam cum Pariſienſi & Colonienſi circa Conſtantienſem Baſileenſemque doctrinam conſenſiſſe: NICOLAI DUBOIS *Profeſſoris Lovanienſis vana argumenta.*

TOT egregiis toto Orbe terrarum appellatis Doctoribus, juvat de Lovanienſibus ſingularem habere quæſtionem, cùm propter eximium ejus Facultatis ſplendorem ac famam, tum quòd adverſarii, quæ ad eam Facultatem attinent, haud plenâ fide ac diligentiâ tradiderunt.

Et quidem Nicolaus Dubois, rerum quoque ſuarum ac ſuæ Facultatis ignarus, id agit, ut ea Facultas jam inde ab initio ſuæ fundationis, eam credatur amplexa ſententiam, quæ extra ſchiſmatis cauſam Concilio Pontificem anteponat: quam quidem ſententiam hauſerit ab Univerſitate Pariſienſi & Colonienſi, à quibus originem duxit. Sed hæc quàm falſa ſint, luce clarius eſt. Diſq. art. x. n. 132. & ſeq. p. 47.

Ac primùm, certum eſt Univerſitatem Lovanienſem, poſt Conſtantienſe Concilium, Baſileenſis Concilii tempore, fuiſſe conditam. Quin ipſe Nicolaus Dubois profitetur, qui Lovanii in Theologicâ Facultate gradum ſuſciperet, ante annum 1439. fuiſſe neminem; quo tempore maximè inter Eugenium IV. & Baſileenſe Concilium efferbuiſſe diſſidia nemo neſcit. Neque minùs liquet, non modò Univerſitatem Pariſienſem, ſed etiam totam Eccleſiam Gallicanam Baſileenſi Concilio adhæſiſſe, quod D. Dubois & ipſe teſtatur. Quid autem Univerſitas Colonienſis per idem tempus ſenſerit, hæc declarat ad Theodorum Colonienſem Archiepiſcopum anno 1438. edita reſponſio. Prima propoſitio: *Eccleſia ſynodaliter congregata habet ſupremam juriſdictionem in terris, cui omne membrum Eccleſiæ, cujuſcumque dignitatis fuerit, etiam Papalis, obedire tenetur, quam nemo ſine ipſius Eccleſiæ Synodali conſenſu diſſolvere aut transferre poteſt.* In ſecundâ propoſitione legitur: *Quòd omnes obedire tenentur Chriſto, ſuæque ſponſæ Eccleſiæ, in quâ prima præſidentia eſt Sedis Apoſtolicæ ſuper omnes alias Eccleſias particulares, & ſedes inferiores,* NON SUPER TOTAM UNIVERSALEM PRÆLATÆ. Cætera ejuſdem ſunt ſpiritûs. Atque hæc doctrina eſt, quam à Pariſienſibus & Colonienſibus fundatoribus ſuis, Academia Lovanienſis anno 1438. hoc eſt in Ibid.

ipſo fundationis initio hauſerit. Unde Æneas Sylvius hæc memorat *(ff)* de Lovanienſibus ab Amedæo Lugdunenſi Archiepiſcopo, Regio Oratore, viro omnium conſenſu doctiſſimo atque ſanctiſſimo ad Ludovicum * Romanum Protonotarium dicta: *Viros omnium doctiſſimos concluſiones noſtras impugnare video, quæ certa & veriſſima ſunt, & ab illis qui nunc eas reprobant, aliàs approbata. Nec nos fugit Ludovicum Protonotarium has veritates Lovanii ac Coloniæ prædicâſſe, eaſque illinc univerſalis ſtudii autoritate firmatas reportâſſe: quare ſi ipſe nunc mutatus eſt, veritas tamen non eſt mutata.* Quid ad hæc Ludovicus à tanto Pontifice compellatus? Pergit hiſtoricus: *Quo finiente illicò Ludovicus aſſurgens: Verum eſt, ait, illas me apportâſſe veritates, vos tamen eas fidei veritates nuncupatis, quæ adjectio mihi ſubdubia eſt.* Hæc ille de Baſileenſibus illis concluſionibus, quibus Conciliorum potior autoritas aſſeritur. Cæterùm id tantùm *ſubdubitare* ſe dicit, hæ veritates an fide certæ ſint: veritates eſſe ſaltem Theologicâ demonſtratione certas, atque à ſe prædicatas, *Coloniæque & Lovanii univerſalis ſtudii autoritate firmitas*, nec ipſe diffitetur.

* De Bacheinſtein.

Æn. Sylv. de geſt. Baſil. lib. j. p. 37.

Hæc tacet Nicolas Dubois: quæ nihil ad rem faciant ſtudiosè colligit. At enim ſic objicit: anno 1448. Nicolao V. Eugenii IV. ſucceſſori Univerſitas Lovanienſis declaravit ſe ipſi & Eugenio, ut legitimis Pontificibus adhæſiſſe, Legatis Baſileenſibus nequicquam contraria ſuadentibus. Verum; ſed hoc nihil ad doctrinam Concilii Baſileenſis, quam ſecuti Galli, Germanique, haud minùs Eugenio IV. licèt depoſito, adhæsêre. Neque proptereà Concilio poteſtatem defuiſſe dicebant; ſed an eâ in Eugenium juſtè ac neceſſariò uſi eſſent ambigebant, & ne ſchiſma fieret verebantur. Acta ſuo loco referenda rem clariùs demonſtrabunt. Interim Profeſſor multa pollicitus, nihil tamen attulit, quo ſuos Lovanienſes à Concilii ſuperioritate abhorruiſſe comprobaret: nos certa adduximus, quibus in eam apertè conſenſiſſe, conſtet.

Diſq. n. 37.

(ff) *Memorat.*] Rem ut acta eſt, ex ipſo Sylvio paucis narrabimus. Cùm Baſileenſes id quàm maximè contenderent, ut Eugenius meritò deponendus videretur, editis octo concluſionibus, probare conati ſunt eum eſſe contumacem & in errore pertinacem; quippe qui, quamquam ſæpè monitus, nequaquam à propoſito diſſolvendæ Synodi deterreretur. Ab eâ ſententiâ Panormitanus abſceſſit, & dixit: ſe quidem credere Papam Concilio Œcumenico ſubmitti oportere; ſed hanc ſuam opinionem haberi non poſſe pro certo fidei dogmate; cùm expreſsè non legeretur in ſymbolo, neque etiam in determinationibus Eccleſiæ. Tunc Amedæus DE TALANC Archiepiſcopus Lugdunenſis Panormitani ſententiam longâ oratione confutavit, quam ſententiam Ludovicus DE BACHEINSTEIN Protonotarius defendendam ſuſcepit; atque indè gravis exorta eſt inter Patres altercatio, quâ factum eſt ut, à ſe invicem diviſi, plerique diſcederent.

CAPUT XII.

ADRIANUS FLORENTIUS, *mox* ADRIANUS *Papa VI. Facultatis Lovanienſis ornamentum, Pariſienſium ſententiam ſequitur: quorumdam Lovanienſium cavillationes.*

POST Concilium Baſileenſe, atque Academiæ Lovanienſis initia, primus inter Theologos Lovanienſes, nobilis ſcriptor extitit Adrianus Florentius Ultrajectinus, mox Papa Adrianus VI. Scholæ Lovanienſis ornamentum, atque in eam effuſiſſimè liberalis. Is infimo genere ortus, primùm Theologiam Lovanii magnâ cum laude docuit; tum ordine factus eſt Academiæ Cancellarius, Caroli V. Auguſti Præceptor, Epiſcopus Dertuſanus, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, denique poſt Leonem X. Summus Pontifex: tantâ modeſtiâ, *ut nihil infelicius in vitâ duceret, quam quod imperaret.* Is cùm de Confirmationis adminiſtratione diſputaret, negaretque Presbyteris permitti poſſe, Sancti Gregorii celebrem locum ſic ſolvebat: (*gg*) *Ad ſecundum principale de facto Gregorii, dico, quòd ſi per Eccleſiam Romanam intelligatur caput ejus, putà Pontifex, certum eſt quòd poſſit errare, etiam in iis quæ tangunt fidem, hæreſim per ſuam determinationem aut decretalem aſſerendo; plures enim fuère Pontifices Romani hæretici. Item & noviſſimè fertur de Joanne XXII. quòd publicè docuit, declaravit, & ab omnibus teneri mandavit, quòd anima purgata ante finale judicium non habent ſtolam, quæ eſt clara & facialis viſio Dei; & Univerſitatem Pariſienſem ad hoc induxiſſe dicitur, quòd nemo poterat in eâ gradum in Theologiâ adipiſci, niſi primitùs errorem hunc peſtiferum juraſſet ſe defenſurum & perpetuò ei adhæſurum. Item patet hoc de errore quorumdam Pontificum circa matrimonium de quo in cap.* Licèt de ſponsâ duorum. *Item de errore quem ediderat Celeſtinus circa matrimonium Fidelium, quorum alter labitur in hæreſim, cujus error olim habebatur in aliâ compilatione juris*, cap. LAUDABILEM DE CONVERSIONE CONJUGUM. Vide quàm apertè doceat omninò fieri poſſe, ut Pontifex hæreſim non jam ut homo privatus, ſed ut Pontifex, *per ſuam determinationem aut decretalem aſſerat;* quàmque peſtiferum errorem putet eum, quem Joannes XXII. *publicè docuerit, declaraverit, & ab omnibus teneri mandaverit.* Neque hîc curamus an Joannes XXII. & alii excuſari poſſint: quid de illis ſenſerit Adrianus VI. quid fieri potuiſſe putaverit, id verò quærimus; imò non quærimus: quis enim in re tam apertâ quæſtioni locus? Sed apertam tanti Doctoris ſententiam tenemus. Et notandum eſt quod addit jam ad Gregorium rediens: *Non tamen dico Gregorium hîc erraſſe, ſed*

Labb. de ſcript. Eccl.

Adrian. vj. Epitaph. tom. xiv. Conc. pag. 401.

Adr. in iv. ſent. quæſt. de confir.

(*gg*) *Solvebat.*] Gregorius Magnus, lege latâ vetuerat ne Sardiniæ Preſbyteri baptizatos chriſmate tangerent. Cùm autem *hac de re multi contriſtarentur*, his verbis juſſa mollivit ſua: *Ubi Epiſcopi deſunt, ut Preſbyteri etiam in frontibus baptizatos chriſmate tangere debeant, concedimus.* lib. iv. indict. xij. epiſt. xxvj. al. lib. iij. epiſt. xxij. P. Bened. legendum cenſent *baptizandos*, non verò *baptizatos*. Sed niſi fallor, nulla fuit antiquitùs chriſmatis unctio, quâ Preſbyteri, ſine licentiâ ſummi Pontificis, *baptizatos* tangere non poſſent.

evacuare intendo impoſſibilitatem errandi quam alii aſſerunt. Quo quidem ſe demonſtrat, nullâ tuendæ cauſæ quam ſuſceperat neceſſitate adactum, ad hanc tamen ſententiam deditâ operâ declarandam, ſolo veritatis amore adductum eſſe.

Neque verò eam ſententiam Pontifex retractavit, uti profectò, ſi erroneam putâſſet, facere debuiſſet. Nam ideò Pius II. qui ſe Baſileæ, cùm Synodo privatus intereſſet, erràſſe credebat ſolenni retractatione ſua ſcripta confixit: *Hæc enim ſcripta*, ait, *fortaſſe ſcandalum parient. Qui hæc ſcripſit, inquient, in Beati Petri Cathedrâ ſedit.... nec invenitur mutâſſe propoſitum: qui eum elegerunt, & in ſummo Apoſtolatûs vertice collocârunt, ab iis ſcripta ejus approbata videntur.... Cogimur itaque Beatum Auguſtinum imitari.* Nihil ſimile Adrianus; ſuaque ſcripta adeò non retractavit, ut potiùs Romæ, ſtatim atque Pontifex factus eſt, edenda curaret, anno videlicet 1522. cùm anno 1521. Pontifex eſſet creatus. Nempe ſi ipſe, aut alius Pontifex in fidei quæſtione determinandâ defeciſſet, non ideò Petri fidem & Eccleſiam Romanam defecturam putabat. Imò metuebat, ne illi errandi impoſſibilitati, quam privatus Doctor olim improbaverat, vel Pontifex factus faviſſe videretur.

Bull. Pii. ij. retract. tom. xiij. Conc. pag. 1407.

Labb. de ſcript. Eccl.

Hìc Lovanienſis Anonymus, in doctrinâ Lovanienſium mira refert ſub hoc titulo: *Diſcutitur doctrina Adriani Papæ VI.* Summa eſt: non hîc egiſſe Adrianum *de Pontificiâ definitione ex Cathedrâ; ſed de judicio ſuper difficultatibus, quæ in facto occurrunt, donec ſi res ſit ad fidem & mores tendens, pleniori examine ex Cathedrâ definiatur.* Quid autem illud eſt, niſi in re gravi ludere, ſibique ipſi illudere? An loquitur de difficultatibus quæ in facto occurrant, qui *de fide, de hæreſi* tam apertis verbis agit? Quodnam verò examen plenius? Quam deciſionem narras, poſt eam quâ *de fide determinatum eſt*; quâ Pontifex aliquid *publicè docuerit, declaraverit, ab omnibus teneri mandaverit*? Quæ verba Adriani Lovanienſem noſtrum referre & exſcribere puduit, quòd iis ſtatim perlectis, ejus reſponſio evaneſcat.

Doct. Lov. art. I. p. 59.

At enim, inquit Joannes Viggers ab Anonymo laudatus, non id poſtulabat ea, quam Adrianus ſolvebat, difficultas, ut de Pontificiorum decretorum infallibilitate diſputaret; cùm de Gregorii facto dumtaxat ageretur. Certè; idque monet vel ipſe Adrianus, ſed hæc à ſe dicta, quòd illam aliquorum de *errandi impoſſibilitate* ſententiam, deditâ operâ, *evacuatam* vellet, neque in aſſerendis his vanis, certè dubiis ſedis Apoſtolicæ privilegiis, veræ pietatis partem ullam reponeret.

Ibid.

Pergit tamen Lovanienſis noſter: *At Adrianus aſſerit certum eſſe quòd Pontifex poſſit errare: hoc ſi intelligeret de Pontifice, ut definiente & proponente toti Eccleſiæ aliquid fide credendum, neutiquam eſt certum*: tibi quidem forſitan; ſed ipſi Adriano eſt certum. At *è contra*, inquis, *id* nedum certum ſit, *manifeſtè eſt falſum, ejuſque oppoſitum adeo certum ut ab aliquibus habeatur de fide.* Quid ad nos, ſi ab aliquibus? Non ab Adriano quidem, qui eam ſententiam *evacuare intendit.* Quare non Melchior Canus, quantùmvis acerrimus Pontificiæ infallibilitatis aſſertor, non ipſe Bellarminus, ut Lovanienſes illi, tergiverſandum putant. Verùm Adrianum VI. nominatim accenſent iis, qui Pontificiam infallibilitatem non agnoſcunt: neque

Ibid.

Melch. Can. lib. iv. cap. j. Bell. de R. P. lib. iv. cap. ij. Bell. de ſcript. Eccl. an. 1500.

eò ſeciùs Bellarminus, *virum optimum & doctiſſimum* appellat, *qui merito doctrinæ & pietatis, ex humili domo in tantam dignitatem conſcenderit.*

Jam verò Nicolaus Dubois, poſtquàm Adriani verba retulit de Romano Pontifice ita affirmantis: *Poteſt errare, hæreſim per ſuam decretalem aſſerendo;* reſpondet: *Diſtinguo, ſi de potentiâ Metaphyſicâ loquatur Adrianus, etiam hoc tranſeat.* Quàm doctè! Erant ſcilicet qui aſſererent Pontificem nec *Metaphyſicè* loquendo aut de potentiâ abſolutâ errare potuiſſe; eaque erat *errandi impoſſibilitas*, quam Adrianus evacuare intendebat. Et pulchrè *tranſeat*, nam ſi Profeſſori bilem moveris, fortè aſſerturus eſt Romanum Pontificem, nec potentiâ Metaphyſicâ errare potuiſſe.

Pars j. reſut. arg. &c. art. xv. n. 159. p. 82.

Quæ addit, quoniam non ad explicandum, ſed ad confutandum Adrianum pertinent, hujus loci non ſunt. Pudet tamen interim Adrianum tantum virum à Profeſſore Lovanienſi temeritatis fuiſſe incuſatum. At ſubdit Adrianum Pontificem factum, ea quæ hîc ſcripſerat revocâſſe; nempe, inquit, docuerat Confirmationis Sacramentum ex delegatione Pontificiâ, non poſſe conferri à ſimplice Sacerdote. Quid tum poſteà? *Pontifex factus etiam ipſemet ejuſmodi commiſſionem dedit;* quod pater Farvaquez ex Palavicino probat. Quid ad nos? Id certè quærimus, an illam *impoſſibilitatem errandi*, quam nunc Lovanienſes quidam veluti pro fidei fundamento ponere velle videantur, cùm privatus Doctor *evacuare intendiſſet*, ſaltem Pontifex factus, conſtabilitam, ac ſua anteriora retractata vellet. Neque ab eo ſcopo aberrare oportebat Theologiæ Profeſſorem. Verùm hominem equidem vidi neminem qui, quæ ad rem non faciunt, in exiguo quamvis libello, majore ſtudio colligat & congerat.

Ibid. n. 156. 157. 160.

Farvac. opuſc. de Conf. quæſ. iv. Palav. lib. ix. cap. vij. n. 11. 12.

Quare certum omnino eſt Adrianum IV. eorum de quibus agimus nihil retractare voluiſſe. Quid jam Lovanienſes quidam vociferantur in nos, perdita omnia & conclamata eſſe, *ac de ſumma rei Chriſtianæ agi, cùm de infallibili ſupremâque Pontificis in univerſam Eccleſiam autoritate agitur?* Neque intelligunt nos quidem peti ab ipſis per Adriani latus: nec niſi conculcato tanto Pontifice, doctiſſimo pariter atque ſanctiſſimo, & quod pudere debeat, in ſe beneficentiſſimo, ſuæque Facultatis ornamento, Clerum Gallicanum oppugnari potuiſſe.

Quare Lovanienſes ac Duacenos pios & doctos, quos oppidò diligimus & colimus, alioſque viros bonos, etiam atque etiam obſecramus, ut cogitent, tantine illa ſit Summi Pontificis aut ſuperioritas, aut etiam infallibilitas, à tot tantiſque viris Catholicâ fide ac pace florentibus impugnata, ut in eâ ſummam rei Chriſtianæ, aut firmiſſimam noſtræ contra Lutheranos defenſionis arcem, aut Sedis Apoſtolicæ majeſtatem vimque Eccleſiæ, ac decus Iſraëlis collocent. Nos certè alia, Deo dante, minùs licèt inflata verbis, re illuſtriora, meliora utilitate, atque autoritate firmiora promemus.

CAPUT XIII.

An ſit veriſimile Pariſienſium doctrinam poſt ADRIANUN VI. *à Lovanienſibus condemnatam? Lovanienſium erga Adrianum reverentia ſingularis.*

ETIAMSI poſt Adrianum Facultas Lovanienſis ejuſque Doctores, à priſcis inſtitutis deflexiſſent, non proptereà Pariſienſes vituperandi, aut etiam condemnandi, ſed potiùs laudandi eſſent, qui in antiquâ ſententiâ perſtitiſſent; atque ambæ Facultates pacem colerent, & à cenſurâ mutuâ temperarent. Sanè Pariſienſes & Lovanienſes ſeſe mutuò ſuſpexerunt, atque ſuſpiciunt; & ea quæ jam inde ab initio interceſſit animorum mira conjunctio, nullo unquam facto dictoque violata eſt.

Prima Facultas Lovanienſis anno 1519. certa doctrinæ Lutheranæ capita cenſurâ notavit: ſecuta Pariſienſis anno 1521. concordibus animis atque ſententiis. Rursùs prima Facultas Pariſienſis in eundem Lutherum & alios hæreticos, Franciſco Rege jubente, anno 1542. articulos edidit: ſecuta Lovanienſis anno 1544. jubente Carolo V. viſos Lovanienſibus Pariſienſes articulos, atque eodem ſpiritu in eundem ſcopum collimatum fuiſſe, & temporis ratio, & accurata utrorumque lectio facilè comprobabit: adeoque nihil fuit quod Lovanienſes in Pariſienſium articulis improbarent, ut ſimul fuerint editi & excuſi in Joannis Driedonis operibus, accurante editionem Ruardo Tappero Academiæ Lovanienſis Cancellario, ac ſacræ Theologiæ Profeſſore, quippe cùm conjunctos oporteret articulos utriuſque Facultatis, ut concordia in Lutherum de Catholicâ fide teſtimonia.

Vid. poſt. tom. iij. Joã. Dried. fol. 170.

Utramque Facultatem, in tradendâ de Romani Pontificis poteſtate doctrinâ minimè diſſenſiſſe multa perſuadent; imprimis ſumma Facultatis Lovanienſis reverentia in Adrianum IV. quem in Pariſienſium fuiſſe ſententiâ, Bellarmino etiam teſte, jam diximus. Primùm enim quo tempore illa edita eſt Lovanienſis Falcutatis in Lutherum cenſura, totum id Adriani, tum Cardinalis Derthuſani, judicio factum. Id Jacobus Latomus major, cùm pro eâ cenſurâ ſcriberet, in præfatione luculenter expoſuit; & cenſuræ præfixa ejuſdem Cardinalis epiſtola teſtatur, de quâ quidem Latonus ita eſt præfatus: *Sufficere debuit judicium Reverendiſſimi Cardinalis Dertuſenſis, cujus probitas & ſapientia, non modò præclaris libris editis, ſed & maximis rebus Orbi nota eſt;* ut proptereà diceret non videri neceſſarium articulorum reddere rationem. Ex quo intelligitur quàm probarent Adriani libros. Atque is annis poſt duobus ad Petri Cathedram eſt evectus: ac facilè intelligi poteſt, quanto honore proſecuti ſint Pontificem, qui non modò Cardinalem, verùm etiam privatum tantopere ſuſpexiſſent.

Lat. Def. cenſ. Lov. admon. & epiſt. dedic.

Edidit poſteà Joannes Driedo ſacræ Theologiæ Profeſſor apud Lovanienſes anno 1533. librum *de Eccleſiaſticis Scripturis & dogmatibus;* neque ita multò poſt librum *de captivitate & redemptione generis humani:* in cujus præfatione

præfatione Adrianum VI. miro affectu celebrat: *Obſervandiſſimus*, inquit, *meus in ſtudiis Theologicis præceptor, qui me in filium eruditionis ſuſceperat, & præſidens mihi pileum magiſterii in Theologiâ impoſuit anno nativitatis Domini* 1512. *die* 17. *menſis Auguſti; qui & uſque in tempus fermè illud Lovanii reſederat, totius noſtræ Academiæ lumen & decus, poſteà illius nominis Pontifex VI.* Ex quibus intelligimus quanto amori & honori fuerit Lovanienſibus, quem nunc Nicolaus Dubois apertè contemnit. Sed jam Lovanienſes, qui circa Adriani tempora ſcripſerint, Theologos audiamus, quandoquidem eorum nobis tanto ambitu objicitur autoritas.

Vid. hanc præf.

Pars j. refut. &c. art. xv. p. 79. & paſſ.

CAPUT XIV.

JACOBI LATOMI, *Doctoris Lovanienſis, ſententia.*

PRIMUS ab autore Anonymo *doctrinæ Lovanienſium* deſignatur Jacobus Latomus, qui pro Pontificiâ infallibilitate ſcripſerit, libro *de Primatu Romani Pontificis adversùs Lutherum.* Ego verò ſummâ diligentiâ, nulloque partium ſtudio, quippe cui liceret etiam adverſantem repudiare Latomum, ejus libros, ac maximè eos ipſos quos objiciunt excutio locos; & quidem de Primatu multa reperio, de infallibilitate ne unum quidem verbum. Quis autem ferat iſtos de Primatu tanta teſtimonia congerentes, quaſi quis Primatum ullâ ex parte labefactatum, ac non potiùs omni ope conſtabilitum velit? Dic tu aliquando de infallibilitate, quandoquidem in eâ placet ſummam fidei collocari. Sed ipſum per ſe audire Latomum præſtabilius eſt, poſteaquàm conſtituerimus quo loco, cùm id ſcriberet, Lutheri res eſſent. Fuerat autem à Leone X. hæreſeos condemnatus. Sic ergò habet Latomus: *Nec valet, ſi dicatur judicium finale, in rebus fidei, eſſe apud generale Concilium, à quo nondum eſt hæreſis Lutherana judicata & damnata: ergò non eſt ab omnibus pro hæreſi habenda & vitanda: non inquam, valet; quia Lutherus non habet unam aliquam hæreſim particularem novam, & quæ priùs non fuerit; ſed habet hæreſes olim in Conciliis damnatas, Valdenſium, Wicleſiſtarum & Huſſitarum, & ſimilium, in quibus non eſt opus novâ ſententiâ, ſed antiqua ſufficit.... Dato etiam quòd novam hæreſim feciſſet, non tamen opus eſſet Synodo ad ejus damnationem, ut apertè probant verba Auguſtini*, (nota illa ſcilicet quibus Auguſtinus oſtendit ſine Synodo *factum* Pelagianis *eſſe competens ſufficienſque judicium*) (hh) quo judicio facto,

Doct. Lov. p. 2. & ſeq.

Lat. de var. quæſt. tit. *An Prim. R. P. ſit à Chriſto* edit. Lov. 1550. fol. 88. 89.

(hh) *Competens ſufficienſque judicium*] latum fuiſſe in causâ Pelagianorum, Auguſtinus his rationibus probat: 1°. quia dudum damnata fuerat illa hæreſis à Patribus, *qui*, inquit, *impia eorum dogmata tantâ manifeſtatione ſubvertunt, ut quæ contra eos* (Pelaginos) *manifeſtiora dicamus, vix nos invenire poſſimus.* 2°. Quia manifeſtus error. *Aut verò congregatione Synodi opus erat ut aperta pernicies damnaretur?* 3°. Quia multæ hæreſes abſque Concilio olim fuerant damnatæ. *Quaſi nulla hæreſis aliquandò ſine Synodi congregatione damnata ſit.* 4°. Demum, quia Pelagiani Concilium flagitabant, non quòd eo opus eſſe crederent; ſed quòd ſui causâ Orbem commotum vellent. *Iſtorum ſuperbia.... hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quo-*

Aug. lib. iv. ad Bonif. tom. x. p. 492.

ſubjungit Latomus ex Auguſtino: *Ad ſententiæ executionem procedendum eſt adverſus hæreticos. Aliud eſt enim judicium ſufficientiſſimum, aliud ſufficiens. Sufficiens eſt enim, quando debito ordine per judicem competentem exercetur: ſufficientiſſimum verò, quando non ſolùm per judicem competentem, ſed per judicem ſupremum cæteris paribus ſententia fertur.* Hæc verba video ab Anonymo prætermiſſa, quæ maximè ad rem faciant. Pergit deinde Latomus: *Igitur non ingrediendo difficultatem, an Papa ſit ſupra Concilium, vel è converſo; ſatis eſt præſenti propoſito, quòd hæreſis Lutherana à Sede Apoſtolicâ damnata eſt. Nemo enim, niſi nimium contentioſus, negabit Apoſtolicam ſedem eſſe judicem competentem, cùm cautum ſit Canonibus, cauſas fidei ad Sedem Apoſtolicam eſſe referendas.*

Quæ omnia ſi candidè & ſincerè, uti Theologum decebat, Anonymus protuliſſet, nemo non ſtatim videret judicium Sedis Apoſtolicæ non proponi à Latomo, tanquam *finale* (de quo tamen judicio præcisè in objectione agebatur) aut tanquam infallibile, aut etiam *ſupremum*, quod tum ab ipſo maximè dici oporteret, ſi tale eſſe ſentiret: ſed contrà proponi judicium illud Sedis Apoſtolicæ, ut *competens*, quod etiam inferiori judici convenire poſſit, utque *ſufficiens*, ad ſententiæ ſcilicet, ut ipſe hìc dixit Latomus, *executionem*: Concilii verò, ut quod eſſet *ſufficientiſſimum & ſupremum*. Quæ utcumque ſe habent, certè cum Pontificiâ infallibilitate ſtare non poſſunt, cùm poſt infallibile judicium, nihil ulterius, aut ſuperius à quoquam deſiderari poſſit. Quod verò Latomus ſcribit hæc à ſe dici, *non ingrediendo quæſtionem, an Papa ſit ſupra Concilium, vel è converſo*; ita videtur intelligere, quemadmodùm à Carthuſiano dictum vidimus: nempe ita ut Papa, licèt Synodo abſolutè ſuperior, ei tamen tanquam potiori luce donatæ in fidei negotio credere teneatur. Quem ſenſum aliis quoque ſuperioritatis Pontificiæ defenſoribus placuiſſe oſtendemus. Cæterùm de quæſtionibus fidei nobiſcum ſentit Latomus, qui Pontificio judicio Conciliare judicium tanto diſcrimine anteponit, quique *τὸ ſupremum*, ac proinde *finale*, de quo agebatur, ſententiæ Pontificiæ in ſe conſideratæ detrahit, cùm ei tribuat tantùm ut ſit *ſufficiens & competens*, & quidem id tribuat, opponendo *ad ſupremum ſufficientiſſimum*.

Quomodo autem Latomus intelligat *ſufficiens* illud, quod non ſit finale, neque *ſufficientiſſimum* & *ſupremum*, reſponderet, credo, id quod jam indicavimus: *ſufficiens* eſſe ad id quod volebat, nempe ad ſententiam exequendam. Nos autem quid ſit illud apud Auguſtinum *ſufficiens* & *competens*, Deo dante, exponemus. Hìc quidem Latomi dicta à nobis referri, non autem præſtari oportet.

Doct. Lov. p. 4. 5. Lat. adv. Tynd. lib. iij. tit. ult. fol. 194. verſ.

Profert Anonymus alium Latomi locum ex Libro III. adverſùs Tyndalum (*ii*) titulo ultimo: *De autoritate & Prælaturâ Romani Pontificis ſuper*

niam, Deo eis reſiſtente, pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur. Memorat alibi Auguſtinus, Pelagii cauſam, quocumque ad examen juridicum perducta eſſet, Epiſcoporum & Synodorum ſententiâ fuiſſe condemnatam. Vid. imprimis lib. de geſt. Pelag.

(*ii*) *Tyndalum.*] Is novæ Reformationis Doctor novum Teſtamentum in vernaculam ſuam linguam Anglicam infideliſſimè tranſtulit. Deinde hæreſis poſtulatus Bruxellis, ibi vivus combuſtus eſt. Erat illi vis quædam ingenii, ſed nimium vehementis & mordacis. Vid. Du Larr. hiſt. Angl. tom. j. pag. 313.

Eccleſiam & quodlibet membrum ejus. Hæc autem exſcribit *verba : Quibus bene pepenſis, apparet ſano intellectui, quòd non juſtè Romani Pontificis autoritati contradicatur negando eum eſſe ſupremum & ordinarium judicem omnium & ſingulorum Chriſtianorum, in fide, Sacramentis & aliis omnibus.* Quo loco videtur Pontificiæ autoritati dare *ſupremum* illud, quod anteà denegaverat. Hæc ut concilientur, neque inducatur Latomus adversùs ſe ipſum indecorè pugnans, proferenda erant alia, quæ Anonymus prætermiſit. Sunt autem ejuſmodi : *Non itaque rationabiliter dubitari poteſt, nec niſi* Id. de var.
impudenter negari hoc : Romanus Pontifex eſt ORDINARIUS JUDEX SUPREMUS quæſt. fol.
ſuper unumquemque Chriſtianum, & quodlibet PARTICULARE CONCILIUM 87.
Eccleſiæ Catholicæ ; quidquid ſit de univerſali Concilio plenario & totâ Eccleſiâ ſimul congregatâ. Hîc Latomus exponit, quo ſenſu voluerit, Papam *ſupremum* eſſe *judicem :* duplici videlicet ſenſu : alter eſt, ut ſit *ſupremus ſuper unumquemque Chriſtianum & quodlibet particulare Concilium ;* quem ſenſum vidimus eſſe Concilii Conſtantienſis & Martini V. alter eſt, ut ſit *ſupremus ordinarius ;* quæ verba ſunt Latomi ; hoc eſt *inter ordinarios ſupremus ;* qui ordinariè ſemperque ſedeat, & judicet ; cùm Synodi univerſales, non niſi ex certâ causâ, & extra ordinem habeantur, quorum proinde autoritatem, cùm de ordinariis tantùm agat Latomus, expreſsè reliquit integram. An verò hæc omnia diſſimulari oportebat, premique nos ad invidiam uſque autoritate Lovanienſium, quorum clariſſima quæque dicta omiſiſſes ?

Tertio loco proponit Anonymus Jacobi Latomi reſponſionem quan- Doct.Lov.
dam adversùs Lutherum ita objicientem : *Concilium Conſtantienſe determi-* art. ij. pag.
navit Concilium eſſe ſupra Papam, cujus tamen autoritas à multis contemni- 69. 70. Lat.
tur. Unde Lutherus concludebat ſic : *Via nobis facta eſt enervandi auto-* de Prim.
ritatem Conciliorum : nam ut dicunt, ſi in uno articulo erràſſe deprehenditur, &c. cap. iv.
jam tota ejus vacillat autoritas. Quâ in objectione ſolvendâ haud medio- fol. 81. 82.
criter Latomus laborabat. Revera enim Cajetanus adversùs Almainum noſ- Vid. Caj.
trum ea recèns ſcripſerat, quibus Conſtantienſis decreti autoritatem ele- adv. Alm.
varet, neque ipſe, neque alii Catholici cogitabant quem hæreticorum calumniis aditum aperirent. At Jacobus Latomus, qui neque Catholicos accuſare, præſertim Cajetanum tanti nominis Cardinalem, neque quæſtionis aliò traducendæ occaſionem Luthero præbere vellet, multis agit, ut is quocunque modo victus eſſe, ac perperam objeciſſe Concilium Conſtantienſe videretur. Quare ait primùm à Luthero non poſſe adhiberi ejus Concilii autoritatem, cujus decreta in Wicleſum lata ipſe contemneret. Tum addit non propterea vacillare Synodi autoritatem, etiamſi in uno obſcuriore articulo defeciſſet, quod tamen Latomus minimè fatebatur Synodo contigiſſe. Negabat enim à Luthero vera relata eſſe Concilii verba, aut extare Concilii Conſtantienſis tale decretum, quod *loqueretur univerſaliter de quâlibet Synodo univerſali* Papæ anteponendâ. Quæ quidem & alia multa Latomus, dum miſerè nimis metuit, ne quid Lutherus bene objeciſſe videatur, inficiatur contra geſtorum fidem. Neque illud melius, quod negabat Concilium, quo tempore iſta decreta condiderat, fuiſſe Œcumenicum, cùm nihilo magis Œcumenicum eſſet, cùm ea ederet adversùs Wi-

cleſum decreta, quæ contra Lutherum Latomus tuebatur. Sed hæc aliàs. Id modò ad rem noſtram pertinet, quòd Latomus dum poſteriora Conſtantienſia anterioribus opponit, illud decretum affert, quo adversùs Wicleſum ſtatuitur: *Papam habere ſupremam autoritatem in Eccleſiâ, quod* inquit Latomus, *non ſtat ſimul cum eo, quòd Concilium ſit ſuperius Papâ.* Addit factâ in Concilio Papæ electione, *ſupremam autoritatem jam eſſe in electo*; & concludit, *quòd, quamvis Eccleſia ſit major ſimpliciter quàm Papa, putà perfectione gratiæ, & amplitudine virtutum, tamen poteſtate juriſdictionis unus peccator poteſt eſſe major multis juſtis, & Papa major toto reſiduo Eccleſiæ corpore.* Ubi vox *poteſt eſſe*, non eſt affirmantis, ſed ejus qui demonſtrare velit, quoquomodo ſe res habeat, Lutheri argumentum non ita eſſe efficax ac ille jactabat.

Concil. Conſt. Seſſ. v.ij.

Utcumque eſt, hæc duo apud Latomum vidimus: & nunc Papam Concilio ſuperiorem, & alibi Concilium in fide ſuperius, cujus quippe judicium ſit *ſufficientiſſimum & ſupremum*, cùm Papæ judicium ſit tantùm *ſufficiens & competens.* Hîc ſi Anonymus Latomum ſuum Latomo repugnare velit, abſolvet nos profectò ab ejus viri autoritate, qui à ſe ipſo diſſentiat. Sin autem velit Latomum ſapientem eſſe virum, qui iiſdem ſemper placitis veſtigiiſque inſiſtat, Latomum cum Latomo conciliabit ita, ut poſtremum hoc de Concilii judicio *ſufficientiſſimo & ſupremo* ad fidei negotium pertinere dicat. Cæterùm non Concilium propterea abſolutè ſuperius eſſe, cùm Papâ inferius eſſe poſſit, convocatione ipsâ, aliiſque rebus graviſſimis, quas Latomus ad rem ſuam minimè facientes, haud pertractare velit. Atque hanc ſententiam non modò Dionyſius Carthuſianus ſuprà memoratus, ſed etiam Turrecremata & alii Eugenianarum partium, in Eugenii etiam aulâ propugnabant, ut ſtatim demonſtrabimus. Quæ cùm ita ſint, Latomum in infallibilitatis quæſtione apertè faventem, in aliis quæſtionibus non adverſum habemus: cùm id non agamus, ut ſemper, ſed ut certis tantùm caſibus, iiſque graviſſimis & extraordinariis, in Conſtantienſi decreto deſignatis, ad Concilium recurratur. Quòd autem autoritatem decreti Conſtantienſis Jacobus Latomus infregerit, ne Lutherus bene argumentatus eſſe videatur, parùm certè curamus, & Conſtantienſes Canones à Latomo non ſatis conſideratos eſſe oſtendemus, & melioribus argumentis, non quidem uti Latomus, inficiando quæ certa ſunt, Lutheri audaciam retundemus.

CAPUT XV.

JOANNIS DRIEDONIS *Lovanienſis ſententia, de fide Petri nuſquam defecturâ.*

EQUIDEM intelligo fore quàm plurimos, qui nos in Jacobi Latomi explicandâ ſententiâ plus laboraſſe ſentient, quàm ejus viri, docti licèt, autoritas poſtulabat. Atque iidem gravius ſuccenſebunt, quòd in exponendo Joanne Driedone, multò plus operæ collocaturi ſumus. Sed cùm

ea quæ dicemus, non modò ad intelligendos Lovanienſes articulos, ſed etiam ad hujus quæſtionis ſtatum animo informandum, multum opis allatura ſint; labori non parcimus, ut ea elucidentur; ſperamuſque futurum, ut lectores operæ in eâ poſitæ non pœniteat.

Joannes Driedo, quod ipſe gloriatur, Adriani VI. diſcipulus, anno 1533. opus edidit *De Eccleſiaſticis Scripturis & dogmatibus*, ex cujus operis libro IV. capite III. parte II. & III. Anonymus multa tranſcribit, pleraque inſincera, quod lectorem monemus, ut ipſe perpendat, ſi rem tanti eſſe putet; pleraque extra rem. Sed nos quæ ad rem conferant diligentiſſimè ſeligemus. Doct. Lov. art. 3. pag. 10. 11.

Igitur ex IV. libro memorato, poſtquam Anonymus ſuo more, de Primatu multa deſcripſit; hæc de Driedone ſubdit: *Deinde*, inquit, *parte tertiâ ejuſdem capitis, pergens ad demonſtrandam Romani Pontificis infallibilitatem, &c.* Atqui Driedo de eâ ne unum quidem verbum, ſed nimirum de Primatu quæſtione abſolutâ, alteram quæſtionem, quæ una ad rem noſtram faciat, exponit his verbis: *Jam opera pretium conſiderare, quemadmodum ſit accipienda ſententia, ex Scripturis docens, fidem ad conſummationem ſæculi non deficere unquam à Petri Cathedrâ ſeu Eccleſiâ Petri.* Hîc ergò videamus an Driedo, vel ſemel dixerit, ita eam accipiendam eſſe ſententiam, ut Romanus Pontifex Petri ſucceſſor, ſive ut perſona privata, ſive ut perſona publica, ſit infallibilis. Ibid. Dried. de Eccl. &c. fol. 233. verſ.

Et quidem Driedo quæſtionem ſoluturus, triplicem ponit intellectum hujus ſententiæ, quòd fides Petri nunquam deficiat. *Sciendum eſt*, inquit, *quòd verbum Chriſti patrem rogantis pro Petro, poteſt concipi ſub triplici intellectu: vel primùm pro eo ut fides nunquam deficiat à corde Pontificis univerſalis Eccleſiæ, nec videlicet à perſonâ Petri, nec à perſonâ Pontificis.... vel ſecundò ut fides nunquam deficiat à generali Cathedrâ, à Sede, ab univerſali Eccleſiâ, ſeu ovibus ipſius Petri.... vel tertiò, ut fides non deficiat unquam à propriâ Sede, vel diœceſi, quam Petrus peculiariter paſcendam, dirigendam & gubernandam ſuſcepit.* Hîc nota diviſionem quam Driedo ut adæquatam ponit: an fides ſit defectura à perſonâ Pontificis, an ab Eccleſiâ univerſali quam regendam habuit, an à diœceſi quam peculiariter regendam ſuſcepit. Perſonam autem Pontificis indiſtinctè ponit, nulloque diſcrimine, an conſiderare velit, ut perſonam privatam, an ut perſonam publicam; ſed de Pontifice, quamcumque perſonam gerat, ſimul ac generatim quæſtionem inſtituit: neque Pontificem, ut privatam perſonam opponit Pontifici ut publicæ perſonæ, ſed perſonam Pontificis generatim ſumptam, opponit Eccleſiæ univerſali, ac diœceſi Romanæ. Quâ diviſione factâ, triplicique poſito ſenſu, triplicem etiam proponit quæſtionem; ac primam, de Pontifice Petri ſucceſſore his verbis expedit: *Primus intellectus* (de fide non deficiente in corde & perſonâ Pontificis,) *videtur eſſe extra intentionem Salvatoris.* Id probat, quia conſequens eſſet, *omnes ſucceſſores Petri ad perſeverantiam fidei eſſe prædeſtinatos*, quod falſum eſſe ſupponit. Ibid.

Abſoluto primo verborum Chriſti intellectu, qui extra intentionem Salvatoris eſſet, jam ſe Driedo convertit ad duos intellectus, quos à Chriſto intentos eſſe docet: & ſecundum intellectum, de Cathedrâ & Eccleſiâ uni-

Matt. xxviij. 20. Ib. xvj. 18. verſali Petri, hoc eſt, ipſâ Eccleſiâ Catholicâ, ſic aggreditur: *Secundus intellectus*, inquit, *eſt fide tenendus propter verbum Salvatoris:* EGO VOBISCUM SUM USQUE AD CONSUMMATIONEM SÆCULI: & PORTÆ INFERI NON PRÆVALEBUNT ADVERSUS EAM. *Ex quibus*, inquit, *conſequens eſt Chriſtum permanſurum cum Epiſcopatu, & Eccleſiâ, & Sede Petri, uſque in conſummationem ſæculi. Hoc autem non eſt ſic conſequens de Epiſcopatibus, ſeu Eccleſiis aliorum Apoſtolorum, deficientibus jam à fide ſuis ipſorum gregibus.*

Patet ergò de ſecundo intellectu: nempe de fide eſſe, Petri Epiſcopatum ſeu Eccleſiam nunquam defecturam; quòd ille Epiſcopatus & Eccleſia Petri nihil aliud ſit, quàm ipſa Eccleſia Catholica: quâ in re, ipſe Petrus multùm differt à cæteris Apoſtolis; quòd hi ſingularium Eccleſiarum duces, totum gregem amittere, Petrus verò toti præpoſitus, non magis poſſit oves ſuas omnes amittere, quàm Chriſtus; cùm Chriſtus nullas habeat, quæ non etiam Petri ſint ſub Paſtore Chriſto. Qui ſenſus planus eſt, & fide abſolutè certus, ut meritò Driedo docet.

Jam ad tertium intellectum: an fides ſit defectura in peculiari Eccleſiâ

Dried. loc. cit. & diœceſi Petri, ſic procedit: *Aliud poteſt intelligi Eccleſia ſeu Cathedra Petri, aliud Eccleſia ſeu diœceſis Romana. Siquidem Eccleſia ſeu diœceſis Romana poteſt intelligi eſſe deſtructa, permanente Cathedrâ Petri, quæ eſt Cathedra univerſalis Eccleſiæ. Unde & tertium intellectum pertinaciter hæretici refellunt.* Ac paulò poſt: *Fuerunt jam olim & alii, qui non pertinaciter, ſed quaſi probabiliter, ſententiam defendere voluerunt, ex Scripturis nobis incertum eſſe, an diœceſis Romana deficiat unquam à fide, & idcircò eſſe temerarium aſſerere alteram partem quaſi articulum fidei, cùm neutra ſit ex Scripturis neceſſariò conſequens; neque uſpiam revelatum ſit, quòd omnes Chriſtiani à Turcâ non expellentur unquam à Romanâ diœceſi.* En tertius intellectus, quem ab aliquibus, etiam non hæreticis, rejectum eſſe dicit. Atqui hunc intellectum confirmaturus ipſe, primùm affert contraria argumenta, & addit: *Hæc & ſimilia ſunt, ex quibus hæretici & alii quidam nimiùm pertinaciter* (kk) *arbitrantur ſtultum & temerarium eſſe, ſi quis doceat Eccleſiam Romanam ſuper alias Eccleſias præſidentem, ſic à Chriſto eſſe privilegiatam, ut ab eâ non deficiat unquam, neque fides neque Primatus Pontificalis.*

Vides profectò quod quærat: ac primùm nihil jam de Pontifice, ſive ut privato Doctore, ſive ut docente ex Cathedrâ. Quæ ad perſonam pertinent, jam expedita ſunt. Deinde nihil etiam de univerſali Eccleſiâ, cujus fidem deficere non poſſe, ex antè dictis conſtitit; ſed quærit illud tantùm, an fides & cum fide Primatus, in diœceſi Petri ejuſque ſucceſſorum, unquam interire poſſit.

Affert poſteà probationes, quæ nihil ad nos attinent; cùm non hîc inquiramus rectene probaverit, ſed quid concluſerit. Concludit autem ſic allatis Patrum teſtimoniis: *Non temerè igitur, ſed piâ fide cum Patribus noſtris prædeceſſoribus credimus, quòd fides & Primatus Eccleſiæ & Sedes ſeu Cathedra Petri, claves Regni cœlorum, poteſtas ligandi & ſolvendi, ſunt à diœceſi Romanâ inſeparabiles; & quòd Deo providente, & Beato Petro opem*

(k k) *Nimiùm pertinaciter.*] Mox dixit Driedo hæc doceri *non pertinaciter.* Ergò ille pugnantia loquitur.

Digitized by Google

ſtrente, Romanus Epiſcopus, ſeu populus ſub Romanâ diœceſi non deficiet unquam totus à fide.

Atque ut ſemel elucefcat, ad quem ſcopum collimaverit, hæc ejus verba audienda ſunt: *Defecit Hieroſolymitana Eccleſia, cui Jacobus præſedit; deficit Achaia, ubi Andreas; Aſia, ubi Joannes; India, ubi Thomas; Perſis, ubi Judas; Æthiopia, ubi Matthæus; Græcia, ubi Paulus: Romana Sedes hactenus manet in fide Chriſti erecta.* Quæ quidem Anonymum docere debuiſſent, quid Driedo averſetur; nempe id; ſi quis diceret, Romanam Eccleſiam, etiam particularem, aliis ſimilem eſſe, quæ cùm Epiſcopo ipsâque Epiſcopali ſede à fide penitùs excideret, fieretque Cathedra jam erroris, aut ſchiſmatis. Id quidem Driedo docuit nunquam Romæ eventurum, quod nos ultrò amplectimur; atque inſuper addimus: quantumcumque in Romam fremerent inferorum portæ, ac ſacræ urbis, quod abſit, fundamenta concuterent, non propterea prævalituras contra Petri Cathedram; ſed eam ſemel à Chriſto Eccleſiæ Catholicæ datam, integram permanſuram, Sedique Sacroſanctæ, modo quo ſciverit, proviſurum Deum, neque futurum unquam ut ipſa Pontificum, qui Petri loco ſint, ſucceſſio ac ſeries, à verâ fide avellatur; quod quidem & Driedo ſenſit, & omnes Catholici confitentur. Dried. ibid. vid. Doct. Lov. art. j. pag. 12.

Quod autem Driedo nunquam futurum docet, ut in urbe Româ, in Romanâ diœceſi, in Romano ſolo, fides & Primatus intereant, id quidem non video, ut in nos intorqueri poſſit. Neque enim Clerus Gallicanus ſomniavit fore ut Romana Eccleſia particularis, ſeu Romana diœceſis cum Epiſcopo & plebe ſuâ penitùs intercidat, populuſque Romanus totus cum ſuo Pontifice à fide abrumpatur, & Primatus Eccleſiæ aliò transferatur, quæ hîc Joannes Driedo adversùs quoſdam, ut ait, Catholicos, explicanda, probanda, tuenda ſuſcepit. Neque verò id ullo modo pertinet ad Concilii Conſtantienſis decreta, quæ Clerus Gallicanus ſuâ Declaratione complexus eſt; neque eam quæſtionem Synodus Conſtantienſis, vel leviter attigit. Neque ſi quis Pontifex ſuo officio malè functus aliquid contra fidem, etiam decreto facto docuerit, ideò populum totum, atque Eccleſiam totam particularem Romanam cum eo defecturam conſequens eſt: cùm nec Joanni XXII. hæreſim prædicanti crediderit; ac nihilo magis etiam definienti, uti tum res erant *(II)*, creditura fuiſſe videretur. Neque verò ille Pontificis, etiam contumacis, quantuſcumque defectus, urbi Romæ, Romanæque diœceſi fraudi eſſe poſſet, ut propterea Petri Sedes loco moveretur, & Primatus aliò traduceretur; ſed pravum Pontificem ſtatim amoveri, aliumque ab Eccleſiâ ſubſtitui oporteret, qui tamen haud ſeciùs ſederet Romæ, uti Piſis primum atque iterùm Conſtantiæ decretum factumque eſt. Quare immeritò quidem moderni Lovanienſes, iſta Driedonis, nihil ſibi profutura, jactant.

Id verò ad noſtram quæſtionem facit, quòd ille enumerans quæ ad interpretationem ſpectent divinæ pollicitationis hujus: *Rogavi pro te, ut non*

(II) *Uti tum res erant,*] Populus Romanus ſuis infenſus Pontificibus, qui Avenione degebant, erat propenſior ad Papæ decretum, etiam optimum reſpuendum, ne illi addictus, quàm ad malum recipiendum, ut in illo colendo ſtudioſus videretur.

deficiat fides tua, eum ſenſum prætermiſit, quo diceretur fides etiam in Pontificis corde deficiens, in ejus tamen, non modò Eccleſiâ illâ univerſali, aut etiam diœceſi particulari, Romanâ ſcilicet, ſed etiam decretis permanſura ſemper: quem ſenſum & prætermiſit, & dominicis promiſſis contineri non poſſe intellexit.

Rogo enim ad quam tripartitæ divisionis partem pertinere velint eum ſenſum quem venditant? An ad fidem quæ perſonæ Pontificis inſit? An ad eam quæ univerſæ Eccleſiæ? An ad eam quæ Romanæ diœceſi? Non quidem ad fidem primo modo conſideratam. Is enim eſt modus, quo fides deficere poſſit, in corde ſcilicet & perſonâ Pontificis: iſti autem quærunt eam fidem quæ deficere nequeat: Non ad eam quæ deficere non poſſe credatur, Eccleſiæ Catholicæ, ſeu diœceſis Romanæ fidem: aliud enim eſt in Pontificis ſive privatâ, ſive publicâ perſonâ; aliud in Eccleſiâ univerſâ, aut in diœceſi Romanâ deficere non poſſe fidem. Nempe hæc duo ſunt, quæ promiſſa à Domino fuiſſe Driedo aſſerit; ut ab Eccleſiâ Catholicâ nunquam avellatur fides; ut à diœceſi Romanâ, non fides, non Petri Cathedra, Primatuſque Apoſtolicus: quæ profectò ſtare vidimus, quidquid evenerit uni vel alteri Romano Pontifici, eorumque fidei.

Neque verò Driedo hîc cogitavit fidei declarationem publicam & authenticam, quæ in Romano Pontifice labefactari non poſſit. Nec mirum: cùm enim hîc fidem interpretetur, non externam fidei declarationem, ſed ipſam intus fidem, quâ in Chriſtum creditur, ad eum profectò ſenſum, nuda illa & externa fidei declaratio minimè pertinebat; certumque omnino erat Chriſti promiſſione minimè comprehendi omnes Petri ſucceſſores, cùm eos infideles eſſe poſſe conſtaret. Quare haud immeritò illa nunquam defectura fides, à Driedone redigitur ad Eccleſiæ Catholicæ, aut ad peculiaris Eccleſiæ Romanæ fidem; quoniam Eccleſia Catholica & peculiaris Romana omnium Eccleſiarum caput, infideles eſſe non poſſint.

Sic igitur patet eum ab Adriani magiſtri ſententiâ non receſſiſſe, neque ab iis interpretationibus, quas ab antiquis gloſſis autoribuſque depromptas, Petro Alliacenſi, ac Dionyſio Carthuſienſi aliiſque probatas eſſe vidimus.

Dried. ib. Doct. Lov. art. j. p. 18. At enim exiſtimavit, inquies, *in Romanâ Sede hactenus nullum ſediſſe hæreſiarcham, qui docendo definierit aliquid fidei noſtræ repugnans, neque hæreſim ullam illinc ſumpſiſſe initium.*

At quod factum non ſit hactenus, ille quidem dicit; an continuò dixerit, nihil unquam tale evenire poſſe, demonſtrandum tibi erat. Certè multa mala, quæ nondum evenerint, evenire poſſe Driedo confirmat. Neque enim dicit fidem in alicujus Romani Pontificis corde defeciſſe; ſed dicit tamen expreſſè, ne id unquam fieret, Chriſtum non fuiſſe pollicitum. Neque ait unquam factum eſſe, ut aliquis in eâ Sede contumaci animo hæreſim docuerit, ſed planè id fieri poſſe aſſerit; & tum nimirùm, *ſi contumax fuerit, deponendum eſſe, vel declarandum propter contumaciam ab Eccleſiâ fuiſſe depoſitum* (mm), *à tempore ex quo talia docere aut prædicare cœperit.* An

Dried. ib. cap. iv. fol. 240.

(mm) *Declarandum .... depoſitum.*] Driedo cum pleriſque horum temporum Theologis, exiſtimabat omnem hæreticum contumacem eſſe, *ipſo facto*, de ſuâ dignitate dejec-

autem

Digitized by Google

autem quod ille contumax crediderit, docuerit, prædicaverit, etiam pertinaciter ſub anathematis pœnâ, quo nunc omnia redigunt, definire non poſſit, Driedo ne quæſivit quidem: adeò abſonum & à Chriſti pollicitis alienum viſum eſt.

At inquies, dixit totum id quod docuerit de diœceſi Romanâ indefectibili, Petri & ſucceſſorum ejus privilegium eſſe. Certè & quidem maximum, quòd ei diœceſi præfecti ſunt, quam nunquam à fide abrumpi poſſe arbitretur. Magna gregis dignitas, quæ in Paſtorem redundet.

At enim, ea dignitas gregi convenit ratione Paſtoris. Reſpondeo non ratione Paſtoris hujus, vel illius, in cujus corde vel prædicatione fides deficere poſſit, teſte Driedone, ſed ratione *dignitatis paſtoralis*, ut jam ipſe dicebat: ratione *Primatûs Petri* in eâ Eccleſiâ divinâ ordinatione collocati. Hinc enim efficitur, ut neque illa Eccleſia, neque Epiſcopatus ejus à fide penitùs avellatur unquam, ne in eâ ſcilicet, unà cum ipsâ fide Primatus intercidat.

Driedonem ſecuti ſunt Lovanienſes alii, eodemque ſenſu commendârunt Petri non defecturam fidem, ut Judocus Raveſtein Tiletanus, in doctrinâ Lovanienſium relatus: qui ſanè, quamquam Pontificiæ inſallibilitati favebat, & Romanos Pontifices ab aliquot Hiſtoricis erroris incuſatos, ab eâ notâ vindicandos putabat, non in eo tamen præcisè vim Cathedræ ac fidei Romanæ reponebat, ſed in eo maximè, quòd *ut etiam concederetur, aliquos Pontifices Romanos privato errore laboráſſe, ſemper tamen ipſa fidei veritas in ſucceſſione*, tanquam fidiſſimâ veritatis conſervatrice, permanſiſſe veriſſimè diceretur; quandò errorem prædeceſſoris, ſuccedens Pontifex continuò emendaſſet.

Doct. Lov. art. j. pag. 13. 14.

Jocod. Raveſt. apol. cont. Illir. cap. x.

CAPUT XVI.

Articuli Lovanienſis Facultatis anni 1544. *ex præcedente doctrinâ explicantur, & cum Pariſienſibus anni* 1542. *conferuntur: Cathedra Petri nunquam defectura.*

HÆC certa & firma, atque à Driedone ſunt præclarè explicata, ex quibus ſecuti Lovanienſes, articulos compoſuerunt eos, quos aliquot annis poſt Driedonem mortuum, anno videlicet 1544. die 6. Decembris, Carolo V. jubente, ediderunt.

tum, & ſententiâ Synodi hoc præſtari tantùm, ut declararetur hæreticum *fuiſſe depoſitum à tempore à quo cœpit eſſe contumax:* unde ſic concludebat: *Papa, ſi primùm fuerit occultus hæreticus pertinax ad unum diem... deinde de hæreſi reſipiſcens, mox pæniteat, ſeipſum debet depoſitum reputare & renuntiare Papatui; quia debet intelligere ſe jure divino fuiſſe privatum.* Tom. IV. de libert. Chriſt. cap. XIV. conſ. IX. fol. 40. verſ. Docent iidem Theologi peccare graviter eos hæreticos, qui ſic *ipſo facto* dejecti, ordinationes nihilominus, & alia priſci ſui officii munia obeunt; valere tamen eas ordinationes. Quam doctrinam exponimus tantûm. Hanc enim aut explicare aut confutare noſtri non eſt inſtituti.

Art. Lov. poſt tom. iij. Dried. p. 170. 171. XXI. *Firmâ fide tenendum eſt, unam eſſe in terris veram atque Catholicam Chriſti Eccleſiam, eamque viſibilem, quæ ab Apoſtolis fundata, in hanc uſque noſtram ætatem perdurans, retinet & ſuſcipit quidquid de fide & religione tradidit, tradit, & traditura eſt Cathedra Petri, ſuper quam ita à Chriſto ſuo ſponſo eſt ædificata, ut in iis quæ fidei ſunt & religionis errare non poſſit.*

XXV. *Certâ fide tenenda ſunt, non ſolùm quæ in Scripturis expreſsè ſunt tradita, ſed etiam quæ per Traditionem Eccleſiæ Catholicæ credenda accepimus, & quæ definita ſunt ſuper fidei & morum negotiis, per Cathedram Petri, vel per Concilia generalia legitimè congregata.*

Quid ſit Cathedra Petri, Driedo expoſuit: hoc eſt primo loco, Cathedra univerſalis illa, Eccleſia ſcilicet Catholica, Primatu Petri gaudens, in quâ nullo modo defecturam fidem, ut de fide abſolutè; ac ſecundo loco, Cathedra particularis, ſeu diœceſis Romana, in quâ etiam, ut Romana eſt, non defecturam fidem, *piâ ſanctâque fide atque ex fidei pietate* crederet.

Quare nec à Cathedræ quidem particularis illius, quæ nunc Romæ Deo autore conſtituta eſt, perpetuâ Traditione certoque & conſtanti dogmate aberrandum eſſe pervulgata jam erat ſententia, quam tunc Lovanienſes ex hujus viri apud ſe & doctrinæ ac pietatis laude florentis ſenſu, in ſuos articulos tranſtulêre.

Sic certâ fide tenendum eſſe docent, quod *Cathedra Petri*, Eccleſia univerſalis, Petro ut capiti adunatâ, definiat: articulo XXV. Quod autem ibidem disjunctivè dicunt, *Cathedram Petri, vel Concilia generalia*, nempe ſignificant non eſſe neceſſe ſemper ab Eccleſiâ congregatâ, & Concilio generali judicium proferri; ſed valere omnino quæcumque Eccleſia Catholica, univerſalis illa, & ſemper inconcuſſa Petri Cathedra protulerit, ſive expreſsè per ſe, in Œcumenicâ Synodo pronuntians, ſive autore Romano Pontifice, & in ejus decreta conſentiens. Atque hoc certè erat quod aliis Sup. cap. j. verbis, articuli Pariſienſes ſuperiùs relati dixerant: nempe articulo XVIII. *Eccleſiam univerſalem errare non poſſe:* item articulo XXII. *Concilium generale Eccleſiam univerſalem repræſentans errare non poſſe;* cujus quidem Eccleſiæ Catholicæ nomine, Pariſienſes, Petrum etiam qui caput ſit, ejuſque Cathedram comprehendunt; quemadmodum Lovanienſes Cathedræ Petri nomine univerſalem etiam Eccleſiam complectuntur, uti jam vidimus certiſſimis rationibus à Driedone eſſe confectum. Ita illud quòd Concilium univerſale, ſive illud, quòd Cathedra Petri certò & abſolutè errare non poſſit, unum idemque eſt, Eccleſia ſcilicet Catholica; quandoquidem Pontifici ex Traditione definienti, non deſit Eccleſia conſentiens, & rursùs Concilio judicanti adſit Pontifex, convocandi, agendi, decernendi autor, ex cujus utriuſque complexu exiſtat illud, ſub quo captivari omnem intellectum oporteat, Spiritûs Sancti judicium.

Neque propterea Cathedram univerſalem Petri ab ejus Cathedrâ particulari, quæ nunc Chriſto providente Romæ eſt, ullo modo ſejungimus; neque refugimus; imò complectimur quod iidem Lovanienſes de Cathe-Art. Lov. xxj. drâ ſingulari Petri credendum proponunt: nempe Eccleſiam ita *ſuper eam à Chriſto eſſe fundatam, ut errare non poſſit;* cùm id profectò conſtet toti

Eccleſiæ, hoc eſt, capiti & membris, fide & charitate connexis, à Chriſto eſſe promiſſum.

Suſcipimus etiam cum Lovanienſibus *quidquid de fide & religione tradidit, tradit & traditura eſt Cathedra Petri*, etiam illa ſingularis, hoc eſt profectò, non quod unus fortè Pontifex; ſed quod ipſa Pontificum ſucceſſio & ſeries & Eccleſiæ Romanæ Eccleſiarum matris, perpetua & conſtans & firma profeſſio, pro certo fidei dogmate tenuerit, docuerit, prædicârit; cùm jam profeſſi ſimus eam ſeriem, ac ſucceſſionem nunquam à fide abrumpendam; ac ſi quid unquam, quod abſit, erroris irrepſerit, Deo adjuvante, forè ut, vel Sedes Romana per ſe ipſa reſpuat, vel tota Eccleſia Catholica pro capite connixa reſtituat. Ibid. Sup. c. xv.

Hæc ſummatim & breviter, nondum ut planè explicemus, atque argumentis probemus; ſed ut interim doceamus Pariſienſis matris & Lovanienſis filiæ, ab initio ad poſtrema uſque tempora, unam & cohærentem eſſe ſententiam. Neque ambæ de Summo Pontifice diverſa docent, cùm & Pariſienſes docuerint, *unum eſſe jure divino Romanum Pontificem, cui omnes obedire tenentur*; & Lovanienſes jam relatis articulis hos quoque interponant.

XXIII. *Unus eſt Eccleſia Summus Paſtor, cui omnes obedire tenentur, ad cujus judicium controverſiæ quæ ſuper fide & religione exiſtunt ſunt referendæ.* D'Arg.&c. tom. j. p. 413. & poſt tom. iij.

XXIV. *Summam hanc præpoſituram primus omnium geſſit Sanctus Petrus, verus Chriſti in terris Vicarius, & totius familiæ ejus Paſtor: poſt Petrum verò, ex Chriſti inſtitutione, omnes deinceps Pontifices, Petri in Cathedrâ ſucceſſores.* Dried. pag. 171. verſ.

Vides in articulis Lovanienſibus, cùm Romanus Pontifex nominatur, ei attribui ut obediatur, & ad eum quæſtiones fidei referantur, ut ſummam in Eccleſiâ præpoſituram gerat; quæ ab omnibus Catholicis admittuntur. Cùm ad eam devenitur autoritatem, quæ errare non poſſit, jam non ipſum Pontificem, ſed *Cathedram Petri & generale Concilium* nominari: quæ quidem rectène an ſecùs diſtinguantur, nondum eſt diſceptandi locus. Certè hîc diſtincta accuratè eſſe & à Joanne Driedone ſumpta perſpicuum eſt, atque hæc ad fidem Catholicam pertinentia, Lovanienſes æquè ac Pariſienſes meritò hæreticis opponenda eſſe cenſuerunt: haud ita veritati reique Eccleſiaſticæ conſulturi, ſi opponerent ea quæ etiam inter Catholicos variare non ignorabant.

Neque abludebant aut ipſe Driedo, aut reliqui Lovanienſes Magiſtri ab Adriani ſui ſententiâ, cujus apud ipſos tanta erat autoritas. Dicturus enim Adrianus, etiam in fidei determinationibus, errare poſſe Pontificem, ſic præfatus erat: *Si per Eccleſiam Romanam intelligatur caput ejus, putà Pontifex, certùm eſt quòd poſſit errare:* ne ſcilicet dicere videretur, in Eccleſiâ Romanâ ſive univerſali, ſive particulari ſtatim defecturam fidem, ſi in Pontifice defeciſſet. Sup. cap. xij.

Quòd ſi obſtinatè volunt per articulos Lovanienſes damnatam eſſe doctrinam quæ Pontifici quoque infallibilitatem detraheret, ergò non modo Lutherum, aliòſque hæreticos, quod ſibi propoſuerant, verùm etiam Adrianum VI. Jacobum Latomum, & Joannem Driedonem ſui temporis viros

maximos, ac ſuæ ſcholæ lumina condemnârunt: gratiſſimum facturi Lutheranis, ſuæque cenſuræ elevaturi autoritatem, quòd certa cum incertis æquè confudiſſent, & ſanctiſſimorum virorum doctrinam cum infandâ hæreſi unâ ſententiâ reprobâſſent.

Neque Ruardus Tapperus poſt illos articulos ſcribens, Joannem Driedonem in his damnatum approbâſſet, cùm ejus librorum editionem accuſaret: neque poſteà Joannes Viggers, id quod jam audivimus, cùm de Adriano VI. tractaremus, diceret, *ab aliquibus haberi de fide*, quòd Pontifex ſit infallibilis: neque tam contemptim *aliquibus* tantùm de fide eſſe diceret, quòd ſua Facultas condemnatura Lutherum in ſuos articulos retuliſſet.

Sup. ibid.

Eundem Viggerum poſteà audiemus de eâdem infallibilitate dicentem, *communiter* hanc teneri, & contrariam ſententiam judicari *improbabilem*. Improbabilem verò tantùm, quam ſua Facultas unà cum Lutheri erroribus proſcripſiſſet? Nemo id ſanus dixerit, adeòque Lovanienſes aliò ſpectâſſe, eò nempe quò vidimus, quod & nos rationibus adſtruximus neceſſariis.

Vid. Doct. Lov. art. j. p. 39.

CAPUT XVII.

JOANNIS DRIEDONIS *ſententia de ſuperioritate Papæ cum Pariſienſium ſententiâ congruit: horum reverentia in Summum Pontificem: locus* MAJORIS.

PLERIQUE eorum qui Papam Concilio anteponunt, ſic agunt ut Pariſienſes non rejiciant, ſed ut eos, ſummâ ipſâ ſecuti, verborum magnificentiâ viciſſe videantur, ut illi inflatius tantùm, noſtri ſimplicius candidiuſque dixerint. Id, in hac quæſtione imprimis intellectu neceſſarium, vel unus Driedo maximè comprobabit. Atque is quidem primâ fronte à noſtris vehementiſſimè diſcrepare videtur; quippe qui doceat Papam, *ex jure divino habere quòd à nemine poſſit judicari, aut condemnari, neque ullam communitatem eſſe cui ſubjiciatur, neque ſubjici Concilio ut ſuperiori, & habenti ſublimiorem poteſtatem ſupra ipſum.*

Dried. T. iv. de Libert. Chriſt. lib. j. c. ix. pag. 31.

At qui rem penitùs inſpexerit, facilè comperiet Driedonem eorum eſſe numero, quos diximus à Pariſienſibus abhorrere viſos, ſummâ tamen ipſâ, atque aliis verbis cum ipſis conſentire.

Et primum quidem docet Papam, *in cauſis fidei & Schiſmatis perſonam ejus tangentis* (nn), *ſubjici judicio univerſalis Eccleſiæ.... & ſi contumax fuerit deponendum; vel certe declarandum ab Eccleſiâ fuiſſe depoſitum:* quæ in idem recidunt. Ergò ex tribus caſibus, quibus Pariſienſes Concilium Conſtantienſe ſecuti, Papam Synodo ſubjiciunt, fidei, ſchiſmatis & re-

Idem. de ſcript. &c. lib. iv. c. iv. fol. 240. vid Doct. Lov. art. ij. pag. 72.

(nn) *Schiſmatis perſonam ejus tangentis.*] Loquitur hîc Driedo de eo ſchiſmate quod Paparum crearet multiplex electio, tum cùm noſci non poſſet quis Papa eſſet, quis verò anti-Papa.

formationis generalis in capite & in membris, jam profectò in duobus, Driedone teſte, Papa ſubjectus eſt. Nunc de tertio caſu, reformationis ſcilicet, quid idem autor ſentiat audiamus.

Ac ſtatim quidem occurrit ille locus ab Anonymo Lovanienſi indignis mutilatus modis, quem nos integrum referemus: *Concilium generale, quamvis neque poteſt neque debet plenitudinem Papalis poteſtatis à Chriſto commiſſam Petro & ſucceſſoribus ejus tollere, aut diminuere; ſed de illâ gratias agere Deo qui dedit talem poteſtatem hominibus: poteſt tamen, pro ædificatione Eccleſiæ,* USUM ILLIUS POTESTATIS LIMITARE CERTIS LEGIBUS ET STATUTIS, *quibus ipſe Papa debet acquieſcere, nimirum ſubjectus æquitati naturali ac divini juris.* Quæ ſunt manifeſtè à Gerſone ſumpta. Sic enim ait Gerſon: *Eccleſia vel generale Concilium, quamvis non poteſt tollere plenitudinem poteſtatis Papalis, à Chriſto ſupernaturaliter & miſericorditer collata, poteſt tamen ejus* USUM LIMITARE, CERTIS REGULIS ET LEGIBUS, *in ædificationem Eccleſiæ; & in hoc eſt totius Eccleſiæ reformationis ſtabile fundamentum.* Neque verò noſtri quidquam aliud volunt, cùm Papam in negotio generalis reformationis ſubeſſe Concilio, ex Conſtantienſi Canone decernunt. Quare in reformationis caſu, quod jam quærebamus, aſſentitur Driedo Pariſienſibus, Pontificiam poteſtatem Conciliari poteſtate, limitari & temperari poſſe.

Doct. Lov. ib. Dried. de Libert. Chriſt lib. j. cap. xiv. conſ. ix. fol. 40. verſ.

Gerſ. T. j. pag. 419.

Atque hujus quidem loci primam partem, ea ſcilicet verba quæ Pontifici ſuperioritatem omnimodam aſſerere videbantur, tanquam abſolutè dicta eſſent, Anonymus protulit: ſuſtulit verò ea, quæ *uſum limitarent* atque temperarent, ut profectò pudeat Theologiæ Profeſſorem in allegandis Theologis tam infideliter eſſe verſatum.

Neque minùs fallaciter alios Driedonis locos retulit. Gravis ea eſt quæſtio, & à Canoniſtis in utramque partem pertractata, quibus cauſis Pontifex à Concilio generali judicari poſſit. Et quidem qui Pontificiæ poteſtati favere velle videntur, unam hæreſis cauſam memorant propter quam Papa indubius ab Eccleſiâ judicetur. Hos Driedo ſequi viſus eſt, cùm dixerit, *Papam notoriè hæreticum, vel de hæreſi ſuſpectum & diffamatum judicari quidem poſſe; ſed eo tantùm caſu, ſi videlicet ſit notoriè hæreticus, vel de hæreſi ſuſpectus & diffamatus.* Quem locum Anonymus urget rectè; ſed ſequentia diſſimulat: *Rationabiliter autem præſumitur ſuſpectus de hæreſi, quandò ipſe adeò notoriè & incorrigibiliter ſcandaliſat Eccleſiam, ut vita ejus ſit Eccleſiæ tanquam exemplum, & doctrina hæreſis, ſeu fidei prorſus à Chriſto aliena.*

Dried. loc. cit. fol. 40.

Doct. Lov. art. ij. pag. 72.

Nec mirum hæc ſenſiſſe, ſecutum alios Canoniſtas multos, & gloſſam illam celebrem in caput, Si Papa: *Certè credo quòd ſi notorium eſt crimen quodcumque, & inde ſcandaliſatur Eccleſia, & incorrigibilis ſit, quod inde poſſit accuſari: nam contumacia dicitur hæreſis.*

Diſt. xl. c. vj. Dried. loc. cit.

Jam de indubitato Pontifice hæc Driedo dicit magnificis ſanè verbis: *Eccleſia quandiu tenetur habere Papam, pro indubitato Papâ, debet ipſum ut Vicarium Chriſti, cuſtodem ſuum & Paſtorem nominare, & ipſum juxta Apoſtoli doctrinam,* VELUT SENIOREM *non increpare, ſed obſecrare ut patrem & honorare ut dominum:* quæ quidem Anonymus ſtatim arripuit, ſed ſequentia prætermiſit: *Nihilominùs tamen hujuſcemodi Vicarius, Eccleſiæ ſponſus ſi fuerit frigidus, maleficiatus, & adulter, adeòque ſit ad generationem filio-*

I. Tim. v. 1.

rum ſpiritualium inhabilis, ut nihil ſibi ſit cura de ſponſâ Eccleſiâ, potiùs generans filios ſpurios Satanæ, jam exiſtimari poteſt de hæreſi ſuſpectus; atque ita rationabiliter Eccleſia poteſt dubitare, an perſona illa ſit indubitatus Papa, ſicuti rationabiliter tum dubitare poteſt, an ſit pertinax hæreticus.

Dried. loc. cit. Hæc Driedo: ex quibus infert, contra ejuſmodi Papam valere ea omnia, quæ in Concilio Conſtantienſi contra dubios Pontifices ſcandaloſos acta eſſent; atque hæc copioſiſſimè exequitur & probat, quæ lector, ſi tanti res eſt, ab ipſo autore repetat.

Hæc poſtquàm Driedo dixit, totum illud caput concludit his verbis: *Ex his diligenter conſideratis perſpicuum eſſe poteſt, quonam modo Concilium univerſalis Eccleſiæ eſt ſupra Papam, & è contrario Papa ſupra Concilium.* Sic mutuò ſeſe exſuperant, ſed diverſo reſpectu: quæ ita conciliantur, ut Pontifex in ordinario regimine, & ordinariis caſibus, Concilium verò in extraordinariis, quæ à Driedone commemorata ſunt, antecellat. Neque verò noſtri, Cameracenſis & Gerſon & alii omnes aliter intelligunt. Unde Joannes Major noſter Pontificem ait eſſe ſuperiorem *regulariter* in ordinario regimine: Concilium autem *caſualiter* certâ causâ, certis caſibus; & addit: *Hic modus cuilibet ſapienti Pontifici debet eſſe gratior, licèt dicamus Concilium eſſe caſualiter ſuper Pontificem & poſſe eum corrigere. Cum hoc enim dicimus Papam ex inſtitutione Chriſti non eſſe deponibilem, niſi graviſſimâ cauſâ; quæ vix ter contigit mille annis.*

Maj. de aut. Conc. ſup. Pap. &c. in app. T. ij. Gerſ. pag. 1139. 1140. & tract. de Eccl. ibid. pag. 1145.

Cur autem iſti caſus tam rari prævidentur, an neceſſariâ ratione, an pravo animo, ac maledicendi libidine? Non jam à noſtris, ſed etiam à Driedone & aliis omnibus quærere te oportet. Reſpondebunt ſanè Eccleſiam æternitatis ſuæ pariter atque infirmitatis humanæ conſciam, Canones condidiſſe, quorum operâ, adversùs inſolitos etiam & extraordinarios caſus certa remedia compararet: eò verò Canones Conſtantienſes eſſe inſtitutos, eoſque à Driedone Lovanienſi ita eſſe intellectos, ut nemo Pariſienſium graviora & fortiora dixerit.

Clerus verò Gallicanus ne ea quidem attigit; ſed tantùm Conſtantienſes Canones aſſeruit tanquam diſciplinæ Eccleſiaſticæ & reformationis omnis certiſſimum ac neceſſarium fundamentum. Quare adeò Driedo nobis non eſt opponendus, qui aut noſtra damnaverit, aut iis contraria ſanxerit, ut potiùs eum ulteriùs quoque progreſſum eſſe videamus.

CAPUT XVIII.

Alii Driedonis *loci excutiuntur. Iterùm de Cathedræ Petri autoritate, ex eodem ſcriptore.*

EX his facilè eſt reliqua intelligere quæ ex Driedone in hunc locum adducuntur.

Doct. Lov. art. ij. p. 72. Dried. de Objicitur iſtud, quod decreta Conſtantienſia exponens, Concilii autoritatem in Papam, ad hæreſis vel ſchiſmatis caſum redigere videatur. *Papa*, inquit,

in cauſis fidei & Schiſmatis perſonam ſuam tangentis atque concernentis, ſubjicitur judicio univerſalis Eccleſiæ. Quamobrem ſi ipſe fieret hæreticus aut ſchiſmaticus, aut argumentis probabilibus de his ſuſpectus .... eſſet, ab Eccleſiâ.... monendus.... judicandus.... deponendus.... vel depoſitus.... declarandus. Cui loco addit Anonymus, *ſicut antè jam expoſuerat libro de libertate Chriſtianâ:* ne id quidem cogitans, librum *de libertate Chriſtianâ* eſſe ultimum opus Joannis Driedonis, cui componendo ſit immortuus, ut vel præfatio teſtatur. Id gravius quod ſequentia tacet: *Quamvis Primatus Papæ* SUPER OMNES PARTICULARES ECCLESIAS *ſit conſtitutus jure divino, non hinc tamen oportet conſequens eſſe eundem Papam in cauſis propriis jus divinum concernentibus, non eſſe ſubjectum poteſtati univerſalis Eccleſiæ.* Ubi 1°. notandum illud: *Papæ Primatum jure divino conſtitutum*, non ſuper univerſalem Eccleſiam, ſed *ſuper omnes particulares Eccleſias*, quod ex Conſtantienſibus deductum fontibus, Driedo ubique inculcat, ut legenti patebit. Tum illud: *Nihilo ſeciùs Papam eſſe judicandum ab univerſali Eccleſiâ, in cauſis propriis jus divinum concernentibus.* Quod quidem latiùs patet, quàm hæreſis, vel ſchiſma, & jura tantùm poſitiva excipere videtur (*oo*). Quæ hîc generatim dicta, Driedo in libris *de libertate Chriſtianâ* fuſiùs, poſteà uti vidimus, & diligentiùs exequitur.

ſcript. &c. lib. iv. cap. iv. fol. 140.

Objicitur & locus hic: *Quemadmodum Romana Eccleſia, in quâ reſidet Apoſtoli Petri ſucceſſor, eſt omnibus Eccleſiis prælata, ad quam fidei magiſtram & matrem, omnes majores totius Eccleſiæ cauſæ recurrunt, ſumentes terminum, ſeu finem juxta ſententiam ejuſdem Eccleſiæ, cujus vis & poteſtas Eccleſiaſtica eſt in Pontifice ejuſdem Eccleſiæ; ita & Romana Eccleſiâ ſententia prævalet omnibus ſententiis aliarum Eccleſiarum, à Romanâ Eccleſiâ diſcrepantium*, particularium ſcilicèt, uti mox audivimus ab ipſo interpretatum, non autem *univerſarum* etiam in Synodo collectarum. Neque tamen in omnibus caſibus ad Œcumenicam Synodum recurri neceſſe eſt: rectè enim ait Driedo, *majores etiam cauſas ſumere terminum ſeu finem juxta ſententiam ejuſdem Eccleſiæ Romanæ*, regulariter ſcilicèt & in ordinario regimine, in ordinariis caſibus, non certè in extraordinariis, ut jam vidimus, in libro *de libertate Chriſtianâ* ab hoc autore unà cum Pariſienſibus ſummo conſenſu fuiſſe traditum.

Id. ibid. Doct. Lov. pag. 71.

In Romanâ etiam Eccleſiâ fidei quæſtiones haud ſecùs atque aliæ regulariter finem accipiunt, cùm ſit plerùmque tanta conſenſio, ut ad Synodum Œcumenicam non neceſſariò recurratur: quæ omnia ex antedictis clara & aperta ſunt, & in ſequentibus clariùs eluceſcent.

Diximus etiam ita eſſe Eccleſiam Catholicam conſtitutam, ut in capite ſuo, in Petri ſcilicèt Cathedrâ ſingulari prævalere, & inſidere non ſinat hæreſim, quâ per contumax propoſitum à fide abrumpatur penitùs, adeò-

(oo) *Jura tantùm poſitiva excipere videtur.*] Id ut intelligatur, ſciendum eſt hoc ab omnibus ferè hujus ætatis Theologis ac Canoniſtis pro axiomate fuiſſe poſitum: iis legibus quæ eſſent juris poſitivi Papam non teneri, proindeque eum, violatarum hujuſmodi legum quantumvis reum, non idcircò poſſe ad judicium vocari. Quo poſito, multa, eaque abſurda concludebant, quibus ſupremum Papæ dominatum & ejus infallibilitatem ſtatuere conarentur; de quibus dicere nobis non eſt animus, cum jam hæc ſint à D. BOSSUET toto illo opere ſtudioſiſſimè confutata. Hoc tantùm lectores admonitos volumus, ex illo axiomate, velut ex equo Trojano, manaſſe Ultramontanorum opiniones, cùm falſiſſimas, tum abſurdiſſimas.

Digitized by Google

que omnem Eccleſiam à certo & conſtanti Eccleſiæ Romanæ dogmate diſcrepantem à fide alienam & ſchiſmaticam eſſe.

Et quidem certum eſt, quod ait Driedo, Eccleſiæ Romanæ particularis illius *vim & poteſtatem Eccleſiaſticam in ſuo Pontifice eſſe.* Neque enim Eccleſia Romana per ſe aut abſolvit aut ligat; ſed Pontifici Romano, Petri ſucceſſori, id juris à Chriſto conceſſum eſt. Si tamen, quod abſit, fides in Pontificis alicujus corde, aut etiam doctrinâ, prædicatione, decreto, vel ad contumaciam uſque defecerit (quod ne fieret negat Driedo, uti vidimus, à Chriſto eſſe promiſſum) non propterea Eccleſia Romana vim ſuam ac poteſtatem amitteret; nihilo profectò magis quàm, Pontifice mortuo, amittit; cùm ſemper ſuperſit in Eccleſiâ ſemen, quo vis illa excitetur, ſeu potiùs explicetur, & Eccleſia Romana mater Eccleſiarum neque à fide abrumpatur, neque Primatu excidat.

Atque hæc erant quæ de Jacobo Latomo, & Joanne Driedone Lovanienſibus, pro lectoris expectatione, fortaſſe nimia, pro Lovanienſium articulorum intellectu, congrua, pro ipſius quæſtionis ſummâ explicandâ & conſtituendo ſtatu, neceſſaria diceremus. Quæ omnia, Deo dante, progreſſu orationis haud mediocriter illuſtranda, & confirmanda eſſe confidimus. De aliis Lovanienſibus ætate poſterioribus, quæ ratio poſtulaverit, loco ſuo exponemus.

APPENDIX

Digitized by Google

APPENDIX
AD DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
DE
ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER SECUNDUS.

Quòd Declaratio Gallicana ab omni cenſurâ ſit immunis probatur ex Autoribus Pariſienſium ſententiæ adverſantibus.

CAPUT PRIMUM.

Joannes à Turrecrematâ *Pontificiæ poteſtatis ſub* Eugenio IV. *defenſor præcipuus, in fidei quæſtionibus Concilii autoritatem Papæ autoritati anteponebat: communis erat tum illa ſententia: Bulla*, Deus novit, *ſub* Eugenii *nomine edita.*

Hic quærimus an antiquiores Scholaſtici & Canoniſtæ qui Conciliorum ſuperioritati vehementiſſimè omnium adverſantur, à nobis omnino diverſa ſenſerint, & an in quibus diſſentiant, pari immodeſtiâ cum recentioribus ſævierint? Eugenii IV. certè tempore, quo maxime efferbuit illa contentio, è Fratrum Prædicatorum Ordine Joannes à Turrecrematâ (*a*) ſacri Palatii Apoſtolici Magiſter extitit: acris ingenii vir, quem

(a) *Joannes à Turrecrematâ*] ſive Torqueſmado, ſic dictus ab oppidulo veteris Caſtellæ

Digitized by Google

Eugenius ipſe unum Baſileenſibus vel maximè oppoſuit, & de ſe bene meritiſſimum evexit ad purpuram. Is ergò, cùm Papam Concilio ſuperiorem vehementiſſimè aſſereret, tamen in apologiâ, ſive reſponſione pro Eugenio IV. quam cum ipſis Baſileenſibus coram Pontifice tractans, ejuſdem Pontificis juſſu, vivâ voce primùm, deinde etiam ſcripto protulit, hæc habet:

Turrec. apol. ſeu reſp. ad Baſ. tom. xiij. Conc. pag. 1701. Diſt. xix.

Si talis caſus contingeret, quòd Patres univerſi in Synodo univerſali convenientes unanimiter, aliquam definitionem fidei facerent, cui ſola perſona Papæ contradiceret, dicerem, quòd judicio Synodi ſtandum eſſet & non perſonæ Papæ. Judicium enim tantorum Patrum univerſalis unius Synodi, in materiâ fidei, meritò præferendum videtur judicio unius hominis: in quo caſu optimè venit iſta gloſſa in caput Anaſtaſius XIX. quòd QUANDO DE FIDE AGITUR, PAPA TENETUR REQUIRERE CONCILIUM EPISCOPORUM; *quod intelligendum eſt quando caſus eſt valde dubius, & Synodus convocari poterit, & tunc Synodus major eſt Papâ, non quidem poteſtate juriſdictionis, ſed autoritate diſcretivi judicii & amplitudine cognitionis.*

Quid ſit judicium diſcretivum, Canoniſtarum & Theologorum ejus ævi ſenſu, facilè intelliget, qui apud ipſos paſſim legerit duplicem clavem (*b*), alteram *diſcretionis* ac *ſcientiæ*, quâ verum à falſo diſcernitur, alteram, *juriſdictionis* ac *poteſtatis*, cùm aliquid pro poteſtate & ſub pœnâ decernitur. Porrò decretum illud, ſeu judicium juridicum, maximè in rebus fidei, diſcretivo judicio (*c*) niti conſtat. Neque enim quis de fide decernat aliud, quàm quod diſcretione & ſcientiâ verum eſſe perſpexerit. Quare Turrecrematæ certum erat, Concilii autoritatem, quocumque tandem nomine appellandam, Papæ autoritati omnino anteponendam eſſe.

Turr. ib. pag. 1701. 1702.

Quid ſi Papa eſſet contumax? Nam id quoque prævidit. Audi quid poſt relata verba ſtatim ſubdiderit: *Ubi autem id ita eveniret*, inquit, *quòd talibus quæ ad fidem pertinere tota Synodus, per apertiſſima teſtimonia Sacræ Scripturæ aut Sanctorum Patrum doctrinam, unanimiter declararet, Papa acquieſcere*, OBEDIRE, *& ſtare nollet, ſed contumaciter contradiceret, talibus*

Torquemada, in quo natus eſt, ſcholaſticâ ſubtilitate haud ſcio an parem habuerit. Ejus præterea dicendi genus aſperum eſt, ſeu potius ferreum ac penè barbarum. Erat in hodierno jure canonico non parùm verſatus; in antiquâ Eccleſiæ diſciplinâ & in doctrinâ Patrum non admodùm doctus.

(*b*) *Duplicem clavem.*] Adi S. Antoninum de eâ re fusè diſſerentem Sum. Theol. part. iv. tit. xij. cap. xij. *de errore Fraticellorum.* Vid. etiam Jacobat. Per. de Monte, Roſel. & ferè omnes neotericos Canoniſtas.

(*c*) *Diſcretivo judicio, &c.*] Non decet virum Theologum omnino eſſe inexpertem harum argutiolarum, quibus illius ævi Canoniſtæ & Theologi ſua ſcripta obſcurare amabant. Illos plebs admirari ſolet, eò quòd ſententias, ex ſeſe tenues & exiles, verbis ab uſu communi remotioribus circumveſtiunt & obnubilant, docti nimirùm barbariem quamdam loquendi, non vim & pondus argumentorum. Satis equidem ſcio ipſam barbariem bona ingenia aliquando aluiſſe; ſed neque hoc ignoro ſæcula quædam fuiſſe, puta Turrecrematæ, S. Antonini & aliorum, ſubtilium dialecticorum adeo feracia, ut ab omnibus pene argutum dicendi genus ipſo bono ingenio ſatius haberetur; unde accidit, ut, cùm eorum temporum ſcripta plena ſint ſubtilitatum atque adeò rerum inanium, difficile omnino ſit excerpere ex his, ſi quid fortè ineſt boni. Illud porro eſt obſervandum, illos ſcriptores tum maximè à ſimplicitate abhorrere, cùm ſeipſos non intelligentes, alios ſuâ loquacitate veluti obruere & obtundere ſtudent. In illis autoribus, ea vulgo non ſaniora quæ illi dicunt ſimpliciter. Eſt enim ſimplicitas bonæ mentis, & ipſius veritatis quaſi nativus lepos. Quapropter ubi eos videas argutiis obſitos, verborumque ambagibus irretitos, certum ſignum eſt non magnam te jacturam facturum, ſi eorum paginas totas prætermiſeris.

apertè ad fidem Catholicam pertinere declaratis, jam utpote hæreticus, ſubjectus veniret Concilio, ſicut quilibet alius à fide devius. Vides apertiſſimè Papam in fidei quæſtione à Synodi ſententiâ contumaciter diſcrepantem; neque eò ſeciùs à ſanctâ Synodo, Papâ contradicente, ſupremo judicio quæſtionem definitam, & in Papam pro poteſtate animadverſum, & Synodi ſtare ſententiam. Hæc Turrecremata, cùm is Pontificiæ autoritati, quanta excogitare poſſet maxima, à Chriſto attributa eſſe vellet, ipſo Pontifice audiente & approbante, dixit, & jubente perſcripſit.

Neque verò tum quiſquam eâ de re ambigebat. Idem enim docet eâdem ætate Petrus de Monte (*d*), Epiſcopus Brixienſis, juriſconſultus nobilis, & Eugenianarum partium ſtudioſiſſimus: nempe ubi agitur de fide & ſchiſmatis causâ, etiam indubium Pontificem à Synodo deponi poſſe, ac *ſi contrariatur ſententia Papæ ſententiæ Concilii, potiùs ſtandum eſſe ſententiæ Concilii.* Quin etiam edita eſt tum Eugenii IV. nomine, Bulla, *Deus novit*, à Turrecrematâ, ut videtur, dictata: adeò cum ejus ſcriptis, ſenſus, ſpiritus, ipſa denique verba conveniunt. Ibi, quantumcumque Pontificiam poteſtatem in immenſum extollerent, ſic tamen dicebant: *Si Papa vel Legatus ejuſdem nollet diſponere aliqua, contrà Concilium affectaret; Papæ ſententia, vel ejus Legati perſonam Pontificis repræſentantis, non Concilii voluntas ſequenda foret; cùm ſuper omnia Concilia Papa habeat poteſtatem;* NISI FORTÈ QUÆ STATUENDA FORENT, CATHOLICAM FIDEM RESPICERENT, *vel ſi non fierent, ſtatum univerſalis Eccleſiæ principaliter perturbarent; quia tunc* CONCILII SENTENTIA ESSET POTIÙS ATTENDENDA.

Petr. de Mont. trac. de Monarc. in app. ij. Conc. Labb. Bull. Eug. IV. tom. XI. Conc. pag. 537. Ibid.

Video nunc pleroſque eos qui Conciliis Pontifices anteponant, ita animatos eſſe, ut Pontificiam autoritatem, eam quæ Concilio antecellat, in fidei quæſtionibus maximè eminere putent. At contrà Eugenii tempore, quo exarſit maximè illa de Conciliorum autoritate diſſenſio; cùm Pontificem Synodo in omnibus anteferrent, generalia negotia, ac præcipuè fidei, excepta volebant: in iis Concilium prævalere, ut certum ſupponebant.

Qui tamen ſi rogarentur an propterea Concilio Papam ſubjicerent, (mirum & incredibile) præfractè negabant. Nam tunc *Synodum majorem eſſe Papâ, non poteſtate juriſdictionis, ſed autoritate diſcretivi judicii, & amplitudine cognitionis* audivimus: & *licèt reverâ ſit ipſo Papâ minor, majorem tamen dici, ſed diverſo reſpectu; quòd Papa cùm per hæreſim à Papatu cadat, factus eſt omni fideli minor.* Et alia hujuſmodi ex anterioribus Canoniſtis & gloſſis, ſubtiliora quàm ſolidiora jactant. Quæ ſi ad fidem pertinere pugnaciter velis, ac Pontificem re ſubjectum, & in ordinem à Synodo redactum, verbis tamen ſuperiorem dici; næ tu ad minuta & levia, Chriſtianæ doctrinæ gravitatem autoritatemque deducis.

Turr. ib. pag 1701.

(d) *Petrus de Monte*] Venetus, loco obſcuro natus, plurimâ doctrinâ floruit. Charus fuit Eugenio IV. a quo factus eſt primùm Protonotarius Apoſtolicus, deinde an. 1442. Brixiæ Epiſcopus. Vid. Ital. ſacr. tom. iv. pag. 754. Reperies in alterâ appendice Conc. Labb. tractatum Petri de Monte, *de Monarchia.*

CAPUT II.

Alii TURRECREMATÆ *loci de Concilii potiori autoritate in materiâ fidei; quòdque Summus Pontifex erronea ſolenniter definire poſſit. De Pontificiâ infallibilitate ludibria & cavillationes.*

HÆC quidem ſunt, quibus Turrecremata cum Baſileenſibus agens, ſuperioritatem Pontificiam tuebatur. Nec minùs memoratu digna ſunt, quæ jam Cardinalis edidit ingenti opere, cui titulus eſt, *Summâ de Eccleſiâ*.

Turr. ſum. edit. Venet. 1560. fol. 352. verſ. Hic, libro III. capite LXIV. quæſtionem proponit. *Cujus judicio ſtandum ſit, ſi in Concilio univerſali contingat Patres a Papâ vel ejus Legato diſſentire:* quo loco varios caſus ponit, ſed hunc præcipuum, quo *prædicta contrarietas ſit in materiâ fidei nondum definitâ, ſed quæ noviter per Concilium veniret definienda: Tunc*, inquit, *in tali caſu ponitur iſta concluſio, quòd magis regulariter ſtandum foret judicio Patrum totius Concilii, quàm judicio Romani Pontificis.*

Miraris Turrecrematæ concluſionem: audi probationes, imprimis verò Ibid. fol. 353. hanc, *quòd ut Bernardus* (e) *dicit* (Canoniſta quidam) *quæ major ſuperbia, quam quòd unus homo toti congregationi judicium ſuum præferat, tanquam ipſe ſolus habeat Spiritum Dei? Propter quod Archidiaconus* (f) *approbans gloſſam præfati capitis*, Anaſtaſius, *dicit: periculoſum eſſet fidem noſtram committere arbitrio unius hominis.* Hæc ait de Papâ, eo caſu, quo *materia fidei novi-* Doct. Lov. *ter definienda veniret per Concilium;* quæ immane quantùm diſcrepant ab iis quæ nunc jactari audimus: nempe quòd Papæ ſententia totius Concilii ſententiæ anteponenda ſit, & quòd in Conciliis Œcumenicis Patres à Papâ habeant ut recta decîdant.

Quod autem Turrecremata dixerat, Concilii ſententiam anteponendam eſſe *magis regulariter*, ſic explicat, *quia*, inquit, *non eſſet impoſſibile, quòd quandoque unus homo & maximè Papa, multiplici reſpectu, in aliquâ materiâ meliùs ſentiret cæteris omnibus.* At profectò ſi crederet Papam, vel ſolum, in materiâ fidei, de quâ agit, eſſe infallibilem, & ab eo accipere Patres ut rectè decîdant, neque Papam conferre debuiſſet cum alio quovis, neque verò ſic dicere: *Impoſſibile non eſt quòd Papa melius ſentiat cæteris omnibus;* ſed è contra: impoſſibile eſt quin Papa meliùs ſentiat quàm cæteri omnes, à quo quippe habent cæteri omnes ut recta decidant.

Neque valet diſtinctio diſcretivi ac definitivi judicii. Planè enim quem

(e) *Bernardus*] Compoſtellæ, qui tertius numeratur decretalium collector, vixit xiij. ſæculo. Is dem talium priores libros commentariis illuſtravit, quinque libris quæſtiones addidit, & præterea quorumdam aliorum librorum autor ipſe eſt.

(f) *Archidiaconus*] Bononienſis (Guido Baſius,) qui Gratiani Decretum commentatus eſt. vulgò allegatur ſub eo nomine, *Archidiaconus*, ut Joannes Antonius DE S. GEORGE, Præpoſitus Mediolanenſis, ac deinde Cardinalis Alexandrinus, alter Decreti commentator ſub illo nomine, *Præpoſitus.* Vid. Douj. Hiſt. Jur. Can. part. ij. cap. xxij.

neceſſe ſit in definitivo judicio, eumdem in diſcretivo quoque ſentire meliùs, neceſſe eſt. Cùm niſi priùs *diſcreverit*, verumque à falſo ſubtiliſſimè ſeparaverit, vera definire non poſſit.

Pergit Turrecremata: *Quando talis controverſia in materia fidei orta eſſet inter Papam & Patres Concilii* (nempe de quâ non ita perſpicuum eſt utri meliùs ſentiant, nec omnino videtur impoſſibile unum meliùs ſentire cæteris, etſi id quoque certò non conſtet) tunc, *licèt univerſitas Patrum ſequenda eſſet, utpote judicio diſcretionis præeminentior & ſuperior, nihilominùs nihil videretur conciliariter concludendum, quouſque concorditer Papa & Patres in unam ſimul convenirent concluſionem & ſententiam.*

Id quidem omnino intelligi patet de dubiis ac maximè ambiguis. Nam
ita dicentem audivimus: Quòd in iis *quæ ad fidem pertinere* TOTA SYNO- Vid. ſup.
DUS, *per apertiſſima teſtimonia Sacræ Scripturæ aut Sanctorum Patrum doctri-* cap. j.
nam, unanimiter declararet, Papa Concilio obedire teneretur, ac repugnans condemnandus, deponenduſque eſſet.

Utcumque eſt, qui in ſolâ conſenſione Pontificis cum Concilii Patribus vim certam definiendi reponit, & quandiù diſſentiunt, rem totam in ſuſpenſo eſſe decernit, rogo bonâ fide, ecquid de Pontificiâ infallibilitate cogitet? Niſi fortè infallibilem, ſecluſo Concilio, ſtatim, eo congregato, ſua infallibilitas deſerit, vacatque tum illud: *Non deficiat fides tua*, &: *Confirma fratres tuos*; quæ quis ſanus dixerit?

Ac ne de Turrecrematæ ſententiâ ampliùs litigetur, quid in eodem opere
dixerit, audiamus. Exponere agreditur detegendæ pertinaciæ viginti mo- Turr. l. iv.
dos: quo loco ſic ait: *Decimus ſeptimus modus convincendi ſpecialiter Pa-* part. ij. c.
pam de pertinaciâ in hæreticâ pravitate eſt, ſi errorem definit ſolenniter, & à xvj. fol. 388.
Chriſtianis aſſerit tanquam Catholicum eſſe tenendum; quo quid eſt clarius?

Hæc libro IV. docet connexa & apta cum iis quæ libro II. ſcripſerat: *Ad* Id. lib. ij.
iſtam objectionem, cùm arguitur de Papâ facto hæretico, & definiente pro hæ- cap. cxij.
reſi ſuâ, dupliciter reſpondetur: quidam enim volunt dicere, quòd caſus non eſt fol. 260.
poſſibilis quoad hoc, quòd Papa poſſit definire hæreſim. mal. 258.
Dicunt enim quòd in hoc caſu Deus non permitteret eum definire hæreſim, aut aliquid contra fidem, ſed eum prohiberet. Hæc ſibi ex aliorum mente objicit. At ipſe paulò pòſt: *Nobis autem aliter videtur dicendum.* Ergò rejicit eos qui negant à Romano Pontifice, dictâ ſententiâ, hæreſim definiri poſſe.

Quomodò autem hæc congruant cum iis quæ hoc loco & alibi paſſim inculcat: Sedem Apoſtolicam, atque etiam Romanum Pontificem in decretis fidei eſſe infallibilem, ſic explicat: *Nobis autem aliter videtur dicendum; videlicet quòd ratio illa non ſit ad propoſitum noſtrum; quia ſi Romanus Pontifex efficitur hæreticus, ipſo facto quo cadit à fide Petri, cadit à cathedrâ & ſede Petri, & per conſequens, judicium quod faceret talis hæreticus, non eſſet judicium Apoſtolicæ Sedis; imò nec judicium alicujus autoritatis eſt dicendum aut momenti; quia cùm per hæreſim cecidiſſet à prælatione, per conſequens autoritate judicandi privatus eſſet.*

Eò autem proceſſit, ut diceret per occultam quoque ac *tantum interio-* Id. lib. iv.
rem hæreſim, Papam ſtatim, ipſo facto, loco cadere, tanquam à Deo depo- cap. xviij.
ſitum. Quo quidem facilè tuetur id quod ſæpe dixerat: *Romani Pontificis* xix. xx. & paſſ. vid.

lib. ij. cap. c x. fol. 252. & paſſ. *judicium, in iis quæ fidei ſunt, errare non poſſe.* Non quia Romanus Pontifex, datâ ſententiâ, errorem definire non poſſit, ſed quòd definiendo, imò verò etiam credendo, deſinat eſſe Pontifex: quo jure omni Epiſcopo infallibilitatem facilè adſcribemus, ſi cum eodem Turrecrematâ ſemel dicimus, qui prava credat & definiat, eum non jam Epiſcopum eſſe, ipſo ſcilicet errore dejectum; imò fideles omnes hæreticos eſſe poſſe negabimus, cùm hæreſi fideles eſſe deſinent.

Hæc quidem omnes, ſat ſcio, vana & nugatoria eſſe dicent; ſed habemus interim claram Turrecrematæ ſententiam, quòd Romanus Pontifex non modò errare in fide, ſed etiam errorem, prolato judicio, ſolenniter definire poſſit. Cæterùm haud me fugit, quàm parum ſibi interdum conſtare videatur: nobis ipſa fluctuatio ac varatio ſufficit. Certè Turrecrematæ perpendi operoſius & conciliari dicta, tanti non eſt.

CAPUT III.

ANTONII DE ROSELLIS *ejuſdem ævi Canoniſtæ* EUGENIANARUM *partium ſententia.*

Anton. de Roſ. Monar. part. iij. c. vij Gold. tom. j. pag. 252. FLOREBAT per eamdem ætatem Antonius de Roſellis (*g*) Aretinus, Conſiliarius Pontificius ac Cæſareus, ejuſdem ævi Canoniſta nobilis, Eugenianarum partium, qui tamen in libro de Monarchiâ hæc habet: *Credo quòd ſi Papa ſtatueret contra fidem, vel bonum univerſalis Eccleſiæ, vel in caſibus, in quibus ſibi non licet, & in quibus Concilium eſt ſupra Papam, quòd, licèt ab iis ſtatutis non poſſet appellari, quòd ſaltem poterit in talibus querelari ad Concilium, & ad ipſum habere recurſum, cùm ſit ſuperius per ſupra dicta.*

Ibid. cap. xxvij. pag. 446. Tum: *Solius Papæ judicium ſubmittitur judicio Concilii univerſalis in his caſibus, in causâ fidei, ſchiſmatis, & ubi agitur de bono univerſalis Eccleſiæ; & ita poſtremò ſtatuit diebus meis generale Conſtantienſe Concilium.*

Ibid. pag. 443. Et ille quidem tradit: *Si Papa manibus propriis infinita homicidia commiſiſſet, à nullo poſſe judicari.* Item: *Si commiſiſſet millies ſimoniam.* Denique in uno caſu hæreſeos Papam à Concilio judicari poſſe dicit, reprehenditque Cardinalem Florentinum aliter ſentientem; ſed confeſtim addit: *Quod item eſt in omni delicto ſcandalizante Eccleſiam, ut Papa poſſit pro ipſo à Concilio judicari, quando monitus, ſtat incorrigibilis, & in ſuâ obſtinatione perſiſtat. Nam talis contumacia dicitur hæreſis;* quod quidem eſt à noſtrorum ſenſu diſcrepare verbis, re ac ſententiâ convenire.

(*g*) *Antonius de Roſellis*] Eugenii IV. in Concilio Baſileenſi ſtrenuus defenſor, ſe deinde addixit Imperatori, cui fuit à ſecretis. Dionyſius SIMON Bibl. jur. can. & civ. dicit Roſellim, amaro in Pontificem animo propter denegatam ſibi Cardinalatûs dignitatem, ſcripſiſſe tractatum *de Monarchiâ*. Quòd ſi ita eſt, ruit argumentum hic a D. BOSSUET ex Roſellis teſtimonio depromptum. Sed ne ei Dionyſio SIMON aſſentiamur id vetat, quod Roſellis, quem is fingit in Pontifices malevolum, eo ipſo in libro, Pontificiam autoritatem ſupra omnem modum amplificat & exaggerat.

Digitized by Google

Cùmque apertè doceat à Papâ, etiam lato judicio ac ſtatuto edito, doceri poſſe hæreſim, cogitur dicère ea verba, *ne deficiat fides tua*, referri non ad Pontificem ut privatam perſonam, non ad Pontificem etiam de fide decernentem, ſed ad Eccleſiam: *Concilium, id eſt Eccleſia & collectio fidelium errare non poteſt. Nam oravit Redemptor noſter pro Eccleſiâ*, NE DEFICERET FIDES SUA, *dum Chriſtus dixit:* EGO, PETRE, PRO TE ROGAVI, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.

Undè paulò antè dixerat: *Concilium Africanum.... non dimiſit iſta pericula decidenda Summo Pontifici ſoli; ſed voluit Concilium generale adhiberi.* Et paulò pòſt: *Nam ut dicit Archidiaconus, periculoſum foret fidei cauſam unius hominis judicio relinquere.* Non igitur excogitabat Papam ſolitariè decernentem, ſed Papam cum Concilio, ſive cum Eccleſiâ, pro cujus fide oravit Chriſtus, eſſe infallibilem.

Hæc ſcribebant ſub Eugenio IV. flagrantibus diſſidiis, qui ei erant addictiſſimi, ab eoque opibus ac dignitatibus augebantur.

Dionyſium Carthuſianum, Pontificiæ licèt poteſtatis ſtudioſiſſimum, ſub Nicolao V. Eugenii ſucceſſore, eadem ſenſiſſe vidimus; ut communem eam fuiſſe ſententiam certo certius ſit.

CAPUT IV.

Sanctus ANTONINUS *Archiepiſcopus Florentinus, an bona fide relatus ab Anonymo autore, qui de libertatibus Gallicanis ſcripſit.*

PER eadem ferè tempora floruit Sanctus Antoninus è Prædicatorum Ordine Archiepiſcopus Florentinus, quem autor tractatûs *de libertatibus*, veluti præcipuum Pontificiæ poteſtatis atque infallibilitatis aſſertorem laudat. Et quidem nihil clarius videtur eſſe verbis illis, quæ idem Anonymus (*b*) profert: *Papa in his quæ pertinent ad fidem, errare non poteſt, ſcilicet ut Papa in determinando, etiamſi ut particularis & privata perſona.* Quem

Antonin. ſum. Theol. part. iv. tit. viij. cap. iij. parag. v. p. 138. edit. Ven. 1582. & Anon. de libert. lib. vij. c. xiij. n. 11.

(h) *Anonymus*] ille eſt Antonius CHARLAS Conſoranus, qui ſub celeberrimo Epiſcopo D. CAULET Seminarium Pamienſe rexerat, vir quidem plurimæ doctrinæ, ſed nimium deditus ſcholaſticis ſubtilitatibus, quibus fucum eis faciat, qui quæſtiones, quas ipſe tractat, priùs non attigerunt. Tractatus quo libertates Gallicanas oppugnat tomum implet in 4°. non mediocris ponderis, ſed, ut verum dicam, levis armaturæ. Nam in eo totus eſt CHARLAS ut argumenta Bellarmini iteret. Difficultates ſic ſolvit, ut eas aut magnâ ex parte diſſimulet, aut omnino prætermittat, aut vanis diſtinctiunculis extenuet ac declinet. In opinionibus abſurdior, in mendaciis abundantior, in altercando commotior, in objurgando Præſules Gallicanos dicacior, ſemper contumelioſior & maledicentior quàm virum doctum & gravem Theologum decet, imò quam Chriſtianum. Multi cùm viderent hunc tractatum nonnullâ eruditione & colore quodam Theologico tinctum, primùm ſibi perſuaſerunt Daguirrei fetum eſſe; ſed ubi ſenſerunt autorem maledicum, acerbum, jurgioſum, irâ impotentem, facile intellexerunt, omnino alienum ab illis moribus candidiſſimum Daguirreum tale opus nunquam ſcripſiſſe. Vide toto hoc tractatu quid de libro D. CHARLAS ſenſerit D. BOSSUET. Adi etiam, ſi lubet, noſtram præfat.

Digitized by Google

tamen locum cùm totum proferemus, liquidò apparebit nihil nocere nobis. Sed priùs Antonini univerſam doctrinam conſiderare placet.

Anton. p. 410. Primùm ergo, Summæ Tomo III. ſive tertiâ parte titulo XXIII. de Conciliis univerſalibus capite I. ſic ait : *Baſileenſe Concilium congregatum prius canonicè, ſed poſt diſſolutionem ejus, ſeu mutationem, per Eugenium Papam IV. anno* 1437. *factum eſt Conciliabulum.* Ergo anteriora Baſileenſia ante hanc diſſolutionem, ſive potiùs tranſlationem, pro canonicè actis habet Antoninus ; licèt in his actis Conſtantienſia decreta firmentur, ut ſuo loco videbimus.

Ibid. pag. 415. 416. Capitulo II. paragrapho 6. probandum ſuſcipit, *quòd Concilia generalia non poſſint præfigere legem Papæ*, quo loco ſuperiorem Conciliis Papæ poteſtatem videtur agnoſcere. Sed addit : *In concernentibus fidem, Concilium eſt ſupra Papam :* ac paulò pòſt : *Item dico quòd, in concernentibus univerſalem ſtatum Eccleſiæ, non poteſt Papa diſponere contra Statutum generalis Concilii, ſi ſtatuendo decoloraretur ſtatus ipſius Eccleſiæ.* Hæc igitur ſunt quæ reſtringant Antonini propoſitionem, *quòd Concilia generalia non poſſint præfigere legem Papæ.*

Eodem Capitulo, paragrapho 7. quærit *quando Concilium dicatur legitimè congregatum.* Quo loco hæc habet : *Ubi Papa eſſet hæreticus, vel de hæreſi ſuſpectus ; tunc ad eum non ſpectare videtur poteſtas congregandi Concilium.* En ergò caſus ab ipſo Antonino admiſſus, quo Concilium ſine Papâ non modò congregetur, ſed etiam de fide judicet.

Ibid. pag. 417. Capitulo III. vehementiſſimè favere videtur poteſtati Papæ, ac probandum ſuſcipit : *Quòd non liceat appellare à Pontifice Romano ad ipſius ſucceſſorem vel generale Concilium, & quòd ſentire quod à Romano Pontifice poſſit ad quemcumque appellari, eſt hæreticum manifeſtè.* Interim ex antecedentibus conſtat obtemperandum non eſſe, ſi contra Concilii autoritatem ea ſtatueret, quibus *Eccleſia decoloraretur ſtatus.* Sic qui tanto ſtudio appellare vetant, rationem tamen ineunt, quâ decreta Pontificia in univerſalibus cauſis caſſa habeantur.

Ibid. pag. 418. Ibidem, parapho 4. duas objectiones proponit ; 2ª. eſt ejuſmodi : *Contingere poſſet, quòd Papa hæreticus eſſet, & vellet hæretica ſtatuta condere ; quod ſi contingeret, deficeret fides Petri, quia non eſſet qui in hoc caſu poſſet reſiſtere, nec teneretur Eccleſia hæreticis ſtatutis ejus obedire. Videtur ergò in hoc caſu ſaltem, licitum eſſe ad aliquem appellare. Ad illud dicendum ſicut priùs, quòd licèt ut perſona ſingularis ex motu proprio agens errare poſſet in fide, ſicut ſcribitur de Leone, contra quem Hilarius Pictavienſis ad Concilium generale venit ; tamen utens conſilio & requirens adjutorium univerſalis Eccleſiæ, Deo ordinante, qui dicit :* EGO ROGAVI PRO TE, &c. *non poteſt errare. Nec poteſt eſſe quòd univerſalis Eccleſia accipiat aliquid tanquam Catholicum, quod eſt hæreticum, quia Eccleſia univerſalis, quæ eſt ſponſa, & erit ſemper, & eſt non habens maculam neque rugam.* En ſecundùm Antoninum, quid ſit Pontificem errare poſſe in fide, *ut perſonam ſingularem.* Non enim hîc intelligendus eſt Pontifex publicum & Apoſtolicum officium exequens, quod nunc volunt, ſed Pontifex *ex motu proprio agens.* Quid ſit autem Pontifex agens ut Pontifex, idem Antoninus exponit ; nempe ut ſit Pontifex *utens conſilio*

Digitized by Google

conſilio & requirens adjutorium univerſalis Eccleſiæ, cujus proinde ſententiam *Eccleſia univerſalis accipiat.* Quo ſenſu omnes cum Antonino profitemur Pontificem, ut Pontificem, errare non poſſe, atque omnino conſtat in eo eſſe vim, ſecundùm Antoninum, *quòd Eccleſia univerſalis errare non poſſit*, atque ut *ſponſa ſemper ſit, non habens maculam neque rugam.*

Id ipſum liquidò conſtat Summæ IV. parte titulo XII. capite IV. *de errore Fraticellorum*, paragrapho 28. quo loco Fraticellis Joannis XXII. decretalem ut hæreticam, & Nicolai III. decretis contrariam inſimulantibus ſic reſpondet: *Sed ipſi peſſimi homines ſunt, hæretici veri, quia aſſerunt contra determinationem Catholicam factam per Eccleſiam & Joannem XXII. & omnes ſucceſſores ejus, veros Catholicos Summos Pontifices, & omnes alios Prælatos Eccleſiæ & Doctores utriuſque* (juris ſcilicet) *& Magiſtros plurimos in Theologiâ cujuſlibet Religionis, acceptatam, examinatam, & approbatam ut veriſſimam.* Quo loco demonſtrat quod ſi verum Apoſtolicum & jam irreformabile Pontificium judicium; nempe illud, quod à Papâ prolatum, ab univerſali Eccleſiâ *acceptatum, examinatum, approbatumque* ſit. Sic ergò ex Antonini mente, Pontifex docens, ut Pontifex atque ut perſona publica, ſive, ut nunc loquuntur, *ex Cathedrâ*, eſt Pontifex, ut vidimus utens *conſilio & adjutorio univerſalis Eccleſiæ, quæ errare non poteſt;* atque ex ejus ſententiâ ita pronuntians, ut ejus ſententiam *acceptatam & examinatam*, ipſa Eccleſia *approbet:* quod eſt certiſſimum. Ibid. pag. 208.

Ex his clarè patet, quo ſenſu dixerit Papam errare non poſſe *ut Papam*, etiamſi errare poſſit *ut particularis & privata perſona.* Quem locum Anonymus non tantopere venditaſſet, ſi quid eſſet Papa, ut Papa, quid Papa ut perſona particularis & privata ex aliis Sancti Antonini locis ſcrutari voluiſſet.

Quin etiam eum locum, quem affert non legit integrum: ſic autem habet parte IV. titulo VIII. capite III. paragrapho 5. *Fides univerſalis Eccleſiæ non poteſt deficere, dicente Domino Petro,* EGO PRO TE ROGAVI; *& quantùm quidem ad perſonam Petri intelligitur de defectu finali, ut ſcilicet, quòd non periret perſiſtendo in negationis peccato: quantùm autem ad Eccleſiam, quæ intelligitur in fide Petri ſimpliciter verum, quia non poteſt Eccleſiæ fides deficere. Ratio quare Eccleſiæ fides in generali deficere non poteſt eſt, quia divinâ Providentiâ Eccleſia regitur, ſcilicet à Spiritu Sancto eam dirigente ut non erret, & licèt Papa in particulari errare poſſit, ut in judicialibus, in quibus proceditur per informationem; aliàs in his quæ pertinent ad fidem errare non poteſt, ſcilicet ut Papa in determinando, etiamſi ut particularis & privata perſona* (poſſit.) Ibid. pag. 138.

Quæ cùm antè dictis mirè congruunt, patetque Eccleſiam eam eſſe, quæ directa à Spiritu Sancto errare non poſſit; Papam ex Eccleſiæ nomine & ſenſu pronuntiantem, errare non poſſe. Quod autem ex Eccleſiæ ſenſu pronuntiaverit, certum & ultimum argumentum eſſe, ſi Eccleſia Papæ ſententiam *examinatam acceptet & approbet.*

Jam quod Antoninus ait in prædicto paragrapho 4. capite III. titulo XXIII. tertiæ partis, nequidem à Papâ hæretico appellari poſſe, nihil habet difficultatis. Hujus enim rei cauſa eſt, ut ait Antoninus, quòd alioquin *Eccle-*

ſia ſatis per ſe valet, ut *non teneatur hæreticis ejus ſtatutis obedire.* Quæ docent in his omnibus, quæ adversùs appellationes à Papâ, tanto conatu agunt, de verbis potiùs quàm de ipsâ re agi, atque Antoninum ſummâ ipsâ nobiſcum conſentire. Jam quod de Leone & Hilario Pictavienſi ſcribit, Lector eruditus viro ſanctiſſimo condonabit (*i*), atque horum temporum inſcitiam & ἀνιστορησίαν agnoſcet.

CAPUT V.

THOMAS A VIO, *Cardinalis* CAJETANUS *Pontificiam infallibilitatem aſſerit, nullà in adverſarios cenſuræ notà: primus omnium docuit erroneam eſſe ſententiam quæ ſuperioritatem Concilio aſſignet, cui repugnat* TURRECREMATA *&* CAJETANI *tempore* DOMINICUS JACOBATIUS *Cardinalis.*

AT initio anteacti ſæculi Thomas à Vio Cajetanus (*k*) ex Prædicatorum Ordine, vir acris ingenii, argumentandi arte magis, quod apud omnes conſtat, quàm Eccleſiaſticæ antiquitatis ſcientiâ pollens, Pontificiæ ſuperioritatis acerrimus propugnator, atque ad Cardinalatum evectus fuit; quo Duce hæc ſententia incrementum aliquod ſumpſiſſe viſa eſt. Atque is Pontificiam quidem infallibilitatem aſſeruit, ſed nullâ unquam quod ſciam, adhibitâ cenſuræ notâ. In Summam Sancti Thomæ, hæc ejus eſt concluſio: *Determinare finaliter quæ fidei ſunt, pertinet ad autoritatem Summi Pontificis, hoc quidam non admittunt.* Planè eo more modoque, quo diſſentientes ſcholaſticorum opiniones refert. Hæc de eâ quæſtionis parte quæ jam graviſſima habetur.

Cajetan. in 2. 2. S. Thom. q. j. art. x.

(i) *Lector .... condonabit.*] Veniam pro Antonino precatur D. BOSSUET, quamquàm mirum ſit hæc tam obvia Antonino, hiſtoriæ tripartitæ ſanè longæ autori, fuiſſe ignota. Nos autem hîc pauca delibabimus de utriuſque Hilarii hiſtoriâ. Pictavienſis Hilarius, qui è vivis exceſſerat an. circiter 80. antequam Leo Apoſtolicam ſedem conſcenderet, deſcribit fragm. vj. pag. 1336. edit. Bened. eam epiſtolam, quâ Liberius, jam Arianâ ſocietate pollutus, Arianorum Epiſcoporum opem apud Imperatorem implorabat, quò ipſe ab exilio revocaretur & in priſtinam ſedem reſtitueretur; quam epiſtolam ter Hilarius interpolat anathematibus in Liberium. Illa anathemata non ab ipſo Hilario ſcripta, ſed à neſcio quo hic addita multi ſuſpicantur. De quâ controverſiâ conſule D. DE TILLEMONT & P. Bened. Quod autem ſpectat Hilarium Arelatenſem, hunc Leo communionis ſuæ alienum declaravit, & Metropoliticâ in Viennenſem provinciam juriſdictione privavit, inſuper vetuit ne ordinationi cujuſquam Epiſcopi intereſſet. Vid. D. DE TILLEMONT tom. xv. p. 80. Tam ſeveræ, ne dicam, tam iniquæ ſententiæ, nihil præter pacificas ſuaſiones & patientiam Hilarius oppoſuit. Cæterùm nunquam Leo erroris eſt poſtulatus: nunquam alteruter Hilarius *contra Leonem* aut Liberium *ad Concilium generale venit:* nunquam denique Concilium generale celebratum eſt *contra Leonem*, aut contra Liberium.

(k) *Thomas à Vio, Cajetanus*] dictus, ab urbe Neapolitani regni Caietâ, in quâ natus eſt, primus autor fuit Julio ij. ut Lateranenſe Concilium indiceret, ſicque obviam iret Imperatori & Regi Gallorum, qui, convocatâ à Cardinalibus generali Synodo Piſanâ, ipſi Julio non parum nocituri videbantur. Pro quâ mercede a Leone X. Julii proximo ſucceſſore ad Cardinalatum evectus eſt Cajetanus. Is ſecutis Pontificibus charus, quorum omnia jura, inania etiam & falſa, acriter defendebat, ab illis ſæpe in Legationem miſſus eſt, & maximis rebus præpoſitus.

Digitized by Google

Quoad ſuperioritatem aſperior. Pariſienſium ſententiam *erroneam* judicabat; ſed neque ipſe ſatis unquam ſe expedire viſus; neque ita cenſuerant, quod ſciam, qui ante eum ſcripſerant; neque ejuſdem ætatis ſcriptores ſequebantur. Certè Turrecremata, quo tempore maximè contentio ferbuit, cùm de Pontificiâ ſuperioritate diceret, adverſam ſententiam *erroris & impietatis* accuſabat; non tamen abſolutè, ſed ad eum præcisè ſenſum, qui cum Baſileenſibus controverſus eſſet: ***Juxta intelligentiam***, ait, ***quam de eo practicant verbis & factis Baſileenſes, ſecundùm quam proſecutus ſum reſponſionem iſtam.*** Et rurſus: ***Ad illam intelligentiam, quam Baſileenſes verbis factiſque practicant***; quod ſemper inculcat. Non ergò abſolutè damnabat erroris, ſed ad ſenſum Baſileenſium, qui Conciliarem ſuperioritatem extendebant, ad Concilii tranſlationem irritandam, & ſuam ſententiam ſide Catholicâ certam eſſe definiebant, & contrariam hæreſim judicabant, & Eugenium IV. eâ cauſâ deponebant; quod quidem Turrecrematæ videbatur ***præſumptio maxima, & execrabilis temeritas, tali intelligentiâ datâ, definire decretum illud*** (Conſtantienſe ſcilicet) ***veritatem eſſe Catholicæ fidei.*** Ergò Turrecremata rem ipſam quidem, pro ſuâ ſententiâ refellit; at interim non rem, ſed rei aſſerendæ modum, præſumptionis, erroris, impietatis accuſat. Sic Cajetani anteceſſores in ipſo contentionis articulo ſe gerebant. Turr. apol. adv. Baſ. tom. xiij. Conc. pag. 1709. 1712.

Quod attinet ad eos qui eâdem ætate ſcriberent; eâ certè ætate ac ſub Leone X. & doctrinâ & gratiâ & autoritate florebat Dominicus Jacobatius Cardinalis, is quem ſummis rebus eo tempore præfectum, & à Summo Pontifice profecto Boloniam, ut cum Franciſco I. de pace ageret, Romæ Vicarium relictum eſſe comperimus. Is autem de Concilio ingens opus conſcripſit, quod Chriſtophorus Jacobatius *, item Cardinalis, jam indicto Concilio Tridentino Paulo III. inſcripſit; placitura procul dubio, certè haud improbanda Pontifici ſuæ dignitatis retinentiſſimo oblaturus. Atque hic quidem ſcriptor Pontificiam ſuperioritatem pro virili, factis argumentis, & undique conquiſitis autoritatibus propugnat; ſed diverſam opinionem refert ut probabilem, nedum cenſurâ premat. ***Probabiliter***, inquit, ***videtur argui, quòd claves fuerunt datæ Eccleſiæ.*** Hæc aliorum ſententia eſt; ſuam anteponit ſic: ***Non teneo quòd plenitudo poteſtatis non ſit in ſolo Papâ, ſed in Eccleſiâ tanquam in fundamento, & in Papâ tanquam in principali miniſtro.*** En quantâ modeſtiâ cardinem ipſum difficultatis attingit. Non averſatur, non horret. Tantùm, inquit, ***non teneo;*** cùm aliam ſententiam probabilem diceret, & ſuum illud ***fortè***, & ***videtur***, ſemper inculcat. Sic duas ſententias diſcrepantes, ut Catholicas refert; Gerſonem, Cameracenſem, Florentinum, Panormitanum, æquè cum Felino (*l*) Brixienſi, & aliis ſuæ ſententiæ aſſeclis laudat; & id alii quoque paſſim præſtant: adeò tum odia obſoleverant, & diverſas inter ſententias pax Chriſtiana coaluerat (*m*).

* Prioris Jacobatii fratris filius.

Jacob. de Conc. lib. v. p. 201. in ij. app. Conc. Labb.

Id. lib. iv. pag. 143.

(l) ***Felino.*** Is operi Petri de Monte, *de Monarchiâ* multa addidit, quæ reperies in edit. à Philippo Labbeo adornatâ. Vid. Labb. alteram append. Conc.

(m) *Coaluerat.*] Jacobatii æquitas maxime eniteſcit lib. x. in quo hanc quæſtionem tractandam ſuſcipit: ***Utrum Papæ an Concilii potior ſit autoritas.*** Quamquam pro Papæ potiori autoritate ſtet, tamen, ne ſemel quidem, in adverſæ ſententiæ defenſores acerbus eſt. Utinam ſic pacificè omnes in Eccleſiâ diſceptarentur controverſiæ, tunc profectò utiliores & Chriſtianis digniores! Sed ſit plerumque ut qui causâ cadunt, cùm argumenta deſint, cenſuris ſaltem in adverſarios temerè jactis, ſeſe defendere videantur.

CAPUT VI.

Idem JACOBATIUS *Cardinalis Pontificiæ ſuperioritatis aſſertor, in infallibilitatis quæſtione quid ſentiat.*

QUANQUAM autem Jacobatius Pontificiæ ſuperioritati omnino ſavebat; Id. lib. vj. pag. 238. hæc tamen docuit, de fidei quæſtionibus: *Si ſumus in cauſâ fidei, & Papa vult aliquid ſtatuere contra fidem, ſtandum eſt potiùs ſententiæ Concilii.* Ibid. pag. 240. Et alibi pro certo ſupponit, quòd, *quando Papa eſt hæreticus, poteſt accuſari & declarari depoſitus, quòd fieri non poſſet, ſi in iis ſtaretur ſententiæ ejus, potiùs quàm totius Concilii, quia ſemper ſe tueretur ex ſuâ ſententiâ.* Papam pro poteſtate agentem videmus, qui ſe contra Concilium ſuâ ſententiâ tueatur; ac pro hæreſi contra Concilium dicat ſententiam, ab ipſo Concilio diſſolvendam. Item alio loco: *Si loquimur in cauſâ fidei, ſuper articulo emergenti nondum definito, & loquimur in judicio diſcretivo, in dubio videretur regulariter potiùs ſtandum judicio univerſalis Concilii contra Papam ſolum contrarium ſentientem*; & laudat ſententiam Archidiaconi nobilis Juriſconſulti dicentis: *Quòd periculoſum eſſet fidem noſtram committere arbitrio* Ibid. & pag. 329. *unius hominis.* Alios quoque Doctores nominat idem ſentientes, *quia*, inquit, *in his quæ concernunt fidem, Papa debet ſtare judicio Concilii.*

Ibid. Quo loco & id docet, quamquam *in dubiis fidem concernentibus*, pleniùs ac certiùs Sancti Spiritûs lumen Concilio affulgeat; tamen *in arduo ac maximo* dubio, deciſionem Concilii à Papâ poſſe ſuſpendi. Suſpendi certè, non tamen contra Concilii ſententiam aliquid definiri, quod procul dubio infallibili conveniret. Cæterùm idem Cardinalis, ſi res certa claraque Patribus, & ſacro Concilio videatur, nullo modo dubitat, quin ſtatim quæſtio Ib. lib. ix. pag. 389. decidatur, & Papa reluctans à Concilio deponatur: *Alioquin*, inquit, *videretur ſequi unum magnum inconveniens, quòd Papa eſſet hæreticus, & non poſſet propter hæreſim à Papatu amoveri, ſi ipſe nollet in ſe ipſum ſententiam ferre.*

Quod quidem valere contendit de quâcumque agatur hæreſi, ſive illa jam damnata ſit, ſive non; cum hoc tamen diſcrimine, quòd Papa profeſſus obſtinatè jam damnatam hæreſim, ſtatim depoſitus declaretur. Ibid. pag. 390. *Si verò*, inquit, *lapſus eſt in hæreſim nondum damnatam, & eſt in Papatu, quia nondum judicatum eſt per Concilium de crimine, tunc nullus eum judicat, nec poteſt in eùm ſententiam ferre* (n), *quia non habet ſuperiorem; & cùm ipſe ſit caput Concilii, non judicatur à Concilio. Sed ſi poſtquam Concilium cognovit de crimine, & judicavit eſſe hæreſim, non reſipiſcit, tunc dicet illi: te ipſum*

(n) *Sententiam ferre.*] Plerique tunc temporis Canoniſtæ credebant Papam ſui ipſius unicum judicem, à Papatu nullo Eccleſiæ decreto amoveri unquam poſſe: unde concludebant Papam etiam hæreticum tolerandum fore, niſi ipſe *in ſe ſententiam ferret.* Jacobatius, qui negat Eccleſiæ jus eſſe amovendi Papam, ne dicere cogatur tolerandum eum eſſe, hæreticum licet, qui *in ſe ſententiam ferre* nollet, addit, quod non minùs abſurdum falſumque eſt, Eccleſiæ eſſe declarare talem Papam à Deo jam amotum fuiſſe. Hanc doctrinam ubique inculcat Jacobatius.

tre tuo judice. Quod ſi facere noluerit, Concilium eum declarabit hæreticum & depoſitum, ut ſuprà dictum eſt.

Statum quæſtionis adverte : agitur de articulo fidei nondum declarato : eam doctrinam tuetur Pontifex quæ hæreſis accuſetur : eâ de re Synodus convocata eſt : adeſt Papa, & quidem repugnans Patribus : at illi, invito eo, de qualitate, ut aiunt, criminis judicant, & veram hæreſim eſſe declarant, & tenet Concilii ſententia ; eòque res recidit, ut Papa, Concilio repugnans, quàm honorificentiſſimo ritu deponatur. Inclament cenſores noſtri, non id poſſe fieri, *imò habere Patres a Papâ ut recta decidant*, & *ſolius Pontificis judicium, unanimi totius Synodi ſuffragio eſſe potentius ac prævalere ;* ac niſi id credatur, *de Pontificis Primatu, de fide actum eſſe.* At contrarium ſcribunt duo Cardinales ; at Romæ ; at ad Paulum III. at horum opus à duobus Jeſuitis, Philippo Labbeo & Gabriele Coſſartio, quos honoris causâ nomino, in ipsâ Conciliorum editione noviſſimâ publicatur. Duo Cardinales Pontificiæ majeſtatis ſtrenui defenſores, ei à Patribus abundè ſatisfactum putant, ſi Patres multa præfati, multaque adhortati Papam ejiciant. Doct. Lov. art. j. pag. I. 54.

Hæc quidem Jacobatius emollire velle videtur, quòd Patres id faciant, non *ordinando*, ſed *exequendo ;* quod tamen plus eſſe quàm ordinare idem docet. *Unde*, inquit, *virtualiter magis eſt ſententia executionis quàm pronuntiationis, quia modicum refert hoc caſu, utrum Concilium provideat ut Cardinales ab eo recedant, & alium eligant, & ipſum tradant curiæ ſæculari, an pronuntiet & exequatur ; quia exequendo plus facit in effectu quàm pronuntiando.* Jacob. lib. ix. p. 389.

Hæc quidem efficiunt ut, Canoniſtarum quoque ſententiâ, vel eorum qui Romano Pontifici vel maximè favere velle videantur, noſtræ ſententiæ ſumma in tuto ſit ; cùm ii quidem nobiſcum de re conſentiant, de eo uno laborent, ut ſubjectionis in Papâ, ac poteſtatis in Concilio nomine amputato, ipſa res maneat : quod quidem, ut non præfractè refugimus, ita in his minutiis rem Theologicam collocandam minimè confitemur.

CAPUT VII.

De fide PETRI *nunquam defecturâ, ejuſdem Cardinalis loci.*

EX his Jacobatii ſententiis facilè intelligi poteſt, quid de Pontificiâ infallibilitate ſenſerit. Licèt enim & eam ſententiam aliquando referat, & in eam interim perpendere videatur, nihil tamen disertè aſſerit (*o*). Et

(o) *Nihil .... diſerte aſſerit.*] Pace D. BOSSUET dixerim, Jacobatium mihi viſum fuiſſe Pontificiæ infallibilitatis aſſertorem diſertiſſimum, qui non modo dicit, *Papam vel ſolum, poſſe tollere Conſtitutionem*, FREQUENS, *in Concilio Conſtantienſi editam :* item, Papam *poſſe tollere Conſtitutionem antiquam à Concilio editam, & novam edere, fortè ſibi favorabilem, & Romanis Pontificibus pro tempore :* atque iterum : *Si* (Papa) *de nudâ voluntate & poteſtatis plenitudine iſta ſtatueret, ſe credere ſervandam fore ſententiam Papæ ;* ſed etiam millies iterat *non eſſe veriſimile Papam poſſe errare.* Itaque verba in textu allegata hoc mihi tantùm perſuadent ; nempe Jacobatium incertum & varium fluctuaſſe. Nec mirum. Qui enim inter Ultramontanos

Id. lib. vj. pag. 239. quidem id docet : Papæ, *qui Eccleſiæ caput eſt, veriſimiliter magis aſſiſtere Spiritum Sanctum, ex quo aſſumpſit eum in Vicarium.* En quàm modeſtè dixerit *veriſimiliter*, ſed cùm ſit incerta res, Concilii ſententiam meritò anteponit.

Quin etiam eum locum *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*; ad gloſſæ ſuprà relatæ ſenſum paſſim interpretatur, & ad Eccleſiæ fidem referre Lib. ix. p. 421. ſolet. *Eccleſia*, inquit, *non poteſt errare quia Chriſtus oravit pro eâ ne deficeret.* Alibi : *Ex crimine ſcandaloſo Papæ non perit univerſalis Eccleſia, quæ nunquam poteſt errare, & pro quâ Chriſtus oravit.* Item : *Eccleſia ſemper eadem, & illibata fide tenus, quæ non poteſt errare, ut ibi dicitur dicente Salvatore noſtro :* EGO PRO TE ROGAVI, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.

Atque ex eâdem gloſsâ fidem intelligit eam, quâ intus quoque credamus : unde probat nunquam deficere poſſe fidem Petri, pro quâ Chriſtus rogavit ; quia ſemper remanet, & ſi non in Petro, ſed tamen in aliis, ea Lib. vj p. 242. fides, putà in B. Virgine tempore Paſſionis Dominicæ, *ut oſtenderetur*, inquit, *quòd non poſſet deficere fides, pro quâ Chriſtus oravit.* Quo exemplo ſcriptores poſterioris ævi frequenter utuntur, non quòd velint fidem in aliis omnibus penitùs defeciſſe, ſed ut deſignent eam in quâ non defeciſſe certiſſimum ſit.

Ibid. pag. 238. Probat etiam Jacobatius ſententiam ea verba interpretantium *de fide Petri*, id eſt, *de fide Eccleſiæ ei ſpecialiter commiſſæ*, Romanæ ſcilicet, quàm ſuperiùs explicantem Driedonem audimus ; atque his interpretationibus contrariæ nobis ſententiæ fundamenta convelli vidimus.

CAPUT VIII.

BELLARMINI *judicium : ab illo Concilii Lateranenſis autoritas trepidè profertur de ſententiâ ſuperioritatem Synodis vindicante : ejuſdem cenſuræ titubantes.*

NUNC Bellarminus prodeat, unus omnium nobis infenſiſſimus, quem etiam recentiores vel maximè ſecuti ſunt. Duplex quæſtio eſt, an Papa Bell. lib. ij. de Conc. aut. c. xvij. ſuperior, an infallibilis. Bellarminus de primâ ſic : *Summus Pontifex ſimpliciter & abſolutè eſt ſupra univerſalem Eccleſiam, & ſupra Concilium generale ; ita ut nullum in terris ſupra ſe judicium agnoſcat. Hæc etiam eſt ferè de fide.* Quid hoc monſtri eſt ? Quod eſt *ferè de fide*, totum de fide non eſt.

Placet enim analytico ordine, & ſubtili enucleatione reſolvere ad ſua principia illud, *ferè de fide.* Vel enim ad primam Dei revelationem refert, vel ad Eccleſiæ conſequentem declarationem, ut ſenſus ſit, *ferè de fide*, quod Deus ferè revelaverit, vel *ferè de fide*, quod ferè Eccleſia definiverit. At-

Doctiores ſunt, nonnunquam incerti & mutabiles, à ſe ipſis diſcrepant, &, neſcio quo naturali impulſu, veritati adſtipulantur. Adeò difficile eſt errorem æqualiter & perpetuò defendere. Conſtantia & ſtabilitas unius veritatis laus eſt.

Digitized by Google

qui quod neque Deus planè revelaverit neque Eccleſia planè definiverit, nullo modo de fide eſſe conſtat: neque enim ex parte fides, ſed ex toto plenoque & perfecto eſt.

Vel aliquem demonſtra, non modò ex antiquitate illâ gravi & ſobriâ, aut ex Theologicis Facultatibus doctis illis celebratiſque, ſed etiam ex recentioribus privatiſque Doctoribus alicujus nominis, qui, ante te, cenſuræ loco uſurpârit illud tuum, *ferè de fide.* Hoc quidem probat condemnandi animum ineſſe, non cauſam.

Ut autem intelligamus quid ſit illud, *ferè de fide*, videamus oportet quid maximè Bellarminus urgeat; nempe Concilii Lateranenſis ſub Leone X. decretum, ubi dicitur: *Romanum Pontificem ſuper omnia Concilia autoritatem habere.* Quæ ubi protulit Bellarminus, hæc ſubdit: *Ad hunc locum* (Concilii Lateranenſis) *nihil poteſt reſponderi, niſi, vel non fuiſſe Concilium generale, vel non fuiſſe ab Eccleſiâ receptum, vel non definiviſſe hoc tanquam de fide.* Bull. Leon. X. in Conc. Later. Seſſ. xj. T. xiv. pag. 321. Bell. loc. cit.

Has tres propoſitiones ſigillatim probat. Sic primam: *Sed non fuiſſe generale vix dici poteſt.* O certam autoritatem & ineluctabilem! ô claram deciſionem firmamque cenſuram! *Ferè de fide:* & *vix dici poteſt.*

Secundam reſponſionem, an fuerit receptum Concilium illud, nihil moror. Si enim conſtaret & verè eſſe Œcumenicum, & rem definiviſſe tanquam de fide, omnino recipiendum eſſet. Sed jam Œcumenicum fuiſſe, ipſo Bellarmino teſte, non conſtat.

De tertio quid dicat audiamus: *Quod Concilium hoc rem iſtam non definierit propriè, ut decretum fide Catholicâ tenendum, dubium eſt.* Deus immortalis! Hoccine erat, cur nunc perdita omnia conclamarent?

Pergit porrò: *Et ideò non ſunt propriè hæretici qui contrarium ſentiunt, ſed à temeritate magnâ excuſari non poſſunt.* De temeritate poſteà videbimus, interim à graviore cenſurâ, ab hæreſi, ab errore, ipſo Bellarmino judice, abſoluti ſumus, noſtraque omnino fides, quidquid vociferentur, in tuto eſt.

Quid autem illud eſt, *propriè hæretici*, certè, ſi rem æquo animo diſceptaret, nullo modo hæreticos pronuntiaret; cùm nec ipſe quidem affirmare auſit à Leone X. rem eſſe definitam tanquam de fide; ſed nimium pigebat abſolvere, quos apertè condemnare non poterat.

Jam verò videamus, *vix* illud Bellarmini quid ſit. Lateranenſe Concilium ſub Leone X. *non fuiſſe generale vix dici poteſt.* Quid ita? *Nam etſi fuerunt*, inquit, *Epiſcopi pauciſſimi (nam ad centum non pervenerunt) tamen Concilium patebat omnibus, & omnes vocati fuerant.* Quid tum? Cùm, præter Italos, vix ulli convenirent, Galli univerſi apertiſſimè repugnarent. Et quidem vocati Romam; ſed à quo? A Julio II. (*p*) hoſte infenſiſſimo, flagrantibus non modò ſimultatibus, ſed etiam bellis, ac poſteà à Leone X.

(p) *A Julio II.*] Julianus Ruvereus, qui Galliæ amicitiam diu coluerat illi bellum indixit, ſtatim atque *artibus*, *largitionibus*, *promiſſionibus* ad Pontificatum evectus eſt. Hunc tradunt Hiſtorici quietis impatientem, novis rebus ſemper ſtudentem, fidei datæ parùm tenacem, novas turbas, nova bella undique accerſentem; denique boni Imperatoris famam, quàm boni Papæ gloriam pluris facientem. Nullâ unquam oblivione delebuntur ea, quæ in Ludovicum xij. & Joannem D'ALBRET Galliæ & Navarræ Reges multa machinatus eſt, tam violenter quàm iniquè. Hic dicit D. BOSSUET bellum Gallis a Julio fuiſſe illatum. Nos addimus ex Hiſtoricis, Papam illum, qui fidelium communis Pater haberi vellet, vidiſſe tandem, id quod votis omnibus expoſcere videbatur, totam Italiam, iis armis quæ ipſe commoverat, devaſtatam.

rebus necdum bene compoſitis. Eo temporum articulo citati Galli, qui Româ in Lateranenſi Palatio de ſuis libertatibus, deque Pragmaticâ-ſanctione, ſuæ tum diſciplinæ arce, liberè ſcilicet & æquo jure diſceptare poſſent: Italiâ interim tot bellis, tot incurſionibus impeditâ, ut nullum aditum patere ſibi Gallicani Epiſcopi iterum atque iterum haud immeritò quererentur. Cùm res eo loco eſſent, inter Leonem X. & Franciſcum I. magnâ tum victoriâ à Gallis reportatâ *, repentè tranſactum eſt, & loco Pragmaticæ inductum Concordatum. Quo pacto fœdere, quid Pragmatica fieret, Franciſcus non curabat; neque nunc cujuſquam intereſt, an Lateranenſe illud ſit Œcumenicum. Sed tamen pro certo Œcumenico haberi, Bellarmini cunctatio & fluctuatio non finit. Cùm etiam in editione Romanâ, in ipſo Tomi IV. capite, quo cætera Concilia generalia recenſentur, hoc Lateranenſe Concilium extra lineam ac reliquorum ordinem, alio caractere (*q*) ſit poſitum. Sed nos de Concilio iſto Lateranenſi ſuo loco diſſeremus pleniùs, docebimuſque hæc omnia neque ad fidem pertinere; quippe quæ in tranſcurſu, non in ipsâ definitione dicta ſint; ac ne quidem ad quæſtionem, cùm Papam ſuperiorem faciant non omnimodis, ſed iis in rebus de quibus non agitur. Hæc, inquam, ſuo loco oſtendemus. Nunc ipſum Bellarminum relinquimus, eique omnia trepidè cunctanterque dixiſſe ſufficiat.

* Apud Melinianû. an. 1515.

CAPUT IX.

BELLARMINI *circa Pontificiam infallibilitatem cenſura æque anceps: vis notarum ex* MELCHIORE CANO.

Bell. de R. P. l. iv. c. ij.

JAM Bellarminus de hâc Pariſienſium ſententiâ, *Pontificem, etiam ut Pontificem, poſſe docere hæreſim*, ſic pronuntiat: *Hæc opinio non eſt propriè hæretica, nam adhuc videmus ab Eccleſiâ tolerari qui illam ſententiam ſequuntur; tamen videtur omnino erronea & hæreſi proxima.* Tolerari verò, quàm totâ Eccleſiâ auditam, nuſquam damnatam, à tot viris, teſte Bellarmino, doctis ſanctiſque defenſam, eodem Bellarmino teſte; *Adrianus quoque VI. Pontifex optimus atque doctiſſimus*, Patrum noſtrorum memoriâ in celeberrimâ Lovanienſi Academiâ docuerit, propugnaverit, ac factus Pontifex in ipsâ Orbis luce, Romæ ediderit: hanc toleratam vocas, non probam procul dubio Catholicamque ſententiam. Nempe, inquit, *videtur omnino erronea;* & quod idem cum erroneo eſt, *hæreſi proxima.* Gravis cenſura. Non hìc *ferè de fide*, verùm *omnino erronea*, id eſt, omnino contra fidem; hoc enim ſonat *erronei* vox: ſed *videtur*, inquit. Audio. Bellarmini opinio eſt, & valet illud Melchioris Cani cenſurarum notas æquâ lance trutinantis: *Verbum* VIDETUR *judiciorum infirmat certitudinem;* neque tantùm Sanctus Tho-

Id. de ſcript. Eccl.

Melch. Can. de loc. Theol. lib. v. cap. v. p. 224. ed. Lug. 1704.

(*q*) *Alio caractere, &c.*] Annotandus eſt etiam Concilii Lateranenſis titulus ab editoribus Romanis ſic deſcriptus: *Concilium noviſſimum.* Neque illi quidquam addunt, quo ſignificent ſe illud Concilium habere pro Œcumenico.

mas,

Digitized by Google

mas, ſed etiam alii *verbo*, VIDETUR, *uti ſolent, cùm res non eſt plana ac definita.* Illud ergò Bellarmini ex opinione eſt, non ex certo firmoque judicio. Et quod de Sancto Thomâ Canus, id ego de Bellarmino dixerim: *Cum dixit*, VIDERI, *hoc ipſum ſenſiſſe, quod dixerit videri modo, non etiam oportere.* At nunc illud *videri* Bellarmini, Lovanienſes quidam & Dominus Strigonienſis in firmam fixamque ſententiam vertunt, & de fide Catholicâ deſperatum eſſe clamant: illud VIDETUR paucorum annorum circulo, tanta incrementa cœpit. Id. lib. viij. cap. v. pag. 321.

CAPUT X.

SUAREZ *Pariſienſium de ſuperioritate ſententiam relinquit integram: ipſe ſuam de infallibilitate cenſuram infringit, falſaque ex* LEONE X. *adversùs* LUTHERUM *refert.*

POST Bellarminum ex eâdem Societate Suarez prodeat, ac de duplici quæſtione noſtrâ dicat. De ſuperioritate ſic: *Quando Pontifex ſolùm adeſt in Concilio per Legatos, ſine inſtructione particulari, & totum Concilium aliquid definit cum Legatis, eſt grave dubium an tale Concilium poſſit errare.... Nam in hoc ſunt opiniones inter Catholicos. Pariſienſes enim & alii, qui credunt tale Concilium eſſe ſupra Pontificem, conſequenter affirmant ejus definitionem eſſe infallibilem, quia eſt à ſupremâ poteſtate, & illud Concilium univerſalem Eccleſiam repræſentat. Contrarium verò docet Cajetanus & alii.... quia veriſſimum eſt Papam eſſe ſupra tale Concilium.... Ego autem breviter cenſeo Concilium illud non eſſe regulam fidei, quia ſaltem ejus autoritas infallibilis eſt ſub opinione.* Vides celeberrimum Jeſuitam, qui totam de Concilii ſuperioritate quæſtionem, quæque huic ſunt conſentanea, *ſub opinione* relinquit inter Catholicos variante; & quidem ipſe contra Pariſienſes ſentit, ſed nullâ vel leviſſimâ cenſurâ. Suar. de fid. diſp. v. ſect. vij. n. 11.

De Pontificiâ infallibilitate decernit gravius: *Veritas*, inquit, *Catholica eſt Pontificem definientem ex Cathedrâ eſſe regulam fidei, quæ errare non poteſt.... Ita docent* HOC TEMPORE *omnes Catholici Doctores, & cenſeo eſſe rem de fide certam.* CENSEO: opinionis res eſt. Non ita de his loquimur, quæ verè pertinent ad Eccleſiæ Catholicæ fidem. Non hîc *cenſeo*, ſed credo; nec *ego*, ſed omnes. Et meritò ita Suarez loquitur, qui, cùm *omnes* ait ita credere, ſed *hoc tempore*, anteriore certè tempore non ita creditum eſſe ſenſit. Non ergò notum illud obtinuit: *Quod ubique, quod ſemper;* quam quidem conſenſionem ſtabiliendæ fidei eſſe neceſſariam, cum Vincentio Lyrinenſi, omnes Catholici profitentur. Id. ſect. viij. n. 4. Vin. Lyr. in loc. ſæp. cit.

Sed quid demùm eſt, *hoc tempore*? A quanto tempore? A ducentis annis? At Cardinalis Cameracenſis, at Gerſon, at Toſtatus, at Almaïnus, at Major, at alii innumerabiles tum in Eccleſiâ floruerunt. A centum annis ante Suarem? At, ut alios prætermittam, Adrianus VI. ſanctiſſimus ac doc-

tiſſimus, ac præterea Summus Pontifex, Patrum noſtrorum memoriâ, non ita ſentiebat. Vide illud, *hoc tempore*, quàm anguſtos habeat limites.

At fortè aliquod judicium Eccleſiaſticum intervenit, quo factum ſit ut jam noſtro tempore id omnes credant, cùm anteà non crederent? Nullum. Laudat Suarez Concilium Lateranenſe, ſub Leone X. & ejudem Leonis X. Bullam in Lutherum, & quidem planè & confidenter, ut rem certam; cùm de Concilio Lateranenſi etiam Bellarminum hæſitare videamus. Bullæ in Bull. Leon. X. cont. Luth. tom. Conc. xiv. pag. 390. Lutherum Suarez verba ne quidem profert ulla. Affirmat quidem Lutheri propoſitionem XXIV^am. quòd hanc veritatem negaret, à Leone damnatam, & quidem præciſè ut hæreticam; XXIII^am. voluit dicere, nam XXIV^a. de Conciliis agit, non de Romano Pontifice. Mendum fortaſſe ſit. Jam ad rem ipſam. Quæ Suarez hîc ut certa ſupponit, falſa omnia. Falſum autem more Scholæ, nullâ contumeliâ, & cum honore viri dictum volo. Falſum ergò talem fuiſſe Lutheri propoſitionem; falſum eam ut hæreticam eſſe damnatam; & quidem de hoc nulla dubitatio, cùm ex Lutheri allatis articulis, ne unum quidem verbum Leo abſolutè condemnaverit, ſed reſpectivè tantùm. *Hos*, inquit, *articulos reſpectivè hæreticos, aut ſcandaloſos, aut falſos, aut piarum aurium offenſivos*, *&c.* quod bis terque inculcat, ne dubites.

Ib. p. 393. Sed & Lutheri propoſitio immane quantùm à noſtris abhorreat. Sic Lutherus: *Si Papa, cum magnâ parte Eccleſiæ, ſic vel ſic ſentiret, nec etiam erraret, adhuc non eſt peccatum aut hæreſis contrarium ſentire; præſertim in re non neceſſariâ ad ſalutem, donec fuerit per Concilium univerſale alterum reprobatum, alterum approbatum.*

Quâ quidem in propoſitione impudens Hæreſiarcha multa peccabat, illud verò maximè, quòd univerſim Sedis Apoſtolicæ, etiam rectè judicantis decreta de fide, uſque ad Concilii generalis ſententiam ſuſpendebat. Id enim multis modis falſum hæreticumque eſt (*r*), & à noſtrâ Facultate, & ab omnibus Catholicis ſæpè damnatum. Nam quædam tam clara ſunt, ut ſtatim indicâſſe ſufficiat, qualia erant illa Lutheri immania, quibus ipſum Miſſæ Sacrificium, adorandum Corpus Domini Jesu Christi, à tot ſæculis frequentatum, impiè conculcabat, aliaque ejuſmodi, ab univerſali Eccleſiâ recepta, palam aſpernabatur: quæ quidem violâſſe, vel ante Pontificium decretum, ſi tam impium eſt; Romano quoque Pontifice ab excelsâ Petri Sede reclamante, quàm nefarium? Tum illud certum eſt apud Catholicos

(r) *Falſum hæreticumque eſt.*] Quamquàm Lutheri propoſitio xxiij. fortè benignâ interpretatione molliri poſſet, nos tamen aſſentimur D. Bossuet, & hanc propoſitionem, in Lutheri quidem ſcriptis, falſam omnino eſſe credimus & hæreticam. Ille enim tum cùm appellabat, nolebat Concilii judicio ſtare. *Fruſtrà* igitur, ut optime annotat Leo X. Lutherus *Concilii auxilium implorabat, qui illi ſe non credere palam profiteretur.* Et quidem ſic ipſe loquitur Lutherus propoſitione xxiv. *Via nobis facta eſt enervandi autoritatem Conciliorum, & liberè contradicendi eorum geſtis, & judicandi eorum decreta, & libenter confitendi quidquid verum videtur, ſive probatum fuerit, ſive reprobatum à quocumque Concilio.* Ergò Lutheri appellatio mera ludificatio erat, quâ tereret intereà tempus. At verò Eccleſia Gallicana, ut ſæpe obſervavit D. Bossuet, credit quidem appellari poſſe ab iis Pontificiis decretis, ad quæ conſenſus Eccleſiæ nondum acceſſerit, ita tamen ut appellantes ſe toti permittant judicio Synodi Œcumenicæ, cujus autoritatem ſupremam & infallibilem, quam negabat Lutherus, Univerſitas Pariſienſis & Clerus Gallicanus ſemper venerati ſunt.

omnes, noſtrique aſſiduè inculcant, non tantùm Concilium, ſed Catholicam Eccleſiam abſolutè infallibilem eſſe, etiam abſque Concilio. Sic enim Gerſon & noſtri: *Infallibilem eſſe Eccleſiam, & Concilium generale illam repræſentans.* Si enim Concilio tanta vis, quòd eam repræſentet, ipſam, ipſam inquam, quantâ veritatis certitudine ac luce præditam eſſe oportet! Quæ Clerus Gallicanus ſecutus, Pontificis decretum non præcisè Concilio, *ſed Eccleſiæ conſenſu accendente*, *irreformabile* recognoſcit. Hæc quia Lutherus intelligere nolebat, ſuoque more omnia etiam optima pervertebat, ac, totâ Eccleſiâ ejus hæreſes deteſtante, ſub Synodi nomine, non lucem, ſed moras tempuſque fallendi quærebat, omni profectò anathemate dignus erat. Decl. Cler. Gall. c. iv.

Jam æquus lector judicet, an hæc Lutheri impia & nefanda, cum piorum Pariſienſium doctrinâ confundi à Suare debuerint. Sed profectò ſi id quod vult factum eſt, ſi doctrina Pontificiæ infallibilitati contraria, in Luthero jam à Leone damnata eſt, Suarez causâ cadit. Rogo enim, an Leonis X. cenſuram pro ultimo judicio habeat, an non? Si pro ultimo judicio non habet; ergò causâ cadit, qui ſententiam à Romano Pontifice de fide latam valere non putat. Si autem valuit, exinde jam certè, & à Leonis decreto cœperit *hoc tempus*, quo omnes jam ſentire ſecum Suarez affirmat. Quid ergò Adriani VI. ejus ſucceſſoris libri Romæ recuduntur, ac pars Lutherani dogmatis, ſub Romani Pontificis nomine excitatur? An fortè poſt Adrianum rem repentè determinavit Eccleſia? An in Concilio Tridentino? An in profeſſione Pii IV. poſt Tridentinum Concilium? Imò deditâ operâ à cenſurâ temperatum, reſque in integro relictas luce clariùs vidimus. Quin igitur Suarez cogitabat, ſi vel maximè Pariſienſes in Luthero Leo damnare voluiſſet, quàm id parum valeret, quod à Tridentinâ Synodo, & à Pio IV. in ipsâ fidei profeſſione fuerit prætermiſſum. An aliqua poſteà decreta extiterunt? Nulla. Quid igitur? Sine Eccleſiæ novâ definitione, nova lux affulſit omnibus, qui *hoc tempore* tecum ſentiant? Id quidem gratis dicitur. Reponent alii contentione, metu, aſſentatione factum, ut ita conſentirent; & Religioſos plurimos, eorumque nunc anteſignanos tot privilegiis auctos, hanc vicem rependiſſe. Alii reſpondebunt illos ſenſu populari ductos eſſe, quo & rebus ſanctis quoquo modo favere, & hæreticis quàm vehementiſſimè repugnare pium putant. Quid noſtra? Id liquet nihil eſſe certæ cauſæ, Theologicæ quidem, cur à priore ſæculo diſcrepemus.

CAPUT XI.

Andræas Duvallius *Pariſienſium de ſuperioritate Conciliorum ſententiam, & Pariſienſis Facultatis eſſe agnoſcit, & ab omni hæreſis, erroris atque etiam temeritatis notâ abſolvit. Pontificiam infallibilitatem non eſſe de fide, non modò aſſerit, ſed etiam optimis argumentis probat.*

Andræam Duvallium, doctum virum, à Pariſienſium ſententiâ deflexiſſe, contrariamque ſententiam ſtudioſiſſimè in Scholam induxiſſe nemo neſcit. At ille Edmundi Richerii vehementiſſimus inſectator (ſ), in his duabus quæſtionibus ab omni cenſurâ utramque partem abſolvit.

Poſteaquàm editus eſt ejuſdem Richerii libellus de Eccleſiaſticâ & politicâ poteſtate, ſtatim Duvallii reſponſio prodiit, ſub hoc titulo: *Libelli de Eccleſiaſticâ & politicâ poteſtate Elenchus, pro ſupremâ Romani Pontificis in Eccleſiam autoritate, autore Andreâ Duvallio 1612. cum approbatione Doctorum.* Quo in libro hæc leguntur: *Ex quo ſatis cuivis conſtare poteſt eum* (Edmundum ſcilicet Richerium) *nondum abjeciſſe erroneam illam opinionem quam in Scholâ Dominicanorum Pariſienſium, coram illuſtriſſimo Cardinale Perronio, nuper impudentiſſimè profeſſus eſt.* De fide est Concilium esse supra Papam. *Cujus falſitas à magno illo Cardinale, validis rationibus, in ampliſſimis illis Comitiis demonſtrata eſt. Etſi enim Pariſienſis Academia ſtet à partibus Conciliorum generalium, non tamen propterea unitatem cum cæteris Academiis diſcindit, neque earum Doctores pro deviis à fide habet, aut unquam habuit.* Poſteà: *Etſi Academia Pariſienſis infallibilitatem in decernendo ad Concilium generale ſolum referat, ab eo tamen nunquam abeſſe debet Pontifex.* Denique: *Etſi Pariſienſes ad Concilium generale ultimam fidei*

Duvall. Elench. p. 9.

Id. p. 68.

Id. p. 105.

(ſ) *Edmundi Richerii vehementiſſimus inſectator*] & antiquæ Sorbonæ hoſtis infeſtiſſimus Duvallius, totus in eo eſt ut fraudibus ac fallaciis Richerium & Vigorium adoriatur. Sed tam temerarius quàm acerbus accuſator, tot probra jacit, tot miſcet falſa veris, tot dicit denique quæ veriſimilia non ſint, ut ſibi ipſe detrahat fidem. Solet plerumque adverſariorum intimas cogitationes rimari, argumenta diducere, conſilia & agendi cauſas aperire, eò ut illos apud plebem faciat reos ſaltem fingendo, cùm id non poſſit probando. Exemplo ſit locus ille quem hic allegat D. Bossuet. Claudius Bertin, cùm an. 1611. diſputaret in hanc concluſionem Fratrum Prædicatorum: *in nullo caſu Concilium eſt ſupra Papam*, adfuit illi Edmundus Richerius gravis adſtipulator; unde concludit Duvallius Richerium tunc ſtatuiſſe pro fidei certo dogmate, in nullo caſu Papam eſſe ſupra Concilium. Sed hoc non dicebat Claudius Bertin, neque hoc dixit unquam Richerius. Hanc enim propoſitionem nimis vagam: *De fide eſt in nullo caſu Papam eſſe ſupra Concilium*, ſic circumſcribebat Richerius, ut aſſereret tantùm id quod ſemper docuit Facultas Pariſienſis; nempe de fide eſſe Papam Concilio ſubjici in iis ſaltem caſibus à Conſtantienſi Œcumenicâ Synodo definitis; proindeque hæreticam eſſe theſim Dominicanorum, quæ definitionem Concilii Conſtantienſis, quam etiam tum allegabat Claudius Bertin, aperiiſſimè convelleret. Richerium igitur Duvallius accuſat fallaciter, qui de ejus propoſitione hanc partem detrahit quâ proba eſt ut certa, eamque mutilam objicit, ut omnibus temeraria & cenſuræ digna videri poſſit.

Digitized by Google

analyſim referant, non tamen propterea poteſtatem de fide decernendi Pontifici unquam ademerunt, & meritò.

Vides primùm de ſententiâ Academiæ noſtræ, nondum à quoquam fuiſſe dubitatum, quemadmodum poſteâ, gliſcente ut fit audaciâ, factum eſt. Vides ſecundò quid erroneum Duvallius in Richerio reputaret, non certè doctrinam ejus, ſed quod eam eſſe de fide contenderet. Summum id erat quod tunc à noſtrâ Facultate peteretur.

Idem Andræas Duvallius edidit poſteà tractatum *de Supremâ Romanorum Pontificum poteſtate, adversùs Vigorium Juriſconſultum.* Quo tractatu, quæſtione, *utrum de fide ſit Concilium eſſe ſupra Papam, & utrum Concilium Œcumenicum ſit ſupra Pontificem, vel è contra;* apertè docet *neutram harum opinionum eſſe de fide.* Tum: *Neutra*, inquit, *harum opinionum hæretica eſt, neutra erronea & temeraria, ſaltem temeritate opinionis.* Denique: *Sententia pugnantium pro Conciliis non eſt hæretica & erronea, & in ratione opinionis temeraria.* Illud *in ratione opinionis* Duvallius addidit, ut à temeritate opinionem ipſam, non autem opinantes, quos ipſe impugnabat, abſolvere videretur. Sed quidquid ſit de Duvallio, ejuſque adverſariis, ipſam opinionem ab eo etiam à temeritate prorsùs abſolutam eſſe ſatis ſuperque eſt.

Id. de ſup. &c. part. iv. quæſt. vj. viij. p. 438. 542. 550. 582.

De infallibilitate ſic habet: *Statuenda nobis eſt hæc concluſio..... etiamſi de fide non videatur, ſaltem non ita evidenter conſtet Summum Pontificem, ſeorſum à Concilio, privilegio infallibilitatis, licèt agat ut Pontifex, gaudere, id tamen abſolutè certum eſt & indubitatum.* Ejus quidem ſententiâ, cujus quiſque eam quam voluerit habeat rationem, non ipsâ Eccleſiæ fide.

Id. ibid. part. ij. quæſt. j. p. 210. malè 102.

Neque tantùm dixit [illegible] eſſe de fide; Verùm etiam probat: primùm, *quia nullibi id tanquam de fide expreſsè definitum extat:* Secundò, quòd *Doctores contrariæ ſententiæ, Alliacenſis, Gerſon, Almainus, Major, Cuſanus, Adrianus VI. & alii, neque in hâc parte, neque in ullâ alia ab Eccleſiâ ſunt condemnati;* & poſteà: *Nuſquam in Eccleſiâ illius hæreſis ſuſpectos, convictos aut accuſatos fuiſſe legimus.* Tertiò ſolvit Scripturarum & Canonum textus, quibus id maximè docetur eſſe de fide, maximè verò illum locum Matthæi XVI. *Tu es Petrus*, & Lucæ XXII. *Ego rogavi.* Et illum Joannis XXI. *Paſce oves meas; ex quibus*, inquit, *ſequitur non ita conſtare de fide eſſe, Summum Pontificem, etiamſi agat ut Pontifex, privilegio infallibilitatis gaudere.* Quare Lovanienſes hodiernos, qui Duvallium toties nobis objiciunt, ejus modeſtiam neminem condemnantis imitari par eſſet.

Ibid.

Ibid. pag. 211.

Ibid. pag. 213.

Diſq. art. x. n. 143. Pars j. refut. arg. art. xiv. n. 139. & paſſ. & in Doct. Lov.

CAPUT XII.

Dominicus a Sancta Trinitate, *Carmelita diſcalceatus; libro Romæ recèns excuſo, docet Pontificiam infallibitatem aut ſuperioritatem nullo Eccleſiæ decreto clarè definitam: quid illud ſit, cùm privati Doctores aliquid de fide eſſe dicunt, quoad ſe, non quoad nos?*

ID etiam perpendi velim quod, hoc ferè tempore, Romæ excuſum eſt. Extat enim liber inſcriptus: *Bibliotheca Theologica autore Fratre Dominico à Sanctiſſimâ Trinitate Carmelitâ diſcalceato Provinciæ Pariſienſis.* Is de infallibilitate, poſtquàm eam & certam eſſe, & ad fidem etiam pertinere, Dominic. S.Trin.Bib. Theol.tom. iij. lib. iij. ſect. iv. c. xvj. n. 54. ſuâ quidem ſententiâ, multis egit, hæc addit: *Nota me dixiſſe hanc noſtram ſententiam eſſe de fide quoad ſe. Si enim ſermo ſit de illâ quoad nos, id non auſim affirmare, cùm nullibi expreſsè aut clarè definita, omnibuſque fidelibus ad credendum propoſita reperiatur: unde ab hæreſi formali excuſari poſſunt ac debent omnes Doctores Catholici qui contrarium docent.* Hîc quædam obſervari velim, quæ aliis quoque autoribus exponendis conducere videantur.

Primò, ab hoc autore apertè dici, nihil eâ de re clarè aut expreſsè definitum.

Secundò, inde colligi Florentina decreta, atque etiam antiquiora Lugdunenſia, quæ in eam rem ab adverſariis adducuntur, non haberi clara expreſſaque.

Tertiò, quòd ille autor rem illam *in ſe* putet ad fidem pertinere, hoc eſt reverâ à Deo eſſe revelatam, etiamſi Eccleſia nondum ut talem agnoverit: hanc quidem ipſius eſſe ſententiam, quam ſequi vel non ſequi ſit liberum; quemadmodum eſt liberum Phyſicam prædeterminationem, aliaſque huic cognatas ſententias, aut eis contrarias, de gratiâ opiniones tueri; tametſi ſibi mutuò alii apertum Lutheraniſmum, alii merum putumque ſemi-Pelagianiſmum objiciant.

Quartò, his conſtat immeritò vociferari Lovanienſes quoſdam de ſummâ fidei reique Chriſtianæ agi; cùm de liberâ ſaltem, nec in fidei Canonem vendicatâ doctrinâ agatur; eaque res à multis jam ſæculis, inter Catholicos innoxiè pertractata ac diſputata fuerit.

Quintò, neque fieri poteſt, ſi tanta res ſit quantam volunt, ex quâ ſalus Eccleſiæ pendeat, ità diſſimulanter ab Eccleſiâ actum eſſe, ut de eâ diſputari in utramque partem tot ſæculis permitteret; imò verò expreſsè ac deliberatè à cenſurâ temperaret, uti in his quæſtionibus à Florentinâ, Lateranenſi, Tridentinâ Synodis Piique IV. profeſſione factum eſſe conſtat.

Sextò, nihil enim mirum de rebus, quamvis maximis, nullam interponi expreſſam Eccleſiæ definitionem, antequàm in controverſiam adducantur; cùm Eccleſia non ſoleat ultrò movere quæſtiones, verumque ſit illud Pacian. Barcil.Epiſ. quod ait Pacianus: *Noſtri nihil ultrò diſputavêre Majores:* Sed motâ quæ-

ſtione tam multis ſæculis, ſi res quidem ad fidem reverâ pertinet, tantique eſt momenti quanti eſſe volunt, tum verò tacuiſſe ac diſſimulâſſe, aut nihil expreſſum clarumque dixiſſe, neque etiam dicere voluiſſe, nihil eſſet aliud quàm veritatem prodidiſſe, atque omnino rediret illud: *Error*) apertè defenſus) *cui non reſiſtitur, approbatur; & veritas quæ non defenſatur opprimitur.* ep. iij. tom. iv. Bibl. Pat. pag. 309. Fel. iij. ep. ad Acac. C. P. tom. iv. Conc. pag. 1051.

Hæc Cenſores noſtros & omnes viros bonos conſiderare volumus, atque ad exponendam Carmelitæ noſtri, de Papæ ſuperioritate, ſententiam pergimus. Hæc autem ſic ſe habet: *Quamvis Andræas Duvallius, tractatu de diſciplinâ Eccleſiæ exiſtimet iſtam ſententiam non eſſe de fide, non deſunt tamen alii Doctores qui contrarium affirment, illamque fuiſſe definitam in Conciliis Conſtantienſi & Florentino ſub Eugenio IV. & Lateranenſi ſub Leone X. Verùm quidquid ſit, an in præfatis Conciliis ſufficiens quoad nos, vel adeò expreſſa de autoritate, Papæ ſupra Concilium habeatur definitio, ut oppoſitum ſtatim pro hæretico teneri debeat, de quo diſputant aliqui Doctores; duo in hâc re certa eſſe puto. Primò, quòd Concilio generali Summus Pontifex abſolutè ſuâ autoritate præcellat: ſecundò, quòd hæc ſententia, ſi ſermo ſit de definitione Eccleſiæ, videatur magis ab eâ definita in præfatis Conciliis quàm oppoſita.* Quæ quàm incerta & vana ſint omnes intelligunt. Certè in iis ab omni cenſurâ temperandum, ac veritatem pacificè, ut inter Catholicos, inquirendam, luce eſt clarius. Dominic. &c. loc. cit. ſect. v. c. 11.

Quòd autem cum Florentinâ ac Lateranenſi Synodis, Conſtantienſem quoque pro Papæ ſuperioritate, hic autor, multos alios ſecutus, adducat, ſatis oſtendit quàm hæc omnia oſcitanter legant.

CAPUT XIII.

Recentiorum Lovanienſium aliorumque ſententia, ipſo progreſſu immodeſtior & apertè nimia.

De antiquioribus Lovanienſibus, totâque adeò Lovanienſi Facultate diximus, eoſque nobiſcum ſummâ ipſâ convenire oſtendimus. Poſteriores Lovanienſes ab Anonymo relati, etiamſi diverſa à Pariſienſibus ſenſerint, an propterea in fidem peccâſſe eos, & omnia evertiſſe crediderint; inquirendum reſtat.

Atque Anonymus quidem ex Ruardo Tappero (t) multa profert. Ego ab eo autore, ut Pontificiam infallibilitatem eſſe defenſam fateor, ita contrariam ſententiam, ullâ cenſurâ notatam eſſe nego. Ait enim: *An Romanus Pontifex falli poſſit in ſuâ ſententiâ, quando cognoſcit circa fidem & mores.... ab annis 150. cœptum eſt controverti & diſputari. A tempore enim Conſtantienſis Concilii & Baſileenſis, Doctores quidam apud ſolum Concilium* Tapp. orat. Theol. iij. Doct. Lov. art. j. pag. 6. 7.

(t) *Tappero*] (Ruardo) doctrinæ laus tribuitur. Hunc Carolus V. Imperator Legatum miſit ad Concilium Tridentinum.

Digitized by Google

Œcumenicum docent eſſe infallibilis ſententiæ privilegium : veteres verò ſcriptores, Petro & Romano Pontifici.... hoc privilegium... tradunt.... ut veriſimilius ſit, eorum judicio, quòd nec Concilio generali id conveniat, niſi nomine Petri, ejuſque cathedræ autoritate & quaſi commiſſione. Nova certè illa eſt ac Sanctis Patribus inaudita *commiſſio*. Sed ſi Tapperi doctrinam laudare non poſſumus, certè laudamus modeſtiam. Audis enim quàm timidè dixerit, *veriſimilius*. At nunc, niſi dicamus ſolam Papæ ſententiam omnibus prævalere Conciliis, ab eoque habere Concilia ut recta decidant, perdita omnia & conclamata ſunt. Tantùm ab eo abſunt, ut eorum quos laudant, modeſtiam affectentur.

Wigg. de R. P. dub. v. n. 177. Doct. Lov. pag. 39.

Cæteros Lovanienſes, qui Patrum noſtrorum ætate vixerunt, à cenſurâ ferè temperâſſe comperio. Refertur ab Anonymo Joannes Wiggers, poſtremis temporibus pro Pontificiâ infallibilitate pugnans, atque hic : *Tenetur*, inquit, *communiter à Catholicis, ita ut oppoſita ſententia habeatur improbabilis.* Mentem ejus audio : cenſuram non audio. *Improbabilis*, in Scholâ vox innocua, quæ utrinque jactatur. *Communiter*, quid importet, infrà explicabimus : certè à cenſurâ procul abeſt. Alibi idem Wiggers ait : *Pontificem, ut Pontificem, erráſſe unquam manifeſtè falſum ; & oppoſitum ita certum, ut ab aliquibus habeatur de fide.* Audi *ab aliquibus*. Hæc Anonymus doctrinæ Lovanienſium autor, ex Joanne Wiggers protulit, ſubditque : *Siquidem de fide eſt, nullum omnino Pontificem, ut talem, erraſſe, definiendo aliquid contra fidem.* At teſtis quem adduxeras, tantùm *ab aliquibus haberi de fide* dixerat, tu autem abſolutè *de fide eſſe* decernis. Sic ubi non ratione, ſed impetu agitur, ſine more modoque verba exaſperantur, exacuuntur iræ. Quod heri *improbabile* tantùm, hodie exitioſum ſchiſmaticumque habetur ; quod heri *ab aliquibus* timidè, id omnino Eccleſiæ limine arcendum hodie proponitur.

Stapl. relect. Schol. contr. iij. q. iv. art. unic. Doct. Lov. pag. 29.

Quid verò Stapletonus (*u*) de eâdem quæſtione relatus in doctrinâ Lovanienſium ? *Vera*, inquit, *ſententia eſt Romanum Pontificem de fide decernentem, hæreticum dogma non poſſe tradere. Hæc veritas eſt nunc apud Catholicos certa & recepta.* Audis *nunc*. Sic modò à Suare audivimus, *omnes hoc tempore*. Nos autem ibi diximus, quàm illud, *hoc tempore*, infringat illud, *omnes* ; addidimuſque quàm ſit debile, cùm rem 200. annis ſaltem liberam ac dubiam, nullo interpoſito Eccleſiæ decreto, repentè Theologi de fide facere volunt : quaſi in eorum manu atque ſententiâ fides Eccleſiæ verteretur. Nunc ad Lovanienſes redeamus.

Wig. de Conc. dub. iij. n. 75. Doct. Lov. pag. 29.

De ſuperioritate graviùs, quàm de infallibilitate ſtatuunt. Joannes enim Wiggers : *Quòd Papa ſit Concilio ſuperior, concluſio certò tenenda, utpote fidei proxima, & quæ ab omnibus penè communiter teneatur.*

Quid ſit illud, *fidei proximum*, decretum ſcilicet ad arbitrium, nota ad libitum, ac nullâ certâ ratione prolata, jam ſuprà diximus. Quod autem hìc addit, *ab omnibus penè communiter*, dubii, vacillantis, neque quid dicat certò ſtatuentis oratio eſt,

(u) *Stapletonus*] (Thomas) Anglus, Doctor Duacenſis, multis editis libris de rebus controverſis notus, paulò notior factus eſt, eo quòd pertinaciter interceſſit illi cenſuræ gravi & accuratæ, quâ Facultas Duacenſis Leſſii doctrinam condemnavit.

Graviùs

Graviùs Stapletonus : *Dicere quòd generale Concilium ſit ſupra Papam, opinio planè eſt erronea, qualem hæretici ſuſtinerent.* At is, Bellarmino ipſo aſperior, nimiâ ac præpoſterâ aſſeveratione ſibi fidem detrahit. Quod enim Bellarminus, *ferè de fide*, is ita de fide cenſet, ut contrarium ſit erroneum; & addit immodicè ſæviens, *quale hæretici ſuſtinerent :* tot Sanctis doctiſque viris non modò inſuper habitis, ſed etiam cum hæreticorum fæce permixtis. Et Bellarminus quidem de ſuperioritate Papæ leviùs, graviùs de infallibilitate decernit ; illi enim ſuperioritas eſt *ferè de fide :* de infallibilitate opinio negans, *videtur erronea & hæreſi proxima.* Contra Lovanienſes iſti de ſuperioritate aſperiùs, de infallibilitate leviùs, ſtatuerunt; Adriani, credo, ſui memores, cujus contra infallibilitatem expreſſa ſententia, vel erat notior, vel autoritate gravior habebatur. Utcumque eſt, varios illos animorum motus, nullâ exactâ certâque ratione firmatos, procul à fidei rectitudine amoliri nos oportet. Stapl. Controv. vj. q. iij. Doct. Lov. art. ij. p. 61.

Quare nec moveri debeat qui viderit Scholaſticos poſterioris ævi, ex quo maximè cum Lutheranis decertari cœptum eſt, dum ab iis quàm maximè diſſentire, & Pontificiam majeſtatem tantis eorum conviciis oppugnatam, quàm maximè amplificare atque exaggerare pium putant ; alia aliis, quaſi certatim addidiſſe. Paſſim enim eos videas Catholicis noſtræ ſententiæ defenſoribus imputare, quòd non ſatis à Luthero aliiſque peſtibus abhorreant. Ita dum metuunt, ne non ſatis credantur abhorrere à Luthero, aut ejus aſſeclis, id agunt ut non modò Lutherum, ſed etiam alii alios ſupergreſſi eſſe videantur. Quare cùm quis dixerit, *ferè de fide ;* alius *omnino eſſe de fide* addet : cùm quis, *aliquibus de fide ;* ſuperveniat qui *abſolutè de fide eſſe* decernat. *Videtur erroneum*, ait ille ; exiſtent qui *erroneum planè* ſtatim pronuntient. Ita antiquiores modeſtiores fuêre; verùm increſcente, ut fit motu, recentiores, Chriſtianus Lupus (*x*) Lovanienſis, quem alioquin honoris causâ nominatum volo, Anonymus, Nicolaus Dubois; aliique adeò exarſerunt, ut ſibi quoque fidem demant. Dominus verò Strigonienſis ſuum illud, *deteſtabile & ſchiſmaticum*, totis intentat viribus. Quin etiam ex Italiâ extitit Nicolaus Cevoli (*y*) Comes Patricius Romanus, qui aſſerat : *Propoſitiones Cleri Gallicani, ad unam omnes, ex inſtitutionibus Calvi-* Cevoli Antig. &c. pag. 184. & ſeq.

(x) *Chriſtianus Lupus*] ſeu Wolf, Yprenſis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, vir plurimæ doctrinæ & exquiſiti judicii, in hoc uno reprehendendus eſſe videtur, quod cùm ſit in opiniones Ultramontanas propenſior, quæſtiones quæ vulgò ab Ultramontanis defenduntur, non eo animo ſedato lenique tractat, quo cæteras ſolet.

(y) *Nicolaus Cevoli*] ſuo libro titulum hunc magnificum juxta & ridiculum fecit : *Antigraphum ad Clerici Gallicani de Eccleſiaſticâ poteſtate Declarationem, optimo, maximo, ſummoque Pontifici, Chriſti Vicario Innocentio XI. Urbis & Orbis Domino, cælorum, terrarum, inferorumque janitori unico, fideique oraculo infallibili, humiliter dicat, conſecrat, præſentat Nicolaus Cevoli ex Marchionibus de Carretto, &c.* Placet hîc exſcribere viri ſagaciſſimi D. ARNAULD de illo libro judicium. *J'ai lu l'*ANTIGRAPHUM, inquit. VICIT PRÆSENTIA FAMAM; *c'eſt-à-dire que je l'ai trouvé bien plus ſot & plus impertinent que l'on ne me l'avoit dit. Ce ſont de continuels ſolécifmes & barbariſmes.* CLERICI GALLICANI *n'eſt pas une faute d'impreſſion, comme on le pourroit croire : il eſt par tout de même. Il n'a pas cru qu'il y eut d'autre mot Latin pour ſignifier le Clergé de France que* CLERICUS GALLICANUS. ... *en verité, le meilleur conſeil qu'on pourroit donner aux Romains ſeroit de mettre ce livre dans l'index, en l'appellant au moins* LIBER INSULSUS ; *car il ne leur peut faire que de la honte ; & le Gazetier d'Hol-*

Digitized by Google

ni eſſe deſumptas, ac planè hæreticales: Epiſcopos, qui ipſas firmaverunt, uti hæreticos & ſchiſmaticos, non ſolùm eſſe extra Eccleſiam, ſed etiam ipſo facto caruiſſe juriſdictione Epiſcopali, & ab omni communione evitandos eſſe; imò & comburendos. Cujus quidem viri intemperias ne memoratu quidem dignas eſſe cenſerem, niſi ipſe cùm argumentis nihil probet, certò argumento eſſet, ſupra omnem modum moremque inflari & exaggerari omnia, ubi falſa pietas zelusque præpoſterus imperitos animos occupârunt.

CAPUT XIV.

Quanta ſit Scholaſticorum autoritas, ex Melchiore Cano *conſtituitur, atque hinc efficitur ab omni nos erroris notâ eſſe liberos.*

Quæret aliquis, an recentiores qui hoc ſæculo ſcripſerint, contemnamus, cùm ab eorum autoritate diſcedimus. Equidem contemno neminem, & à Prophetâ admonitus, ita *veritatem* quæro, *ut pacem* colere cum omnibus velim. Cæterùm id apertè incunctanterque profiteor, fore ut in graviſſimos errores impingat, qui non omnia ſæcula totamque Traditionis ſeriem mente complexus, recentioribus ſe addixerit: ſed hæc aliàs. Nunc, ne quid arroganter dicere videar, Melchior Canus (z), Scholaſticis certè haud iniquus, prodeat in medium, qui de Scholaſticorum autoritate decernat.

Sunt autem ab eo conſtituta quædam quæ gradatim Geometrico ferè more, à nobis explicari debent, non quidem eo ordine quo ſunt ab ipſo tradita, cùm ille hæc toto opere, prout inſtituti ſui ratio poſtulabat, hàc & illàc fuderit; nos autem aliò ſpectare oporteat.

Jam ergò ante omnia ponatur diviſio, quæ ſtatum quæſtionis aperiat, nempe hæc: aliud eſſe Scholæ opinionem communem, aliud Scholæ placitum, decretum, ſive, ut alibi vocat, dogma firmumque judicium: quæ diviſio apud Melchiorem Canum ubique diffuſa invenitur, maximè verò libro VIII. quo reprehendit quoſdam qui errent *in eo, quòd Scholæ opiniones à certis conſtantibuſque decretis non ſeparant.* Hoc autem etiam ad communes Scholæ opiniones pertinere ſequentia docent: *Non diſputo nunc,*

Melch. Can. lib. viij. cap. v. pag. 320. 329.

tunde s'en eſt déja raillé par une ſanglante ironie, en diſant qu'il eſt ſi bien fait & ſi plein de bonnes raiſons, qu'il perſuadera tout le monde.... L'Auteur ſe vante d'avoir r ponſe de Rome, touchant l'eſtime que l'on y fait de ſon Livre, & il dit qu'il s'en va l'augmenter de la moitié; c'eſt qu'il le va encore faire plus impertinent. Si on ne le connoiſſoit point, & qu'il n'y eut pas mis ſon nom, on auroit lieu de ſoupçonner que ce ne fut un Huguenot malicieux qui l'auroit fait pour ſe mocquer de la Cour de Rome. Arnauld Lett ccxiv. Tom. iij. pag. 376. 377.

(z) *Melchior Canus*] Ordinis Prædicatorum, ac deinde Canariæ inſulæ Epiſcopus, Scholaſticorum elegantior, ſcripſit tractatum *de locis Theologicis*, qui ex omni parte abſolutus videri poſſet, niſi autor ſæpius a propoſito digrederetur, & niſi toties ſe jactaret de ſuâ eloquentiâ, eo fere modo quo Tullius paſſim iterat hæc verba: *Me Conſule.*

Digitized by Google

Schola communis opinio verane an falſa ſit ; ſed id ago.... Scholaſticas opiniones oportere à decretis ſejungere.

Diviſionem ſequuntur definitiones duæ. Opinio verſatur in his quæ non pertinent ad fidem : decreta verò in his quæ ad fidem pertinent. Hæc perſpicua ex ſeſe, ex iis quæ ſequuntur patebunt clariùs. His ergò poſitis propoſitiones explicandæ.

PRIMA : nihil neceſſe eſſe ſequi plurimorum opinionem, neque etiam communem, neque etiam omnium : quæ propoſitio tres habet partes.

Quoad plurimos attinet : *In Scholaſtica*, inquit, *diſputatione, plurium autoritas Theologum obruere non debet, ſed ſi paucos viros, modò graves, ſecum habeat, poterit ſanè adversùs plurimos ſtare : non enim numero hæc judicantur, ſed pondere.* Ibid. c. iv. pag. 317.

De communi opinione non Scholaſticorum tantùm, ſed etiam Patrum, ita decernit : *Si non quavis illorum* (Patrum ſcilicet) *etiam in re gravi, communis opinio fideles aſtringit, ſed firmum conſtanſque judicium ; ecquid de recentioribus Scholæ Theologis dicere nos oportet, quos veteres illi longè, & vita merito, & Scripturarum uſu, & autoritatis pondere ſuperàrunt ?* Ibid. c. v. pag. 320.

Quare eodem loco quæſtionem illam tractans : *An Matrimonium ſine Eccleſiæ miniſtro contractum, ſit verè & propriè Sacramentum*, cùm ille pro miniſtro pugnet, ac Sacramentum eſſe neget, ſibi quidem objicit Doctorum multitudinem ab ipſius ſententiâ abhorrentem ; tum hâc reſponſione ſe tuetur : *Oſtendam ergò primùm opinionem illam communem eſſe, non Scholæ dogma firmumque judicium.* Ac paulò poſt : *Si Thomiſtæ omnes cum Scotiſtis exiſtant, ſi cum antiquis juniores velint contra me pugnare, tamen ſuperior ſim neceſſe eſt. Non enim, quemadmodum nonnulli putant, omnia ſunt in Theologorum autoritate : eſt quædam tamen ita perſpicua veritas, ut eam infirmare nulla res poſſit.* Ibid. pag. 323. 324.

Idem tamen in re gravi temerarium eſſe docet ab omnium omnino conſenſione recedere. Sic enim loquitur : *Ex autorum omnium Scholaſticorum communi ſententiâ in re quidem gravi, uſque adeò probabilia ſumuntur argumenta, ut illis refragari* TEMERARIUM *ſit.* Vide quid efficiat, ubi de opinione agitur. Concors ſententia Theologorum omnium efficit ſcilicet probabile argumentum tantùm, quod contemnere ſine temeritate non poſſis : ſed ita, ſi ſit omnium in re quidem gravi, concors ſententia. Ibid. c. iv. pag. 317.

Hæc ille de opinione : ſed quâ notâ internoſci poſſit, ab opinione decretum ſic exequitur.

SECUNDA Propositio. Cùm ex definitione decretum verſetur in his quæ pertinent ad fidem, opinionis nota eſt, ubi non adſcribitur illud, *hæreticum, erroneum, aut, id firmiter Catholicis amplectendum, aut aliquid ſimile ;* ſed id quoque oportet ex certo judicio, non ex opinione dicatur. Nam Ibid. c. v. pag. 324.

TERTIA Propositio eſt : an aliquid ſit de fide, ad quæſtionem & opinionem pertinere poteſt. Unde emergit

QUARTA Propositio : certa nota eſt aliquid tradi, ut quod ſit verè de fide, neque in quæſtione & opinione verſetur, *ſi expreſſè & propriè à*

fidelibus firmiter credendum, *aut tanquam dogma fidei Catholicæ accipiendum dicatur*, *vel aliis ſimilibus verbis*, *aliquid eſſe Evangelio doctrinave Apoſtolorum contrarium. Dicatur: dicatur*, *inquam*, *non ex opinione*, *ſed certo & firmo decreto:* Ergò & illud *de fide eſt*, *hæreticum eſt*, *erroneum eſt*, ex opinione dici poteſt; neque tum quæſtio ſtatim transfertur ad ſcholæ decretum, ſed intra opinionis lineam continetur. Exemplum affert: *Licèt enim Durandi* (*a a*) *opinio reprobetur*, *cap. gaudemus*, *de divortiis: ſed qui dixit:* VERUM ABSONUM HOC VIDETUR ET INIMICUM FIDEI CHRISTIANÆ (quæ verba ſunt decretalis) *is noluit hæreſeos illum condemnare; verbum enim* VIDETUR, *judiciorum infirmat certitudinem.*

Ibid. vid. decr. Greg. ix. lib. iv. tit. ix. cap. viij.

Quod hîc de Conciliorum ſummique Pontificis ſententiâ dixit, alibi ad privatos Doctores meritò confert; ac jam audivimus ita de Beato Thomâ differentem: *Cùm dixerit*, VIDERI *hoc ipſum ſenſiſſe*, *quòd dixerit* VIDERI *modò*, *non etiam oportere.*

Can. lib. viij. cap. v. pag. 321.

Quare quos audimus dicentes, *exiſtimo*, *cenſeo*, *videtur eſſe de fide*, *vel mihi*, *vel aliquibus eſt de fide*, quæ in hâc quæſtione, etiam poſterioris ævi Doctorum pars longè eſt maxima, eos, autore Cano, ex opinione, non ex certo firmoque judicio dixiſſe ſcito; & cùm res opinionis ſit, valere nimirùm ea, quæ de opinione diximus.

Non tamen ſufficit, ut aliqui, vel multi, vel unius ætatis etiam plurimi, majore fortè confidentiâ, quàm doctrinâ abſolutè certoque dicant, *de fide eſt*, *erroneum eſt*, *hæreticum eſt*; ſed

QUINTA & ultima PROPOSITIO, quam ex Cano depromimus, hæc eſt: *Concordem omnium Theologorum Scholæ, de fide aut moribus ſententiam contemnere*, *ſi hæreſis non eſt*, *at hæreſi proximum eſt.* Et alibi apud eundem: *Si Scholaſtici Theologi aliquam itidem concluſionem firmam & ſtabilem uno ore omnes ſtatuerint*, *atque ut certum Theologiæ decretum fidelibus amplectendum conſtanter & perpetuò docuerint*, *illam ut Catholicam veritatem fideles ſanè amplectemur.*

Ib. cap. iv. pag. 318.

Ib. lib. xij. cap. vj. pag. 492.

Vides quæ certa, fixaque & inviolata Theologiæ decreta ſint, in ea conſentire debere firmam ſtabilemque ac perpetuam Scholaſticorum omnium, non ex opinione, ſed ex certo firmoque judicio profectam ſententiam. Quâ ex re confirmatur id quod ſæpè diximus: qui ita concludunt, *nunc*, vel, *hoc tempore omnes Scholaſtici ita ſentiunt*; ab his ſuam quoque enervari ſtatim, infirmarique concluſionem: ut exindè conſtet id, quod ſtatuunt, ad hæreſim aut errorem in fide minimè pertinere poſſe; cùm vel hinc, ipſis quoque teſtibus, Traditionem certam ab eorum ſententiâ abeſſe conſtet. *Fides* enim *non eſt temporum*, ut aiebat ille præclarè, *ſed Evangeliorum.*

Quæ quidem à me dicta ſunt, ut ſæpè monui, eo rerum ſtatu, quo nullum novum interpoſitum eſt Eccleſiæ decretum, ad antiquam Traditionem

(a a) *Durandi.* Is eſt Epiſcopus ille Mimatenſis Canoniſtarum xiij. ſæculi facile princeps, qui *Speculator* dictus eſt, edito nempe libro, cui titulum fecerat: *Speculum juris.* De illo egregio Canoniſtâ jam alibi diximus. Sed hîc obſervandum eſt Durandi nomen, in allegatâ decretali nuſquam repeti, & hanc eſſe damnatam propoſitionem: *Quia Pagani circa plures inſimul feminas affectum dividunt conjugalem*, *utrum poſt converſionem omnes*, *aut quam ex omnibus volunt retinere valeant*, *non immeritò dubitatur.*

clariùs & expreſſiùs declarandam. Qui enim in quæſtionibus, quales noſtræ ſunt, quæ à trecentis ferè annis inter Catholicos agitentur, nullâ ejuſmodi autoritate ducti, ad novas cenſuras repentè proſiliunt, eorum profectò numero ſunt, quos dicebat Canus, *de rebus graviſſimis temeritate quâdam, repentino quaſi vento incitatos, ferre ſententiam :* qui quidem quò vehementiùs alios condemnârint, eò profectò luculentiùs, non in illis hæreſim vel errorem, ſed in ſeipſis temeritatem, inſcitiamque produnt. Ib. lib. viij. cap. v. pag. 320.

Quare his poſitis, omni ratione pervicimus, nos ab omni ejuſmodi cenſurâ planè abſolutos eſſe. Quadruplici enim veluti gradu tuti invictique conſiſtimus. Primus eſt : tantùm abeſt ut motâ quæſtione concors fuerit adversùm nos ac perpetua & ſtabilis Scholaſticorum omnium ſententia, ut attentâ quidem universâ temporum ſerie, non tantùm autorum gravitate, verùm etiam numero, ſuperiores ſimus : neque tantùm privatos Doctores innumerabiles, verùm etiam Theologicas Facultates multas eaſque celeberrimas, decreto quoque facto, conſentientes habeamus. Hoc primum. Alterum : tantùm abeſt ut motâ quæſtione, Eccleſia congregata, ipſique Pontifices, judicium interpoſuerint ſuum, ut potiùs conſultò à judicando ſaltem temperârint, reſque integras reliquerint. Tertium : ex eo conſequens eſt, ut ſi privati Doctores poſterioris ævi, conſultò tacente Eccleſiâ, cenſorias notas vel maximè adhibuiſſent, non niſi temerariæ præcipiteſque haberi poſſent. Poſtremum : nequidem id fecerunt, certo judicio concordique ſententiâ; ſed his planè verbis, quæ opinionem, non autem firmum decretum indicent.

Jam verò cùm certa pro nobis, atque omni autoritate firmatæ, Synodi Conſtantienſis decreta proferemus, quinta quæſtio erit : quo illi loco ſint, qui tantæ autoritati contradicant? Sed eam quæſtionem ad aliam hujus operis partem reſervamus. Hîc nos tutos eſſe probaſſe ſufficiat.

Cæterùm cùm Melchioris Cani proferimus autoritatem, non propterea omnia, quæ hæc tractando, magnificè de Scholaſticis Doctoribus edixerit, à nobis comprobata eſſe volumus, quale eſt illud : *Schola autoritate res plurimas ab Eccleſiâ eſſe definitas*; cùm potiùs videatur dicere debuiſſe, perpetuæ Traditionis autoritate definitas fuiſſe : cujus Traditionis Scholæ doctrina, pars aliqua haud quidem contemnenda fuerit. Neque magis probamus illud : *Omnes ſimul Scholæ Theologos, uti retulimus, errare non poſſe.... quòd eorum error, error eſſet Eccleſiæ, utpote, cùm ad decernendum hujuſmodi res, non alios Eccleſia quàm Theologorum oculos habeat, qui ſi fallerentur, totum Eccleſiæ corpus, in ſuo facerent errore verſari.* Quaſi Epiſcopi, veri Eccleſiæ Doctores à Chriſto inſtituti, nihil ipſi per ſeſe ſapiant & intelligant; aut Scholaſtici tantùm, non autem vel maximè, qui in publicâ Eccleſiæ Cathedrâ, verbum divinum cathechiſmumque tradant, audiendi ſint : quæ & alia quo ſenſu probanda, vel intelligenda ſint, in medio relinquimus. Id unum contendimus, ut illius quoque, qui Scholaſticis plurimùm tribuat, calculo, à quorundam Scholaſticorum cenſuris tuti & illæſi ſimus.

Ibid. cap. v. p. 319.

Ib. liv. xij. cap. vj. pag. 493.

CAPUT XV.

Aliæ notæ : quæ ad fidem pertinent paucis diluuntur : ſapiens hæreſim , malè ſonans , periculoſum in fide quid ſit : ſchiſmaticum à D.* STRIGONIENSI *injuſtum , ſed ne hujus quidem nominis ſignificatione perſpectâ.

NOSTER quidem Gerſon , quo autore à noſtrâ Facultate multas , eaſque accuratas , & ad regulam exactas cenſuras eſſe editas , omnes conſentiunt , de cenſurarum notis , multis libris agit. Sed in eo libro maximè , cui eſt titulus , *Declaratio veritatum quæ credi debeant.* Quo loco poſt hæretici , erroneique notas , docet , propoſitionem quæ hæreſim ſapiat definiri poſſe eam , *ex cujus conceſſione , coaſſumpto aliquo , quod non poteſt rationabiliter negari , ſequitur hæreſis.* Talis eſſe videretur hæc propoſitio ; *Gregorius Magnus non fuit Papa.* Aſumpto enim eo , quod non fide quidem ſed aliunde certiſſimum eſt : *Gregorius Magnus rite fuit electus in Papam ;* ſequeretur eum qui canonicè in Papam ſit electus , non eſſe Papam , quod eſſet hæreticum. Unde exiſtit illud , *ſapiens hæreſim* , in eâ propoſitione , *Gregorius Magnus non fuit Papa* ; quam definitionem à Gabriele Biel (*bb*) Gerſon deprompſit integram. Totum verò illud , *ſapiens hæreſim* , à noſtrâ ſententiâ excluditur , cùm illud *coaſſumptum* , quod licèt non fide certum , alioqui evidens per ſe ſit , nequidem fingendo excogitare quis valeat.

Gerſ. T. j. edit. Dup. pag. 22. 23.

Gabr. Biel in iv. ſent. diſt. xiij. q. ij. art. iij. dub. j.

Malè ſonans in fide , quantùm capio , haud facilè ſecernas , ab eo quod *ſapit hæreſim* , ſive errorem ; ſed ut id quod *ſapit hæreſim* ad guſtum quemdam , ita id quod *malè ſonat* , magis refertur ad aures : quòd cùm ſubtiliter apud te penſitaveris , in idem recidere facilè comperies ; quamquam *malè ſonans* à Melchiore Cano confunditur cum eo , quod ſit *piarum aurium offenſivum* , de quo dicemus poſteà.

Can. lib. xij. cap. xj.

Neque ab iis multùm diſtat iſtud quod *periculoſum in fide* dicitur : cujus quidem notæ inſigne exemplum habemus in cenſurâ noſtra Facultatis XXIV. Maii 1664. Erat hæc Vernantii propoſitio : *Si Papa non eſt infallibilis in Scripturis interpretandis , noſtra fidei profeſſio mutanda eſt , neque dicendum ampliùs , nos Sanctam Eccleſiam Catholicam & Romanam credere.* Quæ propoſitio , quoniam ea quæ fide certa eſſent , cum incertis dubiiſque implicabat ,

Vid. D'Argentrè &c. Vern. def. &c. p. 247.

(*bb*) *Biel*] Canonicus regularis in libros Magiſtri ſententiarum commentaria ſcripſit non aſpernanda , & docuit in Univerſitate Tubingenſi ab Eberardo Comite Vurtembergenſi an. 1477. inſtituta. Diximus in noſtris notis Gallicis hunc docuiſſe in Univerſitate Tugurenſi , errorem nempe ſecuti D. DUPIN , quem hîc emendatum volumus. In textu quoque D. BOSSUET levis error irrepſit , ſive ſit ille ipſius D. BOSSUET , ſive , quod nos credimus , amanuenſis. Dicitur enim *hanc definitionem à Gabriele Biel Gerſonem deprompſiſſe ;* cùm potiùs fuiſſet dicendum *eam Gabrielem Biel a Gerſone deprompſiſſe.* Nam vix natus erat Biel , quando Gerſon diem ſupremum obiit , an. 1429. Vid. Dup. xv. ſæc.

Digitized by Google

remque fidei ſolâ opinione fundabat, ipſa fides in periculum vocabatur; quippe quæ cum opinione in ejuſdem caſus conſortium trahi poſſet. Atque id ſacra Facultas cùm intelligeret præclarè pronunciavit: *Hæc propoſitio eſt falſa, temeraria, ſcandaloſa, periculoſa in fide.* Quam cenſuram incurrunt nunc, qui Primatûs fidem totamque Eccleſiæ Catholicæ autoritatem, cum eâ quam imbiberunt opinione, connectunt.

Jam profligatis iis quæ noſtram fidem incuſent, facilè efficiemus, ut illo ſchiſmatici elogio, quod Dominus Strigonienſis iratus effudit, nihil quidquam ſit inanius. Et quidem doctrinam noſtram, contra poteſtatem indirectam, non modò Perronius Cardinalis, ſed etiam, eodem teſte Perronio, ipſe Bellarminus hujus poteſtatis propugnator acerrimus, abſolvit ab anathemate. *Cæterùm*, ait Perronius, *ipſe Bellarminus monet id quod de Pontificis in temporalia poteſtate indirectâ docet, non à ſe haberi ut fidei doctrinam, aut ſub pœnâ anathematis & excommunicationis à fidelibus tenendam. Quare hæc omnia communioni Eccleſiaſticæ ſanciendæ impedimento eſſe non poſſunt*; certiſſimèque conſtat à Domino Strigonienſi inuſtam ſchiſmatis notam, ne illiùs quidem definitione perſpectâ. Repl. de Duperr. p. 545. edit. 1622.

Primùm enim ſchiſma ſeparationem ſonat; quare ſchiſmatis nomen ſponte corruit, ubi nulla ſeparatio eſt. Atqui Clerus Gallicanus, neque ſe à quoquam, neque quemquam à ſe ſeparat: ergò ſchiſmatis nomen, ipsâ nominis ſignificatione ſtatim vacat. Si autem vacabat in nos, neceſſariò recidebat in autorem; cùm procul dubio ſit ipſe reus ſchiſmatis, qui pacificis ac fratribus ſchiſmatis crimen intentat. At enim ejus nomine reſpondebunt: Vos Galli nondum ſchiſmatici, ſed propoſitiones veſtræ ſchiſmaticum virus inſtillant. Quo pacto? Ideò certè quia ad ſeparationem inducunt. At quâ in re? In doctrinâ ſcilicet, cùm res doctrinæ ſit. An ergo docemus rem à communi omnium fide abhorrentem? Id ſi ita eſt, jam non ſchiſma, ſed hæreſis aut error eſt, quod cùm nec ipſe dixerit, certè ſchiſmatis nomen, nullâ re nixum, inane eſſe docet. An fortè ſchiſmatici ſumus, quòd de doctrinâ non neceſſariâ litigamus? Atqui ne litigamus quidem; noſtra proponimus; ab omni contumeliâ & cenſurâ temperamus.

Eccleſiæ antiquitùs aliæ alias Scripturas admittebant: non eaſdem omnes. Erant qui epiſtolam ad Hæbræos, erant qui Apocalypſim reſpuerent, & in iis quidem à Romanâ Eccleſiâ diſſentirent: nullum tamen erat ſchiſma, quod innocuè & citra cujuſquam injuriam diſſiderent, neque alii alios condemnarent; quæ longè profectò gravioris momenti, quàm hæc noſtra erant.

Noſtri certè Epiſcopi neminem condemnârunt. Si verò ſchiſmatici ſunt ideò, quòd non laturi eſſe videantur, apud nos doceri ſuis decretis contraria; jam ſunt ſchiſmatici, qui in aliis regionibus noſtra proſcribunt, aut verò condemnata ea eſſe, demonſtrare oportet. Quod tu ſi crederes, non jam ſchiſmaticos, ſed hæreticos nos diceres.

Summa ſit. Duo ſunt quæ in Declaratione Gallicanâ proponuntur: alterum communis omnium fides de Primatu Petri: alterum ſententia Pariſienſium & Eccleſiæ Gallicanæ, quam à Synodo Conſtantienſi, & antiquâ Traditione manâſſe arbitramur. Sanè cùm fidem proponere aggredimur, ea tantùm producimus, quæ omnes Catholici uno ore ſuſcipiunt. Neque verò

Digitized by Google

Cenſ. Strig. in vind. Scol. &c.

aliter egit Dominus Strigonienſis, in eâ quam cum ipsâ cenſurâ edidit fidei profeſſione ſolenni. *Profitemur*, inquit, *atque ſpondemus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, quæ unica eſt, perpetuò adhæſuros, neque ab ejus inſtitutis, totius Orbis conſenſu approbatis, ubique florentibus ac dilatatis, quovis prætextu diſceſſuros.* Non ergò privatas ſententias adducat oportet, qui fidem profitetur, ſed quæ totius Orbis conſenſu approbata, ubique florentia ac dilatâta ſint.

At dices: quid ergò additis alia? Addimus quæ utilia Eccleſiæ, quæ familiaria nobis, quæ poſteris profutura: addimus quæ Primatum ipſum, atque amplitudinem Romani Pontificis firment, invictamque & in animos ſuaviùs influentem præſtent; ſed ea aſſerentes, condemnamus neminem; veritatem pariter pacemque diligimus.

Exploſo ſchiſmatici titulo, *illud abſurdum & deteſtabile* Domini Strigonienſis, quippe quod plus irarum, quàm cenſurarum habeat, omittimus. Nihil enim videtur dixiſſe, qui cùm nihil perſpicuum haberet dicendum, vagâ confusâque ſententiâ deteſtabilem eſſe doctrinam effutiit eam, quam fidei repugnare nec ipſe diceret.

APPENDIX

Digitized by Google

APPENDIX
AD DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
DE
ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER TERTIUS.

Quòd Declaratio Gallicana ab omni cenſurâ immunis ſit ex ipſo ſtatu quæſtionis demonſtratur.

CAPUT PRIMUM.

Averſarii falſa imputant Pariſienſibus, ac peſſimè conſtituunt ſtatum quæſtionis: Anonymus autor tractatûs de Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ: *Papæ ſuprema poteſtas & Monarchia Eccleſiaſtica à* Gersone, *& aliis Pariſienſibus agnita: Conſtantienſis Concilii loci à* Cajetano *& alis objecti: an recurſus ad Concilium in extraordinariis caſibus ſupremam Papæ impediat in ordinariis caſibus poteſtatem?*

Animadverti eos, qui antiquam Pariſienſium ſententiam, eique congruam Cleri Gallicani Declarationem cenſoriis configunt notis, id facere ex conceptis de hoc dogmate falſis opinionibus, quos proinde, conſtituto ſtatu quæſtionis, facilè refellemus.

Atque ille quidem, qui *de libertatibus Gallicanis*, ſcripſit Anonymus, quæſtionem de Conciliorum potiore poteſtate ita conſtituit: Anon. de libert. &c. lib. v. c. v.

Digitized by Google

vj. xi. xv. xvj. & paſſ. *Sed quæſtio eſt, penes quem ſit ſuprema poteſtas; an penes Epiſcopos ſine Summo Pontifice, an penes Summum Pontificem ſine Epiſcopis, dum invicem diſtinguuntur.* Quare toto libro V. quo hanc quæſtionem tractat, ubique profitetur agere ſe de Concilio, à quo Summus Pontifex ejuſque Legati abſint. At profectò conſtat non in eo poſitam quæſtionem: an Papa Concilio ſubſit ei, quod ſine ipſo congregetur: quæ ſpecialis eſt controverſia tractata ab Orientalibus, tempore Concilii V. congregati ſine Vigilio (*a*); ſed an Pontificis decreta de fide, aliiſque hujus generis rebus, ea ſint quæ à Synodo retractari poſſint, atque interdùm debeant, & an congregato, ut nunc ordinariè Canones jubent, ejus autoritate Concilio, ipſius, an Patrum ac ſacri conſeſsûs ſententia prævaleat.

In eodem errore verſatus eſt Emmanuel Schelſtratus ac cæteri paſſim, qui intelligunt, ejus tantùm à nobis aſſeri Concilii poteſtatem, quod ſeorſim à Papâ fiat. Quo uno clarum eſt, à toto quæſtionis ſtatu aberrare eos, eorumque argumenta, cenſuras, tractationes univerſas in irritum cadere.

Sanè apud omnes conſtat, certis quidem in caſibus extraordinariis, Concilium abſque Papâ congregari poſſe; idque non modò in ſchiſmatis caſu, ſi Papa ſit dubius, ſed etiam extra ſchiſma, ſi ſit hæreticus, ſi detentus, ſi mente captus, ſi apertè ſimoniacus, ſi ea moliatur quibus univerſam peſ-
Id. c. v. n. 13. ſundet Eccleſiam, aliis denique in caſibus, *qui dilationem remedii non pa-*

(a) *Congregati ſine Vigilio.*] Binius in notis quas addidit Concilio V. affirmat quidem, non verò probat *Vigilium Papam hanc Synodum autoritate Pontificiâ indixiſſe.* Quapropter operæ pretium eſſe duximus hîc narrare per ſumma capita Vigilii cum Patribus Synodi V. celebrem controverſiam. D. DE MARCA de Concord. &c. lib. v. cap. xj. n. 10. rem leviter attingit his verbis: *De quæſtione propoſitâ decernere quinta Synodus ſibi liberum eſſe duxit, etiam abſente Pontifice*; ſed in eâ diſſertatione quam edidit Labbeus Tom. v. Conc. pag. 595. ille hæc ordine explicat & probat: 1°. tantùm abfuiſſe à mente Vigilii ut ipſe ſtatim approbaret trium capitulorum damnationem, ut è contrà tulerit graviter edictum quod de eâ quæſtione ſanciverat Juſtinianus, conqueſtuſque fuerit de Epiſcopis qui edito conſenſerant: 2°. exiſtimaſſe cum tali condemnatione condemnatum iri ipſum Chalcedonenſe Concilium, quod in ſcripta Theodoreti non animadverterat, & Ibæ epiſtolam approbaſſe videbatur: 3°. evocatum Conſtantinopolim ab Imperatore Vigilium, qui cauſam trium capitulorum unà cum Orientalibus Epiſcopis diſceptaret: 4°. cùm Orientales eò maximè intenderent ut quoquo modo edictum ſubſcriberetur, omnem de eâ re collationem repudiatam fuiſſe à Vigilio, qui etiam comminatus eſt à ſuâ communione alienos fore eos, qui edictum ſubſcriberent: his comminationibus iratum fuiſſe Juſtinianum & commotum populum, ita ut ipſe Vigilius coactus fuerit clam fugere Chalcedonem: 5°. inde factum eſſe ut Imperator, remoto edicto diſcuſſionem hujus cauſæ integram futuræ Synodo permiſerit: Vigilium hoc ſibi placere ſignificaſſe, datâ epiſtolâ ad Eutychium Patriarcham C. P^{m}. ſed tamen petiiſſe ut Synodus in Italiâ haberetur: juſſiſſe autem Imperatorem ut Epiſcopi convenirent Conſtantinopolim: 6°. Synodo congregatâ, Vigilium, qui promiſerat in ſuis ad Eutychium literis, ſe Synodo adfuturum, ei adeſſe noluiſſe multis de cauſis; ſed præcipuè quia pauciſſimi ſecum erant Epiſcopi Occidentales: interea ſcripſiſſe eum ad Imperatorem ſuum *Conſtitutum*, quo copioſè ſuam de tribus capitulis ſententiam explicabat, ſimulque contendebat, has quæſtiones poſt Chalcedonenſe Concilium retractari non oportere: 7°. hanc controverſiam nihilominùs diſceptatam fuiſſe & deciſam à Concilio, & Vigilium ab Imperatore in exilium pulſum, eò quòd Synodicæ definitioni conſentire noluiſſet: 8°. denique poſt ſex menſes tria capitula à Vigilio fuiſſe damnata, decretali etiam editâ ad Eutychium, in quâ ſic loquitur: *Quæ verò aut à me aut ab aliis ad defenſionem trium capitulorum facta, præſentis hujus ſcripti noſtri definitione evacuavimus.* ibid. pag. 602. Ex quibus duo concludimus: primùm, non tantùm invito, ſed etiam contradicente Papâ, quæſtionem à Synodo habitam fuiſſe & definitam: alterum, Synodi Œcumenicæ judicium adeò valuiſſe, ut ipſe Papa, quantumvis repugnans, ei demùm conſenſerit.

terentur, quos caſus evenire poſſe, Theologi, Canoniſtæque omnes, & ipſe etiam agnoſcit Anonymus; atque iis in caſibus, Papæ Concilium anteponi oportere nemo diffitetur. Quorſum enim attineret Concilium abſque Papâ fieri, niſi autoritas Concilii prævaleret? Rursùs autem confitemur generale Concilium abſque Papâ congregatum, niſi id ipſa neceſſitas expreſſerit, ipſo jure eſſe nullum; ut iis de rebus litigâſſe, nihil aliud ſit, quàm operam ludere, & aliis invidiam conflare voluiſſe.

Sunt alia quæ nobis imputent æquè falſa. Primùm negari à nobis, eam quâ Romanus Pontifex Chriſto autore gaudeat ſupremam in Eccleſiâ poteſtatem, ac Monarchicum Eccleſiæ Romanæ ſtatum, ſive, ut Patrum magis utamur vocibus, illam perfectiſſimam unitatem, in quam Eccleſiæ adminiſtrandæ ratio tendere ex Chriſti inſtituto debeat. Hoc primùm nobis imputant: tum illud ex eo profluens, nullum à nobis poni controverſiis oborturis finem, niſi Concilio generali congregato, totoque Orbe commoto, quod cùm ſit difficillimum, ac ſæpe ne poſſibile quidem, hinc dari hæreticis graſſandi, & omnia perturbandi locum. Denique addunt, ſi fieri poſſit, id quod Pariſienſes aſſerunt, Romanum Pontificem de fide decernentem aliquando falli, etiam fieri poſſe, ut quæ Catholica fides & Eccleſia eſt, non eadem ſemper Romana fides & Eccleſia ſit. Ea verò eſſe quibus maximè moveantur, & quibus Libros impleant, qui bonâ fide agat, nemo negaverit. Atqui ea ne objicerent quidem, ſi vel ſtatum quæſtionis cogitare vellent.

Supremum enim illud, ut inde ordiamur, ex Concilio maximè Conſtantienſi repetendum putant. Vel Cajetanum audi contra noſtros diſputantem. Statim fundamenti loco ponit illud, in Conſtantienſi Synodo per Martinum V. ita definitum: *Papa ſupremam habet autoritatem in Eccleſiâ Dei.* Cui eſt geminum illud, ab eâdem Synodo in Wiclefo damnatum, & à Martino V. approbante Synodo repetitum: *Non eſt de neceſſitate ſalutis credere Romanam Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias.* Idem urgent omnes, & eo maximè argumento Nicolaus Dubois Declarationem Gallorum oppugnat.

Cajetan. de aut. Pap. cap. j. poſt tom. iij. comm. in ſumm. S. Thom. p. 6.

Bull. Mart. v. *inter cunctas* tom. xij. Conc. pag. 265.

Diſq. art. iv. pag. 21

Optimè interim, quòd ex eâ Synodo maximè argumentantur, quàm maximè autorem ſecuti ſumus. Neque immeritò ex eâ Synodo ſupremæ autoritatis vocem ac titulum conſtabilitum volunt, qui in eâ Synodo primùm appareat. Res enim ipſa antiqua; ſed prima, quod ſciam, Synodus Conſtantienſis fuit, quæ ſupremæ autoritatis adhibitâ voce, Romanæ Eccleſiæ Primatum commendaret. Hinc noſtrum poſtulatum, ut ex eâ Synodo, ſupremum illud interpretemur, in quâ primùm fuerit ſummâ autoritate proditum. Hic jam adverſarios trepidare videas. Satis enim ſciunt Synodum Conſtantienſem eam eſſe, quæ apud ipſos malè audiat, quòd Conciliorum faveat autoritati; ſed profectò neceſſe eſt, vel omnia jura conturbent, vel eo utantur judice quem ipſi elegerint.

Nos, inquiunt, non protulimus Seſſionum IV. & V. decreta, quæ Concilium Pontifici anteponunt: nondum enim omnes obedientiæ convenerant. At nihilo magis convenerant Seſſione VIII. cùm illud in Wiclefo damnatum eſt: *Romana Eccleſia non eſt ſuprema inter alias Eccleſias.* Una tum

convenerat Joannis XXIII. obedientia, quæ Seſſionum IV. & V. edidit canones, quos pertimeſcitis. Certè ſanctam Synodum tam citò à ſententiâ diſceſſiſſe, atque à Seſſione V. ad Seſſionem VIII. tantam rerum eſſe converſionem factam, nec vos ipſi creditis. Ergò ſuprema illa autoritas Pontifici attributa, cum eâ quàm Conſtantienſes Conciliis aſſerunt autoritate, non repugnat. Illud tamen omittamus: Seſſionum IV. & V. decreta in alium locum differamus. At certè adverſarii non negabunt in Seſſione V. ita intelligendam eſſe ſupremæ autoritatis vocem, ut Seſſione VIII. explicata eſt; atqui in Seſſione VIII. ita explicatum eſt ſupremam eſſe Eccleſiam Romanam, ipſumque Pontificem, *quatenus Primatum habet ſuper omnes Eccleſias particulares.* At fortè Cajetanus ne eum quidem locum, tametſi eſt à Martino V. apertè comprobatus, proferre voluerit: obſcurus, ambiguus, nimiſque Conciliaris eſt ille locus. Audiamus ergò tandem quid ex Martino V. prolatum voluerit. Nempè id in Bullâ *inter cunctas*, ſacro Conſtantienſi Concilio approbante editum: *Quòd Papa canonicè electus... ſit Succeſſor Beati Petri, habens ſupremam autoritatem in Eccleſiâ Dei.* At ne illud quidem cogitas, *ſupremam* dixiſſe *in Eccleſiâ Dei.* Tu continuò infers: ergò ſuper omnem Eccleſiam, etiam congregatam. Statum quæſtionis, & ipſa quæ laudâſti verba mutas. Nos autem fatemur, ſupremam *in Eccleſiâ*, non totâ Eccleſiâ, etiam congregatâ, ſuperiorem; ſive quod idem eſt & in Concilio Baſileenſi poſitum: *Papa in Eccleſiâ major, non tamen totâ Eccleſiâ major.*

Cajet. loc. cit. cap. vij.

At enim Cajetanus ita philoſophatur: Non eſt ille ſupremus etiam in Eccleſiâ, qui ſupra ſe agnoſcit aliquam in Eccleſiâ poteſtatem, cui ſubſit. Atqui Pariſienſes talem Papam faciunt, qui Conciliari poteſtati ſubſit, non ergò Papalem, ſed Conciliarem ſupremam faciunt poteſtatem. Cui argumento facilè reſpondemus, utramque ſupremam eſſe diverſo reſpectu: ſupremam alteram, nempe Pontificiam, tanquam ordinariam; ſupremam alteram, nempe Conciliarem, extraordinariis in caſibus, ac rarò eventuris: quam diſtinctionem, ne ea quidem, quâ plurimùm Cajetanus utitur, Philoſophiâ reſpuat. At enim ſupremi vocem ſtrictiſſimè vult acceptam, etiam in Conſtantienſi, quod laudat decreto; ſiquidem id fingit, omnes Concilii Patres, quidquid anteà cogitârint, edixerint, ſanxerint; Martinum verò V. quidquid audierit, approbaverit, exſcripſerit, oblitum eſſe penitùs. Rectè. Sin autem non ita eſt, ipſe profectò Cajetanus eſt nimius, & ſuprema Papæ poteſtas, ex Conſtantienſi quo utitur decreto, mitiùs intelligenda eſt.

Gerſ. de poteſt. Eccl. conſ. x. T. ij p. 239. & concl. ij. pag. 239. 256.

Vis Monarchiæ vocem? Noſtri ultrò amplectuntur, & apertè Gerſon: *Plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ.... a Chriſto collata eſt, ſupernaturaliter Petro ſicut Vicario ſuo & Monarchæ primo, pro ſe & ſucceſſoribus uſque in finem ſæculi;* & poſteà pro abſurdo habet, *regimen Eccleſiaſticum non eſſe Monarchicum, & habere multiplex caput: quod quidem*, inquit, *eſt apertè hæreticum; &* tractatu celebri, *de auferibilitate Papæ*, poſtquam humanas Monarchias in Ariſtocratias aliquando converti poſſe memoravit, ut olim in

Id. tract. de aufer. Pap conſul. viij. ibid. p. 213.

Republicâ Romanâ factum eſt, addit: *Non ſic de Eccleſiâ Chriſti, quæ in uno Monarcha ſupremo.... fundata eſt à Chriſto.... & oppoſitum ſentientes.... errant in fide.... contra articulum illum*, ET UNAM SANCTAM ECCLESIAM.

Quod factum eſſe docet, ut non ſchiſma fieret, ſed reductio ad unum ſupremum; & idem ipſe, noſtrique ſemper inculcant. Neque eò ſeciùs ipſe, & alii iiſdem in locis, Concilii ſuperioritatem ex Conſtantienſibus decretis vel maximè propugnant. Quare totum illud de ſupremâ poteſtate, deque Monarchiæ ſtatu, extra qnæſtionem eſt, & nobis invidioſè objectum.

At enim Richerius hanc Monarchiam odit (*b*), & ubique inſectatur, & Ariſtocratiam Eccleſiaſticam laudat. Non ille quidem abſolutè, ſed Monarchicum eſſe Eccleſiæ ſtatum ſuo ſenſu profitetur. Verùm utcumque eſt, ipſe viderit: non Clerus Gallicanus tuendum eum ſuſcepit: Gerſonem potiùs & Pariſienſes tueretur. Sed ne ipſos quidem, niſi quatenus antiquæ Traditioni, & Synodo Conſtantienſi conſentiunt. At, inquis, non eſt ſupremus Romanus Pontifex, ſi ſemper ab eo ad Concilium recurratur: & hoc nobis imputas extra quæſtionem. Ad certos enim caſus, eoſque extraordinarios atque generales, quibus Eccleſia tota concutitur, ſeſe ipſa redigit Conſtantienſis Synodus, quam ſequimur ducem. Eo vero prætextu continuò ſollicitari Eccleſiam, ac Chriſtianum Orbem commoveri, Sediſque Apoſtolicæ autoritatem, in ordinario etiam regimine & quocumque caſu dato, à Concilii autoritate ſuſpenſam, adeòque impeditam ſemper, & invalidam teneri, ac nomen nudum eſſe, pejus omnibus malis odimus. Neque eò magis probamus Pontifici etiam delinquenti, aut delinquere viſo ſemper intentari Concilii generalis autoritatem, ac ſub Concilii nomine ſchiſmati præberi fomitem. Gerſon enim & alii inculcant aſſiduò, valere Concilii autoritatem ad Papam judicandum certis caſibus, iiſque ita extraordinariis, ut vix mille annis, bis aut ter eveniant: quibus tamen haud ſecus ac quotidianis caſibus in anteceſſum provideri, ſtabilitâ Concilii autoritate neceſſe ſit, quòd ſcilicet Eccleſiæ ipſi in æternum duraturæ, mille anni ſint tanquam dies unus; totque tentationes expertam ac tantis prælis præparatam, vigilare ſibique cavere oporteat.

Gerſ. de pot. Eccl. loc. cit.

Neque ex eo quòd Conſtantienſis Synodus Papam ſubeſſe Concilio velit, etiam in negotio reformationis generalis, ideò probamus reformationem eam quam ſine Papâ aggredi vellent. Nam Cameracenſem audimus, ita concionantem in ipſo Conſtantienſi Concilio: *Manifeſtum eſt quòd Eccleſia fuit multipliciter deformata, indiguitque & nunc maximè indiget, ut in fide & in moribus reformetur* (explicatâ fide ſcilicet, ejectis hæreticis, purgatiſque moribus) *Sed nunc membris Eccleſia ſeparatis à capite, per tetrum illud ſchiſma, & Apoſtolico diſpenſatore & directore carentibus, nequaquam be-*

Vid. Pet. Alliac. int. op. Gerſ.

(b) *Richerius hanc Monarchiam odit.*] Hoc quidem eſt falſiſſimum & à Richerii adverſariis calumnioſè dictum. Nam Richerius nunquam in eâ re vel tantiſper diſceſſit à doctrinâ Majorum Scholæ Pariſienſis, atque adeò Gerſonis, qui tradiderunt *ſtatum Monarchicum Eccleſiæ regimine ariſtocratico & democratico temperari*; quod etiam firmis rationibus comprobavit Petrus Alliacenſis, tractatu de Eccleſiâ, Concilio generali & Romano Pontifice Conſtantiæ edito. Vid. App. tom. ij. operum Gerſ. pag. 945. Neque deſunt hodie qui ſuſpicentur Richerium, quaſi ille hanc doctrinam oderit, ſive quia Richerius aſperioribus quandoque verbis utebatur, ſive quia ejus adverſariorum nomina illuſtria pro certo judicio apud multos valent. Cæterùm quiſquis attentè legerit hujus Doctoris defenſiones, virum hunc cognoſcet, cùm priſcæ doctrinæ retinentiſſimum, tum diſſerendi induſtriâ omnibus Theologis utiliſſimum.

neſieri poſſe ſperatur. Quod quidem ſecuta Synodus Conſtantienſis, reformationem diſtulit, & electionem Pontificis expectavit.

CAPUT II.

Falsò imputari Pariſienſibus, quòd ſaltem in fidei cauſis, recurſus ad Concilium ſemper ſit neceſſarius.

AT illud ineluctabile eſſe putant, quòd, ſaltem in fidei cauſis, recurſus ad Concilium ſemper ſit neceſſarius, ſi Papam negemus eſſe infallibilem. Quâ unâ doctrinâ prævalere hæreſes, cùm in ea incidunt tempora, quibus Concilium vix ac ne vix quidem congregari poſſit. Hoc adverſarii omnes ad unum inclamant; ſed hæc omnia fruſtra ſunt. Jam enim Lutherum omni anathemate proſecuti ſumus, quòd ad generale Concilium omnia fidei decreta ſuſpenderet; & noſtra Facultas eamdem doctrinam in Milleterio condemnavit atrocibus notis: quam cenſuram integram ſuo loco referemus. Neque obſcurum eſt Gerſonem & alios, id non tantùm Concilio generali, & congregatæ Eccleſiæ, ſed etiam ubique diffuſæ tribuiſſe, ut errare non poſſit; nec mirum, cùm Concilium ipſum eò ſit infallibile, quòd Eccleſiam repræſentet: quo fit ut Eccleſiam per ſe eſſe infallibilem negare nequeat, qui vel intelligat repræſentare quid ſit. Denique peſtiferam doctrinam Clerus Gallicanus, noviſſimâ illâ, quam totis ſtudiis impugnant Declaratione, confixit, dum ſine Concilio quoque Eccleſiæ conſenſum valere profeſſus eſt. Sed illum quem laudamus, Eccleſiæ conſenſum irridet Nicolaus Dubois, dum ea verba tractat Declarationis Gallicanæ, *niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit.* Sic enim interrogat: *Cujus Eccleſiæ? An univerſalis omniumque Prælatorum & Epiſcoporum, etiam Capitulorum, tam Cathedralium quàm Collegiatorum?* Ut ludit vir ſuavis, ſibique & aliis offundit nebulas! Pergit porrò: *An omnium Epiſcoporum totius Orbis etiam Japonum, Indiarum, & aliorum apud infideles, vel hæreticos latitantium? Quandonam tandem hic habebitur? Dum expectabitur ab aliquibus aliorum conſenſus, ex his forſan mortui erunt plures, qui forte conſenſerint, ſed de quorum conſenſu non conſtet authenticè. Illorum igitur qui ſucceſſerint novus conſenſus erit expectandus..... An majoris partis.... Facti quæſtio inextricabilis, quia unde ſcietur, quòd illi quos conſenſiſſe conſtabit authenticè, majorem partem Eccleſiæ conſtituunt.* Quin Epiſcoporum labori ac ſumptibus parcit vir providus: *Quanta*, inquit, *ſingulis Epiſcopis moleſtia, & ſumptus, ut ex toto Orbe, ab omnibus Eccleſiis vel ſaltem majori earum parte obtineant authenticam conſenſûs demonſtrationem?* Metuit etiam Galliæ ab iis, qui prætendunt Pontificias Bullas de Janſeniano negotio, non eſſe receptas: *Satiſque*, inquit, *ipſis erit ſi negent! quia.... illi incumbit probatio, qui affirmat, non qui negat.* Hæc tamen & alia, quæ operosè & anxiè vir bonus congerit, eo fundamento nituntur, quòd conſenſus, niſi certâ con-

Diſq. art. viij. n. 107. 108. 109. 110. & ſeq. pag. 38. 39. vid. etiam part. refut. &c. pag. 78.

ſentientium omnium, per peculiare inſtrumentum, teſtificatione conſtare non poſſit; quòd cùm ſponte & uno veluti flatu corruat, tum omnis machina concidat neceſſe eſt, & inanes terriculæ, uti illa in nubibus efficta monſtra, evaneſcunt.

Paribus argumentis ſi quis adoriatur noſtrum autorem, rogetque aliqua lex recepta, an obſoleta ſit? Credo, plebiſcitum requiret, quo ipſi quidem conſtet plebem decreto facto legi obſtitiſſe, aut verò conſenſiſſe: vel quandoquidem plebi ſubditæ non eſt datum abrogare legem à Principe latam, niſi aliquo modo Princeps conſenſerit, noſter hæſitabit quoad de abrogatâ lege diploma Principis afferatur: totumque illud, quo de explicito & implicito, interpretativoque conſenſu, Theologi, Philoſophi, Juriſconſulti ſanciunt ad unum omnes, futurum eſt irritum. Hos in re tam ſeriâ ludos agunt.

Neque cogitant conſenſum publicum non eo conſtare, quòd aliquod de illo extet commune & publicum inſtrumentum. Quin illud eſt perſæpe multò validiſſimum, ut in omnibus Imperiis, ita in Imperio Chriſti, quod nullo peculiari inſtrumento conſignatum, ſed omnium inſcriptum mentibus, omnium ſermone uſuque celebratum. Atque illud in Eccleſiâ plerumque contingere, & ex ſeſe perſpicuum eſt, & ſuo loco fuſiùs exequemur, & vel nunc ſatis liquet de decretis Pontificiis nullam dubitationem eſſe poſſe, receptane ſint an non? Quis enim neſciat nullis miſſis Nuntiis, nullis perlatis literis, de Janſeniano negotio Diplomata ubique obtinere, cùm neminem obſtrepere ac reclamare audiamus? Quod cùm ſit, tunc Concilium non eſt neceſſarium. Sic enim ſuâ ſponte per pronos animos, ab altâ Sede Petri, vera doctrina prolabitur, ac Romano Pontifice omnium explicante doctrinam & ſententiam, nihil neceſſe eſt, ut congregatâ Synodo, ipſa per ſe tota quid cenſeat Eccleſia eloquatur. Denique quocumque modo fiat, ut Eccleſia conſentiat, tranſacta planè res eſt. Neque enim fieri poteſt unquam ut Eccleſia Spiritu veritatis inſtructa, non repugnet errori. Sic res Janſeniana proceſſit. Sed hoc quoque ſuo loco. Interim, ſatis conſtat totum illud tantoperè à Diſquiſitore, aliiſque jactatum, de ſumptibus atque laboribus, deque Nuntiis ac litteris quocumque mittendis, ludicrum vanumque eſſe.

CAPUT III.

Quòd ſi unus vel alter Romanus Pontifex in decreto fidei aberraret; nihil fidei Romanæ, nihil Romanæ Cathedræ Sedique Apoſtolicæ noceretur.

JAM ſi eveniret illud, quod abſit, ut à Romano Pontifice quæſtionem fidei malè judicante, reliqua Eccleſia diſſentire cogeretur, non proptereà fides & Eccleſia Romana interiret, aut vera Eccleſia fideſque Roma-

Sup. lib. j. cap. xv. na eſſe deſineret. Id jam docuimus, cùm de Joanne Driedone loqueremur: quo loco conſtituimus, Romanam, hoc eſt Petri non defecturam fidem eam eſſe, quæ à Petro primo, per ſucceſſorum ſeriem ad nos devoluta jam coaluit. Neque verò Romana fides in ſolo aliquo Pontifice eſt; alioquin intereunte Pontifice, Romana interiret fides. At etiam vacante Sede, Romana fides viget, vigeretque profectò, etiamſi Pontifex pluſquàm mortuus, quocumque tandem modo, à fide deficeret; & in infando illo ſchiſmate, quo quadraginta ferè annorum ſpatio non erat in Eccleſiâ Pontifex, niſi dubius, ac proinde nullus, ſi Bellarmino aliiſque credimus, haud proptereà minus Romana fides, Romana Eccleſia ſtetit. Unde Joannes à Turrecrematâ, Dominicus Jacobatius & alii Canoniſtæ, ſive antiquiores, ſive poſteriores, ſuo quodam modo Sedem Apoſtolicam & Romanam fidem ab ipſo Pontifice ſejungunt; & ipſe Turrecremata ſcripſit: *Si vel maximè Eugenius IV. Synodi Baſileenſis Seſſiones primas confirmare voluiſſet, Sedem Apoſtolicam paſſuram non fuiſſe*, quæ quidem, an, & quatenus rectè diſtinxerit, alibi inquiremus. Hinc profectò clarè perſicimus, etiam eorum autoritate qui Romano Pontifici maximè favere velint, eos à Sede ſuâ certo quodam modo ita eſſe diſtinctos, ut vel iis labentibus, Sedes immota ſtare poſſit, quod huic loco ſufficit.

Turr. de Eccl. lib. ij. cap. c.

CAPUT IV.

Adverſarii quæſtionem de ſuperioritate Papæ ad vana redigunt; caſus hæreſis evertit eorum generales regulas. CAJETANI *argutiæ recitantur.*

REPULIMUS ea quæ Pariſienſibus falſa imputantur, ſed odia profectò omnia, quibus hanc ſententiam proſequuntur neceſſe eſt ut concidant, cùm ea viderimus, quæ ipſi, vel tanquam neceſſaria, vel tanquam probabilia confitentur.

Placet primùm audire quid illi velint, qui vehementiſſimi omnium fuerint. Hi dicent ſtatim, Papam ſupra omnia Concilia eſſe; nullo caſu à ſibi ſubjectis judicari; neque enim duas poteſtates ſupremas eſſe poſſe; contrariam ſententiam erroneam eſſe. Ita Cajetanus, primus omnium, quod ſciam, erronei affixâ notâ, ſatis confidenter (quippe quem nec alii ſequerentur) ſed ipſum tanta dicentem audiamus. Statim hæret ad Canonem, *ſi Papa*, & ad illud, *niſi fuerit à fide devius*. Tunc enim accuſari, damnari, deponi Pontificem, velit, nolit confitetur. At forſitan declarativè tantùm, non autem deſtitutivè, ut aiunt; Papam enim volunt per hæreſim ipſo jure cadere à Papatu, ac declaratione tantùm opus eſſe. Hæc alii, non ipſe Cajetanus; atque omnino aſſerit non id divino jure, non humano eſſe cautum. Sic denique ſtatuit: *Papa hæreticus non eſt ipſo facto depoſitus, ſed deponendus*. Sagacis enim ingenii vir ſatis intelligebat ad quam Pontificii ſtatus

Caj. de comp. Pap. & Conc. loc. cit. & paſſ.

Diſt. xl. cap. vj.

Caj. ibid. cap. xvij. xviij. & ſeq. p. g. 19. & ſ. q.

ſtatus ac publicæ ſecuritatis perniciem pertineret illud, *ipſo facto depoſitus.* Statim enim, hæreſis mentione factâ, contemni impunè Pontificem à quocumque privato, & ejus acta haberi nulla & irrita, & totam concuti Eccleſiam: quæ Gerſon intuens docebat, *Papam non ceſſare ipſo facto, quo cadat in hæreſim, ſicut nec alius Epiſcopus, propter incertitudinem Eccleſiaſticæ politiæ.* Neque erat quod ad notorietatem recurrerent. Primùm enim de ipſâ notorietate luditur, periculoſiſſimumque eſt notorietate agere, niſi ipſa notorietas certo ſupremoque judicio declaretur. Tum ſi ad notorietatem ſolam, animadverſio neceſſaria redigitur, maximum erat periculum, permitti Eccleſiam hæretico Pontifici, certa in fidem, licet nondum notoria machinanti. Quo in genere, quæ occultiora, ea perniculoſiora ſunt. Quare nec Canon, *ſi Papa*, in notoriâ tantùm hæreſi Papam judicari vult, ſed generatim, *ſi ſit à fide devius*, honorique ac ſecuritati ipſius Pontificis datur, ut nonniſi à Concilio generali judicandus veniat. His quidem rationibus victus Cajetanus aſſenſit. At illâ interim præclara quam animo informaverat, Pontificatûs idea effluebat. *Magna enim*, inquit, *reſtat ambiguitas quomodò & à quo judicabitur Papa deponendus.... cùm Judex in quantùm Judex, ſit ſuperior eo qui judicatur.* Magna certè & inextricabilis difficultas. Videamus quomodò ſe expediat. Primùm refert à quibuſdam dici, *quòd licèt abſolutè, Papa non habeat ſuperiorem in terris Eccleſiam, ipſe tamen, in caſu hæreſis, habet ſuperiorem in terris Eccleſiam univerſalem, & ſanè*, inquit, *eſt via communis.* Verùm eam ipſe rejicit, malè ſibi metuens, ne ſcilicet ex illo caſu pulſus in alium, nullo loco poſſit conſiſtere. Neque enim Chriſtus peculiare quidquam, univerſali Eccleſiæ tribuit in ſolo hæreſis caſu; atque omnino tota illa de perfectiſſimâ, hoc eſt, in omni caſu ſupremâ & abſolutâ Pontificis Monarchiâ, tota, inquam, illa Cajetani idea ac regula perit, ſi vel in uno caſu hæreſis, fallit. Attamen ſic elabitur: *Poſſe dici quòd Papa nec ſimpliciter, nec in caſu hæreſis habet ſuperiorem in terris, ſed ſubeſt poteſtati miniſteriali univerſalis Eccleſiæ, quoad ſolam depoſitionem.* At interim extorquetur vel ab invito illud, *ſubeſt*; neque efficiet ullâ arte Cajetanus, eum qui, ut deponatur, ſubeſt, non etiam ſubeſſe, ut convincatur & ut judicetur. Neque item efficiet, ut is qui habeat judicem, non habeat ſuperiorem. Quis autem negaverit *miniſterialem* eſſe Eccleſiæ poteſtatem? Reſpectu Chriſti certè; Papæ quidem reſpectu, miniſterialem eſſe, quâ Papa judicetur ac deponatur; nec ſi millies dixerit Cajetanus, omneſque argutias exhauſerit, ulli perſuadebit.

Gerſ. tract. *an liceat appellare à Papâ* tom. ij. pag. 305.

Caj. de comp. &c. cap. xx.

Ibid.

Ibid.

Sanè operæ pretium eſt intueri ut ſe torqueat, dum poteſtatem illam miniſterialem exponit. Ait enim poteſtatem illam, quâ Papa deponitur, tripliciter conſiderari poſſe. *Tria enim*, inquit, *inveniuntur in Papâ; ſcilicet Papatus, perſona quæ eſt Papa, putà Petrus, & conjunctio utrinſque..... ex quâ conjunctione reſultat Petrus Papa.* His poſitis ſubdit: *Et quoniam amotio Papæ, ſive per renuntiationem, ſive per depoſitionem, ſive per ejectionem non eſt corruptio Papatûs, nec Petri, ſed conjunctionis Papatûs & Petri; idcircò diligentiſſimè & cautiſſimè oportet pro regulâ habere ante mentis oculos, cùm de amotione Papæ tractatur, quòd non requiritur poteſtas ſuperior Papâ, ſed ſuperior conjunctione inter Petrum & Papatum.* Ibid.

Digitized by Google

Hæc Cajetanus operoſiſſimè tribus exequitur prolixiſſimis capitibus XX. XXI. & XXII. Quâ ſanè doctrinâ facilè demonſtraveris, ne Neſtorium quidem, exempli gratiâ, ab Epheſino Concilio, tanquam ſuperiore fuiſſe depoſitum. Quis enim non videat depoſitionem eam non eſſe corruptionem Epiſcopatûs, qui ſanè in Eccleſiâ Catholicâ manet integer; neque etiam Neſtorii, qui incolumis ſupereſt; ſed conjunctionis Epiſcopatûs cum Neſtorio: atque adeò Concilii Epheſini poteſtatem non eſſe ſuperiorem Epiſcopo Neſtorio, ſed *ſuperiorem conjunctione* inter Neſtorium & Epiſcopatum: quæ quàm vana & abſurda ſint omnes intelligunt.

Ibid. cap. xxj.

Quare & illud vanum eſt, quòd *illa poteſtas* quâ Papa hæreticus deponitur, *licèt minor Papatu, habet tamen vim coactivam, non ſuper Petrum Papam, ſed ſuper conjunctionem Papatûs & Petri.... in causâ hæreſis, ita quòd illa poteſtas relata ad Papam eſt miniſterialis, relata ad conjunctionem Petri & Papatûs in fieri vel diſſolvi, ſubjecto exiſtente diſpoſito, eſt autoritativa.*

Huc denique recidunt qui paradoxa fingunt, ut altiora quàm ipſe Chriſtus de Chriſti Vicario meditentur. Quæ Cajetanus, ut ipſe profitetur, ex intimo Philoſophiæ ſenſu quantumvis deprompſerit, omnemque Scholaſticæ ſuæ artem excuſſerit, non tamen perfecerit ut ad hæc inania, Theologiæ gravitas, ne dicam, fidei redigatur autoritas.

CAPUT V.

SUARIS *labores æquè irriti circa depoſitionem Papæ in hæreſim lapſi.*

Suar. de fid. diſp. x. ſect. vj. n. 9.

VIDIT Suarez Cajetani mirum in modum laborantis conatus irritos. *Hîc*, inquit, *Cajetanus mirè ſe vexat, ne cogatur admittere in caſu etiam hæreſis Concilium ſtare ſuper Pontificem.* Et ille quidem aſſentitur Cajetano neganti caſum ullum eſſe, quo certus & indubitatus Pontifex ſuperiorem agnoſcat, & ad illud recurrit: in caſu hæreſis, Pontificem ipſo facto depoſitum eſſe. Ne tamen in illa quæ jam relata ſunt, incurrat incommoda, illud, ipſo facto, non valere dicit, niſi poſt Eccleſiæ declarationem. At jam illa omnia redeunt: ſi Papa accuſandus, citandus, judicandus veniat, ergò habet ſuperiorem; ac prohibere nemo poteſt, quin illa, quam Suarez poſtulat declaratio Eccleſiæ, non ſit illius judicantis actus.

Ibid. n. 10.

Id quidem ſentit vir ſagax. Cæterùm ſic ſe expedit: *Quando Eccleſia Papam hæreticum deponeret, non ipſa tanquam ſuperior, ſed ex conſenſione Chriſti Domini juridice declararet eum hæreticum eſſe, atque adeò prorſùs indignum Pontificis dignitate, tumque ipſo facto immediatè deponeretur à Chriſto.* Quid ſit autem illud, *conſenſione Chriſti Domini*, hæreticum adeòque indignum declarare, & quæ tandem illa ſit Chriſti Domini *conſenſio?* Specialiſne ea, an generalis, & quatenus nobis comperta ſit, exponat qui poteſt. Certè quæ in Eccleſiâ rectè legitimèque, fiunt Chriſti, non dico con-

Digitized by Google

ſenſione, ſed autoritate fieri confitemur, & eatenùs Chriſtus verè in Eccleſiâ eſt per ſuum Spiritum omnia adminiſtrans. Cæterùm *immediatè* hoc fieri, id eſt, nullâ interpoſitâ Eccleſiæ autoritate, nec Suarez dixerit, ut profectò ipſe, haud minùs quàm Cajetanus ſeſe inani operâ vexâſſe videatur.

At enim Suarez ait: ut, in electione Papæ, electores non conferunt ei poteſtatem, ſed perſonam deſignant, cui Chriſtus conferat; ita qui deponunt, perſonam deſignant, cui Chriſtus abroget poteſtatem: neque abſimilia dixerat Cajetanus; ſed hæc nihil ad nos. Id certè quærimus, an non Eccleſia aliquam exerceat juriſdictionem ſuper eum quem citet, quem convincat, quem declaret inhabilem, ac poteſtate deſtitutum. Verba quærunt illi; nos rem ipſam intuemur. Certè electores Papæ, genus aliquod juriſdictionis exercent in electum, quippe qui eidem Papatum conferant, cujus detrectantis excuſationes admittere, ſi juſtæ videantur, vel ſi iniquæ, reſpuere, atque ad onus ſuſcipiendum cogere omnino poſſint. Sed utut ſit, jus illud in privatum exercent: non enim electus verè perfectèque eſt Pontifex, antequam ſaltem acceptaverit: in depoſitione verò poteſtas exercetur in certum Pontificem, qui proinde non ut homo privatus, ſed jam ut Pontifex judicanti ſubſit, ac proinde aliquo in caſu, nempe in caſu hæreſis, inferior habeatur. Ibid.

Huc accedit quòd non tantùm certò hæreticum, ſed etiam ſuſpectum, & diffamatum judicare, adeòque vel damnare, vel abſolvere debeat Eccleſia, ut & Joannem Driedonem dicentem audivimus & doctiſſimi quique confitentur, propter ingens fidei periculum. Unde gloſſa in caput, *ſi Papa*, diſt. XL. verbo, *à fide*, ſic habet: *Hîc ſpecialiter fit mentio de hæreſi, ideò quia etſi occulta eſſet hæreſis, Papa de illâ poſſet accuſari, ſed non de alio occulto crimine:* Quo caſu nec recurri poſſit ad illud: Papam ipſo facto eſſe depoſitum. Neque enim ſuſpectus de occultâ hæreſi, aut etiam diffamatus, ipſo jure eſt depoſitus; ſed venit accuſandus, convincendus, deponendus, ſi contumax eſſe judicetur & *incorrigibilis.* Neque verò hæc commemoramus quòd illud, *declarativè*, aut *deſtitutivè* deponi Pontificem magni ad fidem Catholicam momenti eſſe putemus. Ea namque omnia, cùm in idem re ipsâ redeant, habemus promiſcuè; quanquam noſtra, ut planiora ac ſimpliciora, præferimus. Neque placet per verborum circuitus & ambages in ea recidere, à quibus primâ ſpecie abhorrere videaris.

CAPUT VI.

CAJETANI *ac* SUARIS *abſurda effugia, non niſi aliis abſurdioribus evitari poſſe.* ALBERTI PIGHII *ſententia, quòd Papa, nec ut privatus, fieri poſſit hæreticus: alii quoque caſus, quibus Papa Concilio habetur inferior.*

AT enim objiciunt unum caſum afferri à nobis, hæreſeos ſcilicet. Eſto interim habeamus unum; alii enim plures ultrò ſe ingerent, & tamen ille unus ſufficit ad evertendam eam, quam de fide eſſe vellent omnimodam, & quocumque in caſu abſolutam Romani Pontificis poteſtatem. Id egregiè ſenſit Albertus Pighius Campenſis, & Cajetanum irriſit, falſa & inania, ac verba potiùs quàm argumenta proferentem. Sic enim arguit virum: Pigh. aſſert. Hierarch. Eccl. lib. vj. cap. xiv. xvj. *Hoc vide, quo pacto non ſit evidens repugnantia; poſſe Eccleſiam, aut Concilium deponere Papam hæreticum, & tamen nullo umquam caſu ſuper ipſum autoritatem habere. Planè contradictionem implicat ut Judex non ſit ſupra reum, atque eum in quem profert damnationis ſententiam.* Accumulat alia quæ depoſitionis ſententiam præcedant; reum citare, examini ſudere, ut ad interrogata reſpondeat cogere, *quæ ſine coactivâ poteſtate non poſſint fieri.* Neque Cajetani reſponſiones prætermittit. *Nihil*, inquit, *prodeſt hîc ſubterfugere, & latebras & diverticula quærere, dicendo Eccleſiam aut Concilium in hæreſis caſu ex miniſteriali illâ poteſtate habere vim coactivam, non quidem ſuper Clementem, & Julium, ſed ſuper conjunctionem Papalis autoritatis cum illis, idque non ſimpliciter, ſed in ſolo caſu hæreſis. Nugari enim eſt iſtud, & non ad rem reſpondere.* Et urget nullo caſu ſubditum fieri poſſe Concilio eum, quem abſolutè ſupremum, Conciliiſque omnibus ſuperiorem Chriſtus conſtituerit; nullamque aliam huic reperit difficultati expediendæ viam, quam ſuum illud, oppidò nimium & abſurdum: Papam hæreticum eſſe non poſſe, nequidem ut privatum.

Ita cùm adverſarii alii in anguſtias redigantur, alii vana & ridenda, alii nimia & apertè abſurda excogitare cogantur, nobis certè hæc effugere omnia, & in avitâ ſententiâ planâ & ſimplice permanere licet.

Ibid. cap. xviij. Idem Albertus Pighius quærit, poſt Canoniſtas atque Theologos omnes, quid fieret ſi Papa captivus, ſi perpetuâ mentis alienatione teneretur. Tunc enim Concilium ſine Pontifice congregari poſſe, & de ipſo decernere paſſim aſſerebant & neceſſarium videbatur. At ille ideæ, quam informaverat, ſuperioritatis intentus, in captivitatis caſu expectandum eſſe aſſerit; cùm tamen ea tam diuturna eſſe queat, ut Eccleſiæ provideri neceſſe ſit: de mentis alienatione; ut à XV. ſeculis numquam evenerit, *ita nec futurum umquam eſſe* confidit. Quæ cùm optantis potiùs quàm diſputantis ſint, en alios præter hæreſim caſus, quibus Concilium ſupremâ autoritate, ac ſine Pontifice, de Pontifice decernere, reique Eccleſiaſticæ providere debeat.

Albertus Pighius unum eſſe ejuſmodi caſum admittit, cùm eſt dubia in-

certaque Pontificis electio. At miror cur eum caſum, ut alios, poſſibilem eſſe non neget. Qui enim abſurdius eſt, aut Eccleſiæ periculoſius, hæreticum eſſe Pontificem, aut diutiſſimè captivum, aut mente captum, quàm ita dubium, ut longâ annorum ſerie, nec agnoſci certò poſſit, etiam à rectè quærentibus? Interim graſſantur hæreſes per Eccleſiam, nullo gubernatore certo, Petri navicula fluctuat, atque in eâ navigantes hàc illàcque jactantur: quod in infando illo Schiſmate ſæculi XIV. factum eſſe conſtat. Id antequam contigiſſet, ſi à Pighio quæreretur, an fieri poſſet, ex illis ideis præclaris, quod numquam hactenùs tot antè elapſis ſæculis factum eſſet, nec fieri poſſe confideret. Sed caſus improvidos, ac ſi quæ mortalibus mala evenire poſſint, non niſi experientiâ magiſtrâ diſcimus.

Reſpondebunt alii his improviſis caſibus, ſi occurrerint, Deum proviſurum, neque tam ſollicitè quærendum nobis, quid tum facto opus eſſet. Quis autem hoc neget Eccleſiæ ſuæ proviſurum Deum? Sed planè proviſurum intelligimus, non novâ in terris conſtitutâ poteſtate. Quare eam poteſtatem, quâ provideri poſſit ſervari integram, non peſſumdari evertique oportet.

CAPUT VII.

Papam etiam certum, non modò hæreticum, ſed & abſque hæreſi, ſchiſmaticum fieri poſſe DUVALLIUS *docet ex* TURRECREMATA *&* CAJETANO *Cardinalibus, eumque Eccleſiæ autoritate ſtatim dejiciendum.*

ITERÙM tertium quartumve caſum habemus, quo Concilium de Papâ judicet, & quidem ſe neſciente, univerſalis Eccleſiæ autoritate collectum; caſum nempè ſchiſmatis. Neque hîc tantùm reponimus eum ſchiſmatis caſum, quo ex dubiâ electione dubius eſſet Pontifex, ut in illo fœdo ſchiſmate XIV. ſæculi; ſed etiam quò certus Pontifex fiat ſchiſmaticus.

Id autem ne dubites poſſe contingere, triplicem hujus rei caſum Andreas Duvallius non ſuſpectus autor, ex Turrecrematâ & Cajetano Cardinalibus, non item ſuſpectis, adducet: *Ii*, inquit, *dignitatis Pontificiæ acerrimi propugnatores affirmant Papam poſſe eſſe ſchiſmaticum in his caſibus: Primò, ſi ſe à communione totius Eccleſiæ, & omnium Epiſcoporum, ob aliquam cauſam injuſtam ſeparet, & ſolùm cum quibuſdam ſibi cohærentibus communicare velit...... Secundò, ſi nollet ampliùs officio Pontificis fungi, nec tamen ſubeſſe ei qui pro ſe eligeretur, ſed ſe ſchiſmaticorum conventiculis adjungeret. Tertiò, aiunt quidam, ſi antiquos Eccleſiæ ritus & conſuetudines ab Apoſtolicâ Traditione manantes immutare vellet.* Tunc ſchiſmaticus, nec minùs quàm hæreticus dejiciendus eſſet. Quâ poteſtate? An recens à Christo creatâ & conſtitutâ? An ipſi Eccleſiæ jam inde ab initio concreditâ, exponant, ſi poſſunt, qui omnem Eccleſiæ poteſtatem in unum Papam con-

Duv. de ſup. R. P. poteſt. part. iij. quæſt. ix. p. 433.

Digitized by Google

cludunt, eumque in omni caſu ſuperiorem eſſe volunt? Nos verò hos caſus non ſtudioſè conquirimus, neque ultrò ingerimus huic quæſtioni; ſed ex Duvallio & aliis non ſuſpectis autoribus, ut huic loco neceſſarios inſerimus.

CAPUT VIII.

De Concilii autoritate, quà Papa teneatur in fidei cauſis: DUVALII *locus.*

Id. part. iv. quæſt. vj. p. 525.

ADDAMUS aliam ex Duvallio quæſtionem: an Concilium legitimo modo coactum & legitimo modo procedens, Papâ per Legatos præſidente, in iis, quæ ex unanimi Legatorum ac Patrum conſenſione de fide decreta ſint, *ante confirmationem ſit infallibile, quamvis Pontifex nullam hujus decreti inſtructionem dederit?* Negat Bellarminus & moderni quidam Lovanienſes, ex ſuis regulis; quòd nimirùm doceant, à Papâ Patres accipere, quòd rectâ decîdant, neque poſſe à Papâ infallibilitatem ſuam transferri in Legatos. At Duvallius tale Concilium infallibile eſſe concludit cum Soto & aliis; quòd nempè in eo ſit tota Eccleſia repræſentata: hoc eſt, eodem interpretante Duvallio, *ipſamet Eccleſia ſecundùm autoritatem definiendi legeſque condendi, quæ falli non poſſit; utpotè* COLUMNA ET FIRMAMENTUM VERITATIS. *Concilium* namque *Œcumenicum legitimè coactum, & legitimo modo procedens, non à Pontifice, ſed à Spiritu Sancto ſibi aſſiſtente ſuam infallibilitatem habere ex vi ordinationis & promiſſionis Chriſti, quà promiſit & ſtatuit ſe Spiritumque ſuum Eccleſiæ jugiter affuturum.... Quare teneri Pontificem talis Concilii tam in fide quàm in moribus, ſententiæ conſentire & ſtare, non quaſi ſit inferior Concilio, eique tanquam ſuperiori obediens, ſed ut obediens veritati per Spiritum Sanctum revelatæ.* Hîc oppidò vides, qui Pontificiæ poteſtati præ aliis favere ſe jactant, nihil aliud quærere, quàm veborum offucias, & ut verbis minuant quod ipsâ re fatentur. Ecce enim Duvallius confitetur talis Concilii decretis teneri Papam, quod eſt res ipſa quam nos quoque dicimus. Ergòne Concilio obediens erit tanquam ſuperiori? Cave dixeris: abominandam vocem! Sed dicas obedire ipſi veritati per Spiritum Sanctum revelatæ. Quaſi nos turba fidelium Conciliis aliter obediamus, quàm quòd certâ fide credimus, per illa Concilia veritatem cui paremus, à Spiritu Sancto eſſe revelatam.

Dom. Soto in iv. ſent. diſt. xx. q. j. art. iv. Duv. loc. cit. p. 531. & ſeq.

Utcumque eſt, licet per Duvallium credere Patres in Conciliis non accipere à Papâ, ſed à Spiritu Sancto, ut recta decîdant; eamque vim talis decreti eſſe, ut ei decreto ſe neſciente facto, ipſe Pontifex conſentire & ſtare teneatur. Tanta Eccleſiæ conſentienti ad fidem explicandam ineſt autoritas.

Atqui eam autoritatem non facit Papæ infallibilitas, quam reverâ in Legatos tranſmittere non poteſt; ſed Eccleſiæ totius, non ab ipſo Pontifice

Digitized by Google

profecta, ſed à Chriſto collata; quæ cùm Duvallius conceſſerit, ſi ab ipſo quæratur, an non etiam poſſit, diſſentientibus Legatis, valere decretum, haud facilè videtur ſe expedire poſſe. Legati enim ipſi non ſunt infallibiles, quibus adhærere Synodus teneatur, ſed tota Synodus id à Chriſto habet, adeòque decretum præſidentibus Legatis, non tamen neceſſariò conſentientibus, fieri & ſtare poſſet: alioquin nec ſufficeret formula Tridentina, *Sacroſancta Œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè congregata, præſidentibus in eâ Sedis Apoſtolicæ Legatis, ſtatuit, decernit, definit, &c.* niſi etiam *conſentientibus* adſcripſiſſet.

Quid autem tali decreto, ex ſententiâ Duvallii, facto, confirmatio addat, alia difficultas alibi extricanda. Hìc certè ſufficit tale Concilium neceſſariò confirmandum à Pontifice, qui ejus autoritati ſtare teneatur.

CAPUT IX.

Propter quæ ſcelera in Pontificem animadverti poſſit; Canoniſtas ferè omnes, non iiſdem licèt verbis, in eamdem rerum ſummam convenire.

MEMORATUM à nobis eſt ſub Eugenio IV. ab ipſi obedientibus, ſummâ contentione animorum fuiſſe agitatum, propter quæ ſcelera Pontifex indubitatus accuſari ac judicari poſſet. Ac paſſim conſentiebant, numquam id fieri poſſe, niſi propter unam hæreſis cauſam. Cæterùm non eò ſeciùs in varias ſententias abierunt. Pars enim aiebat Papam ſi *ſcandaloſus & incorrigibilis* videatur, de hæreſi ſuſpectum, neque jam indubitatum eſſe Pontificem: quo jure aſſerebant in eum animadverti poſſe, extremâ etiam ſententiâ, eâ gloſsâ nixi, quod *contumacia ſit hæreſis.* Hæc docebant in ipsâ Eugenii curiâ Ludovicus Romanus, Antonius Roſſellis, aliique complures quos quidem, cùm de Dionyſio Carthuſiano & Joanne Driedone ageremus, facilè oſtendimus ſummâ ipsâ conſentire cum iis, qui de Papâ ſcandaloſo graviſſima dicerent. Gloſſ. in cap. *Si Papa* diſt. xl.

At pars alia, quæ magis Pontifici gratificari videbatur, haud multò leviora proferebat. Nam etſi Pontificem *notoriè* etiam, & *contumaciter* ſcandaloſum, deponi poſſe negabat; at invito eo colligi Synodum à Cardinalibus; at Cardinalibus deficientibus, Patres ultrò convenire poſſe; at moneri Pontificem; at corripi; at ſi cogentes Synodum impedire velit, impunè contemni: quin etiam, ſi excommunicet, pro ſchiſmatico haberi; quippe qui cum Catholicis Epiſcopis, legitimâque Synodo communicare teneatur, ac deinde deponi. At ſi Eccleſiaſticam pervertat diſciplinam, ſi Clerum vili pendere, ſi latâ ſententiâ Canonem de percuſſoribus Clericorum tollere, ſi alia facere, unde Eccleſiæ ſtatus decolorari videatur, ſi hæreticos à pœnis hæreticorum in præjudicium officii ſanctæ Inquiſitionis abſolvere, ſi diſpenſationes noxias concedere aggrediatur, repugnantibus Cano-

Digitized by Google

nibus, non modò non parendum eſſe, neque iniqua mandata, aut injuſtiſſimas excommunicationes admittendas eſſe; verùm etiam contra eum brachium ſæculare implorari, ac vim vi pelli poſſe conſentiebant. Hæc paſſim Jacobatius; hæc deinde Duvallius; hæc alii omnes, quorum proinde certas conſtanteſque ſententias referre pigeat; ut profectò Pontifici quoque præſtet, coram Synodo ſemel æquo jure agere, ac legitimum judicium experiri, quàm hæc extraordinaria pati à ſubjectis, omnibuſque riſui ac contemptui eſſe, ac nihilo ſeciùs loco dejici, & declarari ſchiſmaticum, ſi excommunicatione tueri ſe pergat. Et hæc tamen ſunt, propter quæ hodie omnia concuti, atque everti clament; imò verò non hæc, ſed longè leviora, cùm ne hæc quidem, paſſim à Canoniſtis firmata, Clerus Gallicanus proferat.

Duv. loc. cit. part. j. q. ij. p. 88. Jacob. lib. v. vij. ix. paſſ. vid. in alter. app. Labb.

Quæ cùm apud me reputo, ſubit admirari quantùm in homines poſſit inanis verborum ſonus, qui cùm audierint Synodum Papâ ſuperiorem eſſe ſtatim reclamabunt, ac ſi fortè ea vox in Buccam venerit, erroneum dicent: iidem, ſi per alia verba, ac veluti per circuitum molliorem in eadem venias, ſedati pacatique admittent: At profectò non efficient, ut erroneum ſit planis ac ſimplicibus verbis explicare mentem, atque eum, qui ſit Judex, appellare ſuperiorem.

Quod verò Conciliis Œcumenicis datam univerſim à Chriſto immediatè poteſtatem nolunt, haud equidem intelligo, quo pacto ſtare poſſit cum iis, quæ ipſi aſſerunt. Nam ultrò confitentur, meritò à Concilio Conſtantienſi pronuntiatum eſſe, poteſtatem Conciliis à Chriſto immediatè datam, his certè caſibus; ſi Papa ſit hæreticus, vel ſchiſmaticus, vel dubius. At ego lubens quæſivero quo loco Chriſtus in illis ſpeciatim caſibus eam poteſtatem Synodo immediatè contulerit? Certè in Scripturis nullam invenimus à Chriſto in Eccleſiæ Miniſtros ſive diſperſos ſive congregatos collatam poteſtatem, niſi ubi dicit: *Quodcumque ligaveritis: quodcumque ſolveritis, &c.* & : *Si Eccleſiam non audierit, &c.* & : *Qui vos audit, me audit*, aliaque ejus generis: quæ qui dixerit ad hæretici, aut ſchiſmatici, aut omninò dubii Pontificis caſum meritò pertinere, rideatur. Certum eſt ergò intelligi hæc univerſim dicta, neque aliter pertinere ad illos ſpeciatim caſus, niſi quòd univerſim dictis, hos quoque ſpeciales caſus comprehendi neceſſe ſit.

Quæ ratio Cardinalem Jacobatium de ſuperioritate tractantem movit

Jacob. lib. v.

uſque adeò, ut ſtatim exclamaret: *Profectò iſte paſſus mihi valdè eſt difficilis; quia ſi concludam nullam poteſtatem clavium datam eſſe Eccleſiæ, quomodò poterimus dicere, quòd Eccleſia & Concilium judicet de titulo Papatûs, quia ſine Juriſdictione non rectè quis judicat.* Ac reverâ, Synodus quo jure judicat de Papatu litigantes? Pontificem hæreticum, quo jure deponit, ſeu declarat depoſitum? Quo jure tot aliis in caſibus ab ipſo Jacobatio probatis, invito Pontifice, Synodus ſeipſa colligit, ut delinquentem moneat atque corripiat; à quo eam omnem ſubitò accipit poteſtatem, ſi nullam à Chriſto immediatè poteſtatem Juriſdictionis accipit? An fortè à Pontifice in ipſum Pontificem? At revocare poſſet poſitivo tantùm jure conceſſam, cujus dominum eſſe volunt. An fortè quòd ſcriptum ſit: *Hæreticum devita*; quamquam id haud magis ad Pontificem ſpectat, quàm ad quoſcumque alios? Sed etiam ſcriptum eſt, *ut ſubtrahatis vos ab omni fatre ambulante inordinatè:* neque

Tit. iij. 10. ij. Theſſ. iij. 6.

neque tantùm de hæreticis; verùm etiam de fornicariis, avaris, ebrioſis, cæteriſque ſcriptum eſt, *cum hujuſmodi nec cibum ſumere;* ut ſi hæc & ſimilia in certis caſibus videantur dare Epiſcopis aliquam poteſtatem, ea ad alios caſus æquo jure trahatur. Non alia tamen hujus cauſæ præſidia apud doctiſſimos invenias; niſi fortè addas rationem naturalem & jus naturale defenſionis, & ipſam neceſſitatem, & alia ejuſmodi; quæ utcumque ſe habeant, certè patere longiùs quàm ad ſchiſma & hæreſim alii contenderint. Quare nulla ſolutio eſt, niſi nobiſcum agnoveris, & generatim traditam à Chriſto poteſtatem eſſe, & hujus adminiſtrandæ rationem à Patrum Traditione eſſe repetendam. I. Cor. v. 11.

CAPUT X.

De infallibilitate, poſitis quæ neceſſariò conceduntur, nullam ſupereſſe veram difficultatem: unum ALBERTUM PIGHIUM *conſentanea dixiſſe, ſed nova, & inaudita, & ferè ab omnibus ſpreta, in quæ tamen adverſarii neceſſariò deducuntur, ſi ſua cohærenter tueri velint.*

ERGò jam ſola occurrit de infallibilitate difficultas, & illud: *Rogavi pro te, ne deficiat fides tua*, ne alii cribrentur, & in areâ ventilentur: Luc. xxij. 32. *Confirma fratres tuos* petræ firmitate: & illud: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam;* ideò, inquiunt, quia ædificata eſt ſuper illam petram. Matt. xvj. 18. Quæ ſi ita valent, ut Pontificiæ infallibilitatis propugnatores urgent, Pontificem per ſe petram, ipſà Eccleſiâ per eam ſuſtentatâ firmiorem eſſe neceſſe ſit; neque rem aliter ſe habere contendunt. Verùm id refugit animus. Quæ proinde petra, ipſâ Eccleſiâ per eam ſuſtentatâ ſit firmior, expendamus. Atque ego hìc ſi Scripturam penitùs, per avitam ac perpetuam Traditionem explicare cœpero, agam præpoſterè, qui in ipſo limine totum ædificium collocare aggrediar. Placet ergò ad ipſum recurrere quæſtionis fontem, & quæ inter Catholicos certa ſint memorare. Ac profectò certum eſt, ferè omnium conſenſu, præter Albertum Pighium, nec memoratu dignum; certum, inquam, errorem à Pontifice, non modò intùs credi, ſed etiam palam doceri ac prædicari poſſe, quod Joannem XXII. feciſſe ſatis conſtat: & quod Joanni XXII. non contigit, certum eſt prædicari poſſe uſque adeò contumaciter, ut ejus pervicaciæ causâ, ut hæreticum & infidelem deponi neceſſe ſit. At id Eccleſiæ evenire poſſe, ut ſit hæretica & infidelis, nemo, niſi impius & hæreticus auſit aſſerere. Ergò abſurdiſſimum eſt non eſſe Eccleſiam Romano Pontifice firmiorem. Tum Eccleſiam errare non poſſe certâ & Catholicâ fide ab omnibus creditur, & apertè eſt in Apoſtolico Symbolo pronuntiatum, quo Papa ipſe ſalvus eſt: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Eccleſiam Catholicam.* De Pontifice, quatenùs ſeparatim, etiam ut Pontifex, ſententiam dicit, inter Sanctos & Catholicos adhuc litigatur. Partim aſſerunt, partim dubitant;

partim negant, & ab Eccleſiâ ipsâ poſt motam quæſtionem à tot jam ſæculis ſaltem ſuſpenſa ſententia eſt. Falſum ergò & commentitium, ne quid dicam gravius, majorem eſſe in Pontifice quàm in ipsâ Eccleſiâ firmitudinem; imò verò abſurdum in Eccleſiâ non eſſe majorem, quæ certiore autoritate & Traditione conſtet. Hæc interim ex communi omnium ſententiâ; nunc rem funditùs excutere liceat.

Jam illud, *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, certum eſt intelligi de ipsâ interiori fide, quâ Chriſto corde creditur. Notum illud Auguſtini: *Quando rogavit pro Petro, ne fides ejus deficeret, quid aliud rogavit, niſi ut haberet in fide liberrimam, fortiſſimam, invictiſſimam, perſeverantiſſimam voluntatem?* Ita deinde ſentiunt omnes interpretes; ipſe Cajetanus in Lucam XXII. 32. UT NON DEFICIAT FIDES TUA, *non dicit, ut non deficiat charitas tua: non dicit ut non deficiat confeſſio fidei tuæ; ſed fides tua, quæ eſt in corde.* Ergò iſta promiſſio nemini convenit, niſi ei in cujus corde certum ſit numquam defecturam fidem. Non autem talis eſt Romanus Pontifex: non ergò profectò hæc ei promiſſio convenit; neque hîc diſtingui poteſt inter perſonam privatam & publicam; tanquam Romanus Pontifex ſaltem quæſtionem fidei judicaturus, infidelis aut hæreticus in corde eſſe non poſſit. Neque enim id ei tribuere audent; ſed eò ſe tuentur quòd Deus ab infideli veritatem extorqueat, ut à Caïphâ Prophetiam, ab aſinâ Balaam vocem: quæ exempla non conveniunt ei qui intus ſit fidelis. Ergò nec aſſerere audent, Romano Pontifici promiſſum à Chriſto, ut publicam perſonam agens, fide non careat. Quare interpretes aliud quæſiſſe videmus, in quo fides non deficeret: nempè vel ipſum Petrum, quem in fide confirmatum eſſe conſtat; vel ſub Petri nomine ac figurâ, Eccleſiam univerſalem, Romanamve peculiarem, ut Eccleſiæ univerſalis caput. Hæ enim ſolæ ſunt quæ, ipsâ intùs inhabitante fide ex Chriſti promiſſo, eâ carere non poſſe credant. Quo uno omnis adverſariorum argumentatio ſtatim corruit. Quin ipſe Duvallius apertè jam edixit ad illum de Petro locum reſponderi poſſe: *Chriſtum rogando pro Petro, pro Eccleſiâ univerſali in eo repræſentata* rogâſſe; atque hanc reſponſionem eatenùs probat, ut ab omni erroris notâ eximatur, quod hîc nobis ſufficit.

Aug. de corrept. & grat c. viij. n. 17. tom. x. pag. 759. Cajetan. comm.

Duv. de ſup. R. P. pot. part. iv. q. viij. p. 211. edit. 1614.

Hîc reſpondere ſolent, in Chriſti promiſſione ſeu precatione illâ ſingulari, reſpectu quidem Petri fidem ipſam intelligi, quâ intùs creditur; at in ſucceſſoribus ſaltem intelligi fidei profeſſionem quâ Fratres confirmantur. Quæ reſponſio non ſatis ſibi conſtat; variumque hoc & arbitrarium ad arbitraria nos & incerta deducet; quique ita interpretantur, ſemel loco moti, & à literæ quam tueri velle videbantur ſimplicitate dejecti, ad alia atque alia facilè propellentur. Quare ne ſtare quidem poſſunt in ipsâ, quæ Romano Pontifici promiſſa à Chriſto fuerit, fidei profeſſione, ut fratres confirmet: tanquam ei officio Romanus Pontifex deeſſe non poſſit. Ecce enim fatentur à Summo Pontifice doceri poſſe & prædicari hæreſim ad contumaciam uſque, cujus contumaciæ nomine, vel ſit ipſo jure depoſitus, vel ſaltem deponendus. Audivimus confitentes uno ore omnes, & Canon, *ſi Papa*, id clarè efficit, atque in Petri Eccleſiâ, hoc eſt in Romanâ, omnium Eccleſiarum matre ac Magiſtrâ, prædicare Petri fidem, ad perſonam publicam & ad officium confirmandi fratres procul dubio pertinebat. Cui

Digitized by Google

tamen officio deeſſe poſſe Pontificem neceſſe eſt fateare. An fortè placeat id, quòd Romanus Pontifex hæreſim ultrò docere ac prædicare poſſit, conſultus pro Pontificii officii debito, non poſſit? Quanquam id abſurdum eſt (nullâ in Chriſti verbis conſultationis vel minimâ mentione) vim in conſultatione facere; tamen, ne tu quidem illud, quo refugis, diù tueare.

Adſunt enim mihi Melchior Canus, Bellarminus Cardinalis, Odoricus Rainaldus, & alii Pontificiæ infallibilitatis defenſores, qui te ab hac arce dejiciant. Omnes enim confitentur non deeſſe reſponſa Romanorum Pontificum, etiam in corpore Juris, quæ cum Eccleſiæ Traditione, & Evangelicâ veritate ſtare omninò non poſſint. Res enim in confeſſo eſt; atque hos ſecutus Nicolaus Dubois, hæc noviſſimè ſcripſit: *Aliquando ſuper caſibus propoſitis aliqui* (Pontifices) *reſcripſerunt, ſecundùm opinionem illorum tempore probabilem.* Quid eſt, *reſcripſerunt?* Conſulti reſponderunt, hoc enim eſt reſcriptum. Unde omnia penè jura conflata ſunt. At opinionem probabilem vocat certiſſimè falſam, & Evangelio repugnantem. Sic enim refert: *Stephanus II. anno circiter* 752. *in reſponſis capite II. dixerat: ſi quis ſe in conjugio copulaverit, & uni eorum contigerit, ut debitum reddere non poſſit, non liceat eos ſeparare; nec pro aliâ infirmitate, excepto ſi Dæmonii infirmitas, aut lepræ macula ſupervenerit.* Addit Diſquiſitor: *Hoc reſponſum de diſſolutione quoad vinculum docti intelligunt.* Ergò reſcriptum docti intelligunt eo profectò ſenſu, qui cum Evangelio ſtare non poſſit.

Diſq. art. j. n. 7.

Ib. n. 9. Reſp. Step. ij. cap. ij. T. ij. Conc. Gall. pag. 14.

Quid memorem alia ejuſdem Papæ reſponſa, atque imprimis illud: *Si quis in vino, propterea quòd aquam non inveniebat, omninò periclitantem infantem baptizarit, nulla ei adſcribitur culpa. Infantes ſic permaneant in ipſo baptiſmo.* Quo reſponſo & baptizans in errore firmatur, & infans Chriſtiano baptiſmo caret. Quid illud Gregorii II. ad Sancti Bonifacii Moguntini interrogata reſpondentis, *ut novum conjugium permittatur viro, ſi mulier infirmitate correpta non valuerit debitum reddere.* Quam reſponſionem idem Gregorius vocat *Apoſtolici vigoris doctrinam*, eamque *traditam per Beatum Petrum, à quo & Apoſtolatûs & Epiſcopatûs principium extitit.* Quæ verba præ ſe ferunt Pontificii reſponſi plenam autoritatem, & tamen reſponſum illud, ut Gratiani verbis utar, *Evangelicæ & Apoſtolicæ doctrinæ penitùs invenitur adverſum.* Nec illud quiſquam diffitetur. Quid quod Cæleſtinus III. matrimonii vinculum inter Chriſtianos, ſuperveniente alterutrius infidelitate, ſolverat, errore manifeſto contra Evangelium; unde ejus decretalem vetuſtis inſertam collectionibus Innocentius III. reprobavit.

Step. ij. ib. cap. xj.

Ejuſd. ep. ix. tom. j. Conc. Gall. pag. 519. 520.

Diſt xxxij. quæſt vij. Vid. decr. Greg. x. lib. iv. tit. xix. *de divort.* c. vij. *quanto.*

Poſſem hîc commemorare Liberium, poſſem Honorium, poſſem alios; ſed huic loco iſta ſufficiant. Nempè hæc in confeſſo ſunt, atque à Bellarmino, & aliis quoque qui recèns contra nos inſurgunt, id extorquemus, ut Romani Pontifices pro officio conſulti, falſa, ac ſanæ doctrinæ adverſa reſponderint; nempè inquiunt, eatenùs probabilia, necdum ab Eccleſiâ definita ſectati. Tanquam non id eis officii incumberet, ut doctrinis peregrinis & apertè falſis fallacem illam vanæ probabilitatis ſpeciem ac larvam detraherent.

Neque Bellarminum juvat decantatum illud: Romanum Pontificem pro privato Doctore iſta docuiſſe. Certè enim conſtat, ab iis qui interrogabant

O ij

fuiſſe conſultum, non ut virum doctum, ſed ut eum qui Apoſtolicæ cathedræ præſideret. Quo caſu reſpondiſſe pro privato Doctore manifeſto ludibrio, nihil aliud erat, quàm Apoſtolico officio defuiſſe.

Neque pluris valet quod jactant, reſponſa iſta eſſe particularia, ad homines ſcilicet, vel ad Eccleſias ſingulares, non ea quæ univerſam ſpectent Eccleſiam. Etenim ad officium confirmandi fratres procul dubio pertinebat, ut Romani Pontifices, non tantùm ad ea reſponderent quæ univerſam Eccleſiam, ſed etiam ad ea quæ ſpectarent ſingulares Eccleſias; imò etiam ad ea quæ privatos homines, de ſalutis negotio conſulentes eum, quem propoſuit Deus, non tantùm omnibus, ſed etiam ſingulis.

Ea tamen omittamus: veniamus ad id in quo vim collocant: nempè id fieri non poſſe, ut Romanus Pontifex declarandæ fidei officio deſit, cùm res in eo vertatur cardine, ut toti Eccleſiæ proponenda ſit fides. Ad id ergò redigis illud, *confirma fratres tuos.* At quanquam erat præſtabilius hunc locum ſemel omittere, quàm ei tot alienas neque à Chriſto judicatas inſarcire ſententias, accipio conditionem, & contendo rem ipſam, ex iis quæ conceſſa ſunt, jam eſſe confectam. Caſum enim ponamus hunc: quæſtio de fide inſtituitur, ad eam definiendam Concilium generale convenit. Quid hîc Turrecremata, quid Jacobatius, aliique Pontificiæ autoritatis vehementiſſimi defenſores dixerint, recordemur. Id ſcilicet, tùm fieri poſſe ut Papa à Concilio diſſentiat, & quidem ad finem uſque, & invito eo Concilium definiat, & Pontificis judicium ſententiamque ſpernat, & valeat Concilii decretum, & ab ipſo Concilio Pontifex deponatur. An fortè tum vacat officium confirmans fratres? Abſit; ſed Pontifex in ipſo definiendo fidei cardine, ſuo officio planiſſimè defuerit.

An fortè dices, non eſſe tunc neceſſarium Papæ officium, cùm Concilium adſit, à quo ſuppleri poſſit? Quamquam illud vanum eſt, nec licet Chriſti verba urgere, aut omittere ad arbitrium, admittamus tamen. Hîc in promptu mihi eſt reſpondere illud, non quidem ſemper adeſſe Concilium, ſed ſemper adeſſe Eccleſiam, ſemper Spiritum Sanctum, qui quocumque ritu prolatam à Papâ ſententiam, ſi ea quidem falſa ſit, prævalere vetet.

At inſtant, & id validiſſimum putant, obedire oportere decernenti Pontifici, cùm non adſit Concilium, quo ejus ſententia diſſolvatur; adeòque ſi tunc erraret Pontifex, tota cogeretur (id quidem mirum) Eccleſia in errorem. Jam ergò ſit ut vis: ſit firmum fixumque, ut nullo caſu liceat Pontificia juſſa detrectare. At non id ipſe dicebas, cùm alia tractaremus. Obedire certè Romano Pontifici dicebas neceſſarium, cum hâc exceptione, niſi contra divina præcepta, contra Canones ſummè neceſſarios, contra publicam Eccleſiæ tranquillitatem aliquid edixerit. At quantò æquior erit excuſatio, ſi contra ipſam fidem? At enim id poſſibile non eſt: aſſertionem tuam audio, probationem requiro, volvis nos in circulum, uno verbo principium petis: Papæ obediendum eſt in fidei negotio, quia eſt infallibilis: infallibilis eſt, quia obediendum ei eſt in fidei negotio. Nos clarè decreta ejus de fide eandem ac reliqua habere exceptionem, nempè hanc, niſi quid contra Dei leges ac Traditionem edixerit, ſin tale quid edixerit, eatenùs obediendum, ut ne ſcandala fiant, ut Concilii judicium mo-

deſtè expectetur, efficaciterque requiratur ; non ſanè ut pro certis fixiſque, incerta ac ſuſpenſa habeantur.

Id alio quoque modo confici poteſt. Quæro Pontifex hæreticus & profeſſus hæreſim, ac ſic ipſo jure, ut paſſim aiunt, depoſitus, eone privilegio gaudet, ut non poſſit eam quam profitetur hæreſim decreto facto ſtatuere ? Si reſpondes non poſſe ; ingens privilegium tu mihi narras Pontificis ipſo jure dejecti. Quòd ſi poſſe reſponderis, eò quòd Pontificis jam hæreſim profeſſi ſententia nulla ſit, utpotè ab eo profecta qui ſit jure quidem, etſi nondùm effectu depoſitus, tum ego reſpondebo, ſi hæreſim ipſo ſtatim decreto prodat, non eò magis tale Decretum valiturum fore ; imò quæcumque ejuſmodi ſunt, quocumque tempore, modoque prolata, ſtatim vacuâ autoritate eſſe, ac ne ad cathedram quidem pertinere ; nedùm ab Epiſcopis promulgentur, aut illis ea, quæ ex fide eſt, obedientia præbeatur.

Ergò, inquis, non Concilium tantùm, ſed ſingulos Epiſcopos Papæ judices facis. Egone ? Haud equidem magis ac tu, cùm Pontifici, canones ſolventi, ſimoniam exercenti, contra Dei juſſa præcipienti, in neceſſariâ causâ, quandocumque occurrerit, Concilium neganti, ac ſibi repugnantes ſine diſcrimine excommunicanti parendum eſſe negas : ſuſpendi enim rem eo caſu, ex certâ & neceſſariâ causâ, non autem Pontificem ſine Concilio Œcumenico judicari, tecum certè dicimus. At interim, inquies, qui diſſenſerit pelletur pro hæretico : at ille qui in aliis à te comprobatis caſibus non obedierit, pelletur pro contumace & rebelli. Rectène an ſecùs, quæſtio erit, eaque, ſi tanta res ſit, à totâ Eccleſiâ judicanda. At fides, inquies, ſubortâ quæſtione, non poteſt eſſe in ſuſpenſo. Quaſi verò, te fatente, in ſuſpenſo non ſit aliquatenùs, antequàm ab ipſo Papâ ſententia proferatur.

Quid hìc ſequi debes ? Nempe id quod Auguſtinus habet in quæſtione de hæreticis rebaptizandis : vetuſtæ conſuetudinis robore ac Traditione teneri ac ſuſtentari Eccleſiam, quoad, expenſâ ſententiâ, quæſtio finiatur. Rectum id & probum. Sed nos quoque eo utamur. Certè nihil omninò objicere potes, quod non in te ſtatim invicto robore refundamus & retorqueamus. Quæ mihi cogitanti atque animo, ut par eſt, ſæpè revolventi, unus ſemper viſus eſt Albertus Pighius, ut falſa & abſurda, ita conſentanea & apta dixiſſe. Poſteàquam enim ſemel ſtatuit illud, *ne deficiat fides tua*, & de verâ fide, quam non modò profitemur ; ſed etiam habemus intùs, & de omnibus ac ſingulis Petri ſucceſſoribus eſſe dictum ; conſequenter ſibi dicendum eſſe vidit, eorum neminem hæreticum unquam eſſe potuiſſe aut deinceps eſſe poſſe. Et ille quidem caput, *ſi Papa*, primùm haud multi facit, à privato autore Sancto Bonifacio deprômptum : tum eam capitis partem, quâ dicitur non eſſe Papam judicandum, *niſi eſſet à fide devius*, conditionalem eſſe ait, quâ Bonifacius ſignificet, *non ſe credere quod ita eſſe poſſit ; ſed ſi fortè eſſet*. Quo reſponſo miros triumphos agit, & ineluctabilem aliis Pontificiæ ſuperioritatis aſſertoribus difficultatem unum evaſiſſe ſe gloriatur, uti jam vidimus. Neque enim eludi poſſe Concilii ſuperioritatem in judicando Pontifice, niſi ſemel poſito caſum hæreſis in ipſum

Pigh. lib. vj. cap. xiv. xvj.

non poſſe cadere, eumque hæreticum, quin etiam nec mente captum eſſe non poſſe; ut profectò mirum ſit, cur non eodem impetu impeccabilem fecerit, unoque reſponſo omnia incommoda propulſaverit. Hæc ille omnium primus, & contra omnium mentem, ut ipſe profitetur: *Non ſum enim neſcius*, inquit, *in ipſo ſtatim limine exclamaturos quoſdam per ſe malè affectos hierarchiæ Eccleſiaſticæ, adulari hìc nos Romanis Pontificibus, & ex hominibus Deos facere, qui negamus eos poſſe fieri hæreticos, quod concedit* Diſt. xl. *Schola Canoniſtarum univerſa, ex capite*, Si Papa: *quod & Theologi omnes quicumque hac de re prodiderunt & ſcripſerunt aliquid.* En quæ ſtatim proferant talium aſſertores, *per ſe malè affectos hierarchiæ*, qui hæc adulatoria magis quàm vera ſuſpicentur. Eam verò ſententiam Bellarminus & Suarez probabilitatis ac pietatis nomine amplectuntur, adeò probabilitati ac pietati parum officere putant, ab omnibus quotquot ſunt Canoniſtis & Theologis diſſenſiſſe.

Melch. Can. lib. vj. cap. xxiij. Cæteri verò infallibilitatis Pontificiæ defenſores paſſim cum Melchiore Cano, Alberti Pighii *novam opinionem aſpernantur*, & caput, *Si Papa*, aliosque ejuſdem ſenſûs nativâ ac propriâ ſignificatione & omnium ſcriptorum conſenſione confirmant; qui tamen cùm à Pighio diſcedunt, ſua labefactant. Maximo enim argumento eſt eos omnes à verâ Chriſti ſententiâ aberraſſe, cùm eum ipſum contemptum & ſolitarium relinquant, qui omnium congruentiſſima atque aptiſſima in medium attulerit.

Urgebit enim ille & à Chriſto fidem ipſam, non fidei profeſſionem tantùm eſſe promiſſam; &, *confirma fratres tuos* dictum latiſſimè de toto Pontificali munere, circa quæſtiones fidei exequendo, non de eo tantùm quo toti Eccleſiæ aliquid proponatur; ac, ſi vel in uno vacillet promiſſa fides, in toto vacillare, & ſemel admiſsâ interpretatione arbitrariâ, vim omnem hujus textus ſolutam, atque aliis patere januam quâ ſua quoque introducant.

Hìc, ſi ratione victi, ad Conciliorum, Patrum, ipſorumque Pontificum Traditionem ſe conferant, id quidem facere & nobis geſtit animus; ſed cohibendus eſt impetus, nec placet alteri loco ponere, quæ ſuo reſervantur. Satis erit ex iis quæ ipſi adverſarii conceſſerunt, atque omninò ex ipſo quæſtionis ſtatu, oſtendiſſe, nihil nos premi locis Evangelicis quos urgebant, iiſque rationibus quas invictas putabant: quin, noſtram doctrinam, undecumque aggrediantur, in tuto eſſe poſitam, atque adverſarios ad vana & ludicra referentes magnum fidei myſterium, omninò fruſtrà eſſe, neque Duv. part. iv. q. vij. viij. immeritò dixiſſe Duvallium, nullos eſſe Scripturæ locos, nulla Eccleſiæ decreta, quibus Pontificia, ſive ſuperioritas, ſive infallibilitas demonſtretur.

CAPUT XI.

Ex his conſequi Romanos Pontifices in hac quæſtione non ſe commoturos, cujus rei multa ſunt argumenta: primum, ex Declarationibus Sacræ Facultatis anno 1663. toto Regno promulgatis, ipſis Pontificibus nihil conquerentibus.

QUÆ cùm ita ſint, Romani Pontifices ad tam exilia redigi fidei quæſtionem haud ſeſe omnino commoveri ſinent; fremant multi licet, impetu magis, ut vidimus, quam ratione incitati, in Articulos Gallicanos, ut Sedis Apoſtolicæ cenſuram provocent. Non illâ à priſcâ gravitate diſcedet, aut innocuam ſententiam, poſt tot ſæcula condemnabit. Cujus quidem rei duo hîc argumenta proferemus. Ac primùm. Plus viginti anni ſunt ex quo editæ fuêre *declarationes Facultatis Pariſienſis, facta apud Regem ſuper quibuſdam propoſitionibus, quas nonnulli voluerunt adſcribere eidem Facultati, die 8ª. Maii 1663.* Vid. ap. D'Argentr.

1°. *Non eſſe doctrinam Facultatis, quòd Summus Pontifex aliquam in temporalia Regis Chriſtianiſſimi autoritatem habeat: imò Facultatem ſemper obſtitiſſe, etiam iis, qui indirectam tantummodo eſſe illam autoritatem voluerunt.*

2°. *Eſſe doctrinam Facultatis ejuſdem, quòd Rex Chriſtianiſſimus nullum omninò agnoſcit, nec habet in temporalibus ſuperiorem, prater Deum; eamque ſuam eſſe antiquam doctrinam, à quâ nunquam receſſura eſt.*

3°. *Doctrinam Facultatis eſſe, quòd ſubditi fidem & obedientiam Regi Chriſtianiſſimo ita debent, ut ab iis nullo prætextu diſpenſari poſſint.*

4°. *Doctrinam Facultatis eſſe, non probare, nec unquam probaſſe propoſitiones ullas Regis Chriſtianiſſimi autoritati, aut germanis Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus, & receptis in Regno Canonibus contrarias: verbi gratia; quòd Summus Pontifex poſſit deponere Epiſcopos, adversùs eoſdem Canones.*

5°. *Doctrinam Facultatis non eſſe quòd Summus Pontifex ſit ſuprà Concilium Œcumenicum.*

6°. *Non eſſe doctrinam vel dogma Facultatis, quòd Summus Pontifex, nullo accedente Eccleſiæ conſenſu ſit infallibilis.*

Hi ſex articuli continebant ea, quæ *Regi Chriſtianiſſimo declaranda erant, ex parte Facultatis per os illuſtriſſimi Domini Archiepiſcopi Pariſienſis deſignati, cum ampliſſimo comitatu Magiſtrorum ejuſdem.*

Quæ cùm à deputatis, *juxta decretum pridiè in Congregatione generali factum, deliberata eſſent, eàdem die 8. menſis, illuſtriſſimus Pariſienſis Archiepiſcopus deſignatus Harduinus de Pereſixe, eaſdem declarationes pronuntiavit apud Chriſtianiſſimum Regem noſtrum Ludovicum XIV. cùm ſi cum adeſſent quàmplurimi Sacræ Facultatis Theologiæ Doctores, ſecundùm quod ſtatutum fuerat in Conventu ejuſdem Facultatis.*

Hæ declarationes Sacræ Facultatis, re ac ſententiâ planè conveniunt cum Declaratione Cleri Gallicani. Et quidem quod attinet ad Regiam poteſta-

Digitized by Google

tem, ab omni depoſitionis metu abſolvendam, nulla eſt difficultas, neque verò obſtat quòd duæ poſtremæ declarationes in negativam formam conſcriptæ fuerint: *Non eſt doctrina Facultatis quòd Summus Pontifex ſit ſupra Concilium*, aut, *ſit infallibilis, nullo accedente Eccleſiæ conſenſu.* Hâc enim negativâ formâ Sacra Facultas ſufficienter declarabat, quàm graviter ferret has propoſitiones adſcribi ſibi, quemadmodùm ipſe titulus à nobis relatus præferebat. Et quidem adeò graviter tulit, ut id ipſi Regi per tantum Archiepiſcopum, ejus Præceptorem, Facultatis Doctorem, ac Sorbonæ Proviſorem, magno cum comitatu publicè declararet.

Neque verò ita mentem declaravit ſuam, ut utramque quæſtionis partem indifferentem haberet; quod ut fieret ita pronuntiandum eſſet: *Non eſſe doctrinam Facultatis Pontificem ſuperiorem eſſe:* neque item *ejus doctrinam eſſe, non eſſe ſuperiorem;* ſed unam duntaxat partem averſata Facultas, nempè quod Pontifex ſuperior eſſet, ſignificavit ſe maximè metuiſſe ne alteri parti faviſſe videretur. Idem de infallibilitate dicendum eſt.

Quis autem ferat tam gravem Magiſtrorum Theologiæ cœtum, ac tam celebrem Facultatem tanto ſtudio amoliri à ſe, non dicam quæ fide certa ſint, aut cum fide conjuncta, aut quocumque modo, neceſſariò propugnanda; verùm etiam ea quæ uſquequaque tuta & innocua eſſent? Fac enim Facultatem declarare ſic: *Non eſt doctrina Facultatis Eccleſiam eſſe infallibilem;* impium erit & hæreticum, cùm id averſetur, quod fide certum eſt. Fac autem declarare ſic, exempli gratiâ: *Non eſt doctrina Facultatis gratiam per ſe efficacem ſtare cum libero arbitrio, veràque & activâ indifferentiâ:* abſurdum erit tanto ſtudio avertere à ſe, quod ſit uſquequaque tutum & innocuum.

Quare quocumque ſenſu Sacræ Facultatis declarationes accipias, certum omninò erit eam propulſare à ſe aliquid voluiſſe, quod ſibi vitio dari intelligeret & indecorum ſibi eſſe arbitraretur. Certè, quod nemo negare poſſit, id pro explorato habebat, non eſſe à Catholicis neceſſariò propugnanda quæ à ſe amoveret; adeòque ſaltem doctrinam quæ Pontificiam ſuperioritatem, ac infallibilitatem negaret, ab omni cenſurâ eſſe liberam, quod ad hanc quæſtionem ſufficit.

Imò verò id ſufficit ut pro certo aſſeratur, quòd nemo ſanus, rebus ut ſunt conſtitutis, inficiari poſſit; Pontificium judicium in rebus fidei non poſſe abſolutè eſſe ſupremum, cùm dubia infallibilitas id habere non poſſit. Quin etiam quid ſit dubia infallibilitas, ne quidem intelligi poteſt. Quo enim pertinet infallibilem eſſe, qui non certò infallibilis agnoſcatur? Nam Chriſtus tale munus in Eccleſiâ ſuâ ordinarium nemini conceſſerit, niſi Eccleſiæ profuturum; atqui profuturum non eſt, quod non ipſi Eccleſiæ reveletur, vel non ita reveletur ut à Conciliis atque à Pontificibus, motâ ſaltem quæſtione, agnoſci ac definiri queat. Quòd enim non fuerit ita revelatum, involutum potiùs quàm revelatum dixerim. Liceat ergò dicere reputari à Facultate ut nullum, quod ab eâdem ſaltem ut dubium aſſeratur. Quæ cùm vera omninò ſint, tum illud profectò certiſſimum, Articulos Facultatis, uti nos diximus, cum Cleri Gallicani Articulis re ac ſententiâ convenire; quanquam Epiſcopi in tantùm congregati cœtum, tantoque ſuccincti Preſbyterio, ſui

ſui officii eſſe duxerint, ut mentem rotundiùs ac ſimpliciùs promerent.

Atque ea doctrina erat, quam perferri Facultas ſuo nomine vellet ad Chriſtianiſſimum Regem, ab eo Archiepiſcopo, quo Præceptore, religionis prima elementa hauſerat : ut eò magis hæreret memoriæ, quò ſplendidiùs, tanti quoque Præſulis ac regiæ urbis futuri Pontificis interventu, relata, atque autoritate confirmata erant.

Nemo verò neſcit illuſtriſſimum Archiepiſcopum Sedis Apoſtolicæ ſtudioſiſſimum fuiſſe, ut profectò nihil unquam afferre vellet tanto diſcipulo, quod à Sedis Apoſtolicæ majeſtate ac verâ pietate abhorreret.

Eæ declarationes ſunt poſteà ad Parlamentum perlatæ à Decano & Syndico, aliiſque Doctoribus noſtræ Facultatis in eam rem accerſitis, ſummoque omnium plauſu acceptæ, Curiæ quoque actis inſertæ ſunt, atque ad omnia deindè tribunalia tranſmiſſæ, vetitumque, ne quid contrarium doceretur. Quod Senatuſconſultum 30. Maii 1663. graviſſimâ autoritate perſcriptum eſt.

Denique declarationes eædem à Chriſtianiſſimo Rege ad omnia Parlamenta miſſæ, edicto edito 4. Auguſti 1663. vetitumque item, ne quid contrarium doceretur gravi interminatione, eâque formulâ, quâ Regia autoritas maximè explicetur.

Quæ tam ſolenni ritu toto Regno pervulgata ac promulgata, neque Alexander VII. tùm in Cathedrâ Petri ſedens, neque ſecuti Summi Pontifices unquam improbârunt, aut eâ de re queſti ſunt, cùm idem Alexander VII. cenſuras Facultatis aliquas conſecutas, dato diplomate, improbârit. Illud quidem diploma ejuſmodi eſt, ut formâ in Regno receptâ & conſuetâ neque in Galliam tranſmiſſum, neque omnino ſit cognitum, quod quidem per ſeſe eſt maximum ; ſed illud multò majus ac certius, quòd Sacræ Facultatis declarationes ſolenniſſimo ritu promulgatas, Romani nullo decreto læſas, ſed prorsùs intactas eſſe voluerint : quo argumento certi ſumus, à Sede Apoſtolicâ doctrinam noſtram haberi ſaltem, ut eam quæ nullâ cenſurâ notari ac prohiberi poſſit.

CAPUT XII.

EXPOSITIO DOCTRINÆ CATHOLICÆ *Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Domini* MELDENSIS *Epiſcopi in medium adducitur : duo* INNOCENTII XI. *Brevia ad eam approbandam : his conſentiens* PERRONII *Cardinalis locus.*

IDEM comprobamus altero argumento, & Innocentii XI. hodie ſedentis graviſſimâ autoritate. Jam non modò toti Regno, ſed toti Orbi Chriſtiano notus eſt libellus Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Domini Meldenſis Epiſcopi, Sereniſſimi Delphini Præceptoris, cui titulus : *Expoſitio Doctrinæ Catholicæ* anno 1671. Gallicè editus, non modo in Latinam linguam, verùm etiam in Germanicam, Anglicanam, Hibernicam, Belgicam denique ac Italicam verſus, quæ Italica verſio Romæ eſt edita anno 1678. typis Con-

gregationis de propagandâ fide, ejuſque Congregationis Cardinalibus ſummâ cum operis commendatione inſcriptus: item cum approbatione ſummorum virorum Michaëlis Angeli Riccii, & Laurentii Brancati de Laureâ, poſteà Eccleſiæ Romanæ Cardinalium ac Stephani Gradi Abbatis, viri doctiſſimi ac facundiſſimi, Bibliothecæ Vaticanæ præfecti: item cum approbatione & permiſſione Raymundi Capiſucchii, tunc ſacri Palatii Magiſtri, nunc Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ampliſſimi Cardinalis, qui omnes, cùm in Congregatione ſancti Officii, ſive generalis Inquiſitionis, præcipuis muneribus fungerentur, hujus libri doctrinam miris laudibus extulerunt. Anteceſſerat per literas, iiſdem cum laudibus, approbatio ipſius Cardinalis Bona, quem nominaſſe, laudaſſe eſt, Sigiſmundi Chigii item Cardinalis atque Hyacinthi Libelli, tum Sacri Palatii Magiſtri, ac poſteà Archiepiſcopi Avenionenſis, cujus memoria in benedictione eſt, virorum ornatiſſimorum approbatio. Quas approbationes videre eſt in eâ editione libelli, quæ anno 1679. præfixâ autoris admonitione, adornata eſt. Sed omnem commendationem exſuperat Breve Apoſtolicum Innocentii XI. ad eundem Epiſcopum in hæc verba ſcriptum, quod in eâdem editione viſitur: *Venerabilis frater,*

Vid. ant. lib. expoſ. *ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Libellus de Catholicâ fidei expoſitione, à fraternitate tuâ compoſitus, nobiſque oblatus, eâ doctrinâ eâque methodo ac prudentiâ ſcriptus eſt, ut perſpicuâ brevitate legentes doceat, & extorquere poſſit etiam ab invitis Catholicæ veritatis confeſſionem. Itaque non ſolùm à nobis commendari, ſed ab omnibus legi atque in pretio haberi meretur. Ex eo ſanè non mediocres in orthodoxæ fidei propagationem, quæ nos præcipuè cura intentos ac ſollicitos habet, utilitates redundaturas, Deo bene juvante, confidimus; ac vetus interim noſtra de tuâ virtute ac pietate opinio comprobatur*, &c. Quæ nemo pius bonuſque ſine ſummâ animi voluptate legerit; adeò Apoſtolicam pariter gravitatem ac pietatem ſpirant. Datum 4. Janu. 1679.

Cùm autem utiliſſimi libelli autor articulos fidei, pro inſtituto ſecreviſſet ab eâ doctrinâ, quam vel omnino falſam, vel non eâdem fide certam, hæretici Eccleſiæ Catholicæ tanquam ejus dogma neceſſarium imputarent, devenit ad eum locum, quo de ſede Apoſtolicâ vera Eccleſiæ fides exponenda eſſet. Eam autem ita expoſuit, ut hæc ſtabiliret tantùm: nempe,

Exp. art. xxj. *Eccleſiam unitate nixam, tuendæ ac firmandæ unitati Primatum S. Petri à Chriſto inſtitutum, ſedemque Apoſtolicam hujus unitatis centrum ac radicem eſſe, ac propterea Petri ſucceſſoribus deberi obedientiam eam, quam Concilia ac Patres ſemper agnoverint.*

Hæc erant quæ certâ fide ſtabilita eſſe vellet; hoc eſt, ea tantùm in quæ omnes Catholici conſentirent. Quibus explicatis D. Meldenſis etiam hoc

Ibid. addidit: *Quod attinet ad ea de quibus in ſcholis variæ ſunt ac diſcrepantes ſententiæ, etſi Miniſtri ea Catholicæ Eccleſiæ imputare ſolent, ut Pontificiæ poteſtati invidiam conflent, nihil attinet hîc commemorari, cùm de fide Catholicâ non ſint. Sufficit agnoſcere Caput à Deo inſtitutum, ad gregem univerſum in viâ Domini gubernandum.*

Vides quid ſufficere D. Meldenſis dixerit, quid deinde Romani Doctores, atque etiam Cardinales, & ipſe etiam ſummus Pontifex approbarit: nempe, id ſufficere de quo omnes conſentiant; alia, de quibus in ſcholis diſputatur, ſive ſuperioritatem, ſive infallibilitatem ſpectent, ſive illam

directam vel indirectam in temporalibus poteſtatem, non eſſe neceſſaria; atque id Nationes omnes Chriſtianæ, dum huic libro applaudunt, & ipſe Innocentius XI. confitetur.

Nec mirum ita eſſe quæſtionem à doctiſſimo Antiſtite conſtitutam, aut his comprehenſam finibus ab omnibus Catholicis, ipſoque adeò ſummo Pontifice comprobatam; cùm pridem Pius IV. ac Tridentina Synodus, & ante, Florentina & Eugenius IV. aliique Pontifices, in eo voluerint fidem collocatam, de quo omnes convenirent.

Quare qui Controverſias optimè tradiderunt, iiſdem finibus quæſtionem circumſcriptam volunt. Notum illud doctiſſimi Cardinalis Perronii in epiſtolâ ad Caſaubonum, Apologiæ præfixâ: *Eccleſiam Romanam radicem Epiſcopalis unitatis & Eccleſiaſticæ communionis eſſe.... eique ab omni antiquitate delatum eſſe Primatum, & præfecturam earum rerum quæ ad religionem & Eccleſiam pertinerent, idque unum eſſe quod Eccleſia poſtulet ab iis, qui ejus communionem amplectantur: quâ tesserâ ſecernat ſocietatem ſuam à Græcis eorumque aſſeclis, qui ſe à viſibili ac miniſteriali Eccleſiæ Capite ab aliquot ſæculis ſegregârunt.* Duperr. repl. &c. ep. a Casaub.

Ex his doctiſſimi Cardinalis verbis diſcimus id quidem ab omnibus agnoſcendum eſſe, quo Eccleſia ab hæreticis ſecernatur, non autem id quo Scholæ Doctores à ſe mutuò differant. Atque id vir maximus luculentiùs Ib. lib. iv. poſteà exponit his verbis: *Quæſtio de autoritate Papæ inter Catholicos agitata ſive in ſpiritualibus, reſpectu Conciliorum Œcumenicorum, ſive in temporalibus, reſpectu juriſdictionum ſæcularium, quatenus ſaluti animarum obſunt, non eſt quæſtio ejuſmodi, quæ res complectatur ab alterutrâ parte inter articulos fidei recenſitas, aut quæ ab iis exigantur qui ad Eccleſiam redeunt; ita ut alii alios pro hæreticis habeant, aut à ſe mutuo quoad communionis vinculum ſeparentur. Quare ea omnia communioni Eccleſiaſticæ ſarciendæ impedimento eſſe non poſſunt; cùm hujus conditionis ſint, ut quamcumque partem ſereniſſimus Rex amplectatur, haud eò ſecius ab utrâque parte jus & nomen Catholici obtineat.* pag. 745. Quare ex doctiſſimi Cardinalis verbis, erroris, hæreſeos atque omninò anathematis & excommunicationis metus, quocumque prætextu, procul abeſt ab iis opinionibus; reique eſſent Eccleſiæ violatæ pacis, qui eas ſub excommunicationis metu prohibendas putarent.

Quæ cùm animadvertiſſet D. Meldenſis Epiſcopus, eas opiniones, & omnibus notas, atque à præſtantiſſimis Controverſiarum autoribus deſignatas, ad Catholicam fidem pertinere meritò negat; quod iterùm atque iterùm inculcandum putavit in eâ monitione, quam ſuprà memoravimus poſt Innocentii XI. approbationem ſuæ Expoſitioni eſſe præfixam. Sic autem in eâ Expoſ. legitur: *Neque miretur quis, tam facilè approbatam Meldenſis Epiſcopi Expo-* avert. edit. *ſitionem eam, quæ autoritatem ſedi Apoſtolicæ divinâ inſtitutione conceſſam, iis* 1679. *in rebus collocaret, de quibus ſcholæ Catholicæ omnes conſentirent. Nihil enim eget Cathedra Petri concertationibus noſtris; quodque in eâ Catholici omnes unanimi conſenſione venerantur, planè ſufficit ad eam tuendam poteſtatem, quam ſedes Apoſtolica ad ædificationem, non autem ad deſtructionem accepit.* Vides iterùm atque iterùm quid ſufficere edoceat. At hanc monitionem, uti diximus, Expoſitioni præfixam, cùm idem Epiſcopus Innocentio XI. obtuliſſet, hoc tulit reſponſum: *Venerabilis frater, ſalutem & Apoſtolicam bene-*

Vid. ant. expoſ. *dictionem. Accepimus libellum de Catholicâ fidei expoſitione, quem, piâ, eleganti, ſapientique ad hæreticos in viam ſalutis reducendos, oratione auctum, reddi nobis curavit fraternitas tua, & quidem lubenti animo confirmamus uberes laudes quas tibi de præclaro opere meritò tribuimus, & ſuſceptas ſpes copioſi fructus exinde in Eccleſiam profecturi &c. Datum Romæ 12. Jul. 1679.*

Quæ cùm ſacro cœtui D. Meldenſis Epiſcopus rogatus legeret, pietatem incomparabilem, charitatem ac prudentiam ſingularem Sancti Pontificis miris laudibus commendabat, quod, quantùm in ipſo eſſet, omnes difficultates remotas eſſe vellet, quibus oves perditas laborare, atque ex grege ſuo aberrare intelligeret.

Nempè cùm alia multa vera & utilia Summus Pontifex iterùm atque iterùm approbabat, tum illud imprimis, Sedis Apoſtolicæ majeſtatem in his rebus eſſe poſitam, de quibus Catholici conſentirent; idque ad ejus Sedis ſanciendam poteſtatem ſufficere teſtatus, ex *eâ Expoſitione* uberes fructus expectabat.

Neque falſus animo eſt: nam innumerabiles hæretici hâc Expoſitione, ſeu potiùs ſancti Pontificis autoritate victi, ad unitatem redierunt, & redire porrò pergunt: adeò neceſſarium erat cùm in omnibus articulis, tum in hunc maximè, quem hæretici omnium invidioſiſſimè proponebant, id clarè doceri, quod Eccleſia Catholica ut neceſſarium pariter, ac ſufficiens poſtularet. Hoc enim facto, Catholicam doctrinam ex omni parte ſplendentem, nullo faſtu turgidam, ubique moderatam, atque inter prærupta & extrema tutò incedentem, agnitam dilexerunt eique adhæſerunt.

Jam ſi reſcinderentur ea, & alia requirerentur, quàm quæ ſummi Pontifices, & maximè Pius IV. & ipſe Innocentius XI. poſtulavit, quid aliud eveniret, quàm ut tot hominum millia deceptos ſe eſſe ab Eccleſiâ Catholicâ quererentur, atque eorum, quod abſit, vacillaret fides; cæterorum verò odia concitarentur ea, quæ cùm nullâ reſponſione lenire poſſemus, infelices animæ perderentur, & Sedis Apoſtolicæ, quam firmam & inconcuſſam eſſe oportet, labaſceret autoritas; Sediſque ejuſdem majeſtate indignum videretur, negare fidem in eo eſſe reponendam, in quo Catholici omnes uno ore conſenſerunt?

CAPUT XIII.

Exploſâ hæreſeos, erroris, ac ſchiſmatis notâ, aliæ notæ excutiuntur: articulos Gallicanos neque eſſe temerarios, neque ſcandaloſos, neque piarum aurium offenſivos: vera pietas cum veritate & Traditione conjuncta: Cenſuræ vagæ & inconditæ: ſancti Ambroſii locus: Prima Pars concluditur.

EXPLOSIS hæreſeos, erroris ac ſchiſmatis, quas quidam inuſtas nobis volunt, notis, ſupervacaneum videri poſſet de aliis notis dicere; cùm facilè intelligatur ex dictis, Cleri Gallicani Declarationem tantâ autoritate nixam, nihil immodeſtè aut contumelioſè aſſerentem, nihil novi Chriſtianis

auribus afferentem, neque temerariam, neque ſcandaloſam, neque piarum aurium offenſivam eſſe. Ne tamen aliquid omittere videamur, has quoque perpendamus notas.

Non deerunt fortè rerum Eccleſiaſticarum imperiti, qui Patres Gallicanos eo nomine temeritatis accuſent, quòd de primæ Sedis autoritate, & quidem nullâ neceſſitate, ſtatuere ac judicare videantur.

At illi, ſi qui ſunt, Theologiam ne primo quidem, ut aiunt, limine ſalutârunt. Solet enim Theologia de Deo, diviniſque perſonis, atque aliis fidei Chriſtianæ myſteriis quæ tradita ſunt, dicere ſummâ cum reverentiâ Divini Numinis. Eodem planè ritu de Sede Apoſtolicâ tractat, neque ullam ſibi vindicat in ejus jura autoritatem, cùm ea, quæ de ipſâ ſint tradita exequitur & exponit. Ita Clerus Gallicanus magnum unitatis, paciſque myſterium in Sede Apoſtolicâ collocatum, cum omnibus Catholicis impensè veneratur: quâ in re à Chriſto conſtituta ſit ejus autoritas, ne aliena, ne prava, ne invidioſa affingantur, ſummâ cum reverentiâ ex Patrum Traditione declarat.

Temerarium paſſim Theologi definiunt, quod novè, inſolenter & audaciter nullâ Doctorum autoritate dicitur; quæ multùm à noſtris abeſſe ipſi adverſarii confitentur, cùm graviſſimos noſtræ ſententiæ defenſores nominent. At verò quantò magis ab omni temeritatis crimine noſtros articulos eximemus, cùm probationibus expeditis Conciliorum atque Pontificum decretis niti oſtendemus? *Eſt & ea*, inquit Canus, *temeraria propoſitio, quæ in doctrinâ fidei, cum celebris Univerſitatis communi decreto ac definitione pugnat. Quanquam enim circunferuntur articuli Pariſienſes, qui non ſunt fidei articuli omnes, quoniam ne hanc quidem vel longiſſimè tangunt; ſed ejus Academiæ tamen de fide & religione fixa conſtantiaque decreta ſemper Chriſti Eccleſia ſuſpexit; qui verò contempſerunt, inaniaque & levia ac pro nihilo exiſtimaverunt, omnes ad unum periclitati ſunt.* Quâ regulâ non profectò nos, ſed ii ſunt temerarii vel maximè, qui nos Pariſienſis Academiæ defenſores exoſi, etiam temeritatis, quodque eſt gravius, erroris ac ſchiſmatis accuſant.

Melch. Can. lib. xij. cap. ij.

An forſitan temerè allata ſunt in medium, quæ tractari neceſſitas nulla cogebat? Verùm aliud eſt nova ſine neceſſitate quærere, aliud vetera & ab antiquis ſæpè tractata, atque ab ipſis Synodis Conſtantienſi & aliis, ſummâ neceſſitate quæſita & deciſa retinere. Cur autem ea repeterent Gallicani Patres, in præfatione Declarationis atque in epiſtolâ ad Epiſcopos ſcriptâ, cauſas idoneas protulerunt, quas æqua poſteritas probatura ſit, neque jam improbent ii, qui neceſſariam doctrinam omni arte opprimi atque oblitterari pridem ingemiſcebant.

Neque fas erat Cleri deputatis omittere ea, cùm illis mandatum eſſet Eccleſiæ Gallicanæ antiquas & canonicas libertates aſſerere, quarum fundamenta ac ſumma his articulis continentur.

Sane quâ modeſtiâ viros Eccleſiaſticos eſſe oportet, Lovanienſium quorumdam gravibus querelis ac Domini Strigonienſis cenſurâ moveremur, ſi afferremus nova. Cæterùm, cùm ea afferamus quæ ſaltem à trecentis annis toti Eccleſiæ nota, à Conciliis & Pontificibus, ut nos quidem credimus, approbata, ut autem etiam adverſarii confitentur, & res ipſa docet, ſine ullâ cenſurâ relicta ſunt; non nos profectò; ſed iniqui cenſores temeritatis incurrunt notam: quod quidem à cenſoribus noſtris conſideratum volumus.

Digitized by Google

Sanè id advertant quod dicimus: non enim dicimus non poſſe univerſim reprobari, niſi ea quæ Eccleſia expreſsè condemnavit; ſed, cùm rebus penſatis, ſæpè & conſultò noluit aliquid condemnare, nemo jam niſi temerè condemnare poteſt. Eccleſia enim perſpexit non eſſe condemnationi locum.

Quæ ratio oſtendit procul abeſſe à nobis ſcandali aut offenſæ pietatis ſuſpicionem. Quod enim Eccleſia à tot ſæculis æquis auribus pacatoque animo audiat, id repentè ſcandalo aut offenſioni vertere, nihil aliud eſt, quàm commovere turbas, & perturbare pacem Eccleſiaſticam.

De pietate quod objiciunt, placet audire Melchiorem Canum, cùm illud tractaret quod ſit piarum aurium offenſivum. Ibi verò demonſtrandum aggreditur, *Eccleſiam propoſitionum abſonarum conſonarumque judicium in vulgi auribus minimè collocâſſe.* Quo loco hæc habet: *Hic ſi abuſus reprehendas, qui in imaginibus & colendis & ornandis, in ſacellis, templis, Monaſteriis, ſepulchrorum monumentis, ſempiterniſque memoriis condendis invaluerunt plurimi, ſi affirmes in ejuſcemodi interdum, vel potiùs nimium ſæpè, plus vanitatem valere, quàm religionem, diabolum quam Chriſtum; hi fortaſſe dicent, te Lutheranis opinionibus occupatum, intolerabiles ſonos fundere; adeò in optima quaque vulgus inconditum, falſâ pietate, vanitatem, aut etiam ſuperſtitionem inducit.* Pergit: *Non eſt igitur habenda ratio vulgi promiſcuè imbecillis, perturbati, imprudentis; ſed prudentis, ſinceri, pii, incorrupti; nec Theologia modò requirenda eſt, ſed pietas & prudentia.* (Ibid.)

Neque nos fugit quanta ſæpe pars turbæ ſint, qui etiam ſe peritos ac Theologos videri volunt; atque ut cætera taceamus, quot videmus, qui Luthero & Calvino per nimia & extrema repugnare pium putant, à quorum ſententiâ nos alieniſſimos eſſe ultrò profitemur? Non enim ſi quid privati aliqui Doctores adversùs Lutheranos urgendum putârunt, id nos ſtatim ut fidei decretum amplecti oporteat; ſed nempe, ut dicebat olim ſanctus Cæleſtinus Papa: *Sufficere credimus quod Apoſtolicæ ſedis nos ſcripta docuerunt;* ſcilicet Pii IV. profeſſionem, quâ planè perfectèque hæretici condemnentur; atque id gravioribus Theologis ac doctoribus, Cardinali Perronio, eumque ſecuto Meldenſi Epiſcopo, ac tot Cardinalibus Romaniſque Prælatis, ipſique adeò Sancto Pontifici Innocentio XI. placuiſſe gaudemus in Domino, totique Eccleſiæ gratulamur. Ulteriora extorquere non ſuadet vera pietas. Ut enim nihil à fide demi, ita nihil addi fidei debet; reique animarum ſunt, qui plus ab hæreticis poſtulârint, quàm communi omnium fide requiratur. Neque minùs abſurdum eſt aliud à Catholicis Doctoribus extorquere velle, niſi fortè aliam fidem in Eccleſiâ docemus, aut tuemur in ſcholis, aliam contra hæreticos propugnamus.

Pietatis verò nomine ad aliud nos cogi, nec ipſa ſinat pietas. Vera enim pietas non cæco affectu, ſed Majorum autoritate ac Traditionis regulâ ducitur. Quæ ab his aberrant finibus, ſine more modoque creſcunt, veramque pietatem falſis & alienis, ex arbitrariâ pietate ſuperſtructis, obſcurant & offuſcant. Hæc arbitraria pietas multis perſuaſit ſancti Petri ſucceſſores, non tantùm ex officio ſanctos, ſed etiam vitâ neceſſariè pios eſſe; ut grave haberet bonus Otho Friſingenſis, vir alioqui doctus & diligens de Joanne etiam XII. dici: *Sic reprehenſibiliter eum vixiſſe & ſuper hoc ab Epiſcopis aliiſque ſubditis ſuis conventum fuiſſe; cui rei*, inquit, *durum videtur fidem* (Oth. Friſ. lib. vj. cap. xxiij.)

Digitized by Google

accommodare ; quia Romana Eccleſia hoc ſpeciale privilegium Sacerdotibus ſuis adſcribere ſolet , quòd meritis Petri ſupra firmam petram fundati , nulla eos vel porta Inferorum , vel turbo tempeſtatum ad exitialem ruinam involvat. Quæ ab Ennodio (*c*) Ticinenſi deprompta , ac pro tempore laudata , Gregorius VII. quantùm potuerat , confirmaverat, novo genere pietatis, quo vel negare manifeſta , vel infanda , non tantùm tacere , verùm etiam probare cogeremur.

Vid. tom. iv. Conc. Pag. 1340.

At , inquit Baronius in hunc Othonis locum , *non tanta nos vindicamus , ut eſſe non poſſit , quin fœdus turpiſque moribus irrepat vel irrumpat in ſedem illam ; fide autem impius nullo modo.* Quaſi magis illud ad pietatem pertineat , ut nullus fide impius Pontifex eſſe poſſit , aut tranſire cogamur ad illam ferè ab omnibus exploſam , & Canoniſtis omnibus, Theologis omnibus repugnantem Alberti Pighii ſententiam , nullum Pontificem hæreticum eſſe poſſe. Hæccine ergò eſt pietas, omnibus ac ſingulis Pontificibus, quaſi ſub Chriſti nomine (quis enim tanquam ex proprio nomine audeat) iſta polliceri, ut, ſi quid, occulto Dei judicio, vel tale contingit, vel aliquando contingat, tum labaſcere incipiat, vanâ ſcilicèt expectatione deluſa, infirmorum fides , ac ipſa quoque Chriſti promiſſa vacillare putet. Atque hanc pietatem Bellarmino quoque & Suari placuiſſe vidimus. Neque, iſta referentes , viros doctos ultrò laceſſimus , aut eorum pietati detractum volumus quidquam , quorum alioqui (Deus teſtis eſt) favemus laudibus. Id tantùm advertimus viris etiam maximis contigiſſe, ut vana ſaperent, quoties cæcis illis , quos pios vocare volunt , affectibus aliquid indulſerunt.

Bar. an. 863. tom. x. pag. 777.

Piget commemorare quot opinionum monſtra ejuſmodi pietas in Eccleſiam induxerit. Hinc enim etiam illud quo totus Orbis circumſonat : *Pontificem utriuſque poteſtatis apicem tenere , Regna ac diademata dare ac detrahere , Orbis Dominum etiam in temporalibus , ac Monarcham eſſe Chriſti Regis Vicarium , ſive Viceregem , in Regnis & Imperiis omnia poſſe ; neque tantùm indirectè , ſed directè ; falli Bellarminum indirectâ poteſtate contentum , neque poſtulantem ut ea tanquam de fide certa credantur ; hæc enim omnia de fide eſſe , & qui negent eſſe hæreticos ; neque propterea quidquam iniqui Regibus & Imperiis metuendum , cum is à quo pendent , neque errare , neque quidquam injuſti moliri poſſit.* Neque ſatisfiet nobis , ſi eum , qui recens hæc ſcripſerit , Marchionem , in rebus quidem Theologicis ineptum , imperitumque eſſe dicant. Ecce enim Nicolaus Dubois, Theologiæ Profeſſor primarius , nos ſeriò & graviter ad hujus viri tractationem remittit, eumque cum honore nominat. Idem D. Dubois ait non poſſe conſtare Romano Pontifici ſummam illam poteſtatem, à Florentinâ Synodo in decreto unionis attributam, niſi poteſtas etiam indirecta tribuatur : quin , illâ everſâ , eam partem decreti ſtare omninò non poſſe. Quare & D. Strigonienſis, illum Declarationis Gal-

Coroll. Antigr.

(c) *Ennodio.*] Is ipsâ experientiâ doctus vanas eſſe mundi hujus illecebras , relictâ ſeculari militiâ in ſacram adſcriptus eſt & inter Diaconos relatus. Ille eſt Ennodius , qui in celebri ſuâ apologiâ pro Symmacho docet : *Papam à nemine poſſe judicari : beatum Petrum. . . . perennem meritorum dotem cum hæreditariâ innocentiâ miſiſſe ad poſteros ſuos* (id eſt ſucceſſores :) denique eum *ſanctum eſſe , quem apex tantæ dignitatis attollit.* Huic Ennodio , qui deinceps Ticinenſis Epiſcopus fuit , Ultramontani plus obſequuntur quàm cuiquam ex ſanctis Patribus. Ejus opera Jacobus Sirmundus congeſſit & edidit. Vid. de Ennodio D. DE FLEURY. Lib. XXX. & ſeq.

licanæ Articulum, quo poteſtas indirecta rejicitur, cum reliquis articulis, ut æquè deteſtabilem, æquè ſchiſmaticum damnat.

Neque verò placet indirectæ poteſtatis nomine, ac mutato tantùm vocabulo res eadem, idem jugum imperiis impoſitum: neque probare poſſumus pietatem illam, quæ priſcis inaudita ſæculis, conciliandis Chriſtianis, ac propagando Evangelio, publicæ denique paci inimica, invidioſis æquè ac inanibus titulis Petri Cathedram oneret, eamque doctrinam reducere moliatur, quæ quoties exequenda prodiit, toties Orbem Chriſtianum infandis bellis & cædibus cruentavit.

Neque etiam placent, pietatis licèt nomine venditata, quæ paſſim apud Canoniſtas legimus: *Poſſe Pontificem omnia in Orbe terrarum: poſſe quæcumque Deus poſſit, excepto peccato; neminem ab eo rogare poſſe, quid ita facis? Legibus & ſtatutis omnibus & generalibus Conciliis poſſe eum contravenire legitimè;* & alia ejuſmodi, Pontificibus bonis modeſtiſque, æquè ac nobis exoſa. Hæc ipſi Canoniſtæ, puto, erubeſcant, niſi interpretatione molliantur. At pietas non eſt, inflare & exaggerare verbis Petri privilegia, tanquam exigua ſint, quæ per ſeſe ſunt maxima; eaque comminiſci, quæ cum interpretatione rectâ evaneſcant atque effluant, malevolis interim calumniandi anſam præbeant, tendant laqueos imperitis, audaciores ad extraordinaria quæque contra regulam poſtulanda, aut etiam per obreptionem impetranda incitent, atque ita cenſuram Canonum ac vim diſciplinæ reſolvant, ejuſdemque inſtaurandæ ſpem omnem incidant. Cæterùm cùm talia nullus unquam docuerit Pontifex neque unquam comprobârit, id unum à nobis ſcilicèt vera pietas poſtulat, ut admiremur graviſſimam, ſapientiſſimam atque à Deo protectam Sedem, quæ tantâ etiam aſſentatione circumdata modum tenuerit. Interim cùm hæc nimia, pietas incompoſita ſuaſerit, certum nobis eſt nullam pietatem agnoſcere, niſi cum veritate & Traditione conjunctam.

Hæc erant quæ de particularibus cenſuris dicenda habebamus, quantùm earum vim intelligere poſſumus, ex Doctorum ſcriptis; quæ arbitrariæ inani tantùm ſtrepitu teneant imbecilles animos, nulloque certo titulo, nullâ certâ ratione, tantùm anathemata crepent, atque intentare non ceſſent. Eas ut veritate contemnimus, ita charitate refugimus, qui veritatem pacemque diligamus; atque interim opponimus illud Ambroſii: *Fucum faciunt, qui non audent explicare quod ſentiunt, cenſoriè.* A ſede certè Apoſtolicâ, quæ & paci conſulere, & antiqua revolvere, & poſteritatem reſpicere, & omnia ſæcula mente complecti ſoleat, nihil tale metuimus; præſertim poſteaquàm, uti jam facere aggredimur, noſtra à Conciliis & Romanis Pontificibus expreſsè & ſæpe probata eſſe demonſtraverimus. Nam hactenus iniquâ certè conditione luctamur, qui tantùm ictus declinamus, nondum arma expedimus. Nunc, cùm probationes noſtras allaturi ſimus, noſtra jam liberior decurret ac lætior, ac veluti ſcopulos & ſyrtes prætervecta, plenis jam velis oratio navigabit.

Ambr. de fide lib. j. c. xviij. al. viij. tom. ij. p. 467.

ADMONITIO

Digitized by Google

ADMONITIO EDITORIS.

In pleriſque manuſcriptis codicibus hujus *Defenſionis*, quos omnes diligenter evolvimus, reperimus poſt cap. xxxiv. lib. ix. caput unum integrum ab ipſo autore deletum. Nam vir eliquatiſſimi judicii, poſtquàm acta S. Euſebii à Mombritio relata diligentiùs introſpexit, facilè intellexit ea illa eſſe, quæ, aut nullius, aut infirmæ admodum autoritatis apud doctos haberentur. Quapropter ſtatueramus obſequi D. Bossuet voluntati, & caput illud omnino omittere; ſed ne quis queri poſſet de omiſſo illo capite, quod etiam extat in editione hujus operis an. 1730. illud ad calcem hujus appendicis adjecimus.

Eusebii *Romani Presbiteri ac Martyris acta referuntur.*

TUNC Euſebius Romanus Preſbyter martyrium paſſus eſt, cujus memoriam XIV. Auguſti cum Eccleſiâ Romanâ agimus; quo die in Martyrologio Romano celebratur.

Hujus acta Baronius in Annalibus paucis refert: in notis ad Martyrologii diem XIV. Auguſti remittit ad Boninum Mombritium Mediolanenſem, ex quo ejuſdem Euſebii uberiora acta promamus. Bar. tom. iij. n. 357.

Sed quandoquidem Mombritius in paucorum eſt manibus, non pigebit antiqua S. Euſebii acta memorare, prout ea ex illuſtriſſimi Archiepiſcopi Rhemenſis * excuſo codice diligenter exſcripſimus. Is igitur ſic habet Tom. I. p. 515. *Tempore quo Liberius de exilio revocatus fuerat à Conſtantio Auguſto hæretico, in eodem tantùm dogmate, ut non baptizaret populum, ſed unâ communione contaminaret plebem, Euſebius Preſbiter urbis Romæ cœpit declarare Liberium hæreticum & amicum Conſtantii; cumque multi in ſanctâ confeſſione & Catholicâ fide vitarent communionem Liberii per Euſebii Preſbiteri doctrinam, occupantur Eccleſiæ à Liberio; ejicitur Felix de Epiſcopatu, ſubrogatur Liberius, tenetur Euſebius Preſbiter, & quòd in domo ſuâ, quam ipſe conſtruxerat, populum congregaret, & quia plebem ſanctam exhortabatur. Tunc Conſtantius Imperator aggreditur cum Liberio Euſebium Preſbiterum, dicens: Tu ſolus Chriſtianus es in urbe Româ? Euſebius Preſbiter reſpondit: ſic confidimus in Domino, quia fideles nos inveniet Chriſtus, ſicut & baptizati ſumus, & benedictionem, quam à beato Julio ſuſcepimus, tenemus. Liberius dixit: Nos cujus fungimur vice; nonne Julii anteceſſoris noſtri? Euſebius Preſbiter dixit: ſi perſeveraſſes in fide quam in perſecutione primò tenere viſus fueras. Liberius dixit præſente Auguſto: tam contumacem me exiſtimas? Euſebius dixit, res ipſa te docet & declarat. Imperator Conſtantius dixit: & quid eſt inter fidem & fidem? Euſebius Preſbiter reſpondit: quantùm ad nos peccatores, integrè tenentes fuimus: quantùm ad vos, inſania Diaboli & invidia ſuperſtitionis veſtræ, ut Felicem Epiſcopum, quem vos non tenuiſtis Catholicum, & Dominum* JESUM CHRISTUM *invocantem, purum Sacerdotem ab omnibus declaratum, in damnationis cauſam exilio direxiſtis; qui tamen in prædiolo ſuo orationibus vacat. Et quidem juſſu tuo Chriſtianis occiſionem & necem præcepiſti inferri, maximè Clericis, Preſbiteris & Diaconis. Tunc iratus Conſtantius ſub rogatu Liberii incluſit Euſebium Preſbiterum in quodam cubiculo domus ſuæ, quod humile erat, in latitudine pedes quatuor; & ibi multis diebus in oratione conſtanter perſeve-*

* Le Tellier.

Vid. hæc act. ap. Baluz. Miſcell. tom. ij. p. 141. 142.

rans, iucluſus tamen poſt menſes ſeptem dormitionem accepit 19. Kalendas Septembris: cujus corpus collegerunt Gregorius & Oroſius Preſbiteri & parentes ejus, & ſepelierunt in cryptâ juxta corpus B. Xiſti Martyris & Epiſcopi in viâ Appiâ, in cimeterio Callixti; ubi & titulum ipſius ſcribentes, poſuerunt pro commemoratione ejus: EUSEBIO HOMINI DEI. *In eodem tempore auditum eſt à Conſtantio Imperatore, quòd Gregorius & Oroſius Preſbiteri collegiſſent corpus Euſebii Preſbiteri, & in eâdem cryptâ vivum præcepit includi Gregorium. Tunc Oroſius Preſbiter collegit ſemivivum B. Gregorium noctu occultè, propter Conſtantium Auguſtum, & emiſſo ſpiritu, ſepelivit eum juxta corpus S. Euſebii Preſbiteri; qui etiam Oroſius hæc geſta ſcripſit. Ab eodem die intra Eccleſias, juſſu Conſtantii Imperatoris, quiſquis inventus fuiſſet non ſic confiteri & participare ſicut Liberius, indiſcuſſus gladio puniretur. Quapropter in plateis, & in vicis, & in Eccleſiis, ſive in balneis gladio trucidabantur, perſequente Conſtantio Chriſtianos unà cum Liberio. Mortuo autem Liberio, levatur Damaſus, qui voce publicâ damnavit Liberium, factâ Synodo cum Epiſcopis viginti octo & Preſbiteris viginti quinque, & ceſſavit perſecutio; non tamen multum tempus, donante Domino* JESU CHRISTO, *qui vivit & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.*

Huc uſque acta, ubi innatâ ſimplicitate, ipſa ſe prodit antiquitas; & quibus ejus generis actorum aliquis ineſt guſtus, hoc ſapiunt. Tum Uſuardus Monachus & Ado Viennenſis hæc acta viderunt, ex quorum quippe verbis, brevem illam, quam ſuis Martyrologiis inſerant, S. Euſebii contexunt hiſtoriam. Cæterum id quod hîc de Damaſo in fine actorum ſcriptum eſt, quod *voce publicâ damnavit Liberium factâ Synodo*, ad Damaſi Pontificatum referendum non eſt: pridem enim Liberius reſipuerat; ſed hæc fecit Damaſus tum Preſbiter, ac, deficiente Liberio, Synodum fieri procuravit; innuuntque obiter acta, eum qui hæc fecerit, meritò Liberio ſubrogatum fuiſſe.

Quòd autem in his actis, ut & in vitâ Liberii, ſcriptum eſt de rebaptizatione ab Arianis factâ, non debet movere doctos, qui apud Ambroſium de Auxentio legerint: *Cur igitur rebaptizandos Auxentius fideles populos putat, baptizatos in nomine Trinitatis, cùm Apoſtolus dicat:* UNA FIDES, UNUM BAPTISMA. Hoc igitur Liberius reſervavit, ne Romani rebaptizari cogerentur. Quid autem egerit, quàm à rectæ fidei defenſione defecerit, quam perſecutionem moverit adverſus fratres, quos confirmare in fide jubebatur, ſatis patet ex actis.

Ambr. Serm. cont. Aux. poſt epiſt. xxj. claſſ. j. n. 37. tom. ij. pag. 874. Epheſ. iv. 5.

Finis Appendicis.

Digitized by Google

INDEX

Titulorum ſerieſque Materiarum quæ in Defenſione Declarationis Cleri Gallicani an. 1682. continentur.

TOMUS PRIMUS.

PRÆFATIO. *Pagina* j.
CLERI Gallicani de Eccleſiaſticâ poteſtate Declaratio. xlv.
EPISTOLA Conventus Cleri Gallicani ad univerſos Eccleſiæ Gallicanæ Præſules. xlix.
EDIT du Roy ſur la Déclaration faite par le Clergé de France de ſes ſentimens touchant la puiſſance Eccleſiaſtique. liij.
GALLIA Orthodoxa, ſive vindiciæ Scholæ Pariſienſis totiuſque Cleri Gallicani adverſus nonnullos. *Pag.* 1
De cauſis & fundamentis hujus operis prævia & Theologica Diſſertatio. *ibid.*
I. An tacere oporteat Gallos, erroris ac ſchiſmatis ab illuſtriſſimo Roccaberto & aliis, apud Summum Pontificem accuſatos. *ibid.*
II. Duo libelli memorantur, unà cum cenſurâ illuſtriſſimi Archiepiſcopi Strigonienſis. 2
III. Eminentiſſimi Cardinalis Daguirrei ſententia. 3
IV. Reverendiſſimus Pater Tyrſus Gonzales. 4
V. Illuſtriſſimus Roccabertus Archiepiſcopus Valentinus omnium immitiſſimus. 5
VI. Gallicanam Declarationem immeritò impugnatam, tanquàm eſſet decretum fidei, ex actis demonſtratur. 7
VII. Hinc quæſtio, an licuerit accuſare Gallos, & an ipſos oporteat tueri innocentiam. 8
VIII. Defenſio juſta & neceſſaria ubi de fide agitur. *ibid.*
IX. Nec ferendum Gallis objici Janſeniſmum. 9
X. Duæ aliæ cauſæ edendæ defenſionis: prima ne lædatur Apoſtolica Sedes, quæ Gallis nullum errorem imputavit. *ibid.*
XI. Ludovici Magni læſa pietas defendenda fidelibus Gallis. 11
XII. Summâ modeſtiâ cauſam hanc eſſe tractandam: Diviſio hujus operis in tres partes. *ibid.*
XIII. Facultatis Theologicæ Pariſienſis clara & certa Sententia, ex noſtris juxta & exteris Doctoribus agnita: Pighius Navarrus, Franciſcus de Victoriâ memorantur. 12
XIV. In Concilio palàm declarata Gallicana Sententia, nemine improbante, nec repugnante ipſo Pontifice. 14
XV. Petri de Marca de vetere Sorbonâ locus. *ibid.*
XVI. Gallicana Sententia poſt Conſtantienſia tempora viguit: nec tantùm in difficiis, ſed in altiſſimâ pace, contra *Galliæ vindicatæ* autorem. 15
XVII. Andreas Duvallius in Facultate Pariſienſi primus innovandi autor, antiquam ultrò Sententiam agnoſcit. *ibid.*
XVIII. Ex eodem Duvallio, in Sententiâ Gallicanâ circa Conciliorum potiorem poteſtatem, nulla hæreſis, nullus error, nulla temeritas. 16
XIX. Idem Duvallius Patrum & Conciliorum etiam Florentini & Lateranenſis ſolvit autoritates. 17
XX. Idem infallibilitatem Pontificiam de fide non eſſe multis probationibus conficit. *ib.*
XXI. Inde concludit Duvallius definitiones Pontificias per ſeſe non eſſe de fide, ac requiri acceptationem ſive conſenſum Eccleſiæ. 18
XXII. Duvallii Doctrina de confirmatione Conciliorum, deque iis per ſeſe, etiam adversùs Papam, valituris in fide negotio. *ibid.*
XXIII. Caſus hæreſis, ſchiſmatis, alii ex Duvallio memorantur: in his, quantùm Concilia valeant in ipſum Pontificem, ex Turre-crematâ, Cajetano & aliis ſtatuit. 20
XXIV. Quàm multi inſignes viri præter Gallos hanc Sententiam doceant: Panormitanus, Zabarella, Toſtatus. 21
XXV. De Toſtato candida Cardinalis Daguirrei confeſſio. 22

XXVI. Alphonſus à Caſtro. *ibid.*
XXVII. Adrianus VI. & Joannes Driedo Lovanienſes. *ibid.*
XXVIII. De Adriano VI. cur privatim dicendum: unus rem totam conficit: ejus jam Pontificis recuſus Romæ liber retractatione nullâ. 23
XXIX. Vana reſponſa autoris doctrinæ Lovanienſium. 24
XXX. Nicolai Dubois Lovanienſis ludibria. 26
XXXI. Autoris tractatûs de libertatibus Gallicanis ſubtilia nec minùs vana reſponſa. *ib.*
XXXII. Gallæ vindicatæ Autor. 27
XXXIII. Pater Thyrſus Gonzalez. 29
XXXIV. Eminentiſſimus & doctiſſimus Daguirreus. 30
XXXV. Doctorum Lovanienſium & factis & dictis in Adrianum VI. obſervantia ſingularis. 31
XXXVI. Ex Adriani ſententiâ & temporum notis demonſtratur Florentina, Lateranenſia, Tridentina decreta fruſtrà objici. 32
XXXVII. Nominantur poteſtatis Pontificiæ vehementiſſimi defenſores, qui ſummâ ipsâ Pariſienſium tuentur ſententiam. 33
XXXVIII. De Concilio Conſtantienſi: qui approbatum negant, ipſi ſe ſuis telis conficiunt. 34
XXXIX. Objectio de Obedientiis nondùm adunatis Seſſ. IV. & V. ſpontè corruit duobus factis conſtitutis: primùm, à Concilio Conſtantienſi ſtatim aſſumptum Concilii œcumenici titulum & jus. *ibid.*
XL. Alterum factum, Martinum V. tunc Cardinalem his Synodi initiis adhæſiſſe. 35
XLI. Aliud factum additur: quòd pars Eccleſiæ, quæ Concilium Conſtantienſe inchoavit, non fuerit tantùm pars tertia; ſed duabus aliis etiam adunatis longè ſuperior. *ibid.*
XLII. Conſtantienſis Synodus à Romanis Pontificibus optimæ notæ Synodis accenſita: privata Binianæ editionis nota quàm nulla & temeraria, quàm Sedi Apoſtolicæ contumelioſa: nihil proficere qui de ejus Synodi confirmatione litigant. 36
XLIII. Concilii Baſileenſis initia legitima & certa Bellarminus & Rainaldus agnoſcunt, etiam Lateranenſe Concilium: ejuſdem Bellarmini ſuffugia ex Duvallio confutata. 38
XLIV. Ex Ludovici Alamandi beatificatione argumentum: item ex Amadei VI. Sabaudiæ Ducis famâ ſanctitatis, Odorico Rainaldo utroque in negotio teſte. 39
XLV. Ex Concilio Conſtantienſi ac Baſileenſibus initiis quid dicendum putemus. 41
XLVI. Ante Conſtantienſe Concilium Joannis XXII. de ſuorum Anteceſſorum autoritate atque infallibilitate ſententia in conſtitutione: *quia quorumdam.* 42
XLVII. Hujus temporis Scriptor à Rainaldo in eam rem adductus quid ſenſerit: quâ occaſione profertur caput *ſunt quidam.* 25. quæſt. 1. 43
XLVIII. Jacobi ſanctæ Priſcæ Cardinalis, poſteà Benedicti XII. conſona eâdem de re ſententia. 44
XLIX. Probatur de fide actum in his determinationibus, & tamen eas legitimè corrigi potuiſſe: eâ de re gloſſa notabilis, & Bellarmini ſententia. 46
L. Speculatoris, id eſt, Guillelmi Durandi Epiſcopi Mimatenſis liber de Conciliis, juſſu Clementis V. editus, & quid ex eo conſequatur. 47
LI. Hinc etiam de ſenſu Concilii Lugdunenſis II. judicari poteſt. 49
LII. Locus Gratiani de Decretalium autoritate: alius locus de Gregorii II Decretali ab eodem Gratiano reprehenſa erroris contra Evangelium. *ibid.*
LIII. Pelagii II. Decretalis ab eodem Gratiano ex Gregorio Magno reprehenſa, ex ipsâ etiam Gloſsâ contra Evangelium. 50
LIV. Honorii res: cum erroris excuſari non poſſe, licèt ex Cathedrâ pronuntiantem. 51
LV. De falſatis actis Binii ex Baronio conficta narratio. 52
LVI. Actio falſi à Chriſtiano Lupo depulſa quàm certis probationibus. *ibid.*
LVII. Ex actis Concilii Hiſpanici Toletani XIV. quæſtio de falſo clarè abſolvitur. 53
LVIII. Ex eodem Concilio Decreta à Romanis Pontificibus approbata, non niſi conſenſione factoque examine recipiuntur. *ibid.*
LIX. In fidei quæſtionibus Conciliorum generalium potior autoritas demonſtratur ex Conciliorum Actis, ac primùm ex Concilio III. & IV. 54
LX. Bellarmini & Baronii altercatio de Decretali ſancti Leonis epiſtolâ in Concilio IV. ritè examinatâ. 55
LXI. Definitio S. Leonis, ipſo etiam teſte, non niſi ex Eccleſiæ conſenſu vim habet irretractabilem. *ibid.*

Digitized by Google

LXII. Concilii VI. & VII. acta: VII. Synodi definitio ac ſumma autoritas conſenſione conſtans. 56
LXIII. Concilii VIII. eadem praxis: duo ejus decreta. 57
LXIV. Bellarmini ſententia de Synodali examine: Chriſtiani Lupi aliorumque cavillationes: an in Conciliis de fide dubitatum, cùm de Pontificiis decretis quærerent. ib.
LXV. S. Baſilii locus, atque in eum Chriſtiani Lupi contumeliæ. 58
LXVI. Alius S. Baſilii de S. Damaſi decretis locus. 59
LXVII. Contentio de rebaptizatione inter S. Stephanum & S. Cyprianum: quæſtiones involvendæ rei factæ ab hâc diſputatione ſecernuntur. ibid.
LXVIII. In hâc controverſiâ, quid certum ſit, ex Bellarmino ſtatuitur. 60
LXIX. Gallæ vindicatæ & tractatûs de libertatibus Autores quid reſpondeant: an Cyprianus, ut in rebaptizatione, ita in Romani Pontificis autoritate erraſſe memoretur: Auguſtini locus. ibid.
LXX. An Stephanus excommunicaverit, an totâ ſuâ autoritate decreverit, fruſtrà quæritur; cùm ad eam excuſationem nec Firmilianus, nec Cyprianus, nec ipſe Auguſtinus refugerint. 61
LXXI. An infallibilitati Pontificiæ detraxiſſe ſit illud veniale peccatum, cujus Cyprianum Auguſtinus accuſat. 62
LXXII. Nihil ad rem facit quærere an Cyprianus & alii reſipuerint necne. ibid.
LXXIII. Cavillatio. 63
LXXIV. Bellarmini ſententiæ duæ partes: prima Stephanum potuiſſe, nec tamen voluiſſe rem de fide facere, an Auguſtino congrua? ibid.
LXXV. Secunda pars Bellarminianæ ſententiæ, à Cypriano non fuiſſe peccatum ſaltem mortaliter. 64
LXXVI. Quo pacto intelligendum id quod dicit Auguſtinus à Cypriano expectatam Concilii generalis ſententiam: forma antiqui regiminis jam indè ab origine, etiam ſub perſecutionibus. 65
LXXVII. Vanæ & inanes quæſtiunculæ de conſenſu Eccleſiæ, ipsâ regiminis Eccleſiaſtici formâ concidunt. 68
LXXVIII. Solennis acceptatio Decretorum Pontificiorum quàm uſitata & quàm neceſſaria: Romani Pontificis officium & autoritas ex Janſeniano negotio oſtenduntur. 69
LXXIX. Innocentii IV. locus: Concilii provincialis ſub Paſchali II. clara autoritas. 70
LXXX. Anonymi tractatûs de Libertatibus Gallicanis circa Sedis Apoſtolicæ autoritatem fœda & improbanda commenta. 71
LXXXI. Prolatæ in anterioribus verbis in Sedem Apoſtolicam contumeliæ refelluntur. 72
LXXXII. An ferendum Papæ & Eccleſiæ poteſtatem primis temporibus religatam & alia conſectanea dici ab eodem Autore? 73
LXXXIII. Gallicana ſententia per ſe ſtat, ſi aliena & afficta demantur: ac primùm de hæreticis non niſi Conciliari autoritate damnandis. ibid.
LXXXIV. Aliud imputatum de Synodis generalibus abſque Papâ congregatis: Turrecrematæ loci inſignes pro ſententiâ Pariſienſium. 74
LXXXV. Aliud imputatum: de Romanâ fide ac Sede Apoſtolicâ: Innocentii III. profertur locus: alii loci inſignes in memoriam revocantur. 75
LXXXVI. SS. Monachorum ex Concilio Lateranenſi depromptus locus: item S. Auguſtini ad Bonifacium Papam. 76
LXXXVII. An hæc ſentientes fidem in ſuſpenſo teneant, aut arma inobedientibus ſubminiſtrent. 77
LXXXVIII. Ex his potiſſimùm adverſariorum argumentum eliditur. ibid.
LXXXIX. Hæc in opinione, non in fide eſſe poſita controverſiarum Doctores profitentur: ac primùm Cardinalis Perronius. 78
XC. Walemburgii fratres in Germaniâ Epiſcopi celebres atque ab iis citati Scriptores clariſſimi. 79
XCI. Iidem fratres quomodo Bellarminum à Gretſero explicatum prodant. 80
XCII. Idem Gretſerus aliique ab iiſdem Walemburgiis citati. ibid.
XCIII. Innocentii XI. Brevia Apoſtolica duo. 81
XCIV. Inquiſitionis Hiſpanicæ Decreta ab eminentiſſimo Cardinale Daguirreo & P. Thyrſo prolata, Cardinalis Perronii autoritate confixa. 83
XCV. Regum Hiſpaniæ Philippi I. & Caroli V. Auguſti exemplo Hiſpaniæ Inquiſitio retunditur. 85
XCVI. Summa argumenti: de Orientali Eccleſiâ & Concilio Florentino pauca. 86
XCVII. Adverſariorum ultima reſponſio: ex hâc argumentum & concluſio operis. 87

Digitized by Google

Dᴇꜰᴇɴꜱɪᴏ Declarationis Cleri Calllicani de Eccleſiaſticâ poteſtate Pᴀʀꜱ ᴘʀɪᴍᴀ. Quâ de Imperii in temporalibus ſupremâ poteſtate diſſeritur. 89

LIBER PRIMUS.

Sᴇᴄᴛɪᴏ Pʀɪᴍᴀ.

Ex ſtatu quæſtionis, reique novitate, deponendorum Regum directâ & indirectâ poteſtas confutatur ad caput primum Gallicanæ Declarationis. *ibid.*

Cᴀᴘᴜᴛ Pʀɪᴍᴜᴍ. Refertur caput I. Gallicanæ Declarationis. *ibid.*

Cᴀᴘ. II. Contrarium articulum ponunt adverſarii. Status quæſtionis: ex hoc intolerabilia incommoda; neque magis tolerabilior indirecta quàm directa poteſtas, cùm ſolis verbis differant: huic primo capiti Declarationis Gallicanæ, contrariam declarationem totidem verbis opponit autor Anonymus doctrinæ Lovanienſium, quem alii adverſarii ſequuntur, & indirectam poteſtatem aſſerunt: quæ ſententia quàm falſa ſit, ſtatim intelliget, qui vel ſtatum quæſtionis adverterit. 90

Cᴀᴘ. III. Horrenda atque ipſis adverſariis deteſtanda neceſſariò conſequuntur, à quibuſdam admittuntur; nec niſi extirpatâ radice reſecantur: Hᴇɴʀɪᴄɪ *Borbonii Condæi* Principis oratio ad Lᴜᴅᴏᴠɪᴄᴜᴍ XIII. 95

Cᴀᴘ. IV. Sententia Gallorum; ex *Cenſurâ* Sᴀɴᴄᴛᴀʀᴇʟʟɪ, quæ integra refertur. 97

Cᴀᴘ. V. Quædam in Sᴀɴᴄᴛᴀʀᴇʟʟɪ doctrinam, atque in cenſuram notæ: articuli Facultatis toto Regno vulgati: Cenſura Mᴀʟᴀᴏᴜʟᴀ. 98

Cᴀᴘ. VI. Hujus ſententiæ novitas in Sᴀɴᴄᴛᴀʀᴇʟʟᴏ notata à ſacrâ Facultate: Scripturæ ſilentium: autoris Anonymi qui ſcripſit de libertatibus in Scripturæ locos gloſſæ. 99

Cᴀᴘ. VII. Primus Regum deponendorum autor Gʀᴇɢᴏʀɪᴜꜱ VII. undecimo exeunte ſæculo: Orbis univerſus eâ novitate commotus: explicatum obiter, quo ſenſu negarent, excommunicari poſſe Reges, tot

Cᴀᴘ. VIII. Quæ Gʀᴇɢᴏʀɪᴜꜱ VII. hujus rei exempla & documenta protulit, rei novitatem probant. 104

Cᴀᴘ. IX. De Gregorii Decretorum autoritate in Eccleſiâ dubitatum, neque ipſe ſibi conſtitit. 106

Cᴀᴘ. X. Gʀᴇɢᴏʀɪᴜꜱ VII. nimia & nova ſectatur: initia Regiæ poteſtatis ſuperbiæ ac diabolo aſſignat, repugnante Scripturâ; neque tantùm Patrum, ſed totius humani generis traditione. 108

Cᴀᴘ. XI. Aliæ Gʀᴇɢᴏʀɪɪ VII. novitates: Novum excommunicationis genus, quo victoriam ab Hᴇɴʀɪᴄɪ IV. exercitu arcet: nova doctrina de omnium Pontificum Romanorum ſanctitate. 110

Cᴀᴘ. XII. Quâ occaſione Gʀᴇɢᴏʀɪᴜꜱ VII. Regum depoſitionem aggreſſus ſit: Quove Imperii ac Regnorum ſtatu: Quam univerſalis Monarchiæ etiam temporalis ideam animo informârit: Ejus mores, ingenium, & in omnia Regna variæ moclitiones; ac 1°. in Imperium Romano-Germanicum, in Galliam, in Angliam, in Daniam; de iiſque quæri, nihil imminutâ Sedis Apoſtolicæ Majeſtate. 112

Cᴀᴘ. XIII. De Hiſpaniâ & Sardiniâ quid Gʀᴇɢᴏʀɪᴜꜱ VII. decreverit. 115

Cᴀᴘ. XIV. De Hungariâ: de aliis Regnis ac Provinciis, quibus cauſis impulſi, Pontificiæ ditioni ſe ultrò ſubjecerint: Arbitraria jura etiam in infideles Principes protenduntur. 118

Cᴀᴘ. XV. Regna infidelium, quo jure conceſſa Bᴇʟʟᴀʀᴍɪɴᴜꜱ aliique defenderint: hæc, & alia de Regibus deponendis geſta, nullo religionis periculo impugnari poſſe. 120

Cᴀᴘ. XVI. Ipſam quæſtionem aggredimur: hæc tractatio bifariam diſtributa: quinque propoſitiones ordine comprobandæ. 123

SECTIO SECUNDA.

Quâ expenduntur Scripturæ loci, & Patrum traditiones illuſtrantur, ad caput primum Gallicanæ Declarationis. 125

Cᴀᴘ. I. Pʀɪᴍᴀ Pʀᴏᴘᴏꜱɪᴛɪᴏ probatur: quòd Regia ſeu ſuprema civilis poteſtas jam inde ab initio ſit legitima, etiam inter infideles. *ibid.*

Cᴀᴘ. II. Sᴇᴄᴜɴᴅᴀ Pʀᴏᴘᴏꜱɪᴛɪᴏ, quòd Regia & ſuprema poteſtas etiam inter infideles ſit à Deo; Reges Sacro-ſancti: juratum per eorum ſalutem: religio in Principes: Tᴇʀᴛᴜʟʟɪᴀɴɪ loci. 126

Cᴀᴘ. III. Quo ſenſu ſuprema civilis poteſtas ſit à Deo, quodve diſcrimen Sacerdotium inter & Imperium. 127

Cᴀᴘ. IV. Tᴇʀᴛɪᴀ Pʀᴏᴘᴏꜱɪᴛɪᴏ: quòd Regia ac ſuprema poteſtas nulli alteri poteſtati Dei ordinatione ſubjecta: omnium gentium in eam rem conſenſio: Druidæ, Augures, alii ejuſmodi fruſtrà advocati ad

Digitized by Google

præſidium indirectæ poteſtatis. 129

CAP. V. Ex tribus primis propoſitionibus *Corollarium*: quòd ſine verâ religione, veroque Sacerdotio, civile regimen perfectum, ac ſeipſo conſiſtens, atque in rebus ſuis ab omni aliâ poteſtate abſolutum: an in eo jure aliquid immutatum per Legale aut per Chriſtianum Sacerdotium, quartâ & quintâ propoſitione quæritur. 131

CAP. VI. QUARTA PROPOSITIO: Per inſtitutionem Sacerdotii Legalis nihil immutatum in Regiâ ac ſummâ poteſtate; nihil ad eam deponendam juris Sacerdotibus attributum: probatum ex *Deuteronomio*, Regumque libris. 133

CAP. VII. An unctio Regum, eorumque deſignatio per SAMUELEM interdum ac Prophetas facta, in ordinandis civilibus aliquid Sacerdotibus juris attribuat? De Concilio Sanhedrio BARONII ſententia expenditur. 134

CAP. VIII. BELLARMINI argumentum ex Deuteronomii loco. 136

CAP. IX. Quæ antè dicta ſunt, Judæorum hiſtoriâ recenſitâ, luculentiùs explicantur: Judæorum Regum, etiam ad Idola cogentium, inviolata Majeſtas: Reges Aſſyrii, Medi, Perſæ, pari cultu obſervati: erga eos egregia, ALEXANDRI Magni tempore, Judæorum fides: JOSEPHI locus: eadem obedientia in ALEXANDRUM & Græcos Syriæ Reges. 137

CAP. X. Recidivum ſub Machabæis Imperium peculiari Dei inſtinctu à MATHATHIA inchoatum, à filiis ſtabilitum: Romani ac Cæſares eodem jure, Chriſto approbante, regnârunt. 140

CAP. XI. An ATHALIÆ cæſæ exemplum his obſit. 142

CAP. XII. De OZIA propter lepram ejecto. 143

CAP. XIII. QUINTA PROPOSITIO: Neque per inſtitutionem Chriſtiani Sacerdotii quidquam fuit immutatum in regnandi jure: id probare aggredimur ex Evangelicis Scripturis: explicatur poteſtas quam Chriſtus Apoſtolis tradiderit. 146

CAP. XIV. Locus Evangelii: *Reddite quæ ſunt Cæſaris Cæſari*. 148

CAP. XV. Prævisis malis quæ ab impiis Regibus Eccleſiæ eſſent eventura, quæ Chriſtus & Apoſtoli auxilia reliquerint; & an aliqua præter patientiam. 149

CAP. XVI. An generali præcepto obediendi Regibus, Chriſtus & Apoſtoli aliquam exceptionem attulerint, & quam? 150

CAP. XVII. Adverſariorum effugia: diſtinguunt tempora infirmæ & adoleſcentis, à temporibus robuſtæ, & jam prævaleotis Eccleſiæ: an hæc Chriſtianis digna? 151

CAP. XVIII. An eludi poſſit locus Evangelii: *Regnum meum non eſt de hoc mundo*. 153

CAP. XIX. An ad rem pertineat ille ab adverſariis objectus locus: *data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terrâ*, & ille locus, *Rex Regum*. 154

CAP. XX. Locus Evangelii: *quis me conſtituit judicem ſuper vos?* 155

CAP. XXI. Reſpondetur ad objecta Capitis XVII. an impii Reges ab Eccleſiâ impuniti, ſi tuti à depoſitione habentur. 156

CAP. XXII. De excommunicationis effectu: an privet temporalibus: quid ſit illud: *ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus*: Interdicta de vitandis excommunicatis in literis Apoſtolicis contentis expenduntur. 158

CAP. XXIII. Alius excommunicationis effectus: *tradi Satanæ ad interitum carnis*: argumentum pro noſtrâ ſententiâ ductum ex memoratis in Scripturâ excommunicationis effectibus. 160

CAP. XXIV. Objectum ex interdicto de vitandis excommunicatis, per exceptionem moralis, quam vocant, ſive civilis neceſſitatis, ex omnium Theologorum doctrinâ ſolvitur: eâ in re GREGORII VII. tempore manifeſtus error, nunc communi conſenſu refutatus. 161

CAP. XXV. Ejuſdem interdicti vis diligentiùs quæritur: probatur Evangelicis Apoſtolicíſque literis, quòd exceptionem neceſſariæ cauſæ admittat, neque ab obſequiis Regum arceat. *ibid.*

CAP. XXVI. Idem probatur ex Sanctis Patribus. 163

CAP. XXVII. Idem probatur ex HINCMARI inſigni reſponſione ad HADRIANUM II. vetantem ne cum CAROLO Calvo Rege communicaret. 165

CAP. XXVIII. Idem efficitur ex GREGORII VII. decretis. 166

CAP. XXIX. Idem probatur ex ſecuta Pontificum omnium, atque Eccleſiæ praxi: inſigne exemplum ſub GREGORIO IX. ac FRIDERICO II. Imperatore: huic præſtitum obſequium, negatâ interim menſâ & oſculo. 168

CAP. XXX. Sancti THOMÆ locus: Canon Conſtantienſis: item Lateranenſis Concordato inſertus: quo ſenſu Reges ex-

Digitized by Google

communicari non poſſint: dictorum in hoc interdictum recapitulatio; atque hinc firmum argumentum. 169

Cap. XXXI. Ambas poteſtates Eccleſiaſticam & civilem, in ſuo quamque ordine eſſe primas, ac ſub uno Deo proximè collocatas, Scripturis ac Patrum traditione demonſtratur. Tertulliani locus. 171

Cap. XXXII. Aliæ Patrum antoritates: an his ſatisfiat dicendo Principes in temporalibus, non minùs ſoli Deo ſubeſſe, cùm ejus Vicario ſubſint. 173

Cap. XXXIII. An ut ambæ poteſtates inter ſe ordinatæ ſint, unam alteri ſubdi neceſſe ſit: Sancti Gelasii aliorumque Pontificum doctrina. 174

Cap. XXXIV. Cur hæ poteſtates tantâ providentiâ diſtinctæ ſint: ſanctus Gelasius duas cauſas affert, quæ indirectâ poteſtate tolluntur. 176

Cap. XXXV. Ambarum poteſtatum ſeparatio ac ſocietas ex ſancti Gelasii doctrinâ explicatur: Bellarmini comparatio: S. Gregorii Nazianzeni locus ab eo objectus. 177

Cap. XXXVI. Canon, Omnes objicitur & ſolvitur. 179

Cap. XXXVII. Objicitur à Bellarmino Apoſtoli locus de judicibus ab Eccleſiâ conſtitutis: Jeremiæ locus: duo gladii, Regale Sacerdotium: allegoria alia & accommodatitia: dictorum in hoc libro recapitulatio. 180

LIBER SECUNDUS.

Quo Patrum teſtimonia & exempla afferuntur uſque ad Gregorium VII. 185

Cap. I. Ordo & diſtributio tractationis hujus, primùm in duo tempora: tùm in duas quæſtiones: Prima quæſtio de Regibus propter ſcelera reprehenſis: An deponendi viſi ſint? Patrum doctrina & exempla in perſecutione, & tribus primis ſæculis: An Chriſtianorum obedientia ex imbecillitate Eccleſiæ & eorum temporum ratione prodierit. *ibid.*

Cap. II. Quartum ſæculum. Julianus Apoſtata: An Eccleſia tum invalida fuerit? S. Gregorii Nazianzeni locus: Item S. Augustini, S. Thomæ reſponſio ad locum Augustini, non ſatis cognito rerum ſub Juliano ſtatu. 188

Cap. III. A paganis Regibus, atque ab Apoſtatâ Juliano tranſitus ad hæreticos: Constantius Arianus, Catholicæque Eccleſiæ perſecutor: an imbecillitate factum, quòd Hilarius, Athanasius, Lucifer Calaritanus, alii, indirectam poteſtatem ne quidem intentarent. 192

Cap. IV. Quarti Eccleſiæ ſæculi reliqua exempla proferuntur: Valens hæreticus & perſecutor: Sancti Basilii, aliorumque Sanctorum ſenſus: Justinæ Arianæ, Valentiniani II. nomine, Catholicos inſectanti, Sanctus Ambrosius viribus prævalens, quo uſque repugnari poſſe putat: quid idem comminatus ſit Gratiano & Valentiniano, ſi Sacra Paganorum reſtituerent. 197

Cap. V. Sancti Ambrosii cum Theodosio geſta: an Ambrosius aliquid temporalis poteſtatis attigerit, ut Bellarmino viſum; an vel de eo cogitaverit? Aliud Ambrosii erga eundem Theodosium poſt incenſam Synagogam. 199

Cap. V. Quinti ſæculi exempla: Arcadius, ac de eo Gregorii VII. verba: Burgundiones: Viſigothi: Vandali: Theodoricus Oſtrogothus: Hunericus Vandalus: Odoacer Herulus; Zeno Imperator. 203

Cap. VII. Anastasius Imperator hæreticus, perſecutor, anathemate nominatim in Oriente, & à Romano quoque Pontifice in Occidente damnatus, Eccleſiæ peculiari Sacramento obligatus, Regno eâ conditione ſuſcepto: ejus deponendi mira opportunitas: ſancti Pontifices Gelasius, Symmachus, Hormisdas ne id quidem cogitaverunt. 205

Cap. VIII. Sexti ac ſeptimi ſæculi exempla: ſancti Gregorii Magni ad Mauricium epiſtola memorabilis: in eam Baronii nota: Quædam de Pontificum ſubjectione erga Principes. 208

Cap. IX. Privilegia ab eodem ſancto Gregorio conceſſa expenduntur. Imprecatoriæ formulæ eo ævo familiares: Gregoriana formula ad alia privilegia non tranſit. 209

Cap. X. Sancti Maximi Monachi & Confeſſoris locus de Monothelitis Imperatoribus. 211

Cap. XI. Octavi ſæculi exempla: Iconoclaſtæ Imperatores: ac primùm Leo Iſaurus: de eo Bellarmini argumentum ex Baronio ſolvitur: quæ hîc ſunt demonſtranda proponuntur. 212

Cap. XII. An Græci Hiſtorici à Baronio & Bellarmino in Gregorii II. ac Leonis

Iſauri

Iſauri rebus adducti, atque ab eis relata geſta indirectæ poteſtati faveant. 213

Cap. XIII. Gregorium II. nihil in Imperatorem hæreticum moviſſe, imò eâ occaſione aliquid molientibus obſtitiſſe, ex ejus geſtis, epiſtolis, doctrinâ demonſtratur. 216

Cap. XIV. An Gregorius II. imbecillitate virium, ab indirectâ poteſtate exercendâ, vel ſaltem oſtendendâ temperârit. 217

Cap. XV. Gregorius II. confiteri pergit nullam eſſe ſuam in rebus civilibus poteſtatem. 218

Cap. XVI. De Gregorii II. geſtis Latini Hiſtorici proferuntur, Paulus Diaconus & Anastasius Bibliothecarius: Ex his demonſtratur, nihil ab eo, niſi pro tuendo Imperio geſtum, etiam poſt anathema Imperatori dictum. 219

Cap. XVII. Cur Græci illud de tributis Gregorio II. objecerint? Id utcumque ſe habet an noſtræ ſententiæ noceat? 221

Cap. XVIII. De Gregorio III. Gregorii II. ſucceſſore, ejuſque erga Leonem Iſaurum & Constantinum Copronymum ejus filium, obſequio: De ejus Pontificis duplici legatione ad Carolum Martellum, quarum alteram Baronius Gregorio II. aſſignavit. 223

Cap. XIX. Zacharias in obſequio perſtitit: Stephanus II. pro Imperio conatus omnia, non niſi neceſſitate ad Francos refugit: ad eos tranſlatum Imperium ſub Leone III. cùm Græci Imperatores ad fidem Catholicam rediiſſent. 225

Cap. XX. An valeant allatæ à Baronio cauſæ, cur Constantino Irenes filio, Catholico Imperatori, Imperium reſtituendum non fuerit: Hadriani I. locus nihil ad rem: recapitulatio dictorum de Iconoclaſtis Imperatoribus: de fide illis ſervandâ Orientalis Eccleſiæ ſenſus: illi Imperatores in coronatione jusjurandum dederant de tuendis Eccleſiæ dogmatibus ac ritibus: ex his argumentum. 227

Cap. XXI. Noni ſæculi exempla: Ludovici Pii Imperatoris depoſitio: hæc & indè ſecuta, impia, irrita, nulla, malè intellecta, nihil ad rem, nobiſque potiùs favent quàm adverſariis: an expectata, ad reſtituendum Ludovicum, Gregorii IV. autoritas. 229

Cap. XXII. Lotharii Junioris excommunicatio, propter Valdradam, nullâ unquam depoſitionis mentione. 232

Cap. XXIII. Adrianus II. Carolum Calvum à Lotharii mortui Regno deterret excommunicatione: quàm grave Franciæ viſum fuerit terrenis rebus immiſcuiſſe ſe Pontificem, nihil de depoſitione cogitantem: Hincmari locus. 233

Cap. XXIV. Eodem nono ſæculo Stephani V. epiſtola ad Basilium Imperatorem de finibus utriuſque Poteſtatis. 234

Cap. XXV. Eodem ſæculo Fulconis Rhemenſis locus à Perronio objectus. 235

Cap. XXVI. Atto Vercellenſis, Burchardus Vormatienſis, decimi ſæculi autores proferuntur. 236

Cap. XXVII. Eodem ſæculo decimo Robertus Francorum Rex excommunicatus, nullâ depoſitionis mentione. 237

Cap. XXVIII. Undecimi Sæculi exempla & teſtimonia ſub Leone IX. & Victore II. paulò ante Gregorium VII. Petri Damiani ejuſdem Gregorii VII. familiariſſimi locus à Baronio reprehenſus. *ibid.*

Cap. XXIX. Ejuſdem Petri Damiani ſub Alexandro II. proximo Gregorii VII. anteceſſore, inſignis locus, quo docet utraſque poteſtates, & diſcretas eſſe, & ſupremas & ſocias. 239

Cap. XXX. Geſta ſub Alexandro II. & Gregorio VII. uſque ad inceptum annum 1076. dictorum in hoc libro circà primam quæſtionem ſumma & concluſio, 240

Cap. XXXI. An valeat id quod Perronius Cardinalis ad antiquitatis exempla reſponderit. 242

Cap. XXXII. An ejuſdem Perronii Cardinalis diſtinctio valeat, Paganos inter Principes & Chriſtianos, aut Eccleſiæ fidem juratos: Romanum Imperium pridem Chriſtianum, alia Chriſtiana Regna; nec dum tamen memorata poteſtas Reges deponendi. 243

Cap. XXXIII. Altera Quæſtio: an nullo quoque interveniente peccato, propter Eccleſiaſticam utilitatem, Reges deponendi viſi ſint ab Eccleſiaſticâ poteſtate? Chilpericus Regum Merovingianorum ultimus Cap. alius. 15. q. 6. ex Gregorio VII. Gloſſa in illud caput: Majorum de eo capite ſententia. 244

Cap. XXXIV. Rei ſub Zacharia geſtæ ſeries: Regni Francici ſtatus: evictum hæc nihil ad noſtram quæſtionem pertinere. 245

Cap. XXXV. Clariùs demonſtratur hæc, ut-

cumque ſe habent, nihil ad rem facere. 249

Cap. XXXVI. Quæritur quo jure facta ſit tranſlatio Imperii Occidentalis ad Francos: duo præmittuntur ſtatus Imperii: tum in Pontificibus & ſacro Ordine jura duplicis generis diſtinguuntur: Romanus Pontifex labente Imperio caput civitatis habitus. 252

Cap. XXXVII. Res geſta à Romanâ civitate: Principibus Francis oblatus Conſulatus, Patriciatus delatus, conceſſum Imperium, autore ſeu adjutore Romano Pontifice, ut Capite civitatis: teſtimonia Hiſtoricorum. 254

Cap. XXXVIII. Quo jure Romana civitas ad Francorum Principum tutelam confugerit, ac poſteà illis Imperium dederit. 257

Cap. XXXIX. Carolus Calvus à Romanâ Civitate Imperator, à Regni Proceribus Rex Italiæ deſignatur. 259

Cap. XL. Geſta ſub reliquis Carolinis Principibus: eâ ſtirpe extinctâ, turbæ: Otho I. Imperator: Imperii tranſlatio ad Germanos ſub Othone III. Qualis memoretur à Baronio: Quæ omnia nihil ad nos. 260

Cap. XLI. In transferendo Imperio ad Germanos, teſte Baronio, conſenſus intervenit Romanæ civitatis: quæ tamen omnia, & inde ſecuta nihil ad nos. 262

Cap. XLII. Decretum Epiſcoporum de Lotharii Regno poſt Fontanellidenſem pugnam, an ad rem faciat? 264

Cap. XLIII. An meritò objectum à Baronio id quod eſt à Carolo Calvo in proclamatione adversùs Venilonem poſitum. 265

Cap. XLIV. Argumentum ex Regum conſecratione repetitum ſolvitur: Ludovici II. Imperatoris, Lotharii I. filii, Epiſtola ad Baſilium Imperatorem Orientis. 266

LIBER TERTIUS.

Quo à Gregorii VII. tempore res extra Concilia Œcumenica geſta referuntur ad Caput primum Gallicanæ Declarationis. 269

Cap. I. An Gregorii VII. ac ſecutis decretis ita res confecta ſit, ut de eâ ambigere Catholicis non liceat: contrarium ſtatuitur certis exemplis & Catholicorum omnium conſenſione: Melchior Canus, Bellarminus, Raynaldus, Perronius teſtes adducuntur. ibid.

Cap. II. Geſta ſub Gregorio VII. primumque ejus de Henrico depoſito decretum. 272

Cap. III. De Gregoriani Decreti autoritate quæritur: paucis repetuntur quæ de ejus novitate dicta ſunt. 274

Cap. IV. Qui Gregorio VII. Henricum deponenti adhæſerint, eos falſo fundamento nixos, falſo nempe intellectu interdicti de vitandis excommunicatis, idque jam in confeſſo eſſe: Sancti Gebehardi & aliorum ejus ævi in eam rem ſententiæ. 275

Cap. V. Quod nunquam de poteſtate Reges deponendi canon conditus fuerit, nunquam edita profeſſio, nunquam eâ de re pronuntiatum, ac nequidem unquam quæſitum: inceptum à factis quæ deinde ad jus tracta ſint. 278

Cap. VI. Quod multi in Germaniâ Orthodoxi etiam Epiſcopi à Gregorii VII. ſententiâ diſcrepârint: exemplum Trevirenſis Eccleſiæ, ac Brunonis Archiepiſcopi, Imperatori depoſito omnia jura ſervantis, etiam ea quæ ad deſignandos Epiſcopos antiquitùs data eſſent. 280

Cap. VII. Sanctus Otho Bambergenſis, ſanctus Erminoldus Abbas: deſignationes Epiſcoporum ab Imperatore depoſito factæ, ab Orthodoxis Eccleſiis petitæ & admiſſæ: quid in iis ſedes Apoſtolica & Concilium Romanum improbant. 282

Cap. VIII. Leodienſis Eccleſiæ egregium teſtimonium: Leodienses an fuerint ſchiſmatici: an in ſuâ epiſtolâ falſum aliquid docuerint: cur pro eâ doctrinâ veniam petierint, cùm in communionem recepti ſunt. 285

Cap. IX. Quod hæc decreta Gregorii VII. aliorumque Pontificum, nullo deliberante aut approbante Concilio, tum peſſimo exemplo & infelicibus auſpiciis facta ſint. 287

Cap. X. Philippus I. Francorum Rex excommunicatus, nullâ unquam depoſitionis mentione. 289

Cap. XI. Loci quidam Ivonis Carnotenſis per ſummam inſcitiam objecti ſolvuntur: Corona Regia Regi teſtituenda in his locis quid ſit: Ivonem cum aliis omnibus Francis in obſequio perſtitiſſe: Guillelmi Malmeſburienſis locus. 291

Cap. XII. De inveſtituris inter Paschalem II.

& Henricum V. Imperatorem : excommunicationes à Conciliis latæ : depoſitio in Rhemenſi Concilio à ſolo Papâ : ſacta compoſitio in Lateranenſi I. generali ſub Calixto II. revocatæ depoſitionis, aut Regis rehabilitati nullâ mentione. 293

Cap. XIII. Sanctorum Patrum ejus ævi, Anselmi Cantuarienſis, Ivonis Carnotenſis, Bernardi Claravallenſis de Imperatorum depoſitione ſilentium : Locus Anselmi probantis Valeranum, Henrico IV. depoſito, ut Regi adhærentem. 296

Cap. XIV. Ivonis Carnotenſis loci quidam expenduntur : exempla memorantur : horum occaſione de Regaliæ cauſâ, atque initâ per Epiſcopos Gallicanos compoſitione, actum : de Gratiani Decreto quædam afferuntur. 298

Cap. XV. Bernardus Claravallenſis Abbas : ſub Innocentio II. ſchiſma ingens extinctum : Libri de Conſideratione ad Eugenium III. 299

Cap. XVI. Ejuſdem Bernardi allegoria de duobus gladiis : quid ad eam Majores noſtri reſponderint obiter indicatur. 302

Cap. XVII. Hugonis de Sancto Victore locus ab adverſariis objectus. 304

Cap. XVIII. Friderici I. res : duplex diſſidium : primum cum Adriano IV. quid ſit beneficium, quid coronam dare ex Adriani reſponſo ? Varius Adrianus : ejus decretum de Inſulis. 306

Cap. XIX. Alterum Friderici I. diſſidium cum Alexandro III. Excommunicatur, deponitur, nec minus agnoſcitur pro Imperatore, etiam à Papâ : excommunicatio, res ſeria, depoſitio pro nihilo habetur. 308

Cap. XX. Henrici VI. Friderici filii excommunicatio ſine depoſitione per Cælestinum III. Item Philippi Augusti Regis Francorum, ob repudiatam uxorem per Innocentium III. Item depoſitio Othonis IV. Imperatoris per eundem Innocentium : bella atrocia, harum depoſitionum appendix. 309

Cap. XXI. Poſt Imperatores hactenùs depoſitos, primus aliorum Regum, Joannes sine terra Anglus, ab Innocentio III. depoſitus, Regno ſedi Apoſtolicæ tradito reſtitutus ; quæ ſedis Apoſtolicæ odio & contemptui vertunt. 310

Cap. XXII. Refertur caput, *Novit*, extra. *de judiciis* : hujus edendi occaſio : nihil ad rem : interpretatio neceſſaria. 311

Cap. XXIII. Bonifacii VIII. cum Philippo III. Pulchro, Francorum Rege diſſidium : acta Bonifacii reſciſſa à Clemente V. Rex omneſque Regni Ordines, Regni in temporalibus tuentur independentiam. 313

Cap. XXIV. Bullæ, *Auſculta fili*, &, *Unam ſanctam* ; expenduntur. 318

Cap. XXV. Reliqua Bonifaciani diſſidii acta : Gallicana intacta : Bonifaciana à ſucceſſoribus antiquata. 321

Cap. XXVI. Joannis XXII. ſucceſſorumque acta adversùs Ludovicum Bavarum Imperatorem ſummatim referuntur, nec ad noſtram quæſtionem pertinere oſtenduntur. 323

Cap. XXVII. De Navarræ Regno Hiſpanis tradito : item de Joanna Albretana, hæreſis crimine, ſub privationis pœnâ Romam à Pio IV. evocatâ, quod Galli improbârint ac prohibuerint. 324

Cap. XXVIII. Sixti V. & Gregorii XIV. decreta in Henricum IV. Navarræ, ac poſtea Francorum & Navarræ Regem, quoad temporalia nullo loco habita : à Clemente VIII. abſolutio eidem Henrico IV. nullâ rehabilitationis mentione, ut Regi impertitur : obiter notatur, qui adversùs Declarationem Gallicanam de libertatibus Gallicanis ſcripſit Anonymus. 326

LIBER QUARTUS.

Quo à Gregorii VII. temporibus res in Conciliis Œcumenicis geſtæ referuntur ad Caput primum Gallicanæ Declarationis. 329

Cap. I. Canon XXVII. Concilii Lateranenſis III. ſub Alexandro III. quo pœnæ temporales adversùs hæreticos decernuntur : ibi diſtinctio notabilis, eorum quæ Eccleſia per ſe, & eorum quæ gerat Principum adjuta Conſtitutionibus : hinc lux huic & aliis ejuſdem generis ſecutis Canonibus : his decretis Principum conſenſus intervenire ſolitus : hinc quoque certa illis autoritas. *ibid.*

Cap. II. Concilii Lateranenſis IV. Canon III. ſub Innocentio III. quod ad pœnas temporales attinet, ejus eſt generis, in quo Eccleſia conſenſu & Conſtitutionibus Principum adjuvatur : Principes facilè comprobabant quæ adversùs hæreticos ab Ec-

Digitized by Google

cleſiâ ſancirentur. 331

CAP. III. Antiquorum Imperatorum leges, quibus Eccleſia juvabatur ad pœnas temporales adversùs hæreticos, in Conciliis Lateranenſibus III. & IV. decernendas. 333

CAP. IV. Ex hiſtoriis demonſtratur quæ de feudis aliiſque temporalibus, Eccleſiaſticâ autoritate gererentur, Principum conceſſione & conſenſione valuiſſe. 334

CAP. V. Eccleſiaſtica poteſtas multa ſibi vindicavit civilia: ſacra bella religionis causâ, ſive Cruciatæ: aliæ ejuſmodi occaſiones: S. LUDOVICI de PHILIPPO AUGUSTO avo inſigne teſtimonium: tacitæ conſenſionis exceptio utrique ordini ad ſua jura explicanda neceſſaria eſt: utriuſque poteſtatis ſancta ſocietas: PETRI DAMIANI repetitur locus. 336

CAP. VI. De FRIDERICO II. depoſito: ſub GREGORIO IX. acta: excommunicatus, deinde depoſitus, à S. LUDOVICO & Gallis pro Imperatore eſt habitus: Concilium Œcumenicum à Gallis requiſitum, à GREGORIO IX. Romam convocatum. 338

CAP. VII. Quæ ſub INNOCENTIO IV. GREGORII IX. ſucceſſore geſta: Concilium Lugdunenſe II. in eo acta: atque ex his & ante dictis, argumenta contra nos. 341

CAP. VIII. Solutio objectorum præcedentis Capitis: duo quædam notatu digna: Depoſitio edita, SACRO PRÆSENTE CONCILIO, non SACRO APPROBANTE CONCILIO, ut ſolet. 342

CAP. IX. De ſtatu Imperii Romano-Germanici quædam quæ ad objectorum ſolutionem ſpectant. 343

CAP. X. Conſtantienſia & Baſileenſia decreta: SIGISMUNDI Imperatoris in Synodo Conſtantienſi Imperiale decretum: ejuſdem Imperatoris de Romano-Germanici Imperii Principibus declaratio. 346

CAP. XI. Concilium Lateranenſe V. ſub JULIO II. De Concilii Tridentini decreto Seſſionis XXV. capite XIX. de Reformatione: Quid noſtri etiam Curiæ Romanæ addictiſſimi ſenſerint. 350

CAP. XII. Noſtri ſæculi geſta ultimo loco reſervata: diſſidium Venetum ſub PAULO V. HENRICI IV. MAGNI operâ compoſitum. 351

CAP. XIII. Cardinalis BELLARMINI libri adversùs BARCLÆUM: Senatûs decretum, antiquis ejuſdem Senatûs decretis congruum, quæ ſacra Facultas ſuſceperit: Regii Conſilii decretum: PERRONII Cardinalis opera. 354

CAP. XIV. Conventus Ordinum Regni 1614. Articulus propoſitus à tertii Ordinis deputatis: cur Clerus obſtiterit, adjunctâ nobilitate: PERRONII Cardinalis oratio quatenus à Clero probata: an hæc noviſſimæ Cleri Gallicani Declarationi noceant? 355

CAP. XV. In PERRONII Cardinalis oratione ad tertium Ordinem annotata quædam; ejus dicta confutantur: acta laudantur: hujus controverſiæ finis. 356

CAP. XVI. Cenſura SANCTARELLI. An Cardinalis PERRONIUS jure metueret, ne Eccleſia erràſſe videretur, ſi cenſurâ notata eſſet illa de deponendis Regibus ſententia. 358

CAP. XVII. Recapitulatio dictorum ad Caput I. Gallicanæ Declarationis de temporalis poteſtatis ſupremâ autoritate: an quod Cardinalis PERRONIUS objecit, noſtram ſententiam Romani Pontifices pro erroneâ habuerint? An ab ullis Conciliis damnata ſit? An aliquis ex eâ adversùs Eccleſiæ autoritatem metus? 360

CAP. XVIII. De Regibus propter hæreſim & apoſtaſiam deponendis: cur ætate poſtremâ multi Reges conſenſerint? Cur Scholaſtici Doctores? Cur ab eâ ſententiâ diſcedamus? 363

CAP. XIX. Anonymi autoris, qui tractatum DE LIBERTATIBUS ECCLESIÆ GALLICANÆ edidit, liber IV. ex antedictis confutatur. 365

CAP. XX. Reliqua Anonymi argumenta ſoluta paucis: ac primùm quæ ad Scripturam. 368

CAP. XXI. Argumenta Anonymi deprompta ex antiquitate: tum ex Scholaſticis & Canoniſtis. 369

CAP. XXII. Anonymi argumenta ex conſenſu Regum & Sanctorum exemplis. 371

CAP. XXIII. De Anglicanâ controverſiâ: concluſio tractationis ad Caput I. Declarationis Gallicanæ: doctrinam hanc Eccleſiæ Catholicæ ornamento, aliam invidiæ eſſe. 374

PARS SECUNDA.

In quâ de Conciliis Conſtantienſi & Baſileenſi & conſectaneis agitur. 381

LIBER QUINTUS.

De Concilio Conſtantienſi ad Caput ſecun-

dum GALLICANÆ DECLARATIONIS. *ibid.*
CAP. I. Refertur Declarationis Caput II. hujus libri ſcopus : Synodum Conſtantienſem ſedi Apoſtolicæ nunquàm infenſam aut ſuſpectam fuiſſe. *ibid.*
CAP. II. Conſtantienſis Concilii laudata decreta, ex Seſſionibus IV. & V. referuntur : cenſores noſtros, atque etiam ipſum autorem tractatûs DE LIBERTATIBUS ECCLESIÆ GALLICANÆ, nec Synodi verba attendiſſe ; nedùm intellexerint. 383
CAP. III. Ordo diſputationis hujus : Cenſores noſtri tria objiciunt : primum quidem de textu ; alterum de ſenſu ac mente ; poſterum de autoritate decretorum Conſtantienſium. 386
CAP. IV. Novum EMMANUELIS SCHELSTRATI de textûs falſatione commentum. 387
CAP. V. SCHELSTRATI, de falſatâ ſeſſione IV. Conſtantienſi fabula confutatur : probitas Patrum Baſileenſium omnium ſcriptorum conſenſu aſſeritur : B. LUDOVICI ALAMANDI, ejus cœtus Principis, eximia ſanctitas. 389
CAP. VI. Seſſionis V. quâ potiſſimùm utimur, lectionem, neque in dubium revocari poſſe, neque unquàm in dubium revocatam. 393
CAP. VII. Ad ſenſum Conſtantienſium canonum conſtituendum præmittitur brevis hiſtoria ſchiſmatis : ex ipſo ſchiſmate fidei periculum, Sedis Apoſtolicæ contemptus, morum corruptela, ac neceſſaria reformatio. 395
CAP. VIII. Tria ſchiſmati quæſita remedia : Concilium Œcumenicum neceſſarium : Eccleſia Gallicana ab ODORICO RAINALDO, Wicleſiſmi accuſata, propter ſubtractam ſimul obedientiam & Annatas. 398
CAP. IX. Nullum remedium niſi in Conciliorum generalium ſuperiore poteſtate : an ea ſit agnita in cauſâ ſchiſmatis tantùm ; an ideò collata ad ſchiſmatis cauſam, quod in aliis quoque cauſis prævalere ſoleret ? 400
CAP. X. Concilium Piſanum ab utriuſque obedientiæ Cardinalibus convocatum, quo jure ? Ejus Concilii acta. 402
CAP. XI. Confirmatur aſſertum illud : quòd proceſſus Eccleſiæ Catholicæ & Piſani Concilii, ſuperiore Conciliorum, etiam extra ſchiſma in ſummis quibuſque negotiis, autoritate nitatur : quibus fundamentis Concilii Piſani decreta nitantur. 404
CAP. XII. An ſine temeritate Concilii Piſani autoritas rejici poſſit. 407
CAP. XIII. Ad Conſtantienſe Concilium devenitur : ejus cauſæ atque initia referuntur : rerum ſeries uſque ad ſeſſionem V. hinc confutati qui ad ſchiſmatis tempus decreta reſtringunt. 410
CAP. XIV. Vana ſuffugia, ex ipſo Concilii ſcopo ac verbis confutantur. 412
CAP. XV. Ex ſeſſione VIII. Concilii Conſtantienſis, ſeſſionis V. ſenſus aſſeritur. 415
CAP. XVI. Mens ſeſſionis V. ex capite FREQUENS, & ex capite SI VERO, ſeſſionis XXXIX. demonſtratur. 417
CAP. XVII. Idem demonſtratur ex aliis capitibus ſeſſionis XXXIX. SCHELSTRATI & aliorum ſuffugia præcluduntur. 419
CAP. XVIII. Idem demonſtratur ex ſeſſione XL. & octodecim tum propoſitis reformationis articulis. 420
CAP. XIX. Recapitulatio eorum quæ de mente Concilii dicta ſunt : ſolutio objectorum cap. III. 422
CAP. XX. Seſſionibus IV. & V. æquè ac reliquis Concilii Œcumenici autoritas conſtat : an valeat BELLARMINI reſponſio ; eorum ſeſſionum decreta, à Florentinâ & Lateranenſi Synodis antiquata ? 423
CAP. XXI. An Seſſionum IV. & V. dubia ſit autoritas, quod duæ obedientiæ defuerint ? An JOANNIS XXIII. obedientia tertia pars Eccleſiæ fuerit ? An JOANNES XXIII. aut alii Seſſionibus IV. & V. contradixerint ? JOANNIS TURRECREMATÆ & JOANNIS GERSONIS loci. 424
CAP. XXII. Quòd inter Catholicos certum ſit, Concilium Conſtantienſe jam inde ab initio, & ante adunatas obedientias fuiſſe Œcumenicum : Bulla *Inter cunctas* à MARTINO V. *ſacro approbante Concilio*, edita Conſtantiæ. 427
CAP. XXIII. An novæ Concilii convocationes, GREGORII & BENEDICTI obedientiis Conſtantiam advenientibus, pacis ſtudio factæ, antecedentium ſeſſionum autoritatem infringant ? Ac primum de ſuſcepto GREGORIO, ſeſſione XIV. 428
CAP. XXIV. Exemplum ſingularis in ejuſdem ſchiſmatis caſu indulgentiæ & condeſcenſûs. 430
CAP. XXV. De Seſſionibus XXII. XXVI. XXXV. quibus Aragonenſes, Navarrici & Caſtellani ſuſcepti ſunt. 432
CAP. XXVI. Ex ipsâ rerum ſerie antedicta confirmantur. 433

Digitized by Google

CAP. XXVII. Antiquæ Eccleſiæ exemplis Concilii Conſtantienſis œconomia aſſeritur. 436
CAP. XXVIII. Objectio ex defectu confirmationis petita diſſolvitur. 437
CAP. XXIX. An ſeſſionum IV. & V. decreta iis accenſeri debeant, quæ MARTINUS V. ut CONCILIARITER facta, confirmavit. 439
CAP. XXX. BELLARMINI ſenſus explodi tur: an ſeſſionum IV. & V. decreta ſine examine debito proceſſerint. 440
CAP. XXXI. An illa formula, *Sacro approbante Concilio*, Papam Concilio ſuperiorem probet. 442
CAP. XXXII. Prædicta reſponſa de dubio Pontifice etſi valeant, non tamen adverſarios expeditos eſſe, ac Pariſienſium ex Conſtantienſi canone vigere ſententiam. 444
CAP. XXXIII. EMMANUELIS SCHELSTRATI objecta, à codicibus manuſcriptis petita, ſolvuntur circa ſeſſionem IV. 448
CAP. XXXIV. Quæ in SCHELSTRATI Manuſcriptis ſeſſionem V. ſpectent. 449
CAP. XXXV. FRANCISCI ZABARELLÆ Cardinalis Florentini doctrina de ſuperiori etiam in reformationis negotio Concilii poteſtate: Corollarium de diſſenſionibus Conſtantienſibus à SCHELSTRATO memoratis. 451
CAP. XXXVI. Alia SCHELSTRATI ex manuſcriptis codicibus objecta ſolvuntur: an aliquid contra nos concludatur ex eo quòd reformatio ad id tempus dilata ſit, quo Papa electus eſſet. 454
CAP. XXXVII. Alia objectio SCHELSTRATI circa ſeſſionem XIV. Concilii Conſtantienſis. 456
CAP. XXXVIII. Poſtrema objectio SCHELSTRATI, de ſublato decimo-tertio reformationis articulo. Bulla Martini V. de non appellando ad Concilium, ſuum in locum remittitur. 458
CAP. XXXIX. Confirmatio argumentorum pro autoritate Conſtantienſis Concilii: multa in eandem rem MARTNI V. & EUGENII IV. acta uſque ad Baſileenſe Concilium. *ibid.*

LIBER SEXTUS.

De Baſileenſi, aliiſque ſecutis Synodis ac geſtis, quibus Conſtantienſia decreta confirmentur. 463

CAP. I. Duo diſſidia Baſileenſia diſtinguuntur: res in primo diſſidio geſtæ. *ibid.*
CAP. II. Ex antedictis, Conſtantienſia dogmata confirmantur. 468
CAP. III. Confirmantur argumenta capitis præcedentis: inſigne EUGENII IV. ad univerſos fideles diploma refertur. 470
CAP. IV. TURRECREMATÆ & RAINALDI aliorumque ſuffugia. 471
CAP. V. De ſecundo Baſileenſi diſſidio: quid ab initio reconciliatæ gratiæ, uſque ad ſecundi diſſidii initium, à Synodo geſtum ſit per biennium. 474
CAP. VI. Quid per idem tempus ab EUGENIO IV. ſit geſtum. 476
CAP. VII. Diſſidii cauſa ex geſtis: quæſtio proponitur, an Conſtantienſia decreta revocata in publicum? 479
CAP. VIII. Ex actis ab EUGENIO IV. adversùs Baſileenſes in Ferrarienſi quoque ſeu Florentino Concilio editis probatur priora Baſileenſia, quibus Conſtantienſia confirmantur, integrâ autoritate eſſe. 481
CAP. IX. Decretalis, *Moyſes*, in Synodo Florentinâ edita, priora Baſileenſia & Conſtantienſia decreta firmat. 482
CAP. X. An decretum unionis Florentinæ editum, Conſtantienſia decreta antiquârit. 485
CAP. XI. De vero ſenſu eorum verborum decreti unionis: QUEMADMODUM ETIAM IN GESTIS ŒCUMENICORUM CONCILIORUM CONTINETUR. 487
CAP. XII. An Conſtantienſibus decretis, & Conciliari poteſtati noceat, quòd Eccleſiæ pars maxima, ac præſertim Galli, EUGENIO Baſileæ damnato ac depoſito obedient. 490
CAP. XIII. Nobiliſſimas Univerſitates, propter Conſtantienſium canonum autoritatem, Baſileenſi Synodo adhæſiſſe. 493
CAP. XIV. Mors EUGENII IV. NICOLAUS V. ſuccedit: pax compoſita, immotis decretis Conſtantienſibus: Concilii Baſileenſis anteſignani, abdicato tantùm FELICE, nullâ doctrinæ retractatione, pro Orthodoxis habiti. 495
CAP. XV. Quæſtio de tranſlatione, qualis habita in Baſileenſi & ſecutis Synodis: de Conſtantienſibus decretis nullum ſupereſſe dubium: JOANNIS DE PARADISO Carthuſiani locus de rebus Baſileenſibus. 498
CAP. XVI. PETRI Meldenſis Epiſcopi ad EUGENIUM IV. CAROLI VII. nomine, geſta Legatio: an ODORICO RAINALDO eam

Digitized by Google

objicienti proſit ? 501

Cap. XVII. Bulla retractationis Pii II. ad Colonienſem Academiam Conſtantienſia decreta confirmat, Baſileenſia tantùm poſteriora damnat. 502

Cap. XVIII. An Lateranenſi Synodo, ſub Leone X. Conſtantienſia decreta abrogentur ? quantis autoritatibus hæc firma ſint : cur Patres Gallicani priora Baſileenſia geſta in Declaratione ſuâ exprimenda non putaverint. 505

Cap. XIX. An Conſtantienſibus decretis nixa ſententia ad fidem Catholicam pertineat ? 507

Cap. XX. An ea, quam vocant Pariſienſium ſententiam, occaſione ſchiſmatis exorta ſit : acta in Joannem de Montesono anno 1387. 510

Cap. XXI. Facultatis articuli adverſùs Joannem Sarrazinum Prædicatorem, paulò poſt Conſtantienſe Concilium, ac Martino V. ſedente. 512

Cap. XXII. Pergit Facultas Pariſienſis cohibere Mendicantes poſt Baſileenſe diſſidium ac pacem : Facultas in priſcâ ſententiâ : decreta, vigente Pragmaticâ-ſanctione. 514

Cap. XXIII. Poſt abolitam Pragmaticam-ſanctionem, eadem doctrina apud noſtros. 516

Cap. XXIV. Acta Pariſiis apud Prædicatores, Edmundo Richerio Syndico, anno 1611. 518

Cap. XXV. Edmundi Richerii liber *de Eccleſiaſticâ & Politicâ poteſtate* : aulicæ artes : acta Facultatis : Epiſcopales cenſuræ : quo fundamento nixæ : de priſcâ ſententiâ nihil motum. 520

Cap. XXVI. Acta Facultatis adverſùs Marcum Antonium de Dominis & Theophilum Milleterium : item de Ludovico Cellotio ac Franciſco Guillovio. 522

Cap. XXVII. Articuli Facultatis ad Ludovicum Magnum allati : Cenſuræ Vernantii & Guimenii : Alexandri VII. Bulla : Propoſitio Strigonienſis, ejuſque cenſura. 526

Cap. XXVIII. An ſententia de potiore Concilii poteſtate, Regum juribus ac poteſtati noceat : Thomæ Corceleæ reſponſum : Propoſitio Joannis Huſſi in Conſtantienſi Concilio condemnata. 530

TOMUS SECUNDUS.

Pars Tertia. De Pariſienſium ſententiâ ab ipſâ Chriſtianitatis origine repetendâ. *Pagina* 1

Liber Septimus. Conciliorum generalium Traditio. *ibid.*

Cap. I. Infallibitas quibus verbis ab antiquis explicetur ubi ſita ſit quæritur. *ibid.*

Cap. II. Sententia Pariſienſium res inter judicatas reponenda ex dictis de Concilio Conſtantienſi. 2

Cap. III. Alia modernorum quorumdam cavillatio confutatur, oſtenditurque ex ipſis Concilii Conſtantienſis verbis ac geſtis, Papam non modò teneri Conciliaribus de fide decretis jam factis, ſed etiam in quærendo & tractando, in Concilii poteſtate eſſe. 3

Cap. IV. Aliæ cavillationes : Papam ſubjici quidem Concilio in fidei quæſtionibus, ſed tantùm poſtquàm ſe illi ſponte ſubmiſit, tum eſſe quidem illum per ſeſe infallibilem, ſi non adſit Concilium, ſed præſente Concilio, jam illi ſubeſſe. 4

Cap. V. An Concilii Conſtantienſis judicium antiquâ Traditione nitatur : præmittimus quædam ex Vincentio Lirinensi de Eccleſiæ Catholicæ toto Orbe diffuſæ autoritate : hinc valere Concilia œcumenica : duplex ratio agnoſcendæ Eccleſiaſticæ conſenſionis ac finiendarum fidei quæſtionum ; altera per Concilia œcumenica ; altera ſine Conciliis œcumenicis : utraque ſuo ordine tractanda ſuſcipitur : à primâ ordimur ; atque octo primorum Conciliorum generalium Traditionem ac praxim explicare incipimus. 5

Cap. VI. Concilium Apoſtolicum Hieroſolymis habitum de legalibus, ut omnium Conciliorum generalium forma proponitur : perpenditur illud : *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis* : vis Spiritûs in ipſâ conſenſione poſita : in eam rem egregiæ Concilii V. ac S. Cæleſtini Papæ in Concilio III. autoritates. 7

Cap. VII. Concilii Nicæni primi Decreta adverſus Arianos ipſâ Patrum conſenſione valuerunt, nullo ante geſtam, nullo poſt geſtam Synodum Sedis Apoſtolicæ ſpeciali decreto : in eo Concilio ipſius conſenſionis autoritate tres præcipuæ finitæ quæſtiones : ad Sedem Apoſtolicam communis decreti executio pertinet. 10

Cap. VIII. Conſtantinopolitana prima Synodus ſecunda generalis in medium adducitur: ex eâ demonſtratur quæſtiones fidei ſola Eccleſiarum conſenſione finitas. 12

Cap. IX. Ad Epheſinam Synodum devenimus: referuntur ea quæ Synodum præceſſerunt, demonſtraturque à S. Cælestino Papâ totâ Sedis Apoſtolicæ autoritate in Nestorii hæreſim ac perſonam pronuntiatum fuiſſe: an tale judicium pro irreformabili ſit habitum? Quæſtio ex actis poſ reâ diſſolvenda. 13

Cap. X. Dicta à Cælestino Papâ de fide, totâ Sedis Apoſtolicæ autoritate ſententia, Concilii univerſalis mentione & convocatione ſuſpenditur: id canonicè & ordine factum omnes Epiſcopi & Papa ipſe confitetur. 14

Cap. XI. Acta Synodi Epheſinæ recenſentur: ejus actio I. probat Synodus omnia quæ à Cælestino decreta eſſent in ſuſpenſo manere uſque ad Synodi ſententiam: quæ de fide geſta ſunt referuntur, oſtenditurque prolatum à Papâ judicium ad examen legitimum fuiſſe revocatum. 15

Cap. XII. Continuatio actionis primæ Concilii Epheſini: quæ circa Nestorii perſonam à Cælestino Papâ decreta eſſent, ad Synodale examen & ipſa revocantur, nec niſi quæſtione habitâ comprobantur. 17

Cap. XIII. Geſta actionis II. quibus præcedentia comprobantur: quid ſit *confirmare* decreta ſtylo Eccleſiaſtico ex geſtis demonſtratur: in Synodi examine atque judicio quæſtionis finem, non modò ſacra Synodus, ſed etiam Legati Apoſtolici atque etiam ipſe Papa Cælestinus agnoſcunt. 18

Cap. XIV. Epheſinæ Synodi praxis quâ doctrinâ nitatur? Epiſcoporum autoritas in Apoſtolis inſtituta: iis omnibus fidei depoſitum in commune traditum & communi curâ cuſtodiendum: Apoſtolici in Hieroſolymis Concilii autoritas in ſecutis Conciliis: hæc ex Cælestini epiſtolâ Epheſi lectâ, quâ confutantur ii, qui docendi autoritatem à Papâ in Epiſcopos manare contendunt. 21

Cap. XV. Chalcedonenſis Concilii IV. generalis acta proponuntur; referuntur ea quæ anteceſſerint: ex his demonſtratur, etiam in fidei cauſis, poſt Romani Pontificis judicium, à totâ Eccleſiâ ipſoque Romano Pontifice plenius ac majus jamque irrefragabile judicium expectari. 24

Cap. XVI. In Calcedonenſi Concilio duo ad rem faciunt; alterum Dioscori Patriarchæ Alexandrini; alterum examen epiſtolæ Leonis: hìc de Dioscoro: demonſtratur in cauſis quæ univerſalem Eccleſiam ſpectant, in ipſâ conſenſione vim ſummam & indeclinabilem eſſe repoſitam. 24

Cap. XVII. Alterum Caput in Synodo Chalcedonenſi tractatum, de expoſitâ fide: S. Leonis epiſtola non niſi facto examine comprobata: Gallorum & Italorum ante Chalcedonenſe Concilium de recipiendâ Leonis epiſtolâ literæ ejuſdem ſpiritus referuntur: decretum Apoſtolicæ Sedis, non niſi conſenſione Eccleſiarum, irretractabile fieri Chriſtiani omnes & ipſe Leo confitentur. 26

Cap. XVIII. Adverſariorum effugia: Bellarminus & Baronius diverſa ſectantur: aliorum cavillationes: de Theodoreto in ſedem reſtituto agitur, ex eoque facto noſtra ſententia confirmatur. 28

Cap. XIX. Concilium V. generale, ſeu Conſtantinopolitanum II. in medium adducitur: in eo referuntur III. & IV. Synodi acta jam à nobis recenſita, & clarè docetur Romanorum Pontificum, ut & aliorum ſcripta, non niſi inquiſitione factâ à Synodis comprobari: unde trium ſimul Synodorum Œcumenicarum autoritas noſtram ſententiam firmat. 32

Cap. XX. Synodus V. invitato ac repugnante Vigilio Papâ habetur: ejuſdem Vigilii *conſtitutum* ſolvit: Ibæ epiſtolam, ipſius ſententiâ ab hæreſi abſolutam, impiam & hæreticam judicat: à Romanis Pontificibus comprobatur. 33

Cap. XXI. In Synodo VI. generali, quæ Conſtantinopolitana eſt III. cauſa Honorii Papæ per Synodum condemnati: tria ſuffugia proponuntur: quæſtiones aliquot ex actis ſuo ordine reſolvendæ: brevis Monothelitarum hiſtoria præmittitur. 35

Cap. XXII. Honorius Cyri Alexandrini & Sergii Conſtantinopolitani ſcripta dogmatica, in ſextâ Synodo condemnata, directè probat: Sophronii Hieroſolymitani ab eâdem ſextâ Synodo atque ab omnibus Orthodoxis comprobata improbat: ejus Legatos à veritate deterret: conſulitus à tribus Patriarchis prava reſcribit: ejus literæ toto Oriente vulgatæ: his Monothelitæ præcipuè nitebantur: an hæc pro privato Doctore ſcripſerit? Ex epiſtolæ

Digitized by Google

dogmaticæ habentur, hoc eſt decretales: *dogmatis* nomen explicatur: confutantur ſuffugia. 36

Cap. XXIII. Bellarmini ac Baronii ſuffugium, quòd hæc Honorius diſpenſatoriè pacis gratiâ ſcripſerit, quoad rem exactiùs definiret: id ipſius Honorii verbis confutatur, doceturque Honorium cum Monothelitis à Romanis Pontificibus, ac præſertim à S. Martino, preſſo licet nomine, condemnatum. 39

Cap. XXIV. De Synodo VI. generali: ea poſt Romanorum Pontificum, atque imprimis S. Martini exquiſitiſſimas definitiones eſt habita: in eâ de S. Agathonis totiuſque Occidentalis Synodi literis ritè deliberatur: quo ſenſu Synodus ſuſcipiat quæ à S. Agathone de Sede Apoſtolicâ prædicantur. 41

Cap. XXV. Sextæ Synodi in Honorium dicta ſententia: ejus ſententiæ frequens repetitio: cur Synodus eum damnatum voluerit, quem Romani Pontifices excuſare videantur. 42

Cap. XXVI. Actio falſi intentata Synodalibus geſtis, ac duabus Leonis II. epiſtolis, temeraria & abſurda, repugnantibus omnibus ſcriptoribus actiſque publicis. 44

Cap. XXVII. Potiſſimum argumentum falſitatis ex Agathonis epiſtolâ ductum: quàm vanum illud ſit: Agatho & Leo II. inter ſe componuntur: etſi Honorius de fide prava docuerit, haud minus Eccleſiæ Romanæ permanere inconcuſſam fidem. 48

Cap. XXVIII. Quæſtio de Honorio concluditur, atque utcumque illius res ſe habent, invictum manet ex his petitum argumentum. 51

Cap. XXIX. Patres Toletani Concilii XIV. Synodum VI. pro Œcumenicâ non habent, eò quòd Hiſpani ad eam vocati non eſſent, neque eam probant niſi facto examine, tametſi à Leone II. probatam conſtitiſſet. 52

Cap. XXX. Synodus Nicæna II. ſeu generalis VII. more antecedentium Synodorum, de Adriani I. literis quæſtionem habet: locus egregius, quo eadem Synodus docet vim illam ineluctabilem, in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione eſſe poſitam. 53

Cap. XXXI. Galli Synodum VII. ſeu Nicænam II. Adriano Præſide habitam, pro Œcumenicâ non habent, eò quòd ad illam nec ipſi, nec alii Occidentales vocati eſſent: egregius eâ de re Jacobi Sirmundi locus: Romanorum Pontificum de Gallis ſententia. 54

Cap. XXXII. Synodus VIII. generalis Conſtantinopolitana IV. æquè ac cæteræ de Romanorum Pontificum judiciis judicat: traditam ſibi à Chriſto, ut & Romanæ Eccleſiæ, ligandi ac ſolvendi poteſtatem agnoſcit & exercet: poſt Synodi judicium, nulla jam appellatio, nulla alia ſpes eſt. 57

Cap. XXXIII. Concluditur argumentum ab VIII. primorum Conciliorum autoritate repetitum: eorum acta adverſarii nec conſideràſſe videntur: S. Gelasii & S. Gregorii locus de irretractabili Eccleſiaſticorum judiciorum autoritate. 58

Cap. XXXIV. Alia Concilia generalia memorantur: in iis perſtitit antiqua Traditio, ut ſummæ quæſtiones ad Concilia generalia referrentur, nec Pontifex decerneret, niſi *ſacro approbante Concilio*: referuntur quatuor prima Lateranenſia Œcumenica Concilia, ſub Calixto II. Innocentio II. Alexandro III. Innocentio III. & Lugdunenſe primum ſub Innocentio IV. 59

Cap. XXXV. Concilium generale Lugdunenſe II. ſub Gregorio X. de reconciliandis Græcis: hujus acta præcipua referuntur. 61

Cap. XXXVI. Decretum Concilii Lugdunenſis II. de Papæ autoritate producitur: oſtenditur nihil ſavere adverſariis. 62

Cap. XXXVII. Idem ex Græcorum in Baſileenſi & Florentinâ Synodis doctrinâ, Eugeniique Papæ ac Latinorum conſenſu oſtenditur. 64

Cap. XXXVIII. Viennenſe Concilium ſub Clemente V. ejus ævi ſcriptor nobilis Guillelmus *Mimatenſis* Epiſcopus, *ſpeculator* dictus, à Papâ juſſus de habendo Concilio ſcribere, quid ſenſerit. 66

Cap. XXXIX. Lateranenſis Synodus ſub Julio II. ex eâ Conciliorum neceſſitas & autoritas. 68

Cap. XL. Poſt Lutheranam peſtem, Concilii generalis habendi neceſſitas ab omnibus, adeòque à Romanis Pontificibus agnoſcitur: eâ re Concilium Tridentinum convocatur. 69

LIBER OCTAVUS.

Solvuntur objectiones quædam, ac præſer-

tim illa quæ ex Conciliorum confirmatione petitur, ad idem Caput IV. *Gallicanæ Declarationis.* 71

Cap. I. Objectio de confirmatis à Romano Pontifice Synodis generalibus proponitur: hujus diſſolvendæ ratio atque ordo explicatur. *ibid.*

Cap. II. Quid ſit *confirmare* Eccleſiaſtico ſtylo, & quid autoritatis invehat: *confirmari* decreta non modò ab æqualibus, ſed etiam ab inferioribus paſſim: tum ſpeciatim explicatum non modò à Romanis Pontificibus Conciliaria decreta, ſed & à Conciliis etiam particularibus Romanorum Pontificum decreta *confirmari.* 72

Cap. III. Quid in *confirmandis* Conciliis geſtum ſit: Nicæna, Conſtantinopolitana, Epheſina Synodus: nihil in his de illâ quam quærimus *confirmatione* actum: de Ariminenſi Synodo: de epiſtolis Eutherii & Helladii ad Sixtum III. adverſùs Epheſina decreta: Chriſtiani Lupi vanæ notæ. 75

Cap. IV. De Epheſino Latrocinio: quid Leo egerit: ut ultimam ſententiam futuræ univerſali Synodo reſervârit. 78

Cap. V. A Chalcedonenſi Synodo nullam in fidei negotiis *confirmationem* petitam: cujuſmodi ſit ea quam S. Leo ultrò dederit. 79

Cap. VI. Quintum, ſextum, Septimum, octavum Concilium. 80

Cap. VII. Reliquæ Synodi uſque ad Tridentinam. 81

Cap. VIII. De canonibus Conciliorum generalium à Sede Apoſtolicâ *confirmatis* vel *infirmatis*: Conſtantinopolitani canones, præſertim III. Chalcedonenſes, ac præſertim XXVIII. 83

Cap. IX. Recapitulatio eorum quæ de *confirmatione* ex Conciliorum actis dicta ſunt: hinc confutantur allati à quibuſdam recentioribus Pontificiæ *confirmationis* effectus: Eccleſiæ conſenſus quatenus ultima Synodi benè geſtæ teſtificatio: S. Gelasii locus. 86

Cap. X. Andreæ Duvallii de *confirmatione* ſententia confutatur; nempe quòd ante eam Conciliorum anathemata valeant, tantum ſub ſpe ratihabitionis futuræ: Concilii VIII. locus egregius. 87

Cap. XI. Ex antedictis reſolvitur illud duodecim ſæculis inauditum; quòd Epiſcopi juriſdictionem omnem à Papâ mutuentur; quodque Papæ aſſiſtant ut Conſiliarii tantùm, non ut judices. 88

Cap. XII. Quo ſenſu dictum ſit ab antiquis, à Petro & per Petrum eſſe Epiſcopatum: S. Augustini locus. 89

Cap. XIII. Patres ante Augustinum: alii Augustini loci: Traditio ſequentis ætatis. 91

Cap. XIV. Cleri Gallicani ab antiquâ Traditione ducta ſententia: Conventùs generalis an. 1655. adverſùs Joannem Bagotium acta memorantur. 94

Cap. XV. Autoris Anonymi de juriſdictione Epiſcopali à ſummo Pontifice profectâ vanæ commentationes: S. Gregorii loci: Bellarmini objectio: S. Felicis III. locus. 97

Cap. XVI. Loci S. Joannis Chrysostomi à noviſſimo autore Anonymo objecti. 100

Cap. XVII. Alius Chrysostomi locus in Acta Apoſtolorum. 102

Cap. XVIII. S. Augustini locus ab eodem Anonymo objectus contra Conciliorum autoritatem indeclinabilem. 104

Cap. XIX. Alii loci Augustini ab eodem objecti: an Papa Eccleſiam Catholicam repræſentet. 106

Cap. XX. Repetuntur & urgentur quæ pro Pariſienſium ſententiâ ab autoritate & convocatione Conciliorum generalium dicta ſunt: confutantur vana ſuffugia: Bellarmini etiam reſponſionibus antedicta firmantur. 107

LIBER NONUS.

De quæſtionibus præſertim fidei, extra Concilia generalia, per conſenſum Eccleſiæ definitis. 113

Cap. I. Conſenſionis univerſalis vis & autoritas ante omne judicium Eccleſiaſticum: multo major, cùm Romani Pontificis decreta, nullo reclamante, obtinent. *ibid.*

Cap. II. Locus Augustini de Pelagianis, *cauſa fi. ita eſt*: quænam illæ cauſæ ſint, quæ ſine Synodis finitæ intelligantur: duo Actorum loci comparantur: cauſæ Pelagianæ ſtatus ex Augustino: *ſufficiens judicium* eidem Augustino quid ſit: Capreoli Cartaginenſis locus: Concilii Epheſini de Pelagianis decretum. 115

Cap. III. Quæ cauſæ ſine Synodo finiri poſſint, quæ finiri non poſſint ex S. Augustino & quæſtione rebaptizationis oſtenditur. 119

Digitized by Google

Cap. IV. S. Stephani Papæ contra rebaptizationem decretum, totâ Sedis Apoſtolicæ autoritate factum, & tamen Concilii generalis ſententiam meritò expectatam: S. Augustini loci. 120

Cap. V. Non tantùm pertinaces, ſed Sancti, poſt Papale decretum aliud quid deſiderant. 121

Cap. VI. Quæſtionem rebaptizationis à Cypriano & aſſeclis inter adiaphora non fuiſſe repoſitam. 122

Cap. VII. An Augustinus aliique Patres eam quæſtionem inter adiaphora habuerint? 123

Cap. VIII. Quid objiciant qui hæc referunt inter adiaphora? Firmiliani & Basilii loci. 125

Cap. IX. Quæ ſit illa *Synodus* univerſalis quam in hac quæſtione Augustinus memoret? Nicænam eam eſſe; ſed utcumque ſit, noſtra immota eſſe. 127

Cap. X. Non tantùm fidei cauſa, ſed etiam aliæ quæ univerſalem ſpectarent Eccleſiam, ab univerſali Concilio retractandæ, nec niſi *conſenſione Orbis* finitæ eſſe credun-tur: cauſa Cæciliani: S. Augustini locus. 128

Cap. XI. Cauſa S. Joannis Chrysostomi. 129

Cap. XII. Decreta adverſus Origeniſtas: Theophilus Alexandrinus S. Anastasium Papam præit, ac Romam ipſam liberat: in conſenſione vis poſita: S. Hieronymi loci. 130

Cap. XIII. Turbæ poſt Chalcedonenſem Synodum: de iis ſeorſim per encyclicas epiſtolas Eccleſiæ conſuluntur: reſponſa mittuntur: communi conſenſione quæſtiones finiuntur. 131

Cap. XIV. S. Simplicii Papæ locus de decretis Apoſtolicis irrefragabilibus Eccleſiæ univerſalis aſſenſu. 132

Cap. XV. S. Gelasii locus in epiſtolâ ad Epiſcopos Dardaniæ. 133

Cap. XVI. Propoſitio, *unus Trinitatis crucifixus*, à Scythis Monachis Conſtantinopoli agitatur: Monachi Hormisdam conſulturi pergunt: profeſſio Justiniani, eâdem de re Romanum Pontificem conſulentis, pro ejus infallibilitate objicitur. 134

Cap. XVII. Viri boni ſanctique conſulendos docent per Orbem terrarum Epiſcopos: quæſtionis finem ab Eccleſiæ univerſalis autoritate expectandum. 136

Cap. XVIII. S. Horsmidæ epiſtola ad Possessorum, quâ Scythæ Monachi condemnantur: illi Eccleſiæ Catholicæ ſententiam expectant: eorum propoſitio vincit: non niſi Eccleſiæ univerſalis conſenſione quæſtioni finis imponitur. 137

Cap. XIX. Formula conſulendi Romani Pontificis, rei geſtæ ſerie, ac Patrum Traditione explicatur. 140

Cap. XX. Quæſtio Elipandi de Chriſto adoptivo Dei filio, Romani Pontificis & Eccleſiarum conſenſione finitur; particula *Filioque* per eadem fere tempora Symbolo addita. 141

Cap. XXI. Tricaſſina II. Synodus ſub Joanne VIII. profeſſio obedientiæ Romano Pontifici facta ſecundùm canones ab Hincmaro Rhemenſi: Epiſcopi conjunctâ autoritate cum Papâ judicant: ex conſenſione robur. 143

Cap. XXII. Objecta ſolvuntur: Turonenſis II. Concilii canon: ſtatuta Nicolai Papæ: canones Pontigonenſis Synodi: quæ Petri privilegio facta habeantur: S. Leonis inſignis locus. 144

Cap. XXIII. Aggredimur demonſtrare viros bonos ſanctoſque poſt Romanorum Pontificum decreta etiam de fide, ſuſpenſo animo manſiſſe, quoad univerſalis conſenſus accederet: S. Victoris Papæ decretum de Paſchate proponitur: S. Stephani de rebaptizatione paucis repetitur. 147

Cap. XXIV. Pelagii I. piis & Orthodoxis ſuſpecta fides propter approbatam Synodum V. non ut Doctor privatus, ſed ut Papa ſuſpectus: expoſitâ fide, non allegatâ infallibilitate ſe purgat. 148

Cap. XXV. Bonifacius III. ſeu IV. eâdem causâ S. Columbano Preſbitero ſuſpectus. 150

Cap. XXVI. Romani Pontifices profeſſi ſe Apoſtolico officio fungentes eſſe errori obnoxios, in autoritate univerſalis Eccleſiæ acquieſcunt: locus Innocentii III. 152

Cap. XXVII. Joannis XXII. fidei profeſſio, omnia quæ in Apoſtolico officio geſſit, etiam circa fidem, iterum examinari poſſe demonſtrat. 153

Cap. XXVIII. Ejuſdem Joannis XXII. de animarum ſtatu ſpeciatim publico diplomate declarata fides, à Benedicto XII. ſucceſſore ad examen revocatur. 154

Cap. XXIX. Gregorii XI. ac Pii IV. profeſſio. 155

Cap. XXX. Eccleſiæ Catholicæ autoritas mul-

tis caſibus Eccleſiæ Romanæ laborantis autoritatem ſupplet: primum exemplum: ſæculi X. invaſores. 156

CAP. XXXI. Alia exempla: turbæ ſub SERGIO III. ordinationum FORMOSI Papæ gratiâ: AUXILII Preſbiteri locus: aliæ turbæ ſub JOANNE XII. turbæ graviores, atque incertior ſtatus, in diuturno ſchiſmate inter URBANUM VI. & CLEMENTEM VII. 158

CAP. XXXII. Ex his oſtenditur, etſi quis Romanus Pontifex falſa definiat, Catholicam tamen Eccleſiam Sedemqne Apoſtolicam manere ſuo pondere conſtitutam. 160

CAP. XXXIII. Lapſus Romanorum Pontificum nihil Eccleſiæ, nihil fidei, nihil Sedi Apoſtolicæ nocuerunt: LIBERIUS ordine temporum primus recenſetur. 162

CAP. XXXIV. Adverſariorum effugia præcluduntur: noſtra argumenta firmantur. 163

CAP. XXXV. S. ZOZIMUS CÆLESTII Pelagiani confeſſionem apertè hæreticam probat: ejus epiſtola ad Africanos Epiſcopos: S. AUGUSTINI loci. 165

CAP. XXXVI. HORMISDA atque HONORII geſta uno verbo repetuntur: JOANNES VII. Trullanam Synodum, quâ Romana Eccleſia erroris accuſatur, ſuo judicio ſubditam, relinquit intactam. 167

CAP. XXXVII. STEPHANI II. GREGORII II. SERGII III. GREGORII VII. ejuſque occaſione BONIFACII VIII. decreta & geſta referuntur: decretalis *unam Sanctam*. 169

CAP. XXXVIII. PASCHALIS II. geſta Lateranenſis Synodi: GUIDONIS Viennenſis, mox CALLIXTI II. decreta in Synodo Viennenſi à Sede Apoſtolicâ comprobata: hujus decreti verba ad Papam: *Nos à veſtrâ obedientiâ repelletis*. 171

CAP. XXXIX. ALEXANDRI III. in exponendâ Scripturâ manifeſtus error omnium ſententiâ reprobatus: caput, *cùm eſſes, de teſtamentis*: item INNOCENTII III. falſa Scripturæ expoſitio, cap. *Per venerabilem, qui filii ſint legitimi*. 172

CAP. XL. Ejuſdem ALEXANDRI III. decretum, quo anteriorum Pontificum, de matrimonio per verba, *de præſenti*, ſtatuta ſolvuntur: INNOCENTII III. de revelandâ confeſſione reſcriptum ad Ciſtercienſes: idem INNOCENTIUS III. CÆLESTINI III. erroneam decretalem ſolvit. 174

CAP. XLI. Franciſcana controverſia: primo loco ponitur decretalis *exiit* NICOLAI III. probatur hanc veram eſſe definitionem doctrinalem ac dogmaticam. 176

CAP. XLII. Decretalem *exiit* confirmarunt CLEMENS V. Clementinâ *exivi*, & JOANNES XXII. Extravagante *quia quorundam*: mox idem JOANNES ejuſdem decretalis autoritatem infringere aggreditur. 177

CAP. XLIII. JOANNES XXII. Extravagans *ad conditorem canonum*: ea, decretalis *exiit*, dogma rejecit. 178

CAP. XLIV. JOANNES XXII. Extravagans *cùm inter non nullos*: eâ, decretalis *exiit* doctrinam, de Chriſti & Apoſtolorum paupertate, hæreſeos damnat: à Romanis Pontificibus erronea definiri poſſe demonſtrat: Franciſcani appellantes in materiâ fidei à Papâ ad Concilium, ejus rei gratiâ nullam cenſuram ferunt. 179

CAP. XLV. BELLARMINI ac RAINALDI ſuffugia. 181

CAP. XLVI. Quæſtio de viſione beatificâ ante univerſalem reſurrectionem: in eâ JOANNES XXII. falſa prædicat & ſuadere nititur: Gallis obſiſtentibus, Eccleſiæ Catholicæ conſenſioni cedit. 182

LIBER DECIMUS.

Quo probatur convenire cum Declaratione Gallicanâ hæc, *Quòd Romana Sedes fideſque nunquàm defectura ſit; &, quòd prima Sedes non judicetur à quoquam*. 185

CAP. I. Fides PETRI quid ſit: verba PETRI, *tu es Chriſtus*, & CHRISTI, *tu es Petrus*, &c. PETRI fides Eccleſiæ fundamentum, ad locum *Matt. xvj. 16. & ſeq.* *ibid.*

CAP. II. Ipſe PETRUS & PETRI ſucceſſores, propter injunctum officium prædicandæ & aſſerendæ fidei, Eccleſiæ fundamentum: huic officio meritò adjunctæ claves. 186

CAP. III. Locus, *Rogavi pro te*, &, *confirma fratres tuos*, Luc. xxij. 32. aliud præceptum, aliud promiſſum: præceptum, *confirma fratres*, quid ſit? 188

CAP. IV. Promiſſio in illâ precatione, *ut non deficiat fides tua*: fides PETRI quid ſit? Numquam defectura, neque in ipſo PETRO, neque in Catholicâ Eccleſiâ, neque in Sede Apoſtolicâ, ſeu peculiari PETRI Eccleſiâ. 189

CAP. V. PETRUS ejuſque ſucceſſores cuidam peculiari Eccleſiæ ac Sedi præſidere debent: PETRI fides in PETRI Sede, & in ſucceſſorum ſerie non deficit. 190

CAP. VI. Traditio Patrum de fide & Eccleſiâ

Romanâ, deque Sede Apoſtolicâ nunquàm defecturâ: Romanorum Pontificum de ſuæ Sedis dignitate tuenda Traditio. 191

Cap. VII. Libellus à S. Hormisda ad Eccleſias Orientales miſſus, ab eiſdem Eccleſiis ſubſignatus mittitur eidem Papæ: tum S. Agapeto, Nicolao I. atque Adriano II. prædicata in eo libello Romana fides nunquàm defectura. 194

Cap. VIII. Concilium Lateranenſe ſub S. Martino Papâ: S. Agathonis ad Synodum VI. epiſtola: item Benedicti XII. de viſione beatificâ decretalis. 196

Cap. IX. S. Gelasii Papæ epiſtola ad Anastasium Imperatorem nobis objicitur. 198

Cap. X. Leonis IX. & Gregorii VII. loci objiciuntur nobis. 200

Cap. XI. Innocentii III. ab Anonymo autore locus objicitur, ſed truncus & mutilus. 201

Cap. XII. Petri Cardinalis de Alliaco de Sede Apoſtolicâ nunquàm defecturâ, deque Pontifice interim fallibili & deviabili ſententia. 203

Cap. XIII. Joannis Gersonis eâdem de re ſententia: confutantur qui putant variaſſe Gersonem: Dionysii Carthusiani loci repetuntur. 204

Cap. XIV. Dubium reſolvitur: Eccleſiæ Sediſque Romanæ firmitas ab Eccleſiæ Catholicæ firmitate: Eccleſiæ Romanæ Traditio univerſalis Traditionis pars ac ſpecimen. 205

Cap. XV. Ex Sedis Apoſtolicæ immobili firmitate concludi cauſas fidei ad eam Sedem referendas; non autem propterea infallibili judicio finiendas: formulæ interrogandi Romani Pontificis: de ejus judicio piam præſumptionem, non tamen continuò certam fidem fuiſſe; cujus rei exempla proferuntur. 207

Cap. XVI. De S. Thoma & S. Bonaventura Facultatis Pariſienſis Doctoribus quid Gerson ſenſerit: utriuſque, ac præſertim Angelici Doctoris ſententia explicatur. 211

Cap. XVII. Teſtimonium ex Cleri Gallicani cœtu anno 1626. petitum: alia argumenta ex Janſeniano negotio deprompta ſolvuntur: Conventus anni 1653. Bullæque ſolennis acceptatio. 214

Cap. XVIII. Tres aliæ ſecutæ Cleri Gallicani Congregationes probant neceſſariam Epiſcoporum conſenſionem, atque hanc pro Eccleſiaſtico judicio eſſe habendam. 217

Cap. XIX. Duo exempla ab antiquitate deprompta, quibus Gallicanarum Congregationum geſta firmantur: S. Siricii de Joviniano judicium: Capuana Synodus, & ejuſdem Siricii reſponſio ad Macedonas. 219

Cap. XX. Dictum illud, *Prima ſedes non judicatur à quoquam*, cujus virtutis ſit? An cum Declaratione Gallicanâ conſentiat? Duplex ejus ſenſus; alter de perſonâ Papæ, alter de ſententiâ ab eo dictâ: de particularibus Synodis intelligendum: Sinueſſana Synodus: Romana Concilia ſub Symmacho Papâ. 222

Cap. XXI. Perſona Pontificis quatenùs ab Œcumenicis Conciliis judicari non poſſit: Photii geſta Nicolaum Papam excommunicantis: Concilii VIII. canon XIII. 224

Cap. XXII. De ſententiis Romanorum Pontificum non retractandis: eâ de re relati canones, eorumque vis: Gelasii Papæ loci. 225

Cap. XXIII. Appellationes à Papâ ad Concilium: non eſſe de iis in Gallicanâ Declaratione quæſitum: quo ſenſu improbari poſſint: Petrus de Marca appellationes eas à vetere diſciplinâ alienas non ſatis cautè dixit: varii appellationis effectus; inſtaurata cognitio: prolatæ ſententiæ ſuſpenſa executio: tutela & præſidium in Eccleſiæ Catholicæ autoritate adversùs Papalem etiam ſententiam, in certis quidem cauſis, res eſt antiquiſſima. 227

Cap. XXIV. S. Gelasius non eo ſenſu appellationes à Papâ vetuit quo ſunt poſteà in Eccleſia frequentatæ. 228

Cap. XXV. Antè ſchiſmatis magni tempus appellationes à Papâ ad Concilium, exactæ pecuniæ gratiâ, frequentatæ ab Anglis, adversùs Bonifacium VIII. à Gallis, adversùs Joannem XXII. à Franciſcanis, nullo Pontificio decreto condemnatæ. 229

Cap. XXVI. Appellationes à Papâ ad Concilium primus omnium condemnavit Petrus de Luna in ſchiſmate obduratus: ejus eâ de re decretum in Concilo Conſtantienſi revocatum. 231

Cap. XXVII. Martini V. Bulla de non appellando à Papâ ad Concilium, quàm perperàm objecta. 232

Cap. XXVIII. Bulla, *execrabilis*, Pii II. in Conventu Mantuano: quâ occaſione lata: noſtri intellexerunt de privatis tantùm ne-

gotiis, fundamento ex Bullæ verbis petito: nec recepta eſt in Galliâ & ab eâ quoque appellatum: appellationes poſteà frequentatæ. 235

CAP. XXIX. Bulla, *ſuſpecti regiminis*, JULII II. in eâ clauſulæ extra omnem ordinem: non publicata apud nos, nedum recepta: appellationes poſteà frequentatæ, non tantùm à noſtris, ſed etiam ab aliis. 237

CAP. XXX. Bullæ PII II. & JULII II. occaſione litium ac diſſidorum temporalium editæ: qui appellationes reſpuunt, quàm incommoda remedia adhibeant: Andreæ DUVALLII locus *ibid.*

CAP. XXXI. Variæ de Conciliis generalibus noviſſimi autoris Anonymi vitilitigationes: quæſtionem ab eo peſſimè conſtitutam: an Concilia inter res incertas numeranda? Quæſtiones generales à particularibus, ad Conſtantienſis Synodi mentem, jam inde ab initio diſtinctæ. 239

CAP. XXXII. Recapitulatio eorum quæ ad Caput IV. Declarationis Gallicanæ dicta ſunt, atque imprimis eorum quæ Libro VII. & VIII. 242

CAP. XXXIII. Recapitulatio eorum quæ ſunt in Libro IX. 244

CAP. XXXIV. Recapitulatio eorum quæ hoc poſtremo Libro dicta ſunt, de Romanæ Sedis ac fidei firmitate, ac de illis verbis: *Tu es Petrus.* 246

CAP. XXXV. Recapitulatio eorum quæ hoc poſtremo Libro dicta ſunt circa illud: *Rogavi pro te.* 248

CAP. XXXVI. An quemquam hominem infallibilem eſſe ſit congruum aut Eccleſiæ neceſſarium? An nulla ſit Papæ niſi infallibilis autoritas? An Papâ errante nullum remedium? 250

CAP. XXXVII. An contraria ſententia dignum aliquid Eccleſiaſticâ gravitate dicat? 252

LIBER UNDECIMUS.

De Pontificiæ poteſtatis uſu per canones moderando ad Caput tertium Gallicanæ Declarationis. 255

CAP. I. Refertur Caput III. Gallicanæ Declarationis. *ibid.*

CAP. II. Exponitur tertium caput Gallicanæ Declarationis: hujus duæ partes: id probandum ſuſcipitur, Eccleſiaſticam diſciplinam, ſive univerſam, ſive particulares ſpectet Eccleſias, à Romano Pontifice regi, adhibitis regulis, ſive univerſim, ſive particulatim receptis. 256

CAP. III. Eccleſia Romana iiſdem canonibus regit Eccleſias, quibus ipſa regitur: probatur ex Romanis Pontificibus. 257

CAP. IV. Idem probatur ex geſtis ſub BONIFACIO II. & ex Concilio Romano ſub JOANNE IX. de tranſlationibus. 259

CAP. V. Aliud exemplum: Concilium Romanum ſub JOANNE XII. 261

CAP. VI. Nova & inaudita GRATIANI interpretatio XXV. Quæſt. I. P. S. *Si ergò.* 262

CAP. VII. Concilium Moſomenſe: RODULPHI GLABRI locus: Concilium Anſanum: de eo Anonymi reſponſiones: de exemptionibus obiter: PETRI VENERABILIS & S. BERNARDI loci: an Monachis Cluniaſenſibus profuerit, quòd Romanum Pontificem peculiarem Epiſcopum habere vellent. *ibid.*

CAP. VIII. Concilium Lemovicenſe II. GREGORIUS VII. concors Romanorum Pontificum & Epiſcoporum profeſſio de regendo & obediendo ſecundùm canones. 266

CAP. IX. Libertas in jure antiquo & communi: Pragmatica-Sanctio S. LUDOVICI: an ab Anonymo idoneis probationibus falſi arguatur? 267

CAP. X. Edictum CAROLI VI. decretum Florentinum: nulla ſunt quæ contra canones: Romanus Pontifex contra canones agere nolle præſumitur, ne ipſe adverſetur ſibi: locus inſignis Concilii Baſileenſis. 270

CAP. XI. De decretalibus epiſtolis, deque conſuetudine receptâ & canonum origine. 272

CAP. XII. Jura, canones, conſuetudines particularium Eccleſiarum retinenda: in iiſque pars libertatis Eccleſiaſticæ; cæterarum gentium eam in rem cum Gallis concors ſententia. 274

CAP. XIII. Jura novella neceſſaria: ad vetera collimandum: Patrum Gallicanorum eâ de re in Concilio Tridentino ſenſus: ipſum Tridentinum Concilium eodem animo fuit. 276

CAP. XIV. Eccleſia Gallicana antiquam & ſanctam, ſub AURELIO & AUGUSTINO Africanam Eccleſiam ſequitur: CHRISTIANI LUPI allucinationes: ſumma doctrinæ de libertatibus. 277

CAP. XV. Libertates quo ſenſu privilegia dicantur? Nempe ut jura antiqua Liberta-

Digitized by Google

tum radix: an Petrus DE MARCA audiendus, qui Conciliorum ſuperiorem poteſtatem à libertatibus ſeparat. 279

CAP. XVI. Hæc doctrina non obeſt diſpenſationibus Apoſtolicæ Sedis: Concilii Baſileenſis locus: GERSONIS doctrina à S. BERNARDO ducta. 282

CAP. XVII. Diſpenſationes *ſine cauſâ*: canon Lugdunenſis, in earum gratiam à Petro DE MARCA citatus, an id efficiat? 284

CAP. XVIII. De diſpenſationibus *ſine cauſâ* ſententia Cardinalium ſub PAULO III. Concilii Tridentini decreta memoranda. 285

CAP. XIX. Natura ipſa diſpenſationis ex S. SYMMACHO & S. GELASIO Romanis Pontificibus: hinc diſpenſationes *ſine cauſâ* evertuntur. 286

CAP. XX. An autor Anonymus Tractatûs *de Libertatibus*, ad tertiam propoſitionem Declarationis Gallicanæ, rectum aliquid aut ad rem dixerit. 287

CAP. XXI. Autor Anonymus Libro I. nihil agit; à ſcopo quæſtionis aberrare ſe docet. 290

CAP. XXII. Anonymi Liber II. primùm multa agit extra rem, tum in eundem ſenſum nobiſcum congruit. 293

CAP. XXIII. De reliquis Libris à III. uſque ad XII. & ultimum uno verbo tranſigitur: oſtenditur quòd in toto opere vix tertia pars ad confutandam Declarationem ſpectet. 294

CAP. XXIV. An autor Anonymus Gallicanas Libertates odioſas meritò eſſe dixerit. 295

COROLLARIUM.

Quòd doctrinâ noſtrâ Primatus Romanus non obſcuratur, ſed illuſtratur & confirmatur. 297

I. Regimen Eccleſiaſticum in duobus poſitum, docendâ fide, adminiſtrandâ diſciplinâ: MENNÆ Patriarchæ dictum in Conſtantinopolitanâ Synodo, hæc duo à nobis illuſtrari. *ibid.*

II. De fide: in quot abſurda adverſarii ſe induant: è re Eccleſiaſticâ eſſe ea reſecari: ac primùm in antiquis. 298

III. De poſterioris ætatis monumentis quæ Conſtantienſem Synodum anteceſſerunt: adverſarii quot abſurda congeſſerint. 301

IV. In Conſtantienſi Synodo nihil novum, ſed antiqua in rei judicatæ autoritatem neceſſariâ cauſâ tranſiiſſe: id qui negent in quot abſurda cogantur. 303

V. Conſtantienſes canones poſtremis quoque Romanis Pontificibus intactos, quàm abſurdum à privatis confingi: quàm item abſurdum ea, quæ Tridentina Synodus ac noſtra etiam ætas, tuta eſſe cenſuerit, repentè damnari, & de Papæ autoritate poſtulari plura, quàm ipſe DUVALLIUS aliique Romanæ Sedis ſtudioſiſſimi popoſcerint. 305

VI. De Pontificum lapſibus agnitis vel prævitis, deque Conciliorum congregandorum cauſâ quàm vana & abſurda dicta ſint. 306

VII. Quàm grave ſit Eccleſiæ Catholicæ cauſam in tot abſurdis collocari, cùm præſertim ea invidioſiſſima ſint. 308

VIII. Hæc abſurda & invidioſa etiam eſſe inania, neque prohiberi poſſe quin ad Eccleſiæ conſenſum neceſſariò recurratur: ex cathedrâ pronuntiari quid ſit? 309

IX. De regendâ diſciplinâ diſcrepantes in ſpeciem ſententias ſummâ ipſâ convenire: DUVALLII loci: item locus Anonymi, qui de Gallicanis Libertatibus ſcripſit. 311

X. Sedis Apoſtolicæ majeſtas & poteſtas. 313

XI. Quàm fœdam Eccleſiaſtici regiminis Pontificiæque poteſtatis ideam adverſarii, ac præſertim autor Anonymus proferant, quàmque hæreticis faveant, dum Papatui favere velle videntur. 315

XII. Quàm falsò aſſerant Gallicanâ Declaratione contentam doctrinam diſſidiorum occaſione proditam aut innovatam: Cleri Facultatiſque Pariſienſis antiqua monumenta replicantur: nova etiam produntur: quædam Gallis malevolentiſſimè ab Anonymo objecta refelluntur: votum Autoris ejuſdemque erga Eccleſiam Catholicam Sedemque Apoſtolicam devotus animus. 317

APPENDIX.

PRÆFATIO AUTORIS. *Pagina* j

APPENDIX ad Defenſionem Declarationis Cleri Gallicani de Eccleſiaſticâ poteſtate, in quâ probatur Declarationem Gallicanam ab omni cenſurâ eſſe liberam, & eam Romani Pontificis autoritati nihil nocere. 1

LIBER PRIMUS.

Id probatur ex profeſſione fidei, & Doctorum Catholicorum nobiſcum ſentientium autoritate. *ibid.*

CAP. I. Cujus ſit generis ea quæſtio quam

Digitized by Google

tractamus? Nullum hîc patere locum ad nos vel hæreſeos, vel erroris in fide incuſandos: profeſſio fidei à Pio IV. edita ex Concilii Tridentini mente, ut vera & ſufficiens regula proponitur: articuli Pariſienſes anni 1542. adversùs Lutherum huic præluxerunt, ejuſdemque ſunt ſpiritûs. *ibid.*

Cap. II. De Pii IV. profeſſione diligentiùs quæritur: in Synodo Tridentinâ conſultò omiſſa quæ inter Catholicos controverſa eſſent: Palavicinus Cardinalis teſtis adducitur: de Florentinâ formulâ, quòd Romanus Pontifex regat Univerſalem Eccleſiam, Tridenti in medium allatâ, atque omiſſâ, ne noſtra ſententia vel ſub dubio læſa videretur: Claudii Sanctesii, & Caroli Cardinalis Lotharingiæ epiſtolæ: Pii IV. reſponſum egregium: Ea tantùm in Concilio Tridentino definienda, in quæ omnes Catholici conſpirarent. 5

Cap. III. Circa Florentinam formulam ſolennis diſtinctio: quòd Romanus Pontifex regat univerſalem Eccleſiam Distributive, non collective: de eâ diſtinctione Andreæ Duvallii locus: ea diſtinctio non merè Scholaſtica, ſed à Concilio Conſtantienſi Martino V. expreſſè approbante, deprompta. 8

Cap. IV. Ex antè dictis probatur Cleri Gallicani Declarationem jam in tuto eſſe, nondum licet prolatis probationibus: Leonis X. in Concilio Lateranenſi & adversùs Lutherum acta, nihil ad rem facere, Tridenti acta, & Pii IV. profeſſio probant. 11

Cap. V. Pariſienſium Doctorum veneranda autoritas: horum anteſignani Petrus de Alliaco Cameracenſis Cardinalis, & Joannes de Gersone Pariſienſis Eccleſiæ & Univerſitatis Cancellarius, viri omni doctrinæ ac pietatis laude cumulati: hujus rei multi teſtes: de Joanne Gersone Profeſſoris Lovanienſis caſtiganda audacia. 13

Cap. VI. An, ut quibuſdam videtur, quæſtio de Superioritate à quæſtione de Infallibilitate, ſecundùm Alliacensem, & Gersonem, ſeparari poſſit? Refertur caput, *Si Papa*, aliique ex decreto Gratiani loci & gloſſæ celebres, quæ Pariſienſibus præluxerunt: hinc pro certo aſſumptum, Papam etiam ut Papam, eſſe fallibilem. 16

Cap. VII. Quo ſenſu explicarent illud: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, Luc. xxij. 32. Eâ de re gloſſa notabilis, quâ maximè utebantur: S. Thomæ, S. Bonaventuræ & Nicolai Lyrani loci. Petri de Alliaco locus inſignis: Gersonis ſententiæ. 18

Cap. VIII. Scholam Pariſienſem in Alliacensis & Gersonis ſententiâ perſtitiſſe, toti Orbi notum: eam ſententiam egregii viri ubique docuerunt: cur Pariſienſium doctrina dicta ſit? 21

Cap. IX. Dionysius Carthusianus adducitur: ejus exemplum probat, eos qui per eam ætatem Pontificiæ autoritati vel maximè favebant, ſummâ ipsâ in Pariſienſium ſententiam conveniſſe: Eccleſiæ ſoli eamque repræſentanti Concilio generali ab eo Doctore tributa infallibilitas: locus, Rogavi pro te, &c. Luc. XXII. 32. cum eâ doctrinâ facilè conciliatus. 24

Cap. X. Idem Dyonisius Carthusianus exponit quâ autoritate in aliis præter fidem cauſis, Romanus Pontifex à Concilio judicari poſſit. 26

Cap. XI. De Lovanienſi Facultate: eam cum Pariſienſi & Colonienſi circa Conſtantienſem Baſileenſemque doctrinam conſenſiſſe: Nicolai Dubois Profeſſoris Lovanienſis vana argumenta. 27

Cap. XII. Adrianus Florentius, mox Adrianus Papa VI. Facultatis Lovanienſis ornamentum, Pariſienſium ſententiam ſequitur: quorumdam Lovanienſium cavillationes. 29

Cap. XIII. An ſit veriſimile Pariſienſium doctrinam poſt Adrianum VI. à Lovanienſibus condemnatam? Lovanienſium erga Adrianum reverentia ſingularis. 32

Cap. XIV. Jacobi Latomi, Doctoris Lovanienſis, ſententia. 33

Cap. XV. Joannis Driedonis Lovanienſis ſententia, de fide Petri nuſquam defecturâ. 36

Cap. XVI. Articuli Lovanienſis Facultatis anni 1544. ex præcedente doctrinâ explicantur, & cum Pariſienſibus anni 1542. conferuntur: Cathedra Petri nunquam defectura. 41

Cap. XVII. Joannis Driedonis ſententia de ſuperioritate Papæ cum Pariſienſium ſententiâ congruit: horum reverentia in ſummum Pontificem: locus Majoris. 44

Cap. XVIII. Alii Driedonis loci excutiuntur. Iterùm de Cathedræ Petri autoritate, ex eodem ſcriptore. 46

Digitized by Google

LIBER SECUNDUS.

Quòd Declaratio Gallicana ab omni cenſurâ ſit immunis probatur ex Autoribus Pariſienſium ſententiæ adverſantibus. 49

Cap. I. Joannes a Turrecremata Pontificiæ poteſtatis ſub Eugenio IV. defenſor præcipuus, in fidei quæſtionibus Concilii autoritatem Papæ autoritati anteponebat: communis erat tum illa ſententia: Bulla, *Deus novit*, ſub Eugenii nomine edita. *ibid.*

Cap. II. Alii Turrecrematæ loci de Concilii potiori autoritate in materiâ fidei, quòdque Summus Pontifex erronea ſolenniter definire poſſit. De Pontificiâ infallibilitate ludibria & cavillationes. 52

Cap. III. Antonii de Rosellis ejuſdem ævi Canoniſtæ Eugenianarum partium ſententia. 54

Cap. IV. Sanctus Antoninus Archiepiſcopus Florentinus, an bona fide relatus ab Anonymo autore, qui de libertatibus Gallicanis ſcripſit? 55

Cap. V. Thomas a Vio, Cardinalis Cajetanus Pontificiam infallibilitatem aſſerit, nullâ in adverſarios cenſuræ notâ: primus omnium docuit erroneam eſſe ſententiam quæ ſuperioritatem Concilio aſſignet, cui repugnat Turrecremata & Cajetani tempore Dominicus Jacobatius Cardinalis. 58

Cap. VI. Idem Jacobatius Cardinalis Pontificiæ ſuperioritatis aſſertor, in infallibilitatis quæſtione quid ſentiat. 60

Cap. VII. De fide Petri nunquam defecturâ, ejuſdem Cardinalis loci. 61

Cap. VIII. Bellarmini judicium: ab illo Concilii Lateranenſis autoritas trepidè profertur de ſententiâ ſuperioritatem Synodis vindicante: ejuſdem cenſuræ titubantes. 62

Cap. IX. Bellarmini circa Pontificiam infallibilitatem cenſura æque anceps: vis notarum ex Melchiore Cano. 64

Cap. X. Suarez Pariſienſium de ſuperioritate ſententiam relinquit integram: ipſe ſuam de infallibilitate cenſuram infringit, falſaque ex Leone X. adversùs Lutherum refert. 65

Cap. XI. Andræas Duvallius Pariſienſium de ſuperioritate Conciliorum ſententiam, & Pariſienſis Facultatis eſſe agnoſcit, & ab omni hæreſis, erroris atque etiam temeritatis notâ abſolvit, Pontificiam infallibilitatem non eſſe de fide, non modò aſſerit, ſed etiam optimis argumentis probat. 68

Cap. XII. Dominicus a Sancta Trinitate, Carmelita diſcalceatus, libro Romæ recens excuſo, docet Pontificiam infallibilitatem aut ſuperioritatem nullo Eccleſiæ decreto clarè definitam: quid illud ſit, cùm privati Doctores aliquid de fide eſſe dicunt, quoad ſe, non quoad nos? 70

Cap. XIII. Recentiorum Lovanienſium aliorumque ſententia, ipſo progreſſu immodeſtior & apertè nimia. 71

Cap. XIV. Quanta ſit Scholaſticorum autoritas, ex Melchiore Cano conſtituitur, atque hinc efficitur ab omni nos erroris notâ eſſe liberos. 74

Cap. XV. Aliæ notæ: quæ ad fidem pertinent paucis diluuntur: ſapiens hæreſim, malè ſonans, periculoſum in fide quid ſit: ſchiſmaticum à D. Strigoniensi inuſtum, ſed ne hujus quidem nominis ſignificatione perſpectâ. 78

LIBER TERTIUS.

Quòd Declaratio Gallicana ab omni cenſurâ immunis ſit ex ipſo ſtatu quæſtionis demonſtratur. 81

Cap. I. Adverſarii falſa imputant Pariſienſibus, ac peſſimè conſtituunt ſtatum quæſtionis: Anonymus autor tractatûs de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ: Papæ ſuprema poteſtas & Monarchia Eccleſiaſtica à Gersone, & aliis Pariſienſibus agnita: Conſtantienſis Concilii loci à Cajetano & aliis objecti: an recurſus ad Concilium in extraordinariis caſibus ſupremam Papæ impediat in ordinariis caſibus poteſtatem? *ibid.*

Cap. II. Falsò imputari Pariſienſibus, quòd ſaltem in fidei cauſis, recurſus ad Concilium ſemper ſit neceſſarius. 86

Cap. III. Quòd ſi unus vel alter Romanus Pontifex in decreto fidei aberraret, nihil fidei Romanæ, nihil Romanæ Cathedræ Sedique Apoſtolicæ noceretur. 87

Cap. IV. Adverſarii quæſtionem de ſuperioritate Papæ ad vana redigunt; caſus hæreſis evertit eorum generales regulas. Cajetani argutiæ recitantur. 88

Cap. V. Suaris labores æquè irriti circa depoſitionem Papæ in hæreſim lapſi. 90

Cap. VI. Cajetani ac Suaris abſurda effugia, non niſi aliis abſurdioribus evitari

poſſe: Alberti Pighii ſententia, quòd Papa, nec ut privatus, fieri poſſit hæreticus: alii quoque caſus, quibus Papa Concilio habetur inferior. 92

Cap. VII. Papam etiam certum, non modò hæreticum, ſed & abſque hæreſi, ſchiſmaticum fieri poſſe Duvallius docet ex Turrecremata & Cajetano Cardinalibus, eumque Eccleſiæ autoritate ſtatim dejiciendum. 93

Cap. VIII. De Concilii autoritate, quâ Papa teneatur in fidei cauſis: Duvallii locus. 94

Cap. IX. Propter quæ ſcelera in Pontificem animadverti poſſit; Canoniſtas ferè omnes, non iiſdem licèt verbis, in eamdem rerum ſummam convenire. 95

Cap. X. De infallibilitate, poſitis quæ neceſſariò conceduntur, nullam ſupereſſe veram difficultatem: unum Albertum Pighium conſentanea dixiſſe, ſed nova, & inaudita, & ferè ab omnibus ſpreta, in quæ tamen adverſarii neceſſariò deducuntur, ſi ſua cohærenter tueri velint. 97

Cap. XI. Ex his conſequi Romanos Pontifices in hac quæſtione non ſe commoturos, cujus rei multa ſunt argumenta: primum, ex Declarationibus Sacræ Facultatis anno 1663. toto Regno promulgatis, ipſis Pontificibus nihil conquerentibus. 103

Cap. XII. Expositio Doctrinæ Catholicæ Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Domini Meldensis Epiſcopi in medium adducitur: duo Innocentii XI. Brevia ad eam approbandam: his conſentiens Perronii Cardinalis locus. 105

Cap. XIII. Exploſâ hæreſeos, erroris, ac ſchiſmatis notâ, aliæ notæ excutiuntur: articulos Gallicanos neque eſſe temerarios, neque ſcandaloſos, neque piarum aurium offenſivos: vera pietas cum veritate & Traditione conjuncta: Cenſuræ vagæ & inconditæ: ſancti Ambroſii locus: Prima Pars concluditur. 108

Euſebii Romani Preſbiteri ac Martyris acta referuntur. 113

FINIS INDICIS.

ERRATA APPENDICIS.

Pag. 28. l. 16. *firmitas*, leg. *firmatas*.
32. l. 31. Latonus, leg. Latomus.
35. l. 2. *pepenſis* leg. *perpenſis*.
54. l. 7. deſinent, leg. deſinant
57. l. 14. ſi, leg. ſit
59. not. l. 7. ſit, leg. fit
68. not. l. penult. ut certa, leg. & certa
82. l. 11. confeſſus, leg. confeſſus. Ibid. not. l. 7. Virgilii, leg. Vigilii.
92. l. 16. ſudere, leg. ſubdere

ERRATA

TOMI II.

PAG. 7. *lin.* 5. conſentione, *leg.* conſenſione.
p. 8. *l.* 38. alsis, *leg.* aliis.
p. 17. *l.* 9. exaenm, *leg.* examen.
p. 23. *l.* 41. Eutychis & *leg.* Eutychetis.
p. 30. *l.* 11. præſumptioni, *leg.* præſumptionis. *Ibid.* *l.* 33. *pradicatas*, *leg.* *prædictas*.
p. 33. *not.* *l.* 6. Pontificii, *leg.* Pontificiis.
p. 41. *not.* *l.* 8. Martyres. Eum *leg.* Martyres, eum.
p. 44. *l.* 6. intenta, *leg.* intentata.
p. 66. *l.* 2. indiſcuſam, *leg.* indiſcuſſam.
p. 68. *not.* *l.* *ultim.* Rex Galliæ &, *leg.* & Rex Galliæ.
p. 71. *l.* 7. PROPOSITIONIS, *leg.* DECLARATIONIS.
p. 103. *l.* 1. *habet*, *leg.* *habebat*.
p. 104. *l.* ult. adverſatur, *leg.* adverſantur.
p. 121. *not.* *l.* 2. adès, *leg.* adeò. *Ibid.* *l.* 14. lle, *leg.* ille.
p. 127. *l.* 3. Exclefiæ, *leg.* Eccleſiæ. Ib. *l.* 8. *eſt*, *leg.* *eſſe*.
p. 131. *not.* *l.* 1. diem, *leg.* idem.
p. 139. *l.* 9. ac ſi, *leg.* ac ſic.
p. 140. *l.* 36. *adſuturum*, *leg* *adfuturumque*.
p. 141. *l.* 21. complectabatur, *leg.* complectebatur.
p. 144. *l.* 7. Romanæ, *leg.* Romani.
p. 150. *l.* 21. conſtit, *leg.* conſtitit.
p. 160. *l.* 38. vocatione, *leg.* vacatione.
p. 171. *l.* 24. centum Archiepiſcopis, *leg.* centum Epiſcopis.
p. 175. *l.* 1. ſolveret, *leg.* ſolverat.
p. 197. *l.* 23. Hæ, *leg.* Hæc.
p. 199. *l.* 1. Sedès, *leg.* Sedis.
p. 215. *l.* 28. reliquendam, *leg.* relinquendam.
p. 219. *l.* 19. ſic, *dele.*
p. 231. *l.* 27. Papa Concilium, *leg.* Papa ad Concilium.
p. 258. *not.* *l.* 5. contutit, *leg.* contulit.
p. 279. *l.* 1. dictates, *leg.* dictatas.
p. 280. *l.* 9. uperiùs, *leg.* ſuperiùs.
p. 284. *l.* 36. *baneſtâ*, *leg.* *honeſtâ*.
p. 288. l. 9. cavellationibus, *leg.* cavillationibus.
p. 307. l. 37. Papæ, *leg.* Papâ.
p. 309. *l.* 6. quantumbibèt, *leg.* quantumlibèt. *Ibid.* *l.* 26. egetit, *leg.* egerit.
p. 310. *l.* 5. Is enim, qui dixerit, *leg.* Is enim eſt, qui dixerit.
p. 311. *l.* 3. DUVALLIS *leg.* DUVALLII. *Ib.* *l.* 5. *Apoſtulicæ*, *leg.* *Apoſtolica*.
p. 312. *l.* 30. ſublitate, *leg.* ſubtilitate.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google